1021

BAJOR NAGY ERNŐ RIPORTJA:

Könyvbűvészek

Akárha szaharai számum kavarná a homokot, teli van vele a szemem, az orrom s már a fogam alatt is csikorog. Gyoma főterén történik ez velem, tehát egy akkora községben, amely ha ágaskodna egy kicsit, akár város is lehetne. Lakosainak száma tizenegy és fél ezer, határában atyafiságosan megférne féltucat dunántúli falu.

De ez a városnak való helység ötszáz tanya tejútrendszerében él. Útjai oly rosszak, mintha most tiporta volna őket szét a második világháború. A belvíz szorgosan látogatja. Földszintes község, mert az állomás melletti néhány társasházat és öt középületet kivéve bárkinek az ablakát létra nélkül megkocogtathatja a gyermekember is.

A jelek szerint Gyoma ebből az állapotból nem is lábol ki egyhamar. Legkevesebb ezerötszáz ember jár el innen dolgozni. A csaknem húszezer holdas határ egyharmadát viszont külső segítséggel *művel*tetik a téeszek. Olyannyira szükség volna itt könnyűiparra, hogy a legszerényebb üzemi munkalehetőségért szinte tiporják egymást az asszonyok.

Mindebből vajmi keveset sejt az, aki csak a főtéri étterem jó főztjét ismeri meg. Vagy aki végighallgatja, midőn egy hamuszínűre vénült száraz parasztember két üveg Kinizsi fölött rekruta-mondókára oktat egy pelyhes állú legényt:

— Miként a kéthetes, zöldfülű bakának csajkájában párolgó zupa orrcsiklandó illatától fölbuzerált jófajta kislábú mindeneslány által fölkefélt jégsima parkettán hanyattvágódott dühös őrmester által kirittyentett miatyánktól fölriadt böllér iszonytató üvöltéséből fakadt szép kívánság...

Itt félbeszakítom:

— Előbb vonul be ez a fiú, mint ahogy megtanulja.

Meglep, hogy az öreg milyen készséggel ért egyet velem:

— Nincs ezeknek fogalmuk semmihez, amit az ész követel. Az életben meg nem tanulja. Csoda hát, hogy elkerült innen még a járásszékhely is?

Élek az alkalommal, hogy megkérdezzem e pedagógiai becsvágytól fűtött bácsikát:

— Mi nevezetessége van Gyomának?

— Az Erdőkémia fűzvessző telepe — vágja rá habozás nélkül.

— Én inkább a Köröst mondanám — így a bakamondókára oktatott fiú.

— A fürdő — mondja egy órával később egyik előadó a tanácsnál. — Komoly volumenű ráfordítással épült.

— Az, hogy szinte összeépült Endrőddel — szavalja minden lokálpatriotizmus nélkül egy gimnazista fiú. — Endrődön volt a hírhedt endrődi sortűz.

... Jómagam merőben mást gondolok Gyoma legfőbb nevezetességének. De bolondot járat velem a földszintes építkezés divatja, kétszer is végigmegyek a község egyik legtekintélyesebb utcáján, míg rálel szemem a híres Kner Nyomda épületére.

Tűzcsapó és tipográfia

Inkább valamelyik módos gazda lakóházának vélné az ember, mint ipari üzemnek. Előtte az utat kísérő árokban kecske harapdálja a vézna füvet, a szemben levő ház kertjében kukoricagóré ácsorog, gólya köröz a táj fölött s két aszszonyhang pörlekedése:

A te embered meg madárijesztőnek is csenevész, nemhogy nekem balkézről.

— Te, te, te — kotkodácsol rá hüledezve a másik.

A Gutenberg utcai házban a könyvkultúra olyan dokumentumai láttak napvilágot, melyeket nemcsak az ország, de a szép könyveket tisztelő külföld is megilletődötten vesz kézbe.

Az üzemudvar egyébként hűséges az utca hangulatához. Egy madzagon nedves konyharuhákat szárogat a szél, a fal mellett tűzcsapó és vizesdézsa jelzi, hogy itt — ha középkori módon is — számolnak a tűzveszéllyel. Vagy húsz kerékpár állong kedélytelenül a szigorú melegben.

Odabenn pedig végbemegy az, amiről egy, a megfogalmazás szabatosságára is kényes lipcsei vendég mondotta egyszer:

— Ami itt történik, az nem fér meg a könyvművészet fogalmi határai között. A műalkotásban konkrét föltételek együttes hatása testesül meg. Itt a föltételek némelyike, vagy jó fele... szóval itt bűvészek dolgoznak.

E bűvészek mostanában egyebek között Dante *Isteni színjáték*ának négyszínnyomású középkori kódex-illusztrációkkal ékesített kiadását varázsolták elénk olyan kötetben, amely sikerrel mérkőzik a gyönyörű olasz Dante-kiadványokkal is. És a japán *Párnakönyvet*, e sok század előtti memoárok gyűjteményét, a réges-régi japán képzőművészet néhány műalkotásának olyan reprodukciójával, amik — úgy tetszik — a könyv lapjairól már szinte keretbe kívánkoznak.

A tipográfia — vagyis a nyomtatott betűkben elénk táruló nyelv — Fazekas *Lúdas Matyi*jának itt született legújabb kiadásában, és Brecht *Kurázsi mamá*jának betűképében példázza azt a művészi rangú tudatosságot, amely a gyomai nyomdászmunkát áthatja. A Lúdas Matyi népmesei egyszerűsége, ritka szerkezeti ökonómiája, meséjének folyamhömpölygése egy pillantással sejthető, ha csak belelapozunk a könyvbe. Viszont Brecht vitára ingerlő szellemisége, lázító nyugtalansága tárul föl Gyomán nyomtatott művének tipográfiai stílusából.

A hírlapíró, aki egész életművét zaklatott sietséggel összeróttújságoldalakon látja viszont — gondolatainak betűruhája tehát lényegében tipográfiai rögtönzés — már csak ezért is irigyelheti a szerzőket, akiknek műveit Gyomára viszi a jóvéletlen.

Mekkora és milyen együttes varázsolja elő papírból, nyomdafestékből, kötészeti anyagok sokaságából ezeket a könyveket?

Harminc szakmunkás, és nyolccal több ipari tanuló, adminisztrátorokkal, takarítószemélyzettel stb. együtt az idén százhuszonkét ember állítja elő negyven különböző mű összesen félmillió példányát. A vezető — és nem igazgató, mert a Kner Nyomda a békéscsabai nyomda egyik részlege — negyven év körüli színes szavú szakember. Volt már szedő, programozó, gyártásvezető. Följegyzem három mondatát:

— Szedő voltam, azelőtt csak a boltban vagy a könyvtárban találkoztam a könyvvel.

— Nehéz volt megállni egy ilyen nagyhagyományú nyomdában, amelytől mindig sokkal többet vártak, mint amennyit megalapozottan elvárni lehetett.

— Üzemi gondolkodásmódot kialakítani, megértetni mindenkivel, hogy nagymennyiségű szép könyvet kell előállítanunk, mégpedig szokatlanul gyorsan, ez még nehezebb volt.

Annyi részletmunka testesül meg egy kötetben, hogy szerinte senki sem tekintheti magát kizárólagos joggal a könyv alkotójának. Ám az is igaz, hogy Gyoma mai sikerei elválaszthatatlanok olyan külső munkatársak közreműködésétől, mint például *Kass János*, *Reich Károly*, *Würtz Ádám*, *Bartha László* grafikusok vagy a méltán könyvművésznek nevezhető *Lengyel Lajos* és *Szántó Tibor*. De ilyen rangos segítőtársak mellett is a gyomai százhuszonkettőn múlik a könyvek sorsa. És e gárda zöme mindössze négy-öt esztendeje szakmunkás. A Kner-család idejében itt dolgozott együttesből már csak a kötészet művezetője és egy adminisztrátor van itt. És milyen nagy változások következtek be rövid néhány éven belül a könyvek külsejében!

Az illusztrációkat az erőteljesebb absztraháltság jellemzi. Még ma sem mindig könnyű egy-egy merészebb megoldást elfogadtatni a készülő könyv első bírálóival, a nyomda embereivel.

Nagy változások forgatták föl a kötészet technológiáját. A műanyag fölhasználása például kezdetben komoly ellenszenvet váltott ki.

Pár esztendeje még kötéllel kellett fogni az ipari tanulókat. Azt vették föl, aki „beérte" a nyomdával. Az idén már a könyvkötészetbe is csak érettségizett fiatalokat szerződtettek. (Békéscsabán a gimnáziumban az úgynevezett 4+2-es oktatási forma keretében „szedőosztályt" szerveztek, s ott már tíz gyomai fiú készül a nyomdász hivatásra.)

Nem is olyan régen még évente 240 mázsa könyv készült itt, ma pedig 1240 mázsa. Pedig az úgynevezett hasznos üzemi tér nem nagyobb a húsz év előttinél: a szedőterem föladatához és személyzetéhez képest meghökkentően szűk, szellőző berendezése nincs, levegője nehezen viselhető el. Kályha fűti télen a helyiségeket, ami nyomdában ugyancsak idejét múlta megoldás. Az öltöző-tisztálkodó berendezések jó, ha 50—60 főre méretezettek.

Ez *is* a bűvészmutatványhoz tartozik. Ilyen körülmények között állítanak elő pazar könyveket. Tavaly a könyvversenyen 9 díjazott és 6 dicséretet nyert könyv Gyoma szülötte volt. A lipcsei nemzetközi könyvkiállítás 1965. évi seregszemléjének arany, ezüst és bronz érmesei között egyaránt találunk a Kner Nyomda alkotásaiból.

Józsa János: Brecht-illusztráció

Falusi self-made man

Az angol self-made man-ként az olyan embert emlegeti, aki önerejéből lett azzá, aki.

Kner Izidor írásaiban nyomon követhető, hogyan jött létre a Kner Nyomda, és miként szerzett magának hírnevet. A dinasztiaalapító Kner atyja, nagyatyja, dédapja mind könyvkötő volt. Szerinte a Kner név a szlovák *pán knyihár*ból (könyvész, könyvkötő) vedlett e puritán formájára. Ő saját pályakezdéséről a hányattatott vándorlásokon, nélkülözéseken, szalmakazalban hálásokon kívül azt is följegyezte: „... Nyomdámat 1882 közepén alapítottam s az első öt hónap forgalma olyan csekély volt, hogy feleslegessé tette még a könyvelést is... Az első két évtizedben nemhogy üzemvezetőre, de még vezetésre sem volt szükség. Embereim között dolgoztam napestig, magamnak osztva ki nehezét a munkának szedésben, nyomásban, könyvkötésben, meg bármi másban...

A „bármi más" bő leple alatt megfért a közigazgatási nyomtatványok előállítása egész országrészek igényeinek kielégítésére; művészi báli meghívók készítése... „1913-ban 3503 táncmulatságra 1 352 830 darab meghívót adtunk el. Ebből 43 bálra 22 350 darabot Bécs, Berlin, Hamburg, Nürnberg, Párizs és Kairóba szállítottunk..." A Körösparti nyomdász *Lyka Károly* segítségével pályázatot írt ki a báli meghívók tervezésére. Olyan művészek vettek részt a színes apróságok megtervezésében, mint például *Major Henrik* és *Csók István*.

Egy endrődi búcsúsgazda az ottani Mária Társulat elnöke adta az ötletet Kner Izidornak, hogy belévágjon a könyvkiadásba. Első produkciója egy énekes imakönyv volt, jobbára zarándokoknak. Az endrődi gazda batyuban hurcoltatta különböző kegyhelyekre a búcsújáró asszonyokkal vezekléskénti. Szerény, évi négy—hat mű volt sok esztendőn át a Kner-kiadványok átlaga. A század elején azonban a gyomai autodidakta jelentette meg a fiatalon elhunyt *Thury Zoltán* összes műveinek hatkötetes díszkiadását.

Ha van titka a hajdani könyvkötőinas teljesítményének, akkor az egyik titkot, a tempóérzékében kell keresnünk. A mindössze negyvenhét éves, addig szinte szakadatlan gazdasági és szakmai sikereket arató cégfőnök 1907-ben bátran adott teljes cselekvési szabadságot az üzem technikai vezetésében és kiadványainak művészi kiállításában fiának, Kner Imrének. Ő már könyvművész volt a szó csorbítatlan értelmében. Mint ahogy annak kell neveznünk Kozma Lajost is, sok jelentős gyomai kiadvány könyvdíszeinek és illusztrációinak alkotóját.

Az első világháborút megelőző időben már olyan művek hagyták el a gyomai könyvnyomtató üzemét, mint Thomas Mann *Halál Velencében* című műve, később Kosztolányi *Tintája*, majd a *Monumenta Literarum* sorozatban a világirodalom rövid terjedelmű, de romolhatatlan szépségű mesterműveit jelentette meg a főnök, aki a szép könyv Körös-parti műhelyét tulajdonképpen a közigazgatási nyomtatványok használóból tartotta fönn.

Arról az időszakról így írt az egykori könyvkötő vándorlegény: „... megkíséreltük egy olyan tipográfiai stílus kialakítását, amely tisztán a betűt használja fel a könyv építőanyagául..."

Gyoma mostani könyvnyomtatói mégsem elsősorban erre a hagyományra támaszkodnak. Az öreg Kner sugalmazó hatása egyszerűbb, de fontosabb tényben ismerhető föl. Olyan puritán, a munka becsületét mindenek fölé emelkedő légkört alakított ki, amelyben nem nyílt lehetőség a rossz munkára. Pedig az emberek munkaföltételei, mai szemmel nézve, a rossznál is roszszabbak voltak.

Akik 1914-ben a lipcsei könyvkiállítás aranydíját vagy 1937-ben a párizsi könyvkiállítás *Grand prix*-jét Kner kiadványnak ítélték oda, alighanem valamiféle nyomdapalotát képzeltek el a nagyra értékelt könyvremeklések bölcsőjéül. Nem hihették, hogy mindez szinte falusi körülmények közt jött létre, és aligha sejtette bárki is, hogy a bekeretezett oklevelek garmadája 1966-ban a nyomdairoda függönynyel elválasztott részében úgy heverjen, mint ölfa a pékek udvarán.

Egy család sorsa

A nyomda él. Hamarosan bővül is. Új gép- és szedőtermet építenek, az NDK-ból beszerzett legkorszerűbb gépekkel erősítik meg a kötészetet. Fölkészülnek arra, hogy a mostaniak csaknem háromszorosát, évi 3500 mázsa könyvet készítsenek. (Van ebben az előirányzatban valami borzongatóan praktikus, mintha csak azt mondanók: évente ezernégyszáz gyönyörű gondolatot ötlünk ki...)

Él a nyomda — élnek-e még *Knerek* a szedőszekrények és hasáblevonatok, klisék és matricák között?

Kner Izidor még néhány jókedvű könyvet is írt, mielőtt örökre elbúcsúzott volna a békési tájtól. Népes családjából — négy fia, két lánya volt — csak egy lány és egy fiú él ma. Albert nemrégiben ment nyugdíjba egy amerikai vállalat művészeti igazgatójaként, Erzsébet ugyancsak a tengerentúlon él mint könyvkötő. A könyvművész Kner Imre leánya budapesti lakos.

Noha Kner Izidor minden gyermeke és unokája enyvillatú kötészetben és ólomszín szedőteremben töltötte ifiúsága nagy részét, tudtommal, ma csak egyetlen Kner nevet viselő leszármazottja dolgozik a szakmában. Vele egy pesti eszpresszóban találkozom munkaidő után.

Nyurga termet, napsütött parasztarc, kis bizonytalanság — mit is akarhatok tőle, aki csak unoka, s az érettségiig is csak negyvenöt után jutott el.

Semmit sem akarok tőle. Még azt sem, hogy elmondja, amit úgy is tudok: jóllehet szorgalmas életre nevelték, hosszú évekig nem ülhetett szedőgéphez. Valakik úgy vélték, ez a férfi nem a könyvbűvész Kner Izidor unokája, hanem Kner Izidor nyomdatulajdonosé. Abban az időben gépkocsit is vezetett, utcát is sepert, és úgy vágyott vissza a nyomdák sokat emlegetett rossz levegőjébe, mint a paradicsomba.

Aztán visszakerült, mégpedig egy pesti nyomdába. Ma egy reklámvállalat nyomdai előadója.

Találkozom egy másik Kner unokával is. Nem a Kner nevet viseli — édesanyja a nyomdaalapító leánya volt —, de hordozza a mai magyar nyomdászat majd minden gondját. Annak idején szedő lett, hivatali szobájában megakad a szemem az oklevelén, amely őt a betűszedés mesterévé nyilvánítja. Sok híresen szép könyvünk köntösének és tipográfiájának tervezője. — Jelenleg a Nyomdaipari Trösztnél vezérigazgató. Tömzsi, fürge mozgású ember, egyszerre őszülő-gyérülő hajjal.

Így kezdi a beszélgetést:

— Hadd vegyem el a kedvét ettől a témától. Mostanában mást sem olvas az ember, mint a gyomai nyomdáról szóló írásokat. Mintha más nyomda nem is volna Magyarországon.

És úgy beszél a többi üzemről, szép könyveink megannyi üvegházáról, hogy gondolatai mint a refrénbe épült ráütő rím, újra meg újra Gyomára térnek vissza. Az öreg Kner kedvenc Jókai-sorozatára és az elképzelésre, hogy a gyomai nyomda a művészi köntösű kiadványok kis műterme lesz. Kner Imre lefegyverző szakmai tekintélyéről és arról, hogy végre emeletes új épülettel gazdagszik a ma bizony még szánandó külsejű gyomai könyvgyár.

És befejezésül a kezdő mondat:

— Hadd vegyem el a kedvét...: Mindenkinek a könyökén jön ki.

ÉLET ÉS IRODALOM

Irodalmi és politikai hetilap
Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
JOVÁNOVICS MIKLÓS

Szerkesztőség: Bp. V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424; 310—920; 314—164; 111—087; 113—221. Kiadja: Lapkiadó Vállalat, Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Iroda 1. sz. Hírlapboltjában (Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76.) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: ¼ évre 18.— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni: 61 210, közületi: 61 066, vagy átutalás az MNB 8. sz. fiókjánál vezetett egyszámlára.
Megjelenik minden pénteken.
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
INDEX 25 244

RUBIN SZILÁRD ELBESZÉLÉSE:

ISMERKEDÉS

Másfél kilométerre fürdött a parttól. Hanyatt feküdt, és sütkérezett a vizen.

A tó üres volt. Az előbb, amikor néhány mell-tempót csinát, csak a Tihanynak tartó hajó úszott a szemhatáron. Most mozdulatlanul feküdt. Szemét lezárta, gumisapkás fülét elborította a víz. De tisztán hallotta az uszony zúgását a habok alatt. Amikor kinyitotta a szemét, a vitorlás már csak méterekre volt tőle.

Hasra fordult, és megnézte a hajót. 15-ös túra yolle volt, friss kék sávval hófehér törzsén. A reggeli nap már kioldott valamit a lakkfesték illatából. A lány a fiú napolajának szagát is érezte.

— Csao! — mondta a fiú. — Szállj be.

A lány félkézzel felhajtotta a gumisapka fülét.

— Szállj be! Portyázunk egyet.

Felelet helyett a lány újra fülére húzta a sapkát.

A fiú elvigyorodott.

— Szép, süket baba vagy — mondta.

Elhúzott mellette a hajóval, aztán hirtelen visszafordult. A yolle lassan, cammogva közeledett.

— Milyen? — érdeklődött a fiú. — Meleg?

A lány nem válaszolt. Ismét hanyatt feküdt, és lábával rúgta a vizet.

A fiú búvármaszkot vett elő.

— Kipróbálhatod — kínálta.

A lány, egy erős lábtempóval, derékig kiemelkedett a vízből. Most látszott, hogy mellén piros klubjelvényt visel.

— Nézd csak! — kiáltotta a fiú. — Hiszen te is Meteoros vagy!

Fölemelte a melegítőjét és megmutatta az embléma párját.

A lány most végre odatolatott a yolléhoz. Felült a hajó peremére és kezet adott.

— Kata.

— Verbőczy.

A fiúnak kerek macskafeje volt, és feltűnően nagy, indigókék szeme. Bőre fehér és szeplős. A sudár, kreolbőrű lány mellett véznának látszott.

Kata arcára húzta a maszkot és nyomban le is bukott. Pár tempóval utolérte a zöld derengésben sikló ólomuszonyt, belekapaszkodott és vitette magát. Mint az országút az autóablakból, úgy suhant tova a homokos tómeder. Hálás volt ezért a mulatságért.

Ahogy felbukkant, a fiú megismételte:

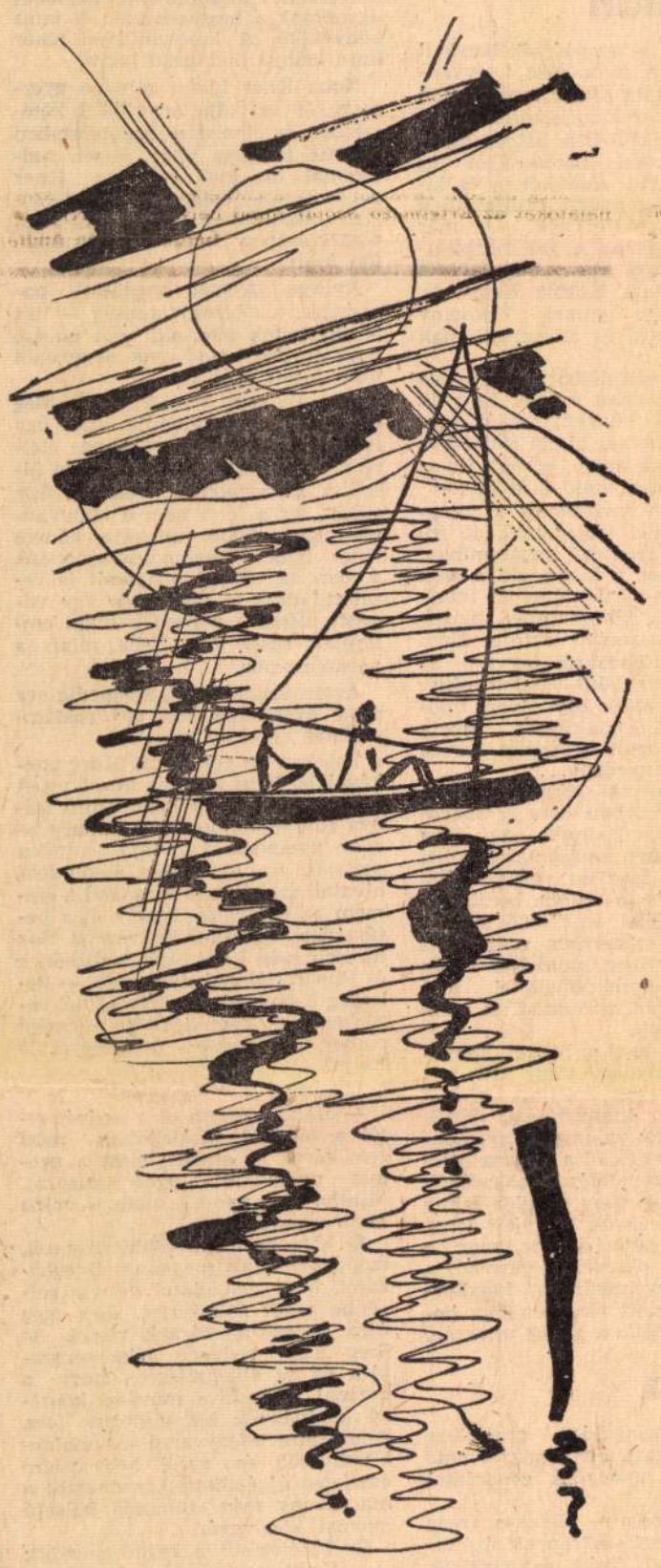

Kürthy Sándor rajza

— Szállj be, és tartsd a kormányt. Szeretnék megfürdeni.

Kata utálta az efféle ismerkedést. A hajó azonban az ő klubjáé volt, s a fiú sporttársa. Ez megnyugtatta.

— Füredről jössz? — kérdezte, ahogy bekecmergett a hajóba.

— Ja. Indulnom kellett volna a versenyen, de otthagytam őket. Reggelre sürgönyt kaptam, hogy nem vettek föl az egyetemre. Köpök mindenre!

Átadta a vitorlakötelet, és fejest ugrott a tóba.

A nap már hevesen tűzött. Enyhe szél járt, a parton lomhán ringatózott a nádas. Mögötte egészen eltűnt a néhány aprócska villa. Jelentéktelen fürdőtelep állt ott.

Kata a roppant víztükör felé fordult a vitorlással. A tó végtelennek látszott. Itt volt a legszélesebb.

Verbőczy gyorsan végzett a fürdéssel. Ahogy a hajóba huppant, elnyúlt az orrvitorla alatt, és lehunyta a szemét. Úgy tett, mint aki aludni készül.

Kis idő múlva megszólalt.

— Legszívesebben megdöglenék.

— Ugyan! Jövőre újra megpróbálhatod.

Körös-körül arany nyugalom fénylett az apró hullámokon.

Kata szeretett volna kiszállni, de a fiú keserűsége félszeggé tette. Ezért csak tartotta tovább a kormányt meg a vitorlakötelet. Kinyújtott lába ott feküdt a fiú dereka mellett.

Szerelőnő volt, s egy KISZ-alapszervezet tkitára. Völegénye a Műegyetem esti tagozatára járt. Mindketten sportoltak: Kata úszott, az udvarlója meg vitorlázott. A fiú a mai versenynapon is rajtolt.

Verbőczy felsóhajtott:

— Mindig orvos akartam lenni. Sohasem féltem a szenvedéstől, a vértől. Mások rosszul lesznek, ha balesetet látnak. Én nem. Érzem, hogy nagyszerű sebész lettem volna. Most legföljebb hentes lehetek...

Keleten néhány felhőcske mutatkozott, s a szél érezhetően megnőtt. A yolle erősen oldalra dőlt.

— Hülyeség, hogy itt panaszkodom neked — mondta Verbőczy. — Van más öröm is, mint orvosnak menni.

— Nem is egy!

— De most csak te tudnál megvigasztalni.

Amikor ezt mondta, a vitorlás már igen messze siklott velük a parttól. Verbőczy felült és látta, hogy hat-hét kilométerre is eltávolodtak. Így hát elhatározta, hogy nem vár többé.

Felállt, és kezdte lebocsátani a vitorlát.

— Fürdünk — mondta határozottan.

De a lány már átlátott rajta.

— Frászt! — kiáltotta durván. — Azonnal vigyél ki innen.

Mielőtt bármi történt volna, már ellenségekként álltak szemben.

Kata a fiú első arcátlan mozdulatára ütött. A következő percben odalent hemperegtek a csónakfenéken.

Sokáig vadul birkóztak. Végül mindketten kimerültek. Verbőczy látta, hogy a gyors győzelemről le kell mondania. Erre átnyalábolta és beletaszította a lányt a vízbe.

— Ússz! — kiáltotta. — Ússz, amíg bírod!

Kata vad karcsapásokkal távolodott a hajótól. A birkózás kimerítette, a vízben azonban magához tért. A víz lemosta róla a küzdelem szennyét és lelkileg is felfrissítette. Bízott az erejében. Jó erőbeosztással el fogja érni a partot.

Zöld sávként nyúlt el a part a messzeségben. Kata néha kiemelte az arcát a hullámokból, hogy lássa.

Mintegy kétszáz méter után hátra tekintett a vitorlásra. A yolle egy helyben ringott a vízen. A vitorla lebocsátva, gazdája nem mutatkozott. Nyilván pihent a hajófenéken. A hajó azonban mozdulatlanul is fenyegető volt. Kata tudta, hogy a fiú nem adta föl a harcot.

Nagy, hosszú tempókkal szelte a vizet. Ötszáz méternél mellúszásra váltott, aztán pillangózni kezdett. Így is, úgy is számbavette az erejét. A stílusváltások pihentették is.

A nap el-eltűnt a gyülekező felhők mögött, nagy arany pászmákat vetve a tóra. Kata levette fejéről a piros gumisapkát. Aranyszőke haja most összeolvadt a ragyogó hullámokkal.

Amikor Verbőczy végigtekintett a tavon, sokáig nem látott semmit. Megdöbbent, hogy a lány egérutat nyert. Nagy indigókék szeme lázasan fürkészte a vizet. Annyira eltávolodott volna, hogy észrevétlenné vált? Végre elbújt a nap, és a sötétzöld vízen hirtelen szemébe ötlött a szőke lányfej. Látta, hogy a távolság korántsem olyan nagy, a part pedig igen messzi. Erre visszafeküdt és cigarettára gyújtott.

Feje felett sebesen szálltak a felhők. Szelet hoztak, de vihar nem lesz belőlük. A szél pedig gyorsabbá teszi a hajót, és nehezebbé az úszást...

Verbőczy egyik külföldi útján ismerte meg a módszert, amely a legelszántabb nőt is kezessé teszi. Eleinte békén kell hagyni az áldozatot, hagyni, hogy ússzon. Ez a táv több kilométer is lehet. A módszer komolyabb része ezután következik. Verbőczy biztosra vette, hogy nem fog csalódni a módszerben. Egyelőre tehát hevert és kellemes izgalomban szívta a cigarettáját.

Amikor elérkezettnek látta az időt, és felvonta a vitorlát, rögtön látta, hogy baj van. A lány szél ellen úszik, s neki oldalaznia kell. Így pedig hosszú időbe telik, amíg a közelébe juthat.

Ugyanebben a percben Kata megérezte, hogy fárad. A szél meg a hullámok kimerítették, s a part reménytelenül távolinak rémlett. Hátra tekintett, és látta, hogy a hajó megindult. Erre mégis krállozni kezdett.

Félt a szégyentől, a vízbefúlásnál is jobban. Pedig ha meghal, senki sem fogja tudni, hogy harcolt. Halálát véletlen balesetnek tartják majd. Mégis, ugyanez a félszegszég, amely megakadályozta, hogy magára hagyja a panaszkodó fiút, most mélységes iszonyattá változott benne a megszégyenüléstől. Ez az iszonyat pedig fenntartotta a reménytelen csatatérré vált vízen.

Félóra múlva egyszerre könnyebb lett úszni. A szél megfordult. Kata látta, hogy mögötte sebesen közeledik a hajó.

— Helló! — kiáltotta már messziről a fiú. — Bírod-e még?

Most, hogy jó szelet kapott, a vitorlás csakhamar mellette termett. Épp csak akkora távolságot tartott, hogy az úszó bele ne fogódzhasson.

— Nem akarsz beszállni? — érdeklődött a fiú. — Kár. Akkor még várok.

A lány küszködve, hörögve túrta a vizet.

— Szeretnék elbeszélgetni veled — mondta Verbőczy. — Természetesen, valami mély és komoly témáról...

— Gyere közelebb! — zihálta a lány. — Én is beszélni akarok veled.

— Mi a csodának ez a hecc? — kérdezte Verbőczy, amint odakormányozta a hajót. — Völegényed van?

Kata alig hallhatóan lihegte:

— Ha most beszálihatok, nem fogok szólni róla. Te pedig úszol a hajó mellett...

— Minek? Úgyis hallgatni fogsz! Erről egy lány se dumál a völegényének...

Kata abban a pillanatban elkapta a vitorlás végét. Belekapaszkodott, de karja annyira erőtlen volt, hogy a szél meg a hajó tánca csaknem letépte róla.

Egy pillanatra egymás arcába néztek. A lány vonásai dermedtek, vértelenek voltak. Úgy tűnt, hogy kilókat fogyott. Verbőczy megrettent ettől az arctól. De riadtságában megint csak egyetlen kiutat látott: magáévá tenni, hogy elhallgattassa: odakapott, hogy megragadja a kapaszkodó kart. De Kata abban a pillanatban elengedte a hajót.

Pár tempót tett, érezve, hogy az utolsók jönnek. A tó felforrt körülötte. Forróság verte ki, szeme elhomályosult. A napsütött vízen fekete karikák táncoltak. Mind több és több. Elkezdett talaj után kutatni, de kinyújtott lába nem érte el a medret. Feje újra meg újra víz alá bukott. Erre hanyatt vetette magát. Ott feküdt kitárt karral, a légszomjtól felpeckelt szájjal, mintegy keresztre feszítve a vízen.

Verbőczy, végső kísérletképpen, messze elsiklott tőle a vitorlással. Lüktető aggyal, már-már maga is halálfélelemben várta a megadó, visszahívó segélykiáltást. De nem hallott semmit. Erre gyors, éles kanyarral visszafordította a hajót.

Kata nem látta őt. A messzeségbe meredt, ahol tíz meg tíz hajócska siklott. Az apró vitorlák el-eltűntek a félméteres hullámok mögött. A kékszalag versenymezőnye suhant a szemhatáron.

— Szállj be! — kiáltotta Verbőczy. — Egyetlen métert se engedlek tovább. Ha nem szállsz be, csak visszafelé úszhatsz.

Kata számított erre a fortélyra. A hajó útjába áll, kitérőkre kényszeríti, s neki egy helyben kell keringenie a vízen. Ezzel az utolsó remény is kihunyt.

De ugyanabban a percben egy motorcsónak zúgása ütötte meg a fülét. A yolle eltakarta a kilátást, és Kata nem láthatta a csónakot. A hangot azonban megismerte.

Verbőczy küzdött, hogy hajójával az úszó és a motoros között maradjon. Ettől a lavírozástól függött, hogy lebukik-e. Izgalmában eszébe jutott a táskarádiója. Gyorsan bekapcsolta a készüléket.

Kata tudta, hogy a zene elnyomja a segélykiáltást, hogy egyetlen lehetősége, ha integetni tud, ha észrevételi magát. Egy perc múlva a motoros talán irányt változtat, elkanyarodik a messzeségbe.

Abban a pillanatban, amikor a levegő megtelt jó kedvű tánczenével, a lány mély lélegzetet vett és a víz alá bukott. Most nem viselt búvármaszkot, nem látta a feléje suhanó uszonyt. Az ólomszárny azonban elszállt felette.

A következő pillanatban egy rendőrsapka vakító fehérségét látta, és fülébe belerobbant a nyersolajmotor hangja.

Jóval később, hogy a motorosba emelték, kinyitotta a szemét. Verbőczy ott ült előtte a padon, egy rendőr mellett. Mögöttük begöngyölt vitorlával siklott a vontatókötélre fogott yolle. Kata elfordította a fejét. Szeme végigsuhant a hatalmas vízen, a vízen, amelyet annyira szeretett. Távol a menetrendszerű hajó úszott Tihany felől. Kora délután volt már.

SIMONYI IMRE:

Staccato

egy emlék
egy nemlét
egy: hiába!

egy nemrég
egy elmégy
egy: hiánya!

egy érte
egy véle
egy: utána!

(most mondjátok utánam:
utána!)

egy emlék
egy nemrég
egy: hiánya!

egy nemlét
egy elmégy
egy: utána!

egy érte
egy véle
egy: hiába!

(jaj, mondjátok vélem, hogy:
hiánya!)

egy nemlét
egy véle
egy emlék!

egy nemrég
egy érte
egy elmégy

egy: utána
utána
utána!

(most nagyon szépen megkérlek benneteket:
kötözzétek össze a lábam
fogjátok be a szemem
tömjétek be a szám
tépjétek ki a szívem)

hiába
hiába
hiába

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1984 JUN 28

1021

Kass János könyvillusztrációja
Móricz Zsigmond Boldog ember c. regényéhez

ég!

Köszönet a v
színibírálato

Mindig örvendetes ...
nkra, ha azt látjuk, hogy
ónk érdeklődéssel és sze-
ettel foglalkozik vidéki
házaink előadásaival. A
gyar Nemzet hasábjain
ozatosan találkozunk a vi-
művészi munkáját mél-
, színvonalas bírálatokkal,
yek a nehéz körülmények
ött dolgozó művészi intéz-
yeink munkáját nagyon
gkönnyítik és segítik.
ngedjék meg, hogy mun-
ságukért a Színházművé-
i Szövetség elnöksége ne-
en köszönetet mondjak és
anakkor kérem önöket
n irányú tevékenységük
tatására.

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
Kazimir Károly
főtitkár

bedobása ellenében tíz percig fújja a meleg levegőt és szárítaná a haját annak, aki bedobná és alá ülne. Ám egyelőre még alig néhány kétforintost dobtak az automatába. Talán azért, mert néhány méterrel odébb, a női termálfürdő fodrászüzletében egy forintért megszárították eddig bárkinek a haját hasonló készülékkel, automata nélkül. Nem is beszélve a szigeti fedett Sportuszodáról, ahol tudomásom szerint a technikának ez a vívmánya ingyen áll bárki rendelkezésére. El kell ismerni, hogy a pezsgőfürdő hajszárítója a legmodernebb találmány: az *árdrágító automata.*

(Aláírás)

A tárnoki árvízveszély

árnokon 70 ház állandó
zveszélyben forog. Egy-
után kétszer öntött el
nünket az árvíz — 1956. és
3. években —, sok ház
grongálódott, több össze is
t.

963-ban a ligeti iskola két
ig volt megközelíthetetlen,
rt vízben állott. Az orvosi
delőnek a küszöbéig duz-
lt a víz. A Rákóczi úti
nta-híd szintén hosszú
ig volt az autóbusz részé-
használhatatlan, s a mun-
ba menők gyalog voltak
nytelenek a vasúti állomás-
menni. A községi tanács
a levezető apró csatorná-
t kitakaríttatta és a bekö-
tkezhető árvíz esetére a
alaposabb mentőintézkedé-
et is megtette, de elsősor-
olyan munkálatok elvég-

hóréteg, annak gyors elvadását nem lesz képes a talaj befogadni és *ismét kapjuk az árvizet!* Igen sürgős lenne hát a veszély elhárítására néhány sürgős munkálatot elvégezni: 1. A Benta-patak kocsi hídja alói a régi fahídból ott maradt nyolc darab vastag cölöpöt kiemelni, mert ezek nagyban gátolják a víz lefolyását. 2. A pataknak a hídtól a vasúti átereszig erős az esése. Ha ez a *rövid rés* mélyítést kapna, temérdek vi zet levezethetne. 3. A vasút átereszt elhagyó víz egy be ton talapzatra érkezik, ahon nan mintegy 50—60 cm való ságos vízeséssel folyik tovább Laikus szemmel ez a beton lap csak felduzzasztja a v zet, s ezért eltávolítandó le ne.

Feltétlenül helyszíni szem

M.D.6

Kass János
grafikus

Filo kiállítását a Nemzeti
Galeriában rendezte.

(Földes): filo
Nőt hepja 1966. ~~[illegible]~~ 8 ~~[illegible]~~ 8 lap

1966 SZEP - 4.

1021

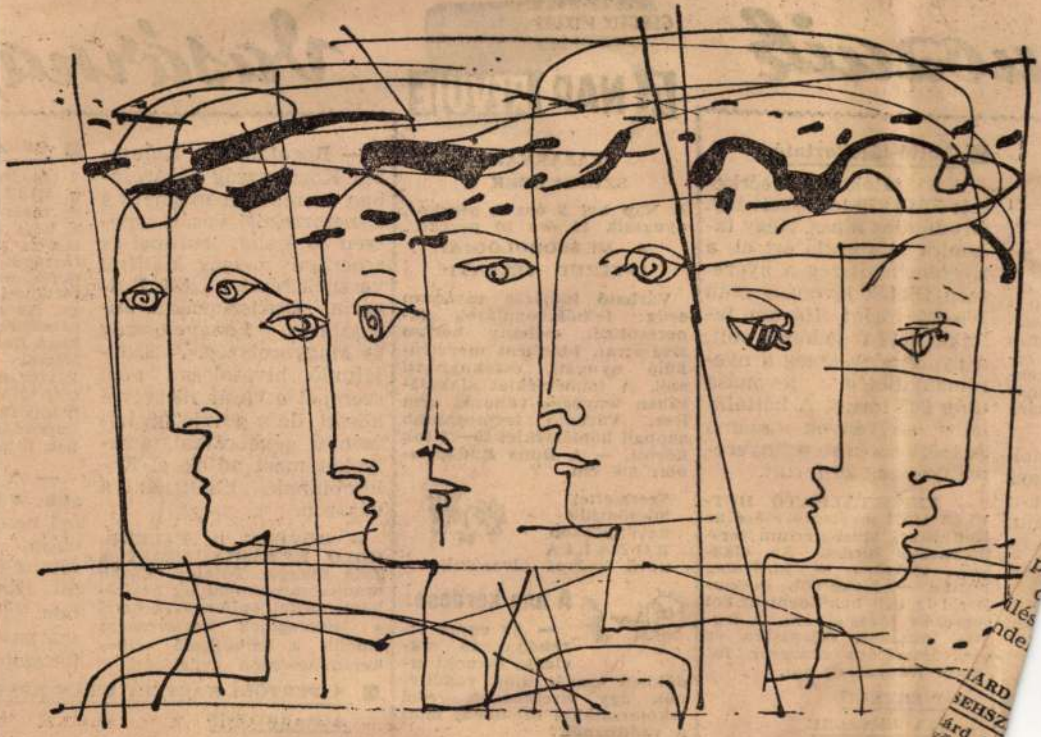

(Kass Ján

helyén, döbösen, ráztatta, ... telicsmogbocsátásra, de még örömet ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

...uozaik

...na

Lottó-tájékoztató

A 35. játékhétre beérkezett 5 810 870 lottószelvény. Öttalálatos nincs. Négy találatot 21 fogadó ért el, a nyereményösszeg a nyereményilleték levonása után 166 025 forint. Három találata 2016 fogadónak volt, a nyereményösszeg a nyereményilleték levonása után 865 forint. A kéttalálatos szelvények száma 91 450, ezekre a nyereményösszeg 20 forint.

— EXPORTÁLHATÓ HÉTVÉGI HÁZ megtervezésére az Építésügyi Minisztérium tervpályázatot hirdet. Az elkészült terveket — kizárólag postán — legkésőbb december 1-ig kell beküldeni az ÉM tervezési főosztályára. A legjobb munkák díjazására és megvásárlására százezer forintot irányoztak elő.

...FORINT ÉRTÉKŰ
...LOVÁKIA RÉSZÉRE

...rint értékű vasúti kocsit szállít ...gyar Vagon- és Gépgyár. A ...elmében az idén 130 személy...lykocsit adnak át. A minta-

GERGELY MIKLÓS

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 4.

A Nap kel 5 óra 5 perckor, nyugszik 18 óra 20 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Várható időjárás vasárnap estig: felhőátvonulások záporesőkkel, néhány helyen zivatarral. Időnként megélénkülő nyugati, északnyugati szél. A hőmérséklet alakulásában lényeges változás nem lesz. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 20—25 fok között. — A Duna Budapestnél: 516 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon ROZÁLIA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Az egyre terebélyesedő sikvidéki homoki erdőkben tanyát ütött vaddisznók úgy viselkednek erdei lakótársaikkal szemben, mint a vaddisznók?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában

— Bogotában, Kolumbia Köztársaság fővárosában szombaton megnyílt a 6. nemzetközi vásár, amelyen 33 ázsiai, európai és amerikai ország kiállítói vesznek részt, köztük Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország és Magyarország. A Szovjetunió hivatalosan nem szerepel e vásár részvevői között, de a szovjet gyártmányú gépkocsikat, amelyeket most adtak el Kolumbiának, kiállítják a vásáron.

— BŐVÍTIK A FALBURKOLÓ KERÁMIAÜZEMET a Zala megyei Tófejen. Újabb munkacsarnokokat és hevítőkemencéket építenek, s ezzel a jelenleginek hatszorosára emelik a falburkoló színes kerámiacsempe gyártását.

ORSZ...

Szom... ni KISZ... ző részv... a hősi ... 1848-as s... forradalo... partizán... történeti ... ra. Az ... díszőrség... kozó ünn... Károly, ... köszöntö... zett szlo... nelmi ter... ímpozáns... nek útjá...

— A ... gok ve... évi nem... ciája Monte-C... mi Biz... ben Feh... igazgató... igazgató

A FERTŐDI KASTÉLY UTÁN REST... A PARKOT IS

Hazánk egyik egyedülálló idegenforg... fertődi kastély. Az elmúlt egy hónap a... ren, közöttük sok külföldi utazott társa... kocsin Fertődre, hogy megcsodálják a ...

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

NAPI KÖNY

1921

Kass János illusztrációja Az ember tragédiája római színéhez. Madách drámai költeményének új kiadását, mely a Magyar Helikon gondozásában jelenik meg, a művész 15 rézkarca díszíti

Magyar Nemzet

...ség!

lincselte a 7—14 éves hallgatóságot. Űrhajós mesék, beszélgetés a csillagos égről, főleg a Holdról, melyet nemsokára meglátogat majd az ember. És ahová majd a jelenlegi klubtagság, mint majdani papák és mamák elengedik gyermekeiket egy iskolai kirándulásra.

E jóslatot lelkesedve fogadták a gyerekek, mondván, hogy akkor ők is elkísérik az iskolát arra a kirándulásra. Sőt, akadt, aki fogadkozott, hogy addigra ő űrhajóvezető lesz a kiránduló űrhajón. A klubtagok tagsági jegyet is kapnak. Aki rosszul viselkedik a teremben, elveszti tagsági jegyét. Így egyeztek meg az alapszabályban. Amelyik gyerekre rá van bízva a kisebb testvérke, behozhatja, és közösen vigyáznak rá. A rendteremtésben főleg az iskolák aktív úttörői tevékenykednek.

A nyári vakációban kirándulásokat rendezünk. Egyelőre persze, nem a Holdra, de reméljük, ebben is segítenek azok a szervek, amelyeknek szintén nem mindegy, hogy gyerekseregünk rosszalkodik-e, vagy felnőttek felügyelete mellett szórakozva játszik.

Ezt már az is tükrözte, hogy a kissé meghosszabbodott klubest után a távozó gyerekek közül többen, fiúk, lányok leguggoltak a járda mellett, és ujjukkal a porba kaparva próbálgatták leírni a kilenc és fél billiót, amennyi egy fényév hossza kilométerekben. De mind a hatván

Életveszély a Nagyajtai utca torkolatánál

A Szilágyi Erzsébet fasorban külön pályán haladnak a villamosok, s mellette az úttesten a gépkocsik. S minthogy a Pasarét felől a fasorba torkolló utcáknak nincs folytatásuk — tehát nincs útkereszteződés —, a járművek mindkét irányban akadálytalanul 60—70 kilométeres sebességgel száguldanak. A Nagyajtai utca torkolatával szemben azonban ott a villamos, illetve, most átmenetileg az 5-ös autóbusz megállója, s ezek a megállók ugyancsak nagy utasforgalmat bonyolítanak le. Aki tehát ezekhez a megállókhoz igyekszik, annak át kell kelnie az úttesten. S ez az átkelés állandó életveszélyt jelent. Az úttesten ugyanis nincs zebra, semmi figyelmeztető tábla, tehát a gépkocsik — mindkét irányban —, sebességcsökkentés nélkül száguldanak a megállók, illetve a Nagyajtai utca torkolata előtt. Néha hosszú percekig kell várakozni, míg lehetőség nyílik az átkelésre, de gyakran előfordul, hogy az úttest közepén további perceket kell eltölteni, míg szabaddá válik az út. Kérjük tehát az illetékeseket, hogy a Nagyajtai utca torkolatához legalább zebrát létesítsenek, ami mégiscsak lassúbb vezetésre kényszerítené a kocsivezetőket.

A környék érdekelt lakói

„A hivatal nem válaszol"

Június 3-i számunkban vezércikket közöltünk fenti címmel, amelyben több hivatalt elmarasztaltunk, mivel hozzájuk intézett levelünkre nem válaszoltak. Az alsógödi községi tanács végrehajtó bizottsága és a Budapest II. kerületi tanács végrehajtó bizottsága lapunkhoz intézett levelében a bizonyító levélmásolatok mellékletével igazolta, hogy levelünket időben megválaszolta. E válaszok azonban adminisztrációs hibából nem jutottak el a cikk írójához, így

1021

GYERMEKNAP, 1966

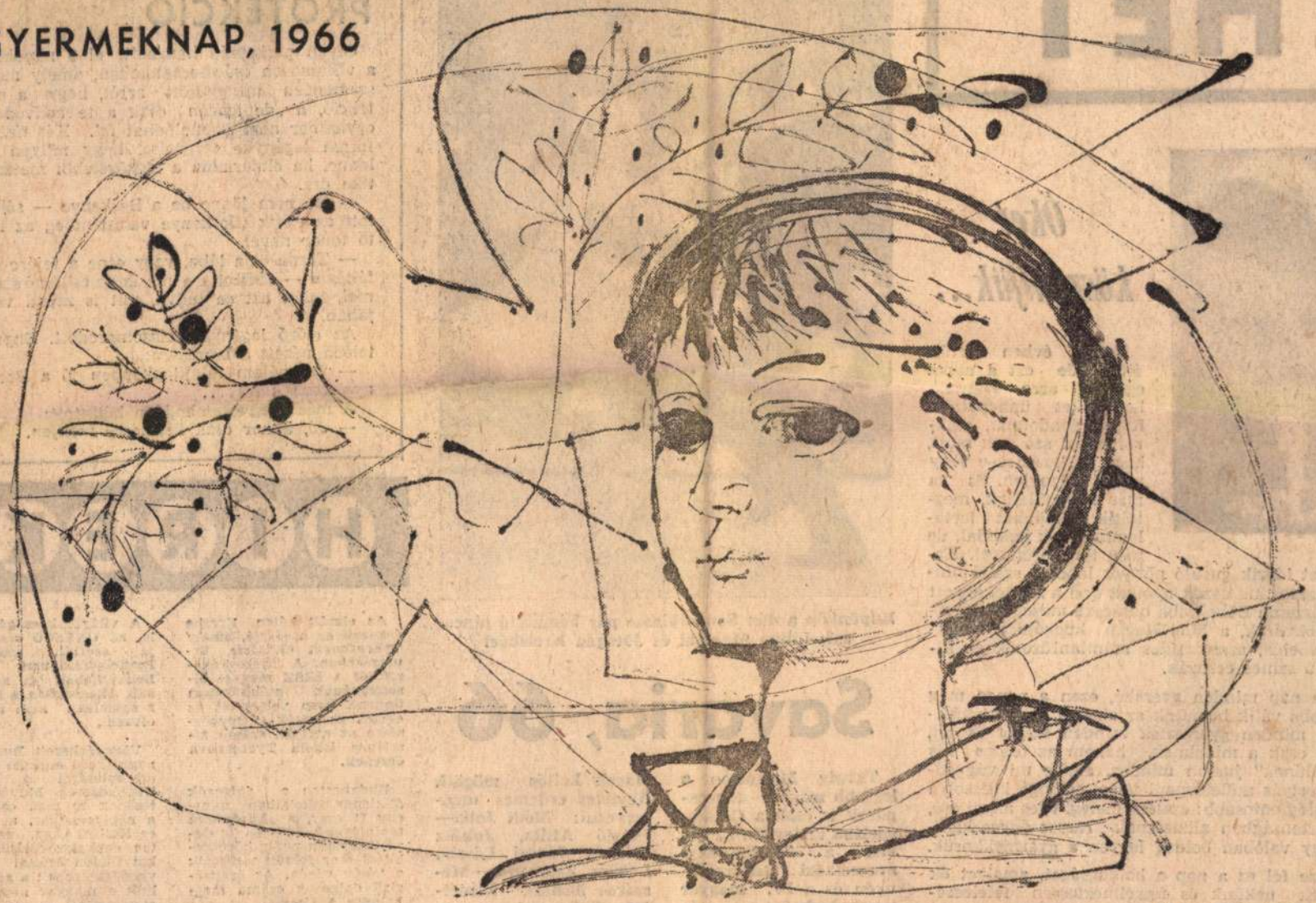

Kass János rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁJ 28
Magyar Ifjúság

A HÉT

Őket köszöntjük...

Egész évben értük élünk, de ezt a napot egészen arra szánjuk, hogy őket ünnepeljük. Rájuk gondolunk, akikről annyi szó esik most, hogy szülessenek-e vagy ne és mennyien. És ha már megszülettek, megtöltik életünket tartalommal, sok gonddal, de még több örömmel. Kacagásukat idézik guruló pöttyös labdák, szálló hinták, maszatos kis kezük nyomát őrzi a szertehagyott játék, félszemű Böbe-baba butácska mosolya, ügyetlen homokvárak, a Mici-Mackó kuckója a képeskönyv fedelén, szamárfüles számtanfüzetek és kitörthegyű színes ceruzák.

Ez a nap minden gyereké, ezen a napon még szilárdabbá válik bennünk az akarat, hogy biztosíthassunk minden gyereknek minden szépet és jót, hogy ne csak a miénknek, hanem az összes kis „kutyafülűnek" jusson mindaz, amire mi vágyódtunk, gyertyás születésnapi torta, csillogó korcsolya s a legeslegfontosabb: családi meleg, édes anyai szó, hogy biztonságban alhassanak rácsos ágyacskáikban, hogy valóban boldog legyen a gyermekkoruk.

Idézze fel ez a nap a boldogságot, amelyet ők jelentenek nekünk és figyelmeztessen felelősségünkre, hogy okosan irányítsuk lépteiket.

Szerezzünk nekik minél több örömet — s az ő örömük a miénk is — ünnepeljük őket munkánk folytatásával.

Képünkön a dán Sonderklasse pár bemutató táncosai: Lilian Mejdahl és Joergen Kreisboel

Savaria, 66

Tavaly Miskolcon a legjobb magyar táncospárok is csak a C-kategóriába tartoztak. Ez évben a szombathelyi nemzetközi táncversenyen és a IV. magyar táncbajnokságon már nyolc B-kategóriás magyar táncospár is a parkettára lépett. Macek kettős mögött. Nevüket érdemes megjegyezni: Módi Júlia—László Attila, Juhász Valéria—Jánosi László, Lukács Zsuzsanna—Mészáros Miklós. Reméljük, jövőre már az A-kategóriában érnek el hasonlóan szép eredményt.

PROTEKCIÓ

Olyan párbeszéd hangzott el a napokban a villamoson csúcsforgalomban, amely meszszemenően meggyőzött arról, hogy a protekció, a „de igazán csak a te kedvedért" egyhamar nem számolódhat fel. Két tízéves forma legényke tárgyalta, hogy milyen jó lenne, ha elmaradna a legközelebbi matematika óra.

— Ha nem jönne be a Berkenye — sóhajtott az egyik (Berkenye valószínűleg az illető tanár neve).

— Törne el a lába, vagy esne a fejére egy féltégla — tódította a másik felcsillanó szemmel, talán azt se tudva, mit is mond valójában.

Az előző legényke elszomorodott. Engesztelően nézett a barátjára:

— Te, nálam tulajdonképpen jó a Berkenye, rendes fej...

A másik erre lemondóan bólintott:

— Jó, akkor csak kezelésre menjen.

HIREK

Az elmúlt héten Egerbe érkezett az a zászló, amely Tyereskovát elkísérte űrutazásában. A Tyereskova-zászlót a KISZ megyei bizottságának székházában ünnepélyesen vették át az egriek és adták át megőrzésre az egri II. számú általános iskola Tyereskova őrsének.

Budapesten a dolgozók általános iskoláiban mintegy 11 ezer, a középfokú tanintézetek esti- és levelező tagozatán pedig körülbelül 64 ezer felnőtt vizsgázik a tanév végén. Az érettségizők dolgozók száma meghaladja a tizezret.

Az Egyesült Államokban mintegy 5 millió alkoholista él. Ez a szám évente 200 000-rel növekszik.

A világ lakosságának fele, az UNESCO statisztikája szerint, analfabéta. Franciaországban, Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban a lakosság 2 százaléka nem tud írni, olvasni.

Visszaérkezett Budapestre nagysikerű algériai vendégszerepléséről a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének 30 tagú csoportja: a népi zenekar, a tánckar és Kotlári Olga, az együttes énekesszólistája. Afrikai földön ezúttal először vendégszerepelt s adott ízelítőt a magyar népzenéből, népdalokból és táncokból.

Tanulóifjúsági találkozóra kerül sor Gézaházán, május 27-én, 28-án és

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1986 AUG 28
1021

Kass János rajza: Új termés

...ról is dolgoz
A társadalom biztonsága
léte azonban ettől egy
nem csökken majd. Ép
lenkezőleg: gyorsabban
kedhet.

— Az új gazdasági
nizmus megvalósításán
legfontosabb feltétele,
minden vezető fejében szoro-
san összekapcsolódjanak a ter-
melés és a kereskedelem szem-
pontjai, a termelés és a keres-
kedelem feltételeinek ismerete,
hogy egyszerre legyenek a ter-
melés jó műszaki szervezői és
a piac, a fogyasztási igények és
feltételek jó ismerői, kiszol-
gálói.

— Az új gazdasági mecha-
nizmus megvalósításának fel-
tétele a szocialista demokrác'a
fejlesztése is. Határozott, cél-
tudatos gazdasági vezetés nél-
kül nincs gazdasági siker, de
a demokrácia megvalósítása és
demokratikus légkör nélkül
sem lehetséges szüntelenül jó
és jobb gazdasági eredménye-
ket elérni. Az igazi munkafe-
gyelem a mi szocialista viszo-
nyaink között alapjában csak
a dolgozók önként vállalt, ön-
tudatos munkafegyelme lehet,
a fegyelmi rendszabályok en-
nek csak szükséges kiegészítői
lehetnek. Az új mechanizmus
megvalósítása ezért feltételezi
a szocialista típusú demokrá-
cia belső fejlődését és tartalmi
elmélyülését is — mondotta
befejezésül Nyers Rezső.

hozott az ...
kohászati együttműködési sz...
vezet létesítéséről szóló egyez-
mény, valamint a szervezet
alapszabályának kihirdetéséről. Módosította *a büntető törvénykönyvről* szóló 1961. évi 5. törvény egyes rendelkezéseit, valamint az ügyvédi hi-

Magyar—kuwaiti tár

Dobi István és Ap
Abdullah Al-Jabir

Pénteken délelőtt a Külkereskedelmi Minisztériumban dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter és Abdullah Al-Jabir Al-Sabah kereskedelmi és iparügyi miniszter vezetésével megkezdődtek a magyar és a kuwaiti küldöttségek közötti hivatalos tárgyalások. A tárgyalások során véleménycserét folytattak *a magyar—kuwaiti gazdasági kapcsolatok* időszerű kérdéseiről és fejlesztés lehetőségeiről.

A hivatalos tárgyalásokat megelőzően pénteken reggel a kuwaiti küldöttség vezetője és tagjai látogatást tettek a csillebérci úttörőtáborban.

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1966 FEB 24

/1021

Vallomások Bartókról

„*Bartókért lelkesülni nem zeneértői kiváltság volt... Törvényszerűnek érzem azt a közös vonást, amely azokat a magyar költőket összefűzi, akiket Bartók személyes vers írására indított. A közösség iránti szomj és kötelességérzet vonása ez, s a közösség megtartó s megváltó erejében való hit, vagy legalább remény*". Illyés Gyulának a kötet elé írt bevezetőjéből való a fenti idézet, a harmóniakereső költőé, aki útjára bocsátja ezt a nagyon szép könyvet: magyar írók és költők vallomásainak gyűjteményét Bartókról, a bartóki életműről. Azok kaptak helyet a *Csak tiszta forrásból* című kötetben, akik magukénak vallják a nagy zenei alkotó szellemi hagyatékát, érzik az irodalom és zene rokonhangzásaiban felcsendülő közös dallamokat, a nép, a közösség iránti alázatosságot. A *Cantata Profana* szövegéből való idézet nyitja meg a sort, majd *Illyés* Bartókja, *József Attila* Medvetánca, s hogy milyen gazdag ez a sor, arra elegendő egy rövid felsorolás a költők neveiből: *Juhász Gyula, Radnóti, Weöres, Devecseri, Juhász Ferenc, Kassák, Somlyó György*... A gyönyörűen illusztrált kötetben sok ismerős versre bukkanunk, a már felsoroltakon kívül *Káldi János Egy Bartók-fénykép* alá című versét is emlékezetes soraival: „*okítsd-bátorítsd e ‚kis hazát', hogy ‚megtanulja' útját-sorsát a nagyvilágban*".

A költői vallomásokat prózai művek egészítik ki a gyűjteményes kötet második részében, *Kassák, Gyergyai, Kosztolányi* és mások tanulmányai, cikkei, végül *Balázs* Béla *Egy régi barát levele Bartók Bélához* című írása zárja a kötetet. A *Zeneműkiadó* ízléses külsőben jelentette meg, s *Kass János* illusztrációival látta el a Bartók rajongók, zene- és irodalombarátok számára különösen értél-

T székházában mezőgazdasági szakemberek, termelőszövetke-
n kétot rendezett a Vas Népe szerkesztősége. Az ankéton a
ésének legfontosabb gondjait, problémáit vitatták meg a
n csolatban sok hasznos gondolatot és gyakorlati eljárást
ismertetésére visszatérünk. Képünk az ankét rész-

Kass János
Magyar Hirdető.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 30
MAGYAR NEMZET

OLC

Csak tiszta forrásból

Bartók Béla emberi és művészi nagysága számos magyar írót és költőt ihletett alkotásra, emlékezésre. A Bartók Béla emlékére készített antológiában kortársak és utódok versben, prózában és rajzban tesznek tanúbizonyságot arról, hogy életében is voltak igaz értői a klasszikussá érett alkotónak, ma pedig szinte az egész magyar társadalmat hatja át emberi és művészi példája. Ez a szép kiállítású kötet egyrészt számos érdekes és értékes dokumentum közlésével gazdagítja a Bartók-portrét, másrészt bemutatja zenéjének hatását a társművészetekre.

A kötet anyagát *Fodor* Ilona gyűjtötte és válogatta, előszavát *Illyés* Gyula írta. *Kass* János borítórajza és illusztrációi igényes társai az antológia szövegének. *(Zeneműkiadó)*

Tisztelt Sz

A kút és

A régi olvasókönyvek Jókai nyomán ismertették a muzsikáló kút és készítője történetét. A halálra ítélt rab kivégzése előtt leszáll a kútba, kivesz belőle egy szeget és a csodálatos szerkezet többé nem muzsikál, nem akad ember, aki meg tudná javítani. Pedig *Bodor* Péter sem gonosztevő, sem gépromboló nem volt. Nem is végezték ki, hanem a Kolozsvárra bevonuló Bem tábornokot várva szívszélhűdés ölte meg.

A hányatott életű ezermester — az erdőszentgyörgyi református pap, Zilahy Sebes Péter unokája — fél Európát bejárta már, amikor hazatérve Marosvásárhelyre, a városi magisztrátus megbízásából megépíti kútját. Ez a század elején még ott állt Marosvásárhely főterén, a róla készült fényképek alapján pontosan

Kass János grafikus

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 FEB 21

NAPJAINK

1021

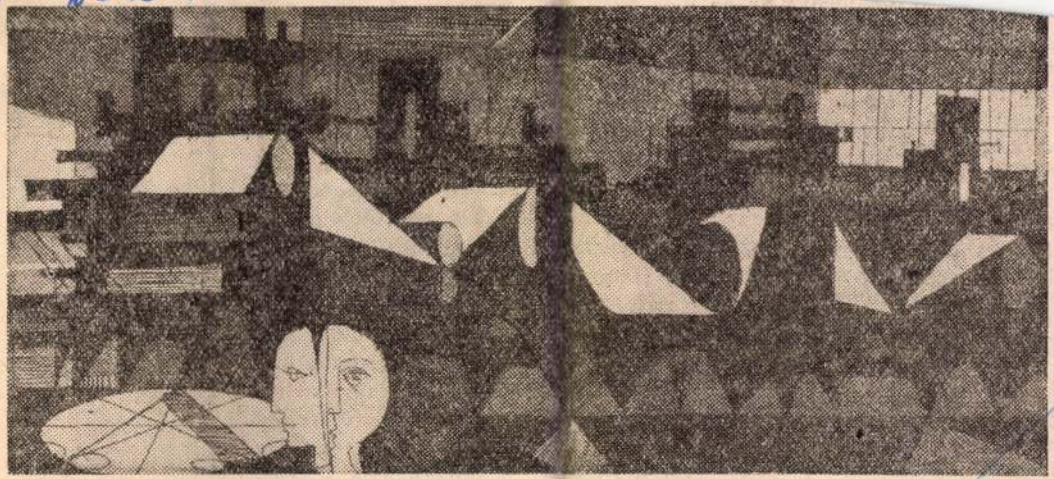

Kass János rézkarca

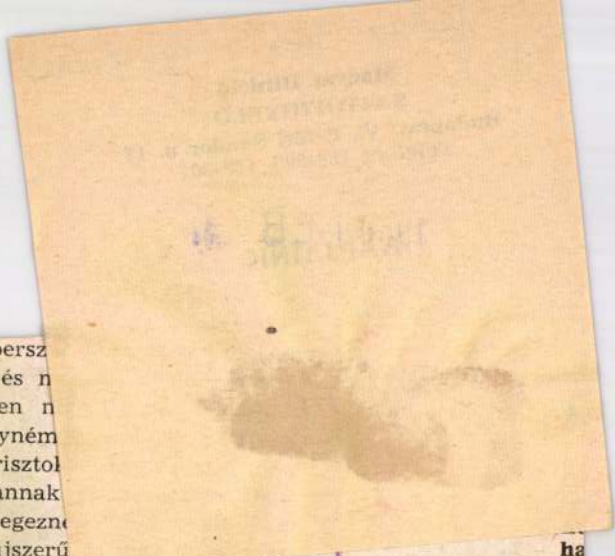

...vetelmény; *az él-*
y, az alkotói szándék, a szobrá-
i vagy festői megoldások: a rit-
, a kompozíció, a forma, — ezek
özölnivaló hordozói.

legszebb, legizgalmasabb, leg-
ább alkotói szándék se kelt re-
anciát a nézőben *mechanikusan.*
érteni akarás, kitárulkozás, *disz-*
áltság kell hozzá.

itt kanyarodjunk vissza helyi
sztalatainkhoz, panaszunkhoz:
tünk-e valamit ennek a készség-
fogékonyságnak és jószándékú
ledésnek felkeltéséért, alakításá-

ltétlenül! A művészi tudat nem
pattan ki valahonnan! *Élmé-*
, ráhatások, ismeretek foglalata,
egeződése. Fontos szerepet ját-
benne *a tájékozódás,* kétségtele-
Ha valaki tudja, olvasott, hal-
róla, magyarázta neki katalógus,

tásokkal, persz
áhítatával és n
amint éppen n
Nem is egyném
ember arisztok
pallérozatlannak
rának bélyegezn
merészen újszerű
tendő művek láttan nem olvad el
rögtön a gyönyörűségtől.

Hanem baráti eszmecserékkel, tü-
relmes vitákkal, egészséges párbeszé-
dekkel, műtermi látogatásokkal, saj-
tóorgánumokban folyó disputákkal,
művészek és műélvezők találkozói-
val, tárlatok alapos elemzésével, hogy
a szép iránti természetes vonzódás
a művészek megfogalmazta igazsá-
gokkal, s nagyobb tudatossággal gaz-
dagodjék.

ha

Cr
fo
A
a

Di
far
Mi
egy

Az
s g

ÁRA 2 FORINT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 FEB 13.

NÉPSZAVA

Kass János

*

Tonking úgy tűnt el, ahogy lezuhan a csillag az égről. És ezen senki sem csodálkozott

1021

(Kass János rajz

zet valamennyi területen mérlegre tette azt, amit eddig elért, s erre építve, *körültekintően alakította ki programját, önkritikusan számba véve tartozásait is.* Vezető helyen szerepel benne *a népművelés és a termelés alapvető összefüggéseinek elemzése.* Kiemelkedik az *Életmód és mű-*

A FELMÉ
helyzetelemzé
elméleti kuta
ramszerű vég
azonban önm
nem tölti be
népművelés
műhelye. A
hogy *mit tu*
kutatásokból
ni a hétközn

1900 FEB

1021

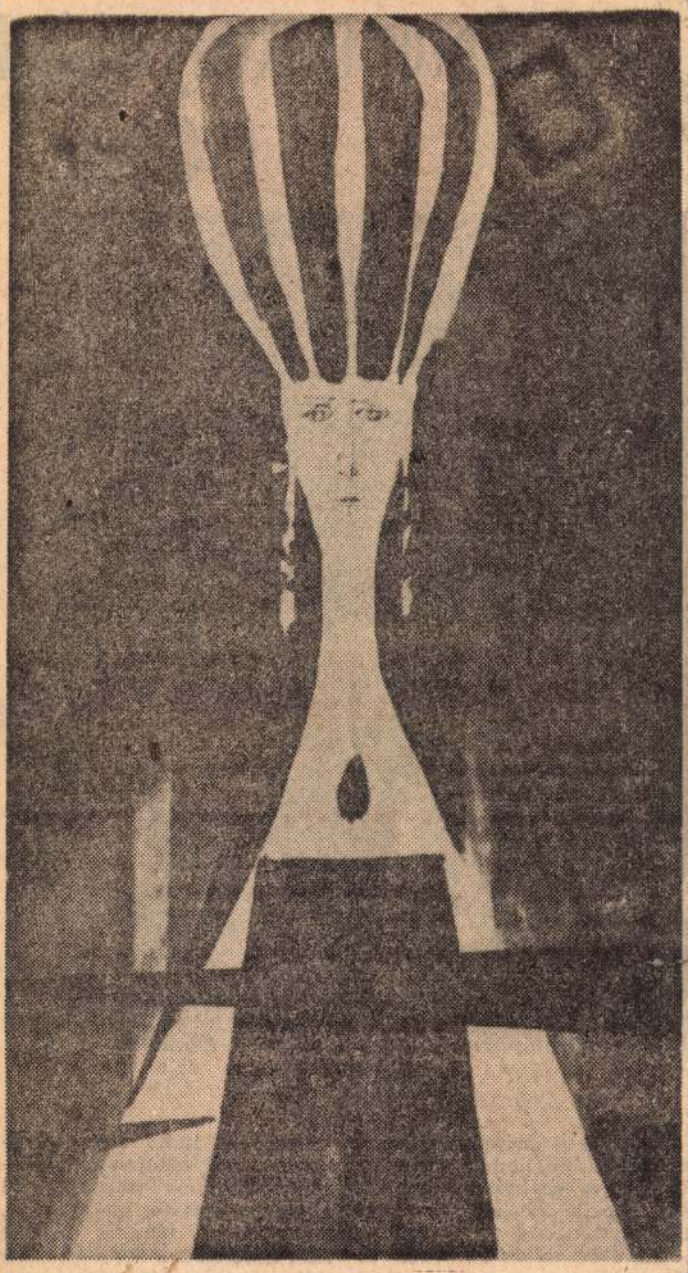

Balázs Béla

BARTÓK BÉLA

Arkangyalgyermekarc, kérlelhetetlen.
Támadó éles éle mintha késsel
Volna hasítva fájó elevenből.
Hallgató szája mosolytalan,
Mi fáj neked?

Vézna, kis óriás. Tested meredő
Szálkaként szúr a térbe fel
És körül sajgó gyulladást okoz.
Mint kivont pengét hordod magadat.
Miért haragszol?

Bizony zenéd nem andalító mámor.
Kérlelhetetlen acélszerkezet.
Bús föld alól dübörgő lázadás.
Vad fájdalom, sikító fájdalom.
Ki bántott téged?

A hegedűid vágnak, döfnek kürtjeid.
Karvalykarmokkal csapsz a zongorába.
És véresen mint marcangolt madárraj
Rebbennek szét a felszakított hangok.
Mit énekelsz?

Fáj, hogy nem értik ezt a fájást?
És szenvedésed nem szenvedhetik?
Vernek, mert versz. Mit vártál egyebet?
Kellemes nem vagy, sem mulattató.
Veled mi történt?

Én tudom, mert én láttalak keresni.
Csongrádi koldus, zord néma tanyák
Között keresni dalt, népdalt, magyart
Mint jég alatt eleven gyökeret.
És nem találtál.

S melyet találtál, megtalált az téged,
A paraszt bánat elnémított kínja.
És tiszaháton, oláh havason
El nem eresztett többé és szívedben
A mosoly megfagyott.

Most belőled süvít a bennük fojtott
Lázadó kín, s ők meg nem ismerik.
És nem is hallják. Kiknek muzsikálod
Az égnek borzadt, kicsorbult kaszákat
Magyar magányban?

Szemelvény a Csak tiszta forrásból című antológiából. Az illusztráció Kass János munkája. Zeneműkiadó. 17,50 Ft.

KÖNYV 1
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Változa d

-ra

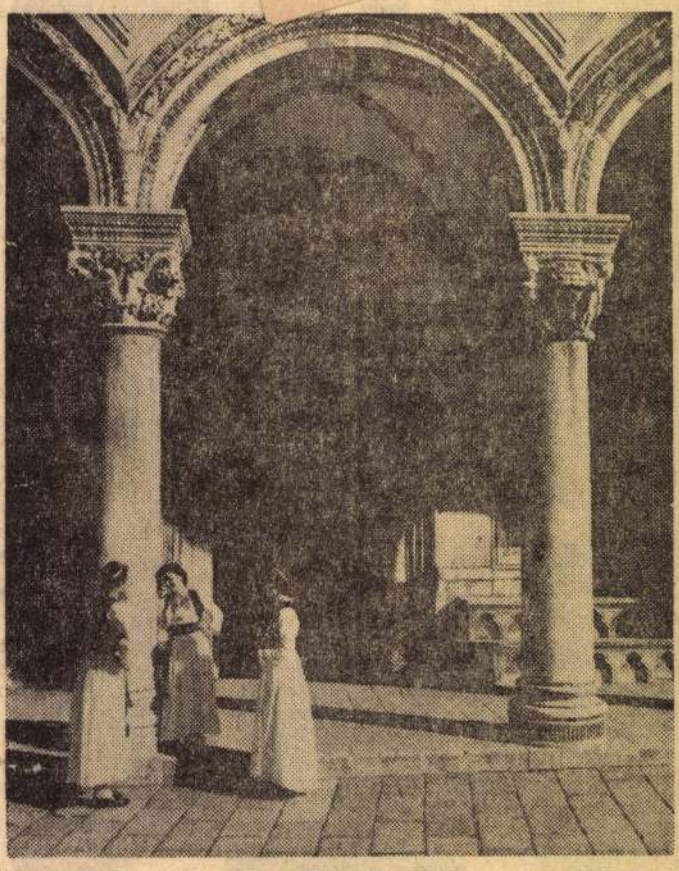

Dubrovnik, Rektorpalota

Korunk új „népvándorlása", az idegenforgalom szolgálatában egyre szélesebb körben bontakozik ki a *Panoráma* útikönyv-kiadási programja.

Tíz éves ebben az évben a Panoráma, amelynek postakocsis emblémáját e tíz év alatt a könyvet és az utazást szeretők százezrei ismerték meg. A jubileumi esztendőre gazdag és változatos tervet dolgozott ki a szerkesztőség. Mind a bel-, mind a külföldi témákról szóló útikönyvek egész sora kerül az idén az érdeklődők polcaira.

Magyarország tájai városai

A belföldi témák köréből tíz év alatt több mint száz kiadványt jelentetett meg a Panoráma; egy évtized tapasztalatait összegezi az útikönyvpiac kiemelkedő jelentőségű, reprezentatív műve, a *Magyarország* című nagy útikönyv. A sokszáz oldalas, 200 fényképpel, 64 színes térképpel illusztrált kiadvány a *teljesség igényével* foglalja össze mindazt, amit hazánk tájairól, városairól, községeiről idegenforgalmi tekintetben tudnia kell a tájékozott olvasónak. A vállalkozás arányait beszédesen bizonyítja, hogy a számos szakember többéves együttműködésének eredményeként megszülető kötet *ezernél több magyar helység* nevezetességeit dolgozza fel.

A turizmus szempontjából kiemelkedő jelentőségű magyar városokról készített, nagy részletességű úgynevezett „idegenforgalmi városmonográfiák" sorában — Szentendre, Szeged, Esztergom stb. után — ez évben a *Visegrád* (3. átdolgozott kiadás) és a *Sopron* című kötet jelenik meg. A fényképekkel gazdagon illusztrált kiadványok kb. 280 oldalon, színes térképmellékletekkel mutatják be a címben szereplő várost.

A rendkívül népszerű, útiolvasmánynak szánt *Magyarország Irásban és Képben* sorozat második, átdolgozott kiadásának keretében tíz kötet lát napvilágot ebben az évben. Két kötet (*Budapest* —

1966-ban indul meg a Panoráma Képeskönyvek sorozata. A képek szépségét jól érvényre juttató, nagy alakú, 20x22 cm-es, igényes kiállítású kötetek színvonalas, élettel teljes beszámolót adnak egy-egy magyar városról. Ez évben a *Székesfehérvár* és a *Szombathely* című kötetekre számíthat az olvasó.

A természetkedvelők bizonyára szívesen fogadják majd a *Védett területek, természeti ritkaságok* című kiadványt, amely a nagy gonddal őrzött, gazdagított természetvédelmi területek világáról számol be.

Az utóbbi években egyre nagyobb magyar utastömegek indulnak el Európa „felfedezésére". Örömmel közölhetjük, hogy a Panoráma tervei-

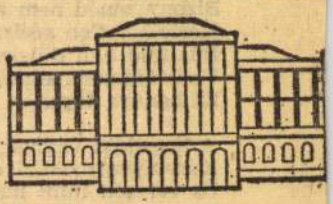

Érdekessé

Az Akadémiai Kiadó 1966 első negyedében — a szakembereknek készült tudományos művek mellett — a művelt nagyközönség érdeklődésére számot tartó kötetek megjelentetését tervezi.

IRODALMI „CSEMEGÉK"

A kritikai sorozatban megjelenik *Vörösmarty Czillei és a Hunyadiak*, illetőleg *Hunyadi László* című drámája, valamint *Jókai: Szeretve mind a vérpadig* című kötete. Mind kritikai, mind népszerű változatban napvilágot lát Jókai Mór összes művei sorában az *Egy játékos, aki nyer* és *A damokosok, Mikszáth Kálmán* összes művei sorában pedig az *Elbeszélések V.* kötete.

A Magyar Irodalom története 6. kötete is az első negyedévben kerül az üzletekbe. Ezzel a kötettel — amely

1500 MAR

CSOÓRI SÁNDOR

1021

Leshegy díszpolgára

Tíz évvel ezelőtt egyik prózaíró barátommal az enyingi könyvhétnyitó ünnepségekre utaztunk. Mindketten Fejér megyeiek vagyunk, s így az otthoni földet taposó emberek örömével és izgalmával álltunk a közönség elé. Ennyi idő után már nyugodtan dicsekedhetek: alig akartak leengedni bennünket a színpadról. Persze a siker nemcsak nekünk szólt, nemcsak fiatalságunknak — mely akkor még a kihajtott ingnyak korszakában regényesebb és vonzóbb volt, mint ma — hanem az irodalomnak. Színpadi szereplésünkkel, mint ahogy ez történni szokott, nem fejeződött be az ünnepi est. Tovább folytatódott a vacsoránál, borozgatás közben.

Az enyingieken kívül, körülbelül huszonöt-harminc tanító is jelen volt. Ha jól emlékszem, valamilyen járási értekezletre seregleltek össze. Mondanom se kell, ők voltak a leglelkesebbek. Öten vagy hatan melegében meg is hívtak a falujukba, tartsunk ott is felolvasó estet. A legvonzóbb meghívás a leshegyi tanítóé volt. Azzal állt elénk, a rövidlátó emberek csöndes zavarával, hogy ne várjunk semeddig, legegyszerűbb, ha holnap kimegyünk. Leshegy mindössze nyolc kilométerre van Enyinghez, az állomáson várni fognak kocsival. Azért lenne hálás, ha kimennénk, mert náluk, a földosztás után az ötvenes évekig, nem fordult meg egyetlen „magasabb helyről" érkező vendég sem — az ötvenes években is csak adóbeszedők és végrehajtók látogatták őket. Villanyuk nincs, rádiót nem hallgathatnak. Százegynéhány család él magárahagyatva, a dombok között az orgonavirág és a trágyaszag közelében.

Prózaíró barátomnak máshova kellett utaznia s így csak egyedül ígérkezhettem el. Megállapodtam a tanítóval, hogy vasárnap, a kétórás vonattal érkezem, az enyingi könyvtárossal. Az éjszakai ivászatnak azonban az lett a vége, hogy elaludtuk a vonatindulást.

Megsemmisülve álltunk a napbavillogó sínek között, most mit csináljunk? A kocsi, amely elénk jött, nyilván csalódottan és üresen kocogott haza, s a kis telepen azóta szétfutott már a hír, hogy nem jött senki. A szégyen elviselhetetlen lett volna; tehettünk-e mást: nekivágtunk gyalogszerrel az útnak.

Szerencsére még idejében odaértünk. A faluvégen fogócskázó gyerekek, mintha homlokunkról olvasták volna le titkos küldetésünket, meg se kérdezték, kik vagyunk, abbahagyták a játékot és a boldog hírrel vágtázó hírnökökhöz illően, lélekszakadva futottak a tanítóhoz: jön két ember, biztosan az írók.

Az első körültekintésre olyan meghitt volt a falucska, mint egy ház, ahová kopogás nélkül is benyithat az ember. Az udvaron, a kút körül, a kerítések mögött álló felnőttek feszengés nélkül ránk kiabáltak.

— Az iskolába mennek?

— Oda.

— Akkor hát maguk az írók. El ne kezdjék ám, míg oda nem érünk. Előbb még megetetünk.

— Verseket mondanak?

A levezetést piros és fehérvirágú csodatölcsér keresztezése alapján végezzük, mert ez még Mendel borsókísérleteinél is egyszerűbb. A törvényszerűségek azonban éppoly világosan megnyilvánulnak.

A pirosvirágú növény hím és női jellegű elődje egyaránt pirosvirágú volt, tehát mindkét oldalról ezt a tulajdonságot hozta magával. A fehérvirágú növény hasonló *kettős öröklöttséggel* kapta fehér színét. Ha a piros tulajdonság hordozóját nagy P-vel jelöljük, akkor a pirosvirágú növény jele: PP. A fehér virágúé ugyanezért FF. Az ivaros szaporodás lényege: az ivarsejtek találkozása. Az öröklés titka nyilván ebben a találkozásban rejlik. Rajzoljuk le a pirosvirágú és fehérvirágú csodatölcsér kereszteződésének lehetőségeit:

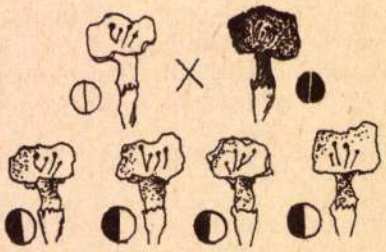

PP × FF → PF

PP × FF → PF

PP × FF → PF

PP × FF → PF

PP × FF

PF PF PF PF

És mi történik, ha ezeket az utódokat egymás között tovább szaporítjuk? Vizsgáljuk meg két rózsaszínű virágú csodatölcsér utódait! Azonnal feltűnik, hogy nemcsak rózsaszín virágú egyedek jöttek létre, hanem van köztük piros is, fehér is. Tehát újra felbukkantak a nagyszülők tulajdonságai. Ha ismét lerajzoljuk a betűket és összekötjük a találkozási lehetőségeket, akkor világossá válik, hogy nem véletlenül bukkantak fel újra a nagyszülők színei, hanem szükségszerűen jelentkeztek:

PF × PF

PP PF FP FF

Ez Mendel második törvénye: az első nemzedékben látszólag egybeolvadt tulajdonságok a második nemzedékben széthasadnak. Röviden a *hasadás törvényeként* is szokták emlegetni. Ez a törvény magyarázza azt a gyakori jelenséget, hogy a gyerekek egyik-másik tulajdonságukban nem szüleikre, hanem nagyszüleikre hasonlítanak. A betűk alapján világos, hogy ennek így kell lennie, a valóságban azonban nem betűket kapnak az utódok szüleiktől, hanem az ivarsejtek egybeolvadásából jönnek létre. Ebből következik, hogy a nemzedékről nemzedékre öröklődő tulajdonságok hordozói a megtermékenyített petesejtben nem olvadnak össze, hanem külön maradnak, és egy újabb nemzedékben egymástól függetlenül, szabadon kombinálódhatnak. Mendelnek ezt a következtetését röviden *a tulajdonságok szabad kombinációjának törvényeként* szokás emlegetni.

Száz év előtt még nem ismerték a sejtek finomabb szerkezetét, az ivarsejtek kialakulásának és egybeolvadásának pontos menetét. Ezért Mendel nem tudhatta, hogy mi az a *valami*, ami az ivarsejteken keresztül egyik nemzedékből a másikba kerül. Olykor folyamatosan megfigyelhető a jelenléte, máskor pedig valósággal bújócskát játszik, de nem olvad össze a másik valamivel. Századunk első évében jutott a tudomány oda, hogy az ivarsejtek kialakulását és egybeolvadását mikroszkóp segítségével pontosan megfigyelhette. Kiderült, hogy a sejtek szaporodásakor, osztódásakor a sejtmagban jól festődő hosszú-

— Azt [illegible]
— Sokat?
— Sokat!

Meglepett, hogy kíváncsiságuk nagyobb volt, mint tekintélytiszteletük, de ahogy kezünkben virágos ággal, porosan bekocogtunk a faluba, nemigen láthattak bennünket tiszteletben megőszült, komoly férfiaknak. Akkor hát miből eredhetett szokatlan érdeklődésük? Kísérőmtől megtudtam, hogy mivel nincs rádió a faluban, a leshegyiek telente sokat olvasnak. Három nagy falu se igényelt havonta annyi kötetet a vándorkönyvtár anyagából, mint ők. A tanító előbb a gyerekeket szoktatta rá az olvasásra s a gyerekek példájára hivatkozva, később a felnőtteket. Lehet, hogy a könyvek közelsége tette őket kíváncsivá, vagy az istenhátamögött élő emberek látni és hallani vágyása? Mindenesetre három ágybafekvő beteg kivételével, mindenki ott volt. Még a karonülő gyerekeket is elhozták, mintha csak a szomszédból jöttek volna át. Versmondás közben aztán föl is sírt keservesen az egyik. Félbehagytam a verset. A fiatal mama jó karnyújtásnyira ült tőlem s zavarában felejthetetlenül elvörösödött. Hirtelen arra gondoltam, a síró csöppnyi vetélytársból még sokkal, de sokkal jobb költő lehet, mint belőlem, hiszen Arany Jánoshoz, József Attilához hasonlóan, minden nagy költőnk ilyen szerény, pirulós anya ölésből indult el a halhatatlanság felé, tehát joga van neki is szerepelni, még ha az oá-boá rímeken kívül, egyelőre nem is tud mást. Mosolyogni kezdtem. Velem mosolygott már az egész terem. A kis csöppség azonban tovább zengte az emberiség névtelen, de makacs mondanivalóját mindaddig, míg mamája meg nem találta a gyógyírt. Kibontotta mellét és ott mindnyájunk előtt megszoptatta. Az anya magától értetődő mozdulata olyan bensőséges hatással volt rám, hogy a továbbiakban már úgy mondtam a verseket, mintha egészen szűk családi körben lennénk.

Soha ilyen testközelben nem éreztem még magam az olvasókkal vagy ahogy mondják, a közönséggel. Csupán csak azt sajnáltam, hogy nem léphetek ki a bőrömből, nem tehetek csodát, mert legszívesebben mindent elmondtam volna nekik ott, amit csak tudtam és tudni szeretnék költészetről, történelemről, hogy a kíváncsiság, amelyet a tanító lobbantott föl bennük a könyvek iránt, gyönyörű tűzzé válva, világítsa be nekik az elhanyatlott századokat, és a mai napot! Hadd értsék meg jobban a

KASS JÁNOS rajza

tragédiákkal együtt a feloldások örömét, hadd értsék meg saját sorsukat és az emberiségét, bármilyen nyomasztó is sokszor a tudás; és hogy a szellemileg meghatározatlan időből hadd érkezzenek el végre a huszadik századba, ne legyenek már idegenek. Boldogan szavaltam nekik, de közben meglegyintett valamiféle szomorúság is amiatt, hogy a teljesség helyett kielégítette őket egy kezdő költő öröme, lázadozása, aki elégiát ír a falujáról, aki elsiratja a háborúban megtébolyult kutyáját, aki verset ír a tengerhez, mint egy ismeretlen nőhöz; aki felidézi cselédrokonát, midőn az, egy régi őszön letépdesve az egek álarcát, egyenesen a holdnak énekelte el a Kossuth-nótát; aki tréfás verseket ír a lányokról, a téesz-elnökről s az isten tudja még mi mindenről.

Vagy én voltam számukra az első, eleven illusztrációja a költészetnek s már ezzel is szolgáltam őket? Hiszen annyira ártatlanok voltak, hogy még a kötelező szokásformákat sem ismerték. Akárhogy tetszett is nekik egyik-másik versem, egyetlen egyszer sem tapsoltak, inkább belekiabáltak vagy fölnevettek, így fejezték ki tetszésüket. A versmondás végén azonban, mindenféle vastapsnál szokatlanabb és meghatóbb dolog történt. Egy idősebb paraszt bácsi fölállt és váratlanul azt javasolta, hogy amiért ilyen emlékezetes estet szereztem mindnyájuknak, válasszanak meg engem Leshegy díszpolgárának. Valahol emlékei alján ott lappanghatott egy történet arról, hogy régi, előkelő emberek így tűntették ki egymást, és ha azok megtehették, miért ne tehetnék meg ők is.

Múlhatatlan és gyerekes kedvességgel meg is tették. Azóta irodalmi érdemeim elismeréseképpen egyetlen, de hivatalos díszpolgára vagyok a százegynehány lakosú Leshegynek. Az első pillanatban mosolyogtam rendkívüli ötletükön, de ma már egyre komolyabbnak és súlyosabbnak érzem ezt a kitüntetést.

WIENER SÄNGER-KNABEN

A bécsi fiúkórus zenei neveléséről

Mintegy negyven éve annak, hogy a bécsi énekesfiúk — a *Wiener Sängerknaben* — több mint félévezredes udvari kórusát újjászervezték, s ezzel egy olyan sikersorozat alapját vetették meg, amely néhány év leforgása alatt világhírhez és több hónapos koncert-körút szerződésekhez vezetett. Noha nem a bécsi az egyetlen világjáró fiúkórus, hiszen a regensburgi, a drezdai és lipcsei fiúkórusok is híresek, a legrangosabb közülük mégis csak a Wiener Sängerknaben, talán azért, mert a legjobb módszerekkel készíti fel s neveli tagjait.

A felvétel

Az önkéntes jelentkezést követő szigorú felvételi vizsgák alapján választják ki a kórus tagjait. A jelentkezés alsó határa hat esztendő, a felső nyolc, mivel a kórus ragaszkodik hozzá, hogy legalább két esztendeig a saját igényei és követelményei szerint részesítse zenei képzésben a jelentkezőket.

A bécsi énekesfiúk otthona a világhírű *Augarten-palota*, amelyet 1945—47 között konviktussá alakítottak. A tágas épület állandó bennlakója nyolcvan gyerek. A fiúk elemi- és középiskolai tanulmányaikat is a konviktusban végzik és a különösen széleskörű zenei nevelést is itt kapják meg.

A hatévesek azonban csak kintlakók lehetnek. Ha megbízható zenei tehetségről tesznek tanúságot, nyolcéves korukban kórustagokká lépnek elő, de tízéves koruk előtt nem lehetnek bennlakók.

Bécsi és magyar zenepedagógia

A kórus mai vezetője, *Josef Schritt* rektor — egykor maga is bécsi énekesfiú volt — elsősorban Schumann zenepedagógiájára építette módszerét. A legutóbbi másfél évtizedben azonban különösen élénk figyelemmel kíséri a magyar zenetanárok világszerte híres eredményeit. Összességében zenepedagógiája a schumanni — vagyis a hagyományos bécsi — és a magyar zenepedagógia sajátos ötvözetének tekinthető.

A kórus tanárai előtt számos nehéz és különleges nevelői feladat áll. Ezek közül az első, hogy az általános és az egyéni zeneoktatás mellett a mielőbbi megbízható előadóképességre tanítsák rendkívül fiatal növendékeiket.

Csak ez indokolhatja, hogy a Wiener Sängerknaben tagjainak tanrendjében heti harmincöt óra ének és zenei foglalkozás szerepel, vagyis a fiúk általános tanulmányaik mellett naponta öt órát énekelnek, zenélnek.

A tökéletes szolmizálás, a hangjegyek biztos ismerete, a megbízható leéneklőképesség felvételi alapkövetelmény. Az előkészítő-oktatás (a zenei alapképzés első és legjelentősebb időszaka) két esztendeig tart. Az oktatás harmadik hetében választják ki a gyerekek valamelyik speciális hangszert. Már az előkészítő időszakban érvényesül Schumann híres zenei tanácsa: *hangszeres foglalkozást javasol minden énekesnek*, nemcsak a hallás biztosabbá tételére, hanem a zenei formák könnyebb megértése, elsajátítása érdekében is.

1021

Gitár ...állalkozónál

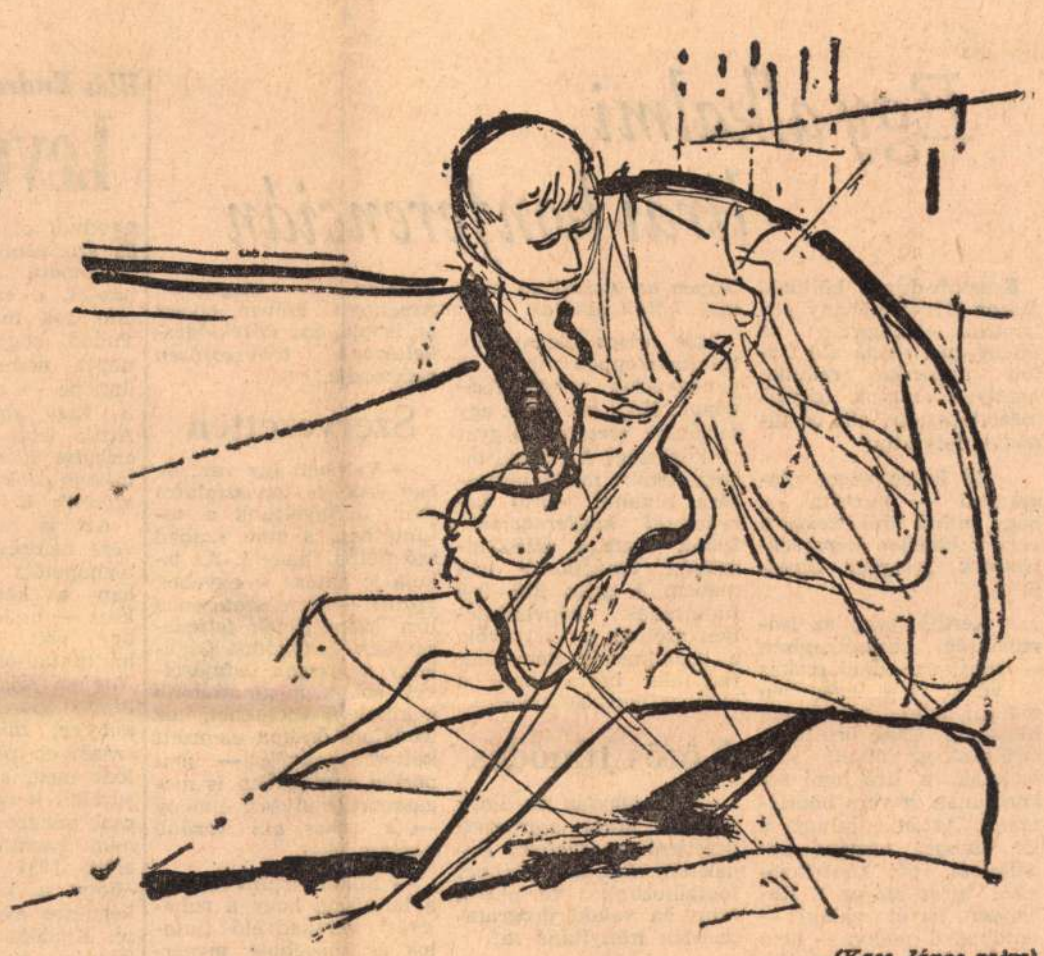

(Kass János rajza)

...oda lépcsőházának üveg az oldala. ...férfi cikcakkozott lefele a lépcsősorok ... Harminchét-harmincnyolc körüli le... t, és már csak egy rétegnyi haja volt. ...szálloda előtti térségen dromedár nagy ...kezetek állottak. Exkavátorok, három is; ...úrke, zöld és barnás-sárga. Daruskocsi, pi...ros-fehér-piros harántcsíkozással. Egy kölyökkutya úgy hempergőzött előttük, mint valami guruló göröngy.

A portás a pultra tett kulcs fölé hajolt. — Köszönjük szépen. — Valójában a listán kereste a vendég nevét. — Ha megengedi, Pozsgai úr, itt az útlevele.

— Kiismerte magát benne?

— Ó, kérem, járnak ide Nyugat-Németből. Épp most utazott el egy illető.

Pozsgai megfordult és elnézte az üvegen túli térséget. A kutyacsemete most egy geodéziai mérőautó bordás kerekét harapdálta.

— Hogy is vagyunk? — mondta Pozsgai. — Valamikor jó négy évig itt éltem... De most, hirtelenében nem tudnám megmondani, hogy mi merre van.

A portás elment vele az ajtóig. Közben mutogatta az irányokat, merre, hová lehet eljutni. A városi tanácsot is említette.

— No — mondta Pozsgai. — Maguk már város lettek?

— Hajaj, régen.

Pozsgai gyalogolt. Az út kanyarulatánál elbizonytalanodott. Három-négyemeletes házak álltak ott kicsit összevisszaságban, egymástól némiképpen elfordulva.

Megszólított egy olyan tizenhárom év körüli fiút: — Te, öcsi..; Ugye, itt azelőtt földszintes házsor volt?

— Á! — felelte a gyerek. — Itt soha.

Valaki arra jött és mondta, hogy valóban, ez volt a község főutcája, földszintes házakkal.

A gyerek vitázott: — Ez?! Ugyan már!.... Sose voltak itt kisebb házak, hanem csak ezek. — Messzebb poroszkált és ott mormogott, dünnyögött sértődötten.

Pozsgai azt szerette volna tudni, hová lettek a lakók a földszintes házakból.

Rekedt öregember felelt neki: — Mindenfele elkerültek. Ahova utaltak nekik lakást.

— Ezekbe is? — nézett Pozsgai a szomszéd házakra.

— Könnyen lehetséges.

Később azt mondta a sértődött gyereknek, ad neki egy tízest, vagy akár egy húszast, ha körbe kerüli a házakat és közben azt kiabálja: Dávid Irén.

A gyerek ment és hívogatta Dávid Irént.

Pozsgai ismét előkeveredett: — Nem jó... — mondta. — Úgy szólítgatod, mint valami kölyköt. Szebben kiáltsd, mert idestova, az anyád lehetne.

A gyerek most már tiszteletteljesebben kiáltott: — Dávid Irén! — Aztán javasolta, hogy elszalad a bátyjáért, annak nagyon erős a hangja.

— Hiába — mondta Pozsgai. — Hiába. Átadta a húszast. — De ne cigizd el.

Távolabb odament egy rendőrhöz: — Valakit keresek. A Magasépítésnél dolgozott. Írtam neki oda levelet, de visszakaptam. Rá volt ragasztva, hogy ismeretlen.

— Értem — mondta a rendőr. — És most hol lakik az a személy?

— Azt szeretném megtudni.

— Értem — mondta a rendőr. — Holnap bejön a kapitányságra és kiállít szépen egy kérdőlapot.

Teraszos szinteken álltak a házak, a partokat terméskőfalak tartották. Nekidőlve a kissé megzöldült falnak, bőrzekés fiú gitározott. Néha lassítottan játszott, megvárta, míg egy-egy hang elzeng, elhal, csak akkor ért más húrhoz, aztán pedig vad ütemet pengetett ki. A fiú még nem lehetett húszéves, tizenkilenc se igen.

Pozsgai hozzálépett, és kérte, adja oda egy kicsit a gitárt, hadd próbálkozzon meg vele.

Pozsgai megpengette a húrokat és kereste a fogást. A fiú fürkészte a férfi arcát.

Már dallamok szóltak a gitáron. A vasárnap délelőtti lődörgők odanéztek. — A mindenit — mondta valaki — milyen apányi pasas és leáll klimpírozni...

A fiú így szólt Pozsgaihoz: — Tudja, menynyien akarnak ezzel szórakozni!... De általában nem adom oda.

Ekkor azt mondta a fiúnak: — Én minden este, sőt, már úgy munka után, kiültem itt valahová és gitároztam. Előttem lent a völgy és én csak játszottam... Mindig ugyanott. Jöjjön, keressük meg azt a helyet.

Felmentek a lépcsőn. A domb tetején mászkáltak erre-arra. Pozsgai forgolódott. — Várjunk csak — mondta. — A dombtetőn a házak kockái álltak. A háta mögött az úton lármásan remegő autóbusz várakozott. — A jó mindenségit... Ahá!... — Az erőmű hűtőtornyának páranyalábjához tájolta be magát. — Ez az, ami már akkor is itt volt.

— Szoktam kiülni én is — mondta a fiú. — Én ide... — és elsétált a helyhez.

Pozsgai megvizsgálta ott is a terepet: — Na hát! Akkor maga azon a kövön ült, ahol én szoktam... De nem csoda, ha meg vagyok keveredve. Itt jobbfelől volt egy mély horpadás, de azért az valakinek a telke volt. Az árnyékban benne álltak a gyümölcsfák... És ez most sehol. Balra pedig földszintes, magas tetejű épület... Abban laktak a rabok. Különben dolgoztak az építkezésen. Rendesen, de fegyencruhában

— Nem tudom — felelte a fiú. — Mi nem lakunk itt olyan rég... Ilyesmivel nem találkoztam.

Pozsgai nyögve leült, elhelyezkedett a nagy, lapos kövön és egy kicsit nem mozdult. Megmerevedve, előrehajolva várakozott, mint a koncertzongoristák az első hang leütése előtt. Aztán gitározni kezdett, érzéssel. Közben elégedetlenül dünnyögte: — Valamikor visszhang is volt itt, esküszöm, hogy igazi erős visszhang volt.

Csupa rég volt divatú dalt talált meg a húrokon. Kicsit dúdolt is: — Volt egy szőke asszony... Fehér... mint a rózsa...

— Én lassan hazamegyek — mondta a fiú.

Pozsgai nem figyelt rá. Elnézegette a tájban mozgolódó alakokat. Népes volt a dombtetői sétány, a lépcsőfeljárók sora.

Amikor Pozsgai ismételten a Volt egy szőke asszony-t játszotta, a fiú megkérdezte: — Mondja csak, ezzel hívogat valakit?... Mert nekem is volt egy lánnyal hívójelem, összebeszéltünk.

Megállt valaki mellettük, szipkából szívta a cigarettát. Pozsgai tőle is megkérdezte, hová lett a domboldalból az a nagy horpadás.

— Nem tudom, mire gondol...

— Mióta él itt?

— Ötvenöt végén jöttem.

— Akkor pedig emlékeznie kell... És próbáljon visszagondolni egy kicsit. Esténként itt ültem, ugyanezen a helyen és gitároztam. Akik jöttek fel a völgyből munka után, itt mentek el alattam, de akkor nem volt lépcső, és integettek.

— Csak mostanában fajult el, hogy ennyi legyen a gitár... Akkoriban nem is volt.

— Ne meséljen nekem... Még a jó öreg Telekin vettem. Nem kellett nekem semmi, de rám sózták...

Már vagy öten ácsorogtak ott. Pozsgai rájuk nézett, aztán még jobban a gitár fölé hajolt, szinte a gyomrába vette: — Én bolond, én meg azt hittem, hogy akad, aki emleget, sőt, vissza is sír, hogy ült itt egyszer egy jó gitáros. Mert szépen játszottam. Akkor mondták. Hívtak zenekarba is, de volt nekem szakmám.

— Mivel foglalkozik?

— Most? — Pozsgai gondolkozott. — Akkor itt ács voltam.

— Most nem?

— Nem... Vállalkozó vagyok.

— Pesten?

— Nem, Hannoverben. Az úgy fekszik, mintha azt mondanám maguknak, hogy Kőszeg. Nem tudom, itt járja-e az az elnevezés, hogy Német Szövetségi Köztársaság... No hát én vásárolok régi neon-reklámokat, átalakítom őket, csinálok belőlük újat.

Kérésére a szájába tettek egy cigarettát, és ha már hamu nőtt rajta, elvették, hogy lepöccintsék.

Többen már nem fértek el azon a kőplatón. Ő ült, öt férfi, mindannyian sötét ruhában, tőle oldalt ácsorgott. A fiatalember, aki pedig az imént levetette a bőrzekéjét, most felhúzta és a sáját is rendbe szedte.

A hallgató nézők egyike most érdeklődött: — Nem talált ott még egy ácsot, vagy nem is keresett? — Látszott a képén, hogy ez valami ugratás lesz.

Pozsgai azért megkérdezte: — Miért kerestem volna?

Az illető örömmel kivágta a régi rigmust: — Mert egy ács nem ács... Két ács forgács.

Pozsgai ráhelyezte tenyerét a húrokra: a zengés, a rezgés elfojtódott.

A háta mögött valaki megkérdezte: — Mondja meg azt, legyen szíves; igaz az, amit mesélnek, hogy a német nők nagyon szeretik a magyar férfiakat?

Pozsgai erre-arra ingatta a fejét, de ez még nem volt válasz: — Tudja isten — mondta később.

— Mert, hogy állítólag csak úgy hajkurásszák a magyar férfit.

— Nem tudok mit mondani erre. Nem tapasztaltam olyat, legalábbis Hannoverben. Pedig már jó ideje egyedül élek. Elváltam. Egy német nő volt a feleségem. De szerencsésen külön kerültünk. — Krákogott, valójában egy sóhajtást titkolt el. — Szívem szerint itt nősültem volna, mikor még itt dolgoztam. De hát az illető lány másként gondolkodott. Értik már... Meglehet, hogy azóta már őt is kicsit megszelídítette az élet... No, de uraim, nevezzenek meg egy nótát, hogy most, végezetül, eljátszhassam. Mert disznóság, hogy így elcsikartam ettől a fiatalembertől a gitárját. De hát, amikor annyira szeretem ezt a hangszert!

A fiú élénken kérdezte: — Ismeri-e azt a számot, a címe: Egy zsákravaló baj. A szerző nevét, azt hiszem, úgy mondják, hogy Edörli.

— Semmit sem tudok róla.

— És a Donován Cukros emberét ismeri?

— Hallok én mindenféle új számokat, de nem ragad meg bennem. Valahogy nincs rá hely.

— Pedig hát — mondta a fiú — biztos nem akármilyen gitárja van. Tranzisztoros?

— Nincs nekem ott kint semmilyen. Nem, nincsen.

A fiú az orrát vakargatta, nézett a szomszédaira: — Hogy-hogy?... Nem értem... Gondolom, volna rá pénze, meg kaphat, akármilyet.

— Ez igaz — felelte Pozsgai. — De, ha egyszer nincs rá igényem... — Maga is meghökkent, ahogy ezt kimondta. — Hát higgyék el, évek óta nekem eszembe sem jutott... Csak most valahogy. Nem mondtam én itt egy hazug szót se, ne gondolják... — A válláról, a fején át leemelte a gitár tartózsinórját. — Csak furcsa az élet.

A fiú hóna alá kapta a gitárt.

— Így van ez — mondta valaki.

Pozsgai este a szálló éttermében üldögélt, aztán sétálni ment. Ismét felkaptatott a dombra. Az úton, duruzsoló motorral, kissé vacogó karosszériával egy autóbusz várakozott. Ugyanott, ahol délelőtt. Pozsgai azonban csak most vette észre, a táblát, hogy ott végállomás van.

Pozsgai a mélység széléhez állt. A völgyben és még a távoli domboldalakon is rengeteg lámpa égett. A háta mögött, kicsit feljebb, házak. Sok mennyezeten kékes villódzás. Televízióznak.

Valaki közeledett a kavicsokon. Megállt az illető és működtette a zsebrádióját. Tollászkodott is valamit; a gallérját hajtotta fel, vagy fésülködött.

Pozsgai odaszólt neki: — Azelőtt, erre bal kéz felé csak egyetlen helyen volt világosság: a rabok szállásán.

— Merre mutatja? — kérdezte a férfi a sötétségből. Közelebb jött, megtapogatta Pozsgai karját és úgy ellenőrizte, hogy melyik irányba mutat. — Nem jó... Nem volt az annyira balra.

— Ne meséljen. Itt ültem csaknem minden este.

— Maga ne meséljen nekem: én meg ott voltam rab — mondta az illető. A zsebrádiója most szünetjelet cincogott.

— És szerették, ha én itt esténként gitároztam?

— Maga volt az?... Bizony, szerettük. Látja: ahogy így mondja, most jut az eszembe: milyen jó volt egy kis muzsika.

— Ugye, nem vagyok bolond? Ugye, volt itt egy horpadás, egy egész telek, vén gyümölcsfákkal?

— Itt nagy tereprendezés történt, feltöltés, lenyesés...

— És maga, ahogy kiszabadult, itt maradt?

— Miért ne? Nem volt nekem szégyellni való bűnöm. És maga elkerült innen?

— Hát, bizony, eléggé.

— Ahogy így mondja, jól emlékszem... Szépeket játszott. De hallja, hogy mennyi rengeteg követőre talált. Hangicsálnak a srácok.

— Hol?

A zsebrádió kattant egyet, csend lett: — Most se hallja?

— Ahá!

Több felől is, a messzeségben, gitárok cirpeltek.

— Tehát maga elítélt volt, fogoly, és mégis itt maradt?

— Sokan, kérem, sokan. Nem egyedül.

— Igen — mondta Pozsgai. — Hát igen... — krákogott. — És itt a fények között van magának is egy lámpája? Vannak ilyenkor otthon?

— Hogyne. Forduljon meg... Ott az a négyemeletes ház. A második emeleten jobbról az utolsó három ablak világos. Az a két szobánk van.

Pozsgai elhallgatott.

A másik kisvártatva így szólt: — Olyan sóváran kérdezte ezt.. Magát talán nem várják otthon?

— De azért nálam sincs sötét. Automata kapcsolja be a neonokat... Igen.

Egy alkalmi lírai konferencián

Kossuth-díjas költőnk, *Simon István* néhány pillanatra leengedte az imént még maga elé tartott aprócska cédulát, amelyen számok fegyelmezett oszlopa állt és tűnődve folytatta:

— Jó lenne végre utánanézni — mondta —, hogy *miből táplálkozik a versek hirtelen népszerűségének „magyar divatja"?*

A kérdés, ezen az írószövetségi beszélgetésen — ahogy mondani szokás — végül is a levegőben maradt, felelni senki nem felelt rá. Csak örültünk. Örültünk az idézett számoknak, a líra honi rekordjának, a vers hódításának. Aztán a minap, a jól szabott, elegáns kabátjairól, női konfekciójáról híres *Május 1. Ruhagyár* nevét valaki — rendhagyó módon — nem az évszakok ruhadivatjával, hanem a *verssel* kötötte össze, mondván:

— Ha valahol, a Május 1-ben igazán szeretik a verseket...

A líra magyar divatjának miértjére persze nem adhat feleletet egyetlen gyár. A sajátjáéra azonban igen, *s ez már egy csepp ahhoz, hogy keressük benne a tengert.*

Ruhagyári versbarátok

De milyen ismérvei vannak — milyenek lehetnek? — a verssel való meghitt barátkozásnak? A lírai művek *könyvtári kölcsönző kartonjait* bátran ajánlja mindenki. Igen, ez kétségtelenül hiteles dokumentum, valóban sokat elárul a ruhagyáriak érdeklődéséből.

— Ilyen keletje még soha nem volt a verseknek, mint az utóbbi egykét esztendőben — mondja a könyvtáros, akinek pedig már több évtizedes tapasztalata van a polcokra rendezett kötetek ezrei előtt. — Talán még népszerűségi sorrendet sem tudnék felállítani, hiszen *csaknem valamennyi mű kézről kézre jár, legyen az klasszikus vagy mai költői alkotás.*

Más írásos bizonyítéka tulajdonképpen nincs a ruhagyáriak versbarátságának. Nem kevés ez egy jelzőhöz: *versszerető* gyári közösség? A szóbeli bizonyítékok meghatározására alkalmi *»lírai kerekasztal konferenciára«* ülünk össze a KISZ-bizottság tanácskozó termében. A gyár 800—900 fiataljának képviseletében szólnak a résztvevők, a krónikásnak nem marad más hátra, csak a csendes jegyzőkönyvezés.

Közös tűnődés

— Az igazság az, hogy nálunk *nincs szervezett versbarát mozgalom.* Ennek ellenére talán többet foglalkozunk versekkel, mint ha valaki programszerűen irányítaná azt.

— Ami egyfelől jó, másfelől talán hiba — hangzik a gyors ellenvélemény. — Jó azért, mert *spontán érdeklődést* bizonyít, valóban *őszinte vonzalmat* a líra iránt, de ez a szépszámú közösség *éppen ezért érdemelné meg, hogy a véletlenszerűen kialakuló folyosóközi viták szervezett kereteket kapjanak, s abban még inkább kiteljesedjenek.*

— Könnyű ezt mondani, de nehéz időt szakítani és előadót keresni rá. Nemrég mértük fel a szakszervezettel: *csaknem hatszázan veszünk részt valamilyen szervezett állami oktatásban.* Örül az ember, ha a munkaidő és az iskola között annyi ideje jut, hogy a könyvtárban táskájába tegyen egy-egy kötetet, s kevés szabad idejében együtt legyen kedvenc költőjével.

— Ez igaz, de a verskölcsönzések és a gyári könyvbizományos növekvő verskötet-forgalma *nem független ettől a tanulási láztól,* az iskolai oktatás szélesebb műveltséget kínáló jó hatásától. Tessék, meg lehet kérdezni a könyvtárost: *a verseskötetek forgalma az iskolaév kezdetével hirtelen megugrik.* Amennyit időben elvesz az iskola, azt *érdeklődéskeltésben többszörösen visszaadja.*

Szervezetten

— Valóban így van, de egy érdekes tapasztalatra már felfigyeltünk e tekintetben, s nem szabad szó nélkül hagyni. Az iskola jó hatása — egyebek között — természetesen a líra szépségének *felfedezésében* is érződik. Csakhogy a vizsgák befejeztével sokan megmaradnak a kötelező verseknél, az irodalom órákon elemzett költeményeknél — ami persze önmagában is magasrendű művészi élmény —, s *nincs, aki tovább vezesse* őket.

— Ebből megint csak az a tanulság, hogy a ruhagyári verskedvelő fiatalok és idősebbek *megérdemelnék a szervezettebb versbarát mozgalmat,* nem zsúfolt, de vonzó, igényes programmal.

— Bizony, mennyi *tévedést is el kellene oszlatni,* köztük sok olyat, amelyet még iskolából hoztunk magunkkal. Itt van a mi részlegünk. A minap valaki »bedobott« egy Ady-szimbólumot és elkezdtünk vitatkozni rajta, mit jelent, hogy értelmezzük. Tart a vita, s egyszercsak egy kolléganő megjegyzi: az egész Adyban csak a *Léda-ügy* az érdekes. Így: *Léda-ügy. Ebből a roppant költészetből számára csak ez maradt meg!...*

— De a maiak helyes értelmezése, s egyáltalán megismerése, közös megvitatása, ez mind-mind szervezett versbarát körben lenne a legalkalmasabb. Nálunk aztán igazán nem lehet gond egy ilyen kört összehozni.

— Maradjunk ebben, elmondjuk, s javasoljuk a többieknek.

Az ebédidőnek vége, de a kerekasztal-beszélgetés amúgyis félbeszakadna, mert híre futott, hogy a bizományoshoz megérkeztek a költészet-napi újdonságok.

Kiss Gy. János

Més Endre

Levél a költész

Kedves olvasó, harmadszor rendezik meg számodra a költészet napját, s ezen a napon már sok mindent tudsz. Tudod, hogy a költészet napja nemcsak a vers ünnepe — a te ünneped is, vagy ahogyan József Attila írta: *»A mű nem annyira a művész, mint inkább azok által él, akik szeretik a művészetet.«*

Azt is tudod, hogy a vers nemrégiben, tegnap, tegnapelőtt — pontosabban a két világháború közt — majdnem magánügy volt. Többször is hallhattad-olvashattad: a *Nagyon fáj,* József Attila utolsó, szorongató verseskönyve, mindössze hatszázötven példányban jelent meg, s ebből a lesújtóan kevés kötetből is csak néhányat sikerült eladni harminc évvel ezelőtt, 1937 könyvnapján. »Fogy a könyvem?« — kérdezte aggódva a költő. Kiadója már várta a kérdést, s előzőleg száz példányt eldugott, mintha megvették volna. De József Attila véletlenül megtalálta a száz példányt, s mindent megértett. Megértette, hogy szánalomból, szeretettel megcsalták. *»Elmegyek* — mondta még aznap este barátainak. — *Én nem vagyok író, még költő sem vagyok. Én mindenképpen csak haszontalan és felesleges vagyok.«*

A történet és a záró-mondat olyan feszült és telített, mint József Attila utolsó versei. Olyan tragikus, mint a halála előtt írt töredék: »Drága barátaim, kik gondoltok még a bolonddal, nektek írok most innen...« Talán nem kell folytatnom. Ugye, ismered a következő sorokat, kedves olvasó.

Hát még az előző kötetei! Ki ne tudná, hogy a legtöbbet ő maga adta ki. Azaz ő maga gyűjtötte össze a kiadáshoz szükséges pénzt, ő rendelte meg a szedést, nyomást, kötést, majd ő kapta hóna alá az elkészült köteteket és ő maga árusította őket, hol pénzért, hol meg ingyen, amiről a *Nincsen apám, se anyám* belső címlapján ez a mondat tudósít: egyes példányok »a költő kezéből köztulajdonba mentek át«.

Sokat tudsz, olvasó.

Tudod, hogy annak a süket kornak mindörökre vége.

Tudod és helyesled, hogy mai költészetünk elválaszthatatlan József Attilától. Hogy a vers ünnepét nem tarthatjuk máskor, mint az ő születésnapján.

A költészet napján József Attila hitvalláról szeretnék veled beszélgetni, olvasó.

Nem, nem sértlek meg azzal, hogy verssorait oldom prózává, esetleg verseit próbálom elemezni és magyarázgatni. Azokat te mind jól ismered már. Megértetted és megszeretted a hosszú sort — az *Ars poeticá*-t, a *Haza*-at, a *Külvárosi éj*-t, a *Munkások*-at, *A város peremén*-t, az *Eszmélet*-et, az *Ódát*, a *Flóra*-verseket. Újra és újra olvasod, dobogókról hallgatod és azon a napon talán magad is szavalod őket.

De ugyanígy ismered-e a prózáját?

Ahányszor olvasom, mindannyiszor megrendít a mondat, amivel a vers nélkülözhetetlenségét, halhatatlanságát bizonyítja: *»Nem szükséges, hogy én írjak verset, de úgy látszik, szükséges, hogy a vers írassék, különben meggörbülne a világ gyémánttengelye.«*

És mindig megrendítenek a mértékegységei.

Mi a vers?

A legnagyobbat feleli: *világegész.*

Hogy ez ijesztő? Hogy ki mer ezután — ilyen követelménnyel — verset írni?

József Attila kritikáiban és tanulmányaiban jóformán mindig erről van szó. Türelmesen elmagyarázza, hogyan születik egy mű, tehát egy vers is. A költő legelőször is két részre osztja a világot azzal, hogy kiválogatja belőle azokat a valóságelemeket, amikből a versét felépíti, majd a kiválasztott elemekkel elfedi az összes többit, azok tehát elvesztik létüket.

Hogy ez szegényítés?

Éppen ellenkezőleg. Ez a költő ihletettsége és felelőssége. Úgy kiválogatni a valóság egyes részeit, hogy a *nem szemlélhető* teljes valóság helyett a valóság *szemlélhető egészévé* váljanak.

Hogy megértsük ezt a legigényesebb versalkotó módszert, ismételjük el: a vers világegész; de a világ teljessége nem szemlélhető, tehát valóság mögötti tény; tehát amikor a költő szemlélhetővé akarja tenni a világot, a valóság lényegét kell megragadnia; így lesz a vers nemcsak szemléleti helyettese a világnak, de önmagában *értelmes világ* is.

Látogatás

Nagy László

(Masznyik Iván rajza)

Kemény szálú hajába a közelítő ősz dere csípett. Sötét ruhában, fehér ingben, nyakkendősen találom.

Napok óta ünnepe van. De nemcsak neki, hanem a mai magyar lírának is. Nagyszerű költészetét ez idén jutalmazták Kossuth-díjjal. Most is baráti üdvözlésre készül valahová.

A mű, Nagy László költészete még távolról sem kész, nem befejezett. De az, amit eddig alkotott, kétségkívül magán viseli az egyediség, a nagyság jeleit. Nemzedékünk — éppen őszinte vívódásaival, makacs útkereséseivel — egyik legigazabb-szavú költője.

Bakonyalja, Felsőiszkár küldötte a városban. Kazalnyi verssel érkezett, amelyek a paraszti élet nehézségeiről, a háborús évek nyomasztó közérzetéről szóltak, kifejező képekben, valósághű lírai vallomásokon keresztül.

A bontakozó új világ nagyszerű távlatai, kezdetben egyszeriben magukkal ragadták. Fiatalkori verseitől elfordult. A komor múlttal szemben a Májusfák, a Zuhatag és a többi vers a hit és a lelkesedés hangján szólt.

A háború utáni első években keze az írótoll mellett a rajzkrétával, a karcolótűvel is megbarátkozott. Először az iparművészeti, majd a képzőművészeti főiskolára iratkozott be. Mint költőt, kezdettől fogva a színek és a formák iránti érzékenység jellemezte. »Képírói« tanulmányai festői látásmódját még inkább kiteljesítették.

— A rajzhoz, a képzőművészethez mindmáig nem maradtam hűtlen. Évek óta irodalmi hetilapunk képszerkesztője vagyok. Az ábrázoló művészet éppúgy izgat, mint a költészet, a szavak mágiája. Most Dylan Thomas verseihez készítek rézkarcokat — rendelésre — de elsősorban kedvtelésből.

Dylan Thomas nevének említése a költő műfordítói munkásságát idézi a látogató eszébe. Neki köszönhetjük, hogy a sok színű bolgár népköltészet ismertté vált hazánkban.

A másik nagy szerelem Lorca. Költői törekvéseikben talál nyilván közöset. A nagy spanyol az andalúz nép dallamait hangszerelte a legkorszerűbb költészet strófáiba; Nagy László hasonlóan hozzá, valamint Bartók és József Attila példájától ösztönözve, szintén a nagy összegezést kísérli meg, amelyben együtt van népi, szocialista és korszerű.

S a nagy kísérlet nem egy biztató jelével, sőt, megvalósulásával is szembe nézhetünk a költő lapjain. A vélt ideálokból kiábrándulva az utóbbi évek verseiben a való élet összetett kifejezése jelenik meg. Tündérien látomásos képek; a képzelet színes, tükröző fátylán sugároznak a valóság fényei. Egyes nagy hatású alkotásaiban, mint például a Zöld angyalban a zokogó zsoltár szaggatott sirásán keresztül bomlik ki a jövőben mégis bizalmat jelző szivárvány.

Elhangzik olykor, hogy versei — áttételes képzettársításai miatt — fogalmilag nehezen követhetők. Erre válaszként hadd idézzük saját szavait: »... nem mindig az én verseimben van a homály, hanem az esztétikailag képzetlenekben és a renyhékben. Nem kezdhetjük újra az ábécénél a költészetet... Én a mesterségek iránt mindig tisztelettel érdeklődöm, s megvetem azokat, akik az én mesterségemet csúfondáros tiszteletlenséggel illetik. Megvetem azokat, akik egyetlen hivatásuknak érzik, hogy untalanul egyszerűségből vizsgáztassák le a költőt. Ők azok, akik elhanyagolják a saját szakmájukat.«

— A közeljövőben — fűzi a beszélgetés végéhez a költő — gyűjteményes kötetem jelenik meg. Karácsonyra tervezték, de a díj előre segítette a könyvnapra. A régiek mellett 10—12 új vers is szerepel benne, amelyeket az utóbbi hónapokban írtam.

Ahogy beszél, az erkölcsi tisztaság varázsfénye von körbe minden mondatot. A becsület és hűség, a tiszta emberség — ezek adják meg költészetének alaphangjait. Ezért szól József Attila emlékéhez fordulva: »Segíts, hogy az emberárulók szutykát — erővel győzze a szív, — szép szóval a száj!«

Szombathelyi Ervin

Sajtógrafika

Kaos János:
A vérdíj c. film her

1963.

Illustráció

Kaes János:
a verdej c.
filmhez

1963.

Plakát

Kass János:
A vér dej, film,
59 x 84

1963. M. H. Arch.

Ujévi üdvözlő

Kaes János:
ovr. Bekeszámács.

1963.

MDK.

Kass János

Munkácsy dijáról

Magyar Nemzet 1967 ápr.3.

Kass János MDK

Kivégzés, temp.

Salgótarjáni bányászsztrájk, temp.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kass János
grafikus

M.D.K.

Madách lapjai 't álletotta
" ki a tárlaton. –

Bananyi Gyudit: A IX. Miskolci Országos . . .
Művészet, 1967. ápriles – 38 lap.

Kass János grafikus M.D.K.

Művei a kiállításon

VII Ecloga

Pernecsky Géza: A magyar képzőművészek a fasizmus ellen
Kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 12. 9. l.

M.D.V.

VII Eclogæ

Kass János

Lovasok ,krétarajz

Móricz illusztrációk I-II. tollrajz

Három tollrajz

Műcsarnok 1955 VI. Nagy. Képsőn. Kiáll.

Kass János

1919-1959, plakát

Micsarnok 1959 VII. Hagy. Képcsn. Kiáll.

Kass János MDK

Repülés, tus

Urak, lavirozott tus

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kass János MDK

Terror, tus

Anya, tus

Vörös örség, tus

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Kass János, grafikus

nevét az 1957 után felbendült könyvművészeti illusztráló élgárdájának tagjai között említi.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 4. sz. 77. old.

MDK

Kass János, 1927--

Az uzsorás

Üdvözöljük a szovjet vendégeket

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Kass János, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

Csoóri Sándor: Leshegy dinpolgára

26-27.

CSALÁD és ISKOLA

Bp. 1966. március

XVII/3

Kass János

Illusztráció (repr.)

Szabad Művészet 1956. febr.

Illusztrációk a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. Aradi Nóra.

2-
llben

ük. Az előző ~~évben~~ évben a len, konkoly, olajtók,

s- és preparátum-kisérleteinek egysé-

vább akartunk jutni annak megismeré-

s ápolási módszerek

musok támogatják a növény regeneráci-

azok-e, melyeket a jó termés, egész-

obb minőségü táplálék érdekében vet-

ás feltételekhez kell alkalmazkodnunk,

böző megitéléshez ~~jutunk~~ kell jutnunk.

c-preparátumos permetezés hatását ~~vi~~

ritmusoknál alkalmazva. Az indit ó

képzés és a jó íz mellett megjelenik-e

lennél az előző évi permetezési ~~prá~~

ges utántermesztése történt. Kérdés

járások csökkentik-e a regenerációs

Kass János
grafikus

M.D.K

A gyomai nyomda külső munkatársa.

Bajor Nagy Ernő: Könyvbűvészek
Élet és Irodalom, 1966. junius 25 - 12 lap

MDK

Kass János

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

INDEX

MDK

Kass János

Fille á la colombe

Gymnastique

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois D'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

Rose Bénos

Fille à la colombe

Gymnastique

Kass János

Az ember tragédiájának
illusztrációit készítette el.

„Könnyűipari" 1966. ápr. ?

Kass János

Az Új Írás című folyóirat művészeti szerkesztője.

Új Írás 1966. ápr.?

1967 APR 2 3

1021

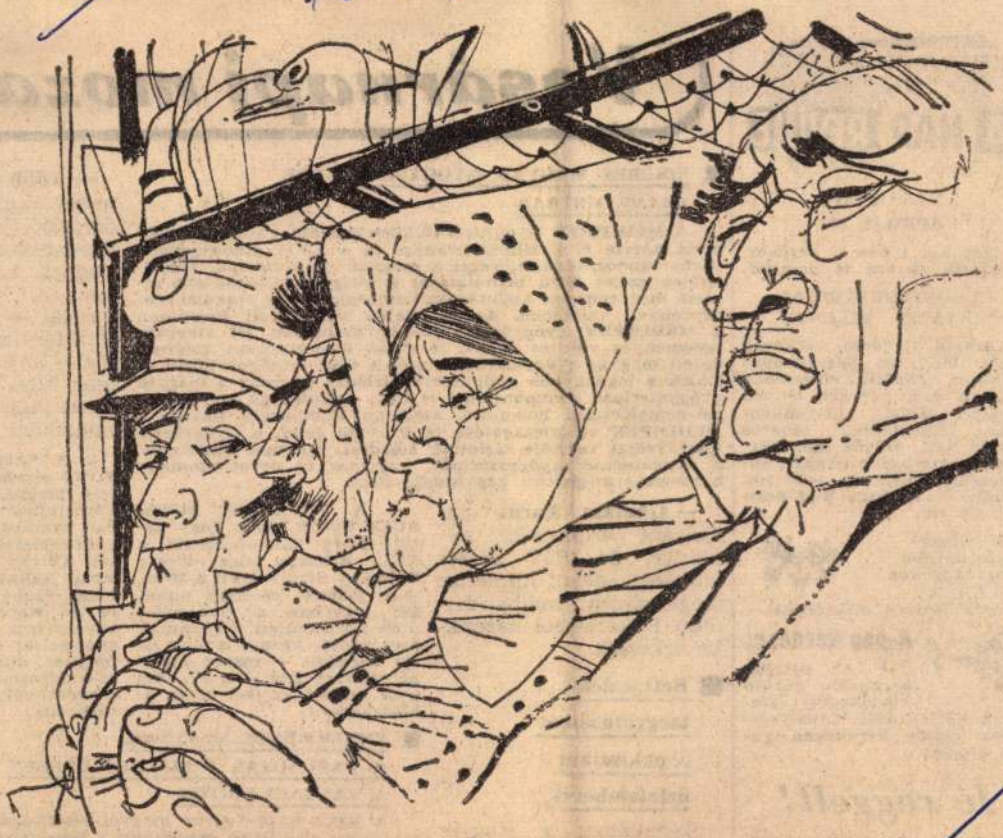

(Kass János rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

Vasárnapi mo

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP,
ÁPRILIS 23.

A Nap kel 4 óra 42 perckor, nyugszik 18 óra 44 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI

Várható időjárás vasárnap estig: időnként felszakadozó felhőzet, többfelé, elsősorban keleten eső, egy-két helyen zivatar. Élénk, helyenként erős, átmenetileg viharos északi szél. Hűvös idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap 7—12 fok között. — A Duna Budapestnél 518 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon BÉLA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Az újfajta, kerekeken guruló közlekedési lámpa a közlekedési szabálysértések láttán kerekeken gurul dühbe?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy kialudt tűzhányó kráte-

■ **SIKERES MAGYAR GYÓGYSZERNAPOK FRANKFURTBAN**

A MEDIMPEX Gyógyszerkülkereskedelmi Vállalat, amely most nyerte el a Minisztertanács és a SZOT elnökségének vörös vándorzászlaját, végzi a magyar gyógyszeripar termékeinek széles körű bemutatását a világ legkülönbözőbb részein megrendezett kiállítások, szimpozionok és szakmai rendezvények keretében. Április elején sikere volt Bejrútban a MEDIMPEX gyógyszernapjának, hasonlóan jól sikerült, eredményes volt az április 20—21-én Frankfurtban megrendezett magyar gyógyszerbemutató. A tőkésországok közül az NSZK a legnagyobb gyógyszervásárlónk, és ezért a magyar gyógyszeripar szempontjából is nagy jelentőségű volt a nyugat-németországi bemutató, amelyen Hamburger László, a MEDIMPEX vezérigazgatója és Purman Jenő, a Gyógyszeripari Trösztvezetője tartottak előadást, szakmai ismertetést a nyugatnémet gyógyszeripar, vegyipar és orvostudomány háromszáz meghívott képviselője előtt.

— **Ghulam Faruk** pakisztáni kereskedelmi miniszter, dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter meghívására, szombat délután Bukarestből hazánkba érkezett.

■ **Befejezték tárgyalásaikat a pakisztáni üzletemberek**

Szombaton, a Magyar Kereskedelmi Kamarában

— **A FŐVÁROSI AUTÓBUSZ ÜZEM** közli, hogy április 24-én üzemkezdettől a XIII., Rokolya utca, illetve Dolmány utca helyett a 20-as, 30-as járatok kocsijait mindkét irányban a Gyöngyösi úton közlekedteti. Ugyancsak ezen időtől kezdve a 20-as járat kocsijait — menet Keleti pályaudvar felé — a IV., Tél utca helyett az Ősz utcán át közlekedteti.

■ **EMLÉKMŰVET AVATNAK A TÁBOROZÁS JUBILEUMI ÉVÉBEN**

A HANSÁGI ÉPÍTŐK

A KISZ Győr-Sopron megyei bizottsága szervezett első ízben építőtábort a Hanságban emlékezve, az idén a Hanság szívében, Kisud

— **Több m metét** ültete doroszlói Kö lőszövetkeze majorja kör ként. A kö vezetői — h zötti területe ják — az erd letét kioszto kezet tagjai miumként.

— **A SZEGI PONT** tervpály ráló bizottság Városfejlesztés ban szombato győzteseknek. vet Töreky I lárné Kalmár Péter, Szabó I re és Maros kollektívája győztes tervez forintos díjat ráló bizottság csoport pálya vásárolta.

Kass János
1021

MA DÉLELŐTTI TÁJÉKOZTATÓ

Különleges bibliofil Tragédia-kiadás

Kass János és Borsos Miklós eredeti illusztrációi

Ma délben 12 órakor a *Magyar Helikon* munkatársai a Váci utcai antikváriumban mutatták be legújabb kiadványukat: *Kass János* grafikusművésznek *Az ember tragédiájához* készült, 15 eredeti rézkarcából álló, különleges, albumszerű gyűjteményét. Ebből a gyönyörű könyvből mindössze néhány száz *számozott példány* készült, különleges tipográfiai igényességgel, a leggondosabb nyomdai kivitelben. Az album alakú kötet Kass János 30x30 centiméteres eredeti rézkarcait tartalmazza, a hozzájuk készült vázlatokkal és a Tragédia megfelelő szövegrészeivel együtt, *Juhász Ferenc* bevezetőjével. A rézkarcokat a Pénzjegynyomda műhelyében készítették; minden példányt a művész eredeti lemezeiről nyomtak, és ennek igazolására a grafikus valamennyi kötetet kézjegyével látja el.

A különleges bibliofil sorozat következő darabja: *Tomasi di Lampedusa Leopárd* című, világhírű alkotása. Ezt az albumot *Borsos Miklós* Kossuth-díjas szobrászművésznek a Lampedusa-mű ihlette, remekmívű szobrairól készült *fényképek* és a művész *glavírozott tusrajzai* díszítik, s a kötet szintén nagyon kis példányszámban jelenik meg. A könyvek már előjegyezhetők.

ESTI HIRLAP
1967 MAR 2 5
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajnalig a gáton

Ki van kiért

Párizsból jöttünk

Ára 60 fillér

Eg

POL

DNFF

Egy

– hé

• SAIGON

A Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front harcoló alakulatai állandó rajtaütéseikkel kemény próbára

MDK.

Kass János

Munkácsy dijat kapott

Pestmegyei Hirlap 1967 ápr.2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

Kass János

1967 MÁR. 25

Sorszámozott kiadás Eredeti illusztrációk

a szép könyvek barátainak

A Magyar Helikon megalakulásától kezdve művészileg magas színvonalú könyvekkel örvendezteti meg olvasóit. A szép könyv ugyanis nem luxus: vonzó példát jelent a tömegkiadványok számára.

Magyarországon a szép könyvek szeretete, a könyvnek, mint műalkotásnak megbecsülése elismerésre méltó hagyományokkal rendelkezik. Ezért határozta el a Magyar Helikon, hogy a jövőben évenként egy-két, korlátozott példányszámú, különös gonddal megtervezett és kivitelezett bibliofil kötetet is megjelentet. Szombaton délben sajtótájékoztató keretében számoltak be az új kiadványról. Az első: Kass János rézkarcsorozata az Ember tragédiájához. Minden rézkarcot különleges eljárással, a művész eredeti lemezeiről nyomják és ennek igazolására a művész a kötetet kézjegyével látja el. Ezt követően kerül sor Lampedusa: Lighea című világhírű alkotásának megjelentetésére. A kötetet Borsos Miklós tusrajzai, illetve Gink Károlynak Borsos Miklós szobrairól készült felvételei díszítik. A felvételek nem nyomdai úton kerülnek a kötetbe, hanem az eredeti fényképek.

...on toprengett, miként tu
negyven forintot becsúszt
a fiú zsebébe, hogy ne ve
észre az apja.

Csak a fiú aludt mélyen
nyugodtan. Azt álmo
hogy pénzt szed ki a zsebé
rakja az asztalra, az apja
csóválja a fejét és ámul.

tett volna, ha a nagy család, a napi gondok nem kényszerítik arra, hogy tehetségét aprópénzre váltva, kérészéletű, kis bohóságokat írjon. Az egyik pályatárs odáig ment el gyászbeszédében, hogy megállapította a megboldogultról: helye a klasszikusok közt van. A résztvevők jóindulatúan mosolyogtak. Arra gondoltak, hogy ennyit minimum megérdemelt az elhunyt, ha már életében odáig sem jutott el, hogy egyszerre két öltöny ruhája legyen.

A temetésen természetesen láthatatlanul részt vett az égi személyzeti osztály küldöttsége és szorgalmasan jegyezgették az elhangzottakat.

...ottság tagjai lusták voltak utá-
...tainak. Látták a sok síró embert
...ogy ezek nagy része hitelező,
...et a pénzére. A bizottság meg-
... hozzá Limon Ádám lelkét. Mi-
...unka, laza volt az ellenőrzés, így

...vász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1991 MÁRC 29

PESTMEGYEI HÍRLAP

Kass János

Kass-album

Kass János grafikusművész 15 rézkarcáról mammutméretű (asztallapnyi nagyságú) mappakönyv készült. A metszetek mindegyike illusztrációként született.

...vagy egyéni művelés ke-
retében a termelőszövetkezeti
tag által személyesen teljesí-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

Kass János
1961 MÁR 31.

Nádor

KASS JÁNOS KIÁLLÍTÁSA

Igazán ritka élményben van részük azoknak, akik megnézik Kass János kiállítását, amelyet a szegedi Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában rendeztek meg. A ritka élményt az a személyes jellegű találkozás adja, amely mű és néző között ezen a kamaratárlaton kialakul; s mindez azért, mert a bemutatott alkotások szinte az ember szeme előtt alakulnak az egyszeri műből a kollektívum számára szóló, egyetemes hatású művészi tetté. Kass János szegedi kiállításán ugyanis — a rendezés jóvoltából — az a technikai folyamat is megfigyelhető, amelynek során egy-egy grafika, vagy rézkarc könyvillusztrációvá, sokszorosított ábrává alakul.

Ez a rendezői ötlet csak még inkább fokozza a művek szuggesztív hatását, s egyben jelzi azt a diadalmas folyamatot is, amelynek során az ember a maga szol-

gálatáb
s legm
kenység
kényszе
Ami
leti, ez
zonyítjá
keny, i
nál is
lítás ar
illusztrá
az ered
nek egy
sú újja
Főképp
és Bal
kállú h
véhez
nevezh
vészeti

utcai központjában.

SZEGEDEN

a állítja az anyagot, agasabb rendű tevé- ének közvetítésére ríti.

a látható műveket il- ek ismét fényesen bi- k Kass János érzé- ntuitív tehetségét, an- nkább, mivel a kiál- nyagát fölépp könyv- ciók képezik, s ezek eti művek szelleme- enértékű, nagy hatá- fogalmazását adják. Az ember tragédiája ázs Béla A kékszá- erceg vára című mű- készített illusztrációk ők igazán képzőmű- remekeknek.

k nevezni, omulását Kí- világ kese- rnyű grima- tűnik, hogy olitikai élete es groteszk, ajnos, ez — S míg ele- ek értelme t, addig ma átjuk, hogy

és csoport- ának a maga nagykáni so- inizmusával egyszerűen emmi köze a kínai forra- alomhoz. Ennek a csoport- nak egészen más célok el- réséhez van szüksége a kommunista frazeológiára.

A szoviet emberek és a

1021 Kass János

IRODALOM ZENE KÉPZŐMŰVÉSZET

A PÉCELI KÓRHÁZBAN

Jó kezdeményezés fűződik *dr. Gábor Gyula* volt gödöllői népművelési felügyelő nevéhez: ismeretterjesztő előadásokat szervezett a péceli MÁV Kórházban. Első hallásra: meglepő ötlet. De szükség van valamire, ami hasznos és helyes irányba tereli a beteg fásult beletörődöttségét vagy idegfeszítő gyógyulásvárását. A kártya, sakk, rádió, beszélgetés: heteken vagy hónapokon át unalmassá vagy legalábbis kevéssé válik. Ha egyszer valakit őrölni kezd az unalom, igyekszik kerekei közül kiszabadulni. Hova szabaduljon az, aki sem sakkozni, sem kártyázni nem tud? Annak már csak a beszélgetés és rádiózás marad. *Bővíteni* lehet a kórházban levő betegek szórakozási lehetőségeit ismeretterjesztő előadásokkal, népművelési műsorokkal. Pécelen sikerrel megpróbálták ezt.

A RENDEZVÉNYEK rendszeresen és állandóan hétfőn délután 6 órakor kezdődnek. A hónap első hetében: *zene és művészettörténet.* Illusztráció: szavalatok és mikrobarázdás lemezek. A szavalatokat a péceli gimnázium diákjai adják és végzett diákjai adták elő. Az előadó (*Hortobágyi* László péceli gimnáziumi tanár) módszere a komplexitás. A barokk—rokokó irányzatnál *Mozart* zenéje mellett *Csokonai* költeményei is szerepet kapnak. A népies irányzatnál nemcsak a *János vitéz* dallamai szólalnak meg, hanem *Petőfi* versei is. A romantikáról szóló előadásban *Csajkovszkij, Puskin* és több más romantikus művész. Lássunk néhányat az elhangzott zenei illusztrációkból: *Erkel: Hunyadi nyitány, Meghalt a cselszövő, Lagrange ária, László és Klára kettőse, Hunyadi László búcsúja. A Bánk Bán*-ból a nyitány és a Bordal hangzott el. Még néhány előadáscím: *Nemzeti irányzat. Verdi* és *Petőfi, Schubert* és *Schumann.* Második hét: *biológia. Előadó Vitárius* Sándor, a pécsi gimnázium tanára. Kiváló fotós. Képei megjelentek az Élet és Tudományban is. A kórházi előadásokon epidiaszkóppal, diafilmmel, mozgófilmmel egyaránt szemléltet.

A harmadik héten: *irodalmi előadások, Báthy* Tibor járási felügyelő az előadó. Báthy előadásait dr. Gábor Gyula illusztrálja versekkel és novellákkal. Gábor a novellákat *nem felolvassa,* hanem fejből mondja el, illetve adja elő. A betegek ezt jobban szeretik, mint a felolvasást. Októberben *„Az ősz az irodalomban"* címen volt előadás Ezen az előadáson Petőfi *„Szeptember végén"*, Tompa *„Őszi tájnak hervadása"*, Lévay *„Szüretünk"* c. költeményét és Móra *„Szeptemberi emlék"* c. novelláját mutatta be Gábor Gyula, Báthy Tibor előadásához. A novemberi téma *„Petőfi lírája"* volt. Decemberben *Tömörkény* István munkássága került sorra. *Arany, Mikszáth, Ady, Móricz, József Attila* a további program.

A NEGYEDIK HÉTEN *helyi specialitás* kerül sorra. A kórház ugyanis a művészettörténeti emlékké nyilvánított hajdani *Rádaykastély*ban van. A szép barokk épület, rokokó vasrácsos erkélyével, freskóival-kupolájával, jellegzetes „Grassalkovich-stílusá"-val nagyon alkalmas arra, hogy *természetes szemléltetőanyaga* legyen néhány építőművészetről szóló előadásnak. A negyedik héten tehát séta keretében ismerteti *Töreky* Gábor kórházgondnok az épület műtörténeti vonatkozásait és látnivalóit.

Ötödik hét: *nincs.* De ha lenne, valószínűleg arra is akadna program, csakúgy, mint hallgató. Az előadáson részt vevők létszáma 40—50 körül mozog. A novemberi zenei és irodalmi stílusirányzatokról szóló előadásnak 42 hallgatója volt. Keresztes Antal MÁV nyugdíjas itt tanulta meg Erkel zenéjéből, hogy *„az operát is lehet élvezni"*. Sok beteg veszi ki a könyvtárból annak az írónak valamelyik művét, akiről szó esett az előadásokon. Töreky Gábor gondnok *közvéleménykutatást* is tartott a betegek között. Elismeréssel nyilatkoztak az előadásokról. Egy helybeli beteg *felgyógyulása után is* állandó látogatója maradt a rendezvényeknek. Egy beteg együtt mondta a szavalóval a verset, és büszke volt rá, hogy ő is tudja...

Cinálják-e *tovább* a dolgot? Gábor Gyula (aki egy év óta már nem népművelési felügyelő, hanem a szövetkezeti könyvterjesztő vállalat dolgozója) minden hónap egyik hétfőjén megjelenik Pécelen este hat óra tájban, hogy verseket szavaljon és novellákat adjon elő Báthy Tibor előadásához. Sokan utánozhatnák.

Dr. Dévényi Pál

Mózes

Kass János KIÁLLÍTÁSA

Könnyen meglehet, hogy a mai magyar grafika java termését az utókor klasszikus rangúnak ismeri el; az pedig máris bizonyos, hogy e művészeti ág a legszebb fejlődés útján van. Egy erős, konok és merész ifjú nemzedék indította el ezen az úton; e nemzedék *akart, mert és tudott újat mondani,* volt és van hite művészetében, és van hozzá — mint

Szarvas

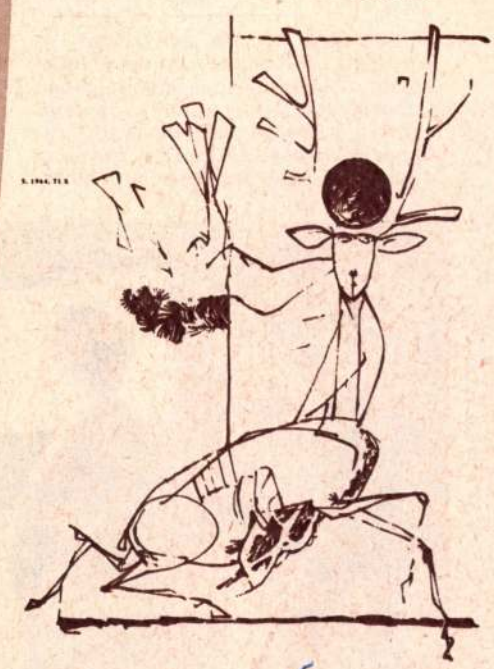

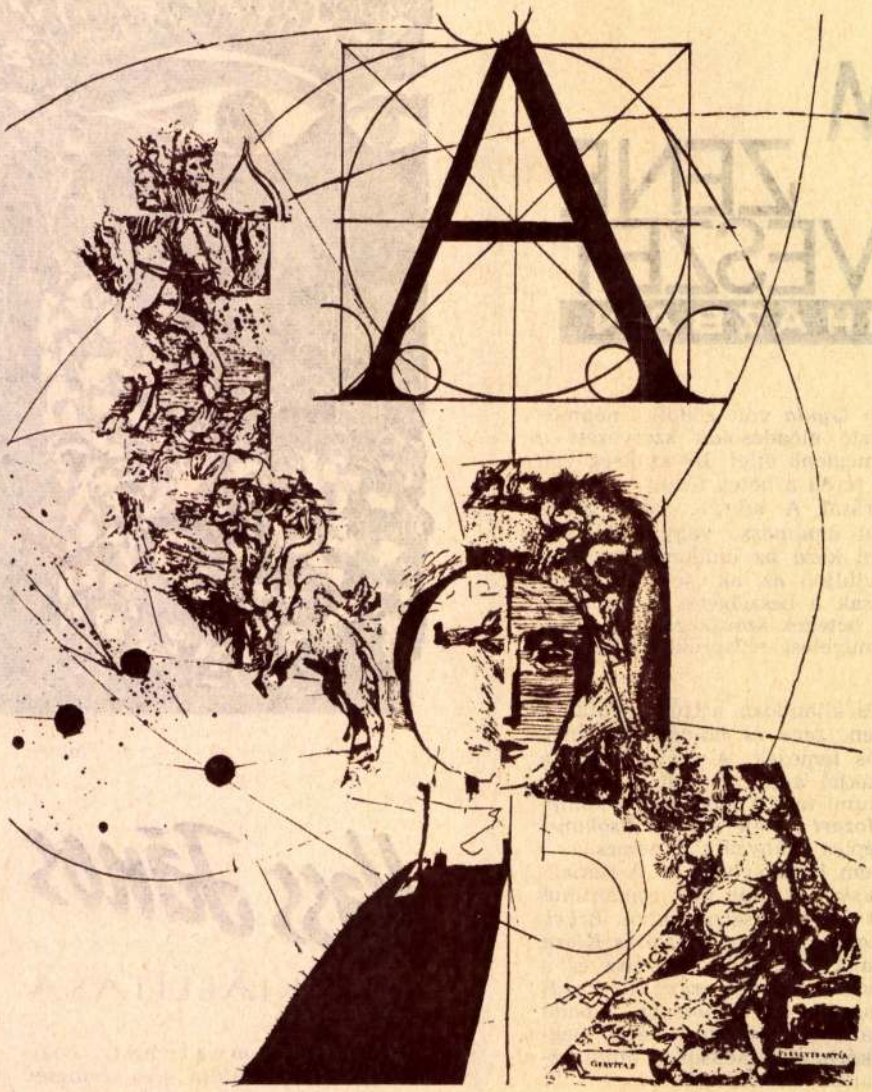

A betű
(Jánosi felvételei)

egyikük mondotta, *Kondor* Béláról szólva — mércéje is.

Kass János ehhez az erős és konok nemzedékhez tartozik. Mesterségbeli tudását emlegetni majdnem sértő, legalábbis fölösleges szószaporítás volna: Kass Jánosnak *stílusa* van. Stílusa és mondanivalója: *modern vallomás a humanizmusról.*

Mint a barlanglakók idején: le kell rajzolni az ellenséget, lebűvölni a veszedelmeket. Kass János grafikáin gyakran jelennek meg szörnyek és rémalakok, az állat- és embervilág szörnyei, rinoceroszok és fasiszta mozdulatú bírák, a drága francia Johanna s minden ártatlanság és szépség hóhérai, szörnyek, az ember bősz teremtményei, gépsáskák és torz magzatok, s mindaz, amivel „ész és rosszakarat" fenyegetheti az emberiséget. Tiltakozó kiáltás, keményen megnyomott szó Kass János művészete; vonalai is keménye, fekete foltjai erős indulatszavak; ez a művészet a csinosítást, az érzelgést, a mellébeszélést nem — csakis a lényegeset ismeri.

A kiállítást Juhász Ferenc nyitotta meg — mostanában nem ritka festőkről, grafikusokról költők hangját hallani. Nem két szakma udvarias közeledéséről van itt szó, sokkal többről: ahhoz a nagy megújuláshoz, melyet a magyar lírában *Juhász* Ferenc és *Nagy* László költői forradalma indított el, fegyvertársként fölsorakozott a képzőművészet fiatal nemzedéke is.

L. S.

EMBER ÉS MUNKAÁBRÁZOLÁS

témakörében írt ki pályázatot és szervezett időszakos művésztelepet Ózdon, Diósgyőrben, Salgótarjánban központi képzőművészeti csoportjai számára a Vasas Szakszervezet. Java anyaguk bemutatására a Fővárosi Művelődési Ház Fehérvári úti helyiségében 1967. febr. 6—18-ig került sor.

A tárlaton 14 amatőr festő 44 olajképét és mintegy 10 grafikáját mutatták be. Az anyagot általában az élmény frissessége, a téma korszerű feldolgozása jellemzi. A vasas képzőművészeti kör jó felkészültségű amatőr gárdája egyéni előadásmóddal, viszonylag sokszínűen tudta megszólaltatni, feldolgozni az ember- és munkaábrázolás témáját. *Botond* Károly szenvedélyesen megfogalmazott képei még erősen kötődnek a konkrét tárgyi valósághoz, *Makra* János már lebontja a jelenségek felszíni burkát, a látvány képi összefoglalására törekszik. *Avar* Ferenc magas színvonalú, a vizuális ábrázolásnak szinte elvont eszközeivel, H. *Fekete* Hajnal és *Kovács* Emilia a dekoratív felfogású, szerkezetes üzembelsőivel és martinászaival, *Nagy* Pálma monumentális forma és színkompozícióval, *Rátkai* György finom grafikáival hívja fel magára a figyelmet.

Az anyag meggyőzően tükrözi az üzemlátogatásokon szerzett élményeiket, s különösen örvendetes, hogy ezt a nehéz tematikus feladatot képi igénnyel, korszerű kifejezési eszközökkel sikerült megoldaniuk.

B. P.

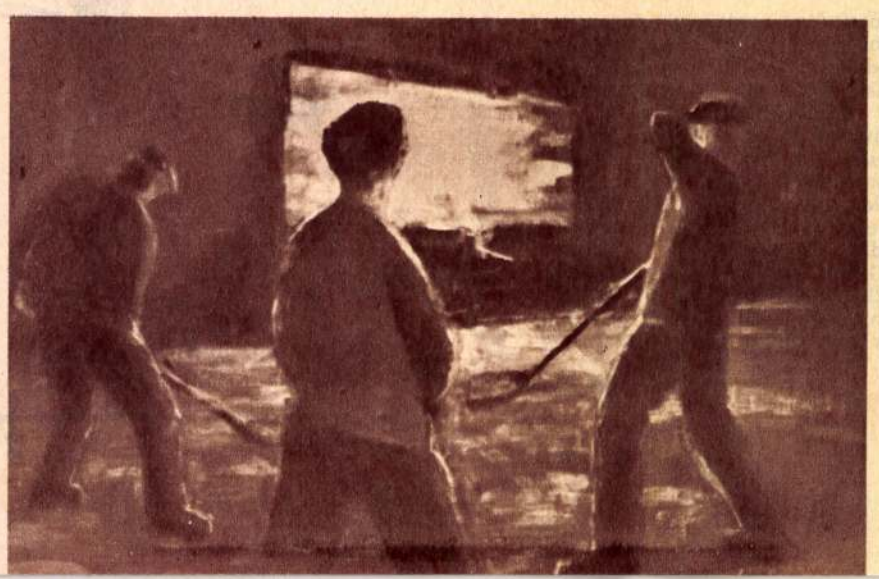

Botond Károly: Martinászok

SZLÁVIK LAJOS

KAMARA-KIÁLLITÁSA

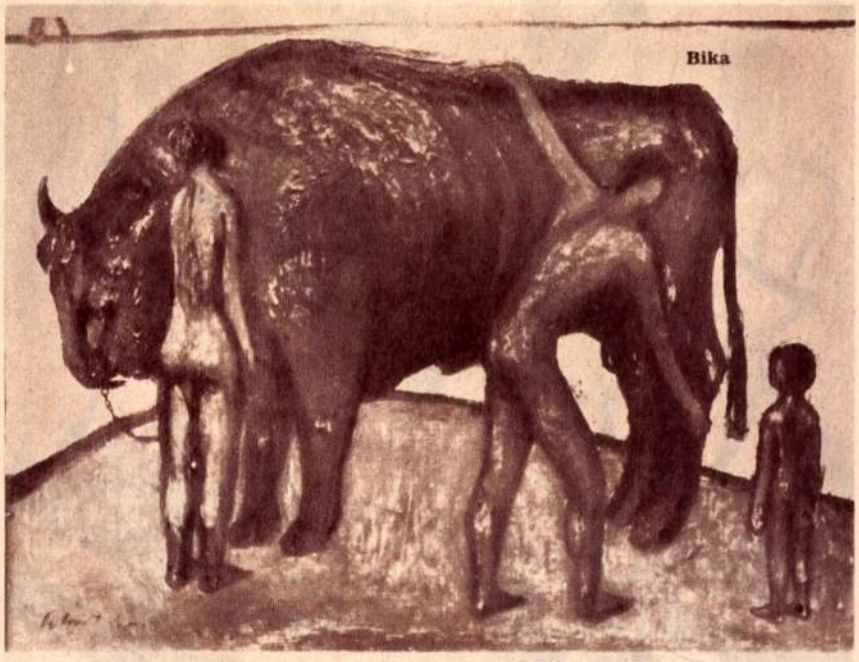

Bika

Népművelési körökben *Szlávik Lajos* festőművész alkotó híre előtt jár sokoldalú nevelői tevékenysége. Ismert kiemelkedő szakkörvezetői munkássága, a tokaji és a hajdúböszörményi művésztelepeken kifejtett tanári tevékenysége. Mint alkotó művész sem a bemutatkozásnál tart, 15 éve rendszeresen kiállít, 1959-ben önálló kiállítása is volt Budapesten. A Tatabányán most megrendezett tárlaton az utóbbi négy-öt év művészi termését vonultatja fel.

Szlávik festészete a látványból indul ki, de nem tapad hozzá, nem másolja a valóságot, tárgyi jegyeit motívumként használja fel, átírja, sűríti, annak képi lényegét vetíti elénk. Néhány utóbb készített művénél a jelképi, szimbolikus kifejezésre törekszik. Pl. a „Bika" c. képe sajátos ábrázolásával, a bika megszelidített „kezesbárányként" való bemutatásával, új tartalommal telíti a XX. század modern festészetében a féktelen állat tulajdonságait politikai szimbólumként oly sokszor bemutatott motívumot.

Humanizmus és korszerűség, lírai fűtöttség és formai kísérletezés — ezek a jegyek jellemzik leginkább. Kiemelkedő kvalitást mutatnak önarcképei és figurális kompozíciói. A 60-as évek elején készült képek színesebbek, általában oldottabb felfogást mutatnak. A „Szövőnő" c. képe a háttal ülő két női alak kompozíciós megoldásával, érzékletes előadásmódjával, a kezek által bezárt tér szép ritmusával, a zöld szín árnyalatainak gazdag skálájával, továbbá a „Nő kockás háttérrel" c. képe magasfokú színkultúrájával — mind érzékelteti művészi kvalitását.

Az „Orsós lány" már átmenetet jelent a legutóbbi évek terméséhez, jelzi a fordulatot, sejteti festői felfogásának, stílusának változását. Az utóbbi egy-két évben alkotott képein az alakok egyre plasztikusabbá váltak, színvilága leegyszerűsödött, a vörösbarna figurák legtöbbször aranyháttér előtt jelennek meg. (Pl. „Fésülködő", „Asszonyok", „Salome".)

Két-három színre redukált dekoratív hatású csendéletei, „látható" szerkezetű — néha erőteljes kontúrokkal megjelenő — tájai is érdekes színfoltjai a kiállításnak.

Szlávik Lajos művészete kötődik a tradicionális magyar festészethez, annak is különösen az alföldi ágához, de túl is mutat azon a sejtetés, a jelképiség, a gondolatiság irányába.

A tatabányai Népház 50 éves évfordulója alkalmából megrendezett kamarakiállítás jobb propagandát és a nyitvatartás szempontjából zavartalanabb körülményeket érdemelt volna.

Bánszki Pál

Kozma Pál:
Műszerész
(Jánosi felv.)

Orsós lány

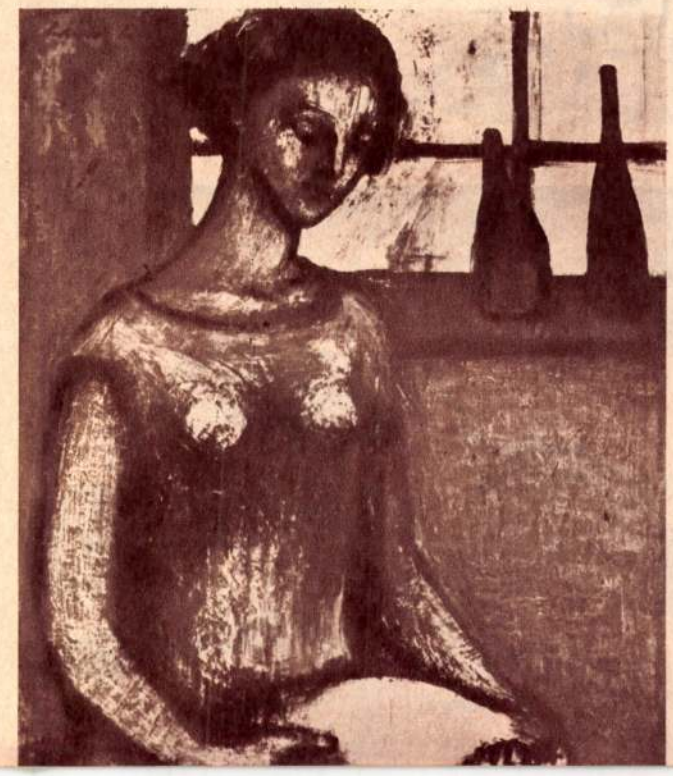

EGY ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ

BÖRZSÖNYI-KOLLARITS FERENC festőpályája az 1925—1963 között eltelt harmincnyolc évre terjedt. Villanyszerelő volt a Fővárosi Elektromos Műveknél, majd dekoratőr. Rajzolni, festeni, később szobrot mintázni Podolini Volkmann Arthur szabadiskolájában tanult. 1924-ben Párizsba ment, ahol másfél esztendőn át a Julian Akadémián nyert további oktatást. 1925 őszén hazajött, nappal fizikai munkát végzett, a munka után festett.

Hagyatéka — amely most napfényre került — kitesz vagy másfélezer darabot. A festőművészet eszközeit nagyon változatosan alkalmazta: ceruzával, szénnel, tollal, olajjal, temperával egyaránt dolgozott, linóleummetszetet és monotypiát is készített — és valamennyit nagyon biztosan kezelte. Képeinek hangulatvilága mindig egyéni és hiteles. Fő témája a tájfestés volt. Tájképei többnyire figurálisak; rajtuk mégsem az ember a főszereplő, hanem az atmoszféra, amely körülveszi.

SZINTE EGÉSZ ÉLETÉBEN magányosan és ismeretlenül dolgozott. Úgy halt meg, hogy képeiből húsznál többet egyszerre nem látott soha kiállítóhelyiség falán. A közönséggel szemtől szemben sohasem állhatott.

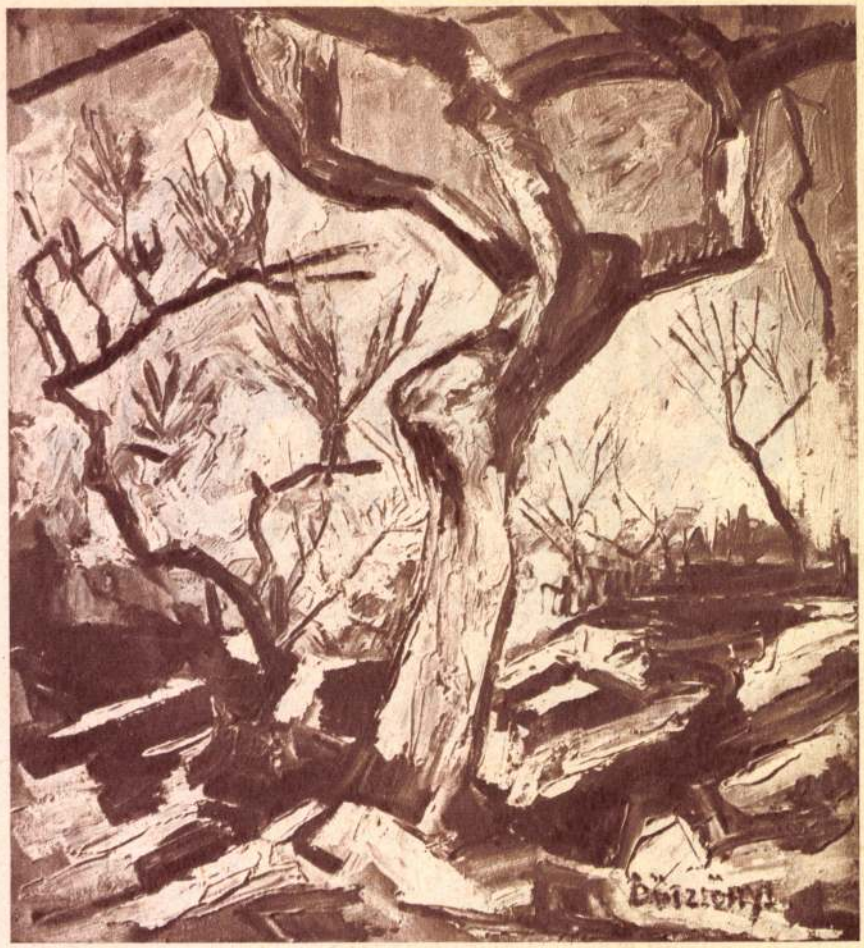

Két fa

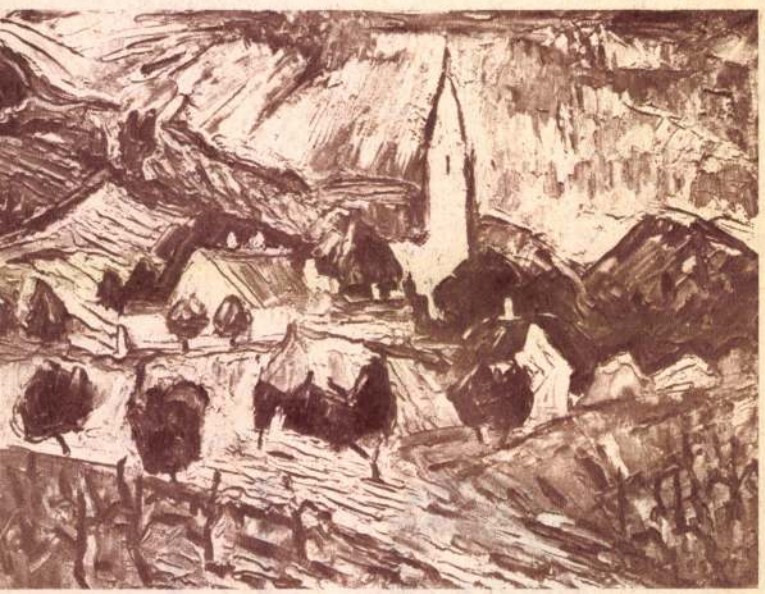

Egy különös falu

Önarckép

Borús táj

Tájkép

Úgy halt meg, mint öreg, nyugdíjas munkás; kevesen tudtak arról, hogy élt, kevesen tudhattak a haláláról is.

Írásunkat arra szántuk, hogy a Nemzeti Galériában most megrendezett kiállítására felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

M. Heil Olga

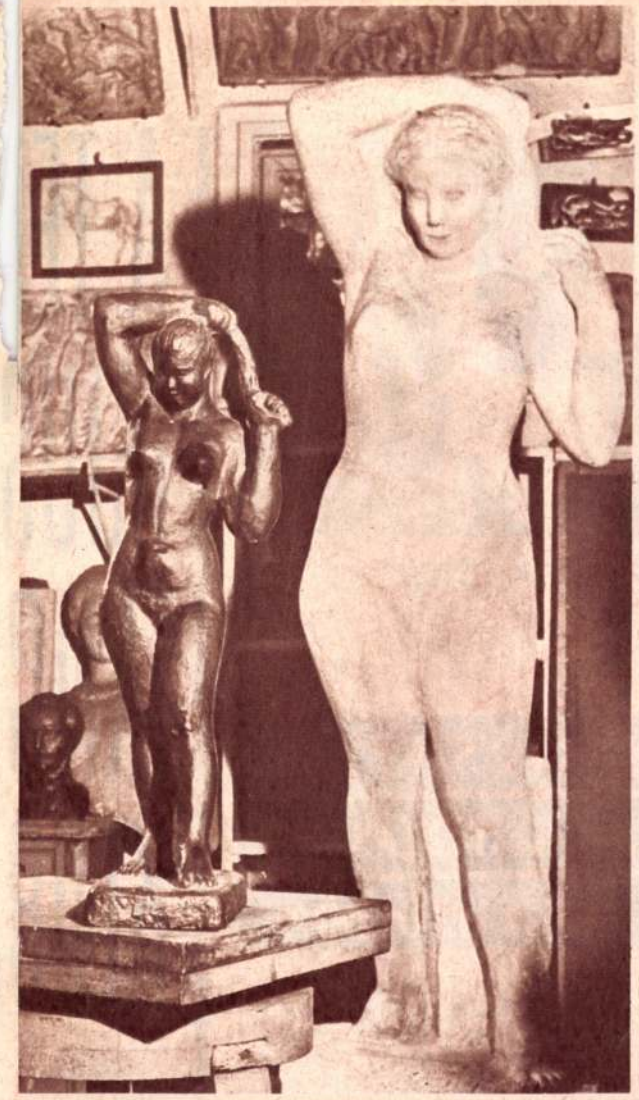

Medgyessy kiállítás Szegeden

Február közepén nyílt meg a szegedi Móra Ferenc Múzeumban a Medgyessy Ferenc szobrászművész munkáiból rendezett emlékkiállítás, melyet márciusban Kecskeméten is bemutat a Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.

Szabó Iván KIÁLLÍTÁSA

— Az elmúlt tíz évben készült munkáimból válogattam e kiállítás anyagát — írja katalógusa előszavában a szobrász. — Nem szerepelnek grafikáim, csak néhány tálon. Nincsenek itt ez időben felállított szobraim, mindössze néhánynak a tervét állítottam ki. Azért a bemutató így is képet ad törekvéseimről és problémáimról. A stílusvitákhoz is ily módon kívánok hozzászólni. Van aki elmondja, leírja, van aki megfaragja azt amit gondol és lát.

Ennyit ír a művész rokonszenvesen rövid bevezetőként, a többit munkái mondják el, amelyeket a Műcsarnokban állítottak ki, s később Szegeden, Hódmezővásárhelyen, s más vidéki városainkban is bemutatnak.

(Szántó—Lengyel)

Fehér Zsuzsa művészettörténész megnyitja a kiállítást

WERBÁNSZKY ERNŐ KIÁLLÍTÁSA ANGYALFÖLDÖN

A József Attila Művelődési Házban dr. *Fehér* Zsuzsa művészettörténész mutatta be a most harminchét éves *Werbánszky Ernőt*. A művész angyalföldi, szűkebb „hazájában" mutatkozott tehát be. Előzőleg tizenkét éven át foglalkozott képzőművészettel, jórészt az itteni képzőművész körben. Rendkívüli akaraterő, hivatásba vetett hit és szorgalom szükséges ahhoz, hogy valaki előképzettség nélkül, már nem fiatalon vállalja a tanulást, a kifejezésért folytatott küzdelem gyötrelmeit, és végülis, bár későn műkedvelőből művésszé érjen. Ezt az utat járta be Werbánszky Ernő.

Élményvilága: az évszakokkal változó táj. A műhelyben töltött napi munka után a természet, ahol a felfrissülést, az élet harmóniáját keresi. Izzó színeket kever, amelyek mégis líraian puhává oldódnak akvarelljein. Ezzel a lírai gyengédséggel ragadja meg a főváros körüli tájat; Szentendrét, Budakalászt, vagy Tokaj környékét, a Bodrog-partot. A városi táj, a daruk, az égretörő házak szigorú rendje olajképein már egy konstruktívabb, a szerkezetet hangsúlyozó festői szemlélet felé mutat.

K. K. I.

Werbánszky: Új lakótelep (MTI, Lajos György felv.)

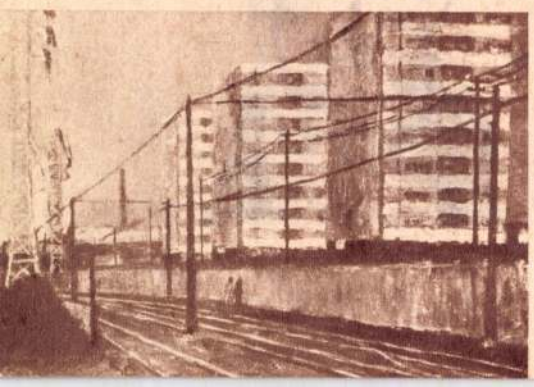

A TELEVÍZIÓ IFJÚSÁGI TÁNC— KLUBJÁRÓL

Néhány év óta a televízió műsorra tűz olyan adásokat, amelyekből a nézők tanúi lehetnek annak, hogyan kell a társastáncokat szépen, ízlésesen, kulturáltan járni, miként lehet velük szórakozni, sőt versenyezni is. A TV tánciskola, a Budapesti Ifjúsági Napok keretében rendezett táncverseny, a szombathelyi országos és nemzetközi, valamint két külföldi verseny közvetítése után novembertől januárig, hét alkalommal a *Televízió Ifjúsági Táncklubja* sorozatnak lehettünk a nézői.

Az új adás célja az volt, hogy olyan színvonalas ifjúsági műsort adjon, mely szórakoztató formában *népszerűsíti* a népművelésben a közelmúltban meghonosodó, újszerű szórakozásformákat célzó társastánc *klubokat* és versenytánc *együtteseket*. Propagálta a sorozat a modern táncok legújabb és legszebb formáit is. A társastánc és tánczene területén fejleszteni kívánta a fiatalok széles tömegeinek ízlését, — igényességüket. Kapcsolatot keresett az adás a fiatalok ezreivel, bekapcsolva őket e témáról való levelezésbe.

MIT VALÓSÍTOTTAK MEG az adások ebből a célból? A hét alkalommal sugárzott műsor mindegyike más és más szerkezetű, más és más módszerrel felépített, tehát változatos volt. Az író *Széchy Ágnes*, a szerkesztő *Szémann Béla* és a rendező *Kökényessy Ferenc* egyaránt arra törekedett, hogy szórakoztatva neveljen, frissen, elevenen. A műsorban szereplő táncok legfontosabb kor és tánctörténeti, valamint zenetörténeti és műfaji ismereteit sokrétűen, színesen ismerhették meg a hallgatók. A szakelőadók közül újszerű módon kapcsolódott a sorozathoz *dr. Kaposi* Edit tánctörténész, *Fényes Szabolcs* és *Vincze Ottó* zeneszerző, valamint *Vogel Erik* jelmeztervező.

Elismerést érdemelnek az adáson részt vett különböző budapesti táncklubok és versenytánc-együttesek tagjai, akik az egyes táncokat illusztrálták, s a TV táncklub tagjaiként közreműködtek. Kiemelkedő élményt nyújtott a hazánkban tartózkodó amerikai *Ricky Holden* táncpedagógus közreműködése is, aki a square-danceok sajátos világával ismertette meg a nézőket, s mintegy ízelítőt adott az Egyesült Államok táncklubjainak fiatalokat és idősebbeket egyaránt vonzó táncformájáról.

Egyáltalán, ez az adás megpróbálta megközelíteni azt a fogalmat, amelynek a tartalmi és szervezeti kereteit napjainkban próbáljuk megkeresni, s amelyet eddig a legsikeresebb névvel táncklubnak nevezhetünk. Ebben a tánctanulás, a tanultak gyakorlása, a játékos formák, a táncról való ismeretek, a zenei jártasság és a fejtörő, vendégek fogadása, a táncokhoz kapcsolódó öltözetek ismerete egyaránt helyet kaphat. A TV táncklubja tehát, mint „ötletadó" ezzel az első sorozattal nagy segítséget nyújtott az alakuló kluboknak.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 26.

MAGYAR NEMZET

Kass János

Rézkarc-sorozat
Az ember tragédiájáról

Kass János grafikusművész *Tragédia-illusztrációjának* sorozatát, az Európa Könyvkiadó Helikon-részlegének legújabb kiadványát mutatták be szombat délelőtt az újságíróknak a Váci utcai antikváriumban a kiadó vezetői. Tájékoztatójukban elmondták, hogy a 15 rézkarcot tartalmazó, 525 számozott példányban megjelent album egyben *új sorozat megindulását is jelenti:* évente egy-két alkalommal hasonló formában legnagyobb művészeink munkáiból jelentetnek meg egy-egy hasonló összeállítást. A következő három album — terveik szerint — *Czóbel Béla, Ferenczy Béni és Egry József műveit* fogja tartalmazni.

A most bemutatott, Kass János illusztrációiból összeállított, választékos, fekete kötésű album rajzait már részben ismeri a hazai közönség: a *Tragédia* tavalyi kiadását díszítették. Az új mű lapjai azonban nem egyszerűen a könyv illusztrációinak reprodukciói, kompozícióik számos »műhely rajzzal« — az alkotás születésének fázisait, a művész töprengéseit őrző vázlattal — bővültek és sorozatukat *Juhász* Ferenc szép előszava vezeti be.

alkalom, ha megkésve is, tudomást veszünk róla. Annak különben, aki azt kérdezné, miért kell éppen az Operába mennie egy újabb *Brecht-darab* megismerése kedvéért, egyszerűen technikai érvekkel is felelhetnénk. A zene egész művet átfogó terjedelme, mennyisége és előadási igénye — énektechnikai, zenekari követelménye stb. — operai apparátust és operai szakmai felkészültséget követel; olyan feladatokat támaszt, amellyel prózai színház általában nem tud megbirkózni.

Hadd tegyük még hozzá: operaéletünk határozottan hasznot meríthet ebből a bemutatóból. A színház neveli vele önmagát és neveli közönségét. Az ilyen vállalkozás nemcsak a korszerűbb, modernebb játékkultúra meghódításához vihet közelebb, nemcsak a belső műhely légkörének kicserélődését segítheti elő, hanem hozzájárulhat az Operát körülvevő tradicionális szellem ellenállásának lazításához — méghozzá nem talmi eszközökkel: nem a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

NÉPSZAVA

1965 SZEP 26

1021

(Kass János rajza)

... ez a szúnyogirtó, te.

Vasárnapi mozaik

VÁLTOZATOS PROGRAM A HÁZIASSZONYOK KLUBJÁBAN

A fővárosi háziasszonyok és leányok népszerű találkozóhelye a Budapesti Háziasszonyok Klubja, az őszi évadban a magyar néphadsereg központi klubjában működik, ahol lehetőség nyílik nagyobb szabású programok, összejövetelek rendezésére is. A klub vezetősége az 1965–66-os idényre gazdag, változatos programot állított össze. Az évadnyitó összejövetelt október 21-én tartják, divatbemutatóval egybekötve. A továbbiakban kulturális és művészeti életünk szakemberei filmekkel illusztrált előadásokon ismertetik meg a klubtagokat a zene és képzőművészet hazai és külföldi remekeivel. Műsorra tűznek egészségügyi előadásokat, színházi és filmankétokat. A központi klubon kívül benépesülnek a főváros húsz kerületében működő háziasszony-klubok is.

NDK katonaművészek érkeztek

Az NDK néphadseregének 200 tagú művészegyüttese a magyar katonaművészek tavaszi NDK-beli vendégszereplését viszonozva, szombat délután Budapestre érke-

— **A VII. magyar—csehszlovák jogtörténeti konferencián** a pécsi egyetem állam- és jogtudományi karának, valamint a bratislavai Komensky Tudományegyetem jogi karának képviselői együttműködési megállapodást

Ukrán vendégművészek az Operában

A Kijevi Operaház hazánkban tartózkodó művészei szombat délelőtt látogatást tettek a Magyar Állami Operaházban. Nádasdy Kálmán, az Operaház igazgatója üdvözölte a vendégeket, akik elbeszélgettek magyar kollégáikkal, majd megtekintették az Operaház épületét.

— **A Magyar Tudományos Akadémián** befejezte munkáját a szemészek, fülorvosok, ideggyógyászok, valamint idegsebészek háromnapos konfe-

GERGELY M
A NAP R
VASÁR
SZEPTEM
A Nap kel 5 ó
nyugszik 17 ór
A METEO
INTÉZET
Várható időj
estig: keleten
lások. Szórvár
esők, egy-két
Helyenként él
Nyugaton a n
gedés kissé fo
ten kissé mér
ható legmaga
hőmérséklet
25 fok között.
dapestnél: 321
Szeretettel
köszöntjük
névnapjukon
JUSZTINA
nevű kedve

1965 MÁRT 7.
1021

Magyar Nemzet

Escher Károly fotókiállítása a Nemzeti Galériában

A *Magyar Fotóművészek Szövetsége*, Vajda Ernő kiállítását követően, ismét egy egész élet munkásságát visszaidéző képanyagot mutat be a Nemzeti Galéria dísztermében, nagy fotóriporterünk, *Escher* Károly legjellemzőbb, legmaradandóbb értékű fotóinak gyűjteményét, mintegy 40 esztendő sokezres képtermésének javát.

Escher Károllyal egyidőben, a 20-as évek végén még két igen jelentős fotós indult, azok sem mint politikai és társadalmi aktualitások riporterei, a szó szokott értelme szerint, hanem a művészetté emelt fotóriport úttörői, képeslapok és napilapok képes mellékleteinek illusztrátorai: Balogh Rudolf és Munkácsi Márton. Munkácsi azonban a 30-as évek elején emigrált, de Nyugaton elkallódott és így elveszett a magyar fotóművészet számára, Balogh Rudolf pedig apolitikus magatartásával behunyta szemeit »a hárommillió koldus« Magyarországának társadalmi valósága előtt, a parasztság életét hamis egyoldalúsággal, életének szörnyűségeit elfeledtetően ábrázolta és ezért művészi értékeit ma már csak az állat-genre és az állatalakos tájkép területén becsüljük és tartjuk számon.

Escher Károlyt reálisabb szemlélete, humánusabb felfogása és nem utolsósorban szerkesztőjének helyes irányítása kezdettől fogva megóvta attól, hogy hasonló tévútra sodródjék és megelégedjék azzal, hogy a képes mellékletek lapozgatóinak pillanatnyi esztétikai örömöket nyújtson, de csupán az élet apróbb-nagyobb érdekességeit vetítse eléjük. Igazi művész szenvedélyességével rontott neki a néha talán mulatságosnak ható, még gyakrabban keserű valóságnak, hogy meghódítsa, rabul ejtse gépével, ha az a pillanat felelőtlenségével menekülni próbál a megrögzítés elől. »Szeme éles és kegyetlen sugárral kutatott a világban, mindig készen megmarkolni a zsákmányt, megörökíteni és rögzíteni az élet valamilyen különösségét«. De nemcsak a különösségeket, hanem sokkal inkább, elsősorban mindazt, ami jellemzi az életet, élesebb szemmel, mint objektíve és kegyetlenül, hogy leleplezze kora társadalmának embertelenségeit és a maguk ijesztő valóságában mutassa be *a kizsákmányolás és nyomorúság legkinzottabb áldozatait, a sziklaodúk, barlanglakások, nyomortelepek lakóit, az éjjeli menedékhelyen a másnap irtózatos gondjától, reménytelenségétől tenyérberoskadt fejjel küszködőket.* Más fotóin azokat, akiknek jutott egy zug a bérkaszárnyák homályában, de *kilakoltatták őket* és rendőrök dobálták utánuk szegényes holmijukat, ha az nem volt jó zálog a milliomos háztulajdonosnak. Nemcsak a fizikai munka robotosai közül: *az egyik ilyen kilakoltatott Derkovits Gyula volt*, a magyar festőművészet egyik legnagyobbja.

Ezek a *szociofotók* csak egy részét jelentik Escher képgyűjteményének, de a többi fotó is mind abból a szándékból született meg, amiből ezek: *az igazság szenvedélyes kereséséből.* Nem mindig keserűen, olykor azzal a lelki magatartással is, ami olyan ritkán tapasztalható fényképeken, az arcokban, helyzetekben rejlő komikum felfedése, ez is széles skálán, a derűs mosolytól a kegyetlenebb iróniáig, szatíráig. Ez nyomban rámutat Escher Károly fotóművészetének szokatlanul nagy gazdagságára is, amiben méltón versenyre kelhet a művészi fotóriport világhírű mestereivel. Sőt, akinek volt alkalma munkáinak teljesebb gyűjteményét végiglapozni, nemcsak ezt a száz képet, ami most a falakon sorakozik, fel tehette magának a kérdést, hogy valójában tematikában szűkebb-e, kisebb-e Escher életműve, mint a nyugati nagyoké? Igaz, neki nem adatott meg, hogy gépével keresztül-kasul utazgassa a földkerekséget, és így nem volt módja külső megjelenésében olyan tarka anyagot felhalmozni, mint azoknak, de, ha fotóinak javát tekintjük, úgy érezzük, hogy amit a nyugati kollégáihoz mérten veszített a tematika szélességében, azért bőséges kárpótlást nyújt életábrázolásainak emberi mélységeivel. Nemcsak szociofotós jeleneteivel, hanem minden témakörben, amihez nyúlt, legyenek azok a névtelen munka vagy az irodalom és művészet világhírrel díszített alakjairól készült portrék, vagy a nagyvárosi élet tarka áradásából a riporteri érdeklődés sugarába vetődött arcok, fejek, alakok, jelenetek.

A művészi formálás értékeiben sem marad alul Escher Károly a világjáró nagy fotóriporterek mögött. Fotóin ugyan hiába keresnénk az alakítás bravúrjait, megejtő kompozíciók meglepetéseit, amik mind a közvetlen hatást szokták rontani. Nem tartozik a latolgatva, túlságosan gondos mérlegeléssel dolgozó fotografusok közé, mert mint »vérbeli« riporter, egy-egy intenzív pillanattól gerjesztett intuícióval hívta létre fotóit, amik minden esztétikai fejtegetésnél meggyőzőbben tanúsítják tartalom és forma együttes születését és szét nem különíthetőségét. Az alakítás szépsége soha sem igyekszik érvényesülni fotóin a tartalom rovására, ennek ereje viszont semmivel sem csorbítja a képszerű egységet.

A kiállítás megnyitása előtt nagy örömmel figyelhettük meg azt a sok irányból egybekapcsolódó szándékot, amely lehetővé tette ennek a nagy jelentőségű életműnek méltó bemutatását. A *Magyar Fotóművészek Szövetsége Elnöksége* és ügyvezető titkára, *Méth* Sándorné szívvel-lélekkel támogatta az előkészítésnek ezúttal szokatlanul nagy munkáját. De ebben, szerencsére, igen hathatós segítséget kaptak: kitűnő grafikusművészünk, *Kass* János, nemcsak a katalógus tipográfiai tervezését és a kiállítás nagy hozzáértésről tanúskodó hatásos, tömör, mégis levegős rendezését végezte, hanem a nagybeteg művész helyett áldozatos munkával vállalta a fotók összegyűjtésének és kiválogatásának súlyos gondját is, Escher egykori szerkesztőjének, *Mihályfi* Ernőnek az irányításával. Nagy elismeréssel gondolunk a szövetség főtitkára, *Zinner* Erzsébet nagyértékű segítségére is, aki személyesen ellenőrizte az MTI Fotó laboratóriumában a képek felnagyítását a kellő kiállítási méretre.

A fiatal fotóriporteri nemzedék számára olyan példamutató és tanulságos kiállítással Escher Károly teljes mértékben megkapta a megillető méltánylást.

Hevesy Iván

*

Escher Károly fényképkiállítása március 21-én, vasárnap délután 7 órakor zárul.

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIÓKTELEP
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Y É
V Ő

a brigádvezetővel

Biharnagybajomban született, gazdasági cseléd nevelőszülők gyermekeként nőtt fel. Tizenegy éve bányász, két éve ebben a brigádban. Tavaly 50 ezer forintért házat épített a szomszédban, Hosszúhetényben.

Szalai András 25 éves. Akkor született, amikor az édesapja először szállt le a bányába. Hatan vannak testvérek; két lány, négy fiú, de csak Bandi lett bányász. A papa az idén májusban nyugdíjba készül. Bandi az idén vett Wartburgot.

A tenyerét mutatja:

— Megérdemlem?

Az »életvonalat« nézném. Nem találom. Helyén jókora repedés, sötétlila szegéllyel. Nekem fáj, amíg nézem. Ilyen a többiek tenyere is. A cserfa megfogja, amikor támfáznak, a réselő meg jól beleveri a színt. Van ott vagy két centi vastag is a bőr. De a finom vonalak mentén végigreped. Hogy fájhat a csákány ennek, amikor újra meg kell fogni.

— Nem lehet ezen segíteni?

Papp Lajos azt mondja, *lehetne.* Bőrkesztyű kellene. Amivel azért fogni is lehet. Mert kaptak már kétujjast, ami véd ugyan, éppen csak dolgozni nem lehetett benne

Engler János is az idősebb korosztály a brigádban: »már« 31 éves. Baranyában született, tízéves volt, amikor apját a háborúban elvesztette. Nyolc éve bányász. Itt kezdte Komlón. Még nincs egy éve, hogy tagja a brigádnak, de már Dávidföldön, az új kertvárosban házat épített. Az édesanyját is idehozatta a szülőfalujából, Berkesdről, hadd teljék kedve a két unokában öreg napjaira.

— Itt más a szellem, mint más csapatoknál. A munka is jobban megy, a »lényeg« is jobban jön — így fogalmazza meg tömören a véleményét.

Gyetvai Mihály brigádnaplóvezető, bányászklub vezetőségi tag, 27 éves. A legifjabb tag a brigádban; mindössze negyedéve jelentkezett. De már nyolc éve bányász ő is. Úgy érkezett, hogy a katonaidőig lesz csak itt, aztán visszamegy a szakmájába. Tanult mestersége ugyanis — *lakatos.* Azután mégiscsak itt maradt.

— Úgy vagyok vele, hogy *most már elzavarni se lehetne a bányából.* Megtetszett nagyon.

Annyira megtetszett neki, hogy régi bányászcsaládból nősült ő is.

*

Szerettem bányászokhoz járni, úgy tíz—tizenöt éve. Vigaszt és reményt nyertem a találkozásokból. Aztán a munkám egy ideig másfelé szólított. *Most örülök, hogy újra láttam őket.* Régi ismerőseim fiait, vejeit. A kor gyermekei egészen, de egyben egyek

gi ál-
nyvé-
árcius
pesten
let na-
proble-
mák és a nove... m más
nemzetközi érdekű kérdése
szerepelnek. A tanácskozáson
értékelik a különféle új vegy-
szerekkel végzett közös kísé-
letek 1964. évi eredményeit
meghatározzák a tová-
együttes vizsgálatok program-
ját.

Március 8 és 13 között Budapesten tartotta 13. ülését a KGST építésügyi állandó bizottságának építőanyagipari szekciója. Megfigyelőként jelen voltak a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság képviselői is.

A szakértők tárgyaltak az ásványgyapot előállításának kúpoló- és kádkemencés gyártási módszereiről. Megbeszélték a műanyagok építőipari alkalmazásáról tartott konferencia eredményeit. Az üléser meghatározták a jövő évben megszervezendő különböző szakértői csoportok működés területét. Ezenkívül megvitatták az egyes építőanyagokról és termékekről előterjesztet ajánlásokat, valamint a KGST-országok építőanyagiparának fejlesztését érintő egyéb fontos kérdéseket.

Kiállítások a felszabadulás évfordulójára

A múzeumok, ismeretterjesztő intézmények, társadalmi szervezetek, a baráti országok kulturális és tájékoztató irodái a felszabadulás évfordulójára számos tárlatot állítottak össze a művelődési intézmények, üzemek, munkásszállások számára.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kiállításán színes fotók mutatják be a kulturális élet, a tudomány, az ipar és a mezőgazdaság strukturális változását. A könyvtár értékes különgyűjteményeiből vándorkiállításokat készítettek. A Műcsarnok vándortárlatai eredeti művekkel és reprodukciókkal a képzőművészet kétévtizedes eredményeit mutatják be. A Nemzeti Galéria a felszabadulás óta készült harmincöt olajképből állított össze tárlatot, amelyet az *Új magyar grafika* és a *Korszerű iparművészet* című kiállításokkal együtt a főváros húsz művelődési otthonában mutatnak be.

A Múzeumi Ismeretterjesztő Központ harminc üzemben mutatja be a magyar munkásmozgalom történetét. A Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága antifasiszta kiállításokat állított össze. Az MSZBT a magyar—szovjet kapcsolatok fejlődéséről készített vándortárlatot. A csehszlovák és a lengyel kulturális és tájékoztató irodák kiállításai a népeink új összefogását bizonyító kiállításokat készítettek.

Prága néven aj
a Lenin

Most egy éve nyílt meg a Rákóczi út 52. alatt a *Varsó ajándékbolt,* ahol lengyel népművészeti tárgyakat, iparművészeti cikkeket, közkedvelt italokat, cigarettákat és egyéb ajándékozásra alkalmas lengyel árucikkeket lehet vásárolni. A bolt forgalma azóta állandóan emelkedik és egy év alatt mintegy nyolcmillió forint értéket bonyolított le.

Erről az eredményről és *a legújabb tervekről tájékoztatta kedden délelőtt a sajtó képviselőit Weinberger* György, a Fővárosi Bútor-Hangszer-Sportszer Kiskereskedelmi Vállalat igazgatója. Bejelentette, hogy a lengyel ajándékbolt mintájára a közeli hetekben a Lenin krt. 44. alatt *Prága* néven csehszlovák ajándéktárgyakat árusító üzletet ...nak. Ebben a boltban

Kass János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUL 25.

MAGYAR NEMZET

A Magyar Nemzet galériája

1021.

Kass János rajza: Arató

ról, hogy ne
értő, hanem
végezzük mu
rekszünk, ho
épület történ
ményt keltse
szemlélőben
nek következ
a szocialista

éles határvonala. Olasz barátaink például csodálkozva észlelték Budapesten, de országszerte is, hogy *hazánk lakossága mennyire érdeklődik műemlékei iránt.* Náluk például Velencében az idegen csodálja meg műkincseit, *a város lakói szinte észre sem veszik.* A műemlék sok nyugati államban az idegenforgalom hatalmas vonzereje, nálunk is, de elsődlegesen a saját népünk művelődését szolgálja. Egy adat jól jellemzi a helyzetet: az egri vár évente 400 ezren látogatják, feleannyian, mint a világhírű pompei ásatásokat.

Nyugati kollégáink is egyik legpozitívabb eredményünknek könyvelik el műemléki könyvkiadásunkat (pedig mi többet szeretnénk mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt). Bár nem látják, hogy a műemléki táblák a múzeumi kiállítások, a TIT, a műemléki hét előadásain át az Új Magyar Lexikon község leírásáig hány helyen és módon hívjuk fel a figyelmet kulturális fejlődésünk e fontos területére.

Ha a nemzetközi kongresszusok fényénél megnyugtató kép tárul szemünk elé, nem szeretnénk azt a tévhitet kelteni, hogy ezen a területen

[illegible] népművelési osztálya, a Budapesti Történeti Múzeum és mellette külön a Kiscelli Múzeum és a terv kezdeményezője: a Magyar Építőművészek Szövetsége. Az előkészítő bizottságban a MÉSZ részéről dr. *Major* Máté Kossuth-díjas egyetemi tanár, az építészettörténeti tanszék vezetője vesz részt, aki a *Magyar Nemzet* munkatársának nyilatkozatot adott a létesítendő Építészeti Múzeumról.

Csodálatos élmény

— Pár hete Olaszországban jártam és programom bonyolítása során alkalmam volt két remek tudomány- és technikatörténeti múzeumot látni — mondotta dr. Major Máté professzor. — Az egyik a torinói *Autó Múzeum* volt — pontos nevét nem jegyeztem meg —, a másik a milánói *Museo Nazionale della Scienza e della Tecnica.* Az előző kitűnő modern épületben, a Pó partján, az autóközlekedés történetét mutatja be, *eredeti gépek kiállításával.* A másik a Convento di San Vittore — egykori kolostor — történelmi atmoszférát sugárzó termeiben általános mindenre kiterjedő technika

1965 JUN 27
1021

A Magyar Nemzet galériája

Kass János rajza: Nyár

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Az eml
új kozmikus korszak küszöbén

V. A. Ambarcumjan a szovjet csillagászat eredményeiről

V. A *Ambarcumjan*, a világhírű szovjet csillagász, az Örmény SZSZK Tudományos Akadémiájának elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia meghívására egy hetet töltött hazánkban. Itt-tartózkodása során megismerkedett a magyar csillagászati intézmények munkájával és a magyar csillagászokkal.

Csütörtökön délután a szovjet nagykövetségen sajtótájékoztató volt, amelyen G. A. *Gyenyiszov* nagykövet bevezetője után Ambarcumjan ismertette újságírók előtt a szovjet csillagászat fejlődését és eredményeit.

Hangsúlyozta, hogy a csillagászat tudománya a Szovjetunióban rendkívül gyorsan fejlődött, mert a szovjet kormány nagy súlyt helyezett a kutatásokra.

Új ablakok a világűrbe

Az emberiség új kozmikus korszak küszöbére érkezett — egyéni véleménye szerint nincs alap arra, hogy a CTA—102-ről érkezett jeleket mesterségeseknek tekintsük. Magában véve azonban az is nagy felfedezést jelentene a tudomány számára, ha kiderítenék a rádióforrás milyenségét, változásait.

Arra a kérdésre, vajon a jövő űrhajósai között lesznek-e csillagászok, Ambarcumjan így válaszolt: természetes dolog, hogy *csillagászoknak is el kell jutniuk az űrbe.* Szükséges, hogy teleszkópokat is küldjenek fel, részben automatikusan dolgozókat, részben olyanokat, amelyek mellett személyzet is lesz. E tervek megvalósítása azonban bizonyos időt vesz igénybe.

Csütörtök este Ambarcumjan nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott angol nyelven a Magyar Tudományos Akadémián a csillagrendszerek magjában végbemenő robbanásokról.

másodpercenként több ezer kilométeres sebességgel mozognak. E gázok tömegét körülbelül tízezer Naptömegre lehet becsülni. Ezek a gáztömegek csak a galaxisok középponti részeiből, az úgynevezett galaxismagokból dobódhatnak ki. Azelőtt azt hitték, hogy a galaxis-magok, a galaxisok központi részei igen sok csillagból állnak; viszont csillagok ilyen nagy tömeget nem dobhatnak ki magukból. Ezért Ambarcumjan arra a következtetésre jutott, hogy legalább is némely galaxis középponti részében több millió vagy több milliárd Naptömegű különleges égitest van, amely létrehozhatja ezeket a nagyarányú kitöréseket.

Ezermilliárd Nap

Ambarcumjan felhívta a figyelmet a Seyfert-féle galaxisok jelentőségére és mindezek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a csillagrend-

Kass János

a Kékszakállú herceg vára illusztrációi-
val szerepelt a bratislavai magyar kiállí-
táson.

Új Szó 1965. jún. 1.

MEK.

Kass János

Könyvillusztrációiról

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 dec.25.

MIK.

Kass János

Könyvillusztrációiról

A Könyv 1965 dec. lap 4o7

MDK.

Kass János

Kiállítási kritika

Somogymegyei Néplap 1965 dec.25.

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1965 okt .lollap 7.

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1965 okt.5.

Kass János M.D.V.

Illusztráció Nádass József: Szentanu ke s-
restetik c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1965. nov. 21. 12. 1.

M.D.K.

Kass János grafikus

Illusztráció F.E. Sillanpää: Silja c. Könyvéhez

repr.

Vasárnapi könyvespolc
Magyar Nemzet 1965. nov. 14. 13. l.

Kass János, grafikus MDK

Rajz.

Repr.

Petrovácz István: Gazsi 17

Család és iskola, Bp. 1965. július XVI/7

M.D.K.

Kass János
grafikus

Filo kiállításának belső tér
kialakítása Kass János nevéhez
fűződik.

Bauer Jenő: Gyűjteményes plakátkiállítás Filo-munkáiból
Művészet, 1966. március -24 lap

Kass János

grafikus

M.D.K.

Auschwitz kompoziciói szerepel-
nek a tárlaton.

Ritly Valéria: A III. miskolci grafikai biennale.
Művészet, 1966. február – 38 kep.

Kass János.

Az Ernst-Múzeumban rendezett Béke plakát és Ötéves Terv grafikai Kiállításán illusztrációi szerepeltek.

Magyar Nemzet, 1952. Okt. 3.

Kass János.

„Béke" c. plakátja versenyt a Békeplakát és Ötéves Terv grafikai kiállításán. (említve.)

Kézi Budapest, 1952. Okt. 14.

Kass János.

Az Ernst-Múzeumban rendezett Béke-plakát és Ötéves Terv grafikai kiállításon tallvajz illusztrációja szerepelt, valamint „Békét" c. plakátja. (említve.)

Nepszava, 1952. Okt. 18.

MDK.

Kass János

1967-ben Munkácsydijas

Élet és irodalom 1967 áp .8.

MDK.

Kass János

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 ápr.

MDK.

Kass János

Munkácsy dij II fokozatát kapta

Magyar Nemzet 1967 ápr.2.

MDK.

Kass János

Munkácsy dij II. fokozatát kapta

Népszava 1967 ápr.2.

M.D.K.

Kass János grafikus

Kiállitási grafika a Sao Paolo-i magyar kiállitáson ,

repr. Brazilia, 1964

Magyar Épitőmüvészet 1966/5. 44-47.l.

MDK

Kass János, grafikus

A Munkácsy M.-díj II. f.-t

kapta.

—: Az idei irod. és művészeti díjazok 6

Nipszabadság Bp, 1967 ápr. 2.

MSD 1

Kass János
Grafikus

Az ő reviker fűződik a biztos rajztudással készített Madách-illusztrációk. A „Rúnocinosz", a „Kiűzetés", a „Szt. Ferenc" és a Mózes sorozat.

Koczogh Ákos: Téli krónika
Művészet, 1967. április – 38 kep

Kuss János
Grafikus

M.D.6

A Kulturalis Kapcsolatok Intézetében rendezte tárlatát. –
„Az ember tragédiája. Falanszter"
(repro)

Kocsogh Ilias: Téli krónika
Művészet, 1967. április – 38 kep.

MDK

Kass János, 1927--

Fiatal Képzőművészek Kiállitása

Tanár ur kérem, filmplakát

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Kass János, 1927—

Nemzetközi Nőnap

Hoffmann meséi, filmplakát

Az éjszaka szépei, "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Kass János, 1927--

A nyomorultak, filmplakát

Kigyulnak a fények, "

És megszületett a szerepel, jégszinház

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK.

Kass János

Kritika

Vas Népe 1965 okt.24.

Kass János

M.D.K

Művei antifasiszta szellemben lesznek alkotva. „Illusztráció Radnóti VII. Eclogájához" (repro)

D. Fehér Zsuzsa: Soha többé fasizmust!

Művészet, 1966. ápr. – 7 lap

Népművelés

XIV. ÉVF. 3

1021

Kass János: Angyal. Illusztráció Madách Mózes című művéhez
(Jánosi Ferenc felvétele)

Hajnal Anna versei

MASZKOK

1.

Fa vagyok én kit éles késsel
velőmig érve körülvágtak,
jaj nyitott ereimből forrva
alulról felbuborékolva
legfennről zúgva visszafolyva
sebszélig érve alvad vérem.

2.

Merev vén fa itt állok útadon,
tudd meg barátom, benne én lakom,
mindennel aki voltam én vagyok
Apolló ő aki elől futottam:
fa tömbdereka rejti derekam
ősz tépett lomb lengeti fürtjeim.

ALKONYI ZÁPOR

Lám nem szűnik, boldog szorgalmasan
rázza a rostát fenn a felhő,
s csillogva hull, sűrűn kövér a csepp,
a meghízott nyárvégi eső.
Rázkódva áll, zöld bóbitája leng
a kis ecetfa fröcsköl ringva:
zöld kócsag, lám a tócsa tükrözi,
egylábon áll kacéran ingva.

KIVÁGOTT PLATÁN

Leomlott a zöldfényű ház,
ág, lomb, zöld fényű függönyök
fonnyadtan csüngnek, a dryád
sírva elköltözött — — —

Éjjel légörvény sír, felzúg
az éjszaka,
ablakom alatt feldereng a
kísértetfa.

Megölték! meghalt a platán,
akár egy lány, húsz éves volt,
hol ő lobogott, most az űr
forog, sikolt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1967 MAR
Kass James
NÉPMŰVELÉS

PROFANA"

BÁBJÁTÉKOS ŐSBEMUTATÓJA

A Bartók emlékműsorok koszorújában fokozott szakmai érdeklődés előzte meg a békéscsabai KPVDSZ „Napsugár Bábegyüttes" vállalkozását, a „Cantata profana" bábszínpadi változatának ősbemutatóját. Eredetileg 66 őszére, — a II. Békéscsabai Bábjátékos Napok keretében rendezett nemzetközi fesztivál csúcsprodukciójának szánták a bemutatót, amikor zászlódíszben, ünnepi rendezvénysorozattal fogadta a város az UNIMA (Bábjátékosok Nemzetközi Szövetsége), valamint a hazai bábmozgalom vezetőit és játékosait.

A Cantata-bemutató akkor halasztásra kényszerült, mivel Bartók Béla hagyatékának őrei óvást jelentettek be az átdolgozás felülvizsgálatának igényével kapcsolatosan. Az engedélyt akkor adták meg, amikor egy előzetes stúdióbemutatón meggyőződtek arról, hogy az együttes méltó alázattal és megfelelő színvonalon szolgálta Bartók géniuszát.

A „Cantata profana" képi megjelenítésének élménye a művészi bábjáték formanyelvén a legszélesebb ifjú- és felnőtt közönség szellemi kincsévé teheti Bartók Béla jelképes vallomását, eszméinek és emberi sorsának hordozóját, az öregapónak és kilenc fiának fájdalmas-szép, magasztos balladáját.

(Séd Teréz)

Elismerésünket fejezzük ki a „Szocialista Kultúráért" jelvénnyel és „Kiváló Együttes" címmel kitüntetett „Napsugár Bábegyüttes" tagjainak és vezetőjüknek, Lenkefi Konrádnak a bemutató sikeréért és kívánjuk, hogy mind magasabbra törő lelkesedésükkel továbbra is népszerűsítsék a tervük szerint Kodály művel párosított CANTATÁT.

1021

Kass János rajza
a Magyarország 1965 című albumból (Kossuth)

különleges kiadványok.

Magvető
ho

A *szépirodalmi*
ban két kiadó kerül
helyre, a *Magvető*
adó és a *Móra Feren*
gi Kiadó, mivel a
egyenértékűnek ítélte
jukat.

önyvek úttörője

LIKON

könyvnyomtatás legősibb formájával, fatáblába metszve művészi könyvnyomtatással készült mű reprodukciója. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados fordulójára Moszkva történetét frásban és főleg képekben bemutató nagy album készül a Helikonnál. *Gink Károly* fotóművész tavasszal, nyáron, ősz-

A *Magvető*

1966 APR

KÖNYVTERJESZTŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

a
kiadványai közül.

A *Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó* elismerést érdemel a gyermekkönyvek vonzó, kedves, célszerű megfor-

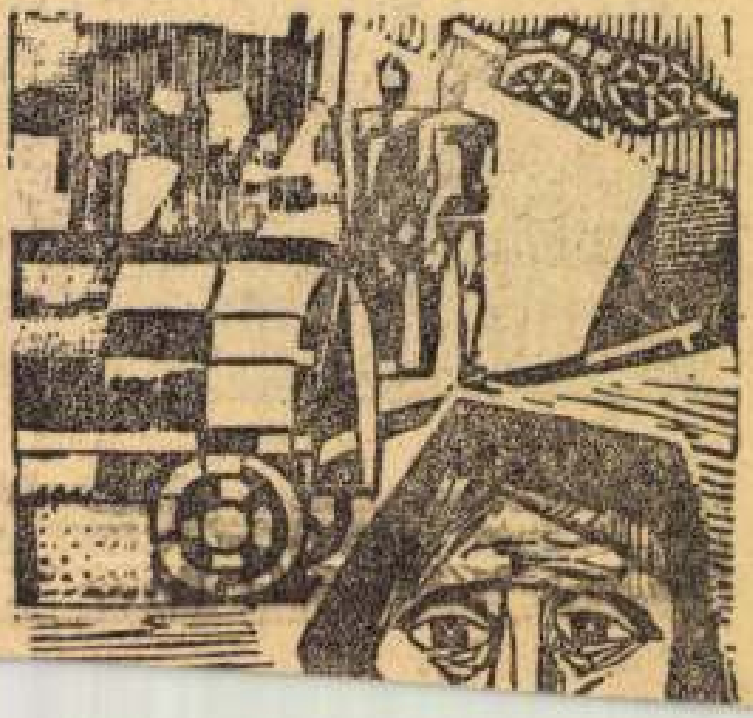

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kass János
MAGYAR NEMZET

VESPUCCI

Egy napom

Ruffy Péter riportkönyve

Szemtanúja voltam a közös munka és barátság évtizedei során egy szenvedély kivirágzásának s most a termés beérését ünneplő jó érzésekkel fogok hozzá, hogy beszámolót írjak *Ruffy* Péter legújabb riportkönyvéről. A szenvedély, amelynek félelmetesen szép tengeri háborgásaiból e sorozat előbb a *Magyar Nemzet* hasábjain, utóbb a *Szépirodalmi Könyvkiadó* pompás kötetében *Kass* János kiváló rajzaival megszületett — az emberkutatás nemes szenvedélye.

Az igazi újságíró megszállottan kutató alkat. Ruffy Péter újságíró pályafutásának idestova három évtizede alatt fokozatosan elvetette a látványos témákat, amelyek látványossága sekélyességre csábíthatna s egyetlen témára kezdett figyelni: a legbonyolultabb, a legmélyebb, a legveszedelmesebb témára, az emberre. Ebből a rejtett, de szüntelenül üzemben tartott figyelőállásból gyűjtötte ösz-sze korábbi köteteinek és sorozatainak nyersanyagát, amelyet azután a munkájára oly mélyen és sajátosan jellemző, gyötrő gonddal, mérlegelő aprólékossággal, az ötvösök és szobrászok kemény, faragó önfegyelmével papírra vetett. E megfogalmazás nem képzavar. Ruffy Péter alkotó munkája a szobrászokéval rokon, egy-egy ember kezdetben ismeretlen testi és szellemi tömbjéből, mint holmi bűvös és ismeretlen márványtuskóból kibontani az arcot, az egyéniséget, álmokkal, indulatokkal, vágyakkal és érzésekkel telítve.

Új kötetében az eddig legnehezebb és legbonyolultabb feladatra vállalkozott. Tízmillió emberből negyvenkettőt kiválasztva egy-egy napjukról faggatta ki őket s e hétköznapi, úgyszólván eseménytelen krónikákból formálta meg az ország egyetlen dolgos hétköznapjának forró és izgalmas történetét. Hogyan lesz negyvenkét egyszerű vallomásból gazdag és lenyűgöző körkép? — erre a könyvborító »fülén« így válaszol a szerző:

»Minden kimondott kérdésem mögött egy kimondatlan kérdés rejtőzködött: mi a munka, életünk alapja?«

A témának — mi az emberi munka? — könyvtárakat megtöltő irodalma van, de kevés olyan művet ismerünk, amely ennyire meghitten, ennyire bizalmasan, negyvenkét ember ilyen tiszta átvilágításával ábrázolná egy hétköznap történetét, ilyen sűrűségben adagolná drámai fűszereit és enyhítő, emberi mosolyát. A munka és az élet összetett viszonyának rajzolatai egyben rávilágítanak az alkotó műhelytitkára, a kérdezés művészetére, amelyben Ruffy Pétert teljes nyugalommal nevezhetjük virtuóznak. Sohasem faggat s nem bizalmaskodik, nem iparkodik behatolni az emberi lélek titkos szöveteibe. Kérdezgetése — ennek is nemegyszer tanúja voltam — könnyed, barátságos, közvetlen, ötletszerűen elkalandozó s mégis minden pillanatban a lényegre törő. Nem forgatja ki emberét, mint egy kesztyűt, de belelát s amit fölfedez, azt gondosan megszűrve és megformálva — leírja.

Így ez egyszerűnek tűnik.

De nézzük ezeket a munkavallomásokat az írói munka szemszögéből. Miközben az írónak meg kellett küzdenie a nyersanyagválaszték zavaró bőségével, párhuzamos küzdelmet vívott — önmagával. Ruffy Péter szép, gazdag, hajlékony nyelvezete korábbi munkáiban olyan alkotóelemeket is tartalmazott, amelyek bizonyos barokkos ornámensekkel hajlamosak voltak elfedni és túldíszíteni a lényeget. Az anyanyelv áradó varázsa olykor megbabonázta az anyanyelv szerelmesét s a nyelv óriási zengésében néha-néha elfakult a mondanivaló fontos dallama... Az »*Egy napom*« írásai e téren jó irányú fejlődést mutatnak. Ez a nyelv most is gazdag, hajlékony és érzékletes — a piacon »baracksárga macska« oson —, mégis egyszerűbb, tisztább és tömörebb. Ruffy Péter új kötetét tehát két szempontból is jelentős műnek tarthatjuk. Az író nagyot lépett az emberábrázolás bonyolult mélysége s az ábrázolásmód egyszerű magassága felé.

B. G.

A ven

Nemrégen közöl … vendéglátóipari múzeum létesült a Várban. Ezzel kapcsolatban szeretném megemlíteni, hogy egy ilyen múzeum ötletet mintegy harminc évvel ezelőtt a vendéglátóipar akkori hivatalos lapjában, a »Magyar Szállodás és Vendéglős«-ben, mint a lap munkatársa és a testület titkára, én vetettem fel. Úgy éreztem, nemcsak az ipar évszázados múltja, hanem annak idegenforgalmi jelentősége is kötelez arra, hogy a magyar vendéglátóipart emlékeiben mutassuk meg. Külföldi látogatóinkra minden szónál hatásosabb benyomást gyakorolnának a jól összeválogatott emlékek. Egy ilyen gyűjtemény a szakmai utánpótlás nevelésében is értékes pedagógiai anyagot szolgáltatna.

A cikknek abban az időben nagy visszhangja támadt. Ezért az ipartestület megbízást adott *Bevilaqua Borsody* Bélának a gyűjtőmunka megindítására. A tudós ezt a megbízást nagy lelkesedéssel vállalta és jelentékeny iparművészeti értéket képviselő üvegedényeket, sokféle munkaeszközt szedegetett össze. Egy-egy tárgyhoz szakszerű leírást is adott. Dr. Bevilaqua Borsodynak, ennek az örökös pénzzavarban levő bohém tudósnak a gyűjtés hosszú ideig enyhítette anyagi gondjait, mert *Ballai* Károly, a testület jegyzője és mecénása legtöbbször saját zsebébe nyúlt, hogy egy beszerzett tárgyért tiszteletdíjat adjon. Ekkor kezdte el Bevilaqua dr. *Mazsári* Bélával együtt a »Vendéglősipar története« című könyv anyagát is gyűjteni.

A múzeum anyaga szépen gyűlt. Az általam rendszerezett, katalogizált gyűjtemény 1939-ben már 400 darabból állt. Az anyagot növelte még a testület több nyelvű, 200 kötetből álló szakácskönyv-gyűjteménye, továbbá 600 darab régi vendégfogadókról készült fényképes sorozata is. Az 1938-ban megjelent »Negyven év a magyar szállodás- és vendéglősipar életéből« című testületi kiadvány — melynek több mint 300 életrajz leírását én írtam — érdekes cikkeket közöl szakmai, szakoktatási és idegenforgalmi vonatkozásban is. Az ebben az évkönyvben ismertetett szakmai elődök családjának birtokában bizonyára akadnak olyan tárgyak, emlékek, amelyekkel a múzeum anyagát ki lehetne bővíteni. Javaslom ezért mind az akkor összegyűjtött tárgyak … zeum állítson emléket *Ballai* Károlynak, a testület tudós jegyzőjének. A többi között neki köszönhető *Gundel* Kis

Melegvizes tavak

Vízi tündérrózsák régóta tenyésznek az országban. Az óbudai malomtóban, a Nymphaea thermalis, a tatai tó langyos vizében pedig a Nymphaea coerulea. A harmadik a Nymphaea rubra, a jó meleg hévízi tóban tenyészik buján. Néhány bizonytalan származású tropikus Nymphaea él a Margitszigeten, meg a budapesti egyetemi botanikus kertben.

De a hangsúly itt nem a vízinövényeken van, sokkal inkább azon: *igyekezzünk a meleg vizeinkkel olyan telepítési és tenyésztési lehetőségeket teremteni, hogy eredményesen tudjunk fölnevelni kényesebb és elsősorban örökzöld növényeket.*

A gondolat nem új. *Ambrózy-Migazzi* Istvánnak, a ma már világhírű kertalkotónak és növényhonosítónak támadt az az ötlete, hogy malonyai kertjébe telepít olyan mediterrán, örökzöld növényeket, elsősorban cserjéket, amelyek a külső jelek szerint jobban tűrik a mérsékelt égöv fagyos teleit, mint a többiek. Tízezerszámra ültetett ilyen örökzöldeket a kertjébe, amelyekből aztán fokozatosan kitenyésztette a jelentékenyen fagyállóbb egyedeket.

Ambrózy elve az volt, hogy az ültetvényeket északról és nyugatról védje a zordon, fagyos szelektől. Erre fölhasználta a kert terephullámait s a megfelelően ültetett fákat. Ezt mások is megtették, de Ambrózynak volt még egy új, fontos megállapítása. A tél végén, tavasz elején az örökzöldek is ki vannak téve mínusz 10 C fok hidegnek, néha még többnek is. Derűs napokon a korán betűző napsugarak viszont könnyen fölemelik ezt a hőmérsékletet plusz 10 C fokra. Ezt a nagy hőkülönbséget nem bírják ki az örökzöldek. Azért ő keletről és délről fenyőket ültetett, jól kiszámított távolságra az örökzöldek elé, hogy a még alacsonyan járó nap sugarai el ne érjék őket. Így létesítette a tengerparti, örökzöld növényekből álló világhírű kertjét. Ambrózy tárgyalást kezdett Hévíz fürdő tulajdonosaival, hogy ott örökzöld kertet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1965 JUL 4.
1021

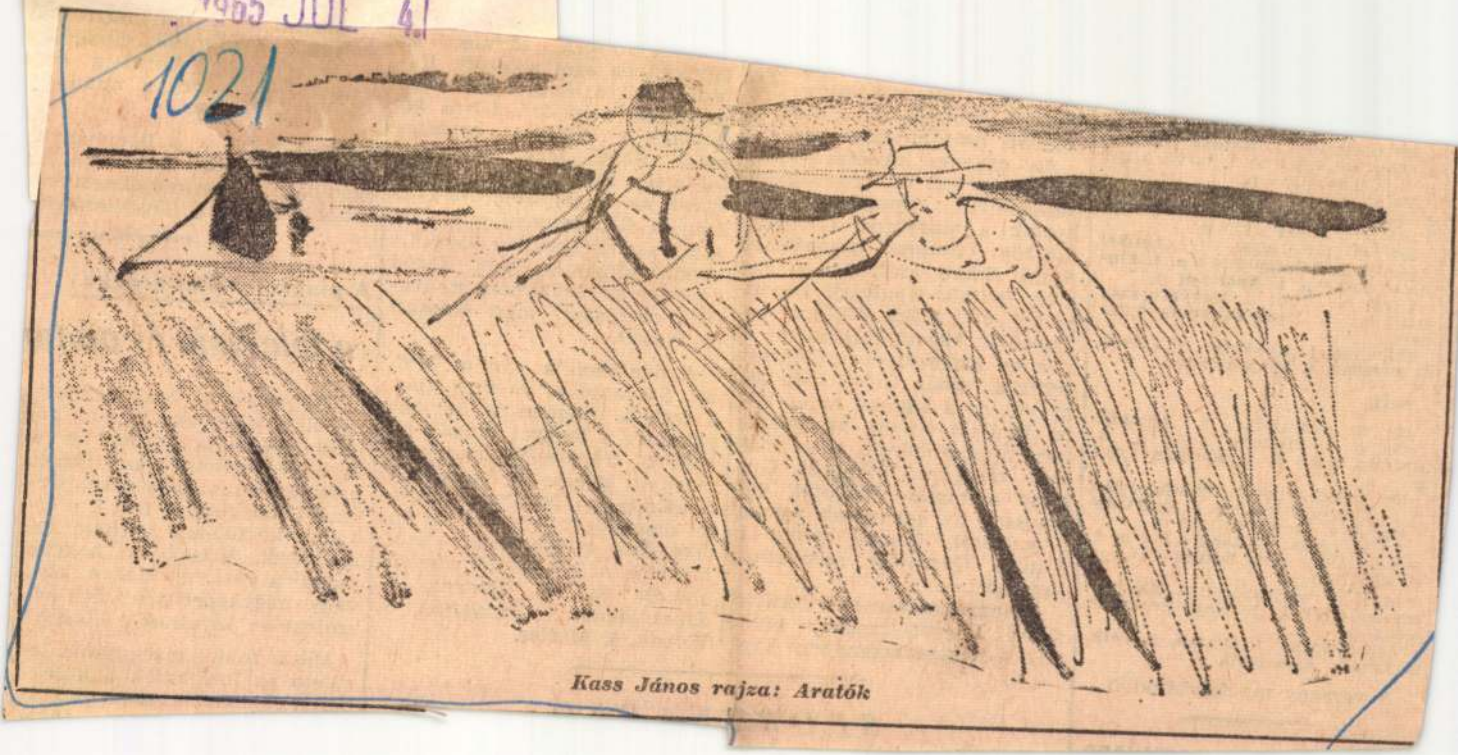

Kass János rajza: Aratók

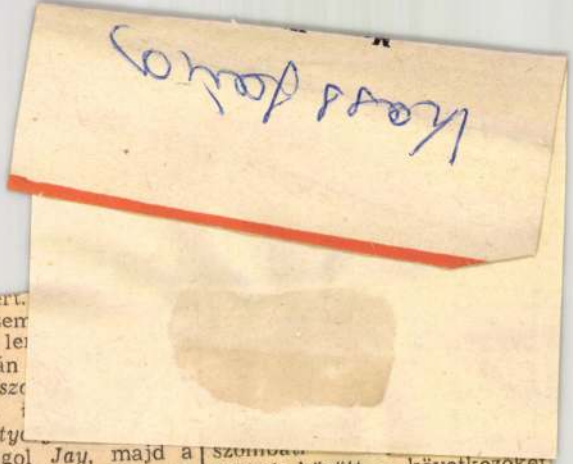

400 m gyors: 1. **Katona** 4:27,3 p. 2. **Thurley** 4:27,9 p. 3. **Jarvis** 4:31,1 p. 4. **Csaba** 4:39,2 p.

200 m hát: 1. **Csikány** 2:16,8 p. 2. **Jackson** 2:19,3 p. 3. **Mártonfy** 2:20,6 p. 4. **Jones** 2:23,7 p.

200 m mellúszás: 1. **Lenkei** 2:34,4 p. 2. **Balássy** 2:36,3 p. 3. **Finnigan** 2:39,4 p. 4. **Apel** 2:41 p.

4×200 m váltó: 1. **Magyarország** 8:21,8 p. 2. **Nagy-Britannia** 8:22,1 perc.

Műugrás: 1. **Konkoly.** 2. **Carter.** 3. **Roberts.** 4. **Hernádvölgyi.**

NŐK.

200 m mellúszás: 1. **Mitchell** 2:48,7 p. 2. **Slattery** 2:50,2 p. 3. **Brandy** 2:59,6 p. 4. **Kármán** 3:00,8 p.

100 m pillangó: 1. **Philips** 1:09,3 p. 2. **Thuróczi** 1:09,8 p. 3. **Egerváry** 1:10,4 p. 4. **Steward** 1:10,9 p.

400 m gyors: 1. **Long** 4:51,8 p. 2. **Soltész** 5:04,3 p. 3. **Baines** 5:11,4 p. 4. **Kiss** 5:29 p.

4×100 m vegyesváltó: 1. **Magyarország** 4:46,6 p. 2. **Nagy-Britannia** 4:48,3 p.

Toronyugrás: 1. **Cramp.** 2. **Tóth.** 3. **Leiper.** 4. **Szigeti.**

A verseny ma folytatódik.

---

szerzett csoportjában. A többiek bekerültek a legjobb harminckettő közé.

Az egyenes kieséses rendszerben vívott csörték nagyon kellemetlen meglepetéseket hoztak a magyarok számára. *Először olimpiai bajnokunk, Rejtő Ildikó esett ki:* a román *Drimba-Gyulaitól* kapott ki 3:4, 4:3, 4:3-ra. Gulácsy az amerikai *Abbeyt*, Sákovitsné a szovjet *Kondratyevát*, Marosi pedig a román *Vicolt* még legyőzte, de a legjobb nyolc közé jutásért vívott küzdelemben mind a három állva maradt versenyző kikapott. Gulácsy a román *Szabótól*, Sákovitsné az ugyancsak román *Jencsicstől*, Marosi pedig a francia *Gapaistól* szenvedett vereséget.

Az egyenes kieséses forduló során kiesett magyar vívónők a vigaszversenyben kap-

egyiküknek sem
muti Jenő a le
legyőzése után
kapott a sz
egyik fiatal,
tagjától, Putyatyin, majd a francia *Rodocanachi* ellen, de aztán szembekerült a Kamutit kiverő Putyatyinnal. *Szabó ugyanolyan arányban szenvedett vereséget, mint Kamuti és kiesett.*

A döntőben a szovjet *Midler, Szvesnyikov* és *Putyatyin*, a francia *Magnan* és *Revenu*, valamint a lengyel *Woyda* vívott. A francia Magnan egymásután győzte le ellenfeleit, csupán a szovjet Szvesnyikovtól szenvedett vereséget és *így megvédte világbajnoki címét.* Mögötte a következő sorrend alakult ki: 2. *Revenu*, 3. *Szvesnyikov*, 4. *Putyatyin*, 5. *Woyda*, 6. *Midler.*

SPORTNAPLÓ

---

szombat
többek között a következőket

A piackutatókat érdekli:

a televízió és motor

Szombaton dr. *Szabó* László, a Belkereskedelmi Kutató Intézet igazgatója számolt be a sajtó képviselőinek az intézet piackutató munkásságáról. Országos piackutatás folyik a televízió-készülékek várható keresletéről. Vizsgálják, hogyan alakul a vásárlók igénye, kis-, vagy nagyképernyős tévé-készülékeket keresnek-e inkább?

Másik fontos piackutatási területe az intézetnek a kerékpárok és motorkerékpárok szá-

MDK.

Kass János

Emlités.részvételéről a brüsszeli világ-
kiállitáson

Magyarország 1965.52.lap 2o.

MDK.

Kass János

Könyvillusztrációiról

Békésmegyei Népujság 1966 ápr.17

Klass Gábor

Grafikus

Illusztrálta Bihari Klára: A kilines c. könyvet, Borítóját és kötéstervét is ő készítette

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 15. l.

Kass János

Grafikus illusztrálta Prévost: Manon Lescaut c. művét

A könyvkiadók 1964-ben megjelent és díjazásban részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz.

14. l.

Kars János

Grafikus illustráltja Prévost: Nuvon

descant c. művét

A hőmyhiadék 1964-ben alójatott és diaré-
nelben rendelt hiadrányainak értékelése

Nagyon Grafike 1965 5 m.

H.I.

Kass János

Grafikus kötetterét és borítóját díjazták

A Szépirodalmi 1964 évi díjazott és díjazásban részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 20. l.

Kass János

Grafikus kötéstervét és védőborítóját díjazták

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és díszretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 22. l.

Vers Jésus

Kass János

Grafikus illusztrálta a Romeo és Julia c. könyvet és borítóját is ő tervezte.

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 21. l.

Kais János

Grafikus illustrálta a Tomo és Julia c. könyvet és borítóját is ő tervezte.

A könyvtárolók 1964. évi utójarat és lionéréhen rendezett feladatmegoldó értékelése

Magyar Grafika 1965 5 m. 21.2

Kass János

Grafikus színes fametszetei díszítik Fáy András Állatmeséit

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és diszérettel részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz.

14. l.

Kass János

Grafikus mint fametszetei dinétik Fáy
András Állatmesét

A könyvtárban 1964. évi díjazott és diszkrétben
szerszített kiadványszerűen elhelyezése

Magyar Grafika 1965 5 sz.

14.l.

Kass János

Grafikus és kötéstervező díjairól

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicsérettel részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 I sz. 27 l.
28. l.

Name Heinz

Geschäftsführer Kreisverband

Kreisverband AWO e.V. Gütersloh

Kreisverband Gütersloh e.V.

Morgen Geschäftsführer AWO Tel. 2728

28.2

Kass János

Címlap és kötéstervei díjazásában részesült

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és díjazásban részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 16. l.

Mon Nom

Ende d. Beobachtung. Gleichgültiges Verhalten

A Beispielsatz Hier ein Beispiel d. gleichen
Ton normale Reaktionsbereitschaft erhöhte

Mappe Graphik Nr. 7 m. 16. 1.

Kass János grafikus M.D.K.

Filo kiállitásának rendezeője

Gelmacher Anna: Filo plakátkiállitása a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 19. 7.1.

Kass János grafikus M.D.K.

Filo kiállitásának rendezéje

Selmacher Anna: Filo plakátkiállitása a
Nemzeti Galériában

19. 7.1.

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
EÜ DOLG
1966 MÁJ - 2.
1966 MÁJ - 2.

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

1021

Kass János: Auschwitz

kérdéseivel foglalkozott özponti vezetősége

Budapesten és négy megyében — Baranya, Győr, Somogy, Vas megyében — nyugdíjas csoport működik, a maguk által választott vezetőséggel. Ez bizonyult a szervezett gondoskodás legalkalmasabb formájának. Ezért elmarasztaljuk azokat a megyei bizottságokat, amelyek még nem hoztak létre ilyen csoportot mert nyugdíjasaik érdekei ezt megkövetelik.

Megoldásra váró nyugdíjproblémák

Szakszervezetünk IV. kongresszusi határozatának megfelelően az elnökség napirenden tartja a még meglevő nyugdíjproblémákat és javaslatokat tesz megoldásukra. A legégetőbbek ezek közül: ismeretes, hogy a közszolgálatban dolgozó orvosok 1955 óta nyugdíjuk megállapítása után, ha egy nap megszakítás nélkül továbbra is legalább heti 18 órát közszolgálatban dolgoznak, megkapják nyugdíjuk egyharmadát. Ezt a kedvezményt azért nyújtották nekik, hogy a nyugdíjkorhatárt elérő orvosok ne szüntessék meg munkaviszonyukat. Időközben azonban az orvosok fizetését emelték, valamint 1959. január 1-től a nyugdíjtörvényben is változás történt. Eszerint a nyugdíjpótlék kiszámításakor 1945 helyett 1929-től kell figyelembe venni a munkaviszonyokat. Ezért a közszolgálatban dolgozó nyugdíjas orvosok — attól függően, hogy mikor rögzítették nyugdíjukat — havi 400—800 forinttal kevesebb nyugdíjat kaphatnak éppen akkor, amikor a nyugdíj megélhetésüknek általában egyedüli forrása. Szakszervezetünk javasiata a rögzített nyugdíj feloldására és ezzel egyidejűleg az egyharmad nyugdíj folyósításának beszüntetésére éppen az orvosok érdekében felsőbb szervek előtt van.

Az Egészségügi Minisztérium és szakszervezetünk javaslatát figyelembe véve, 1962 decemberétől — véleményünk szerint részmegoldásként — a volt gyógyszertár-tulajdonosok kivételes nyugellátásban részesülhetnek. A további problémák megoldására az elnökség megfelelő javaslatokat tett és bízunk abban, hogy ha a népgazdaság helyzete lehetővé teszi, meg is valósulnak.

A kifizetőhelyek ellenőrzése

Az egészségügyi intézmények közül 117 helyen működik üzemi kifizetőhelyet ellen-

re kell bízni a kifizetőhelyek ellenőrzését.

Az ellenőrzések során fel-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

NÉPSZAVA

1966 JAN 21

1021

(Kass János rajza)

RENDEZÉS

A színpad, ha jó, mindig hozzáad valamit az adott esztendő színeihez. 1965-höz is hozzáadott. Az idei naptári év nem is szegény jelentékeny alakításokban, érdekes rendezésben, figyelmet keltő színpadképben — általában mindabban, amit »a színpad« összefoglalóan jelent.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUL 11

MAGYAR NEMZET

Kass János rajza: Telnek a zsákok

Tisztelt S

Csokonai Dunaalmás

Úgy látszik, elkerülte Csokonai-kutatóink figyelmét a Magyar Nemzet jún. 11-i hírecskéje, hogy szobrot állítanak Csokonainak Dunaalmáson. A szoborterv »alapja« az, hogy »a költő gyakran járt a faluban nagy szerelménél, Lillánál — Vajda Júliánál, aki itt élt, és itt is temették el«. Vártam, hogy valamelyik irodalomtörténészünk helyreigazítja e megokolást, amelynek csak végső mellékmondata igaz: Lilla Dunaalmásra ment férjhez, és ott halt meg. De akkor már hogy került volna oda boldogtalan szerelmese, a cserbenhagyott költő?

A pozsonyi országgyűlésről visszatérőben, 1797 nyarán ismerkedik meg a Komáromban időző Csokonai Vajda Juliannával. A leány vonzalma úgy feltüzeli a vándor poétát, hogy házasságra gondol, s állást keres. De ezt is a maga módján: bekóborolja a Dunántúlt, le Keszthelyig és Somogyig. Útjainak irányát főként az szabja meg, hol talál egy-egy régi debreceni pajtást, volt kollégiumi diákot, mert az ország minden sarkában számon tartották egymást. Így adták őt kézről kézre vendéglátó szívességű kálomista papok és tanítók. Bicskén fordult meg legtöbbször Csokonai, Kovács Sámuel rektornál, s Komáromból is gyakran leruccant hozzá. Így megtörténhetett, hogy útba ejtette egyszer-másszor Dunaalmást is. Akkor azonban Lilla nem volt ott. Ő csak mint Lévai Istvánné költözött oda. Akkor pedig a költőnek már sem oka, sem joga sincs arra, hogy fölkeresse.

Lilla szülei, hogy lányukat megszabadítsák az éhenkórász poétától, a jómódú almási kereskedővel igyekeztek őt összeboronálni. Lilla húzott Csokonaihoz, de látta is házassági szándékának reménytelensé-

érezte, hogy

keserű lemondásban is önzetlen szerelem szavai: »Légy oly boldog, hogy én soha eszedbe se jussak.« Talán éppen ezért gondolt rá egyre többet.

Csokonainak tehát csak az emléke kísértett Dunaalmáson, alakja csupán Lilla képzeletében jelent meg ott. De honnan vehették a kegyeletes szoborterv szülői Csokonai dunaalmási időzésének adatát? Csak nem az ottani szájhagyományból, amely természetes társítással állítja oda a költőt is Lilla mellé? Csokonai biográfusainak a feladata, hogy tisztázzák e kérdést, annál is inkább, mert a költőnek máig

hológiájában sok a zavar. Csokonai romantikus élete, bohém alakja köré úgyis annyi mes szövődött, ne szaporítsuk őke újabbal. Bármilyen szépek i a legendák, nem elég szilárdal ahhoz, hogy rájuk szobrot ala pozzunk. De azért szülesse csak meg az almási szobor, h Csokonai tán nem is járt a fa luban. »Tiszteletbeli dunán túli« volt ő, megérdemli, hog ott is megörökítsék alakját, éppen azon a helyen, ahol Lill emléke elválaszthatatlanul ő idézi elénk.

Kovalovszky Miklós,
Bpest, V., Szalay u. 1
Nyelvtud. Int.

Négyen az „Elfelejtett ember"-ről

Ruffy Péter vasárnapi riportjában föleleveníti a hangosfilm és a televízió méltatlanul — és hálátlanul — elfeledett magyar föltalálójának, Mihály Dénesnek az emlékét. Adat-sora egy ponton kiigazításra szorul.

Dr. Mihály József orvos, író és tanár ugyanis nem fivére, hanem édesapja volt a lángeszű magyar mérnöknek. 1853-tól 1927-ig élt ez a remek székely férfi és valóban a nagy kritikus Ambrus Zoltán testvérét bírta nőül. Maga is rendkívül érdekes és hasznos ember. Számos idegen írói művet ültetett át kitűnően, nyelvünkre; az angol Zangwill népszerű két színdarabját a Mary Ann-t és a Pry Pál-t az ő fordításában játszotta a Nemzeti Színház. Jászai Marinak fiatalkori jóbarátja és mindvégig háziorvosa volt. Emellett négyévtizedes, gazdag pedagógus-pályát futott be. Még kolozsvári egyetemi hallgató korában, egy késő reggelig tartó mulatozáson — ő, az addig nemdohányzó, néhány tucat cigarettától — örökre bereked:

A vasárnapi, július 4-i Magyar Nemzet-ben »Az elfelejtett ember« címmel megjelent Ruffy Péter cikke. A cikkben Mihály Dénesről, egykori jó barátomról és kortársamról van szó, még a Műegyetemről ismertük egymást. A közöltekhez szeretném hozzáfűzni: Mihály Dénes részére a IX. ker. Tűzoltó utca és Ferenc utca, ma Berzenczey utca sarkán állt és üresen álló földszintes épületet — melyet bérbe vett — az én terveim szerint alakítottuk át laboratóriummá és hoztuk rendbe kívül, belül. Ma háromemeletes bérház áll az egykori laboratórium helyén.

Itt dolgozott minden éjjel, sokszor és a leggyakrabban — hajnalig. Nagyon szerette témáját, mely teljesen lekötötte, s más nem is érdekelte. Munkájának sikerében bízva bízott — minden fájó keserűsége ellenére, melyet az itthoni közömbösség és érdektelenség váltott ki belőle.

Esténként — mielőtt a lab

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

NÉPSZABADSÁG

1965 OKT 2.

1021

1965. október 2, szombat

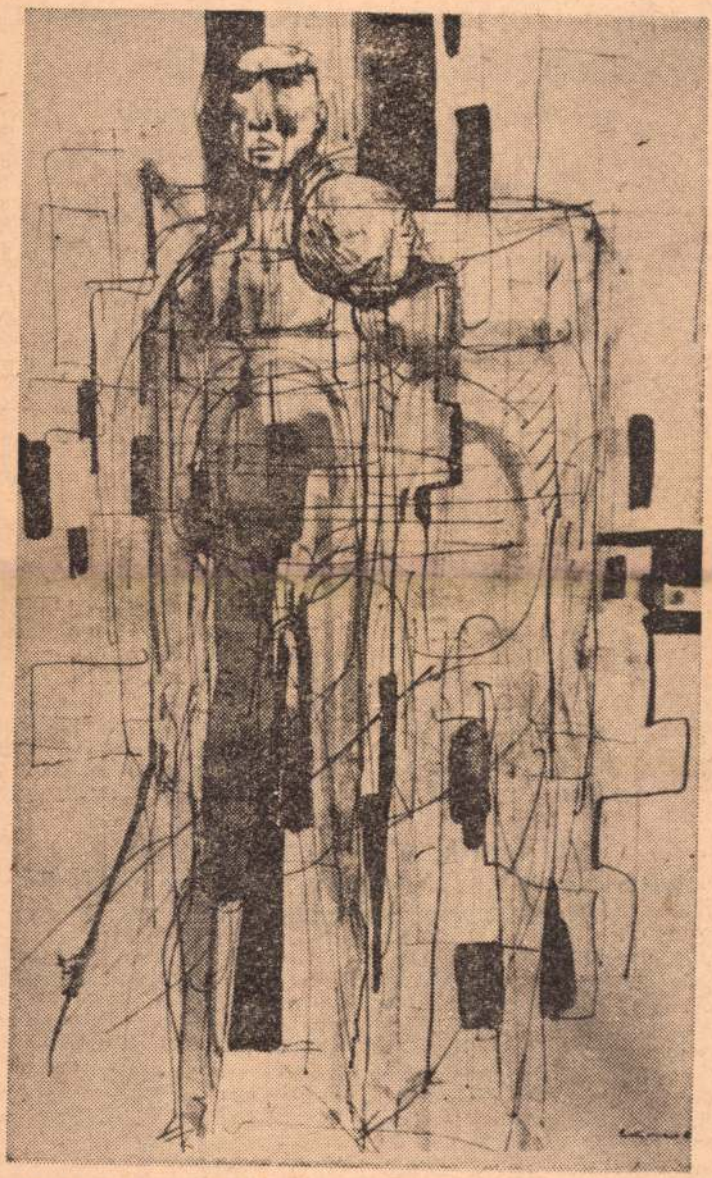

A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról: Kass János Auschwitz-sorozatának egyik grafikai lapja.

Budapesten tanácskozik a keresztyén békekonferencia tanácsadó bizottsága

Dr. Bartha Tibor püspök nyilatkozata

Dr. Bartha Tibor püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke nyilatkozott az MTI munkatársának.

A többi között elmondotta, hogy a keresztyén békekonferencia mozgalma, bár még csak nyolcéves, máris *világméretű mozgalommá* vált, amelyben európai egyházakon kívül sok ázsiai, afrikai, észak- és dél-amerikai keresztyén egyházi csoport is képviselve van. A mozgalom eddig *két világméretű nagygyűlést* rendezett Prágában; az elsőt 1961-ben, a másodikat 1964-ben. A keresztyén békekonferencia legszélesebb körű vezető testülete, az 50 országból mintegy 150 tagot számláló *tanácsadó bizottság* a magyarországi egyházak meghívására október 13 és 18 között *Budapesten* tartja ülését. Ezt az ülést kisebb bizottsági tanácskozások előzik meg.

A budapesti tanácskozásokra nagyon sokan jelentkeztek; a magyarországi egyházak képviselői mintegy 200 külföldi vendéget fogadnak, közöttük neves keresztyén személyiségeket. A tanácsadó bizottság ülésének fő témája: *szolidaritás és együttműködés az igazságosságért és békéért.* Erről *dr. J. L. Hromádka* professzor, a prágai Comenius-fakultás dékánja, Lenin-békedíjas közéleti személyiség tart előadást. A fő témát különböző kontinensek keresztyén előadói világítják meg az egyes világrészek különleges szempontjai szerint.

— A magyarországi protestáns egyházak — mondotta a püspök — örömmel készülnek a tanácsadó bizottság magyarországi ülésére, hiszen az egész magyar néppel együtt szeretnének hozzájárulni a háború leküzdéséhez, a még fennálló vitás kérdések békés megoldásához. Külföldi vendégeink nemcsak ezen a nagyszabású nemzetközi konferencián vesznek részt, hanem *alkalmuk lesz majd megismerkedni a magyarországi egyházak életével is.*

Aláírták a magyar—görög kulturális és tudományos kapcsolatok 1965—1966. évi munkatervét

A *Magyar Népköztársaság* és a *Görög Királyság* kormányküldöttségei *Budapesten* tárgyalásokat folytattak, amelyek során kidolgozták a két ország kulturális és tudományos kapcsolatainak 1965—1966. évre szóló munkatervét. A kölcsönös megértés szellemében lefolyt tárgyalások eredményeként pénteken a Kulturális Kapcsolatok Intézetében *dr. Rosta Endre*, a KKI ügyvezető elnöke, a magyar delegáció vezetője és *Constantin Himarios* rendkívüli

A munkaterv jelentősen kibővíti a két ország kulturális kapcsolatait, s a többi között lehetővé teszi tudományos szakemberek számára a *kölcsönös tanulmányutakat.* Görögországban magyar archeológus, filológus szakemberek végeznek majd kutatómunkát, Magyarország pedig a többi között görög egyetemi hallgatók itteni tanulmányainak lehetőségét biztosítja. Bővülnek az irodalmi kapcsolatok, *irodelegációk látogatásai és irodalmi alkotások köl-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 — 10

CSALÁD ÉS ISKOLA

Kass János

1021

KASS JÁNOS rajza

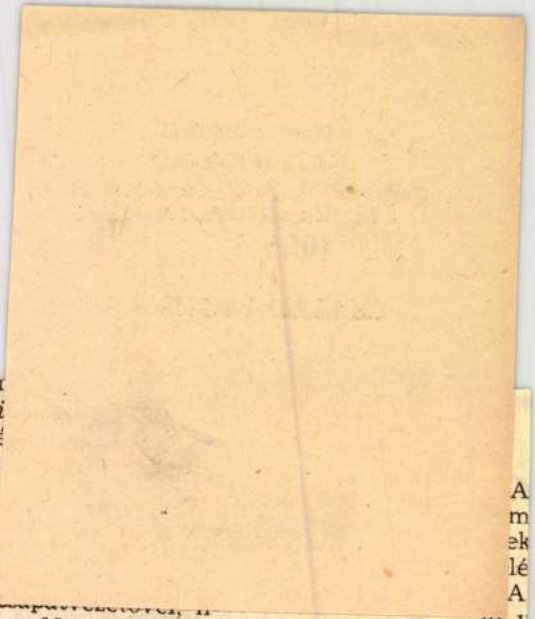

is, hogy *a szi*
mindannyian, é
mány elvégzi-e
előkészítésből.

Az osztály s
ségek elnökein
rekedniök, hog
mán, az úttörő
letve a KISZ nevelőtanárral megegyezve, vegyenek részt egy-egy kisdobos órán, őrsi, raj, alapszervi összejövetelen, lehetőség szerint a saját osztályukban. Gyűjtsék össze, hogy az osztályba járó gyermekek családjában mi a vélemény az őrsök, a KISZ csoportok életéről, tudják meg azt is, hogy mit javasolnak, kérnek, igényelnének a szülők az ifjúsági szervezet vezetőitől. Élményeiket beszéljék meg az osztály tanítóival, az osztályfőnökkel is.

E tapasztalatok birtokában kellene *összehívni a választmányi*

1021

Gyermekjátékok

Akiknek szívügyük a képzőművészet és szeretnék megosztani azokat az értékes örömöket, melyekkel a művészetek táplálják, építik az ember emberségét, gyakran sóhajtanak föl: persze nálunk nincs a képzőművészetnek Kodálya! A képzőművészetek megszerettetése terén kétségtelenül történt sok minden az utóbbi évtizedekben, de inkább rapszodikusan, mint tervszerűen, s inkább formálisan, mintsem a kodályi makacs következetességgel.

Most egy olyan könyv jelent meg a Móra Könyvkiadónál, mely érzésünk szerint, úttörő jelentőségű. Egyesíti mindazt a követelményt, amit az ízlésformálás megkíván. Apró gyermekek számára csinálták, s a szerzők tudásukon kívül beletették szívüket, kedélyüket is. Címlapján ezt olvassuk: »Gyermekjátékok, Pieter Brueghel festménye nyomán rajzolta Kass János, a verseket írta Weöres Sándor«. A belső címlapon megtudjuk, hogy a »mesés« könyv képszerkesztési munkáját sok szép magyar könyv nagy tapasztalatú közreműködője, Bródy Dóra végezte. Ebből a triumvirátusból nem is származhatott más, mint magas színvonalú könyv. Kass Jánosnak — aki a betűszedést is beleértve, Lipcsében tanulta a könyv tudományát —, már vannak érdemei az ízléscsiszolás terén. Kass azzal a szerencsés ihletésű ötlettel, hogy a paraszt Brueghel világhíres bécsi festményét, a Gyermekjátékokat szólamaira szedte, motívumait kitűnő érzékkel, enyhén korszerűsítve kiemelte a kompozícióból, hűséggel tolmácsolva a négyszáz éves flamand piktor formavilágát, szellemét, hangját — ismét elsőrendűen vizsgázott az ízlésnevelés nehéz tantárgyából. Az apró gyermekek lelkületéhez illő színes képek, a kerek, bambácska arcú, groteszk mozdulatú, különféle játékokba merülő fiúk és lánykák maguktól értetődően »ülnek«, mozognak, élnek e szép könyv lapjain. Arányban a betűkkel, harmóniában életterükkel, a fehér lappal, melyhez a fülbemászó kísérőzenét Weöres Sándor kedves verssorai szolgáltatják.

Most iskolába kerülő Ildikó barátnőmmel együtt lapoztuk át a Gyermekjátékokat. Jól mulattunk mind a kettén. Ő ugyan még nem látta Bécsben Brueghel remekét, de felkeltette érdeklődését az a »bácsi«, aki szerinte ezt olyan jól kitalálta. És biztos vagyok benne, nemcsak a kicsiknek szerez örömet, ad talán életre szóló benyomást e ritkaszép könyvecske, hanem azoknak is, akik az évek múlásával azt a sok apró részletet, ami egy Brueghel képen felvonul, már nehezen betűzik ki.

Dutka Mária

Most egyszeribe egy terjeszkedő és kapitalista
ságú, fiatal maffia v
irányítást. A régi m
kök tiltakoztak a du
tak építése ellen, ho
száz öreg, elaludt
monopol-érdekét vé
maffia ezzel szembe
mazta a gátak épí
ez olyan hatalmas p
csegtetett, amilyen
maffiások álmodni
tek. A New Yorkb
ból, Kansas Cityb
rokonok kifejezett
század emberei v
élt bennük illúzió
messég. Nem tarto
gesnek többé, hog
ket leplezzék. Palermóban például a háborút követő években hatalmas építkezések kezdődtek. Ahhoz, hogy valaki reggelre virradóra többszörös milliomos legyen, csupán előre kellett tudnia — vagy még inkább: neki kellett határoznia — melyik területen épülnek az új elővárosok. Ott felvásárolta a földet. Egy telek,

ERCEK ALATT
TÁLALHAT

EBÉDET,
VACSORÁT

ÉTELKONZERVBŐL

isgombóc, tejfeles kapros-
mártással 12,80 Ft
ltött káposzta 8,— Ft

szabadul«. E rettegés illusztrá-

MAGYAR NEMZET

1965 AUG — 8

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Menekülés Szicíliából

A dél-olasz állapotok mellett kétséges, hogy a mostani rendőri akció kielégítő eredménnyel zárul. Az idősebb, nyugalomba vonult banda-főnökök kerültek elsősorban rendőrkézre, de a maffiát mindaddig nem sikerül felszámolni, amíg a gazdasági és szociális viszonyok változatlanok maradnak. A kettős elnyomás — a maffia terrorja és a földesurak kizsákmányolása — évtizedek óta nehezedik erre a népre, a szicíliaiak lelkileg és gazdaságilag az összeomlás előtt állnak. Nagy részük a *menekülést* választotta, mint kivezető utat. Egy kimutatás szerint 1951 és 1961 között 400 000 szicíliai emigrált — a sziget lakosságának több mint tíz százaléka! — Észak-Itáliába, a Német Szövetségi Köztársaságba és Nyugat-Európa több országába. Valamennyien munkaképes férfiak. Csak az öregemberek, öregasszonyok és a gyermekek maradnak vissza. A már idézett Norman *Lewis* könyvében

Kass

Kass János

Erőltetett menet

(Radnóti Miklós verse)

Nepszabadság 1958 IX. 21

e korszak viszonyai ellen támad föl. Németh László hősei kétségtelenül lázadók, akik a második világháború Magyarországa ellen zendülnek; lázadásuk magányos lázadás, programjuk magányos vagy kevesek osztotta program – s ők valójában akarják is ezt a magányosságot, ahogyan Sánthéné jellemzi férjét: „Őneki mindig voltak ilyen fantasztikus vágyai. Valami külön, meredek út, ahol el lehet a többitől szakadni..." *(Győzelem)*. Ennek a „külön, meredek útnak" igénye változtatja rögeszmékké e hősök programjait – habár még e rögeszmék sem „készültek a jövő szálai nélkül" *(Győzelem)*.

Németh László társadalmi drámáinak hősei, e falusi körorvosok, gyümölcsnemesítők és egyetemi anárok olyan álmok igézetében élnek, melyeket csak a szocializmus történelemalakító, tömegeket mozgató ereje tudna megvalósítani. Valamennyiükben többé-kevésbé fájdalmas nosztalgia él a szocialisztikus életforma iránt – de a maguk külön, makacs útján mégis megmaradnak. Ebben áll tragédiájuk. Tragikus bukásuk után nem a programjuk nyer igazolást, hanem az erkölcsük. Nem a terveik, hanem a szándékaik. Mert ezek a szándékok valóságos tervekké és tényekké épp azoknak mozgalmában érnek, akiktől e hősök eleve elszakadtak.

Utopikus ábránd és kérlelhetetlen éleslátás egyesül Németh Lászlóban. Elviselhetetlen viszonyokon akart változtatni – és tudta, hogy nem fog célt érni. Hőseiben – és benne magában is – a felelősségérzet a kudarc érzetével párosul. Lelkifurdalásos, önmagukkal elégedetlen, önmagukat vádoló férfiak a hősei. Érezzük, ez az író nem tudja ál-

[illegible] és spekulatívnak a *Cseresznyést* érezzük – mégpedig azért, mivel az író itt fölismeri ugyan programjának végső elégtelenségét. s mégsem tud elszakadni tőle.

A leszámolás legszélsőségesebben a *Sámsonban* (1945–1957) fejeződik ki, mely nem mutat többé kiutat a kudarcok, a meghiúsult harcok, a zátonyra futott utópiák malomberkéből. Sámson ugyan tragikussá, hősivé növekszik a drámában – de az író nem az önpusztítás, a templomrombolás hősei után vágyakozott valamikor. A Sámson valójában az utópiák és reformábrándok útjának végét jelenti.

SZABÓ PÁL:

ROMÁN

TALÁN KEZDEM AVVAL, hogy a gyermekkorom a faluvégen, a vályoggödrök és a béresházak tájékán telt el, ahol is a béresházakban románok voltak a béresek többségben, s gyermekeik iskolába jártak, s játszótársaim voltak; ha a vályoggödrök felé vetődtem, ott meg a kondásházak gyermekei zajongtak a gyepen; kőműveslegény koromban sokat dolgoztam román falukban, Atyáson, Barakonyban, Marcsházán, s máshol, s kedvesen, s szellemesen évődtek velünk papnék, tanítónék, s más asszonyok, akikről valamit meg is írtam itt-ott munkáimban. S ráadásul: rokonsági szálak terjeszkednek köztem és a románok között egyre szétágazóbban visszafelé

1021

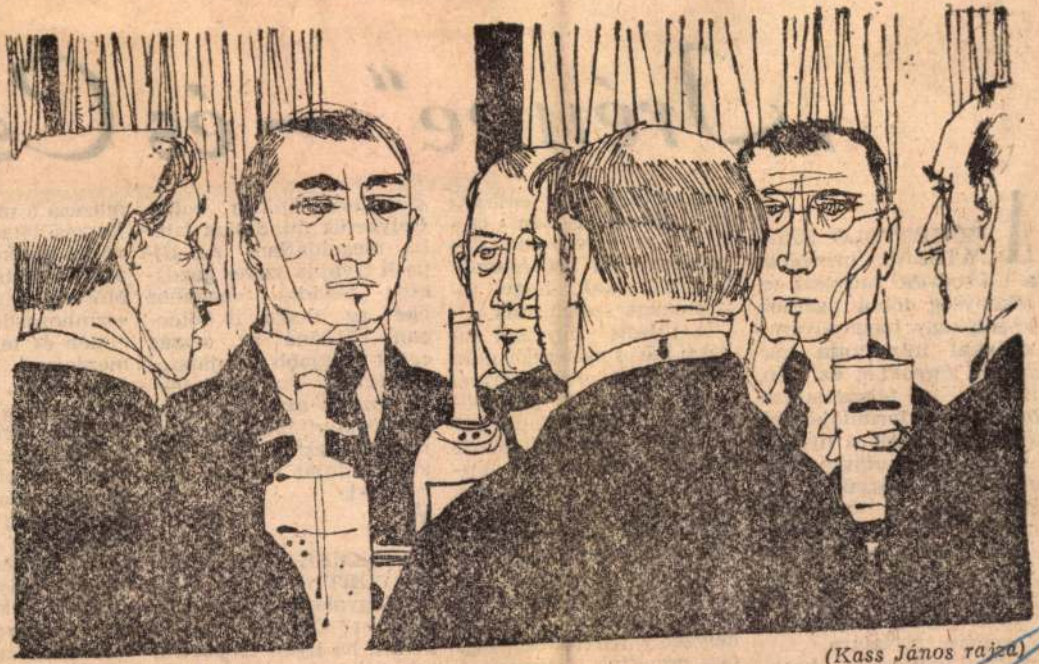

(Kass János rajza)

A professzor fensőbbséges, hűlés és kiszá

1965 DEC 15

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

„Irénk

A MŰKEDVELŐ SZÍNJÁTSZÁS, hasonlóan a műkedvelő művészi tevékenység többi ágaihoz, jelentékeny megnyilvánulásokkal irányította magára a figyelmet az idén. Érthető, a felszabadulás huszadik évfordulója több alkalmat kínált a nyilvános megmutatkozásra, mint más időszakok. De éppen ezek a »más időszakok«, a hétköznapok hosszú láncolata kívánja, hogy ismét egyszer mélyebb pillantást vessünk e tevékenység állapotára, lényegére, távlatára.

Nem szükséges hosz-

magasztalni az említett és legkevésbé sem csekély eredményeket — csakhogy mi azt érezzük feladatunknak, hogy továbbiakat szolgáljunk.

A túlzott figyelem inkább káros esztendői után kezdünk a szükségesnél kisebb figyelem periódusába jutni. A huszadik évforduló esztendejének fesztiválsikerei nem fedhetik el ezt az általános, vagy legalábbis mind általánosabb jelenséget. Kivált nem, ha közelebbről szemügyre vesszük az eredményt elérő csoportok egy részének mostoha helyzetét. Kirívó, de, hogy úgy mondjuk, »tüneti« a kivételes nívójával Szé-

atomjaira hullott volna. Helyzetük mindmáig labilis, megoldatlan. Az Újpesti Gyapjú szíves gazdaként fogadta magához őket, az Ikarus is boldogan vállalná az ország egyik legjobb színjátszócsoportját — a távol fekvő gazdák azonban a város központjában élő színjátszók igazi gazdái a legjobb indulat mellett sem lehetnek.

ÉRDEMEL EGY CSOPORT a kérdés átfogó tárgyalásakor ennyi figyelmet? Egyrészt igen — kivált, ha ilyen csoportról van szó —, másrészt *a tünet az, amely egyenesen*

mazása a műl
játszás létala
déken gyakor
a fajta túlbuz
Móricz »Sári
»színházasdi«
címén és telje
mezésével,
csoportnak P
fellebbeznie
lyeztetés érde
is keservesen
hogy az elfa
vágják oda a
színpadnak, h
meg Arany és
nyörű költésze
nagyon helyes
szik. *A »köz*
mint érv, gyal
csoskodás és t
tözködés fedős
irodalmi színpa
luekről itt szól

1021

Kass János rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR H

ive a régi emlékei-n a Mus-ába a ne-gba, ahol koztam egy izsa talán ben működ-megkapott, állította ki-alkodik az vel az em-esen beil-leszti a városképbe. A hangulat friss volt és eleven. És ha már megtettem az első lépést az emlékezés rögös útján, elmentem az étterembe is, ahol a vasárnapi söröket és zónapörkölteket fogyasztották a kanizsaiak. Az étteremben több idegen szó hangzott, mint magyar s a téren parkoló külföldi kocsik is alátámasztották az észrevételt, hogy Nagykanizsának időközben idegenforgalma is született.

Az új lakónegyedben rengeteg a gyermek. Ez kellemes meglepetés volt, mert azt bizonyította, hogy a lakóhely modernsége itt nem jár együtt avval az álmodern szemlélettel, hogy az élet kényelméhez tartozik a gyermektelenség. Az olajipar székházának világvárosi látványával fejeztem be a nagykanizsai sétát, a földrajzi tájékozódást, amely egyuttal meghozta a feloldást a régi és fanyar emlék hatása alól.

A szürke vár feltörő forrás megszínesedett, felfrissült, meg életkedvet kapo rosaink még s múlt hangulatai ből. Úgy tűnik mindezt levetkő lomban annyis változatban me vidéki fészek (él

Vidám nyárutó a nagykanizsai strandon. (Novotta Ferenc felvételei)

1021

Gyermekrajz-pályázat SZÜNIDEI ÉLMÉNYEM

Két első díj — több értékes jutalom

A múlt év őszén hirdettük meg a *LOBOGÓ* új gyermekrajzpályázatát *SZÜNIDEI ÉLMÉNYEM* címmel.

A pályázaton minden általános iskolás korú olvasónk két-három ceruza vagy tussrajzzal vehetett részt. Szerkesztőségünk egyetlen tartalmi kikötése az volt, hogy e rajzok valamelyik szünidei élményt elevenítsék fel.

A karácsony táján meghosszabított — s a téli szünidő élményanyagára is kiterjesztett — pályázat január 20-án ért véget, s a határidőig

412 kispajtástól
625 rajz

érkezett be a szerkesztőségbe.

Valamennyi beküldött rajzot átnézte és értékelte a LOBOGÓ meghívására neves művészekből alakult bíráló bizottság, amelynek tagjai voltak **Kass János** Munkácsy-díjas grafikus művész, **Gera Éva** festőművész és **Zsoldos Vera** grafikus művész.

A bíráló bizottság örömmel állapította meg, hogy a „SZÜNIDEI ÉLMÉNYEM" pályázat mind a beküldött rajzok számát, mind színvonalát tekintve felülmúlta a LOBOGÓ első, ugyancsak nagysikerű gyermekrajzpályázatát.

A beérkezett nagyszámú pályamű szükségessé tette, hogy a bíráló bizottság két különböző életkori kategóriában értékelje a pajtások alkotásait. A kisebbek, a 10 éven aluliak ugyanis nem kerülhetnek azonos elbírálás alá azokkal, akik az iskolában már rendszeres rajzoktatáson vesznek részt.

Ennek figyelembe vételével a *bíráló bizottság és a Lobogó szerkesztősége úgy döntött, hogy külön állapítja meg a díjakat a 10 éven aluliak és külön a 10 éven felüliek csoportjában.*

Mindkét csoportnál elsősorban a pályázat kiírásában foglalt feltételeket vette figyelembe a bizottság, így tartalmilag ragaszkodott a szünidei élményhez, megoldásban pedig a ceruza vagy tus-rajzhoz.

Ezeknek az elveknek megfelelően a díjakat a következő pajtások nyerték (valamennyi díj bizonyos, jelzett összegű utalvány a budapesti, képzőművészeti cikkeket árusító boltba):

10 ÉVEN FELÜLI CSOPORT

1. díj

200 forintos utalvány

Szirányi István, VII. osztályos,
Kaposvár, Ezredév u. 22.
„Csillebérc, Zászlófelvonás"

2. díj

150 forintos utalvány

Kisházi Margit, VII. osztályos,
Törökbálint, Felsővár
„Tábori munka megbeszélése őrsön belül"

3. díj

100 forintos utalvány

Tóth Zsuzsanna, VIII. osztályos
Szeged, Dugonics utcai Általános Iskola
„Horgászok" és
(ugyancsak száz forintos utalvány)
Ugaros Zoltán, VI. osztályos
Budapest, XIX. Hungária út 32.
„Pest látképének egy része".

10 ÉVEN ALULIAK CSOPORTJA

1. díj

200 forintos utalvány

Csupó Attila — 6 éves — óvodista
Budapest, VII. Garay u. 50.
„Horgászás a Balatonon"

2. díj

150 forintos utalvány

Eperjesi Misi — 5 éves — óvodista
Karcag, Napközi Otthonos Óvoda,
„Szánkázás"

3. díj

100 forintos utalvány

Nyéki István, IV. osztályos
Budapest, XX. Lázár u. 20.
„Versenyfutás".

A bíráló bizottság megállapította, hogy néhányan a tartalmi, illetve megformálásbeli kiírástól eltérő, de értékes rajzzal jelentkeztek. A bizottság és a Lobogó szerkesztősége úgy döntött, hogy közülük kettőt, akiknek alkotása érettségről, tehetségről tesz tanúságot — külön díjban részesíti.

A Lobogó szerkesztőségének *150—150 forintos utalványt* tartalmazó

külön díjait

nyerték:

Nyári István, VII. osztályos
Budapest, VII. Peterdy u. 39.
„Velence"

Kuti András, VI. osztályos
Budapest, XX. Baross u. 66/c
„Városterv".

10 ÉVEN FELÜLI CSOPORT

1

2

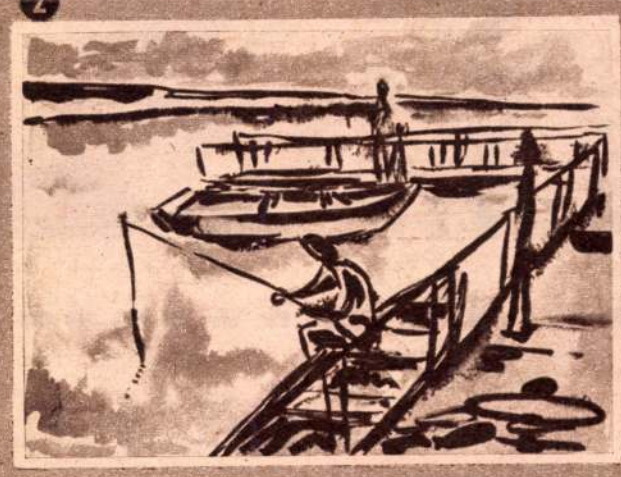

3

Kedves pajtások!

A bíráló bizottság befejezte munkáját, megszületett az értékelés, s valamennyien olvashatjátok: ime, ezek a pajtások kerültek a dobogó különböző fokaira, láthatjátok: ezek a rajzok tetszettek a legjobban.

A sok-sok pajtásnak, akinek most nem sikerült a nyertesek közé kerülnie, azt üzenjük: ne csüggedjenek, rajzoljanak még sok szépet, s ha legközelebb újra pályázat indul a Lobogó hasábjain — ne felejtsék el ismét beküldeni rajzaikat.

A nyerteseknek a szerkesztőség és valamennyi résztvevő nevében is gratulálunk. Jutalmaikat postán küldjük el.

A LOBOGÓ szerkesztősége

10 ÉVEN ALULIAK CSOPORTJA

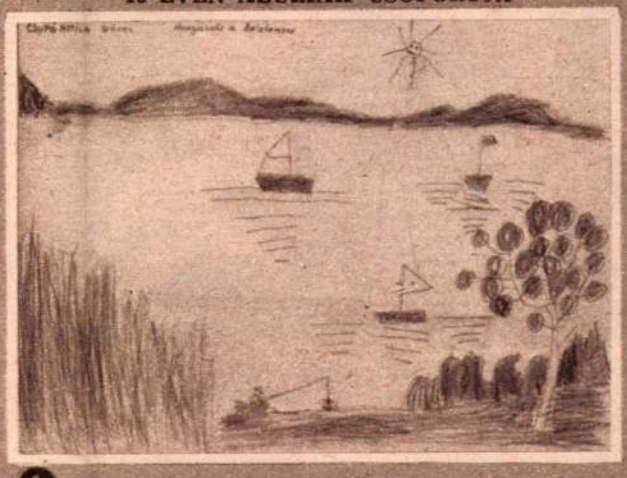

1

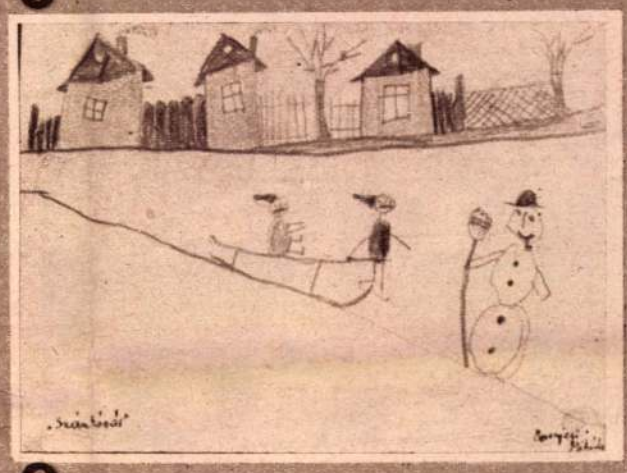

2

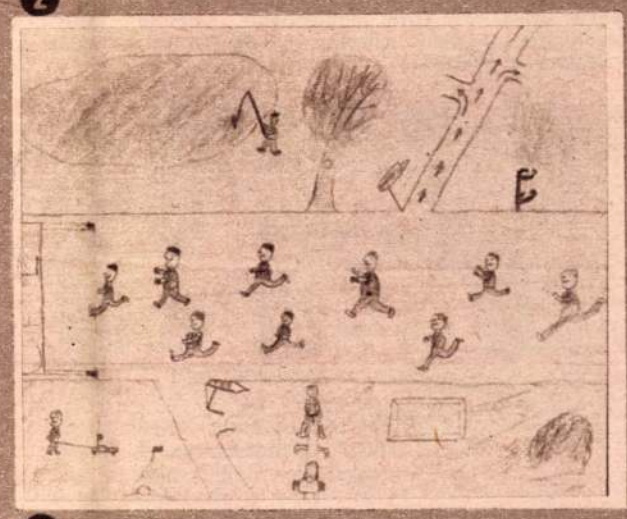

3

A KÜLÖN DÍJAT NYERT RAJZOK

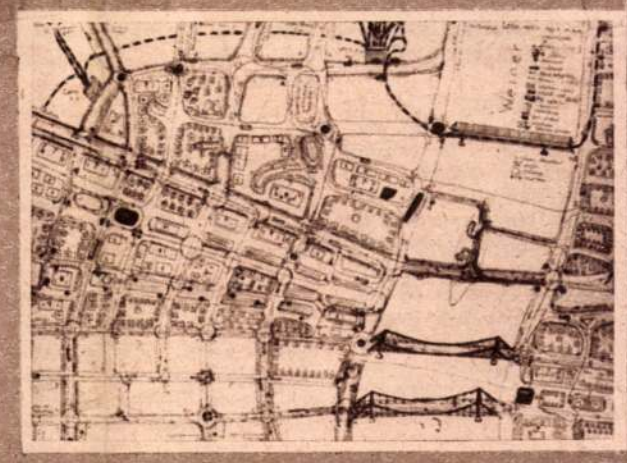

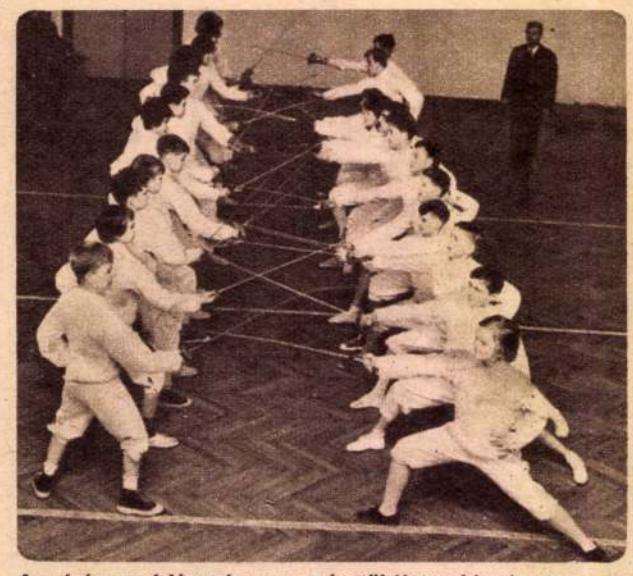

A szúrás, a védés még nem a legtökéletesebb, de a csemeték mozgáskészsége, ügyessége tehetségüket sejteti. Hogy mi lesz belőlük, az még a jövő titka.

Mint a madár, úgy száll a levegőben Tankó István, az atlétikai szakosztály egyik legügyesebb „tanulója". Ezúttal a távolugrás szerepel a műsoron, a helyes stilust próbálják elsajátítani a gyerekek.

Báj, könnyedség, harmónia! Ez látszik a mozdulaton. A lányok nagyszerűen hajtják végre a művészi torna gyakorlatokat is, s ez nem különös, ha figyelembe vesszük, hogy edzőjük Sally Orsolya, a kiváló versenyző.

Sport-bölcsőben — ANGYALFÖLDÖN

(KOMLÓS TIBOR és PÉTER RÓBERT riportja)

A kairói ifjúsági vívó-világbajnokságon, 1962-ben a kardvívás döntője után egy magyar fiú, Kalmár János állt a dobogó legfelső fokán, s elérzékenyülten hallgatta a Himnusz

aranyérmes fiatal ví
az otthoniak jutottak
be, s a környezet, ah
elindult. Angyalföld
sportiskolából . . .

A Vasas SC múlt é
gyűlésén Várfi Fer
klub elnöke beszá
ban így szólt:

— *Az igazsághoz*
zik, hogy sakkcsa
azért nem esett ki az NB I-ből, mert a sportiskola időben adta át az utánpótlást, tehetséges fiatalokból, mesterjelöltekből, I. osztályú versenyzőkből álló együttest bocsátott rendelkezésünkre.

A Vasas házatáján más tekintetben is elismeréssel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
LOBOGÓ
1965 MÁR. 3

a Tomori úton, a Thaimann utcában és a Kilián György utcában — évente hatszáz, 10—16 éves fiatal ismerkedik meg a sport szépségeivel. Olyan edzők vezetésével tanulnak, mint a kézilabdázó *Jenővári István* és *Ferenczy József*, az atlétáknál *Ménesi Dezső*,

Mindjárt rezzen a hálól Itt a nagylányok játék közben „tanulják" a kézilabdázás elemeit, s mint a képen látható, nem is akárhogyan. Ők már lényegesen jobban ismerik ezt a sportot mint a kicsinyek, akik 11–12 éves korukban egy másik csoportban „előképzésben" vesznek részt.

HOPPE LÁSZLÓ — REJTŐ LÁSZLÓ

20 ÉV — 20 BAJNOKSÁG

1952. Üldözőversenyben, veretlenül ér célba a Honvéd

EZ A BAJNOKSÁG ELDŐLT — mielőtt megkezdődött volna.

Hogy? Hogyan?

Úgy, hogy az 1952. évi bajnokság első fordulóját február 24-re tűzték ki. Egy mérkőzést viszont előrehoztak egy nappal. És ezen, az újpesti stadionban lebonyolított „előlegezett" mérkőzésen a múlt év hősének, a Bástyának majdnem változatlan bajnokcsapata 2:0-ra kikapott a Vasastól. *(Bakó — Lőrincz, Teleki, Kontha — Szilágyi II., Vadász — Csordás, Illovszky, Szilágyi I., Bundzsák, Sárosi.)*

Ezt a két pont veszteségét képtelen volt behozni egy egész esztendőn át a Bástya, bár ontotta a gólokat és egyetlen egy vereséget sem szenvedett el a továbbiak során.

Csakhogy a Honvéd sem! S bár öt döntetlen terhelte az év végén a számláját, ebből kettő nem számít, egymással szemben végeztek 1:1-re, illetve 3:3-ra a nagy riválisok hármat pedig igazán megengedhet magának minden csapat ilyen erős középmezőny ellenében!

Az az évnyitó mérkőzés egyébként más miatt is figyelmet érdemelt volna, csak éppen senki nem figyelt rá különösképpen. Ezen ugyanis a Vasas megpróbálkozott a 4—2—4-es felállítással! A csatárnak hirdetett, 10-es számot viselő *Bundzsák* ugyanis véges-végig negyedik hátvédet játszott!

— *Ez semmi!* — mondták rá a szakértők. — *Ez a „svájci" módszer, a „retesz" egyik fajtája . . .*

— *Ez még annál is semmibb!* — toldották meg a még okosabbak. — *Ez az egykori 33 FC hírhedt „szicíliai" védelme,* (a sakk ismert megnyitásainak zárt védelmeinek egyike után szabadon elnevezve), *melyben mindenki csak védekezik, egy-két elöl portyázó csatár kivételével . . .*

Szegény *Jeny Rudi* edző nem győzött mentegetődzni, hogy ők csak a nagy ellenfél elleni védekezés miatt használták ezt a rendszert, máskor majd nem . . . Ha tudta volna, hogy hat évvel később a brazilok majdnem pontosan ugyanezzel a rendszerrel ejtik ámulatba a nézők tömegeit, aratnak vele osztatlan elismerést és késztetik követésre a fél futball-világot, — másként válaszolt volna az okosaknak! De hát így a következőkben gyorsan módosítgatta a felállása rendszerét, változtatta taktikáját, csapatösszeállítását is. Mivel pedig még sok szép sikert aratott, úgy látszott, hogy mégis csak „alkalmi" kísérletezést jelentett *Bundzsák* hátravonása, s nem végleges elhatározást. Jól is állt a Vasas mindaddig, amíg három — egyébként nem lebecsülhető — döntetlen után április 26-án el nem szenvedte első vereségét, a Honvédtól.

A HONVÉD ebben az évben nagyszerűen összeszedte magát! Csak úgy szórta a négy-öt-nyolc (!) gólos győzelmeket, s a „tavaszi" évadot egyetlen egy pont veszteséggel zárta. A nagy ellenlábassal végzett döntetlenül. (Kispesten: Honvéd—Bástya 1:1.)

Végeredményben öt pont előnnyel, 47:7-es gólaránnyal fordult a Bástya előtt. A tavaszi forduló utolsó mérkőzését egyébként már csak augusztus 24-én bonyolították le, mert hát közbejött a helsinki olimpia, s elvégre azt is meg kellett nyernünk!

A Bástyát Kovács IV. súlyos sérülése egy kicsit megzavarta ugyan, ám erősítései (főleg *Molnár*, a „Maki") majdnem felértek *Kovács IV*-hez. További két döntetlenét a Dózsa és a Salgótarján ellen érte el. A Dózsa sehogy sem tudott igazán ütőképessé válni.

A többi csapat egymást összevissza verte. A Kinizsi nagyon bízott *Rudas* felépülésében, ám az egykori villám-hátvéd szombathelyi (3:0!) reaktiválása után csak vergődött, olykor jobbszélsőt játszott és sohasem nyerte vissza régi nagy formáját. A sűrűn változó csapat a Vasas elleni két 0:0-ás döntetlenén mutatta a legjobb játékot, de hát *Szabó I. — Ombódi, Kispéter, Dalnoki — Bircsák, Dékány — Rudas, Csoknyai, Hári (Guba), Mészáros, Lakat (Koszó)* összeállításában sem jelentett valami nagy erőt.

A BAJNOKSÁG FORDULÓPONTJÁNAK a Bástya kezdő vereségén felül a Honvéd diósgyőri mérkőzését tekinthetjük. Ez bizony nehéz ügy volt! Március 23-án állt ki a Honvéd Diósgyőrött ez ellen a tizenegy ellen: *Károlyi — Palicskó, Kakuszi, Futó — Török, Pesti — Nagy, Csorba, Futó III., Pocsai, Vezér.* És *Puskás* a 3. percben megsérült *(Bárfi* állt be a helyére). Már-már 0:0-nak látszott a mérkőzés, amikor az év legvitásabb góljával előnybe jutott a Honvéd. *Károlyi* egy labda kirúgásakor átlépte a 16-os vonalat. Zsolt játékvezető szerint — labdástól! A közönség szerint már elengedte a kezéből a labdát. Előbbi esetben szabadrúgás („szigorított") jár, utóbbi esetén — semmi. Zsolt szabadrúgást ítélt. A közönség (közel 20 000 néző!) éktelen tüntetésbe kezdett. Hát még akkor, amikor *Babolcsay* szabadrúgását *Budai I.* a kapuba fejelte! Parázs jelenetek itt és ott, *Kakuszi* megrúgta *Bozsikot, Bozsik* utánarohant, hogy visszarúgja . . . (Nem találta el!) *Zsolt* kiállította *Bozsikot.* Aztán *Pocsai* támadta csúnyán a Honvéd kapusát. (A sérült *Grosits* helyett *Garamvölgyi* védett.) Garamvölgyi „visszarúgott" — Zsolt 11-est ítélt. Levegőben lógott az egyenlítés, ám *Nagy* mellé lőtte a büntetőt! A Honvéd győzelmi sorozata így nem szakadt meg!

1965 AUG 1.9.

1024

Kass János rajza

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAVAUT

Túlteljesítettük ... unke

(Folytatás az 1. oldalról)

dapest), Szeged, Röszke, oh., Subotica, Zombor; június 5-én Budapest, Balassagyarmat, Zvolen, Bánska, Bystrica, Tatranska, Lomnica; június 6-án: Budapest, Vác, Sahy, Levice; június 25-én Budapest, Letenye, Zagreb, Rijeka, Opatija; június 29-én: Budapest, Letenye, Zagreb, Rijeka, Cirkvenica között indult meg az autóbuszforgalom.

A nemzetközi járatokon elért forgalmi adó nélküli bevétel 96/m Ft, mellyel szemben 224/m Ft költség áll. A nemzetközi menetrendszerű járatok üzemeltetésével 128/m Ft veszteséget számoltunk el. A gépkocsik férőhelykihasználása 17,8 százalék, a járatok száma 178 darab volt. A különjárati igény kielégítésére ideiglenesen 34 darab Ikarus 66 típusú gépkocsit kapott vállalatunk.

Személygépkocsi-kölcsönzés

Új üzletágunk félév során elért bevétele 732/m Ft volt, melyből külföldieknek nyújtott bérbeadás miatti bevétel 18 505,51 US dollár volt. Dollárbevételünk 1620,27, júniusban pedig 10 694,04.

Taxi-profil

A szakosztályvezetői értekezlet megállapította, hogy a jelenlegi taxi személygépkocsi-állománnyal nem tudjuk kielégíteni az utasszállítási igényeket, melyet súlyosbít az a körülmény, hogy a gép-

jutalmazási alapképzés elszámolási rendje szerint féléves szinten 2663/m Ft elszámolható jutalmazási alap képződött, mely 8,4 napi munkabér költségnek felel meg. A félévi tervhez viszonyított 5072/m Ft többleteredménynek csaknem fele, 2196/m Ft a gurulóköltségek csökkentéséből adódik. Ez a költségcsökkenés a felújítási megtakarítási volumen emelkedésének az eredménye a MÁVAUT-profilban. Az autóbuszjavító üzemegység 104,6 százalékos munkadíjbevételi tervteljesítése mellett, 94,9 százalékos bázis szintű költséghányaddal szemben 96,7 százalékos önköltségszint tervelőírással 92,6 százalékos költségszínvonalat ért el.

Határozatok

Az első félévben végrehajtott szakbizottsági célvizsgálat — a MÁVAUT-profil felújítási megtakarításáról és fenntartási anyagköltségéről — a kitűzött alapfeladatokat megoldotta — állapította meg a szakosztályvezetői ülés. E módszer továbbfejlesztésével az elemző munka alaposabbá tételével a második félévben komplex

...ottsági vi... kell végezni:

a MÁVAUT-pr...

a gépkocsipark e... nek műszaki-gazda... sáról; a rendelkez... gépkocsiállomány ...kapacitásának nagy... ...kihasználási lehetős... az optimális gépk... tételről; a forgaln... személyzet új bér... nek létszám-, bérg... si, vezénylési, gazd... sáról.

Az autóbuszjavít... egységben

az 1965. január ...busz-nagyjavítási ...árak alkalmazásá... sáról; az 1965. j... bevezetett egysége... mény-bérrendszer ...béralapra, termel... ...átlagkeresetre gya... tásáról.

Ki kell dolgozni ...gépkocsi-kölcsönzés ...bevételének a gazd... ra vonatkozó mé... szerét — foglalt ... szakosztályvezetői —, s hangsúlyozta, h... kérdésekben minde... ten a párt idevon... tározata alapján ... tézkedési terv elő... irányadók.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NAPJAINK

Kass János
1983 AUG. 26.

1021

Illusztráció Kass János rajza

Andrássy Lajos:

Mentegetődző

Kiáltozok, mint aki fél,
s mint aki még ettől se fél,
— miért hát?
Tudom, él még úgy valahány,
hogy önön sorsa ablakán
se néz át:
nyissátok fel a mellemet,
nézzétek meg, hogyan lehet
ekkora szívvel, mint ami
itt benn dobog, megjátszani
a némát?

ábbtanulás

úgy szükségesnek látszik, hogy a régebben diplomát, oklevelet szerzett, és vezető beosztásban levők — például a főkönyvelők — megtanuljanak tervezni és megtanuljanak politizálni. Ez legalább annyira fontos és közérdekű, mintha csak a papír kedvéért közgazdasági technikumot kövételünk hosszú évek során begyakorlott — esetleg — kiváló munkaerőktől.

Nem a ruha teszi az embert — szoktuk volt mondogatni, és kissé átformálva: nem is csak az oklevél. Hogy kinek mit és mennyit kell még bepótolnia, azt egyénenként kell elbírálni és nem mechanikusan, mint az — sajnos — napjainkban nem egyszer történik. Csak mellesleg — de nem alárendelten: hát hiszen az egyéni elbírálás elve éppenhogy a szocialista társadalmi rendszer egyik lényeges sarkköve.

Bár merész következtetésnek látszik, mégis azt tapasztaltam: az iskolába járás kötelezettsége egyfajta mechanizmust szült, és eközben kissé elfeledkeztünk az emberről. Holott a tanulást is nyilvánvalóan az emberért (akár egyént, akár a közösséget is értjük) tesszük. De ha nincs válogatás, nincs egyéni elbírálás, csak mechanikusan, az történik, hogy akinek nincs iskolája, az járjon iskolába, akkor megfeledkeztünk a következőkről:

1. Az asszonyokról. Az anyákról. Ezenközben természetesen a gyermekről.

2. Társadalmi tünet a neurózis. A nők túlterhelését fokoztuk a válogatás nélküli iskoláztatással.

3. Kevés a gyermek. De matematikát tanulni két-három apró gyermek zsivajgása közben lehetetlen. Az óvoda sem megoldás, mert az este nincs. Az asszonyok, családanyák pedig csak este tanulhatnak.

4. Vizsgaidőszakban (és a negyedévi beszámolók előtt) mindaz, ami megtérülni látszik a réven, elvész a rámon. Valljuk meg ugyanis, hogy a vizsgaidőszak alatt a legtöbb levelező, vagy esti iskolás a munkahelyén is inkább a tanulással, mint a munkájával foglalkozik. És ha erre nincs meg — úgy ahogy —, mondottam —, hanem alkalmunk volt végignézni az önök munkáját, s ennek alapján kijelenthetem: megtanultuk becsülni a pedagógusokat is."

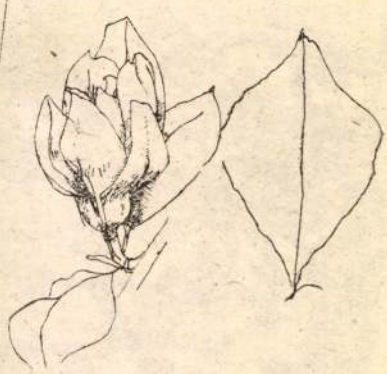

Kondor Béla rajza

Közhelynek tűnik, ilyen alkalommal ugyanis szépeket illik mondani. Pedig szívből jöttek a szavak, és — igazak. A tanárok munkája szintúgy ellentmondásos. Heroikus, de mechanikus munka, legalábbis ami a levelező osztályokban végzett munkát illeti. Elképesztő, hogy a legtöbb tanár mennyire „be van fogva". Nappal a rendes osztályokban, délután a levelezőknél, este a dolgozók esti iskoláján. Egyik osztályból ki, a másikba be. Csodáltam, hogy némelyik nem esett össze. Pedig pedagógus, pedagógia elképzelhetetlen jókedély, vidámság nélkül. A tanárnak nem fájhat a feje, vagy ha fáj, nem figyelhet oda. Pedig megfájdul. A túlfeszítettség, az idegesség itt is észlelhető. Küszködnek vele (vagy ellene), de végtére a tanár is ember.

És a panasz: csak a főállásnak számító tanári ténykedés fizetése számít a nyugdíjba. Pedig megérdemelnék, hogy legalább öregkoruk legyen nyugodalmasabb.

Úgy és munkaszeretet. Ez a legjellemzőbb vonás, amit majd minden ottani pedagóguson felfedeztem. Kötelességteljesítésből okvetlenül példát mutatnak a hallgatóknak. És ha akadna is kivétel — amivel én nem találkoztam —, az sem változtatna ezen az általános képen.

A dolgozók esti iskoláján az első évfolyam nyolc osztályában az átlag életkor tizenhat év! Ez csak azzal magyarázható, hogy sokan tudatosan inkább állásba mennek, hogy keressenek, és közben úgy-ahogy elvégzik az iskolát is. Ami az egyénnek, a pedagógusnak és a társadalomnak is a legnehezebb. Ez így már nem a dolgozók esti iskolája.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 NOV 14.

MAGYAR NEMZET

Kass János

Kass János illusztrációja F. E. Sillanpää Silja című regényéhez

Köszönöm, hog
kezik?« cím alatt
ték közleményemet. Még egy nagy kérésem lenne, éspedig, hogy az alább következő kis történet szereplőit segítsenek megkeresni.

A történet nem messze Budapesttől, egyik faluban, vagy kisvárosban zajlott le. Nevére sajnos nem emlékszem, csak azt tudom, hogy 1945. márciusában a kórházban feküdtem ott. A városka mellett folyó volt és Budapesttől északra esett. Amíg feküdtem, ápolónőm egy Fanny (?) vagy Fáni nevű lány volt. Később, amikor a hasamból a szilánkot eltávolították és járni kezdtem, a kórház parancsnoksága ar-

taszáma 16 145-ös volt. A mi harcosainkkal együtt magyar katonákat is hoztak oda, akiknek sapkáján piros szalag volt. A sebesült magyar katonák között volt egy, akit mellén sebesített meg a gépfegyvergolyó.

Szeretném ezeket az embereket megtalálni. Az ápolónő nem messze lakott a kórháztól, két testvére volt, a 16 esztendős Tercsi és idősebb nővére, a 20 éves Barbara. Velük volt az édesanyjuk is. Segítsenek megtalálni őket!

Iván Bortnyikov,
Voronyezs, Ulica Subina 19.

Állítsunk szobrot Brunszvik Teréznek a martonvásári parkban

Az egykori Brunszvik család martonvásári kastélya és parkja ma a Magyar Tudományos Akadémia tulajdona. Az Akadémia Mezőgazdasági Kutató Intézetének tudományos munkássága országunk határán túl is ismertté tette a község nevét. De az utóbbi években Martonvásár neve *a Beethoven-kultuszban betöltött szerepével is mindinkább ismertté válik.* Tavasztól őszig, különösen pedig a nyári hónapokban sok ezer hazai és külhetővé tennék, hogy Martonvásáron, az egykori családi parkban méltó környezetben, a szigeti Beethoven-hangversenykerthez vezető út mellett, felállítanák Brunszvik Teréz szobrát.

Környei Elek

Versenylovaink megállják a helyüket...

Örömmel olvastam a Magyar Nemzetben a »Szlovák re-

Kass János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Otto Rühle
1966 JAN
Könyvterjesztő Tájékoztató

KÖZGAZDASÁG ÉS JOG

1021

Ács Lajos:
Gazdasági növekedés és nemzetközi fizetési rendszer

Kossuth. 392 oldal, kötve 45,— Ft

A szerző ismerteti a nemzetközi szocialista fizetési és hitelrendszert, annak elvi alapjait és gyakorlati megvalósulását. Foglalkozik az egyes szocialista és tőkésországok fizetési mérlegének sajátosságaival, bemutatja a fizetési mérleg és a gazdaságpolitika összefüggéseit és ismerteti a szocialista, valamint a tőkésországok fizetési mérlegpolitikáját.

HATMILLIÁRD EMBER KENYERE

Otto Rühle könyvéből közöljük ezt az illusztrációt. A földkerekség egyik legnagyobb kérdésével foglalkozó, nagysikerű könyv — amely Kass János művészi illusztrációin kívül nagyszámú fényképet is tartalmaz —, a Kossuth Kiadó gondozásában jelent meg, nagyobb könyvesboltokban még kapható. (Ára: 57,— Ft.)

Tankönyvkiadó. Kb. [illegible]

kb. **10,— Ft**

A Fővárosi Tanács által összeállított könyv mindazokat az elhelyezési lehetőségeket tartalmazza, amelyek a fővárosi tanulóifjúságnak 1966—67-ben rendelkezésére állnak. Az általános iskolások megtalálhatják benne valamennyi fővárosi középiskola címjegyzékét, az ipari tanuló képzéssel foglalkozó intézmények jegyzékét. A középiskolákat elvégzők a felsőoktatási intézmények ismertetőit találják meg a könyvben.

SZÓTÁRAK NYELVKÖNYVEK

Juhász János:
Richtiges deutsch
2. kiadás
Tankönyvkiadó. 336 oldal, kötve **30,— Ft**

Német—magyar kisszótár
Akadémiai. 370 oldal, kötve **26,— Ft**

A Halász Előd szerkesztette szótár 9. kiadása.

Seprődi László—Suara Róbert:
Kisiskolások képes orosz nyelvkönyve, I. rész
2. kiadás
Tankönyvkiadó. 96 oldal, kötve **20,— Ft**

Zsilka János:
A mondatformák rendszere és az esetrendszer
Akadémiai. Kb. 80 oldal, fűzve kb. **12,— Ft**

A Nyelvtudományi értekezések 53. füzete a szerzőnek a tárgyas szerkezetekre vonatkozó, új kutató módszereken alapuló tanulmányát tartalmazza.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

Bor György:
A fémkarbonilok és származékaik kémiája
Akadémiai. Kb. 160 oldal, kötve
kb. **40,— Ft**

A több mint 1200 szakirodalmi közleményt feldolgozó — az eredeti forrásmunkák felkutatásánál bibliográfiaként is értékes képviselő — munka szerzője az érintett tudományterület ismert nevű kutatója. Mintegy 30, az új

Kass János

Szerepelt a III. miskolci biennálén.

Napjaink 1965. dec. 1.

a III. Miskolci Grafikai Biennálé. Ritly Valéria.

Kass János, grafikus

MDK

Rajza Karinthy Tanár úr kérem

Című művéhez.

Repr.

Kovács Endre: Az én könyvtáram 12-13. l

Család és iskola, bp. 1961. május XII/5.

M. D. K

KASS János grafikus

Grafikái a Kiállításon

A forinói kiállítás magyar szobi-
lonjának sikere

Magyar Nemzet 1961. máj. 26. 5. l

M. D. V.

KASS János grafikus

Rajzai a Torino 61. Kiállitásra

Baldizsár Iván: A megmaradt tokaji

Baldizsár Iván: Torino 61.

Magyar Nemzet 1961. jún. 18. 7. l.

23. 5. l.

a. D. K.

KASS János grafikus

Grafikai művei a kiállításon

A magyar pavilon egy része a torinói
„Italia 61" kiállításon

Magyar Nemzet 1961. máj. 9. 5. l.

M. P. K.

KASS János grafikus

Illusztráció - Neruda: Elemi ódák

c. művéhez

(t.i.) Az ünnepi könyvhét könyvei

Magyar Nemzet 1961. máj. 11. 4. l.

M. D. K

KASS János grafikus

Illusztrációk Pablo Neruda: Elemi ódák c. művéhez (Magyar Hekkon)

Könyvtár

Magyar Nemzet 1961. máj. 12. 4. l.

M.D.K.

Kass János

Garfikusmüvész kiállit a Vit.képzőm.kiállitá-
son.

Kiállitás a Vit.képzőm.kiállitás anyagából.

Népszava 1959. juni.7. 4.old. 132.szám.

Koss János, grafikus

3 04

A Kölet illusztrátora

Csertő i bukár: Karl Mundstock: Ali és bandája

523-24

KÖNYVBARÁT, bp. 1963. november X/11.

Kass János, grafikus

Ty 04

A Gilgames-kötetet illusztrálta babiloni reliefeket transzponáló grafikákkal.

d.t.: Ókori és keleti klasszikusok

532

KÖNYVBARÁT, bp. 1960. december x/12

Kass János, grafikus

Illusztrációit a ránk maradt asszír domborművek alapján képítette.

P. L.: Gilgames 46-47

A Könyvtáros, [Bp. 1961. január XI/1.

KÖNYVBARÁT

MDK

Kass János
festőművész készitette "Hoffmann meséi"
plakátját.

Esti Hirlap 69 sz. 1958. márc 22 2 old.

K. D. V.

KASS János grafikus

A sorozat egyik illusztrációja

Az újvidéki irodalom remekei

Az én könyvtáramban

Magyar Nemzet 1961. aug. 12. 4. o.

M. D. K.

KASS János grotikus

Rajz (ürrepülő) resr.

Magyar Nemzet 1961. ápr. 30. 7. l.

Kass János

Derkovits Gy. öszt.-as

Odaítélték a Derkovits-
öszt.-díjat.

Magyar Nemzet
1956. okt. 14.

Kass János, grafikus

17 Ok

Pablo Neruda versköteté, az
Elemi ódák, Kass János rajzaival
jelennek meg.

-: Szép Könyvek — világirodalmi értékű
alkotások 8.l

PSZABADSÁG, Bp. 1961. okt. 27.

M.D.K.

Klassjánus
grafikus

Tusrajzai. — Újszerű képkivá-
gások alkalmazását mutatja be.
— „Terror" c. műve.

Arthur Távadar: Fiatal grafikusok a Műcsarnokban.
Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 30.

MDK

Kass János, festö

Rózsa Sándor-illusztrációk. Rajzok.

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.

Kat.11.1.

MDK.

Kass János grafikus

"Lovasok" /kretarajz/
"Móricz illusztrációk I. " /tollrajz/
"Móricz illusztrációk II." / " /
/ 3 db/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1959. 52.1.

MDK.

Kass János festő

"Kivegzés" /tempera/
"Salgotarjani banyaszsztrajk" /tempera/
Mindketto a Nepmuvelesi Miniszterium megbizasabol

VI.Magyar Képzőmuveszeti Kiállitás
Mücsarnok,1955.17.i.

MDK.

Kass János grafikus

"Illés Béla "Karpáti rapszodia" könyvillusztráció"

"Don Quijote konyvillusztráció"

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 13.1.

MDK.

Kass János grafikus

"Moricz Zsigmond a "Barbárok" könyvillusztráció "
"Móricz Zsigmond "Szegény Emberek" könyvillusztráció"

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 13.1.

Kass János MDK

Repr:

"Hoffmann meséi" 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

62. kép.

M. D. K.

KASS János grafikus

„Az éjszaka szépei" (1958)

Vidos Zoltán: az magyar „Plakát-
művészeti" kiállításról
Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 59. l

M. D. K.

KASS János gratikus

A torinoi rissorgimento Mindenitais nagyalója (Italia 61)

„bedolgozott" a szomszédos pavilonozba 1-2 ecsetvonással

Boldizsár Iván: A fordított j-betű

Magyar Nemzet 1961. jul. 1. 5-l.

M.D.K.

Kass János

Plakátmüvész részt vett a Nemzetiszalonban rendezett kiállitáson.

Noszlopy György: Plakátmüvészetünk egy kiállitás tükrében.

Népszava 1956. IV.26. 99.szám. 4.old.

Kass János, grafikus

B ok

Illusztrációival adta ki a Helikon Balázs Béla: A kékszakállú herceg vára c. művét.

Pálos Endre: Ünnepi könyvhét

197=199.1

X/5.

Bp. 1960. május

KÖNYVBARÁT

Kass János, grafikus Toh

Ignácz Rózsa történelmi regényét illusztrálta.

-a-n: Ignácz Rózsa: Torvczkói gyász 138.l

X/3

KÖNYVBARÁT, Bp. 1960. március

Kass János
Grafikus

M.D.K.

Illusztrációcíról.

Illusztráció Balázs Béla A kékszakállú herceg vára című művéhez

Vayerné Sibolen Ágnes: Ujmagyar könyvillusztrációk
Művészet, 1960. december – 12 kep.

Kass János
grafikus

M.D.K.

Porcelánfestő" c. műve.
"Építkezést ábrázoló grafikája

Quadi Nóra: Utólagos megjegyzések a VIII. Képzőművészeti Kiállításról
Élet és Irodalom, 1960. jul. 1. — 27. szám — 6. l.

M. D. K

KASS János grafikus

Részvétel a kiállításon

Duska Mária: Magyar Plakát - Történeti Kiállítás a Művelődésben

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. - 8. l.

1000 Ft.

MDK

Kass János, graf.

Madarász Emil: Csihajda c.művéhez. Illusztráció.

Ernst Muz. - Plakátművészeti kiáll. 1963. Kat.

Kass János grafikus MDK

A ELTE rektori hivatala részére gobelin-tervet készített.

— Ma hallottuk 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 16.

Kass János, grafikus · MDk

Kass János és Mácsai István grafikus-
művének elkészítették Budapest
műemléki térképét.

—: Kulturális hírek 8.c

NÉPSZABADSÁG, 1963. máj. 9. [Vidéki]

Kass János, grafikus MDK

A római magyar akadémián megnyílt Hajnal Gabriella, Kass János, Kádár György és Tury Mária közös kiállítása.

—: Röviden 6.

NÉPSZABADSÁG, dr. 1963. máj. 7.

Klass János
Grafikus

M.D.V.

Pécsen rendezett kiállítást
„A család" (repro)

-41 l.
Művészet 1961. január. – 1 szám.

Kass János, grafikus

MDH

Rajza

Repr.

Békés Mária Nemzedékek emelik egymást

3

Család és iskola, bp. 1963. Jannai!

Kass
grafikus

M.D.K

1945 óta részt vett a velencei
biennálén.

Vargha Lajos: Biennálé-problémák
Művészet, 1962. november – 24 lap

Thass János
grafikus

M.D.K.

Balázs Béla: Kékszakállú herceg
várát illusztrálta. Ő készítette el
Gilgamesek illusztrációi.

P. Breshyánszky Ilona: Könyvművészetünk mai egy problémája
Művészet, 1961. június — 37 l.

Kass János
grafikus

M.D.K.

Illusztráció
(plakátrajz)

Magyar Ifjúság, 1960. ápr. 30.

Kass János
grafikus

M.D.4

Mèltatás.

D. Fehér Ilussa: A rajzmű vészet ifjú mesterei
Magyar Ifjúság, 1960 ápr. 30.

Kass János M.D.K.

Plakátokat készit

" Az uzsorás" repr.

Bauer Sándor: Az elmult 2o év plakáttermése Magyarországon

Müvészet 1965. Febr.

Kass János grafikus M.D.K.

Grafikája a kiállitáson

Auschwitz-lapok

Oelmacher Anna: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállitás grafikája

Magyar Nemzet 1965. október 10. 13. l.

Kass János grafikus M.D.K.

GYermekjátékok / Móra K. / gyermekkönyv illusztrálása Brueghel estménye nyomán

Vasárnapi könyvespolc

Magyar Nemzet 1965. augusztus 8. 8. 1.

Kass János grafikus M.D.K.

Illusztráció Zimre Péter: Médium c. kisregényéhez

repr.

Magvető Almanach 1964/ 1. 182- 230. l.

Kass János és Vértes Jenő

Grafikus munkáját aranyéremmel tüntettek ki az IBA nemzetközi pályázatán

Magyar Grafika 1965 Sz. 350 l. 351 l.

dőiv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1965 ápr.21.lap -

Kass János

a tipográfiai és illusztráció-pályázaton díjat nyert.

Hajdúbihari Népújság 1965. jul. 17.
Tizenkilenc díjat nyertek a magyar könyvek Lipcsében.

Kass János

Konglomerátói szerepelt a stuttgarti magyar grafikai kiállításon.

Stuttgarter Nachrichten 13. 7. 1965.

MDK.

Kass János

Megemlitve

Müvészet 1965 ápr. lap -

Aass Jánso grafikus M.D.K.

Grafikái díszítik a könyvet

R.I.: Mérföldkő a Corvina antológiája

Magyar Nemzet 1965. márc. 2.

M. D. K.

Kass János

Babits Mihály: „A gólyakalifa" c. művét illusztrálta.

„Könyvnap 1964." c. rovatban (—u—) sign.-val ellátott ismertetés
Filmi Színházi Irodalom, Bp. 1964. május 29.
VIII. évf. 22. sz. 22. lap.

Kass János, grafikus MDG

Móricz Zs.: Erdély trilógiájához készített rézmetszet illusztrációit.

(-n): Tetszett — Huszonnégy Móricz-illusztrációi

ESTI HIRLAP 1964. dec. 16.

Kass János, grafikus

Rajta. Repr.

Albert Antal: Jaj, ezek a mai gyerekek! 10-19.

Család és iskola, bp. 1965. október XVI/10

Kass János MDK

Illusztr. Gorkij Artamőm család-jához, toll

" Illés Kárpáti rapszódiájához, tus

Illusztráció, tus

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 27 l.

MDK

Kass János

Kivégzés, tus

Vörösőrség, "

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

196o.

Kass János,

a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon illusztrációi szerepeltek.

Szabad Nép, 1951. Nov. 6.

M.D.K.

Kass János, grafikus

„finom vonalu tusszajzokkal" szerepel a kiállitáson („Függeszhedők", „Két figura")

Artner Tivadar: Fiatal grafikusok a Tavaszi Tárlaton

Esti Hirlap, Bp. 1957. máj. 14.

Kass János

Az illusztráció-pályázaton ezüst-, a Shakespeare szonettek tipográfiai tervéért aranyérmet kapott Lipcsében.

Fejér Megyei Hírlap 1965. jul. 17.

A Gutenberg-díjas Lengyel Lajos nyilatkozata.

Kass János

a miskolci művéntelepen dolgozik

Észak-Magyarország 1965. jul. 14.

Kass János

Shakespeare novelljeihez készített illusztrációival aranyérmet nyert a lipcsei pályázaton.

Magyar Nemzet 1965. jul. 21.
Díjnyertes magyar könyvek a lipcsei kiállításon.

MDK.

Kass János

Grafikáinak értékelése

Magyar Nemzet 1965 ápr.17.lap 4.

Kass János

Elítélt c. tusrajzáról röv.

Magyar Grafika 1965/8.

M. D. K.

KASS János grafikus

Illusztráció Jós ef Attila Költeményeihez,

Kiállítva: Velence Biennale 1960)

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 109. sz. 9. l.

(a.) Derkovits - kiállítás Velenceben

M. D. K.

KASS János grafikus

Lászlóvívó (Rajz a M. N. 1960. v. 1. számában)

Magyar Nemzet 1960. XVI. 103. sz. 1. e.

R. A. K.

KAS's house [illegible]

[illegible] (Dept. of M. Hlth. & L.G.)
[illegible]

[illegible] Report [illegible] XVI. 103. M. L. G.

MDG

Kass János [grafikusművész]

rajzaival jelent meg Illés Béla: Fegyvert s vitézi énekek c. regénye. (Ifjúsági Könyvkiadó.)

Bajkó Mátyás: Illés Béla: Fegyvert s vitézi énekek.
Alföld, Debrecen, 1955 augusztus, VI. évf. 3. sz. 98. l.

K. D. K.

KASS János grafikus

Gobelin-terv

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 96. sz. 4. l.

a-m. Képzőművészeti kiállítás a II.-

kerületben

M.D.K.

Hass János
Grafikus

Petőfi-vers illusztrációi

Gábor István: Új Petőfi-emlékek között. 4 l.
Magyar Nemzet, 1960. márc. 16.

Kass János, grafikus 8/Dh

Az osztrák sajtó megdicsérte plakátjait.

h. F.: A magyar plakát kiállítás sikere
Bécsben

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 21. 8. l

Kass János, grafikus 17 Dk

Balázs Béla: A kékszakállú herceg vára című
műve Kass János illusztrációival jelenik
meg jövőre.

–: A közeljövőben ismét több értékes régi könyv jelenik
meg a Helikon könyvkiadónál

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 11. 9. l

MDK

Kass János

Illusztráció

Képzőművészetünk 10 éve. Mtea. 1955. Kép

MDK

Kass János

Móricz illusztr. rajz

Miskolci Gy. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz.
1955. 2o l.

K. D. U.

KASS János grafikus

Rajz a felszabadulás 15. évfordulójára

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 81. sz. 1. o.

K. D. K.

KASS János grafikus

A VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepel

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 92. sz. 9. l.
Duska Mária: Grafikus művészetünk fejlődése...

Kass János, grafikus

Könyvillusztrációs művészetéért
bronzérmet kapott.

– : Helsinkit díjat nyert Magyarország a Finnországi nemzetközi könyvművészeti kiállításon

Népszabadság, Bp. 1959. okt. 6. 8.l

Kass János, grafikus MDk

A hetedik világifjúsági találkozóra, egyebek között Kass János Munkácsy-díjas grafikusmű=vész műveit is kiviszik.

–: Megnyílt a VII. világifjúsági és diák találkozó magyar képzőművészeti pályaműveinek kiállítása

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 7. 8.l

Kass János, grafikus M Dk

Szeres Tibor: Az utolsó bűbájos meg a tanítványa című könyvnek készített „szellemes borítólapot".

Falus Rótert: Ifjúsági könyvek az ünnepi héten

Népszabadság, Sp. 1959. jún. 16. 8. l

Kass János

Grafikai díjat nyert

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicsé-
retben részesített kiadványainak értékelése.

Magyar Grafika 1965 5 sz. 15. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

ESTI HIRLAP

1963 ÁPR 16

1021

□ RÓMÁBAN április 20-án nyílik meg Kass János és Kádár György grafikusművészek kiállítása.

Kass János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 ÁPR 21

A Magyar Nemzet galériája

1021

Kass János rajza

hogy egy nyári es
tagne-i strandon
tak és a két lény
leneggyé vált. Új
természet még s
ben is opportunis
ben a szoros egye
toine férfiúsága é
jelenése kerekedett
bár testalkata enyhén gyengédebb lett, arcvonásai pedig alig észrevehetőleg meglágyultak. A nőiségnek eme (egyébként kifejezetten külsőséges) elmosódása is oda vezethető vissza, hogy manapság az asszonyok és lányok többé kevésbé mélyen úgy érzik, hogy még a szerelemben is a férfiakhoz kell hasonlítaniuk és e szabály alól Valérie sem volt kivétel.

Új, külső burka alatt ilyeténképp egymásba olvadva az elragadtatásba esett szerelmespár a tengerparton azzal töltötte az éjszaka első óráit, hogy megsétáltatta boldogságát a csillagok alatt. Néma s meglehetősen korlátok közé szabott párbeszéd folyt le a szerelmespár elemei között, amelyek mindegyike megőrizte egyéniségét, habár — hogy úgy mondjuk — szorosan egymás mellett voltak és néha teljesen egybekeveredtek. Valérie és Antoine időnként mégis fennhangon szóltak; hangjuk ugyancsak közös volt és a magasabb regiszterek felé terjeszkedett. Habár a leány nagyon kevéssé volt vallásos lélek, a fiú pedig teljesen hitetlen, mindketten úgy érezték, hogy hálaadó éneket kell zengeniük. Egy tornatanár, ki akkor érkezett vissza a szomrögtön mély álomba szende rült. Negyedórával később anélkül, hogy felfogta volna homályosan hallotta, hogy szoba ajtaján kopogtatnak: lá togató érkezett. Mivel válas nem hangzott el, egy kéz ki nyitotta az ajtót, majd felkat tantotta a villanyt. Le Kére úr, Valérie apja jelent meg szoba küszöbén, a szállodá pedig, ki odáig kísérte, éppe akkor tűnt el a folyosó vé gén.

— Bocsánatot kérek — szól Le Kérec úr —, hogy kés éjszaka rontok be magához Kopogtattam s miután nen felelt, meg akartam bizonyosodni, hogy itthon van-e.

Hirtelen és ösztönszerű mozdulattal, amelyet Antoine-nak nem volt ideje megakadályozni, Valérie ledobta a takarót apjához futott és nyakába borulva így kiáltott fel:

— Papa! Ha tudnád, milyen boldog a kislányod!

A leány, hirtelen tudatára ébredve, hogy egy szerető leánygyermek ösztönös reflexei nem nagyon illenek kettősségi állapotukhoz, elhallgatott és lefejtette karját Le Kérec úr nyakáról. Le Kérec úr hűvös és nem minden malícia nélküli tekintetet vetett a pizsamás fiúra, aki az imént megölelte és saját kislányá-

Kass János, grafikus

MDh

A jugoszláviai Ljubljanában június 9-én kezdődő nemzetközi grafikai biennálén három magyar művész: Kass János, Kunt Ernő és Rosler Károly szerepel.

— : Röviden

6. (

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 30.

Kass János grafikus M.D.K.

Formarendező munka a Kossuth-kiadónál

R.P.:Máté György:Notesz

Magyar Nemzet 1963. augusztus 16. 4.1.

Krass János, grafikus 17 Dk

Rajza Johannes R. Becher
verseskötetéhez.

Repr.

— Címlap — Címlapon

A KÖNYV, BP. 1962, február II. évf./2. sz.

MDK

Kass János

Illusztráció Madarász Emil: Csihajda cimü
müvéhez.Repr.

Plakátmüvészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

Kass János grafikus M.D.K.

Illusztráció és kötésterv Becher: Szelek vándorai c. könyvéhez / Magyar Helikon/

Szép magyar könyv

Magyar Nemzet 1965. május 26. 7.1.

mdk

Kass János

Vázi út, kép a művész pécsi kiállításáról

(Műmelléklet)

Jelenkor, 1960 6. sz 641 után

Kass János
grafikus

M.D.K

Illusztráció J.R. Becher verses-
kötetéhez (repro)

Élet és Irodalom, 1963. junius 1–7 lap

M.D.K.

Kass János
grafikus

Becher: Szelek vándorai - hoz
készített illusztrációkat

Aktuer Tivadar: Szép hönyvek díszerde
Élet és Irodalom, 1963. jumus 1 - 10 hep

Kass János
grafikus

M.D.V.

Balázs Béla: A kékszakállú herceg vára
című Bartók szövegher, a Gilgames-her,
a Szávitri-hoz, a Varázshönyvhöz
készített illusztrációkat. A Neruda:
Elemi odahoz készített rajzokat + lepro

Szig Ressö: A Magyar Helikon és a képzőművészet
Művészet, 1963. junius – 20 lap

MDK

Kass János

Kivégzés. Tempera 55x37 N.M.
Salgótarjáni bányászsztrájk. Tempera 41x56 N.M.

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 17.l.

MDK

Kass János

Lovasok	krétarajz	50x33
Móricz illusztrációk I.	tollrajz	54x42
Móricz illusztrációk II. /3 db./	"	26x16

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok. 1955.Kat. 32.1.

Kass János, grafikus

MDK

Rapa

Repr.

Dégh Linda: Látható-e a ludvéz?

17.

Család és iskola, Bp. 1963 február

Kass János, grafikus MDH

Rajza

Repr.

Boldizsár Iván: Tavaszi ünnepek 3.

Család és iskola, Bp. 1963 mártius

MDK

Kass János

Plakátművészeti Kiállitás Ernst Múzeum 1953.
Kat.

MDK

Kass János

Illusztráció, 1954. kép repr.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. Kat.

MOK

Kass János

Résztvett az Ernst Múzeumban rend. Plakatművészeti Kiállításon 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll. 1953. Kat.

MDK

Kass János

Móricz illusztrációk 1954 tus OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 19.1.

MDK

Kass János

Móricz illusztráció 1954 tus Múv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 19.1.

MDK

Kass János

Szegény emberek ill. 1953 toll OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 19.1.

MDK

Kass János /1927- /

"Az uzsorás" 1950.

"Üdvözöljük a szovjet vendégeket. " 1955.

"Fiatal Képzőművészek Kiállitása" 1955.

"Tanár ur kérem" filmplakát. 1956.

"Nemzetközi Nőnap" 1956.

"Hoffmann meséi" filmplakát. 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

27.o.

MDK

Kass János, festő
Iparmüv. Föisk.

147. Lánchidépitési tanulmány.
15o. Plakát.

Magy. Ifj. Képzöm.Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16.-szept. 1o. Kat.

Kass János /1927- /

"Az éjszaka szépei." filmplakát. 1958.

"A nyomorultak" filmplakát. 1959

"Kigyulnak a fények" filmplakát. 1959.

"És megszületett a szerelem."jégszinház. 1959.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
27.1.

MDK

Kass János

Illusztrációk 1954 tus 2 db. Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 19.1.

Kass János, grafikus M DK

Három rajza.

Repr.

Tamási Áron: Ádám és Kutyavetyi
stb 2. l.

Család és iskola, Bp. 1962. május

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Kari János
KÖNYVTÁROS
1963 APR

A könyvtáros

1963. ÉVI ÁPRILIS HÓ / TIZENHARMADIK ÉVFOLYAM

1021

4

TARTAL

DR. MIKÓ ANDRÁS: A mezőgazdasági tudományos tájékoztatás tizenöt éve 185
ISZLAI ZOLTÁN: Egy alföldi város könyvtári élete 188
TÓTH ÁRPÁD: Házi könyvtár — közkönyvtár 192
ÖTTEVÉNYI LÁSZLÓ: Hol tart Tószeg? 195
GERŐ GYULA: Művelődési otthonok és könyvtárak 199
TANKA JÁNOS: Érezze az olvasó, hogy a kultúra csarnokába lépett 202
SZEPESI ISTVÁNNÉ: Cigányolvasók egy községi könyvtárban 204
Könyvtárosok leveleiből 206
BARTA ANDRÁSNÉ: A gyermekolvasók ismerkedése Móra Ferenccel 208
PELEJTEI TIBOR: Jó úton az ajánló bibliográfia-készítés! 210
Könyvtáros hallgatók írják 211
FRIEDRICH ILDIKÓ: Út az ismeretterjesztő könyvekhez 213
TERI TAMÁSNÉ: A borsodi építő munkásszállások fejlődő könyvtárai 214
KISS BORBÁLA: Egy felhívás nyomában 216
FUTALA TIBOR: Három nagykönyvtári évkönyv 218
GÖNCZI IMRE: Segítség a kiállításokhoz 219
KISS JENŐ: Új könyvtári kézikönyv 220

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

Batsányi János 1763—1845 (L. G.) 221
ZOLNAY VILMOS: Lev Tolsztoj művei 223
NAGY ERNŐ: Finn írók — magyar olvasók 225
Nagy emberek élete (Z. V.) 228
A könyv művészei: Keleti Artúr (Szíj Rezső) 231
A vegyészek könyvei 233
Befejeződött a Magyar Klasszikusok sorozat (-r) 235

Könyvismertetések

Horthy Miklós titkos iratai (—D—) 236
KULIS: A második front (Frank László) 236
SZABÓ PÁL: Ahogy lehet (Seres József) 237
TATAY SÁNDOR: A nyugati kapu (Csányi László) 237
BENJÁMIN LÁSZLÓ: Ötödik évszak (Pomogáts Béla) 238
FEJES ENDRE: Rozsdatemető (Bozóky Éva) 239
TIMÁR MÁTÉ: Asszonycsere (Tüskés Tibor) 239
GALAMBOS LAJOS: Utas a Göncöl szekerén (Csiki Ottó) 240
JACK LONDON: Az élet szerelme (—ys—) 240
HEMINGWAY: Fiesta (P. L.) 241
SZOLZSENYICIN: Iván Gyenyiszovics egy napja (Ebergényi Tibor) 241
WILLIAM DU BOIS: A fekete láng (Lázár István) 242
KAVERIN: A vágyak teljesülnek (Gönczi Imre) 242
SZÁSZ IMRE: Kisanna Kertországban (Szabó József) 243
Új Magyar Lexikon 6. (L. S.) 243
TISZAY ANDOR: A könyv, a mi barátunk (pr) 244
PATAKY ERNŐ: Tudományos vívmányok alkalmazása a mezőgazdaságban (Sándor Katalin) 245
CSISZÁR VILMOS: Fejés, gépi fejés (Dudás Károly) 245
BENGT DANIELSSON: Elfelejtett szigetek (Bácskai B. Sándor) 245
WERNER HAGER: Olajból készül (Vértesy Miklós) 246
STAUD GÉZA: A magyar színháztörténet forrásai I. (—r) 246
NAGY LAJOS: Állam- és jogtudományi bibliográfia 1960—1961. (Balázs Sándor) 247
Eseménynaptár 247
Hírek 248

Címlapképünk Kass János rajza

A könyvtáros

XIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM 1963. ÁPRILIS

A Művelődésügyi Minisztérium lapja. Szerkesztő bizottság: Barabási Rezső, Csőke Anna, Ebergényi Tibor, Gönczi Imre, Katona Jenő (főszerkesztő), Kellner Béla, Kiss István, Kiss Jenő, Kondor Istvánné, Kőhalmi Béla, Páldy Róbert (szerkesztő), Sallai István, Szekeres Pál, Tóth Ferenc, V. Dr. Waldapfel Eszter. — Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Sala Sándor. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin körút 9/11. Telefon: 221-293. Terjeszti a MAGYAR POSTA

63.2439 Egyetemi Nyomda, Budapest

MICHAEL KÄSS, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 235.- Herr Michael Käss
Felvétel ideje: 1805. 16. Sept.
Hová vették fel: GALOCZA,/Galotz,Galacz ?/. 159. old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Kass János

117

A gyümölcsszedő leány.

(Kass János rajza.)

Magyar Hírlapíró
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG
1960 AUG 20

A fény szimbóluma: egy füstölgő dunái

KASS János grafikus M.N.K.

Gobelin- tervek

Dutka Mária: Egy monumentális műfaj feléledése
Ankét a korszerü gobelinről

Magyar Nemzet 1962. október 30. 4.l.

KASS János grafikus M.D.K.

A magyar grafikát képviseli a "Who's who in Graphic Art" c. a svájci Graphis Press kiadványában

Flórián László: Korunk Grafikusai egy kötetben

Magyar Nemzet 1962. október 31. 4.l.

mdk.

Kass János grafikus

munkái is szerepelnek a Who's Who in Graphic Art[12]. (Graphis Press Zürich) művészeti autobiográfiában.

Szántó Tibor: Gondolatok egy szép könyv tanulmányozása közben.
Magyar Grafika 1962, 5. sz. 339. L

MDK

Koss János, grafikus

Maicsai István grafikusművésszel együtt a Képzőművészeti Kiadó Vállalat megbízásából Budapest belterületének madártávlati térképét készíti el.

—: Röviden

6. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 11.

MDK

Kass János

Röpcédula-osztogatás 1951 akvarell Műcsarnok tul.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok. Kiállított művek jegyzéke. 24.l.

MDK

Kass János

Illusztráció Madarász Emil:Csihajda cimű művéhez. Repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

M.D.K

Kass János
grafikus

Illusztráció

Szrudy Gyula: Árvalány
Vörös Lapja, 1963. május 11 – 10 lap

Kass János grafikus M.D.K.

Rajz / ágaskodó ló / repr.

A Magyar Nemzet galériája

y Magyar Nemzet 1963. április 21. 7.1.

Kass János grafikus M.N.K.

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Ménesi uti diákotthonában levő "Lovas "c. falikép terve. Kivtelező: Iparmüvészeti Vállalat goblin-mühelye

Padányi Anna:Müvészek a szövőszéknél.

Magyar Nemzet 1963. április 19. 4.1.

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓHIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ANGLIAI JEGYZETEK

Két nagy siker — némi tanulsággal

Több mint huszönöt éve, hogy e sorok írójának első »alkotása« megjelent a Barcsay utcai gimnázium október 6-i ünnepélye programjának hátlapján. Mintegy harminc nyomtatott sor volt, rendkívül hangzatos mondatok az aradi tizenháromról. Alig leplezett büszkeséggel vittem át a szomszédhoz, egy öreg nyomdászhoz, hogy megmutassam és dicsérő szavait hallhassam. Ma is előttem van gyermekkorom öreg barátja, amint megigazítja lecsúszott szemüvegét, gondosan végigolvassa a szöveget, majd leteszi maga elé és elismerőleg mondja: »Jó papír, nagyon jó és szép, gondos nyomás.« Nem kell mondanom, kissé csalódottan vettem vissza az asztalról »örökbecsű« írásomat.

Valószínű, hogy hasonló csalódást okozunk e sorok olvasóinak, mikor a londoni szezon két nagy sikeréről, a *My Fair Lady*-ről és a *West Side Story*-ról szólva nem annyira ezeknek a daraboknak színházi-, illetve filmvonatkozásairól írunk, hanem az öreg nyomdászhoz hasonlóan, egy sajátos nézőpontból, a sikeres darabok társadalmi vonatkozásairól, mondanivalóiról kerítünk itt szót.

Pedig a színházi, illetve filmszakértők részére mindkét darab sokat mondana. Bizonyos, hogy sokoldalúan lehetne elemezni a My fair Lady felfogását, rendezési munkáját, alakításait és mindenekelőtt az átdolgozás módját és a műfajt, a »musicalt«, amelybe a látott darab minden valószínűség szerint tartozik. Mert a My Fair Lady, amelyet sok századik előadásainak egyikén láthattunk, *Shaw* híres komédiájának, a *Pygmalion*nak átdolgozása s nyilván igen sikeres átdolgozása musical-lé. Magáról a műfajról itt csak annyit, leleplezve nagyfokú tudatlanságunkat, hogy így, a járatlan és színházilag képzetlen néző szemszögéből, nincsen benne semmi új és megtévesztően hasonlít az operettre, mely iránt az óbudai Kisfaludy Színházban szerzett első színházi élményeink óta némi idegenkedéssel viseltettem. Ami persze egyáltalán nem akarja azt jelenteni, hogy az ott látott Csókos huszárok előadása bármiben is emlékeztetne a II. Károly által 1663-ban Thomas Killigrew részére adott chartában megalapított királyi színház előadásához. Nem, egy napon sem lehet említeni a két előadást, sem a szereplők számát, ragyogó öltözékeiket, sem a színváltozások gyakoriságát — tizennyolcszor fordul a színpad az előadás alatt — sem a tánc és énekszámokat illetően: a My Fair Lady előadásában a színház — mint Pesten szokták mondani — valóban beleadott minden szépet és jót, és tényleg egy kitűnő gárda érdemli ki újra meg újra, minden este a közönség hatalmas tapsviharát.

De ennél a kitörő tapsnál kissé elgondolkozunk és csendes aggodalommal hagyjuk el az esős éjszakában a színházat. Nem tudjuk ugyanis pontosan, hogy az angol

És nem kisebb kérdés az sem, hogy Shaw kritikája, ironizálása vajon még ma is időszerű-e Angliában? Vajon élő kérdés-e a Pygmalion mélyén rejtőző probléma? S ha igen, nincs-e abban valami elgondolkoztató, hogy a Shaw-darab problematikája még ma is aktuális, hogy a darab még mindig nem anakronizmusával kelt derűt a nézőben.

Mindezek persze elvont és bizonyára időszerűtlen gondolatok — ilyenek vagy hasonlók Pesten is támadnak, nem egy »nagyoperett«, nem egy színházi bemutató után. S alapjában véve mégiscsak örülni kell annak, hogy az operett közönsége mellesleg Shaw szellemes mondatait is meghallgatja.

Sokkal mélyebb művészi élményt nyújt a közel háromórás, amerikai színes film, a West Side Story. A film New York egyik kerülete, a West Side alvilágába vezet bennünket, két geng, két huligán banda, a jett-ek (magyarul léglökésest jelent) és a »shark«-ok, a »cápák« összecsapásai közé. Ezt a reális, sajnos nagyon is reális történetet egy tiszta és tragikus szerelem bonyodalmai szövik át. Ez a szerelem a »cápák«, a portoricói bevándoroltak vezérének húgát, és a másik csapat egyik alvezérét köti össze. A történet így — persze némi változtatással — egy modern Rómeó és Júliát ígér; de a filmben csak a fiú lesz a két véresen összecsapó fél, illetve a féltékenység áldozata. A film különféle elemek furcsa, de kétségkívül hatásos vegyülete, és ha a sűrűn közbeiktatott dalok és táncok nem is zavarják a nézőt, az mindenképpen meglepő, hogy a két geng valóban véresen reális küzdelmébe a szerelmi kettős ábrázolása a legrosszabb, émelyítő romantikát hozza, körülbelül az »Orgonavirágzás« stílusában.

Ami azonban a filmben kitűnő — az az ifjúság ábrázolása. Ezeknek a fiatal amerikai fiúknak és leányoknak legnagyobb része nem dolgozik, vagy csak nagyon keveset, és Tony, Rómeó megszemélyesítője, már akkor gyanút kelt, mikor munkát vállal; kiszolgáló lesz abban a bárban, inkább lebújban — ahol a fehérek felütik tanyájukat. Ezek a fiatalok a társadalmon kívül élnek, a társadalmon, amely csak a rendőrség által tart velük kapcsolatot. A banda teljesen elszigetelt életet él, sajátos külön törvényeikkel, egyfajta parancsuralomban, amely a nézőt egyformán emlékezteti a régi nagy gengszter bandák életére, meg a fasiszta pártok berendezkedésére. A háború után, ideálok és célok nélkül felnövő amerikai fiatalság életének valóságos enciklopédiája ez a film, azé a fiatalságé, melynek kirobbanásra mindig kész energiáit nem köti le, nem foglalkoztatja a nagy célok bűvölete, hanem csak a sport és a tánc, s ami a legfontosabb, a mindennapos zűrzavar, verekedés.

Ezt a filmet is minduntalan ének- és táncszámok szakítják meg; egyik központi jelenete, amely a »kihívást« és a két főhős vonzalmának felébredését ábrázolja, tulajdonképpen egy táncverseny, semleges területen, a gimnázium nagytermében. De, ezek az énekek, ezek a táncok, érdekes módon, nem kívülről bevitt elemek a történetbe, hanem szervesen beletartoznak. Ezek a fiatalok tánccal és énekkel fejezik ki azt, amit másképpen egyáltalán nem tudnak kifejezni, mert nincsenek rá szavaik, mert a meglevő négyszáz—ötszáz szavuk az indulatok és érzelmek kifejezésére kevés, s mert egyébként is kényelmesebb, mások szavaival és dallamaival, ritmusos mozgással számot adni valamiről, aminek kifejezésére az ő szűkös szókincsük már nem alkalmas. Ezek a modern táncszámok, ezek a ragyogó zenei betétek, minden szépségük mellett a kifejezésnek ilyen primitív formáiról árulkodnak.

A dal- és táncbetétek nagy része egyébként jól segíti a film készítőit abban, hogy kifejezhessék a fiatalság életérzésének talán legjellemzőbb vonását: az állandó feszültséget. »Nagyon keskeny a pálya« — mondja az életről Riff, a jettek vezére. De mi növeli meg? — kérdezi Bernardo, a »cápák« főnöke. A »rumble« — az összecsapás, a küzdelem. De ez a film elején van és a néző még nem sejti, hogy mikor a végén, a magasvasút alatti épületek kietlen cementfalai között megtörténik a két banda végső összecsapása és a gyerekek kezében megvillannak a kések, éppen ez a két fiú marad ott halva a hideg cementen, egy rosszul sikerült játék furcsa áldozataiként. És ott marad halva Tony—Rómeó is; a szerelemnek egy féltékeny ellenfél revolverlövése vet véget. Igaz, hogy Tony holttestét már a két banda tagjai együtt viszik az autóhoz, igaz, hogy Mária-Júlia szájából elhangzik a vád: *Ti mindnyájan megöltétek őt* — ami mindkét bandának, sőt talán még másoknak is szól. De, ha a történet feszültsége ezzel a gyászos véggel fel is oldódik, vajon ez-e a megoldási módja annak a kérdésnek, amelyet a film oly kérlelhetetlenül szegez a társadalomnak?

A film készítőinek érdemét tehát végül is abban kell keresni, hogy, ha nagy koncessziók árán is, hozzá mertek nyúlni a fiatalság kérdéséhez. Igaz, nem foglalnak állást, nem nyúlnak elég mélyre, de mégis pontos diagnózist adnak, élesszemű fényképezőgépeikkel pontosan rögzítenek valamit abból, ami a West Side-on történik. A film egyik jelenete a kis bárban játszódik; vezérük halála után itt gyűlnek össze ismét a jettek. Tonyt keresve, közéjük téved Anita, a »cápák« már meggyilkolt főnökének kedvese. A megdühödött fiatalok rángatni kezdik a lányt, megverik, ruháját szaggatják — amíg a bár előkerült tulajdonosa kiszedi a lányt kezükből és lehordja őket. »*Mit akarsz?* — vág vissza a jettek közül egy, az öregnek —, *ti tettetek bennünket ilyenné, amilyenek vagyunk!*« Vajon hányan figyelnek ott kinn fel erre a mondatra? Vajon hányan értik meg belőle a felnőttek szörnyű felelősségét? A múltért és a jövendőért.

Pamlényi Ervin

A tanár és

A budai Nagy Jenő utcában, a négyes számú ház egyik földszintes lakásában együtt él Szontagh Katalin magyar-történelem-földrajz szakos tanár és Makoviczky Dorottya magyar-történelem szakos pedagógus.

És mennyi minden él együtt velük.

Szontagh Katalin a pozsonyi tantítóképzőben valamikor a tanára volt Makoviczky Dorottyának. De milyen az élet? Az idő különbsége az évek múlásával összeszűkül. Azután egészen elfogy. Ma mind a ketten nyugdíjasok. Szontagh Katalin 1957-ben egy óbudai gimnáziumból, Makoviczky Dorottya 1959-ben a Batthyány utcai általános iskola felső tagozatából ment nyugdíjba. A régi tanár eleven és derűs; a volt tanítvány világos arcú, tekintete, bőre, színe áttetsző és gyöngyházfényű a szeme.

Nevük — Szontagh, Makoviczky — az emberek jó részének nem mond sokat. Néha azonban a mellékutcának is történelme van. A kis lakásba nagy emlék van bezárva.

Szontagh Katalin közeli rokona annak a Szontagh Pálnak, aki 1848. októberében, a bécsi forradalmárok kapitulációja után kiszöktette Bemet a császárvárosból és Pozsonyba menekítette Kossuth-hoz. Szontagh Madách legjobb barátja volt. Elsőnek olvasta a Tragédiát. Róla mintázta Madách a kétkedő, okos, fanyar Lucifert. Makoviczky Dorottyának a nagybátyja volt az a Makoviczky Dusán rózsahegyi szlovák orvos, aki hat éven át Tolsztoj mellett élt Jasznaja Poljanán. Aki Tolsztojnak — »Drága Dusán!«, »Dusán szent!« — orvosa, bizalmasa, egy ideig titkára volt. Akivel — »Dusán megyünk...« — Jasznaja Poljanából együtt menekült 1910 egyik ködös, nyirkos ősz-éjszakáján, hogy már csak holtan kerüljön haza a Jasznaja Poljana-i nagyerdő kilenc tölgyfája alá.

A kis lakásban a »Drága Dusán« és a »fanyarul okos« Lucifer, Szontagh Pál emlékét keltegetjük.

Ősz van megint. Nyirkos köd szalad az ablak előtt.

Makoviczky Dorottya a nagybátyjára, »szent Dusán«-ra, mint a jóság, szelídség jelképére emlékezik vissza. A forró emberszeretet alakja volt; sápadt, szőke férfi, az aszkézis arcvonásaival. A liptói Rózsahegyen született, Sopronban és Nagykőrösön végezte iskoláit, Prágában az orvosi egyetemet, már diákkorában tolsztojánus lett, orvostanhallgatóként megtagadta még egy béka viviszekcióját is, s végzett orvosként ingyen gyógyított Zsolnán. Minden idegszála Tolsztojhoz húzta, akinél 1894-ben járt először, 1897-ben kétszer is, 1901-ben együtt nyaraltak a Krímben és 1904-ben, mikor kitört az orosz—japán háború és Tolsztoj háziorvosa is bevonult, Tolsztoj felesége Dusánt hívta meg »ideiglenes helyettesítésre«. A szlovák orvos végleg maradt. Tolsztoj azt írta róla, hogy már akkor is hiányzik neki valami, ha a Dusán *kalapját* nem látja a fogason. Dusán jó volt, szelíd, [illegible] volt és finom árnyék, egy [illegible] kéta karcolat, Tolsztojnak orvosa, titkára.

Makoviczky Péternek, a Dusán édesapjának, a liptói havasok közt valamikor híres juhászata volt. Az ő nevéhez fűződik a liptói túró — idővel már nemcsak a saját juhászatát fogta be, hanem összevásárolta a juhtejet a bacsá-knak nevezett számadó juhászoktól, a liptói túrónak olyan híre lett, hogy Vilmos német császárnak például minden évben egy bödön őszi túrót, jászjenká-t kellett Liptóból küldeni. Makoviczky Péternek nyolc gyereke volt. A Makoviczky Dusán testvérei közül már nem él senki sem. Makoviczky Dorottya, Dusán Emil nevű testvérének a leánya. Makoviczky Dorottya özvegy édesanyja Liptószentmiklóson lakik; 93 éves.

A szent Dusán — Tolsztoj futása, tüdőgyulladása, az asztapovói állomáson bekövetkezett halála után — elbujdosott. Üzött vadként bolyongott, visszatért vezekelni a somorodinói monostorba, ahol Tolsztoj nőtestvére élt. Félelemmel teli leveleket írt testvérbátyjának, ifjabb Makoviczky Péternek Rózsahegyre. Kétség és vád gyötörték: miért nem tudta megakadályozni Tolsztoj futását, halálát? Ingyen gyógyít tovább, Jasznaja Poljanán kolerás parasztokat, kiütéses tífuszban megbetegedett katonákat ápol, a világháború és a forradalom sebesültjeit. Kiütéses tífuszban betegszik meg maga is. Tíz hónapig fekszik, már csak az ápolónője, a hűséges Materna Konstantinovna Orjehova, egy Jasznaja Poljana-i parasztlány marad mellette. Miután felépül, 53 éves korában feleségül veszi. Két év múlva, 1921-ben, 55 éves korában feleségével együtt hazamegy Rózsahegyre, hazaviszi a »kosarát«, amelybe a világirodalom egyik fejezete, a napló, a futás hiteles története van bezárva. Ebben őrzi a sürgönyöket is, amelyeket Asztapovón kapott, például Behterov orosz orvostanártól: »Ha boncolják (ti. a halott Tolsztoj-t), a géniuszok e géniuszának agyát legyen szíves félretenni, hogy elemezzék...« A kosár tartalmát először ifjabb Makoviczky Péter látja, azután Pásztor Árpád pesti riporter, aki nyilvánosság elé hozza.

1921. március 12-én hiába várják a rózsahegyi Makoviczky-villa ebédlőasztalánál a szent Dusánt. Keresik a kertben. Nem lelik. Végül a cselédlány találja meg a padláson, holtan. Felakasztotta magát. Özvegye Németlipcsén él, lányánál, egyetlen gyermeküknél. Az özvegy Trencsénben volt ápolónő, ma nyugdíjas, s legutóbb — negyven év után — hazament meglátogatni Jasznaja Poljana-i parasztcsaládját, amelyből már csak az öreg nővérét találta meg.

A világirodalmi jelentőségű feljegyzéseket a Makoviczky-család őrzi. S ápolja az emlékezetét egy nagy tervnek. Makoviczky Dorottya is azt állítja, hogy csak Tolsztoj halála akadályozta meg Dusán elképzelésének a megvalósítását: a futás során Rózsahegyre akartak szökni, hogy Tolsztoj elbújjon, rejtekezve éljen tovább a liptói havasokban.

Madách egyszer azt írta legjobb barátjának, Szontagh Pál horpácsi birtokosnak: »...az emberi természet soha Ádám a teremtés óta folyvást csak más és más alakban jelenik meg...« E sornál villant fel talán Az ember tragédiájának a madáchi terve.

De ki volt az a Szontagh Pál, akire Szontagh Katalin úgy emlékezik vissza, hogy ősz, kék szemű, szép, ránctalan arccal; csipkelődő, szarkasztikus és kétkedő ember; agglegényként él horpácsi birtokán. Szontagh Pál fogalmazó volt Bécsben, Pulszky Ferenc mellett a kancellárián. Mikor a bécsi forradalom 1848 októberében elbukott, Bem sebesülten Szontagh-hoz menekült. A fogalmazó útlevelet szerzett a számára, civilruhát, kocsisként egy bakra ült (és nem fordítva, ahogy néhány emlékezés állítja, teszi hozzá Szontagh Katalin), Pozsonyba vitte Bemet, bemutatta Kossuth-nak, akinek Bem felajánlotta a szolgálatait. A szöktetés Szontagh-nak majdnem az életébe került. Jó ideig Olmützben raboskodott, szabadulása után Horpácson élt, legjobb barátja Madách volt, aki a Tragédia néhány részletét Horpácson, Szontagh házában, Szontagh cseresznyefa íróasztalán írta, amely később a Mikszáth Kálmán tulajdona lett. Szontagh olvasta elsőnek a Tragédiát, a magyar irodalomtörténet két helyen is emlegeti — Mikszáth Kálmán özvegyének Visszaemlékezéseiben, azután a kritikai Mikszáth-kiadás jegyzetei közt —, hogy Madách a »fanyarul okos« Szontagh Pálról mintázta Lucifer alakját.

Szontagh 1904-ben halt meg. Néhány éve ott álltam süppedő sírja előtt a horpácsi kis temetőben. Lucifer Mikszáth Kálmán felesége mellett pihen, a rozsdás vaskerítés mögött. Sírjára ezt vésték: »Nyugtalanul fürkész, forr, kétkedik és tagad a fej.« Szontagh Pálnak az unokaöccse, Szontagh Antal volt az örököse. Ő azután Mikszáth Kálmánnak adta el a horpácsi kis birtokot és a horpácsi Szontagh-házat. Szontagh Katalin a Szontagh Antal lánya. Úgy át van még itatva azzal a — ahogy Mikszáth írta — marmancsvirágos nógrádi tájjal, néppel, figurákkal, olyan közelről ismerte Mikszáth alakjait, hogy rendre felsorolja, kiről mintázta Mikszáth a hőseit. Pedig már évtizedek óta nem járt azon a tájon, ahol valaha a Szondy két apródja kergetőzött; ahol valamikor Madách borongott; ahol a Bem szabadítója kétkedett; ahol Mikszáth pihent füstkarikákat eregetve; ahol »a füvek zöldebbek, a virágok illata édesebb«, ahol »a felhő is, mintha rózsaszínbe öltözne, mikor átsuhan...«

A jó Dusán szlovák volt. Egyik testvérének a lánya, Dorottya, magyar. Szontagh Pál szász eredetű szepességi bányászcsaládból való. Bem lengyel — a népek tavaszáért küzdött magyar csatatereken. Tolsztoj — a név magyarra fordítva Vastagot jelent — az Oroszországba letelepült német Dick-család leszármazója.

Mennyi nép...

NAPLÓ

December 2

Megjelent Moszkvában orosz nyelven az Állami Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában József Attila verseinek válogatott kötete 405 oldal terjedelemben. A könyv szerkesztői: Kun Ágnes, Martinov és Szurkov. A könyvet Dimitrij Biszki illusztrálta, előszavát Dávid Szamoljov írta, válogatta és az életrajzi adatokkal ellátta Szabolcsi Miklós. A verseket kiváló szovjet költők fordították.

✉

A lengyel állam megalakulása, kultúrája és kapcsolata a magyarokkal címmel dr. Zdzislaw Rajewski professzor, a varsói Archeológiai Múzeum igazgatója tart előadást kedd délután 5 órakor a Lengyel Olvasóteremben.

●

Bukarestben szombaton emlékkiállítást nyitottak meg Ferenczy Károly festőművész születésének 100. évfordulója alkalmából.

♔

Jean-Louis Barrault társulata Párizsban bemutatja Arthur Kopit amerikai szerző népszerű darabját. A Théatre de France-ban bemutatásra kerülő mű címe hosszú és kissé szokatlan: »Oh dad! Poor dad! Mamma hung you in the closet and I'am feelin' so sad«. (Oh Papa, szegény Papa, a Mama felakasztott téged a mellékhelyiségben és én oly szomorú vagyok.)

☺

Verdi Aidáját mutatta be péntek este a debreceni Csokonai Színház. A nagy sikerű bemutatón a debreceni MÁV-filharmonikusokat Rubányi Vilmos vezényelte, az operát Horváth Zoltán rendezte.

Victor Hugo Ezer frank jutalom című színművét mutatja be december 7-én a Pécsi Nemzeti Színház.

△

A bukaresti rádió és televízió nyilvános hangverseny keretében emlékezett meg Kodály Zoltán 80. születésnapjáról. Mircea Cristescu fiatal román karmester vezényletével előadták Kodály Galántai táncok című kompozícióját.

✳

A szegedi József Attila Tudományegyetemen szombat este ünnepségen emlékeztek meg az intézmény névadója, a tragikus sorsú költő halálának 25. évfordulójáról. Az egyetem központi épületében József Attila életét és munkásságát bemutató kiállítás nyílt.

✉

A Gazette des Beaux-Arts októberi számában méltatja Pataky Dénes művészettörténész »Magyar rajzművészet« című könyvének angol nyelvű kiadását, melyet a Corvina jelentetett meg.

♥

A Guineai Köztársaság Afrikana nevű negyven tagú népi együttese szombat este hazánkba érkezett. Az együttes a Fővárosi Nagycirkuszban lép fel, és több mint egy hónapig marad nálunk.

♔

Weimar közelében az egykori buchenwaldi koncentrációs táborban az eddiginél lényegesen nagyobb, tíz kiállítási teremből álló múzeumot rendeznek be.

1021

„MAJD EMLÉKEZNI JÓ LESZ"

Huszonöt éve halt meg — 1937. december 3-án — József Attila és azóta is él. Akkor sem lehetne őt letagadni, ha történetesen egyik napról a másikra összes írása megsemmisülne. Mint a csillagászok némelyik égitest mozgásából következtetnek egy másik tömeg létezésére, úgy lenne bizonyítható e költészet jelenléte. Könyörtelen — még azon az áron is, hogy esetleg nem tudjuk átugorni — magasra tettük, de nem is tehettünk egyebet. Ha már feltalálták a repülőgépet, nevetség lenne szárnyakat fabrikálni viaszból és tollból.

Azt mondjuk: az egész nép költője volt. De tegyük hozzá azonnal: csak azért fejezhette ki korában a dolgozó nép egyetemes érdekeit, mert mindenekelőtt a munkásosztály költője akart lenni. Nem »úri kis kezét« nyújtotta feléje, hanem önmagát, egész lényét, élete és költészete értelmét. Ma viták folynak a pártosságról és a szocialista realizmusról, a való világ tükrözésének lehetőségeiről, módozatairól. De aligha vitatkozhatunk azon, hogy József Attila költői életművében a világ olyan színtű pártos szemléletével találkozunk, mely a műveken keresztül megrajzolja az embernek, az adott kor és ország osztályharcos kommunistájának alakjait is. Mi ehhez az alakhoz, ehhez a típushoz fordultunk akkor és fordulunk ma is. Hozzá fellebbeztünk a kétkulacsosság, a totyakosság ellenében, a félig kimondott szavak, a magába révült költészet, a szellemi toprongyosság ellenében.

Kass János rézkarca:
Illusztráció az „Éhség" című vershez

Egyike három legnagyobb költőnknek, de mit érdekelte őt a költészet maga? Csak annyira, amennyire a vers is osztályharcos lehet. De alkalmasint ez is kevésnek bizonyult számára, mondhatni átélte azt a marxi megállapítást, mely szerint a kritika fegyvere nem pótolja a fegyverek kritikáját. (»*Rongy ceruzámat inkább leteszem / s köszörüllöm a kasza élit, / mert földünkön az idő érik / zajtalanul és félelmesen*«).

Költői arculatának, melyet bármely oldalról nézünk, mindig ugyanazt a lényeget mutatja, egyik fontos vonása a tudatosság. Sem kommunistaként, sem költőként nem bíz semmit az ösztönökre, mint »az adott világ varázsainak mérnöke« kutatja a valóság és a belvilág szerkezeteit. Ha mérnök lett volna, épületeit vagy hídjait mutogatnánk, bámulnánk a pillérek finom ívelését és ez persze, könnyebb is lenne számunkra, mint kitapogatni verseiben az erezetet.

Sok szó esik az irodalomban a költői előzmények felhasználásáról. Osztályozzák őket, s időnként felbukkannak olyan vélekedések is, melyek az előzmények egyikét-másikát kirekesztenék a szocialista költészet építési területéről, az »idegeneknek tilos a bemenet« jeligével. A példák, köztük József Attiláé is, arról vallanak, hogy bizonyos formai eredményeket nagyon gazdaságosan fel lehet használni és mindenekfölött: átalakítani egy új költészet megteremtésében. Nem arról van szó manapság, hogy visszalépjünk az irodalom egy kezdetibb stádiumába, vagy hogy a szocialista irodalom országútját valami csábos és meghitt erdei ösvényre akarnánk felcserélni. De igényünk, sajátmagunkkal szemben egyben követelmény is: tudnunk kell mindazt, ami mások már tudtak és onnan kell tudnunk, ahonnan az általunk választott elődök is tudták.

Ez már érintkezik a modernség kérdésével. Nincs vita azon ma már, hogy a modernség ismérvei elsősorban tartalmi jellegűek, vagyis korszerű irodalom csakis a szocializmus eszméinek talajából növekedhet nálunk. Mégis, az ítéletek időnként megbicsaklanak és akad arra is hajlandóság, hogy modernnek kiáltsunk ki olyasvalamit, mely fölött zászlóként, évtizedek óta — a költészetben József Attila óta — túlhaladott eszmék rongyai fityegnek. A modernség magatartás is számunkra, a változtatás, az alakítás, a nem kívül maradás magatartása, nem kevéssé azért, mert példákra, sőt rá, a Példára hivatkozhatunk. E magatartás persze a marxista meggyőződés, a tudatos jövőbe látás nélkül csak ideiglenes és tartalmatlan lehet. Az egyéni sors, az átmeneti visszaesések ebből a szempontból csak másodlagosak, hiszen »*ha beomlanak a bányát / vázazó oszlopok, / a kincset azért a tárnák / őrzik és az lobog.*« — vallotta József Attila egy valóban kétségbeejtő történelmi helyzetben akkor, amikor a hitleri fasizmus árnyéka már Európára nehezedett. Hogyne volna nekünk okunk a hitre és optimizmusra, hiszen naponta tapasztalhatjuk a marxizmus világformáló erejét és tanúi vagyunk gyereksorba szorított népek hirtelen felnövekedésének.

Nem könnyű, de azért sokkal könnyebb hűséggel megállni helyünkön, mint harminc évvel ezelőtt, mikor hazai irodalmunkban József Attila képviselte a hűséget és el nem tántorodást. Ez a hűség az egész magyar költészet dicsősége is, és foggal-körömmel ragaszkodnunk kell a költői magatartás e formájához. Csak úgy becsülhetjük magunkat igazán, ha az ilyen költői példaadást megőrizzük, folytatjuk és követésére intjük az utódokat.

Ami József Attila költészetében különösen folytatást követel, az nem más, mint filozófiai telítettsége. A »filozofikus« jelző, talán a felületes megközelítés eredményeképpen, elég könnyen odaragad olyan írásokhoz is, melyeket inkább filozofálgató jellegűnek nevezhetnénk. József Attila nem filozofált, de minden költményén átsugárzik tudományos világnézete. Tehetsége különös kohó volt, s ez a kohó költészetté olvasztotta a tudományt, költői képekké a logikát és a tételeket. A materializmusról régebben, mint valami földhöz ragasztó béklyóról szoktak beszélni, mely lehetetlenné teszi a költői szárnyalást. Költészete ennek az ellenkezőjét bizonyítja. Csak azért tudta a világot ilyen izzó hőfokon ábrázolni, mert éppen a dialektikus materializmus alapján úgy fogta fel, mint állandóan mozgásban levő, az ellentétek harcában előrejutó és megismerhető egységet. Nem a megállapodottság, hanem a változás, a folyamatok költője, aki a maga belvilágát is az objektív valóság egy darabjának tekintette és így is tárta fel.

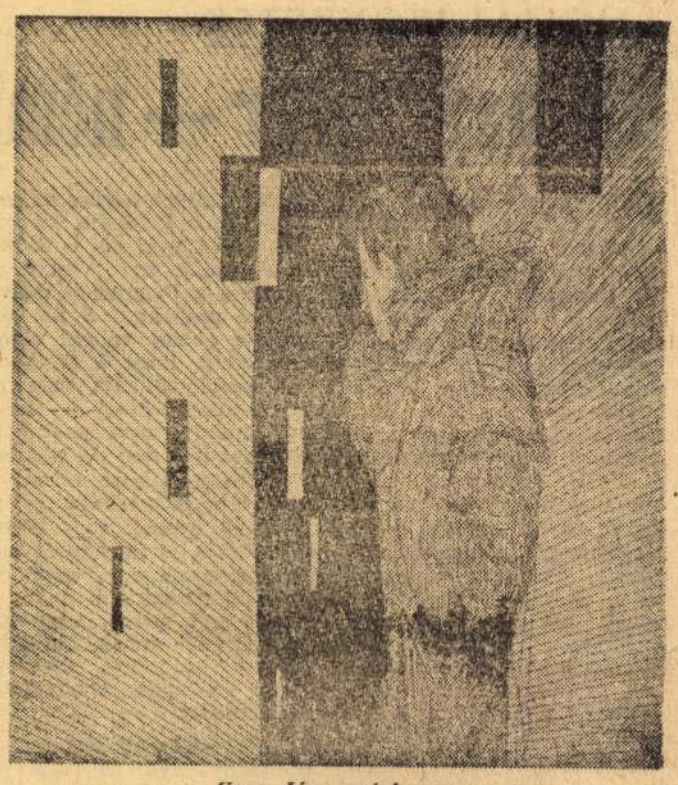

Kass János rézkarca:
Illusztráció a „József Attila" című vershez

Bennünk, fiatalabb költőkben határozottan él az az igény, hogy a világot filozófiai síkról is áttekintsük. Semmiképpen sem elégedhetünk meg a környező valóság felszínes ismeretével, sőt meggyőződésünk, hogy a törvények tudományos elsajátítása, feltárása nélkül nem jöhet létre hatékony költészet.

Példaadó számunkra József Attilának az a fajtájú erkölcsisége is, mely a cselekedetek helyes mércéjének azt tartotta, hogy javára vannak-e a munkásosztály érdekeinek vagy sem. Hétköznapjainkban, emberi, írói tetteinket, habár más körülmények között, mi sem igazíthatjuk máshoz.

Persze, a lényegbeli követnivalókkal együtt, élnünk kell az által létrehozott költőiformai eszközökkel is. Sokan vitatják József Attila jelentőségét a formai újítások vonatkozásában, s így mintegy lejjebb szállítják költői rangját is. E vélekedések legalábbis felszínesek, mert figyelmen kívül hagyják a vers belső formáit, éppen azokat, amelyeket József Attila új lehetőségekkel gazdagított. Gondolok mindenekelőtt a lírai azonosításra (»*szalad a puli pillanat*«, »*kóbor kutyaként jár a szél*«, stb.), mely ugyan korábban sem volt ismeretlen, ám József Attila használta először szinte rendszerként a sajátos képalkotással és a költői szókincs időszerű felfrissítésével, gazdagításával együtt. Mindez az ő költészetében eszköz volt csupán és csak akkor gazdálkodunk jól örökségével, ha eszközeit, külsődleges formai eredményeit nem szakítjuk el a pártosságtól, a hűségtől, a tudományos világlátástól.

„*Irgalom, édesanyám, mama, nézd, jaj, kész ez a vers is!*« Ezzel a verssorával hasította szét annak idején ifjúi közönyöm burkait és kényszerített, hogy átadjam magam költészete sodrásának. Felnyitotta szemem a külső és belső világ megfigyelésére. Sokat küzdöttünk egymással, mert azt akartam, hogy társak legyünk a harcban, de ő bőröm alá búit és kiszólt a számon. Egy időre el kellett hagynom, hogy szeretni tudjam, s azt hiszem, valamennyien így vagyunk példaképeinkkel. De ma: zászlónk, s mert értjük igazát, együtt akarunk lobogni vele.

Györe Imre

Gilbert Cesbron:

Azon a napon

Egészen pici kis gyermek volt, aki igazán jól csak az apját, anyját, meg a mesebeli Piroskát ismerte. A többi embert, személyeket két csoportra osztotta: rosszakra és kedvesekre. Nem tudta, mit is neveznek »mesének«: számára minden igaz volt; az emberek az utcán nem voltak kevésbé különösek mint azok, akiknek tetteiről meséltek neki, hogy elaltassák. Éjszakáinak álmai összefűzték napjait anélkül, hogy határt tudott volna vonni a kettő között. Minden igaz volt.

S íme, eljött a világ vége, azon a tavaszi délutánon, amikor a kertbe a nála magasabb fű közé leültették.

Igen, a világ vége! Vajon nem kell egy napon eljönnie?

Nos hát, azon az április 27-én, délután fél öt óra felé történt, miközben a kisfiú csendesen csevegett egy fehér-sárga színű pillangóval. Hirtelen észrevette, hogy a lepke szárnyai megremegnek, széttárulnak s a különös szirom pörögve, mint egy kormányát vesztett repülőgép egyenesen az ég felé szállt. Míg boldog szemekkel követte ezt a mennybemenetelt, ezer és ezer madarat vett észre, amelyek szárnyrebbenés nélkül szálltak felfelé, mintha a nap vonzotta volna őket magához. Minden irányból fák, füvek bújtak elő, amelyek titkaikból kitépve, fájdalmas kiáltással emelkedtek a magasba.

A kisfiúnak eszébe jutott a *kvi-kvi* (amit a szülei inkább pintyőkének hívtak) s fejét a ház felé fordította. A ketrec üres volt és darabokban lógott. Maga a ház is dülöngélt és az ablak üvegei is olvadoztak: a homlokzat olyan volt, mintha minden ablaka sírna. A gyermek tapsikolt örömében és várta a folytatást.

Hirtelen nagyon melege lett; a kicsinek az az érzése támadt, hogy a fürdőkádban ül. Mosolyogva, gépiesen végignyúlt a langyossá vált földön. Nagyon finom volt, mert lágyan remegett; s a gyermeknek meg kellett feszítenie minden erejét, hogy e ringatástól el ne aludjék. Elnyúlva először a vörös eget látta, amelyen kráterek nyíltak. Egy medveformájú fehér felhő nagyon gyorsan és nagyon alacsonyan futott keresztül, majd mintha meggondolta volna magát, visszafordult — de késő: elolvadt, valami hatalmas torok magához vonzotta, s kutya, macska, bolha, majd semmi lett.

Amint csodálkozó tekintetét a kisfiú elfordította, látta, hogy a kert növényei hirtelen megnőttek s olyan élénk színekben virágoztak, hogy hunyorítania kellett. Még annál is erősebb illat vette körül, mint amilyent anyján szokott esténként érezni, mielőtt elmegy és megcsókolja kisfiát. Örömében felkiáltott s kezével megérintette a hozzá legközelebb eső virágot; tűzforró volt.

Szürke hócsomók hulltak az égből s földet érve megperzselődtek. Mindenfelé füst szállt fel, valami furcsa sistergéstől kísérve. A kisfiú megpróbált újra fütyülni, de hiába s mint mindig, egy pillanatra most is elszomorodott ettől.

Hát a ház? — Magába roskadt, felfújódott, itt-ott hatalmas hólyagokat vetett, amelyek aztán szétpukkadtak. Sokszínű, kelt tésztához hasonlított s lassan terjeszkedett a forró kert felé. »Nemsokára itt lesz!« — gondolta a gyerek s nevetni kezdett. Micsoda nap! Csak azt sajnálta, hogy apja meg anyja nem voltak itt s nem élvezhették együtt ezt a csodálatos látványt. Kiáltásokat hallott, lábdobogást. »Talán a katonák?« Dobogott a szíve az örömtől.

Elég nehezen lélegzett: sohasem végig s egyre hevesebben. »Anyuka jön majd — gondolta — s rendbe hoz mindent...« Homlokáról cseppek gurultak alá s arcát csiklandozták. Néhányat leszedett: csodálatos! Egészen pirosak voltak. Megkóstolta őket, de nagyon sósnak találta. Legjobban azonban az mulattatta, amikor észrevette, hogy a körme színe megváltozott: fehér, szinte kék lett. A keze most olyan volt, mint egy virág, amelynek öt szirma egymás után lehullik. Kereste őket a fűben, de hiába. »Anyukám majd megszid, amiért elvesztettem őket« — mondta először; azután nem is gondolt tovább rá, mert a villám egyszerre csak írni kezdett végig az égbolton el-eltűnő szavakat. A kisfiú úgy tett, mintha egymás után olvasná a szavakat (nem tudott még olvasni). Az írás abbamaradt és ő felkiáltott:

— Még!

Háromszor hallotta visszhangozni, egyre erősebben: MÉG... MÉG... MÉG... akkor a visszhanggal kezdett játszani, mindaddig, míg a szavak megálltak a torkában és égették. Füle zúgni kezdett s éles kiáltások metszették át a levegőt. »A vonat, ez végre a vonat!« — gondolta a kisfiú. Hallott már beszélni róla; nem remélte, hogy a vakáció előtt megláthatja (»Vakáció«: így nevezték a szülők azt az időt, amikor máshová mentek játszani).

Vajon a »vonat« volt-e az a vakító körmenet, amely az ég aljáról indult el, ez az acélkék tömeg, amely egyik percről a másikra hatalmasra nőtt, de ennek ellenére egyformán távolinak tűnt? Ez a fülsiketítő és lágy muzsika a vonat?

— Gyorsan! — suttogta a gyermek.

(Csak azt hitte, hogy suttogja »gyorsan«, mert vajon melyik emberi fül hallotta volna meg a hangját?)

Azért, mert hirtelen megduzzadt ajkai remegni kezdtek s mert lila kezei nem engedelmeskedtek akaratának, a kisfiú kívánta, bárcsak megérkezne anyja.

És íme, itt van, apával együtt. A gyermek nevetni kezd, mert négykézláb vonszolják magukat és ők is csupa pirossal vannak beborítva, hatalmas az ajkuk, mintha durcáskodnának. Milyen csodálatos nap!

— Picikém!... (alig lehet hallani és az arca forró). — Fáj?

— Dehogyis! — nevet s szeretne tapsikolni.

— Ennek így kellett lennie... — mondta apa zihálva. Ez lett a vége... Íme az atomháborújuk...

Sír — de nem: csak úgy tesz. Fekete és tüzes könnyek. Jaj, de mulatságos...

Most mindketten jelentéstelen szavakat mondogatnak: bombázó, dezintegráció, megtorlás. El is felejtenek az égre nézni, amely közben olyan lett, mint egy óriási arc, amely felé a kisfiú karjait nyújtja, olyan kiáltással, amelyet csak egyedül ő hall: s az ő kicsi fiuk hirtelen, széttárt karokkal az ég felé röpül, mint a madarak, mint a pillangók...

(Fordította: Korolovszky Klári)

1962 DEC. 24
1021

Miguel Delibes:

ÍGY EGY ÉJSZAKÁN

Nem tudom, mit tehet a börtönből imént szabadult ember egy hideg karácsonyestén, zsebében két duróval. Legjobb még, ha, mint én is, egyszerű gyermekdalt kezd fütyürészni, leül a fagyos parkban, nézi a járókelőket, az ünnepre készülődők sietős jövés-menését. Mert a legrosszabb nem az, hogy egyedül van, hogy csontig marja a karácsony hídege, hogy most került ki a börtönből, hanem az, hogy harminc éves, egyedül áll a világban, bal vállát reuma gyötri, gyomra korog, szájában nem volt egy falat, és fájdalmas emlék kíséri. Rossz a magány is, a látvány, hogy körülötte mindenki boldog, és ő nem bírja magát elszánni, hogy valahova bekopogjon. Minden rossz, mint ahogy mindennek átérzése is rossz, meg az a képtelen, bárgyú szándék, hogy végül új életet kezdjen egy ilyen estén, reumás ba vállával és zsebében két duróval.

Az est hideg, szürke, a sötét, nehéz felhők havat ígérnek. Azaz, havazhat vagy nem havazhat, de az, hogy havazik vagy nem, mit sem orvosolja reumámat, fogatlan számat, gyomrom ijesztő korgását. Így hát elindultam arrafelé, ahonnan muzsika hallatszott és egy emberre bukkantam: elegáns sállal bugyolálta be arcát, de ruhája elnyűtt volt, szakadozott. A járdán ült, káprázatosan kivilágított kávéház előtt, és lába közt a földön fekete svájci sapka feküdt, alig volt benne néhány garas. Közelebb léptem hozzá és némán megálltam mellette, mert az ember éppen a »Kék Duná«-t játszotta harmonikáján és bűn lett volna zavarni. Aztán meg úgy éreztem, hogy nekem játszik, és meghatott, hogy ilyen estén koldus muzsikál egy másik koldusnak. Amikor befejezte a szép melódiát, megszólítottam:

— Hogy hívnak?

Szemhéja alól fölnézett rám félig eltakart pupillával, mint az a kutya, mely tekintetével könyörgi, hogy ne rugják tovább. Megismételtem kérdésemet:

— Hogy hívnak?

Felállt és felelte:

— Nicolásnak.

Fölvette sapkáját, zsebébe csúsztatta a pénzdarabokat és felém fordult:

— Ha akarod, mehetünk együtt.

Éreztem, hogy szükségünk van egymásra, mert egy ilyen estén az embernek szüksége van másikra, az együttlét minden melegére. Tudakoltam:

— Családod van?

Rámnézett, nem felelt semmit. Csökönyösen megismételtem:

— Családod van?

Végül így szólt:

— Beszélj világosan.

Nem értettem, miért nem beszélek világosan, de másképp tettem fel a kérdést:

— Egyedül vagy?

Felelte:

— Most veled vagyok.

Kérdeztem:

— Tudsz-e menés közben játszani?

— Tudok — mondta.

Kértem, hogy játssza el a »Ma van karácsonyest«-et, miközben baktattunk, és néhány kései járókelő sandán szemlélt bennünket, én pedig, míg Nicolás játszott, meghalt fiamra és Chelóra gondoltam, meg arra, hol járna most Chelo és hol járna meghalt kisfiam. Amikor Nicolás befejezte játékát, azt mondtam neki:

— Ha akarod, játszd el most: »Szeretnék fent lenni, ahol a hold.«

Szerettem volna, ha Nicolás kérésem nélkül eljátszik minden olyan dalt, amely valami távoli visszhangot és ájtatos emléket ébresztett lelkemben, de Nicolás mindegyiket félbeszakította, és mindannyiszor kérnem kellett, hogy kezdjen el egy másikat; és eközben, míg emlékeimben kutattam s tűnődtem a szomorú jelenen, reszketés fogott el, a szívem elszorult.

Így baktattunk és lassan kijutottunk a központi negyedekből és nagy örömömre a kézművesek és kisiparosok gócpontjában találtuk magunkat. Olyan hideg volt, hogy a harmonika lehelete mint fehéres ködfoszlány megfagyott a levegőben. Akkor azt mondtam Nicolásnak:

— Gyerünk be ide. Itt nem lesz olyan hideg.

Bementünk egy düledező, üres kocsmába; középen hosszú gyalulatlan fenyődeszkaasztal állt, mellette néhány ugyanolyan hosszú pad. Jó volt itt, és Nicolás lecsavarta arcáról a sálat. Akkor láttam, hogy fél arca torz, alsó állkapcsa eltörött, és bőre ijesztő forradásban ráncolódik. Szeme sem volt arcának ezen a felén. Látta csodálkozó tekintetemet és így szólt:

— Megégtem.

Előjött a kocsmáros: tagbaszakadt ember volt, tarkója kopasz, nyaka vastag, mint a bikáé. Vonásai erősek, inge könyéken felülig tűrve. Azon irigylésre méltó emberekhez tartozhatott, akik sosem fáznak.

— Mindjárt záróra — mondta.

Szóltam:

— Zárj be. Legalább egyedül leszünk.

Rámnézett, azután Nicolásra. Habozott. Folytattam:

— Zárj be. Barátom muzsikál és iszunk. Karácsony este van.

Mondta Nicolás:

— Három poharat.

Az ember szó nélkül bereteszelte az ajtót, három poharat tett a nedves cinkpultra és megtöltötte borral. Felhajtottam az egyiket és szóltam:

— Nicolás, játszd: »Mambru elment a csatába«, jó?

A kocsmáros érzelgős mozdulatot tett. Nicolás várt. A kocsmáros megszólalt:

— Nem; játssza csak előbb: »Utolsó este veled voltam.« Ezt a tangót táncoltam vele utoljára.

Tekintete furcsán elsötétült. És míg Nicolás játszott, megkérdeztem:

— Mi történt vele?

Mondta:

— Meghalt. Lassan már három éve.

Újra megtöltötte a poharakat és ittunk. Aztán megint megtöltötte és megint ittunk. Negyedszer is megtöltötte és negyedszer is ittunk. Nicolás egyszer csak elkezdte: »Mambru elment a csatába.« Átszellemülten játszotta. Éreztem, hogy a torkom elszorul és mondtam:

— A fiam mindennap ezt énekelte.

A kocsmáros újra töltött és meglepődve kérdezte:

— Fiad van és tud énekelni?

Feleltem:

— Csak volt.

Szólt:

— Az én feleségem is fiút akart, de nem teljesült a kívánsága. Olyan volt, mint a virág, hallod? Nem voltam jó hozzá és meghalt. Miért mindig a jók halnak meg?

Nicolás abbahagyta a harmonikázást. Azt mondta:

— Nem tudom, miről beszéltek. Amikor a fánkárusasszony megégette a pofámat, a nép a »Sej, te barna szép leány«-t táncolta. Csak erre emlékszem.

Kiitta a borát és a »Sej, te barna szép leány« dallamát kezdte próbálgatni harmonikáján. Aztán szépen el is játszotta. A kocsmáros ismét töltött és a pultra könyökölt. Úgy látszott, csupasz alkarja nem érzi a pult nedves hidegét. Tekintetem megpihent rajta, majd Nicoláson, az üres helyiségen, és mindent meghittnek, családiasnak éreztem. Nicolás félszeme furcsán csillogott. A kocsmáros zord arca megenyhült. Ivott és beszélni kezdett:

— Egy szalmaszálat se rakott az utamba. Mindig jó volt, én pedig hol kedves, hol meg goromba voltam hozzá. De sose gondoltam, hogy ritka teremtés. Aztán, amikor elveszítettem, azt mondtam: »Olyan volt, mint a virág.« De már késő volt, eltemették, és a fiú, akit annyira várt, nem születhetett meg többé. Ilyen a sors.

Míg beszélt, felhajtottam két pohárral; meg kell mondanom, nem szánt szándékkal. Ezen az éjszakán nem kívántam a mámort, hanem egészséges, vidám örömre áhítoztam és szentül eltökéltem, hogy jóváteszem botlásomat. A harmonika lágy zenéje őszinte lelkesedésre hevített, forró vágyat éreztem, hogy

(Kass János rajza)

szeressem Nicolást, a kocsmárost, meghalt fiamat és megbocsássak Chelónak. És így szóltam:

— Amikor a gyerek megbetegedett, azt mondtam Chelónak, hogy orvost kell hívni. De ő azt felelte, hogy egy orvos tíz duróba kerül. »Az is pénz?« — mondtam. És ő: »Nem tudom, hogy pénz-e vagy nem, de nekem nincs annyim.« És akkor azt mondtam: »Nekem sincs, de ne mondd, hogy tíz duro pénz.«

Nicolás rám meresztette mámortól csillogó félszemét. Már nem játszott, a harmonika ernyedten lógott le nyakából a hasára, mintha örökre elcsendesedett volna. A hangszer füle, fujtatója, billentyűi piszkosak voltak, de pompásan szólt és ez számított. Amikor Nicolás újra kiürítette poharát, kérőleg fordultam hozzá, mert egész lényem kívánta a muzsikaszót:

— Játszd a »Csendes éjt«, ha nem vagy még fáradt.

De Nicolás nem ügyelt rám, talán nem is hallotta szavaimat. Tekintete egyszerre elborult. Azt mondta Nicolás:

— Miért volt életemben olyan kutya balszerencsém? Egyik nap egy lottóüzlet vitrinében megláttam a 21-es számot és ezt gondoltam: »Megveszem, egyszer a 21-et is meg kell játszani«. De arra jött egy szomszéd és azt mondta: »Mit nézed, Nicolás? Kis számot nem húznak ki.« Én pedig azt gondoltam: »Igaza van; kis számot sosem húznak ki.« Nem vettem meg a 21-et, hanem a 47 234-et.

Nicolás elhallgatott és sóhajtott. A kocsmáros feszülten figyelt rá. Azt mondta:

— A 21 nyerte a főnyereményt, mi?

Nicolás szeme lázban csillogott. Megköszörülte torkát és így szólt:

— Nem tudom; de a 47 234 még vígaszdíjat sem kapott. Kutya balszerencse.

Csend támadt és mind a hárman koccintottunk, hogy elfelejtsük Nicolás balszerencséjét. Azután újra ittunk, hogy a jövőben búcsút intsünk átkozott balsorsunknak. Szemmel láthatólag fokozódó együttérzéssel hallgattuk egymás baját. A kocsmáros hirtelen megfordult, másik palackot keresett a polcon. Akkor éreztem, hogy gyenge vagyok, alig állok a lábamon.

— Elfáradtam; üljünk le.

Nicolás és én leültünk az egyik padra, a kocsmáros pedig az átellenben levőre telepedett, velük szemben; alig foglaltunk helyet, a kocsmáros elkezdte:

— Nem tudom, miért, de más volt mint a többi lány. Szőke volt, kék szemű, és korához képest jól mutatott. Olyan volt, mint a virág. Azt mondta nekem: »Pepe, add el ezt a kocsmát és kezdj valami másba.« És én feleltem: »Jól van, angyalom.« És mondta: »Lehet, hogy akkor lesz fiúnk.« És én feleltem: »Igen, angyalom.« És ő mondta: »Ha fiúnk lesz, szeretném, ha olyan szeme lenne, mint az enyém.« És én erre is azt feleltem: »Igen, angyalom.« És ő mondta...

Akadozó nyelvvel közbevágtam:

— Az én fiamnak is kék szeme volt, és azt akartam, hogy bokszoló legyen. De a Chelo makacskodott. Azt mondta, hogy ha a gyerekből bokszoló lesz, otthagy engem. És én azt válaszoltam neki: »Akkor már vénasszony leszel, nem kellesz senkinek.« És sírva fakadt. Sírt akkor is, amikor a gyerek rosszul lett, és én, ámbár nem sírtam, úgy éreztem, majd megszakad a szívem. A Chelo akkor a szemembe vágta, hogy szívtelen vagyok, mert nem sírok, de én azt hiszem, hogy ha az ember magába fojtja könnyét, még rosszabb. Amikor elhívtuk az orvost, Chelo ismét elpityeredett, mert nem volt tíz durónk, és én így szóltam hozzá: »Az is pénz?« A gyereknek már akkor nem kék volt a szeme, hanem fehér, víz színű. Az orvos ránézett, összeráncolta homlokát: »Rögtön meg kell operálni« — mondta. »Operálja meg« — feleltem. A Chelo a sarokba húzott: »Elment az eszed? Ki fizeti meg a költséget?« Dühbe gurultam: »Ki fizetné? Én magam.« Jött az ambulancia és azon az éjjelen nem mentem kártyázni, hanem a fiam mellett virrasztottam. A Chelo csendesen sírdogált a sarokban, egy pillanatra sem hagyta abba a szüppögést.

Elhallgattam és felhajtottam egy pohárral. Kint éjféli misére hívtak a harangok. Panaszosan szóltak ezen az éjszakán, és Nicolás felállt:

— Havazhat.

Az ablakhoz lépett, kinyitotta az egyik szárnyat, majd ismét bezárta és diadalmasan nézett rám:

— Már havazik. Nem csalódtam.

Egy darabig csendben voltunk, mintha az utcára és háztetőkre hulló pelyhek lágy zizegését hallgatnánk búvóhelyünkről. Nicolás újra leült és a kocsmáros nyersen rámordult:

— Zenét, az istenit!

Nicolás félrefordította fejét és legyező alakban széthúzta a harmonika fujtatóját. Játszani kezdte az »Isten veletek, fiúk, életem hű társai«-t. A kocsmáros megszólalt:

— Ha nem makacskodik, hogy anyjához megy azon a napon, még ma is itt lenne mellettem. De ilyen a sors. Senki nem tudja a jövőt. S ha nincs kocsma, a sofőr is józan, és nem esik meg az, ami megesett. De a sofőr részeg volt, ő meg az anyjához ment és egyszerre értek a sarokhoz. Ami a sors könyvében meg van írva, mindig beteljesedik.

Nicolás megpihent. A kocsmáros ingerülten tekintet rá:

— Játszol már végre?

— Várj — mondta Nicolás. — Azon a délután nem vettem meg a 21-et, de ez csak az én hibám volt, ez nem balszerencse. Így van. A fánkárusnő is csak azért égetett meg, mert a serpenyője alatt kuporogtam. No jó. De ő fölötte volt, és azt mondta, hogy ha én megégtem, ő tüdőgyulladást kaphat a harmonika szelétől. No jó. Persze csak hazudott. És én azt mondtam neki: »Még sose hallottam, hogy valaki tüdőgyulladást kapott a harmonika szelétől.« Erre ő: »Még senkit se forráztak le forró olajjal.« Fölfortyantam: »De az istenfáját, maga engem!« És a ganéj azt felelte: »Én is kaphatok tüdőgyulladást harmonikája szelétől.«

Nicolás szeme nedvesen csillogott, mintha könnyben úszna. A kocsmárost láthatólag untatta Nicolás okfejtése.

— Játszd már: »Ma van karácsonyest.«

Nicolás a keze közé fogta a hangszert.

— Mit játsszak? — kérdezte

A kocsmáros félig behunyta szemét, arcán heves indulat tükröződött.

— Játszd még egyszer: »Az utolsó estén veled voltam.«

Némán, szinte önkívületben hallgatta az első akkordokat. Aztán elkezdte:

— Amikor táncoltunk, a derekamra és nem a vállamra tette a kezét. Azt hiszem, nem ért fel a vállamig, mert kicsi volt, és így a derekamat ölelte. De ez nem volt baj, és mindketten megnyertünk egy tangóversenyt. Sok érzéssel táncolta a tangót. Az egyik versenybíró azt mondta neki: »Szép asszony, maga a lábával beszél.« És ő később felém nyújtota ajkát, hogy megcsókoljam, mivel megnyertük a versenyt. A tangó volt neki a legkedvesebb az életében, azonkívül, hogy gyereket akart.

Nicolás mintha mély álomból ébredne.

— Van gyereked? — kérdezte.

A kocsmáros összeráncolta homlokát.

— Mondtam már, hogy nincs. Lett volna, ha meg nem hal. Ezért is ment az anyjához. Akkor még nem tudtam.

Fölhajtottam egy pohár bort, hogy nyelvem megoldódjék. Úgy láttam magam előtt meghalt fiamat, mintha a világ egy szemernyit se változott volna azóta. Hangom rekedten csengett:

— A fiam meghalt azon az éjjelen, és Chelo otthagyott búcsúszó nélkül. Nem tudom, mitől félt az átkozott, hiszen a gyerek már nem lehetett bokszoló. De elment és azóta semmit sem hallottam róla.

Nicolás harmonikája lágy hangokkal töltötte meg a helyiséget. Talán ezért, a kocsmáros, Nicolás és én a dallamok szárnyán emelkedtünk a légbe, sóvárogva az elvesztett simogatásokért. Igen, talán ettől, a harmonika zenéjétől, talán egy ilyen éjszaka szellemeket idéző erejétől. A kocsmáros a térdére könyökölt, tekintete az asztal alá révedt.

Nicolás levette kezét a billentyűkről. Azt mondta:

— Száraz a szám.

És egymásután felhajtott két pohárral. Azután az asztal szegélyének támasztotta harmonikáját, hogy a szíj ne húzza nyakát. Odanéztem és láttam, hogy hátul a nyakán piros csík van.

— Fáj? — kérdeztem tőle.

De Nicolás nem ügyelt rám. Nicolás parancsoló gondolatainak engedelmeskedett. Ezúttal mit sem törődött kérésemmel. Azt mondta:

— Idáig vezetett az én kutya sorsom. Egy lompos némber leégette a pofámat és egy garassal sem kárpótoltak. A szomszédok azt mondták, pereljem be kártérítésért. De nekem nem volt pénzem arra, hogy az ügyet elindítsam. Maradtam fél pofával és jóéccakát!

Én újra meghalt kisfiamra és Chelóra gondoltam és kértem Nicolást, játssza el: »Körbe, körbe, gyermekek.« Azután ittam egy kortyot és szóltam:

— Néhány hónapos kényszerpihenőm alatt mindent átgondoltam és már tudom, miért hagyott el Chelo. Félt az orvosi költségtől és faképnél hagyott. Chelo nem szeretett engem. Csak a gyerekért tűrt el; különben már régen elment volna. Magamra hagyott a költséggel és kisfiam halála fölötti keservemmel. Azután, a többi. Hogy bedugjak egy lyukat, fúrnom kellett egy másikat és elcsíptek. Itt tévedtem: loptam, munka helyett. De már nem teszem többé...

Éles fájdalom hasított bal vállamba és egy pillanatra elakadt a szavam. Hörpintettem hát egyet és folytattam:

— Ráadásul...

A kocsmáros rám fordította fáradt, réveteg ökörszemét:

— Még más is van? — kérdezte.

— Van — feleltem. — A börtönben kegyetlenül gyötört a reuma és hogy gyógyítsanak, kivették minden fogamat és a mandulámat, de a reumám csak nem múlt el. És amikor már nem volt mit kivenni, azt mondták: »A 313-as szedjen szalicilt.«

— Á! — kiáltott fel Nicolás.

Hozzáfűztem:

— A 313-as én voltam tegnapelőtt.

Azután mindnyájan csendben maradtunk. Az utcáról csörgődobok vidám hangja hallatszott, és én meghalt kisfiamra gondoltam, de nem szóltam semmit. Hirtelen felzúgtak a templomok harangjai, és ezt gondoltam: »Teremburáját! Karácsonyéj van, örvendezzünk!« És kiittam boromat.

Nicolás hirtelen az asztalra dőlt és nyomban elaludt. Lélegzete szabálytalan volt, hortyogó, sípoló; rosszabb mint a harmonikájáé.

(Várady László fordítása)

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Pesti Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Könyv a karácsonyfa alatt

AZ ELEVEN PEZSGÉS a könyvesboltokban karácsony előtt — kevés szivetmelegítő látvány vetekedhet vele. S hogy a könyv is ott van díszes csomagolásban mengannyi karácsonyfa alatt, ezen érdemes kissé elmélkedni.

Magyarországon olcsó a könyv. Egyetlen európai ország se vetekedhet árainkkal, holott az előállítás költségei magasak. Nyomdakapacitásunk szűk, a könyvek úgynevezett »átfutási ideje« példátlanul megnőtt: fél esztendő bizonyosan beletelik, amíg a kézirat könyv formájában piacra kerül.

Hihetetlen feltételek mellett olcsó a könyv. S a becse egyre inkább növekszik. »Legszebb ajándék a könyv« hirdeti az Állami Könyvterjesztő, s ez nem reménytelen jelszó, nem balga, s rossz szichológiával dolgozó reklam, hanem ténykérdés. Egy tendencia megfigyeléséből született; abból, hogy a könyv eszmei értéke magasan fölébe nőtt bolti árának; nem a húsz forintot jelző nyomás tünteti fel értékét, hanem írójának neve és a kötet tartalma.

MÉG FEKETEPIACA is van a könyvnek, bármily hihetetlen. Ehrenburg önéletírását nem tudta elég gyorsan pótolni a második kiadás; felárral kaphat», nem éppen tiszta kezekből. S itt a következő, megható rejtelem. Honnan tudják Magyarországon már jó előre, hogy egy könyv majd gyorsan fogy el? Minden könyvesbolt dolgozója tanúsíthatja, hogy titkos dzsungeldob adja hírül például *Camus*, vagy Graham *Greene* munkájának megjelenését. Mintha tompa tam-tam adná hírül: dagad az előjegyzők listája; feltűnik a törzsközönség, mely az állandó vásárlás címén előnyökre tart igényt — és elfogy, elkél a könyv, pillanatok alatt.

Meglehet, hogy a könyvpiacot a hiánynak ez a nyomása tartja állandó mozgásban. Egyfelől tehát egészséges jelenség ez a kíváncsiság. Árnyalja ugyan sznobizmus, belejátszik az úgynevezett »beavatottak« mesterséges önpszichózisa is. De, az egész mozgást egy szűk intellektuel réteg számlájára írni már csak azért sem lehet, mert magyar könyvek esetén ugyanez a mozgás tapasztalható egyes esetekben; néha még verseskönyveknél is.

EGY ELEMENTÁRIS ÉRDEKLŐDÉS és kíváncsiság mozgatja tehát a könyvpiacot, s ennek számos tanújelét sokfelé tapasztalhatni. Amíg bizonyos színházakban nincs telt ház — például egy Miller-drámánál, a *Millerről* hirdetett előadás néha olyan tömeget vonz, hogy százak szorulnak az utcára. Vagyis nem mindig a szórakozásba rejtett műveltségnek, hanem a műveltségbe csempészett szórakoztatásnak is egyre több híve és élvezője van.

Ennek a jele a tudományos népszerűsítő irodalom keletje. Atomfizikától a polgári történetfilozófia bírálatáig fogynak a könyvek — itt nemcsak példány, hanem szerző és kézirathiány is van: a piac nagyobb, mint az ajánlat; az érdeklődés sürgeti a mielőbbi kielégítést.

Egy külföldi folyóirat nemrégiben az emberek civilizációs igényének háttérbe szorulását kapcsolja össze a növekvő kulturális jóléttel; a *kevesebb mosógép, több könyv*-elméletét igyekszik megmagyarázni. Mintha ma a könyv ugyanazt jelentené, mint régen egy nagy réteg számára. Az álom pótéletét; a megvalósíthatatlan ábrándok pótlékát; illúzióvilágot a szürke valóság ellen.

A problémával érdemes szembenézni.

AMIKOR AZ ESZTÉTIKA realizmusáról, vagy szocialista realizmusról beszél, egyik legjogosabb érvként a művészetnek a hamis illúzióktól való megtisztítására támaszkodhat. A valóság hiteles ábrázolásának tendenciája erős fegyver a kispolgári ábrándok szétfoszlatásában.

A mai irodalom tehát új típusú olvasókra számít, akik mást keresnek a könyvben, mint egy hajdan népes réteg. Az igazi művészet illúziója egyfajta illúziótlanság: szembenézés az élettel, gondjainak vállalása. A szépséget a való világ arányaiban bontja ki; az ábránd küzdelemben valósul meg, a tisztaság erkölcsi erő révén.

AZ IGAZI KÉRDÉS, tehát az, hogy megszületett-e már ez az olvasóközönség? S erre még a tudományos szociológia eszközeivel is nehéz feleletet találni. Annyi bizonyos, hogy jelenlétét érezzük; egy szélesedő igény jelzi.

Az igény azonban bizonyos értelemben csak formális tünete a szomjúságnak, kíváncsiságnak. S nekem van egy olyan gyanúm, hogy egyik legnagyobb hibánk: ezeket az olvasókat nem tanítjuk megfelelően olvasni.

A betűvetésen, a betűk összerakásán, s az olvasási igényen túl kezdődik az olvasnitudás birodalma. A formálás szépségét élvezni, átérteni a finomságait, felfejteni a művészet rétegeit — nem könnyű, és sajátos, gyakorlatban gazdagodó képességet igényel. Kritikánk pedig nem mindig tanít olvasni, hanem elvont ítéleteket formál; pedagógiánk pedig míg esztendőkig csak az eszmei tartalom bogozásában jeleskedett, műelemzései elmaradott módszerekkel maradtak meg a könyvek felszínén.

Hová vezetett ez? Egy nagyüzemben szabadon választott könyvek ismertetésében vetélkedtek egy műsoros esten. A kérdezettek negyven százaléka nem tudta megmondani a főhős nevét; hetven százaléka semmilyen eligazítást nem tudott arra adni, hogy pontosan hol játszódik a cselekmény; a puszta történet váza maradt meg a legtöbbjükben. Számosan akadtak, akik az író nevét is elfeledték, vagy más keresztnevet ragasztottak hozzá. Vannak tehát még sokan, akik előtt már világos az olvasás szüksége, de e csillag nyomába fogyatékos műszerrel, rossz iránytűvel indulnak el.

Nemrégiben olvastam egy régi riportot. Még az ipari forradalom korában, száz esztendővel ezelőtt London zsibárusait faggatta egy újságíró, ki a kedvenc szerzőjük. *Shakespeare* — válaszolták. A *Hamlet*, mondták a legtöbben —, mert az izgalmas, sokat vívnak benne, mérgezés is akad. Csak az a sok szóbeszéd nagyon akasztja az egész darabot — mondták.

Nem elég tehát Shakespearet olvasni. Az is fontos, mit olvasunk ki belőle. Megnyílik-e egész gazdagsága, költészetének izgalma? Vagy csak a vívás marad meg belőle?

A KÖNYVEK VILÁGÁBAN mindig csak újabb könyvek tudnak eligazítani. S nálunk nagyon hiányoznak az olvasási kalauzok, népszerű esztétikák, okos tanácsadók.

S ha melegedő szívvel nézzük a karácsonyfa alatt a könyveket: egy kissé ezek a könyvek hiányoznak az ünnepi fényben.

Ungvári Tamás

Karinthy Ferenc:

NYELVELÉS

Nyelvi finomságok

Észrevették már, hogy mást jelent a *vörösek* és mást a *vörösök*. A különbség mindössze egy kötőhangzó, a két alakot mégsem lehet fölcserélni. Az előbbit melléknévi értelemben használjuk, pl.: »ezek a labdák *vörösek*, nem kékek«, az utóbbi főnevesült: »a fehéreket kiverték állásaikból a *vörösök*«. Új jelensége ez is nyelvünknek, mely a grammatikai segédeszközök váltogatásával is egyre finomul, gazdagodik. A Magyar Nyelvhelyesség című kiadványban Tompa József két cikkben is tárgyalja ezt a napjainkban megfigyelhető érdekes differenciálódási folyamatot, számos esetet idézve rá. A *lakatosok, bőrösök, kalaposok, kesztyűsök* bizonyos foglalkozást űző iparosok, munkások, de már a pinceajtók *lakatosak*, a húsdarabok *bőrösek*, a korzón sétáló nők *kalaposak, kesztyűsek*. Az *akadémikusok* felszólalásai olykor *akadémikusak*, a *munkások* nem mindig *munkásak*, s a *liberálisok* (a liberális párthoz tartozók) nézetei se minden esetben *liberálisak* (szabadelvűek). Egyéb példákkal is szaporíthatnánk ezt a sort: a mesehősök *óriások*, a fák lehetnek *óriások*, a *nádasok* náddal benőtt területek, viszont a tó partjai *nádasak*, az ifjak *liliomosok*, szemben a kertekkel, melyek *liliomosak*, az *almások* almásszürke vagy almásderes paripák, de a rétesek (sőt, újabban bizonyos ügyek is) *almások*.

Másról van szó, ha azt mondom: olvasom az *aranyamat* (pénzemet), és megint másról, ha azt: olvasom az *Aranyomat* (mármint az Arany János kötetemet); lényeges különbség, hogy *Földvárt* értük-e el, vagy még csak a Siófok melletti régi *földvárat* — a kötőhangzó azonban pontosan eligazít. Egyes *v*-s tövű névszóink kétféleképp is ragozhatók: a hagyományos módon (a *ló — lova* analógiájára), és *v* nélkül (a *kutya — kutyája* szerint), de a két alak ilyenkor jelentéskülönbséget vagy árnyalatot hordoz. A *daru* nevű madár többese *darvak*, ám az emelő darué *daruk*. A *só* birtokos személyragos alakja eredetileg *sava* volt (mint a *savaborsa* kifejezésben), vegytani értelemben azonban a talaj *sója*-ról, *sók*-ról beszélünk, míg a régies formából egy másik, mást jelentő terminus technicus, a *sav* vonódott el: minden kisdiák tudja a különbséget. Hasonló szétválás történt a *hő* esetében is: a napsugárnak *heve* van, de egy testnek, fizikai értelemben, *hője*, és a *fajhő* többese *fajhők*. Néhány sorral följebb azt írtam: *névszóink*, írhattam volna helyette *névszavaink*-at is, bár ez utóbbi mostanában már kevésbé használatos. Ugyanígy: *tájszók* vagy *tájszavak*, *jövevényszók* vagy *jövevényszavak*, *vezényszók* vagy *vezényszavak* stb., a színészek azonban *végszavaznak* (és nem végszóznak), mikor az olvasópróbán szerepeiket egyeztetik.

Nemrég egy regényfordításban azt olvastam: »ezután ismét a balszárny *támadt*.« Furcsának, szokatlannak éreztem itt ezt az alakot, én inkább *támadott*-at írtam volna. Jobban végiggondolva a dolgot, a következők derültek ki. Ha konkréten harcról, küzdelemről van szó, többnyire így mondjuk: a sereg *támadott*, a Vasas csatársora lendületesen *támadott*, de már igekötővel ilyenkor is inkább a rövidült forma járja: gyalogságunk *rátámadt* az ellenségre. Viszont: hűs szél *támadt*, kedve *támadt*, jó ötlete, gondolata *támadt*. Petőfinél még »*föltámadott* a tenger«; ma már ez régiesnek hatna, helyette így mondanánk: *föltámadt*. Kiveszőben a biblikus »halottaiból *föltámadott*«, »ha Christus fel nem *támadott* ...« (Pázmány) féle alakok is: manapság a tetszhalálából *feltámadt* betegről beszélünk.

Hát azt megfigyelték már, mikor van valaki *iskolában*, és mikor *iskolán*? A mindennapi nyelvhasználat e szerény ragokkal is disztingválni tud: a gyerekek általános vagy középfokú *iskolába* járnak, a nagyobbak azonban már *főiskolára*, s ez utóbbi módon emlegetjük azokat is, akik *pártiskolán, szakszervezeti iskolán, kultúriskolán* stb. tanulnak, tehát már felnőtt korukban, érett fejjel. Ezek a továbbképző oktatási formák az elmúlt tíz—tizenöt esztendőben szaporodtak el, s az élő nyelv, íme, máris megleste módját, hogy grammatikailag is megkülönböztesse őket: napról napra fejlődik, színesedik, minden lehetőséget felhasznál, hogy egyre szabatosabban, pontosabban és árnyaltabban szolgálja a megértést, csak szemünk és fülünk legyen hozzá.

Maszek, avagy egy szó diadalútja

Ezt a szót Kellér Dezső alkotta és dobta be a köztudatba, még az ötvenes évek elején, egy konferanszában. Elmesélte, hogy egy barátja mondta neki az eszpresszóban: »Én most *priszek* vagyok«, azaz privát szektor, és ezt fordította át Kellér, az akkoriban dühöngő rövidítés-járványt gúnyolva, a magánszektorból tréfásan összevont *maszek*-ká. Nyilván maga se hitte volna, hogy ez a vicces szó ilyen karriert fut majd be: ma már országszerte, városon s falun egyaránt hallani, vezércikkekben, tanulmányokban szerepel, bekerült az Értelmező Szótárba, ismerik a külföldön élő magyarok is, polgárjogot nyert az irodalomban.

Nem egyedül álló eset ez arra, hogy írók, művészek játszi szóalkotásait átveszi a köznyelv. Hogy rögtön egy családi példával szolgáljak: a *halandzsá*-t Karinthy Frigyes honosította meg, a játékot meg a szót is. A *rikkancs* (legalábbis mai értelmében) Kozma Andortól származik, a *mozi* pedig Heltai Jenő találmánya vagy inkább leleménye a kimondhatatlan *mozgóképszínház* helyett; annak idején kedves sanzonja révén terjedt el:

Mert a Berta, mert a Berta
nagy liba,
Sokat járt a mozi-mozi-mozi-mozi-moziba ...

Mindez persze eltörpül a régi, főleg nyelvújítás korabeli nagy szóalkotók »tömegtermelése« mellett. Faludi Ferenctől származik sok egyéb mellett a *veszteség, vélemény, keverék, hitel, vita, zsebóra*; Baróti Szabótól az *anyag, erény, visszhang, zamat*; Dugonics Andrástól a *kör, gömb, testőr, futam, emlék*; Verseghytől a *nyomor, gyönyör, kaland, eskü, vágy, szónok*; Csokonaitól a *szomj, hangszer, világpolgár*. A nyelvújítás vezére, Kazinczy új szavaiból száznál több gyökeresedett meg s maradt fenn mindmáig, köztük a *füzet, keringő, szobrász, szellem, kedvenc, légy, elem, álarc, lakoma, évszak, szerény, féltékeny* stb., stb.; barátja, Szemere Pál alkotta a *jellem, csillár, botrány, ipar, érdek, rejtély, regény*; Kisfaludy Sándor a *bűnpör, kérvény, bizomány, közvélemény*; öccse, Károly pedig a *honvéd, díszlet, szélcsend, hatáskör* szavakat. Vörösmartynak a *küldönc*-öt, *szabály*-t, *tömeg*-et, *nagyszerű*-t köszönhetjük, Bajzának a *bohózat*-ot, *képtelen*-t, Jósikától való a *cég, esély, keret, játszma, üde, fölény, válság, csendélet* és így tovább és így tovább.

Ma már ilyen monumentális teremtő munkára nincs lehetőség, de szükség sem: nyelvünk szókészlete nagyjából kialakult, s csupán szórványosan, új fogalmak, jelenségek felbukkanásakor igényel frissítést — mikor és miért, erről talán majd máskor. De azért nem lehet rossz érzés, ha valaki a maga alkotta szót, mondjuk a villamoskalauz szájából hallja, és műve a legszebb magyar könyvben, a szótárban szerepel.

Döntöttek a tatabányai megyei kórház építési pályázatáról

Az év utolsó tervpályázati döntését hirdették ki az Építésügyi Minisztériumban. Augusztusban írták ki *az új tatabányai megyei kórház* tervpályázatát, amelyre 15 pályamű érkezett. A bíráló bizottság most hirdette ki döntését. A pályázatot eredményesnek minősítette, mert a benyújtott pályaművek mind a tatabányai megyei kórház terveinek kidolgozásához, mind a kórházak előkészítés alatt levő műszaki előírásainak, illetve tervezési irányelveinek elkészítéséhez *igen értékes és jól hasznosítható anyagot* nyújtottak.

A bíráló bizottság a 45 000 forintos első díjjal *Fischer* József—*Rimanóczy* Gyula—*Rimanóczy* Jenő—*Vadász* György—*Vély* Róbert kitűnő közös tervét jutalmazta. A 35 000 forintos második díjat *Czebe* István—*Ulrich* Ferenc—*Szabó* László—*Káldos* István közös pályaművének juttatták. A 20 000 forintos harmadik díjat *Kiss* Tibor—*Köves* Emil—*Horváth* Miklós közös terve kapta.

hogy akkor, a törökbúza rőt szakálla miatt, akár rettegve reszket, akár nem, az illódiak se duzzogjanak reám.

Hiszen Mihálynak sem esnék jól.

S azonkívül tudják jól az illódiak, hogy nem a szellő fodraiba vetik a tökmagot, ha békességben lesznek velem. Aminthogy tudom én is, hogy a hűségem indája, ha magam megsárgulok is, ehhez a faluhoz köt.

Mert én Illódban születtem ugyanis.

De többet mondok.

Vagyis elmondom, hogy a tudomány csillogásából, mely örvendeztet engem, nem oktalanul kacsintottam szent Mihályra vissza. Nem oktalanul, mert én Mihállyal a helyszínén találkoztam.

Illódon tehát.

Innét tudom az emberek és a barmok őszi dolgát; látván a hóharmatot is, a maga ezüstös valójában, különösen a kerti szabad mezőcskék zsenge szőnyegén, mert ahol a fák állottak, ott a falevelek elhalászták a harmatot. Az okos paszulyt is, az illódit, akkor láttam ismét, nemkülönben a juhok hazaballagó jámbor népét; s másegyebet is, oly sokat, amire csak ezután kerítek szót.

Ahogy mondám, akkor vitt a jószerencse Illódra, szent Mihály hetében; s nem is oly régen, mert a félszázad után már hat esztendőt írtunk. Vonat és szekér helyett jószerencse vitt valóban, mert azon a héten, abban a hegyek közé illasztott faluban, nemcsak rőtszakállú törökbúzát és okkersárga tököt találtam, hanem két bátor virágszálat is.

Bátrakat, akiken nem fogott a hóharmat.

S mivel oly bátrak voltak és vírítottak a dérben is, hát gondoltam, hogy tovább nem tartogatom az emlékezetem ládikójában, hanem kiteszem gonddal a világ elé, hadd legyen illódi üzenet ez a két virág.

De azért, lelkem rajta, Mihályt sem hagyom el.

S mint az illódi paszuly, talán oly játékos ez a szó is. Mert ugyanis, ha el akarnám hagyni Mihályt, akkor sem hagyhatnám el. Nem tehetném, mert az én illódi létemnek olyan látszata van, mintha versenyben állottunk volna ketten. S ebben a versenyben, hát ebben ... Ejh, nehezen mondom ki. Dehát, ha már eltökéltem, hogy minden dologban igazat mondok, akkor ebben sem lapulhatok. Úgy gondolom. S ha úgy gondolom, akkor mondja ki a szó, hogy ebben a versenyben én győztem bizony.

De nem egészen a magam érdeméből.

Azt akarom ezzel mondani, hogy az angyali szárny, amelyen Mihály elindult, megbízható eszköz ugyan az utazásra, de bizony az emberi tudomány már gyorsabb szárnyakat ad a halandónak. Így történt aztán, hogy én hamarébb érkeztem meg Illódra, mint szent Mihály. Ő ugyanis, a maga hetével, abban az esztendőben szombaton érkezett; én pedig már pénteken, úgy alkonyat tájban, Illódon voltam.

Enyhe volt az alkonyi lég, bár a tisztaságában egy kicsit éles is ugyanakkor. Egyszerre felbozsorgott az emlékezetemben a múlt; s felkeltek bennem az elmúlt idők őszt üzenő alkonyatai. Néha szellő lebbent a tiszta légben, s kelet felől, gyéren az égi mezőben, felhők úsztak nyugat felé. A nap meghízva, mint dús arany kerék, a csalóka felhők háta mögött történni látszott, hogy elmerüljön a föld mögött.

Lángba borította a peremet, s majd el is merült.

Én pedig, mint a hal a hegyi patakban, úgy aludtam.

S másnap hajnalban, a szombat kapuján keresztül, megérkezett szent Mihály is. Fényes volt, és szigorú. A szellő csendre ült, mintha nem is lett volna soha; s a felhők is, talán ijedtükben, eltakarodtak az égről.

S lehullt a hóharmat.

De rezgő fénnyel feljött a nap, s a harmatról lenyalta az ezüst színt. S a sugarait, mint millió futárt, elküldötte a juhoknak, a fehér barmoknak és a lófiúknak. S küldött a kukorica csöveknek is, mindegyiknek, a töknek és a paszulynak, s a megrettent gyümölcsöknek, amelyek csökönyösen még a fákon maradtak.

Mozgalmas volt a világ.

S magam is, mint ismét ilyen ódi újszülött, elindultam a buzogó napfényben, hogy lássam itt-ott a rokonokat.

Atyafi volt Sófalvi Domokos is. Tornácos házban lakott, de a ház nem volt éppen olyan állapotban, hogy ujjongott volna rajta a szem. A tornác fáján azonban, mely elég magasan kerítette a házat, hosszú ládikókban még mindig virágok díszelegtek. A nagykapú két nagy szárnya meg volt tottyanva bizony. S a kapú mellett, belől az udvaron, szomorkás készségben állott egy hatalmas eperfa. Ahogy kinyitottam a kiskapút, hogy belépjek az udvarra, éppen akkor lepilinkézett az eperfáról egy halovány levél.

— A többi is készül — mondta nekem.

— Még várjanak egy kicsit — szóltam.

Aztán beléptem az udvarra, melynek a végében, arccal a belépő felé, ott állott a szénacsűr; s a csűr mögött a gyümölcsös kert, mely messze rúgott, s amelynek a túlsó határán egy nagy diófa őrködött.

Csendben időzött a ház.

Megálltam, s úgy füleltem.

S ahogy ott álltam az udvaron, hirtelen rebbenést hallottam. Valahonnét egy kakas röppent rá a tornác fájára. Megfente piros-fekete szárnyát, s teli torkából kukorékolt egyet a világba.

Ezzel jelezte nyilván, hogy ezen a falusi portán, s csak most kezdődik igazán a történet.

A Candide, avagy a XX. század optimizmusa rendezőjének és főszereplőjének szélesvásznú, francia filmszatírája

Csak a moziban láthatják, a TV nem közvetíti

14 éven alul nem ajánlott

BEMUTATÓ: december 27

KASS János grafikus M.D.K.

Illusztráció Csepeli Szabó Béla: Duna-parti románc c. regényéhez / Táncsics/

Könyvespolc
Magyar Nemzet 1962. november 29. 4.l.

KASS János grafikus M.D.K.

Illusztráció József Attila: "Fhség"

József Attila" c. vershez

repró

Györe Imre: "Majd emlékezni jó lesz"
Magyar Nemzet 1962. december 2. 7.1.

KASS János grafikus M.D.K.

Rajz / vörös tengerész/ repr.

Magyar N emzet 1962. november 7. 1.1

KASS János grafikus M.D.K.

Rajz / Hotel Evropa/ repr.

Magyar N emzet 1962.december 24 16. 1.

Kass János, grafikus MDk

A Magyar Helikon Kiadásában megjelent Gilgames fordítást illusztrálta.

Komoróczy Géza: Az agyagtáblák irodalma 7–9 l.

Bp. 1961. február I. évf./2. n.

A KÖNYV

Kass János, grafikus

MDK

Illusztrációja.

Repr.

Pablo Neruda-Somlyó György: Az időhöz

5. l.

I. évf./3. n.

A KÖNYV, Bp. 1961, március

Kass János

MDK

Móricz-illusztráció, r.

Miskolci kiáll.I. 1955. Herman O.Muz.
2o. 1.

MDK

Kass János 1927--

Férfifej, rk.

Táj, rk.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf. káll. 1954. szept.

32. l.

MDK

Kass János 1927--

Don Quijote, toll

" " "

Ernst Muz. M.Kisplasztikai és Graf.kiáll.
1954. szept. 29. 1.

Kass János, grafikus MDH

Rajza. Repr.

Dégh Linda: Mesemondás 2.l

Család és iskola, 3 p. 1962. november

mdk

Kass Lajos Grafikus

A Könyvművészeti Bizottság Tagja

/. A Szép Magyar Könyv 1962.
Magyar Grafika 1963

2 st 6. L

Mdke

Kass Sanos

illusztrálta: Becher Johannes R. „Szelek Vándorai" c. könyvet

díjazott könyv.

Magyar Grafika, 1963. 2. sz 13. l

M.D.K.

KASS János grafikus

résztv ett a kiállitáson

Móricz-illusztrációk

Gábor István: Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Nemzet 1962 .augusztus 11. 4.l.

KASS János grafikus M.D.K.

gobelin-tervezéssel foglalkozik

Sobók Ferenc: Uj utakon a világ gobelin művészete
Nemzetközi falikárpit biennálé Lausanne-ban
Magyar Nemzet 1962 augusztus 26. 8.l.

Kass J¸nos MDK

Szerepelt a IV. Magyar Plakátművészeti Kiállitás anyagából készült győri /Lenin uti mücsarnok/ kiállitáson.

"Békét a világnak"

Rács Ernő: Érdemes megnézni.

KISALFÖLD; 1962. jul. 29.

Kass János

Szerepelt a kiállitáson.

Lehóczi Mária: A II. Magyar Képzőművészeti Kiállitásról.

JELENKOR 1962. 4. 341-343.l.

Kass János
grafikus

M.D.K.

Feltámadott a tenger" és a
"Leányka madárral" című gra-
fikai művével vett részt a bajai
találkozón.

Mészáros Fülöp: Bajai levél
Művészet, 1962. november — 9 [illegible]

1962 MÁJ 26

1021

Kass János könyvnapi rajza

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dor… utolsó kalandja

Vészi Endre tragikomédiája a Jókai Színházban

Újra és újra fényesített hitével és rozsdás lándzsájával Don Quijote ismét kiront csalódásai és az évszázadok mögül, hogy megszabadítsa a gályarabokat, gyámolítsa az özvegyeket és árvákat, szembeszálljon a szélmalmokkal és a hatalmasokkal. A mindig aktuális és mindig anakronisztikus rozoga hős ezúttal *Vészi* Endre tragikomédiájában ténfereg és viaskodik, hirdeti képzelgéseit és igazságait, jelezve, hogy mondani-, cselekedni- és csalódnivalója kifogyhatatlan. »*Don Quijote utolsó kalandja*« — mondja a cím, de e kaland krónikása, maga az író sem hiszi, hogy csakugyan az utolsó, különben a játék végén aligha léptetné tovább a hőst felhőkbevesző útjának foszló ködökből és szilárd csillagokból rakott kövezetén, új hadakozások felé.

Mi az a kaland, amelyet az író utolsónak nevez s végül mégsem pontot, hanem gondolatjelet tesz utána, hagyva, hogy tanulsága nyugtalanítóan továbbcsengjen a képzeletben? A cselekvés nyelvéről a tűnődés nyelvére lefordítva, a színpadi mesét gondolati végösszegében kifejezve: az igazságkeresés kalandja. Ez az a vállalkozás, amely hősöket — a donquijotéknél józanabb, jóval kevésbé téveteg hősöket is — folytonos erőfeszítésre késztet, tudván, hogy az igazság műve befejezhetetlen, újra meg újra teremteni kell ahhoz, hogy legyen mit keresni, hogy folyvást őrizni kell, mert az igazság különös és rakoncátlan cselekvő erő: ha nincs mindig szem előtt, elvetemedik és tűri, hogy nevében bűnözzenek. Vészi Endre drámája is egy a sok figyelő szempár között az igazság testőrségében s szolgálata áldozatkész és rokonszenves.

Színpadi meséjét Vészi cervantesi és irodalomtörténeti elemekből kerekítette s persze azokból a személyes emlékekből és gondolatokból, amelyek Don Quijote kalandjait majd, mintegy karaktere reflexeként, de korántsem az események mozdítására, rogyadozó lábain és elpusztíthatatlan lelkesedésével nekivág a végeérhetetlen útnak, az igazság, és az íróilag elvontnak, dekonkretizáltnak, túlságosan is »örökneк« hagyott, tehát valójában céltalannak látszó, donquijotei célok felé.

A homályos pontokon és a tétova szimbolikán is átragyogó becsületes írói magatartás, stiláris igényesség és meleg lírai erő a *Don Quijote utolsó kalandjá*-t Vészi Endre eddig legszebb színpadi művévé teszi, ha nem is dramaturgiailag legügyesebb szerkezetű darabjává. Lírai gondolatai egy kicsit szétoldják drámai eszméjét, az író hűsége a cervantesi koncepcióhoz és a cervantesi kor irodalmi, társadalmi és stílus-elemeihez, gátolja egy önállóbb drámai koncepció kibontakozását egyrészt, másrészt egy tragikomédia követelőző, türelmetlen színpadi időérzékéhez képest epikus üteművé lassítja a cselekményt. Az előkészület a színpadi történéshez, majd a reflexiók a csakugyan drámai események után keskenyre szorítják magát a cselekményt: olyan csermely csordogál itt, amelyhez kétoldalt egy világfolyó rakpartja épült, ahová a múlt és a jövő tornyozza föl a maga teheráruit. Ezt a túldimenzionáltságot Vészi Endre lírai gondolatainak gazdagsága okozza — igaz viszont, hogy éppen ez teszi a művet olyan meghitt irodalmi élménnyé.

Külön figyelemre méltó írói bravúr, ahogyan az író pusztán stiláris ismertetőjelekkel elválasztja egymástól a két Don Quijote, a hamisított és az igazi, jellemét. Ugyanazon az ékítményes nyelven beszélnek mind a ketten, mégis egy-egy cikornya, egy-egy szórendi változás, a valódival azonos anyagú, megmunkálásában mégis más nemű szóhasználat egyszeriben elárulja az… amely Dulcinea életreke… ben különösen összetett. …cinea tenyeres-talpas va… sága a regényes képzelgé… lől nézve finom átszelle… ség, s Dayka csakugyan… a »tobosói galambot« te… meg, aki valójában vidé… ba. Eljátssza a beleképzel… lajdonságokat is anélkül, … megbontaná az alak … egységét. A női szereplők … zött ugyancsak szép élm… ad *Horváth* Teri őszinte, … igaz érzelmektől harmato… téka Lucinda szerepében.

Rozsos István a herceg a… jában szatirikus élű, hi… körvonalú jellemábrázolá… szolgál, de beszédmod… színpadi magatartása egyre… kább rabjává válik egy … dorosságnak, amely enne… kitűnő színésznek a játé… tárait fokozatos szűkülé… fenyegeti. Gesztusokat, ha… hordozást, hatáseszköz… szerepről szerepre ismétel… zel mintegy önként lem… kiváló tehetsége teljes sk… jának használatáról. Kitű… lenebb ezúttal *Keleti* Lá… játéka is — alakításának … túrjai biztos vonalúak ug… de a szerep árnyalatai: a … szövő ravaszság, az udvar… simulékonyság, a fölény … okosság jórészt hiányoz… belőle. Sancho Panza kic… tanó egyénisége is színes… ben él az olvasó emlékez… ben, mint ahogyan *Hor…* Gyula a figurát játssza. … igaz, hogy ezt a szerepet … író is csak felvázolta. Egy… jó villanása az előadásnak … *vács* Károly, *Beszterczey* … *György* László, *Böröndy* … pillanatképe. *Rajkai* Gyö… díszletei a kis színpadon … távlatokat tudnak terem… és stílusosak, jellemz… *Schäffer* Judit artisztikus … meztervei. *Sárközy* István … festő zenéje a kór és a csel… mény hangulatában kísér… Jókai Színház szép és V… Endre költői szándékát hí… tükröző előadását.

Mátrai-Bétegh Bé…

Kass János, grafikus

MDk

3 rajza

Repr.

Tamási Áron: Ádám és Kutyavetyi ....

2.l

Család és iskola, 1962. április

Kass János, grafikus

MDK

Rajka.

Rejtv.

Forrai János: Kedves Jutka néni!... 21.

Család és iskola, bp. 1962. március

Kass János, grafikus 7 Dk

Rajza. Repr.

Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz 12.1

Család és iskola, bp. 1962. Február

mdk.

Kass János

illusztrációi diszitik a
Savitri" c. ind mesekölt eszelet fartal-
"mazó könyvet

Ország-Világ 1962, 49. sz 15. l

Kass János, grafikus M Dk

Balázs Béla: Kékszakállújához készített grafikai lapjaival kapott helyet a gyűjteményben.

–: Tíz fiatal magyar művész alkotásai a párizsi biennálén 2.-l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 27.

Kass János, grafikus

MDK

Szerepel a grafikai kiállításon.

–: Magyar kiállítás a Szovjetunióban és Kínában

2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 19.

~~Gacs Gábor~~
~~Gross Arnold~~
~~Háy Károly László~~
~~Hincz Gyula~~
Kass János
Kondor Béla
Lukovszky László
Pór Bertalan
Raszler Károly
Reich Károly
Stettner Béla
Szemerédy Miklós
Varsányi Pál
Vati József

K

Cifka P.: Grafikánk a VI.M.

Képzm.Kiáll.tükrében. MN. 1956.
---
jan,11.

14/P4

mdk.

Kass Sanos grafikus és Macsai Sstván festőművész

Kožošmunkaja

a műemléktérkép

(légrády): Budapest állt modelt
Népszava, 91. évf. 76. sz 1963. márc 31. 4. l

Kass János grafikus M.D.K.

Munkácsy-díjas

Budapest távlati térkén dolgozik Mácsai Istvánnal.

Belvárosi részlet a térképből ,repr.

Balog János:Pesti háztetők fölött

Magyar Nemzet 1963. március 24. 5.1.

Kocs János
grafikus

M.D.K

Leányfej (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. március 26-1 lap

M.D.K.

Kass János
Grafikus

Lovaskompozíciója is a kiállításon szerepel.

P. Brestyánszky Ilona: Modern gobelintermutató a Műcsarnokban
Művészet, 1963. április 40 lap

M.D.K.

Kaas János

A Magyar Helikon kiadásában mègjelent Johannes Becher: Szelek vándorai c. müvet illusztrálta.

Könyvnapi könyvek között c. rovatban
/-rl-/: Johannes Becher kezdetü ismertetés
Film Színház Muzsika. Bp. 1962. juni 1. VI. évf. 22. sz. 44. lap.

Kass János
grafikus

M.D.K

Könyvillusztrációi ismertek.

P. Brestyánszky Ilona: Bibliofilia vagy könyvművészet
Művészet, 1963. január - 30 lap

Kass János

MDK

a bíráló bizottság tagja

Ernst Múz. M. Plasztikai és Graf. Kiáll. 1954.
szept. 3. 1.

Kass János

MDK

a rendező bizottság tagja

Ernst Múz. M.Plasztikai és Graf.kiáll.
1954. szept. 3. 1.

mak

Kass János

szines illusztrációi

a Varázskönyv c. egyiptomi kultura irodalmi remekélez

(b. c.) Varázskönyv Magyar Helikon

Ország-Világ 1962. 34. sz 18. l

Kass János, grafikus

Kiváló illusztrátor.

MDK

Tamás István: Szép könyvek — milliókhoz

8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 31.

Kass János, grafikus MDK

Béke c. rajza.

Repr.

— : [Kép] 7. (

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 8.

Charles White (USA): Néger anya

Kass János (Magyarország): Család

Václav Sivko (ČSR): Láttam és hallottam

Békét a világnak

Az elmúlt évben ünnepeltük a nemzetközi békemozgalom fennállásának tizedik évfordulóját. Ez alatt a tíz év alatt a békemozgalom a világtörténelem legnagyobb tömegmozgalmává fejlődött és hatását a világ minden részében és az emberi élet valamennyi területén megtalálhatjuk, politikában, közgazdaságban, irodalomban, és művészetben egyaránt. A béke ellenségeit sakkban tartja, híveit pedig kitartásra buzdítja és lelkesíti. Erőt ad és bátorságot, s nem utolsósorban művészi inspirációknak a forrása.

A városunkban legutóbb megnyílt grafikai kiállítás több mint száz alkotása mindezt csak igazolja. Huszonhét ország grafikusa a képzőművészet szuggesztív kifejezési eszközeivel szól a világ közvéleményéhez, terjeszti a világbéke gondolatát és védi a háborús gyújtogatók rágalmazásai ellen a béke igazát, a sötét halál ellen a virágzó életet.

Tempera, tollrajz és kombinált technika, fametszet, rézkarc és linometszet, mind képviselve van ezen a valóban szép kiállításon. A művek túlnyomó részén megfigyelhetjük egyúttal az új törekvésekbe beágyazott nemzeti tradíciók sajátosságát. Az alkotások többségét a figurális kompozíciók képezik, ami magától értetődő, hisz a béke gondolatát nem lehet az ember nélkül elképzelni sem.

Így a mexikóiak többségénél főleg Iker Larrauri fametszeténél (A diktatúra ábrázata), valamint a chilei Carlos Hermosilla Alvarez triptychjénél is, kimondottan érezhető a világhírű klasszikus mexikói grafika hatása, amely erősen befolyásolta Latin-Amerika grafikusait, nyomot hagyott az északamerikai néger művészek munkáin is, amit Charles White „Néger anya" című művén is tapasztalhatunk.

Érdekes azonban megfigyelni, hogy azoknak a művészeknek a képei, akik szocialista országokban élnek, sokkal idillikusabbak mint a kapitalista államokban, az elnyomás és kizsákmányoló társadalmi rend minden nyílt atrocitását és leplezett embertelenségét saját bőrükön tapasztaló grafikusok alkotásai.

A japánok nem tudják feledni Hirosimát, sem a Szerencsés Sárkány szerencsétlenségét és ezért csak természetes, hogy Shon Zui Ken Halász-a és Makoto Neno triptychje az atombomba borzalmairól számol be. A görög Nicolaus Manoussis szénrajzán az Akropolisz árnyékában síró anyák a békét és fiaik életét követelik vissza a diktátoroktól. A legoptimisztikusabb grafikai lapokat a Szovjetunió és a Kínai népköztársaság művészei állították ki. J. N. Manuchin fametszete, a „Békés ifjúság", Sacharov alkotása, a „Béke az anyáknak és a gyerekeknek" vagy akár J. N. Vorobjeva színes linometszete: „A szibériai tajga felett", egy új világ rabláncokat már nem ismerő embereinek örömteli életéről beszélnek. Csehszlovákia grafikusai közül Orest Dubay és J. Liesler lírikus beszámolója az élet szeretetéről éles kontrasztja J. Sivko és K. Svolinský békeharcra ösztökélő alkotásainak. A szembesítésnél az lepi meg legjobban a nézőt, hogy Liesler, a háború apokalipszisét máskor oly megrázó erővel ábrázoló művész, ezúttal érzelmes lírával jelentkezett, míg K. Svolinský, a könnyed vonalak és az élet örömszínelnek ez a nagymestere nyugtalanító és megdöbbentő sötét felületeivel halálos veszedelem ellen szól!

A kiállító magyar grafikusok közül Hincz Gyula a legérettebb és hatása meglátszik úgy Raszler Károly képén, akárcsak Reich Károly bájos „Lovasá-n". Mindhármuk, valamint Kass János finom rézkarcán is feltűnő a kompozíciók megoldásának gazdaságossága, amely azonban nem rontja le alkotásainak lírai hangulatát s nem bontja meg idillikus atmoszféráját. A négy magyar grafikus művei is azt mutatják, hogy a békeharcos alkotásoknál is el lehet kerülni a sablón és a naturalizmus zátonyait, s új utakon indulva sem kell az absztraktizmus zsákutcájába jutni.

BARSI IMRE

Orest Dubay (ČSR): Élni akarnak

Marcel Chiruraga (România) Három gyerek

G. Daskalov (Bulgária): Békét a világnak

Maha

1960 MAR 27
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

A mahabalipurami partmenti templom, mely kb. 1300 esztendővel ezelőtt épült. A tenger felől fallal kellett megvédeni, nehogy ugyanaz a sors érje, mint az alatta fekvő templomot, amelyet nyom nélkül elnyeltek a tenger hullámai.

Tíz esztendővel ezelőtt, 1950. január 26-án nyilvánították Indiát köztársasággá. Ez időtől kezdve, hála mindenekelőtt következetes semleges politikájának, az ország nemzetközi helyzete jelentékenyen megerősödött. Ezzel egyidejűleg a köztársaság gazdasági helyzete is egyre javul. Az utóbbi tíz esztendő folyamán erős államosított ipar fejlődött itt ki, amelynek kiépítéséhez nagymértékben járult hozzá a Szovjetunió, a Csehszlovák Köztársaság, valamint a szocialista tábor többi országa is. Az ország e sikereiről meggyőződtek a nemzetgyűlés elnöke, a Zdeněk Fierlinger vezette parlamentáris küldöttség tagjai is, akik az utóbbi hetekben jártak Indiában. Olvasóink bizonyára megismerkedtek már különböző cikkekből az új ipari üzemek építésével, ezért ebben az írásunkban Mahabalipuramot mutatjuk be, amely India lakosainak több mint 1300 év előtti magas kultúráját bizonyítja.

*

Mahabalipuram, amely már i. e. is kikötő volt, a Bengáli-öböl déli csücskében fekszik. E Madrastól kb. 60 km-re fekvő helységben hihetetlenül érdekes monolitikus és barlangtemplomokat láthatunk. Rég tovatűnt már a kikötő dicsősége, amelyben valaha elefántcsonttal, drágakövekkel s e föld egyéb kincseivel rakták meg a hajókat; a templomok azonban túlélték az évezredeket, csupán egynémelyiküket nyelte el az előrenyomuló tenger.

A helységet már a régmúltban misztikus köd lengte körül, s a Pallava nemzetség uralkodói a hindu vallás szent helyévé tették. Szorgos kezek mesterséges barlangtemplomokat vájtak a kőbe, az óriási sziklatömbökből monolit templomokat faragtak ki, a kisebbekből pedig életnagyságon felüli szent állatokat. Ez igényes és a legapróbb részletekig kidolgozott műveket, amelyek különböző vallásos eseményeket ábrázolnak, nagyobbrészt I. Narazimhavarman uralkodása alatt, az i. sz. 630–670-es években alkották. A hatalmas térségen annyi kőbe faragott gyönyörűség tárul szemük elé, hogy az ember azt sem tudja, merre forduljon, a monolitokat nézze, az erős hullámverés ellen fallal védett parti templomot, a pagodákat, vagy a Visnu, Siva és egyéb istenségeket ábrázoló mitikus jelenetek egyes részleteit.

E történelmi nevezetességű hely közvetlen szomszédságában azonban lüktet az új élet. A rizs és cukornád ültetvények közepén szemrevaló falucska fekszik: egyike azon sok mezőgazdasági kísérleti állomásnak, amelyek Indiában már az első ötéves terv idején keletkeztek. Ezen az aránylag kis területen évezredek adtak egymásnak találkozót. Az ősi legendák övezte helyek közelében új műveket alkotott az emberi kéz, amelyek mérföldkövei a felszabadult India építő történelmének. S e történelem más módon lesz híres, mint a régi: tükrözni fogja India s népe nagyságát.

Ifjú indiai földműves — a sok millió indiai dolgozó egyike, aki munkájával India új, boldogabb történelmét írja.

A mitikus jelenetekkel és szent elefántokkal díszített templomfal alkotói rendkívüli ügyességére és kiváló művészi érzékére vall

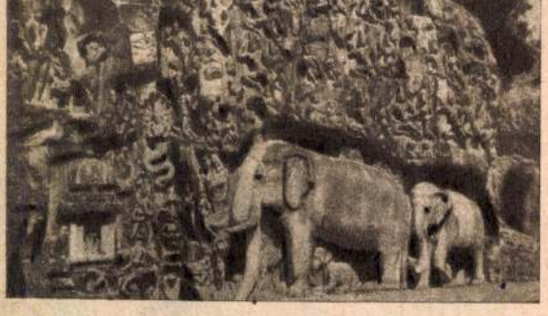

Alkonyat egy falusi kútnál

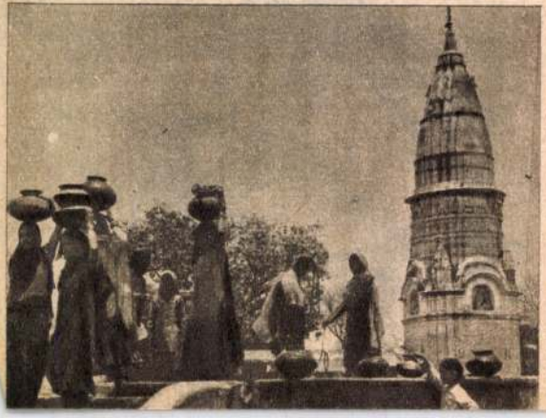

A hindu mitológia szent állatainak egyike a hatalmas sziklatömbből kifaragott elefánt.

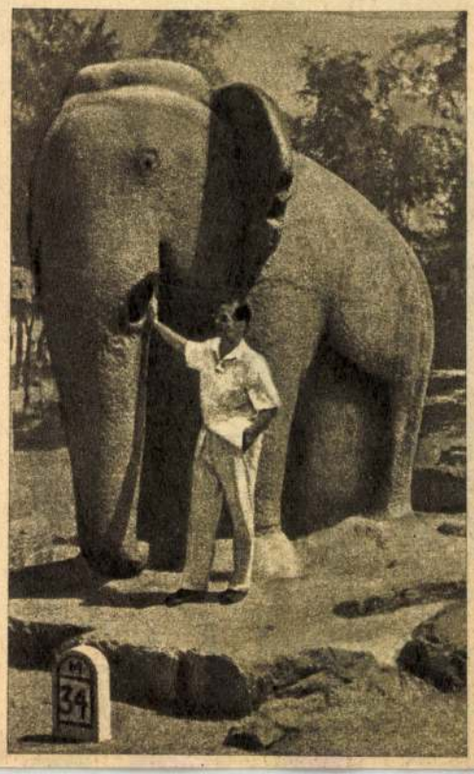

értelmet adva a laikus számára értelmetlen huzaloknak, emelőknek, bonyolult gépezeteknek, Kondor Bélát, aki Aratás kombájnnal vagy a Külszíni fejtés című munkáin nagy gonddal időzött az apró részleteknél is, mégsem vált a téma szenvtelen lerajzolójává. Bár előfordul — a lapok árulkodnak erről —, hogy néhol az élményt a pontosság, a precizitás igyekszik pótolni, másutt a hevenyészett rajz hazudja az ihletettséget, a művészek többségénél valóban élményt jelentő volt ez az országjárás. Würtz Ádám Útépítése, Szüreti mulatsága is erről tanúskodik. Sok jó megfigyelését rajzolta meg derűs kedvvel, a néző számára is örömet jelentően.

A művészek feladata tulajdonképpen friss riportok készítése volt. Ha így nézzük a műveket, kétségtelenül Redő Ferenc linómetszet sorozata említhető elsősorban. Kevés eszközzel, gyors, lendületes munkával, mégis átgondoltan adott képet Zala megye életéről, fejlődéséről.

Bizonyos, hogy a mának ez a művészi felmérése, ábrázolása grafikusaink művészetének további alakulása szempontjából is jelentős: ablakot tárt az élet, a valóság jobb megismerése felé, kimozdította talán az elzárkózókat, a magánykeresőket is.

Kontha Sándor

Kass János
A pécsi hőerőmű építése — Construction de la centrale thermique de Pécs
Строительство теплоэлектростанции в Пече

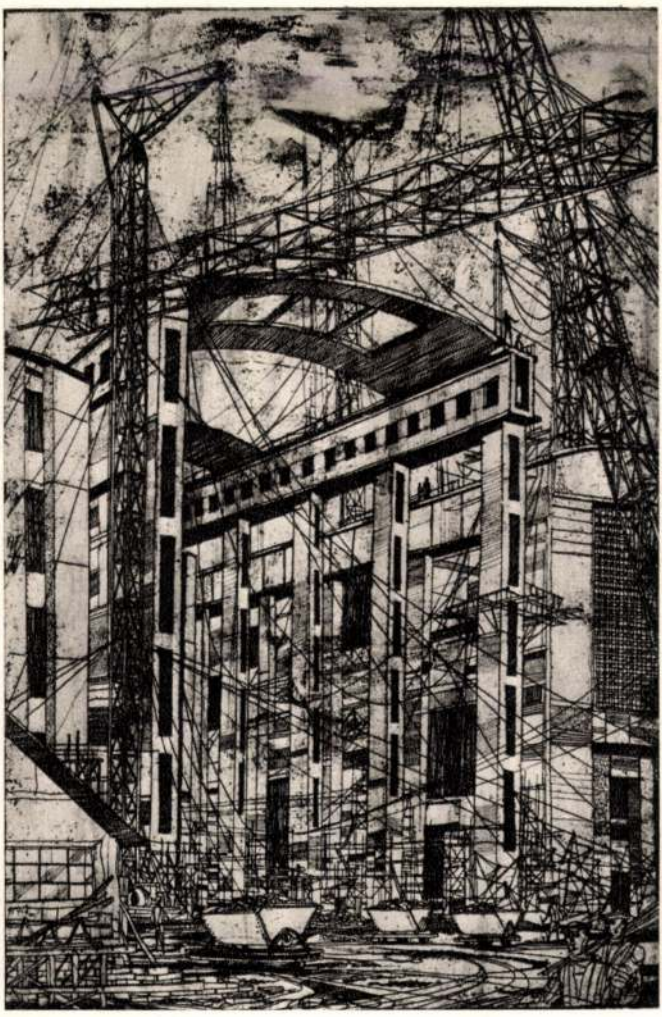

/ 117

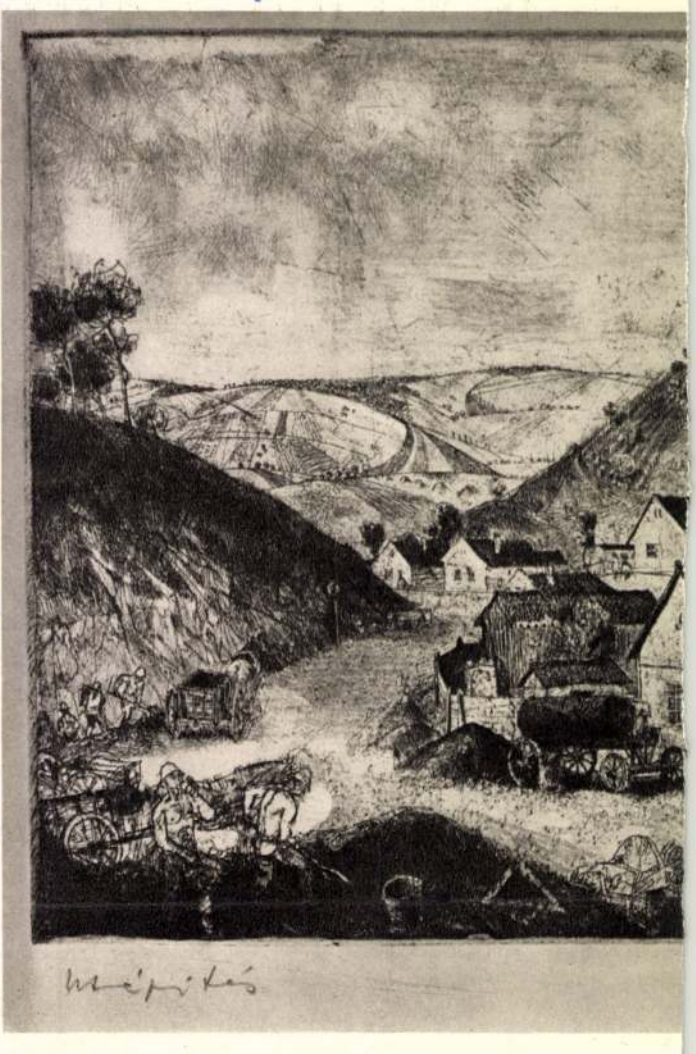

Würtz Ádám: Útépítés — Aménage

TIZEN

GRAFIKAI ALBUMOK A FELSZ

A Képcsarnok Vállalat, egyetértésben a Képzőművészek Szövetségével és a Képzőművészeti Alappal, felszabadulásunk évfordulójára albumokat állított össze megbízott művészek grafikai munkáiból. A megbízás adott témákra szólt: megyénként kellett megörökíteni az elmúlt 15 év legjelentősebb eredményeit, beleértve ebbe mindazt, ami ezalatt az idő alatt történt, s a további előrehaladás szempontjából jelentős volt. Maga a felszabadulás ténye, a felszabadítók harca és áldozata, a szovjet—magyar barátság gondolata is számos lapon fogalmazódik meg a művészek keze nyomán. A földosztás, az ország ipari fejlődése, új gyárak és városok születése, az ipari munka, az állami gazdaságok és termelőszövetkezetek sokféle teendője, szántás és aratás, megyéink hasonló és mégis sokirányú fejlődése, mindennapja, az egész ország élete elevenedik meg a lapokon. A feladat óriási volt, az eredmény ugyancsak hatalmasnak mondható, annak ellenére, hogy a negyvenkilenc művész körülbelül kétszázhúsz alkotása között akad élettelen, unalmas, semmitmondó mű is. — Az immár történelemmé vált tizenöt év legjelentősebb

M.D.K.

Kass János
festő

Illusztrációt mutatta
be a szegedi tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi nyári tárlat
Művészet, 1962. szeptember – 38 l.

Kass János
grafikus

M.D.K

Illusztráció J. Becher-hez
(repro)

Szij Rezső: A könyv mint műalkotás
Művészet, 1962. szeptember – 16 kep

Kass János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 MÁJ 1

117

(Kass János rajza)

△ (*Havana*
nai rendőrsé
egy titkos
szervezet öt t

△ (*La Paz*,
líviai kormány
re halasztotta
kitűzött elnökválasztásokat. A
választások elhalasztását az
ellenzék kérte.

[redacted] indonéz elnök péntek este háromnapos hivatalos guineai látogatása után Marokkóba utazott.

A magyar pártküldöttség minszki látogatásai

Az MSZMP Minszkben tartózkodó küldöttsége szombat délelőtt *Kállai* Gyula vezetésével a belorusz Minisztertanácsban megbeszélést folytatott a kormány tagjaival, a köztársasági tervbizottság és népgazdasági tanács vezetőivel. A megbeszélés után a küldöttség tagjai ellátogattak a párttörténeti és a képzőművészeti múzeumba.

A nap folyamán a magyar pártküldöttség találkozott a minszki irodalmi és művészeti élet képviselőivel. Este a szakszervezeti székházban rendezett május elsejei ünnepségen vett részt a magyar pártküldöttség.

Sartre elítélő nyilatkozata a franciaországi lap- és könyvelkobzásokról

A *l'Humanité* Jean-Paul *Sartre* nyilatkozatát közli a Franciaországban sűrűn megismétlődő lap- és könyvelkobzásokról.

— Egy hónapon belül Franciaországban *három* újságot és *négy* könyvet koboztak el — köztük André *Stil* új regényét — egy regényírót pedig börtönbe vetettek. Ugyanakkor az államfő külföldön el akarja hitetni, hogy »a nagyság politikáját« folytatja. A nemzetközi közvélemény megfelelően fogja értékelni a francia kormány »kulturális« tevékenységét — mondja a világhírű író.

Jóváhagyták a szovjet—francia tudományos együttműködési programot

Moszkvából jelenti a *TASZSZ*: A tudományos és technikai csere kérdésével foglalkozó szovjet—francia albizottság második ülésszaka szombaton jóváhagyta az 1960-ra szóló együttműködési progamot. A program kilátásba helyezi tudós- és szakember-küldöttségek cseréjét az iparban, a közlekedésben és a mezőgazdaságban elért eredmények kölcsönös megismertetésére.

A tudományos együttműködés kiterjed az óceánkutatásra, az ideg-élettanra, a sugárbetegségek elleni harcra, a rákkutatásra, a magas molekulaszámú vegyületek kémiájára.

Kass János

Képzőm. 1960 aug 20

KASS JÁNOS:
Kaszafenő paraszt

most megkiáltottam, akkor az azt jelentette, hogy ő megtudhassa!

— Ha már éppen kérded, nagy bolondság volt az...

— Hogy megtudhassa, hogy én őneki növök meg! Az ő három fejinek! Mert a királyfi, akiről maga mesélt volt, az rosszul csinálta! Mert ennek a sárkánynak csak egy fejét kell levágni, azt amelyiknek nagy nekea növök meg.

S hogy odafordult az alvó öreghez, csendesen azt mondta:

— Akkor annyi búzája lesz, amennyit learat, mindenkinek... Magának meg csak annyi dolga lesz, hogy meséljen!

S úgy aludt el, hogy a szemében ott maradt a csillagok fényessége.

---

i történelmünk során hányszor villant föl névágy, hogy végre megis foglaljuk hazánkat! ny véres korszaka van knek, amikor népünkgya határozott formákba tekbe sűrűsödött — és aké és csatlósaiké maág. Ellopták a hazát tőés elnyomásba fojtotat... Leninnek kellett Jagy Októberi Forradaiak, hogy megtanuljuk, hatjuk és szerezhetjük t.

irnokok leleplezése és után ismertük meg, haza, mely addig csak számunkra, nem valónből 35 évet foglalt le yarországa, de a kezemegszámolni, hányszor el Budapestet. A 35 év hattam a Tiszát, a Baonyi erdőket, a Mecsek átra és Bükk gyönyörű t, az Alföld szinte végsíkságának nyugalmát, voltam a nyomorúságmár ismerem hazámat, az enyém. Nemcsak emcsak földrajzilag, de

Nincs a hazánkban rész, mely ne újulna, rősödne terveink nyodolgozik a szegedi és ktilkombinát; nekünk ózdi, diósgyőri és sztálinvárosi kohók öntői, a Csepel Vasmű, a Gheorghiu-Dej Hajógyár, a Vörös Csillag Traktorgyár, a Ganz-MÁVAG, a bányák, olajkutak, tszek, állami gazdaságok... minek sorolni tovább? Mind, mind az enyém, a tied, a dolgozó népé, mindnyájunké!

Most már érted a hazaszeretetemet? Úgy beletartozik a proletár nemzetköziség fogalmába, mint én a világ dolgozóinak milliói közé. És amikor a hazámat szeretem és védem, akkor szeretem és védem az egész világ dolgozóinak hazáját is, a szocializmust. A mi hazánk erőssége, a mi népünk szilárdsága és biztonsága védi a világ minden dolgozóját is. Akik már megtalálták hazájukat, azokat erősíti; akik még harcolnak a hazájukért, azokat bátorítja és segíti. Minél jobban szeretjük és védjük hazánkat, annál erősebb a világ dolgozó népeivel baráti és elvtársi kézszorításunk; annál erősebb a szocializmus útján haladó népek összetartása a hazátlan, de hazákat bitorló és hazákat földúló imperializmus és fasizmus ellen. Engem, téged, de minden becsületes dolgozót ez erősít. És ez az erő közös munkánk eredménye. Mi hoztuk létre, mi is tartjuk meg. »A Magyar Népköztársaság a munkások és a dolgozó parasztok állama. A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé.« Érted, kedves barátom? Most már tudod, mi az alapja hazaszeretetünknek?...

Kass János: Klugheimer J. Becherter

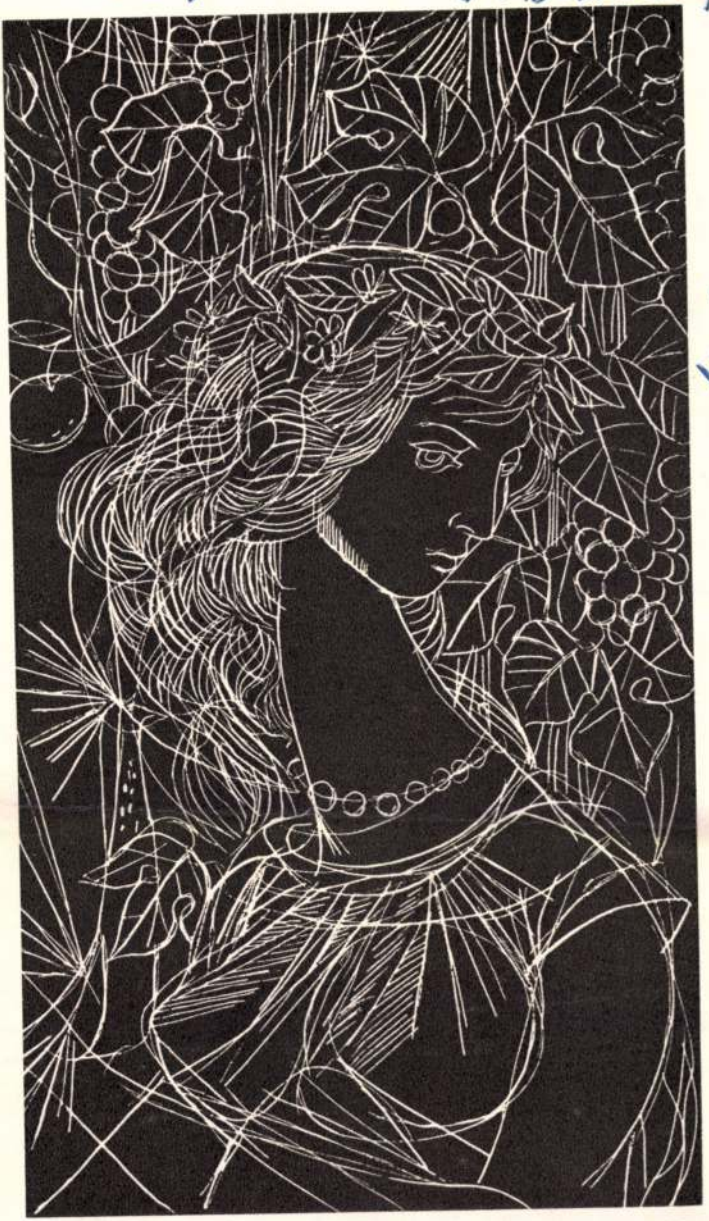

Münzérjel 1962 Szept. 16 l.

A IX. MAGYAR KÉPZŐM

Egy kiállítás — jelen esetben a IX. Magyar Kép
szeti Kiállításról esik szó — tartalmi jegyeit, a
tárgyak értékelését, és megjelenítését, rendezési elv
választani indokolatlannak látszik. Külön tárgyalni e
nak mondható megoldásokat nem is lehet. A külső
nítés mindenképp állásfoglalás is egyben és egy kép
lése, egy-egy műfaj hangsúlyozása rendezési elv
technikai módszerekkel sokmindent elárul, igazol
nyít. Ha különválasztani tehát nem is lehet e két pr
annyi mindenesetre éppen a dolgok összefüggés
feltétlenül szükséges, hogy a formai oldal felől megk
a kérdést, az analízisből következő általános konk
levonjuk. Annál is inkább, mivel a IX. kiállítás je
a termek évtizedek óta megszokott és megunt érték
a főhelyen vagy mellékteremben való elhelyezéssel
dott ítéletet feloldó technikai megoldások alkalmazá
E rendezési mód az értékítéletet inkább a szemlélőr
Az adott lehetőségek maximális kihasználásával
tárgy számára a lehető legjobb megjelenítési formát

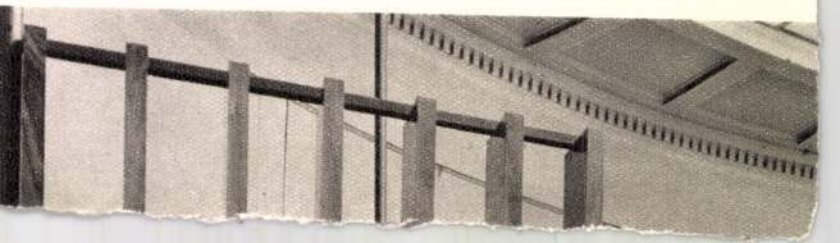

mdk

Kass János és Mácsai István
grafikusművészek

közös munkája: Budapest műemléki térképe

Mozaik: Budapest Műemléki Térképét

Népszava, 91. évf 66. sz 1963 márc. 20. 4. l

M.D.K.

Kass János
grafikus

A Nemzeti galériában van a kiállításon az általa illusztrált könyvek.

Lajos Sándor: Tárlatok
Művészet, 1963. március – 40 lap.

Kass János, grafikus MDk

Balázs Béla Kékszakállú herceg vára
c. regényének készített illusztrációját
mutatják be.

– : Magyar művek a fiatal művészek
párizsi biennáléján 2.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1961. júl. 8.

Kass János, grafikus

MDk

Illusztrációja Balázs Béla:
Kékszakállú herceg vára c.
könyvében

Repr.

Haiman György: Bibliofília és Tömeg-
könyv 1-2

A KÖNYV, BP. 1961, szeptember I. évf./9.

Kass János, grafikus

M Dk

Az asszir-babylon-kötet borítója

Repr.

(Kass és Kaesz közös műve)

(parczer): Mitől véd u védőborító

12-13-1.

I. évf/8.n

A KÖNYV, BP. 1961, augusztus

Kass János, grafikus

MDk

Az orosz Karinthy-kötet
egyik illusztrátora.

R. Gy.: Megjelent az első orosz nyelvű
Karinthy-kötet

8.

NÉPSZABADSÁG, hu. 1963. febr. 10.

MDK

Kass János

Üdvözöljük szovjet
vendégeinket 1955 plakat Műv.t.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 23.1.

MDK

Kass János

Az uzsorás 1949 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 21.1.

MDK

Kass János

Béke /terv/ 1955 plakat M. v.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 21.1.

melk

Kass Sándor

műve a Kiállitáson

Lelőcz Mária. A IX. Magy. Képzőm. Kiállításról
Jelenkor 1962. 4. sz 542. l.

Kass János

Illusztráció László Anna

Vásárhoz /repró/

Négnava 1967 VI. 18 Sold.

Kass János

Illusztráció Szántó Tibor Drásához

(Szepró)

Nagyvarsa 1967 VII. 9 gold

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 12

NÉPSZABADSÁG

Budapest

NÉPSZABADSÁG

KÖNYVSZEML

A szabályokat és értékrendeket megállapító esztétikák jellegzetessége volt, hogy az irodalmi műnemeket is hierarchikusan rangsorolták. *Arisztotelész* például az epost és a tragédiát becsülte legtöbbre, a vígjátékot viszont alantas és értéktelen műfajnak tartotta. Bizonyos részigazság kétségkívül van a megkülönböztetésekben: tudatosan vagy berögzött ízlés alapján ma is *eleve* többre becsüljük a súlyos mondanivalójú és széles koncepciójú alkotásokat, mint a villámtréfákat vagy bohóckodó jeleneteket. Ha viszont Arisztophanész vagy *Molière* példájára gondolunk — és folytathatnánk a sort egészen *Rajkin* művészetéig —, rá kell döbbennünk, hogy *nem a műfaj teszi az írót*, hanem a tartalom és forma, műfaji törvények és megvalósítás egysége.

A csekély értékű, „pórias", gyermeteg műnemek közé szokás sorolni a mesét is, pedig *Phaedrus* vagy *Lafontaine*, *Puskin* vagy *Fáy András* hagyatéka csattanósan cáfolja az előítéletet. Most jelent meg magyarul

AZ EURÓPAI MESE

első klasszikusának, a görög *Aiszóposznak* teljes gyűjteménye *Sarkady János* gondos tolmácsolásában, szemet gyönyörködtető kötetben. A legendás életű — valószínűleg az időszámításunk előtti VI. század közepén munkálkodó — író prózai meséiben a réges-régi kisemberek búja-baja, földhöz tapadó életbölcsessége és igazságvágya szólal meg, még régebbi és messzi országokban is burjánzó szájhagyományt rögzítve s fejlesztve tovább. A frappáns tartalmú, többnyire a végső okulást is megfogalmazó történetkéknek jobbára állatok a főhősei — de olyan állatok, akik különböző emberi jellemvonásokat és létlehetőségeket testesítenek meg. Épp ezzel a megoldással született meg az „aesopusi mese" varázslatos műfaja, számos későbbi utódot is követésre ihletve.

Polifikum és tréfa, általános emberi és társadalmilag konkrét vonások dialektikája élteti a rövid, jól kihegyezett elbeszéléseket. Ezt emeli ki *Kass János* pompás illusztrációja is, mai külsőségekkel élénkítve a színes, gúnyos, csapongó hangulatot. *Szántó Tibor* tipográfiája a modern betűválasztás és az archaizáló sorvégződés játékával szolgálja a

tudatos gyönyörködtetést. Az esztendő egyik legszebb kiadványának ígérkezik a kötet — méltó a *Magyar Helikon* hagyományaihoz és céljaihoz.

Ahány korszak, művelődési táj vagy ország, annyiféle típusa van a mesének, a műfajban magában pedig végtelen lehetőségek bujkálnak. Ezt bizonyítja most a *Füst Milán* életműsorozatában megjelent kötet (*Ez mind én voltam egykor*) is.

— **Hat ország termékeiből** tíz napig tartó kiállítás nyílt csütörtökön Kecskeméten. Az érdekes bemutatón élelmiszer- és háztartási cikkeket láthatnak az érdeklődők.

— **Az angol fogyasztói tanács igazgatónője,** Miss E. Ackroyd — a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet vendégeként — néhány napot hazánkban töltött. Tanulmányozta a magyar minőségellenőrzési rendszert, látogatást tett a Fogyasztók Tanácsánál, megtekintette az őszi vásár több bemutatóját.

— *VIETNAM ELHUNYT ELNÖKÉNEK EMLÉKÉRE Ho apó néven 14 tagú brigád alakult csütörtökön a Dunai Vasmű hideghengerművében. A brigád tagjai lakatosok, technikusok, adminisztrátorok és segédmunkások.*

— **Bulgáriába utazott csütörtökön** ötven Heves megyei termelőszövetkezeti vezető, elnök, főagronómus és brigádvezető. Tíznapos tapasztalatcsere-látogatást tesznek; a bolgár gyümölcs- és szőlőtermelést, az öntöző rendszereket és a mezőgazdasági kutatóintézetek munkáját tanulmányozzák.

— *KALINYINI KOMSZOMOL-DELEGÁCIÓ érkezett csütörtökön Somogyba, a Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyára KISZ-bizottságának meghívására. A delegáció a kalinyini pamutkombinát ifjúmunkásait képviseli, vezetője V. M. Iganic, a kombinát Lenin-renddel kitüntetett igazgatója.*

Virágok — Máriáknak

Hozzátartozók, barátok, kollégák és tisztelők százai búcsúztatták nagy részvéttel csütörtökön a Farkasréti temetőben *Tardos Andrást*, a Magyar Rádió és Televízió külföldi adások főszerkesztőségének vezetőjét. A gyászoló közönség soraiban ott volt *dr. Orbán László*, a művelődésügyi miniszter első helyettese, *Tömpe István*, a Magyar Rádió és Televízió elnöke, az MSZMP KB tagjai, *Várkonyi Péter*, a Tájékoztatási Hivatal vezetője, *Siklósi Norbert*, a MUOSZ főtitkára, *Nagy Richárd*, az MSZMP VIII. kerületi Bizottságának első titkára, valamint a társadalmi élet, a magyar sajtó több más képviselője.

A ravatalnál *Kulcsár Ferenc* az MSZMP VIII. kerületi Bizottsága, a Magyar Rádió és Televízió elnöksége, valamint a Magyar Újságírók Szövetsége nevében búcsúzott az elhunyttól, méltatta Tardos András élete munkásságát. *Berend T. Iván* a barátok nevében mondott búcsúszavakat.

Hazaérkezett a bírósági küldöttség az NDK-ból

Dr. Szakács Ödön, a Legfelsőbb Bíróság elnöke vezetésével csütörtökön este visszaérkezett a magyar bírósági küldöttség a Német Demokratikus Köztársaságból, ahol *dr. Heinrich Toeplitz*, az NDK Legfelsőbb Bírósága elnökének meghívására a bírósági intézmények munkáját tanulmányozta. A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren *dr. Gellért György* és *dr. Nádas András*, a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettesei, az Igazságügy-minisztérium és a Legfelsőbb Bíróság vezető munkatársai fogadták. Jelen volt *dr. Heinz Knobbe*, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövetségének tanácsosa. (MTI)

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET
Budapest
1983 SEP 14

NAPI KÖNY

1021

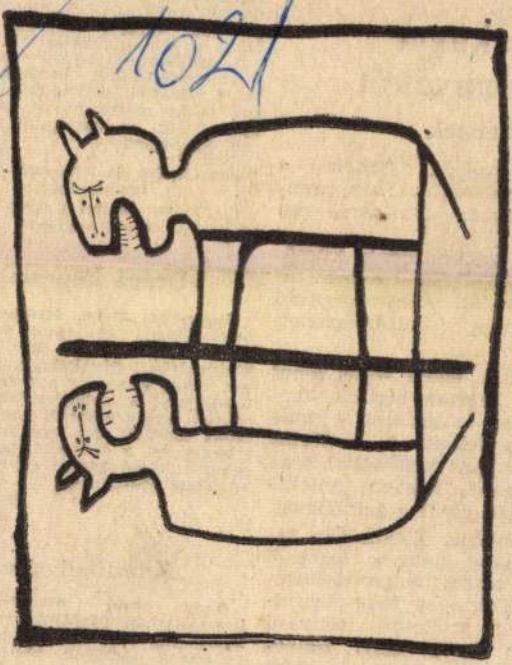

Kass János illusztrációja Aiszoposz A hüst vivő kutya című meséjéhez, amely — Aiszoposz műveinek gyűjteményében — a napokban jelent meg a Magyar Helikon gondozásában

ség!

lezni akarja
nak környékét

tséget kérnek

cözvéleményétől, hanem a szakemberektől is. Nem munkáról, hanem javaslatról van szó.

Petőfi szülőházának küszöbét évente húsz—huszonötezren lépik át. Idegenforgalmi nevezetesség, kultúrtörténeti érték.

A példák egész sorát lehet felhozni, hogyan ötvözik harmonikusan építészeink a múltat és a jelent. A kiskőrösi terv azonban nemhogy láthatóbbá tenné, inkább „vitrinbe" akarja zárni a szülőházat.

A napokban Kiskőrösön tanácskozásra gyűlnek össze a megyei tanács, a tervezőintézet, az Országos Műemlékfelügyelőség, a Petőfi Irodalmi Múzeum és a helyi tanács képviselői. A téma a fent említett rendezési terv. A vita remélhetőleg megindul. S jobb előzetesen vitatkozni, mint később kritizálni. Az érvek és ellenérvek előtt egy javaslatot szeretnék tenni.

... a Magyar ...ben megjelent „U. E. Budapest" aláírású „Rádióelőfizetők panasza" tárgyú cikkben foglaltakra az alábbiakat közöljük.

A rádióvételt zavaró hibát — közreműködésünk mellett — a MÁV vonalfelügyelete 1969. augusztus 18-án megszüntette. A zavar oka: a 102. sz. oszlopnál keletkezett kötéshiba.

Posta, Rádió és Televízió műszaki Igazgatóság,
Dr. Budai László
osztályvezető

Drága képeslap

Augusztus 20-án Pannonhalmán üdvözlőlapot akartunk vásárolni. Ilyet azonban csak az apátsági könyvtárban árusítottak. Meg kellett tehát fizetnem a 4 forint beléptidíjat, a könyvtárban pedig csupán extra méretű, 6,50 forintos lapot árultak. Az egy forint belyeggel és a beléptidíjjal együtt tehát 11,50-be került egyetlen üdvözlőlap elküldése.

H. L.-né,
Győr

„Kamillaügyben"

Ilyen című olvasólevelükkel kapcsolatban közöljük, hogy a kamillavirág begyűjtése június, illetve annak padláson történő megszárítása július hó végén fejeződött be.

A manipulációs munkák az áru gyógyászati minőségben történő előállítására, így csak augusztusban kezdődhettek meg. Az árut az ismert rovarfertőzéstől is fertőtlenítéssel meg kellett védeni, ami szintén lassú folyamat. Mindezek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

MAGYAR NEMZET
Budapest

1970 JAN 25

1021
1970 JAN

Kass János illusztrációja Cécile Aubry Poly című regényéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg

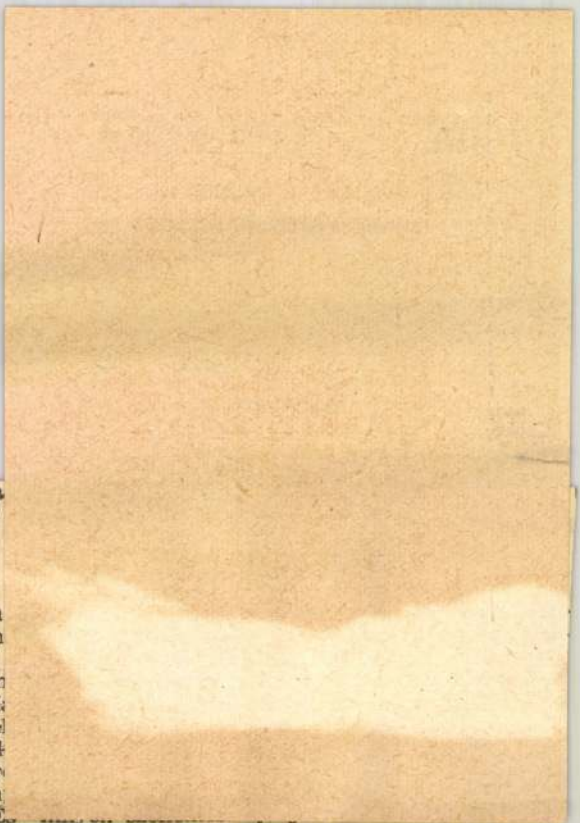

„Nagyon
Határtalan
szellemes,
lésüket, r
fekete M
az a refle
világítana
kinövéseir
lektorfénn
utakat. É

reflektora van ennek a fekete Malibunak. Hiába, uraim, a szellemességet nem lehet örökölni, azzal születni kell... Alig várom a pompás storykat, a széles témakörben mozgó szellemes történeteket. Szívélyes üdvözlettel: F. Szilágyi Katalin."

— *Ugyebár* — mondta K. a levél olvasása közben —, *mégiscsak érdemes kitenni a szívünket. Az emberek az ilyesmit jónéven veszik. Szellemességre szellemességgel felelnek.*

Apó a következő levél olvasásához kezdett:

„Kedves Galamb! Régi olvasója vagyok a Magyar Nemzetnek és mindig különös érdeklődéssel és élvezettel olvasom az ön írásait, nem egy cikkét kivágva most is őrzöm. Ezért nem tudom megérteni, hogy egy ilyen nagy műveltségű és ragyogó tollú újságíró, mint ön, hogyan adhatta oda nevét és tollát egy ilyen Epepe-szerű firkálmányhoz, mint a most folytatásokban megjelenő „Újabb utazások a fekete Malibún." Önnek erre igazán nincs szüksége. Tisztelője, a Magyar Nemzet egy régi olvasója."

— *Hm* — szólalt meg K. —,

szereti és csak az formálj benne a saját igazságérzetét i Sok igazság megírásához ad jon erőt a jóisten mindany nyiuknak. Tisztelettel öz Szemenyei Antalné."

— *Ez jólesett* — mondta r viden Galamb.

S íme, egy újabb levél:

„A fekete Malibu tiszte utasainak. Nagy örömmel élvezettel olvasom naponta k landos élményeiket. Engedte sék meg nekem, hogy figye müket felhívjam — nem szükséges a Malibut igénybe venni — egy témára, ame itt van a közelükben. A I kerületi Kapás utcai szakren delőről van szó, amelyne megközelítése a hóhegyek, p szok-buckák és latyak-tócsá átugrálásával, avagy kikerül sével még egy egészséges do gozó erejét is felülmúlja, nen hogy az odajáró betegekét. tavaszi, nyári és őszi hón pokban egyszerűbb a helyz mert csak a környező, mes szebb levő építkezések sittj és kukákba be nem férő sz metét kell kikerülni, egy kit posott mezei ösvényen. Telj tisztelettel: Egy budai őslak

— *Ennyi egyelőre elég lesz* — mondta Apó és vissz tette fiókjába a leveleket.

Kass János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest
1969 DEC 17

ROBERT MERLE: ÁLLATI ELMÉK

Megdöbbentő, különös és csodálatos olvasmány az ismert francia regényíró legújabb könyve. Műfaját nehéz meghatározni, hiszen az alkotó előszavában maga is hibrid műnek nevezi, valahol a science-fiction és a politics-fiction között. Talán science-politics-fiction? Robert Merle 1947 nyarán befejezett könyvének történési idejét mindösszesze néhány évvel helyezte előre az 1970—73-as évekre — állítva, hogy ma már minden fantasztikum az elképzeltnél hamarabb válik valóra. Sevilla professzor, a kiváló zoológus delfinkísérleteket folytat — emberi nyelvre tanítja a biológiai adottságaik következtében erre alkalmas, kedves és barátságos tengeri állatokat. A delfinkutatások különösen érdeklik az amerikai haditengerészetet s ezért hatalmas összegekkel támogatják a professzor munkáját. Hogyan, mire és kik próbálják felhasználni a beszélni és gondolkodni tudó delfin-házaspárt, ezt tárja elénk drámai jóslatszerűséggel Robert Merle, szinte csak közeli napjainkra előretekintő regényében. Az Európa kiadásában Réz Ádám kitűnő fordításában megjelent kötetet Kass János kifejező illusztrációi teszik gazdagabbá.

S. Zs.

(Ifj. Schiller A

Kass János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
FEB

KÖNYVTÁJÉKOZTATÓ
Budapest

1021

Kass János illusztrációja Karel Čapek: Történelmi görbetükör című, a Magyar Helikon kiadásában megjelenő művéből.

Két új vers

Marsall László: Vízjelek

Az utóbbi egy-két évben új raj indul a magyar Parnasszusra. Fiatal és kevésbé fiatal költők jelentkeznek első írásaikkal, első kötetükkel. Napilapok és folyóiratok egy tömbben közlik induló költők verseit, antológiák jelennek meg, ahol bemutatják őket. Irodalmárok, költők és olvasók egyaránt alig győzik számbavenni az ígéretes tehetségeket, bár jól tudjuk, „az idő rostáján" majd egyesek kihullnak, mégis örülünk a pezsdülő irodalmi életnek és a sok új törekvésű műnek.

Marsall László Vízjelek című verskötetét olvasom. A költő harminckét évesen jelentkezik első könyvével. Költői és szerkesztői gyakorlattal a háta mögött, e kötetben sok év termésének legjavát adja, és nem érezzük benne az első kötetek mutáló hangját. Érett költészet ez, jellegzetes világ tárul benne elénk: A fogalmazás tömörsége, az értelem szenvedélyessége jellemzi e verseket. Marsall László mint gyerek élte át a háború kataklizmáját, tikeletkezésének, a folytatás örömének himnuszában teljesedik ki. Végül az Egy vasárnap útjai és útvesztői című versciklusában a férfikor számbavevő elmélyültségével hitvallását így folgalmazza meg:

A szó a szerszám a szó a kő fölröpül

. . . . . .

mindig megszületik a ködből

a világteremtő

Sokat lehetne meditálni a késői indulás előnyeiről és hátrányairól. Marsall László esetében azonban azt eredményezte, hogy szenvedélyes, erőteljes, kiérlelt kötetet nyújt át az olvasónak. Kemény munkája, önfegyelme és mesterségbeli tudása méltán számíthat elismerésre és sikerre.

(Marsall László: Vízjelek. Szépirodalmi. Előkészületben.)

Éltető József: Ismeretlen

Kass János
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

1970 FEB 15
1021

A Magyar Nemzet galériája

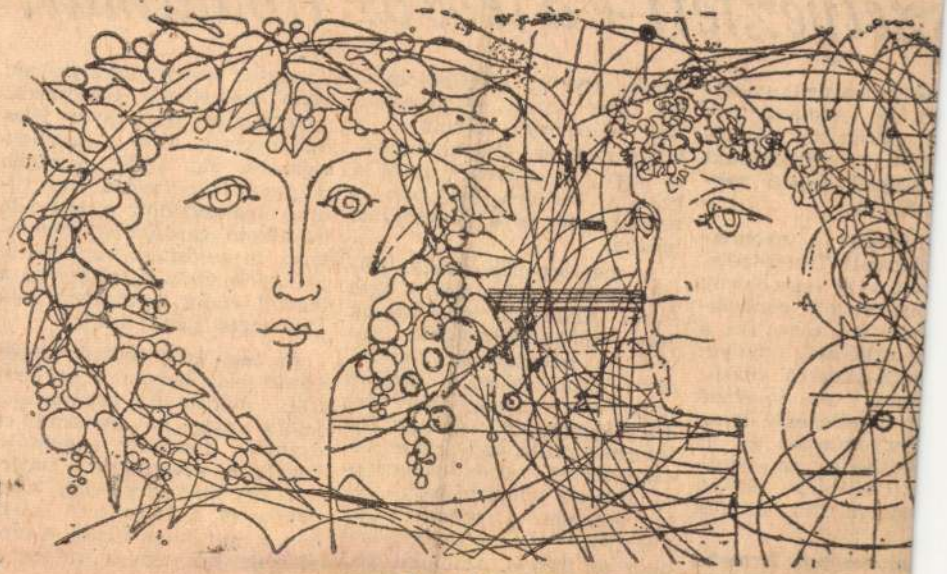

Kass János rajza

Magyar

ámák a képernyőn

yezteti-e a téve az irodalmat?

nyakunkon! rmand *La-* ttak kong- inyomtatott fedelű ver-

a nyomta- Természete- reszedelem, t gondola- zavaival a ", fenye- lis eszkö- televízió essé tehe- ást és az az ellen- ló fölött, o kisiklik

k Armand ubok har- igresszusán elvet az

zatok, krimik, rémtörténetek. Az okok között — amerikai írók véleménye szerint — a konformizmus elhatalmasodása épp úgy szerepel, mint a reklám féktelen terjedése a televízióban és a rentabilitás igénye.

A megtorpanás másik, jellegzetesen televíziós okát Szücs Andor a tévéműfajok belső konkurrenciájának nevezi. A televízióban közvetített információnak elsöprő ereje van. Egy-egy helyszíni adás izgalmával, egy-egy dokumentumfilm vagy riport feszültségével nehéz versengeni. Ilyen a televízió természete. Jóllehet a jellegzetesség bizonyos kényelmetlenséget okoz az írónak, számolni kell vele, és megbecsülni, felhasználni lehetőségeit. Olykor így

a magyar tévédramaturgiában. Több kiemelkedő tévédrámát mutattak be, több olyan jeles írót nyertek meg a televízió számára, aki addig nemigen dolgozott képernyőre. Úgy tűnik, megkezdődött a televízió író-alkotó gárdájának tudatosabb megerősítése, a régebbi jó kapcsolatok felújítása és a tévétől eddig tartózkodó írók egészséges „csábítása".

Az idei és a távlati tervek között első helyen a *kortárs-írók műveinek bemutatását* jelölte meg az irodalmi és drámai főosztály vezetője. Impozáns névsorral ismerkedtünk meg. Reméljük, hogy ebben és a következő években a nevekhez fűzött elképzelések, írói tervek valóra is válnak.

Nem mondtak le tehát — é

Illusztráció Kass János rajza

A BÉKE GYAKORLATA

Lapozom Lenin írásait és mindenütt a béke szóba ütközik a szemem: „Az ország védelméről, a forradalmi demokrácia egységfrontjáról, az ideiglenes kormány támogatásáról stb. stb. szóló frázisok ellen kíméletlenül harcolni kell, éppen mint *frázisok* ellen. Most a *tetteken* a sor... Most elérkezett a *tettek* ideje... ebbe bele kell vonni a tömegeket... éppen most *tettre* van szükség: *azonnal és feltétlenül békét* kell *felajánlani, pontos* feltételekkel."

„Csakis a munkásosztály képes, amikor kivívja majd a hatalmat, békepolitikát folytatni, mégpedig nemcsak szavakban, mint a mensevikek és az eszerek, akik valójában a burzsoázia titkos szerződéseit támogatják, hanem ténylegesen. Vagyis: azonnal, bármilyen is a hadi helyzet, még abban az esetben is, ha a kornyilovista tábornokok Riga után Petrográdot is feladnák, nyílt, pontosan megállapított, világos, *igazságos* békefeltételeket ajánl majd fel *valamennyi* népnek. A munkásosztály megteheti ezt az egész nép nevében, mert Oroszország munkásainak és parasztjainak óriási többsége a mostani hódító háború ellen és az igazságos feltételekkel kötött, annexiók (hódítások) és hadisarc nélküli béke mellett foglal állást... A munkásosztály a hatalom megragadása után egy napot sem vesztegetve békét fog ajánlani mindenkinek... A világ tőkései olyan nehezen tudják megfékezni a mindenütt növekvő háborúellenes munkásforradalmat, hogy ha az orosz forradalom a béke után való tehetetlen és szánalmas sóhajtozásról áttér a nyílt békeajánlatra, s ugyanakkor nyilvánosságra hozza és felbontja a titkos szerződéseket stb., akkor 90 százalékban megvan az esély arra, hogy a béke hamarosan beköszönt, hogy a tőkések nem tudják megakadályozni a békét."

ett játéka rangossá teszi ezt
kozást.

PÁRKÁNY LÁSZLÓ

STVÁN

abeusz-szemű

l vágom el utadat
askutya vagy
tőlem házadba
alakú vagy
célzol énbennem
be magadat
add meg magadat
ntom borjúfej vagy
sz anyára énbennem
gy vagy hűtlened leszek
l vágom el utadat
dalmak súlya vagy
askutyák orra vagy
ek üressége vagy
ak bukása vagy
yek hanyatlása vagy
ak pusztulása vagy
sz anyára énbennem
tőlem házadba
be magadat
mögötti árny ha vagy
eusz-szemű sötétség

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1970 APR 4
Napjaink

A felszab
hónapjaiba
sulatáé a s
egyházára
ros régi sz
vezetéséve
szaszerződ
erőkkel r
találjuk a
cét, *Kon*
primadon
pekben l
Vörösmarty Lili. B
mai hős *Homm Pál.* Itt bontakozn
ki a fiatal *Komlós Juci* tehetsége.
A közönség kedvence *Tompa Pufi.*
Fiatal hősszerelmes *Madarász László.*

A színtársulat a dráma minden ágából mutatott be darabokat. Minimális műszaki személyzettel, viszonylag kevés színésszel színvonalas előadásokat tudtak produkálni. A francia bohózatoktól kezdve operetteken és népszínműveken át a legszínvonalasabb modern és klasszikus drámákat játszották. Bár színházról van szó, mégis ki kell emelnünk a társulat sajátos játékosságát. Ez főleg a rendezésekben nyilvánult meg. Nem az volt fontos a számukra, hogy a régi magyar színpadi gyakorlat értelmében szinte naturalista pontossággal közvetítsék a dráma szövegét, hanem hogy a szerző mondanivalóját és főleg az aktuális gondolatokat belevéssék a nézők tudatába. Ha olyan technikai megoldásra került sor a darab

gesség nelkül
mítva. A bohózatok a
könnyed szellemét idéz
Békeffy és a francia *D*
ben.

Két jól sikerült vígj
nek színpadra. Az egyil
hály: Rómeó és Pirosk
ve, mely a színház vil
szódik. Kondráth Ilona
híres primadonna ebbe
ban is öregasszonyt a
nénit, a súgó jegyszec
csak jól sikerült *Zágon*
rika című vígjátéka.

Külön figyelmet érd
drámák. A társulat l
előadásának tekinthe
Gyula Tiszazug című
mivel az előtte bemuta
bárót inkább közönsé
szánták. A darab — mi
— egy nagybirtokoktól k
szigetelt faluban játszó
család kapaszkodna egy

1970 APR 1 2
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

Kass János

1021

Vasárnap, 1970. április 12.

A Magyar Nemzet galériája

Kass János rézkarca

Vasárnap.

Öl éve … az Intranszmas

Az *Intranszmas Magyar—Bolgár Társaság* igazgató tanácsa 1965. április 13-án tartotta alakuló ülését és ezzel az Agromas után létrejött a két ország *második közös vállalata is.* A vállalat szófiai központja és budapesti fiókintézménye ma már 1100 embert foglalkoztat. Közös tervezőmunka eredménye az *Almásfüzitői Timföldgyár* szállítási géprendszere, s a *Gödöllői Dömpergyár* korszerűsítése.

Francia gazdasági küldöttség érkezik Magyarországra

Vasárnap negyven tagú francia gazdasági küldöttség érkezik Budapestre Georges *Villiers,* a francia gyáriparosok szövetsége tiszteletbeli elnökének vezetésével. A küldöttség vezetője egyben a francia kelet-európai kereskedelem fejlesztésével foglalkozó bizottság elnöke is. Az utóbbi időben többek között a szovjet—francia kooperációs tárgyalásokon is részt vett. Magyarországra *először látogat el* hivatalos küldöttséggel. A küldöttség egy hétig tartózkodik hazánkban, gyárakat és külkereskedelmi vállalatokat látogat meg. *Tanulmányozza a kooperációs kapcsolatok, az export és import fejlesztésének lehetőségeit,* különös tekintettel arra, hogy az elmúlt években eredményesen fejlődő magyar—francia árucsereforgalmat *tovább fejleszthetik.*

Utcát neveztek el Gidófalvy Lajosról

Gidófalvy Lajos őrnagyról, a XIII. kerületi KISKA-alakulat volt parancsnokáról — aki 1945 januárjában a fasizmus elleni harcban vesztette életét — nevezték el a XIII. kerületi Ágyú utcát. Emlékére szombaton az Ágyú utca 1/a. szám alatti épület falán márványtáblát helyeztek el. Az

Biztató negyedév a ko… emelkedett a te…

A kohó- és gépipari vállalatok első negyedévi munkájáról most jelent meg az összesítés. *Tíz százalékkal több árut gyártottak,* mint az előző év hasonló időszakában. A gépipar termelése 13, a kohászaté pedig 7 százalékkal nőtt. A többlettermelést a kohó- és gépipar *90 százalékban a termelékenység javításával érte el.*

Növekszik a szovj… a MAHART idei…

A Magyar Hajózási Rt vezérigazgatója, *Lékai* Elek szombat délelőtt a Rákóczi motoroson tájékoztatta a sajtó képviselőit az új menetrend életbe lépéséről.

A MAHART az idén 715 ezer tonna áru szállítását tervezi, 170 ezer tonnával többet, mint a múlt évben. *A legnagyobb tétellel a szovjet vasérc szerepel a tervben,* de növekszik a Linzből ideirányuló *műtrágya,* a Regensburgba juttatott *bauxit* és *ásványolaj* és a Bulgáriába irányuló *szén* és *koksz* szállítása is. A tengerhajózásba ebbe az évben szeretnék bekapcsolni *a portugál kikötőket* és fontos célkitűzésük, hogy a külföldi partnerekkel még magasabb szintre emeljék a kölcsönös előnyökön alapuló kapcsolatokat.

A személyszállítási feltételek a Dunán lényegében nem változnak, bár a *Körös sze-*

Két kitüntet…

Ebben az évben tovább növekedett *a kitüntetett budapesti kisiparosok* száma. Közülük kettőt mutatunk be ebből az alkalomból.

Világszerte keresett az intarziás kisbútor. *E. Szabó* Márton az egyik olyan mű-

Megnyílt a Várnegyed Galéria

Az önkormányzati beruházásban a Batthyány utca 67. szám alatt létesült új művészeti intézmény a tervek szerint nem csak rangos kiállításoknak, kulturális eseményeknek ad majd otthont, hanem közösségi térként méltó kulisszát biztosít a civil kezdeményezések számára is. A megnyitó alkalmával mindjárt igazi csemegével szolgált a zsúfolásig megtelt galéria, hiszen Kass János grafikusművész, Hajnal Gabriella és lányuk Kass Eszter közös tárlatát csodálhatták meg az érdeklődők, akik közül sokan kiszorultak az épület elé.

A megnyitó ünnepségen dr. Nagy Gábor Tamás kerületünk polgármestere röviden visszatekintett a galéria kialakításának körülményeire. Mint elmondta, egyfajta művészeti űrt sikerült betölteni a galéria megnyitásával, hiszen a kerület rendkívül gazdag kulturális életéből sokáig hiányzott egy ilyen intézmény. Egy olyan közéleti tér nyithatta meg kapuit, amely teret biztosít azoknak az alkotóknak, akik munkájukkal nap mint nap hozzájárulnak közösségünk, az első kerület gazdagításához. Azt eddig is tudtuk, hogy rendkívül sok alkotó él szűkebb pátriánkban, de mikor a megnyitóval kapcsolatos előkészületek során pontosan felmértük számukat, mindannyiunkat meglepett, hogy harminc oldal telt meg a művészek nevével. Meglepő, de annál örömtelibb ez a gazdagság! Hiszen a művészet, a magyar kultúra és hagyományaink a mi útravalónk, mikor belépünk az Európai Unióba. Május elsejét követően fokozottan megnő az érdeklődés Magyarország és különösen művészete iránt, hiszen az alkotás maga a nemzet tükre. A csatlakozás előestéjén az új galériánk megnyitásával olyan művészeti értékeket közvetítünk, melyekre méltán lehetünk büszkék. A művészeti beruházások hatására megújul a környezet is, egyremásra nyílnak a hasonló létesítmények, újulnak meg a homlokzatok, lassan igazi galéria negyeddé lesz a Várfok utca és Batthyány utca torkolata. Hajdanán mikor először elkezdtünk foglalkozni a gondolattal, hogy ennek a területnek művészeti arculatot kell adni, bizony pikánsnak tűnt az ötlet. Akkor még messze volt EU csatlakozásunk reménybeli dátuma is, mára mégis beérett a megkezdett munka eredménye, megnyílt a galéria, ami szándékaink szerint egyfajta találkozóhelyként lehetőséget ad a polgároknak, hogy találkozzanak egymással, a körülöttük élő művészekkel és alkotásaikkal egyaránt.

A polgármester szavai után Juhász Ferenc, Kossuth-díjas költő köszöntötte a kiállítás alkotóit. Gondolatai központjában a hármasság fizikai és metaforikus kapcsolata állt, hiszen egy család három tagjának, a szülőknek és gyermeküknek a művészetét csodálhatjuk a tárlaton. Juhász Ferenc elgondolkodtató hasonlatokkal, költői érzésekkel teleszőtt irodalmi méltatásában a művészet ember által kölcsönzött egyediségéről és megismételhetetlenségéről beszélt, arról a művészi teremtésről és megvalósulásról ami csak ritkán adatik meg egy családon belül. Három eszmélet és akarat feszül egymásnak, kioltva és erősítve a másikat. Ők hárman mesterek, a művészetük csodálatot és áhítatot ébreszt. Szabó Lajos a galéria vezetője örömét fejezte ki, hogy ilyen nagy érdeklődés kíséri az első tárlatot, ami az elvégzett munka mellett elsősorban a kiállító művészek érdeme.

K. Á.

„Nagyon szeretem a Várat, egyszerűen mert szép!"

Kass János grafikusművész, Hajnal Gabriella kárpittervező és leányuk Kass Eszter iparművész kiállításával nyitotta meg kapuit a kerület legújabb kulturális intézménye, a Várnegyed Galéria. Kass János után az alkotók közül ezúttal anyát és leányát kérdeztük művészi hitvallásukról, pályájukról és kerületi kötődéseikről.

Hajnal Gabriella

- A Képzőművészeti Főiskolán, festő szakon végeztem 1957-ben, de már akkor is izgatott a kárpitművészet világa, így inkább ezzel kezdtem foglalkozni. Egy év múlva éppen a Várban tervezhettem meg az első gobelinemet a „Zenészeket"- ez a munkám a havannai nagykövetségre került. Akkoriban az Úri utcában, a mai házasságkötő terem épületében működött az Állami Gobelinszövő Műhely, így nap mint nap a Várba vezetett az utam. Igazi tanulóidő volt számomra, gyakorlatilag a szövőkkel együtt sajátítottam el a gobelin készítés technikájának fortélyait. Egyébként ez volt az egyetlen olyan gobelinem, amit elkészülte előtt teljes méretében megfestettem tojástemperával - azóta sem csináltam ilyet. Ettől kezdve egészen a legújabb időkig nem is foglalkoztam komolyan mással, aztán 2001-ben újra elkezdtem festeni.

- Majdnem 50 éve foglalkozik gobelinekkel. Ennyi idő után miért tért vissza eredeti „hivatásához"?

- Nagyon nehéz ezt megmondani, egyszerűen kedvem támadt újra ecsetet fogni és a vászon elé állni. Valójában persze sosem szakadtam el a festészettől, hiszen kárpittervezőként is része volt a munkámnak. A kárpit készítésekor először 1:5 arányban megfestem a gobelin tervét, majd ez alapján készül el az átlátszó kartonra készített tusrajz, ami pontos partitúraként szolgál a szövőnek.

- Pályája elején miért választotta a festészet helyett a szövést?

- Engem a műfaj adottságai fogtak meg és vezéreltek. A szövés adta lehetőségek, az anyag formálásának semmihez nem hasonlítható egyedisége. Igaz ebből adódóan nem lehet olyan hatásokat elérni, mint a festészetben, de éppen ez az izgalmas: a gobelin határokat szab, ami komoly kihívást jelent a művésznek.

- Említette, hogy munkásságának kezdete összeforrt a budai Várral. Milyen emlékeket őriz a városrészről?

- Mindentől függetlenül nagyon szeretem a Várat, egyszerűen mert szép. Életem egyik küzdelmes, de gyönyörű periódusa volt, mikor itt dolgozhattam, a mai napig emlékszem minden pillanatára. Rengeteget sétáltam a Várban, mászkáltam a régi házak között bementem az udvarokba, és szebbnél szebb dolgokat láttam. Például a Táncsics utca egyik házában van egy fantasztikus relief, amit sokszor megcsodáltam. Ma - ahogyan a többiét is - ennek a háznak már zárják a kapuját, ami engem rendkívül elszomorít, hiszen a csukott ajtók mögött megannyi gyönyörű emléket is elzárnak az értő és érdeklődő szemek elől, de hát ilyen a mai világ...

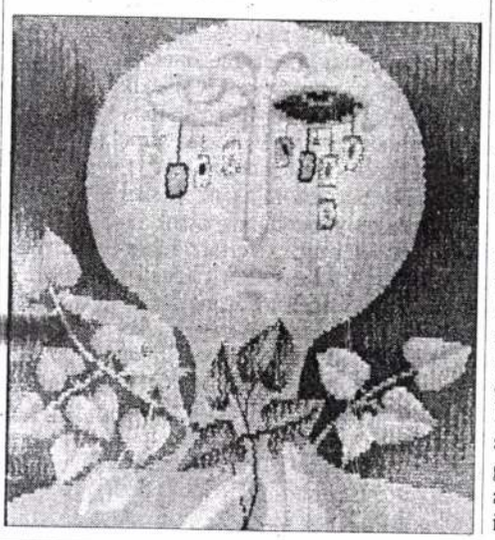

Még van egy dolog, ami ideköt. Büszkén mondhatom, hogy alakulása óta tagja vagyok a Szentháromság téren működő és Dobrányi Ildikó nevével fémjelzett Magyar Kárpitművészek Egyesületének, így manapság is rendszeresen megfordulok a Várban.

Kass Eszter

- Szülei képzőművészek, mégis csak az utóbbi időben kezdett el a festészettel foglalkozni. Hogyan indult a pályája?

- Textiltervező szakon végeztem az Iparművészeti Főiskolán 1984-ben. Eleinte nem is vonzott a képzőművészet, jobban érdekelt a funkcionalitás, kifejezetten alkalmazott textilt akartam csinálni. Dolgoztam is gyárban, nyomott anyag tervezéssel foglalkoztam, azonban a szovjet piac összeomlása a magyar textilipart is elérte. Egy-két gyár kivételével szinte valamennyi megszűnt, köztük az én munkahelyem is. Ekkor úgy gondoltam, olyan textileket kellene tervezni, ami nem kötődik gyárhoz és elkezdtem varrott, illetve nyomott textil faliképeket készíteni. ➲

Kass János rajza

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

Öreg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IX., Ülői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-124

Az Eg
vására n
egy oszt
ros népjó
dagógusok
hány olya
honként sz
mára. A b
épített ny
tett a látog
neében egyedülálló ház valóban szinte eszményinek tűnő otthon idős házaspárok részére: *egyszobás, fürdőszobás, főzőlehetőséggel ellátott garzonlakások, megfelelő szolgáltatásokkal (ebéd, takarítás, mosás stb.).* Ha az idős lakók magányt kívánnak, visszavonulhatnak lakosztályukba. Ha társaságot óhajtanak, több ízléses, kulturált társas-helyiségben beszélgethetnek, kézimunkázhatnak, rádiózhatnak, tévézhetnek, sakkozhatnak, kártyázhatnak... Több lakó is derűs elégedettséggel bólogatott: *„Úgy élünk itt, mint egy nagy család..."*

Spiró Éva Ybl-díjas építőművész, aki a budafoki kísérlet után megtervezte a kelenföldi lakótelep nyugdíjasházát is, a Hazafias Népfront fogadásán elmondotta a vendégeknek, hogy a fővárosi tanács vezetői reményt nyújtottak arra: a jövőben minden épülő lakótelepen sor kerül hasonló nyugdíjasház építésére. Ha ezek fölépülnek, egyre több igényes, idős házaspár jut majd — főleg nagyobb lakás ellenében — életformájának megfelelő

...nyomást
...a nálunk, a maga

...otth
...mények között

Sajnos, nem
ban ilyen kedv
rosi tanács, a
forintot fordít
leg kereken 5
otthonaiban. E
vidéken van.
Szentgotthárd
gócson stb.

Az állam év
rintot fordít
intézeti ágy á
rintba kerül.
nem fizetnek
pénzt is kapn
gesen 450 for
kor is, ha vis
élveznek. (197
díjtól függően
gondozási díj

A népi ell
pította, hogy
gásképes öre
töltik idejük
suk, idővel
a betegség

AUG 20
Kass János
1021

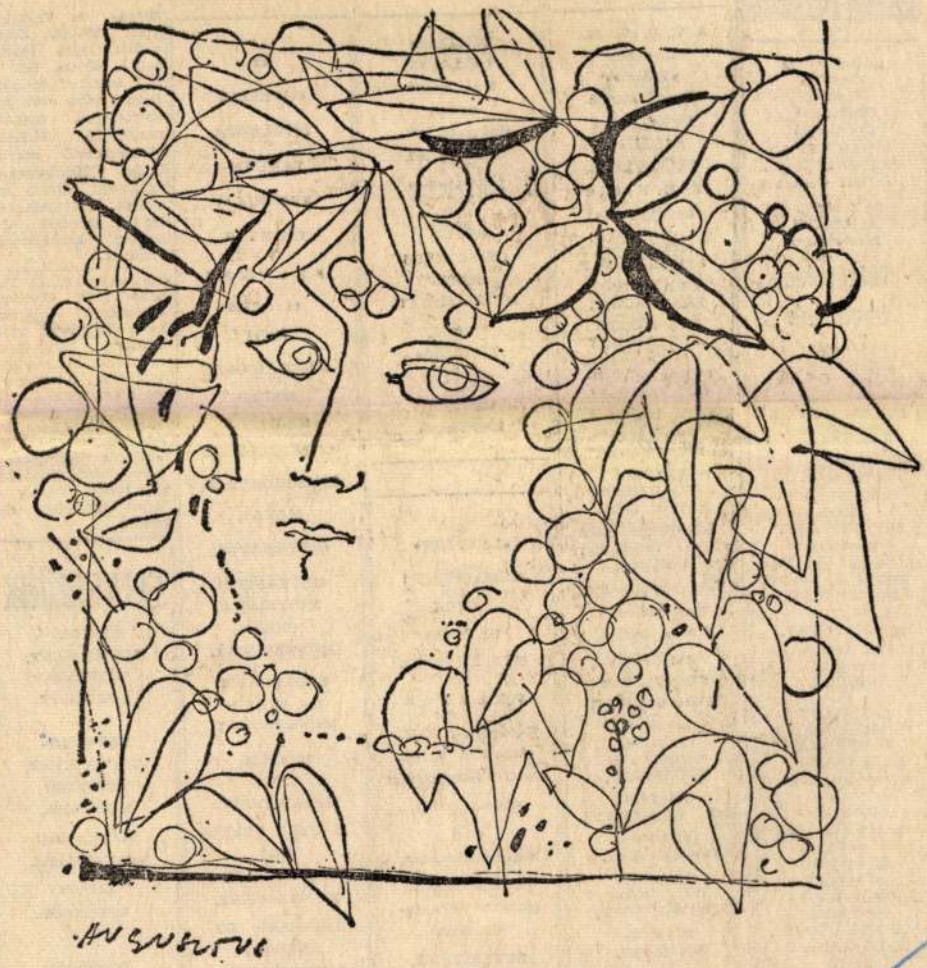

Augusztus – Kass János rajza

MAGYAR HIRLAP
Budapest

SAJTÓIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÁLLÁS

Szerszám- és Gépelem Gyárak Budapesti Forgácsoló Szerszámgyára, Budapest, XIII., Reitter Ferenc u. 132.

Jó kereseti lehetőséggel

felvételre keresünk

44 órás munkahét, minden második szombat szabad.
ESZTERGÁLYOS,
GÉPLAKATOS,
KÖSZÖRÜS,
MARÓS,
VILLANY-SZERELŐ
SZAK-MUNKÁSOKAT.
Korszerű automata gépekhez
FÉRFI és NŐI BETANÍTOTT GÉP-MUNKÁSOKAT.
16. évüket betöltött
FIÚKAT
és
LÁNYOKAT
VASIPARI SZAKMÁRA BETANÍTUNK.
Gyakorlati évek után szakmunkás-vizsgát tehetnek, de addig is jó kereseti lehetőség.
Gyakorlattal rendelkező IPARSZAKOS KÖZGAZDÁSZT önálló eredményelemző munkakör betöltésére.
Gépipari

A V. B. K.
7. számú
»Villamos
Állomásszere
Váll.« Gyár
AZONNALI
FELVÉTELRE
K E R E S
budapesti é
vidéki
munkahelyre
LAKATOSOK,
VILLANY-SZERELŐKET
BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT
és
FÉRFI SEGÉD-MUNKÁSOKAT.
Csak budapesti munkahelyre
FELVESZÜNK
FIATAL-KORÚAKAT
heti 36 órára.
Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi osztályán.
Telefon: 466—830, vagy 258—869, 265-ös mellék.

AZONNALI
FELVÉTELRE
KERESÜNK
kezdő és gyakorlott
GYORS- és GÉPÍRÓKAT,
valamint csak GÉPÍRÓKAT,
MŰSZAKI RAJZOLÓKAT,
erősáramú VILLAMOS MÉRNÖKÖKET,
TECHNI-KUSOKAT,
tervező, szerkesztő munkakörbe.
Jelentkezés

es
TURBINA-GÉPÉSZT
elektrikus képesítéssel.

»LAMPART«
ZOMÁNCIPARI
MŰVEK
LESZABÓ
GYÁREGYSÉGE
F E L V E S Z
Budapest, XIII., Árboc u. 3. sz. alatti telephelyére:
villanyszerelőt,
férfi segédmunkásokat,
anyagmozgatási munkára és gép-munkára
BETANÍTUNK,
nőket ülőmunkára
BETANÍTUNK,

HETI
MUNKAIDŐVEL
MAGAS
KERESETI
LEHETŐSÉGGEL
ESZTERGÁLYOS,
MARÓS,
GÉPLAKATOS,
MECHANIKAI MŰSZERÉSZ SZAK-MUNKÁSOKAT,
BETANÍTOTT ÉS SEGÉD-MUNKÁSOKAT,
42 ÓRÁS
HETI
MUNKAIDŐVEL
18 ÉVEN FELÜLI
NŐI
BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT,
1800—2000 FT
KERESETI
LEHETŐSÉGGEL
Felvételre
Jelentkezés:

keres laboránsi munkakörbe, beiskolázás vállalunk. Heti 44 órás munkahét, minden páros héten szabad szombat. Felvételre könyvszakmában jártas üzletszerzőket. Illetmény jutalékos bérrendszer. Jelentkezés: Budapest II., Keleti Károly u. 18/b. Munkaügyi előadónál.

FELVESZÜNK

ÉPÍTÉSZ-TECHNIKUST,
ÉPÍTÉSZ-RAJZOLÓT
és
ELEKTRO-TECHNIKUST
TERVEZŐI MUNKÁRA,
44 órás heti elfoglaltsággal.
Bérezés megegyezés szerint.
Jelentkezés:
az Országos Gumiipari Vállalat

Kass János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1960 NOV 1

1021

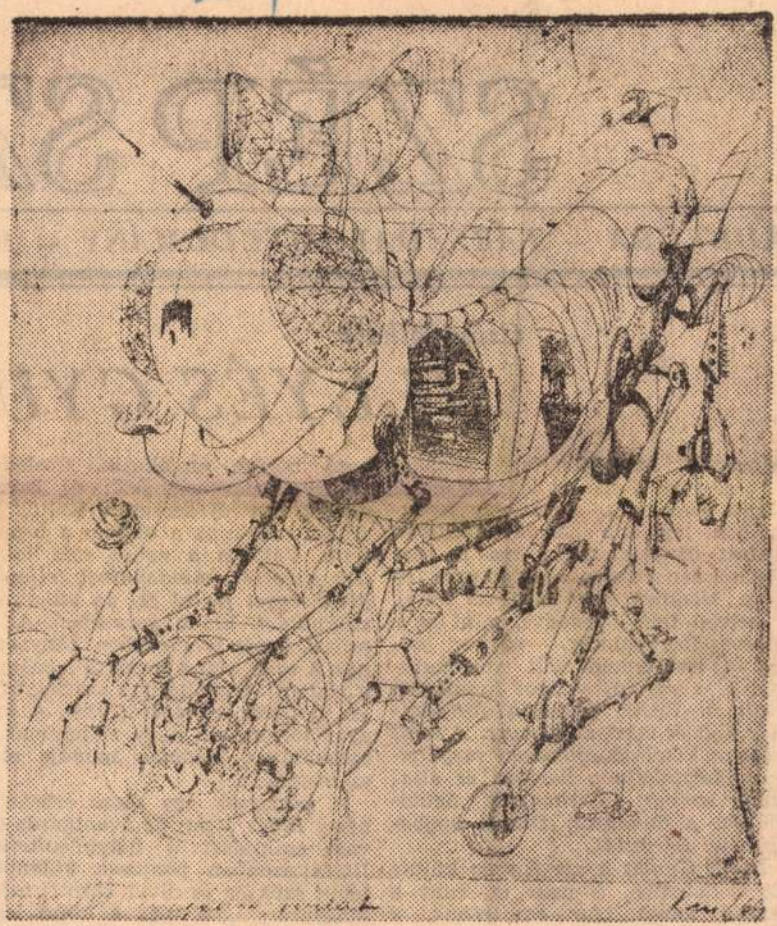

Kass János grafikája

SZÉP SZ

KULTÚRA – TÁRSADALOMTUDOMÁNY – IR

Czine Mihály

ILLYÉS GYU

Nevének külföldön is jó csengése van; a század legnagyobbjai között emlegetik. A magyar irodalomban legalább három műfajban nyitott új fejezetet, s ma is újat hoz minden írásával. Az idő nem fog rajta, lélekben most is olyan fiatal, a hetven felé közeledve, mint az a 16 éves forradalmár — egykori maga —, aki önként állt vöröskatonának, s egy új világot indult kiküzdeni. *Egész pályáján forradalmár volt és európai magyar. A múlt minden kötelező örökségét megőrizte, s megtalálta a nemzeti és általános emberi összhangját. Szülőföldjét, a dunántúli Ozorát egybeépítette Párizzsal.*

Illyés Gyulát a szegénység küldte az irodalomba. S neki is, mint a század annyi igaz emberének, a munkásmozgalom volt a „jellemformáló kohója". Pusztai cselédházban született; ősei uradalmi juhászok, mesteremberek, bognárok és gépészek voltak. A szegénységből kinőttek egy része korábban menekült cegő bőrére emlékezik. Cselédek, zsellérek nevében szól; új Dózsát sürget, egy új sereggel. Költői indulása idején ez a dallam a legerősebb. *Vállalja a nehéz föld lakóinak a sorsát, mindenkinél teljesebb költőiséggel fedezi fel az otthont, a szülőföldet.* Előbb versekben. Aztán prózai sorok is sűrűbben kanyarodnak a tolla alól s megírja a magyar irodalom legköltőibb szociográfiáját, a *Puszták népét* (1934). A magyar történelem nagy némájának, a cselédházak lakóinak mondja el a szenvedéseit.

A kortársak egy része értetlenül nézte *Illyés* útját; az avantgarde-dal való szakítását is helytelenítették. *Illyés* azonban pontosan különböztetett szükség és divat között: tudta, Magyarországon más a költő lehetősége és feladata, mint Párizsban. Úgy érezte: Magyarországon nem sétálhat a szabad képzettársítások négy fala között. Párizson iskolázva rádöbbent a hazai elmaradottságra

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1969 NOV 1

1021

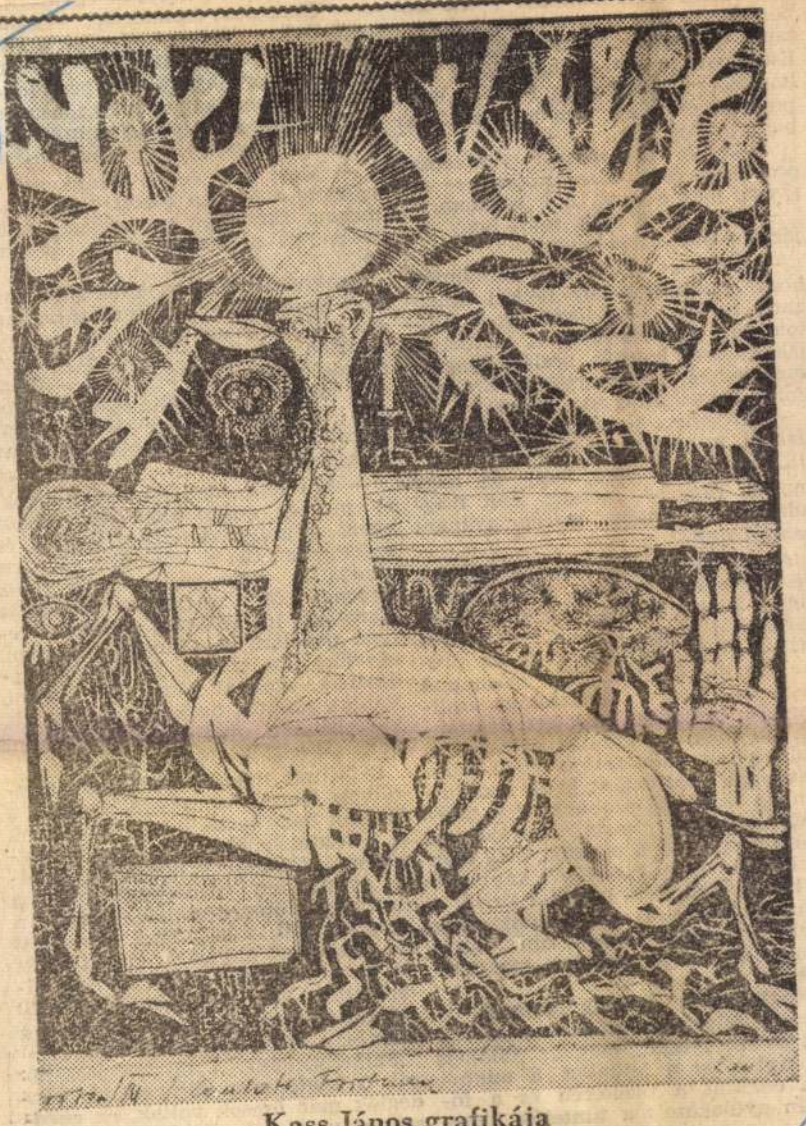

Kass János grafikája

tem lovagi irgalmamban. — De Bébert miatt sem. Gyáva kukacnak tartana, és lépten-nyomon kifigurázna. Esténként le sem mehetnénk a szobánkból a bisztróba, mert Bébert pojácát csinálna belőlem, amilyen nagy pofája van.

— Jobb, ha egyszer verekedést provokál, és hülyére pofoz? — jegyezte meg a józan Zoli barátom.

— Még az is jobb, mint hogy pojácát csináljon belőlem.

— Fel is jelenthet bennünket, hogy munkaengedély nélkül dolgozunk, és akkor mi lesz? Jön a kitoloncolás, és Sramekre is ráhúzhatják a vizes lepedőt, amiért illegálisan munkát adott nekünk. Érdemes ennyi kockáztatni egy lányért?

— Érdemes! — vágtam rá inkább dacból, mint meggyőződésből.

— Mindig tudtam, hogy egy nagy marha vagy — mondta Zoli megadóan és mintegy refrén gyanánt esetről esetre.

Aztán egy reggel kitört a hajósok bérkövetelő sztrájkja, elnéptelenedett a Szajna partja, és csónakokból, bárkákból és pontonokból valóságos vízi barikád torlaszolta el az áruszállító hajók útját. Már másnap a helyi telefongyár munkássága szolidaritási tüntetést hirdetett délutánra. Sramek, a gumikabát-ragasztó műhelyünk művezetője ebéd után hazazavart kettőnket: ki ne mozduljunk a szállodai szobánkból a nagy felfordulásban, mert csendőrségi erősítés érkezett a városba, még csak az kellene, hogy csendőrök kapjanak el bennünket. Nem beszélve arról: a tüntetők között is akadhatnak, akik görbe szemmel néznek ránk, mint idegenekre, és a képünkre mászhatnak.

Megfogadtuk Sramek intelmét, és azon a délutánon magunkra zártuk a szobánk ajtaját, még az ablakon se dugtuk ki a fejünket. S miközben odakint a piactéren és a főutcán gyülekezett a tüntetők tömeresztett a lábszáram az izgalomtól.

Csakhamar kopogtak az ajtónkon. Zoli fordította el a kulcsot a zárban. Bébert és néhány cimborája lépett a szobába. Bébert szeméből és minden mozdulatából ezúttal is az a vadsággal határos tettvágy áradt felénk, ami olyannyira jellemezte és megfélemlítő jelleget kölcsönzött egész alakjának.

— Mit kuksoltok itt, ti bolondok! — mondta rosszallóan, és szívott egyet a szája sarkában fityegő és összenyálazott csikkjéből. — Azt akarjátok, hogy a csendőrök rátok törjenek? Már voltak a Hotel de la Gare-ban, ide is biztos eljönnek. Velünk egyelőre nem mernek kezdeni, egyelőre az idegen melósokra vadásznak, azokkal könnyebb elbánni. Velünk jösztök, ha köztünk vagytok, kevésbé történhetik bajotok. Allez vous! Gyerünk! Mire vártok?

S Bébert meg a többi már tuszkolt is bennünket kifelé, és lent a főutcán kart karba öltve vegyültünk el a tüntetők között. Milyen biztonságérzet, öntudat és büszkeség fűtötte át minden pórusomat ebben a conflansi munkástömegben! Bébert a barátom lett, soha többé nem esett szó közöttünk Micheline-ről. Később, amikor a körülmények a városka elhagyására kényszerítettek, egyedül Bébert-től búcsúztam el, az izgága, a kedves, a nagylelkű Bébert-től...

Felkerekedtem a bisztró teraszáról. A telefongyár környéki kis vendéglők már üresek voltak, az ebédszünet után már javában folytató-

Kass János

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET
1970 MÁR 15 Budapest

NAPI KÖNY

1021

Kass János illusztrációja Capek Történelmi görbetükör című művéhez, amely a napokban jelent meg a Magyar Helikon gondozásában

...ség!

...at, és át
...as réteke
...sösökön,
...ünk már, amikor szól ösem!
...eri! Nézd!

A szőlőtőkéket takaró föld-almok árkában láttam meg ...jra Iván — holtan! — Kis-é féloldalt fekve, lőporfüs-ösen, ruhája, köpenye szi-ánkra szaggatottan, megper-selten, kormosan, keze földbe narkolóan, arcvonásán az mberiség végtelen nagy tra-édiája.

Sohasem tudom megfogal-nazni, kifejezni ezt a gyötrő ...ínt, amit akkor szenvedtem. „Vojna... vojna!"... Csak ...illtam megrendülten, megkö-...ülten, földbe gyökerezetten, ...zótlanul.

A szovjet parancsnokságon ...s — úgy, mint már december 27-én — felnőtt emberektől (két kommunistától, akit több éve ismertünk), egybehang-zóan értesültünk a december 24-i parlamenter-gyilkosság-ról. Ez, továbbá Iván kará-csonyesti közlése, az akkor átéltek, nem kevésbé a koro-natanúnak elismerendő Ék Sándor véleménye, mindez együtt, alátámasztja, a decem-ber 24-i dátumot.

Az eltelt 25 év óta, minden december 24-én, minden ka-rácsonyesten én díszítem a fenyőt, s látom Ivánt, a kis-dedes képeket, kimegyek a ház elé, nézni az ég peremét és hallani vélem a dübörgést, a háború vad zaját. De most csend van, a horizonton csil-logó fények és béke.

Lits Ferenc,
Balatonszéplak

Gy. E.-né
XI., Kecskeméti József u. 29.

*

Egy vidéki kórházban voltam gyógykezelésen és ez idő alatt nagyon rendetlenül kézbesítették az előfizetett Magyar Nemzetet. Írtam Pestre, a 114-es postahi-vatal lapterjesztő részlegének. A vezető kartársnő háromszor rek-lamálta az ottani postahivatalnál a dolgot, levélben engem is mind-annyiszor megkérdezett, hogy rendesen jön-e a lap. Amikor Pestre érkeztem, anélkül, hogy kértem volna, postán elküldte a pénzt a nem kézbesített újság-okért.

Azt hiszem, az ilyen dolgozók megérdemlik, hogy nevüket meg-írjam. A vezetőnő Harsányi Já-nosné, az ügykezelő: Tokaji Andrásné.

Láng Ernőné

Még egyszer a zúgó motorról

Pedagógus vagyok, óvodát veze-tek, és amikor hosszas utazás után hazaérek, csak úgy tudunk élni, ha állandóan szól a rádió, hogy elnyomja a meleg vizet keverő szerkezet alulról jövő, éjjel-nappali monoton, nagyon zavaró zúgását. El-elalszik az ember, de álmából fel kell riadnia a zakatolásra, szíve-gyomra összerándul. Többször is beszéltem a Távfű-tési Igazgatósággal, vigasztaltak, hogy tavaszra lesz valamilyen in-tézkedés. Bízom az ígéretben és szedtem a káros altatókat. Szív-beteg vagyok és mióta itt lakunk, talán egyszer sem aludtuk ki magunkat. Éjjel, szívrohamom után kijött az ügyeletes orvos és azt mondta: „itt nem tudja magát kipihenni". Orvostanhallgató kis-lányom is altatóval él. Március 3-án megjelent lakásunkon egy hattagú bizottság. Mértek, tár-gyaltak és a következő kijelentést tették: „A zaj nem súlyos, nem ...yomja el az emberi hangot, van-

Kass János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napjaink

1970 MÁJ

1021

SZÍNHÁZ

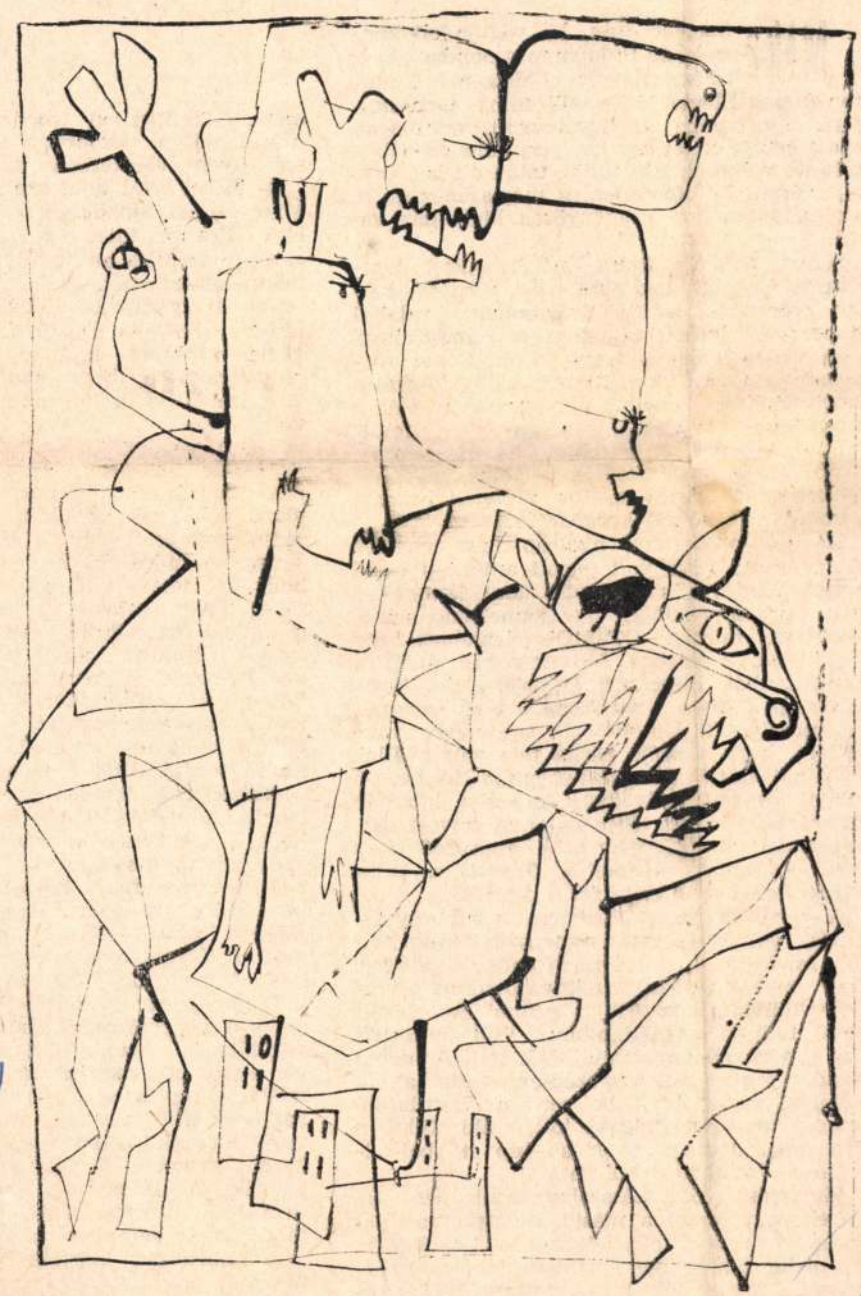

Illusztráció

Kass János rajza

Mike-ék lo

Mike magyar srác, ha rögtön felkötnének, se tudnám megmondani, ki és miért nevezte el Mike-nak. Tulajdonképpen Elemér. S emellé, mint tapasztaltam, oly bamba és ügyefogyott, mintha az egész eddigi életét egy langyos, puha szobában töltötte volna el, s ki tudja, talán ott is töltötte, akármilyen hihetetlen ez, még számomra is, aki pedig mohón, csökönyösen hiszékeny vagyok.

Szóval meglátogattam őket... Azért mentem el Mike-ék lakására, mert újra fel kellett fedeznem a szülővárosomat: valahol kapcsolatot kellett találnom vele most, hogy újra visszatértem a távoli útról. Sokat változtam azon az úton, többet annál, hogysem megőrizhettem volna a város régi képét; erőszakosan kergették, megzavarták, felülmúlták egymást a napjaim, és újraéledtek, osztódtak és elkeveredtek — elhagyták helyüket az emlékeim is. Egy átmeneti ismerős jóvoltából Mike-nál kezdődött...

Ha jól emlékszem, nyolcan-tízen lehettek ott, a szoba telve volt pácolt amerikai cigaretták füstjével, s a legelső, ami feltűnt, az volt, hogy a vendégek úgy jönnek-mennek a lakásban, mintha OTTHON lennének, oly unatkozva, s közben Mozart-rondó üvölt a hangfalakból. Mike egy különös alakú házisapkával a fején a sarokban ült, és szeretettel mosolygott. Közelebbről szemügyre véve láttam, hogy a szája sarka tele van nyállal. Lábainál fiatal, lustaszemű, puha, fekete nő pihent összegömbölyödve. A szoba közepén zippzáras, kék lenvászon dzseki hevert, tulajdonosa, egy középtermetű, szenvedő arcú fickó az ablakmélyedésből figyelte a belépőket. Senki sem vette fel a dzsekit.

A társaság tagjai csaknem mind egyetemisták voltak — azaz: reménybeli írók, költők és festők. A jelenlevő nőkről, kivéve, hogy nyilvánvalóan szoknyarövidségi versenyt dühöng közöttük, semmi közelebbit nem tudtam megállapítani. Volt közöttük egy vadító példány: sima sötét haj, Amodent reklám fogsor, gótikus szépségű testalkat, őt azonban végleg birtokba vette a gorillafejű dzsessz-zongorista, akivel jött, s aki Kölnben van szerződésben, de most épp itt babrálgatja a Vauxhallja kulcsát.

Mindenki ivott. Látszólag senkit sem érdekelt, mit csinál a másik, de aztán az ital hatására imitt-amott felizzott a beszélgetés, én pedig ténferegve kerestem idejöttöm értelmét. Egyet-kettőt kortyintottam, aztán bemutattak egy mákszemnyi, de annál mokányabb kis nőnek; legalább 140 centi magas volt, borzasztó szigorú és mint mondtam. „Ikszipszilon tropára nak a hájfejű rokonok, s az nok ilyen tekintetben csalh

— Mikor ittál tejet utoljá Mike-ot, aki időközben fölka lem balra eső fotel oldalára gatva macerálta az ott ülő i mellű, sápadt nőt. A leányz tottan magyarázott valamit tanásos, lesütött szemű ifjú gépiesen Mike felé csap tudtomra adta, hogy naná, lám, most is azért „melóz volt.

Újabb vendégek. Hárman szakállas, inas, lázas tekinte poggyászt hozott, és frenetik tott azzal, hogy mezítláb lé az üdvricsajból a másik kett farmernadrágos fiú és lány hogy ők pedig szeretkezn mese, ezért jöttek. A pia mosollyal biztosította őket, h fognak zavarni, ellenkezőle nak is utána. A figyelem ar lott közte és az aszkétafejű aki jókora kenyeret szedett ból, letépett egy darabot, és szolni kezdte. Ettől végképp e

Valaki a közelemben felordí legyen, novellafelolvasás lesz letet a franciaágyon készíte vány kisfiú megtapogatta sz helyén van-e, majd közölte, nem ő, hanem egy vidékre sz akihez fogható toll-virtuózt még a Kárpát-medence. Azz dett. A novella — ha jól é szólt, hogy egy kiürült lelkű megy a játszótérre, és csúny rókelőknek. Ezután felsiet ott elszív egy marihuanás ci szélbe eresztett szakállal türk kat énekel. Ez a veszte. Beke mire holtnak tetteti magát, kezdik gyötörni. S vagy har gyötrik a látomások, ezeke nem tudtam nyomon követni tem képességeim határához.

A felolvasást kiértékelés nos volt a vélemény, hogy a ményen van megkomponálva mai, s az írónak elég jó a fü rint nem elég kötetlen az idő

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYVTÁJÉKOZTATÓ

Budapest

1978 MÁR

1021

Kass János illusztrációja Krleža drámájához, a Kálváriához.

a pillanatnak született riportok tíz- és tízezreit, ha nem kalkulálom be a válogatásba a sematizmus éveinek sematikus és értéktelen riportjait, ha mellőzöm a nem általánosító, nem országos, továbbá az írói pontosság meg igényesség szempontjainak nem megfelelő riportokat, akkor is valószínüleg száz és száz olyan értékes ri-

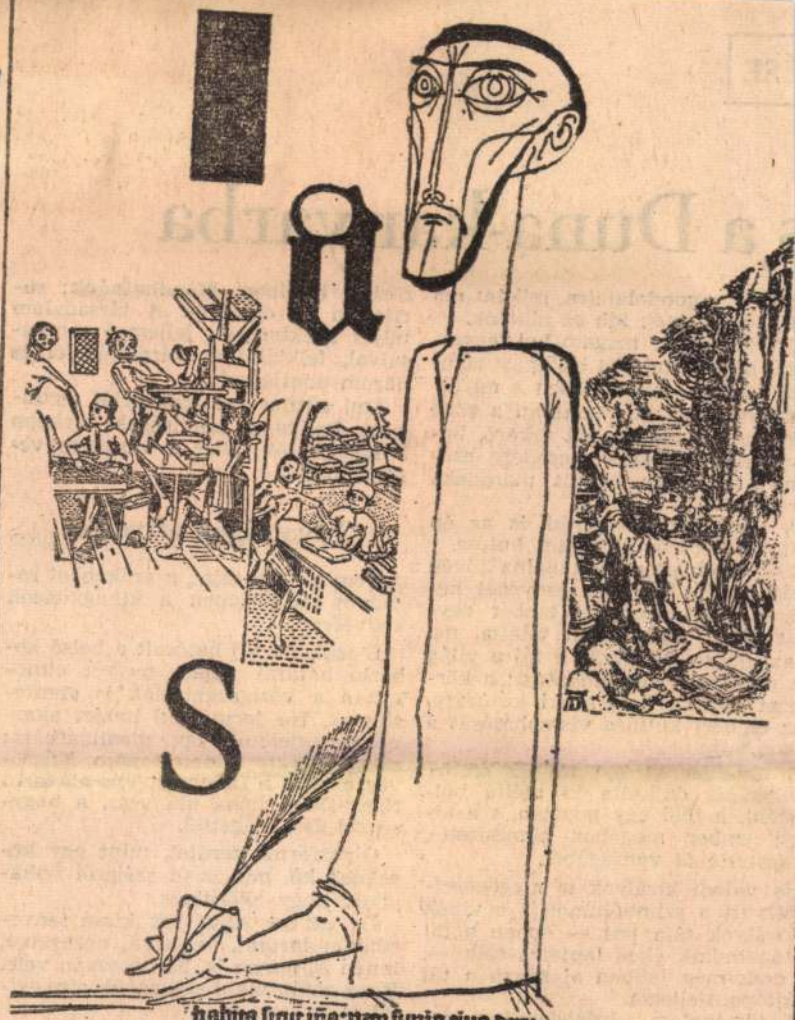

Kass János illusztrációja
P. Neruda: „Óda a nyomdához" című versehez

NÉPSZAVA
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKERESŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

ÉSE

s a Duna-k

ott nagy gondolataira, miként n
nletért jönnek ide az alkotók.
lszóltam már magam, hol vagyo
gy hátam mögött Mátyás ro
otája áll, árnyas ölében a mi
óházunkkal. Míg odafenn a zo
gasban, a kelő napot takaró, k
ságtalanul fekete meredély cs
n a fellegvár üszkös maradé
redez.
, nagy hírű Visegrád és az
tatlan ecsetem! Tájam kulcsa.
lső gondolatom a kápolna tövén
áj lelkét, lényének lényegét ke-
, s a természet és ember egy-
st emelő szövetségét találja, ma
az időben. Példázza e táj a világ
pontján a kölcsönhatást: a kör-
ezet hatását az emberi kutúrára,
z emberi kultúra visszahatását a
nyezetre.
fönséges királyi táj az ember
ályságát dajkálta ki méltó böl-
ként, a föld egy pontján, s a ki-
yi ember magához nemesítette,
lídította őt vadságából.
Ha valódi királyok is megtestesí-
ték itt a szimbólumot, s e vidék
királyok tája lett — éppen a mi
ténelmünk ékes lapjaira esik —,
csak még jobban aláhúzza a táj
újtópontjellegét.
A történelem sűrűsödéseiben ra-
dott fel itt — emberi és geológiai
yképp. A nagy feszítőerők bezsú-
ódtak ide, s működvén, nagy di-
ségeket és nagy bukásokat hoz-
t. Csaknem mindig szélső értéke-
t, miközben az ember a szelídí-
en munkált, s ekképp a kultúrá-
n is sűrűsödési pont jött itt létre.
Ma is érzik e tájban, hogy a tör-
nelem akkumulálódott benne, hogy
ha és meleg hagyományágya van
a kultúrának.
Ma is gyújtópont. Az Egészet tük-

Távolságok átíveléséről

Nem a nagy tájat, a szűkebbet ragadom meg, éppen a kinagyítások kedvéért.

E szűkebb táj határait a belső kohézió határai adják, melyet elmosottan a közigazgatásiak is szentesítenek. Ha természeti határt akarnék megjelölni, így mondhatnám: azt a darab földet kapom lencsevégre, amit a Dömöstől Vác alá tartó Nagy-Duna hóna alá vesz, a hegységgel és a szigettel.

Olyasforma terület, mint egy kerekded kő, mit az út széléről felkapunk, hogy elhajítsuk.

De ezt ne sajnáljuk kissé tenyerünkön tartani, forgatva, nézegetve, innen is, onnan is, barátkozván vele. Hogy aztán majd elővegyük a nagyítót is.

E földdarab régmúltjára csak azért kell vetni futó pillantást, mert semmi se vész el a múltból a jelenben — akár a szőlő zamatja őrzi, akár a sikátorok atmoszférájában remeg, akár formává lényegül egy fuvaroskocsiban.

A Pannon-tenger egykori szigete vulkánkitöréseivel lép be mai életünkbe. Az andezittufává merevedett láva a szűkebb táj belső kohéziójának egyik alapvektora, a későbbi szőlők, gyümölcsösök termékeny

1021 Kass János

ZELK ZOLTÁN:

Egy kutya emlékei

VI. Újra itthon

Túl a betegségen, újra itthon, a földkerekség legszebb vidékén, ebben a kétszobás lakásban. Mikor kinyílt előttem az előszoba ajtaja, kedvem lett volna órák hosszat futkosni a piros szőnyegen, de nem tettem, hiszen kórházból jöttem, hadd higgyék, hogy a betegségtől még bágyadt vagyok, becézzenek csak, dédelgessenek csak, féltsenek még sokáig. De azt már nem tudtam megállni, hogy a szobába érve hangos szóval ne köszöntsem a bútorokat:

Szervusz, asztal! Szervusz, szék!
Megvagy még? Megvagy még?
Szervusz, szőnyeg, s ami rajta
Vársz engem, te gumilabda!
Szervusztok, ti ablakok!
Meggyógyultam, itt vagyok —
Taxin jöttem, nem gyalog!

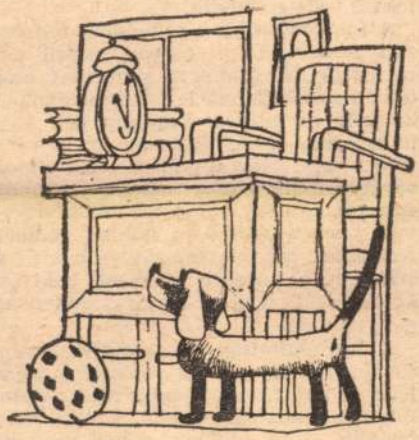

(Kass János rajzai.)

De hát egyikük se felelt erre a hirtelen örömömben kitalált versre, mert a bútorok csak a mesében tudnak beszélni. Csak az ébresztőóra ketyegett az íróasztalon, de hát ő mindig beszél, akkor is, ha magában van, nem is beszél, hanem számol, mindennap huszonnégyszer hatvanat. Igaz, néha megunja, s aludni szeretne, de ő az egyetlen a lakásban, akinek nem szabad aludni. Ha mégis elalszik, a gazdám csavar egyet rajta, s olyan szerkezet van a hasában, hogy ha fölcsavarják, megint elkezdi számolni a perceket.

Hagyjuk most már az órát, nézzük, miből élünk, megvan-e még a konyhában a tányérom, s a tányér mellett a vízzel teli kislábos? Persze hogy meg-

van mind a kettő, nem lesz itt semmi baj, élek, mint azelőtt, vagy még annál is jobban. Egyetlen, aminek nem örülök, hogy a póráz is ott lóg a fogason. Csúnya találmány, méltatlan két olyan okos élőlényhez, amilyen a kutya és az ember. De hát azt mondják, hogy a póráznál csúnyább találmány is van, s azt is a kutyák számára találták ki: a lánc, amivel néhol megkötik a házőrző kutyát. Én ezt el se hiszem. Biztosan csak a lakásban élő kutyák ijesztésére találták ki, ha felnőttkorukban is szétrágják a papucsot. Mert olyanok az emberek, a legjobbak is, hogy néha ok nélkül megharagszanak. Tőlem is rosszneven vette a gazdám, mikor szétrágtam egy levelet, amit a postás bedobott

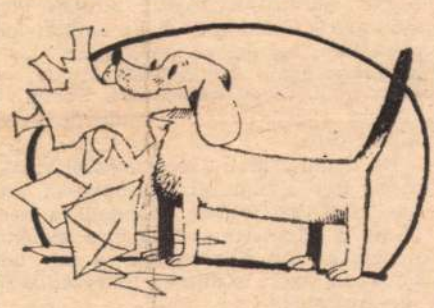

az előszobába. Pedig milyen jó mulatság volt! De ha igaz volna, hogy van olyan lánc, amivel megkötik a kutyákat, akkor már inkább a póráz, amiről eszembe jut a séta. Nem tudja azt rajtunk, kutyákon kívül elképzelni semmilyen más állatfajta, milyen gyönyörűség, milyen boldogság együtt sétálni a gazdával! Ha asszonyom leveszi nyakamról a pórázt, én rögtön neki az utca túlsó végének, ahol az a híres Duna nevű folyó van, a vízbe is beugrok, be

én, aztán, ha visszaúszok a partra, lerázom magamról a vizet, csak úgy csattognak hosszúra nőtt tacskófüleim.

Aztán a bokrok, a fű, a homok a téren, ahol első barátságaimat kötöttem, s ahol bizony ellenségekre is találtam. Legközelebb róluk beszélek, barátaimról és ellenségeimről, most búcsúzásul még egyszer belevakkantom mindenki fülébe az én nagy boldogságomat: meggyógyultam, itthon vagyok, s itthon is maradok, amíg világ a világ!

(Folytatjuk.)

NÉPSZABADSÁG
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓK SZÖVETSÉGE
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

k a fiatalok?

nem új, de korszerű, a fejlődést, a haladást szolgáló, de lehet egyéni kezdeményezés is.

Mi ebben a forradalmi tett?

Annak a nagyon is új, most induló folyamatnak a követése és gyorsítása tettekkel, amely felráz a közönyösségből, passzivságból, és a jelenleginél emberibb, egymásért is élő emberek társadalmáért cselekszik, küzd.

Az ebben az értelemben vett forradalmiság teljesen kizárja az anyagi javak halomba gyűjteset (kocsi, nagy lakás, nyaraló stb. egyszerre együtt), mivel ez kizárólag egyéni célok megvalósítása. S ami még lényegesebb: ezt napjaink gazdasági fejlettségi fokán csak úgy valósíthatják meg egyesek, ha anyagi gyarapodásuk ilyen méretű megnövekedésével a társadalom másik dolgozó tagjának fordított arányú „gyarapodása" lép fel. Az anyagi javak elosztása társadalmunkban még korántsem egyenlő. Ez nem bírálat, csak a helyes út megjelölésére, a forradalmi szó jelentésének a meghatározásához nélkülözhetetlen a való tény leszögezése.

S még egy záró gondolat: az ilyen értelemben vett forradalmiság (ahogy a fentiekben fogalmaztam meg) lényegében szinte minden gyermekben már nagyon korán megszületik, amikor először kezdi felfedezni, hogy emberi közösségben, egymásra utaltságban él. Ez kíváncsisággal, lelkesedéssel tölti el, mint minden új felfedezése. Ebben a korban a gyermekek semmiképp sem közönyösek.

Ha netán a mai tizenévesekről valaki mégis úgy általánosít: közönyösek, annak csak azt tudom mondani, a felelősség a felnőtt társadalomé, a szülőké, nevelőké. Az ő példájuk a mi tetteinkben végül is mindig tükröződik. Ez törvényszerű.

Ha mi közönyösek vagyunk, hát ők is azok. S ha mi mégis forradalmi ifjúság vagyunk, akkor ezt szintén nekik köszönhetjük. A forradalmi helyzetet, ha van, az ő általuk épített társadalom teremtette meg.

Igazi forradalmi lelkesedéssel, és bízva abban, hogy nem vagyok ezen az utamon egyedül, küldöm el ezt a levelet.

Egy 15 éves gimnazista, alapszervezeti KISZ-titkár.

Elter Zsuzsanna

Szentendre,
Móricz Zsigmond gimnázium

a forradalmiság?

A forradalom a valóságos fejlődésfolyamatok olyan fokozata, amikor a fejlődés ugrásszerűen megy végbe; s *a forradalmiság* mint magatartásforma és világnézet ennek a fokozatnak aktív igenlését jelenti.

Következésképpen a forradalmi folyamatokban való tudatos és cselekvő részvételt és ezzel mindenekelőtt a forradalmi öntudatot feltételezi. Azt a készséget és képességet tehát, hogy az ember a valóban forradalmi tendenciákat felismerje, és támogatólag hozzájuk igazítsa ítéleteit és cselekedeteit.

Mindez azonban már azt is jelenti, hogy érdekeit a törpe önösség látszatigéretein túl, a maguk valóságosságában, mint az egyetemesebb emberi érdekek mindenkori függvényét pillantotta meg. Ez a pillantás pedig már annak eredménye, hogy az egyediség szűkös korlátait leküzdve, önmagára mint valóságos egyénre ismert rá az ember, mint valamely konkrét közösség tagjára tehát, s erre a közösségre is úgy, mint egy egyetemesebb emberi közösség részére — az adott helyben is időben.

A forradalmiság ezért: gazdagon összetett, magas rendű tudatossággal irányított tevékenység, a sokoldalu viszonyítás és viszonyulás valóságos gyakorlata, melyben a megismerés felismeréssé, a magánjellegű közéletivé s a cselekvés tetté emelődik.

A forradalmiság ily módon felfokozott humanizáció: magas szintű emberi elsajátítás, akár a természet, akár önnön zabolátlanná lett hatalmait igázza vele az ember. Hajoljon gép vagy mikroszkóp fölé, szántson traktorával földet vagy tollával papírt — foglalatosságát mindig ahhoz mérten irányítja és értékeli, hogy vajon továbbkosítja-e vele okos gépeinek és önnön, emberi rendjének mechanizmusát — bátran és szívósan, a pusztító önzéssel, béklyózó korlátoltsággal s a lazító szertelenséggel szemben.

A forradalmiság az objektív törvény fürkészője: az eleven valóság mozgásirányát kutatva a történelem forradalmi folyamataihoz csatlakozik, s részt vállal bennük — az állapotszerűvel szemben ezért kritikus. A forradalmiság az objektív törvény tisztelője: a tényleges fejlődés pártján áll, és a fékezőkkel, süketekkel szemben ezért felforgató, és ugyanezért ítélkező a féktelenekkel és üres handabandázókkal szemben.

A forradamiság az értékek igazi őrzője és felhalmozója: a valódi vívmányok élesszemű becsüse, az emberi örökség megbízható bizományosa, az emberi egyetemesség hitelt érdemlő hirdetője, s ezért békéltető. De a forradalmiság ugyanezért háború is: a hűséget hunyászkodóvá, a bizalmat bárgyúvá nyomorítók, a kiközösítők s az önmagasztalók, a szükség s a szükösség papjai, a tegnap lovagjai ellen következetes és kíméletlen hadat visel.

A forradalmiság ezért: értelem és érzelem. Reális célhoz segítve, megértően

atyi Edit?

kek gondoskodnak arról, hogy el tudjanak jönni. A Corvin Áruházban például lemondtak szabadnapjukról, szabadságukról, hogy ne vesszen ez a két év kárba. De szerintem ez a megoldás igen káros az egészségre.

*

Ennek az ügynek három homályos pontja van.

Az első *a jelentkezési lap*. Matyi Edit kitöltötte — azután nyoma veszett. Én is próbáltam keresni, nem találtam. Edit számára ez a darab papír jelentette a továbbtanulás reményét. Azok számára, akik valahol szemétkosárba

Kass János

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1970 SEP 11

KÉT GAZDAG anyagú kiállítás zárta be kapuit csütörtökön Balmazújvároson, a művelődési központban — olvastuk Miskolczi András tudósítónk leveléből. — Kass János festőművész grafikai kiállítását és az NDK-beli gyermekrajzokat bemutató tárlatot tekinthette meg az újvárosi közönség. A szeptember 13-án nyíló újabb kiállításon pedig Madarász Gyula festményeivel ismerkedhetnek meg a balmazújvárosi művészetkedvelők.

AZ ALKOHOLOS

Kass János illusztrációja Majakovszkij Csudajó című poémájához. A kötetet a Kner Nyomda békéscsabai és gyomai KISZ-szervezete és az Európa Kiadó Helikon osztályának dolgozói jelentették meg, társadalmi munkával, hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulója tiszteletére.

1970 SEP 13

MAGYAR NEMZET
Budapest
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SAJTÓFIGYELŐ

Kecs Tibor

hö
m
r

rot
elég
hozzánk,
két hónapig
másik öt hónapig
hol. Az önök cikket
nem vesztik el aktualitás
Közöljék az illetékesekkel,
hogy merénylet lenne a lap
nívója ellen a Malibu utazá-
sait felfüggeszteni."

— Ennek az olvasónak bi-
zonyára igaza van — szólalt
meg K. — Úgy látszik, Chilé-
ben értelmes emberek élnek.

— Nono — feddte meg Apó
a K.-t, a szemtelen ifjú hír-
lapírót —, ne örvendezz any-
nyira. Nem téged egyedül di-
csérnek. Olvassak még?

— Na, még egy utolsót —
mondta Galamb.

„Kedves Malibu utasai! Az
isten, világfelelős, sors, olva-
sók tábora (nem kívánt szö

t, k
melti
ett ál
, ho
aki kiszo
munkaide
— kérés
— nagyon ke
mégis levá
méter vászn
2 forintos ár
zta, ami 10 méte
t különbözetet t
r ezt kifogásoltu
pennünket a közb
nt kollégájának, a
ntra taksálta a 72 f
kiírt árut. Figyelmezt
nk után rendreutasíto
differencia 10 forint cs
an." Mi még mindig ragas
kodtunk az eredeti árhoz, h
szen tíz méternél ez az össz
is húsz forintot tett ki.

A csomagkiadóban néhár
percig figyelembe se vetté
hogy kezünkben a blokkal o
állunk és amikor az egyik fia
talember az árut mégis mag
elé tette, ismét beszélgetn
kezdett. Akkor kapott észb
csupán, amikor a férjem meg
kérdezte: „Csomagoljam talár
magam?" A Corvin Áruház-
ban egyébként már a bejárat-
nál tábla hirdeti: „Versenye-
zünk az Ön mosolyáért!"

1021

Illustrationen von János Kass zum Textbuch „Herzog Blaubarts Burg" von Béla Balázs

SÁNDOR WEÖRES

wurde in die Emigration gezwungen, das aber bedeutete für ihn nicht eine bequeme Deckung, sondern den Weg zu einer immer streitbareren und aktiveren Kunst. Diese Erscheinungen schlugen sich in Bartóks Leben etwas anders nieder: Auch er betrachtete das konterrevolutionäre Ungarn, die soziale und politische Ordnung der Horthy-Zeit vom Standpunkt der passiven Resistenz, wegen der feindseligen und verständnislosen Aufnahme in der Heimat zog es ihn hinaus nach Europa. Für ihn aber gab es, neben einer Handvoll seiner Anhänger, das ungarische Bauerntum, die Massen des ungarischen Volkes, die — wenngleich sie weit davon entfernt waren, seine Kunst zu verstehen, ja, von seiner Existenz überhaupt etwas zu wissen — für ihn eine verborgene, potentielle Basis boten. Das auch der Grund, warum Bartók bis 1940 nicht emigrierte, Schließlich aber hatte auch er keine andere

daß diese beiden „par excellence" europäischen Künstler in der Ungewißheit der amerikanischen Verbannung gleicherweise in der inhaltlichen und formellen Erneuerung der europäischen Traditionen „Anhaltspunkte" suchten. Schönberg komponierte die *tonale Suite, Orgelvariationen,* Bartók griff nach längerem Schweigen bei der Komposition seiner *Violinsonate* auf Bachs Solopartiten zurück. Und doch ist es sinnvoll, erhebend und ergreifend, daß die beiden revolutionären Genies der europäischen Musik in dem Augenblick, da Europa in einem einzigen Flammenmeer unterzugehen scheint, nicht mehr an die musikalische Spracherneuerung denken, sondern verbissen retten und aufzeigen wollen, was Menschenfleiß und Menschengeist in zwei Jahrtausenden geschaffen hatten.

Auch in
zu Strawin
dreifache S
seinen Bezi
berg, nur
Phasen ko
verschoben
Parallelten
winski S
1911 in E
tók, dem
beträchtli
zur Entd
risch-volk
einschlug.
Strawinsl
reifen, al
„Schönberg-Periode" schon
eindeutig hinaus war. So dürfte es selbstverständlich sein, daß sich auch in der Abklärung beider Einflüsse eine ähnliche Phasenverlagerung nach der Kulminationszeit ergab, und zwar bis zum Tode Bartóks. Wenngleich sich diese dritte Periode zeitlich nicht genau limitieren läßt, kann

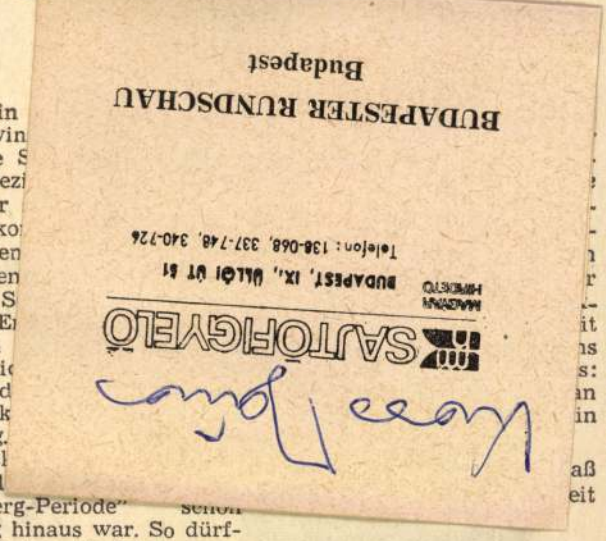

A szép vonalak mestere

KASS JÁNOS GRAFIKUS KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Kass János kétszeres Munkácsy-díjas grafikusművész hajdúszoboszlói kiállítása szervesen beilleszkedik a városban immár 4 éve folyó rendszeres kiállítási programba. A hajdúszoboszlói képzőművészeti tárlatok lassan már becsült helyet vívnak ki megyénk kulturális életében, s ebben a rangsorban is a nyári tárlatok kiemelkedő szerepet töltenek be.

Június 7-én nyitották meg a Művelődési Központban Kass János egy hónapig tartó kiállítását, s az érdeklődő közönség a magyar grafika értékes képviselői közül is az egyik legkitűnőbbnek a munkásságát láthatta ezen a tárlaton.

Kass János 1927-ben született Szegeden. A Képzőművészeti Főiskolán a magyar grafika nagy mesterei: Hincz Gyula, Konecsni György és Kádár György voltak a tanárai. Kass János a hazai közönség előtt ritkán mutatkozik be önálló kiállítással, de grafikai lapjait megismerték Franciaország és Róma kiállító termeiben, művei eljutottak a Velencei Biennáléra, ahol ezüstéremmel jutalmazták kollekcióját. A hazai közönség 1965-ben és 67-ben láthatta képeit Budapesten.

A kiállított művek rendkívül változatosak, különböző technikával készültek. Egy ízigvérig mai, modern ember véleményét láthatjuk itt korunkról a vonal megelevenítő erejével elénk tárva. Ezt a megállapítást vonatkoztathatjuk a Madách Tragédiájához készült illusztrációra éppen úgy, mint az általa illusztrált mesekönyv lapjaira. A logikusan, világosan látó, gondolkodó művész kezenyomát viselik ezek a grafikák, minden erősebb érzelmi vonatkozás nélkül, hogy ezzel is szándékának megvalósítását szolgálja.

Bizonyára a kiállítás minden látogatója ráérzett azokra a gondolatokra, melyek Kass János szándéka szerint is el kell, hogy találjanak a műélvezőhöz.

A kiállított művek megértéséhez, talán leginkább a *„Jó fej"* c. tusrajz ad indítást. A képen egy olyan figurát látunk, amelynek agyában fogaskerekek százai forognak, a technika lett úrrá rajta, a fém és az állandó mozgás rabja. Ez a kis rajz tár kaput a többi kép befogadására is. *„A nagy hal"* c. képén egy hadihajó óriásira tátja *„száját"*, s úgy érezzük, hogy az embert akarja elnyelni. Más példa lehetne az az óriási gép-rovar, mely több képen is visszatér – sőt még a Tragédia vázlat-illusztrációiban is találkozunk vele –, s csápjaival, hatalmas, mindenhova elérő karmaival, megint csak a technika félelmetes uralmának gondolatát juttatja eszünkbe.

S hogy nem ok nélkül szerepelnek ezek a rajzok visszatérő motívumként a Tragédia vázlat-illusztrációiban sem, Madách látomásának mai ember agyával nézve nem is lehet más tartalmú, legfeljebb más formájú érzése.

Nagyon sokáig lehet gyönyörködni a Madách-műhöz készült rézkarcokban. Rendkívül gondolatgazdag illusztrációk ezek. Egy-egy rajzban szinte az egész jelenet benne van. Gondolok itt a római, bizánci vagy londoni színre. Az érzelem csak egy helyen tör fel a felszínre, az utolsó színhez készült illusztrációban. Ádám, a mindenből kiábrándult ember, pőrére vetkőztetve áll a szirt fokán, a végső megsemmisülésre szánva el magát, s Kass János a művész, a szirt alá egy emberi magzatot rajzolt, jelképezve, hogy az egyetlen emberpár már nincs egyedül.

A Tragédia illusztrációihoz képest új világot tár elénk Kass az ugyancsak Madách-műhöz, a Mózeshez készített rajzaiban. Rajzai az ősi asszír-babilon kultúra művészetét idézik, rendkívül erővel állítva elénk Mózest, aki „népet tudott formálni egy barbár törzsből, a vallás erejével." Mózesnek ezt a nagyságát Kass úgy érzékelteti, hogy Mózes figurája mindenütt nagyobb a körülötte levőkhöz képest... Ha nem ismernénk a műt, akkor is arra kellene gondolnunk, hogy ebben a férfiban rendkívüli erő lakozik. Nem Michelangelo Mózese ő, nem robusztus alak, mint Ember nagy ő ezeken az illusztrációkon.

Solymár István írta Kass Jánosról egyszer, hogy ő „a vonal professzionistája". Az eddig elmondottak is igazolják ezt a megállapítást, s még inkább a kiállítás.

Külön figyelemre méltó része ennek a kollekciónak az a nyolc kis rézmetszésű ex libris, mely népi jellegű motívumaival új oldaláról mutatja be Kass János művészetét.

A grafikák mellett a Kass János által illusztrált könyvekből is látható néhány példány a kiállításon, s ezek lapozgatásával még teljesebbé tehető Kass művészetének megismerése.

IFJ. TÓTH BÉLA

könyvek kö

Rákos Sándor: Kiá

Rákos Sándor költészete a mai magyar líra egyik legfigyelemreméltóbb kísérlete, teljesítménye. Megalkuvás nélküli, csak belső hangjaira figyelő, hatalmas feszültségekből sarjadó, az önfeltárásban könyörtelen költészet ez. Koncentrált líra: az én birtoklásának, kifejezésének törekvése, de nem hermetikus költői világ. A történetiség, társadalmiság koordinátái között keresi ,,szabadságát'', teljesedését, egységét: *hiába zártam be magam / ólomlemez versek közé / égési sebeket okoz / átsugárzik belém az emberiség.*

Ez a determináltság idegeiben, reakcióiban munkál, s nemzedékéhez, nemzedéke élményeihez és történeti sorsához köti. Költészetének érvényessége nem elsősorban világlátásában van (komor, tragikus kísértésű ez a világkép), hanem a nagyon emberi küzdelemben, hely- és útkeresésben – a katarzis kiküzdött emelkedettségében. Következetességének ily belső törvényei alapján jutott el oda, hogy a mai emberi lét ellentmondásaival, a költészet paradoxonaival birkózó európai líra egyik fő törekvésének hiteles, egyéni változatát valósítsa meg – legújabb kötetében, a Kiáltásnyi csöndben.

Mert a kötetcím már maga veszélyes paradoxonnak tűnik fel.

A modern költészet megjelenésének, a líra forradalmának pillanataiban már ott tüntet Rimbaud elhallgatása – a költészet tragikumának példájaként. A költészet azonban nem szüntetheti meg önmagát, ha nem önmagáért van – de évezredes funkcionálás után is megújíthatja. Erre kényszeríti a hihetetlenül meglódult idő, az új század emberének új minőségű világérzékelése, az emberiségben való gondolkodás, a lét ismételt felmérésének parancsa, a veszélyek és lehetőségek kiélezett kontrasztja.

Ha a
lét b
pomo
való
[illegible] kísérletet csodáljuk – a másik póluson ott áll – mások mellett – Rákos Sándor újabb költészete. A kifejezés végső koncentrációjával, döbbenet-megvillanásaival, egy-lényegű sziklatömbjeivel.

A csönd Rákos költészetében nem a kifejezésről való lemondás, hanem éppen a kiáltás metaforája – a mondanivaló robbanásszerű felfokozására. A vers hagyományos szerkezete alakul át a lényeg megvillantásának, törvénybe kényszerítésének nagy energiákat összevonó felszikrázásában. A vers megszűnik illusztráció lenni, nem elemezhető szét ,,képre'' és ,,gondolatra'' – saját evidenciája van. Hogy alkotásként megálljon, ahhoz oly koncentráló erő kell, mellyel Rákos (legtöbb versében) rendelkezik is. Így fogadjuk el teljességként a szép kiállítású kötet nagy alakú fehér lapjain sötétlő néhány szavas, néhány soros verseit, szinte azzal az érzéssel, hogy a lap sem bírna meg többet, a verseknek oly erős a kisugárzásuk, hogy tér kell, távlat kell nekik – mind a négy dimenzió.

Mint minden jelentékeny költészet, a lét egyetemességét igyekszik megközelíteni, képletbe kényszeríteni. A tárgyak, a tér, az idő, az érzés és a gondolat találkozási pontjaiban fogalmazni meg a törvényt. Ezért elsődleges képzetei e lírának: az űr, az égitestek, a föld, a kő – dialektikája: az évmilliók és a pillanat – szituációi: a határhelyzetek. Körvonalai élesek, mondandói súlyosak, formái sziklába faragott ábrák, a felismerések a végső pillanatok szembesülései: *,,Kés-él-percről kés-él-percre élve, a lét és nemlét sziklaperemén szemvillanásnyi szembenézésben, hirtelen csöndben... / fejedhez kapsz mint akit gránitszilánk*

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

1979. AUG 30

1021

Kass János illusztrációja Majakovszkij Csudajó című poémájához. A könyvet a Kner Nyomda békéscsabai és gyomai KISZ-szervezete és az Európa Kiadó Helikon osztályának dolgozói jelentették meg felszabadulásunk 25. évfordulójának tiszteletére, közös társadalmi munkával.

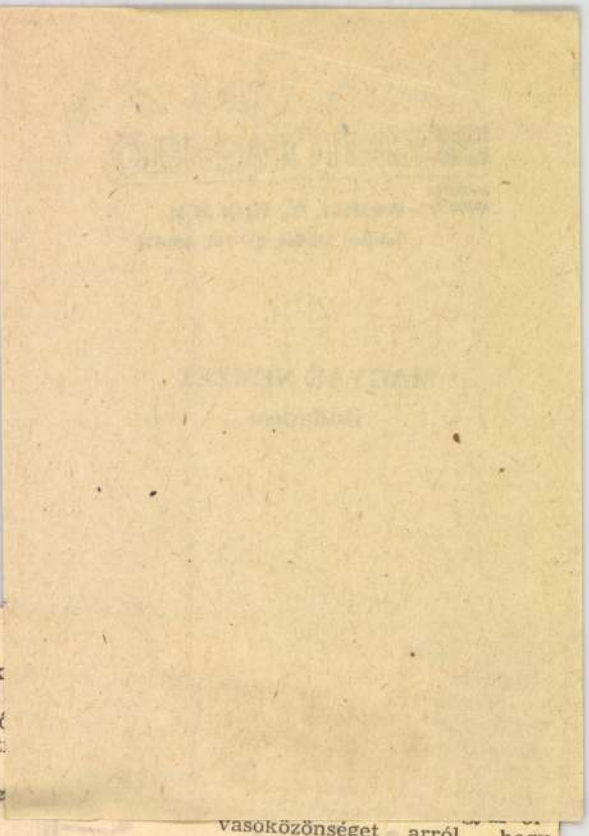

rvallottak
lyrehozni
rvallott
agy puszt
Csakhogy
Sz

útban
genyesor?

észben le kell zárni, esetleg
eiglenes terelőutat kell épí-
ni, mindez a forgalmat, de
z építési munkát is igen-
agyon zavarja, lassítja, ami
eltétlen költségemelkedést je-
ent. (Nem is említve a lassú
orgalom időkiesés okozta nem
özvetlen látható költségeket!)
meglevő műtárgyak (hi-
ak) nem használhatók fel,
ehát ezek bontása is költség-
öbblet.

Ha viszont a régi mellett
gy *egypályás új útszakaszt*
pítenek, a meglevőn zavar-
alan marad a forgalom, za-
artalan lesz az építés, az épí-
őanyagszállítás, s az útsza-
kasz elkészülte után *egy kor-
zerű, kétpályás úttal gazda-
godunk.* És minden szépér-
zékű, természetkedvelő ember
ovábbra is gyönyörködhet a
ompás jegenyesorban.

Gál Mózes
okl. épületgépész,
Siófok

yogtalanítása

Mivel szabályrendelet nincs
a Balaton-part minden egyes
részének kötelező lepermete-
zésére, így csupán a repre-
entatív jelleggel bíró válla-

vasóközönséget arról, hogy mi is tulajdonképpen a hipnopédia.

A magam részéről, mint több angol nyelvű könyvnek a szerzője (*Current Research in Hypnopaedia*, Macdonald, London, 1968; *Progress in Hypnopaedia*, Plenum Press, sajtó alatt; *Learning-and-Sleep*, John Wright and Sons, Bristol, sajtó alatt) teljes mértékben egyetértek dr. Szalontai Vilmosné cikkének tartalmával, annak ellenére, hogy egyes nyugati pszichológusok és nyelvészek még ez ideig nem fogták fel ennek az oktatási rendszernek elméleti és gyakorlati lényegét.

Meg kell jegyeznem, hogy az alvás-pszichológiai kutatás „fellegváraiban", illetve az USA különböző tudományos intézeteinek alvás-kutatási laboratóriumaiban csak most kezdenek felfigyelni a szovjet kollégák munkáira, és a nyugatiak ezen a speciális területen el vannak maradva. Annak ellenére, hogy több mint 5 esztendeje foglalkozom a hipnopédia gyakorlati és elméleti kérdéseivel és saját magam finanszíroztam a kísérleteket, amelyeket később a floridai egyetemen ismét és a magam kísérleteihez hasonló eredményekkel reprodukáltak, még ez ideig nem kaptam lehetőséget arra, hogy Bliznyi-

Kass János

1021

A művesség szép hajléka

Megnyitás előtt a gyomai Kner Múzeum

Néhány nap múlva megnyitja kapuit az ország első nyomdaipari múzeummá Gyomán, az európai hírű Kner dinasztia lakóházában. Az épület nem nagy, mégis harmóniát áraszt: tervezője az a *Kozma* Lajos, aki építész és grafikusművész volt egyszemélyben, ő rajzolta a Kner Nyomda könyvdíszeit, s illusztrálta a gyomai officína remekbe készült könyveit, kiadványait.

Az 1882-ben alapított műhely nem volt nagyüzem, de vezetőinek és munkásainak szakmaszeretete, aránylag korszerű felszerelése révén szebbnél-szebb nyomtatványokat készített, elsősorban könyveket, melyeknek kiadását is magára vállalta. Ma a Kner Nyomda tröszt jellegű nagyvállalat, központja Békéscsabán van, befejezés előtt álló modern épületkomplexuma a város legszebb ipari létesítménye, s a gyomai üzem ennek a Kner nevet viselő nagyvállalatnak a része. A régi gyomai üzem is megnagyobbodott, korszerű épületrészekkel és gépekkel gazdagodott. A nyomda szomszédságában levő lakóház múzeumként gondosan helyreállítva várja augusztus 30-át, a megnyitás napját.

— A kiállítás lényegében készen áll — fogad *Kass* János grafikusművész, a kiállítás egyik spiritus rectora —, de még sok apró munka van hátra a teljes befejezésig. A kiállítás nemcsak a Kner Nyomda bemutatása, foglalkozik a Viharsarok többi nevezetes officínájával is.

Az első teremben ízelítőt kapunk a századforduló nyomdai felszereléséből, szedő- és nyomóberendezéséből, s itt látható Móricz Zsigmond bátyjának, Móricz Miklósnak — aki egyebek között értett a nyomdászathoz is — találmánya, a kéziszedő-szerkezet is. A Kner Nyomda relikviái mellett látjuk a vidék másik neves üzemének, a békéscsabai Tevan Nyomdának kiadványait is. Anatole France Nyársforgató Jakabja vagy Aesopus fabulái s a többi kötet a magyar könyvkiadás díszei közé tartozik ma is. Számos nyomtatvány idézi Gyula, Szarvas, Mezőberény nyomdáinak történetét is.

A kiállítás legrégibb dokumentuma Kner Samu vándorkönyvkötő 1857-ben kelt iparengedélye. A nyomda alapítója Kner Izidor volt, aki elsősorban állam- és községigazgatási nyomtatványokat állított elő. (Ezt a profilt mindvégig megtartotta a nyomda, híres volt a Kner-nyomtatványok pontossága, gondos, célszerű kivitele, sőt később ennek a jövedelméből fedezték a könyvkiadás passzívumait is.) Híresek voltak a nyomda sokszínű báli meghívói is, melyet e kor neves rajzolói terveztek.

A nyomda 25 éves fennállása alkalmából emlékfüzetet adtak ki, s hasonló kiadvány jelent meg az 50. évfordulón is. Ekkor díszoklevéllel tüntették ki a nyomdát. A bőrre rajzolt színes oklevelet a ma is köztünk élő neves grafikusművész, *Végh* Gusztáv készítette. Kner Izidor saját írásait is kiadta, számos könyve jelent meg jó ízű történetekkel, ékes magyar nyelven — üzletnek sem lehetett rossz.

Fia, Kner Imre igen fiatalon került a nyomda munkatermeibe. Már 1908-ban

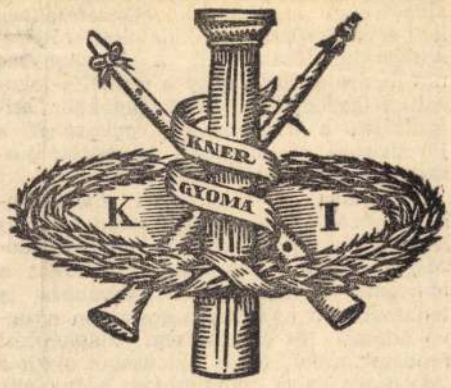

színes terveket rajzolt az üzem elképzelt nagyobbításáról, modernizálásáról. Az üzem szerkezeti beosztásának elvei ma is korszerűek.

Kner Imre vezetése alatt sokat fejlődött a híressé váló nyomda. Ismeretes — külön kötetben nemrég meg is jelent —, hogy korának legkiválóbb íróival, művészeivel és tudósaival állt levelezésben, s amíg energiával és tőkével bírta, tartalomban és formában a legjelentősebb kiadványok sorát jelentette meg. A *Király* György szerkesztette Monumenta Literarum-sorozat, Révész Béla Ady-tanulmányai, Petőfi versei, az Aucasin és Nicolete, Apuleius, Goethe, Montaigne, Vörösmarty, Molière, Balázs Béla, s a többi szemet gyönyörködtető könyve ott látható a kiállítás tárlóiban. Pedig tulajdonképpen csak tíz esztendő volt a vállalat aranykora. Ekkor készültek Kozma Lajos, Csabai Ékes és Divéky illusztrációi, szignetjei is. A tervek és a kivitelezett példányok most egymás mellett láthatók.

Több könyvet írt maga Kner Imre is, a színek harmóniájáról, a reklámról és tanulmányban fejtette ki nézeteit a színek és a zene viszonyáról, s ma is érvényes elveket tartalmaz a Könyv a könyvről című műve.

A Kner-kiadványok nemzetközi hírűek lettek. Egész Európában ismerték Kner Imre munkásságát. Magyarországon s külföldön díjak és oklevelek egész sorát nyerik el a gyomai könyvek. Művészi színvonalúak a nyomda egyéb termékei is. A gondos ízléssel készült meghívók között húzódnak meg például Kodály Zoltán szerzői estjeinek műsorai is.

A második világháború alatt fokozatosan lehetetlenné vált Knerék tevékenysége. Teljesen megszűnt a könyvkiadás lehetősége, s 1944-ben deportálták a Kner családot. Innen csak fia, Mihály tért viszsza 1945 februárjában, megható gyászjelentést adva családjának elpusztulásáról. A kiállítás megrázó dokumentumai közé tartozik az a levél is, melyben 1945 tavaszán Kner Imrét értesítik, hogy a Magyar Művészeti Tanács tagjává választották. Mellette Kner Mihály rövid válasza: Kner Imre nincs többé. (Kner Mihály maga is rövidesen öngyilkos lett, egyedüllétében kilátástalannak tartva életét.)

A gyomai nyomda ma is a szép könyvek és a színes prospektusok műhelye. Már 1950-ben Pro Arte kitüntetést kapott. Legutóbb Frankfurtban hat díjat nyertek az itt készült szép könyvek. *Petőcz* Károly, az üzem vezetője büszkén mutatja meg a múzeum most készülő katalógusának kitűnően sikerült nyomatait.

A szép magyar könyv barátai, az olvasók, a grafikusok és a tipográfusok, a Kner Nyomda kollektívájának köszönhetik a művesség új hajlékát, az ő áldozatkészségük, *Bottyánszky* Pál igazgató energiája hozta létre a Kner nevet viselő nyomdaipari múzeumot, s anyaggyűjtésében, összeállításában jelentős segítséget kaptak *Szabó* Ferenctől, a gyulai Állami Levéltár igazgatójától és *Elek* Lászlótól, aki már a Kner-levelezés kötetbe foglalásában is közreműködött.

Flórián László

MAGYAR
1970 AUG 16

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., BÁLOK ÚT 6.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

A Gazdasági Bizottság dönté

A közgazdasági sz

A n

A kormány felhatalmazása alap *Gazdasági Bizottság* döntést hozott gazdasági szabályozórendszer, ezen belül a vállalati és a személyi jövedelemszabályozás általános rendszere, az egyes gazdasági tevékenységek eltérő szabályai, a hitelrendszer és a külkereskedelmi szabályozók *továbbfejlesztésének* irányelveiről.

Nincs szükség alapvető változásra

A GB megállapította, hogy az 1968 óta alkalmazott közgazdasági szabályozórendszer *megfelel* a követelményeknek, alapvető változtatásra *nincs szükség*. Az alapelveket azonban következetesebben kell érvényesíteni, a vállalatokat erőteljesebben kell ösztönözni a hatékonyság növelésére és arra, hogy a termelés fokozottan igazodjék a szükségletekhez, *szilárduljon a népgazdaság egyensúlya*, a jövedelmek elosztásában fokozottan jussanak érvényre a tervelőirányzatok.

A vállalati és a személyi jövedelemszabályozás általános rendszerén belül az irányelvek foglalkoznak *a nyereségadózás*, a vállalati *alapképzés*, valamint a *támogatások* kérdéseivel. Továbbra is fennmarad a nyereségmegosztáson nyugvó adózási és érdekeltségi alapképzési rendszer, amely kellő biztonságot nyújt a fogyasztás és a felhalmozás arányának szabályozásához, a pénzügyi egyensúly fenntartásához. Az érdekeltség fokozása érdekében a részesedési nyereségrész adójának progressziója *mérsékeltebb* lesz. *Az új irányelvek lehetővé teszik, hogy a vállalatok a nyereségnövekménynek a mainál nagyobb hányadát fordíthassák a személyi jövedelmek emelésére.* A bér- és személyi jövedelemszabályozási rendszert úgy kell továbbfejleszteni, hogy az *növelje* a vállalatok érdekeltségét az élőmunka hatékonyabb felhasználásában. A közgazdasági szabályozóknak ösztönözniük kell arra, hogy *a személyi jövedelmek a teljesítményektől függően erőteljesebben differenciálódjanak*, ezért a többi között az eddiginél hatékonyabb alapbérrendszert kell bevezetni a termelői ágazatokban.

A forgalom és a készletek

Az irányelvek második része egyes speciális területek eltérő szabályozásával foglalkozik. A *belkereskedelemben* például fokozottan kell ösztönözni a lakosság jó áruellátására, a választék bővítésére, a biztonságos készletgazdálkodásra. *Az új szabályozás lehetővé teszi, hogy a forgalom emelkedése esetén a vállalatok készleteiket is nagyobb anyagi terhek nélkül növelhessék.* A kereskedelmi dolgozókat azzal teszik érdekeltebbé a forgalom növelésében, hogy bérszínvonaluk a teljes és az egy főre jutó forgalom alakulásától függ majd.

A *közlekedést* érintő irányelvek a többi között kimondják, hogy a városi tömegközlekedést továbbra is olyan állami támogatásban kell részesíteni, amely a minimális nyereségképződést is lehetővé teszi. A távolsági és a helyi személyszállítás javítását, a zsúfoltság csökkentését, egyszóval a kutluráltabb közlekedést a költségvetésből évenként *növekvő* összelentősen *preferálják*. Az e szolgáltatások árbevételével arányos fejlesztési nyereségrészt teljesen adómentessé teszik, csökkentik a kommunális szolgáltatásokból keletkező fejlesztési nyereségrész adókulcsát. Gondoskodni kell arról, hogy a lakosság részére javítást, szolgáltatást végző vállalatoknál, kisipari szövetkezeteknél a többi ágazathoz hasonlóan nőjenek a bérek. *A kulturális tevékenységhez és szolgáltatásokhoz nyújtott eddigi dotációkat, mentességeket és egyéb támogatásokat is fenntartják.*

Szelektivitás

A *hitelrendszer* továbbfejlesztéséről szóló fejezet a többi között kimondja, hogy *erőteljesebbé kell tenni a beruházási hitelkérelmek közötti versenyt.* A cél ugyanis az, hogy a leghatékonyabb beruházásokhoz nyújtson az állam hitelt, illetve kedvezményeket. A kamatokat úgy

A külkereskedelem – közelről

A saját számla, a
Fontos nyereség

A külkereskedelmi miniszter a közelmúltban sajtókonferencián értékelte a külkereskedelem első félévét. Megállapította, hogy külgazdasági kapcsolataink az idén tovább erősödtek, és a külkereskedelem fejlődése igen kedvező. Ezúttal a Metalimpex Vas és Fém Külkereskedelmi Vállalat vezetőivel beszélgettünk első félévi munkájukról. Vendéglátóink: *Galambos* László gazdasági igazgató és *Viniczei* Gábor, a közgazdasági osztály vezetője.

Olcsón vesz, drágábban ad

Mivel a gazdálkodás mércéje a *nyereség*, a vállalat *jövedelmezősége*, elsősorban arról tájékozódunk, hogy a tavalyi jelentős nyereség után az idén *hogyan és milyen tényezők hatására alakul a Metalimpex nyeresége?* Mielőtt azonban az adatokról szólnánk, nem árt

HORIZONT • HORI

Szovjet–amerikai légiforgalmi megállapodás

A *Szovjetunió* és az *Egyesült Államok* közötti polgári légiforgalom fejlesztése szempontjából nagy jelentőségű tárgyalások zajlottak le július második felében *Washingtonban*. A megállapodások értelmében lehetővé válik a két ország közötti légiforgalom *bővítése*. A szerződések értelmében a légi járatok ezután nemcsak *Moszkvát* és *New Yorkot* kötik összse egymással, hanem *Washingtont* és *Leningrádot* is bekötik a forgalomba. A mindkét fél által igénybe vehető európai repülőterek számának növelésével *lényeges könnyítéseket vezetnek be a légi utasszállításban is.* A szerződés értelmében a szovjet—amerikai forgalomban közreműködő repülőtársaságok az eddigi heti kettőről, heti hatra emelhetik járataik számát. A parafált szerződés két évre szól.

USA-deficit

Az USA kereskedelemügyi minisztériuma bejelentette, hogy az államháztartásban 1970 második negyedében 14,3 milliárd dollár volt a *deficit*. A minisztérium szerint ezt a szociális beruházások 15 százalékos emelése, valamint a közszolgálati

NAPI KÖNY

Kass János illusztrációja Heinrich Mann Ronda tanár úr című művéhez, amely a Magyar Helikon gondozásában jelenik meg.

Tanulmányköt

Magyar Nemzet

erkesztőség!

Valóban szezonvége van Hajdúszoboszlón?

Hajdúszoboszlón üdültem a Béke gyógyüdülőben. A Béke egyike a legmodernebb, legkorszerűbben felszerelt SZOT-üdülőknek. Bizony elkelne belőle még jónéhány az országban.

Szoboszlón 1925 óta hasznosítják a gyógyvizet, amely már a felszabadulás előtt is országos hírnévnek örvendett. Sajnos, azonban éppúgy, mint a többi gyógyfürdőnket *nem használjuk ki eléggé.*

A városban sétálva az egyik ajándékpavilonban egy általános látképet akartam vásárolni a városról. Kifogyott, már a szezon végén vagyunk, mondta az elárusítónő. És ezek a szavak elgondolkoztattak. *Hogy lehet egy ilyen európai hírű gyógyüdülőhelyen szezonvége?*

Hajdúszoboszlón jelenleg két kis szálloda működik, az elavult Gambrinus és a nemrég felépített Délibáb turistaszálló (prospektus nincs róla). Beszélgettem néhány külföldivel, akik évek óta visszatérnek Szoboszlóra. Áradoztak a csodálatos gyógyvízről. Mikor építünk már korszerű, modern szállodákat, kérdezték? De szükség volna még néhány a Békéhez hasonló modern gyógyüdülőre is.

Ez a rendkívül értékes gyógyvíz nagyobb megbecsülést érdemelne. Hajdúszoboszlón soha nem lehet szezonvége.

Marschall Jenő

Lehetett-e a régi sárospataki vár Újhelyen?

Hogy a sárospataki vár híres Vörös-tornya nem középkori eredetű, nem a tatárjárás után, hanem *csak a mohácsi vész körüli időpontban épült,* ezt az újabb és újabb ásatási eredmények nyomán, úgy látszik, véglegesen el kell ismerni. A későbbi keletkezés elismerésével egyben mégis felmerül a kérdés, miért építtetett az oligarcha Pálóczi-család, a korabeli Magyarország egyik legnagyobb „beruházásával", egy lényegében már elkészültekor elavult erődítést és hajlékot? Ezt a kérdést felteszem ugyan, de [illegible] ismétlem, hogy itt [illegible] döntőeknek [illegible] odig rony keletkezési idejét, (bárha elsősorban negative: hogy mikor nem!) lassan valóban tisztázták, a vár többi részén (például éppen a szóban forgó körtemplom és a Bodrog közötti részen) még bőven van olyan ásatásra váró terület, ahonnan a keletkezéstörténetre, *a Vörös-toronynál régebbi erődítésekre* vonatkozóan egészen új leletek, bizonyítékok kerülhetnek napvilágra.

Lázár István

KERE

1021

FAÜLTETÉS

Kass János kiállítása a TIT Csokonai klubban

Az elmúlt évtizedekben egyre határozottabb jelleggel domborodott ki, hogy grafikánk mindjobban önállósul s elszakad a festészettől. A grafikai biennálék, a nemrégiben Capri városában rendezett nemzetközi triennale metszetanyaga, az Intergrafik kiállításai szintén példázták ezt a jelenséget. Kétségtelen, hogy vonalművészetünk egyre elvontabb, egyre áttételesebb, mégis távol áll azoktól a teljes mértékben vett nonfiguratív játékoskodásoktól, amelyeket a mindenhonnan érkező katalógusok s könyvek mellett a római, bolognai, velencei, zágrábi és más grafikai tárlatokon személyesen is láthattam. E bemutatók arról is meggyőztek, hogy a magyar grafika a nemzetközi fórumokon ma már élvonalbeli szerepet tölt be.

E magyar grafikus élgárdának egyik elismert művésze a kétszeres Munkácsy-díjas *Kass János* is. A szegedi születésű, negyvenes éveinek elején járó mester 1951-ben végezte el a főiskolát olyan kiváló mesterek irányításával, mint Hincz Gyula, Konecsni György és Kádár György. Sikereinek sorozatát az 1958. évi brüsszeli világkiállítás ezüstérme nyitja meg, majd résztvesz a velencei, a párizsi ifjúsági, a bolognai és miskolci biennálékon s az egyetemes magyar bemutatkozásokon. A lipcsei könyvművészeti főiskolán már megcsodálják nemcsak technikai, hanem illusztráló és beleélő készségét is, könnyed és finom hangvételű vonalvezetését. Kass ért ahhoz, hogyan kell a képzőművészet nyelvére lefordítani pl. *Madách* Imre, vagy *Bartók* Béla gondolatait, vigyázva arra, hogy a képi tartalom ne váljék irodalmiassá, s a karcok a mű elolvasása nélkül is megállják helyüket. A mindig újat kereső s egy-egy mű egész szellemiségét átértő művész szigorú szerkezeti felépítéssel dolgozik, sokárnyalatú, gyakran zsúfolt jelképi motiválásokkal, amelyek segítik az indulatok extázissá forrósításában. De e tematikai tömörítés mellett is csak ott részletez, ahol erre feltétlenül szükség van, sohasem elégszik meg tisztán csengő vonalainak szépségével, l'art pour l'art játékával, hanem keresi a lélektani jeleneteket, az egymásnak feszülő vonalak és foltok erejét, a legkülönbözőbb hangulati értelmezéssel. Pl. a *Tragédia* egymást időben és térben oly meghökkentően váltó madáchi jeleneteinél hol misztikus, hol elmúlt századok hagulatát eleveníti, hol a francia forradalom lángját érzékelteti. A színekkel is kapcsolt *Kékszakállú herceg várá*nak képsora összegező erejét, a *Közelítő tél* és a misztikus-allegorikus értelmezésű *Nagy hal* sajátosan egyéni maratási technikáját bizonyítja, jelezve, hogy Kass új és sajátosan egyéni gondolataihoz megfelelően új felületi és technikai eredményeket is igyekszik kapcsolni.

Németh Lajos műtörténészünk nem egy írásában rámutatott arra, hogy van a magyar grafikának egy olyan hajtása is, amelyet *folklorisztikus* irányzatnak lehetne nevezni s amelyre pl. a nemrég zárult „kiemelt grafikák kiállításán" (a Medgyessy teremben) szép példákat lehetett felsorakoztatni. Nemcsak nálunk van erre példa, hanem a legtöbb közép- és kelet-európai országban, azokon a helyeken, ahol még élő, vagy legalábbis fellelhetők a parasztművészet nyomai. Ennek az iránynak a képviselői pl. Csohány Kálmán, ide sorolható Czinke Ferenc, részben Würtz Ádám is, ide számíthatjuk a népies humorú Rékassy Csabát s ide kötődnek Kass János kisebb méretű színes rajzai s exlibrisei, amelyek hangulatukban folklór levegőt árasztanak.

A tárlat gondosan összeválogatott anyaga lehetőséget nyújtott arra, hogy városunk műbarátai megismerhessék egy fővárosban élő, alkotó művész szemléletében azokat a lehetőségeket, amelyek a mai grafikus nemzedéket foglalkoztatják, s tudomást szerezzenek a modern grafika technikai törekvéseiről is.

Dr. Tóth Ervin

KÖZÜLETEK ÉS MAGÁNOSOK FIGYELEM!

1970. szeptember 22-én, kedden 9 órakor a lóvásártéren

NYILVÁNOS ÁRVERÉSRE

kerül 2 darab sodrott ló, gumiskocsikkal együtt.

Szakipari Ktsz.
Debrecen, Pásti u. 5.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
SAJTÓIGAZOLÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 182-068, 337-748, 340-726

Érettségizett, gyak... irattárost felveszünk.

TIGÁZ személyzeti osztály.
Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 184.

A Magyar Hirdető kirendeltsége

(Vörös Hadsereg útja 43.)

értesíti T. ügyfeleit,

hogy szeptember 22—26-ig festés miatt a BAJCSY-ZSILINSZKY u. 11. szám alatt, az udvarban jobbra található. TELEFON: 13-557.

Segédmunkásnőket ponyvavarrásra, műanyag csomagolóeszközök és bőrdíszműáruk készítésére, férfi gépkocsivezetőnek és rakodómunkásnak felvesz a Debreceni Bőripari Ktsz. Hatvan u. 55.

Az ebesi általános iskola gazdaságvezetőt keres október 1-i belépéssel. Költségvetési vonalon jártatasak előnyben. Alapfizetés 1600 forint plusz korpótlék. Jelentkezni lehet az iskola igazgatójánál.

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat állandó és nyugdíjas éjjeliőröket keres felvételre. Jelentkezés a rendészeti csoporton. Debrecen, Kálvin tér 11.

Villanyszerelő, hegesztő, lakatos, fényező szakmunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

A Magyar Gördülőcsapágy Művek felvételre keres férfi és női betanított munkásokat és segédmunkásokat, fiatalkorú fiúkat és lányokat (vidékieket is), valamint nyugdíjas férfi munkavállalókat. Térítés ellenében napi egyszeri étkezés igénybevehető, valamint vidéki férfi dolgozóknak munkásszállást biztosítunk. Jelentkezni lehet a vállalat debreceni gyárában. Debrecen, Szabadság útja 113.

Hajdú-Bihar megyei Tanácsi Építőipari Vállalat felvesz építőiparban jártas időmérőt, kőműves, víz-, gáz-, központifűtés-szerelőket, kubikosokat, asztalosokat, festőket, valamint építőipari segédmunkásokat. Munkaterület Hajdú-Bihar megye. Jelentkezés: Debrecen, Simonffy u. 34., munkaügyi osztály.

A MEDICOR felvételre keres szerkesztői munkakörbe gépésztechnikust és műszaki rajzolót. Jelentkezés a személyzeti osztályon. Hámán Kató u. 98.

Püspökladányi Költségvetési Üzem gazdasági vezetőt keres felvételre. Jelentkezés Püspökladány, Árpád u. 64. sz. alatt.

Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalat fejlesztési osztályára 5 éves gyakorlattal rendelkező általános és építész mérnököt keres. Jelentkezés a vállalat központjában a személyzeti csoport vezetőjénél. Debrecen, Széchenyi u. 46.

A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari Vállalat 6 hónapos kőműves, gépivakoló tanfolyamot indít 18 évtől kezdődően. Jelentkezés a munkaerő-gazdálkodáson. Debrecen, Kálvin tér 11.

A Hajdú-Bihar megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat azonnali belépéssel felvesz gyors- és gépírókat. Jelentkezés: Debrecen, Vágóhíd u. 9., munkaügyi osztály.

Eladó

10 000 fm olasz, osztrák, jugoszláv importból származó 80 mm átmérőjű ac. nyomócső simplex karmantyúkkal a kpl. Egységár: 54,30—60,80 Ft/fm.
Hajdú-Bihar megyei Víz és Csatornaművek Vállalat, Debrecen, Hét vezér u. 21., anyagosztály.
Telefon: 11-250.

DOLGOZÓKAT

Kőműves, ács, vasbetonszerelő, hidegburkoló, lágytetőfedő, gépszerelésben jártas villanyszerelő szakmunkásokat, kubikosokat, betonozókat, segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz, Hatvan u. 43., munkaügy.

Kőbányai Sörgyár malátagyári munkára felvesz 18 éven felüli férfi segédmunkásokat. Jelentkezés: munkaerő-gazdálkodás, Budapest X., Maglódi út 17.

Az MHSZ megyei Gépjárművezető-képző Iskola felvételre keres közgazdasági érettségivel rendelkező, perfekt gyors-gépírni tudó, legalább ötéves könyvelési gyakorlattal rendelkező ügyintézőt. Havi illetmény 1700 forint. Jelentkezés részletes önéletrajzzal, 8—12 óra között. Debrecen, Iskola u. 3.

Hajdú-Bihar megyei Finommechanikai Vállalat debreceni munkahelyére vasbetonszerelőt, segédmunkásokat, kubikosokat, kőműveseket, éjjeliőröket, gépkezelőt felvesz. Jelentkezni lehet 8—15 óráig. Debrecen, Péterfia u. 35.

MEDICOR felvételre keres hegesztő, lakatos, esztergályos, mechanikai műszerész szakmunkásokat, férfi betanított és segédmunkásokat. Jelentkezés a gyár üzemgazdasági osztályán. Debrecen, Hámán Kató u. 96.

Több éves vezetői gyakorlattal rendelkező

építészmérnököt

és

felsőfokú építésztechnikust

keresünk vezetői munkakörbe. Jelentkezéseket jelenlegi munkahely és fizetési igény megjelölésével „Építőipar 1970" jeligére a Magyar Hirdetőbe szeptember 25-i

A

HÁ

Kétszoba, kertes családi Felső-Józsa, El

Háromszoba-ö családi ház el utca 4.

INGATL

Eladó 150 szőlő építkezésr liba u. 39. Létt Buglyóék.

1955-ben épül mellékhelyiségek pincével, bekeri tel 5 hold sz hold jonatános, nemes szőlő, ga szereléssel elad van. Kriszton E koly, Szabolcs m út 75.

Női dolgozói csak debreceni nali belépéssel napi munkavis: gépkezelői tan zuk. A tanfoly resetet és a ta fizetjük. A tar recen, Debrece Hatvan u. 43.,

MHSZ megy képző Iskola tatót és szerelő Oktatóknál leg sos vezetési gy szintén ötéves szükséges. Elő ségi bizonyítv gesztői vizsga. gépkocsivezető lentkezni lehet zal 8—12 óra k kola u. 3. alat

Anyaggazdálk munkakörben j raktári anyagki AFIT XIII. sz. Debrecen, Szab

Optikai műsz elektroműszerés Röntgen- és K lalat. Debrecen 98. Klinika.

Konfekció, va kakörbe betan gédmunkást fel árugyár Debrec

A debrecen Mg. Tsz könyv rendelkező k felvesz. Fizetés

Nem nyugdíj kalmazunk. A u. 7.

Ipari és me mek, valar

épített figyel

A debrecen Mg. Tsz (t soron kívül telekkel vá ti és érint vizsgálatok rűen), vala relési muni

A Hajdú

fel

Mély fájdalomtól megtört szívv legjobb feleség, drága jó édesanyár mánk, jó rokonunk,

CSÓRÉ KÁROLY Csató Katalin

türelmesen viselt hosszú betegség u boldog házasságának 34. évében vár metése f. hó 22-én du. 3 órakor les ravatalozójából, a ref. egyház szert

A

Lakás: Szabó Kálmán u. 53.

Magyar Hanlap
1970 X. 11 Bld.

KÖNYVESPO

Kass János

Kass János illusztrációja Alekszandr Grin: Fandango című kisregénykötetéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg

Kedves Szerkesztőség!

Hegyer és Ciróka

rospatak járási tanács vb-t, kíséreljen meg alkotótelep iránti parcellázásra anyagiakkal is rendelkező vállalkozót keresni; hivatalunk hajlandó egyidejűleg propagandát kifejteni ebből a célból.

Ami a végardói fürdőt illeti: egyetértünk a cikkel — bár itt is vannak túlzások. A IV. ötéves tervünkben (a cikktől függetlenül) társulásos alapon, mintegy 1,5—2 millió forintot tervezett be hivatalunk a fürdőtelep és hétvégi üdülőtelep fejlesztésében való részvételre.

Távol áll tőlünk, hogy saját értékeinket kissebbítsük, de a túlzásoktól óvakodnunk kell, hiszen a világhírű Aggteleki Cseppkőbarlang, sőt, Tokaj és környéke — melyek pedig igazán nemzetközi hírnévvel dicsekedhetnek — sem hozzák meg a várt idegenforgalmat.

Szemetes a Toboz utca

A III. kerületben a Toboz utca Budapest legelhanyagoltabb utcája. Tulajdonképpen csak a neve utca, mert mély vízmosásokkal sűrűn átszeldelt földút, ahol gyalogosan is alig lehet már járni. A szemétgyűjtő kocsi nem hajlandó az utcánkba bejönni, ezért a szemételhordásról szó sem lehet. A papír- és egyéb éghető hulladékot elégetjük, az organikus konyhahulladékot a kertünkben elássuk, de az üvegcserepeket, konzervdobozokat és a téli tüzelő salakját nem tudjuk elásni, azokból minden ház udvarán az évek folyamán már óriási halmok gyűltek össze. A Toboz utca lakói is — éppen úgy, mint szép fővárosunk többi lakói — szeretnének kulturált körülmények között élni, tiszta és nem sáros cipőben színházba, hangversenyre járni, szemétmentes házban lakni.

A III. kerületi Tanácshoz hiába fordulunk. Már 12 év óta igen sokszor írásban, azonkívül minden tanácstagi beszámolón szóbelileg is kértük tarthatatlan helyzetünk javítását. De hiába. A III. kerületi Tanács V. 42—30/1965. szám alatt már írásbeli ígéretet tett arra, hogy utcánk bejárati részét 1966. évben sárzáró kőburkolattal látja el, de az ígéretét nem váltotta be. Legutóbb 466/1970. szám alatt arról értesített, hogy a Köztisztasági Hivatal szemétgyűjtő kocsijai az utcánkba annak rossz állapota miatt nem tudnak bejönni. Mi nem kívánjuk az egész utca kikövezését. Egyelőre megelégednénk azzal is, ha az utca meredek bejárati részét kb. 50 méter hosszúságban, úgynevezett sárzáró kőburkolattal látnák el, a vízmosásokat kövekkel kitömnék és az utcát legalább salakkal burkolnák, hogy a téli tüzelőnket, a fűtőolajat és a gázpalackokat az utca lakói részére beszállíthassák és a szemétszállító kocsi az utcánkba bejöhessen. Ezen kívül kérjük, az utcának legalább egyik oldalán, egy egyszerű gyalogjárda létesítését, hogy ne kelljen továbbra is sáros lábbelivel közlekednünk.

A Toboz utcai lakók nevében
Vajda Lajos
nyugalmazott honvéd alezredes

A kelenföldi lakótelep és a tehervonatok

Ezzel a címmel a Magyar Nemzet augusztus 16-i számában megjelent levelükben foglaltakat kivizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy a jelenlegi forgalomszabályozási mód még a kelenföldi lakótelep megépülése előtt nyert kialakítást és az azóta eltelt időszakban hasonló panasz nem merült fel. A Budapest—Kelenföld—Andor utca közötti viszonylatban közlekedő szerelvényeknél a Tétényi út, majd a Fehérvári út előtt, ellentétes viszonylatban a Fehérvári út, majd a Tétényi út után a mozdonyszemélyzetnek, személy- és vagyonbiztonsági okból kötelessége a hangjelzés adása. Az illogosok, mind pedig a közúti járművek használnak, a vágányzat mellett húzódó padkát pedig gyalogos forgalomra használják, ami különösen az esti, illetve az éjszakai órákban rendkívül balesetveszélyes. Ilyen körülmények között a személy- és vagyonbiztonság a pályán való végighaladás folyamán egyáltalán nem látszik biztosítottnak.

A forgalom lebonyolításának jelenlegi módját vizsgálat alá vettük, megnyugtató megoldása folyamatban van. Reméljük, hogy a vizsgálat befejezésével ez a probléma megoldódik, addig is szíves türelmüket és megértésüket kérjük.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

19 KW OKT 23

1021

☐ FÜST MILÁN A feleségem története című regénye megjelent a Magyar Elbeszélők sorozatában, Rónay György tanulmányával, Kass János rajzaival.

KASS JÁNOS

Magyar Nemzet
1970 X. 25 13 old.

KÖNYVESP

Kass János

Kass János illusztrációja Alekszandr Grin Fandango című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg

elt Szerkesztőség!

at,
Nagyhideghegyre

küzdendő szintkülönbség pe-
g 500 méter. A beruházási
ölség nem lépné túl a 20
illió forintot, vagyis *fele*
nyiba kerülne, mint az
útót.

Mi a kötélpálya előnye az
útóúttal szemben? Elsősor-
an az olcsóbb megvalósítás
hetősége, az üzemeltetés so-
n keletkező bevételből a fo-
amatos karbantartás költsé-
e haszon mellett is biztosít-
ató. A legfontosabb érv az
tépítés ellen azonban az,
ogy a járműforgalom meg-
szüntetné ennek az őserdőjel-
gű tájnak az érintetlen szép-
ségét, vadregényességét.

A kisvasút korszerűsítése és
iratsűrítése mellett a meg-
pítendő felvonó egész éven
t üzemelhetne. Az üdülők,
uristák, síelők biztosítanák az új létesítmény gazdaságosságát. A budai libegő is bebizonyította, hogy a felvonó a jövedelmezőség és gyors amortizálódás miatt a legjövedelmezőbb közlekedési eszköz. A Börzsöny fejlesztését természeti szépsége, hógazdagsága mellett sürgőssé teszi az is, hogy *a főváros lakossága egyre inkább igényli a szabad idő természetben való eltöltésének lehetőségét.* A budai hegyeket már egyszerűen kinőttük, a Duna jobb partján megalakult a Pilisi Parkerdő Gazdaság, de a Börzsönynek egészen különleges vonzereje van — a téli sportokra való rendkívüli alkalmassága. Olyan terület fejlesztéséről van szó, amelyhez hasonló lehetőségekkel egyik hegységünk sem rendelkezik, mégis turisztikai, télisport szempontból a legelmaradottabb és elhanyagoltabb terület.

Szebényi Géza

Állatvédelem és nevelés

Október 14-i számukban
agyon megragadta figyel-
emet Sásdiné dr. *Wiesen-*
erg Wanda gyermekorvos
ása „Gyerekek és háziálla-
k" cím alatt.

Ne feledjük: az állatvéde-
m korántsem független az
nbernevelléstől, hiszen sok-
an hozzájárul a gyermekek
zelmi életének fejlesztésé-
ez, gazdagításához. Az embe-
jóságo

védnöke, *Károlyi* Mihályné, a múlt évben körlevélben hívta fel a pedagógusok figyelmét az állatszeretetre való nevelés fontosságára. Ezt írta: „Elsőrendű feladatunknak tekintjük az ifjúság mozgósítását az állatvédelem ügyében. Szeretnénk megtanítani őket a helyes állatszeretetre, a természet és minden élőlény tiszteletére, a gyengék és kiszol-

Kass János
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
MAGYAR NEMZET
NOV 22

NAPI KÖNY

1021

Kass János illusztrációja Heinrich Mann Ronda tanár úr című művéhez, amely a Magyar Helikon gondozásában jelenik meg.

rkesztoseg!

Valóban szezonvége van Hajdúszoboszlón?

Hajdúszoboszlón üdültem a éke gyógyüdülőben. A Béke gyike a legmodernebb, leg- orszerűbben felszerelt SZOT- düllőknek. Bizony elkelne be- le még jónéhány az ország- an.

Szoboszlón 1925 óta hasz- osítják a gyógyvizet, amely ár a felszabadulás előtt is rszágos hírnévnek örvendett. ajnos, azonban éppúgy, mint többi gyógyfürdőnket *nem asználjuk ki eléggé.*

A városban sétálva az egyik ándékpavilonban egy általá- os látképet akartam vásárol- i a városról. Kifogyott, már szezon végén vagyunk, ondta az elárusítónő. És ek a szavak elgondolkoztat- k. *Hogy lehet egy ilyen európai hírű gyógyüdülőhelyen szezonvége?*

Hajdúszoboszlón jelenleg két kis szálloda működik, az elavult Gambrinus és a nemrég felépített Délibáb turistaszálló (prospektus nincs róla). Beszélgettem néhány külföldivel, akik évek óta visszatérnek Szoboszlóra. Áradoztak a csodálatos gyógyvízről. Mikor építünk már korszerű, modern szállodákat, kérdezték? De szükség volna még néhány a Békéhez hasonló modern gyógyüdülőre is.

Ez a rendkívül értékes gyógyvíz nagyobb megbecsülést érdemelne. Hajdúszoboszlón soha nem lehet szezonvége.

Marschall Jenő

Lehetett-e a régi sárospataki vár Újhelyen?

Hogy a sárospataki vár hí- es Vörös-tornya nem közép- ori eredetű, nem a tatár- árás után, hanem *csak a ohácsi vész körüli időpont- an épült*, ezt az újabb és jabb ásatási eredmények yomán, úgy látszik, véglege- en el kell ismerni. A későbbi eletkezés elismerésével egy- en mégis felmerül a kérdés, iért építtetett az oligarcha álóczi-család, a korabeli Ma- yarország egyik legnagyobb beruházásával", egy lényegé- en már elkészültekor elavult rődítést és hajlékot? Ezt a érdést felteszem ugyan, de rony keletkezési idejét, (bár- ha elsősorban negative: hogy mikor nem!) lassan valóban tisztázták, a vár többi részén (például éppen a szóban forgó körtemplom és a Bodrog közötti részen) még bőven van olyan ásatásra váró terület, ahonnan a keletkezéstörténetre, *a Vörös-toronynál régebbi erődítésekre* vonatkozóan egészen új leletek, bizonyítékok kerülhetnek napvilágra.

Lázár István

1021

KASS JÁNOS

Kass János illusztrációja Alekszandr Grin: Fandango című kisregénykötetéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg

1970 OKT 1 1.

MAGYAR NEMZET
Budapest

SZABAD NÉPE
SZAKSZERVEZETEK LAPJA
SZAVAKÉPE
BUDAPEST, IX., ULLÓI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A III.
a Budapest
tcája. Tulajdonképpen csak a ne-
e utca, mert mély vízmosások-
al sűrűn átszeldelt földút, ahol
yalogosan is alig lehet már jár-
i. A szemétgyűjtő kocsi nem haj-
andó az utcánkba bejönni, ezért
szemételhordásról szó sem le-
et. A papír- és egyéb éghető hul-
adékot elégetjük, az organikus
onyahulladékot a kertünkben
lássuk, de az üvegcserepeket,
onzervdobozokat és a téli tüzelő
alakját nem tudjuk elásni, azok-
ól minden ház udvarán az évek
olyamán már óriási halmok gyűl-
ek össze. A Toboz utca lakói is
- éppen úgy, mint szép főváro-
unk többi lakói — szeretnének
ulturált körülmények között él-
i, tiszta és nem sáros cipőben
zínházba, hangversenyre járni,
zemétmentes házban lakni.
A III. kerületi Tanácshoz hiába
ordulunk. Már 12 év óta igen
okszor írásban, azonkívül minden
anácstagi beszámolón szóbelileg
s kértük tarthatatlan helyzetünk
avítását. De hiába. A III. kerüle-
i Tanács V. 42—30/1965. szám alatt
ırra
1966
látj
el, de az ígéretét nem
Legutóbb 466/1970. szám alatt a
ról értesített, hogy a Köztisztasá
gi Hivatal szemétgyűjtő kocsij
az utcánkba annak rossz állap
ta miatt nem tudnak bejönni. M
nem kívánjuk az egész utca k
kövezését. Egyelőre megeléged
nénk azzal is, ha az utca mere
dek bejárati részét kb. 50 méte
hosszúságban, úgynevezett sárzá
ró kőburkolattal látnák el, a víz
mosásokat kövekkel kitömnék é
az utcát legalább salakkal burkol
nák, hogy a téli tüzelőnket, a fű
tőolajat és a gázpalackokat az ut
ca lakói részére beszállíthassák é
a szemétszállító kocsi az utcánk
ba bejöhessen. Ezen kívül kérjük
az utcának legalább egyik olda
lán, egy egyszerű gyalogjárda lé
tesítését, hogy ne kelljen tovább
ra is sáros lábbelivel közleked
nünk.

A Toboz utcai lakók nevében
Vajda Lajos
nyugalmazott honvéd alezred

A kelenföldi lakótelep és a tehervonatok

Ezzel a címmel a Magyar Nem-
et augusztus 16-i számában meg-
elent levelükben foglaltakat ki-
vizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy
a jelenlegi forgalomszabályozási
nód még a kelenföldi lakótelep
negépülése előtt nyert kialakítást
s az azóta eltelt időszakban ha-
sonló panasz nem merült fel. A
Budapest—Kelenföld—Andor utca
közötti viszonylatban közlekedő
zerelvényeknél a Tétényi út,
majd a Fehérvári út előtt, ellen-
étes viszonylatban a Fehérvári
út, majd a Tétényi út után a
nozdonyszemélyzetnek, személy-
logosok, mind pedig a közúti jár-
művek használnak, a vágányzat
mellett húzódó padkát pedig gya-
logos forgalomra használják, ami
különösen az esti, illetve az éj-
szakai órákban rendkívüli baleset-
veszélyes. Ilyen körülmények kö-
zött a személy- és vagyonbiztonság a pályán való végighaladás folyamán egyáltalán nem látszik biztosítottnak.

A forgalom lebonyolításának jelenlegi módját vizsgálat alá vettük, megnyugtató megoldása folyamatban van. Reméljük, hogy a vizsgálat befejezésével ez a prob-

Magyar Nemzet
1970 VIII. 30 13. old

NAPI KÖNY

Kass János illusztrációja Majakovszkij Csudajó című poémájához. A könyvet a Kner Nyomda békéscsabai és gyomai KISZ-szervezete és az Európa Kiadó Helikon osztályának dolgozói jelentették meg felszabadulásunk 25. évfordulójának tiszteletére, közös társadalmi munkával.

...ség!

kárvallottak közé. A pusztítást helyrehozni már nehéz. És kárvallott ő is, aki pusztít, avagy pusztíttat.

Csakhogy akkor már késő.

Szombathy Viktor

...an útban ...jegenyesor?

...egészben le kell zárni, esetleg ideiglenes terelőutat kell építeni, mindez a forgalmat, de az építési munkát is igennagyon zavarja, lassítja, ami feltétlen költségemelkedést jelent. (Nem is említve a lassú forgalom időkiesés okozta nem közvetlen látható költségeket!) A meglevő műtárgyak (hidak) nem használhatók fel, tehát ezek bontása is költségtöbblet.

Ha viszont a régi mellett egy *egypályás új útszakaszt* építenek, a meglevőn zavartalan marad a forgalom, zavartalan lesz az építés, az építőanyagszállítás, s az útszakasz elkészülte után *egy korszerű, kétpályás úttal gazdagodunk.* És minden szépérzékű, természetkedvelő ember továbbra is gyönyörködhet a pompás jegenyesorban.

Gál Mózes
okl. épületgépész,
Siófok

...nyogtalanítása

Mivel szabályrendelet nincs a Balaton-part minden egyes részének kötelező lepermetezésére, így csupán a reprezentatív jelleggel bíró vállal-

Hipnopédia a Szovjetunióban

Hivatkozva a Magyar Nemzet augusztus 9-i számában megjelent *„Hipnopédia a Szovjetunióban"* című cikkre, meg kell jegyeznem, hogy dr. *Szalontai* Vilmosné, a cikk írója kitűnően és tárgyilagosan tájékoztatta a magyar olvasóközönséget arról, hogy mi is tulajdonképpen a hipnopédia.

A magam részéről, mint több angol nyelvű könyvnek a szerzője (*Current Research in Hypnopaedia*, Macdonald London, 1968; *Progress in Hypnopaedia*, Plenum Press, sajtó alatt; *Learning-and-Sleep*, John Wright and Sons, Bristol, sajtó alatt) teljes mértékben egyetértek dr. Szalontai Vilmosné cikkének tartalmával, annak ellenére, hogy egyes nyugati pszichológusok és nyelvészek még ez ideig nem fogták fel ennek az oktatási rendszernek elméleti és gyakorlati lényegét.

Meg kell jegyeznem, hogy az alvás-pszichológiai kutatás „fellegváraiban", illetve az USA különböző tudományos intézeteinek alvás-kutatási laboratóriumaiban csak most kezdenek felfigyelni a szovjet kollégák munkáira, és a nyugatiak ezen a speciális területen el vannak maradva. Annak ellenére, hogy több mint 5 esztendeje foglalkozom a hipnopédia gyakorlati és elméleti kérdéseivel és saját magam finanszíroztam a kísérleteket, amelyeket később a floridai egyetemen ismét és a magam kísérleteihez hasonló eredményekkel reprodukáltak, még ez ideig nem kaptam lehetőséget arra, hogy Bliznyi-

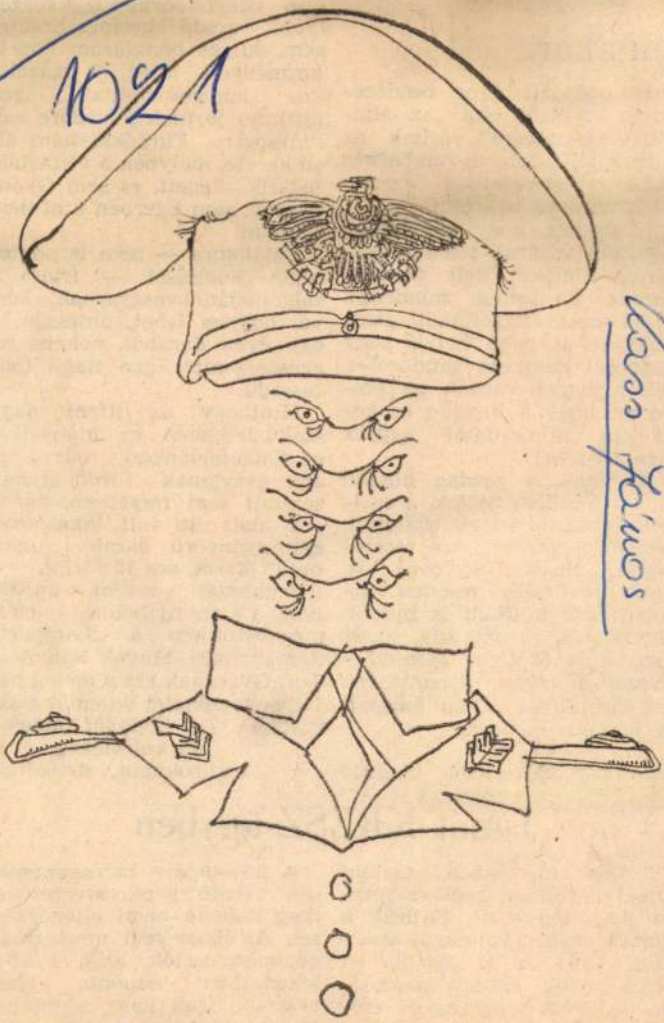

Kass János illusztrációja Maria Vargas Llossa A város és a kutyák című művéhez, amelyet az Európa Könyvkiadó jelentet meg

MAGYAR NEMZET
1971 JUL 25
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Hetvennetedik évemet töltöttem be s 57 éve viselem az ... fegyvergo-

Ismét KRESZ-ügyben

Teljes mértékben osztom Ujhelyi Sándor gépkocsivezető megállapításait. Sajnos, a közlekedésben valóságos anarchia van! A közlekedésben részt vevők szabálytalankodnak, durvák egymás és embertársaik iránt, az emberi magatartás legelemibb kötelező normáit sem tartják be. Egyes gépkocsivezetők úgy gondolják, ha a kormány mel-

A 30—40 éve balesetmentesen vezető gépkocsivezetőket meg kellene bízni ellenőrzéssel. Az ilyen régi megbízható gépkocsivezetők, akik a közlekedésben naponta részt vesznek, igen nagy segítséget jelentenének a rendőrségnek, ha a szabálytalankodókat megállíthatják, igazoltathatják és szükség esetén feljelentést tehetnek ellenük. A

1021

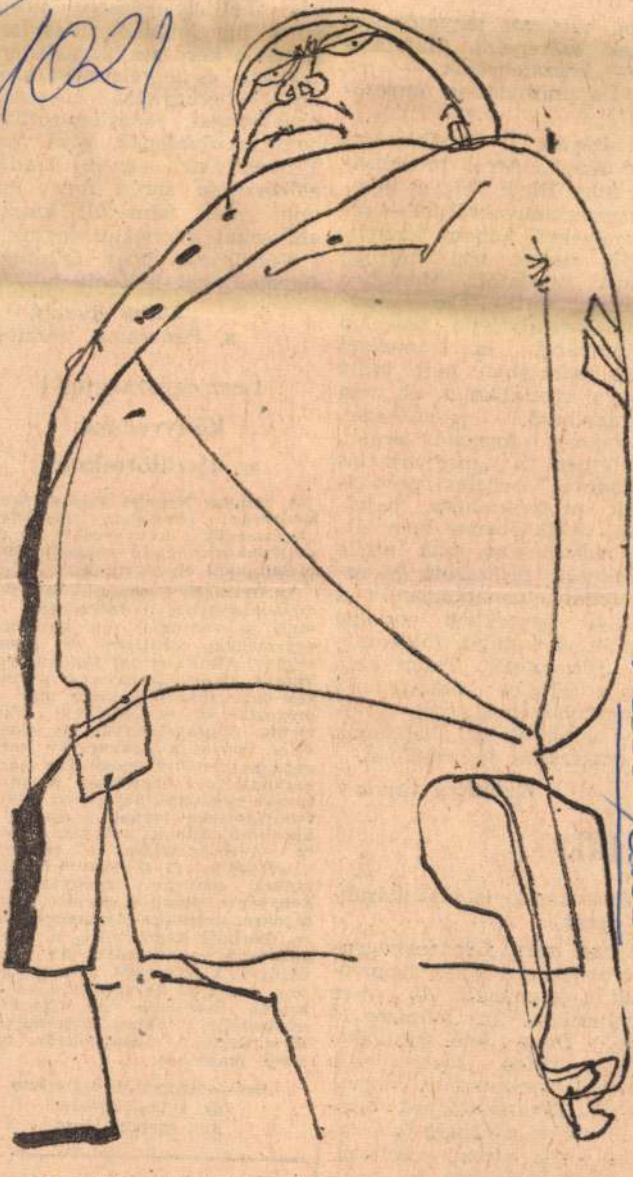

Kass János illusztrációja Mario Vargas Llossa A város és a ku- című regényéhez, amelyet az Európa Könyvkiadó jelen- tett meg

seg:

angú, hatalmas tényezőkként
ognak s
s — h
még kisz
ként".

Csodál
valló s
nak, ho
csak re
mekmű
ről is
elemző
tanúsá
gáról,
judíci
szint
látni
hany
tört
elle
és
ján
vóiva
tak mást, mint
szórakozott profeszort, a va-
ló élettől elvonatkoztatott, a
helikoni berkekben andalgó
szép lelkű esztétát, tájékozat-
lan „filozoptert". Talán nem
volt érdektelen bemutatnunk
őt egyéniségének erről a rej-
tett oldaláról is, halálának
fél évszázados évfordulóján.

Kunszery Gyula

és fák

na és ez amúgy is pusztulásuk-
hoz vezet.

A part menti fák meghagyá-
sa érdekében a töltés nyomvo-
nalát a jelenlegitől 10 m-re
a belterület, vagy többször 10
m-re a Duna felé eltolódva
kellett volna megtervezni.
Mindkét vonalvezetés megva-
lósítása kivihetetlennek bizo-
nyult, mivel a község felé va-
ló eltolódás esetén a belterü-
let teljes hosszában a part-
menti épületeket szanálni kel-
lett volna.

A Duna-ág felé

MAGYAR NEMZET
1971 AUG 15
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Köszönettel megkaptuk fen-
ti című olvasólevelüket, amely
a Románia című útikönyv hi-
bás helységjelölésére hívja
s-
juk.
ívták
ibára.
lf,
ezetője
yi
ek

ztelt Szer-
megjelent
két az új-
asólevélben
k.

Az Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézetnek — mely a csecsemő- és gyermekegészségügy területén az Egészségügyi Minisztérium tudományoskutató alapintézménye — szervezési-módszertani osztálya már kidolgozta az egészségügyi könyvecske mintapéldányát. Az elképzelés szerint a könyvecske nagysága a személyi igazolvány nagyságának fog megfelelni. A könyvecske rovataiba bejegyzett adatok felvilágosítást fognak nyújtani az újszülött születési súlyára, hosszára, vércsoportjára, a csecsemő súlyfejlődésére. D-vitamin-ellátottságára, esetleges gyógyszerérzékenységre, lezajlott fertőző betegségekre, krónikus megbetegedésekre, kórházi kezelésekre, a kapott oltásokra vonatkozóan. Az egészségügyi könyvecske alkalmazásának országos bevezetésére az Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézet szakmai kollégiumának véleményezése után kerül majd sor.

Egészségügyi Minisztérium
dr. Hódosi Rezső
mb. osztályvezető

KEP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 JUL 11

Kass János

NAPI KÖNY

1021

Kass János illusztrációja Jókai Anna műveinek kötetéből, amely A labda címmel jelent meg a Szépirodalmi Könyvkiadónál.

Tőség!

73. június 18., 5 között

sem mérték le, azt sem nézték meg, hogy melyik valódi arany, esetleg dublé vagy sárgaréz... Amikor valaki egy kétes darabról meg akarta ezt kérdezni, az asztalnál ülő tisztviselő töredelmesen bevallotta, hogy ő bizony nem ért hozzá. Neki csak egy dolga van: az előjegyzés.

Ezt a valóban lényeges adatot két bélyegző segítségével vezették rá a kezünkbe adott fecnire. A jobb alsó sarokba hatalmas lila betűkkel ennyit: 1973. A jobb felső sarokba pedig szöveges bélyegzőt ütöttek, a következőképpen:

„FÉMJELZÉS KIZÁRÓLAG 1973. jún. hónap 18. napján, Budapest VIII., Üllői út 102. alatt 9 óra és 11.45 óra között."

Ezért kérek csúsztatást két évvel előre.

A céduláról nemcsak a kiállítás dátuma hiányzik, de sorszám, fejléc, cégnév, cím, telefonszám sem szerepel rajta. Ezért tehát ezúton kérdem: ha valami addig mégis közbejön, a két évvel előre kitűzött „kizárólagos" fémjelzési időpont helyett mikor, hol és kinél jelentkezhetem?

Mert a főnököm még nem ígérte meg, hogy arra a napra csúsztatást kaphatok.

Budai olvasó

zoltóverseny

közülük illuminált állapotba". A versenyen részt vevő or-

Emléktáblát is Herman Ottónak!

A Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának igen agilis Budai Társadalmi Bizottsága a Magyar Nemzet közlése szerint beadványban kéri a Fővárosi Tanács VB elnökségétől, hogy *emlékkutat* állíttasson fel Herman Ottó nevének emlékezetére a Vérmezőn. Ezt a kérést különösen a Magyar Jakobinusok terének lakói támogatják nagy lelkesedéssel azért, mert *Herman Ottó utolsó lakása a Magyar Jakobinusok tere 1. sz. ház egyik Vérmezőre néző, emeleti lakása volt.* Ezt a házat — a Krisztina körút középső szakaszának újjáépítése során — elsőül emelték a később térnek nyilvánított körúti „bemélyedésre" az első világháború előtt s egyik első lakója Herman Ottó lett.

Még sokáig — a második világháború előtti évekig s utána is — környezték földszintes házak a Krisztina körútnak ezt a részét, s a tény, hogy Herman Ottó ott lakott, lassan feledésbe ment. Csak a kerületi vetélkedő versenyek során derült ki, hogy Herman Ottó egyik „első foglalója" volt az új, modern negyednek. A M. Jakobinusok tere 1. sz. ház lakóbizottsága már kérte a XII. kerületi tanács illetékeseit, hogy a házon illő emléktáblát állíttasson Herman Ottónak, s most, hogy az emlékkút terve is felvetődött, a tér régi lakói remélik, hogy a jelenleg rendkívül feldúlt és megcsonkított tér és a Vérmező későbbi parkosítása, helyreállítása során, az emlékkút felállításával egyidőben, a Herman Ottóra emlékeztető szerény s nem nagy költségbe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 OKT 10

1021

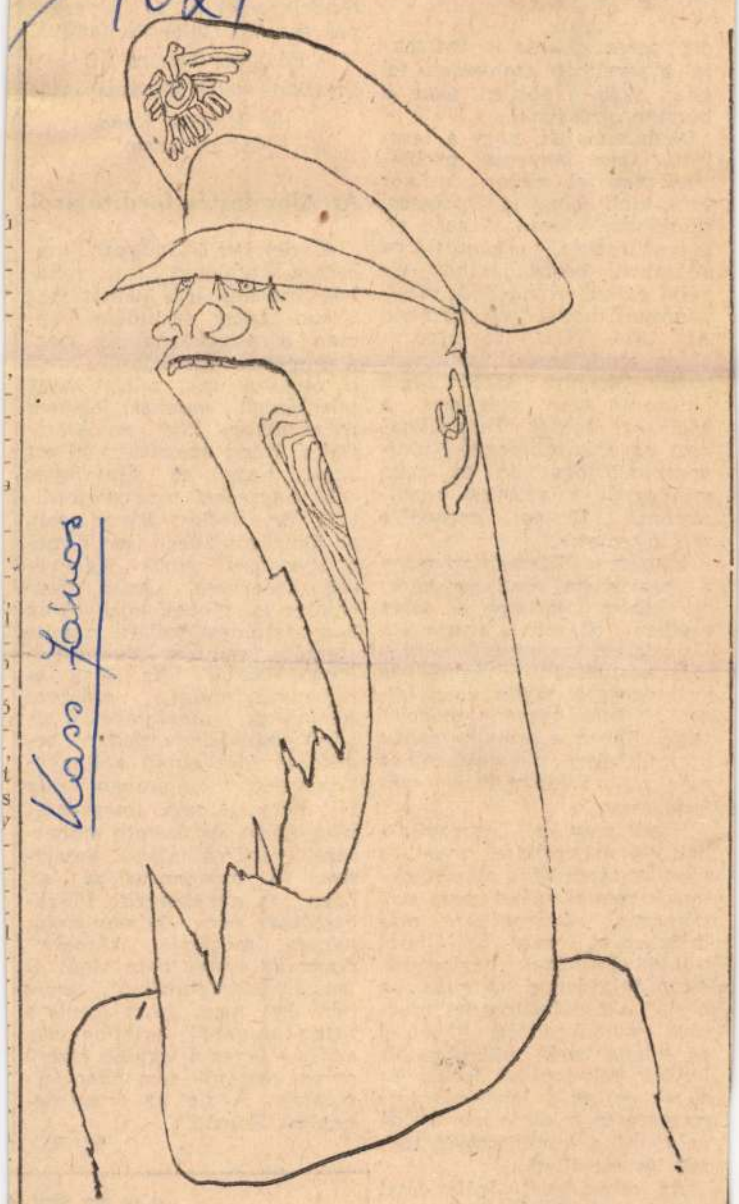

Kass János

Kass János illusztrációja Mario Vargas Llossa A város és a kutyák című regényéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

A költő prózája

...ség!

dig peres elj
tó a sérelm
által, akár
büntető bírós

Nem vitás
írója igen l
mát vet fel
arra utal, hogy a közösségi tulajdont képező részek elidegenítéséhez, használatba adásához, bérbeadásához kivétel nélkül mindegyik tulajdonosnak hozzá kell járulnia. Az 1924. XII. tv. ugyanis olyan rendelkezést tartalmaz, amely szerint szótöbbséges határozat nem elégséges, a közösségi részek használatához ugyanis mindegyik tulajdonosnak joga van és ezért mindegyik tulajdonos hozzájárulása, illetve engedélye megkívántatik.

Miután a Társasháztörvény a kapitalista rendszer keretei között jött létre — jelen esetben viszont szocialista társadalom viszonyai között is élő — főigazgatóságunk is szükségesnek tartja ezen közel 50 éves törvény módosítását. Ebben a vonatkozásban az illetékes főhatóságokhoz már több ízben tettünk előterjesztést.

Végül meg kell jegyeznünk, hogy a házirendre vonatkozóan a társasházi alapító okiratok rendelkezései nem tartalmaznak lényegében más intézkedést, mint az állami tulajdonú házak házirendje. Az a tulajdonos, vagy az a bérlő, aki a házirendet megsérti, szabálysértést követ el és ellene bárki feljelentést tehet. Ez a jog és ez a lehetőség természetesen a közös képviselőt, valamint a lakóbizottság tagjait is megilleti.

Az olvasólevél írója által hivatkozott bizonyítási eljárási nehézségekkel kapcsolatos megjegyzésünk az, hogy az érvényben levő jogszabályi rendelkezések helyesek, a törvény minden jogsértő cselekménynél kötelezően előírja a [illegible] eljárást.

Az Álomfejtés fordítójáról

Az október 3-i *Magyar Nemzet*ben, Pamlényi Ervin tollából, érdekes írás jelent meg Freud bécsi rendelője kapcsán a pszichoanalízis megalapítójának életútjáról. Arról is olvashattunk, milyen nagy jelentőségű munkái jelentek meg; többek közt az Álomfejtés. Hadd egészítsem ki ezt azzal, hogy az Álomfejtés értő, nagyszerű magyar fordítója dr. *Hollós* István volt, az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet egyik legnevesebb főorvosa, kiváló pszichiáter és többek közt olyan nagy feltűnést keltett munka szerzője, mint a „Búcsúm a Sárga Háztól". Az Ideg- és Elmegyógyintézet százéves fennállása alkalmából kiadott emlékkönyv néhány bekezdést idéz ebből a könyvkereskedői forgalomban már fel nem lelhető, „megrendítően tiszta és őszinte emberséget" sugárzó írásból, amelynek fő mondanivalója az, hogy „az elmebetegek fölszabadítása nem humanizmus, hanem megértés kérdése". Amíg az orvos nem ment át „saját korrektúráján", amíg nem érti meg, „hogy igenis a beteg szavának értelme van, addig a beteg a legjobb érzésű orvos részéről sem nyer fölmentést, addig az ő szemében is: Bolond".

K. R.

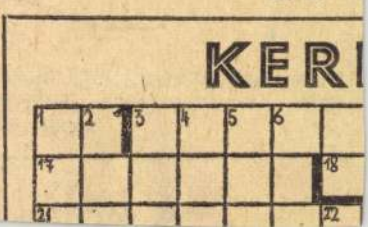

1971 JÚN 25

1021

Kass János

Kass János: Női akt

HALÁSZ IMRE:

Költők

A költők
néha azt hiszik
elmondhatják büntelen
amit mások is tudnak
és ettől valami is
megváltozik

De a költők
néha azt hiszik
elhallgathatják büntelen
amiről más is hallgat
és hogy semmisem
változik

CSEPEL

SZAKSZERVEZETI HÍRLAP
BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

erre

rban, és ott aludt néhány órát.
t csinálta, amit kellett. A műszak
meg az elvállalt munkát. Egy-egy
öt-hatezer forintot számoltak el a

n irigyelték a sok pénzt, mások
a vállukat vonogatták, és azt

Kerekes megőrült.
cstelen, disznó dolog, amit csinál.
en megérdemli, hogy megszakad-
lfordultak tőle.

észrevette a háta mögötti pusmo-
em szólt, dolgozott tovább. Mun-
m találtak hibát.
András, az alapszervi párttitkár
ban volt Kerekessel. A fiatalem-
intett rá, mint a mesterére. Ő ta-
zakmára.
nap nem nézhette tovább, oda-
keshez.
fiam — mondta neki—, azt hi-
régóta ismerjük egymást ahhoz,
én beszélgessünk.
gyanakodva fordult feléje. Izmos
agadtak az erek.
András bátyám? — kérdezte in-
majd szégyenkezve folytatta:
mondja...
mostani dolgaidról — kereste az
a szavakat. Elgondolni sokkal
olt, mint arról beszélni.
tem, ha nyugdíjba megyek, egy-
szed tőlem a stafétabotot. Mint
is átvettem mástól. Bíztam ben-

löbbenten hallgatta az öreget.
estét elöntötte a veríték. Meg-
örölni, de az, mintha forrásból
a, egyre folyt róla.
niért mondja ezeket. András bá-
selte ki torkán akadozva a sza-

i lassan a fiatalemberre vetette

Kerekes meg [illegible]
szak végét. Elsőnek hagyta el
Nem köszönt el senkitől, behú
kát. Ökölbe zárt kezét merever
lett tartotta, mintha attól félne,
egy óvatlan pillanatban ütést m

Egész úton a beszélgetést em
riálta így is, úgy is fennhangon r
sehogy sem tudott megbékélni
ismert környék, a háza, a ker
sem nyugtatta meg, pedig itt
röngy, minden fa magán viselt
mát.

Bántotta az is, hogy felesé
megváltozott a viszony. Az as
pénzt megszokta, természetesn
pedig lebunkózta a fáradtság. S
te az ételnek, ülve elaludt az a
Idegesítették a gyerekek is.

Az asszony éppen mosott, ne
haza. Reggel azzal ment el, hogy
— Hogyhogy ilyen korán jötté
dezte tőle óvatlanul.

A férfi máskor erre dörmögött
lamit.

— Miért, mit gondoltál, most n
sem jövök haza? Megdöglök a mu
Mi ez a rendetlenség?... Az emb
tud ülni a saját otthonában — k
dühösen, s a teregetni való tiszta
söpörte az asztalról a földre.

Az asszony értelmetlenül nézte.
lanatra szóhoz sem jutott, úgy elf

— Hát, te meg, mit művelsz, te
Azt hiszed, neked mindent szabad?
te? Mi lett veled, amióta ezt a mu
nálod? Kinek teszed... minek
Ezért?...

Kerekesben megindult a föld.
odaugrott a hajladozó asszonyhoz, é
cul vágta, hogy az a földre zuhant,
nal felrántotta, és ütlegelte.

— Ezért, ezért... Nesze...

Az asszony eszméletlen[illegible]
kezéből [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
1971 MÁJ 16

1021

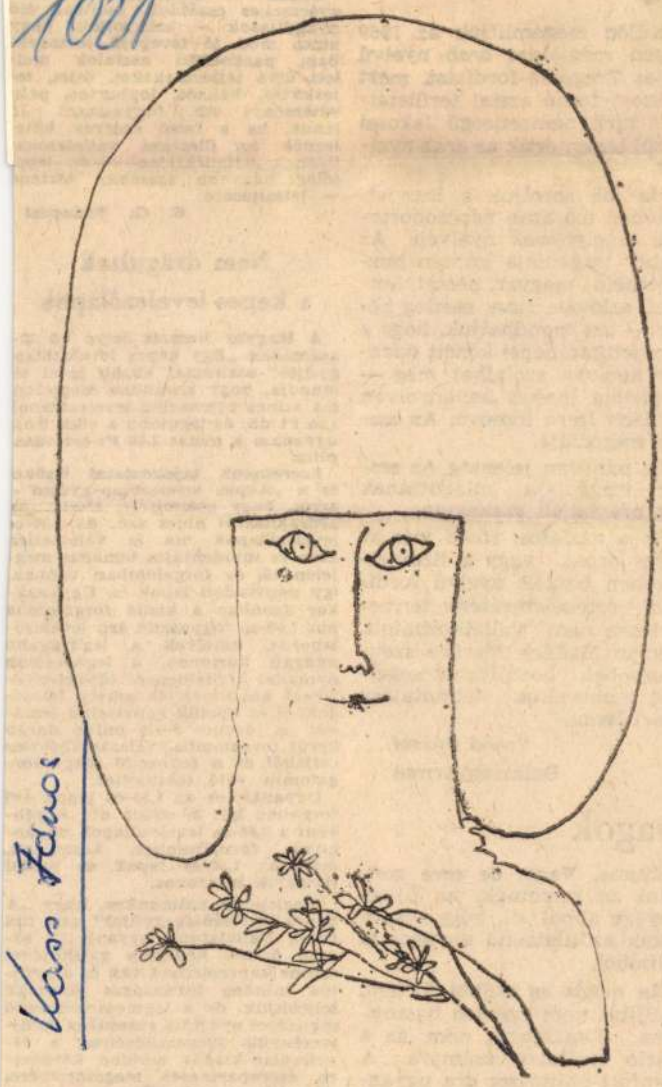

Kass János illusztrációja Maria Vargas Llosa A város és a kutyák című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelenik meg.

...seg.

Külön me...
végén megj...
teljes Tragé...
a Szovjetuni...
nek turk n...
közül sokan ...
vet.

Ha ide soroljuk a Szovjetunióban élő azon népcsoportokat, amelyeknek nyelvén Az ember tragédiája szintén hozzáférhető: magyar, német, lengyel, szlovák, finn, esetleg héber — azt mondhatjuk, hogy a Szovjetunió népei között *tizenhét nyelven* szólalhat meg — mégpedig jórészt anyanyelven Madách Imre főműve, Az ember tragédiája.

Ez páratlan jelenség Az ember tragédiája világútjának egy országbeli szakaszán.

Ez a vázlatos, rövid írás az egyes orosz, vagy a Szovjetunióban beszélt nyelvű fordítások értékelemzésére természetesen nem vállalkozhatott. Csupán Madách főműve szovjetunióbeli hozzáférhetőségeinek numerikus felmutatása akart lenni.

Szabó József
Balassagyarmat

...nyagok

flakonba. Vagy, de erre gondolni se szeretnék, az újítás lényege abból áll, hogy kispórolták az illatosító anyagot az öblítőből.

Ha mégis ez utóbbi történt, az újítás nem egészen haszontalan. Legalábbis nem az a gyártó vállalat számára. A Komfort-öblítőszer *ára* ugyanis így illattalanul, sőt büdösen, *semmiben sem különbözik* a korábbi, jó illatú változattól. Felsőfokú matematikai képzettség sem kell hozzá, hogy ...

...ilyenek haladektalan — és lehetőleg nagyobb számban történő — létesítésére.

B. G. Budapest

Nem drágultak a képes levelezőlapok

A Magyar Nemzet folyó hó 22-számában „Egy képes levelezőlap gyűjtő" aláírással közölt levél el mondja, hogy korábban megjelentek színes népviseleti levelezőlapok 1,50 Ft/db, és legutóbb a cikk írója ugyanazt a témát 2,60 Ft-ért vásárolta.

Szeretnénk tájékoztatni önöket és a „Képes levelezőlap-gyűjtő"-arról, hogy semmiféle, általa vél árdrágításról nincs szó. Az 1,50-es levelezőlapok ma is változatlan áron és mindenfajta témában megjelennek és forgalomban vannak, így népviseleti lapok is. Ugyanakkor azonban a kiadó forgalomba hoz 2,60-as fogyasztói árú levelezőlapokat, amelyek a legdrágább nyugati kartonon, a legkiválóbb nyomdai kivitelben és tükörfényezéssel készülnek és amely féleségekből és köztük népviseleti témából is évente 9—10 millió darab kerül forgalomba, választékbővítés céljából és a fokozódó idegenforgalomra való tekintettel.

Ugyanakkor az 1,50-es lapok évi forgalma kb. 35 millió db. Egyébként a 2,60-as levelezőlapok ugyanolyan formátumban készülnek, mint az 1,50-es lapok és postai tarifájuk is azonos.

Meglepetés számunkra, hogy „A képes levelezőlap-gyűjtő" nem tud erről. Vállalatunk ugyanis az ország összes képeslap gyűjtőjével szoros kapcsolatban van és a gyűjtők minden kívánságát nemcsak teljesítjük, de a legmesszebbmenő segítséget nyújtjuk számukra gyűjteményük kiegészítéséhez, a levelezőlap-kiadás minden kérdésére, cserepartnerek megszerzésére, stb., stb. vonatkozólag.

Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata,
Takács László
főkönyvelő

1021

VASÁRNAPI KÖNY

Írószemmel, 1970

Riportok és szociográfiák

„Öt-hat év óta új felvirágzását éli az irodalmi szociográfia. Egyáltalán nem véletlen, hogy ez a felvirágzás 1956 után, egy új, realista politika alapján, s az ellenforradalom utáni politikai konszolidáció légkörében alakult ki. Ez a politika nem akadályozza, hanem egyenesen igényli a valóság minél mélyebb és alaposabb megismerését."

Darvas József „A régi Magyarország felfedezésétől az újig" című írásából idéztünk. Ez az írás is ott szerepel a kötetben, amelyet *Nemes* György állított össze 28 szerző 1970-ben írt — és 1970-es helyzetképről beszámoló — riportjaiból, szociográfiáiból. A könyv — amely bizonyos mértékben folytatása a felszabadulás 25-ik évfordulójára megjelent *„Életünk tükörben"* című kötetnek — több, egészen kitűnő írással bizonyítja egy fontos, Magyarországon jellegzetessé lett műfaj virágzását. Ilyen irodalmi értékű szociográfia — például — *Galgóczi* Erzsébet *„Ahol nem bólogatnak több-bé"* című írása, amely egy eseményből, a ménfőcsanaki termelőszövetkezet vezetésében bekövetkezett, örvendetesnek tűnő változásból, nemcsak a téesz múltjába ás le — a „bólogatás korszaká"-ba, és még mélyebbre is az időben —, hanem szószaporítás nélkül is majdnem teljes „természetrajzá"-t adja annak, milyen (nemcsak Ménfőcsanakon fellelhető) okok miatt tűrték el egyébként értelmes, jó munkás, s nem is gyáva téesztagok, hogy ne avassák be őket legsajátabb érdekeikbe. S a gazdag okfeltárás okán Galgóczi írása viszonylag kevés gazdasági adattal és terminus technicussal is egy mélyenszántó gazdasági tanulmány tanulságnyeket gyakran megkerülik és deformálják régi rossz szokások, és még fel nem oldott beidegzések... Kitűnő *Csőregh* Éva *„Hajnali ügyelet"* című írása is a napközi otthonok komplex kérdéseket felvető világáról.

Sorolhatnánk még azokat az írásokat, amelyeket igen jóknak tartunk a különböző érdeklődésű és stílusú szerzőket felvonultató kötetben. Amelynek — mint a szerkesztő is utal rá bevezetőjében — „nem lehetett célja, hogy kronológiailag, vagy akár csak az 1970-es év legfontosabb hazai eseményeire visszhangzón mutassa be: mi történt ebben az esztendőben Magyarországon". Helyes, hogy az árvíz mellett, amely annyi megpróbáltatást hozott, ugyanakkor azonban lehetőségeket is a helytállásra, főleg társadalmunk állandó (s ugyanakkor állandóan változásban levő) „leckéi"-vel foglalkozó írásokat közöl a kötet.

És helyes az is, hogy a „nagy nevek" mellett kevésbé ismert szerzők is helyet kaptak, s hogy az „írószemmel" kifejezés a riportok, szociográfiák és publicisztikai írások irodalmi igényére (tehát szenvedélyes valóságkutatásra, elkötelezettségre, a témában való felkészültségre és, természetesen, írni tudásra) utal, nem pedig az egyes szerzők eddigi életművének rangjára. Azt viszont már kevésbé helyeselhetjük, hogy a szerkesztő *eleve* kizárta a kötetből a napi és heti sajtóban megjelent irodalmi ri... tokat. E sorok papírra ... se közben — „kapás... jut eszünkbe négy ... port, vagy ha ú... dalmi szociog... pi- és hetilap... és amely ... gította ...

Kass János rajza Jókai Anna A labda című könyvéhez, amely a Szépirodalmi Kiadónál jelent meg

...egény Yorick

...István versei

...nyszólván változatlan. Nép... ...evezhet

1971 JUN 6
MAGYAR NEMZET
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

...ség!

niájának, elcsúfítanák az „arácsi Riviera" szépségét, pedig erre egy gyógyjellegű idegenforgalmat vonzani hivatott fürdőhelynek szüksége van. Súlyos hiba volna szem elől téveszteni, hogy Füredfürdőt országos érdekből *nem szabad zsúfoltan lakott, zajos forgalmú, nyüzsgő várossá alakítani.*

P. Nagy Sándor

...k vissza ...emléktábláját

ság, kora fiatalságától a haláláig legjobb barátja, leghívebb munkatársa és haladó szellemű fegyvertársa, Deák Ferencnek több területen közvetlen segítőtársa volt és Széchenyi István életművében is volt bizonyos része.

Feltehető, hogy a ház nem nagyon régen lebonyolított tatarozása során került le a helyéről az emléktábla, a visszahelyezése pedig csak figyelmetlenségből maradt el. Bizonyosra vehető, hogy az V. kerületi tanács a mulasztásról értesülve, késlekedés nélkül intézkedni fog annak helyrehozása iránt.

Nizsalovszky Endre

...lelmünk ...lékeinek gyűjtése

rabot sem sikerült ez ideig megtalálnunk.) *Orel* Géza neves kereskedelmi szakíró több könyvével is gyarapodott gyűjteményünk. És nagyon sok kereskedelmi vonatkozású *iratanyaggal.*

De nem csupán kereskedelmi gyűjteményünk gazdago... dott: *vendéglátóipari* ... is fel...

Budapest galambjairól

A Magyar Vadkereskedelmi Szövetkezeti Vállalathoz galambok ügyében érkezett levelekre küldött választ szerkesztőségünknek *Csapkovits* Miklós, a MAVAD áruforgalmi osztályvezetője:

Ezúton szeretném tisztázni azt, hogy a MAVAD nem fog galambokat és alkalmazottai sem vesznek részt a galambok összefogdosásában!

Tudomásunk van a Fővárosi Tanács tiltó rendelkezéséről és erre minden galambszállító figyelmét nyomatékosan felhívtuk. Ha ezek után akad olyan egyén, aki vét a rendelkezés ellen, azért a MAVAD-ot semmiféle felelősség nem terhelheti!

Bizonyára furcsának tartanák, ha a tilosban közlekedő gyalogos miatt a rendőrlámpa szerelőjét tennék felelőssé! — Ha a vétkest tetten érik, azt kell felelősségre vonni!

Budapest lakóit három csoportba lehet a galambkérdésben osztani:

1. akik szeretnék, ha a galambok eltűnnének a fővárosból, egészségügyi és köztisztasági szempontok miatt;

2. akik a galambok jelenlétét szükségesnek tartják és etetik azokat;

3. és végül, a közömbösek.

A galambkedvelők megnyugtatására közöljük, hogy azoktól a budapesti lakosoktól vásárolunk galambokat, akik elsősorban tenyésztők, vagy pedig, akik igazolják a galambok vidéki eredetét.

Újabb hiánycikk?

Fehér Klára e lap hasábjain tette közzé felhívását a tejivás érdekében. Hovatovább azonban nemcsak az iskolákból, hanem élelmiszerüzleteinkből is eltűnik a tej. Pillanatnyilag nehéz a közkedvelt tejkonzervet kapni, s egyes üzletvezetők tájékoztatása szerint 1971. januárjáig a tejkonzerv hiánycikk lesz. Pedig tejkonzervre elsősorban nyáron van szükség, mert könnyen szállítha... ...em romlandó, stb. L... ...továbbra is folya... ...szovjet tejkons... ...újabb hián...

Frottír...

A frottír a rövidke... a bokáig érő hosszú r... minden változatban ... nyáron is nagy divat. ...zük a kirakatokat, a... ben a színes pánttal ... frottírruha tűnik fel, a másikban a fürdőruha tetszik, vagy kapunk a köntöshöz. Nézegetjük a strandszoknyát, a nadrágos összeállításokat,

egyik csinosabb, mint a másik. Nyaralásnál, üdülésnél bármelyik remekül kiegészíti a nyári ruhatárat. Üdülőhelyen a fürdőruha fölött, szinte naphosszat viselhető a frottír strandkabát, a ruha, a szoknya, a nadrág, vagy az ing.

A FROTTÍR

nemcsak kész modellekben jelent meg a kirakatokban, hanem *méterszámra is kapható, szép színekben, üde mintákkal.* Nagyon szép az egyszínű narancssárga, türkizzunkon *a két párizsi modellt.* A jobb oldali strandruhát a francia tervező is virágmintás frottírból képzelte el. A ruha vállpántját arany karika fogja össze. Az enyhén trapéz vonalban bővülő ruhát két nagy rátett zseb díszíti. A bal oldali: pantalló és boleró összeállítás. A rövidke boleró középen gombolódik, az öves nadrág szára lefelé bővül. Mind a nadrágot, mind a bolerót két-két félkör alakú zseb díszíti.

A boleró nagyon divatos hosszú bokáig érő strandszoknyával is. (Persze ugyancsak frottírból.) A Divattervező Vállalat nyári modelljei között tetszett az elöl végig nyitott, lefelé erősen bővülő, frottír-emprimé strandszoknya boleróval.

Frottír bikinihez újdonság *a bokáig érő strandmellény.* Mutatós és modern. A bikini és a mellény a legszebb azonos mintás anyagból, de úgy is csinos, ha a bikini mintás, a mellény pedig egyszínű.

A FÉRFIING

frottírból talán *mégis a legdivatosabb* strandmodellek egyike. Egyszínű, vagy mintás anyagból egyaránt nagyon szép. Klasszikus inggallérral, ingkézelős hosszú ujjal, oldalt felhasítva, elgömbölyítve, olyan, akárcsak a valódi férfiing. A hossza különféle: lehet egészen rövid, hogy éppen csak takarja a fürdőruhát, de lehet combközépig érő is. Így is, úgy is csinos.

(f. b.)

...ZTREJTVÉNY

1976. III. 6. 10.00 D. /M/ Petőfi

Szabad szombat

Kass János, grafikus-művész

- Antal Imre után szabadon akkor a másik helyszinről, 200 méter mgasból, Kass János grafikus müvész sashegyi mütermében jelentkezünk, köszöntve a kedves hallgatókat. Mielőtt a házigazdát bemutatnám, elmondanék valamit, ami remélem nem csak ~~fgg~~ számomra érdekes. 1888-ban Van Gogh öccséhez, a mükereskedöhöz a következő levelet irta. Tegnap a ház é berendezésével foglalkoztam, kezdettől fogva azt terveztem, hogy a mütermet nem csupán magam számára rendezem be. Majd meglátod a

Antal Imre után szabadon akkor a mási[illegible]

Zoo máter mgasból, Kass János grafikus művész [illegible]

mából jelentkezünk, köszöntve a kedves hallgatókat. Mielőtt

a hánigazdát bemutatnám, elmondanák valamit, ami remélem nem

csak

~~fig~~ számomra érdekes. 1888-ban Van Gogh öcsséhez, a mükeres-

kedőhöz a következő levelet írta. Tegnap a ház é berendezésé-

vel foglalkoztam, kezdetről fogva azt terveztem, hogy a mü-

termet nem csupán magam számára rendezem be. Majd meglátod a

házról készülő festményt, vagy teljes napfényben ábrázolom, vagy kivilágitott ablakokkal, fölötte a csillagos ég, a szoba fehér falait, amelyikben lakni fogsz, vagy ~~[illegible]~~ Goghen lakik, ha idejön, nagy sárga napraforgók fogják disziteni. És reggel kinyitod az ablakot, a kertek zöldjét, a felkelő napot és a város kapuját látod majd magadelőtt. Nos miért mondtam mindezt el. Idefelé jövet azon gondolkoztam, hogy vajon hogyan is nézhet ki Kass János müterme, és hát a hagyományos elképzelés alakult ki bennem, IV., V. emelet teteje, manzard szoba, hatalmas ablakok, napfény, miegymás, ideérve aztán nagy meglepetésemre Kass János nem felfelé invitált a lépcsőn, hanem lefelé, ugyanis a mütermet egy pincehelyiségben rendezte be. Milyen célból rendezte pont ezt, és miért pont pincében a mütermet.

- A kérdésre nagyon egyszerü válaszolni i, mert ez adódott - barátom jóvoltából, ez a lehetőség, amikor kerestem egy munkahelyet magamnak ahol piszkos munkát, tehát az olyan munkát, amit két kézzel csinálok, és ami gipsz, és olyan anyagok fölhasználásával kell megvalósitani, és amihez hely kell. Itt azért volt jó, mert ez földszinten van, kert van, gyönyörü tágas kilátás van a Sashegyet és az egész várost látom innen, és ezt a helyiséget rendbehozattuk, rendbehoztam, és itt dolgozok immár 3 éve békés egymás mellett élésben - barátommal, és a gyerekeivel, és a családdal, akik muzsikálnak, én meg rajzolok.

- Ön grafikusként végzett, itt végignézve a műterméin, azonban sokféle képzőművészeti alkotást láthatunk, például rengeteg műanyag fejet, szineset, fehéret. Aztán itt van mögöttem egy ~~xxxx~~ masina, amin azóta törőm a fejem, amióta bejöttünk ide, vajon ez micsoda, remélem, hogy el is fogja majd mondani. És egy csomó más dolgot, tehát milve, mivel foglalkozik még.
- Ami a háta mögött van az egy részkarc nyomógép, mert grafikus vagyok, s részkarcot is csinálok, de mindig keresi az ember az uj kifejezési módot, és állandóan keresi az ember a megujulásnak a lehetőségét, igy jutottam el a plasztikához, mert három dimenzióban akartam kifejezni magamat. Ezek a műanyag fejek, amiket maga lát, egész egyszerüen ugy is fölfoghatja, hogy egy telefon készülék, ami iparilag van előállitva műanyagipari kutató intézetbe, kisérleteztem ki ennek az előállitását, ezek egyforma ipari formák, ipari, mint egy lámpa olyan a formájuk, csak egy nagyméretü buborék. Na most én ebbe a telefonkészülékbe bárki belebeszélhet, telefon készülék, sok százezer van, s mindenki másképpen használja. Elmondja bánatát, az örömét, a problémáit, a kontaktusnak ez a módja ezen a telefon készüléken keresztül, tehát ugy fogja föl, hogy egyformák, és az van, hogy hogy barátaimat, a hozzám közelálló embereket, de gyerekeket is, a lányomat is, megkértem és ők rajzoltak, irtak, festettek erre a falra, én magam tovább alakitottam. Ezen a fejen keresztül a sirástól azy örömig mindent el lehet mondani. Ezeken a fejeken keresztül.

- Aztán a másik helyiségben láttam még ugyancsak müanyagból ilyen oszlopszerü alkotást, ez vajon mire készült.
- Hát ez a müanyag ez hungarocell most volt egy kiállitásunk a Dorottya utcába és Csepelen, és ez egy uj kisérlet, mert mikor mütermet akartam épiteni pédául, akkor előregyártott elemekből szerettem volna fölépiteni. Nem a mütermet épitettem föl, hanem ez a kiállitás lett belőle.
- És ez, ez a bizonyos, amire az előbb utaltam, ez a három oszlopból álló valami, ha jól hallottam az előbb, akkor az M-7-es utra készül valahova?
- igen oda terveztem, igen.
- Na szakmai dolgokba nem akarunk most itt nagyon elmélyedni, hiszen a müsor folyamán később még szóba kerül majd, most csak annyit, hogy pillanatnyilag milyen munkán dolgozik?
- Hát tegnap nyilt kiállitásom Celdömökön, éppen a celdömölki müvelődési otthonba nyilt két héttel ezelőtt Egerbe a megyei könyvtárba, és zárult be Csepelen ez a betonelemekből készült kiállitás, most a következő munkám rendet csinálni.
- Kiderült már az előző néhány perces beszélgetésből, hogy Banda Ede, a tulajdonképpeni házigazda, akinél Kass János a mütermét berendezte, azt szeretném megkérdezni a müvész urtól, hogy vajon a zenész és a képzőmüvész hogyan árul, hogyan fér el egy gyékényen.
- Kérem szépen időnkint intenziven gyakorolok a Kass János fölötti helyiségben, és megkérdeztem őt, hogy nem zavarja-e a

gyakorlás, sőt időnként Tátrai vonósnégyessel próbálunk, és akkor elég nagy ricsajt csapunk, hogyha egy vonósnégyes, vagy esetleg zongora kvintettet próbálunk, és kellemes meglepetésemre Kass János azt a választ adta, hogy nem csak hogy nem zavarja őt, hanem egyenesen inspirálja a mukára. És ez forditva is igy van, nekem kifejezetten hiányzik, hogyha napokon keresztül nem látom őt, és nem látom, hogy dolgozik, mert én jobban tudok gyakorolni akkor is, ha tudom, hogy mellettem egy képzőművész munkálkodik.

- És vajon a két művész ismeretsége, barátsága honnan ered.

- Érdekes módon feleségem korábban ismerte Kass Jánost,mint én magam, és egy születésnapom alkalmával meglepetést akart szerezni, és Kass Jánosnál rendelt egy Ex Librist, melyet ő részkarc formájában elkészitett a szarvassá vált fiu alakjában. Melynek fölirata épp itt van a kezemben, nem iszik pohárból, csak tiszta forrásból. Gyönyörüre sikerült, és hát természetesen a feleségem mikor honorálni ühajtotta a művész munkáját, akkor legnagyobb meglepetésésre Kass János kijelentette, hogy csak nem képzeli, hogy ezért én pénzt fogadnék el.

- Régen szeretem, és tiszteletm Banda Ede művészetét, és hát ezt én fölajánlom neki. És művésztől szebb ajándékot, művész nem kaphatott mint ezt a gyönyörü kezemben lévő kis Ex Librist. Sajnálom, hogy nem láthatják a hallgatók.

- Valóban mó lenne most egy tévé kamera, hogy meg tudnánk

mutatni.

- Talán még lesz rá mód..

- Kedves művész ur, pillanatnyilag mire készül, vagy esetleg a Tátrai vonósnégyessel mire készül.

- Jelzem pont egy hete jöttünk meg Franciaországból, ahol öt nagyvárosban játszottunk hangversenyen, azonkivül a párizsi rádióban, és éppen holnap utazom repülőgépen Szófiába, ahol Kósa György szerzői estjén fogunk közreműködni. 7-én, holnapután.

- Kass János abban a szerencsés helyzetben van, hogy még a falakon keresztül is hallgathatja a szép muzsikát, mégkérném most a művész urat, hogy egy kis pincemuzsikát szolgáltasson nekünk.

- Nagy örömmel, kedvenc zeneszerzőmtől Johann Sebastian Bachtól játszanék egy tételt, c-moll szoló szvittnek a Sarabantejét, áh nem a Sarabanteba a - tételét, az utolsó tételt.

- Köszönjük.

mutatni.

- Talán még lesz rá mód..

- Kedves művész ur, pillanatnyilag mire készül, vagy esetleg a Tátrai vonósnégyessel mire készül.

- Jelzem pont egy hete jöttünk meg Franciaországból, ahol öt nagyvárosban játszottunk hangversenyen, azonkivül a párizsi rádióban, és éppen holnap utazom repülőgépen Szófiába, ahol Kósa György szerzői estjén fogunk közreműködni. 7-én, holnapután.

- Kass János abban a szerencsés helyzetben van, hogy még a falakon keresztül is hallgathatja a szép muzsikát, megkérném most a művész uret, hogy egy kis pincemuzsikát szolgáltasson nekünk.

- Nagy örömmel, kedvenc zeneszerzőmtől Johann Sebastian Bachtól játszanák egy tételt, c-moll szoló szvitthek a Sarabantejét, áh nem a Sarabanteba a - tételét, az utolsó tételt.

- Köszönjük.

- Hát köszönöm szépen ezt [illegible]ázs vitát -/érthetetlen/ - és egy másik szimpatikus fiatal művész házaspár Markó Iván, táncművész és felesége Gombár Judit, aki -, bocsánatot kérek, jelmez tervező. Na de most már inkább mégis Kass Jánosra tereljük a szót, rendkívül sokoldalú képzőművész, mint már az eddigiekből is kederült. Azt hiszem, hogy neked Jánso a nagy szerelem a könyv, jól gondolom.

- Is.

- Is. Hát beszéljünk a könyvről, én megmondom őszintén, megnéztem a lexikonban, hogy mi az a typográfia. Typográfia, azt mondja, a ynomtatvány betüszedésének kialakitása a tartalom jellege, és az esztétikai formák követelményeinek figyelembe vételével. Irtó okos mondat. Utána megnéztem, hogy mi az, hogy miaz, az hogy könyvmüvészet. Hát ugye azt mondja, hogy a könyvmüvész, most ezt nem tudom valahogy igy, igy, inkább mond el te, hogy mit csinál a könyvmüvész.

- Könyvet.

- Hát köszönöm szépen [illegible] vitát -/érthetetlen/ -
és egy másik szimpatikus fiatal művész házaspár Markó Iván,
tánomüvész és felesége Gombár Judit, aki -, bocsánatot kérek,
jelmez tervező. Ha de most már inkább mégis Kass Jánosra te-
reljük a szót, rendkívül szokoldalu képzőmüvész, mint már az
eddigiekből is kederült. Azt hiszem, hogy neked Jánso a nagy
szeralem a könyv, jól gondolom.

- Is.

- Is. Hát beszéljünk a könyvről, én megmondom őszintén, meg-
néztem a lexikonban, hogy mi az a typográfia. Typográfia,
azt mondja, a ynomtatvány betüszedésének kialakitása a tar-
talom jellege, és az esztétikai formák követelményeinek fi-
gyelembe vételével. Tető okos mondat. Utána megnéztem, hogy
mi az, hogy miaz, az hogy könyvmüvészet. Hát ugye azt mondja,
hogy a könyvmüvész, most ezt nem tudom valahogy így, így, in-
kább mond el te, hogy mit csinál a könyvmüvész.

- Könyvet.

- Igaz, jól tudom te a főiskolán a könyvművész tanszék tanára vagy.

- Igen.

- Na most én sokat gondolkoztam, hogy könyvművészet, könyvművészet, hát adva van egy irásmü, egy novella, egy regény, egy verseses kötet, akármi, adva van egy csomó betü, azt szépen kiszedik, ott van a papir rányomtatják, passz, kész. Nem igy van?

- Nem.

- Hát akkor hogyan? Avass be bennünket egy kicsit.

- Miután zenével kezdődött az adás, ezzhez tudnám hasonlitani. A könyv tervező, azért nem használom a müvészt szót, mert a müvész szóval visszaélünk, s a reneszanszba nem volt müvész, mester volt, nem? Leonardo mester volt, nem - át az, hogy én festőmüvész, vagy én szobrászmüvész, én grafikus müvész én könyvet csinálok, na most a karmesterhöz hasonlitható a szerepe. Tehát az van, hogy egy könyv először az iróval kezdődik, ugye, aztán a nyomdával kezdődik, és igy folytatódik tovább. Na most a nyomda az olyan kis zenekar, kezdve a betüktől, ~~egy~~ ez maga a partitura, ugye el kell játszani. Na most mondjuk Somlyó György, miután itt van, Gyurkának is csináltam a könyvét, vagy Pablo Nerudának, amit ő forditott, itt át kell irni a partiturát, mint egy karmester, és el kell dirigálni. Hát itt nemcsak meg kell szervezni a könyvet, hanem be kell inteni a fuvósnak, be kell inteni a hegedüsnek, be

kell inteni az üstdobosnak is. Ezt tulajdonképpen igy, és az egészből egy olyan harmóniát kell létrehozni, ami müvé áll össze, ami tükrözi azt a tartalmat, amit hordoz.

- Mondtad, hogy Somlyó Györgynek is csináltál nem egy könyvét szerkesztetted, tervezted, milyen könyvét, mi a véleményed ezekről a könyvekről Gyuri ilyen könyvmüvészeti szempontból?

- Hát /hadar, érthetetlen/ - nekem, amiket Janó csinált nekem, és azokat is amiket másnak csinált, és valamit, hogy övele is vitatkozzam, mert én ilyen vitatkozós vagyok, azt mondja Janó hogy tükrözze a könyv a könyv tartalmát. Azt hiszem, hogy ennél többet csinál, nem tükrözi, mert azt tulajdonképpen nem kell tükrözni, a könyv tartalma, vagyis az irodalmi része az önmagáért beszél. Azt nem tükrözni kell, hanem olyan feltételeket kell neki teremteni, amelyekben legjobban kifejeződik. Tehát a könyv, amit te tervezel, a betütől kezdve, a fedlap grafikáig, az nem tükrözi a könyv tartalmát, hanem hozzáköt. Egyrészt megteremti azokat a feltételeket, amelyekben a legjobban érvényesül az, és nem is csak, és olyan módon érvényesül, ahogy csak ezek közt a szerepek közt tud érvényesülni. De azzal, hogy ránéz az ember a könyvre, az bizonyos fokig meghatározza azt az állapotot, amivel a könyvhöz hozzá tud nyulni, - mivel elkezdi olvasni. Sőt. Tovább megyek. Engem ugyan ilyen intellektuális jellegünek szoktak becézni, vagy csufolni, de ugyanakkor roppant müködnek az érzékeim, és nekem a könyveknél az is számit, hogy milyen szaga van. Az pedig a

papirtól, meg a nyomdától mindentől függ, még az is meg van valamiképpen szervezve, azáltal, hogy a - más, meg tapintása is van, /ketten beszélnek/ -

- Igen, megfogni egy könyvet, hát rengeteg mindent elárul.

- Természetes. - az attól függ, hogy mit választott ki a tervező a boritó lapra, milyen sima lakkozott, fóliázottak, vagy inkább valami matt recés, és igy tovább, és igy tovább, ugy hggy a tükörzést különben is egyre inkább kezd szerintem elavulni a müvészet egészére nézve, a müvészet nem tükörzése valaminek, hanem, hanem valami önálló dolog, a könyvmüvészet sem egyszerü tükrözés, hanem, hanem teremtés. Hát ennyit

- János, egy növendékedet is elhoztam magammal, szeretném, hogyha bemutatnád nekünk, és hogyha hozzá is szólnál mindehhez, ami itt - elhangzik.

- Gyárfás Gábor barátom, aki már néhány éve elvégezte a főiskolát, egy nagyon jó évfolyam, egy nagyon jó csapatnak volt a, ugy is mondhatnám, hogy futball csapatnak volt a tagja, akikkel ő együtt végzett, egy nagyon kedves évfolyamom volt, és megtudtam erről a beszélgetésből, mert egyike volt, akikkel legjobban dolgoztam 4 éven keresztül a főiskolán, vagy 5 éven keresztül, a fősikolán diplomáztak, de a barátság tart, és pályafutását figyelemmel kisérem azóta is.

- Nem tudom mi az a véleményetek, bocsánat, mert látom éppen közbe akartam szólni, tulajdonképpen valahol a könyv rimel az Eszter esztétikai mondataival. Nevezetesen most itt arra

próbálom ugy táterelni a szót, hogy a könyv, amellett, hogy esztétikum, és müvészet, és és irodalom, tulajdonképpen használati tárgy is, a mindennapok használati tárgya.

- Én erre mindjárt válaszolnék, mikor az Eszter általános iskolás volt, akkor volt egy fölkérésem a tankönyv kiadó részéről, helyesebben a Müvelődésügyi Minisztérium részéről, tankönyvet tervezni. Az Eszter, Eszter akkor első elemista volt. És én a 3. osztályos ölvasókönyvet csináltam meg éppen azért, hogy mire az Eszter harmadikos lesz, beleérte az egy, minimálisan egy éves nyomdai átfutási időt is, mire harmadikos lesz akkora azt a könyvet kapja a kezébe, ezért csináltam meg a magyar olvasókönyvet, annak idején, ennek már több, mint lo éve.

- Hallatlan demokratikus müfajnak érzem a könyvet.

- A könyv az demokrácia valóban. Mert nézd egy kiállitás alatt megnéz 3, 5, lo, 11, 5o ezer ember, a könyv, tessék?

- Azért optimista vagy.

- Igy van. A könyvet mindenki hazaviszi az otthonába, forgathatja, azonkviül a betü maga a tudás. A betü az démon, a a nép maga, ugye, és a Guttenberg forradalom azzal, hogy a betük létrehoztak és máma az 5o-es éveknek nagy forradalma a fényszedés maga, gyakorlatilag azt jelenti, hogy én 19oo-tól kezdve, hogyha az 19oo-as éveket vesszem loo-nak, akkor máma a könyvkiadás a kulturtörténet eddigi, tehát a nyomdatás föltalálásától napjainkig meg se közeliti azta hallatlan

emelkedést, ami máma van, tehát az, hogy a nomtatásnak a minősége 5o év alatt, 9oo-as évektől napjainkig, tehát 75-ig, 76-ig, olyan óriási mértékben fejlődött, ami egy meredeken fölfelé futó görbéhöz hasonlitható. Mennyiségileg is. Nemcsa minőségileg.

- Igen. Te most hol dolgozol, és miket csináltál eddig?

- Én most abba a stádiumba vagyok, hogy /hadar, érthetetlen/ most vállaltam benn a főiskolán van egy nyomdája a tanszéknek amit a - vezetése, és ettől a műfajtól nem tudok én se messzire szakadni, esetleg, hogy -. Nagyon kezdett hiányozni a a srácokkal, és a tanárokkal -, és van egy pont ami után ujabb lökések kellenek, és máskép nem megy a dolog talán, ug hogy én csak arra akarok visszatérni, amikor arra gondolok, hogy főiskola,s mit tanultunk főleg, én akkor talán azt mondanám - azt tanultam meg, /hadar,érthetetlen/ - mesterséget, azt szeretet nélkül nem lehet csinálni, szóval hogy szerelmenek kell lenni abba, amit csinálunk, akár egy illusztrált, a kár csak a szöveget,

/Antal Imre hadara, dünnyög, érthetetlen/ - - Mostan hallgassuk meg ebből a kötetből egy részletet, Oda a nyomdához, cimü versnek egy részletét, Csernus Marianne müvésznő előadásában. /versmondás./

- S ezt a gyönyörü verset, a taps után zárjuk le még egy kis zenével, a házi gazda kedvenc zeneszerzője Schönberg, igy te

hát Schönberg Szerenád cimü müvéből következik egy részlet, a Columbia kamaraegyüttes előadásában.

- Kass János az imént azt mondta, hogy egyik szerelme a könyv az is-t is mondta, szerelmed a könyv is. Na most te mint grafikus végeztél a főiskolán, és tudjuk, hogy számos kiváló illusztráció van már a hátad mögött. Nagyon sokat gondolkoztam ezen, amikor illusztrált könyvet tartok a kezemben, hogy óriási problémái lehetnek az illusztrátornak, hogy mit rajzol, hogyan rajzolja.
- Nézd ebben nem szeretnék itten elmélyedni, mert ez annyira magánügy, mikor küszködik az ember az anyaggal, de erre egy példát mondok. Gyerek könyveket illusztrálok, éppen azért, mert én nagyon fontosnak tartom - a zenei nevelésbe ugye a gyerkeinket 2o év alatt, vagy 25 év alatt milyen módon nevelte, hogy itt a gyerekkönyveinkkel is egy olyan alapot adjunk, ami a későbbiek folyamán - gyerekeknek ad egy ilyent. Na most ezt az élményt én ki is próbáltam. Először itt van a Gabi a növendékem, velük csináltam mint főiskolásokkal a főiskolán egy kiállitást néhány évvel ezelőtt, ahol olyan - problémákra akartam rájuk hatni, ami nagyon érdekes kérdést vetett föl, de ezt az elméleti kérdést kipróbáltam egy kiállitásom alkalmával tavaly Gyöngyösön. Meghivtak Gyöngyösre kiállitani. Ott volt egy gyerek program, gyerekeknek egy program, s kiállitottam a gyerek rajzaimat, valamint az volt,

hogy délelőtt, és délután hoztak nekem általános iskolásokat, lo-lo gyereket, a gyerekekkel rajzoltam, illetőleg szereztem papirt - piros fehér kék, sárga festéket, és megkérdeztem tőlük, mit akartok csinálni. Adtam papirt, fölrajzoltak kutyát, kutyát, ugye fölrajzolta, összehajtottuk, - gyerek korunkba abból csináltunk egy kacsát, stb., a meghajtott papirt eltéptem, az volt a szabásminta. Mondtam nekik, na most nyomban rajzoljátok föl erre a 2 méteres hullámppairra . Gyerekek kint a kertből, illetőleg az udvaron a gyerek könyvtárnak az udvarán óriási energiával nekiestek, fölrajzolták, ollóval kivágták, s kérlek délután, és délután egy héten keresztül csináltak körülbelül 8o fantasztikus plasztikát, térplasztikát, amit aztán szinnel, pirossal, kékkel, sárgával meg is pingálták. Erről készült egy film is, erről a munkáról, s utána az én grafikáimmal, illetőleg gyerekeim illusztrációival együtt ki volt állitva Gyöngyösön. Na most ennek a pedagógiai része is volt rendkivül izgalmas a számomra, ugyanis ez van, hogy a gyerek nem illlusztrálja, vagy nem grafikát csinál, kifejezi magát. Kereszt tüz a kifejezésh öz. Na most hogyha egy szabad utat adunk ennek az érdeklődésnek, ennek az aktivitásnak, hogyha anyagot és eszközt adunk a kezükbe, tehát nem bekeritjük őket, hanem kiszabaditjuk őket, a gyerek alkotó képessége fantasztikus. Engem nem az illusztráció érdekel elsősorban, hanem a vizualitás. És a gyerekek vizualitása megrenditően izgalmas, ugy hogy ennek a kiálli-

tásnak az anyag számomra egy olyan tanulságot összemérve a főiskolás növendékeimnek a kiállitásával, aminek a két pillére között, vagy a két Á és a Z-etje között ugye rengeteg minden foglaltatik benne, de lényege az, hogy itt nem illusztrációról van szó, hiszen a betü se illusztráció, egy jel, olyan mint a KRESZ tábla, információt ad, vigyázz, jön a zebra, hol közlekedj. Tehát nem az illusztráció az érdekes, hanem a jel maga.

- Értem. Hát persze nemcsak a gyerekek számára készit könyveket, illusztráltál, vagy jeleztél, vagy tettél gazdagabbá vizuális jelekkel, hanem például Madách Mózes cimü drámájának a kötetét is, hadd mondjam itt el, hogy tulajdonképpen ezt a drámát, az ősbemutató Veszprémben volt, és legyünk igazságosak, ennek a müsornak a rendezője volt, Turián György ennek a drámának a rendezője. Vajon te láttad ezt az előadást János?

- Igen, láttam. Sőt lementem megnézni, mert annyira párhuzamos volt, aztán láttam a.Madách szinházi előadást, aztán ezen a cimen a Sinkovits Imrével is összebarátkoztam

- - Nemzetiben játszott 9. éve immáron 35o napon.

- Elnézést.

- Igen. Turián György.

- A Madách Müzesének veszprémi bemutatója éppen lo éve és 2 napja, 1966 március 4-én zajlott, és rá egy évre jelent meg az illusztrált kötet. Kass Jánost azóta meg akartam keresni.

hogy megköszönjem neki, hogy milyen csodás illusztáricókat késztett hozzá, sajnos erre nem akadt idő, most a müsor kapcsán 7 évre találkoztunk. Nekem ebben az illusztrációban a Madách Mózes kötetben azt tetszett, azt csodáltam leginkább, hogy Kass János, a képzőművész mi mindent látott meg ebben a szövegben. Hogy van ez kedves János?

- Nézd, amikor ezt csináltam, és minden energiámmal koncentráltam, hogy megközelitsem legalábbis a drámának a, a lényegét, vagy amit én hozzá tudok tenni ehhez, nemcsak illusztrációt csináltam, hanem márványból faragtam egy Mózes fejet is. Ugy, hogy, sőt az akkori kiállitáson, amit a Mózes, és az Ember tragédiája müzelymunkájából csináltam, ezt a.Mózes szobrot is kiállitottam, és a kollegák kérdezték honnan kértem kölcsön ezt a szobrot.

- Az a csodálatos ebben a Mózes illusztárcióba, hogy te annyi minden olyat megláttál a drámában, amit én mint a rendező megvallom nem láttam.

- Nézd a szöveg bennem fölgyujt egy, ugy is mondhatnám egy lámpát, és egy szélesvásznu film elkezd mozogni bennem, mint egy, egy képet látok magam előtt. Ez nem egy szines széles vásznu film volt, tehát ez nem egy, egy szinesen jelentkező, hanem fekete-fehérbe, mint a törvény maga, tehát ugy véstem itt a vonalakat, mint maga a törvény, mint a Mózes kőbtáblája, ez vezetett, és ezen belül azokat a drámák, szóval azt a drámai magot érzem máma, hát ez most már lassan lo éve csi-

csináltam, ami szoritja a férfi és a nő szivét, és ugyanakkor azt a környezetet, vagy nevezhetem igy is, azt a társadalmat, amiről beszélek. Mikor Madách megirta és erről a problémáról beszélt, és Keresztury Dezső átirta szinpadra, a Mózes ürügyén olyan elemi emberi problémákról, és társadalmi problémákról beszélt, amit az én eszközeimmel próbáltam, tehát a kontrasztokkal, a fehér és a feketével, magával egy vésésnek az eredetiségével, és a gyönyörüségével próbáltam megvalósitani.

- Köszönjük szépen a vallomást az imént Csernus Marianne művésznő kiigazitott egy pici bakit, a baki érthető volt, mert hisz valóban Hevesi Sándor kémiai épületben játszott hosszabb ideig a Madách Szinház, és most ideiglenes

- Madách is irta.

- És most ideiglenes otthona állandóan ideiglenes otthont ad a Nemzeti Szinháznak.

- Igen.

- Hát kiváncsi lennék, hogy vajon a házigazda házaspár, és a jelenlévő kedves vendégek hogyan látják a képzőművészet helyzetét Magyarországon. Hiszen az előbb te János azt mondtad, hogy egy tárlatot megnéz 5o-1oo, esetleg 5 ezer ember, és erre Gabi azt mondta, hogy milyen optimista vagy.

- Hát egyre több a kiállitás látogató ez az igazság, most Egerben nyilt kiállitásom mult héten egri könyvtárba. És kérdeztem, hogy milyen hosszu ideig akarják nyitva tartani a kiállitást. Mondják, hogy május végéig, kérdezem miért. Azt mondják Egert 5oo ezren látogatják majd a nyári szezonba, és egy kép kiállitást csinálnak ezt és még egy kiállitást, tehát gya-

- Hát kivánosi lennék, hogy vajon a házigazda házaspár, és a jelenlévő kedves vendégek hogyan látják a képzőművészet helyzetét Magyarországon. Miszen az előbb te János azt mondtad, hogy egy tárlatot megnéz 50-100, esetleg 5 ezer ember, és erre Gabi azt mondta, hogy milyen optimista vagy.

- Hát egyre több a kiállítás látogató ez az igazság, most Egerben nyilt kiállításon mult héten egri könyvtárba. És kérdeztem, hogy milyen hosszu ideig akarják nyitva tartani a kiállítást. Mondják, hogy május végéig, kérdezem miért. Azt mondják Egert 500 ezren látogatják majd a nyári szezonba, és egy kép kiállítást csinálnak ezt és még egy kiállítást, tehát gya-

gyakorlaltilag azt jelenti, hogy van hova menniük az embereknek, tehát nem csak egy várost néznek meg, hanem a város nyujtis nekik valamit. Na most, a képzőművészet helyzetéről. Hát az én helyzetem meglehetősen speciális ugye, mert én tanitok is, kiadókkal dolgozom, nyomdákkal dolgozom együtt, és az én számomra a kisipari háttér nagyon döntő és nagyon fontos. Csak egy dolgot akarok erről mondani egy példát. Hogy az a beton plasztika, amivel foglalkozom, vagy a müanyag plasztikák amikkel foglalkozom, mindig megtaláltam hozzá az ipari hátteret, s az érdekes az volt, hogy ugyanakkor az együttmüködés folyamán azok a munkatársak, akik esetleg nem érdeklődtek képzőművészet iránt, az együttmüködésünk eredményeképpen fölfigyeltek kiállitásokat megnézni, illetőleg eljönnek az én kiállitásaimra, sőt talán azt is mondhatnám, hogy nagy élményem volt most Cseepelen, mikor ez a Térformák cimü kiállitás Csepelen megnyilt, a vendégkönyvet átnézve, hogy Csepel munkáskerület, és tizenötösével jöttek brigádok, és szakemberek, és a betongyárnak a munkatársai, akik fölfigyeltek arra, hogy a saját maguk által előállitott anyagokból uj képzőművészeti formákat hát formálunk meg. T hát uj, és más effektusokat tehát nem lakóházat ebben az esetben, hanem mondjuk ugy tér formát, vagy tér plasztikát.

- Egy ilyen önzetlen beszélgetésünk alkalmával Gabi azt mondta kicsit keserüen, hogy Magyarország irodalomcentrikus ország.

- Nem én mondtam, Janó mondta.

- Igen?

- De én nem keserüen mondtam, itt egy félreértés van, ugye ez egy érdekes jelenség, hogy nálunk Berlini utca, vagy szóval a magyar irodalomtörténet folyamán a Janus Pannoniusra gondolok, de azt is, hogy a kulturánkban első magyar nyelvemlékeknek milyen szerepe van, és máma is, ha Illyés, vagy egy magyar költő ir, és egy egy uj verseskönyv megjelenik Magyarországon tizezer példányba jelenik meg verses kötet. Hát ha franciákkal beszélünk, egy fiatal költőnek ezeröt, kétezer példányban egy könyve ha megjelenik, ugye akkor az egy nagy szám. Hát erről a G yuri többet tud beszélni, hisz neki is megjelent francia forditásban

- - de ellelnvéleményem van. Nem hagylak vitatkozni ebben a dologban, mert meggyőződésem, hogy Magyarországon a képzőművészetnek, de nem képzőművészetről beszélek, hanem a vizualitás, sokkal kisebb a szerepe, mint bárhol francia, vagy Jugoszláviába, vagy vagy /érthetetlen közbeszólás/- mert, mert meggyőződésem egy egy nevet mondok mondjuk Piacassot, ugye, Picasseonak a kisugárzása, mondjál Magyarországon egy ilyen képzőművészt, akinek a kisugárzása

- Neked ebben teljesen igazad van /többen egyszerre/ Munkácsy Mihály, de még annak sincs, - Na de a másik kérdés pedig ebben az esetben az, hogy hogy ha nálunk egy magyar költő szól, ott a Pszichе, egy példát mondok. Ugye Weörös Sándor Pszichés-

je, amit a Mariarne adott elő. E gy képzőművészeti kiállitás egy grafikai kiállitás három hétig van maximum nyitva, ugye, megnézi ötezer ember.

- De egyet elfelejtesz itt a könyv szerepét, ez a nagy baj Magyarországon, mert a Picassot se csak a kiállitásokról ismerték meg,

- Azért csinálok könyvet Gyurikám. /egyszerre beszélnek/ - már rájöttem arra, hogy egy Móriczot illusztrálni az azt jelenti, hogy Móricz, amely megjelent az 5o-es években, a Rózsa Sándor, vagy, vagy mit tudom én Rokonok, az megjelent 5o ezer példányban, az 5o ezer képzőművészetet és a kisugárzás

- Ebbe igazad van, de azért nem megoldása a dolognak, mert Picassot, nem, Picasso nemcsak az illusztráció alapján terjedt el könyvekben, hanem a festményei alapján. Magyarországon, Magyarországon a képzőművészet kiadása, tehát nem az illusztráció az is csak a képzőművészetnek egy része, de a festészet, és szobrászat könyvekben sokszorositása marad el ilyen félelmetesen, ezért nem

- Én azt hiszem, hogy ezt most kitünően pótolja a mai -ban megjelent Poster, vagyis hogy mondjam, ez reprodukció, vagy minek is nevezzük, itt itt ha lehetne demokratizálni a képzőművészetet, mit gondoltok.

- Biztos lehet mert olcsó. Tehát hozzá lehet /egyszerre/

- - képzőművészeti kiadvány, mert bizony a költséges nyomda technika

- Erre a világon mindenütt rájöttek, de erre mondok egy másik példát, mert amikor még nem volt képzőművészeti publikáció, az Uj Irást átformáltuk épp azért, hogy ott 8 oldalt képzőművészetről irodalommal együtt lehessen hozni. Ezelőtt tizen nem tudom háry évvel.
- Igen. Ez egy olyan kitünő érzéki elfoglaltság szabad idő eltöltésnek egy kiváló módja lehetősége mondjuk tárlatra menni, arról nem is beszélve, hogy a kiállitások zömmel azt hiszem talán mindegyik ingyenes. Tehát még csak különösebb anyagi erőfeszitést sem igényel. Na most azt javasolom,
- Hallgassunk egy kis muzsikát. Méghozzá Liszt XVII. magyar rapszódiáját, Tusa Erzsébet zongorajátékát halljuk.

- Az imént házigazdánk Kass János már emlitette, hogy mintázott egy Mózes fejet. Nagyon érdekes, hogy egy grafikus müvész aki tulajdonképpen két dimenzióban alkot, ugye paprilapon, kilép ebből a két dimenzióból, és formáz, megmintáz anyagot körbejárhatóvá teszi a müalkotást, vajon miért?
- Én keramikus voltam, keramikusként kezdtem müködésemet, és amikor ezt a plasztikai világot elindítottam, vagy elidult bennem ez a kényszer, hogy három dimenzióba fejezzem ki magam, akkor egy egy olyan energiát szabaditottam föl magamba, vagy szükségem volt egy ilyen szabadulásra, hogy a sikból kilépjek, és a térbe, hiszem térbe mozgunk.
- Igen. Volt egy nagyon érdekes kiállitásod a Petőfi Irodalmi

Muzeumban.

- Fejekre gondolsz?

- Igen.

- Hát elég rég volt már ez 3 éve volt, erről nem én vagyok hivatott beszélni.

- Hanem inkább?

- Hát Gyuri talán?

- Somlyó György?

- Igen.

- Igen?

- Hát én én nem tudok rá emlékezni, de az érdekes lenne, hogyha elmondanánk, hogy hogyan jutottál erre a gondolatra.

- Énnekem nagyon izgalmas volt ez a kiállitás, picikét ugy részt is vettem benne, mint sokan mások is, mert ez a, ez a fej-kiállitás tulajdonképpen egy provokáció volt mindenki számára, minden néző számára, hogy valamit ezen a fejen, ezeken a fejeken keresztül saját maga is kifejezzen. Jancó odaadta a fejének egy részét jó baártainak, és nemcsak jó barátainak, hogy irjuk le, hiszen ezzel tulajdonképpen kitöltsük, vagy kiegészitsük ezt a, ezt a provokativ müalkotás sorozatot. És egy, egy ilyet, ilyen verset ir rá, vagy szöveget Örkény és Juhász is,

- Nagy Laci is ugy tudom, ha jól emlékszem.

- Igen. Somlyó György.

- Te is.

- 42 -

Muzeumban.

- Fejekre gondolsz?

- Igen.

- Hát elég rég volt már ez 3 éve volt, erről nem én vagyok hivatott beszélni.

- Hanem inkább?

- Hát Gyuri talán?

- Somlyó György?

- Igen.

- Igen?

- Hát én én nem tudok rá emlékezni, de az érdekes lenne, hogyha csomondanánk, hogy hogyan jutottál erre a gondolatra.

- Ennekemé nagyon izgalmas volt ez a kiállitás, pioikét ugy részt is vettem benne, mint sokan mások is, mert ez a, ez a fej-kiállitás tulajdonképpen egy provokáció volt mindenki számára, minden néző számára, hogy valamit ezen a fejen, ezeken a fejeken keresztül saját maga is kifejezzen. Janó odaadta a fejének egy részét jó barátainak, és nemcsak jó barátainak, hogy irjuk le, hiszen ezzel tulajdonképpen kitöltsük, vagy kiegészitsük ezt a, ezt a provokativ kialkotás oorozatot. És egy, egy ilyet, ilyen verset ir rá, vagy szöveget Örkény és Juhász is.

- Nagy Laci is ugy tudom, ha jól emlékszem.

- Igen. Somlyó György.

- Te is.

- Én most azt javasolom, hogy hallgassuk meg Juhász Ferenc verset, Irás egy jövendő őskoponyán címmel, Csernus Marianne előadásában.
- Fejek, fejek, fejek. /versmondás/
- A következő zeneszám akár hiszik hallgatóink, akár nem, Antal Imre viharos tiltakozása ellenére ideletve dacára került műsorunkba
- El fogják hinni remélem.
- Vendéglátóink ragaszkodtak hozzá, hogy Imrét akarják hallani, no nem beszélni, hanem zongorázni, igy tehát tiltakozás ide-oda, ő következik, mégpedig Schubert Wanderer fantáziájának egy részletét adja elő Liszt feldolgozásában, a Magyar Rádió és Televizió Szimfónikus Zenekara játszik, vezényel Kórodi András.

- És most a II. kerületi Tanács elnökhelyettesére Halász Tiborra vár a nagyobb föladat, ugyanis ilyen előzetes beszélgetésnél Kass Jánosék, Hajnal Gabriellék sokat panaszkodtak, hogy itt például a mellettük lévő utca rendkivül sáros, esős időbe, de inkább mondják el ők maguk, hogy mik is a panaszok.
- Sáros.
- Mindennapos kanossza, amig én a Hankóczi utról fölkerülök a lakásba, mert előzőleg sáros utcán, térdig belesüppedve, amint följövök, már azon mérgelődöm, hogy mennyi időt kell a cipőm lesikálásával foglalkozni, utána a két kuka szemét tar-

talmán kell , szóval akrobatikus mutatványokkal átkerülnöm, aztán a szén, mocsok, sár ropog a talpam alatt, a ház 41-ben épült, azóta semmit nem csináltak vele, a vakolat már

- Rágyujt Hajnal Gabriella, igen.

- Nincs rajta, az ablakokat becsukni rendesen nem lehet, szóval egy teljesen leépült, le, leromlott állapotu ház, ut, környezet. Na most ez nagyon sok helyen van még Budapesten, és tulajdonképpen ami ebben az érdekes, hogy én minden nap ettől ujra deprimált leszek. Szóval nemcsak ettől, mert hiszen ha bemegyek egy csomó közértbe, hivatalba, vendéglátó ipari helységbe, ugyanez a kép fogad, ugy, hogy számomra azért érdekes, mert szerintem a környezet alakitja az embert. Tehát az az érzésem, hogy egy szép környezetbe, egyrészt az emberek morális tartása függ a környezetnek a milyenségétől.

- Hát gondolom ezzel Halász Tibor is egyetért, de vajon mit lehet tenni?

- Valóban egyetértek vele. A beszélgetésünk elején már foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, és röviden bemutattuk a kerületet, de engedjék meg, hogy azt a bemutatkozás során emlitett néhány szót, hogy szép a táj, ezt egy picit bővebben megfogalmazzam. Akkor, amikor mi bemutatjuk a II. kerületet, mindig kihangsulyozzuk, hogy a Buda egyik legszebb tája. S ez valóban igy is van, hiszen a kerület számos pontja sok szép természeti látnivalót kinál, a magaslatokról gyönyörü kilátás nyilik a XII. kerületre, Pestre, a belső rész uj lakónegyedeire, stadionra,

és számos uj létesitményre. Itt hogyha kitekintünk az ablakon, és jobbra elnézünk a távolba, akkor láthatjuk a pilisi erdőgazdaságnak egy ezer hektáros gyönyörü szép gondozott erdő részletét, ami a Budapest egész lakósságának kedvenc látogató helye. Emellett azonban fennáll a kerület különböző helyén az a gond amit itt a, a, tetszett mondani, és itt engedje meg, hogy a Hankóczi utcára térjek mindjárt. A Hankóczi utca valóban hosszu ideig sáros utca volt, igy emlegették a környék lakói, de ez ma már a multé, hiszen rövidesen pár héten belül nemcsak a Hankóczi utca, hanem az ehhez csatlakozó utcák is szépen kiépülnek, a Kerületi Tanács gondoskodik ezek rendbehozásáról. Felmerül a kérdés, hogy miért nem előbb? Erre azt kell válaszoljam, hogy a II. ker. Tanácsnak mintegy 19o kilométer hosszuságu ut folyamatos karbantartásáról kell gondoskodni, és ehhez a nagy munkához évenként mintegy 9-1o millió forint áll csupán rendelkezésre. Reménlhetőleg azonban néhány héten belül, amikor elkészül az uttest, elkészülnek a járdák, ezzel valamennyi környező lakónak hát az igényét kielégitik.

- Hát remélem, hogy ez jó hir.

- Nagyon őszintén meg kell mondanom, mikor megtudtam, hogy abba a megtiszteltetésbe részesülök, hogy részesülök, hogy ide eljöhetek, előző nap kinnjártam a területen, és egy kicsit elszomorodtam, elszomorodtam azért, mert ebbe a szép környezetbe valóban ez a nagyon elhanyagolt csunya épület, a hozzá tartozó kertrész, nem illik bele, nagyon lehangoló, és én azt hiszem a

munkatársaim is egyetértenek majd vele, hogyha én már most igéretet teszek arra, hogy ebbe a középtávu tervbe ennek a lakóépületnek a rendbehozását beállitjuk pótlólag a tervbe, és gondoskodni fogunk a szükebb környezet zöld terület rendbehozásáról is.

- Ez tehát a szükebb környezet, és vajon igy a kerületen belül mi várható, milyen létesitmények születnek majd közel jövőben, távolabbi jövőben. Gondolok itt olyasmire, mint például a kerület lakósainak segit a szabad idő jobb kulturáltabb eltöltésére.

- Hát kerületünk, mint ahogy a főváros többi kerületei is évről-évre fejlődnek, változnak. Az adás során már szóba került az, hogy néhány évvel ezelőtt amikor a XII. kerületi oldalról ide átnéztünk a II. kerületre, akkor hatalmas zöld területeket láttunk, amely zöld területek lassan eltünnek, összezsugorodnak, és hát szükül a zöld terület, ami a pihenés célját szolgálja. Ez egyben azt is jelenti, hogy jobban kell vigyáznunk, óvnunk arra a megmaradt szükebb parkra, parkrészre,zöld területre, amivel rendelkezünk. Ennek az oka elsősorban az, hogy kerületünk is azok közé a károk közé tartozik, ahol az utóbbi években megnőtt a lakás épitkezés, az elmult 15 esztendőben mintegy 11 ezer uj lakás épült a II. kerületbe, és ehhez csatlakoztak aztán a különböző járulékos és egyéb létesitmények is, nem szólva arról a sok intézményről, ami szintén az elmult évekbe ide települt a II. kerületbe. Hát itt az é-

pitkezés során ugye itt-ott megjelennek a toronyházak és Budakeszi uton a Törökvészi uton, ami meg kell nagyonmőszintén mondani, nem minden lakótársunknak az esztétikai igényét elégiti ki sokan kifogásolják, és itt nagyon nehezen lehet egyértelmüen kimondani, hogy helyes-e, nem helyes, miben kifogásolandó ez az épitési mód.

- Nagyon sok lakás épült itt a kerületbe, nem lehetne a VII. kerületből ide cserélni egyet, mert én nagyon boldogan állnék ez elé a csere elé.

- Ez elég fogas kérdés, ugyanis itt a II. kerületbe a telek ár az olyan, hogy itt elsősorban

- Óh én tanácsi lakásokra gondoltam, félreértett.

- Tanácsi lakás nem épül ezen a területen, elsősorban azért, mert nagyon magasak a telekárak, és elsősorban OTP öröklakások, és most kezd kialakulni olyan kezdeményezés, hogy vállalati.támogatásu munkás lakás épitési munka is beindul majd a kerületünkön. Ami a szabad idő környezet kulturával összefüggő dolog, hadd szabadjon egy pár szót szólnom. Itt az elmult években különösen a felszabadulásunk 3o. -ai évfordulójával kapcsolatos ünnepségek, centenáriumi ünnepségekkel kapcsolatba több szép létesitménnyel gazdagodott a kerületünk, igy a Nagykovácsi ut és környékén a Hazafias Népfront, és a Pilis Parkerdő Gazdaság gondozásába elkészült egy 18oo méteres erdei tornapálya, vagy a Görgényi uton is szeretnék említést tenni az erdészeti bemutató parkról, az is egy jelentős dolog, hogy

a kerület lakóbizottságai, a lakósság mintegy 38 ezer fát ültetett el 1974, és 75 év folyamán, jelentős létesitmény a munkásmozgalmi sétány, aminek a tovább fejlesztésére a jövőbe kerül majd sor, és szeretném lezárni a sort azzal, hogy elkészült a hüvösvölgyi nagyrésten a szabadidő centrum, különböző szervek részvételével, pénzügyi támogatásával, ami a szabad időbe Budapest összes lakóinak, hát biztosit parkolási lehetőséget, sporteszköz cserét, azaz igénybe vételt, ti sztálkodási lehetőséget.

- Nagyon szépen köszönjük.

- Percekig beszéltünk arról, hogy mi volt, és főleg, hogy mi lesz, viszont van Budán egy kis kocsma,

- Ezt majd csak holnapután látogatjuk meg, ugye?

- Fényes-Szilágyi dalával, erről énekel most Bilicsi Tivadar.

- Vajon Kass János, Hajnal Gabriella mivel tölti a szabad idejét, ha egyáltalán jut nekik ilyen.

- Mindjárt válaszolok rá, de először muszáj megmondanom, hogy ember tervez, rádió végez. Mert tulajdonképpen egy csomó zene, amit én a kislányomra biztam hogy kérjen, és ő egy osztálytársától kérte, aki nagyon jól ismeri a pop-zenét, nagyon jó számokat bevett, abból azt hiszem egy sem került bele, tehát a gyerekek az iskolába hallgatják, nyilván nagyon csalódottak. Na most vissza a szabad időhöz, szabad idő nincs, ilyen értelemben szabad időt is munkával töltjük, sőt hát ha elmegyek

szinházba, vagy moziba, az sem szabád idő töltésként fogom fel. Egyébként az utolsó nagy szinházi élményem, mondhatom, hogy képzőművészeti élményem is, vagy talán inkább egyik müfajban sem skatulyázva egyszerüen müvészi elményem, a magyar balett-táncosok előadásában Bejart koreográfiája, a Tüzmadár, a Webern zenére egy táncos balett, és a VI. Prenta volt. Leszürtem tisztán, tudatosan, semmi rést sem hagyva, teljesen átgondolva komponálja meg a müvet Bejart, a legapróbb részletektől, a mü teljesen átfogó szerkezetén, olyan szerkezet az ő koreográfiája számomra, mint a legtökéletesebb hid. Látom a két pillért, a három ivet, érezem a szegecsek ritmusát, gyönyörködöm a pillérek kövének, és a vasnak az anyag szépségében, és tudom, hogy ez a hid a legnagyobb terhelést is kibirja. Lehet, hogy én beszélem be, de szerintem az sem véletlen,hogy a női táncosoknak például teljesen koponyára simuló hajuk van, amig a férfiaknak a haja hosszu. A nők általában alcsonyabbak, törékenyebbek, és a tökéletes aránynak az elérésséhez van szüksége B ejartnak arra, hogy a fejük minél kisebb legyen. A férfiak harmónikus arányát viszont ugy éri el, hogy a fejtől a hajat egyrészt megnöveli. Na most ez csak egy látszólag fontos fontos kompoziciós részlet, de de, de ugy gondolom, hogy n agyon idézőjelbe tett látszólag, mert nagyon lényeges. Mert ettől valami nagyon lényeges dolog mögtön a helyére kerül. Nincsenek tüllszoknyák, vagy, vagy flitteres diszitésü ruhák, semmi mellébeszélésre nincsen szüksége. A természet tökélyét

az emberi testet hagyja érvényesülni, minden zavaró sallang nélkül. Ami.meglepett, hogy a kifejezés érdekében, a természetes emberi mozgástteljesen mellőzve, tehát nem törödve azzal, hogy az emberi test szerkezete izületek, szerkezetüknél fogva csak bizonyos mozgáshoz predesztináltak, olyan mozgásrokra készteti ezeket az izületeket, amit ezek egyébként soha nem végeznének, de végeredményben gömbcsuklós szerkezetüknél fogva, a lehetőség bennük van, tehát az anatomiát is fölényesen ismeri, és használja, alkalmazza. Itt egy konkrétan a - ban sokszor előforduló lüktető madár mozgásra, szárny mozgásra gondolok. Óriási munkát, technikai felkészültséget kvián ennek a tökéletes megoldása a táncosoktól. Teljesen meggyőzően megoldották. Az eredmény maximális volt számomra, úgy hogy az előadás után hazajöttem, és muszáj volt kipróbálnom, hogy hogy lehet ezeket a mozgásokat igy megoldani, /egyszerre beszélnek/

- Tulajdonképpen egy picit ha jól értettem, bujkáló kis vád is volt ebben az egyékként kitünő hogy is mondjam székfoglaló előadásban, olyan mozdulatokra készteti a táncosokat Bejart, amit különben nem csinálna,

- Igen, én ugy értetem.

- Na most itt ül közöttünk, itt ül közöttünk kitünő, kiváló táncművész, már be is mutattam őt, beszélgetésünk elején, egyébként néhány nappal ezelőtt az Esti Hirlapban jelent meg egy rövid beszámoló róla, Markó Iván tengerentuli sikere alcimmel, de Iván inkább te beszélj erről, hiszen te most hosz-

szabb ideig voltál feleségeddel Bejarttal. Tehát valóban ugy van, hogy ilyen nyakatekert mozgásokra készteti a táncosokat, ha igen, miért?

- Nekem nagyon tetszett az, amit Hajnal Gabriella utoljára mondott, illetve az a gondolat, amitleirt, hogy hazajött és kipróbálta azt amit látott, t.i. azt hiszem, hogy minden művésznek az a célja, akár tánc, akár képzőművészetben, hogy illetve szinház müvészetben, hogy bevonja a közönségét a játékba. És az az igazi, igazán jó előadás, amikor a közönség együtt játszik, vagy együtt érez a táncossal, a szinmüvésszel, és Bejart tulajdonképpen hallatlan népszerüségére azért tett szert, és ez a népszerüség azért fokozódik állandóan, mert valóban kicsit mint egy Shakespeare dráma, amelyik minden kor osztálynak tud adni, és mondani valamit, és mindenkit le tud kötni, Bejart balettek is általába a közönségnek a legfiatalabb rétegétől a legidősebb rétegéig ad valamit tovább foglalkoztatja a közönséget miután kimegy a szinházból, ugy, hogy nem véletlen az például, hogy miután Bejart a Nyugatot meghódította, Amerikától Európáig, most a következő évbe a moszkvai Nagyszinház meghivására, a Beethoven IX. szimfóniáját fogja betanitani, a moszkvai Nagyszinház táncosaival.

- És vajon milyen együtt dolgozni Bejart-al, mint munkatárs milyen?

- Hát erről nagyon sokat lehetne beszélni,

- Te hány évet töltöttél el B ejart-al?

- Ez a negyedik évem. Ez a negyedik évem, zseniális embernek tartom, és egy zseniális emberrel dolgozni ez egy hallatlan nagy ajándék az életébe, ugyanakkor egy hallatlan nehéz dolog is, mert egy rendkivül maximalista müvész, aki nemcsak magától hanem természetesen munkatársaitól is ~~a~~ maximumot kiván, és hát bizony ezt a maximumot mindig megcsinálni, és mindig adni, ez egy rendkiül nehéz dolog, mert vannak olyan napok, amikor az ember kevésbé diszponált, és kevésbé érzi magát fizikailag és hát lelkileg is olyan állapotba, hogy a maximumát tudja nyujtani, de az ő személyes varázsa és egyéni, egyénisége, az egy olyan erőt ad, és egy fanatizálja az őt körülvelő táncosoat, hogy az ember tényleg az utolsó leheletéig küzd, azért, hogy a maximumot /egyszerre beszélnek/

- - Na most Gabi emlitette, itt a jelmezt, amit Jutka ugy tudom, hogy tervezett jelmezt Bejart számára.

- Igen, mert én egy évvel ezelőtt volt Montecarlóba a Mahler IV. szimfóniájára készült balettnek a bemutatója, ennek a jelmezeit csináltam, és valóban ezt csodáltam Bejart szuggesztivitásnál, az emberből egyszerüen kipréseli azt a maximumot, amire már maga is azt hiszi, hogy ezt nem is ő csinálta. Szóval egy csodálatos élmény volt az, hogy tulajdonképpen minden amit előtte csináltam, az beletorkollott abba, amit neki csináltam, és azt hiszem, amit ezután csinálni fogok, az valahogy meghatározó arra nézve, is, amit, amit vele dolgoztam, és amit hát remélem, hogy még talán ~~[illegible]~~ fogok vele, dolgozni.

- Hát köszönjük szépen, és szó esett itt Sztravinszkij Tüzmadár című szvitjéről, most akkor hallgassunk meg ebből egy részletet, a B.B.C. Szimfónikus Zenekarának előadásában, - vezényletével.

- Hát lassan-lassan műsorunk, műsor időnk végéhez érünk, mostá már csak egy nagyon rövid kérdést Hajnal Gabriellához, Kass Jánoshoz, Eszterhez, vajon a ma délutánt mivel töltik?
- Én azon fogok gondolkozni, hogy mennyire sajnálom, hogy egy csomó problémáról nem beszélhetünk.
- Na majd legközelebb ismét elátogatunk, és akkor majd azokat is megtárgyaljuk, de gondolom, hogy a délutánra éppen elég elfglaltságot ad az, hogy mindazt kitakaritsa, amit mi itt elszemeteltünk, és kiszellőztessék ezt a rettenetes cigaretta füstöt, mert hánite huslevest szivunk levegő helyett. Hát nagyon-nagyon szépen köszönöm János és kedves Gabriella a vendéglátást, elnézést kérünk, hogy itt alkalmatlankodtunk, egy kis fölfordulást csináltunk, bucsuzunk, természetesen a kedves hallgatóktól is, kivánunk nagyon kellemes hétvégi pihenést, természetesen egy hónap mulva ismét jelentkezünk Szabad szombat cimü műsorunkkal. Addig is viszonthallásra.

- - - - - - -

Elhangzott Szabad szombat a Kass-Hajnal képzőművész házaspárná A műsort Antal Imre, és Vadász Ági vezette. A zenei szerkesz-

kesztő Palásti Pál volt. Techniaki munkatársak, Kolonits Józsefné, Szabados Ferencné, Kovács István, és Kassai Ferenc. Müszaki vezető Jaffa Mihály. Gyártásvezető Heffer András. A rendező munkatársai Kónya Mátyás, és Ószer Imre. Szerkesztette: Horkai József, rendezte: Turián György.

- - - - - - -

Kenrtd Pelkati Mäl voit. Teollisuuskuntaan. Kolmeita jä-
rjestä, Saadaan Terrunnut, Kovaan luvun, Se Kaunal Yerenc.
Mäenaki venetä Jotta Mäkelä. Syöpäkevennetä Helfer Andrea.
A rendesö munkatársai Könye Mátyás, és Gasser Imre. Beszélgetés
tettek Herkal Jánost, rendezte: Turáin György.

- - - - - - -

Kass János

Egy rézkarcal és 3 collage lappal szerepel az alábbi tárlatom

Horváth György: Magyar grafikai Liszt - Dürer emlékezetére a Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1971 VI. 2

Kass János, grafikus

– illusztrációjával, burkoló- és kötéstervével jelentette meg a Móra Ifjúsági Könyvkiadó a Toldit.

Könyv- levél
Magyar Ifjúság, 1967. VIII. 26. 14 l.

Kass János

A magyar könyvgrafika és illusztráció fellendülésének példájaként említve.

F. Hlušička: Az „alkalmazott grafika" brnói Biennáléjának mérlege; Magyar Grafika; 1970. 1. sz. 32. l.

Kass János

A Hamvas Hungarica c. kötet egyik illusztrátora.

dr. P. Bresztyánszky J.: H. H.; Magyar Grafika, 1970. 2 sz. 44. l.

Kass János, grafikus

Megemlítve: több könyvet kiemelkedően illusztrált.

Dr. P. Brestyánszky Ilona: Szép könyvek nemzetközi versenye 423-426.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. július XIX/7.

Kass János, grafikus

„... Kötelét a Magvető ... ragyogó kivitelben jelentette meg Kass János kivételesen nép kötéstervével."

Rónay László: Rákos Sándor: Kiáltásnyi csönd 52-56. old.

Kritika, Bp. 1970. Jelmár VIII/2.

Kass János [grafikus]

Megemlítve.

Harmat Ida: Felavatták az ország első nyomda múzeumát Egerben

990-991.

XXIV/10.

Tiszatáj, Szeged, 1970. október

Kass János
grafikus

Kiállítása Debrecenben közvetle-
mül ivorsiagi és ausztráliai uta-
zása előtt történt.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállitásról.
Müvészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János
grafikus

Az egymásnak feszülő vonalak indulata, zsúfoltsága Méres sorozatában is érvényesül.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállításról.
Művészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János
Grafikus

A művész új oldalait mutatja be
3-4 cm-es, kismeretű exlibrisei-
vel. Ezek a kisgrafikák nagy gon-
dossággal készültek

Tóth Ervin: Három debreceni kiállitásról.
Művészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János
grafikus

Kass János gyakran alkalmaz régi
motívumokat ezek emlékeletek a
a pásztorok csontfaragványaira,
vagy a régi kimzésekre.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállitásról.

Müvészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János
festő

Ujabb alkotásaiból kiemelhedett
a miskolci biennalen is tatott
„Körelitő sél" és a „Nagy hal".

Tóth Ervin: Három debreceni kiállitásról.
Müvészet, 1971.április - 38.oldal

Kress János
grafikus

Debreceni kiállításán bemutatta
a Tragedia egyes jelenetéhez kisz-
tett karcait, mihány tollrajzát és
tolbszínes grafikáját.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállitásról.
Művészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János

grafikus

A hajdúszoboszlói és balmazújvárosi bemutatkozás után a debreceni TIT Csokonai Klubjában nyílott meg kiállítását Kass János.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállításról.
Művészet, 1971.április - 38.oldal

Kass János
grafikus

Méltatás.

Tóth Ervin: Három debreceni kiállításról.
Művészet, 1971. április - 38.oldal.

Kass János

"Bartók-illusztráció" cimmel hozza a lap a művész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 3. lap

MDK

Kass János, grafikus

Megemlítve. (Petőfi Irod. Múzeum kiállításán.)

L. R.: Illusztrációk Balla Mihály költeményeihez 427. l.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. július XVII/7

Kass János

Szempel a Petőfi Irodalmi Múzeum „Krúdy illusztrációk" Ziállításon

Képzőművészet

Vigília 1969 május
349. old.

Kass János

Ex libris rajzolásával is foglalkozik.

(maldvay): Ex libris.

Népújság, Eger, 1971. szept. 3.

Kass János

illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet
1971 április 25

- Vasárnapi Tényvespolc -

Kass János

Illusztrációja a 13. oldalon

– Vasárnapi Tényvesprole –

Magyar Nemzet
1971 május 16

Kass János 1

Művei szerepelnek a „Magyar grafika Ziállítása Dürer emlékeze-tére" a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1971 június 2
4. old.

Kass János

2

„In memoriam Dürer c.
müve emlitve

Magyar Nemzet 1971 junius 2
4. old.

Kass Sándor

rajza a 9. oldalon

Nógrádi 1968 március 10

Kass János

rajzai a S. oldalon

Népszava 1968 április 4

Kass János

Rózsa „Három Királyok"

a 3. oldalon.

Magyar Nemzet 1970 december 25

Kass János

neve emlitve

„Folytatható-e Derkovits útja?"

Magyar Hanszet 1970 április 4
15. old

Kass János

Zarca a 17. oldalon

„Magyar Nemzet galériája"

Magyar Nemzet 1970 április 12.

Kass János

grafikáin felbukkant Picasso bé-
kegalambja mint képi jel.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmű-
vészet története, Budapest, 1970.

2351

Kass János

Szabó György: "Dürer arcai" cimmel közölt beszámolójában emliti meg a müvész nevét, akit a kiemelkedő résztvevők közé sorol a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállitáson szereplő müveivel kapcsolatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 12. lap

Kass János
Grafikus

1 1927 1

Grafikái, könyvillusztrációi

Magyar művészet. 10. 44.
Képzőművész. Lexikon. 1979.

Kass Ildikó

rajta a 13. oldalon

– Vasárnapi könyvespolc –

Magyar Nemzet 1971 június 6

Kass János

A hónap végén „Európai grafika" címmel nemzetközi grafikai kiállítás nyílik a velencei biennale termeiben, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Hírlap, 1971. aug. 14.

KASS

Művei szerepelnek a Velence-i Grafikai Biennálén.

95 artisti di 17 Paesi alla Mostra della Grafica Europea alla Biennale di Venezia

Il Miliardo, 1971. sept. 22.

Kass János

Szerepel a nemzetközi grafikai biennálén Velencében

N.N.: Gardop kiállítási program augusztusában

Négyszabadság 1974 VIII. 7

Kass János

hadám ilmu Dráció (em.)

Fig. Revső: Körös é ilmu Dráció

Kossuth Rádió

1971 VII. 15

Kass János

Említve

Láncz Sándor: Ex libris és kisgrafika
Magyar Hírlap, Tp. 1970. nov ~~17~~. 1.

Kass János

Lüveiről méltató sorok

V. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale Miskolci Galéria
1969 K. áll. kat. bev. B. Supka Magdolna

Kass János

106.	A nap hal	rézkarc	33 × 30
107.	Szent György	"	33 × 30
108.	Körelítő fal	"	30 × 33 (rep.)
109.	Új mutáció	"	33 × 33
110.	Példabeszéd	"	33 × 30

5. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale Miskolci Galéria 1968. Kiáll. Lat. Ber.: B. Supka Magdolna

Kass János

gyakran módosuló, kissé hűvös artisztikuma megtalálja művelvegyit.

Solymár István: A mai magyar grafika kiállítása a M. Nemzeti Galériában. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz. 44.

Kass János

rézkarcai poétikus vegetációt tár a
nézőelé.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai
Biennalé. „Művészet" folyóirat, Bpest,
1968. febr. 2. p. 13 l.

Kass János

művei: „Illusztrációvázlat Az ember tragédiájához," fekete-fehér reprodukció.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai Biennálé. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2/12. M. l.

Kass János

kisgrafikáival részvett a kiállításon.

Lovas Gyula: Nemzetközi kisgrafika
és ex-libris kiállítás. „Művészet" folyóirat,
Budapest, 1968. febr. 2. p.

36 l.

Kass János

Bodrogi Tibor: Afrika művészete. /ill. Kass János, foto: Koffán Károly/. - Bp, 1967. Corvina.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Értes.1970.1.sz.68-107. l./

99. l.

Kass János

Szerveste Bodnagi Tibor: Afrika művé-
zete c. albumát. (Corvina 1968.)

Kritika VI. évf. 7. sz. (1968. július). Műmelléklet
szövegében említve

Kass János

Szarvas rep.

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok, 1969. sep-okt

MDK

Kass János, grafikus

Eredeti illusztrációiból is bemutatnak.

-: Magyar gyermekkönyvek Stockholmban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 4.

Kass János

Ilmendrálta Krleža: Kálvária c. könyvét (szepró)

Rényi Péter: Az új magyar bibliofilia műhelye

Tükör 1970 VIII. 18

Kass János

Illusztrációval szerepel „A szép környről" c. kiadványban

Magyar Nemzet 1970 IX 26 Gold.

Kass János

Kiállítása nyílt Sydney-ben a Holdsworth Galériában szajzaiból és szobraiból

N.N: Magyar művészpár ausztráliai sikere

Magyar Nemzet 1970 x.27 sold.

Kass János

Mint illusztrátor tipográfiailag is tökéletesen felkészült, elvégezte a lipcsei nyomdaipari iskolát.

Szíj Rezső: Könyvdísz, illusztráció, reklámgrafika. — Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 52. l.

Kass János

Az egyiptomi Varázskönyvhöz / Magyar Helikon 1962/
és a szanszkrit Szávitrihez / Magyar Helikon 1962/
készített illusztrációkat.

Szíj Rezső: Könyvdísz, illusztráció, reklámgrafika. —
Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 53. l.

MDK

Kass János: grafikus

A Prévost-kötetet illusztrálta.

Somlai Aliz: Antoine-François Prévost: Manon Lescaut s' Des Grieux lovag története 47-48. l.

A Könyvtáros, Bp. 1965. január

XV/1.

Kass János

Krudy: „Bukfenc" c. regényéhez
Zörsétett rajzai emlékve.

„Krudy illusztrátorai"

Magyar Nemzet
1968 dec. 31

Kass János

illusztrációját törlé a lap Rákos Sándor Hét zöld csillag c. verses kötetéhez – a 13. oldalon

– Vasárnapi könyvespolc –

Meppen Nemzet
1969 máj. 4

Kass János

Rajza a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1968 dec. 31.

„Kriúdy illusztrációi"

Kass János

Ihundrációkkal szerepelni fog a nemzetközi könyvművészeti kiállítasson Lipcsében 1971 ben

MTI: Nem adták ki a díjakat

Esti Hírlap 1970 VIII. 4

Kass János

Említve

I. L. Rézkarcok és metszetek

Major Hirlap, Bp. 1970. sep. 1.

KASS JÁNOS

GRAFIKUS. KIÁLLITÁSAI BALMAZÚJVÁROS MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJÁBAN ÉS DEBRECENBEN, A TIT CSOKONAI KLUBJÁBAN.

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT. 1970. OKT.

Koss János

1. Trajéska vonat I., 1966. rézk.
2. Szamos, 1967. rézk. 40x30 a

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok, 1969 sep-okt.

Kiss János

Emlitve

September 26.
Magyar Nemzet, Bp. 1970. sept. 26.

MDK

Kass János, grafikus

Gergely Ernő könyvéhez készített illusztrációkat. (Tollrajzok, akvarellek, rézkarcok.)

Rózsa Béla: Gergely Ernő: A homokvár
Titka 369-370.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. június XIV/6.

Kass János

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

SEP 12

KASS JÁNOS Munkácsy-díjas grafikusművész munkáiból nyit kiállítást szeptember 13-án délelőtt a TIT Hajdú-Bihar megyei szervezete. A művész munkáiból összeállított tárlatot a TIT Csokonai klubjában tekintheti majd meg a közönség.

1984

MDK

Kass János, grafikus

Az illusztrációk nezője.

Bánkai B. Sándor: A Maria-Maria palota
496-497.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. augusztus

XIV/8.

Kass János

Nagy hal; Körelítő tél;
Vj. mutáció a műve (ern.)
szerepel az alábbi tárlatok

Bosbély László i. sz. V. miskolci
grafikai biennálé

Nagyjainek 1970 I. sz. 4 old.

Hass János
grafikus

A kiállitáson bemutatta a „Példabeszéd", az „Uj mutáció" és a „Közeli tél" c. művert

Borbely László: Az V. Miskolci Országos Művészet, 1970. március - 19 lap.

Kass Jenő

Említve

A. E. Képek és grafikák
Delmagyarország, Szeged, 1970. már. 1.

Kass János

Szerepel az alábbi tárlaton

Iván Bojás: Fünfte grafische Biennale in Miskolc

Budapester Rundschau 1970 I. 9.

Kass János

Szerepel az Irodalmi Múzeum
„Háztis Költők és Írók" c. hálutasán

Rózsa Gyula: Követők és követők

Nejmabadság 1969 X. 29

Kass János, grafikus

MDK

A Humana Comedia c. bibliofil kiadvány egyik illusztrátora.

–: Ötnáz év legszebb magyar művei 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. febr. 21.

MDK

Kass János, grafikus

Megemlítve Bán István textilművésnel kapcsolatban.

Székely András: Tizenkét iparművész 7

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 6.

Kass János

Illusztrációval szerepel az Irodalmi Múzeum „Mártírköltők és Írók" c. Liánitársán

Magyar Nemzet 1969 X. 15

Kass János, grafikus

MDK

Vajda Ernő: Öreg fák c. albumának képszerkesztői munkáját végezte el.

(f. f.): Öreg fák albuma 2.

ESTI HIRLAP, 1970. jan. 8.

Kass János

Madách - illusztráció

Repr.

Kornak, Kolozsvár 1968. IV. 496-497.

David

Kass János

"Illusztráció egy Aesopus meséhez"

F.L. A megyei kultúra szívesen látott Követei

Megyei Hírlap, Tp. 1970. nov. 26.

MDK

Kass János, grafikus

A Shakespeare szonettjei c. kötet (ill. Kass János) Lipcsében aranyérmet kapott.

– : A negyedik helyen

563.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. szeptember (XV/9.

Kass János

Emlétre

N trostalmi, képzőművészetiskiállítás
Nógrád, 1970. nov. 18.

Kass János

Tempel az Irodalmi Mukerim alábbi táslatán

(f.f.): „Tartis Költők és írók"

+ ti Hislap 1969 X. 17

Kass János

A „Humanahumanica" c. könyv egyik illusztrátora

Ötnör év legszebb magyar könyvei

Szitthiclaj, Bp. 1970. feb. 21.

Kass János, grafikus

MDK

* Magyar Bibliofil Társaság kiadványának egyik illusztrátora.

—: Megjelent a Humana Humanica 7.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 19.

Kass János

A „Humana humanica" egyik illusztrátora

Petőfi Népe Kecskemét
1970. feb. 19.

Kass János

Kopcsányi István: Magyar kiállitás a Sao Paolo-i iparcsarnokban, Brazilia, 1964. /Gergely István, Niemeyer, Oscar épitész, Kass János grafikus/ Magyar Epitőművészet, 1966, 15. évf. 5. sz., 44-47. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

KASS JÁNOS

Magyar Iparm[illegible]
[illegible]
[illegible]
178.e.

Kass János

következetesen figyelembe veszi saját képességeit és a fekete-fehér művészet hagyományait. Művein olykor Szalay Lajos hatása érzelhető."

Szabadi Judit: The New Hungarians

Quarterly Budapest. „Set down in black and white." 1968. 29 n. 1951

Kass János

Kerepel a bolognai nemzetközi
könyvillusztrációs kiállításon

N.N.: Elkeltek a kéménysepkőrsizáfok

Esti Hírlap 1969 IV. 29

Kass János

Emlitve

Sokyniartstvi: Moimegyergrafika
Utrecht 1970. ápr. 3.

Kass János

1

(1927) - grafikus. A budapesti Iparművészeti Iskolán és a Képzőművészeti Főiskolán tanul. 1951 - önálló művészi tevékenységet folytat.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó György né, Kis Tomás / Budapest, 1969

2 fol.

Kass János

Részt vett hazai és külföldi kiállításokon. 1956-59 Derkovits ösztöndíjas. 1960-61 a lipcsei Grafikai és Könyvművészeti Főiskola ösztöndíjasa.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Főszerk. Gyöngyné, Kiss Tamás / Budapest, 1960. 270 l

Kass János

Különösen könyvműveszeti és illusztrátori munhássága jelentős. 1958 a Bruxelles-i Világhiállításon pannóival ezüstérmet nyert.

Ki hicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Budapest, 1969

270 l

Kass János

1966. a lipesci könyvművészeti kiállításon „A világ legszebb könyve" díjat és aranyérmet nyer. 1967 műveinek legutóbbi kiállítása /önálló/ Bp-en.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon /Fonó Györgyné, Kis Tamás/ Budapest, 1969.

270 l.

Kass János

Kétszeres Munkácsy-díjas (1954, 1967). Több művei: Madách: Az ember tragédiája és Mózes illusztrációk. (1966)

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969

270 f

Kass János

Szerepel a magyar grafikai

Szálitásban Kielben

Peter Rautmann: Kunst aus Ungarn

Die Welt, 1969 VII. 3

Kass János, grafikus

MDK

Rajz:

Repr

—: Rajz

Címlap

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. április XIII/4

Kass János

A fiatal nemzedék jelentős képviselője a grafikában.
A klasszicizáló irányt követi.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1969

148. l.

Kass János

A „Humana Hungarica" c. kötetbe kérnét illusztrációt

Humana Hungarica
Magyar Nemzet, Bp. 1970. már. 22.

Kass János

munkája az Esztétikai Kiskönyvtár köteteinek borítója.

Kovács Judith ismertetése Szabadi Mária: A katedrálistól az ipari formáig c. könyvéről.
(Művtört. Ért., 1969. 1. sz., p. 84-86.) p. 85.

Kass Tolnos

Madách-illusztrációi Repr.

Korunk, Kolozsvár 1968. IV. 496-497.

Kass János

Szerepel az alábbi távlatona
muzeumban

N.N.: Grafikai kiállítás Békés-
csabán

Magyar Hírlap 1970 I. 26

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
MAGYAR NEMZET
OKT 25

KASS JÁNOS 1021

Kass János illusztrációja Alekszandr Grin Fandango című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg

...lt...

...at,

...Nagyh...

...küzdendő...
...g 500 m... A berúnázási
...öltség nem lépné túl a 20
...illió forintot, vagyis *fele*
...nyiba kerülne, mint az
...tóút.

Mi a kötélpálya előnye az
...tóúttal szemben? Elsősor-
...n az olcsóbb megvalósítás
...hetősége, az üzemeltetés so-
...n keletkező bevételből a fo-
...amatos karbantartás költsé-
...e haszon mellett is biztosít-
...ató. A legfontosabb érv az
...építés ellen azonban az,
...ogy a járműforgalom meg-
...üntetné ennek az őserdőjel-
...gű tájnak az érintetlen szép-
...gét, vadregényességét.

A kisvasút korszerűsítése és
...ratsűrítése mellett a meg-
...pítendő felvonó egész éven
...t üzemelhetne. Az üdülők,
...uristák, síelők biztosítanák

...kor. A Börzsöny fejlesztését
természeti szépsége, hógaz-
dagsága mellett sürgőssé teszi
az is, hogy *a főváros lakossá-
ga egyre inkább igényli a sza-
bad idő természetben való el-
töltésének lehetőségét.* A bu-
dai hegyeket már egyszerűen
kinőttük, a Duna jobb partján
megalakult a Pilisi Parkerdő
Gazdaság, de a Börzsönynek
egészen különleges vonzereje
van — a téli sportokra való
rendkívüli alkalmassága.
Olyan terület fejlesztéséről
van szó, amelyhez hasonló le-
hetőségekkel egyik hegysé-
günk sem rendelkezik, mégis
turisztikai, télisport szempont-
ból a legelmaradottabb és el-
hanyagoltabb terület.

Szebényi Géza

Állatvédelem és nevelés

Október 14-i számukban
...agyon megragadta figyel-
...emet Sásdiné dr. *Wiesen-
...erg* Wanda gyermekorvos
...ása „Gyerekek és háziálla-
...k" cím alatt.

Ne feledjük: az állatvéde-
...m korántsem független az
...mberneveléstől, hiszen sok-
... a gyermekek

védnöke, *Károlyi* Mihályné, a
múlt évben körlevélben hívta
fel a pedagógusok figyelmét
az állatszeretetre való nevelés
fontosságára. Ezt írta: „Első-
rendű feladatunknak tekint-
jük az ifjúság mozgósítását az
állatvédelem ügyében. Szeret-
nénk megtanítani őket a he-
lyes állatszeretetre, a termé-
... minden élőlény tiszte-

la sokszorosan idegen, s így Bódynak alkalma legkülönbözőbb eszközöket kipróbálni. Az gyakran angolul beszél felirattal. Az egyes :, előre megfontoltan, hol sokkal hosszabbak, kkal rövidebbek a film-köznyelv szerint várttmusa tehát nagyon érdekes. Látjuk a harcoyugtalanul ugráló képeken, látjuk az arcokat, „idegen" szemével. Lényegesebb szempillanál többször is visszavágódik ugyanaz a moznéha lelassítva (pl. mikor Vereczky tántorítan keménységgel karbatett kézzel tántorog a záporban, lovát is elvesztve). Megismerjük a életet is, bár ez egy kicsit a háttérben zajlik, nem véletlen: a főszereplők előtérben beszélc, s a háttérben gyakran verekedés tör ki, r búcsúzkodás, szóval az élet. Sebesülteket k, lányok érkeznek (mellettük metafora célépp egy állat bőrét nyúzza a szakács). A ák dulakodnak a lányokkal, mialatt Fiala az a ritmusára durranó győzelmi játékot nézi – t ovális keretben látunk, mint máskor az kai zászlót. Vége megint egy háborúnak, ahol él, ismét a durva és véletlenszerűen gomolygó lét . . . Fiala mérnök, aki tudását a forrak szolgálatába állítja, és amit elveszít: a múltmost megint olyan pillanatban látható, amiége egy „munkának", és körülötte zajlik az lletve a film végén a véletlenségében megrázó – s ő ezt is elveszíti, csak a teodolitját nem. édtiszt haza vágyik, a rendíthetetlen forradalot sugárzó Vereczky szomorú véget ér, csak a él tovább a bizonytalan mindennapokban.

ilm állandóan kifehéredik, mintha maga sem biztos abban, hogy létre kell jönnie szemünk Minden eleme határozatlanságot és nosztalgall, miközben a főhős rendkívül határozotont. Az eszközök, amelyek az elvont Döntésóló „üzenetet" elvonttá teszik, narcisztikussá ják a filmet. A film filmiségére figyelünk an csúszik konkrét realitásból irrealitásba, dja hogyan tapad a múlthoz stb.). Az ilyen enítés általában nemes célt szolgál, a film ne szer legyen, hanem gondolkodtasson.

frontvonal tájának képsora fehér keretben iala „idegen" a háborúban, e háborús filmben úgy nézi a háborút, mint mi egy háborús filmet. Más módokon is idézőjelbe teszi magát a film, mintegy magára mutatva: „én film vagyok". Néha mintha a filmszalag szakadt volna be, mert a filmanyag is idegen, vagy mert Fiala annyi szakadt papírral dolgozik. Ilyenkor csak egy ponton marad meg a kép, a többi fehér. Mindezek az érzelemtelenítő eszközök gyakran drámai érzelmekkel teli jelenetek aláhúzására szolgálnak, máskor érzelmek látványba fordítását kísérlik meg. Mivel Fiala – mérnök (és a film anti-szentimentális), érzelmei a távcső fekete keresztjéhez vagy a térkép szaggatott egyeneseihez rendelődnek, s valami kegyetlen hidegséget hoznak létre, szubjektív kamerával rávetülve a szemlélt tájra vagy arcra. Ilyen jellegzetesség a film időnkénti kifehéredése is: Fiala áll a dombon, a vásznon fúj a szél, s a kifehéredéstől szinte úgy érezzük, keresztbe is fúj. És az időre utal. Hiszen a régi filmek villognak ilyen furcsán. Talán a technikailag tökéletlen képek is az emlékezet vagy az idő ezen megjelenítését szolgálják. Az idővel, a döntéssel, a nosztalgiával áll kapcsolatban az is, amikor az amerikai zászló ovális keretbe kerül. Ovális keret, régi album . . . Ami ovális keretben van, az egyszersmind premier plánba kerül, és mint a zászló, a tűzijáték is ünnepélyességet sugall. Amerikára utal, mely a mérnöki pálya itteni folytatásának választását jelenti. A film többi premier plánja is gyakran utal döntésre (Vereczky kiválasztása, a Pacific 100 dolláros előlege stb.)

A kifejezési mód hangsúlyozása az *Amerikai Anzix*-ot közelíteni látszik az avantgarde olyan tendenciáihoz, melyek az új regény szemléletmódjával is rokoníthatók: nézzük új módon az életet (a tárgyakat), ami bármilyen jelentést kaphat ez által. Bódy filmjében azonban minderről nincsen szó, a felületesen öncélúnak nevezhető technikai játékok többnyire a jelentés részesei és hordozói. Mégpedig annak a filmnyelvi sajátosságnak megfelelően, hogy minden egyes film maga teremti meg saját „nyelvét"; a saját kontextusával támogathatja, semlegesítheti, vagy ellensúlyozhatja az ábrázolt tárgyak és cselekvések eredeti kulturális jelentését (. . .)

Kozma György

IGAZITÁS

)77/1. számunkban az elmúlt évben bemutanagyar filmek filmográfiájában a *Segesvár* c. néhány adatát tévesen közöltük. A rendező közölt adatok szerint a film zenéjét Papp n komponálta, illetve állította össze, a forgaső napja 1974. március 13. volt, a standard 1975 januárjában készült el, a filmet az 1976. július 31-i bemutató előtt már 1975. október 18-án vetítették a Budapest Művészeti Hetek alkalmával.

Ugyancsak az 1977/1. számunkban a *Valahol Európában* c. filmről közölt megemlékezésben – technikai okokból – a Somlay Artúr által alakított zeneművész neve tévesen Simon Tamásként szerepel Simon Péter helyett.

MŰHELY

„Nem vagyok, soha nem is voltam feminista"

Beszélgetés Mészáros Mártával

Kevés film váltott ki olyan szélsőséges szenvedélyeket, mint Mészáros Márta *Kilenc hónap*-ja. A kritikusok a legelső perctől kezdve két táborra oszlottak. Nemes Károly összefoglaló cikkében teljességgel elutasítja a *Kilenc hónap*-ot: „A gyermekét minden áron megszülő nő pozitív hőssé emelése, pusztán és motiválatlanul, a maga általánosságában felfogott anyai vágynak az alapján, már eleve álkonfliktusra mutat" (Filmvilág). Hegedűs Zoltán elismerve a rendezői állásfoglalás következetességét, megállapítja, hogy a film „fokozatosan didaktikus tételdrámává merevszik, kihűl, az újabb és újabb konfliktusok gondosan összerakott példatárrá sorakoznak" (Népszabadság). Sas György a Magyar Hírlapban odáig megy el, hogy Mészáros Márta „részrehajló a nők mellett, a nők érdekében."

Homlokegyenest másként látja a *Kilenc hónap*-ot és hősét Rényi Péter, aki már cikke címében is – Emberpárti film – állást foglal. Nem vitatja a film irányzatosságát, de nem érzi férfiellenesnek, és megvédi a feminizmus vádjával szemben. Más érvekkel, de hasonló lelkesedéssel szól a filmről Mágori Erzsébet, aki szerint „Kovács Juli attól válik érdekessé, hogy úgy tesz, mintha a női egyenjogúság nemcsak elvben, de a gyakorlatban is megvalósult volna . . ." (Filmvilág).

Én magam a Nők Lapjában egy polemikus nyílt levélben bíráltam részben a filmet mint műalkotást, de nagyobbrészt Kovács Juli Mészáros Márta által elfogadott, sőt eszményített magatartását. Nem is sejtettem, hogy a cikk milyen heves, sőt eltúlzott helyeslést, milyen szenvedélyeket felkavaró vitákat fog ébreszteni a nőolvasók körében. Később vissza is kellett térnem a közvélemény polarizáló állásfoglalásaira.

Mindez együtt eléggé nyomatékos ok arra, hogy megkeressük a vitában érdekelt alkotót, és elbeszélgessünk Mészáros Mártával arról, hogyan látja ő legújabb filmjét, és az általa kiváltott szenvedélyeket.

– Mióta a pályán vagy, lényegében egyetlen téma foglalkoztat. Filmjeid eléggé következetesen haladnak egyetlen irányba. Hogyan kötődik a Kilenc hónap *a korábbiakhoz?*

– Azt hiszem, ez a kapcsolat nyilvánvaló. Legalábbis, ami a női témát illeti. Minden filmem a nő helyét kutatja a világban. És az izgat, hogy milyen választ adnak a nők a kor kérdéseire. De egyre világosabban látom, hogy ma már nem elég azt az *érzelmi* igazságkeresést ábrázolni, ami az *Eltávozott nap* idején foglalkoztatott. Akkor a két generáció kapcsolatát és ellentétét is érzelmi kérdésnek fogtam fel. Még a *Holdudvar* hősnője is elsősorban saját múltjával néz szembe. Most viszont a *cselekvő ember* problémája foglalkoztat. Mert azt tapasztalom, hogy a körülöttem élő, dolgozó, gyereket nevelő asszonyok között egyre több az ilyen teljes értékű társadalmi lény. Már az *Örökbefogadás* munkás hősnője is közülük való. Amikor felismeri, hogy boldogság-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 JUL 3

Kass János

1001

Kass János illusztrációja Heinrich Mann Ronda tanárok című kötetéből

pultnál" ülő örnagy egymásrautaltsága. Érződik ez a hangnemben, az érintkezésmódban, a szolgálati és szolgálaton kívüli élet egész kapcsolatrendszerében. De: ottlétünk napjaiban egyetlen olyan jelenséggel se találkoztunk, amely a legcsekélyebb mértékben is sértette volna a kötelező katonai magatartás és érintkezés szabályait, a kötelező tiszteletet és udvariasságot. Annál több jelét tapasztalhattuk viszont annak a törekvésnek, hogy — a szolgálatellátás kivételesen nagy idegfeszültségének ellensúlyozására, a felelősségérzet zavartalanságának a biztosítására — a katonák számára minél otthonosab-

Kass János grafikája

Hincz Gyula grafikája

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1971 APR 30

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1967 SZEP 10

Kass János
1021

A világ egyik legszebb könyve

Arany János Toldija bronzérmet nyert a világ legszebb könyveinek, a lipcsei vásáron megrendezett versenyén. A könyvet — amely az 1966-os téli könyvvásáron jelent meg a Móra Könyvkiadó gondozásában — Kass János új szellemű, gazdagon motívált illusztrációi díszítik. A kötet első ízben idén májusban a hazai szép könyv versenyen nyert első díjat, majd júliusban a „Szép könyvek" versenyén tüntették ki ezüstdíjjal.

AKTUÁLIS INTERJ

dr. Gy

„*Az antiszociális személyiség*" címmel kitűnő könyv jelent meg a napokban a Medicina Könyvkiadó gondozásában a Kossuth-díjas gyermekpszichiáter, *dr. György Júlia* tollából. A könyv nem ismeretterjesztő, hanem *tudományos* mű, amely a laikus számára ezért teljes egészében nem hozzáférhető; úgy érezzük azonban, hogy a könyv témájának fontosságánál, a feldolgozás újszerűségénél fogva mégis fel kell hívnunk rá az egész közvélemény figyelmét

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Kass János

1967 SEP 4

NAPLÓ

1967

Arany János Toldija, amelyet a Móra Ferenc Könyvkiadó jelentetett meg Kass János illusztrációival, bronzérmet nyert a világ legszebb könyveinek a lipcsei vásáron rendezett versenyén. Ez a könyv májusban már elnyerte a hazai szép könyvek versenyének első díját, s a moszkvai nemzetközi könyvkiállításon ezüstdíjat kapott. A kitűnő grafikusművész, Kass János pedig ugyancsak a moszkvai könyvtárlaton Az ember tragédiája illusztrációiért aranydiplomában részesült.

befolyásolja
technikáját. Befolyásolja, mint
önálló filmélmény, de hat
ránk más élményeken keresz-
tül is, például a filmmel be-
oltott irodalmon, újságíráson
és természetesen a televízión
keresztül.

Balázs Béla írta meg, mi-
lyen meghökkenés fogadta a

1967 AUG 5 u.
Kass János
1021

„...az egész tárlat nagyon szép...“

KASS JÁNOS MISKOLCI KIÁLLÍTÁSÁN

Kass János grafikusművész miskolci tárlata iránt az utóbbi napokban megnövekedett az érdeklődés. A Miskolci Galéria termei szinte egy percre sem üresek, mindig többen álldogálnak, nézelődnek a száz grafika előtt, elmélyülten tanulmányozva, vagy töprengve, a sajátos jelkép-rendszer mögötti gondolatiságot kutatva, vissza-visszatérve egy-egy darabhoz. A tárlat művészi *plakátját*, amely a művész egyik remekbe sikerült metszetének *nyomdai sokszorosítása*, sokan szeretnék eltenni emlékül, kérik a Galéria vezetőségétől, mert szép, értékes művet produkál. *Ez is az érdeklődés és a közönséghatás fokmérője.*

A látogatók közül sokan jegyzik be véleményüket a vendégkönyvbe. *„Legjobban tetszett a Szent Johanna kompozíció“*, olvasható egyik bejegyzésben. Karosi Monika gépésztechnikus aláírással ez olvasható: *„Kass János alkotásai nagyon megnyertek, különösen Az ember tragédiája és a Nakowska-illusztrációk. Az egész tárlat nagyon szép anyagot tartalmaz“*. Egy ózdi látogató, Pataky Eszter ezt írja: *„Legjobban az egyes legendás alakok, vagy hősök ábrázolásmódja tetszett; a monotípiák csak modern lakásban hatnának jól.“* Ime, a tárlatlátogató, aki már arra gondol, miként hatnak ezek a művek az ember környezetében, a lakásban. Több látogató emeli ki bejegyzésében Az ember tragédiája illusztrációit. Olyan sok a dicsérő feljegyzés, amennyire még alig akadt példa a tárlatok vendégkönyveiben. A fiatalok közül többen a nyomdát bemutató művek különféle variációit emelik ki.

Akad persze olyan bejegyzés is, amely nem tükröz enynyire egyértelmű tetszést. Például: *„Az ember tragédiája illusztrációi tetszettek, a többi szinte kivétel nélkül érthetetlen — legalábbis számomra“* — írja valaki nagyon becsületes önkritikával. Egy másik látogató szintén a Tragédia illusztrációit emelj ki, s kicsit kívülálló módon hozzáfűzi: *„... Bár a legtöbben nem tudják értékelni a képeket, ezzel együtt a modern festészetet.“* Végül még egy idézetet másolunk ide a sok vendégkönyvi bejegyzés közül: *„Egész figyelemre méltó irányzatot követ a művész. Mindenki meghajtaná előtte fejét, azonban egyes művei, mint az Új mutáció nevetségesen naivak.“*

Talán e legutóbbi kifogásolt művet érdemes elsőként megnéznünk. *Új mutáció* címmel több munkát találunk. Litográfiák, tusrajzok viselik ezt a közös címet, nem egy közülük *a szöcske ábrázolásának meghökkentő és megdöbbentő variációja.* E rajzok valóban gondolkodásra késztetően újszerűek, sok tárlatlátogatónak talán még idegenek. De semmiképpen nem „nevetségesen naívak“. *Igen kevés vonással fejeznek ki szorongást, egy esetlegesen eljövendő veszedelemtől való rettegést.* E rajzok többségén az óriásira nőtt szöcske inkább veszedelmes repülőgéphez válik hasonlatossá, más alkalommal a szöcske lábai ágyúcsőre emlékeztetnek, amely a földre, az emberre irányul. A *szörnyeteggé növelt szöcske így értelmet kap* az Új mutáció kevésvonalú rajzain.

Az ember tragédiájának illusztrációi *egyértelmű tetszéssel* találkoztak. Megérdemelten. Nemcsak azért, mert a téma ismertebb, a nézőkhöz közelálló, az ábrázolásmód is közérthetőbb, hanem mert Kass itt is újszerűvel próbálkozott, szakított azzal a gyakorlattal, amely a drámai költemény rajzi kifejezésénél csaknem mindenkor a hajdan Zichy által kiemelt mozzanatokat ragadja meg és fejezi ki az újszerű grafika eszközével. *Merészebb a témaválasztása, s ábrázolásmódjának egyik kifejező vonása, ahogyan a fő témát vázlatokkal keretezi.*

A *Nyomda* különféle variációi nagyon megragadóak. Rajzok, monotypiák, rézkarcok idézik *a nyomdai munka dinamizmusát*, a nagy rotációsgép robusztus voltát, szinte látjuk a forgást, a mozgó gépészek suhogását.

Ezt a tárlatot nem elég egyszer látni. Vagy legalábbis az egyetlen látogatás alkalmával *vissza-vissza kell térni* egyikmásik alkotáshoz. A csak néhány vonással ábrázoló *Johanna-sorozathoz*, a színes és a tárlat egészétől elütő jellegű *négy Bartók-illusztrációhoz*, a sok gondolatiságot rejtő két *Jó fej*-hez, a *Gross Arnoldot* és *Feledy Gyulát*, az isismert grafikus-kollégákat *önmaguk eszközeivel* ábrázoló alkotásokhoz. El kell időzni a *Babits*-illusztrációk előtt, megmegállni a néhány *József Attila verset* idéző, kemény vonalú karcoknál, töprengve szemlélődni a *biblikus témájú*, de napjainkhoz is szóló metszeteknél.

Valami aggódás, a *veszedelemtől való félelem* jelentkezik sok munkán. Az egyik vendégkönyvi bejegyző kiemelte a lengyel Nakowska műveihez készített illusztrációkat. Szeretnénk megemlíteni a *tömegsír* témájú képeket, az égnek emelt és már tehetetlen kezek vádoló erdejét, a tömegsír betemetésénél a buldózer előtt hánykolódó halott anya és csecsemő kétségbeesettségben megmerevedett vonásait. *Félelmet, aggodalmat, egyben tiltakozást is kifejeznek ezek a rajzok*, mint ahogyan az Új mutáció romboló szörnyeteggé dagasztott rovarai is az ember, a békére vágyó emberiség nevében emelik fel szavukat.

A miskolci csoportos tárlatokról, folyóiratokból és szépirodalmi illusztrációk ezreiből már Miskolcon is ismert művész e tárlattal végleg *közel került a miskolci tárlatlátogató közönséghez.* Örömmel regisztrálhatjuk fogadtatását, korábban Miskolcon alkotott műveinek (például a Tragédia-sorozat) viszontlátását a könyvbeli illusztrációkon túl is. Nagyon igazat kell adnunk annak a látogatónak, aki azt jegyezte be a vendégkönyvbe, hogy: *„... az egész kiállítás nagyon szép, érdemes volt megnézni“*.

Benedek Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Fészerből — melléküzemág

Erdős vidék a kisgyőri Alkotmány Termelőszövetkezet birtokának egy része. A háromszáz holdnyi területről évente 600—800 köbméter fát vágnak ki. Nem sok hasznot húzott eddig a fakitermelésből a közös, hiszen leginkább csak tüzelőként értékesítették a fát. A kis fészer a gatterral nem sokat hozott a konyhára.

Régebben meditáltak már azon a tsz vezetői, hogyan lehetne jobban kihasználni ezt a „házon belül" kínálkozó, nem is oly kevés pénzt-teremtő lehetőséget. Az idén végre megvalósulhat a kisgyőriek régi vágya: melléküzemággá fejlesztik a fa feldolgozását.

Már hozzá is kezdtek az ehhez szükséges építkezéshez. Önerőből, házi kivitelezéssel létesítenek egy műhelyt, amelyben szalagfűrész, leszabó inga, valamint más, fontos gép társaságában és segítségével dolgozik majd állandóan 20—25 ember. Egy újfajta gépet — a körfűrész és a szalagfűrész együttesét — is üzembe helyeznek majd a kisgyőri faüzemben. Ez utóbbit a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem gépész tanszéke kreálta az általa patronált Alkotmány Tsz-nek.

A tervek szerint a mintegy 400 ezer forint beruházással létrehozott fafeldolgozó műhelyt még az idén — előreláthatólag az esztendő végén — üzembe is helyezik.

Hogy milyen fatermékeket „dob" majd piacra a kisgyőri melléküzemág?

Deszkától kezdve a bútor- és parkettfrizig sok mindent. A célgépek alkalmasak lesznek úgynevezett idom-áruk és vasúti talpfák előállítására is — hogy csak néhányat említsünk a műhely tervezett gyártmányaiból. Vevőt az ERDÉRT közvetítésével bőven találnak majd ezekre a termékekre.

A tsz reméli, hogy a várt haszon nem marad el.

Gy. K.

MI ÚJSÁG Szerencsen

A szocialista munkaüzem címért versengő Szerencsi Cukorgyár dolgozói derekasan dolgoztak a nyári hónapokban. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára készülve, a határidő előtt több fontos, az üzem termelését növelő új berendezés szerelését fejezték be. Ezek közül a legjelentősebb a világszínvonalú toronydiffúzió. Ez a 20 méter magas berendezés 32 régi, úgynevezett „Róbert" diffúziós edény és 30 ember munkáját pótolja, s naponta igen alacsony, 0,2 százalékos cukorveszteséggel 250 vagon répát dolgoz fel. A toronydiffúzióval egyidőben készült el a két — egyenként 1250 négyzetméteres — bepárlótest, valamint a nedves présállomás négy új lángszelet-présberendezése.

Az új gépek üres próbajáratására most került sor, és szeptemberben termel a gyár új erőműve, amelyet több évi munkával, mintegy 80 millió forintos költséggel építettek.

— 16 millió forint

A gyáregységek együttes arra tettek ígéretet, hogy e százalékos túlteljesítést prod kálnak. Csupán ez az egyetl százalék 16 millió forint plus jelent! Az exporttermelésb részt vevők azt vállalták, ho 4,5 millió forint értékű gépp adnak többet a tervezettnél.

ÖLDEK

egy

tosabban: Miskolcra — filr fesztiválra. Viccre veszi.

— Hiszen az nagy dol lenne — mondja.

Liften megyünk fel a n gyedik emeletre. Beülünk e szobába. Művészi rendetle ség, öreg gépek — Rom Karmena műhelye. Ezekkel gépekkel bejárta a világ Fényképeket nézünk: 1938 a japánok bombáznak. Ka mena ott áll az omló fal közelében, a kezében gép. E újabb képen Hemingway, L kács tábornok, s az operatő az író lábán hatalmas bakanc szakálla még nincs, bőrzeké kigombolva, arcán több nap borosta. A felvételt Spanyo országban készítették. Madr határában... Újabb kép: Kín Csou En-laj-jal; a másik Ho-Si-minh-hel, a harmad kon Fiedel Castro-val, s aztá mintha az utóbbi fél évszáza története vonulna el elő tünk, s Roman Karmena mi denhol feltűnik. A másodi világháborúban még töré nyen vékony, szőke fiú, romo között, felvevőgéppel, géppis tollyal: Chilében sztrájkolók keres fel, Franciaországba modern művészeket, lát Ehrenburg mellett, munkáso körében, majd éhes, rongyo és nagyon fiatal katonák k zött, kik mind másként öltö ködtek és beszéltek — d egyet éreztek. Nemzetkö

Napló — Mi

Igen, mit kellene és súlyos sérülé Mit kellene t jairól eltünhess különböző módon hang magyarázva és szidalma lekedési balesetek okair — akárhogy is nézzük, m vonalbeli társadalmi pr Köztudomású, hogy a nagyobb számban szedi tegség. De hovatovább az országutakon és az A jóég tudná megszán sokat, okos brosúrákat é a józan, megfontolt és t cot jelzik. Mégis: kényt hogy nincs foganatjuk. lenség, a figyelmetlenség. A szakszerűen megállapi ség megadásának elmula alighanem tüzetesebben ri (helyesebben embertel esetek előidézésében közr utaltunk. Hát igen: sokar saját erejük és nem a m a kocsit. Egyik-másik v aki fittyet hányva rend berségnek, jogosult rá, h söpörjön útjából. Amig ő kor már semmit se szám nyokban pöffeszkedő öntu Egyik barátom mesélte, toni műúton — a rossz üldözték és előzték egym ján újságpapírral letakar félórával azelőtt történt ványtól megriadva minde mezetten kezdett vezetni. fogadalmak, ám nem tar Mégsem szervezhetünk kedélyek lecsillapítására, hiába duruzsolják a szé tisztességre apelláló kér a határozottság, a szigor A tehetetlenség érzése

Darujavítás -

Három napra tervezték ózdi finomhengermű 8. szá darujának javítását. A g kazánkovács műhelyének brigádja azonban a N

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 AUG 27.
NÉPSZAVA
Kass János

1021

(Kass János rajza)

a ruhát, ételt, miegymást, ha az — ember — sukat. A felnőtt világ csak egy-egy pillanatra

légijára-
München
rád út-
on érke-
egyi re-

ET szült
Paraiba
éves pa-
rek egyi-
e néhány
tán meg-
i valószí-

embert
lágtól a
gentínai
kén, a
özel. A
lehet a
ani, re-
le ne-
gyógy-
ot.

MŰVET
Répcela-
rországi
zpontjá-

NAK A HIDEG VIZŰ STRANDOK

ndfürdők közül — mint a Fővárosi
ölte — a kispesti, az albertfalvi, az er-
és a cinkotai ebben az idényben utol-
vasárnap lesz nyitva. A lőrinci strand-
yitva marad. Továbbra is a közönség
ellért hullámfürdő, a Széchenyi, a Pa-
a Csepeli, a Csillaghegyi, a Római
ürdő és a Lukács, valamint a Rudas

on

ági irányítási rendszerre való áttérés bizonyos szakm
könyvekben is tükröződni fog. A harmadikos fizikatar
megjelenésének néhány hetes késedelmével kell sz
Ugyanez vonatkozik a szakmunkástanuló-iskolák s
készülő első osztályos kémiára. Az 1967—68-as oktatá
összesen több mint 15 millió példányban készítette
könyvet. Emellett több százezer példányban jeler
meg kézi-, illetve segédkönyveket pedagógusok, va
diákok számára.

— **A MAHART tápéi hajójavító** telepén szombaton bocsátották vízre az üzem fennállása óta a legnagyobb hajót. Az eseményt műszakilag is külön érdekessé tette az a körülmény, hogy a feladatot az eddigi legalacsonyabb — mínusz 100 centiméteres — vízállás mellett kellett megoldani.

— **SÚLYOS ORSZÁGÚTI BALESET** történt a perui Cerro de Pasco városától 35 kilométerre. Egy 63 személyt szállító autóbusz az országútról a szakadékba zuhant. 35-en meghaltak és 28-as súlyosan megsebesültek. Feltételezik, hogy az autóbusz vezetője elaludt a volánnál.

— **Bükkszentmárton** községben szeptember 3-án avatják fel Szőnyi Már-

— **A Pesterzsébet zeum** Korok és va valamint A másod lágháború újságcímlapokban című kiállításait szeptember hónapra meghosszabbították.

»Mini« rádióvevő

A Philips Művek teljesen újszerű, kisméretű rádió-vevőkészüléket hoz az ősszel az európai piacra. A középhullámon működő »mini« vevőberendezés elsőként alkalmazza azokat az integrált kapcsolási rendszereket, amelyek az űrhajók és a komputerek tapasztalatai alapján készültek. A »mini« rádiókészülék méretei: 72×75×30 milliméter.

EZERNYOLC NYEREMÉNY A LOTTÓ HÉTFŐI JUTALOMSORSOLÁSÁN

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság hétfőn tartja Nádor utcai székházában a lottó augusztusi jutalomsorsolását. A húzáson a 31. játékhét szelvényei között 1008 tárgy-

OTP útján tesszük. ...

Az OTP: *»Kérem, mi a lak vatottak ellátni, rendelkezéseink vállalattal nem tárgyalhatunk.«*

A »maszek« ingatlaneladók: *csak lássuk a pénzt!«* Hát éppen mert magántulajdonostól üdülteté tok csak akkor vásárolhatnak te már meglevő üdülőjüket akarjá

Ezek szerint ha egy üzer nincs telke, akkor *nem is lehet.* gyarázni a sashalmi gyár kéte akik októberben — a határidő le pénzüket akarják visszakapni, ha lőjük alapját szeretnék látni. Má mert ők komolyan veszik a biztat *vállalatok saját erőből bővíteni az tőségeket.*

Az övékhez hasonló kezdemén aligha terebélyesedhetnek eredmén addig, amíg nem módosítjuk a jele seket. Például úgy, hogy az OTP k mazást: ne csak akkor álljon »a l zésére«, ha egy-egy »magánvevő« j számítson *»lakosságnak«* a kétfejű gyári kollektíva is!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kassjános

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1986 AUG 27

Kass János után szlovákiai festők

1021

Nagy érdeklődés mellett tart nyitva Kass János kiállítása a Miskolci Galéria termeiben. A száz értékes grafikát bemutató tárlatnak sok látogatója van, bár a meleg augusztus, az iskolai szünidő nem a legkedvezőbb időpont képzőművészeti kiállításoknak. Az eddigi néhány napon mintegy hétszázan keresték fel a kiállítást, és igen sokan jegyezték be észrevételüket a vendégkönyvbe. Legtöbben Az ember tragédiájához készített illusztrációkat emelik ki a tárlat gazdag anyagából.

A kiállítás még egy hétig tekinthető meg, utána szeptember 10-én a kelet-szlovákiai festőművészek műveiből rendeznek tárlatot.

re igen gazdaságos.

Az alsózsolcai üzemet az idén tovább bővítik, s így mód lesz rá, hogy az univázon kívül ipari csarnokváz gyártására is berendezkedjenek. Mintegy 50 millió forintos beruházás felhasználásá-

---

A 2 m
az 550 m

A Budapesten szeptember

A könyvkiadás és könyvgyártás

fejlődése a könyvművészeti verseny tükrében

Márciusi számunkban hírt adtunk az *Év legszebb könyve 1967* könyvművészeti verseny értékelő munkájáról. A zsüri ténykedése bebizonyította, hogy nemcsak a szép könyvek szerkesztésében és gyártásában, hanem azok elbírálásában is jelentős fejlődés mutatkozik. Vonatkozik ez mind a módszerességre, mind az alaposságra és a részletekbe menő vizsgálódás készségére.

Az idei értékelő munka egyik fontos pozitívuma volt, hogy a vitát kategóriánként más-más elnökségi tagok vezették. A *szépirodalmi kategóriát* Radnóti Károly, az Akadémiai Kiadó műszaki vezetője, az *ifjúsági* és a *különleges és exportkiadványok* kategóriáit *Hincz Gyula* Kossuth-díjas grafikusművész, az *ismeretterjesztés* kategóriáját *Lengyel Lajos* Kossuth-díjas nyomdaigazgató irányította, míg a *szakkönyvek* kategóriájában *Haiman György* főiskolai tanár elnökölt.

A szép könyv jellemzői?

Színvonalas volt a vita is. A művészi grafika elemeinek értékelésében olyan művészek vettek részt, mint *Kass János, Reich Károly, Pogány Frigyes* és a magyar könyvgyártás más hozzáértő mestere.

A megbeszélések során napirendre került a könyvkészítés valamennyi részművelete. Kezdenek megfogalmazódni azok a meghatározók, amelyek jellemzői a szép könyvnek. A fedélterv, a szedés, a nyomás, a kötés, a védőborító, a tipográfiai terv összhangja, valamint a kiadói arculat kialakítása szerepeltek a vita során, kiegészítve a sokszorosítás technikájának követelményeivel, és a felhasznált anyagok választékának, illeszkedésének, célszerűségének felmérésével.

A zsüri a *szépirodalom* kategóriájában 5, *a többszínű (gyermek, ifjúsági) könyveknél* 2, a *szakmai és tudományos könyvek* közül 7, az *ismeretterjesztés, tömeg- és tankönyvekből* 3, a *különleges, művészeti és exportkönyvek* sorából 6 könyvet díjazott. Az elnökség különdíjat adott az Európa Helikon részlegének 3 könyvért. Ugyancsak különdíjat ítélt meg a Magyar Fotóművészek Szövetsége a legszebb fotókönyvnek, a Gink Károly fényképeivel készült Lampedusa: Lighea című kiadványért. A díjak összege kiadványonként 2000—2000 forint. Összesen 25 díjat adott ki a könyvművészeti bizottság.

33 könyv érdemelte ki a zsüri dicséretét. Az I. kategóriában 7, a II-ban 4, a III-ban 8, a IV-ben 5, az V-ben 9 kiadvány készült olyan minőségben, amely megközelítette a díjazottak színvonalát.

Ez alkalommal a zsüri nem értékelte külön a kiadók munkáját. A tapasztalatok nálunk, valamint a külföldi gyakorlat azt bizonyította, hogy a könyvművészeti zsüri elé kerülő anyag nem tükrözheti a kiadók sokrétű tevékenységét. Annyi összetevője van a jó kiadói munkának, hogy ezeket csak szép könyvben kifejezni lehetetlen.

A díjak megoszlása

Mindenesetre érdemes közölni a díjat nyert és dicséretet érdemelt kiadványok megoszlását könyvkiadók szerint:

KIADÓK, NYOMDÁK	Díjas	Dicséretes
Akadémiai Kiadó	5	4,5
Corvina Kiadó	2	1
Európa Könyvkiadó	—	1
Európa Helikon részlege	3	6
Gondolat Könyvkiadó	1	2
Kossuth Könyvkiadó	1	1,5
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó	1	3
Magvető Könyvkiadó	2	1
Medicina Könyvkiadó	2	1
Mezőgazdasági Könyvkiadó	1	3
Móra Könyvkiadó	1	4
Műszaki Könyvkiadó	1	3
Szépirodalmi Könyvkiadó	3	1
Tankönyvkiadó Váll.	2	—
Táncsics Könyvkiadó	—	1

A zsüri értékelő munkájának befejezése után a külföldi vendégek mondották el véleményüket. Összehasonlítást tettek a náluk folyó munkával, és hasznos tanácsokat adtak saját tapasztalataikból.

Az *év legszebb könyvei 1967* díjnyertes és dicséretes kiadványait a május végén, június elején megrendezésre kerülő könyvkiállításon mutatják be.

BEZÚR GÉZA

gi, tudományos és kulturális együttműködés.

Korunk internacionalizmusának elengedhetetlen ismérve a szolidaritás a Szovjetunióval. E megítélés ... érzelmi alapja is: *az út... kijáró tisztelet... harc elismerés... szönet az önze... érzelmi mozz... szerep, amely... ténelmileg be... cializmus he... attól függ, h... Népünk, pá... ta, hazafias... fejlessze, á... val, a több... mokratikus...*

Szakszer... együtt ére... keli áldoz... badságáér... delemben. ... is harcolnak. M... is készek vagyunk ... *adni hősi harcukhoz.* Me... arról, hogy a barbár amerik... elleni igazságos küzdelmükben gy...

NEMZETKÖZI kapcsolatainknak, teve... ségünknek *a proletár internacionalizmus képezi szilárd alapját.* Erről az elvi alapról nem engedjük magunkat semmiféle irányban eltéríteni. Nem tettünk és a jövőben sem teszünk szűkebb szakmai érdekekből engedményeket. A szocialista országok testvérszakszervezeteivel erősítjük az eszmei és cselekvési egységet, a marxizmus—leninizmus eszméi szerint. Szakszervezetünk mind központi, mind üzemi szinten segíti a nemzetközi kapcsolatok, a közös érdekek és célok érvényesítését. Eredményesen képviselik küldötteink hazánk és szakszervezetünk politikáját a nem szocialista országok küldötteivel történő érintkezések során is.

A nyomda-, a papíriparban, a sajtóban és a könyvkiadásban dolgozók 91,7%-a szakszervezetünk tagja. Ez egyrészt arra figyelmeztet, van még tennivaló a szervezés területén is, bár nagyrészt a fluktuáció az oka annak, hogy nem értünk el nagyobb szervezettséget. Másrészt a 91,7%-os szervezettség azt is jelenti, hogy több tízezer ember él, dolgozik hatókörünkben, befolyást tudunk gyakorolni eszmei, erkölcsi, politikai, szakmai magatartására, fejlődésére. Elért eredményeink bizonyítják, hogy tagságunk mind szakmai, mind politikai fejlődése, világnézetének formálása folytonos, jó ütemű és helyes irányú. *A szűk prakticista — trade unionista — szemléletet mindinkább felváltja az alapvető politikai és gazdasági koncepciók megértése és elfogadása.*

Bár három hónap alatt, mióta bevezettük az új gazdasági mechanizmust, még nem sok ... azt bizonyí... új gazdaság... szükségessé... ...bb, gyorsabb

tűnő lehetősége... nösen felülvizsg... mi szervek, va... ...viszonyuk...

...kai t... ...aiban... ...mely... ...segíté... ...apcsol... ...vesen ... ...érdek... ...hetősége... ...zervezet... ...e melle... ...át sem: ...*elően sz... ...nét. Ez a... ...érzékkel*

Tagságunk... lehetőségekhez ... déssel.

Szakszervezet... ja a dolgozók ... elleni védekezé... a kormány és ... zatainak, törvé... tására és betar... lentkező új kö... Szakszervezetü... nyezőt kiemelk...

Az új terme... nek, egészség... való ellenőrzés...

A dolgozók n... kiképzését.

Itt nincs arr... üzemek marad... ségeik teljesíté... ban, hogy a ba... lehet csökkente... *zeti bizottságok... működését, ha... lősségrevonást, törekszünk.*

1945. ÁPRIL... adott a magyar... kezébe vegye a... szocializmus épi... ipar és a Sajtó... helyesen élt az... múlt 23 év min... ba nélkül, de a... rilis 4-e azonba... tett, hanem köt... tántoríthatatlan... marxizmus szell...

...HOZ TARTO...

...k reggelenkint ... homokjából, ...z elkésett szél ...ogantyú ...ját.

...szor ...ei, ...k

...n megütik, ...veszélyek,

...ne nélkül ...ulnak,

akiknek agya ... ketyeg védt... a Röntgen-me... ahol az óráka...

Azokhoz tarto... felettünk átle... megtöltik barr... kiknek bal kar... s jobb keze ... Öklükön pihen... az ő fáradsá... ha botlok — l... s ha igazam ... az létük igaz...

...ik hazánk

1967 MAJ 12

1021

KÖNYVSZEMLE

Kémtörténetek a XX. század-ból címmel tette közzé a *Gondolat Kiadó Pintér István* politikailag helyes célzatú, dokumentumokra épített és jól megírt művét. Pintér tud újat nyújtani a régebbi témájú kémtörténetekben is. Emellett izgalmas és jól orientáló alkotás.

Történelmi sorsfordulókban bővelkedő,

zaklatott és hősi századunk

elevenedik meg egy másik könyv-újdonságban is. A *Kossuth Könyvkiadó* jelentette meg — a Népszerű történelem sorozatban — *Nyekrics* szovjet kutató *Így történt...* című munkáját, amely a Nagy Honvédő Háború kitörésének közvetlen előzményeiről és első szakaszáról szól. „A háborúnak, ennek a borzalmas tragédiának nemcsak jó vége volt, hanem nehéz kezdete is... Nem beszélhetünk csak úgy mellékesen azokról az okokról, amelyek a háború kezdeti szakaszának vereségeihez vezettek" — vallja a szerző. Szenvedélyes igazságvággyal, de mindvégig tudományos higgadtsággal boncolgatja a sztálini politika és hadvezetés vétkes mulasztásait, amelyek súlyos szenvedéseket zúdítottak a szovjet népre. A szocialista rend, a párt és az igaz ügyért harcoló sokmilliós tömegek történelmi és erkölcsi nagyszerűségét igazolja, hogy a szörnyű nehézségek ellenére is legyőzték a fasiszta hordákat. Bizonyítékokban gazdag, népszerű stílusú könyv; érvelésében és következtetéseiben egyaránt sok a gondolkodásra késztető igazság.

Figyelemre méltó kötetek szolgálják és serkentik azoknak az olvasóknak az érdeklődését is, akiket a

régi idők romantikája

foglalkoztat. A nemes és áldozatos emberség, a hazafias lángolás és tudományszeretet egyik magyar hősének, Magyar Lászlónak életútját rajzolja meg *Németh Imre* kitűnő regénye, az *Őserdők mélyén*. A múlt század egyik világviszonylatban is leg-

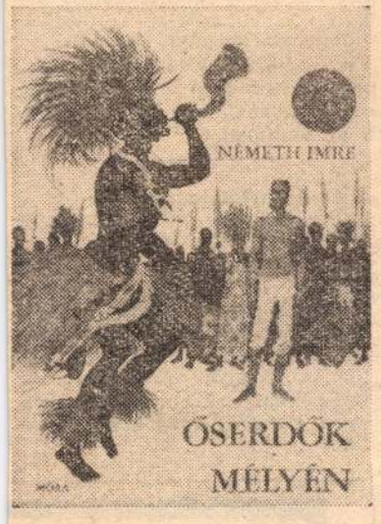

jelentősebb Afrika-kutatója volt a mostoha sorsú, semmilyen nehézségtől vissza nem riadó magyar tudós. Földrajzi felfedezései mindenütt elismerésre találtak — a Bach-korszak Magyarországának hivatalos körein kívül. Romantikus élete is, emberi értékei is vonzó színekben csillognak a regény lapjain, amely elsősorban — de korántsem csupán — az ifjú olvasók tetszésére tarthat számot. *(Móra)*

Trója és Mükéné újrafelfedezőjének, Schliemann-nak életregényét nyújtja a német *Stoll* hiteles és szórakoztató kötete *(Trójáról álmodott)*. Maga Schliemann szolgált legjobb forrásául, hiszen magyarul is olvasható önéletrajzában különféle vállalkozásainak, családi életének és — ami halhatatlanná tette — ásatásainak sok-sok részletét örökítette meg. Ez a „lángeszű dilettáns", Homérosz szerelmese, aki már-már naiv hittel kereste Priamosz és Agamemnón várát és — mellesleg — kincseit, új korszakot nyitott az ókortudományban. Stoll merészen, de hőse alkatához is illően alkalmazza a regényesítés érzelmileg hatásos fogásait. *(Európa)*

Az ókori történelem és kultúra pompás felkészültségű, szépírói érzékkel is megáldott népszerűsítője, az angol *Graves* immár harmadik kiadásban megjelent regénye *(A vitéz Belizár)* most is bestsellernek ígérkezik. A Római Birodalom végső bomlását, a VI. századi Bizánc véres-tömjénes gomolygását idézi elénk, markáns hősök küzdelmének, jellemének és intrikáinak tükrében. *(Gondolat)*

Nem hogy értékelni, de cím szerint megemlíteni is nehezen tudnám ismeretterjesztő könyvkiadásunk újabb köteteit. Talán nem lesz érdektelen, ha mindenekelőtt a *Színháztudományi Intézet* vállalkozására, az elvi és népszerűsítési tekintetben egyaránt fontos,

Százezrek Színháza

című sorozatra hívjuk fel a figyelmet. Az eddigi négy kötetben szerencsésen találkozik az irodalomtörténeti-dramaturgiai tudományosság a könnyed előadási móddal, főképpen *Hegedűs Géza* és *Staud Géza* tanulmányában *(A néző művészete*, illetve *A rendezés titkai)*. Olyan problémákat elemeznek, amelyek nemcsak a szakemberek szűkebb körét, hanem minden igényes és kulturált színházlátogatót is érdekelnek. A műkedvelő csoportok is jó hasznát vehetik a füzeteknek, amelyek az intézet szigorúbban értelmezett kutatómunkáját egészítik ki.

A speciálisabb ismeretterjesztést képviseli *Szymon Pilecki* kötete, amely a korszerű repülés légköri és élettani problémáit taglalja *(Ikarosznál bölcsebben*, Zrínyi Kiadó), valamint *Hani Goro* haladó szellemű, tárgyilag újszerű és gazdag monográfiája *(A japán nép története*, Gondolat Kiadó).

A szépirodalmi termésből az a három kötet magaslik ki, amely a

klasszikus líra

értékeit közvetíti a verskedvelők számára. A Nyugat egyik gyönyörű tehetségű nagyjának, *Tóth Árpádnak* teljes szépirodalmi hagyatékát (összes verseit, versfordításait és novelláit) tartalmazza a *Helikon Klasszikusok* legújabb kötete — a műszaki szerkesztés finom megoldásaival ékesen.

A „nagy triász" — Babits Mihály, Szabó Lőrinc és Tóth Árpád — híres és közismert fordításaiban, *Baudelaire* halálának századik évfordulójára jelentette meg a *Magyar Helikon* az immár irodalomtörténeti csúcsokról reánk tekintő életművet, *A Romlás virágait*. Jelentős értéke az új kiadásnak *Szegzárdy-Csengery József* részletes, versmagyarázó funkciót is betöltő jegyzete, *Kass Jánosnak* a baudelaire-i izzást, kínt, lázongást érzékeltető illusztrációja és *Szántó Tibor* megnyerően nemes tipográfiája.

Tartalmilag nyújt újat az *Európa Kiadó* „fehér sorozatának" kétkötetes remeke: a *Klasszikus kí-*

nai költők. Az időszámításunk előtti X. századtól jelen századunk hajnaláig ível a leghivatottabb tudósaink — *Csongor Barnabás* és *Tőkei Ferenc* — válogatását tartalmazó lírai anyag. A fordítások művészi szépségeit a filológiai alapvetés hitelesíti. A nyugalmas elmélkedés költői megörökítésétől, a gondolati és érzelmi líra sok évszázados hagyományain át, a modern irodalom első szárnypróbálgatásáig pompáznak itt a legdicsőbb alkotók és a név szerint olykor ismeretlen mesterek versei — sajátos hangon, különös szimbolikával és ritmusban, de mindig a jót, igazat és szépet dicsérve, halhatatlanul.

Falus Róbert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
NÉPSZABADSÁG

HÍREK

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Benedikt Ottó* Kossuth-díjas akadémikusnak, a Magyar Tudományos Akadémia Automatizálási Kutató Intézete igazgatójának több évtizeden át végzett kiemelkedő politikai és tudományos munkássága elismeréséül 70. születésnapja alkalmából a *Munka Vörös Zászló Érdemrendje* kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át; a kitüntetés átadásánál ott volt *Cseterki Lajos*, az Elnöki Tanács titkára és *Óvári Miklós*, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője is.

— **William V. S. Tubman**, a Libériai Köztársaság elnöke újraválasztása alkalmából küldött jókívánságaiért táviratban mondott köszönetet Losonczi Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének.

— **Dr. Bíró József** külkereskedelmi miniszter és dr. Szalai Béla miniszterhelyettes Horst Söllének, az NDK kereskedelmi miniszterének meghívására csütörtökön Berlinbe utazott, hogy a két országot érintő gazdasági kapcsolatokról tárgyaljon.

— NÉPFRONTKÜLDÖTTSÉG utazott csütörtökön Helsinkibe. Bugár Jánosné, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese és Hajduska István, az országos tanács tagja a Népfront képviseletében részt vesz a Finn Nép Demokratikus Uniójának kongresszusán.

— A MOSZKVAI AKADÉMIAI MŰVÉSZSZÍNHÁZ görögországi vendégszereplése az ottani események miatt elmaradt, s most az együttes Bulgáriában lép színpadra. A turné következő állomása Magyarország és Ausztria lesz.

— *JÉNAI JOGÁSZVENDÉGEK — a jogtudományi egyetem két oktatója — látogattak Pécsre, ahol eszmecserét folytattak a jogtudományi egyetem professzoraival a gazdasági reformmal kapcsolatos jogi kérdésekről.*

— **Az Európai Gazdasági Bizottság** szerepéről a nemzetközi közlekedési együttműködésben előadást rendez a Közlekedéstudományi Egyesület ma délután 3 órai kezdettel a Technika Házában.

— **Prágai tavasz zenei fesztivált** csütörtökön ünnepélyesen megnyitották. A csehszlovák fővárosban huszonkettedszer megrendezett zenei seregszemle június 4-ig tart. A fesztivál zenei eseményei ma kezdődnek.

Bátor egér

Az alkohol nemcsak az embert teszi vakmerővé, de bátorságot önt az egerekbe is — állapította meg egy francia állatorvos; gyenge alkoholtartalmú tej fogyasztása után az egér nem ijed meg többé a macskától.

— **A harmadik nagyszabású postarablásra** került sor néhány héten belül szerda este Bécsben; három fiatalember egy postahivatalból 2,4 millió schillingot zsákmányolt

— **Dinh Ba Thi** a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front budapesti állandó képviseletének vezetője átadta a Révai Nyomda képviselőinek a DNFF Tran Phuról elnevezett nyomdája dolgozóinak levelét és ajándékát és köszönetet mondott a vietnami nyomdával baráti kapcsolatot tartó magyar nyomdászok testvéri szolidaritásáért.

— DOMBÓVÁRI VASUTAS-FIATALOK VIETNAMÉRT. Az élüzem címmel kitüntetett dombóvári vasúti csomópont 250 KISZ-fiatalja elhatározta, hogy májusi fizetésének 3 százalékát a vietnami nép támogatására ajánlja fel. Kezdeményezésükhöz csatlakoztak a MÁV-állomás szocialista brigádjai is.

— **Egyházi személyek eskütétele.** Csütörtökön budapesti egyházi személyek ünnepélyes eskütétele volt a Fővárosi Tanácsnál; 16 római katolikus, 7 református, 2 evangélikus és egy izraelita lelkész tett esküt alkotmányunkra. Az egyházi személyeket Hantos János vb-elnökhelyettes üdvözölte.

A pont súlya

A leningrádi mérésügyi intézetben lemértek egy pontot. A golyóstoll által hagyott parányi nyom súlya 0,00001158 grammnak bizonyult. A leningrádi kvarcmérleg, amelynek mását a montreali világkiállításon is bemutatják, ezer milliomod gramm pontossággal mér.

— *A JÓZSEFVÁROS TÖRTÉNETÉRŐL nyílt kiállítás a VIII. kerületi Bródy Sándor utca 23/b. szám alatt létesített helytörténeti kiállítóteremben. Az érdekes dokumentumokat kedden, csütörtökön és szombaton 15—19, vasárnap 9—13 óra között lehet megtekinteni.*

— A LIPCSEI MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁS magyar pavilonjának anyagát csütörtökön mutatták be meghívott szakembereknek Budapesten, a mezőgazdasági kiállítás területén. Az anyag egy részét május közepén indítják útnak Lipcse—Mark—Kleebergbe, a vásár színhelyére.

— *MAI DRÁMÁK címmel hétfő este 7 órai kezdettel a TIT felolvasószínpadán bemutatják Dürrenmatt Meteor című művét. Bevezetőt mond Fáy Árpád.*

— MEGÉRKEZETT AZ 500. VAGON külföldi áru a Budapesti Nemzetközi Vásárra, amelynek területén — egy héttel a nyitás előtt — 40 szakma négyezer szakembere dolgozik.

— *A KÉPES LEVELEZŐLAP TÖRTÉNETÉRŐL nyílt kiállítás csütörtökön a soproni Festő-teremben. A kiállítást dr. Csatkai Endre Kossuth-díjas művészettörténész nyitotta meg.*

— **Egy hétig Moszkva volt** — egy hatalmas anticiklon jóvoltából — a Szovjetunió legmelegebb területe, ahol minden délben 28—30 fokot mutatott a hőmérő árnyékban. Ilyen meleg 90 éve nem volt májusban az orosz sík-

figyelmeztető

A hirtelen jött nagy melegben kellemes felüdülést nyújt az úszkálás; a víz azonban egyben könyörtelen, veszélyes ellenfele is lehet a fürdőzőknek. Bár még meg sem kezdődött a fürdőzési szezon, máris halálos vízi balesetről számol be a rendőrségi jelentés. Egy 13 éves iskolás fiú a déli összekötő vasúti híd budai hídfőjénél, az úgynevezett lágymányosi gödörben úszkált, (hiába tiltja a rendőrség, évek óta nagy keletje van e veszélyes „strandnak"); aztán hirtelen elmerült. A tűzoltók — akik partra hozták — már csak a szomorú tényt tudták megállapítani: Gyöngyösi Miklós vízbe fulladt.

Minden évben áldozatot követel a víz. A kisfiú halála szolgáljon figyelmeztetésül gyerekeknek és felnőtteknek, akik gyakran maguk is oktalanul virtuskodnak, könnyelműsködnek. A gyerekhalál híre felidézi a tavalyi vízibaleset-sorozatot: részegen csónakázó férfiak fulladtak meg; gondatlan szülők kisgyerekeket hagytak a gumimatracokon egyedül; mélybe merészkedtek olyanok, akik hadilábon álltak az úszással; beteg, idős emberek több órás napkúrázás után vetették magukat hideg vízbe és — valamennyien ottvesztek.

Sajnos, sokáig sorolhatnánk még a tragikus eseteket. Pedig az is köztudomású, hogy az illetékesek — elsősorban a rendőrség — mindent megtesznek a balesetek megelőzéséré. Évről évre elhangzanak a jól ismert figyelmeztetések a szabadban fürdés veszélyeiről, külön apparátus igyekszik megelőzni a bajt mentőhajókkal, csónakokkal, helikopteres figyelőszolgálattal. De — elsősorban mindenkinek magának kell fegyelmezettebbnek lennie. S bár nem mindig kíséri köszönő szó, figyelmeztessük közelünkben felelőtlen társainkat a veszélyre, hogy a kellemes nyári napnak minél kevesebb családban legyen fekete árnyéka.

Sz. F.

Ékszervasárnap az Iparművészeti Múzeumban

Május 21-én *ékszervasárnap* lesz az *Iparművészeti Múzeumban*, s ezt a rendezvényt 28-án megismétlik.

Reprezentatív kiállítás várja a közönséget, hasonlóképpen, mint a múlt esztendőben a *gyémántkincsekből*, a *legszebb elefántcsont-faragványokból* és az *arany tárgyakból* rendezett egynapos tárlaton. A múzeum földszinti aulájában 14 tárlóban több száz ékszerritkaság sorakozik majd. A kiállítás önálló része lesz a *drágakövek* és a *féldrágakövek* bemutatója; anyagát a Természettudományi Múzeum kölcsönzi.

A gyémántparádék két vasárnapján 10 órától 18 óráig várják az érdeklődőket az Iparművészeti Múzeumban.

— **Az Antarktiszon** tett körútjáról csütörtökön befutott a leningrádi kikötőbe az Ob Diesel-elektromos hajó, fedélzetén 140 kutatóval, a 11. szovjet déli-sarki expedíció részvevőivel és a 12. expedíció néhány munkatársával, valamint azokkal a magyar, bolgár, lengyel és csehszlovák tudósokkal, akik a szovjet délisarki kutatóállomásokon dolgoztak.

A SID
m
tisztít
A pasz
nyo
a

1967 MÁJ 1021 Kass János

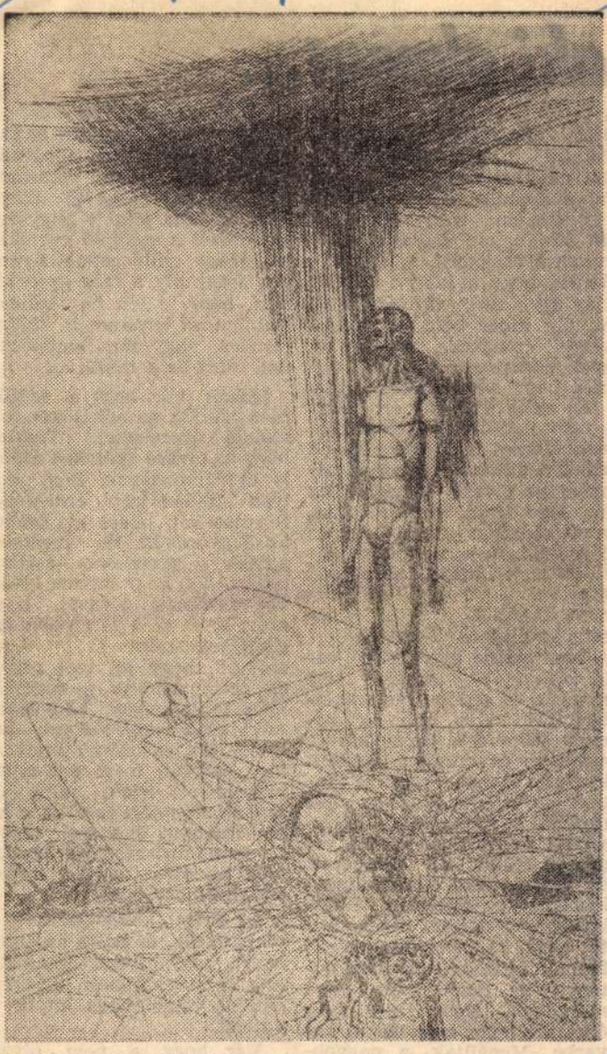

Kass János 1967. évi Munkácsy-díjas művész illusztrációja
Az ember tragédiájához

Helikon antikvárium
— a szép könyvek boltja

Váci utca 28.: Helikon antikvárium. Milyen elgondolásokat, terveket hordoz ez az új elnevezés?

A válaszért Domokos Jánoshoz, az Európa Könyvkiadó igazgatójához fordultunk.

— Az Állami Könyvterjesztő Vállalattal határoztuk el, hogy egy boltot a Helikon-kiadványok terjesztésére és propagálására állítunk be. Erre az antikváriumra esett a választásunk, egyrészt azért, mert a bolt törzsközönsége eddig is a szép könyvek, a művészeti albumok, a metszetek gyűjtői közül rekrutálódtak, másrészt az itteni galéria igen alkalmas arra, hogy *állandó kiállítást rendezzünk a Helikon-kiadványokból.* Természetesen nem csupán bemutatni kívánjuk a könyveket, illusztrációkat stb., hanem eladni is. S az újak mellett a Helikon-kiadványok antikvár példányait is árusítjuk.

Az első kiállítás már megnyílt. Domokos János igazgató mutatta be a kiadó új bibliofil sorozatát, amelynek első kötete *Kass János* tizenöt rézkarca Az ember tragédiájához. Az album alakú kötet a műhöz készült 30x30 cm-es rézkarcokat, a hozzájuk készült vázlatokat, meg a Tragédia megfelelő szövegrészeit tartalmazza. A kötethez *Juhász Ferenc* írt bevezetőt. A különleges kivitelű és korlátozott példányszámú albumot csak azok vá[illegible]lhatják meg, akik elő-je[illegible] kiállítá-

mutatjuk itt be, hanem speciális kiállításokat is tervezünk a könyvművészet iránt érdeklődőknek: különböző tipográfiai megoldásokat, művészi könyvkötészeti formákat kívánunk bemutatni. 1968-ban megjelentetünk egy reprezentatív kötetet a legszebb magyar illusztrációkkal és grafikákkal — azt is itt állítjuk ki.

— A Kass-albummal indult bibliofil sorozatnak mi lesz a folytatása?

— A második kötet *Giuseppe Tomasi di Lampedusa* könyve a *Lighea, Borsos Miklós* lavírozott tusrajzaival és *Gink Károlynak* Borsos szobrairól készült felvételeivel. Majd *Egry József Balaton* című kötete következik, különlegesen reprodukált rajzokkal, festményekkel.

— Készülünk a magyar könyvnyomtatás ötszázadik évfordulójára: évenként megjelentetünk egy-két könyvet az úgynevezett tipográfiai sorozatunkban. *A magyar könyvkiadás legszebb hagyományait kívánjuk ezekkel a kiadványainkkal ápolni.* Gazdagon illusztrált kötet fogja bemutatni a debreceni rézmetsző diákok tevékenységét, egy-egy tipográfiai stílust, a reformkor magyar könyvkiadását, a legszebb illusztrációkat, Kner Imre levelezését stb.

— Szeretnénk a bolttal közösen kialakítani *a szép könyvek barátainak táborát.* Azt tervezzük, hogy egyes könyvek illusztrációit, egy-egy metszetet, nyomatot, kis példányszámban, darabonként is árusítunk majd — kizárólag [illegible] boltban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KÖNYVTERJESZTŐ
TÁJÉKOZTATÓ

aki elmer

már gyerekeket elmerülten kutatni a könyvespolcokon, aki megfigyelte, hogy csillan fel a szemük, sokszor csak egy-egy cím, vagy színes fedél láttán, aki észrevette arcukon a csalódást, amikor kiderült, hogy a könyv, amire már egy hete várnak, még mindig nincs bent, az joggal vetheti szememre, hogy ne legyek ünneprontó. Örüljek annak, hogy hány gyerek olvas.

Ez mind igaz, de én mégis a nem olvasó gyerekekről szeretnék most írni, akkor is, ha minden tollra kínálkozó élményem az olvasó gyerekekhez fűz. Mert izgat, mert bosszant, a megoldatlan kérdés, hogy az ő esetükben — normális körülmények között nevelkedő gyerekekre gondolok — miért nem torkollott a betűk ismerete az olvasás élményébe.

A nem olvasó gyerekekkel való találkozás nemigen hagy maradandó emléket az emberben. Két kerek fejű, és komoly pillantású, tíz év körüli, rendesen és tisztán öltözött kisfiúra azonban most is emlékszem. Négy vagy öt éve történt, egy peremkerületben tartott ankéton, hogy ez a két gyerek felállt, és csöndesen, de határozottan keresztülgyalogolva a széksorokon, kifelé igyekezett, mikor meghallotta, hogy itt most könyvekről fogunk beszélni. Megkérdeztem tőlük, hogy miért nem maradnak. Nem lepte meg őket a kérdés, nem jöttek zavarba. Megálltak, a nagyobbik rám nézett, és azt mondta: Mi úgyse szokunk otthon olvasni. Hangjában nem volt se öröm, se bánat, a befejezett tényt közölte. Ők nem szoknak olvasni, hát minek töltse itt az idejét. Igazán illedelmesen köszöntek, mielőtt kimentek a teremből. A többi gyerek összesúgott, némelyik halkan vihogott, volt, aki cinkos megbotránkozással a pillantásomat kereste. Szegény

láthatatlanul — ezeken az ankétokon. Hogy nem ülhetnek ott, mint az iskolai műsoros ünnepélyeken, ahol ki büszkén, ki meg titkolt irigységgel figyeli a szereplő gyerekeket. Hány szülő gondol ilyenkor arra, míg a más gyerekét nézi, hogy talán be kellene iratnom az enyémet is különtornára, vagy tanulhatna zenét, mint az a másik...

Igazán kár, hogy a szülők nem hallják az ankétokon felszólaló gyerekeket. Tudom, hogy az olvasó gyerekek szülei is csodálkoznának, hogy milyen minden iránt érdeklődő, felszabadult, lelkes kis ember az ő gyerekük. Ha meghallgatnák a gyerekeket, amikor elmondják, hogy milyen könyvet szeretnek olvasni, hogy azért szeretik a történelmi regényeket, mert azok arról szólnak, hogy mi volt régen, és azért szeretik a tudományos fantasztikus könyveket, mert azok arról szólnak, ami majd lesz, és azért szeretik a mai tárgyút, mert azt olyan gyerekekről írják, mint ők maguk, és miért szeretik a híres emberek életrajzát olvasni, és az utazásokról szólót, meg az olyat, ami a művészetekről szól...

Az ember hallgatja őket, és meghatódik, és hálás az élményért, hogy ilyen izgalmasnak és sokszínűnek és szépnek és végtelennek látják a világot.

Kár, hogy a nem olvasó gyerekek szülei mindezt nem hallják. Talán valami elhatározás érlelődne bennük. Mert ha nem is lehet minden gyerekből balett-táncosnő vagy zongoraművész vagy sportbajnok, *érdeklődő, művelt, könyvszerető ember biztosan lehet.* Talán megpróbálnák gyereküket hozzásegíteni ahhoz a semmihez sem hasonlítható örömhöz, amit egy gyermekkori könyvélmény jelent

Réber László 1967. évi Munkácsy-díjas művész rajza Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék című gyermekkönyvéhez (Móra)

könyvtárosnőt is nagyon bántotta a malőr. Mintha ő volna felelős azért, hogy ez a két betyár nem átallja kimondani, hogy ők úgyse szoknak olvasni. Legalább maradna otthon az ilyen, vagy ha már ide vetődött, ülne meg nyugodtan. Ott ült a sok kedves, értelmes, olvasó gyerek, s nekem mégis az a kettő hiányzott, aki elment.

Akkori romantikus felbuzdulásom, persze, gyorsan elmúlt. Nem szaladtam utánuk, nem írtam fel a nevüket és nem küldtem nekik könyveket. A kedves, barátságos könyvtárra is csak homályosan emlékszem. De ezt a két gyereket nem felejtettem el. Valahányszor olvasó gyerekekkel találkozom, valahányszor ankétot tartok és hallgatom az egymás után záporozó okos vagy fontoskodó, szemérmes vagy éppen kihívó hozzászólásokat és kérdéseket, kívánságokat és bírálatokat, tetszés- vagy nemtetszés-nyilvánításokat, mindig eszembe jut ez a két gyerek, meg a többi, aki sose jön el, aki nem olvas.

Sajnálom, hogy a szülők vehetnek

Amire negyedszázad múlva is úgy emlékezik vissza a felnőtt, mint a gyermekkor egyik sosem fakuló színfoltjára.

Nem akarom én most a szülők felelősségét felemlegetni. Egyszerűen *sajnálom a nem olvasó gyerekeket.* Színtelenebb, szegényebb a gyerekkoruk, s ha felnőve meg is ismerik az olvasás örömét, azt, amit gyerekkorukban mulasztottak, már nem tudják pótolni.

Közeledik a könyvhét, az iskolaév befejezése, a vakáció. Alkalom a könyvvásárlásra, az ajándékozásra, idő az olvasásra.

Vajon biztos az, hogy annak a nem olvasó gyereknek nincs kedve olvasni? Vagy talán akadna egy-két könyv, amely meghozná a kedvét?

És most nem bánom, ha az éles eszű olvasó leleplez engem, és azt gondolja: Ahá, kilóg a lóláb! Mindez csak arra szolgált, hogy engem rábeszéljen: vegyek könyvet a gyereknek.

Eltalálta a kedves
Valóban

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Kass János

1968 JAN 28

NÉPSZAVA

1021

(Kass János rajza)

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP,
JANUÁR 28.

A Nap kel 7 óra 17 perckor, nyugszik 16 óra 37 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI

Várható időjárás vasárnap estig: felhőátvonulások, szórványosan fellépő kisebb havazások. Viharos lökésekkel kísért élénk északnyugati, északi szél. Hófúvások. Várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában mínusz 3—8 fok között, a vastag hótakaróval borított, szélvédett helyeken mínusz 10 fok körül. Legmagasabb nappali hőmérséklet mínusz 4— plusz 1 fok között lesz. — A Duna Budapestnél: 310 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon KÁROLY nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Ha a Tükör nevű műbőrápoló nem található a boltokban, miért nem nevezik inkább Zsebtükörnek?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy a Ford Művek aranyo-

Vasárnapi mozaik

BEMUTATKOZOTT

A SZABAD GÖRÖG MŰVÉSZEK EGYÜTTESE

A hazánkban vendégszereplő Szabad Görög Művészek Együttese vezetője és több tagja szombaton a Magyar Sajtó Házában újságírókkal találkozott. Geraszimosz Sztavru újságíró és író, az együttes vezetője egyebek között elmondotta, hogy a társulat azokból a művészekből alakult, akiknek a neofasiszta katonai junta uralma elől sikerült elmenekülniük Görögországból. A csoport célja: bemutatni a világnak azt az új görög művészetet, amelyet megsemmisítéssel fenyeget a diktatúra, s amely nem kaphat pódiumot a mai Görögországban. A sajtótájékoztatón részt vett Dora Yannakopulu színésznő, Thedorakisz dalainak első előadója, népszerűsítője. Az együttes tegnap este sikerrel mutatkozott be a Patakr István Művelődési Házban. Ma este a Központi Tiszti Házban, majd Veszprémben, Ceglédben és Salgótarjánban mutatják be műsorukat. A görög művészek tőlünk a Szovjetunióba, Bulgáriába, Lengyelországba és Csehszlovákiába mennek, majd a skandináv államok meghívásának tesznek eleget.

— **A párizsi Magyar Intézet** igazgatója pénztek este fogadást adott a francia—magyar kulturális csereegyezmény értelmében a francia fővárosban tartózkodó magyar íróküldöttség tagjai: Dobozy Imre, a Magyar Írók Szövetségének főtitkára, Váci Mihály költő, az Új Írás szerkesztője és Almási Miklós, a Színháztudományi Intézet kutatója tiszteletére.

Felvétel

— **A sümegi kórházban** szombaton átadták rendeltetésének a 80 ágyas új belgyógyászati pavilont. Az új épület felszerelésével és berendezésével együtt csaknem 2,5 millió forintba került.

— **AZ ORSZÁGOS TANSZERGYÁRTÓ** és Értékesítő Vállalat mintegy harminc országba exportál biológiai szemléltetőeszközöket. A tanszercsere-egyezmény keretében évi 20 millió értékű importot bonyolít le. Foglalkozik külföldi viszonylatban filmek cseréjével is.

LOTTÓSORSOLÁSOK

Február 2-án Sárbogárdon, 9-én Kiskunhalason, 16-án Üllésen és 23-án Budapesten lesznek a lottósorsolások. A januári tárgynyeremény-sorsolási sorozat utolsó húzását a 4. játékhét szelvényeivel hétfőn tartják a Lottó Igazgatóságon.

— **Kilenc idős asszonynak** nyújtották át szombaton Salgótarjánban a Szocialista Hazáért Érdemrendet. Valamennyien a felszabadulás előtti illegális kommunista mozgalomban férjük oldalán harcoltak, s férjeik a fasiszta terror áldozatául estek.

Szóvá tettük — intézkedtek

Lapunk január 19-i számának »Körtelefon«-jában szóvá tettük, hogy az Orosházi Faipari Vállalat magasabb termelői áron akarja csak szállítani a fővárosba a cirokseprűt. Miután a többi szállító cég alacsonyabb termelői áron készíti az árut, az Orosházi Faipari Vállalat kalkulációja akadályozza a cirokseprű-ellátást. Az orosházi vállalat most közölte,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

PICASSÓ CEGLÉDEN!

Tárlat a béke jegyében

NEMZETKÖZI GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS A KOSSUTH MÚZEUMBAN

AZ NDK az Intergrafik 67 kiállítással másodízben hirdetett grafikai seregszemlét a világ művészei között. Az összegyűlt hatalmas anyag hívén szolgálja a rendező szervek célját, közvetíti a föld valamennyi népének békevágyát. *A Szovjetuniótól Mexikóig, Japántól Spanyolországig ezt bizonyítja ez a művészeti körkép.*

A júliusi *berlini szemle* után a vándorkiállítás anyagát először hazánkban mutatták be. Tíz napon keresztül *a Műcsarnokban* láthatta közönségünk a kitűnő nemzetközi anyagot. S hogy Cegléd város is megismerhesse a neves gyűjteményt, a *közel félezer munkából bemutatunk 50 művet, amely kellően reprezentálja az Intergrafik 67 színvonalát.*

A grafika, más képzőművészeti műfajokhoz hasonlóan, *magán viseli a kor jellemző stílusjegyeit*, tükrözi az aktuális művészeti áramlatokat. S miután a XX. század fő jellemzője *a változás, az útkeresés*, a különböző művészeti irányok egymás mellett élése —, a jelen kiállítás anyagát úgy rendeztük, hogy a főbb stílustörekvések helyet kapjanak. Bemutathatjuk a kiállítás keretében múzeumlátogató közönségünknek a magyar származású *Viktor Vasarelyt*, az op-art egyik fő képviselőjét, akinek „Kék négyzet" című műve az irányzat reprezentáns darabja.

VÁSÁRHELYI VIKTOR Pécsett született. Az utóbbi években *az op-art irányzattal vált híressé*, amelyet geometrikus elemekkel épülő díszítő motivumai miatt különösen a női divat kapott fel.

A tárlaton a világ egyik legnagyobb élő művészegyénisége, *Pabló Picasso*, „Festő és modellje" című alkotásával szerepel. A kis méretű remekmű számot ad a mester ragyogó rajztudásáról, az *aquatintatechnika lehetőségeinek maximális kihasználásáról* és ízelítőt a rá jellemző formai és kompozíciós sajátosságokból. Japán, koreai, jugoszláv és svéd grafikusok mellett *a magyar művészeket Kass János „Auschwitz"* rajza képviseli.

A szimbolizmus jegyében fogantak a nyugat-berlini fiatal *kubai Raffael Zarza* ragyogó rajzai, gondolatgazdag „*Bikaviadal-őrület*" kompozíciója.

A mindennapi élet egyszerű és ünnepi eseményei jelentkeznek a *vietnami, dán, bolgár, angol, indiai művészek lapjain. A szovjet kiállítók* az aktuális események reakciói mellett a témáikkal szintén visszavonulnak a múltba is.

AZ INTERGRAFIK 67 anyaga a nemzetközi grafika élvonalbeli művészeinek felvonulása. A kiállított színes litográfiák, metszetek, tusrajzok, karcok a műfaj ezerfajta technikai lehetőségeit igazolják. Képet kapunk a világ sokféle nemzetének, népének *sajátos* összetételű *kultúrájáról, egyéni vonásairól*. Egyben tisztán érzékelhetjük a különböző stílusáramlatok hatását, továbbélését, formálódását. De egyvalami megdöbbentően közös, *és minden művészben*, valamennyi formatörekvésben lüktet. Egy gondolat, egy fő tartalom, amely a legkülönbözőbb formákban is testet ölt — *a háború elleni tiltakozás gondolata.*

A BERLINI kulturális intézmények a béke jegyében hirdették meg *az Intergrafik 67 felhívását*. Ezt a gondolatot akartuk mi is követni a Kossuth Múzeum kiállításának rendezésével.

Egri Mária
muzeológus

át, javítását szakosítva végez-
hé? A klub nemcsak újszerű-
ségével, hanem hasznosságá-
val is felkeltette a mezőgazda-
ságban dolgozó gépészek ér-
deklődését s ez biztosítéka a
további rendezvények sikeré-
nek.

GIMEGYKA

E furcsa nevű klub szín-
tén az újonnan alakultak
között szerepel. A klubot
fiatalok: gimnazisták, egye-
temisták és katonák láto-
gatják — ennek rövidíté-
séből született az elnevezés.
A klub az iskolai napközi
otthon ebédlőjében kapott
ideiglenesen helyet, egy-egy
rendezvényét nyolcvan-száz
fiatal látogatja. A program-
ban elsősorban neves embe-
rekkel — színészekkel, írók-
kal, humoristákkal, táncdal-
énekesekkel, labdarúgókkal
való találkozások, különböző
társasjátékok szerepelnek. És
természetesen tánc. A tánc
azonban ebben a klubban nem
úgy zajlik, mint másutt. Időn-
ként meg-megszakítják, leve-
títenek egy-egy rövidfilmet,
elmondanak egy-egy verset,
felolvasnak egy rövid novel-
lát, vagy éppen rögtönzött
vitát rendeznek egy új film-
ről vagy színházi bemutató-
ról.

MŰVÉSZKLUB

A klub elnevezése nem pon-
tos: nem művészek, hanem
inkább művészetpártolók lá-
togatják. Két éve működik,
negyven-hatvan résztvevővel.
Minden pénteken találkoz-
nak, különböző művészeti
előadásokat, élménybeszámo-
lókat rendeznek. Meghívták
már maguk közé Dobos Attila
zeneszerzőt és más művé-
szeket is. A klubtagok kö-
zül, akik külföldön jártak,
élménybeszámoló keretében
mondják el tapasztalataikat.
Váradi Ildikó tanárnő pél-
dául görögországi, Reinhard
Tibor tanár pedig olaszorszá-
gi utazásáról beszélt. Rem-
sey Jenő festőművész gyak-
ran mesél a klub tagjainak
párizsi éveiről, élményeiről.

IFIVEZETŐK KLUBJA

Két esztendeje alakult azok-
ról a középiskolás fiatalok-

ban az öregek, a nők
ban pedig elsősorban
talasszonyok találkozna
mással. Valamennyi
eleven, pezsgő az élet
lában gondosan elkés
megvitatott munkater
ján tartják a foglalko
A tartalmas klubéle
hogy valamennyiben
szeresen biztosítják
ság számára a legfontosabb
lapokat és folyóiratokat. A
rádió, a televízió, a lemez-
játszó és a magnetofon már
a legtöbb klubban megtalál-
ható. A nevelőmunkának az
előadás, a kötetlen beszélge-
tés és a vita a legkedveltebb
és legnépszerűbb formája.

A klubok eredményes mun-
kájának alapfeltétele, hogy íz-
léses, kultúrált berendezé-
sükkel, otthonos légkörük-
kel, barátságos hangulatuk-
kal szinte hívják falaik közé
a pihenni, szórakozni, művе-
lődni vágyó embereket. En-
nek a feltételnek ma még
nem minden klub felel meg.
A legtöbb a művelődési ház-
ban kapott helyet, amely se
nem modern, se nem vonzó.
Sajnos, a tárgyi feltételek biz-
tosításával ma még nem büsz-
kélkedhetnek Gödöllő város
népművelésének vezetői. Az
adott lehetőségekhez képest
azonban mindent megtesznek
a klubok munkájának eredmé-
nyesebbé tételéhez. És ez sem
kevés.

Prukner Pál

szaki és fizikai dolgozók
közül egyaránt kikerülő újí-
tók munkáját. Tíz éve gyárt-
juk például a motorkerék-
pár-oldalkocsit. Világos, hogy
itt valóban *újat* adó megol-
dással lehet csak jelentkezni;
a kisebb ötletek régen ki-
fogytak. És mégis: szép szám-
mal van az oldalkocsi töké-
letesítését elősegítő újítás.

Három és fél esztendő alatt
6 700 000 forintot hozott —
megtakarításként — a gyár-
nak az újítómozgalom; érde-
kes lenne pontról pontra
nyomonkövetni, hogyan is ala-
kultak az eredmények, en-
nél sokkal lényegesebb azon-
ban, hogy: a fejlődéssel gon-
dok is járnak. Nem sikerült
megteremteniök *az ügyvitel*
zökkenőmentességét. Lassan
túl hosszú idő alatt születik
meg egy-egy döntés, megtör-
tént, hogy négyszer, ötször
is ide-oda utaztatták az újí-
tást Vác és a budapesti köz-
pont között. Az új mecha-
nizmus jelentette változások
itt is előrelépést kell, hogy
hozzanak: az új eljárás *gyor-*

1967 SZEP - 1.

Kass János kiállítása

1021

A Miskolci Galériában 1967. augusztus 18-án nyílt meg Kass János grafikusművész gyűjteményes kiállítása. Két rajzot mutatunk be a kiállítás anyagából.

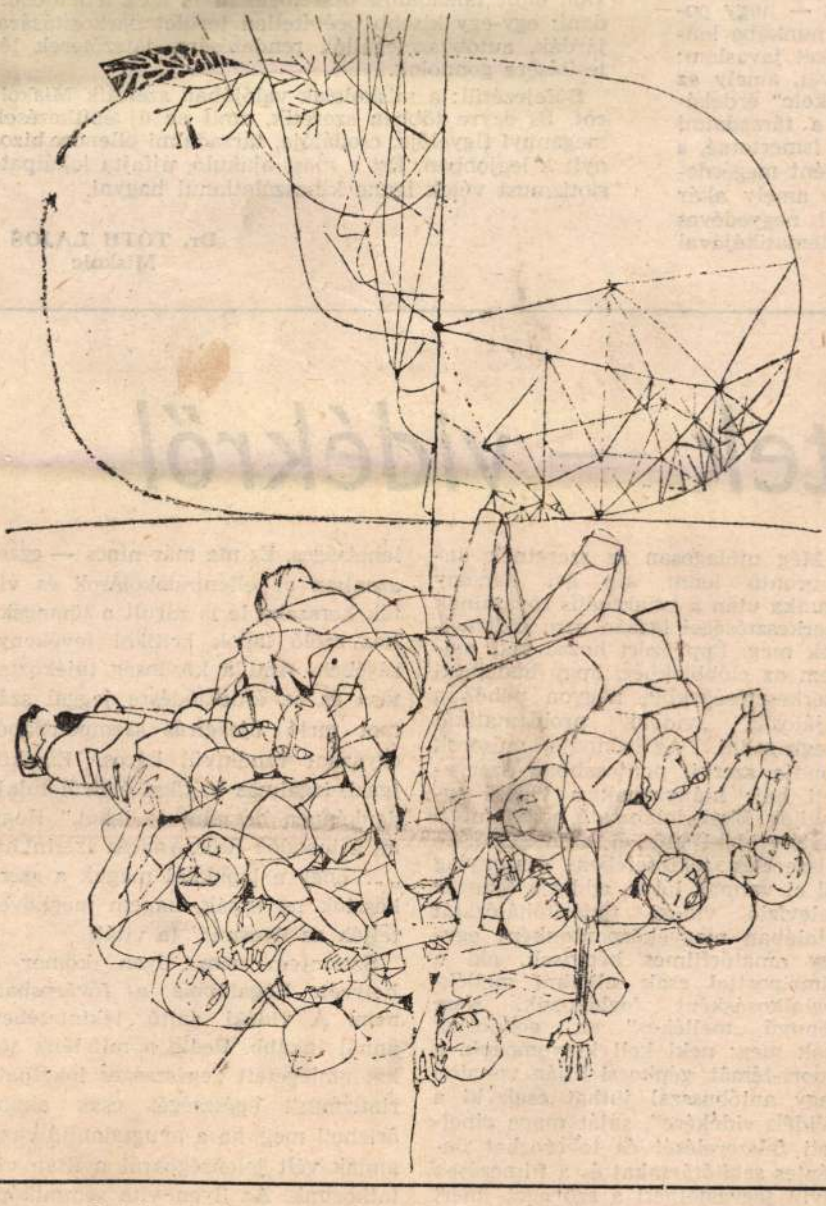

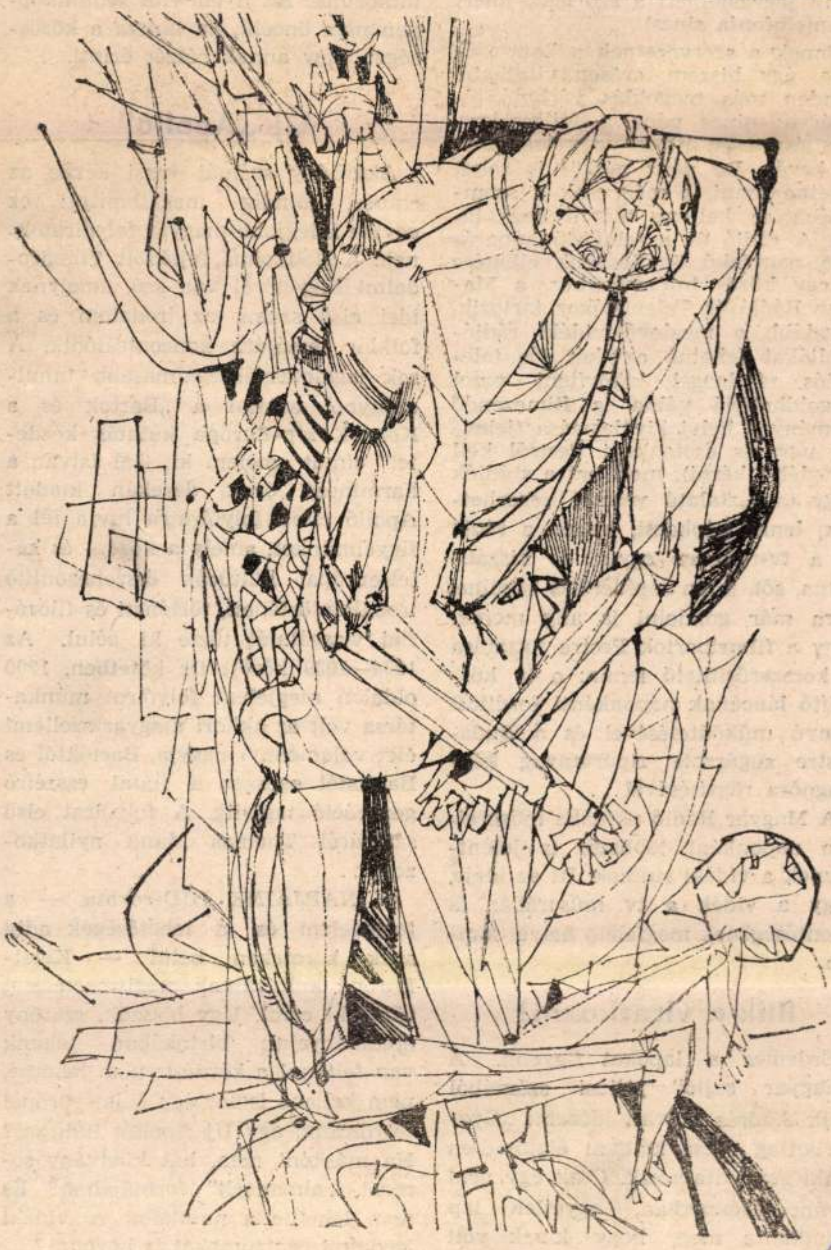

Vigyáz

részében meg-
is számottevő
érzem azt is,
pítik azokat a
kciójára nincs
konzerválását
is át kell épí-
Nem valószínű
épített kacska-
ők.
rióta tudat ki-
s, de az egész
várat magára.
t — nagy po-
munkába len-
ket javaslom:
vet, amely az
skolc" érdeké-
a társadalmi
ismertetné, s
ként megérde-
, amely akár
ul negyedéves
blematikájával

miskolciak legalább
lió forintos hejőcs
amennyit az annal
Emke-aluljáró épít

3. Kezdeményező
várt, nagy objektu
a város lakosságát
dám-park, képzőmüv
munka lehetne, amelyl
hanem szakembereket

4. Kisebb léptékű mu
dot találni. Számos oly
van, amit társadalmi összefogással is meg lehetne oldani: egy-egy kisebb beépítetlen terület parkosítására, járdák, autóbuszmegállók rendezésére, játszóterek létesítésére gondolok.

Befejezésül: a miskolciak valójában szeretik Miskolcot. És egyre többen szeretik, amit az új építkezések megannyi figyelője, csodálója, társadalmi ellenőre bizonyít a legjobban. Ezt a most alakuló, újfajta lokálpatriotizmust vétek lenne kihaszálatlanul hagyni.

Dr. TÓTH LAJOS
Miskolc

Magyar Hirdető
SAUTOFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Napjaink

tek — vidékről

Még utólagosan se szeretnék ünneprontó lenni, tíz évi kemény munka után a tv aktuális rovatainak szerkesztőségei igazán nem érdemelték meg. Épp ezért hozzá kell tenni az előbbiekhez, hogy budapesti szerkesztőségekből nagyon nehéz a rajtosan „vidéki" problematikát megragadni. Az aktuális műsorok rendje szervi, pontosabban szervezeti baj: hiányzanak a vidéki tv-stúdiók. Elgondolkoztató, hogy amíg a rádió vidéki stúdiói személyzet és felszerelés tekintetében viszonylag jól el vannak látva, addig a Magyar Televízió vidéki tudósítóhálózatát általában megyeközpontonként egy-egy amatőrfilmes képviseli, aki a filmriporttal csak alkalmi mellékfoglalkozásként foglalkozik. Nem könnyű „mellékes" ez, gondoljuk csak meg: neki kell kinyomoznia a riport-témát, gépkocsi híján vonaton vagy autóbusszal juthat csak ki a „Vidék vidékére", saját maga cipelheti felszerelését és toborozhat önkéntes segítőtársakat és a filmezésen kívül jegyzetelheti a szöveget (mert magnetofonja sincs).

Ennek a szervezetnek a korszerűsége, úgy hiszem, erősen vitatható. Minden más megoldás várható ellenérve: nincs pénz a fejlesztésre. Természetesen nincs vagy legalábbis, kevés. De pénz nélkül is sokat lehetne tenni, s még csak a szomszédba se kellene menni segítségért. A rádió és a televízió apparátusa nagyfokú önállóságuk ellenére is egy közös intézményhez, a Magyar Rádió és Televízióhoz tartozik. Legalább a meglevő vidéki rádiós stúdiókat lehetne egy-két fős televíziós részleggel kibővíteni, ezzel megoldhatóvá válna a filmezendő események helyi kiválasztása (jelenleg ugyanis esetenként Pestről kell engedélyt kérni), mert ezt a stúdiók nagy tapasztalatú vezetői végezhetnék, lenne gépkocsi, hiszen a rádió és a tv-riporter együtt is kiszállhatna, sőt, talán segéderő is kerülne. Arra már gondolni is alig merek, hogy a filmriportok Pestre juttatása is korszerűsíthető lenne: a tv közvetítő láncának naponkénti fordított irányú működtetésével és a Budapestre sugárzott riportanyag képmagnóra rögzítésével...

A Magyar Rádió aktuális műsoraiban naponként többször is jelentkeznek a vidéki stúdiók. Itt az ideje, hogy a vidék a tv műsorában is jelentőségének megfelelő helyet kapjon.

Illik-e vitatkozni?

Érdemes a lapokat figyelni. A „Magyar sajtó" júliusi számából Rajk András szavait idézem: „Gyakorlatilag egész kritikai életünkben senki sem vitatkozik. Csak egy nem kívánt időszakban, egyetlen lap mondhatta meg, hogy kinek volt igaza és kinek nem — természetesen ugyanez fordított irányban nem volt lehetséges. Ez ma már nincs — ezzel azonban az ellenindokolások és viták korszaka le is zárult a tömegekhez szóló lapok kritikai tevékenységében. Ami a közönség tájékoztatása és az érdeklődésre joggal számot tartó újságírás szempontjából egyaránt rendkívül káros. Enélkül igazi, izgalmas kritikai életről tulajdonképpen beszélni se lehet." Hogy mi a teendő? Rajk András szerint az, „... hogy a lapoknál maguk a szerkesztők ne irtsák, hanem megköveteljék az ilyesmit" (a vitát).

Szerintem nem ilyen komor a helyzet. Legalábbis a fővárosban nem. A vidéki sajtó tekintetében annál inkább. Pedig a mifelénk sokat emlegetett „egészséges lokálpatriotizmus" egészségét csak akkor őrizheti meg, ha a nyugtalanító vagy annak vélt jelenségekről nyíltan vitatkozunk. Az ilyen vita semmiképpen nem öncélú, ha tárgya a közösséget vagy annak részét érinti.

Új „Apolló"

Akárhány számát veszi kézbe az ember, mindig megállapítja: ez egyike a legjobb magyar folyóiratoknak. A Helikonná fejlődött Világirodalmi Figyelőről van szó, amelynek idei első száma az irodalom és a folklór témájára koncentrálódik. A sok izgalmasnál-izgalmasabb tanulmányból ezúttal a „Bartók és a Kelet-Közép-Európa kutatás kezdetei" címűt emelem ki. Gál István a harmincas évek derekán kiadott Apolló című folyóiratra hívja fel a figyelmünket, amely a közép- és kelet-európai kultúrák összehasonlító irodalomtörténeti, történeti és filozófiai vizsgálatát tűzte ki célul. Az 1934—1939 között tíz kötetben, 1200 oldalon megjelent folyóirat munkatársa volt az akkori magyar szellemi élet valamennyi nagyja, Bartóktól és Babitstól egészen a fiatal esszéíró generáció tagjaiig. A folyóirat első számáról Thomas Mann nyilatkozott...

A NAPJAINK HÍD-rovata — a terjedelem és a lehetőségek adta szűk kereteken belül — Kelet-Európa kultúráinak megismertetését tűzte ki célul. Úgy hisszük, szerény eredményeink birtokában jogunk van feltenni a kérdést: nem lehetne, nem kellene ismét egy kelet-európai folyóiratot, egy Új Apollót indítani? Ha másként nem, hát kiadvány sorozat, „almanach" formájában? És nem lehetne a munkába a vidéki irodalmi centrumokat is bevonni?

ZIRCZ PÉTER

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Kass János

NÉPSZAVA

1961 CKT 22

1021

(Kass János rajza)

— Nincs semmi fehérneműd.
— Délelőtt elkérezkedem és felug-

bolond lesz azt is otthagyni.

enszkij, Szergejev

lomban élünk és alkot

A napokban hozzánk érkezett ltő küldöttséggel a Zeneakadé- án találkoztam először. A nagy- abású szovjet költői est előtt. ezni lehetett bizonyos belső fe- ültséget bennük, néhány perc lasztotta el őket attól, hogy emélyesen a dobogóra lépjenek, bemutatkozzanak legkedvesebb iveikkel a magyar közönség tt. Hiába a kölcsönös jóindu- , a hatás előre kiszámíthatat- .

Közülük hármójuk, *Rimma zakova*, *Robert Rozsgyeszt- nszkij* és *Mark Szergejev* más- p ellátogatott szerkesztősé- nkbe, baráti beszélgetésre a ltői hivatásról, emberi, társa- mi elkötelezettségről, olvasó író kapcsolatáról.

Az csak természetes, hogy a be- lgetés elején a zeneakadémiai re terelődött a szó. A frissen rzett élmény melegével emlé- ztek meg az értő fogadtatásról, személyes sikerről.

Robert Rozsgyesztvenszkij már gyedízben jár Magyarországon. gi ismerős tehát itt az altáji letésű harmincöt esztendős tő, aki 1958-ban végezte el a rkij irodalmi főiskolát, de első skötete, *A tavasz lobogói* már 5-ben megjelent. Nevét és ver- t nálunk is jól ismerik, külö- ien a *Requiem* című nagyszerű eszélő költeményét.

— *Valóban nem idegen szá- mra az itteni irodalmi légkör, özönség vers iránti érdeklődé-* — mondja tűnő

gatóink ezt nemcsak eszükkel ér- tették meg, hanem szívükkel is felfogták.

A költészet társadalmi elköte- lezettsége és felelőssége másik két vendégünket is szenvedélye- sen foglalkoztatta.

A jelenleg Moszkvában élő *Rimma Kazakova*, aki hét eszten- deig a Távol-Keleten tanárkodott, és 1958 óta számos kötete jelent meg, így vélekedett erről:

— *Nálunk nagy hagyomány, hogy a költészet, az irodalom mindenkor részt vállalt a társa- dalmi erők mozgásában. Minden igazán jelentős költőnk így vált jelentőssé. Lermontovnak sok szép verse között a Kölő halála, költői eszközeit tekintve talán nem a legmagasabb rendű. De én úgy érzem, ezzel a versével vált költővé, amely a továbbiakban kihatott egész művészetére.*

Mark Szergejev, a Szovjet Író- szövetség irkutszki szervezetének a titkára szintén a zeneakadémiai estre gondol szívesen vissza.

— *A tegnapi est a legjobb bi- zonyíték arra, hogy nemcsak a költőben él valamiféle belső igény a társadalmi kérdések iránt, hanem az olvasók esze és szíve is megköveteli ezt. A költészet nálunk egy sajátos érzelmi, politi- kai, erkölcsi iskola. A költő hiva- tásától elválaszthatatlan, hogy minden társadalmi folyamatot vé- gig kell élnie és gondolnia. Ha úgy vesszük, tulajdonképpen ma- gunknak írunk, de büszkék ma-*

alakulására. ban bizonyos tulajdonított nulásoknak.

— *Minden vannak a n fiatalok, aki lentkeztek a ma már a tartoznak —* gyesztvenszk *nak kétségt lentősége, a XX. kongres évek trubad tészetével s sok olyan ké amelyekről a feljebb csak A kongresszu den területé akadt. Ez elő sem térhetett évek, amikor lág költői me köze volt. D akadtak, akik hatatlanságró*

A beszélget tért. Többek nyokra. A szo volt hagyom csak a XIX. kus hagyomán a szigorú vers képek fennköl ben nyilvánult resszus után gyománya ker amelyet *Maj*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 SZEP 10

Népszava

Kass János

1902

— **Arany János Toldija** bronzérmet nyert a világ legszebb könyveinek a lipcsei vásáron rendezett versenyén. A könyvet Kass ~~János~~ új szellemű, gazdagon motivált illusztrációi díszítik.

a karpit mögé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

6

Mit ígér nyárra a miskolci kiállítási naptár?

A miskolci Déryné utcai kiállítási teremben a nyár folyamán is mindig lesz megtekintésre érdemes, nagy közönséget vonzó tárlat.

Mint értesültünk, a most látható modern iparművészeti kiállítás bezárása után ismét társművészeti ágazat kíván bemutatkozni a teremben: a Magyar Építőművészek Szövetsége helyi szervezetének rendezésében július 1-én nyílik meg az építőművészeti kiállítás, amely július 12-ig tekinthető meg. Ezt követi július 16-i nyitással a III. északmagyarországi területi képzőművészeti kiállítás, amely, mint ismeretes, április 4-én nyílt meg Salgótarjánban, jelenleg pedig Egerben látható. E két kiállítást a III. borsodi nyári egyetem résztvevői is megtekintik, illetve mindkét tárlat szervesen hozzátartozik annak programjához.

Végül Kass János grafikusművész augusztus 18-án záruló gyűjteményes tárlata zárja a nyári hónapok kiállításainak sorát.

felkészülés

hetőség, azonban tanulságképpen érdemes a vizsgálódásból néhány megállapítást ismertetni.

A vizsgálódás kiterjedt a műszaki dolgozóknak a termelésben elfoglalt helyére, a törzsgárda kialakulására, a vezetők és beosztottak kapcsolatára, a szocialista brigádmozgalomban való részvételükre, terhelésükre, erkölcsi, anyagi megbecsülésükre, a tanulásra, a családi körülményekre, a keresési viszonyok alakulására, a nyelvtudás elsajátítására, a szabad idő kihasználására stb.

Ez a példa követésre méltó. Nemcsak a Miskolci Pamutfonóban kell megismerni most, a felkészülés idején, milyen a gyár műszaki „muníciója", hol van rés, nak ezt a részét 65 százalékban jelöli meg. Az életkori megoszlás is igen kedvező. A Miskolci Pamutfonóban dolgozó műszaki apparátus jelenlegi átlag életkora 31,8 év. Így ki lehet iktatni a sürgős utánpótlás-problémát. Természetesen az utánpótlás, a káderfejlesztés napirenden szerepel. Tehát ez a kipróbált műszaki dolgozó kollektíva még sokáig a gyár rendelkezésére fog állni. S ez nagy előny.

A műszakiak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖNYVTERJESZTŐ
(tájékoztató)

1964

3

Kass/János

1021

Kass János illusztrációja Turgenyev: Első szerelem című művéhez.
(Helikon. 112 oldal, kötve 20,— Ft, nyl-kötésben 35,— Ft.)

KESZI IMRE

Babiloni vályog

Babiloni vályog: tulajdonképpen az író bizalmas kisnoteszának a címe. Egyre bizonyosabb előttem, hogy a babiloni torony vályogból épült. Ne tessék lebecsülni a vályogot. Nem éppen nemes anyag, de könnyen kezelhető, igénytelen és főleg olcsó. Tornyot, igaz, aligha lehet belőle építeni, ahhoz más is kell, lám a bábeli Zikkurat sem épült fel, megakadályozta ama bizonyos bábeli zűrzavar a sokféle nyelvekkel, de erről a meg nem épült toronyról már eddig is több szó esett, mint akárhány jól megépültről és szilárdról, akárhány vasbeton felhőkarcolóról. A torony: az író műve. A vályog: amiből készült. A képlékeny gondolat. Porló, száraz, omlatag, nó megszólal. Ennek legközvetlenebb műfaja a napló. Nem az események feljegyzése, hanem valamely fél-réveteg meditáció az események, még inkább az esemény-féleségek, az aligesemények fölött, játékosan és elmélyülten bogozván azoknak bensőbb összefüggéseit. Könyvecském anyagának nagyobb része az efféle napló.

Az írások egy másik sorozata közelebb van a készülményhez: emlékezés. Azokról a találkozásokról, amelyekkel hivalkodni afféle meddő, de mégis egyetlen kárpótlás az évek múlásáért. Lám, fehér szakállam, nem nőttél meg hiába; gazdád még látta *Ady Endrét*, édesanyja sort állt *Jókai Mór* temetésén. Az ilyesmiből könnyen lehetne, különösen pedig nálunk, anekdota, amitől is Isten őrizzen és a jóízlés. Ezeknek a találkozásoknak is megpróbál az író a titkára bukkanni. A titok: két ember kapcsolata, ami persze arányaiban lehet olyan is, mint a földgolyó és egy gumilabda kölcsönös gravitációja: fizikai lényegében teljesen azonos, legföljebb a méretekben van némi különbség. Ezen az alapon bátorkodom megemlékezni *Bartókkal*, *Kodállyal*, *Sztravinszkijvel* és másokkal való kapcsolataimról. Elvégre, ami nekem olyan életbevágóan fontos, az talán más embert is érdekelhet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Kass János

1968 AUG 19

MAGYAR NEMZET

1021

Kass János rajza az alkotmány ünnepére

Volt egy történelmi h
bó István személyéb
regényhős kellett nek
pedig

„népi sarjadék"

Ezt akarta megtalál
nemisszában. Hogy kitalálta-e
a „körítést", vagy az írói be-
leélés előrejátszása volt a le-
vél írásakor?

Nem szabad elvitatni a tör-
ténelmi regény írójától azt a
jogot, hogy a történelmi sze-
mélyeket íróilag mozgassa. Fő-
leg ne higgyük, hogy Gárdonyi
oknyomozó történelemkutatása
visszafogta írói képzelőerejét.
Sokáig tartotta magát Krúdy-
ról az a legenda, hogy törté-
nelmi regényeit, novelláit,
kellő történeti kutatás nélkül
írta. Gárdonyit néha szeretnők
a történelmi regényírónak ti-
tulálni. Az Egri csillagokról
megjelent egyik korabeli kri-
tika megállapítása alighanem
máig érvényes: „az író a tör-
ténetíró igazságával és a poéta
melegségével dolgozott." Ami-
lyen pontos és tényekhez ra-
gaszkodó volt Gárdonyi a tör-
ténelmi eseményekben, ada-
tokban, olyan szabad, kötetlen
akart lenni hőse életének és
sorsának alakításában. Így
egészíthette ki egymást a tör-
ténelem és a képzelőerő, vagy-
is a mese és a valóság Gárdo-
nyi regényében.

Stenczer Ferenc

Katona művét így, XIX. szá-
zadi nyelvezetével, romantikus
szövevényével nem tartották
alkalmasnak a megfilmesítés-
re. A klasszikusnak járó tisz-
telet, de lehet, hogy a tekin-
télytisztelők nézeteinek tiszte-
lete tartotta talán vissza az
esetleges átdolgozástól a fil-
meseket.

A televízió Bánk bán elő-
adása arról vall, hogy az át-
dolgozás — ha hozzáértő, a mű
szellemét szolgáló, alkotó dra-
maturg végzi — nem árt Kato-
na József remekének, sőt még
hasznosabb lehetett volna, ha a
kitűnő író-dramaturg, *Mészöly*
Dezső tevékenyebben avatko-
zik be a mű szerkezetébe. Erő-
teljesebben húzhatott volna az
ötödik felvonásból, amely min-
den újabb Bánk bán előadás
ismert buktatója, s amelyben
ezúttal, a királynégyilkosság
forrpontja után szinte nulla
pontra esik vissza a feszültség.
Igaz, a televízió Bánk bánja
nem játékfilm a Bánk bán té-
mából, hanem a színdarab
maga.

A tévé Bánk bán előadásá-
nak kettős célja van: a dráma
korszerű, a televízió eszközei-
hez és igényeihez alkalmazott
tolmácsolása és olyan televí-

1021

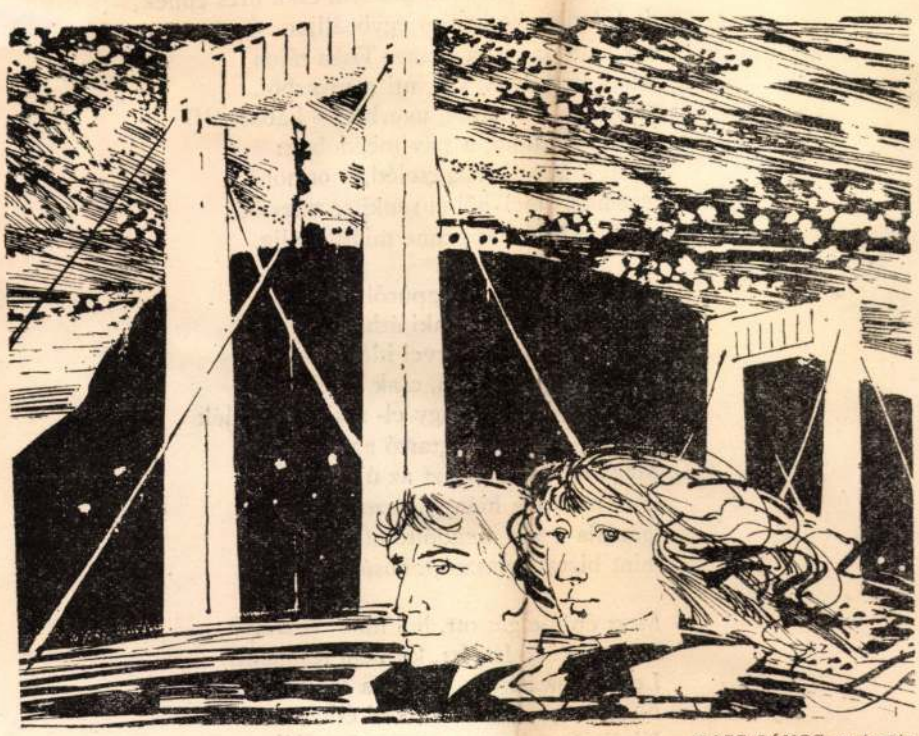

KASS JÁNOS metszete

hihetünk még egy próba-szerencsében?

Kísérteni a sorsot! Nem is o
volt perc, – mely tán ma sen
de föladat: hogy újra egybeá
egy nemzet, itt, a Duna–Tis
mind az Ady-ék szerinti magy
(mint rég a finnből, ugorból, –
Gyermek álom, a szív megdob
árva, – anyád lesz, cseléd, – ot
lesz ház, amelyből el senki se v
mert ki-bejárhat benne mindhal

Álmodtam és egy kapuról, mely
mint csodafürdőn, aki áthalad,
jött bárhonnan, szívvel ide szakad,
s nem élhet valóban, csak e helyen,
de nincs is mód, hogy el- s ki-tessékeljék
oly végleges és megtartó az egység –
Megálmodtam én azt az új hazát,
létét melynek hiánya igazolta,
igazolja a vár megdőlte óta,
mint biztató-riasztó tanúság.

Mert épül-e gát ott, hol nincs veszély?
Mert – küzd létéért, kit nem les halál?
Lett volna itt vár, hogy ha nincs tatár?
Nem pusztulásától él, ami él?
Kitől függ, hogy e tenger törmelék

1961 DEC 4
KORTÁRS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 MAJ 28

ÜNNEPI KÖNYVHÉT — 1968.

Kamondy László: Ádám apja

A kötet borítólapján kis, többnyire földszintes házak láthatók, keskeny utcák kötik össze őket, kis terek ácsorognak közöttük, van egy kis trafik, egy kis csemegebolt, egy kis eszpresszó és két kis OTP-fiók. Az egyik kis tér sarkában három kis emberke baktat. Minden kicsi és mégis zsúfolt a kép. *Kass János rajza* felér egy részletes kritikai tanulmánnyal, olyan pontosan célba talál, *Kamondy László* novellái ugyanis kis emberek kis világának kis ügyeivel vannak tele. Egy férj fejbe vágja a tejeslábassal a feleségét, mert nem kap a vacsorához lekvárt, egy lusta elárusítónő bosszút forral, mert a cukorkaosztályról áthelyezik a pénztárba, a főbérlő nem engedi be a fürdőszobába az albérlőjét, családi perpatvar támad, mert a feleség öt szál rózsából kettőt odaajándékoz a főnővérnek, hamleti tépelődés tanúi lehetünk, hogy öt darab vagy hét darab százas legyen a szülészorvosnak átadandó borítékban, és tragédiák bontakoznak ki az ingnyakon talált rúzsfoltból. Kisszerű hazugságok, kisszerű szélhámosságok és kisszerű bűnök indítják el e novellák konfliktusait.

A harag és a gúny fel-feltörő indulatát itt is, ott is kedves derű és megbocsátó mosoly enyhíti Kamondy László írásaiban. Az író kisszerű összeütközéseket ábrázol és azt mondja, hogy e kisszerűségek teszik ma életünk zömét. Éppen ezért haragszik a kis szélhámosságokra, ezért gúnyolja a kis hazugságokat, ezért nem nézi el a kis bűnöket sem. A derű és a mosoly pedig annak szól, hogy mégiscsak jobb, ha egy mai kisfiú az élet tragikumával egy levágott kakas látványában találkozik, mint ha lemészárolt embereket kellene látnia és jobb, ha az emberek a szomjukat oltják — legyen az ital vagy szerelem —, mint ha égő házakat kellene oltaniuk. Ezek így persze elcsépelt igazságok lennének és Kamondy László nem is mondja ki őket, csak amúgy a történetei mögül figyelmeztet rájuk. A figyelmeztetés azonban elegendő ahhoz, hogy megemelje a „kisszerűségeket" és komolyra fordítsa a beszédet. A hétköznapok apróságai nem tagadják a társadalom nagy szerkezeti elemeinek mozgását, fejlődését, az érte folytatott harcot — ellenkezőleg: a már elvégzett és a még elvégzendő munka mélységéről tudósítanak. A kötet hol vidám, hol drámai történetei életünk mikrovilágába szállnak le, de nem a „nagy tettek" hiányát perlik türelmetlen indulattal, hanem e kisvilág tisztaságáért emelnek szót. Nem azt mondják, hogy ma, a békés építés éveiben privatizálódik a társadalom, hanem azt, hogy a privát életben is meg kell még teremteni a rendet és értelmet.

A novellák közös témája a család és a szerelem. A boldogság és az erkölcs viszonyát figyelik különféle helyzeteket teremtve modellül. A tizennyolc éves Szente Annamária boldog is és erkölcsös is, amikor szembeszállva családjával megszüli gyermekét és egyelőre nem árulja el az apa kilétét, amiből aztán a finoman gúnyoros, mulatságos cselekmény megindul. *A tilalom sorompói* hőse pedig boldogtalan is és erkölcstelen is, amikor két nő életét tönkretéve végül is egyedül marad. A többi novellában aztán a boldogság és erkölcs — e két véglet között elhelyezkedő — kuszább viszonylatai is láthatóak lesznek. A képlet teljesebbé tételéért kerül be az előző gyűjteményből is két elbeszélés.

A szerelem örök témája az irodalomnak, éppen ezért a legalkalmasabb a változó idők változó erkölcseinek ábrázolására. Ez Kamondy László célja is. A mai magyar novellairodalom legjavához tartozó elbeszélései a máról és a mának szólnak, a mai erkölcsről mondanak példázó történeteket. De úgy moralizálnak, mint a reneszánsz novella; a cselekménybe ágyazva, észrevétlenül. Tételek helyett: fordulatok, levont tanulság helyett: csattanó. Ezért nem unalmasak soha, még akkor sem, amikor néha már túl hosszan kanyarognak. Sehol nem marad bennük nyersen, irodalmi ábrázolás nélkül egyetlen gondolat sem, inkább azt kell felróni a szerzőnek, hogy nem mindig sikerül fegyelmezetten mérsékelnie az ötleteit (például *Körözés egy csütörtök körül).* De még a gáttalan áradások és a túl hosszúra nyúlt történetláncolatok is azt bizonyítják, hogy Kamondy irtózik az elvont okoskodástól és arra törekszik, hogy a morális tartalmat dinamikusan fejezze ki.

Novellái gazdag hangregiszterről tanúskodnak. A drámai tónustól a lírán át a komédiáig sokféle arcot mutatnak. Kamondy László tud érzelmes lenni szentimentalizmus nélkül, és tud bánni a humor fegyvereivel. Sikerült megcáfolnia azt a hiedelmet, hogy napjainkban a groteszk és az abszurd menthetetlenül kiszorítják a szatíra hagyományos eszközeit. Sikerült kidolgoznia a mai, korszerű változatát annak a meleg, kedves csipkelődő humornak, amely a mi irodalmunkban oly szép múltra néz. Előadásmódját illetően is a magyar elbeszélés hagyományait követi és frissíti fel: az anekdota stílusát; eleme szinte csakis az elbeszélés, a leírás és elmélkedés alig kap helyet benne. E mikrovilágot, amit bemutat, ezekkel az eszközökkel lehet egyszerre korholni és védeni; a groteszk vagy az abszurd keményebb, érdesebb hangján írásai e témakörben elvesztették volna szükséges humanizmusukat. Így azonban úgy nevettet ki és úgy ébreszt haragot, hogy közben tudjuk: életünk atomjait szemléljük.

Kenyeres Zoltán

Remenyik Zsigmond: Vész és kaland — Őserdő

Remenyik Zsigmonddal mostohán bánt életében a magyar irodalmi közvélemény, s a halála óta eltelt öt évben is inkább csak a kiadók rótták le tisztes kötelességüket művei újabb kiadásával, az irodalomtörténet jobbára hallgat róla. Pedig XX. századi irodalmunknak kiemelkedő alakja a „dormándi idegen". Apocalypsis humana címen összefoglalt művei sorába tartoznak a most újra megjelent *Vész és kaland* és az *Őserdő.* Mégpedig a ciklus ama rétegébe, amelyben a világban való kalandozásait, európai és főleg dél-amerikai élményeit írja meg.

Az 1938-ban keletkezett *Vész és kaland*-nak figyelemre méltó a kerettörténete: a fasizmus pestise elől visszahúzódó társaság tagjai mesélnek egymásnak, mint hajdan Boccaccio ifjai. Az itt kifejtett gondolatok a magyar antifasiszta irodalom figyelmet érdemlő alkotásai közé emelik a regényt.

Önéletrajzi hitelességgel beszéli el Remenyik utazásait és az alig felserdült fiatalember jellemének lassú formálódását egy embertelen világban. A „végítélet" küszöbén, amikor ember az embernek csak farkasa lehet, válik kalandos események során társaiért, a világért felelőssé a főhős. Különösen jelentős ebben a folyamatban a kis indián szolgálólánnyal: Aguidával, való szerelme. Művészileg is kiemelkedik ez a könyörtelenül őszinte önvizsgálat, amelynek tragikus voltát kisgyermekük, majd Águida halála teszi teljessé. S azok a szavak, amelyeket a temetés után a néger sírásó mond az írónak a szabadságról és annak értékéről, összegezik és egyetemessé tágítják Remenyik tiltakozását a fasizmus és általában minden faji megkülönböztetés ellen.

A *Vész és kaland* a kalandozás természetéből következően sokoldalúan, az élet legkülönbözőbb területeiről vett szemléletes helyzeteken keresztül ábrázolja az emberi vonásokat magából mindinkább kivető kapitalizmust, a puszta létért való élethalálharcot. Az időlegesen karriert is nyújtó kalandok sohasem válnak az öncélú eseményesség eszközévé, az író mindig megtalálta annak a módját, hogy az élethelyzetekből az olvasó a megfelelő következtetéseket levonhassa.

Az *Őserdő* (1959) Remenyik dél-amerikai élményeinek egy epizódja: egy bennszülött család tragikus élettörténetének elbeszélése, amelynek során megint kiderül, hogy az őserdő: a kapitalista társadalom törvényszerűen elnyelte mindegyiküket, s nem volt más lehetőségük, mint hogy a gyilkosok áldozatai legyenek. Az *Őserdő* történetét hallgató hajósok csak elgondolkoznak kilátástalan életükön, míg a *Vész és kaland* hőse tudatos, a gyilkosok ellen a harcot vállaló alakká magasodik s így példa lesz számunkra is. A régi moralisták utóda volt Remenyik egy olyan korban, amikor életbevágóan szükségessé vált az erkölcsi helytállás. *(Magvető Könyvkiadó.)*

Vasy Géza

HÍREK

— AFGANISZTÁN NEMZETI ÜNNEPE alkalmából Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Mohammad Zahir sahot, Afganisztán uralkodóját.

— **A KGST vaskohászati állandó bizottsága** a jugoszláviai Hercenoviban tartotta 29. ülésszakát, amelyen — a KGST titkárságának meghívására — ott volt az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának képviselője is. A bizottság egyebek közt elfogadta az 1970-ig szóló műszaki-gazdasági kutatási programot, s megállapította, hogy az érdekelt KGST-országok és Jugoszlávia közt sikeres az együttműködés egyes jugoszláviai vasgyárak termelési kapacitásának jobb kihasználására.

— MAGYAR—VIETNAMI BARÁTSÁGI TALÁLKOZÓT rendeztek hétfőn Szentendrén. A gyűlésen felszólalt a DNFF budapesti állandó képviseletének megbízottja is.

— **Dr. Vaszil Grivcsev** jugoszláv külkereskedelmi miniszter tárgyalásai befejezésével elutazott Budapestről.

— *A POZSONYI IRODALMI SZEMLE, a Szlovákiai Írók Szövetsége magyar szekciójának folyóirata mutatkozik be szombaton az Egyetemi Színpadon. A műsorban fellépnek a komarnói magyar területi színház művészei is.*

— **Szakszervezeti küldöttség** utazott Ausztriába, az Osztrák Közalkalmazottak Szakszervezetének meghívására dr. Jókai Lorándnak, a Közalkalmazottak Szakszervezete főtitkárának vezetésével.

— *VARSÓBAN ORSZÁGOS ERTEKEZLETET tartottak a lengyel kommunista írók. Egyebek között megvitatták az írók pártszervezetének tevékenységét. Az értekezleten felszólalt Zenon Kliszko, a LEMP Politikai Bizottságának tagja is.*

— **Magyar—norvég rádiós és televíziós** tárgyalásokat folytatott Budapesten a napokban a Magyar Rádió és Televízió vezetőivel H. J. Ustvedt, a norvég rádió és televízió vezérigazgatója. Megállapodtak a műsorcsere fejlesztéséről s szerkesztők és más szakemberek tapasztalatcseréjéről.

— *NEMZETKÖZI MARX-KONFERENCIA kezdődött Frankfurtban nyugatnémet tudósok, egyetemi hallgatók, marxista politikusok s 11 ország képviselőinek részvételével. A háromnapos nemzetközi értekezleten azt a kérdést vizsgálják: hogyan lehet gyakorlatilag alkalmazni a marxista elméletet a demokráciáért folyó harcban.*

KÖZLEMÉNYEK

PÁLYAZATI FELHÍVÁS. A Fővárosi Tanács népművelési osztálya, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának kulturnevelési bizottsága és a budapesti KISZ-bizottság agit.-prop. osztálya a KMP és a KIMSZ megalakulása 50. évfordulója alkalmából pályázatot hirdet fővárosi színjátszó csoportok, irodalmi színpadok, képzőművészeti körök és fotokörök részére értékes pénzjutalmakkal. A pályázni kívánó csoportok, illetve körök vezetői június 30-ig írásban jelentkezhetnek a kerületi tanácsok népművelési csoportjainál; ugyanitt kaphatnak a pályázattal kapcsolatos részletes felvilágosítást.

A MÁV VEZÉRIGAZGATÓSÁGA KÖZLI: a 3-as számú főközlekedési úton, a Kerepesi utat áthidaló vasúti felüljáró híd átépítési munkái miatt május 30-án és 31-én, valamint június 2-án és 3-án közúti forgalomelterelés lesz. A gépjárművezetőket a forgalomirányító táblák tájékoztatják az elterelés útvonaláról.

A RENDŐRSÉG KÉRÉSE. Vasárnap délután 4 órakor Lepsény és Siófok között, a 7-es számú főúton a Balatonvilágosra vezető útkereszteződésben egy sötét színű, külföldi rendszámú személygépkocsi elütötte Kocsis Éva 13 éves enyingi iskolai tanulót. A baleset után a külföldi rendszámú személygépkocsi vezetője segítségnyújtás nélkül továbbhajtott. A rendőrség kéri annak a világos színű, magyar rendszámú autóhak a tulajdonosát, aki a baleset szemtanúja volt, hogy tanúkihallgatásra jelentkezzék a Fejér megyei Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészeti osztályán (Székesfehérvár, Dózsa György tér 3.).

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Szipka József* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetnek több évtizedes munkásmozgalmi tevékenysége és a Külügyminisztérium területén kifejtett munkája elismeréséül 60. születésnapja alkalmából a *Munka Vörös Zászló Érdemrendje* kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át; jelen volt *Komócsin Zoltán*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Cseterki Lajos*, az Elnöki Tanács titkára és *Péter János* külügyminiszter.

— **Elhunyt Füredi Pál**, a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa. Hamvasztás előtti búcsúztatása csütörtök délután fél 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben. — V. kerületi Pártbizottság.

— AZ ENSZ EURÓPAI GAZDASÁGI BIZOTTSÁGÁNAK lakásügyi, építőipari és városrendezési bizottsága Genfben tartja 29. ülésszakát, amelyen Szilágyi Lajos építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes vezetésével magyar delegáció is részt vesz.

— **A magyar—jugoszláv határforgalmat** segítő új motorvonatjáratot indítottak Szegedről. A kényelmes kocsikban az utasok átszállás nélkül juthatnak el — Röszkén és Horgoson át — Szabadkára. Az új vonat 100 perces menetidővel naponta háromszor közlekedik a két város közt.

— **A koreai nőszövetség** meghívására Phenjanba utazott Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke, és Vándor Ferencné, a Nőtanács osztályvezetője.

— *JANNISZ RITSZOSZ-ESTET rendezett hétfőn az Egyetemi Színpadon az Írószövetség, az Országos Béketanács és a Magyar Pen Club a Görögországban egy éve bebörtönzött költő tiszteletére.*

— **Az NDK-ban megjelenő gazdasági szakirodalomból** nyílt kiállítás hétfőn az NDK kulturális és tájékoztatási központjában. A június 8-ig nyitva tartó tárlaton 13 könyvkiadó mutatkozik be 500 kötettel.

— *KARGINOV GERMAN grafikai kiállítása hétfőn megnyílt a budapesti művészeti KISZ-szervezetek klubjában (Népköztársaság útja 112.).*

— SZÍVÁTÜLTETÉS LATIN-AMERIKÁBAN. A Sao Pauló-i sebészeti klinikán egy orvoscsoport végrehajtotta az első latin-amerikai szívátültetéses műtétet. A hétfői közlemények szerint a műtét sikerült, a beteg állapota kielégítő.

— **A miskolci Sajó-híd** a jubileumi versenyben a tervezettnél két hónapnál hamarabb készül el; június 30-án megindulhat a forgalom az új hídon, illetve a 3-as számú fő közlekedési út hozzá csatlakozó, ugyancsak négysávosra átépített szakaszán.

— **Ötös ikreknek** adott életet — koraszüléssel — egy 29 éves mexikói parasztasszony Vera Cruz állam egyik kis községében. A szülés után röviddel két csecsemő meghalt, az életbenmaradtakat egy közeli város kórházának inkubátorában helyezték el.

Írók a könyvsátraknál

A könyvhét alkalmából ma a Blaha Lujza téri könyvsátornál délután 4 órakor Móricz Virág és Kellér Dezső, 5-kor Jankovich Ferenc, Kamondy László, Jobbágy Károly, Gáll István, Barabás Tibor és Nádas Péter; a Felszabadulás téren (az Egyetem presszó előtt) délután 5-től Váci Mihály; a Liszt Ferenc téren 4-től Jobbágy Károly, fél 5-től Garai Gábor és Sumonyi Zoltán; a Vígszínház előtti sátorban 2-kor Kamondy László, 4-kor Gyárfás Miklós; a Bástya mozi előtt délután 5-kor Vihar Béla; a November 7 téri sátornál Sulhóf József és Momcila Milankov jugoszláviai írók dedikálják könyveiket.

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hírlapkiadó Sajtóipari Gyártelep
Budapest, V., Pesti Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Operaház 90 ...uttese nagy sikerrel szerepelt be Helsinkiben.

Az együttes műsorát megtekintette *Kekkonen* köztársasági elnök is, aki az előadás után személyesen gratulált a magyar művészeknek. A finn lapok meleg szavakkal üdvözölték a régi barátokat, hiszen már *harmadik alkalommal* szerepel itt az Operaház balettegyüttese.

Megkezdődött a Contergan-per

Alsdorf nyugat-németországi kis bányászvárosban hétfőn több mint hatévi halogatás után megkezdődött a *Chemie-Grünenthal* nyugatnémet társaság vezetői ellen indított per. Ez a vállalat hozta forgalomba azt a *Contergan*, illetve *Thalidomide* nevű nyugtatószert, amelyet terhes anyáknak ajánlottak; *a szer hatására az anyák több ezer esetben torzszülötteket hoztak a világra.*

A tárgyalás elején felolvasott *vádirat* szerint a társaság vezetői szándékosan és hanyagságból elkövetett testi sértésben, gondatlanságból okozott emberölésben és a nyugatnémet gyógyszertörvény megsértésében bűnösek. (MTI)

Újra előretörőben a feketehimlő

Európai országokba is behurcolták

Szerte a világon összesen 121 ezer feketehimlő-megbetegedést észleltek tavaly, csaknem kétszer annyit, mint 1966-ban — közölte az ENSZ Egészségügyi Világszervezete. Az 1960-as nagy járvány óta 1967-ben érte el a betegség ebben az évtizedben a második csúcsot. Jóllehet a himlőmegbetegedések több mint kétharmada *Indiára* és *Pakisztánra* jut, ez év elejéig a többi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napjaink

Kass János

1968 JUN

EN

1021

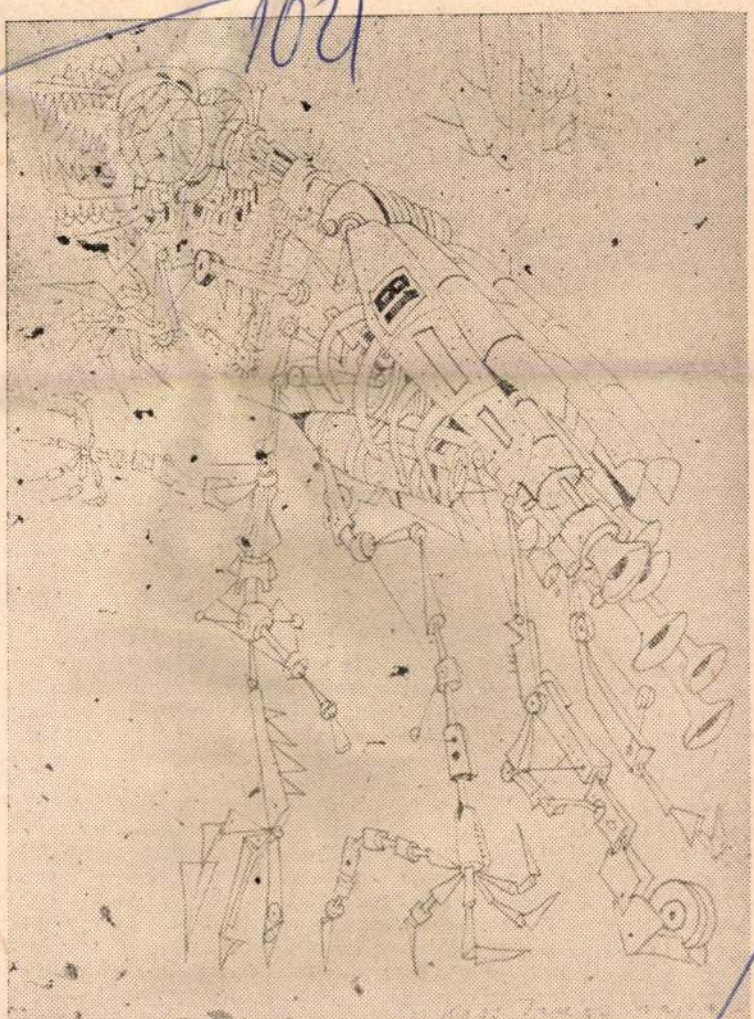

Tanulmány. Kass János rajza

KÖNYVEK KÖZÖTT

se, az *Emlékek a hőskorszakból*, gy *Benedek Marcell* műve, a *aplómat olvasom*. Akár Ascher és enedek kissé proustí módon megt visszapillantásai, akár Fodor ronológikus sorrendben összeraott emlékképei, vagy *Devecseri ábor* kis történetei a *Lágymányoistenekben* — mind hasznos sszapillantás a korra, amelyben kulturális harc jelentette a küzelmet a szebb életért. Ha Fodor zép portrét fest a húszas évek fiatal íróinak nagy mentoráról, Mikes ajosról, az Est-lapok legendás iroalmi szerkesztőjéről, ha Ascher , Fodor is, de méginkább Deveseri sokat ír a nagy gondolkodó arinthyról, ha Benedek Marcell s Fodor József egyaránt szól a Horthy-korszak legjelentősebb iroalompolitikai torzójáról, Szabó ezsőről, akkor már elmondhatjuk, ogy ezek a memoárok méltóan satlakoznak a politikusok írásaioz. Hiszen akkoriban az ellenzéki olitika (az igazi!) és az irodalom alóban összeforrt. (Bizonyítja pélául a falukutató mozgalom, melyben a politikát írók csinálák.)

Végül a színház világáról szóló emoárokról is írnunk kell. Szerőjük, *Bálint Lajos* még Lukács Györggyel indult együtt a Thália zínpadon (a századforduló idején levőn) akkor, amikor a Nyuat megjelent. Bálint Lajos két önyve, a *Művészbejáró* és a *Karat és páholy* egyaránt politikatörténet is, mert akár a Tháliának örténetét nézem, akár a Nemzeti Színház öt egymást követő igazatójának portréját olvasom (Tóth mre, Ambrus Zoltán, Hevesi Sánor, Márkus László és Voinovich Géza), mindig a kor politikai küzelmének művészi vetületével találkozom. Szerencsésen találkozik két emlékirat Frank László és ndor Leon világával is, hiszen álint is sokat élt külföldön. Rein- Moissitól

megerősíteni látszott korábbi felfogásomat —, hogy a Nehéz szerelem végső értékét a szerző eljövendő versei adják meg. A Nehéz szerelem önálló, független mű, nincs szüksége Vas költészetének aranyfedezetére, ahogy Kosztolányi vagy Illyés prózája sem igényli a versek hitelesítését.

Vas István regényt írt, önéletrajzi regényt. Természetesen önéletrajzit, mert nem csupán Flaubert mondja, hogy „Madame Bovary én vagyok", hanem Gorkij szerint is minden műalkotás önéletrajz, Shakespeare-é is az. A különbségek a tárgyválasztásban és az áttételesség fokában keresendők. Vas regényének főszereplője egy fiatalember, aki lipótvárosi környezetéből kitörve a húszas évek végén, a harmincas évek elején költővé érlelődik, korának viszonyai között. A korviszony kettős értelmű: Vas elmondja, hogy a fiatalember mit látott, mit értett meg a maga korából, és — mai tudása szerint — mit nem értett meg, mire nem figyelt fel egyáltalán és mit értett félre. A szenvedélyes elfogulatlanság és a szenvedélyes oknyomozás egyaránt Flaubert-re emlékeztet. Vas magyaráz, de nem menteget, indokol, de nem szabadkozik: felnőtt próza ez, Kosztolányi és Illyés indításához méltó.

két kötet központi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Kass János

1968 MÁJ 27

□ KASS JÁNOS megbízást kapott, hogy Joseph Conrad két regényéhez készítsen tíz illusztrációt a londoni Heron Books számára.

10 21

Kass János

/ 1021

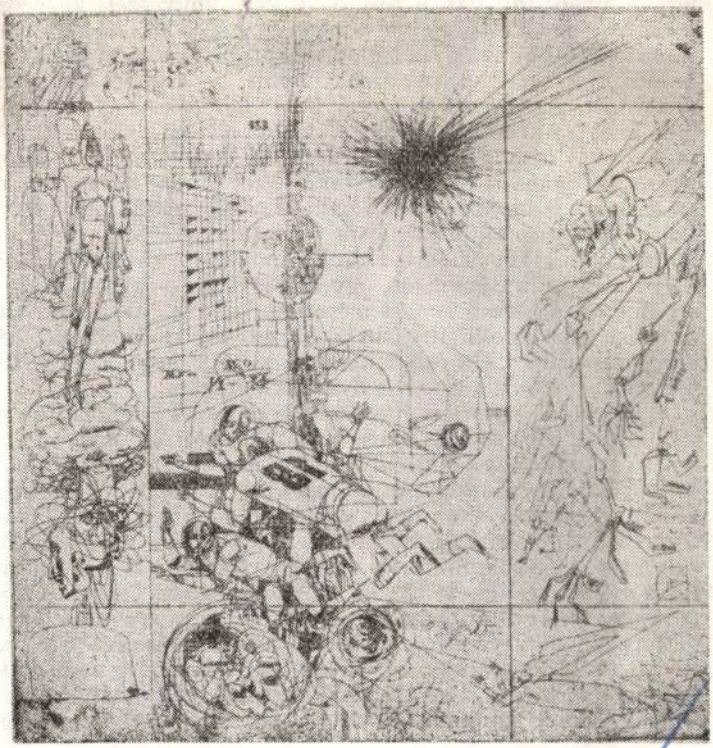

Kass János:
Tragédiavázlat

fájdalmas
írásokban — mintha nem
pótolnunk kell a képzőművészetben is — s a megoldás kézenf
követni! „Amint azonban Einstein a négydimenziós időtér
ugyanígy jogunk van a téridő új, képzőművészeti kategó
mert az lenne a megfelelője a négydimenziós időtérbeli kon
ezután: „Napjaink egyik legmélyrehatóbb festészeti proble
„a bizonyítás nagy apparátust kívánna" — és ezzel az ő rés
a kérdést, megelégedve azzal, hogy felfedezésével „a pr
figyelmet". Aki eddig eljutott cikkének olvasásában, ha elő
hogy jóval kisebb apparátus sem áll rendelkezésére, ho
Épp ezért maga is inkább tekintélyeket próbál felsorakozt
„a térben viszonyító pontok vannak, ezek nélkül nem lehetne időről beszélni" — és ezt a bölcsességet állítólag Bene Géza feljegyzéseiből veszi, aki azonban ilyet sohasem mondott, még kevésbé írt. Ezután Apollinaire következik: „Ha értelemmel közelítjük meg a negyedik dimenziót, úgy mutatkozik — plasztikai szempontból —, hogy ő az eredménye a három ismert méretnek." Ennek azonban az égvilágon semmi értelme nincs, még ha Apollinaire írta is. Idézett mondatának első részét azonban felhasználnám, miszerint: „Ha értelemmel közelítjük meg a negyedik dimenziót"..., akkor azt hiszem, nem kerülhetne sor ilyesmik leírására.

Fordítsuk azonban most komolyra a szót és vizsgáljuk meg: valóban probléma-e az, aminek megoldásán Rácz István fáradozik? Megkönnyíti-e egy ilyen műkritika a néző számára azt a lelki folyamatot, mely egyrészt reprodukálni igyekszik az alkotás egyes fázisait, mintegy saját magában is felidézve az alkotás izgalmát, másrészt különböző tudati síkokon elhelyezkedő dolgokat, fogalmakat összekapcsol, és a szintézis eredményeként újabb tudati síkra helyez — egyszóval intenzívebbé teszi-e a művélvezetet, ad-e valami újat a mű megértéséhez? Meg fogjuk mutatni, hogy egyáltalán nem. Fizikai világképünk, az időre vonatkozó tudásunk szintén nem bővül általa. Az egész tehát álprobléma, mely — minden jó szándék ellenére — csak a valóságos viszonyok elködösítésére, az igazi problémák elleplezésére jó.

Kínálkozik itt egy kézenfekvő kérdés. Miért nem volt eddig az idő szerepe a művészettörténeti írásokban kihangsúlyozva? Azért, mert mint valóság, alapvető létezési forma, mindenütt ott van, lényeges szerepet játszik, és olyan helyen írnak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.
1968 JUN 2

MAGYAR NEMZET

Kass

1021

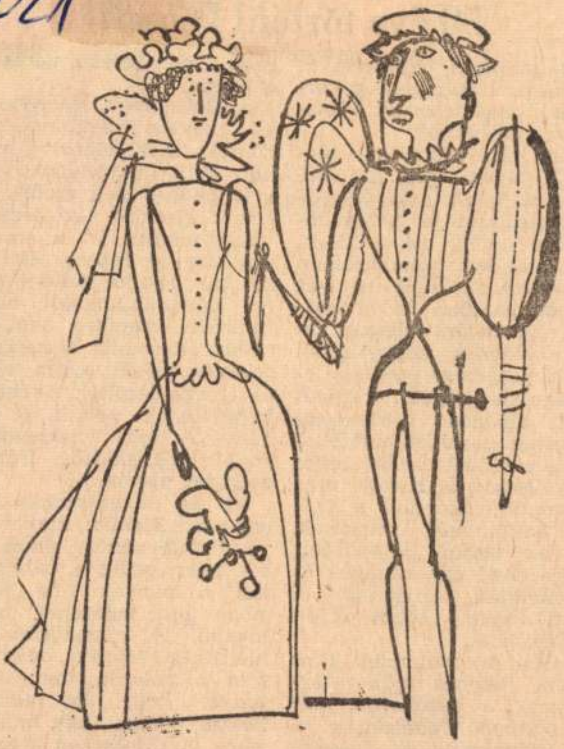

Kass János illusztrációja Gyárfás Miklós Tanuljunk gyorsan és könnyen drámát írni című könyvheti könyvéhez, amely a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában jelent meg

erkesztos

50 é

1918 pünkösd vasárnapján Pécs város lakóit gépfegyverkattogás, puskaropogás riasztotta fel álmukból.

Senki sem tudta, mi történt. Jómagam sem, aki Pécsett a 6. közös gyalogezredben szolgáltam és betegállományban lévén, május 22-én, kedden kellett jelentkeznem Budapesten az Üllői úti 4-es tartalékkórházban felülvizsgálatra. Az utcára siettem és egyik önkéntes bajtársamtól tudtam meg, hogy ezredem legénysége a szigeti országút mellett elhúzódó gyakorlótéren épített barakkokban fellázadt és röviddel ezelőtt teljes felszerelésben a Király utca felé vonult, ahonnan a Frigyes laktanyába tartanak, hogy az ottani pótzászlóalj legénységével egyesüljenek és megkíséreljék fellázítani a Pécsett székelő többi ezred legénységét is.

Mindez hihetetlennek tűnt előttem, jóllehet tudtam arról, hogy a bányászok már két esetben fellázadtak a rossz bánásmód és hiányos élelmezés miatt, amiért számos bányászt le is tartóztattak és a bánya egyik tárnájában tartják elzárva őket.

resztül vett részt a véres harcokban.

A kivezényelt, túlerőben levő ezredek végül is kiszorították a felkelőket a városból, akik kénytelenek voltak a lábbadozó és a zsolnai gyár között elterülő régi temetőbe visszavonulni. Itt a sírkövek egyelőre jó fedezéknek bizonyultak, de a jól felfegyverzett és kézigránátokkal ellátott túlerővel szemben nem folytathatták sokáig a harcot. A felkelők közül sokan elestek és megsebesültek, végül is kénytelenek voltak a Balogány-tó felé visszavonulni, majd különböző irányban egérutat nyerni.

Az én csoportomban levők egy része Mohács, illetve Pécsvárad felé vonult vissza. Másik része pedig a bányászokkal a bányák felé vonult, hogy ott fedezéket találva tovább is ellenállhasson a túlerőnek. Magam mikor láttam a túlerőt, menekültem, tudva, hogy ha elfognak, hosszú börtön vagy halál vár rám. A Mecseken keresztül éjszaka Mázaszászvárra szöktem és pünkösd utáni kedden jelentkeztem a tartalékkórházban. Így menekültem meg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUN 20

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Kass János

Kass János

nak költségét fedezte.

— **Új kiadásban** jelent meg Móricz Zsigmond: A boldog ember című regénye. Az író ebben a munkájában lelt rá a nemes értelemben vett „dokumentumregény" új ízére, valósággal iskolát teremtve ebben a műfajban. A Móricz Zsigmond művei sorozatban közreadott kötet Kass János illusztrációival jelent meg.

— **A következő** évadban a körösladányi művelődési otthon az

(Ózd) 44.48, [illegible] Kosa [illegible]
42.74, 3. Seres (Nyíregyháza) 42.10.
Tízpróba: 1. Dittrich (Bóly) 6295,
2. Baksa (Salgótarján) 5274.

Nők. 100: 1. Forischek (Tatabánya) 12.2, 2. Deé (Szekszárd) 12.3, 3. Fazekas (Miskolc) 12.6. **200:** 1. Deé (Szekszárd) 25.8, 2. Balogh (Zalaegerszeg) 26.4, 3. Kovács

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista Művészetért

1968 OKT

KASS JÁNOS grafikusművész, a
iskola tanára elvállalta, hogy heti k
a békéscsabai Kner Nyomda tervez

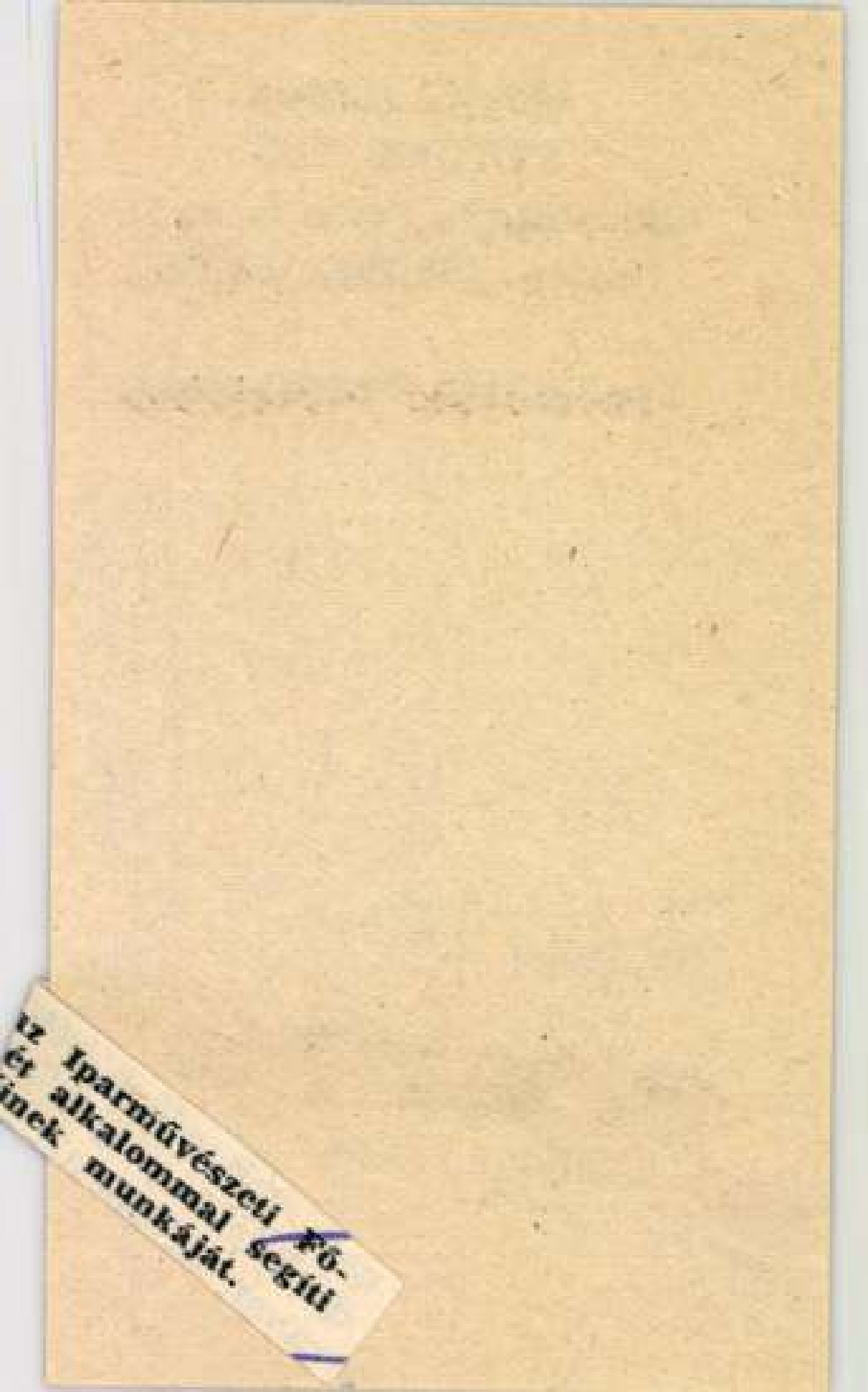
Iparművészeti
alkalommal
segíti
munkáját.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

NÉPSZABADSÁG
1967 JUN 9

1071

A magyar nyomdászat a londoni kiállításon

(Tudósítónktól.)

Kedden *Londonban* nagyszabású kiállítás nyílik nyomdai termékekből. A kiállításon 13 magyar nyomda — közöttük a *Kossuth*, a gyomai *Kner*, a *Révai*, az *Akadémiai*, az *Athenaeum* — vesz részt több mint 200 termékével: könyvekkel, plakátokkal, idegenforgalmi prospektusokkal, művészeti katalógusokkal, színes nyomású csomagolóeszközökkel stb.

Az ötszáz éves magyar nyomdaipart művészien illusztrált könyvek, így a többi között a Szépművészeti Múzeum anyagából készült *Spanyol mesterek*, művészi grafikák, például *Kass János Madách-illusztrációi*, plakátok, művészi kivitelű naptárak reprezentálják a nemzetközi seregszemlén. Nyomdaiparunk, amely az utóbbi években *jelentős exportot* bonyolít, mind több nyomdai terméket készít külföldi megrendelésekre; ezek kö[zül] bemutatnak jó néhányat a ni *Monotype-House-ban*.

A kiállítás megnyitás[ára] liába utazott *Haimann* Nyomdaipari Tröszt v[ezér]tója.

rovarházban a *szongáriai cselő-ók* házát is; lakóját a *dunake-zi úttörőknek* köszönheti az Ál-tkert, *ők jelentették be a ritka ikfajtát, amelyet a napokban állítanak be a rovarházba.*

deklód zemén A Bark érdeke csütört III—I nulók

Cementtolvajok a bíróság előtt

ben pedig látszólag belement a vásárba. Bakos a cementgyár műszaki irodájában az íróasztalon talált szállítási jegyet használta fel. Erre ugyan már egyszer kiadtak 50 mázsa cementet, ez azonban nem volt feltüntetve a papíron. A dátumot kijavította, s elvitte a gyárból a zsákmányt.

A bíróság — jogerősen — Somogyit *hat-*, Bakost *öthónapi szabadságvesztésre* büntette.

EVÍZIÓ MAI MŰSORA

Kass János

A Móra Ferenc Könyvkiadó 1021 újdonságai

A gyermeki rajongásnak nem testvére a mérlegelés. Ha szeret, teljes szívvel teszi, ha gyűlöl, azt is őszintén. Ilyen Vityaz városka gimnazistáinak szeretete és gyűlölete is. *Alekszandr D. Tverszkoj* regénye, a »Török induló« e gyermeki érzésvilágba kalauzolja el az olvasót, ám drámai időpontban, a háborút megelőző hónapokban és a németek bevonulását követő időben.

A diákcsínyekbe belefeledkezett srácok egycsapásra szívükbe fogadják az új tanárt, Grandtot, aki a történelem titkait tárja fel előttük. A lányok beleszeretnek, a fiúknak imponál, de elkövetkezik a nagy pillanat, s a bálványból árulót lesz, a németek embere. Ahogy a szeretetet teli marokkal mérték, úgy tesznek gyűlöletükkel is. Harcba szállnak a németek és az árulók ellen, s e küzdelemben érnek igazi emberré. A *Soproni András* fordította, megkapóan közvetlen hangú regényt *Kass János* illusztrálta.

A történelembe, a régmúltba nyúl vissza a másik újdonság szerzője, *Karczag György* is »Zúgó nyilak« című regényében. Műve hőséül történeti alakot, az Ákos nembéli Ákos fiát, Ernyét választotta. Azt az embert, aki a tatárjárás vad viharában is a törvényt, a rendet megtestesítő király mellett állt, s nem rabolt, harácsolt, mint a többi nemesúr. A regény tényleges események s képzelt történések jó elegyítése. Sokszínű kép arról a világról, ahol bűn és erény, hamisság és helytállás egyszerre volt jelen, olykor egy emberben is. A stílusában a régi nyelvet idéző művet *Győry Miklós* illusztrálta.

Geometriai feladatok algebrai módszerekkel történő megoldása közismert eljárás, annál kevésbé ennek fordítottja: az algebrai feladatok eredményének geometriai eljárással való kiszámítása. *Lukács Ernőné* és *Tarján Rezsőné* »Rajzos matematika« című könyve az általános iskola hetedik és nyolcadik osztályának tananyagából vett példákon mutatja be e tagadhatatlanul érdekes, szemléletes módszert.

A szellemes példák, s a megoldásukat ábrázoló rajzok szórakoztató agytornaként sem lebecsülhetők, ám ennél nemesebb küldetést is ellátnak: kedvet csiálnak a »száraz« matematikához. Megmutatják, hogy az eredményhez sokféle út vezethet, de közülük néhány zsákutca is lehet. A játékos ismeretközlés jó példája ez a könyv. (M)

OMOGYI NÉPLAP
örtök, 1970. december 10.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 DEC 10
SOMOGYI NÉPLAP

romai olimpia lemenezsúlyú ... nyen és az
öl ölvívóbajnok ... ehhez ... set
napi pály ... ot,
év alatt. I ... n-
aránt volt ... a,
vonásai. C ... i-
ra New Y ... n.
tőba lépe ... e-
profimérkő ... az
huszonötöd ... a,
mét, ez all ... -
tinai Bonav ... a
Tegyük h ... t
volt olyan s ... -
nak tizenné ... -
általán nem ... -
zelme, sőt v ... i
olyan perióc ... -
látszott, hog ... -
letik. A d ... -
azonban Cla ... -
nyerte a m ... -
akárhogyan. ... -
ütéssel földre terítette az argentínai ökölvívót, aki még magához sem tért, s egy újabb ütés nyomán ismét a földre zuhant. (A profiknál nem kötelező nyolcat számolni a leütött versenyzőre.) Aztán a támolygó Bonavenát Clay harmadszorra a szó szoros értelmében kiütötte a ringből. Ünnepelhetett tehát Cassius Clay tábora.

Aki azonban nem az amerikai professzionista ökölvívás szemüvegén át nézte ezt a mérkőzést, s látta azt a bizonyos tizenötödik menetet (a gráci és a zágrábi tv jóvoltából bizonyára nálunk is sokan), aligha tapsolt az örömtől. A 15. menet befejező aktusainak már semmi köze nem volt a sporthoz. A kábult

A KAPOSVÁRI CUKOR
üzemre
fölvétel
férfi és női
Havi kereseti lehetőség:
férfiaknak 2500—3
nőknek 1400—1
A gyár dolgozóinak kedv
a vidéki dolgozóknak szá
Jelentkezni csak személy
munkaügyi osztályán. Vic
állás után utazási költsé

Kass János illusztrációja Jules Verne: A tizenöt éves kapitány című regényéhez, amely a Móra Kiadónál jelent meg

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hírlető
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

erkesztőség!

A budai V

és

Több alkalommal veze
már váci kirándulókat a
dai Vár alatt feltárt,
Zsigmond-korabeli em
megtekintésére. Eddig mi
esetben az idősebbek ki
dásait kellett hallgatnom a
sok lépcső miatt, mert akár
a Várbazár felől, akár az Ap-
ród utcán át közelítettük meg
ezt a helyet, igen sok lépcsőt
kellett megmászniuk. Volt,
aki a Buzogány-torony mel-
letti kapuig eljött, de amikor
az utolsó 42 lépcsőfokot meg-
látta, kijelentette, hogy ő
megvárja itt kint a kirándító-
csoportot, mert ez már nem az
ő szívének való.

Azok az idősebbek, akik az
utolsó 42 lépcsőfok megmá-
szására is vállalkoztak, és el-
érkeztek a tulajdonképpeni
bejárathoz, csodálkozva álla-
pították meg, hogy a Dísztér

Jó lenne, ha az előbb emlí-
tett és jelenleg még romos
környezetben vezető útvonalat
is megnyitnák a látogatók
számára, hiszen a belső udvar
felé ugyanolyan üvegajtót
építettek a tervezők, mint a
Buzogány-torony felőli oldal-
ra.

Gondoljanak az öregekre is,
akik nem szívesen mondanak
le történelmi emlékeink meg-
tekintéséről, és tegyék lehető-
vé számukra is a látogatást
százegynéhány lépcső megmá-
szása nélkül.

Galambos Ferenc
tanár

A dunai városkép védelméről

Budapest fő idegenforgalmi
vonzereje az a tájképi és vá-
rosképi adottság, amit a Duna
két partjának a Margit-híd és
a Szabadság-híd közötti szaka-
sza jelent. A dunai városkép
védelme hatóságaink fontos

nai városkép, a mainál foko-
zottabb védelemben részesül-
jön a jövőben.

Gothárd Zsigmond,
okleveles építészmérnök

Kass János
1021

Kass János rézkarca : Háromkirályok

MAGYAR NEMZET

SAJTÓFIGYELŐ

Telefon: 138-068, 337-738, 340-726

Kedves olvasóinknak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk

a Magyar Nemzet szerkesztősége

— A MAGYAR NEMZET következő száma az ünnepek után, december 29-én, kedden reggel a szokásos időben jelenik meg.

— A csehszlovák tájékoztatási szervek vezetőinek tiszteletére vacsorát adott Vince József prágai nagykövetünk. A baráti találkozón részt vett többek között Oldrich Svetska, a CSKP KB titkára, Miroslav Moc, a Rudé Právo főszerkesztője, a CSKP KB titkárságának tagja, dr. Jan Zelenka, a csehszlovák televízió központi igazgatója, Jiri Hajek, a Tvorba főszerkesztője és Vladimir Divis, a CSKP KB sajtóosztályának vezetője.

— Hoang Luong, a VDK nagykövete csütörtökön végleg elutazott Budapestről. A nagykövetet dr. Nagy Lajos, a Külügyminisztérium protokollosztályának vezetője búcsúztatta.

— Életbiztosítási kötvényt kap újévi ajándékul az Állami Biztosítótól az 1971. január elseje első órájában születendő két legifjabb állampolgárunk, egy pesti és egy vidéki újszülött. A 20 ezer forintos kötvény díját 18 éves korukban vehetik fel az Állami Biztosító szerencsés „gyermekei".

— A vadászati világkiállítás vendégforgalmának lebonyolítására augusztus 1-ig négy C-kategóriájú szálloda épül. Az építkezési program során csütörtökön a Váci út és a Dózsa György út sarkán épülő Volga-szálló bokréta ünnepségét karacsonyfa állításával rendezte meg az építtető szállodai vállalat, a Pannónia.

— A kedvezőtlen adottságú új téeszek megkülönböztetett támogatásáról miniszteri rendeletet közöl a Magyar Közlöny csütörtöki száma. Ezek a gazdaságok többek között költségtérítés jellegű árkiegészítést kapnak és egyéb kedvezményekben is részesülnek 1971. január elsejétől kezdve.

— Fegyveres tálapók jártak szerdán Argentína nagyvárosaiban. Reggel Buenos Airesben megtámadtak egy süteménnyel és almaborral megrakott teherautót, vezetőjét a földre

N

— Békekölcsö
hétfőn és kedde
harmadik és n
kölcsön ez évi
tartják meg az
lalat Arany Já
túrtermében. 36,4 millió forint, illetve 81,3 millió és 49,9 millió forintot sorsolnak ki a kétnapos, három békekölcsönsorozat húzásánál. A kifizetések január 11-én kezdődnek.

— Dr. Simó Jenő művelődésügyi miniszterhelyettes szerdán látogatást tett a Színházművészeti Szövetségben, és beszélgetést folytatott az elnökség tagjaival művészeti életünk, kivált színházművészetünk időszerű kérdéseiről.

— Négyemeletes rendelőintézet épül Rákospalota központjában, a Rákos út és az Arany János utca sarkán. Az új intézményben 34 orvosi munkahely lesz és a különböző szakrendeléseken kívül négy gyermekkörzeti orvosi munkahelyet is berendeznek az épületben, amely jövő év végére készül el.

— Megfigyelőkutak fúrásával ellenőrzi a Bakonyban és a Pilisben a vízkészletet a Vízügyi Tudományos Kutató Intézet kezdeményezésére a Dunántúli Földtani Kutató Fúróvállalat. Azt figyelik, hogy a bauxitbányák környékén mennyivel csökkent a karsztvíz mennyisége. A tapasztalat szerint ugyanis a környező falvak vízellátásában sok zavart okoz a bauxitbányászat.

— A grenoble-i tűzkatasztrófa következményeként a francia hatóságok az elmúlt két hónap alatt több mint 800 nyilvános helyet, mozit, táncheliyiséget zártak be. Megállapították ugyanis, hogy a termek nem felelnek meg a tűzrendészeti előírásoknak.

— Pert indított Maria Callas, a világhírű operaénekesnő több párizsi lap ellen. Ezek a lapok azt írták Callasról, hogy öngyilkosságot kísérelt meg, amikor Onassis feleségül vette Jacqueline Kennedyt.

— A televízió műsora pénteken: 9.01: Picurka és Pindúr. Szovjet rajzfilm. 9.30: Tűzszerszám. Mesefilm. 10.55: Makó. Bemutatja Erdei Ferenc. 11.45: A nagy kaland. Svéd dokumentumfilm. 14.00: Kockázat. Lengyel filmsorozat. 13. Edit. 15.00: Antonio Gades és táncegyüttese. 15.30: Sarkadi Imre: Farkaskaland. 15.45: Nyomozók társasága. 8. A negyedik kulcs. 16.15: Mexikó. 70. Emlékek a lab-

lak és barátaimnak, akik 80 születésnapom alkalmából rólam megemlékeztek, jókívánságaikat hozzám eljuttatták. Kun Béláné.

KIS KARÁCSONY –

— Túlélt egy repülőgépszerencsétlenséget a Tennessee állambeli Donald R. Vantule. Néhány órával utóbb egy autó a repülőgép közelében levő országúton halálra gázolta.

— KETTŐS HALÁLLAL VÉGZŐDŐ BALESET történt Székesfehérvárott. Hendrik Rudolf, 19 éves ipari tanuló a síkos úton a megengedettnél nagyobb sebességgel vezette személygépkocsiját, áttért a menetirány szerinti bal oldalra és nekiütközött egy álló tehergépkocsinak. Hendrik és kocsijának utasa, Karsai Ágnes 18 éves ipari tanuló, a helyszínen meghalt. Paska Gyula József, 20 éves gépkocsivezető, az autó másik utasa, súlyosan megsérült.

— MEGHALT A MAXI, mielőtt végleg kinőhetett volna gyermekcipőjéből. A minap a nyugatnémet divat hódolói és diktátorai is formálisan „eltemették" ezt a különös divatot, most egységesen állást foglaltak ellene az NDK hölgyei is. Franciaországban az érdekeltek egyszerűen végzetesnek nevezték a maxit, most pedig az Egyesült Államokban is antimaxi egyesületeket alapítottak a nők felháborodásuk-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napjaink
1965 OKT

Kass János

1021

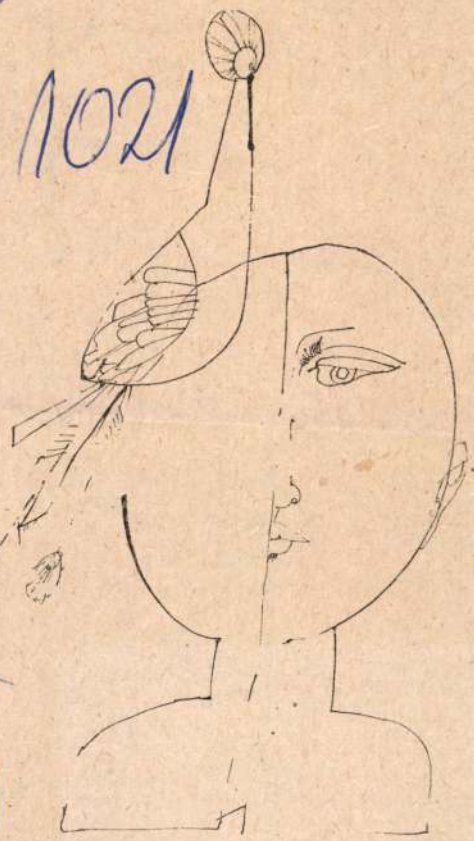

Illusztráció. Kass János rajza

KALÁS

Az

elnagy
ó-koro
kézmű

Az örö
harcsa
aranyfo
szobal
gyerme
társain
emléke
s olyko
egy-eg

Kass fálnos

1021

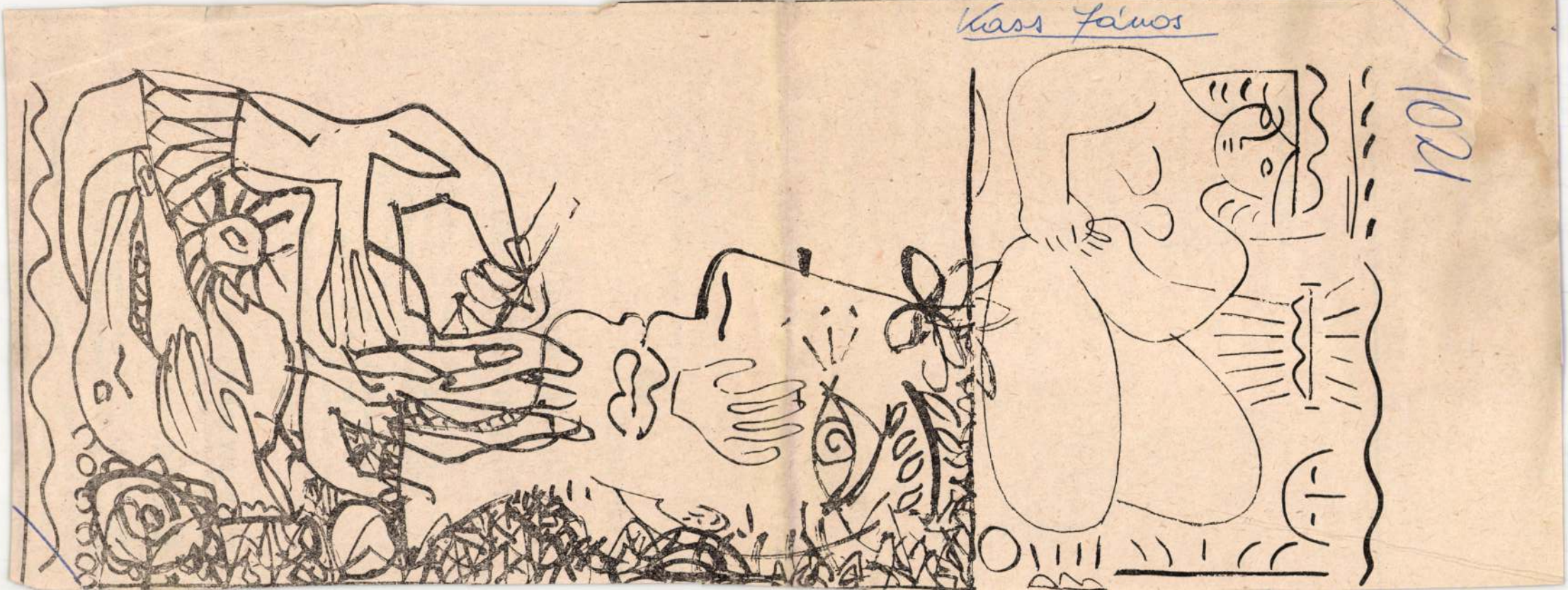

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Napjaink

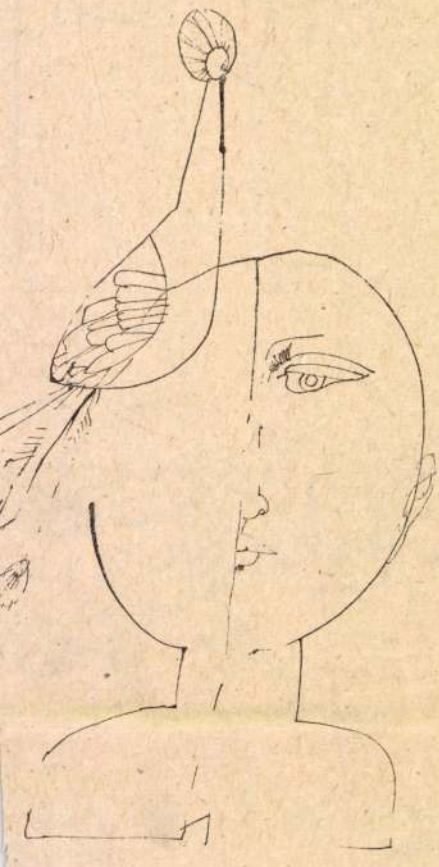

ráció. Kass János rajza.

BENCZE JÓZSEF

Magamat fognám...

Magamat fognám,
vasszeges igába,
hogy húzzak én is
gondot a világba!
Küllős kerekekkel
fölszöknék az égre,
hold-tököt hozni
haza a cserénbe.
Ostor oltalmazzon
mindörökre engem,
zsömle felhőimben
villám ne kerengjen!
Szarvamat adnám
béke-harsonának,
jó kaszatokmánynak
jövő aratásra.
Sokan boruljanak
jászolkarikámra,
hogyha megszakadok
egyszer az igába . . .

DEZSŐ KÉT VERSE

Hamlet királyfi, mostohaapja előtt

. . . Elgondolásaim nem oly titokzatosak,
sokkal nyilvánvalóbban félrekezelnek.
Például nyugtalanítóbb, hogy közben
kezdődik majd,
s egybemosódik a kettő.
E g y még túl, jobb már k é t, de
visszakeresnek onnan is.
Jobb lesz itt is ugyanolyan kevés.

TÖLGYESSY MIKLÓS

Ecetfa

halott ecetfa
hajlik az útra
lombja ha volna
szólna ha tudna
dőlj víz hűs víz

mert hangtalan tátikaszó az ének
szétterülő kondenzcsíkok
a fények
a csillagok kongó bádogedények

lány te gyönyörű

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
1953 JUN 9
MAGYAR NEMZET
Kass János
1021

Intramus mundum autore, inhabitamu arbitro, derelinquimus judice summo illo numine; cui tribuuntor laus honor ac benedictio, in secula seculorum

Intramus mundum autore, incolimus arbitro, deserimus iudice summo illo numine; cui tribuuntor laus, ac benedictio, in secula seculorum: amen, amen.

Dominus ille omnium liberrimus summe bonus summe potens summe sapiens, in quem nulla cadit mutatio aut conversionis obumbratio quo per quem in quem omnia, in quo nos etiam vivimus movemur & sumus mmmenelanann

Dominus ille omnium liberrimus, summè bonus, summè potens, & summè sapiens, in quem nulla cadit mutatio vel conversionis obumbratio: à quo per quem in quem omnia, in quo nos etiam vivimus movemur & sumus.

Ipse quidem erat ab aeterno in se ac per se satis beatus, cui nihil omnino ad complementum omnimodae beatitudinis desideraretur, proposuit nihilominus ante tempora secularia, secundum merum beneplacitum suum, ut alias etiam naturas certo tempore produceret

לב טהור ברא לי אל
הים ורוח נכון חדשב
בקרבי אל תשליכני
מלפניך ורוח קדשך
אל תקח ממני צפף

Begeert [illegible] Afdrukken of Matryzen van deeze Letters, om eerst [illegible] door Nikolaas Kis, addresseere zich aan den [illegible] Meester, woonende t'Amsterdam, op d'Achter Burgwal [illegible] de Brouwer van de Zwaan, ten huize van Warner Warnerts. Zal de zelve voor een redelyke prys bekomen.

[illegible] illusztrációja Pablo Neruda Óda a nyomdához című [illegible] a Helikon Könyvkiadó gondozásában jelenik meg

...ség!

lehet? Rettenetesen faraszt... ez, tessék elhinni! A tévé megszakítja a legjobb krimit, csak azért, hogy levetíthessen egy frissen elkészült új lakótelepet, miközben egy dallamos hang századszor is elsuttogja a tervező becenevét.

Csak egy, csak egyetlenegy közleményt látnék már valahol, ahol: MEGFELEDKEZNEK AZ ÉPÍTÉSZRŐL! Helyette például fel lehetne tüntetni a fotóst, ha már mindenképpen muszáj szerepeltetni valakit. Talán ez elindíthatna egy egészséges folyamatot... az ember mindig reménykedik... hátha!?

Nagy Zoltán
építész

...k az építkezéseken

...örülnek, ha dróttal megpiszkálva, szikráztatják. Mit sem törődnek az elektromos árammal. *S ha áramütés éri őket?*

Budán, az építővállalat körülkerített és lakattal lezárt raktárába másztak be. Rongálásukkal *30 000 forintos kárt okoztak.* Az is előfordult, hogy a nagy nyomású levegővel működtetett habarcstömlőt késsel bevágták. Az építőmunkás észrevette a hibát, vizsgálni kezdte, a gumicső kettészakadt és a mellette álló *munkásnő szemébe fröccsent a habarcs és — megvakult.*

Pajkoskodnak a gyerekek, mialatt otthon nyugodtan vég-

... számá-
...ablától —
...kkel kap-
...m, hogy
...ónak »New
Fun Book« (...réfa könyv
című könyvében a humbug
szó eredetéről a következőke
találtam:

Darwin, a híres angol ter-
mészettudós egyszer meghi-
vást kapott egy barátjához
akinek két kis gimnazista fi
volt. A fiúk a látogatás híré-
re agyafúrtan összeszerkesz-
tettek egy bogarat úgy, hog
egy pillangó testébe beillesz
tették egy dongó szárnyait
egy szöcske lábát, s valami
egy svábbogárból is és beront
va a szobába, megkérdezté
a híres vendéget, meg tudná-
mondani, hogy milyen fajt
bogár ez. Darwin jól megnéz
te előbb a bogarat, aztán
fiúkat s megkérdezte őke
zümmögött ez a bogár, mik
megfogtátok? — (Zümmög
angolul: hum.) — A fiúk eg
szerre felelték: óh igen! —
Akkor ez egy »zümmögő b
gár«, állapította meg Darwi
(Bogár angolul bug, vagyis
humbug!) Ez a kifejezés Da
win után terjedt el, aki ezt
történetet sokszor elmesél
Értelme: csalás, becsapás.

Nyelvtanár olvasój
Solymár

Tizenhét nő kéri

**Miért nem gyárt a kereskedel
batisztból, selyemből jól szab
nem agyondíszített ...
blúzokat. Tizenhét ...
a közelmúltban egy ...
ez az óhaj egyönte
nincs annál finomal
kezelhető ruhadar...**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR H

1988 JUN 18

Kulturális krónika

KASS JÁNOS grafikusművésznek Madách Az ember tragédiája és Mózes című művéhez készített illusztrációiból vasárnap kiállítás nyílt Jugoszláviában, az Eszék melletti Laskón. A kiállítást Pálosi Ervin, belgrádi nagykövetségünk titkára nyitotta meg. A műveket ezután Jugoszlávia több más városában is bemutatják.

LEA

Jelen

Elektro

K

Budapes

Sallai In

Munk

OFOTÉRT

eres gyak

elkező g

tőket furg

gépkocsikra,

Bp. V., Gu

Ruhatisztító Ker.

A fenti hirdetés férfi és női munkaerőre vonatkozik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR SZÓ

Kass János
1968. VI. 21.

MAGYAR GRAFIKA JUGOSZLÁVIÁBAN

1021

Laskón (Baranyában), grafikai kiállítás nyílt Kass János, Madách Az ember tragédiájára és Mózesére készült műveiből.

1967 MÁJ 27.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Kass János

jából a helyi tanács.

— **Kass János** kiállításának megnyitására május 28-án 12 órakor kerül sor a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban. — A kiállítást a Kossuth-díjas Lipták Pál nyitja meg.

Kass János tusrajza

ra akarják felhasz
Oroszországot a sz
hadiszekeréhez lá
forradalmi pártok
rozottabban ellenzi
itikát ..."

Az öreg Nyikolaj
cij, a népi szociali
elője a földosztás
zélt, és pártját fo
oknak:

„A hadseregben
anul szigorú fegy
eremtenünk ... A
örése óta szüntelen
atom, hogy szociáli
ági reformok v
áború idején — k
lkövetjük ezt a bűnt. Pedig
n nem vagyok ellensége ezek-
ek a reformoknak, hiszen
ocialista vagyok."

Közbeszólások balról: „Nem
iszünk önnek!" Jobbról: taps-
ihar.

A kadet párti Adzsemov ki-
lentette, hogy egyáltalán
em kell megmondani a kato-
áknak miért harcolnak, hi-
zen minden katonának tud-
a kell, hogy a legfontosabb:
kergetni az ellenséget Orosz-
ország földjéről.

Maga Kerenszkij is meajе-
nt kétszer, hogy szenvedélye-
n síkraszálljon a nemzeti
ység mellett, s egy ízben a
ígén könnyekre fakadt. Szá-
it hűvös csend fogadta, csak
hány irónikus közbeszólás
akította félbe ...

(Folytatjuk.)

JUL 28

CSEPEL

SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

és ez a szerencséd.

Ne sírj hát
ne panaszkodj.

Kedves Fiatal Barátaim

Szívesen gondolok vis
elhangzott beszélgetésünkre. Ö
lődésük és ilyen komolyan vessi
Nagyon fontosnak tartom, hogy
rületén is jelentős tevékenysé
multban milyen szép eredmények
éppen az ipari munkásságban fo
hajtást ápolják tovább az ors
ságért.

Budapest, 1964 II.12

Kassák Lajos három évt
Olvasó Munkás Klubban E
kezett meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

MAGYAR NEMZET

1967 MÁR 14

naz.

Kass János rézkarcaiból, könyvillusztrációiból vasárnap délben kiállítás nyílt meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában. A kiállításon bemutatják a művész Mózes című vörösmárvány szobrát is.

1024

A Tisza első ár-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 MÁR 11

Kot.

Kass János grafikus művész alkotásaiból nyílik kiállítás március 12-én, vasárnap délben 12 órakor a szegedi Móra Ferenc Múzeumban. Megnyitó beszédet mond: Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő.

Csanád-

AGYMA- és petrolsó...

...viségben kapható.

...kháza.

N

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 12

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Kass János

1102

— *Kiállítás nyílik* Kass János grafikusművész alkotásaiból március 12-én déli 12 órakor a szegedi Móra Ferenc Múzeumban. Megnyitót mond Juhász Ferenc költő.

NINCS ÖTTALÁLATOS

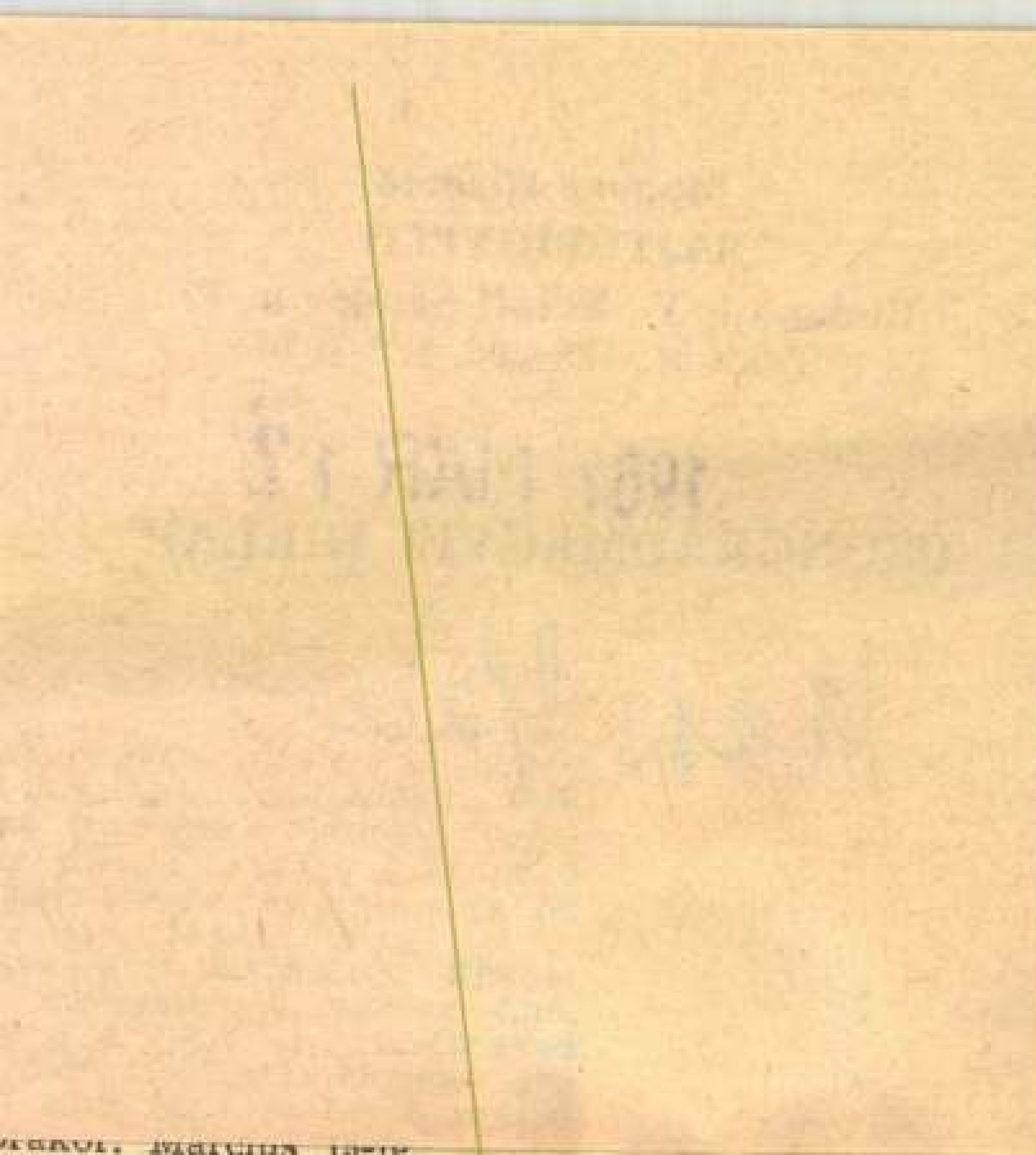

rakor: Március 15-ig.
zentes: Szabadság: Édes és
arű Szélesvásznú magyar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

Kass János

1971 FEB -1

1021

Kass János képei
a Kulturális Kapcsolatok Intézetében

»A mi szájunk többé
Nem iszik pohárból
Csak hűvös forrásból.«

Bartók Cantata profanájának legmélyebb értelmű sorait idézik fel Kass János embertekintetű szarvasai, amelyek még Az ember tragédiája illusztrációk margóján is fel-felbukkannak. Magából a forrásból meríteni — ezt az emberrel és alkotással szemben támasztott magas mértéket, tartalmuk és megformálásuk szinvonalával, maguk a művek igénylik.

Kass János fölényes biztonsággal mozog a grafika mesterségének és művészetének csaknem valamennyi területén, akár több ezer példányban sokszorosított könyv művészi kialakításáról van szó, akár egyetlen nyomatot produkáló monotípiáról, irodalmi mű illusztrációjáról vagy saját képzeletének termékéről. Egyforma tévedhetetlen arányérzékkel komponálja meg a Mózes vagy Az ember tragédiája gondolatsorait közvetítő bonyolult illusztrációkat és a madaraknak prédikáló Szent Ferenc néhány vonalra egyszerűsített rajzát. A természetet finoman letapintó reneszánsz művészek modora ugyanolyan ismerős számára, mint az ókori Babilon és Asszíria művészi hagyatékának nyers, barbár vadsága.

Úgy tűnik, hogy alkotókészsége nem ismer lehetetlent. Egyet kellene még megtennie: az »önmagával azonosulás bátorságával« félretolni a virtuozitás finomművű poharát, hogy valóban eljusson a forráshoz — Juhász Ferencnek, a megnyitón elhangzott szavai szerint —, »a sorsszerű művészet vállalásához«.

(havas)

NÉPSZAVA

...ló-hálózat, többek között Siófokon, Balatonföldváron, Fonyódon, de a kisebb helységekben is. A kiskereskedelmi hálózat 7415 négyzetméter alapterületű bővítése során *ABC-áruházak, önkiszolgáló boltok, zöldség-gyümölcsüzletek, ajándékboltok, bútoráruházak és vegyes boltok* épülnek.

VAS MEGYE kereskedelmi hálózatfejlesztéséről

...községében létesít... reskedelmi és ven... ipari egységeket. SZÖV 1967-ben a ... delem fejlesztés... millió forintot fo... új beruházások lé... vel mind Szomba... mind a járási sz... ken és az ellátatlan terü... leteken csökkentik a ke... reskedelmi és vendéglátó-ipari »fehér foltokat«.

BORSOD MEGYE keres... kedelmi hálózatfejlesztő...

...a Csehs... Szakszerve...

A prágai *Julius Fucik* Park kongresszusi palotájában *kedd reggel megkezdte tanácskozását a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezetek VI. Kongresszusa.* A kongresszus lelkes tapssal, meleg szeretettel üdvözölte az elnökségben helyet foglaló *Antonin Novotny* köztársasági elnököt, a Csehszlovák Kommunista Párt első titkárát, *Josef Lénárdot*, a Minisztertanács elnökét, valamint a testvérszakszervezetek küldöttségeit.

Részt vesz a kongresszuson az SZVSZ küldöttsége mellett a *latin-amerikai, az afrikai és az arab szakszervezeti szövetségek* küldöttsége. Megfigyelőt *az angol, német és az osztrák szakszervezeti szövetség* is.

A kongresszusi munkabizottságok megválasztása után *Miroslav Pastyrik* elnök ismertette a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezetek Központi Tanácsa beszámolóját az elmúlt négy esztendő munkájáról és a csehszlovák szakszervezetek előtt álló feladatokról.

Részletesen elemezte az ...lmúlt évek *gazdasági* te...ékenységét, megállapít...a, hogy a *gazdaságirá-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

MAGYAR NEMZET

1967 JAN 28

— **Kass János grafikusművész** kiállítása nyílt meg pénteken a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítási termében. Juhász Ferenc költő a tárlatot megnyitó beszédében méltatta Kass János kutatószellemű, mindig az újat kereső, játékos vonalakkal kifejezett magasszínvonalú művészetét.

— BESZÖKÖTT A TA-

Az ÉM.
Nógrád megyei
Állami Építőipari
Vállalat
üveges részlege

Diplomás, 172 magas, nem dohányzó férfi, csinos, intell., házias feleséget keres negy-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

ESTI HÍRLAP

1967 JAN 25.

1021

Kiállítások

□ *KASS JÁNOS kiállítása pénteken délután nyílik meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében. A megnyitót Juhász Ferenc tartja.*

olyam, 21. szám

nuár 25. szerda

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 JAN 26.

Kass János

— KASS JÁNOS grafikai kiállítását péntek délután fél 6 órakor a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében nyitja meg Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő.

1027

nagyon
mára ic
éved.
nogy cs
najtja-e,
változot
rönke di

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1937 JAN 25.

Kass János

Január 25

1021

Kass János kiállítását Juhász Ferenc nyitja meg január 27-én, délután fél 6 órakor, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállító termében.

Az ELTE

Europa-parlament képviselőinek válaszolva Brandt kijelentette, hogy kormánya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1968 FEB 2

1021 Kass János

János Kass: Illustration zu dem Band „Moses"

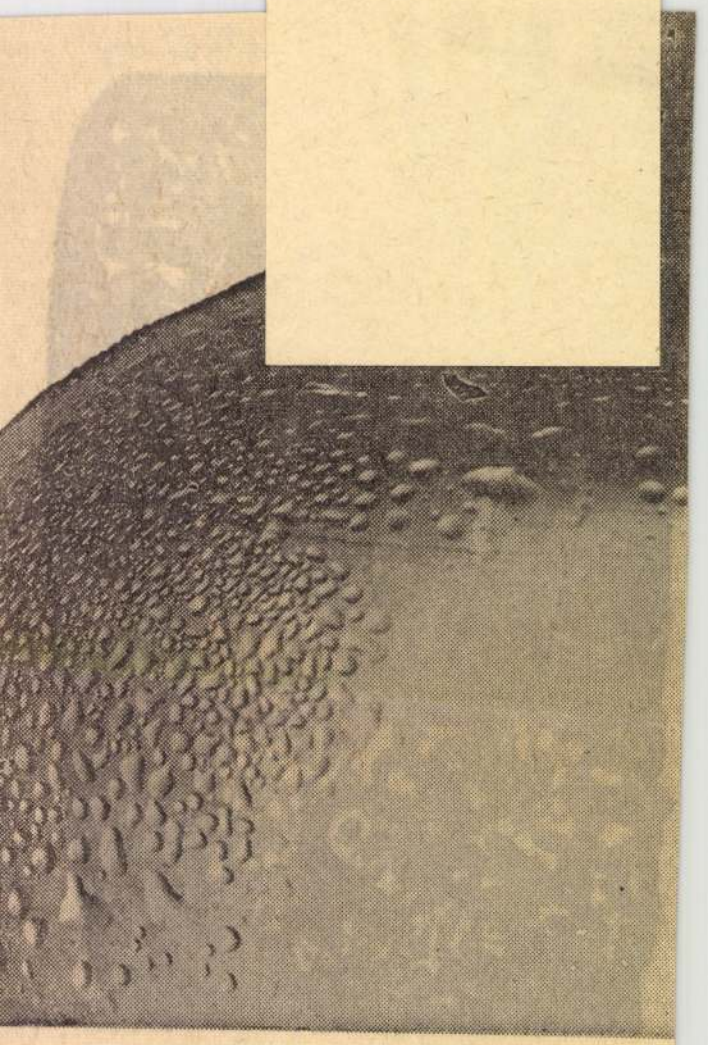

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 JAN 17

1021

Mivel várja látogatóit 1967-ben a Munkácsy Mihály Múzeum?

Az elmúlt évben hasznosnak bizonyult, hogy lapunk rendszeres tájékoztatást adott a múzeumi kiállításokról, és ezen az úton is napirenden tartotta és fokozta a nagyközönség érdeklődését. Ezt a hagyományt folytatjuk most, amikor — visszapillantva az elmúlt esztendőre — már az ez évi várható szép eseményekre hívjuk fel olvasóink figyelmét.

Akik kevesebbet járnak a múzeumokba, megkérdezik: „Aztán van elég látogató?" Viszonylagos megelégedéssel szoktunk válaszolni: „akad". De e helyett a válasz helyett álljon itt néhány számadat az 1966-os év látogatási statisztikájából. A megye múzeumai közül — beleértve a várat is, *a gyulai múzeum látogatottsága volt a legnagyobb: 60 939 fő. A békéscsabai múzeumot 33 498 látogató tekintette meg, míg az orosházinak 10 681 vendége volt.* Ha hozzászámítjuk ehhez a vándorkiállítások nézőközönségét, a múzeumlátogatók száma 122 ezer fölé emelkedik megyénkben. Múzeumi szervezetünk ezt az eredményt azzal érte el, hogy igyekezett minél több magas színvonalú kiállítást rendezni. Természetesen, törekvésünk a továbbiakban is az, hogy a nagyközönség érdeklődését kielégítő, igényével és ízlésével találkozó, azt formáló, és ismereteit gazdagító kiállításokkal még népszerűbbé tegyük múzeumainkat.

A alábbiakban arra hívjuk fel a figyelmet, hogy a megye történetét bemutató állandó kiállítás mellett a Békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum — egyebek között — milyen kiállításokkal várja látogatóit.

Úgy gondoljuk, hogy a *legnagyobb érdeklődést az idén is a már hagyományossá vált kiállítások váltják majd ki*, mint az Alföldi Tárlat, amelyet ebben az évben már tizediknek tisztelhetünk (áprilisban), a Kulich Gyula országos fotókiállítás (novemberben) és az év nagy eseménye, az októberi szocialista forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából készülő két kiállítás: „A Nagy Októberi Szocialista Forradalom a képzőművészetben" és a forradalmat bemutató dokumentációs kiállítás. Ezek mellett szép élménynek ígérkezik néhány képzőművészeti kiállítás, mint Kass János grafikusművész és Ruzicskay György tárlata, de várakozással tekintünk Rácz Edit szobrászművész és Süle István festőművész kiállítása elé is. A programba illeszkedik még májusban egy nagyszabású könyvkiállítás, a hagyományos pályaválasztási kiállítás (októberben) és egy igen színvonalasnak ígérkező képzőművészeti tárlat zárja az évet: *az eddigi nyolc Munkácsy-emlékérmes képzőművész első közös bemutatkozása.*

Szeretnénk hinni, hogy az itt megemlített néhány rendezvény, de a múzeum többi megmozdulása is az előző éveknél még több hívet toboroz, több látogatót hoz intézményünkbe.

Beck Zoltán

Sarkadi
sportmozaik

A közelmúltban már beszámoltunk Sarkad legnagyobb sportkörének, a Kinizsinek életéről, szakosztályairól, problémáiról. Most bemutatjuk a község másik négy sportkörét is. Az

SZMSE,

azaz a szövetkezeti és MEDOSZ SE 150 taggal, két szakosztállyal működött. A klubot hat szerv, a gépállomás, az fmsz, a ktsz, a József Attila, a Kossuth és a Haladás Tsz patronálja. Az irányítás **Végvári László** elnök vezetésével megszilárdult. Meglehetősen sok gonddal küszködtek, újabb szakosztályokat nem tudtak létrehozni, mivel tavalyról így is mintegy hatezer forint adósságot voltak kénytelenek áthozni az 1967-es évre. Ennek oka az, hogy a patronáló szervek nem teljesítették a felajánlott támogatás összegét.

A röplabda szakosztály férfi-női csapata egyenletesen fejlődött, és a megyei I. osztályban a második helyen végzett. A lányok csak balszerencsével estek el a bajnoki címtől. Mivel a röplabdások száma eléri a százat, minden remény megvan arra, hogy előbbre lépjenek. **A labdarúgók** szereplése nem volt törésmentes. Előbb a gyulai

Hideg napo

A Cseres Tibor regényéből készült film országos sikere óta egyre többször kerül újból a mozik műsorára. Ezúttal a békéscsabai Terv mozi műsorán január 17—18-ig.

Mozi

JANUÁR 17.

Békési Bástya: Úri muri. **Békéscsa-**

A Magyar Televízió műsora

JANUÁR 17-ÉN, KEDDEN

9.00 Iskola-tv. 17.30 Tudósítás „Zöld pokol"-ból. A magyar talajbiológiai expedíció tudósítása. 17.45 Hírek. 17.50 Légiók nyomában. Róma képzőművészete és építészete. 18.20 Játék és matematika. 18.50 Vállalta a felelősséget... 19.10 Portré Gárdos Mariska életéről. 19.50 Esti mese. 20.00 Tv-híradó. 20.20 Bernáth László színházi jegyzete. 22.30 Tv-híradó — 2. kiadás.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

NÉPSZABADSÁG

1967 FEB 9

Jegyzetek KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Kass János grafikái a Kulturális Kapcsolatok Intézetében

Az élő magyar képzőművészetben igen fontos helyet foglal el a könyvművészet, a grafikai illusztráció. E népszerű, széles néprétegekhez eljutó művészeti ág egyik legismertebb képviselője, *Kass János* állította ki legújabb munkáit a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

A bemutatott anyag középpontjában két Madách-műhöz, *Az ember tragédiájához* és a *Mózes* című drámához készült illusztrációsorozat áll. Az ember tragédiája nemcsak irodalomtörténeti-esztétikai vitákra adott alkalmat: a képzőművészetet is újabb és újabb értelmezésekre serkenti. A változatos színhelyek, a sokrétű gondolati anyag illusztratív képi megjelenítése széles körű lehetőségeket ad arra, hogy a művész kifejezze a mai ember hősfelfogását, bemutassa, hogyan értelmezzük ma a történelmi korok Madách ábrázolta problematikáját, mit érzünk közel állónak, mit érzünk aktuálisnak Madách gondolataiból. Kass János metszetsorozata híven végigköveti a Tragédia színeit, de az ábrázolások nem egy-egy színpadi pillanatképet ragadnak ki, hanem az egyes színek gondolati anyagát próbálják megragadni, asszociatív kapcsolatban álló képelemek, jelenettöredékek egybekomponálásával. A kiállításon szereplő teljesebb lapok többet adnak, mint a könyvben levő kivágások, a játékos ötletekben, vázlatokban, asszociációkban oldódó szélek közel állnak a tulajdonképpeni metszet belső felépítéséhez, szervesen kapcsolódó jó keretezést adnak neki. A rajz és a rézkarc alapos mesterségbeli tudásához, a komponálókészséghez azonban nem mindig társul a gondolati mélység, az újraértelmezés meggyőző ereje. A művész nem mindig jut túl egy modernnek látszó, de lényegében közhelyszerű megfogalmazáson. Ez, a nagyfokú stiláris egység mellett, bizonyos egyenetlenséget is okoz a sorozatban.

A Mózes című dráma illusztrációinak feladatvállalása szűkebb körre korlátozódik. Nem egy bonyolult gondolati tartalom értelmezéséhez keresi az utat, csupán a távoli múlt alakjainak akar emberközeli megjelenést, arcot adni. Kompozíciója is egyszerűbb, gyorsabban áttekinthető, szigorúan kétdimenziós, amely a fekete alapra rajzolódó érzékeny fehér vonalrajz dekoratív hatására épül.

Kass János szemléletmódja alapvetően az illusztrátoré, azok a művei sikerültek a legjobban, amelyek már egy irodalmilag feldolgozott életanyag képpé formálását adják. A mai élet közvetlen ábrázolását próbáló kísérletei — egy sereg önálló tusrajz, illetőleg rövidebb ciklus — sokkal nyersebbek, heterogénebbek, stiláris-an is, mondanivalójukban is bizonytalanabbak.

T. A.

Czimra Gyula festményei a Fényes Adolf Teremben

Finoman érzékeny művészettel ismerkedhet a látogató *Czimra Gyula* immár posztumusz kiállításán, a Rákóczi úti *Fényes Adolf Teremben.*

A tavaly, hatvanöt éves korában elhunyt művész láthatóan csendes szerénységgel alkotta utolsó nyolc évének érett, letisztult olajképeit; ezekből gyűjtött össze tartalmas élményre való anyagot az elkésett tárlat. A művész témaválasztásában is következetesen szolid maradt: néhány enteriör- és csendélet-téma váltja egymást az apró méretű képeken, anélkül, hogy bármelyik is ismétlésről, fáradt másolásról árulkodnék. A nem harsogó s így annál meggyőzőbb változatosság forrása Czimra igen költői, változatos színkezelése. Szinte tónus nélküli, keveretlen foltjai még az olajfesték természetes hatását sem használják ki, temperásan tompák, fénytelenek. Igaz, ezen a határon belül aztán elevenvörösek mellé élénkzöldeket, kékesszürkék közepébe kénsárgákat komponált a művész, s a merész-bátortalannak ez a kettőssége önmagában is igen hiteles művészi hatásokat eredményez.

Másfajta, ugyancsak formai kettősséget lehet felfedezni a komponálásban: a szinte megszerkesztett perspektivikus szobafalak, a merészen rálátásos tárgyak a klasszikus konstruktív képépítés hagyományait folytatják — hagyományostól eltérő módon. Czimra ugyanis úgy szerkesztett, hogy csak éreztette, de nem hangsúlyozta ki a körvonalakat, formahatárokat, így ugyancsak egyszerre kelthette a határozottság és az érzékenység benyomását. A kettős szerkesztés és az ellentétes színkezelés hangulatilag-gondolatilag olyan művészi világot jelenít meg, amely fájdalmasan védtelen anélkül, hogy elvesztette volna tartását, biztonságérzetét.

Ez a tartalmi-formai dialektika kapcsolja művészetében is a Paizs Goebel Jenővel jellemezhető szentendrei törekvésekhez az egy ideig valóban ott élő festőt; festészete Paizs Goebelénél talán lágyabb egy fokkal, kevésbé éles, ám méltó társa, egyéni hangú szövetségese volt annak. Kár, hogy csak most, halála után ismerhette meg a közönség részletesebben ezt a mondanivalóban is, stilisztikailag is tiszta, őszinte művészetet.

R. Gy.

eloltani; a felelősség megállapítására vizsgálat indult.

— **Ismét betörők jártak** a NATO közép-európai főparancsnokságának fontainebleau-i székházában. A betörők ezúttal a könyvkereskedés páncélszekrényét fosztották ki és 30 ezer frankot zsákmányoltak.

— **A sporthorgászat mint aktív pihenés** címmel ma este 7 órai kezdettel dr. Radnai Béla egyetemi docens tart előadást a Néphadsereg Központi Klubjában (V., Váci utca 38.). Az előadást horgászfilm vetítése kíséri. Belépés MOHOSZ-igazolvánnyal.

— **Most jelent meg:** Hózápor. Fiatal szovjet költők. Modern Könyvtár. — Nyekraszov: Fordul a kerék — Breza: A hivatal (Európa). — Falu Tamás: Téli kikötő — Szilvási Lajos: Ott fenn a hegyen (Magvető). — Danielsson: Bumeráng-expedíció — Curie: Madame Curie (Gondolat). — Seelmann: Gólya hozza...? (Medicina)

Yorkon is. Az eddigi jelentések szerint húszan életüket vesztették.

— **Öt tonna ópiumot,** heroint és morfiumot koboztak el és semmisítettek meg Hongkongban. A kábítószereket három év alatt foglalták le a csempészektől.

— MUNKÁBA ÁLLTAK a műtrágyaszóró gépek szerdán Somogy megye magasabb fekvésű, homokosabb talajú határrészein. A megye legnagyobb mezőgazdasági üzemében, a Lábodi Állami Gazdaságban tegnap 15 nagy teljesítményű gép szórta már az őszi kalászosokra a fejlődést serkentő tápanyagot.

— **Tűz ütött ki** egy háztetőn épült mulatóban az amerikai Montgomery központjában; 35 vendég tartózkodott a szórakozóhelyen, amikor a tűz elvágta útjukat. Közülük tizenöten életüket vesztették, a többieket a tűzoltók megmentették.

a telep egyik csatlakozó ve
szöveg vagy a jelzőtábla
csatlakozóba dugják. A tanu
leletképpen a másik vezeték
felelő szöveghez, illetőleg k
kapcsolni. Helyes válasz e
vörös izzólámpa jelzi a „ta
Az ötletes szerkezet mint
a Vas megyei Rendőr-fők
közlekedési osztályának te
ján a megyei építőipari vállalat
mostanműhelyének tanulói készítet-
ték. A szórakoztatva tanító játék el-
készítésére társadalmi munkában
többi vasi üzem vállalkozott, s azt az
iskoláknak ajándékul adják.

10.00: ... Gyermekrádió. 11.20: Iskolai ... 11.30: Ifjúsági Rádió. 11.45: Daljátékrészl. 12.16: Händel Itáliában. Előadás. 13.00: Könnyűzene. Kettőtől —

TIP-67

elnevezésű folyékony

MOSOGATÓSZER

kerül forgalomba a közkedveltté vált **Unimo** flakon formájában;

- KORALLPIROS SZÍNBEN
- FEHÉR KUPAKKAL
- 10,20 FT-OS FOGYASZTÓI ÁRBAN

A TIP—67 kiváló zsíroldószer, megkönnyíti a munkát.

Mosogatás után törölgetni sem kell.

Ne tévessze össze a fehér flakonos, kék kupakos UNIMO folyékony mosószerrel!

Drága találka

Zsaroló színészt ítéltek el Szegeden

A *Szegedi Járásbíróság* zsarolás kísérletének bűntette miatt — *nem jogerősen* — egy év és négyhónapi szabadságvesztésre ítélte és a közügyek gyakorlásától két évre eltiltotta *Mucsi Sándort*, a szegedi Nemzeti Színház bonvivánját.

Mucsi egy alkalommal hazakísérte egyik nőismerősét. Ezt a találkozást néhány hét múlva zsarolásra akarta felhasználni: *névtelen levélben hatezer forintot követelt.* Úgy állította be a történteket, mintha valaki megleste volna őket és kihallgatta volna beszélgetésüket. A zsaroló által jelzett napon a küldönc megkapta a zárt borítékot, amelybe azonban *nem pénzt, hanem papírszeleteket* csomagoltak. Mucsit a lezárt borítékkal a zsebében, mielőtt még azt kibontotta volna, leleplezték.

1961 APR

KÖNYV

1021

A Helikon-galéria

Franciás hangulatú volt az az intim kis ünnepség, amelyen a minap bemutatták Kass János tizenöt, Az ember tragédiájához készült metszetét. A hangulatot a helyszín — a Váci utcai antikvárium kis párizsi bemutatótermeket idéző emeleti galériája — sugalmazta. A tizenöt remekbe készült metszet egy új kiadványtípusban jelent meg az Európa Kiadó Magyar Helikon részlegének gondozásában. A mappába gyűjtött grafikákhoz Juhász Ferenc írt költői szépségű előszót és az új kiadvánnyal a kiadó az igazi bibliofil igényeket akarja kielégíteni. Az új mű bemutatása alkalmával Domokos János, a Kiadó igazgatója, vázolta az új vállalkozás további terveit. A mindenkori korlátozott, alacsony példányszámú (a Kass—Madách album 500 példányban jelent meg) művek célja, szándéka nem az egyszerű illusztrálás, hanem az eredeti irodalmi szövegek sugalmazta képzőművészeti alkotások bemutatása. Kass János pompás metszeteinek külön értéket ad az, hogy az elkészült grafikák műhely-vázlatrajzait is bemutatja, mintegy érzékeltetve a művészi alkotófolyamatot.

A Kiadó tervei szerint legközelebb, még ez évben Borsos Miklós szobrászművészünknek Tomaso di Lampedusa Lighea című elbeszélése ihletésére készült rajzait és szoboralkotásait adja közre. Míg a Kass-gyűjtemény bibliofil érdekessége az, hogy minden egyes lapját az eredeti lemezről nyomták, a Borsos-kötetekben sem nyomdai sokszorosítással, hanem eredeti fényképeken mutatják be a műveket.

A sajtó meghívott munkatársai hosszasan elbeszélgettek a mű alkotóival — a metszeteit dedikáló — Kass János grafikusművésszel, Juhász Ferenc költővel, Szántó Tibor tipográfus-művésszel és a Kiadó vezetőivel, és elismeréssel szóltak az új kezdeményezésről.

Értesülésünk szerint a Váci utca 28. alatti galéria felveszi a Helikon nevet s a jövőben is itt mutatják be a sajtónak és a közönségnek — a mostanihoz hasonló könyvbemutató kíséretében — a Magyar Helikon új, jelentős alkotásait.

—i. —r.

Kass János metszete Az ember tragédiájához. A jeles grafikus-művészt a Munkácsy-díj második fokozatával tüntették ki.

FILM SZÍNHÁZ MUZSIKA
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-807

Ibs

dráma és balet

A stilizált erdő díszletfái közül Peer Gynt és Ingrid lép elő. Veszekednek. A lány férjül akarja Peert, a fiú azonban mást szeret . . .

A tv II-es stúdiójában folyik a felvétel. Nem az egész dráma kerül telerecordingra; *keresztmetszet készül Ibsen drámája és Grieg Peer Gynt szvitje nyomán.*

— *Az összeállítás követi majd Grieg szvitjének zenéjét és a dráma cselekményét* — mondja a rendező, Vámos László. — *A muzsika helyenként mint aláfestő zene jelentkezik a drámából vett részletek alá, máskor pedig önállósul, mint a balettszámok zenéje. A fő cél: kiszolgálni a zenét. Tulajdonképpen, ha szigorúan vesszük, elsősorban zenei műsorról lesz szó. Persze, lesznek olyan részek is, ahol a szó veszi át a vezető szerepet. Az összeállítás minden kísérőszöveg nélkül megy majd le. Peer Gynt alakját Sztankay István formálja meg. Ingrid Liska Zsuzsa, Solvejg pedig Molnár Piroska főiskolás, aki Solvejg dalát is elénekli majd. Aase anyót pedig Gobbi Hilda alakítja.*

— Lényegében három balettrészletet viszünk képernyőre — mondja *Péter László*, aki *Géczy Évával* közösen koreografálta a balettszámokat. — A Dovrét, Anitra táncát és az Arab táncot. A televízió számára teljesen új koreográfiát készítettünk Géczy Évával. Ez a koreográfia gyökerében más, mintha színpadra készült volna, hiszen színpadra csak egy síkba kell tervezni, a filmen, illetve a televízióban pedig mód van az értelem szerinti közelítésre és távolodásra, ami több lehetőséget nyújt a táncosoknak a színészi játékra. A színpadon a nagy távolság miatt erősebb pózokra, gesztikulálásra van szükség, mintha filmszalagra, vagy telerecordingra veszünk egy balettet. Géczy Éva is, meg én is nagyon szeretünk a tévének dolgozni már csak azért is, mert a tévé hallatlanul népszerűsíti a balettet. Meg aztán a táncművészet sajnos nagyon is »elinaló« művészet. A film, illetőleg a telerecording az egyetlen, ami megörökíthet egy-egy produkciót az utókor számára!

k. j.

Anitr
(Sztank
és Szu

Arab t
(Sebest
Balogh
Dvorsz
Nagy J
és Tau
(Koncz

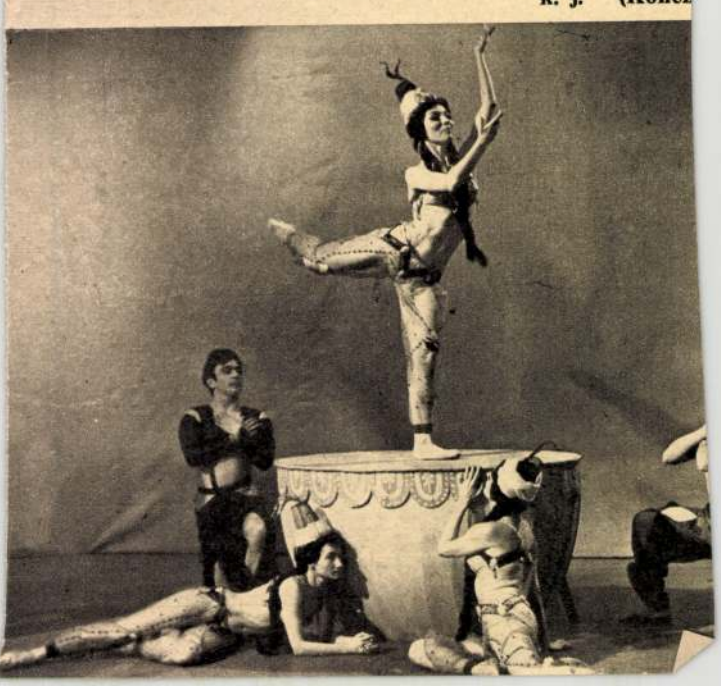

1021

Kass János: Angyal

a baj, hogy a televízió, rádió ... amator muveszkedést,
lemez, az egész körülöttü ... öröme
goskodó világ hovatováb
kább a teljesen jellegtele
kozmopolita hulladékot
Ízlést ront és ízlést formá
revü, tánczene, táncd
állandóan. Jelszava a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1967 APR 1

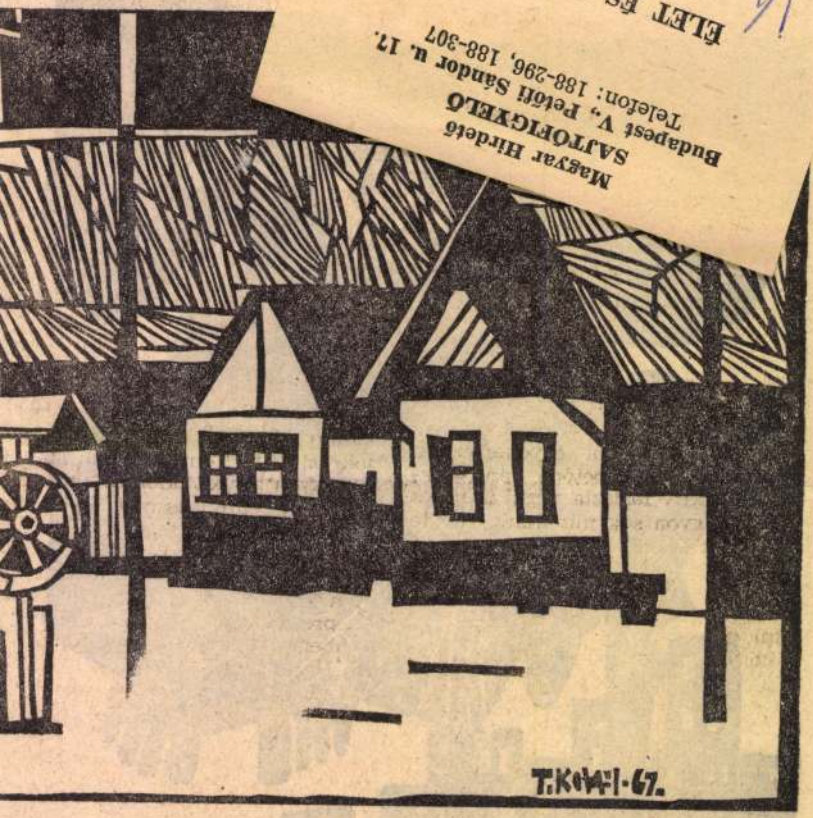

vács Sándor: Falu

hez hozzányúlt. Része lett a legszebb tisztességben is: hetvenedik születésnapjára megjelent annak idején a legnagyobb mestereknek kijáró *Festschrift* is, a vaskos kötet, amelyben húsz filozófus tisztelgett egy-egy tanulmányával munkássága előtt. Hazafelé mindebből egy brissagói napsugár villant a legszebben: az 1934-es őszből, ami-

ígérni, mint a status quo fönntartását. Nem tudom, viszontlátjuk-e már egymást..." — idézem leveleiből, melyeket nekem írt.

S a Mester utcát nem eresztette el. Láttam levelét, melyet amaz egyetlen osztálynak negyvenéves találkozójára küldött, amelyet ő érettségiztetett 1919 júniusában:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

MAGYAR NEMZET

1967 MÁR 12

A Magyar Nemzet galériája

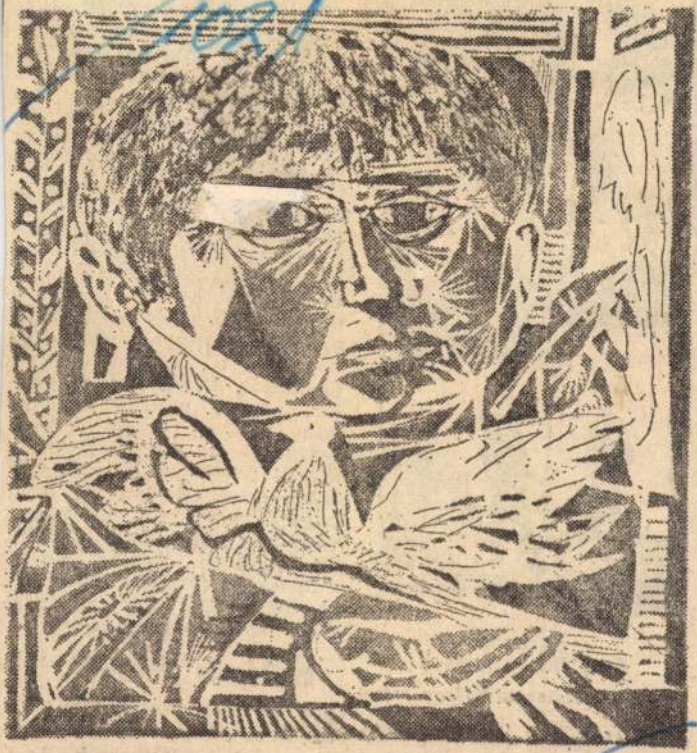

Kass János rézkarca: Barátom — Feledy Gyula

Az anya és a fiú vallomása

(Szlovák György rajza)

a lehetőséget érezte meg *Both* Béla, a rendező, amikor a színpadi hatást, a cselekményt és a mozgást akarta kiemel-

ula-
ából

tlen
aki
le-
sok
... dramai rész, melyben Kállainak a szöveg mögött, s szöveg nélkül is az egészet betekintő kiváló játéka, *Sztankay* István finoman, visszafojtott drámaisággal átszőtt, kitűnő alakítása csak megerősített abban, hogy ez a jelenet adhatta volna az egész mű keretét. Néhány epizód-alakítás is jelzi, hogy a színház milyen lényegesnek tartja az új magyar dráma előadását. *Makláry* János eszköz nélkül, néhány mondatban is olyan valódi levegőt teremt, hogy mesteri figurája aligha felejthető el, akárcsak *Siménfalvi* Sándor, az öreg paraszt remekbe formált epizódjában. *Raksányi* Gellért, *Pápai* Erzsi, *Szirtes* Ádám, *Öze* Lajos, *Szokolai* Ottó, *Somogyvári* Pál egy-egy villanása hiteles és reális.

Különös pillanat volt, amikor az elsőműves szerző meghajolt a színpadon, s a nézőtéren ott ült *Csernyik* Andrásné, a Kiáltás valódi hősnője, aki önnön életét látta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János

MAGYAR NEMZET

1967 MÁR 12

1021

NAPLÓ

Kass János munkáiból nyi
lik ~~meg~~ ma délben kiállítás
szegedi Móra Ferenc Mú
zeumban, Juhász Ferenc meg
nyitó beszédével.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR GRAFIKA

Kass János

1967 6.

A magyar nyomdatermékek londoni kiállításán a következő 12 magyar nyomda munkáit mutatták be: Akadémiai, Alföldi, Athenaeum, Franklin, Globus, Kner, Kossuth, Offset, Pénzjegy, Révai, Szegedi és Zrínyi. Nagy közönségsikere volt a művészeti kiadványoknak (Biblia Pauperum, Magyar Kódexek, Bizánci művészet), továbbá az illusztrált szépirodalmi könyveknek és az illusztrációhoz alkalmazott eredeti nyomdatechnikai megoldásoknak (Kass János illusztrációi Madách Mózeséhez, Szász Endre rézkarcos Omar Chájjám illusztrációi).

véte
ügyi

A sz
a do
szoc

gés – mondja a felhívás – a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére, köszöntsük jó munkával, kiemelkedő teljesítményekkel a világ proletariátusának nagy ünnepét." A felhívás többi között a következő versenycélokat jelöli meg:

– a szép könyv nyomtatása;

– a formájában korszerű, esztétikailag kifogástalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
1968 MÁR 7
NÉPSZAVA

Kass János
1021

Költészet napja — könyvszépségverseny

Két jelentős eseményről kaptunk hírt szerdán a *Könyvkiadók és Terjesztők Tájékoztató Központjában:* a költészet napjának előkészületeiről, valamint az 1967. évi könyvművészeti verseny értékeléséről.

A költészet immár *hagyományos seregszemléje* — József Attila születésnapján, április 11-én — ezúttal sem csak egyetlen napra állítja az érdeklődés középpontjába a líra gondolatát, hanem *eseménysorozattá szélesülve,* a legváltozatosabb formában ismertet meg az új verseskötetekkel, a költészet szépségeivel. A kiadók közül a Magvető 7, a Szépirodalmi 6, az Európa pedig 4 újdonságot bocsát ki a költészet ünnepére. A *Szép versek, 1967* című válogatás — mint korábban — most is *féláron* kerül a versbarátok kezébe ezekben a napokban. A Móra a Kozmosz-sorozatban *Első ének* címmel adja közre a fiatal költők antológiáját. Az önálló kötetek szerzői között találjuk *Csorba Győzőt, Csukás Istvánt, Demény Ottót, Devecseri Gábort, Fodor Józsefet, Gergely Ágnest, Horgas Bélát, Keszthelyi Zoltánt, Nagy Lászlót, Pákozdy Ferencet, Takáts Gyulát, Várnai Zsenit.* A *Thália Színházban* élvonalbeli előadóművészek közreműködésével költői est készül, *Kőszegen* a falusi fiatalok országos szavalóversenyének döntőjét rendezik meg.

A napokban eldőlt *a tavaly megjelentetett könyvek »szépségversenye«* is. A bíráló bizottságnak a szépirodalmi kategóriában az *Új kor nyitánya,* a gyermek- és ifjúsági könyvek csoportjában a *János vitéz,* a szakmai és tudományos művek sorában *Lenin válogatott művei,* az ismeretterjesztő kategóriában a *Feladatok és megoldások* című munka tetszett a legjobban. A művészeti jellegű kiadványok versenyét *Afrika művészete* nyerte. Különdíjat kapott a *Bibliotheca Corviniana,* a *Ferenczy-album,* valamint *Kass János tizenöt rézkarca Az ember tragédiájához.* Összesen 27 művet díjaztak, illetve tüntettek ki, 33-at pedig dicséretben részesítettek. *(k)*

ZAVA

ZETEK KÖZPONTI LAPJA

FILLÉR 1968. MÁRCIUS 7, CSÜTÖRTÖK

Hegyi bo

(Riport Sz

Mit keresne

(T

Megnyílt a Vars tagállamainak

Március 6-án *Szófiában* megnyílt a Varsói Szerződésben részt vevő államok politikai tanácskozó testületének ülésszaka.

A tanácskozáson részt vesznek:

a *Bolgár Népköztársaság* részéről — *Todor Zsivkov*, a Bolgár KP Központi Bizottságának első titkára, a Bolgár Népköztársaság Miniszter-tanácsának elnöke (a külügyminiszter, *Marian Spychalski* marsall, nemzetvédelmi miniszter, *Marian Naszkowski* külügyminiszter-helyettes, *Vojciech Jaruzelski* nemzetvédelmi miniszterhelyettes, *Ryszard*

a Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, *Zenon Kliszko*, a LEMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Adam Rapacki* külügyminiszter,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Kass János

1967 DEC 11

Mesék a mese ellen

Huszonegyedik magyar nyelvű megjelent kötetét publikálja Somlyó György: verseskötetek, műfordításgyűjtemények és tanulmánykötetek után: „Költemények prózában" alcímmel jelentette meg *Mesék a mese ellen* című könyvét, a Szépirodalmi Kiadó gondozásában. Ezekben a sajátos hangú próza-versekben meséknek álcázott példázatokat és meditációkat gyűjtött egybe a költő. A szép kiállítású könyvet *Kass János* művészi borítója díszíti.

p Secret -tá
- Párizs nélk

legalább tucatnyi épületből áll, amelyeket fedett folyosók kötnek össze, Az építtetők azzal büszkélkednek, hogy ebben a labirintusban soha nem látott biztonsági berendezések alkalmazására

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
Kass János
1967 JUL 9.

1021

(Kass János rajza)

— Szeresd meg magad, te vagy az, akiért

A lány elkészítette, kitálalta a rántottát, de

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, JÚLIUS 9.

A Nap kel 3 óra 55 perckor, nyugszik 19 óra 42 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI

Várható időjárás vasárnap estig: főként nappali felhőképződés, néhány helyen futózáporral, zivatarral. Mérsékelt, időnként megélénkülő szél. Meleg marad az idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap 24—28 fok között. — A Duna Budapestnél: 448 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon LUKRÉCIA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Igyekezni kell még gyorsan a lehető legtöbbször átmenni a Baross téren, mielőtt megkezdik az átépítését?

Vasárnapi moza

ŐSBEMUTATÓK ÉS DÍJNYERTES ALKOTÁSOK

A III. MAGYAR JÁTÉKFILMSZEMLÉN

Október 23—28 között rendezik meg a III. magyar játékfilmszemlét Pécsett, illetve Baranyában. Filmgyártásunk idei terméséből a hat legjobb alkotást vetítik, ezeket a 21 tagú zsüri titkos szavazással választja ki. A szakmai zsüri mellett társadalmi bíráló bizottság is alakul Darvas József Kossuth-díjas író elnökletével. A szemle alkalmából hat új magyar film ősbemutatóját is tervezik, köztük Jancsó Miklós a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára készülő, Csillagosok, katonák című filmjének bemutatását. A cannes-i és moszkvai fesztivál fődíjas alkotásait meghívottak előtt vetítik le. A filmszemle programjában archívvetítések és szakmai tanácskozások is szerepelnek.

— A Testvérvárosok Világszövetsége V. nemzetközi ifjúsági találkozójának részvevői szombaton Dunaújvárosba látogattak. A vendégek megtekintették az új papírgyárat, valamint Dunaújváros szociális és kulturális intézményeit.

— A NÖVEKVŐ AUTÓPARK és az emelkedő közúti balesetek száma szükségessé tette, hogy a gépjárművek három évenként ismétlődő, már esedékes mű-

— Barátság-albumot állít össze az MSZBT Baranya megyei elnöksége a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára. Az album a megye lakosai és a szovjet emberek között szövődő barátság, a jubileumi évhez kapcsolódó események fényképes dokumentumait tartalmazza.

LOTTÓTÁ

A 27. ját zett 5 814 975 vény. Öttal nem volt. N fogadó ért e összeg a nye vonása után forint. Háro fogadó ért e összeg a nye vonása után kéttalálatos s 128 111 darab, reményösszeg forint.

— 3 milli séggel felúj madarasi té szerű gépi kel, anyagk kaeszközökl üzemet, a naponta 30 és 20 000 gyártanak.

»SZELLEMI EXPORT« AZ AGROTERV-

A 280 főnyi szakgárdával dolgozó AGRO amely évente 40—50 ezer típus- és ajánlott

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Kass János

1021

1967. június 24, szombat

NÉPSZABADSÁG

MÚZEUMAINK NYARA

Balatoni témájú kéziratok, grafikák — Megnyílik az első magyar skanzen — Céhtörténeti kiállítás — Magyar népszokások

Az idei nyáron különösen *gazdag programmal* és néhány egészen *újszerű kiállítással* várják látogatóikat országszerte múzeumaink.

A fővárosban a *Néprajzi Múzeum* július első felében nyitja meg *Magyar népszokások* című kiállítását. A három teremnyi anyag elsősorban a régi aratóünnepek, húsvétok és szüretek gazdag hangulatát eleveníti fel. A *Szépművészeti Múzeum* a lengyel múzeumokkal közös rendezésben gazdag anyagot mutat be a németalföldi klasszikusok munkásságából *Holland mesterművek* címmel.

A vidéki új kiállítások közül a legérdekesebb a *badacsonyi Kisfaludy ház* illusztrált versek kiállítása, amelyen huszonhat mai magyar költő — többek közt *Illyés, Kassák, Jankovich, Simon István, Takáts Gyula, Weöres, Nemes Nagy Ágnes* — balatoni tárgyú kéziratai kerülnek a nézők elé, kiegészítve gazdag grafikai anyaggal, *Kass János, Szász Endre, Kassák Lajos, Borsos Miklós* művei-vel. (Az anyagok másolatai a helyszínen megvásárolhatók.)

Ugyancsak Badacsonyban nyílik meg a *Kisfaludy Sándor és kora* című irodalomtörténeti kiállítás is.

A nagyvázsonyi vár tövében nyílik meg az *első magyar skanzen*, ahol régi népi építményeket mutatnak be eredeti környezetben. A nagyvázsonyi tapasztalatok alapján épül fel majd az országos nagy skanzen Szentendre mellett. A *Veszprémi Múzeum* a nyáron *Gáborjáni Szabó Kálmán* festőművész életművét reprezentáló tárlatot mutat be, a szombathelyi *Savaria Múzeum* pedig a híres zsennyei művésztelepen dolgozó iparművészeink legkiválóbb alkotásaiból rendez országos tárlatot.

Az idén száz esztendős *Soproni Múzeum* a város múltját érzékeltető gyűjteményeit állítja ki. Ezek közül legjelentősebb a *céhtörténeti kiállítás* lesz. A soproni Fabricius-ház termeiben a XVIII—XIX. század iparművészetéről kaphat jó áttekintést az érdeklődő. Említésre méltó az *Egri Várműzeum* nagyszabású néprajzi kiállítása, a *Palóc népművészet*, amelynek anyagát három megye — Heves, Pest és Borsod — múzeumai adták össze. Az esztergomi *Balassa Bálint Múzeumban* e nyáron *Bálint Endre* festőművész gyűjteményes kiállítása tekinthető meg mint a múzeum új rendezvénye.

D. E.

KÁSBAN

Ezt mondja a jogszabály

Válaszok munkaügyi kérdésekre

MIKOR JÁR A KTSZ-TAGOKNAK KÜLÖNÉLÉSI PÓTLÉK?

Vasipari ktsz-ben, tagként dolgozik Szücs Sándor tatabányai levelírónk. Néhány héttel ezelőtt más helységben levő, külső szerelési munkálatokhoz irányították. Ez a munka előreláthatólag hosszabb ideig tart. Érdeklődik: jár-e ilyenkor a ktsz-tagok részére különélési díj vagy valamilyen egyéb pótlék a munkabéren felül?

A levelében közölt adatokból úgy látjuk, hogy nem áthelyezték, hanem csak külszolgálatra rendelték. *Különélési díjra csak az áthelyezett dolgozó tarthat igényt meghatározott ideig. Külszolgálat alkalmával utazási költséget, élelmezési költséget és szállásköltséget lehet elszámolni.* Az élelmezési költség vagy napidíj összege, ha a tag lakóhelyére aznap nem tud visszatérni, 19 forint, ha lakóhelyére még aznap visszatér, de távolléte a tíz órát meghaladja, 12 forint. Szállásköltség címén azt az összeget lehet elszámolni, amelyet az állami szállodában fizetni kell. Ha a külszolgálat helyén állami szálloda nincs, vagy ott szállást nem tudtak adni, igénybe lehet venni magánszállást is. A magánszállásért tíz forintot lehet elszámolni. Ugyanabban a helységben 30 napot meghaladó külszolgálat után magánszállás igénybevételéért a 31. naptól kezdődően már csak napi öt forint számítható fel.

A TSZ-NYUGDÍJ ALAPJÁT KÉPEZŐ ÁTLAG-JÖVEDELEM MEGÁLLAPÍTÁSA

A jövő esztendőben tölti be 65. életévét Kulcsár Mihály tabi olvasónk. Tizenkét éve termelőszövetkezeti tag. A múlt évben a havi átlagjövedelme 1800 forint volt, és a X. nyugdíjosztályba sorolták be. Úgy hallotta, a nyugdíj megállapításánál a nyugdíjazást megelőző négy év átlagjövedelmét veszik alapul. Kérdezi: az ő nyugdíjának megállapításánál ezt hogyan számítják ki? Azért nem világos előtte ez a kérdés, mert a termelőszövetkezetben az átlagjövedelmet nyugdíjosztályba történő besorolás formájában, az idén állapították meg először.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kass János
ÉLET ÉS IRODALOM
1967 JÚL

1021

HÁROM KÖNYV, HÁROM MŰVÉSZ

Ez az inkább tartalmi kivonatnak beillő lomha cím épp a legfontosabbat nem közli: kérjük a nézőt, kapaszkodjon, mert helyenként varázslatnak lesz szemtanúja!

A kábeljavító szerelőket is elmélyülten bámuljuk meg az utcán, hiszen minden mesterség nagyon érdekes; milyen hát a művész műhelye, ahol a halhatatlanság készül...?! Ezt a kíváncsiságunkat elégíti ki *Takács Gábor* kisfilmje, három könyv illusztrátorát mutatva be. Hincz Gyula puritán varázsló: fehér papír és tus, látszólag semmi más kellék — művészetének legfőbb „eszköze" önmaga, a feszült figyelembe merevült arc, a lekapdosott szemüveg, az állandóan füstölgő cigaretta árulkodik erről. Szász Endre a képzőművészet műves korszakából őrzött meg sokat. A technikája lenyűgöző. Ahogy színekből alapot rak fel, mázol, tereget, szétvakar, ronggyal foltokat kitöröl, pengével hajszálakat karcol, szerszámokkal sejtelmes varázslatot állít elő, míg elkészül egy Villon-illusztráció — ez olyan, mint amikor a bűvész lassított kézmozgással bemutatja produkciója titkát. Kass János rézkarca a legnagyobb mutatvány. Az acéltűvel a fémlemezre csak végleges vonalakat szabad húzni, nincs semmi rögtönzés, elkenés, javítás, a megtervezett kompozíciót pontosan és fegyelmezetten kell létrehozni. Az elkészült munkák a műszaki rajzok hideg rendjét és célszerű bonyolultságát idézik; nem látványos produkció ez, de öntörvényű, megmásíthatatlan.

Három művészi alkat, három emberi magatartás sejlik elő a háromféle alkotó technika bravúrja mögül. Takács Gábor filmje nem ismeretterjesztés; a művészet előtt hódoló és művészeket leleplező képzőművészeti kritika.

Gáll István

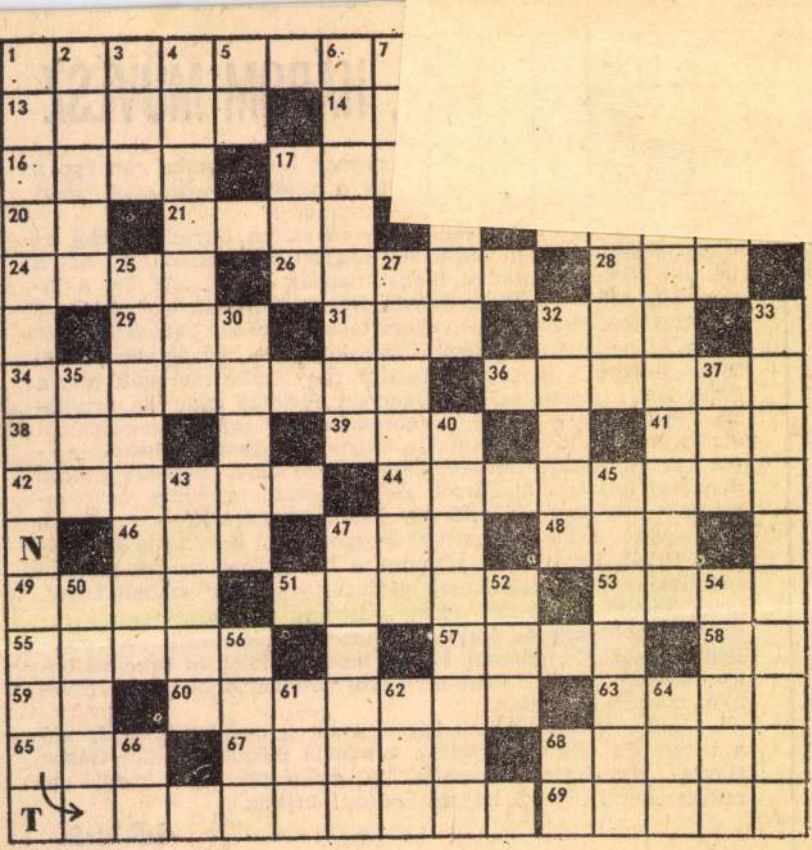
N
T

1967 JUN 18.
1021

László Anna:

A középső gyerek

Szabálytalan levéllel keresem meg, asszonyom! Kérem, legyen türelmes. Ha megbántanám, kérem, gondolkozzék: mindenek ellenére csak a bizalom vezetheti a tollamat. Miért írnék másként? Ha pedig csaponganék — azért is elnézést! Nem vagyok formában. Vigyáznom kell: szét ne hulljak.

Önre bízom, megmutatja-e levelemet a férjének. Mi ketten talán valamivel könnyebben értjük majd egymást. Mindamellett jó lenne, ha megmutathatná. Szeretném elmondani, milyen az önök András fia. Nem ismerik.

Ő tizenkét éves, én harmincöt... úgy barátkoztunk, mint az egyenlőek. Gyakran fogott el az a határozott érzés, hogy ez a gyerek több a vele egykorúaknál. Céltudatosabb, sűrűbb szövésű, ügyesebb, fortélyosabb és gyengédebben emberséges. De a veszélyek sem kicsik. Észre kell vennie a veszélyeket! Tanártársaim se ismerték fel...

Tanártársaim őt szeretik legjobban az osztályából, pedig csak négyes tanuló, az is előfordul, hogy hármasra felel. Szeretik? Egyedül én foglalkoztam a szabad időmben is vele. Kollégáimnak Andrással a legkényelmesebb. Ha kérnek tőle valamit, máris pattan, amire utasítják, máris teszi, önszántából is buzgólkodik, amikor gyors siker várja. Mindig barátságos, sohasem zajong, sohasem verekszik. Míg aztán tavaly egyszer... Abból a legsúlyosabb baj lehetett volna. De a szerencse is mellé állt, el is simították... Azt hiszi, tud róla, ugye, asszonyom?! Majd én elmesélem, hogyan történt.

A napközi után az iskolaudvaron sétálgattam Andrással. Eredeti, érett mondásai néha jóval meghaladják a korát. Örültem, ha külön beszélgethettünk. Óvatosságból megkérdeztem: nem nyugtalankodnak-e otthon, ha késik. Legyintett:

— Nem nézik, mikor érek haza. Legfeljebb sötétedés után lenne rumli.

Késő tavasz volt, még világos. A fák virágzásáról meséltem neki. Máskor érdekelte volna, most nem figyelt. Gondolkozott. Erősen. Szőke fején szinte kívülről is látszott a megfeszített agyműködés. Vékonyka bőrén áttetszettek az erek halántéktájon. Egyszer csak így szólt, minden előzmény nélkül:

— Milyen nagy munkával szereztem meg a tanárok bizalmát! Évekig tartott. Ha egyiküket pofon ütném, egy pillanat alatt elrontanám az egészet.

Felkiáltottam:

— Bántott valaki?

— Nem! Mondom, Erzsi néni, igazán nem!

Faggattam egy darabig, bár tudtam: hiába. Velem beszélt a legnyíltabban. Amikor akart. Amikor nem akart, lehetetlen volt kihúznom belőle a választ. Semmi... győztem meg magamat, egy kóbor gondolat... És hazamentünk békén.

Másnap az óraközi szünetben András bicskát vágott Szücs Kristófba. Szücs Kristóf a legmagasabb, legizmosabb fiú, és a legjobb sportoló az osztályában. Meleg volt, egy szál inget viseltek, iszonyúan is végződhetett volna... De a bicska csak a karját érte, azt se mélyen, orvoshoz se kellett vinnünk, bekötöztük magunk. Az iskola felbolydult persze. Emlékszik bizonyára, igazgatónk behívta az ön férjét, méghozzá azonnal. A munkahelyére telefonált. Az ön férje, asszonyom, azt állította, erélyesen hangoztatta, hogy véletlen történt, az almahámozásra vagy ceruzahegyezésre való kis bicska kirepült András kezéből. Más elképzelhetetlen ennél a gyereknél. Röpgyűlést tartottunk soron kívül. Mindenkinek, aki valaha tanította, ismerte Andrást, meg kellett mondania, mi a véleménye efelől. — Más elképzelhetetlen ennél a gyereknél — erősítgették ritka egyetértésben. Csak én tudtam, hogy nem véletlen... Éppen én ártsak neki?! Bólogattam a közösségnek. Osztályfőnöke megszidta Andrást: micsoda gondatlanság, micsoda figyelmetlenség, éjnye. Máskor jobban vigyázzon a kezére. Aztán az ügyet sürgősen elfelejtették. Engem hetekig izgatott: mi lehetett az oka. Hetekig nyúztam Andrást négyszemközt. Megint hiába. Ahányszor csak céloztam a bicskára, elsötétült az arca. És konokul hallgatott. Míg ma délután, több mint háromnegyed évvel később, ő kezdte el, kérdezés nélkül. Mert kicsivel előbb én vallottam neki... A magaméra még visszatérek majd... most őróla... Higgye el, asszonyom, nem mindennapi kisfiú. Felmérte az őszinteségem és a barátságunk értékét. Beszélt. Nehezen, akadozva és rejtettebben, mint ahogy következik. Ahogyan következik, azt én hámoztam ki a szavaiból.

Mégis másról előbb. Egyszer családlátogatáson jártam önöknél. Ilyenkor én mindent megjegyzek, mindent megfigyelek... azt hiszem magamról... Míg ott voltam, ön, asszonyom, végig az ölében tartotta ötéves kislányát. Olyan elragadtatással simogatta, hogy úgy éreztem: türelmetlenül követeli, mondjam már ki: gyönyörű szép! Valóban szebb Andrásnál. Férje betuszkolta a szobába a nagyfiút is. Én megértettem Márton unottságát, mit érdekli az első éves egyetemistát egy általános iskolai tanár néni látogatása. Férje azonban mindenáron büszkélkedni akart vele, bár szerényebb szavakkal, de lényegében azt közölte velem, hogy Márton zseniális. Mire Márton bosszúsan és kereken kijelentette: szülei csak úgy tesznek, mintha értenének az ő intellektuális problémáihoz, holott valójában gőzük sincs hozzá. Mire az édesapa szelíden magyarázkodott: Márton jóval a kötelező anyagon felül tanul, napi tizennyolc órákat, alig alszik, ezért ingerült. Hosszasan elsorolta, mi mindent tanul és milyen kimagasló eredménnyel. A gyönyörű szép kislány közbe-közbegagyogott, az ő érdemeinek is adóznunk kellett. Telt az idő, nem maradhattam hajnalig. Az utcán jutott eszembe, hogy Andrásról szót sem ejtettünk. András is otthon volt pedig, egy távolabbi kisasztalnál barkácsolt.

Ha ezt az estét igazán megfigyeltem volna, egyedül is rátalálok a bicskaügy értelmére. Akkor rögtön, nemcsak ma délután.

Tehát a rekonstrukció. András tudta, hogy nem dolgozhat halvány színnel, arra a család fel sem pillant. Csak a rikító segít. Meg kell pofozni egy tanárt, vagy bicskát kell vágni Szücs Kristófba. Mire számított ezután?! A lélegzetem is elakadt...

Hallottam, hogy önök sohasem ütötték meg három gyerekük egyikét sem. Andrásban pedig sok az emberi méltóság. Nem kitalálás... András nem sír, nem panaszkodik, nem szidja a családját... Önérzetesebb annál. De amikor elhatározta, hogy megsebzi Szücs Kristófot, verésről képzelődött vágyakozva. Apa mit is tehetne mást, ekkora vétek után: sokáig veri majd. Sokáig vele foglalkozik, gügyöghet a gyönyörű szép kislány, tolakodhatnak a nagyfiú intellektuális problémái. Azután hazament a napköziből, rettegve és sóvárogva, merő izgalomban, és az ön férje így szólt hozzá:

— Délelőtt behívott az igazgatód, mintha égne az iskola. Ezt ne csináljátok máskor, erre nekem nincs időm. Nem azt mondom, hogy nem megyek be, ha szükség van rám, de hogy abban a pillanatban rendelkezésre álljak...

— Édesapa, én...

— Tudom. Vajon mi jó van abban, hogy bicskákat vagdostok a padlóba?! Éppen olyan ártalmas játék, mint a csúzli.

— Az nem úgy volt, édesapa...

— Persze, nem úgy volt. Múltkor olvasom az újságban, hogy egy veled egykorú fiú veréb helyett kicsúzlizta a barátja fél szemét. Ha már az a nyomorult bicska kirepült a kezedből, égi szerencse, hogy csak a felületen érte Szücs Kristóf karját.

— Én azt szeretném, ha te...

— Fölösleges újra bemennem, eleget beszéltem délelőtt. A közlekedéssel együtt két órámat rabolták el, mintha égne az iskola! Mit állsz itt ilyen lógó orral, ha már egyszer megtörtént, sajnos, nem nyafogunk rajta. De a bicskát dobd a szemétbe. Most azonnal! Indulás!

Körülbelül egy percig tarhatott... Amikor András felidézte, ez a sose síró, férfias kis kölyök elbőgte magát.

Bennem kivilágosodtak a régi filmkockák. A napközi... Télen nem tudjuk jól megoldani: zsúfoltság, szűk hely, bezártság, állandó zsibongás... De azért a többi gyerek kedvét nem rontotta meg. Csak András szenvedett tőle. Panasz nélkül. Nem árulta el, miért. Most már emlékszem, ön egyszer megjegyezte, asszonyom: a kislánya csendeske egyedül, de ha András is otthon van, éha akkora rajcsúrozást csapnak, hogy Márton képtelen koncentrálni. Így aztán ön az ölében tartja a kislányát, időnként néma és rajongó tekintetet vet Mártonra, amint a családi kályha mellett a tudománynak áldoz, Andrást pedig elküldi a napközibe...

Tavaly én vezettem a napközit — mi se szeretjük —, idén, az év elején, jobb beosztást kaptam. Utódom nem barátkozik Andrással, nem kárpótolja, mint én, ha lehetett... És októberben azt mondta nekem András:

— Csak annak az egynek örülök, hogy Erzsi néni elkerült onnan.

Tudniillik a száműzetésből. Akkor is, ha ő megrövidült miatta. Önzetlen.

És dacos is. A napközi lármájában nem tanul. Nem tudtam a könyvhöz szögezni. Ezért hiszik önök, hogy közepes képességű, semmi különös agyú. Nem, a száműzetésben könyvvel nem töri magát. Viszont ott is győztes. A családon kívül okvetlenül győztesnek kell lennie mindenütt. Kérkedik a társainak: neki untig elég, ha az órán figyel. Sőt, az se fontos: fülébe ragad a lecke, ha oda se bagózik. Nagyképű.

— Talán még az én számomra is tartogat újat a tananyag!

Rászólok:

— Ostobaságot fecsegsz, pedig sokszor meglepsz az okosságoddal.

— Mit mondtam okosat és mikor, Erzsi néni?

Csak a mondat második felét hallotta meg. Ha mesél valamit, legtöbbször így kezdi: »Jómagam...«

A nyáron üdülni vittük a gyerekeket, néhányat a család anyagi helyzete miatt ingyen, kettőt jutalmul ingyen. Az osztálynak kellett megszavaznia, ki legyen az a kettő. András gyorsan megbeszélte egy fiúval, hogy egymásra szavaznak. Tőle tudtam meg, de már csak szeptemberben. Ravasz.

Önök a nyáron külföldre utaztak. Elképzelem, asszonyom, az indokait. Hová is tehette volna az ötéves kislányt? Nincs kire hagynia. Márton viszont rengeteget profitál a külföldből. Ezzel szemben egy tizenkét éves fiú még elfelejti az élményeit. Úgyis jutalomüdülésre vittük Andrást.

Filmkockák... Valami tévedés folytán kevés sátor várt bennünket. Néhány gyereknek a faluban kellett aludnia.

— Küldjelek, András?

Gondolkozott:

— Jó... majd ott is megszerettetem magam.

— Mivel?

— Még nem tudom, mit várnak tőlem.

Filmkockák... Én kísértem a parasztházba. A küszöbön döbbenten megállt. Tudja, asszonyom, mi az a hírhedt déja vu? Átmeneti lelki zavar, főként a kamaszkorban. Az új látvány már látottnak, régebben megéltnek mutatkozik. Ettől rendszerint megrémülnek a kamaszok, mint kórostól, ismeretlentől. Emlékszem, valaha bennem is tűrhetetlen nyugtalanságot keltett. Andrásban talán most jelentkezett először — korán. A küszöbön döbbenten megállt. S máris kihúzta magát:

— Ezt a házat álmomban láttam! — rám nézett, büszkén villant a szeme. — Én ám előre megálmodom a dolgokat!

A hangsúly közölte velem, hogy ő különleges fiú. Győztes. Ez a szerencséjük, asszonyom. Sok gyerek meggörnyed, ha érzi, hogy elsikkad a családban.

Új sátrakat küldtek, már mindenki a táborban aludt. Andrásnál idősebbek őrködtek késő esténként. Egyik este viharos szél fújt. Meglóbálta a lámpákat, az árnyak ijesztően

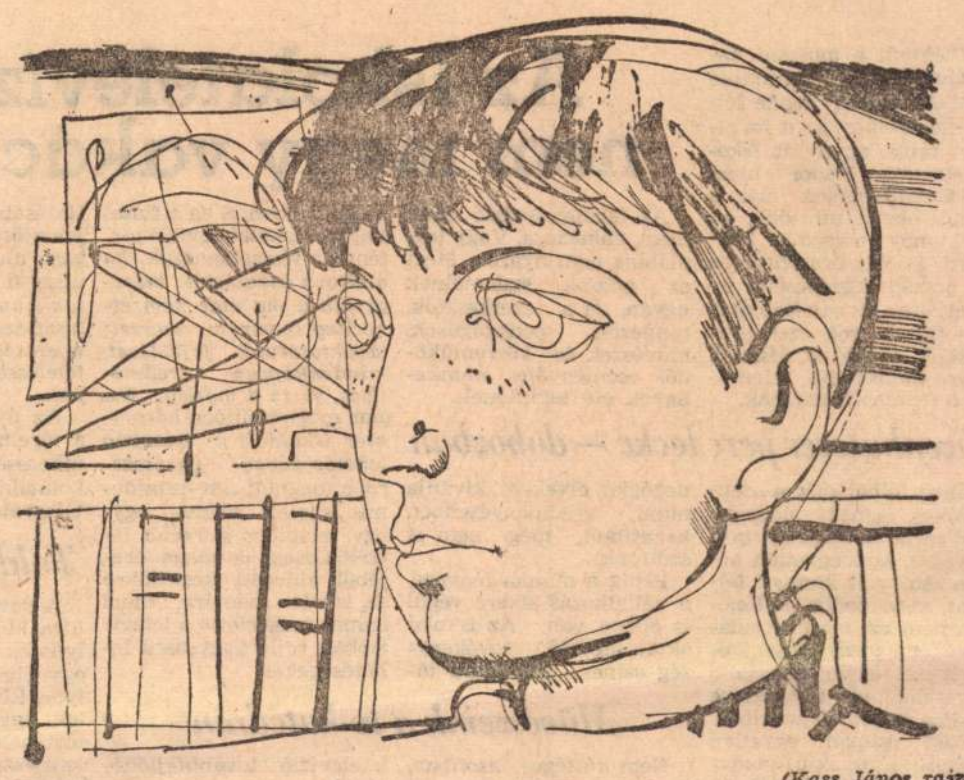

(Kass János rajza)

ugrottak elő és tűntek el. Belekapott a köpenyekbe, a sátorlapokba, fákba, bokrokba. Recsegés-ropogás, zizegés, suhogás, zenebona. Ekkor jött hozzám András:

— Ma tessék engem őrségbe osztani.

— A nagyobbaknak való.

Addig kérlelt, míg beleegyeztem. Kétórás szolgálat volt, fehéren jött vissza utána. Büszke szemmel megint és nagyon sápadtan.

— Minek kellett ez, András?

— Legjobban azt szeretem csinálni, amitől félek.

Én nem. Félek elmondani önnek a saját történetemet, húzom hát, halogatom. Rátérek... kell... idetartozik, noha előbb egészen másról lesz szó. Kezdetben semmiféle összefüggésben nem volt Andrással.

Hegyi Magdi is a tanítványom, tizennégy éves, rossz tanuló. Kicsit tompaagyú. Mindegy, miről magyaráznak neki, semmi sem érdekli. Az anyja gyakran mentegette előttünk: azért ez remek lány, magánszorgalomból varrni tanul. Vagy két hónappal ezelőtt váratlanul beállít a lakásomra Hegyiné Magdival. Ragyogtak, az ünnepi események levegőjét hozták magukkal. Azért jöttek — hadarták —, hogy megmutassák Magdi első önálló munkáját. Egy olajzöld kosztümöt. Lesték, hogy tetszik-e. Divatos, kitűnő szabású volt, igen dicsértem. Megtenném-e, hogy felpróbáljam? Furcsálltam a kérést. Minek? Alakom jobbat mutat, még sokkal jobbat! Magdi máskor unott, közönyös arcára piros foltokat festett a lázas várakozás. Gondoltam: buta kérés, de teljesítem, felpróbálom a művét, az egyetlen becsvágyát táplálni kell. A kosztüm hibátlanul állt rajtam, mintha magamnak csináltattam volna, szalonban. Csodálkoztam. Anyából, lányából kipukkant a nevetés: hiszen az enyém! Erélyesen rájuk kiáltottam: mit képzelnek?! Magdi már sírt is, olyan sebesen váltott nevetésből sírásba, mint a karon ülő. Anyjánál se sok hiányzott hozzá. Hályogos lett a szeme a szomorúságtól: az a szegény kislány hogy igyekezett! Szívét-lelkét adta bele! Méretet se vehetett, hogy meglepetés legyen. Lopva százszor megnézett és csinálta szemmértékre. Lám, milyen nagyszerűen sikerült. Először és utoljára. Hogyan legyen máskor kedve, ha a tanárnő nem fogadja el.

Ömlött a szava, és én elgyengültem a zuhatag alatt. Megjegyeztem, hogy a kosztüm csakugyan nagyszerű eredménye egy tizennégy éves lánynak, de akár elfogadom, akár se, jobb tanuló nem lesz tőle. Most meg Hegyiné tiltakozott sértődötten: azt hiszem, ezért hozták?! Önzetlenül nem is lehet? Az ő lánya nem fejezheti ki a szeretetét, tiszteletét egy kis figyelemmel? Az az igazság, hogy túlságosan jól is állt a kosztüm, s nekem nincs valami híres ruhatáram. Elfogadtam végül.

Lehet, Hegyiné csak örömében mesélgette a többi anyának... hogy megemelje a lányát, akit általában nem sokra becsültek... Hegyi Magdi ezután sem kapott jobb osztályzatokat, de az anyák kara zúgni kezdett: így aztán könnyű! És gondoskodtak róla, hogy a zúgás elhatoljon az igazgatói irodáig. A mi igazgatónk szigorú ember. Ha virágot kapunk, akkor is a homlokát ráncolja. Felettem házi vésztörvényszéket ültek. Eltávolítottak az iskolából, év közben. Ez nem szokásos, a jogszabályoknak sem felel meg. Orvoslást kereshettem volna. Eddig hiányzott a hozzávaló lendület. Hagytam, hogy becsukják mögöttem az iskolakaput.

Vastag csend fog körül azóta. Tanártársaim nem látogatnak meg. A gyerekekkel sem találkozom. Mintha soha semmit nem dolgoztam volna. Mintha a munkám soha semmiféle emberi kapcsolatot nem termett volna. A házi vésztörvényszéken nem tudtam mentegetni magam. Vétettem — kétségtelen. De vannak mentőkörülmények. Senkinek sem mondhattam el, hogy megkönnyebbüljek.

Ma délután pedig becsengetett hozzám András. Nagyon messze lakom az iskolától, háromszor kell átszállni. Egyszer már járt nálam, de akkor együtt jöttünk. A bicskaügy után. Magammal hoztam, hátha a bensőségesebb környezetben megnyílik. Nem nyílt meg, bár vágyakozva mondta többször is: — Milyen otthonos itt!

Ma eltalált hozzám egyedül. Megjelent mint egy kis férfi és érdeklődött, hogy vagyok. Kiéheztem a szóra... és mindenkire, aki az iskolához tartozik... mindnyájuk közül Andrást szeretem a legjobban. Írtam már, hogy azelőtt is úgy beszéltem vele néha, mint a felnőttel? Óvatosan tapogatózott, mi történt velem. Leültünk, szemben egymással, és én elmondtam mindent. Úgy, ahogy önnek az imént, csak részletesebben. Azzal fejeztem be, hogy elismerem, vétettem.

— Lehet — válaszolt András, s megint lát-

szottak finom bőre alatt a halántéki erek —, de én nem úgy érzem. Akkor miért nem úgy érzem?!

András volt az első, akivel a válságomról szívem szerint beszélhettem. És az első, aki felmentett. Azután még szívósabban gondolkozott:

— Fura, de mennyire! Mert amikor én megszúrtam Szücs Kristófot, az nagyobb bűn volt, igazán! Mégse akartak megbüntetni érte.

Kiszakadt belőle a vallomás, több mint háromnegyed évvel a bicskázás után. Gyengédségből, közösségvállalásból velem. Hogy megmutassa ez a kis győztes: ő is esendő. Talán azt hiszi, asszonyom: túlzok, képzelődöm. Meggyőződésem, hogy nem. Sok mindent, régi filmkockákat csak a vallomásából értettem meg.

Járkált a szobámban, és többször is kicsúszott a száján önkéntelenül: — Milyen otthonos itt! Egyszer csak hozzámfordult, elszántan:

— Erzsi néni, nem költözhetnék én ide?!

Akkor határoztam el, hogy írok önnek. Talán azt kérdezi: miért nem előbb? Előbb kellett volna, valóban. Húzódoztam tőle. Önök jó koszttal, jó ruhával látják el mind a három gyereküket, és hangos szó sem esik a házukban. Némelyik családban irtózatos jelenetek zajlanak, de míg nincs kirívó károsodás, a rendőrség nem avatkozhat be. Hol a határ, ahol bele szabad nyúlni családok életébe?!

— Erzsi néni, nem költözhetnék én ide?!

Közösséget is akart vállalni velem. De az önzetlen szándék saját céllal keveredik, nem tudni, melyik a hangsúlyosabb. Nálam jól érzi magát, talán boldogan. Egyedül vele foglalkozom. Ő a főszereplő.

Nehogy kérem, hogy otthon is főszerepet adjanak neki. Csak egyenlőséget, asszonyom.

Remélem, nem haragszik Andrásra, amiért meglátogatott. Ilyen kétes felnőttet, akit év közben távolítottak el! Szeretnék később is tudni Andrásról.

Üdvözlettel:
Kollár Erzsébet

Az Iskolatelevízió nem megy vakációra

Diáknak e mostani vakációnyitány gondtalan napjain aligha lenne lelkesítő látvány az a hatalmas tábla, amely az *Iskolatelevízió* Nádor utcai szerkesztőségében már a szeptembert, mi több, az új tanév második felét idézi. Pontos órarendje ez az ország legnépesebb iskolájának, a »tv-katedrára« figyelő sok ezer gyereknek, ennek az újszerű, egyre hatásosabb, jelentősebb oktatási formának.

Tizenhatezer perc lecke — dobozban

Mire felhangzik a szeptemberi csengő, dobozba kell zárni az egész évi tananyagot, ami egyetlen évben sem volt könnyű feladat, most pedig különösen nem az, mert az adások témagazdagítása, igényessége egyre magasabb követelményt támaszt e sajátos iskolával szemben.

Elég csupán egyetlen adatot idézni: az új tanévben a különböző általános iskolai osztályoknak — de főként a felső tagozatnak — valamint a nyelvet tanuló harmadikos és negyedikes középiskolásoknak a környezetismerettől az élővilágig és a tanulmányi kirándulásig, *több mint tíz tantárgyban 16 000 műsorpercet sugároz az Iskolatelevízió.* S ezzel csupán mennyiségileg érzékeltettük a tananyaghoz szervesen illeszkedő, azt hasznosan kiegészítő, annak tudnivalóit láttatni akaró adásokat — a minőségről, a televízió szerűségről, a szerkesztésnek arról a törekvéséről, amely a tv eszközeit a pedagógiai elvekkel kívánja mind eredményesebben házasítani, még nem is szóltunk.

Pedig a munka lényege, a vállalkozás sikere végül is ebben van. Az iskolai oktató-nevelő tevékenység színes, sokoldalú támogatásában. S ha a fiatal magyar Iskolatelevízió történetét visszalapozzuk, *ha a tétova indulástól méregetjük a ma már nemzetközileg is rangot szerzett távoktatásunk fejlődését, mindenképpen eredményes, jó ez a mérleg.* Ma már megközelítően *háromezer iskola él a televízió lehetőségével,* ugrásszerűen megnőtt a tv-tulajdonos iskolák száma, egy-egy település szűkebb lakóközössége a maga erejéből áldozott készülékre az iskola számára, mert hamar megértette a televízióban rejlő nagyszerű lehetőségeket.

Művészeink a tv-katedrán

Nem kétséges azonban, hogy a kamerán innen is sokat tettek az iskolai adások megkedveltetéséért, *magának a televíziónak rendkívül nagy szerepe van a hazai tv-pedagógia megteremtésében,* amit korántsem csak az adások bevezetésével, rendszeressé tételével ért el, hanem azzal, hogy a gyakorló pedagógusok széles táborával állandó kapcsolatban áll, ezrével veszi egy-egy óra helyi tapasztalatait, hatását, a pedagógusok levélben vagy élő szóval megfogalmazott észrevételeit, bírálatait. *Ez a tömegkapcsolat nélkülözhetetlen garanciája* az Iskolatelevízió továbbfejlődésének.

Külön kell szólnunk arról a dicséretes törekvésről, amelyet *a különböző művészetek sajátos formanyelvének bátor alkalmazása jelent a televíziós oktatásban.* Ma már egyáltalán nem ritka, szinte mindennapos, hogy kiváló színészek jelennek meg a képernyőn, hogy — elsősorban irodalmi és történelmi témákban — a forgatókönyv szerint *művészetükkel, játékukkal adjanak hozzá a tananyaghoz,* megidézzenek történelmi korokat, közelebb hozzanak egy-egy magyar, vagy világirodalmi hőst.

Hatásában rendkívül nagy jelentőségű ez, a pedagógus munkájának olyan újszerű kiegészítése, *a tankönyvnek olyan élő illusztrációja, amely csakis nyeresége lehet az oktatás felelősségteljes munkájának.*

Az új tanév előtt is ez a türelmetlen, egészséges útkeresés jellemzi az Iskolatelevízió háza táját. Újraválogatják a korábban már sugárzott leckeórák filmanyagát, gondosan rendszerezik azokat, ha úgy kívántatik, egy-egy részt kiegészítenek, tökéletesítenek. Az általános iskolák ötödik osztályosai után — ők kapták eddig a legtöbb tantárgyat — most erre a televíziós tananyagra épülhet mintegy folytatásként — hisz a tavalyi ötödik eggyel feljebb lép — a hatodik osztály tv-óráinak felvételsorozata. Ilyenformán, *ahogy telnek az évek, egyre tekintélyesebb, gazdagabb, teljesebb lesz minden osztály dobozba zárt tananyaga.*

Tolditól a felsőfokú matematikáig

A tantárgyak kis stábjai útra készek. Igaz, némelyiknek egy katedrán, s egy éberen figyelő osztályon kívül olykor nem is kell egyéb, de a hatodikos történelem vagy az irodalom »szállítóinak« például helyszínről, szereplőgárdáról, díszletekről is gondoskodni kell. Az irodalmi stáb képernyőre viszi a *Toldit,* míg a történelmiek az államalapítástól, királyokon, csatákon, a magyar nép útjának sok-sok jellemző korszakán át laposnak bele históriánk könyvébe. Lesz dolguk a matematikusoknak is: a felsőfokú technikumok és a műszaki egyetemek esti, valamint levelező tagozatai első évfolyamára járó diákoknak készítenek *felsőfokú matematikaórákat,* ami új sorozatként indul szeptemberben.

Tovább gazdagodik a tv-oktatás hetenkénti módszertani fóruma, amely már eddig is nagyon hasznos segítője volt az Iskolatelevízió meghonosodásának. A minden pénteken jelentkező *Pedagógusok fóruma* a továbbképzésben és a tv helyes alkalmazásának gyakorlati ismereteiben nyújt eligazodást.

A szeptemberi tanévnyitó még messze van. Addig sok-sok öröm, élmény várja a vakációra induló diáksereget — sok-sok munka, fejtörés az Iskolatelevízió forgatócsoportjait.

Kipihent, felfrissült, jókedvű osztályoknak — élvezetes, tanulságos, hatásos leckéket kívánunk, ami egyet jelent televíziós oktatásunk további fejlődésével.

Kiss Gy. János

Inkább megjegyzés, semmint kritika

két színműhöz és egy ügyhöz

Az idén poraiból megelevenedett és örömmel fogadott füredi színházi napok június 8-tól 25-ig, tehát e napokban is még, adnak bizonyos áttekintést legújabb drámatermésünkről. Azt is el lehet mondani, hogy az Írószövetség és a Színházművészeti Szövetség — számolva a technikai adottságokkal és bizonyos művek előadását kizáró hasonló tényezőkkel — szerencsésen válogatott a rendelkezésre álló anyagban. De azt is hozzá kell tenni: a rendező szervek egy, sajnos, kapitális tévedést is elkövettek.

Az eseménysor tengelyébe június 9—11 megnyilvánulásai kerültek: az adódó két estén bemutatott darabok és a délelőtti viták. Ez utóbbiak szerencsésebb esetben közvetlenül és szervesen csatlakozhattak volna a látottakhoz. Még azt is tegyük hozzá: a baráti országok jelen volt szakembereinek véleményét is szívesen hallottuk és hasznosíthattuk volna ama bizonyos szerencsésebb esetben. (Így csak nagyon enyhe bírálatukat és megbocsátásukat köszönhetjük meg.)

A mondottakból nyilván kitetszik: a két darab kiválasztása rendkívül szerencsétlen volt — s akkor még igazán lojális a megfogalmazás. A sikerültnek mondható kétnapos vitában éppen elég szó esett arról, hogy az új magyar dráma ügye még ma sem áll jól — de azt mindenki hozzátette, hogy azért ilyen rosszul sem.

Az egyik darab esetében még legalább követhető az elgondolás logikája, amely végül is a hibához vezetett. Kiválónak is mondható ugyanis az a gondolat, hogy a füredi színházi napok keretében bemutatóra is sor kerüljön, s hogy olyan jeles társulat tartsa ezt, mint a veszprémi, amely ráadásul a nagyon kedves vendéglátó megye színháza. De akkor — már az elhatározáskor — gondoskodni kell arról, hogy az évad valamely, legalábbis jelentékeny művét tartsuk fenn e megtisztelő alkalomra. Nemcsak a megnyilvánulás, hanem a színház és a szerző érdeke is ezt kívánja. Hiszen Füred semmiképp nem arra való, hogy kezdő, kialakulatlan szerzők vesszőfutását rendezzék meg ott. Kivált, amikor a még formátlan tehetség jelei is félreismerhetetlenek az illetőben. Egy ifjú ember őszinte, de vesztes birkózását láttuk egy gondolat színpadi megfogalmazásával.

És ez volt a kisebbik hiba! A nagyobbik az, hogy másodiknak viszont egy olyan színdarabocska került a füredi színpadra, amely még a kicsinyítő képzőt sem érdemli meg, ezt a színpadot pedig még kevésbé frekventált napon sem. Sőt, a szolnoki színpadot sem. Ha ügyes kommersz volna, akkor az utóbbi ellen nem lehetne semmi kifogás — ellenben drámának álcázott kezdetleges kommersz. Az a »műfaj« tehát, amelynek az új magyar dráma komoly ügyéhez igazán semmi köze. Eléggé meglepő, hogy a drámapályázaton díjat nyert, ugyanott, ahol Görgey Gábor, H. Bartha Lajos, Sándor Iván és mások, különféleképp tökéletlen, de mindenféleképp tehetséges, gondolatgazdag darabjait díjazták. A nagyságrendek, sőt, fogalmak efféle összekeverése nem emeli az ilyen pályázat s az ilyen, mérlegelésre hivatott rendezvény rangját, megbecsülését, sem a közönség, sem a szerzők szemében.

No, de egy dolog a java részében mégiscsak eredményes pályázat — és megint más Füred dolga. Éppen a fentiekből is világos: áttekintőbb és megfontoltabb szervezéssel sokkal magasabb szintre lehetett volna emelni a kiemelt füredi színházi bemutatók színvonalát.

Nem oktalan felhánytorgatás ez, hanem az ügyet őszintén tisztelő és szerető figyelmeztetés, a következő hasonló megnyilvánulás előrelátóbb megszervezése érdekében.

Rajk András

Gadányi Jenő emlékkiállítása

emekkel,
ert úgy
k a tör-
nak a
folyó
letével,
vel . . .«
zetének
mészet
aprólé-
a körül
vek vi-
égedett
rgyila-
laki a
, azt
ik ezek
eneket
n lá-
képek
nem
ezen
en túl
zépsé-
inosan
nérzé-
galább
van
. Raj-
teljes
ményt
ben a
ermé-
gtöbb
er vi-
dányi
szem-

lélet kifejezésére is törekedett — ez pedig az emberi viszonylatok kutatását is jelentette. E téren is sok tépelődéssel jutott el a végső következtetésekig, de — divatokkal és konjunktúrákkal dacolva — éppen úgy kitartott mellettük, mint művészi meggyőződése mellett. *»Egy bizonyos: számomra nincs megalkuvás! A változás kovásza a szabadság és a progresszió.«* Művészi rangja és emberi magatartása egymásból következett — a kettő együtt értékes számunkra. Az emlékkiállítás talán ismét közelebb visz egy lépéssel ahhoz, hogy ez a kettős érték általánosan elismert hagyománnyá váljék.

Havas Lujza

Róna Viktor a havannai balett-fesztiválról

Csütörtökön tért haza a második havannai nemzetközi balettfesztiválról jeles táncospárunk: Orosz Adél és Róna Viktor. A nagyszabású seregszemlén nagy sikerrel szerepeltek balettművészeink. Erről a sikerről és az egész fesztiválról Róna Viktor így nyilatkozik a Népszavának:

— Csak a legnagyobb elragadtatás hangján lehet beszélni erről a rendezvényről, ahol megjelentek a világ balett-életének hírességei, köztük Galina Ulanova s a szovjet, japán, cseh, lengyel, bolgár, román, francia és magyar táncosok mellett a fiatal kubai balettművészet is kitett magáért . . . Mi a Giselle főszerepeit táncoltuk, koncertműsorunkon pedig a Moszkovszkij-keringőt és részleteket a Gayane-ből. A siker? . . . Hát csak annyit tudok mondani, hogy kivételes, »extra« a lelkesedés, ahogyan a kubaiak a balettet szeretik. Balettelőadáson a világon sehol nincs olyan parázs hangulat, mint Kubában. És ami még igen becsülendő: a külföldiekkel egyforma nagy elismerésben lehet részük saját művészeiknek is . . .

A fárasztó spanyolországi vendégszereplés, a Csipkerózsika-premier, Berlin — és most Havanna — után nem vár pihenő még művészeinkre: kedden kezdik a róluk készülő tv-portréfilm forgatását, majd ismét berlini utazás, a soproni ünnepi hetek, a Margitszigeten a Denevér táncbetétje következnek programjukban.

(gy. i. gy.)

AZ ÚJ FÖSVÉNY

Bemutató a Katona József Színházban

A nagy nevettető, minden korok legkiemelkedőbb vígjátékírója, Molière magánélete keserűségekkel volt tele. Tulajdonképpen meghasonlott némiképp önmagával és a világgal is. Apja Poquelin kárpitos hiába taníttatta, vére és szenvedélye kora mutatványosai közé vonzotta, felcsapott vándorszínésznek és egész életében az írótoll mellett a maszk és a rendezés szerelmese volt.

Az apa elnyerte a »királyi udvari szállító« címet, ő viszont a »királyi udvar színműírója« lett. XIV. Lajos ugyan botfülű volt, ami a színpadot illeti, de udvartartásához illőnek tartotta egy színházi együttes pártfogását. Az általa kívánt darabokból általában nem lettek remekművek, de eltűrte komédiásának fricskálódását, amelyet a világra, a polgárságra vetett.

Félelmetesen ismerte a színpadot, biztos szemmel fedezte fel az emberi fonákságokat és volt bátorsága is, hogy ezeket a nyilvánosság előtt felmutassa. Nem csoda, ha irigyei és ellenségei egyre szaporodtak. Nehéz léptű életével függ össze, hogy vígjátéki hősei, Dandinje, Alcestéje, Tartuffe-je tragikus alakok is, legtöbbször egy-egy szenvedély megszállottjai.

Közülük is kiemelkedik Harpagon, a fösvény. Ez a nagyszerűen megrajzolt figura kapzsiságában nemcsak a környezete életét keseríti meg, hanem megrokkantja önmagát is. Nem bohóc, nem komédiás, hanem típus. Egy jellegzetes magatartás megszemélyesítője, akit a világ rendje törvényszerűen tett ilyenné. Őrjítő életformájából eszeágában sincs szabadulni, sőt értetlenül néz mindenkit, aki nem osztozik felfogásában, a Moloch imádatában.

A fösvény arcképe nem elrajzolt, az író nem rugaszkodott el a valóságtól. Emberi jegyek hitelesítik minden mozdulatát. Éppen, mert olyan ismerősen néz le a színpadról, a korabeli bemutatón lényegében megbukott. Prózaiságot vetettek az író szemére, hiányolva a darabból a költőiséget.

A mostani felújításnak a legnagyobb érdeme, hogy Harpagon valószerűen érzékelhető emberi mivoltában tűnik fel a színpadon. *Egri István* rendező nagyszerű munkát végzett. Mélyen átélte a molière-i világot s úgy tudott valóban korszerű lenni, hogy nem szakadt el a hagyományoktól sem. Az egész játék friss és lendületes, amit nagymértékben segít a forgószínpadi megoldás. Ezzel ugyan felbomlik a hármas egység, de mindenképpen az előadás javára. Egri István végig győzi szellemes ötletekkel, kiemelve a fösvény telhetetlenségét és annak tragikumát is. A végső nagy monológban, amikor Harpagon a kivilágosult nézőtérrel szembefordulva vádolja a világot — a hatás lenyűgöző. Nem kevésbé hatásos a zárójelenet. Harpagon egyedül marad a színen. Megfordul és megpillantja az aranyakat őrző ládikát. Tébolyultan veti rá magát, felszakítja a zárat és fejére önti a csillogó Lajos-aranyakat. Önfeledten fürdik benne, de azután ijedten kap feléjük, riadtan sepri össze élete egyetlen értelmét, szíve boldogságát.

A színészek közül a legnagyobb művészi teljesítmény *Básti Lajos* nevéhez fűződik. Harpagonja egészen újszerű, már megjelenésében is. Alakításában mindvégig az emberi mozzanatok lépnek előtérbe. Teljes mértékig átéli a pénz imádatában már-már eszelős ember tragédiáját. Egészében egy megrázóan keserű fintor: íme, ide jut az, aki az emberi életet, a mindennapok szépségét alárendeli a pénz, a javak öncélú kuporgatásának. A művész színekben olyan gazdag pályafutásának egyik kiemelkedő, felejthetetlen alakítása.

Harpagon és Fruzsina — Básti Lajos és Olthy Magda
(MTI Fotó — Keleti Éva felvétele)

Egyébként az egész együttesre az összehangolt munka a jellemző. Közülük *Olthy Magda* Fruzsinája, *Fülöp Zsigmond* Cléante-ja, *Sinkó László* pedig Valère szerepében emelkedik ki. *Dániel Vali* Élise-e kedves jelenség a színpadon. Tetszett *Suka Sándor* La Flèche és *Oze* Lajos Jakab figurájában.

Az előadást jól szolgálták *Török Iván* díszletei és *Schäfer Judit* ruhatervei.

A mű *Illyés Gyula* remekművű tolmácsolásában került színre.

Befejezésül szeretnénk nyomatékkal hangot adni annak, hogy igen nagy jelentőségű ez a Fösvény-felújítás. Rendezőnek és színészeknek sikerült bebizonyítani ugyanis, hogy Molière felett nem szállt el az idő. Egyetemes emberi mondanivalója örök, érdemes minden korban megküzdeni annak korszerű színpadi megfogalmazásáért.

Szombathelyi Ervin

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 14.

Dél-Magyarország

Kass János

Kass János kiállítása

Mindazok számára, akik szeretik a szép könyvet, jól ismert Kass János, a kiváló grafikus, a könyv művésze, az ihletett illusztrátor neve. Számos prózai és verses mű, köztük Babits Mihály különös könyvének, a Gólyakalifának az alakjai az ő képi megfogalmazásában keltek életre.

A Móra Ferenc múzeum kupolatermében vasárnap délben megnyílt kiállítás a Kékszakállú herceg várához, József Attila verseihez és Madách két művéhez. Az ember tragédiájához és a Mózeshez készült illusztrációkat és a Nyomdaciklus című sorozat néhány darabját mutatja be. Ezt az anyagot egészítik ki a tárlókban elhelyezett könyvek, folyóiratok, nyomtatványok, nyomdai szedések és klisék. Így hát ezen a kiállításon nemcsak az alkotó ember szellemi, művészi tevékenysége, de a megvalósulás módja, folyamata, anyaga is szerepel, helyet kap.

Balázs Béla verses drámájához, a Kékszakállúhoz készített grafikák színesek. A dekorativitás itt jelentős szempont: az alakok elvonatkoztatott személytelensége dominál. Az egyszerre misztikus és tragikus mélykékfekete, vérszín-fekete színösszetétel, a jelképpé egyszerűsített emberi formák hordozzák a mondanivalót.

A Tragédia rézkarc sorozata már egészes más stílus. Különösen érdekes a képépítés módja. Középen a főmotívum, körülötte mintegy keretszerűen a főtémához kapcsolódó dolgok, gondolatok asszociációs rendszere. A Jégkorszakban például Ádám kétségbeesésének a világ sorsán nemcsak a középen ülő összegörnyedt alak a hordozója, de ezt fejezi ki a „keretben" egy fej, és a halántékához illesztett pisztoly csöve is. A Falanszterben, ahol az élet olyan célszerű és kiszámított, létből-kiszakított, mint egy űrkabinban, a világ szépségét, esendőségét és reményét egy rózsa jelenti. Jelentéstartalma van tehát ennek a történetet szinte elbeszélő képszerkesztésnek, amit már a régi egyiptomiak is ismertek és alkalmaztak. Nem is annyira a képek, mint inkább a gondolatok montázsa ez.

A Mózes sorozatban az előadás módja már nem ilyen epikus. Az alakok előre jönnek, premier-planba, betöltik az egész képsíkot. Jellemzőik, az őket mástól megkülönböztető jegyek alakjukon belül láthatók, mint például a héber betűornamentikával díszített köntös-szegély. Őserőt, hatalmas, feszítő indulatokat kifejező alakok, mint az Öldöklő angyal, aki lesújtani kész kivont kardjával a város fölött, mint a bosszúálló hatalom megtestesítője száll.

A gépek, a nyomdai munka dicsérete a Nyomdaciklus című sorozat, de lehetne a címe a „Könyvnyomtatás dicsérete" is, mint a tudás és művészet elterjedésének, közkincsé válásának máig is legfontosabb alapja és feltétele.

A kiállításon különösen nagyhatású a terem közepén fölállított tömbszerű, archaizáló hatalmas Mózes-fej, a síkon futó vonal mesterének diadala a három-kiterjedésű anyagon.

Kutatni és meg-nem-nyugodni: ez a föladatunk — írja Juhász Ferenc, a költő, Kass János kiállítási katalógusának bevezetőjében. Kollektív ars-poetica ez, írók és költők, tudósok és képzőművészek bátran vallhatják magukénak. Magáénak vallja Kass János is, nem szóban, de tettben, kiállításának minden egyes lapján. De hol játékosan könnyed, hol monumentális művészete mégis ott a legmeggyőzőbb, ahol nem csupán epikus módon jelenít meg, hanem indulatokat közvetít, mint a látomásos erejű Mózes sorozatban.

Kulka Eszter

NB I női:
SZAK—Kecskeméti MÁV :1, 2521:2258. Szeged. Vezet-e: Martonosi és Simon. A zegedi nők nagyszerű egyé-i eredményeket értek el, és égeredményben több fát töttek, mint az előmérkő-ésen a SZAK NB II-es férfi-sapata. Pontot szerzett: dr. zamosszeginé 470, Sósné 28, Jenei 425, Farkas 414, ajtosné 399, illetve: Meggye-i Istvánné 411.

NB I férfi:
Herendi Építők—Szegedi pítők 5:3, 2568:2545. Herend. szegediek legjobb dobói: óth Károly 432, Martonosi 24, Németh 416.
Győri ETO—SZVSE 7:1, 744:2578. Győr. Mind a két sapat — ahogy mondani zokás — nagy fát ütött. A azaiak leggyengébb játé-osának is 443 volt az ered-ménye, s így a Vasutasból sak Petrás szerzett pontot 53-mal.

Szamosszegi Béla szerű eredményt idénynyitó

NB II férfi:
SZAK—Bp. Pénzverde 6:2, 2509:2388. Szeged. Vezette: Martonosi és Simon. Pontot szerzett: Deák 442, Hladek 431, Török 430, Fodor 423, illetve: Ungvári 437, Haras-csák 434.

Szegedi Postás—Kecskeméti Petőfi 6:2, Szeged. Vezette: Hargitai. Pontot szerzett: Herczeg 470, Bata 465, Forián 438, Komáromi 422, illetve: Gyebrovszki 458, Kovács F. 425. A Postásban Bata Antal másfél éves kihagyás után szerepelt újból a csapatban.

Margit, Gáll Ágnes, Tánczos Julianna), 2. Szegedi EAC (Janáki, Ketzán, Sóskuti, Vörös), 3. Szentesi MÁV (Mónus, Széll, Ávéd, Király), 4. Békéscsabai VTSK, 5. Kecskeméti Vörös Meteor.

Férfi tőr: 1. Szegedi Postás (Halász Lajos, Avramov Illés, Apró László, Szirák János, Dózsa László, dr. Apró Ferenc), 2. Kecskeméti Vörös Meteor, 3. Salgótarjáni KSE, 4. Nyíregyházi Petőfi, 5. Szentesi MÁV, 6. Gyulai Sportiskola.

Kardverseny: 1. Diósgyőri

na tippelni!

ek szelvényenkénti nyeremé-ye, a nyereményilleték levo-ása után 21 500 forint.
A 11 találatos szelvények szá-a 395 darab, szelvényenkénti yeremény, a nyereményilleték vonása után 675 forint.
10 találatot 3308 fogadó ért el, ek nyereménye, a nyeremény-leték levonása után 121 forint.
Az 1000 forinton felüli nyere-mények kifizetésére március 23-l, az 1000 forinton aluliakéra árcius 18-tól kerül sor. (MTI)

BIRKÓZÁS

Tóth Zoltán első

Budapesten rendezték meg a 17 és 18 éves birkozók seregszemle versenyeinek országos döntőjét. Ezen a szegediek egy első helyet és számos helyezést értek el.

A 18 évesek szabadfogású versenyében a félnehézsúlyban Tóth Zoltán győzött. A nagy versenyen második helyet ért el Magyarosi (SZVSE), Hadobás (SZVSE), Gyarmati (SZVSE), Rutai (SZVSE), Bán (Sz. 624. sz. ITSK), harmadik lett Martonosi (624. sz. ITSK), Varga (SZVSE), Kuczora (624. sz. ITSK), Horváth (624. sz. ITSK), B. Szabó (624. sz. ITSK), Csikós (624. sz. ITSK).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1975 OKT -
Kass János
Napjaink

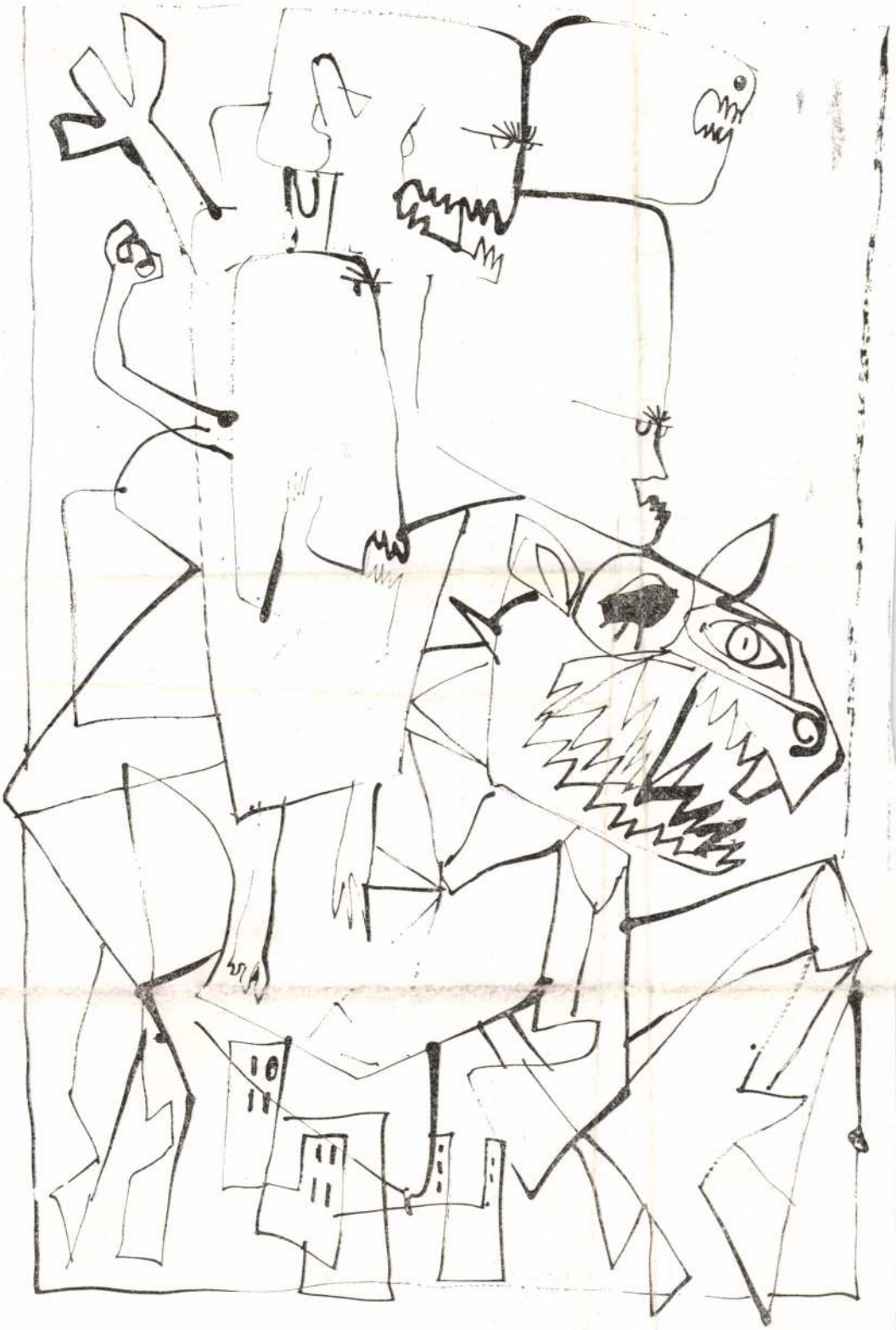

SÁRKÁNYÖLŐ

KASS JÁNOS RAJZA

vita. Érdeklődéssel olvasom, hallgatom, mint mindig; ezt a vitát nem lehet megunni. Lekésni sem lehet róla, nem kell félnünk attól, hogy valaha is lezárul.

Igazában nem is a tó sorsa miatt érdekel ez a vita. A tó ma már nagyobb hatalom — szerencsére —, mint a vitatkozó felek: túlnőtt minden hatáskörön, és biztosra veszem, hogy minden leendő rászabott hatáskört is túl fog nőni.

Immár saját hatásköre van. *Szolgálni* lehet az ügyét, okosan, gonddal, szeretettel, hozzáértéssel, de uralkodni rajta, rendelkezni vele, ilyen-olyan határozatokkal, intézkedésekkel, kényszer-rendszabályokkal megreguláz ni — ahogyan vitatkozóknak talán a többsége képzeli — aligha.

Ehhez túlságosan közüggyé vált már, azaz: túlságosan sok és sokfajta ember magánügyévé. Ehhez túlságosan beleépült — élő, szoros, sokoldalú kötésekkel — a közéletünkbe, azaz: milliók magánéletébe épült bele.

Így vagy úgy, milliónyian vallják magukat gazdájának, és ez a — már-már gazdátlan — állapot sokfajta problémával terhes. Ennél terhesebbnek csak azt tudnám elképzelni, ha egyetlen gazda hatáskörébe rendelnék — amint ezt némelyek javasolják.

Gondokkal, tennivalókkal most már évről évre mindenképpen ellát bennünket a Balaton, és természetesen sokunkat érdekel, hogyan alakul a sorsa, illetve hogyan lehet az alakulását befolyásolni. De ettől függetlenül is izgalmas, egyéb vonatkozásban is tanulságos az időről időre felvirradó Balaton-vita. Kitűnő nyersanyag a vitázók természetrajzának a tanulmányozásához.

Ragadjunk ki belőle itt csak egyetlen témát, azt a bizonyos közhelyet, hogy „a legtöbb vitában valamilyen szempontból mindenkinek igaza van".

Régóta figyelem, a Balaton-vitában is „mindenkinek igaza van". *Valamilyen szempontból.*

Voltaképpen már nem is érvek vitatkoznak, hiszen az érvek oda-vissza javarészt tényszerűek, valósak, mondhatnám: vitathatatlanok. Igazában *szempontok* vitatkoznak; azok a merőben különböző — olykor meredeken ellentétes — szempontok, amelyek hol lobogónak, hol fegyvernek, hol fedezéknek használják az ilyen-olyan érveket.

Hozzáteszem: bizonyos szempontok elég gyorsan elévülnek. Idéztem pár évvel ezelőtt egy újságíró cikkét, amelyben követelte: tegyük motorcsónak-paradicsommá a Balatont! Nos, nem állítom, hogy nem voltak ilyen kísérletek; kivált idegenforgalmár szemek csillantak fel: mit hozna nekünk kemény valutában, ha az európai élővizekről kitiltott motorcsónakoknak végső menedéket adnánk — és ez az érv ma is áll, ami a kemény valutát illeti. Ám a *szempont* kétségkívül elavulóban; talán éppen azért, mert a Balatonnak nem lévén *egyetlen* gazdája, aki érvényesítse, erőszakolja, a milliónyi gazda felzúdult ellene.

Ugyancsak idéztem már más alkalommal azokat a távlati terveket is, amelyek [illegible]

meg lehet indokolni, hogy a köves, hirtelen mélyülő, a befelé sodró viharok miatt is sokkal veszélyesebb északi parton épült fel az úttörőváros. Miközben az a szempont is érvényben maradt, hogy a déli part a világ legnagyobb és legveszélytelenebb gyermekstrandja, és — nem számítva a kotrással már mélyített, kigödrözött szakaszokat — a gyerekek szabadtéri fürdőzésére a lehető legideálisabb.

Láttuk már: a kemény valuta begyűjtése is lehet szempont; igazolhatja például az angolna betelepítését is, amely a világpiac egyik legdrágább hala. Viszont azok szempontja is figyelmet érdemel, akik az őshonos halállomány biológiai egyensúlyát féltik a falánk, az ikrapusztító, a táplálékot rossz hatásfokkal hasznosító, a süllő életterét mindenütt elhódító angolnától.

Vagy itt van a tájvédelem.

Nem kétséges, az lenne a legtökéletesebb tájvédelem, ha magától az embertől védhetnénk meg a balatoni tájat: a parcellázásoktól, az építkezésektől, az üdülni vágyók százezreitől — kivált azoknak fontos szempont ez, akik már megvetették a lábukat valahol a parton, és most riadalommal figyelik, hogy évről évre több a pihenni vágyó. Sőt: hogy mások is szeretnék — valahol még a partközelben — a lábukat megvetni.

Ámde akik beletörődtek már, hogy a Balaton arra való: szállja meg a partjait minél több frissülést kereső ember, a megszállás módozataiban azok sem tudnak egyetérteni.

Jobb körökben például sufnináknak minősül minden építmény, amely nem forog kacsalábon (ez így túlzásnak tetszik, de magam láttam *a környék legszebb, leggondozottabb, értékes épületeiről* — faépületekről — a sufni-ellenes hadjárat jegyében fogant lebontási határozatokat). E szempont hívei, mint éjjeli lokálból a nyakkendőtlen vendéget a portás, kiutálnak minden kispénzű települőt az üdülőövezetekből.

Mások abban látnák a korszerű megoldást, ha mindenütt csupa társasnyaraló épülne, mondván: „ki tudja élvezni azt a csatornázatlan, ötven négyszögölön épült maszek-vityillót, mikor a szomszéd a „hasába lát", a fülébe zenél, a lelkébe sóhajt?" (Íme az érv, amelynek csupán annyi a rendeltetése, hogy fügefalevélként takarja a *szempont* meztelenségét. — Vajon csak a maszek vityillók szomszédsága lehet kellemetlen? Avagy mi teszi élvezetessé, ha a kellemetlen szomszéd társasházban — tehát nem tíz-húsz méterről, hanem két lépésről — lát a hasunkba, zenél a fülünkbe, sóhajt a lelkünkbe?)

Ha történetesen elfogadjuk azt a *szempontot*, hogy a szocializmusban csak egyfajta pihenési [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Egészségügyi Dolgozó

1975 OKT. 2

Kass János

1021

Kass János grafikája

HÁZI ÜGYELETRŐL

fejtegeti *dr. Csermely iklós* ortopéd sebész. — A sárnapi sebészeti ügyeletet eresik meg a Dunakanyar ől jövő, különböző sérü-sekkel jelentkező ambu-ns betegek is.

A közeli két-három kocs-a — azon felül, hogy min-en sebészeti ügyeletre két-árom sérültet „szállít" — otrányaival zavarja a be-gek éjszakai nyugalmát. A aumatológiai ügyeletnek hát el kell látnia számos, ulajdonképpen a városi gyelethez tartozó beteget .

Hasonló gondokról beszélt z urológus, *Vígh doktor.* lőfordult, hogy a csepeli Ki-ály-erdőből mentővel vitték e a beteget, pusztán azért, ogy megkatéterezzessék. Ezt fontos, könnyen elsajátítha-ó műveletet az alapellátás-an sokan nem tudják vég-ehajtani. Ez a felismerés észtette az ORFI vezetősé-ét arra, hogy a szakorvosi izsgára jelentkezők részére többi között, kötelező — lsősorban katéterező — rológiai gyakorlatot is elő-rjon.

Az Országos Korányi Tbc-s Pulmonológiai Intézet gyeleti helyzetét az intéz-mény földrajzi elhelyezkedése határozza meg. A pavilonszerű kórház hegyes-dombos vidéken terül el Budapest és Budakeszi határában. Néhány épület — így a VIII. és az V. tüdőbelosztály — a többitől nagy távolságra, mélyebben vagy magasabban.

Dr. Molnár Mária főorvostitkár elmondja: a körülbelül ezer ágyas intézetben éjszakánként nyolc orvos tart ügyeletet. Közülük öt tüdőbelgyógyász, egy-egy pedig uro'ógus, csont- és mellkas-sebész. Az ügyeleti megterhelés egyenlőtlen. Van négy osztályra, négyszáz betegre vigyázó orvos, aki két budapesti kerület pulmonológiai betegeiért felelős, és akad ötven beteget szemmel tartó ügyeletes. Az egyik erejét megfeszítve dolgozik; mutatja a betegségek súlyosságát, hogy minden nap egy-két halottat küld ez az ügyelet a proszektúrára, a másik általában átalhatja az éjszakát.

A tüdőgyógyászati hálózat napjainkban fontos változáson megy át. Folyamatosan csökken a tbc-s betegek aránya, és nő a daganatos betegségben, asztmában, tüdőtágulásban, légzési elégtelenségben szenvedőké. A tüdőosztályok szanatóriumi jellege megszűnt, a munka egyre feszítettebb. A sürgés-forgás sokszor általános belgyógyászati szintű és nehézségű munkát takar, egyre nehezebb az ügyelet.

Vajon az egyetemről szeptemberben kikerült orvos, aki októberben vagy novemberben már készenléti szolgálatot teljesít, megfelelő ellátásban részesíti-e a betegeket?

Molnár főorvos válasza:

— A fiataloknak már van bizonyos kórházi alaprutinjuk. Az utolsó évet kórházi osztályokon töltötték, sokuk a mentőknél dolgozott, körzeti ügyeletet vállalt. Az olyan alapvető feladatokat, mint amilyen a fulladó beteg ellátása, el tudják végezni. Aki nem félénk, érdeklődő, az diplomája kézhez vétele után rövid idő alatt megszerzi a gyakorlatot. Az intézet sajátos problémáit is megismerheti hat-nyolc hét alatt. Ha mégis nehézségei vannak, szólhat az intézeti vezető ügyeletesnek, s telefonálhat valamelyik bentlakó főorvosnak, idősebb kollégájának is.

A három manuális osztály saját ügyeletet tart. Mivel mind a mellkas- és csontsebészeten, mind pedig az urológián nehéz műtétek folynak, és a posztoperatív állapotban sajátos problémák merülnek fel, ez a gyakorlat szükségszerű.

A sebészeti ügyeletek számának csökkentéséhez az osztályok központosítása kellene. Ez megoldaná a műtősnő- és műtősfiú-problémát is. Az osztályok közti távolságok éjszaka, főleg rossz időben csak nehezen tehetők meg. Így három-három műtősnő és műtősfiú ügyel az intézetben. Ez komolyabb gond, mint az orvosi ügyelet betöltése, mert a manuális osztályok orvosellátottsága jó.

Molnár főorvosnő szerint az ügyeletes orvosok számának nagymérvű csökkentése nem várható. A mostani ha-

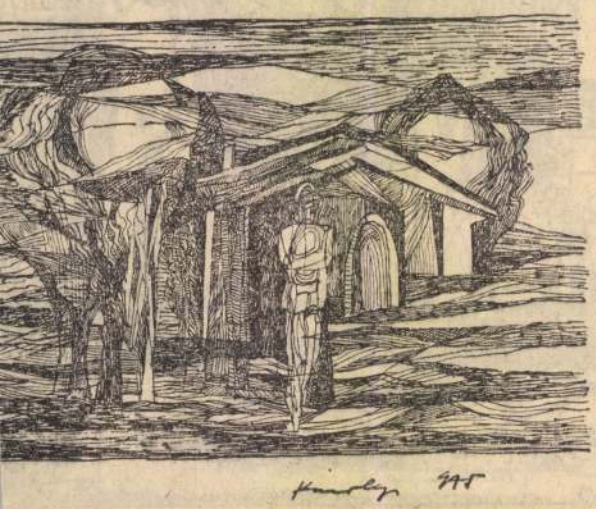

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 OKT 2.

Egészségügyi Dolgozó

Kass János

1021

Kass János grafikája

uricum (1,6
o–homopyri

ntetésére.
sillapítókkal nem szün-
ára görcsoldókkal és
nyösen kombinálható.
különösen javallt idős

nek naponta 3-szor
sé.

bultság előfordulhat-

ciósszerek, mind a ká-
k egyidejű alkalmazá-
adagok csökkentése

26,10 Ft

delhető.

a téves írásmód terjedt el, és rögzült meg. annak okát abban sejtem, hogy közkézen forgó orvosi szótárunk is a megrótt alakban mutatja a szót.

Az autokláv nem gépkocsi-alkatrész, mint hibás írása, az autókláv véletné.

„A szorosabban összetartozó szókapcsolatoknak és az összetételeknek az írása a magyar helyesírás legnehezebb kérdése" — mondja —, s nem ok nélkül — helyesírási szabályzatunk.

Próbáljunk meg mégis némi rendet teremteni!

Helytelen a különírás az alábbiakban, mert a jelöletlen birtokos összetétel mindig egybekívánkozik: „lenyomat anyag" (lenyomatanyag); „barázda zárások" (barázdazárások); „vírus hordozó" (vírushordozó); „vas pótlás" (vaspótlás); „vas maradványok" (vasmaradványok); „baktérium törzs" (baktériumtörzs); „gyomor panaszok" (gyomorpanaszok) stb.

Kellemetlen, amikor ugyanaz a cikk kétféleképpen írja a szót: ér kompliációk" (helyesen érkomplikációk); „ellenanyag titer (ellenanyagtiter); „ivóvíz fluorozás" (ivóvízfluorozás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 1
ORSZÁG VILÁG
Budapest

Kass János

1021

1 3
4
2

1. *Kass János: Fej virággal*
2. *M. S. mester: A Kálvária (részlet)*
3. *Bernáth Aurél: Reggel*
4. *Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus*

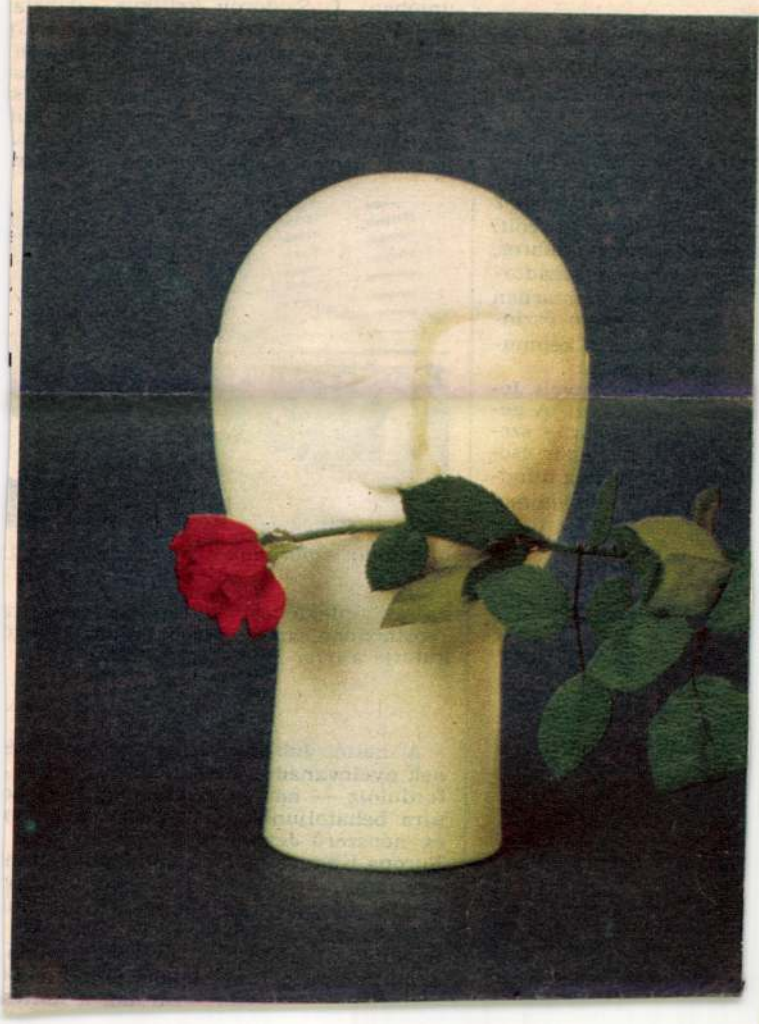

tudja, hogy
állok üzlet nélkül
nyugodtan kimondhattam,
újságok a napokban közölték a
hírt, s ha Brachl Sándornak
van kapcsolata a feketéző alvi-
lággal, akkor bekapja a horgot.
Úgy is lett.) — Maga nem is
tudna szerezni?

— Miért? — kérdezte.

— Mondjuk dollárért, de le-
het arany is.

— Talán... de mennyi kelle-
ne?

— Amilyen sokat csak tu
szerezni, ne féljen, megfizete

— Sokat persze nem tudok,
kísérelhetem.

dben, akkor hol

Jeszenyin szobrának avatása, Moszkva 1

za az érdeklődést költői tradíciója ir
mostanában, amikor irodalmunk kitart
kutatja a népi jelleg forrásvidékeit."

*

A kettős jubileum — a költő születé
nek nyolcvanadik, halálának ötvenedik
fordulója — nálunk is alkalom arra, h
újra behatoljunk a hazánkban rég ism
és népszerű Jeszenyin költői világába.
Európa Könyvkiadó — több kiadás után
egy minden eddiginél teljesebb Jeszeny
kötetet jelentet meg nemsokára. Aki m
kezébe veszi, egyetért Gorkijjal, aki
mondta a költőről: „Jeszenyin nem
annyira ember, mint inkább eleven eszk

ek alatt belekerül
mi életébe, elkezdi
„Divatossá válik" az
hobjai körében is, s
beri, költői arculatán
sen írja le első beny
ől Romain Rolland-h
Alacsony termetű vol
ű, kék szemű és takaro
város olyan elragadta-
nt az ínyenc januárban
túlzottan és nem őszin-
ahogyan csak a képmu-
tudnak dicsérni."
gantikus eseményeit Je-
anácstalanul nézi. A ge-
paraszt-Oroszország sze-
t a technika kopár cso-
glelésétől", retteg mind-
szívének. Fájdalommal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 DEC 7 8

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kass János

1021

Kass János rajza

külön. Persze elképzelhető
filmek mintájára „rend
ház" — ez esetben azonb
lező vállalja vissza ön
drámaszerző funkcióját i
akkor az is nyilvánvaló,
dráma — még a lexikonok szerint
s — önálló irodalmi műfaj is (a
íra és az epika mellett), azon túl,
hogy „kiszolgálja" a színpadot, így
elvben és önmagában véve elkép-
elhető drámát írni színház nélkül,
iszen ez a tevékenység egy sa-
átos, önérvényű esztétikai értéket
étrehozó tevékenység lehet.
Ugyanakkor nyilvánvalóan igazak
Goethe megállapításai: „Egy darab
papíron még semmi ... a jó színda-
abot csak felerészben lehet papír-
a tenni, a nagyobbik fele a szín-
ad fényétől, a színészek egyéni-
ségétől, hangjától, mozdulataitól,
őt a nézőtér jókedvétől is függ."
Dráma tehát nincsen színház nél-
kül, és színház nincs dráma nélkül.
s ez az igazság már a közhelyek
zintjén érvényes, habár az a tény,
ogy szélsőséges esetben elképzel-
ető a színház nélkül való dráma
int sajátos értékek hordozója
gondoljunk a *Faustra*, *Az ember
ragédiájára*) és az írott drámai
nyag nélkül való színjátszás, mint
gyancsak sajátos értékek hordo-
ója (például a primitív népek ri-
uális csoportjátékai — ezek a val-
si látványosságok, amelyek kör-
yékén valahol a színjátszás eredt,
neghatározott „forgatókönyvet"
övetnek ugyan, de ezt a tradíció
lította össze, s nem egyetlen al-
otó személyiség műve) — arra
al, hogy teoretikusan szét lehet
álasztani a funkciókat.
Maradjunk egy pillanatig a drá-
ai műfaiban alkotó író tevékeny-
égénél. Ez, mint minden írói al-
otó munka, végzetesen magányos
lyamat. Őszintén szólva némi-
épp humorosnak találtam a vitát
író magánya vagy nem magá-
a fölött. Írni — ez mindig egy
emélyre szabott feladat: nem le-
et az ember magányosabb a Sza-
ara közepén, vagy a Déli-Sarkon,
int egy nyüzsgő kávéházban —
y üres papírlappal szemben. És

oldhatatlanul individuális tevé-
kenység; a drámai mű életrekeltése
viszont már kollektív tevékenység,
közösségi játék, amelynek eredmé-
nye egy autonóm műalkotás: az
előadás — és ennek feltételei és
törvényszerűségei alapvetően má-
sok, mint az íráséi. Az individuali-
tásnak és közösséginek ez a dialek-
tikája az, ami gyakorlatban prob-
lematikussá teheti író és színház
kapcsolatát, de aminek izgalmai-
ért, másutt meg nem tapasztalható
szépségéért az írónak is érdemes
„színházat csinálni", ami egy élet-
re rabul ejtheti az írót, ha egyszer
kipróbálta. Ejtsünk néhány szót er-
ről.

A színpadi jelenség létrehozása
tehát kollektív feladat és munka,
amelyben író, rendező, színész, sőt
a technika is egyaránt érdekelt és
fontos, nem szólva a közönségről,
amely jelenlétével maga is vissza-
hat a produkcióra (ezért más és
más minden este ugyanaz az elő-
adás). A probléma az író szem-
pontjából éppen az, hogy míg ko-
rábban megszokta, hogy az alko-
tás problémáival magának és
egyedül kell megküzdenie, addig
itt, ebben a kollektív teremtésben
az ő funkciója — úgy tetszik —
csupán egy a sok egyenrangú vagy
majdnem egyenrangú tevékenység
között. És rá kell döbbennie arra
is, hogy a többiek tevékenysége
visszahat a saját munkájára. Nem-
csak a rendező, de a színészek, sőt
a technikai adottságok, a díszlet,
a világítás is olyan peremfeltéte-
leket jelentenek alkotása számára,
melyeket nem figyelembe venni —
képtelenség. Írója válogatja, hogy
ezt a tényt milyen reakciókkal
vesszük tudomásul. De ha ragasz-
kodunk a színházhoz, mert bele-
szerettünk, akkor több-kevesebb
tusakodás után elfogadjuk. Ami-
kor arról beszélünk, hogy az író-
nak „meg kell tanulnia a színhá-

Budapester Rundschau

Tante Erzsi hat gesagt, ich kann welche bekommen."

tagessen, gleich ist Mittag . . .
Die alte Frau tritt aus dem

1021 János Kass

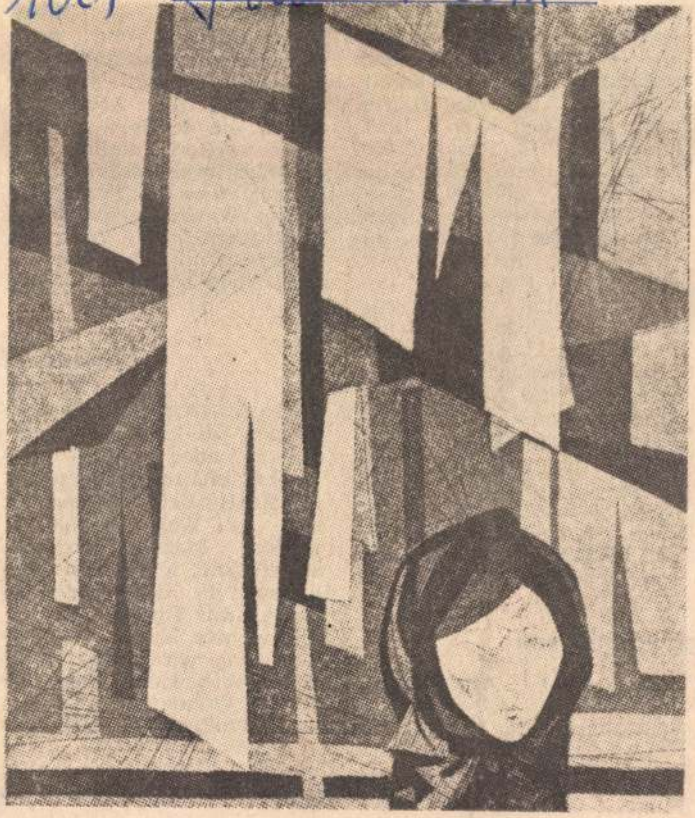

Grafik von János Kass

MAGYAR
KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

Jüngsten Erhe
folge besitzen
der Arbeiter ei
Garten oder eine
schaft. Die Zun
Anteils an Lebe
aus eigenem Anb
Naturalbezügen här
zusammen, daß d
der Arbeiter vo
kommt und bein
Hälfte von ihnen no
dort wohnt. (300 000 Personen der aktiv erwerbstätigen Arbeiter sind regelmäßig an einem von ihrem Wohnort entfernten Arbeitsplatz beschäftigt, und die Gesamtzahl der Pendler beträgt 1 Million Personen.)

Im allgemeinen begünstigen auch die Wohnverhältnisse der Arbeiter das Betreiben einer Kleinwirtschaft, da 72 Prozent von ihnen eine Eigentumswohnung besitzen, zu der meistens ein zu bewirtschaftender Garten oder Viehhaltung gehören.

rgewohnheiten

zwischen den Ausgaben für die Bekleidung einer erwachsenen Frau oder eines

es sogar zwei Geräte. Ähnlich sieht es bei Fernsehgeräten, Waschmaschinen und Fahrrädern aus. Von drei Arbeiterfamilien besitzen zwei einen Kühlschrank und

Bessere W

Die Ausgaben für Konsum werden bei den Arbeiterfamilien auch durch die Wohnverhältnisse beeinflußt. Im Kreise der Arbeiter hat sich die Wohnungslage in großem Maße gebessert, selbst dann, wenn diese Frage auch in den folgenden Jahren nur stufenweise gelöst werden kann. Die Verbesserung wird durch die Tatsache bewiesen, daß 1960 in den Wohnungen der Arbeiterfamilien in 100 Zim-

1021

E hónapban látható a budapesti Bolgár Kulturális Központban Ivan Kirkov grafikus és festőművész kiállítása

Útkeresés a Paradicsom után

Két találkozásunk volt. Az egyik a szófiai újságíróklub zsibongó éttermében, a másik egy új toronyház takaros lakásában, ahol csak egy tekintetben látszott rendetlenség: az életmű darabjai között. Nemtörődömség, a termékenység átka?

Pedig e rajzokban — mondani se kell — hány száz óra töprengés és gyötrelem, s amennyi megbízatás, annyiféle. Az általa illusztrált könyvek száma: néhány száz.

Ivan Kirkov a bolgár grafika egyik legismertebb mai képviselője. Tizenöt év alatt a bolgár irodalom legjavával került alkotó kapcsolatba. Külföldi mű is szép számmal akadt. Sokfajta világban kellett berendezkednie Kirkovnak,

Illusztráció Az ember tragédiájához

Hogyan készül a dimkov

Vesznek egy kis agyagot
viccsal. Kemencében megsz
majd piros, kék, téglaszín k
ként aranyszegélyt is alkalm

Elém kerülnek az állatfigu
és a tavaszi vásárok elmara
cses, üde tánccsoport, s a b

Mindegyikből van jó néhá
nekre figyelek. Kék, piros, t
figyelmesen nézi, észreveszi,
már a szobrocska is mást fe

Nemcsak a színek mások
formája is ovális, vagy hossz
ka, figura egyedi darab. A
kovói játék, a gipsz-, majd
szerepüket.

Jó ideig nem volt kelend
téken mégis folytatták anyá

Az olcsó tömegáruk diva
szeti alkotásokat. Dimkovób
vetkezet működik a Képzőm

S a dimkovói játékok a
figuráit, a derűs színeket.

MAGYAR HÍRKÖZLÖ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 JÚN 26
Kass János grafikusművész
ORSZÁG VILÁG
Budapest

akinek műterme — egy íróasztal. Chicagói bérkaszárnyától furulyaszóra nyíló napraforgóig, a lélek magányát panaszoló költőktől a bolgár népmesékig változnak témái.

Legszívesebben verses műveket illusztrált, szerinte ezekben fejeződik ki legmegragadhatóbban az ember lelkiállapota. Így érkezett el pályája eddigi csúcsára.

Aki egyetlen szót sem tud bolgárul, de végiglapozza *Az ember tragédiája* bolgár kiadását, felfigyel a rajzok kifejezőerejére. A sok szálból és sok figurából összeszőtt, korhű cselekményre és a mának szólóan egyénített arcokra. Hogyan születtek ezek az illusztrációk? A megbízatást nem sokkal a könyv megjelenése előtt kapta. A világ, amelyről a mű szól, teljesen ismeretlen volt számára. A bolgár irodalomban nincs a Tragédiával rokon alkotás.

Ahogy papírra kerültek az első vázlatok, úgy nehezedett rá egy termékenyítő, mégis bénító ismeretség: Kass János illusztrációi a „kóstolóul" átküldött magyar kiadásban. Olyan jónak találta ezeket a megoldásokat, hogy csak nehezen tudott szabadulni hatásuk alól. Még azután is, hogy a bolgár könyvillusztrátorok kiállításán első díjat nyert munkájával, s tavalyelőtt Lipcsében, tavaly pedig Berlinben a bolgár könyvművészet legjobbjai között szerepelt.

Most, öt évvel a nagy siker után változtat pályája irányán. A plakátművészet, az alkalmazott grafika területén akarja kipróbálni erejét — és a festészetben is. A decemberben megrendezett országos képzőművészeti kiállításra csak egy képét küldte el. Jelzésül az új irányhoz, az útkereséshez. A „Paradicsomból" — Az ember tragédiája és más könyvillusztrációk világából való — nem kiüzetése — önkéntes kivonulása után.

Szilágyi Péter

Elővette a [illegible]
totta a képtár ajtaját.

A két széken, görnyedt háttal, magukba roskadva aludtak Ganimard rendőrei.

— Az ördögbe is! — dörmögte a felügyelő.

Ebben a pillanatban felordított a báró:

— A képeim!... A pohárszékem!

Hebegve mutatott az üres falakra. A Watteau eltűnt! A Rubenseknek hűlt helyük volt! A szőnyegeknek nyomuk veszett! A vitrinekből hiányoztak az ékszerek!

— És a XVI. Lajos korabeli gyertyatartóim!... A tizenkettedik századi Madonnám!

Kass János 1921

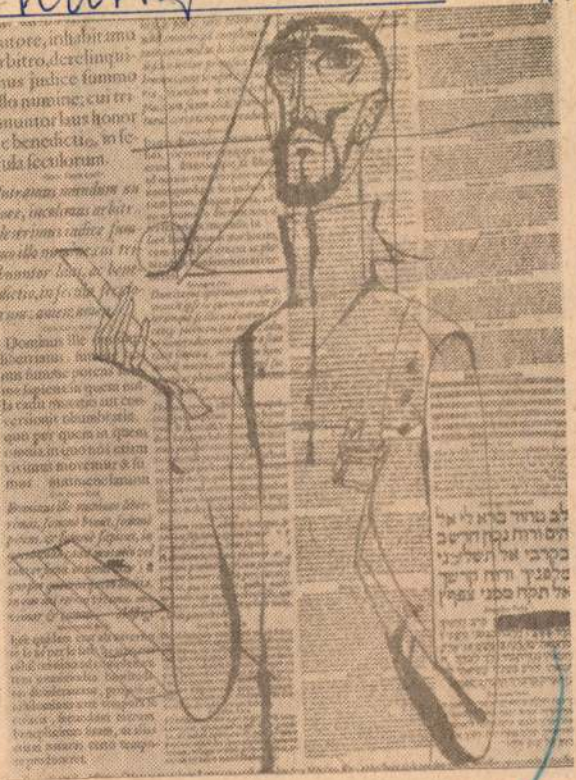

Kass János

Délmagyarország, (Szeged)
1944. jún. 2.

c

Huszár

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 24

KÖZNEVELÉS

Kass János

Gyermekkönyvtári napok

1021

Gyermekkönyvtári napokat rendezett a városi és a járási művelődési központ, valamint a városi-járási könyvtár Gyöngyösön. A rendezvények május 5—14-ig tartottak; Varga Domokos író-olvasó találkozója és Kass János kiállítása számos érdeklődőt vonzott.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL 14

Daily News

János Kass

1021

PHOTO MTI

SHAKESPEARE ILLUSTRATIONS: Az exhibition of etchings by János Kass, Károly Reich and Ádám Würtz has been opened in Budapest's Csontvári Display Room. The etchings, on display until July 20, are all illustrations to plays by William Shakespeare

# of Budapest

A total of 24,000 waggons of fresh fruit and vegetables a year passes through the wholesale market of Csepel (on the huge Danube island in the south of the capital) to disappear in the stomachs of the citizens and visitors of Budapest. The bulk of this torrent of vitamins reaches the consumers in the numerous food markets, which also supply the family's needs for meat and fish and all the food, from A to Z, that is consumed at home. And the discriminating buyer will also find in these markets many a thing to embellish his or her home.

These markets have a long history. In the Middle Ages, the right of holding markets would be granted by the sovereign. Market day in mediaeval Buda was, at first, Saturday and, later, Friday. And towards the end of the Middle Ages, peasants from nearby villages would sell their finest fruit and vegetables every Wednesday in the vicinity of present-day Matthias Church. As late as 1840, the weekly

RTS

championships in San Francisco three weeks later.

CYCLING: Utrecht/Netherlands Cees Stam of the Netherlands broke the world hour's motor-paced cycling record at Utrecht, central Holland, Friday night. The 25-year-old professional

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JÚN – 9

Szolnokmegyei Hirlap

Kass János

1021

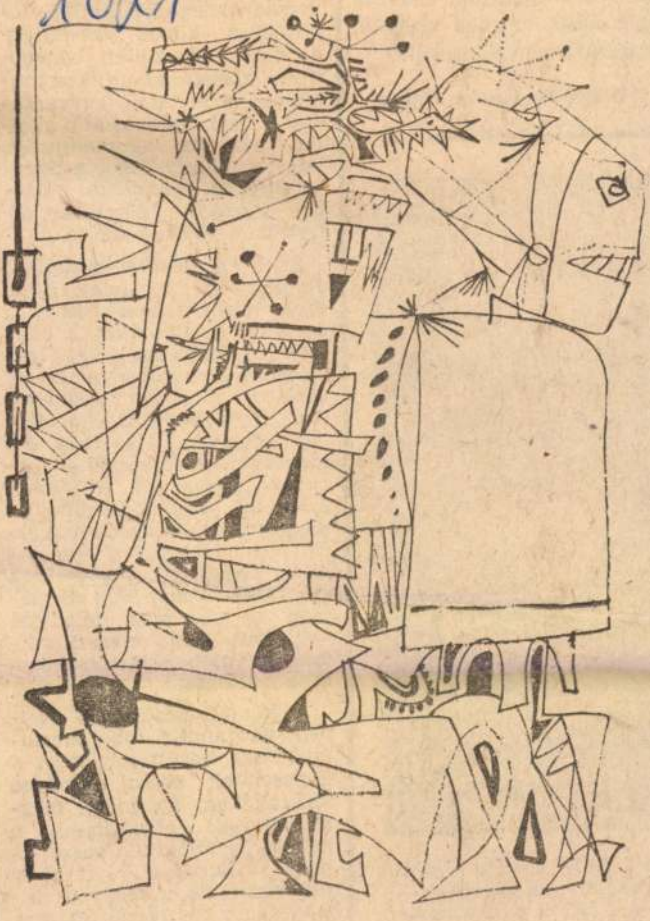

KASS JÁNOS RAJZA

elvek érvényesítésé
tösen kíván gyárta
fogyasztású, elegán
korszerű személyau

Benedek István

zaki kikötő építése újabb legkorszerűbb kikötője — tok építésével párhuzamodezéseit

... világot a Szov-... a szocialista országok részéről valamiféle offenzíva fenyegetheti.

Ami a szovjet—amerikai viszony fő területeit illeti, ezek közül természetesen a politikai kapcsolatok a döntőek. A hetvenes évek legmagasabb szintű találkozói roppant gondosan előkészített, lényegre törő diplomáciai események. Az 1972. évi moszkvai megbeszélés — Leonyid Brezsnyev és Nixon amerikai elnök között — megtörte a hidegháború jegét és lefektette a kapcsolatok alapelveit. A következő évi, 1973-as amerikai Brezsnyev-út már más feladatot testesített meg: megszilárdítani és valóban tartóssá tenni a változást.

A két csúcstalálkozó éveiben, napjainkig több megállapodásra került sor, mint a kapcsolatok egész megelőző időszakában. Az eddigi megállapodások elősegítették a nukleáris háború veszélyének elhárítását, némileg csökkentették a fegyverkezési verseny veszélyes ütemét. Úgy tűnik — és ez is el-

Kass János

1021

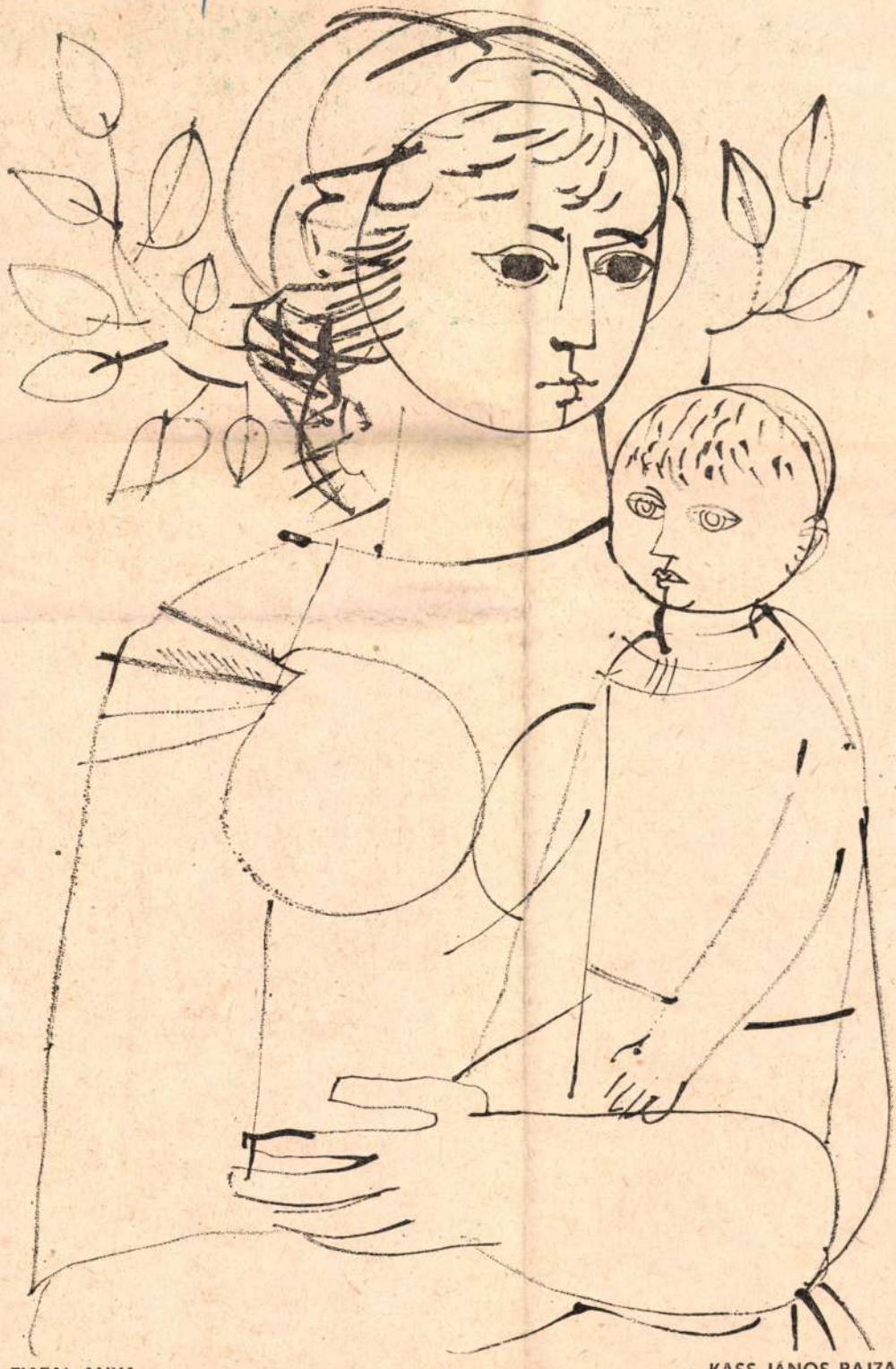

FIATAL ANYA

KASS JÁNOS RAJZA

Napjaink
1974 JUN
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 337-718, 340-128

NAPJAINK

XIII. ÉVFOLYAM 6. SZÁM IRODALMI

A TARTALOM

Batta Györ
Mihály, Pu
bemutatók
György, K
Vita: A m

KÁLÁSZ LÁSZLÓ

Nappal

fén
éjjel vak-sötétbe
hangodat is hall
s látlak amíg él

látlak amíg élel

1021

Kass János, grafikai művész

1974.VIII.3. 7,00 H. /11/

Reggeli Krónika III.

- Programjavaslat a hét végére.

- Ma ebben a nagy melegben hétvégi programként nem turákat, hanem elsősorban szabadtéri hangversenyeket ajánlunk, amelyek természetesen esti időpontban kezdődnek. Hét órakor Szentendrén a Kovács Margit Múzeumban Mező László gondozza estjén Bach és Kodály műveket hallhatnak. Mozart kedvelői viszont ugyancsak hétkor Vácrátóton a Botanikus kertben élvezhetik az Állami Hangversenyzenekar játékát. Visegrádon a Sylvanus szálló teraszán este nyolctól dzsesszmatinén műsort láthatnak. A kiállitások kedvelőinek figyelmét felhivjuk arra, hogy ma nyilik a Miskolci Galériában Kass János grafikusművész kiállitása. A budapesti Galériában pedig holnap látható utoljára a nagysikerü Vásárhelyi tárlat.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

Délmagyarország (Szeged)

1021

PÉNTEK, 1974. AUGUSZTUS 9.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK 1974

Turandot. Puccini operájának bemutató előadása a Dóm téren este 8 órakor.

XV. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum képtárában, szeptember 16-ig.

Fotóklubok X. Szegedi Szalonja. Fotókiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám Shakespeare-illusztrációi, kisplasztikák, plakettek, érmek. Kiállítás a Képcsarnok bemutatótermében, augusztus 15-ig.

Szeged környéki népélet, tékák, ládák, szőrhímzések. Néprajzi kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kokas Ignác festőművész kiállítása a November 7. Művelődési Központban, szeptember 1-ig.

Mészáros Dezső szobrászművész szabadtéri szoborkiállítása a Móra-parkban, augusztus 20-ig.

Melocco Miklós szobrászművész kiállítása a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 20-ig.

Móra Ferenc-emlékkiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében, augusztus 20-ig.

A tápai gyékényszövés. Kiállítás a tápéi művelődési házban, augusztus 24-ig.

Ünnepi Hetek röplabdatorna az újszegedi kistadionban, délután 2 órától.

ben, ebben

gyorsasági komplexmunkát tartalmazó edzésterv kivitelezésében például sokan nem tudják, hogy első a gyorsasági, második a technikai, majd ezt követi az állóképességi munka. Ebből is következik, állóképességi gyakorlatot soha sem követhet gyorsasági, fordítva viszont igen. Jelenleg éppen a labdarúgóknak próbálok segítséget nyújtani az új követelményrendszer helyes, eredményes végrehajtásához, de természetesen a többi sportágban folyó munkát is figyelemmel kísérem.

*

A SZEOL létesítményfel-

Filó bronzérmes

A tizenötödik nemzetközi ökölvívó utánpótlás Balaton-bajnokságra a Szegedi Dózsa három főt nevezett. A közbejött sérülések miatt azonban a lila-fehérek csak egy versenyzővel tudtak indulni: a harmatsúlyú Filó János csehszlovák, jugoszláv, román és magyar ökölözők között a selejtezőket elsősorban technikai tudásával nyerte, de a döntőbe jutásért vívott küzdelemben a harmadik menetet nem bírta, és a román Vancea, a junior EB harmadik helyezettjének rohamai felőrölték erejét. Ezzel Filónak a harmadik hely jutott, végeredményben bronzérmes lett.

Sportlövő EB

A dániai Vingstedben lebonyolították az ez évi felnőtt női és férfi ifjúsági sportlövő Európa-bajnokság harmadik versenyszámát is. A részvevők ezúttal a standard puska 60 lövéses, három mérték össze tudásukat.

Az eddigiekhez hasonlóan a magyarok közül most is a fiatalok szerepeltek jobban: Hegedűs Tibor újabb bronzérmet nyert, a férfi ifjúsági

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUL

Könyvvilág

Kass János

1021

Kass János illusztrációja Sólem Aléchem: Tóbiás, a tejesember című könyvéhez (Európa)

P. Sz. Kirijev
Félvezetők fi
Tankönyvkiad
Kb. 512 oldal, kötve kb. **65 Ft**

Az elméleti fizika módszereire támaszkodva tárgyalja a szerző a szilárd testekben, illetve félvezetőkben lejátszódó fizikai folyamatokat.

Fordította: Hevesi Imre.

L. D. Landau— E. M. Lifsic:
Elméleti fizika I.
Tankönyvkiadó.
Kb. 176 oldal, kötve kb. **29 Ft**

A Nobel-díjas Landau akadémikus és Lifsic akadémiai levelező tag — neves szovjet tudósok — elméleti fizikai tankönyvsorozatának első kötete, mely a véges szabadsági fokú rendszerek klasszikus mechanikáját tárgyalja. A Marx György professzor főszerkesztésében folytatólagosan megjelenő, kilenc kötetből álló sorozat az egész világon tankönyvül szolgál a fizikus hallgatók számára. Gyakorló fizikusoknak is hasznos kézikönyv.

Űrhajózás

Jevgenyij Rjabcsikov:
A kozmosz Kolumbuszai
Kossuth.
303 oldal + 32 oldal kép, kötve **35 Ft**

...aszervezési és bale
mi kérdéseket.

Pénzes Imre—
Trajkovics József:
Mintakészítő
Műszaki.
Kb. 620 oldal, kötve kb.

A legszükségesebb mat
és gyártástechnológiai a
reteket tartalmazó bevez
után az öntőminták anyag
segédanyagaival, a gyárt
szítéssel, az öntőminták s
tésével és méretezésével,
minta és magszekrény s
nyeinek méretezésével és
si módszereivel foglalk
könyv. Tárgyalja a min
kal szemben támasztott
ményeket és a különböz
technológiákat a mag
szempontjából; végül ism
öntőminták festési, felirat
ellenőrzési módszereit, az
fejezetben pedig gazdas
kérdéseket tárgyal.

Dr. Simon—Dr. Sziklavári
Szőke:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Kass János
1961 AUG 14

Megnyílt Kass János kiállítása Miskolcon

Pénteken, augusztus 18-án délután hat órakor nagy számban gyűltek össze a grafika kedvelői a Miskolci Galéria termeiben, hogy részesei legyenek a legújabb tárlat, *Kass János* grafikusművész gyűjteményes kiállítása megnyitásának. A művész *száz munkáját* állította ki a tárlaton, köztük több olyan darabot és sorozatot, amelyet korábban, *a miskolci művésztelepen töltött időszakában készített.* Ezek közé tartozik például a külön is figyelmet érdemlő *illusztráció-sorozat Az ember tragédiájához.*

Eljöttek a kiállításra az érdeklődő nagyközönségen kívül a helyi képzőművészeti élet reprezentánsai, a társadalmi élet vezetői közül többen. Jelen volt *Moldován Gyula*, a városi pártbizottság titkára. *Dusza Árpádné*, a Miskolci Galéria vezetője üdvözölte a megjelenteket, majd *Feledy Gyula* grafikusművész tartott rövid, frappáns, lírai telítettségű megnyitót.

— Egy életműnyi méretű munkásság nyitja itt kapuit az érdeklődő előtt, és ajándékozza meg egy sajátos művészi világ megismerésének mindig ünnepélyes izgalmával. Mert igaz ugyan, hogy e gazdag munkásság gyakran küld híradást nekünk egy-egy szép könyv útján, és Kass János neve és művészetének jelentősége már nagyon régen közismert, mégis ez a kiállítás itt mindenkinek új élményt kínál — emelte ki a kiállító művész munkásságát méltatva.

Kass János műveit tárlatokról, szépirodalmi művek, folyóiratok illusztrációiból sokan ismerik Miskolcon, most a *szeptember 3-ig nyitvatartó tárlaton*, gyűjteményes anyagának bemutatásával még közelebb kerül a miskolciakhoz. A tárlat anyagát egyébként korábban Budapesten és Békéscsabán mutatták be, most *— Kovács Béla* rendezésében — *kibővítetten* került az érdeklődő miskolciak és borsodiak elé.

Az arab szakminiszt
pénteken ismét zárt ajtók
gött folytatták bagdadi
kezletüket az Izrael-barát
kés országok ellen tervb
szankciókról.

Hírügynökségi jelen
szerint előző tanácskozásu
félig húzódott el. A vita
tólag a radikálisabb nézeteket
képviselő Algéria, Szíria és
Irak, illetve „konzervatív" or-
szágok között folyik, amelyek
az arab szocialista rendszerek
tervezeteit enyhíteni igyekez-
nek.

A Kairóban megjelenő Al
Ahram pénteken arról adott
hírt, hogy a konferencia
„rendkívül válságos szakaszon
ment át" a csütörtöki munka-
ülésen, mielőtt jóváhagyta
volna az új napirend-tervezet.
Ez — írja az Al Ahram —

szerint lehetséges, hogy a kon-
ferencia szombat helyett csak
vasárnap tartja meg záróülé-
sét.

Borsodi népművelők kitüntetése

Pénteken délelőtt népművelőket tüntettek ki a megyei tanács elnökhelyettesi fogadójában. Több éves

tály vezetője. A kitüntetettek nevében *Kovács Andrásné* mondott köszönetet.

Terven felül a konzer

A Sajószentpéteri Üveggyár dolgozói ebben az évben több mint 100 millió különböző méretű konzervesüveg elkészítésére kaptak megrendelést. A

Megyénk északi részében
még javában csépelnek, de
gabonaraktárak már mindenütt
megteltek. A felvásárló szer-
vek 130 átvevőhelyén egy hó-
nap alatt rekordforgalmat bo-
nyolítottak le. A közös gazda-
ságok eddig 8400 vagon ke-
nyérgabonát értékesítettek —
3 ezer vagonnal többet, mint
amennyire szerződtek. Az idei

Kállai Gyula elvtárs látogatása Miskolcon

Az alkotmánynapi ünnepségek alkalmából Miskolcra látogatott *Kállai Gyula* elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke. Augusztus 19-én, szombaton a reggeli órákban a megyei pártbizottság székházában Borsod megye és Miskolc vezetőivel találkozott, akik tájékoztatták a megyét és a várost érintő politikai, gazdasági, valamint államigazgatási kérdésekről.

Kállai Gyula elvtárs a rövid megbeszélés után ugyancsak a megyei pártbizottság épületében Borsod megye országgyűlési képviselőivel folytatott eszmecserét. A beszélgetésen részt vettek többek illetékes hatóságok — az ilyen nagy forgalmú és nagyon rossz állapotban levő utakkal rendelkező megyék rovására, mint Borsod is.

Fontos kérdésként beszélték meg, mit és hogyan kellene cselekedni a magukra maradt, elaggott tsz-tagok anyagi megsegítése érdekében, mivel a termelőszövetkezetek vezetősége, illetve közgyűlése olykor mostohán bánik velük. Megvitatták a képviselők a megye vízlehetőségeit, és ezzel összefüggésben a gyakori bel- és árvíz okozta károk kiküszöbölésének módját, lehetőségeit. A női munkaerők foglalkoztatásának kérdése is élénk beszédtéma volt. Hasonló érdeklődés kísérte azt az egyik képviselő által előterjesztett javaslatot, hogy az üzemek, vállalatok lebontásra került épületanyagait egyszerűbb módon kellene értékesíteni, ami különösen a kisebb jövedelmű dolgozók kislakásépítési kedvét és lehetőségét fokozná. Szóba került továbbá a legfontosabb témák között sok olyan tapasztalat, ami az új gazdaságirányítási rendszer „előfutáraként" máris jelentkezett, valamint néhány olyan kérdés, aminek megismerése még a „hivatalos kezdés" előtt szükséges.

A közvetlen hangú beszélgetés összegezéseképpen Kállai Gyula elvtárs azt mondotta, hogy hasznos és tanulságos volt a kölcsönös eszmecsere. Közölte, hogy az elhangzottakat tolmácsolja az arra illetékes helyeken, egyben bátorította a képviselőket, hogy ha meggyőződésük szerint hasznos ügyről van szó, a lehetőségekhez képest maguk is szorgalmazzák a gondok orvoslását. Az országgyűlés előtt éppúgy, mint a szaktárcáknál. Ez utóbbira vonatkozóan azt tanácsolta, hogy a megyei képviselőcsoport egy-egy ülésére, amelyen a megye erejét meghaladó dolgokról tárgyal, hívja meg részvevőként egyik-másik főhatóság vezetőjét, hogy személyesen adhasson tájékoztatót a szóban forgó kérdésről.

A továbbiakban Kállai elvtárs az országgyűlés, mint a legfőbb törvényhozó testület működésének elvi és gyakorlati vonatkozásairól szólt a képviselőknek.

Kállai Gyula elvtárs szombaton délután városnézésre indult. A házigazdák tisztségében Dojcsák János, Havasi Béla és dr. Fekete László kísérte el. Az országgyűlés elnöke először a Szentpéterikapuban épült új lakótelepet tekintette meg. Útközben kedves szavakat váltott a telep egyik-másik lakójával, akik nem kis meglepetéssel ismerték föl benne politikai és állami életünk egyik vezetőjét. A legkellemesebb meglepetés és egyben tisztelet a 28-as számú szövetkezeti ház első emeletén lakó *Rajnai Sándorékat* érte. Kállai elvtárs ide kopogtatott be — családlátogatás végett. Rajnai Sándor a MÁV lakatosa, városi tanácstag, felesége pedig a miskolci sörkirendeltségen dolgozik. Két kisgyermekükkel élnek szerényen, ízléssel berendezett lakásukban. Kállai elvtárs sorsuk felől érdeklődött, megkérdezte, elégedettek-e az új lakással, majd megköszönve a szíves vendéglátást, szívélyes szavakkal búcsúzott tőlük.

Baráti beszélgetés a megyei pártbizottságon.

Az új városrész megtekintése után dr. Fekete László meghívására a városi tanács egyik helyiségében kiállított, a városrendezést bemutató maketteket nézte meg Kállai elvtárs. A városi tanács elnöke mindenekelőtt az Avas beépítéséről tájékoztatta a vendéget. Az illusztrációk segítségével érzékeltette a majdani 50 ezer lakosú városrész szépségeit, a modern építészeti megoldások és merész fantázia szülte tervet, amely 35 emeletes palotákat is alkot ezen a kies tájon. Elismeréssel adózott Kállai elvtárs a megyei és városi könyvtár, a mozgatható falazatú, úgynevezett átrium-házak, a 40 ezer légköbméteres állami áruház, valamint a Győri-kapu épület-makettjei láttán.

Rövid látogatás következett ezután a Miskolci Galériában, ahol 18-án, pénteken nyitották meg *Kass János* Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítását. Innen az Avasi kilátóra vitt vendégünk útja, ahonnan eléje tárulkozott fejlődő, szépülő városunk panorámája.

Kállai Gyula elvtárs az esti órákban *Vati József* festőművész műtermébe látogatott, ahol megnézte a művész munkáit és elbeszélgetett vele.

Ma, mint ismeretes, az alkotmány évfordulójának tiszteletére a Csanyik-völgyben rendezendő nagygyűlésen tart ünnepi beszédet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Népművelésről évadforduló

A művelődési évadforduló alkalom a végzett munka értékelésére. Művelődési intézményeink többségében ugyanis még nem tartunk ott — mint szeretnénk —, hogy folyamatos legyen az elemzés és minél gyorsabb az okulás. Értékelést említünk egy-egy művelődési intézménynél, megyei viszonylatban azonban, kiváltképp egyetlen eszmefuttatásban, túl bátornak tűnnék ez a vállalkozás. A jellemzőbb tendenciák megbízható mélységű figyelemmel kísérése sem kis feladat.

A kulturális nevelésben — éppen a nevelés sajátosságai miatt — hosszabb távra programozzuk nevelési célkitűzéseinket, és ennek megfelelően hosszabb távon vizsgálhatjuk nagyobb eredménnyel megvalósulásukat is. Egyetlen évad vizsgálása helyett célszerűbb tehát több évad tapasztalataiból kiszűrni a legjellemzőbbeket.

A visszatekintésben, akárhogy mérlegeljük a pozitív és a negatív, a megannyi árnyalatú jelenségek sorát, egyértelműen *az előrehaladás az uralkodó.* Csak idézzük fel sok-sok pártalapszervezeti taggyűlés légkörét, megannyi eszmecserét, egy sor intézkedést, a közvélemény változását, amelyek bizonyítják számunkra, hogy a párt VIII. és IX. kongresszusa, valamint a közben megjelent ideológiai irányelvek állásfoglalásainak hatására lényegesen nőtt az érdeklődés a kulturális nevelés iránt, és nőtt e munka becsülete. Ezzel, ha nem is egyenes arányban, *jelentősen fejlődött a népművelés eredményessége.* A mögöttünk levő éveknek akkor is ez a jellemzője, ha tudatában vagyunk a megoldásra váró problémáknak, melyekkel még jó ideig birkóznunk kell, kitartó, szívós munkával.

Mennyiségi és minőségi fejlődésről *egyaránt* beszélhetünk. Jelentős anyagi és szellemi erővel történt újabb és újabb vállalkozás *a még meglevő fehér foltok zsugorítására.* Gondoljunk például az analfabétizmus, vagy a félanalfabétizmus felszámolására tett erőfeszítésekre, a cigánylakosság körében végzett egészségügyi és kulturális felvilágosításra, avagy a közgazdasági, technikai érdeklődés fokozottabb ébresztésére. Noha továbbra is szükséges a haladás mennyiségi vonatkozásban, az eddigi fejlődés alapján és a kölcsönhatás gazdaságosabb érvényesülésének reményében a megyei pártvégrehajtóbizottság 1966-os, a népműveléssel foglalkozó határozatában időszerűnek tartotta annak hangsúlyozását, hogy a jövőben a lassúbb és céltudatosabb fejlesztés mellett *több figyelmet fordítsunk a népművelés eszmeiségének, színvonalának emelésére,* hatékonyságának gyorsabb növelésére.

Népművelőink körében az eszmei koordinálás *nagymértékben* segítette a közelmúlt időszak élénkebb ideológiai, politikai életét. Ezáltal világosabbakká váltak a világnézeti, ideológiai nevelés célkitűzései. Például ennek is eredménye, hogy ma már a korábbinál jóval szélesebb körben tisztázódtak a szocialista hazafiságra nevelés alapelvei, és helyenként igen becsülendő előrelépés történt annak módszerében is. A népművelés irányítói és gyakorlói *több lehetőséget kerestek és találtak* a világnézeti, politikai nevelés számára. Az erőltetett, leegyszerűsített eszközök rovására gyarapodott *a hatékonyabb formák* száma. A népművelés tartalmának korszerűsödésére utal, hogy növekedett a közgazdasági ismeretek terjesztése, több erőfeszítést tapasztalhatunk a termelési propaganda segítésében, a műszaki és agrárismeretek gyarapításában.

Az eszmeileg, tartalmilag megalapozottabb, egyben életszerűbbé, hatékonyabbá vált népművelés többek között annak az eredménye, hogy pártszervezeteink — elsősorban a járási és városi pártbizottságok — éppen *az említett kongresszusi határozatok szellemében fokozták* a kulturális életet irányító és segítő tevékenységüket. Dinamikusabb munkájuknak több eredményét említhetjük. Például az ózdi tanácsi és szakszervezeti népművelési hálózat egyesítése — amely a korábbinál lényegesen kedvezőbb tárgyi és személyi feltételeket biztosít a hatékonyabb neveléshez — aligha jöhetett volna létre az ózdi városi-üzemi pártbizottság aktív segítsége nélkül. A helyi és a táji népművelési rendezvények sikeréhez is nagyban hozzájárultak a pártbizottságok. A közelmúltban meghonosodott Hernád menti, Ózd vidéki, délborsodi, taktaközi és más tájanként rendezett kulturális programok eredményességét nagymértékben segítette a járási, városi pártbizottságok *figyelme,* a pártbizottságok vezetőinek és munkatársainak *példamutató jelenléte* a különböző rendezvényeken.

Tanácsaink választott testületeiben — köztük a községi tanácsokban is — *egyre gyakoribb az érdemleges vita és döntés,* amelynek eredményeként, ha nem is a mai igényeknek és követelményeknek megfelelően, de gazdagodtak a kulturális nevelés tárgyi és személyi feltételei. Főleg a tanácsoknál, de a szakszervezeti szerveknél is *emelkedett a népművelési szakirányítás színvonala.* E posztokon *egyre több* elhivatottságtól fűtött, gazdag tapasztalatokkal rendelkező és a korszerű népművelési ismeretek elsajátítását is vállaló népművelő irányítja a kulturális munkát.

Eredményeink ilyen ünnepi alkalomra szánt csokorba gyűjtése természetesen *nem kívánja feledtetni a meglevő gondokat.* Munkánk legsebezhetőbb pontja, hogy a nevelés *hatékonysága gyakran nincs arányban az erőfeszítésekkel.* Még jó ideig hadakoznunk kell az egyoldalú statisztikai szemlélet, a formalizmus, a látszateredményekkel megelégedő közömbösség, fásultság ellen. Nem békülhetünk meg azzal a helyzettel sem, hogy az igényes, színvonalas népművelés sokszor nem lép tovább a járási székhelyeken. A végeken a községekben, bizony, még előfordul, hogy a népművelő *magára marad.*

Legutóbbi állásfoglalásában az Országos Népművelési Tanács megállapította, hogy megyénk a kulturális élet különböző mutatói és főleg az ellátottság tekintetében, a fejlődés ellenére is, *még mindig az elmaradottabb megyék sorában van.* Ez a körülmény még fontosabbá teszi, hogy megyénkben a kulturális nevelés kialakult lendülete tovább fejlődjék. Államunk ehhez — mint eddig —, a jövőben is *biztosítja a feltételeket.* Meggyorsíthatná azonban a fejlődést, ha a jövőben több gondot fordítanánk a különböző társadalmi források, az üzemi, termelőszövetkezeti kulturális alapok céltudatosabb és szakszerűbb felhasználására.

Népművelőink helyesen járnak el, amikor a nagyüzemeken kívül a kisebb- és középüzemeknél, valamint a már eredményesen gazdálkodó termelőszövetkezeteknél *szorgalmazzák,* hogy kulturális alapjaikból támogassák a helyi művelődési intézmény tevékenységét. Sajnos, ez a kérés még kevés helyen talál meghallgatásra. Újabban olyan aggállyal is találkozunk, hogy egyik-másik gazdasági vezető *helytelenül értelmezi* a gazdasági mechanizmus reformjának szellemét, és a korábban művelődésre szánt eszközöknél kezdi a „takarékosságot", ahelyett, hogy éppen a gazdaságosabb termelés segítésére következetesebben igényelné a népművelés hatékonyabb támogatását. E tekintetben a jövőben nyilván *mindkét oldalon jelentkezik tennivaló.* A népművelőnek markánsabban kell bizonyítani munkája hasznosságát, az üzemek, tsz-ek gazdasági vezetői pedig nem feledhetik a termelés jobb szervezésén kívül ilyen irányú kötelezettségeiket sem.

A népművelés számára máris jelentkezik az újabb bizonyítási lehetőség. Az 1967-es év hátralevő részében két kiemelkedő jelentőségű feladattal kell birkóznunk. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünneplésére már eddig is sok szép terv, színes program született. Az eddigi tervek azt bizonyítják, hogy sok tartalmas, élményszerű programban lesz részünk. A másik kiemelkedő feladat a gazdasági mechanizmus reform céljainak, alapelveinek, valamint a közönség körében érdeklődésre számot tartó rendelkezéseknek *propagálása* a népművelés eszközeivel. Mindkét feladat kínálja a lehetőséget, hogy előrelépjünk nevelési célkitűzéseink teljesítésében, fokozzuk munkánk hatékonyságát, gyarapítsuk módszereit és mindezzel öregbítsük becsületét.

Nagy Zoltán

VARGA RUDOLF:

Vissza se néztem

Pogácsa, tarisznya nélkül
ndultam,
Nap volt a templomtornyom,
nagyharang
penne a Hold — menekültem
a vicsorító
temetőtől.

Vissza se néztem, mert
féltem, kővé változnék,
kiscsikóvá.

Az ólból kipislogó
szálgyertya bevilágította
utam — azóta csillaggá nőtt.

Most visszapillantó-tükörből:
vézna társaim szeméből
nézem gyerekkorom,
képet őrzök:
egy sovány kisfiú
felnéz nagyanyjára, és
mindenre elszántan enni kér.

Fúvószenekarok találkozója

A szakszervezeti fúvószenekarok megyei találkozója augusztus 26-án és 27-én zajlik le a Megyei Művelődési Ház színháztermében. *Felvonul megyénk fúvószenekarának színe-java.* 26-án délelőtt szakmai bemutató vezeti be a rendezvény-sorozatot.

Bizonyára kellemes színfoltja lesz a találkozónak a szombaton *délután* kezdődő *köszöntő-hangverseny;* a részvevő zenekarok *Fekete Sándor* vezényletével nagyszabású térzenét adnak a Hősök terén. Utána zenés felvonulásra kerül sor.

A programban nem szűkölködő napot *díszhangverseny zárja.* A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére gazdag műsort mutatnak be az együttesek. Ekkor kerül sor *a fúvószenekari pályázaton díjat nyert művek bemutatására,* a díjak kiosztására, s a győztes művek *ősbemutatójára. Fehér György* különdíjas művét az ózdi Liszt Ferenc Művelődési Ház zenekara mutatja be, *Dobisz István* vezényletével. *Balázs Árpád* III. díjat nyert alkotását a miskolci vasutasok zenekara szólaltatja meg *Bencs Ferenc* vezényletével. *Borgulya András* II. díjat nyert művét a perecesi bányász művelődési otthon zenekara viszi pódiumra, *Mentényi Ernő* irányításával. Az I. díjas művet, *Lendvay Kamilló* Bányásznyitányát a Bartók Béla Művelődési Ház fúvószenekara mutatja be, *a szerző* vezényletével.

(p—l)

1900 [illegible]

1021 Kass/János

KUCZKA PÉTER:

AFRIKA MŰVÉSZETE

Kiléptek végre a Néprajzi Múzeum pinceraktárának megrakott polcairól.

Valósággal vonzzák a tapintó kezet formáikkal, s nemcsak eredetiben, hanem ebben az albumban, Koffán Károly fényképein is.

Ebből viszont arra következtetek, hogy Koffán Károly képei jók, hiszen megőrizték az eredeti faragványok mágneses tulajdonságát, a papír síkján is a háromdimenziós szépséget.

De kezdjük az elején, mint a belgák a Bibliát.

Negyven-ötven év késéssel mi is megjelentettünk egy kötetet a Néprajzi Múzeum, illetve Drezda, Lipcse és Prága múzeumának Afrika gyűjteményéből. Szobrok, maszkok, használati tárgyak képei, számos szakember lelkiismeretes munkájának eredményeként megfelelő apparátussal, Kass János grafikus és könyvművész kitűnő „rendezésében", Bodrogi Tibor bevezető tanulmányával.

Fél évszázaddal ezelőtt ezek a bálványok valósággal megrészegítették a Szajna partján a festőket és szobrászokat. Most kezébe kerülhetnek annak is, aki nem juthatott a raktárakba, nem látta a kiállításokat, nem a művészek szomjas és érzékeny szemével nézi a világot.

Ötven év késedelem nagyon jelentős. Másként ismerkedik Afrika ősi művészetével a mai ember, mint a századforduló embere. E művek hatása nagyrészt felszívódott már, idegenségüket bizonyos fokig európaizálta századunk képzőművészete. Az a vitakérdés, hogy művészetnek tekintsük-e ezeket a groteszk bábukat és álarcokat, lényegében már eldőlt; Európa művészei, a kor szellemének megfelelően, kivívták a távoli és ősi kultúrák műalkotásainak az egyenjogúságot.

De talán nem dőlt el még egészen, hogy mit vigyünk magunkkal e kultúrákból a jövőbe — összefér-e a számológépekkel, űrhajózással, matematikával, kibernetikával, a jövő tudományos és technikai világával a benini bronzöntvény, a kongo varázsfigura, a baule ősszobor, vagy a dan-kran stílusú maszk?

Meggyőződésem, hogy a felfedezéseket mindig a kor szükségletei sajtolják ki az emberekből. Valahol hiány támad és ezt a hiányt be kell tölteni.

Az impresszionisták rajongtak Hokusai metszeteiért — kényszerültek rá, ahogy a századforduló, vagy a húszas évek művészei is kényszernek engedelmeskedtek, amikor felfedezték Afrika, Indonézia művészetét, vagy Amerika magaskultúráinak indián művészetét. Vagy ahogyan ma kényszerül arra a művészet, hogy figyelemmel kísérje a természettudományok módszereit és eredményeit.

De hogyan fér el a tudományos világképben a mágiát, az ősi hitet sugárzó, a tudománynak végül is ellentmondó afrikai faragás?

Azt hiszem, nagyon szépen.

Annak a kultúrának, amelyet tudományosnak nevezünk, már most is kitapintható nagyszerű és vonzó tulajdonságai vannak. Egyik talán az, hogy minden eddigi szintézisnél tágabb, szélesebb, „nyíltszívű" szintézisre törekszik. Valóban „nem idegen tőle semmi, ami emberi". Képes magába olvasztani a múlt minden eredményét, a jövő minden álmát. Igaz ugyan, hogy ezzel kétségbe ejthet korlátolt esztétákat, hiszen látszólag lehetetlenné tesz minden „biztos alapú" ítéletet.

Mert mi lesz a megszokott mércékkel? Hogyan lehet azonos mércét alkalmazni a milói Vénuszra és egy pende stílusú maszkra, vagy egy obszidiánkés mozaikkal kirakott nyelére? Az út valószínűleg a korlátozott esztétikából kilépve valami általános és egyetemleges esztétikához vezet, mély, szinte tudományos megértéséhez annak, hogy az embernek elidegeníthetetlen jellemzője széppé formálni a világot.

A jövendő kultúrájának másik tulajdonsága sejthetően dogma-ellenessége lesz. A tudomány nem szereti a dogmákat, a megmerevedést, állandó törekvése a megújulás, a mozgás. Az eddigi kultúrák inkább a stabilitásra törekedtek, akkor voltak igazán megvalósítottak, ha minden kérdésre megadták a „végső" választ. Az új kultúrának természetéhez tartozik, hogy nem ad megtámadhatatlan, végső válaszokat. Nyitott, gyakorlatias, mozgékony és életerős maradhat. Eltűri az egymásnak ellentmondó hipotéziseket, mert tudja, hogy az ellentmondás ideiglenes és megoldható, áthidalható, vagy magasabb szempontból egységbe foglalható.

S ennek a kultúrának nemcsak megtűrt eleme lesz a néger szobor, hanem fontos, kiiktathatatlan alkatrésze.

A másik kérdés, ami az embernek az „Afrika művészete" lapozgatásakor s a bevezető tanulmány olvasásakor eszébe ötlik az, hogy tulajdonképpen mi történik akkor, amikor egy-egy művész ezekhez az ősi, primitív, vagy népi kultúrákhoz nyúl. Mi marad belőlük Bartók zenéjében, Picasso festményeiben, Lorca költészetében?

Úgy rémlik, hogy az esztéták igen gyakran inkább az azonosságot hangsúlyozták, s nem a különbséget, szívesebben emlegették a közös „gyökeret", a népi művészetekre támaszkodást, a forrásaiból való merítést, mint azt, hogy valami új jött létre, s a népi művészet teljesen átalakult és felszívódott, mássá vált ezekben a szintézisekben. Az „Avignoni kisasszonyok", Modigliani plasztikái, vagy a német expresszionisták alkotásai legfeljebb bizonyos külsőségekben rokonai Afrika művészetének.

A „befogadás" egyszerre talán teljes szétbontást és megemésztést is jelentett...

Bodrogi Tibor józan és tárgyilagosan pontos tanulmánya nem veti fel ezeket, vagy a még felvethető kérdéseket. Tulajdonképpen valóban „bevezető", nemcsak a kötethez, hanem a töprengéshez, vitához és egyetértéshez is. Stílusjegyeket állapít meg és a stílusjegyek alapján rendszerez. Módszeréből egy lényeges — néhol kimondott, néhol csak jelzett — megállapítása kiolvasható. Az tudniillik, hogy ezek az alkotások nem a szépség kimondásának kedvéért születtek. Vallási, társadalmi célokból hozták őket létre, ritkábban szórakoztatás és még ritkábban díszítés céljából. Egységük tehát olyan társadalmat tükröz, amely a világot egységben látja és fogalmazza. Ebben a világban a maszk nem tárgyat jelent, hanem magát a „szellemet", vagy „istenséget", a faragott alak nem szobor, nem térplasztika, hanem mágikus erők „kristálya". Egyedül az esztétikával nem is lehet hatóerejüket teljesen megérteni.

A tanulmány Afrika keleti vidékének, a Szudántól a Kongóig terjedő területnek művészetéről beszél. Óriási, majdnem végletes különbségű kultúrák alkotásairól. A skála egyik végén Benin, Dahomey, Asanti csodálatosan finom bronzai már a jólszervezett államokról, a nagyfokú munkamegosztásról, a technika meghódításának első lépéseiről vallanak, a másik végén Kongó kis törzseinek ősszobrai, rituális célokat szolgáló álarcai sorakoznak.

Funkcionális, tehát tartalmi azonosság és a meghatározott korlátokon belüli végtelen változatosság bizonyítja, hogy ez a művészet közösségi, hogy, mint Bodrogi megállapítja: „a művészet nem erre specializált alkotók és műértők szűk szektájának ügye, hanem a mindennapi élet szerves tartozéka — elsősorban ideológiai vonatkozásainál fogva —, integráns része az egyes ember kultúrájának".

Bodrogi nem téved ingoványos talajra, nem enged az esztétizálás, illetve belemagyarázás csábításainak. A stílusjegyek megállapításához az egyes népek helyzetét, történelmét, fejlettségét, a tárgyak funkcióját, alkalmazását, a művész helyzetét, a felhasznált anyagokat és technikákat érintő vizsgálódások után jut. Módszere megbízható és mint már említettem, tárgyilagos, eredményei komolyak, még akkor is, ha helyenként az olvasó bizonyos finomításokat várna.

Úgy gondolom, hogy nemzetközi viszonylatban is jelentős és új ez az összefoglalás és feltehetően módszere is, mert összegezés és kiindulás egyidejűleg.

Afrika bálványai és maszkjai felbukkantak végre itt a Duna partján is, és ösztönöznek bennünket, hogy megtaláljuk helyüket szélesedő, táguló kultúránkban. Igaz ugyan, hogy ötven-hatvan évvel ezelőtti „frisseségükből" veszítettek valamit, de adnak gondolkozni és töprengeni valót annak, aki *érteni* szeretné mondandóikat, s adnak szépségükből annak, aki megelégszik a látvány örömével.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1958 MÁR. 3

MAKSZIM GORKIJ:

Dal a vi

**Makszim Gorkij világhír[ű]
évfordulóra készült, új t[ö]**

*Ring a tenger szürke s[zél fölött]-
te. Felhők s tenger hulláma[k] [viharmadár száll kevé-]
lyen mint fekete villám fénye.*

Hullámokba szánt a szárnya, mint a nyíl felhőkbe röppen, hangja harsogó örömhír, felriadnak rá a felhők.

Tomboló viharra vágyik, torkából e vágy rikoltoz, szenvedély száll, harag harsog: harcra szólít, győzelemre, felmordulnak rá a felhők.

A sirálynép nyög, sikongat, víz fölött vijjog csapongva, bújna mély tengerfenékre, hogy elrejtse rettegését.

Nyögnek a búvárkacsák is, nem kívánják ők a harcot, nyugalomra vágyakoznak, tengert rengető csapások szelíd szivük elszorítja.

Buta pingvin zsíros testét sziklák közé rejti félve ... Csak a büszke viharmadár száll szabadon, száll merészen, míg tajtékzik lenn a tenger.

Felhők arca mind sötétebb, tenger fölött csüngenek már, vad hullámok énekelnek, fel a zord magasba törnek, hol az égbolt lángja lobban.

Már a mennydörgés morajlik. Hullámok széllel pörölve, dühtől tajtékozva nyögnek. Hullámok raját a szélvész, ím ropogva átkarolja, sziklaparthoz vágja őket, szétporló cseppekre zúzza a smaragdkincs garmadáját.

Viharmadár száll rikoltva mint fekete villám fénye, nyílként fúrja át a felhőt, szilaj szárnya a dühöngő hullám tajtékát letépi.

Íme, száguld mint a démon — vad, sötét és büszke szellem, száll nevetve és zokogva, felhők fölött száll nevetve, zokog tomboló örömtől!

Mindent hall finom fülével: a vihar veszett haragja, érzi, hogy hamar kifullad. Nem sokáig rejti majd a fényt a felhő, nem sokáig!

Szél süvölt még ... mennydörög még ...

Kék lángok lobognak át a vágtató felhőrajok közt, feneketlen mélység fölött. Villámok nyilát a tenger fürge kézzel összefogja s örvényébe fojtja őket. Hullámok közt lenn a fények mint tüzes kigyók cikáznak, felvillannak, elmerülnek.

— Vihar! Nemsoká kitör majd!

A viharmadár merészen villámok közt száll csapongva, örvénylő víz bőg alatta s már a győzelmet süvölti:

— Szállj, vihar! Recsegve tombolj!

Képes Géza fordítása

VERES PÉTER:

Az író,

Jó valahány esztendővel ezelőtt, a megfelelő alkalommal már feltettem egyszer a kérdést: Kultikus szentséggé válnak-e Gorkij művei vagy bekerülnek „örök barátaink" közé?

Az akkori választ és az érveimet nem ismételném. Azóta a történelem s vele a szellemi élet, s abban az irodalom is továbblépett. A forradalmak Európában, beleértve most már Oroszországot és a mi Közép-Európánkat is, megint lezajlottak. Új népek, új társadalmak és új írók-művészek. Aki a régiek közül még itt van, akármilyen rangos legyen is közéleti vagy irodalmi értelemben is, már csak „veteránnak" számít. Ennek minden előnyével és hátrányával. Lezajlott történelem: búcsúzó nagy nevek. A jövő a fiatalabbaké. Hogy a nagy nevekből és nevezetes műveikből mi marad meg történelmi és irodalmi értelemben, azt majd elintézi az idő, amely egyformán könyörtelen az elkötelezett harcosokkal is, de az indifferensekkel, sőt még a „homo-esztétikusokkal" is. Még az se számít, hogy ki volt a „konzervatív" és ki volt a „modern".

A kérdésfeltevés azonban polemikus volt. Nem én tettem így fel, hanem a kor. És nem is csak Gorkijról, hanem minden forradalmár íróról, költőről, közöttük természetesen a mi Ady Endrénkről is.

Mielőtt azonban továbbmennénk, hogy az elvi alapokban zavar, és félreértés ne keletkezzen, hadd vessem közbe, hogy hitem szerint az irodalmi leckét én is tudom. Ez a magam fogalmazásában így hangzana:

Ami költészet, az minden műfajban költészet. Nagyon egyetértek azzal, hogy nem a tartalom teszi az irodalmat, csakhogy hozzátenném: de nem is a forma. Hanem a költészet, a művészi teremtő erő, amely viszont csak egyéni adottság lehet.

Mert — teszem azt — látunk két épületet, akár egymás mellett is. Mindegyik megfelel a funkciónak, amelyre rendeltetett, akár egészen a tökéletességig is. És mégis: az egyik költészet, a másik csak épület.

Ez mindenre így érvényes: két versre, két regényre, két drámára, zeneműre, szoborra, képre. A kettőben persze akármennyit értve.

És tovább: Ami a költészet, az minden világnézeten belül költészet. Van, ami túlemelkedik a világnézeti határokon (ennek a titkairól most nincs időnk beszélni), van ami belül marad, de a lényeg mindig ugyanaz: *költészet-e vagy csak funkcionális konstrukció.* Mely utóbbi is lehet igen célszerű és nagyon hasznos, még a szellemi életben is, de hiányzik belőle az a varázs, az a titok, ami a művészet lényege, s amihez kevés minden okos magyarázat, de nem is erről van most szó.

Nem erről, hanem arról, és épp e gorkiji alkalomból, hogy a fiatalabb írók, irodalmárok, de még a folyó irodalommal együttélő, együtt haladó, s mindig friss érdeklődésű olvasók közül is elég sokan nem értik a történelmet, nemhogy a Gorkij idejében valót, de saját korukét sem.

Mert — továbbmenve a polemikus vonalon — micsoda elképzelés volna az, hogy az írónak ne legyen joga —, szellemi, erkölcsi jogot értek —, forradalmárnak vagy akárcsak mozgalmi értelemben is elkötelezettnek lenni? Éppúgy joga van, mint egzisztencialistának, anarcho-humanistának, vagy abszolut indifferensnek (ha ugyan ez lehetséges?) lenni, ha csak így tudja kifejezni magát.

Rossz a kérdésfeltevés, mondja az okos szkeptikus (minden szkeptikus tüneményesen okos), joga van hozzá, de nem érdemes, mert magának árt vele. Elveszíti író-szuverénitását, és nem kap helyette semmit, legfeljebb alkalomadtán üres dícsdumákat...

— Nemcsak magának árt, hanem az ügynek is — teszi hozzá a még okosabb passzív realista, aki már ért a történelem nyelvén, de a gondolkozása és az életérzése egészen irodalomcentrikus.

Ezzel szemben, hogy gondolkozik az a másik realista, aki nemcsak az irodalomban realista, sőt abban talán nem is az, de akinek a gondolkozása nem irodalomcentrikus, hanem, ha jó volna ez a szóhasználat, történelemcentrikus

1021 Kass János

KIÁLLÍTÁSOK

Régi magyar remekművek címmel hazai gyűjteményeinknek londoni kiállításán nagy sikerrel szerepelt mintegy 250 művéből 60 képet és festett faszobrot mutat be a Szépművészeti Múzeum. Nagyon is érthető az angol kritikusok és a londoni Victoria és Albert múzeum óriási Raffael-termét a tárlat egész tartama alatt zsúfolásig megtöltő látogatók elragadtatása, mert a 14—16. századbeli műtárgyak valóságos kincsei a magyar alkotók művészetének. Kimagasló mestermű *Pannóniai Mihály* Trónoló Ceres című egyetlen hiteles, valóságos ötvösművészeti gazdasággal megfestett alkotása. Páratlan szépségű a 15. századból származó Magdolna mennybemenetele című színes fafaragású dombormű, mesehangulatot ébresztő angyalcsoportjával, valamint M. S. mester világhírű Vizitáció című romantikus hatású költői kompozíciója.

Dr. Radocsay Dénes művészettörténész kitűnő hozzáértéssel rendezte mind a londoni, mind a hazai kiállítást, melynek különös érdekessége, hogy számos mű most első ízben kerül a magyar látogatók elé.

A Műcsarnokban Szovjet képzőművészet címmel mintegy 160 festményt, szobrot és grafikát láttunk. A hatalmas ország különféle nemzetiségű művészeinek sokféle változatú alkotásában gyönyörködhettünk, melyek azonban a mélységesen emberi gondolatban, a mindennapok eseményeinek szocialista szellemű bemutatásában egységesek voltak. Az országok közötti széles kulturális csere egyik jelentős láncszeme volt ez a kiállítás, melynek építő és alkotó jellege el nem vitatható. A festmények közül *V. V. Tokarjev* Komisszárok című erőteljes agitatív alkotását, *I. A. Cseponisz* Halászcsónakok című ragyogó színezésű olajfestményét, *J. J. Mojszejenko* Hírvivők című monumentális rohanó lovasát — a szobrok közül *L. J. Lice* Drága jó anyám c. gránitszobrát és *L. M. Davidova-Medene* Szvjatoszlav Richter portréremekét emeljük ki.

Viktor Ivanovics Ivanov: Rjazányi rétek, 1962—67

A Nemzeti Galériában Mai magyar grafika címmel megnyílt kiállításon hazánk rajzoló mestereinek — néhány mű kivételével — a legutóbbi egy-két évben készült alkotásait láttuk.

A kiállítást rendező *dr. Solymár István* és *Kass János* könnyen áttekinthető módon tárta elénk a grafikának legjavát. Teljes képet kaptunk rajzolóművészeink korszerű, őszinte és változatos mondanivalójáról. Munkás napjainknak eleven tükre, problémáink szószólója ez a tárlat, melynek műveivel bárhol a világon öregbíthetjük grafikusainknak régen kivívott megbecsülését. 45 művész közel 400 műveből kiemeljük *Ék Sándor* változatos technikájú, mozgalmi jellegű rézkarcait, *Czinke Ferenc* egyéni felfogású színes munkáit, *Bálványos Huba* lázadó erejű vietnami tárgyú litografiáját, *Gross Arnold, Lenkei Zoltán, Reich Károly, Maurer Dóra* és *Tóth Imre* érett művészetű alkotásait.

Molnár György

TEXTILMUNKÁS
1968 ÁPR
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-303

zatválla … törvén

— A kollektív szerződés szerint az előírásoknak megfelelően mindenki kötelezhető túlórára.

— Túlórázásra csak a munkahelyek egy részénél van szükség. A kártoló, a gereben és a nyújtó gépsorok ugyanakkor a legveszélyesebb munkahelyek. Itt csak a hozzáértőknek engedhetjük meg a munkát a gépeken — folytatja a gondolatsort Koltai István. — A dolgozók nagyrésze ugyanakkor vidéki. Parancsszóval nem sokra mennénk. Baráti alapon több a jelentkező. Elvünk, csakis azokat túlóráztatjuk, akik önként jelentkeznek.

A túlórázás önkéntessége általában helyeselhető módszer. A mostani konkrét esetben azonban úgy tűnik rendellenességeket is szül. A túlórázó lányok, asszonyok egyszerre 16 órát töltenek a gép mellett. Érthető, hogy a vidékiek nem vállalhatják ezt, hiszen legtöbbjük akkor haza sem tudna utazni.

— A dolgozók többsége ugyanakkor ragaszkodik hozzá, hogy a rendes munkaidő után újabb nyolc órát túlórázhasson — mondja egybehangzóan **Csabai Józsefné** és **Ábrahám Józsefné**. Azzal érvelnek, hogy így jobban megtalálják számításukat, hiszen az első 2 órára 25, a második két órára 50, a további 4 órára és a vasárnapokra pedig 100 százalékos túlórapótlék jár.

A túlzott igénybevétel megbosszúlja magát

Matematikai alapon nézve az asszonyok igaza vitathatatlan. Az egyhuzamban végzett 16 órás munka, a túlzott igénybevétel azonban előbb-utóbb megbosszúlja magát. Károsan befolyásolja az érintettek egészségét.

— Az asszonyok egy részén már látszik a fáradtság. Jó néhányan már sokalják a túlórázást — mondják informátoraink. — Mi is érezzük, hogy a nagyarányú túlóráztatás nem jó dolog. Szívünk szerint nem értünk vele egyet. De mit csinálhatunk? Ha az előfonoda nem látja el megfelelő anyaggal a fonodát, akkor tétlenségre ítéljük a többi üzemrészeket is. Vállalatunk 3 szövödéjének tervteljesítése és exportja függ tőlünk.

helyeselhetjük. Még átmeneti kényszermegoldásként sem.

A szakszervezeti bizottságnak ragaszkodnia kell a Munka Törvénykönyve előírásaihoz, amelynek 38. § első bekezdése a következőket határozza meg: „A munkaidőt úgy kell beosztani, és túlmunkát csak olyan mértékben szabad elrendelni, hogy a dolgozó egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse, illetőleg személyi és családi körülményeire tekintettel aránytalan terheket ne jelentsen."

Márpedig a tizenhatórázás nem megengedhető, a lányok és asszonyok egészségét még önkéntes alapon sem tehetjük

Egy „brigá… tört

A Tóth-rayon még a múlt év elején elhatározta — szocialista brigádot alakít. Az ötletet dicsérték lent és fent — életrevaló, bátor kezdeményezés — mondták, mert a műszakban még nem volt szocialista brigád. Valahonnan azon nyomban kerítettek egy fényképészt, aki megörökítette a kollektívát, szép piros bőrkötésű könyvet is kaptak — naplónak. Meg tanácsot is, hogy hogyan, mi módon készítsék el a felajánlásukat.

Munkához fogtak. Jól dolgoztak, jó eredményeket értek el, ők még sem erre voltak legbüszkébbek, hiszen a termeléssel korábban sem voltak bajok. De annak örültek, hogy egyikük sem felejtette, hogy együvé tartoznak. Valamelyikük nehéz munkával bajlódott? Szólni sem kellett, már ott volt a segítség. „Doktor" (aki az egyetem első évfolyamát elvégezte, de aztán mégis szakított a tanulással, s azóta így nevezték gyúnyolva-csúfolva) már nem szégyelte, hogy többet tud társainál. És társai sem szégyelték, hogy segítségért, tanácsért hozzáforduljanak. A műhely falán eddig tá… Bobby Solo, Zalatnai …

MDK

Kass János

Szerelők, lav.tus

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Kass János

A Miskolc városi Könyvtár már-
cius 31-én éste 6-órakor nyitja meg
Kass János kiállítását a József Attila
Könyvtár kiállítótermében. A tárla-
tot Feledy Gyula nyitja meg.

Kass János kiállítása.

Észak-Magyarország 1972/75 Sold.

Kass János

Részt vett az „In memoriam Bartók" pályázaton. Témája a „Kékszakálú herceg vára" „A csodálatos mandarin", öt képből álló képsorba bontja fel a témát, gazdag és ötletes formák sorozatát alkotva.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 68 old.

MDK.

Kass János

Kiállítási kritika

Magyar Remzet 1967 szept.26.

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 szept.26.

M. D.

Kass János
grafikus

A miskolci Miskolci Galériában
rendezett kiállítást.

– kiállításai.
Művészet, 1967. szeptember 47 lap.

Kass János

Illusztrációi szerepeltek a „Szép magyar könyv 66" c. kiállításon.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. jul. 23.

Kass [János]

Neve ambitne.

S. Nagy Katalin: Művészetszociológiai vizsgálat 21 lakásban; Ipari Művészet, 1973/5. sz. 5. l.

Kass János
grafikus

Az 1973-as Miskolci Biennaléról
távol maradt.

Gyarmathy Béla: Rajzok - Rajzok.
Művészet, 1973.december - 11.oldal

Kass János, grafikus

plakátjaiból nyílt kiállítás.

Repr.

— : Kass János plakátjai

M. 4.

Népszabadság, Bp. 1973. máj. 27.

Kass János, grafikus

A Zrínyi Nyomda miniatür könyveit illusztrálta.

J. R.: Könyvszemle

7.

Népszabadság, Bp. 1973. máj. 4.

Kass János, grafikus

Kiállít

↓

– : Kultúránk bemutatkozása

Regensburgban

G.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 10.

Kass János, grafikus

Regensburgban állít ki.

— : Külföldi magyar bemutatók, kiállítások 19.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 14.

Kass János, grafikus

Megemlíthe illusztrációi.

(p. f.): Életmű, hatnár oldalon

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jun. 4.

Kass János

Madách - illusztráció c. müvét a lap hozza cimlapján.
Repr.

A lap bemutatja egy fejet ábrázoló plasztikáját, mellette Juhász Ferenc beszéde, mely a müvész kiállitásának megnyitóján hangzott el. A beszéd, illetve "a vers a müanyag-fejen spirálisan körbeiródott." Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 24.
XVII. évf. 8. sz. cimlap.
" " " " 5. lap.

Kass János grafikusművész

/litásra

A Petőfi Irodalmi Muzeumban rendezett kiál-/

"Egy sorozat müanyag fejet készitett...csukott szemü, fehér szinü, semleges hatásu fejek, mintha bábuk volnának," melyek akkor kelnek életre, ha felöltöztetik őket. Ha lyukkártya-szalagot raknak belsejébe, komputermérnök, konzervnyitó a szájnyilásban, a fogyasztói társadalom -képét adja. "Ha költő verse kerül a felületre, Juhász Ferenc portréja lesz belőle."
A változtatható "fejek taszitó egyformasága.. korunk elszemélytelenedéséről mond itéletet."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 3.
XVII. évf. 9. sz, 12. lap.

Kass János, grafikus

Bertrand Soletchnik fiúk a barikádon c. ifj. regényét illusztrálta.

Bajomi Lázár Endre: Francia krónika
könyvnemle 1130-1134.

Jelenkor, Pécs, 1971. december XIV/12.

Kass János: grafikus

A Móra könyvkiadónál megjelent Petőfi verseket (Anyám tyúkja a kötet címe) illusztrálta.

Levendel Júlia: Három könyv 33-34.

Gyermekünk: Bp. 1972. december XXIII 12.

Kass János, grafikus

A Minerva Nagy Képes Enciklopédia

II. kötetét illusztrálta.

F. R.: Könyvnemzők 4.

Népszabadság, Bp. 1973. jún. 15.

Kass János

Közölt műve:

10. sz. „Ex libris Deveseri Gábor" – negatív rézkarc C3.

Magyar kisgrafika 1972 Budapest

Kass János

"Illusztráció" cimmel hozza a lap a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 13.
XVI. évf. 2o. sz. 4. lap.

Kass János

"Almáskert" c. müvéért és egyéb illusztrációiért , a Munkácsy-dij -Kettőezer forintos- III. fokozatával tüntették ki.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. ápr. lo.
V. évf. 8. sz. 8. lap.

KASS JANOS, grafikus

1971.jun.9-től kiállitása Szombathelyen.-Bravuros ötlet
tei egyéniti a plexiből,polisztirolból készült fejeket:
egyiket kettévágja egy piros vonallal,a masikba furat sze
szerkezetet épit,a harmadikra szamokat ir,a negyedikre
szöveget,stb.E végtelenthatatlan sort sugalmazza a hullam
lemez labirintus-sétany is,melynek mélyedéseiből a szob
rok néznek ránk.Megrazó és elgondolkodtató latvany. 556

BERTALAN LAJOS: kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

Kass János grafikusművész

Budapesten, a Csontváry Teremben három grafikusművész állított ki egy témáról, „Shakespeare drámai munkássága"-ról: Würtz Ádám, Kass János és Frei Károly.

TV-híradó

1974. VII. 10. 19.30 /11/ V.

Kass János grafikus

Az 1973.-as VII. országos grafikai biennálén szerepelnek művei.
„Önarckép angyallal" c. sorozat (említve).
A kiállítást a művész rendezte.

Bereczky Lóránd: A VII. Országos Grafikai Biennálé.
Napjaink, 1974. febr.

KASS JÁNOS, grafikus

Hajnal Gabriella textilmunkái, Kass János grafikái, Polis tirol szobrai a Savaria Múzeumban 1971. jún. 9-től. vonzottak és "Provokáltak" a közönséget. A kihivast abban a az értelemben használjuk, ahogy minden nagyratörő művész szet, minden jelentos művészegyéniség kihivja, vitara készteti a közönséget. 555. old

BERTALAN LAJOS: K iállitási napló 554. old

VASI SZEMLE, XXVI. évf. 1972. 4. szam, Szombathely

Kass János grafikus

A Móra Kiadó gyermekkönyveinek 5-13 évesek korcsoportjának egyik illusztrátora.

Szabados Árpád: Az illusztráció,

Élet és Irodalom, 1973. jún. 16.

Kass János grafikusművész 1.

a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata ~~Kiadó~~ 1973-ban 17 előző évi könyvéből négy-gyel díjat nyert a „Szép könyv" pályázaton. Az első díjat a „Mai magyar rajzmű-vészet cimű könyvével nyerte, amelyet Sálymár István és Kass János készített.

Néhány szó zene közben.

1974. II. 11. Petőfi 10.30/11/Gné

Kass János grafikusművész 2). Fabylatás

A képzőművészeti alap Kiadó Vállalat idei tervében szerepel a művész „Fejek" c. grafikai sorozatának kiadása.

(említve)

Néhány szó zene közben

1974. II. 11. Petőfi 10,30/11/ Gné.

Kass János
grafikus

Vilt Tibor kiállításának kata-
lógusát Kass János grafikus
művész segítségével vegyék.

Néray Katalin: Vilt Tibor
Művészet, 1974. augusztus - 32 lap.

Kass János
grafikus

Isszaak Babel művet a „Lovashad-
sereg és az Odesszai történetek" ci-
mű művét Kass János illusztrálta.

—: Kultúrális tükör
Tükör, 1974. szept. 10-12 lap.

Kass János, grafikus

Illusztrációi Pablo Neruda verseihez : Repr.

— : Magyar írók a chilei tragédiáról 7.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 14.

Kass János, grafikus

Aranyplakettet kapott Pozsonyban a Didergő király c. könyv illusztrációiért.

— : Hír

Népszabadság, Bp 1973. okt. 26.

Kass János

grafikus, festő és emellett plasztikával is foglalkozik. A Moszkvai /Oslo/ rendezett kiállításon bemutatta „Mózes és Zipporah" című művét. Reprodukció!

Zs. F.: Suche nach neuer Ausdrucksweise. Neueste Nachrichten, Budapest 1973. sept. 21.

21

KASS JANOS, grafikus

1971.jun.9-tól kiállitása Szombathelyen.-
JUHASZ KOTET, cimadó rajza, a "SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIU",
Nem véletlen, hogy e mü cimadó rajzaban fejezi ki legta
lálóbban müvészi hitvallasat.-Szétfeszitette a hagyoma
nyos grafika kereteit, attért az ábrazolasról a latomasos
sos képalkotasra. 556.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

KASS JANOS, grafikus

1971.jún.9-től kiallitasa volt Szombathelyen.
"UJ MUTACIÓ", cimü képsorozata.- Kipróbalta a müfaj valamennyi fogasat, szétfeszitette a hagyomanyos grafika kereteit, attért az abrazolasról a latomasos képalkotasra. Ki kell emelnünk az "UJ MUTACIÓ" képsor megrazó erejü latomasait. 556.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 MÁR 8

Kass János kétszeres Munkácsy

Nógrád

díjas grafikusművész

— Kass János kiállítása Salgótarjanban. Vasárnap délelőtt nyitja meg Kass János kétszeres Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítását Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész, a József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában.

Különös harc a meztelen-

KASS JÁNOS, grafikus

1971. jun. 9-én kiállitása Szombathelyen. -A negyvenes évek végén realista felfogásban készült könyvillustrációkkal, tökéletes rajzkészségével tünt ki nemzedékéből. Szamos illusztrációt készitett a kortars irók akkori müveihez, pl. Veres Péter könyveihez. 556. old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554. old

VASI SZEMLE. XXVI. évf. 1972. 4. szám, Szombathely

KASS JANOS, grafikus

1971. jun. 9-től kiallitasa Szombathelyen.-Szédületes pályat futott be, kipróbalta a müfaj valamennyi fogasat, szétfeszitette a hagyomanyos grafika kereteit, attért az abrazolasról a latomasos képalkotasra, mint pl. költőink közül Juhasz Ferenc. 556.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 654.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

KASS JANOS, grafikus

1971.jún.9-től kiállítása Szombathelyen.-
"BIKASIRATÓ", Devecseri Gábor e című művéhez készült illusztrációit kell kiemelnünk/néhány erős vonással karakterizál.-Szétfeszítette a hagyományos grafika keretit,áttért a látomásos képalkotásra. 556.old

BERTALAN LAJOS: Kiállítási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

KASS JANOS, grafikus

1971.jun.9-től kiállitása volt Szombathelyen.-Legmeghökkentőbb művei a magaépitette fal-labirintusban elhelyezett Müanyag-fejek, ezekkel a különös, egyforma, mégis eltérő "egyéniségü" portékk. Bravuros ötlettel egyéniti a plexiből, polisztirolból készült fejeket. 556.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

KASS JÁNOS, grafikus

1971. jún. 9-től kiállítása volt Szombathelyen.-
Készül a kiállítás.-Kass János polisztiról műanyagból
készült "portréi" elhelyezésre várnak. Fénykép.
Fekete repr. 555.old

BERTALAN LAJOS: Kiállítási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

Kass János

Reich Károly és Würtz Ádám a Csontváry-Teremben rendeztek kiállitást a Shakespeare-drámákhoz készitett illusztrációikból,-közli a lap, a kulturális eseményekről beszámoló rovatában. A kiállitást julius 11. -én nyitják meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. julius 13.
XVIII. évf. 28. sz. 8. lap.

Kass János

Kondor Béla, Bálint Endre müvészeknek, Az ember tragédiájához készitett illusztrációiból közöl válogatást Vadas József, a Corvina Kiadónál, Somlyó György szerkesztésében megjelent többnyelvü, Nemzetközi Költői Almanach részére, Madách Imre születésének 150. évfordulójára.
"Arion 7." c. közlemény.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 13.
XVIII. évf. 28. sz. 6. lap.

Kass János

Ex libris kiállítás nyílt a Megyei Könyvtár előadótermében, melyen műveit látjuk.

Pittmanné Mikó Ildikó: Miért szerettem az ex-librist?

Vas Néze, 1975. máj. 31.

Kass János

„Oly korban éltem én e földön" c. mű okt. 14.- én nyíló kiállításon, Debrecenben, a koncentrációs táborok felszabadításának 30. évfordulója alkalmából rendeztek, szerepelnek a művész alkotásai, grafikái.

Hajdúbihari Napló, 1975. okt. 16.

Kass János

Leinwatter István: Békéscsabai Kner Nyomda. Vezető építész Tihanyi Kálmán, mélyépitő Ivanics László, belsőépitészek Leinwatter István, Kass János, Haimann György. /Ismertetés./

Magy.Ép.Ip. 1972. 2-3.sz.

141-145.l.

Kass János

a művésa a gyerekkönyvek illusztrátora.

Luthár Péter: Felnőttek a gyerekkönyvek.

Somogyi Néplap, 1975. jún. 27.

Kass János

- Szalgótarjánban nyílt meg a náci koncentrációs táborok felszabadításának 30-ik évfordulójára készült kiállítás, melyen szerepel a művésznő alkotása,

Tóth Elemér: Emlékkamion.

Nógrád, 1975. jún. 28.

MDK

Kass János, grafikus

A Toldihoz kérített illusztrá-
ciókat.

nóti: Madzag és cimborái 2

ESTI HIRLAP, bp. 1966. dec. 7.

M.D.K.

Kassyanos
grafikus

A szegedi Móra Ferenc Múzeum
Képtárában volt tárlata.

-: Kiállítások
Művészet, 1967. cépzilés -47 kap

MDK

Kass János, grafikus

A Három könyv — három művén
c. film bemutatja Kass
János illusztrátori munkáját.

— Ünnepélyes megnyitó 8

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967 máj. 28

MDK

Kass János, grafikus

Baudelaire új kiadásához készítet illusztrációkat. (Magyar Helikon)

Falus Róbert: Könyvszemle 7

Népszabadság, Bp. 1967 máj. 12.

Kass János

MDK

Hoffmann meséi, repr.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Kass Ildikó

illusztrációja Čapek kötetéhez (Történelmi görbe tükör)

Magyar Hírlap, 1970. II. 22. 6. l.

Kass János

egyik illusztrációja Krleza Kálvária-jához

Magyar Hírlap, 1970. V. 7. 6. l.

Kass János

Kolozsvári Kálvária c. kötetét illusztrálta.

Magyar Hírlap, 1970. V. 7. 6. l.

Kass János

Hetedszer rendezte meg a Miskolci Galéria az Északmagyarországi Területi Szervezet tárlatát, melyen szerepelnek művei, rajzai. „Mai fej" c. tusrajz (emlitve)

Bereczky Sóránt: Tárlat. Rajzok, 1975.
Napjaink, 1975. 8.

MDK.

Kass János

Könyvillusztrációiról

Népszabadság 1967 juli.2.

MDK.

Kass János

Könyvillusztrációiról

Népszab dság 1967 juli.2.

Kass János

Kiállítása nyílt a Kult. Kap. Ch.

Intéretében illusztrációiból (hadách:

Az ember tragédiája, hózes)

Harvas (kajz, szepró)

Kortárs 1967 VI. n. 1006 old

MDK

Kass János

Kiállitási hir

Szocialista müvészetért 1968 jan.

MDK

Kass János, grafikus

A Magyar Helikon díjat kapott Kass János 15 rézkarc Az ember tragédiájához c. kiadványért.

— : Könyvnépségverseny 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968, márc. 6.

MDK

Kass János, grafikus

A Magyar Helikon különdíját kapott Kass János 15 rézkarc Az ember tragédiája című grafikai kiadványához.

– : Kihirdették a legjobb könyvek versenye eredményeit. 9.

Népszabadság, Bp. 1968. március 7

MDK

Kass János, grafikus

Szerepel Amsterdamban a

Kristiaan Galeria tárlatán.

—: Magyar tárlatok külföldön

12

Népszabadság, B. 1968. márc. 3.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1968 febr.25.

MDG

Kass János, grafikus

Egyik rendezője a Mai magyar grafika c. tárlatnak.

(Harangozó): Három generáció sikere 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. febr. 27.

Kass János, grafikus MDK

Szerepel. (Nemzeti Galéria)

(harangozó): Három generáció sikere 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963 febr. 27

MDK

Kass János, grafikus

Szerepel a Velencei Galéria kiállításán.

Rózsa Gyula: Mai magyar grafika 9

Népszabadság, Bp. 1968. március 31.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.13.

Kass János

Illusztráció: hadáde: hózes: drámájához szerkő/

Kritika 1967 VIII. címlap

M.D.K

Glass
Grafikus

Grafikai lapjaival szerepel a
tárlaton.

Mikós Pál: A XX. Magyar képzőművészeti kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 - 7 lap.

Kass János

Kigyulnak a fények, filmplakát, 1959

És megszületett a szerelem, jégszinház, 1959

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Kass János MDK

Nemzetközi Nőnap, 1956

Hoffmann meséi, filmplakát,1958

Az éjszaka szépei, filmplakát,1958

A nyomorultak, filmplakát,1959

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Kass János MDK

Az uzsorás, 1950

Üdvözöljük a szovjet vendégeket, 1955

Fiatal Képzőművészek Kiállitása, 1955

Tanár ur kérem, filmplakát, 1956

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK.

Kass János

Kiállitási hir

Müvészet 1967 juni.p.48.

M.D.K.

Kass János, grafikus

nevét a magyar könyv-
kiadás kiváló illusztrátorai
körök említi a mérő.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 628-629. old.

Kass János

Kiállítása nyílt

Móres /prepró/
Szarvas "
A betű "

Négyművelés 1967 III. n. 35 old.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.4.

Kass János

Ilmendráció Németh Ferenc
Szásátor (szepró)

Négnova 1965 nep. 26.

Kass János

Illustráció Láneó Anna Vásárhoz
(Prepró)

Népnava 1965 dec. 5

MDK.

Kass János

Babits illusztráció

Művészet 1967 febr.p.23.

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1967 jan.25.

MDK

Kass János, grafikus

A képes Regénytár egyik illusztrátora.

(zs): Hamis pénz — színazamyból 2

ESTI HIRLAP

, bp.-1967. márc. 9.

Kass János, grafikus

Juhász Ferenc prózaírásainak gyűjteményében foglalkozik Kass János művészetével is.

Pándi Pál: Mit tehet a költő?

9

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. jún. 17.

Kass János, grafikus

Madách-illusztrációi is láthatók a londoni Monotype-House-ban.

–: A magyar nyomdászat a londoni Kiállításon 7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. jún. 9.

M.D.K.

Thaly János
grafikus

Méltatás.

Gáll István: Szerém könyv, szerém művész.
Élet és Irodalom, 1967. július 1. - 9 lap.

Kass János, grafikus

DK

A badacsonyi Kisfaludy ház
Kiállításán bemutatnak
műveiből.

D. 2.: Balatoni témájú kéziratok, 13
grafikák

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 24.

MDK.

Kass János

Kiállitási hir

Északmagyaro szág 1967 jan.17.

MDK.

Kass János

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.1.

Kass János, grafikus

MDK

Az Ember tragédiája Kass
János rézkarcaival jelent
meg.

— : Est ajánlják

6

ESTI LAP Bp. 1967. ápr.

ZDM

M.D.6

Kass János
grafikus

A Békéscsabai Munkácsy Mihály
Múzeumban tartott tárlatok.

— Kiállítások
művészet 1967. jún. — 47 lap.

Kass János

MDK

Megálló, tus

Felszabadulásunk 15.évfordulója c.sorozatból

Mecseke táj, rézkarc

Bányászok, rézkarc

Műcsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kass János

MDK

Pécsi erőmű átépitése, rézkarc

Porcelánfestő, rézkarc

Műcsarnok 1960. VIII. Nagy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kass János, grafikus

Kass János kiállítása nak
lívai ismertetése, elemzése.

Nóti Ilona: Érdemes megfejteni a
Paradicsomot 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. febr. 4.

MDK

Kass János, grafikus

A Balatoni Almanach c. kézirat-kiállításra kénített rajzokat.

Tamás István: Mai költők a Balatonról

9.

NÉPSZABADSÁG Bp, 1967. júl. 29.

MDK

Kass János, grafikus

Hincz Gyula, Szabó Endre és Kass János illusztrációs művészetét mutatja be Tabák S. dokumentumfilmje.

–: A Három könyv, három művész külföldön 8.

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. jún. 2.

M.D.K.

Kass János, festő

Illusztráció Lukács László: Favágó" c. versséhez. Fekete repr. 15.o.
A Petőfi Irodalmi Múz. 1960 májusában megnyilt "Mártir költők emlékkiállitásán" szereplő anyagból.

A mártr Költők emlékkiállitása 13.o.

Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1960-61. Képsőmüv. Lap. kiadóváll Bpest. 1961.

M.D.K.

Kass János, festő

Illusztráció Zsigmond Ede "Elszántan és szeliden" c. verséhez. Fekete repr. 14.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. 1960 májusában megnyilt "Mártir költők emlékkiállitásán" szereplő anyagból.

A mártr Költők emlékkiállitása 13.o.

Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1960-61. Képzőmüv. Alap. kiadóváll. Bpest. 1961.

Thass János

grafikus

M.D.K

1967-ben ennyette a Munkácsy díj II. fokozatát.

—: 1967. évi Munkácsy-díjasok

Művészet, 1967. május - 31 lap.

Kass János

Illusztráció Gyárfás Miklós
írásához

Négyszava 1966 jan. 1.

Kass János, grafikus

MDK

Rézkarcaival kénült a Madách-
mű kiadása (Magyar Helikon.

-: Különleges bibliofil Tragédia-
Kiadás

2

ESTI HIRLAP, bp. 1967. márc. 25.

MDK.

Kass János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 jan.21.

Kass János

MDK

Auschwitz, repr.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDA.

Kass János

Könyvillusztrációiról

Népszabadság 1967 máj.28.

Kass János MDK

Auschwitz I-V., tempera

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kass János.

Illusztráció Simon Emil: levél

c. írásához (sepró)

Négmara 1965 szep. 5

Kass János

Ilmenkovics Vajda Sándor

Kárátnoz /Kapkó/

Nagymaros 1966 feb. 13

Kass János

vérkavcsa: „Barátom – Feledy Gyula"

Magyar Nemzet, 1967. III. 12

MDK

Kass János, grafikus

Szerepel Buenos Airesben.

— : Kiállítások 9

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 12.

Kass János

rajza: „Szarvas"

Magyar Hemrol, 1967. II. 7. 4.

Kass János

Az ember tragédiája és a Mózes C. sorozatok bemutatása a Kult. Kapcsolatok Értelmében.

Oelmacher Anna: K. J. kiállítása.

Magyar Hírek, 1967. II. 7.

Kass János

Reprodukció: barna.

Oelmacher Anna: K. J. kiállítása.

Magyar Nemzet, 1967. II. 7.

Kass János, grafikus MDG

Kiállít Buenos Airesben.

– Zománc Dérsben, grafika
Tokiólan 2

ESTI HIRLAP B.p. 1968 szep. 4/19.

Kass János

versek sorozata az Ember Tragédiájáról. (Album, Európa Kiadás)

(Magyar Nemzet, 1967. III. 26.

Kass János

rézkarcaiból, körvilluntrácíó
iból kiállítás nyílt meg Szegeden.
Bemutatták Mózes c. vörösmár-
váry szobrát is.

Magyar Nemzet, 1967. III. 14.

Kass János

Kiállítás a szegedi Móra Ferenc Múzeumban. Megnyitó: Julián Ferenc

Magyar Nemzet, 1967. III. 12. 10.

Kass János grafikusművész

a Munkácsy Mihály-díj 2. fokozatát kapta.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 2.

M.D.K.

Kass János, grafikus

nevét azok közt amliti a szerző, akiknek művészetében haladás figyelhető meg.

Béla Köpeczi: Zwei Jahrhunderte ungarischer Kunst und Literatur

Studien, Bd.I.1966. hrg. Zoltán Halász 76. old.

Kass János

Illusztráció Pálya Tamás
írásához (szepkő)

Nagyvaros 1966 V. 8 9 old.

Kass János

Illundráció Földeák János

Írásához (Szepró)

Nagyvaca 1966 VI. 5, Sved.

Kass János

Illustráció Szántó Tibor
Szabó Lőr /szepró/

Nagyvarsa 1966 IV. 10, 8 old

Kass János

Illusztráció Karoda Miklós
írásához (repro)

Nagyvarsa 1966 jul. 10 9 old.

Kass János

Illusztráció Sz. Lukács Imre
Irásához (Szeprő)

Nagyvaja 1966 márc. 6.

M.D.K.

Kers János
Grafikus

A bécsi csatai Munkácsy Mihály
Museumban volt tartalta.

– kiállítások.
Művészet, 1967. szeptember. 47 lap.

Kass János, grafikus

MDK

Arany Toldija bronzérmet nyert a világ legszebb könyveinek versenyén Lipszében. A Móra Könyvkiadó adta ki a kötetet s Kass János illusztrálta.

— : Bronzérmes Toldi 2

EST! HIRLAP, bp. 1967. szept. 9.

MDK

Kass János, grafikus

Lipcsében, a világ legszebb könyvei versenyén a Toldi-illusztrációival bronzérmet nyert.

– : Kulturális hírek

9

Népszabadság' Bp., 1967. szept. 10.

Kass János

Illusztrációi szerepelnek a „Szép magyar könyv 66" c. kiállításon.

Délmagyarország 1967. jún. 23.

Kass János

Szerepelt a badacsonyi kézirat-kiállításon

Népszabadság 1967. jul. 29.

Kass János, grafikus MDK

Az új köntösben megjelenő
Olvasó könyvtár első kötetének
(Toldi) címlapját rajzolta.

(f.f.): Szebb köntösben – régi áron 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. máj. 6.

Kass János MDK

rézk.:

A szarvas

Johanna és birái

Tragédia tanulmány

4. miskolci o. graf. biennale 1967.

miskolci Gal.

Kass János

MDK

rézk.:

Csók

Auschwitz I.

" II.

4. miskolci o. graf. biennale 1967.

miskolci Gal.

Kass János

illusztrációja Ivan Goran Kovačić:
Tömegsír c. művéhez.

V. 7

Kass János

illusztrációját rézli a lap

Cecile Aubry Poly c. regényéhez

a 13. oldalon.

– Vasárnapi Könyvespolc –

Magyar Nemzet 1970 január 25

Kass János

illusztrációi szerepelnek a Petőfi Irodalmi Múzeum „Mártír Zöltők és Ivók" c. Ziállitásán

– Napló –

Magyar Nemzet 1969 október 15
4. old.

Kass János

Neve emlétve, műve

szerepel a „Magyar Művészet 1945–

1969" Ziállításon

Magyar Nemzet 1969 október 12

12. old

Kass János

illusztrációját zörlé a lap
egy Aesopus mesébez a 13.
oldalon

Magyar Nemzet
1969 augusztus 24.

Kass János

illusztrációját rözli a lap

Aiszopos „A húst vívő kutya" c.

meséjéhez a 13. oldalon.

– Vasárnapi könyvespolc –

Magyar Nemzet – 1969 szeptember 14.

MDK

Kass János, grafikus

Jún. 7-én nyitották meg Hajduszoboszlón, a Műv. Központban Kass János tárlatát

A művész 1927-ben szegeden született. Hincz Gyula, Konecsni György, és Kádár György voltak tanárai. Művei szerepeltek már franciaországban, Rómában, ezüst érmet nyert a Velencei Biennálén. Budapesten 1965-ben és 1967-ben volt tárlata.

Kiállított művei: Illusztrációk Az ember tragédiájához, mezeillusztrációk, Jófej, A nagy hal c. képei és nyolc his ex libris.

ifj. Tóth Béla: A szép vonalak mestere 75. dl.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. szept. XXI/9

Kass János

Réz Tarca az 1. oldalon

Magyar Nemzet 1969 december 25

Kass James

"Holy Francis" / 1967. repr.

James Kass

Kass János

"St. Joan" / 1968.

János Kass

Kass János

"Auschwitz" / 1967.

János Kass

Kass János

"The Soldier and the Girl" / 1967.

repr.:

János Kass

Kass János

"Illustration for Attila József" /repr.

János Kass

Kass János

Angol nyelvű, rövid keveretlen a
katalógushoz.

János Kass

Kass János

"Illustration for Béla Bartók" / 1960.
verso.

János Kass

Kass János

"Áron" / 1967. repr.

János Kass

Kass János

"Ars poetica / 1967" rev.

János Kass

Kass János

"Tragedy of Man / 1966." rep.

János Kass

Kass János

"Tragedy of Man" / 1966. repr.

János Kass

Kass János

"Moses and Cipporo / 1966." new.

János Kass

Kass János

"In memoriam Nikolaos Kis and Kiev / 1969." repr.

János Kass

Kass János

"Cantata profana"/1969. rév.

János Kass

Kass János

Illusztrációját rézli a lap

Krleza: Kalvária c. drámájához.

a 13. oldalon.

„Vasárnapi Rényvespolc"

Magyar Nemzet 1970 február 8.

Kass János

Rajza a 8. oldalon

„a Malibu utasai"

Magyar Nemzet 1970 február 6.

Kass János

neve említve

„Mit és milyen célra násároljon az állam?"

Magyar Nemzet 1970 január 15
4. old.

Kass János

Vejtai a 10. és 11. oldalon

Magyar Nemzet 1970 január 1.

KASS JÁNOS

~~1970~~ Grafikus. 1970-ben kiállítása nyílt Hajdúszoboszlón.

Sz. Kürti Katalin: Képzőművészeti kiállítások Hajdúszoboszlón.

Népművelés, 1971. január.

Kass János

Szerepel az alábbi tárlaton

Flórián László: „Berlin – „Inter-
grafik 70"

Magyar Hírlap 1971 I. 9

Kass János

Illusztrációval szerepel az alábbi tárlaton

N. N.: hagyat gyermekkönyvek Stockholmban

Esti Hírlap 1970 XII. 4

Kass János

Metszet (rapró)

Kartárs 1967 XII. 1923 old.

Kass János (1927 —)

Kivégzés. „Kass J. 52"

tusr. 240 x 153 mm. M. M. t.

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX század. A Zat. bev. Delmacher Anna.

Bp. 1959

42.

Kass János
grafikus

M.D.K.

„Tragédia tanulmány"-a
szerepel a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Sárospataki Galéria
Művészet, 1968. julius - 22 lap.

Kass János

A miskolci művésztelep vendégeként egy idején ott dolgozik.

- benedek - Nyár a művésztelepen.

Északmagyarország 1965. jul. 14 „ -

Kass János

Szerepel a X. nagy. kép. mův. kiállításon

Kösnek Éva: A X. nagy. kép. mův. kiáll.

Tiszatáj 1965 XII. 925 old.

MDK

Kass János

repr.:

Csók

4. miskolci o. graf. biennale 1967.

Miskolci Gal.

Kass János

Illusztrációját rézlé a lap

Capek „Történelmi görbetükör" c. művéhez

a 13. oldalon

– Vasárnapi Könyvespolc –

Magyar Nemzet 1970 március 15.

Kass János

Lejta a 12. oldalon

„A Magyar Nemzet Galériája"

Magyar Nemzet 1970 február 15

Kass János

Majakovszkij: Csudajó c. könyvét illusztrálta (ennél)

Könyvtájékoztató 1970 nov

MDK

Kass János

Kiállitási hir

Esti Hirlap 1967 okt.4.

Kass János

„Furulyás fiú" - illusztráció a III. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Néhány gondolat a III. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitásról

Északmagyarország 1957. nov. 15. 5.1

Kass János

Illusztráciával szerepelt a IV. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Orzságos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958.nov. 18. 6.l.

Kass János, grafikus

MDK

Szerepel a képzőmův.
kiállításon.

(fenesik): Kürtösök az elő csarnok ban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11.

Kass János

Illusztráció Akácz László Kásához
(rapló)

Nagyvarsa 1968 I. 28. 9 old.

MDK

Kass János

Kiállitási hir

Munka 1968 ápr.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

Kass János

Tragédia vázlat (repr.)

Valóság XI. / 1968. 5. sz. / 95. l.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Békésmegyei Hirlap 1968 ápr.7.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.12.

MTK

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.12.

M.D.

Kass János
Grafikus

Rézkarcait mutatta be a
tárlaton.

Horváth Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet 1968. július – 35 lap.

Kass János grafikus,

mukány díjas.

„A vely magyar könyv" mukabirok-
sagának tagja

Magyar Grafika 1966 III. v. melléklet.

MDK

Kass János

Kritika

Művészet 1968 máj. p. 24. 25

Kass János, grafikus

MDK

Külön díjat kapott 15 rézkarca
Az ember tragédiájához.

—: Indul az ünnepi könyvhét 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 25.

MDK

Kass János, grafikus

Kamondy könyvének borítóját rajzolta.

Kenyeres Zoltán: Kamondy László: Ádám apja 7

Népszabadság, bp. 1968. máj. 28.

Kass János

Grafikáktal szerepel a
X. hagy. kép. műv. kiállításon

Bolyás Kálmán: X. hagy. kép. műv.
kiáll.

Magyar Ifjúság 1965 XI. 6.

Kass János

Gyermeknap 1966 (rajz, rajzó)

Magyar Hírlap 1966 V. 28

MDK

Kass János

repr.:

Mózes III.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

MDK

Kass János festő

Jó Pásztor

Mirjam

Az égő csipkebokor

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs.Int. 1967.jan.

MDK

Kass János festő

Amra és Mózes

Áron

Mózes

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs.Int. 1967.jan.

MDK

Kass János festő

Az aranyborju

Józsua

Harc a moabitákkal

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs.Int. 1967.jan.

MDK

Kass János festő

Törvény

Józsua és Cippora

A Kánaán

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs.Int. 1967.jan.

MDK

Kass János festő

Izrael

Áron

Jokhábéd

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs.Int. 1967.jan.

MDK

Kass János festő

Mutációk I, II. III.

Kontergán I. II. III.

Cirkáló

Mózes, kő

Kass J. kiáll. Kulturális Kapcs. Int. 1967. jan.

Kass János

Mózes II. /Madách ill./ rk.
" III., " "

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Kress János
Grafikus

M.D.4

Rosít vett a tárlatok.

Lánez Sándor: A grafika a XI. . . .
Művészet, 1968 magis – 24 lap

Kass János grafikus

366. Cirkusz, Tusz. 215 x 120 mm. J. b. l.: Kass. 57. III. Reprod.: Alföld, 1965, 2. sz.

367. Szedőgépnél. rkc. 226 x 135 mm. J. n. Aláírás: 1961. Kass János.

368. Rotáció, rkc. 80 x 190 mm. Jn. Alatta nyomtatva: Kass János szedeti rézkarca.

— . —

Olas.

Szíj Rezső, Gyűjteme jem (katalógus) Temp. akv. gouache. Bp. 1966.

39. l.

40. l.

MDK.

Kass János

Kiállitási hir

Előre 1967 név.11.

Kass János

Az ember tragédiája illusztrációiért Moszkvában aranydiplomát kapott.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 10. 12. napló

Kass János

„Toldi" hoz készített illusztrációiért bronzérmet kapott a világ legnagyobb könyveinek a lipcsei vásáron rendezett versenyen.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 10. 12. o. Hanó

Kass János

Készült Reismann Marian
Győri fotóalbumainak címlapját.

L. L.: Győr. Reismann Marian fotóalbum
Magyar Hírnök, 1967. VI. 18. 13. o.

Kass János

Kiállítása Miskolcon.

Magyar Nemzet, 1967, VIII. 18. 4. o. Nanó

Kass János

rajza: Mirztótfalusi Kiss István, a nyomdász.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 2. 13. o.

M.D.K.

Kass János

A jó és a gonosz,

Szarvas c.

grafikáját megvásárolta a Művelődési Minisztérium
1967.

Művelődési Minisztérium vásárlásai 1967. 7.l.

Kass János

kiállitott grafikái:

Függeszkedők, lavirozott tus, 14x18 cm.

Gépnél. —"— —"—, —"—

Két figura, tus, —"—

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

15. l.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 márc.16.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 febr.28.

MDK

Kass János

Kiállitási hir

Népszabadság 1968 márc.3.

MDK

Kass János

Kiállitási hir

Budapester Rundschau 1968 márc.15.

965. 5000. FNyV. 4. 3233.

MDK

Kass János, grafikus

A londoni Heron Books számára
10 illusztrációt készít Joseph Conrad
két regényéhez.

— : Hallo-Huk

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 27.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Pedagógusok Lapja 1968 márc.7.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 febr.29.

MKK

Kass János

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1968 márc.19.

KASS FÁNOS

Tanulmányrajz	I	Ceruzarajz
Tanulmányrajz	II	"
Tanulmányrajz	III	"
Tanulmányrajz	IV	"
Szrafitó kor		"

Fiatal képzőművészek és iparművészek
Kiáll 1955

Kass János grafikus

Munkácsy díjat kapott (II. fok)

Könyv illusztrációiért

Négmava 1967 IV. 2. 2 old.

Kass János, grafikus

MDK

Szerepel a salzburgi kiállításon.

–: Magyar hét Ausztriában 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 4.

Kass János

Tragédia – illusztrációiról kisfilm kérnek.

Élet és Tudomány 1967. jul. 28

Kass János

MDK

Rudas László utca, lavirozott tus

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kass János

Illusztr. Radnóti: Erőltetett menet, tus, temp.

" " VII. Ecloga, temp. tus

Illusztráció, temp.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.

1965.

MDK

Kass János

József A. illusztr. Tőke IV., rk.

" " A mama, rk.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.

1965.

MDK

Kass János

Auschwitz I-V., tus és temp.

Kivégzés, toll

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.

1965.

MDK

Kass János

Menekülők, to..

Terror, lav.tus

M. képzőtárvének a fasizmus ellen. S.Cal.

1965.

MDK

Kass János

Illusztr.Forgács:Mint az állat, cer.temp

" Zsigmond Ede: Elszántan és szaliden, temp.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.

1965.

MDK

Kass János, grafikus

Vyilatkozott a TV-nak az Új Írás szerkesztőségében tett TV-látogatás alkalmával.

J. Gy.: TéVé-előzetes 6

Népszabadság, Sp. 1968. febr. 10.

MDK

Kass János, grafikus

Somlyó György új könyvét díszíti Kass János borítója.

— : Mesék a mese ellen 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. dec. 11.

MDK

Kass János, grafikus

Kiállít a miskolci grafikai biennálén.

Rózsa Gyula: Ellen tapasz? 7

Népszabadság, Bp., 1967. dec. 14.

MDK

Kass János.

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 dec.lo.

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 dec.13 .

Kass János

Szerepel a X. magy. Kép.
Mův. Kiállításon

Kortárs 1965 XII n. 2004 old.

Kass János

Rajz (szepró)

Kortárs 1965 IV. n. borítólap

MDK

Kass János, grafikus

Kiállít a Mai magyar grafika c tárlaton.

(-harangozó): Három generáció sikere 2

ESTI HIRLÀP, Bp, 1968, febr. 27

MDK

Kass János, grafikus

Egy kritikus jegyzeteiből:
megemlíti Kass János Madách
illusztrációit.

Illés Endre: Az ellopott hegy

8-9.

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 21.

Kass János, grafikus

MDK

Egyik rendezője a Nemzeti Galéria tárlatának.

— : Új magyar grafikák a Nemzeti Galériában ....

13

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 25

MDK

Kass János

Auschwitz I-II., rk.

3. Miskolci O.Grafikai Biennale, Nemz. Szinház 1965.

Kass János

MDK

plakát:

Éljen november 7.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

M.D.K.

Kass János, festő

A Petőfi Irodalmi Múz.-nak 1966, XII.17.-én megnyilt "Babits Mihály legszebb verseinek illusztrációi".c. kiállitásán müveivel szerepelt. 203.o.

Babits illusztrációk kiállitása. 203.o.

A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. I.1967-68. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Kass János

Hat oldal a betűről (repr.)

Magvető-almanach 1965/1. 13,–17. l.

Kass János,

Rajzol (repr.)

Magvető-almanach 1965/1. 61, 68, 75, 102, 115. l.

Kass János

Kner Imre emlékére c. műve (szóró)

szerepel a „hai magyar grafika"
c. kiállításon

Horváth György: hai magyar grafika

Kortárs 1968 III. 56 old.

Kass János, festő

A Petőfi Irod. Múz. 1958 sept 20-án megnyílt kiállításához rajzokat készített költők verseihez. 28 old

Magyar költészet - mai magyar grafika. 27.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

MDK

Kass János, grafikus

dr. Solymár Istvánnal együtt rendezője volt a Mai magyar grafika c. tárlatnak.

(harangozó): Három generáció sikere

2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. febr. 27.

M.D.K.

Kass János, grafikus (1927 -

Munkácsy-díjas. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán 1952-ben fejezte be, mint Hincz és Konecsni növendéke. Feldin-terve czúst díjat nyert az 1958-évi Brüsszeli Világhiállitáson. 1960-61-ben a lipcsei Könyvművészeti Akadémián folytatta tanulmányait. Plakátjai, könyvillusztrációi és grafikai művei széleskörben ismerteket itthon és külföldön, ig az 1960-évi Velencei Biennálén és 1961-ben a párizsi Fiatal művészet Biennáléján. Gyállo hiállitáson volt Budapesten 1965-ben és 1967-ben. A London hiállitáson 2 Madách-illusztrációval (rézkarccal) vett.

Twentieth Centnry Hungarian Art. Paintings, sculpture and graphic works. Intr.: István Genthon.

The Arts Council of Great Britain at the Royal Institute Galleries, Piccadilly, 1967.

19.o.

Kass Jakov, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

Jurij Jakovlev: Hol kezdődik az ég? 8-9. l.

Irodalom és iskola, 1968. június, XIX/6.

MDK

Koss János, grafikus

Madách két műveher: Az ember tragédiájához és a Mózeshez készült grafikáitól kiállítás nyílt Jugoszláviában, az Eszék melletti Laskón.

— : Hír

8.

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 18.

Kass János, grafikus

Szinvonalas.

MDK

Tunnás István: A IV. Balatoni Nyári Tárlat 7

Népszabadság, Bp. 1968. júl. 9.

Kass János

Müveiből kiállitva a VIII. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

Molnár Vera: Jegyzetek a VIII. Miskolci Országos Képzőművészeti kiállitásról.
Északmagyarország 1964. dec. 13. 4.1.

Kass János

Kurázsi mama

/tépt./

A VIII. Miskolci Országos Képzőművészeti kiállítás anyagából.

Északmagyarország 1964. nov. 22. 6. l.

Kass János, grafikus

A jugoszláviai hask-ban tárlata nyílt meg Madách illusztrációiból.

— : Hallottak

2

Esti Hírlap, Bp. 1968. júl. 5.

MDK

Kass Ignos

grafikai emlitve

(T.): A mapper grafika
Iradalmi Szemle 1965/9. Borító

Anna Margit

1937 szept. 22-től kezdve férjével, Ámossal Párizsban. – Látogatásuk Chagallnál, akinek tetszenek képei

Ámos Imre naplója. Magvető-almanach 1964/1. 267-8. l.

Kass János

Az elitélt, tus (repr.)

Irodalmi Szemle 1965/9. Matyó Kovács

Berény

Tetszenek neki Ámos J. képe.

Ámos Imre naplója
Magvető-almanach 1964/1. 264. l.

Kass János

Illusztráció Szabadányi Lehel Szárához (szepró)

Nagyvarsa 1967 IV. 23 9 old.

Kass János

Illusztráció: F. Rácz Kálmán

Írásához /repró/

Nyomva 1967 I. 22. Sold

Kass János

Ilmendrócio Kántó Tibor
Irásához (Pepró)

Nejmana 1967 V. 14 9 old.

Kass János

Szabó M.: Alvók futása c. könyvét illusztrálta (emlitve)

Nagymaros 1967 IV. 22. 2 old.

Kraus János
gráfikus

Korszerű realisztikus ábrázolásai
szerepelnek a 'tarlaton

Galambos Ferenc: Ex libris kiállítások . . .
Műrevizet, 1971. március – 34 lap.

Kass János

Műve szerepel az V. místolai grafikai biennálén

Alépszava 1969 december 16
2. old.

Kass János

Illusztrációja a 7. oldalon

Képpava 1970 június 6

Kass János

Illusztrációja az 5.

oldalon

Nyíregyháza 1970 április 11

Kass János

„A nagy cirkáló" c rajza

az 5. oldalon

Nápszava 1970 május 16

Kass János

Öt műve szerepel a Buenos Aires-i nemzetközi grafikai kiállítá-son

Népszava 1968 szeptember 20
2. old.

Kass János

grafikája a 6. oldalon

Nógrád 1969 november 1

Kass János illusztrációja a Nibelung gyűrűjéhez

Budapesti írása.

Isabel Alvarez de Toledo:
A sztrájk
Kossuth, 318 oldal, kötve **25,— Ft**
Az írónő a „vörös hercegnő", spanyol nemesi család sarja, az ellenzéki mozgalom ismert személyisége, akit e regényéért börtönbüntetésre ís ítéltek. Sanlucar, a borairól híres andaluziai kisváros a színhely, szereplői a város előkelő urai és a szőlősgazdák, illetve a nincstelen napszámosok. Felvonulnak a ma is továbbélő feudális társadalom jellegzetes figurái, és lelepleződnek azok a társadalmi visszásságok, amelyek a spanyol élet jellemzői.
Fordította: Hargitai György.

Dymphna Cusack:
A megperzselt fa
Kossuth, 286 oldal, kötve **24,— Ft**
Fordította: Kardos Tilda.
Harmadik kiadás.

Fodor Sándor:
Megőrizlek
Kriterion Bukarest. Román—magyar közös kiadás (Szépirodalmi). 120 oldal, kötve **9,50 Ft**
Ki a tizennyolc éves, viruló szépségű és jókedvű kislány halálának oka? Erre a kérdésre keres választ e kisregényben az ismert romániai magyar író.

Gelléri Andor Endre:
Álmok kószálása
Szépirodalmi. Kiskönyvtár. 262 oldal, kötve **10,— Ft**
A fiatalon mártírhalált halt író két háború közötti irodalmunk kiemelkedő tehetsége. A húszasharmincas évek Magyarországának lelkiállapotáról kevesen tudtak olyan jellemzőt és lényegeset mondani, mint ő. A kötet az író legszebb novelláit tartalmazza; anyagát Zelk Zoltán válogatta.

Janusz Glowacki:
Légyvadászat
Európa. Modern Könyvtár. 192 oldal, fűzve **8,— Ft**

Könyvtár
1973 OKT
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

A formálódó új paraszti sorsot lüktető dinamikájában ragadja meg az író. Sikerül-e megtalálniok az élet új tartalmait az elvesztett szegénység hőseinek? Hogyan rázzák le a múlt koloncait az új életforma megteremtői és — lerázzák-e egyáltalán?

Norman Mailer:
Meztelenek és holtak
Európa. 776 oldal, kötve **48,— Ft**
Fordította: Szijgyártó László.
Negyedik kiadás.

William Somerset Maugham:
Egy távoli gyarmaton
Gondolat. Kb. 410 oldal, kötve **36,— Ft**
Az elbeszélések főszereplői angol gyarmati tisztviselők, ültetvényesek. A többnyire tragikus sorsú emberek számkivetettnek érzik magukat a trópuson, és szívesen kitárulkoznak az idegen utazó előtt.

Kass János
1021

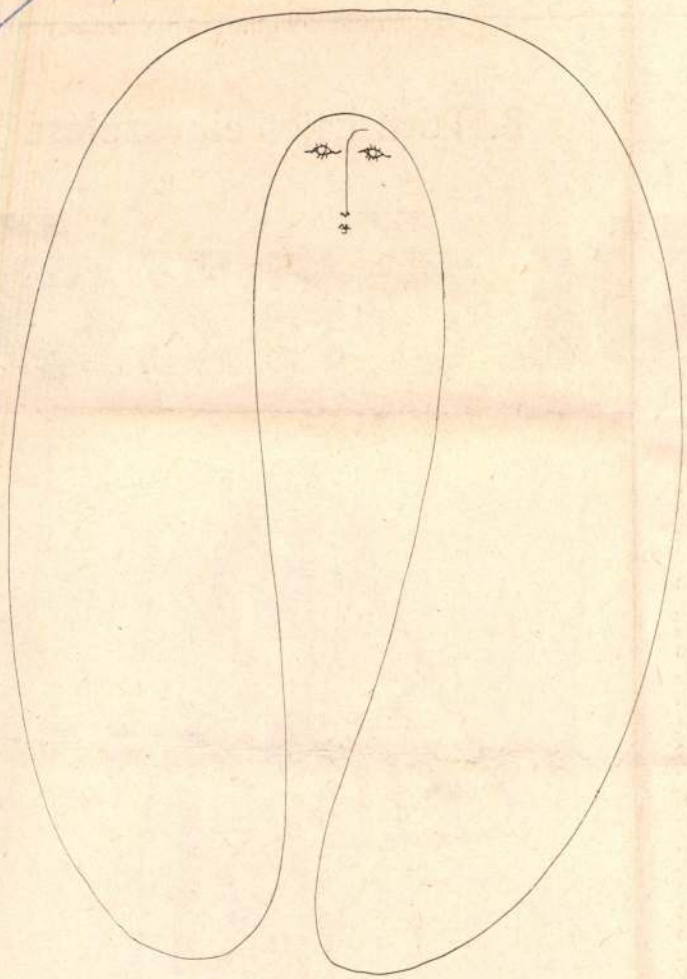

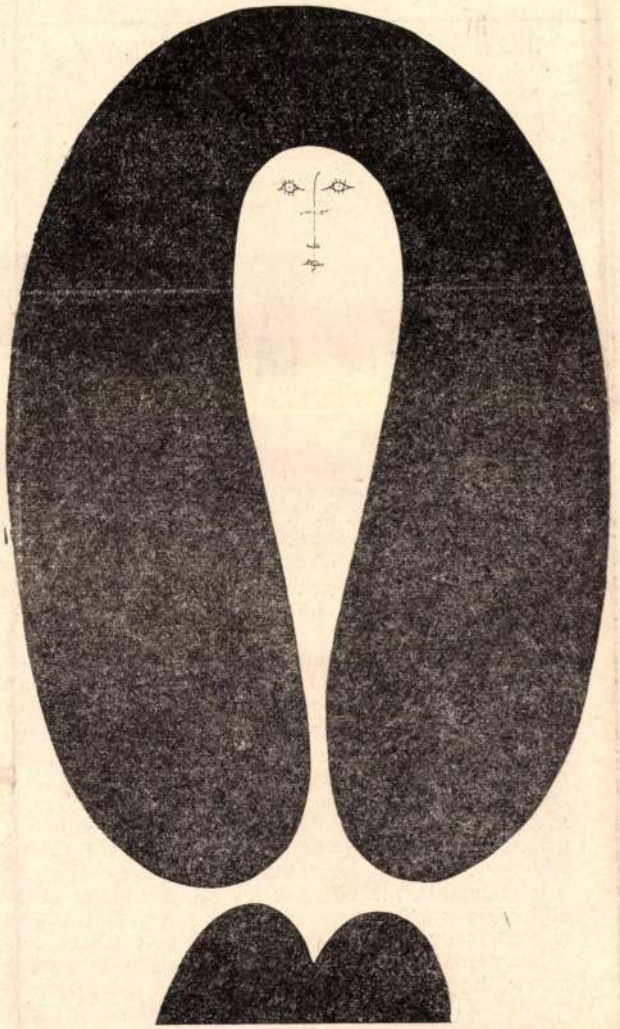

KÉT FEJ

KASS JÁNOS RAJZA

Napjaink
1973 OKT
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-058, 337-748, 340-128

B. T

REPÜLŐSZŐ

Csak forrás szökik ki úgy a domboldalon a drága anyaölből, vagy rugó, ha pattan a zár, ahogy Syván Károly VI. g. o. t. levente kiugrott a sorból, mert Sapák Vince főhadnagy úr kiléptette a század elé és átadta a gimnáziumi leventeszázad parancsnokságát.

Pattanásig feszültek combjain az izmok és vádliján finoman remegett a nadrágszár. A cövekezett megállás, a szögekkel rajzolható tisztelgés, a megkívánt nyílt homlok, a bátor és harsány jelentkezés szövege igazolták a főhadnagyot, hogy jól látta meg benne a lehetségesek közül az egyetlent, akit kibonthat a segédoktatói átlagból.

Ettől kezdve az ő feladata lett, hogy az iskolai századot sorakoztassa a tornaterem előtt; ilyenkor szeme előtt mozgó tenyere célvonalából kérte számon az IGAZODÁST—TAKARÁST a dögunalmasat sugárzó arcoktól. A maturandusok már a ballagáson törték a fejüket, beszélgettek is a sorban, ám ő letört minden fegyelemsértést, egy-egy rossz mozdulatot tízszer, százszor is ismételtetett, a fegyelemért, amit Sapák Vince főhadnagy úr a katonai előképzés sarokpontjának jelölt meg előtte. Ezt a célt a főhadnagy úron kívül csak ő volt képes felfogni és saját példájával igazolni. Ezért szinte ötpercenként lemérte, hogy sapkája csücske, ahová ékalakban felfutott az oktatói aranycsík, homloka felezőpontja fölött díszlik-e?

A gyakorlat végén visszavezette a századot az iskola udvarra, vagyis a körlet[illegible]
a kopár [illegible]

1021

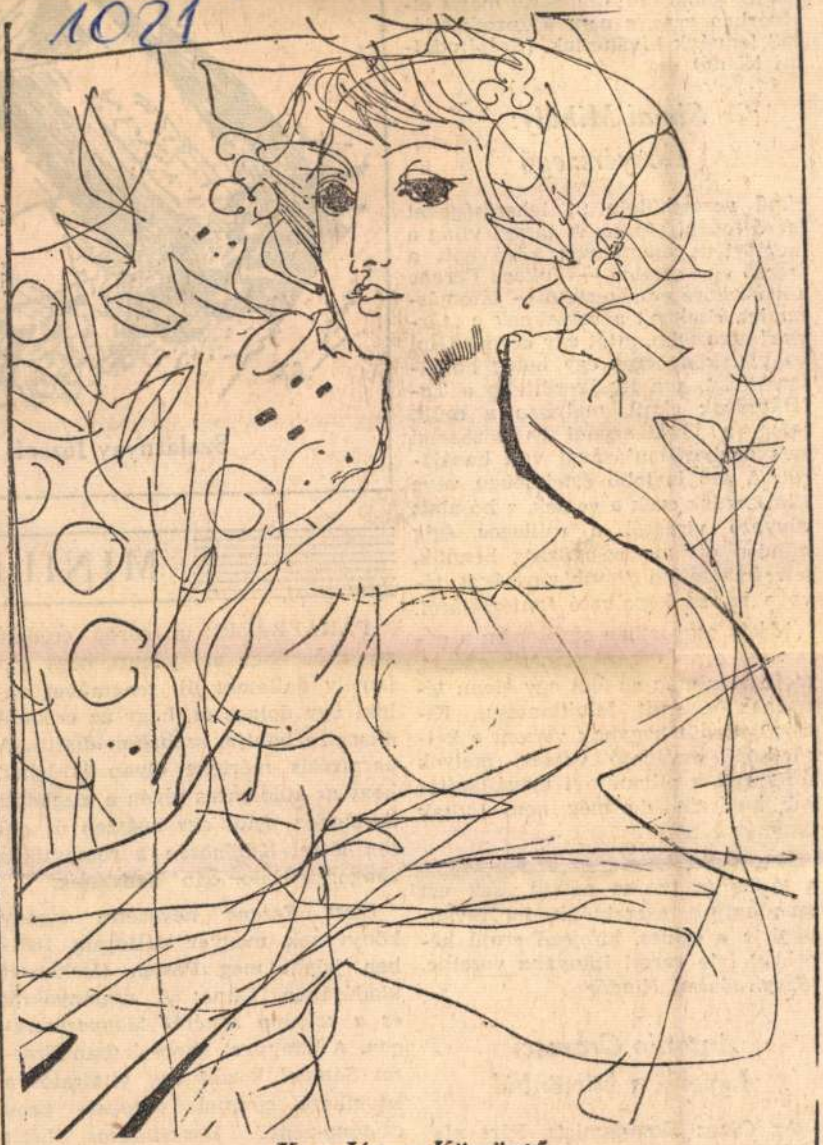

Kass János: Köszöntő

NÉPSZAVA
1974 AUG 19
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., Üllői út 51. Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

...sokkal de sokkal többet nának abból mutatni. S mi még sősorban erre, s nem a „produ ra" lennénk kíváncsiak. *(Szépir mi Kiadó)*

Simai Mihály: Kenyérszegő

című verseskötete új lehetősé ígérő továbbképzés. A tárgyi vil megtörtént események köré ép szerző egy sajátos — Juhász Fe költészetére emlékeztető — látoi rendet. Ezeknek a verseknek a „gya" nem több, mint egy kérdés vagy?), könyörgés egy beteg ho tartozóért, s a legsikerültebb a *lálkozások* című, melyben a múlt, jelen, a jövő, egyéni és közösségi sors egybevillantásával vall hazájáról. A szó legjobb értelmében véve filmszerűek ezek a versek, a hó alatt rügyező virágtól a csillagos égig minden ott mozog-nyüzsög bennük, félreérthetetlen tanúbizonyságot téve a szerző képalkotó fantáziájáról.

Másik csoportban említeném a néhány soros „szösszenet"verseket, melyek szintén az élet egy elemi tényének sikerült felvillantásai. Kielégületlenül hagynak viszont a kettő közé sorolható versek, melyek túllépnek a pillanatnyi megállapítások határain, de még nem tudtak látomássá nőni.

Harmadik kötete ez a szerzőnek, s jóslás és tanács nélkül csak azt mondhatjuk, szeretnénk, ha további útja a színes, kifejező erejű képekkel tele versei irányába vezetne. *(Szépirodalmi Kiadó)*

Antonio Gramsci: Levelek a börtönből

Az Olasz Kommunista Párt alapítója s az olasz s a XX. századi munkásmozgalom egyik legnagyobb

Szalatnyay József: S

MINILE

PARAFRÁZIS: a görög eredetű szó a zenében azt jelenti, hogy valamely dallamot ill. zeneművet valaki úgy dolgoz át, hogy az eredetit elemeire bontja, szabadon díszíti. A parafrázis mértéke olyan is lehet, hogy az átdolgozás révén a megadott kereteken belül egy egészen új mű jön létre. Különösen a romantikus zongorairodalomban kedvelték.

Liszt Ferenc nevezetes cigány könyvének magyar változata 1861-ben jelent meg Pesten Heckenast kiadásában. Címe: *A czigányokról és a czigány zenéről Magyarországon.* A könyvvel kapcsolatban *Brassai Sámuel* közölt egy vitairatot a következő címmel: *Magyar- vagy czigány-zene? Elmefuttatás Liszt Ferencz „czigányokról" írt könyve felett.* Kolozsvár 1860.

Kass János
1021

KASS JÁNOS FEJEI KÖZÖTT

A Miskolci Galéria előterében, meg nagytermében a hullámpapírból kialakított labirintusban, hullámpapírból sodort oszlopokon, meg a papírfalon mindenütt *fejek, meg fejek.* Fehér, átláthatatlan műanyagból, *polisztirolból*, meg átlátszó *plexiből*, olykor *üvegből*, de van *dróthálóból* is. Csaknem mind azonos méretű. Van, amely üresen áll, s van, amelyben elektromos hatásra olajban járja táncát — mindenféle furcsa alakzatot felvéve — a fáradhatatlanul változó viaszcsomó.

Vagy hatvan fej várja a látogatót. Van, amelyikre csak egy személyi igazolvány számát írták fel. Ezt Kass János *Önarcképnek* nevezte el, mivel a szám az ő igazolványában olvasható, s van, amelyre *egy svájci* költő-*barát* jegyezte fel sorait. Más fejeken *Feledy Gyula* madárrajzai láthatók, egy továbbin *Juhász Ferenc* sorait olvashatjuk, megint másokon *Nagy László, Örkény István, Somlyó György* és más költők, írók, a magyar szellem kiemelkedő személyiségeinek gondolatait találjuk rajzban, vagy szövegben. Ezeken a rajzos-írásos fejeken talán *hamarabb túlsiklik* a tekintet: a mondandó a rajzból, vagy szövegből kitetszik, vagy könnyen *kikövetkeztethető*. Ám sorra elmegyünk azokhoz a fejekhez is, amelyekben átlátszó üvegcsőrendszer idézi a vegyészt, másoknál fémszerkezetek, üveggömbök, elektromos berendezések töltik ki az űrt. Van, ahol *modern korunk egyik jellegzetessége, a lyukszalag* tekeredik, s van, amelyben *egy embrió csontvázát* találjuk. Van, amelyikben modern elektromos szerkezet működik: tranzisztorok, huzalok, villogó lámpácskák és idegpattintó katogás jelzi *a fejen belüli magasrendű szervezettséget és működést.* És vannak fejek teljesen *üresen* is. Mint az életben.

A kiállítás *kevés grafikai anyagot* is kínál. Komputerfej, többféle női fej, a nőiség három fázisa, virágokból alkotott fejek, s különböző, osztódást, fejek kialakulását érzékeltető rajzok, rézkarcok sorakoznak a kisterem falain.

Elgondolkozva és töprengve járhat az érdeklődő a termekben. *Kass János régi ismerőse* a tárlatlátogatónak. Hét évvel ezelőtt ebben a teremben volt nagyszabású grafikai kiállítása, itt van minden grafikai biennalén, többször a díjazottak között. Tavaly a Kondor Béla emlékét idéző munkáival aratott elismerést és nyert díjat. Munkáival a kiállítótermeken kívül irodalmi értékű *könyvek lapjain* is gyakran találkozunk: rendszeresen illusztrál. Nevéhez tehát bizonyos *meghatározott fajta képzőművészeti tevékenység* kapcsolódik, kiállításának meghirdetésekor *ez a korábbi asszociálódik* az érdeklődőben, s így születik meg egyfajta elvárás vele szemben. Aki ezt, az ilyenfajta találkozást várja most Kass Jánossal, csalódik. Kass most tehetségének, gondolatvilágának, alkotói fantáziájának *egy másik oldalát* mutatja be.

Vajon mit jelenthet ez a *sok és sokfajta* fej? Mit a kés a szájban, vagy a virágszál a szájban, a szardiniakulcs a szájban, a felbontott koponyájú fej, a vérfoltos fej és a többi? Alighanem a kutatást, töprengést arról, vajon *mi lehet belül* egy emberi fejben, mit takar az a valami, amit fejnek hívnak, és milyen közegben van egyáltalán ez a fej? Kassnak a töprengésre adott válaszai további *meditálásra késztetnek*. Egyik fejbe több szöget ütöttek kívülről. Így járhat a látogató, aki nemcsak végigsétál a tárlaton, hanem *meg is akarja érteni*, legalább részben. *Somlyó György* költő *Kis ballada a fejekről* című, e kiállítás elé írt költeményében többek között ez olvasható: *„Hogy egyformák és mások egyszerre vagyunk"*. Igen, fejeink nagyrészt egyformák, legalábbis látszatra és mégis mások, mert mindegyiknek *más és más a tartalma*, s vannak tulajdonságaink, amelyek *már kívülről* leolvashatók rólunk, s vannak, amelyeket eltakar az az anyag, amiből fejünk van, illetve mi vagyunk, vannak tulajdonságaink, amelyeket *csak erőszakkal* lehet felfedni. És e takarás *egyformán rejti* az ürességet, a gyermeki élet elpusztításának szándékát, vagy éppen a magas szintű tudást. Ezt a sokféleséget kívánja tükrözni a sok, külsőleg nagyrészt egyforma fej, mindazt, amit a koponyák körülfognak, s amely sokféleség Somlyón kívül *Juhász Ferencet* is megihlette e kiállítást szemlélve: *„Mi van a fejben, a titkos, titokzatos, merengő, mámoros, önmagát-derengő, önmagát befejező, fehér buborékkehelyben? A Világ? Az Átok, a Szégyen? A Szomorúság? A Hit a Reményben? A Reménytelen-Szépben? A Halálom és a Halálod, az Élet, a Gyász, a Gyönyör, a Rettenet? A Csönd, ami majd betemet, vagy aki eltemet?"*

A fej metamorfózisai sorjáznak előttünk a válóságos fejek látványában és a grafikákban, gondolkodásra késztetnek a *maszkszerű, de gondolathordozóvá* tett műanyag-koponyák. Eleinte *idegenkedve* járjuk a termet, vissza-visszatérünk egy-egy fejhez, felfedezni véljük a mondandót, *rátalálunk* az alkotó *hullámhosszára*, s mindinkább érdeklődve lépünk tovább egy másik produktumhoz.

Nem egyszerű időtöltés Kass kiállítása. Vele kell gondolkodnunk. A grafikusként ismert Kass János most *valami mással* várt. Valami *még definiálatlan* alkotással, ami szintén ott születik meg a koponyacsontok mögött, a fejekben. A művész *Fejek* című könyve a közeljövőben jelenik meg a Képzőművészeti Kiadó gondozásában, ugyanebben a témakörben. *Nem könnyű elfogadni* Kass gondolatmenetét, de érdemes *megpróbálkozni vele. Türelemmel, bizalommal, érteni akarással.*

☆

A kiállítás tegnap késő délután nyílt meg Somlyó György bevezetőjével. Szeptember 22-ig látogatható.

Benedek Miklós

Egy a tárlat fejei közül

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
1974 AUG 31
Északmagyarország

Illó olaj

Hazánk legnagyobb illó olajat termelő gazdaságában a Somogy megyei Darányipusztai Állami Gazdaságban teljes üzemmel dolgoznak a lepárlókészülékek. Nagy mennyiségű levendulából, zsályából, kaporból — és egyéb illó olajat termő növényből — készítenek alapanyagot az élelmiszeripar, a gyógyszeripar és a piperecikkeket készítő ipar részére. Képünkön: a folyamatos lepárló.

sségért

3 jelvény munkásoknak

bronz fokozatát azok, akik legalább 100 munkaórát végeztek el. Az arany fokozatot a megyei tanács végrehajtó bizottsága, az ezüst és a bronz fokozatot a helyi tanács végrehajtó bizottsága adományozza. A jelvényt mindig ünnepélyesen adják át a tervévet követő április 4-én, abban a helységben, ahol a társadalmi munkát végezték. A társadalmi munka végzésében kimagasló eredményt elért községek, városok és szervezetek részére emlékplakett arany, ezüst, illetve bronz fokozata adományozható.

A helyi tanács végrehajtó bizottsága oklevelet adhat azoknak az állampolgároknak, akik egy tervévben legalább 50 munkaóra társadalmi munkát végeztek. Kitüntető jelvényt, vagy plakettet kaphatnak azok is, akik a társadalmi és személyi vagyon védelme érdekében elemi károk elhárításánál bátor magatartást tanúsítottak.

Segítség a vízművek építéséhez

Öt vállalat kezdeményezése

Együttműködési megállapodás a jobb ivóvízellátásért

Nagy jelentőségű együttműködési megállapodást írtak alá a héten Kazincbarcikán Észak-Magyarország öt vízművállalatának képviselői. Az Észak-magyarországi Regionális Vízmű- és Vízgazdálkodási Vállalat, a Borsodi megyei Vízművek, a Miskolci Vízművek-, Fürdők- és Csatornázási Vállalat, a Heves megyei Vízművek, valamint a Nógrád megyei Vízmű- és Csatornázási Vállalat dolgozói a kongresszusi verseny keretében eddig is sokat tettek kötelezettségeik maradéktalan teljesítéséért, végső soron a lakosság ivóvízellátásának javításáért.

A most aláírt együttműködési megállapodás célja az öt vállalat, illetve a szocialista brigádok erőfeszítéseinek összehangolása. Korábban is sokszor előfordult, hogy valamelyik vállalat szocialista brigádjai csak úgy tudtak helytállni a szocialista munkaversenyben, ha ehhez megfelelő támogatást kaptak a másik vállalat kollektívájától. Ezért a spontán együttműködés már eddig is kialakult. A szerződés aláírásával ezt az együttműködést folyamatosabbá és szorosabbá teszik.

Az öt vállalat a szerződésben többek között arra vállalt kötelezettséget, hogy rendszeresen egyeztetik az ivóvízszolgáltatással kapcsolatos terveiket; koordinálják az építőipari műszaki tervezési igényeket a leggazdaságosabb megvalósítás érdekében. Évenként egyeztetik beruházási és műszaki-fejlesztési terveiket a párhuzamos gépbeszerzések elkerülése és a legkorszerűbb technkia alkalmazása érdekében. A különféle gépek és speciális szállítóeszközök jobb kihasználásáért rendszeresen közlik egymással ezek várható szabad kapacitását. Új létesítmények kivitelezésénél az egyes vállalatok műszaki szaktanácsadás formájában is segítik egymást. Az együttműködő vállalatok szakcsoportot alakítanak a törpe vízművek automatizálásának elősegítésére. Az együttműködés a termelés és a gazdálkodás valamennyi fontosabb területére kiterjed. Segíti az érintett vállalatok termelésének nagyobb biztonságát és jobb munkájuk által a lakosság számára is javuló ivóvízellátást ígér.

A megállapodás aláírására az Észak-magyarországi Vízmű- és Vízgazdálkodási Vállalat központjában került sor.

F. T.

A tanács költségvetéséből

Hol, mi épül?

Mint ismeretes, a megyei tanács minden évben rendszeresen tetemes összegeket biztosít utak, hidak felújítására, karbantartására, építésére. Az úgynevezett tartalékkeret felhasználásáról a megyei tanács végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén döntött. Az év eddig eltelt időszakában egyébként bizonyos mennyiségű megtakarítás is adódott.

Az összegből jut Cigándra, a Petőfi út korszerűsítésére, Mályiba a Kossuth út korszerűsítésére, a megyei költségvetés út—híd tartalékkeretből. A központi költségvetés tartalékából jut bizonyos összeg Szikszóra a Petőfi út korszerűsítésének befejezésére. Mezőkövesdre, a város útjainak karbantartására. Halmajba, a Bársonyos híd korszerűsítési munkálatainak befejezésére, Bogácsra, a Felszabadítók útjának korszerűsítésére. Ricsére a Kossuth, Legyesbényére a Széchenyi út korszerűsítésére.

A megyei tanács végrehajtó bizottsága úgy határozott, hogy néhány községben, ahol igény hasonló munkákra van ugyan, de a munkát nem készítettek megfelelően elő, és ennek következtében nem látszik biztosítottnak, hogy a pénzt ebben az évben a megjelölt célra fel tudnák használni, a községi tanácsok ez irányú kérelmét elutasítja.

1021 Kass János grafikusművész

TIZENÖTÖDIK ÉVFOLYAM • 1974 • JÚNIUS

A szerkesztő bizo
Mátrai László

•

Főszerkesztő:
Lukács József

•

Szerkesztőség:
1361 *Budapest*
V., Münnich Ferenc
Telefon: 110-800, 11*

•

Kiadja a Hírlapkiad
1959 *Budapest VIII*
Telefon: 343-100, 14

Felelős kiadó: Csollá

•

Terjeszti a Magyar

•

Előfizethető bármely
a kézbesítőknél, a P
és a Posta Központi Hírlap Irodájánál
Budapest V., József nádor tér 1. sz.
(postacím: 1900 Budapest)
közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a KHI 215-96 162
pénzforgalmi jelzőszámra

•

Előfizetési díj fél évre 24,— Ft
egész évre 48,— Ft

74.1282 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

•

INDEX: 25 871

Címlapunkon: *Kass János* grafikája
A hátsó borítón:
Káldi Judit: Költészet

VILÁGOSSÁG
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 61
1972 JÚN

Berend T. Ivánnal beszélget

Gazdaság és társadalom

378 Az árucsere fejlődése és
Vilmos József

Fókusz

385 Egy illúzió agóniája
Ónody György
Kormányok és pártok dilemm

Szemle

391 Történelmietlen material
Steiger Kornél
Megjegyzések Giulio Girardi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
(Veszprém)

1972 AUG 27

Kass János

1021

Ex-libris kiállítás Pápán

A nemzetközi könyvév alkalmából a pápai járási könyvtár kisgrafika, illetve ex-libris kiállítást rendezett. Harminchárom magyar művész kétszáznyolcvan grafikája került a könyvtár folyosójának falára, s a könyvtárlátogató és tárlatnéző közönség augusztus 31-ig láthatja itt a könyvek előtt tisztelgő szép alkotásokat.

Az összeállítást a Kisgrafika Barátok Köre bocsátotta a pápaiak rendelkezésére. A legszebb ex-librisekből készült válogatásban a hazai kisgrafika és ex-libris készítő képzőművészek legjobb alkotásai szerepelnek. Különösen Kass János népi motívumokból összeálló kisgrafikái, Kondor Lajos illusztrációi, Stettner Bélának és Próka Györgynek a könyvtulajdonos egyéniségét jól kifejező ex-librisei keltik fel a tárlatnézők érdeklődését. A többi alkotás között egyébként a bélyegszerű rézkarcoktól a miniatür grafikáig minden megtalálható, ami valamennyire is belefér az ex-libris fogalomba.

Novemberben a pápai könyvtár újabb ex-libris kiállítást tervez, ezt követően pedig megalakítják a Kisgrafika Barátok Köre helyi csoportját a pápai gyűjtők és ex-libris készítők részére.

B I-ben

15:7 (6:4)

yos játékkal, javuló formában, már-már a legjobb napjaira emlékeztető teljesítményt nyújtott a csapat. A Híradó csak egy félidőn át tudta tartani magát, de azután képtelen volt felvenni a versenyt a védekezésben és tövőerőben is alaposan felavult veszprémiekkel szemben. Kitűnő játékvezetés.

Összeállítások

NB I. B.

MÁV DAC—Várpalota, Győr, 6. Janicza. **Várpalota:** Palotai — Krausz, Csapó II., Bertalan — Kisbej, Kerkai, Süke — Ocskó, Lakics, Király, Horváth L. Csere: Szeles, Horváth E., Berta.

NB II.

NIKE FAK—Savaria, Fűzfő, 15.30. Sándor. **Fűzfő:** Marcsik — Buza, László, Balatoni — Takács I., Fehér — Molnár, Bogáti Zarovics, Saller, Tóth I. Csere: Takács II., Bajor, Megyeri, Diósi.

P. Textiles—Táncsics SE, Pápa, 15.30. Félix. **Textiles:** Szalai — Nyári, Áldozó, Horváth B. — Csenák, Varga — Horváth Z., Horváth A., Benkő, Szücs, Horváth T. Csere: Dekovics, Molnár D., Vámos.

KTME—BVTC, Körmend, 16.30. Papolczai. **BVTC:** Mikolasek — Puskás, Mészöly, Novák — Bagh, Zwicker — Kecskeméti, Bogáti, Buza, Kalász, Iszák. Csere: Gosztola, Tuzcai, Csikesz.

Mai műsor

NB III.

P. Vasas—Zalaszentbalázs,

A József Attila Klubkönyvtárban

A klub még hiányzik

1021

A Városi Könyvtár Szentpéteri kapui József Attila Klubkönyvtára még mindig az új intézmények közé tartozik. „Bejáratása" nem volt könnyű, mert tulajdonképpen hármas funkciója van: két részlege, maga a könyvtár és az alagsorban levő kiállítóterem ugyan már régen ismert és népszerű, a klubkönyvtárból azonban még hiányzik a „klub".

Győry Erzsébettel, a városi könyvtár igazgatónőjével beszélgettünk a közeljövő terveiről.

— A könyvtár természetes vonzerejét magában hordja. Nyitás után néhány héttel mindenki felfedezte a városrészben, aki rendszeresen kölcsönöz könyvet. A kiállításokat igyekeztünk úgy megszervezni, hogy az intézmény jellegéhez igazodjon a tematikájuk. *Kass János, Würtz Ádám, Reich Károly*, a legjobb könyvillusztrátor-grafikusok bemutatója és a többi rendezvényünk is megnyerte könyvtárlátogató közönségünk tetszését, de a városból sokan eljöttek a kiállítások kedvéért. Azt hiszem, most már „csak" az a teendőnk, hogy a további kiállítások színvonala se maradjon alul az eddigieknek: hogy ébren tartsuk a bemutatók iránt az érdeklődést.

A klubok azonban nem alakultak ki. Ha jöttek is a fiatalok, valahogy nem úgy sikerültek az általuk kért és javasolt programok, ahogy szerettük volna.

— *A nyári felújítások után újra kinyitó könyvtárban tehát a klubok megszervezése a feladat.*

— Jó néhány elképzelésünk van róla, hogy milyen klubok működjenek és hogyan. Ez persze nem jelenti azt, hogy ha egy-egy társaság — közös érdeklődésű fiatalok, vagy akár az idősebb korosztály — kedvvel járna ide, a programjaikba mi beleszólnánk. A klubokat igyekszünk csak annyira szervezni, hogy olyasmivel foglalkozzanak az egyes csoportok, amiben a könyvtár segíteni tud.

— *A könyvhöz nagyon sokféle elfoglaltság, hasznos szórakozás kapcsolódhat.*

— Olyan fiataloknak, akik kedvvel vagy meghatározott céllal foglalkoznak a nyelvek tanulásával, nyelvi klubokat szeretnénk létrehozni. Természetesen szakemberek, nyelvtanárok vezetnék az orosz, angol, francia és német csoportokat. Ehhez minden segítséget meg tudunk adni. Magnetofonja, lemezjátszója van a könyvtárnak és rendelkezésükre bocsátjuk a legfrissebb idegen nyelvű irodalmat: az egyébként nehezen, vagy alig megszerezhető könyveket, folyóiratokat. Ugyancsak megtalálhatják a szakkönyveket a matematika, fizika, biológia, földrajz iránt érdeklődők. Nem tartom lehetetlennek, hogy kialakuljon nálunk az ifjú biológusok vagy matematikusok „baráti köre".

— *Mit ajánlhatnak fel azoknak, akiknek azonos hobbyjuk, vagy gyűjtőszenvedélyük van?*

— Hogy 15—20 ember szívesen legyen együtt, arra valóban a legjobb eszköz a közös gyűjtőszenvedély. Viszonylag jól felszerelt laboratóriuma van a könyvtárnak, várjuk azokat, akik — és ilyenek egyre többen vannak — szívesen foglalkoznak diafilmezéssel. Szívesen látjuk a bélyeggyűjtőket és nagyon szeretnénk, ha itt találhatnának otthonra az Ex libris gyűjtők is. Tudomásom szerint Miskolcon alig néhányan foglalkoznak ezzel, a Kisgrafikai Barátok Köre Pesten működik. Az induláshoz tőlük kapnánk támogatást és a könyvtár is szívesen segít. A klubok közül ez állna a legközelebb hozzánk.

(makai)

szállás alól szabadult fel, amely Pakisztánnal Kínának szoros kapcsolatai vannak, mert ezen az országon keresztül törhet előre az Indiai-óceánig, majd onnan Kelet-Afrikai partjaiig. A „kis nemzetek védője" bebizonyítja: kész megakadályozni egy, minden nagy és kis hatalom által egyaránt ENSZ-tagságra javasolt új állam belépését a világszervezetbe, ha ez nagyhatalmi politikájának érdekeibe ütközik.

MÁTÉ IVÁN

gáztüzelésű kazán. Az előbbiek üzemeltetéséhez szükséges meleg
házati M
míg az
energiate
házakban

(Folyta

Ki

Várh
térségél

Szom
sok, ki
Vasárn
már nem valószínű. Mérsékelt északi szél.

A hőmérséklet ma délután 20, este 15 fok körül lesz. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet kilenc, a legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap 24 fok körül várható.

812 hét alatt csaknem négymilliárd kitöltött lottószelvénnyel próbáltuk megnyerni Fortuna istenaszony kegyeit. Ha valaki ezeket a kitöltött szelvényeket könyvsorokba szedné, csaknem 50 ezer kötetes „könyvtárat" állíthatna össze belőlük. S ez alatt az idő alatt több mint

Déli Hírlap
1972 AUG 2 6
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

skolák

alakul. A törvényerejű rendelet alapján a Budapesti Felsőfokú Építőipari Technikumot összevonják a Debreceni Felsőfokú Építőgépészeti technikummal és budapesti székhellyel Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolává szervezik. Az Elnöki Tanács a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola nevét Bessenyei György Tanárképző Főiskola névre változtatta.

RADARRAL ELLENŐRZIK

Az USA külügyminisztériumának szóvivője közölte, hogy a VDK-t bombázó amerikai repülőgépet radarral ellenőrzik és felszólítják az útirány megváltoztatására, ha megközelítik a kínai határt. Ez válasz a New York Times-nak, amely a kínai határok többszöri megközelítéséről adott hírt.

ERDŐTÜZEK FRANCIAORSZÁGBAN

Pompidou elnök — mint kiderült — nemrégiben inkognitóban kereste fel azt a területet, ahol az utóbbi időben erdőtűz pusztított. Franciaországban ugyanis ez év nyarán 5 ezer hektáron pusztítottak bozót- és erdőtüzek. Az államfő a helyszínen ellenőrizte, milyen megelőző intézkedéseket tettek újabb erdőtűz elkerülésére.

„ÁRULÓ"-E JANE FONDA?

Az USA igazságügyminisztériuma szeptember 15-ig bezárólag vizsgálja Jane Fonda színésznő tevékenységét a VDK-ban. Felülvizsgálják a filmsztár nyilatkozatait is: vajon van-e elegendő bizonyíték ahhoz, hogy árulással, az amerikai törvények megsértésével vádolhassák.

Kass János
1021
1972. JUL 1

Benedek István:

POST FESTA LIBRORUM

Az első menetet én nyertem. Majd az ünnepek után megírhatod, mondta engedékenyen, mire kissé kesernyésen felsóhajtottam: *Post festa.* Tam, mondta ő, tárgyeset, *post festam.* Merthogy, *festa-festae* ünnep, nőnemű.

Nem, mondtam, *festum-festi, semleges,* többességű tárgyesete *festa.* Szó sincs róla, felelte, hiszen a a spanyolban is *fiesta,* az olaszban *festa,* kár a gőzért.

Látta, hogy elbizonytalanodom, diadallal mondta: fogadjunk. Pipázik ő is, én is pipázom, egy csomag dohányban fogadtunk, csak azután néztük meg a Györkösy-szótárban. A fogadást megnyertem.

Akkor már tudni akartuk, honnan ered a mondás. Tóth Béla nyomban útbaigazított: Platon *Gorgiász-ának* latin fordításából terjedt el a *post festum* (ünnep után), a többesszámú *post festa* pedig a kálvinista diákok szavajárása volt: fizetni majd csak *post festa* tudnak, vagyis amikor megrakodva térnek vissza az ünnepi legációból.

Több sikerem aztán nem is volt. Szívhattam a megnyert dohányt meg a fogamat, de őszinte véleményemet a könyvhét kiadványairól nem mondhattam el. Nefeledd, hogy ünnepelünk, nagyon senkit se dicsérj, mert ezzel a többieket sérted, szidni pedig egyáltalán senkit ne szidj, nem illő az ünnephez. Majd az ünnepek után. Most lelkesedj, úgy általában, és legyen gondod arra, hogy egyforma arányban osztogasd az elismerést.

★

De nem lehet egyforma arányban osztani.

Itt van például a *Rivalda,* az utóbbi két év színpadi sikereinek antológiája. Nyolc neves magyar író sikeres drámája. Köztük olyan „hozzányúlhatatlan" tekintélyek, mint Illyés Gyula, Németh László... Már rossz, vágott közbe ő, ha ezt a kettőt kiemeled, megbántod Örkényt, Weörest, s a többit. Pedig micsoda siker volt például a *Döglött aknák* vagy a *Macskajáték.* Neked nem tetszett?

Tetszett, persze hogy tetszett. Rutinos mesterművek, a szónak abban az értelmében, hogy a mesterség szabályait hallatlan könnyedséggel alkalmazó színpadi írók egynapos remeklései, amelyeken jól mulat a néző, aztán a színházból kifelé menet már el is felejti, miről volt szó — talán mert nem is volt szó semmiről.

— Ez azért túlzás, rázta a fejét. Mély gondolat van bennük, áttételesen és árnyaltan kifejezve. — Jó, hát akkor ezekről hallgatok. Illyésről és Némethről sem mondhatom meg, mennyivel nagyobb írók, mint ezeknek a drámáiknak alapján hinni lehetne? Nem, az istenért, erről ne szólj, nagyon érzékenyek.

Amiről e kötet kapcsán mégis lelkesedéssel szólni szeretnék, Devecseri *Bikasiratója.* Nem árnyaltan és áttételesen, hanem evidens módon remekmű, időtlen és időálló, antik és modern, szellemes és mély, játékos és bölcselő, mindenekelőtt költői. Devecseri egyébként is ennek a könyvhétnek az ünnepe; gyermekkönyve és hátrahagyott versei az ünnepi harangok. *A meztelen istennő és a vak jövendőmondó* pedig az ünnepi korona. Játékos szépségén, az öröm és a szerelem himnikus dicsőítésén túl példa arra, hogyan kell pajzán témáról finom-szellemesen írni, antik-örök témáról szürrealista modernséggel, prózában is költőien.

★

Vagy itt van Örkény István könyve, az *Időrendben.* Három kisregény, a *Glória,* a *Tóték* és megint a *Macskajáték.* Régi írások, dehát az idei könyvhetet amúgyis az jellemzi, hogy alig van benne friss termés. Ettől még jók lehetnek, és ezek jók is. De itt az alkalom, hogy a közönség is észrevegye a „kitűnő munka" és a „nagy mű" közti különbséget. Nem könnyű a dolga, hiszen a világhír a *Tótékat* kapta fel, az országos hír a *Macskajátékot,* mind a kettőt megsegítette a magávalragadó színpadi teljesítmény és az áradozó kritika — mondhatni reklám —, pedig ezek csak „kitűnő darabok", míg az igazi műalkotás a *Glória.* Emezek szellemesebbek, fordulatosabbak, élénkebbek, groteszkebbek, de bármily mutatósak — vagy éppen, mert ennyire mutatósak —, nyomába sem érnek az apácaságból kipottyant Glória mély lélekrajzának. Itt mutatkozik meg, hogy az ötletgazdagság, a groteszk szellemesség, a modern írástechnika rutinja, kiváló művek alkotására képesíthet, ám a maradandó mű alkotásához agyafúrtságnál több kell — és Örkényben ez a többlet is megvan.

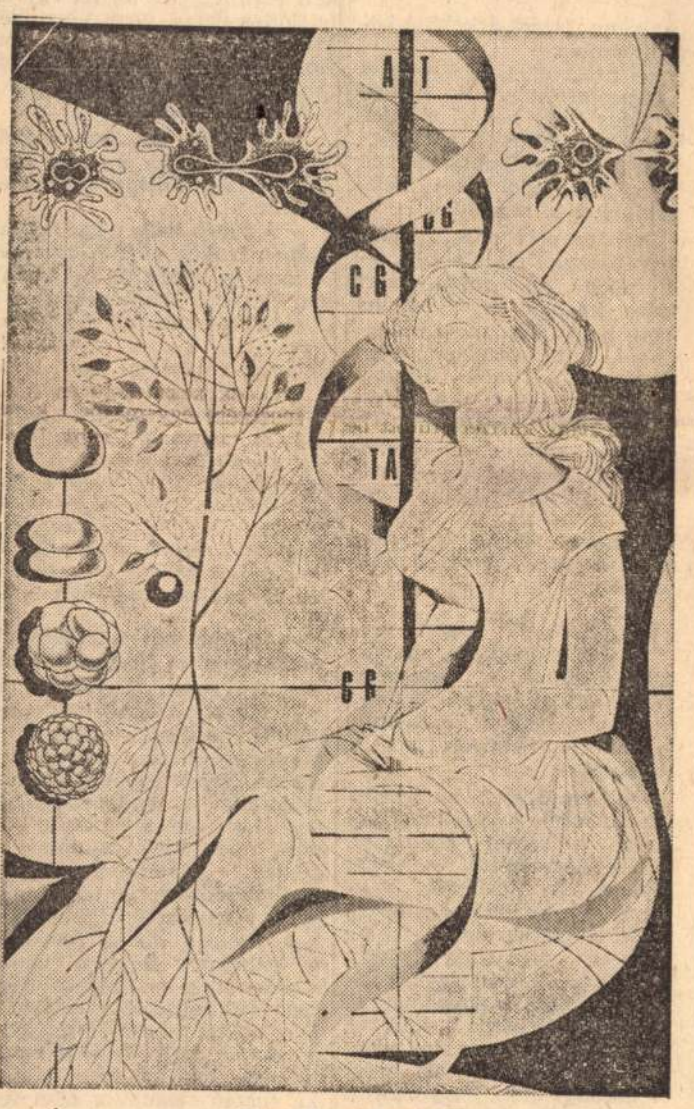

Kass János grafikája

★

Itt van a *Minerva Nagy Képes Enciklopédia* első kötete, *A gyógyító értelem.* (Ezt viszont nem a *Gondolat* adta ki, még csak nem is a *Medicina,* hanem a *Közgazdasági és Jogi Kiadó* — noha orvosi és biológiai ismeretterjesztés.) Vagy erről se szóljak?

— Nézd meg a szerkesztőbizottság névjegyzékét, ajánlotta óvatosan. Akadémiánk nagyjai...

— Épp ezért vártunk sokat tőle. Nem volna szabad ilyen díszes névsorral fémjelezni egy könyvet, amelynek hibáiért és gyengeségéért most kit terhel a felelősség? Akadémiánk nagyjai biztosan bele se néztek, máskülönben vétót kiáltottak volna — de már késő.

— Miért, mi bajod vele?

azzal, hogy az enciklopédiának nincs koncepciója. A szöveget tizenöten írták, nyilván egyikük jobban ír, másikuk kevésbé, alaposabb az egyik, felületesebb a másik, ez óhatatlan. Ám, azt mégis előre el kellene határozni, kinek szól a könyv, s a színvonalat ehhez szabni. Mert ha az egyik fejezet olyan bonyolult, hogy némi biológiai előiskolázottsággal sem mindenütt értem, a másik fejezet viszont csupa lapos közhelyet közöl, akkor igazán nem lehet tudni, kinek szól a könyv? Tömérdek érdekes ismeret zsúfolódik össze benne, tagadhatatlanul, hasznos adatokban és fontos közlésekben nincs hiány, mégis valahogy széthull a könyv, mert nincs egységes vezérfonala, sem egységes szintje.

A szélsőséges specializálódás korában korszerűtlen, amit mondok, mégis vallom: a jó ismeretterjesztő könyvet nem tizenöt specialistának, hanem *egy* ismeretterjesztő írónak kellene írni. Mert a tizenöt szerző

Párizsi kórház belseje a XVII. században. Jól felismerhető a középkorból „örökölt" ápoldajelleg

A grafikák a Minerva Nagy Képes Enciklopédiának A gyógyító értelem című könyvéből valók

Nagyon színes, mutatós könyv.

— Igen, ha az ember futtában belelapoz. Akkor is szemet szúr, hogy kissé túlságosan színes, mutatós. A túldíszítés nem tesz jót a könyvnek. Ez azonban csak a kisebbik hiba. A *koncepcióval* van baj, pontosabban számára *melléktermék,* amit csinál, jól-rosszul megoldott mellékfeladat, amit sokszor le is néz, és csak könnyű pénzkeresetül vállal; az ismeretterjesztő író ellenben, hivatását teljesíti, rátermettségét és szenvedélyét egyesíti önálló koncepciójában. Ezért jók például Helmuth Böttcher vagy Hugo Glaser könyvei. Az utolsó jó egészségügyi enciklopédiát Fritz Kahn írta *Der Mensch — gesund und krank* címen, *Szalai Sándor* kitűnő fordításában magyarul is megjelent 1947-ben. Még ma is haszonnal forgatható, szövege alapos, világos, érdekes, ábrái bámulatosan plasztikusak, nem ötletszerűek, hanem a szöveg megfontolt támogatói. Azóta sokat fejlődött az orvostudomány, a technika, a biológia, a mikrobiológia — de az egészségügyi ismeretterjesztés alig fejlődött, sajnos.

Külön szót érdemel a látványos képanyag, annál is inkább, mert szemmel láthatóan „önálló életet él" — vagyis az ábrák nem egyszerű illusztrációi, hanem kísérői és színezői a szövegnek. Ennek megfelelően a képanyag rendkívül gazdag és sokoldalú. Karikatúrától a művészi rajzig, klasszikus festménytől, a modern fényképig, térképtől statisztikai táblázatig van itt minden, fantáziadús és drága válogatásban. Kissé több is a kelleténél, úgyhogy az enciklopédia képeskönyvszerű lett. Nem ez a baj, hanem a felületesség és ötletszerűség, ami a válogatást is, a képaláírásokat is gyakorta jellemzi. Mosolygó lányok a szőlőben. Képaláírás: „Nemcsak a férfiak, hanem a nők is dolgoznak. Vannak viszont olyan munkahelyek, ahová nőket beosztani nem lehet..." Mármost, mit illusztrál a kép? Azt, hogy a nők is dolgoznak, vagy a nekik nem való munkahelyet? Nem derül ki, de nem is fontos: mind a két lapos igazságot ábra nélkül is tudjuk. Ilyen jellegű, oktalan, fölösleges ábra és képaláírás igen sok van a kötetben. Szép klaszszikus festmények színes reprodukciói, öröm nézni őket, de mit illusztrálnak? Brueghel *Kövérek konyhája* a képszerkesztő szerint a táplálkozási különbségek társadalmi hátterét ábrázolja, a *Soványak konyhája* viszont „irónikus" kép az éhezőkről. Egy reneszánszkori festmény a kereszténnyé lett varázsló kivégzését ábrázolja; a kép aláírása: „A vallás évszázadokon át beleszólt az orvoslásba..." A képet egyébként Rogier van der Weyden festette, akit a képaláíró egyszerűen Weydennek nevez — ami pont olyan, mintha Rotterdami Erasmust Rotterdamnak, vagy Kőrösi Csoma Sándort Kőrösnek hívná. De sok festménynél az alkotó neve teljes egészében hiányzik. A pestisorvos jólismert madárfejű karikatúráját a könyv úgy közli, mintha a XVII. század orvosai csakugyan így akartak volna a fekete halál ellen védekezni. Raszputin arcképének aláírása: A gének beleszólnak a történelembe. A gének? Karonülő gyermeket oltó himlő ellen Eduard Jenner, a képaláírás szerint a gyermek James Phipps. De Phipps nyolcéves volt, amikor az oltást kapta, ez a szobor nem őt ábrázolja, valószínűleg Jenner saját fiát. Leonardo anatómiai rajzainak képszövege: „Ma is tökéletesen megállják a helyüket." Minden elsőéves medikus puszta ránézésre megmondhatja, hogy a pompás rajzok anatómiailag nem helytállók. Greco szép festménye alatt a rég megcáfolt tévhit: hogy Greco szemtengelyferdülése miatt festett megnyúlt alakokat. A Szabadsághegyi Állami Tüdőszanatórium épületének képaláírása: Fodor József tbc-kórház; ez tudvalevően Budakeszin van. És így tovább, felületesség és fölöslegesség, lépten-nyomon.

— Valami jót mégis mondhatnál róla, nem?

— Sokat. De a bosszúság, uram, a bosszúság! Hogy ilyen lehetőséget elpuskáznak, harmincezer példányban! Neked nem fáj?

Legyintett: tedd a többi mellé. És jobb lesz, ha egy szót sem szólsz róla. Ne légy ünneprontó.

Az új rendtartásról

Dr. Keresztes László főosztályvezető nyilatkozata

Július 1-én lép életbe az egészségügyi törvény és a kiegészítő két, egymással szorosan összefüggő miniszteri rendelet az egészségügyi dolgozók rendtartásáról és az orvosi tevékenységgel kapcsolatos fegyelmi felelősségről. Felkértük dr. Keresztes Lászlót, az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetőjét, hogy a rendeletek főbb kérdéseiről tájékoztassa olvasóinkat.

— Az 1959. évi törvényerejű rendelet címe: Orvosi rendtartás; a mostanié: Az egészségügyi dolgozók rendtartása. Mit fejez ki a változás?

— Nem lehet elszigetelten, csak az orvosokra érvényes morális szakmai követelményeket felállítani. Tevékenységük és magatartásuk összefügg, kölcsönhatásban van a gyógyszerészek, az ápolónők, az asszisztensek magatartásával az orvoslás egész folyamatában. Az új rendtartás a szakképzett egészségügyi dolgozókra (új megfogalmazásban egészségügyi szakdolgozókra) elvileg ugyanazt írja elő, mint az orvosokra, akár az orvosi titoktartás kötelmét vagy egymás megbecsülését tekintjük. A 16. paragrafus kiemeli, hogy az egészségügyi dolgozóknak olyan magatartást kell tanúsítaniuk, amely méltóvá teszi őket a megbecsülésre és a bizalomra. Nem tehetnek olyan kijelentést, amellyel bizalmatlanságot keltenek az orvos vagy a gyógyszerész iránt. Természetesen a 16. paragrafusban foglaltak nem csökkentik az orvosok felelősségét a hozzájuk beosztott egészségügyiek szakmai fejlődéséért és magatartásáért. A rendtartás a gyógyszerészek mellett az egészségügyben mind nagyobb számban megjelenő egyéb felsőfokú képzettségű dolgozóra is értelemszerűen vonatkozik. A pszichológusokra, vegyészekre, orvos-mérnökökre stb.

Már a bevezető szavakból kitűnik a rendtartás lényege: „Az egészségügyről szóló törvény, valamint a végrehajtására vonatkozó jogszabályok őrködnek az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek és egészségügyi szakdolgozók hivatásának tisztasága felett. Elmarasztalják azokat, akik a szocialista erkölcs szabályait, vagy esküjüket megszegik. Védelmezik a hivatásuknak megfelelő magatartású orvosokat, fogorvosokat, gyógyszerészeket és egészségügyi szakdolgozókat.

— E hármas cél — őrködni, elmarasztalni, védelmezni — miképpen kap helyt a paragrafusokban?

— Ha pontosan akarnék válaszolni, illusztrálásként az egész rendeletet el kellene mondanom. Inkább csak egy-két példát villantok fel. Az orvosok védelmét az egészségügyi törvény magas szinten biztosítja. Valamennyi orvos hivatásának gyakorlása közben hatósági védelmet kap. A rendtartás 11. paragrafusa tömören fogalmazza meg az etikai kívánalmat: az orvosnak tevékenységében és magánéletében a szocialista erkölcs szabályainak megfelelően, olyan magatartást kell tanúsítania, amely az orvosi hivatásba vetett bizalmat és az orvosi hivatás erkölcsi tekintélyét biztosítja. És a 16. paragrafus szinte szó szerint alkalmazza ezt az előírást az egészségügyi szakdolgozókra is.

— A legnagyobb érdeklődést az ingyenes ellátásra jogosult betegekkel kapcsolatos szabályozás váltja ki. Mik a főbb vonatkozásai?

— A rendelet leszögezi, hogy a gyógykezelés ingyenes, ezért anyagi vagy egyéb előny nem jár. Fegyelmit, súlyosabb esetben büntető eljárást von maga után, ha az orvos bármikor anyagi vagy egyéb előnyt *kér*. A beteg vagy hozzátartózója által önként felajánlott juttatást sem szabad elfogadni kórházi vagy más gyógyintézeti felvételért, a munkaalkalmasság elbírálásáért és minden olyan tevékenységért, amely hatósági vagy államigazgatási jellegűnek minősül. Például orvosi látlelet kiállítása, segélyre való jogosultság igazolása stb. A rendelet arra is rámutat, hogy a szocialista etikát sérti az olyan légkör kialakítása vagy megtűrése, amelyben rendszeres a hálapénz.

— Hogyan érvényesül az új rendtartásban az a fontos elv, hogy az orvosnak, a gyógyszerésznek és más egészségügyi szakdolgozónak folyamatosan gyarapítania kell ismereteit?

— A tudatlan orvos nem lehet etikus, még ha hétköznapi értelemben tisztességes ember is. Alapvető morális követelmény — s ezt meg is szövegezi a 13. paragrafus — hogy az orvos köteles önképzéssel, továbbképzéssel rendszeresen művelni magát, gazdagítani tudását. De nem csak önmagáét. Felelős a csoportjához tartozó, felügyelete, ellenőrzése, irányítása alatt álló orvosok szakmai fejlődéséért is.

Ennek a gondolatnak egy másik vetülete: az új rendtartás kimondja, hogy az az orvos, aki három évet meghaladó időn át nem dolgozott orvosi munkakörben, csak abban az esetben alkalmazható, ha legalább 3 hónapon át szakmai felettesei által meghatározott továbbképzésen vesz részt. Ez vonatkozik egyébként az új diplomásra is, ha három éven belül nem helyezkedne el szakmájában.

Szorosan idetartozik, hogy etikai vétségnek kell tekinteni azt is, ha egy orvos hiúságból, felelőtlenségből nem vesz igénybe konzíliumot. Ha valaki segítségre szorul a diagnózis vagy a gyógymód tisztázásában, annak morális kötelessége, hogy kikérje a tapasztaltabb szakember tanácsát.

— Az etika magában foglalja a konstruktív, tiszteletetadó, egymást segítő, megbecsülő magatartást. Miképpen tükröződik ez a rendeletben?

— Jelentős helyet kap, ugyanúgy, ahogy az életben is igen jelentős szerepe van a gyógyító munkát elősegítő, demokratikus és humánus légkör kialakításában. A rendtartás egyértelműen kimondja, hogy az orvos beosztott orvosait és a vele együtt működő egészség-
ügyi szakdolgozót nem bírálh
vagy illetéktelen személy előtt.
gyógyszerész munkájára sem
tést„ amely az iránta való bizal
Hasonlóan érvényes ez a gyógy
egészségügyi szakdolgozó mag
Ugyanakkor kötelességükké tes
zés, hogy ha nyilvánvaló hibát
megfelelő módon hívják fel a h
de ha szükséges — mert az előz
tés hatástalan maradt — fele
mét is.

— A fegyelmi felelősségről
mennyiben és hogyan tér el a
vénykönyvében előírtaktól?

— Az egészségügyi törvényb
mazott alapelvek lehetővé te
Munka Törvénykönyvétől bizo
zásban eltérő fegyelmi eljárást
Ellentétben a rendtartással, ez
tevékenységre vonatkozik. A k
több hivatásbeli sajátosság in
például a műhiba megítélése;
teg-kapcsolat során adódó vissz
gyelmi felelősségről szóló rend
kor közelít a Munka Törvénykö
változtatva a fegyelmi hatósá
ségügyben is az elsőfokú fegye
kinevező szerv. Ez megnöveli a
felelősséget is. Az előrelátók k
gondolják majd, hogy a hatásk
intézményekbe vagy a területer
ki, hiszen feladatuk nem fejez
a ténykedéssel.

A vezetők megnövekedett
jogkörét a fegyelmi szabályzat

A korábbi gyakorlat szerint
rosi kórház valamelyik orvos
ügyével is a megyei kórház iga
kozott. Az új rendelet értelmé
ben most első fokon a városi k
főorvosa jár el egy személyber
kon dönthet csak egy öttagú f
a megyei egészségügyi osztály
elnökletével. Ha a munkaadó, i
nem orvos, hanem például a
(körzeti orvosok esetében), a
fokon a járási főorvos az illeté
delet nagy előnye, hogy a köz
kinevezőt is felelőssé, érdekelt
kafegyelem megőrzésében.

A megnövekedett felelőssége
azon szakaszai biztosítják, an
a vezetők felelősségét a megf
tásért és az ingyenesség elvéne

A rendelet szerint az elma
három hónaptól egy évig terj
tiltani az orvosi gyakorlattól.
felső határát 20 ezer forintban
a paragrafus.

— Az új rendtartás, illetve a
lősségről szóló rendelet milyer
továbbiakban az orvosetikai

— Az a tény, hogy a rendt
tását egyértelműen az állami
tolják, mentesíti az etikai bizott
tek kivizsgálásától. Erkölcsi f
hatnak. Ha egy orvost morális
nak, annak nagyobb hatást ke
orvosi közvéleményben, min

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

Várkonyi Margit:

Orvosportrék

M. doktorral az első találkozásom sava-borsát az adta meg, hogy telefonbeszélgetésünkkor „főorvosuraztam", amikor tüstént közbevágott, belekiabálta a kagylóba: — Maradjunk a doktornál kedves asszonyom, nincs semmiféle más címem, idegen tollakkal meg nem szoktam ékeskedni.

Maradtunk. Aztán megismertem. Szálmagas, feszes arcú férfi, örökös iróniával, nevetésre és sértődésre egyformán készen. A kórház közvetlen közelében lakott, lehet, hogy ezért is vállalt sűrűn hosszú ügyeleteket. A folyosón égtek az éjszaka sápadtfényű lámpái, az álmatlan, ideges férfibetegek kinyitogatták az ajtót, leskelődtek, elosonhatnak-e a mellékhelyiségbe néhány tüdőrontó slukkra. M. doktornak csalhatatlan érzéke volt, éppen ebben a percben kinyitni szobája ajtaját. — Inkább beszélgessünk —, ajánlotta ilyenkor, és egy-két beteget beinvitált. Könnyű mentolos cigarettát adott a Kossuth lélegzetfacsaró füstjéhez szokott pácienseinek; csendes elégtétellel figyelte, hogyan nyomják el két szippantás után. A beszélgetés aztán eltartott egy-két órát.

Tulajdonképpen — mindenről. A battonyai parasztember odahagyta a háztájit, négy tehenet, tucat malacot, hogy tüdejéből még egyszer tüdőt csináljanak, — aggódott örökké és az asszonyt szídta, rá sem néz ebben a pokoli magárahagyottságban. A tanár úr, a három nyelven kiválóan beszélő értelmiségi erejét nem kímélve — a roncs tüdőbe az oxigént, aztán hogy vége volt mindennek, eltávozott, majd ismet bement a kórterembe, percekig nézte mélységes csendesen.

Este nem hívott be senkit magához, egyedül ült a szobájában. A nővér azt súgta, ilyenkor konyakot iszik, egy kupicával, nem többet, de annyit mindig, ha eltávozik örökre valaki az osztályról.

— Ezek az én kudarcaim —, mondotta beszélgetés közben. Tudom, hogy meg kellett halnia, olyan stádiumban kaptuk, amikor már ki lehet számítani, mikor pereg le a fonal az orsóról. De mindig azt hiszem, hogy megállíthatom ezt a pergést. Nem tudom másként csinálni. Ha egyszer odáig jutnék, hogy megpróbálok nem így gondolkodni, visszaadnám a diplomámat, elmennék rakodónak a Ferencvárosba. Az izmaim — tette hozzá gúnyosan —, megvannak hozzá.

Mindenki tudta, hogy nem fogad el semmit az elköszönő betegtől, híre volt a gorombaságának, az örökös tiltakozásának a „boríték" ellen. A felesége akkor már hónapok óta egy másik kórházban feküdt, és legalább olyan súlyos beteg volt, mint az ő páciensei közül sokan. Ez sem változtatott meggyőződésén. — Értse meg, ami nem megy, az nem megy —, mondta. Elfogadhatnám, hiszen hónapokig kezelek embereket és belekalkulálnak engem is a betegségükbe. Éppen ez az, amit gyűlölök! Ne tegyenek be abba a skatulyába, ahol az elmaradt OTP-tartozás, a gyerek okvetlenül szükséges télikabátja rejtőzik.

Az egyik beteg egy művészettörténeti albummal ajándékozta meg, hosszas vesszekedés után. Tudta, hogy szerette volna megvenni, de nem tellett rá, a családi behalvány fáradt árkokkal körülrajzolva.

— Értse meg, — mondta vitapartnerének, — nekem minden lelet kell, minden előzmény. Annak az embernek nem közömbös, milyen gyógyszert adok most neki, amikor már lábadozik.

Néhány perc múlva már egy beteggel foglalkozott: — Fürdőbe ne menjen, mert még gyönge! És kérem, ha nem is tud kétnaponként eljönni, rendszeresen hívjon telefonon. Tudni akarom hányadán állunk. Ne féljen, nem zavar a jelentkezés.

A doktornő férje nemrégen halt meg. Azóta hord sötét szemüveget. Talán azért, hogy a betegei ne lássák a tekintetét. Olyan a nézése, mint akinek örökké könnyes a szeme.

L. professzor szikár, száraz, fehérhajú, hatvanas férfi, hátán összefont kezekkel jár fel és le a sebészethez vezető úton. Készült a műtétre, osztályáról hozták a beteget.

— Nem ő végzi, magyarázta a nővér, — de minden betege műtéténél jelen van, Előre koncentrál. — Nem értem, a felelősség végtére is a sebészé, ő addigra már megtette, amit tennie kellett. — Nem így van, folytatja a nővér. Ezek a napok számára a pokol napjai. Valami kicsúszik a kezéből, olyasmit érez; szeretné megfogni, megtartani, és megy a hordágy után. Éhgyomorral marad délig, kettőig is, nem tud enni, ólomsúly telepszik a mellére.

Aztán pár nap múlva visszahozzák betegét az osztályra. Az övé ismét. Nagyvizitkor az operált szobájába fut először, a slepp elmarad, a hosszú, nyújtott léptek rohannak a folyosón. — Jó lesz minden —, mondja. és dühös magára, mert nem közvetlen a modora, nem tud oldottan stilizálni, vidám vígaszokat szanaszét hinteni. A szemüvege felett nézi a betegeket, „jó lesz most már, és ez a pár szó — furcsa mód, — békét, nyugalmat ad a kórteremben. A professzor bizakodik — súgják az operáltnak a többiek, nincs már vita, kétkedés, — a professzor homlokára tolta a szemüvegét és még mosolygott is! Figyelte?

Azt mondják róla, hogy egyszer egy főrangú angolt gyógyított meg. Bármekkora honoráriumot kérhetett. Egy épületet kért a betegeknek, orvosi gépekkel, felszereléssel. A zöldzsalús fehér épület ott áll a hegy egyik kiszögellésén. ez lenne a „honorárium" Igaz-e, nem-e, nem érdeklődtem róla...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1972 III. 1.

1021

Kass János grafikája

get bongeszem g
nyol tudásommal
mény könyve, am

P CH

orvoscsoportot fogadta Juan Carlos Concha egészségügyi miniszter — vette át ismét a szót I. Labeckij. Kifejezte azt az óhaját, hogy gyakrabban látogassanak szovjet orvosok Chilébe, és tapasztalataikkal járuljanak hozzá a dél-amerikai ország egészségügyének fejlesztéséhez.

(APN)

A Henri Dunant emlékérem kitüntetettje

Marcel Naville, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának elnöke — a Magyar Vöröskereszt meghívására — Budapestre látogatott. Ittartózkodása alkalmával a Vöröskercszt Országos Központjának székházában *Durgó Katalin* szülésznőnek, vöröskeresztes ápolónőnek átadta a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának legmagasabb kitüntetését: a svájci *Henri Dunantról*, a Vöröskereszt megalapítójáról elnevezett emlékérmet. A nyolcvanhárom éves — hófehér hajú, kicsi, törékeny Durgó Katalin egykor emberek százainak életét mentette meg, ezrek gyógyulását segítette. Az ünnepségre Nagykanizsa peremvárosából, Palinból érkezett meg. Évtizedekig a falvak — Korpavár, Hosszúvölgy, Morgánpuszta, Csertó-uradalmi cselédeit gondozta. Máig fennmaradt naplója a bizonyság rá: ezer gyermeket segített a világra.

A Henri Dunant emlékérmet eddig mindössze négyen — hárman haláluk után — kapták meg a világon. Az ötödik kitüntetett: Durgó Katalin.

Sok boldog esztendőt, jó egészséget kívánunk a magas kitüntetéshez.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1972 SEP

Kass János
1021

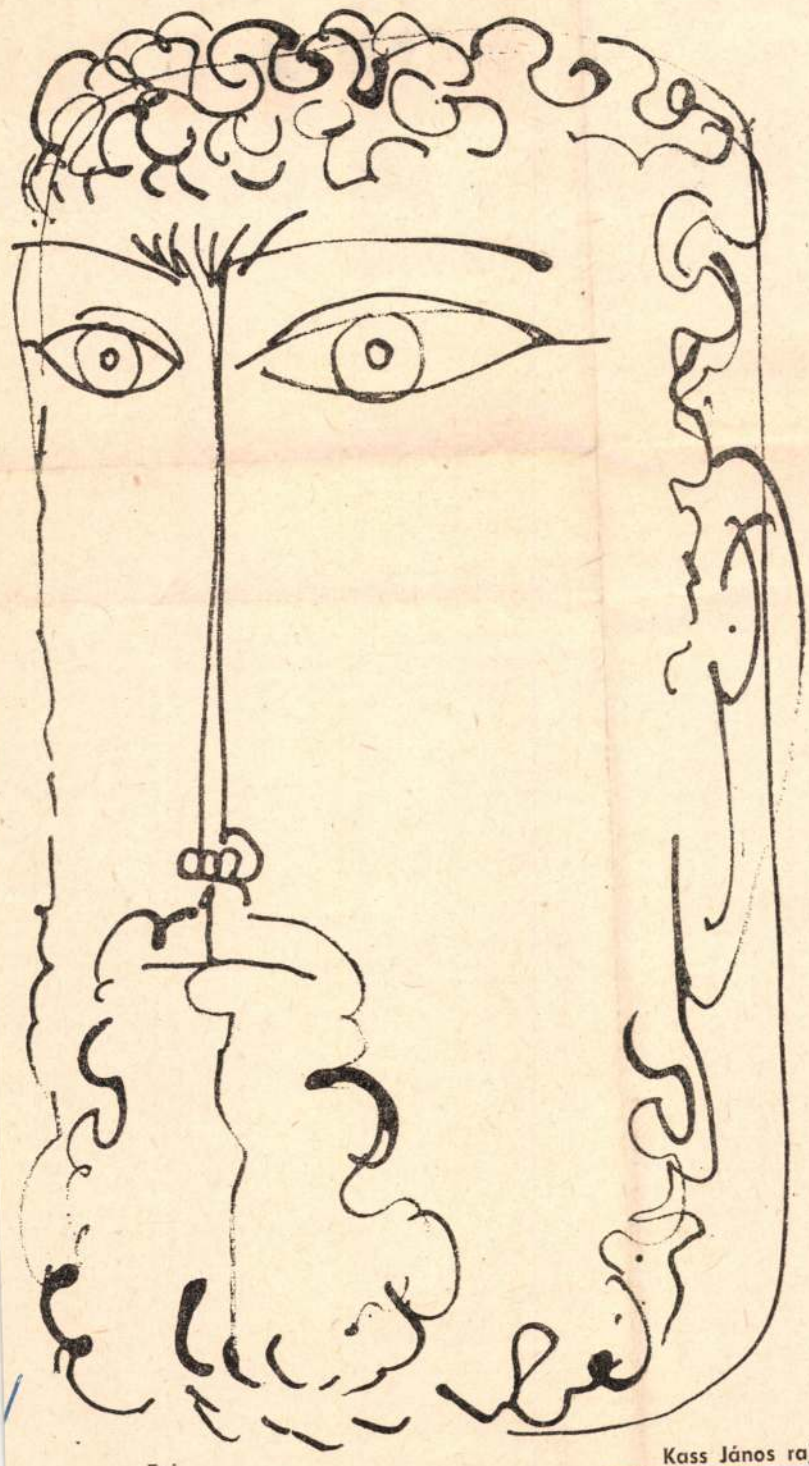

Fej

Kass János rajza

„Kő, a betűk, jelenvaló

Ország Lili kiállításáról

„Ha Ország Lili munkásságáról kezd el beszélni valaki, vagy ha írásban szavakkal próbálja megközelíteni, van néhány alapszó, »hívó szó«, amely elsőként és mindenkinél visszatérően megfogalmazódik: kő, város, kőváros, falak, élőmúlt, jelenvaló jövő, betűk, óhéber — kopt — perzsa — latin írástöredékek, tér és idő egymásba kapcsolódása."

Ez év július 22-én, a diósgyőri vár rondellájában Ország Lili grafikáiból nyílt kiállítás. A katalógus első mondata önmagában is igazolásul szolgál és egyben magyarázatát adja annak, hogy miért került ez a kiállítás éppen a diósgyőri vár középkori falai között megrendezésre.

Emberek ezrei zarándokolnak a múltat idéző, romokban megmaradt várfalak közé; szinte megmagyarázhatatlan a vonzalom, az érdeklődés az egykori sajátos életforma jellegzetes objektuma: a „Vár" iránt. Hogyne élne nosztalgia a művészben távoli korok, elpusztult kultúrák emlékét továbbörökítő objektumok iránt! Különösen olyan korban, amikor a kultúra, az esztétikum, a művészet értékei kétségessé váltak, amikor a parttalanná tágult időben és térben léptéktelenné váltak megmozdíthatatlannak hitt „örök értékek", amikor az időben visszafelé és előre, és térben a szűk lakó- és élettéren túl kozmikus nagyságrenddűvé nőtt az emberiség betekintő és áttekintő képessége, és amikor a művész kénytelen élni a *minden* egyszerre jelenvalóságának igazságát. Vagyis: körülöttünk és bennünk minden megváltozott, az ismeretanyag több ezer éve halmozódik, egy pillanatban benne van a teljes egész, az egyes ember helyét sem találja a felfokozott mozgásban. Csak a művész szerepe, feladata nem változott — még akkor sem, ha maga a művészet eddigi formájában, megjelenésében kétségessé vált és elbizonytalanította az alkotó, a mű és a közönség kapcsolatát —, a művésznek akkor is meg kell próbál-

telenszer ismételhető motívumo
motívumvariációk. Legutóbbi és í
legújabb alkotó periódusában a f
hér lapra elsőként kerülő réteg: „
áramkör". Az, ami előadásmódna
technikai trükknek tűnhet, való
ban a mű alaptémája, elsődleg
közölnivalója. Csak helyére k
tudni tenni és máris önmagát ad
egyszerűen és magától értetődően
jelentés. A nyomtatott áramk
egyrészt beletartozik a civilizác
eszköztárba (lásd: felhasznál
olyan tömegkommunikációs eszk
zöknél, mint rádió, televízió), ugya
akkor az egymásba kapcsolódó f
mák, apró körök és keskeny vor
lak jelzik és jelentik a kapcsolód
kapcsolás, kapcsolatteremtés igény
és lehetőségét. Az áramkör fog
egybe mindazt, amit a festő el ak
el tud mondani a számára így
tező világról, egybe fogja a művé
eddigi periódusaiban hangsúly
motívumokat, melyek mindig önm
gukban is hordoztak jelentéstart
makat. Az áramkör behálózza a f
lakat, köveket, a városokat, sőt
papirusztekercseket és a különbö
emberi vagy emberre utaló figur
kat is, ezáltal mintegy röntgensug
szerű átvilágításban látjuk a dolg
kat.

A művész alaptémái megmara
tak, ám a háttérül, környezetül
egyben közegül szolgáló áramk
ezek jelentését is gazdagította, m
egy réteggel mélyítette.

Az alaptéma: a város, pontosa
ban a városok szerkezete, utak, há
falak és — még pontosabban —
falakat alkotó elemek: a kövek. Ő
településeket, ókori városok fala
és a mai városokban is jelenle
„óvárosokat" egyaránt idéznek a je
telen, vagy betűtöredékekkel meg
jelölt kősorok. A mediterrán ku
túra egykor virágzó és ma gazda
leletű helyei: Róma, Pompej, Athé
ezek áttételében az európai kultú
bölcsője: Mezopotámia, a Holt-ter
ger vidéke, Jeruzsálem és a m

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

Magyar Nemzet

1021

Kass János illusztrációja Jósika Miklós A csehek Magyarországon című romantikus történelmi regényéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

ség!

Nemcsak
lékvédelem,
a magyar
vonzó látniv
na az ismét
révén.

Zákonyi Ferenc
Balatonfüred

kell,
iszta Budapestért

eldobott papírdarabért, cigarettavégért, kutyáknak a járdán engedett piszkításáért a helyszínen, előre kinyomtatott, tömbből kitéphető, sorszámozott nyugta ellenében, minden adminisztráció, igazoltatás nélkül bírságoljanak.

Hasonló bírsággal sújtandó — kivétel nélkül — minden ingatlan tulajdonosa vagy megbízottja, kezelője, ahol a járda reggel 7 óráig nincsen kellően eltakarítva. Tudom, hogy ez utóbbinál nehézségek vannak a házfelügyelői fizetések rendezetlensége miatt, ezt azonban mielőbb meg kell oldani.

Első a szemétmentes utca és csak ez után van értelme azt felvirágozni.

Nem kevésbé fontos a társadalmi nevelés. A nevelést e tekintetben már az óvodában el kell kezdeni és folytatni az iskolákban is. Hatásos plakátok, a napi bírságolások számának bemondása a rádióban, a szemetelés, cigarettavég eldobás következményeinek (szemét, bírságolás) bemutatása a televízióban — ezek vezetnének eredményre társadalmi úton.

A társadalmi rendőröknek tömegét kellene alkalmazni ahhoz, hogy az akció eredményes legyen. Talán sok munkabíró nyugdíjas is jelentkezne.

Dr. Cs. M.

Vannak azonban esetek, amelyek már túlkívánkoznak a mosolygás és mosolyogtatás határán. A belkereskedelem vezető szerveinek (elsősorban a minisztériumnak) van arra hivatott szerve, amely megállapíthatja, hogy az óriási, s a vevőnek áttekinthetetlen hálózatban — a bolti eladótól és a boltvezetőtől egészen a termelés és az import kapcsolatáig — hol és ki a felelős egy-egy krónikus áruhiányért. És természetesen felmerül a kérdés: vajon ezek az illetékes felsőbb szervek kikutatták-e és felelősségre vontak-e a vétkes egyéneket, akik nyilván igyekeznek megbújni a nagy hálózatban s a felelősséget magukról elhárítani.

Szárazelem hiánya már több ízben előfordult a boltokban, de ennyi ideig, mint most a 9 voltos elem hiánya, emlékezetem szerint még nem tartott.

A boltok százával vagy tán ezrével árusítanak olyan készülékeket, amelyek csak ilyen elemmel működnek. A vevő, aki ilyen készüléket vásárolt, s aztán nem tudja használni, mert a boltok nem törődnek az elemutánpótlással, érthetően becsapottnak érzi magát. Ezért ez a hiánycikk ügy *társadalmi felelősség kérdése.*

Ezért volna nagyon jó, ha az illetékes felsőbb szerv tájékoztatná a nyilvánosságot az áruhiányért felelős személyek felkutatásáról és felelősségre vo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

(Magyar Hírlap

Kass János grafikus-
művész

1021

Konferencia Moszkvában

Jobb, szebb gyermekkönyveket

Másodévenként, minden páratlan évben, Pozsonyban rendezik meg a nemzetközi gyermekkönyv-biennálét, a BIB-et. Legutóbb 1971-ben mutatták be a szlovák fővárosban a világ minden tájáról beérkezett szép gyermekkönyveket, s a könyvekben levő illusztrációk eredeti rajzait. A biennálén nemzetközi zsűri bírálja el a kiállított műveket, s a fődíj, az *Aranyalma* mellett több kitüntetést osztanak ki. A magyar kiadványok mindig sikert arattak a pozsonyi bemutatókon. Így 1969-ben *Kass János*, 1971-ben pedig *Würtz Ádám* kapott kitüntetést rajzaiért.

Húsz nemzet képviselői

Néhány nappal ezelőtt érkezett haza Moszkvából Kass János, a kitűnő grafikusművész. Würtz Ádám társaságában részt vett azon a konferencián, melyet a jövő évi biennále elvi és gyakorlati előkészítésére a nemzetközi rendező bizott-

Kazanyi kandúr a XVIII. századból. — Illusztráció egy szovjet mesekönyvből.

ság megbízásából hívott össze a szovjet képzőművészek szövetsége. A megbeszélésekről Kass János a következőket mondotta:

— A moszkvai gyermekkönyv-konferencián húsz nemzet képviselői vettek részt: könyvkiadók, írók, lektorok, rajzolóművészek. Tizenkét előadás hangzott el, diapozitívek és kisfilmek vetítésével élénkítve. A szovjet képzőművészek szövetsége a konferencia alkalmából kiállításon mutatta be a biennálékon kitüntetett könyveket és rajzokat, továbbá a szovjet gyermekkönyv-kiadás eredményeit. Mind a konferencia, mind a kiállított alkotások nagy érdeklődést keltettek a szovjet fővárosban, a sajtó részletesen ismertette az elhangzott előadásokat és javaslatokat.

— A konferencia érthetően hangsúlyozta *a gyermekek részére készülő kiadványok kiemelkedő szerepét az új nemzedék nevelésében.* A tudományok és a technika mai gyors fejlődése arra készteti a fiatalok számára készülő könyvek íróit és kiadóit, hogy szinte folyamatosan informálják a felnövő nemzedéket a modern élet új jelenségeiről. A klasszikus mesevilág is kitágul, új didaktikára van szükség az óvodáskortól a kamaszkorig. A modern gépkorszak csodáit, a közlekedés átalakulását be kell építeni a nevelésbe. Ezt kell elősegítenie a könyvkiadásnak is, régi és új eszközökkel, játékosan, népszerűen, vonzóan. Ha emellett azt is tudomásul vesszük, hogy az *elmaradott országokban* sok millió analfabéta él, akiknek többsége a közeli években vagy évtizedekben remélhetőleg elsajátítja az olvasás tudományát, akkor reájuk, az ő nevelésükre is gondolnunk kell. Ezek új igények és új feladatok.

Nemzetközi összefogás

— Ezekkel a kérdésekkel is foglalkozott a konferencia a biennále előkészítésével kapcsolatban, rámutatva arra, hogy *növelni kell a biennálén részt vevő nemzetek számát, bevonva az ún. harmadik világ népeit is,* emelni kell a koprodukciók számát, nemzetközi összefogással segítve elő az új nemzedék nevelésére kiható könyvek kiadását. Jó és jobb, szép és szebb, olcsó és még olcsóbb könyvekre van szükség — állapították meg a nemzetközi tanácskozáson. Erről tájékoztatták az UNESCO-t is.

— A felszólalások közül mindenekelőtt az olasz esztéta, *dr. Carlo Poesia* előadását emelném ki, aki dicsérőleg hangsúlyozta a szocialista államokban megjelent gyermekkönyvek fejlettségét, majd arra hívta fel a figyelmet, hogy a tankönyveket is megnyerő külsővel, színes illusztrációkkal kell élénkíteni. A svájci könyvkiadást képviselő *Hürlimann* asszony elmondotta, hogy hazájában minden évben külön díjjal tüntetik ki a legszebb gyermekkönyv alkotóit. Értékes tapasztalatokat közölt a szovjet *dr. Ella Gankina*, a nigériai *Josef Grillo* és a lengyel *Danuta Wroblewska*. A pozsonyi rendező bizottság képviseletében *Dusan Roll*, a biennále titkára jelent meg.

A biennále fontossága

Kass János végül a pozsonyi biennále fontosságát hangsúlyozta. Évente mintegy tíz nemzetközi grafikai bemutatót rendeznek a világ különböző városaiban, Bolognában például a gyermekkönyvek kiállítását tartják, de ez elsősorban üzleti célú rendezvény, a kiadóvállalatok találkozója. A pozsonyi biennále viszont mindenekelőtt *gyermekeink nevelését, a kiadványok tartalmi és formai színvonalának emelését* segíti elő. Ezért számíthat a magyar könyvkiadók és rajzolóművészek fokozott részvételére, közreműködésére is.

F. L.

A „fekete kontinens" ébredő óriása

Nigéria a konszolidáció célegyenesében

ALIG HARMINC HÓNAPPAL a pusztító polgárháború befejezése után Afrika legnépesebb (66 millió lakosú) és természeti adottságai folytán egyik leggazdagabb országa, Nigéria, minden jel szerint főnixmadárként *újjászületett romos hamvaiból.* Nem hegedt még ugyan be minden sebe, de a nem oly távoli és fájdalmas múltra való visszaemlékezést ma már csaknem mindenki — ki ösztönösen, ki tudatosan — meddőnek és kerülendőnek érzi.

Mindebben nagy szerepe volt és van a *Jakubu Gowon* tábornok vezette katonai kormányzatnak. Az ibo törzsbeli nigériaiak imperialista mesterkedésekkel szított biafrai szeparatista kísérletének 1970 januárjában történt felszámolása után a kormány ugyanez év őszén meghirdette az ország újjáépítésének nagyszabású programját A Gowon államfő által akkor beterjesztett *kilencpontos terv* egyebek között a nemzetgazdaság fejlesztésének négyéves tervét, a pénzügyi és adóreformot, az új alkotmány előkészítését, a politikai pártok szabad működését, a parlamenti választások előkészítését, és a korrupció elleni erélyes harcot irányozta elő. *„Be kell bizonyítanunk a fekete ember rátermettségét arra, hogy felépítsen egy olyan egységes, erős és modern államot, amely minden polgárának garantálni tudja a nemzeti egyenlőséget és az egyén méltóságát"* — összegezte Gowon tábornok az új kurzus célját.

A kormány erélyesen fellépett az ellen, hogy a pártütők hírébe keveredett, ibo törzshöz tartozókkal szemben kollektív felelősségre vonást, illetve megtorló intézkedéseket alkalmazzanak. Ezzel meggyorsította a vállalkozó szellemükről ismert ibók újraintegrálódását az ország gazdasági életébe. A polgárháború viharа során elhagyott *ingatlanaikat, üzleteiket visszakapták* az ibók, és fokozatosan posztokat biztosítanak nekik az állami adminisztrációban is. A nemzeti megbékélés szelleme állandóan teret nyer.

MINDENÜTT ÉSZLELHETŐ a kormány kívánsága, hogy Nigériából egy „új országot" teremtsen. Ez egyrészt az államélet „nigerizálásában", másrészt pedig azoknak a tendenciáknak az erősödésében nyilvánul meg, amelyek a neokolonializmus vágányáról *a nem kapitalista fejlődés útjára* való átállást célozzák. A „nigerizálás" jegyében történt, hogy az egykori brit gyarmatosítók örökségét megszüntetve a közlekedésben immár a „jobbra hajts" az érvényes, s a brit font sterling bonyolult váltópénzrendszerét követő eddigi pénzt a tízes rendszeren alapuló új nemzeti valuta, az 1,40 dollárt érő *nair* váltotta fel. Az állami szektor erősítésének a szándékára utal, hogy a kormány bejelentette: felvásárolja a külföldi tulajdonú vállalatok részvényeinek 55, a hazaiaknak pedig 35 százalékát. Más afrikai országoktól eltérően, Nigéria egyik specifikuma, hogy komprádor burzsoáziáján belül „fekete tőkések" is vannak. Bankok, gyárak, [illegible] olyanok

millió dolláros háborús adósságának a teljes kiegyenlítését, és ezen felül a jelenleg 420 millió dollárra becsült devizatartalék kialakítását. Az idén másfél milliárd dolláros olajbevételekre számítanak. Ez lehetővé teszi, hogy a jövő évi költségvetést az afrikai viszonylatban példátlanul magas, 3,5 milliárd dollárnyi összegben tervezzék meg. Nigéria megnövekedett *nemzetközi hitelképességét* bizonyítják tavaly kapott külföldi kölcsönei: Kanada 20, Nyugat-Németország 14, Nagy-Britannia 38, Franciaország pedig ugyancsak 20 millió dollárt nyújtott. A lagosi kormány nagy figyelmet fordít *a szocialista országokkal* fennálló gazdasági kapcsolatainak fejlesztésére is. A „listavezető" természetesen a Szovjetunió, amely a polgárháború idején a nigériai egységtörekvéseket képviselő, jelenlegi kormányt támogatta, most pedig számos területen segítséget nyújt az ország gazdasági önállósulásához. Fejlődnek a hazánkkal fennálló gazdasági kapcsolatok is, amelyeknek egyik szép eredménye a Nigériában működő vegyestulajdonú *gyógyszergyár.* Mindkét részről érdeklődés tapasztalható az árucsere és a kooperáció bővítése iránt.

TERMÉSZETESEN az nem mondható, hogy a nigériai újjáépítés folyamata zökkenőmentesen halad. Jó néhány régi és a dinamikus fejlődésből adódó új problémával is meg kell küzdenie az országnak. Politikai téren *a törzsi rivalizálás* még mindig gondot okoz, és az etnikai egység problémáját korai lenne még levenni a napirendről. A gazdasági fejlődés még nem csökkentette a *szociális feszültséget.* A kormány minden erőfeszítése ellenére a nigériai közélet rákfenéje, a *korrupció,* csak részben kényszerült meghátrálásra. Nagy pénzügyi megterhelést jelent az átszervezett, *250 ezer főnyi hadsereg* fenntartása. A nemzeti összterméknek évi 6,6 százalékos növekedését előirányzó négyéves gazdasági terv egyik gyenge pontja a mezőgazdaság korszerűsítését célzó beruházások alacsony hatásfoka. (Tavaly például az e célra szánt 60 millió dollárból csupán 20 milliót realizáltak.) A mezőgazdasági hozamok alacsony szintje — tekintettel a magas népszaporulati rátára — súlyos következményekkel járhat; különösen azért, mert a lakosság 75 százaléka ma is a mezőgazdaságból él. A gazdaságépítő munkára fékezőleg hat az infrastruktúra fejletlensége, különösen az *úthálózat hiánya.* Egyetlen köves út sem köti össze az északi tartományokat a tengerparttal, emiatt az ottani állattenyésztők lábon — és persze, tetemes súlyveszteséggel — kénytelenek szállítani gulyáikat a nagyvárosok piacaira. Problematikusnak ígérkezik a kormány terve, hogy 1976-ig bevonja az oktatásba a mintegy *20 millió tankötelez* gyereknek a felét. Az oktatásügyi minisztérium már közölte, hogy képtelen biztosítani az ehhez szükséges 125 ezer tanítót, és megkétszerezni a tantermek számát.

E NEHÉZSÉGEK ELLENÉRE, valamennyi Nigériában járt külföldi megfigyelő egyetért abban, hogy az ország [illegible] *az optimizmus dominál.* A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1972 OKT 15

Kass János

VESPOLC

1021

Kass János illusztrációja Jósika Miklós A csehek Magyarországon című romantikus regényéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

A Magyar Nem

Az erdők szabadságáért

A Magyar Nemzet augusztus 25-iki számában cikk jelent meg az *„Erdők szabadságáért"* címmel. Írója, dr. Pápa Miklós augusztus 21-én kereste fel gazdaságunkat a természetbarátok nevében. Elmondta, hogy az erdős gödöllői táj a főváros természetes üdülőkörzetének kínálkozik, és az erdőgazdaság ezt tilalmi táblákkal, kerítésekkel zárja el a nagyközönség elől.

Az erdők több oldalú hasznosítása ma világprogram, ezen belül az üdülés, fatermesztés, vadgazdálkodás, mellék- és kisegítő üzemágak stb. csak úgy valósíthatók meg, ha ezek mindegyike az adott körülmények között a legnagyobb haszont adja. Ezt diktálja a közgazdasági szemlélet. *Feltétlenül korlátozásokat kell alkalmazni az egyik, vagy másik hasznosítási irányzat érdekében.* Az erdőtörvény vonatkozó paragrafusai szólnak is ezekről a korlátozásokról, ugyanakkor az *üdülés*, mint egyik hasznosítási ágazat nincs sértve. Soha nem fordított a magyar állam a közjóléti üdülőerdők fejlesztésére annyit, mint éppen most. 120 millió forintot költünk 5 évenként a parkerdő-gazdálkodásra. 50 városnak készült el a zöldövezeti programja, hét nagyobb régiónak készült el a fejlesztési terve, úgymint: Balaton, Nyugat-Dunántúl, Velencei-tó, Mátra, Bükk, Pilis, Börzsöny, melyeket milliós számban látogatnak. A Pilisen és Börzsönyön tozataként, egy-egy ország nemzeti kincsének, vadállományának védelme érdekében.

A *kerítéstelepítés* nekünk, erdészeknek, vadászoknak legalább olyan fájó (anyagilag is), mint természetbarátainknak. Ezzel a szükséges rosszal sajnos hazánk valamennyi erdőgazdasága küzd, kisebb-nagyobb mértékben. A rádió, a napilapok, szakfolyóiratok napjainkban sokat foglalkoznak a vadkár kérdésével. A nagyüzemi gazdálkodás, az egyre növekvő termésátlagok, az óriási összefüggő táblák, a vegyszeres ápolás szinte háborítatlan nyugalmat biztosítanak a nagyvadnak az egész tenyészidényben. Társadalmi rendünk pedig megköveteli az okozott kár megtérítését, mely olyan összeg, amelyet ma senki sem tud évről évre kifizetni, arról nem is szólva, hogy tudatos károsítás lenne egy már megtermelt értéket vadkár miatt és kerítés híján tönkre tenni. Marad tehát a szükséges rossz, a kerítés, melyen azonban kapuk is vannak, amelyek mindenkor nyitva állanak barátaink előtt. Erdőgazdaságunk nem zárkózott és nem zárkózik el a jövőben sem a *szervezett látogatás* elől. Senki elől nem akarjuk elzárni erdeinket, szívesen, örömmel segítünk, ha igénylik. Így a magyar természetbarátok népes tábora mindenkor szívesen látott vendég, mely *szervezetten* hasznos, önzetlen barátként dolgozik együtt az

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Kass János

1972 SEP 18

1021

Grafik von János Kass

Der Leiter der Kulturspal
sich immer in einer schwierig
Mitarbeiter einer deutschsprac
rischen Zeitung muß er all
entscheiden, was aus der Ku
Nation auch für die weite W
teresse sein könnte. Was dar
portfähig" und was kann nur
Anspruch auf Interesse erhebe
Woche muß die BR beispiel
ständig zunehmende Verlagswesen Ungarns auf der Frankfurter Buchmesse repräsentieren. Auf meinem Tisch liegen lange Verzeichnisse der Publikationen. Wenigstens einmal muß ich an die tausend Buchtitel durchblättern, um feststellen zu können: dieser geht, jener nicht, mit der Rezension dieses Werkes könnte ich dem Autor, dem Verleger oder auch dem Leser einen bescheidenen Dienst erweisen, während ich mit dem anderen lediglich die Informationsmenge vergrößern könnte, von der diese alljährliche große Bücherschau ohnehin überflutet ist. Ich mußte also mir selbst eine wichtige Frage stellen und unterdessen — auf Ungarisch — auch die Meinung der fremdsprachigen Verleger oder der verantwortlichen Leiter des Büros für Urheberrechts, des Artisjus, einholen. Was kann also Ungarn und darüber hinaus meine Zeitung dem breiteren internationalen Leserpublikum anbieten? Gibt es ein Rezept der Auswahl? Natürlich gibt es keines. Lediglich Instinkt, Erfahrung und eine gewisse Orientierung können die Fehlerquelle meiner Arbeit vermindern. Und dennoch habe ich das Gefühl, die Entscheidung ist gar nicht so schwierig. Was die weite Welt an Literatur und Wissenschaft gleichermaßen interessiert, das sind Werke, die das Ungarn von heute richtig repräsentieren. In dieser Definition bedeutet das Wort „Heute", daß mein Land als Mitglied einer großen, internationalen Gemeinschaft einen neuen sozialistischen Staat aufbaut, indem es seine nationalen Eigenschaften und Fähi-

Tätigkeit der Wirtschaf
vereinigung unter Beteiligu
von ausländischen Firm
an. Aufgrund der Unterbr
tung des Außenministeriu
faßte die Regierung ein
Beschluß über *die Zusa*
mensetzung der an d
27. Sitzungsperiode d
UNO-Vollversammlung te
nehmenden Delegation U
garns, in dem die Prinzipi
deren Tätigkeit festgele
wurden und auch über d
Teilnahme der Jahresve
sammlung 1972 der Intern
tionalen Atomenergiekor
mission entschieden wurd

Die Tageszeitung *Népsz*
va (10. Sept.) schrieb vo
Bericht des Zentralamtes fü
Statistik über die erste Häl
te des Jahres, der einen

TREUEN SPIEGEL DES LANDES

darstellt. *Die Bevölkerungs*
zahl in Ungarn erreichte an
1. Juli d. J. 10 390 000. In
Ergebnis des Urbanisierungs-
prozesses wuchs die Zah
der Stadtbevölkerung weite
an: Im Vergleich zu 194
wohnten 1972 gegenüber der
damaligen 38 Prozent
schon 48 Prozent der Lan-
desbevölkerung in Städten.
Budapest hat 2 031 000, Mis-
kolc 188 000, Debrecen
170 000, Pécs 156 000, Szeged
131 000, Győr 108 000 Bewoh-
ner. Die Geburtstrate weist
unterschiedliche Tendenzen

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV
Napjaink

Kass János
1021

A NŐ

KASS JÁNOS RAJZA

TANULMÁNY

GACS GÁBOR RAJZA

Gacs Gábor kiállításához

Miskolcon, a József Attila Klubkönyvtár kiállító helyiségében nyílt meg a könyvtár grafikai és illusztrációs kiállítássorozata keretében Gacs Gábor grafikusművész tárlata. A megnyitón Csohány Kálmán mutatta be a művészt és munkásságát az érdeklődő közönségnek. Alábbiakban Csohány Kál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
84 SEP 15

Északmagyarország

Kass János grafikus-

Kezdés: 4 órakor

Kiállítás

Miskolci Galéria: Kass János grafikusművész kiállítása. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Miskolci Képtár: Magyar festészet a XX. században. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Amatőr fafaragók kiállítása az ifjúsági házban. Megtekinthető egész nap.

Berecz András festőművész kiállítása a Sárospataki Galériában. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Református egyházi gyűjtemény kiállítása az avasi harangtoronyban. Megtekinthető egész nap.

Jubileumi kiállítás az egyetem könyvtárában. Megtekinthető egész nap.

Régi magyar arcképek — kiállítás a miskolci Déryné-házban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Kis Jankó Bori-emlékház Mezőkövesden. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Gacs Gábor grafikusművész kiállítása a József Attila Könyvtárban. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Kiállítás Bulgária felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából a Rónai Sándor Művelődési Központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Kovács Tibor fotókiállítása a tokaji múzeumban. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Mindezt a városi KISZ-bizottság titkára *Bástí János* mondta el, így fejezve be a történetet:

— Amikor már minden készen volt a tűzgyújtáshoz, az egyik brigád vezetője kérte: adjunk előadót is, aki beszélne Chiléről, Allende elnökről, a távoli országban kialakult mai helyzetről. Erre mi azt mondtuk: legyetek ti az előadók. Valaki, valamelyik brigádvezető adjon tájékoztatót. Így lesz ez helyes...

Ebben maradtak. S a tábortűz köré sereglett fiatalok, a BVK műszerész üzemében dolgozó Allende-brigád vezetőjére figyeltek ezen az estén, ott a tábortűznél, fenn a hegyen, a homokbányánál.

Másnap pedig az üzemekben és munkahelyeken röpgyűléseken fejezték ki szolidaritásukat a chilei néppel.

KÁZSMÁRK FELETT

A főútvonaltól egy kicsit távolabb, dimbes-dombos vidékre települt község

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Délmagyarország (Szeged)

Kass János

1021

SZOMBAT, 1974. AUGUSZTUS 10.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK 1974

János vitéz. Előadás a Dóm téren este 8 órakor.

XV. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum képtárában, szeptember 16-ig.

Fotóklubok X. Szegedi Szalonja. Fotókiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám Shakespeare-illusztrációi, kisplasztikák, plakettek, érmek. Kiállítás a Képcsarnok bemutatótermében, augusztus 15-ig.

Szeged környéki népélet, tékák, ládák, szőrhímzések. Néprajzi kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kokas Ignác festőművész kiállítása a November 7. Művelődési Központban, szeptember 1-ig.

Mészáros Dezső szobrászművész szabadtéri szoborkiállítása a Móra-parkban, augusztus 20-ig.

Melocco Miklós szobrászművész kiállítása a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 20-ig.

Móra Ferenc-emlékkiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében, augusztus 20-ig.

A tápéi gyékényszövés. Kiállítás a tápéi művelődési házban, augusztus 24-ig.

Nemzetközi motorcsónakverseny a Tiszán, délután 3 órától.

Ünnepi Hetek röplabdatorna az újszegedi kisstadionban, reggel 8 órától.

a Tiszán

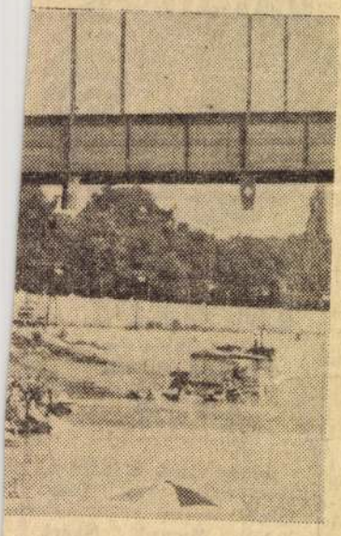

»papucsok"

a egy-két versenyzőnk ott le-
a het az 1—6. helyen, de az
sem elképzelhetetlen, hogy
- valamelyikük feláll a dobo-
- góra is.
t A szegedi nemzetközi mo-
torcsónakverseny és EB
szombaton 15, vasárnap
pedig 10 órakor kezdődik a
Tisza-hídnál.

zdődött
datorna

Nők: Jászberényi Lehel SC—Szolnoki MTE 6:0, Tokod—Székesfehérvári Volán 6:0, Szegedi Spartacus—Kisterenye 6:0, Debrecen—Kecskemét 6:0.

A mai nap érdekesebb mérkőzései: Férfiak: Mezőfi SE—Székesfehérvár, Újpesti Dózsa—Mezőfi SE, KSC—Miskolc. Nők: Jászberényi Lehel SC—Kecskemét, Debrecen—Jászberényi Lehel SC, Tokod—Kisterenye.

n!

1021

1974. IX. 14. Televizió 16,50. Ka.

Képes krónika..

- Három művész vállalkozott Shakespeare 3 szindarabjának illusztrálására. Kas János, Reich Károly és Würz Ádám .
A grafikai lapokat a Helikon Galériában állitották ki. De az illusztrációkkal diszitett kötetek is megjelentek már a könyv üzletekben.

- Kas János, a tárgyhoz szervesen ragaszkodva készitette a Hamlet kötetet.

-

- Reich Károlyt inkább a Windsori vig nők alaphangulata ihlette.

- Würz Ádám pedig lirai felfogásban készitett képeket a Szent Iván-éji álomhoz.

Kass János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP 17

Északmagyarország

Kass János grafikus művész

L? MIKOR?

Kiállítás 1021

Miskolci Galéria: Kass János grafikusművész kiállítása. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Miskolci Képtár: Magyar festészet a XX. században. Kamarakiállítás: Régi miskolci festők munkái. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Testvérvárosok nemzetközi fotoszalonja, — kiállítás a miskolci Kossuth Művelődési Házban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Balogh András festőművész kiállítása a miskolci Szőnyi-teremben. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Jubileumi kiállítás az egyetem könyvtárában. Megtekinthető egész nap.

Kiállítás a miskolci középiskolások gyakorlati munkáiból az ifjúsági házban. Megnyitás délután 5 órakor.

Kiállítás Bulgária felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából a Rónai Sándor Művelődési Központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Gacs Gábor grafikusművész kiállítása a József Attila Könyvtárban. Nyitva 12 órától este 8 óráig.

Berecz András festőművész kiállítása a Sárospataki Galériában. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Telkibányai Ipartörténeti Múzeum. Nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

Miskolci festők kiállítása a szikszói kisgalériában. Megtekinthető délután 2 órától este 8 óráig.

Rendezvény

...eség

tizenhatoson belül és a játékvezető büntetőt ítélt. Stamler a kapu bal oldalába lőtt, 2:0.

A 86. percben ismét Tiba okozott zavart a hazai védelemben. A tizenhatoson buktatták. Teuschler szabadrúgást ítélt. Tóth a sorfal fölött a bal felső sarokba csavarta a labdát, 2:1.

A hazaiak végig többet támadtak a védekezésre beállt Kohász ellen. Szerencsére támadásaik zömét középen erőltették, s a tömörülő ózdiák könnyen rombolhattak. A hirtelen és váratlan vendég-ellentámadások nem ártak szerencsével. Jók: Murányi, Fükő, Tóth.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 28.

Északmagyarország

Kass János grafikusművész

— Kass János grafikusművész kiállítása augusztus 30-án, pénteken este 6 órai kezdettel nyílik a Miskolci Galériában. A szeptember 22-ig nyitva tartó tárlatot Somlyó György költő nyitja meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kass János
TYPOGRAPHIA
Budapest
1973 JUN 1

1021

PABLO NERUDA

A

Óda a Nyomdához

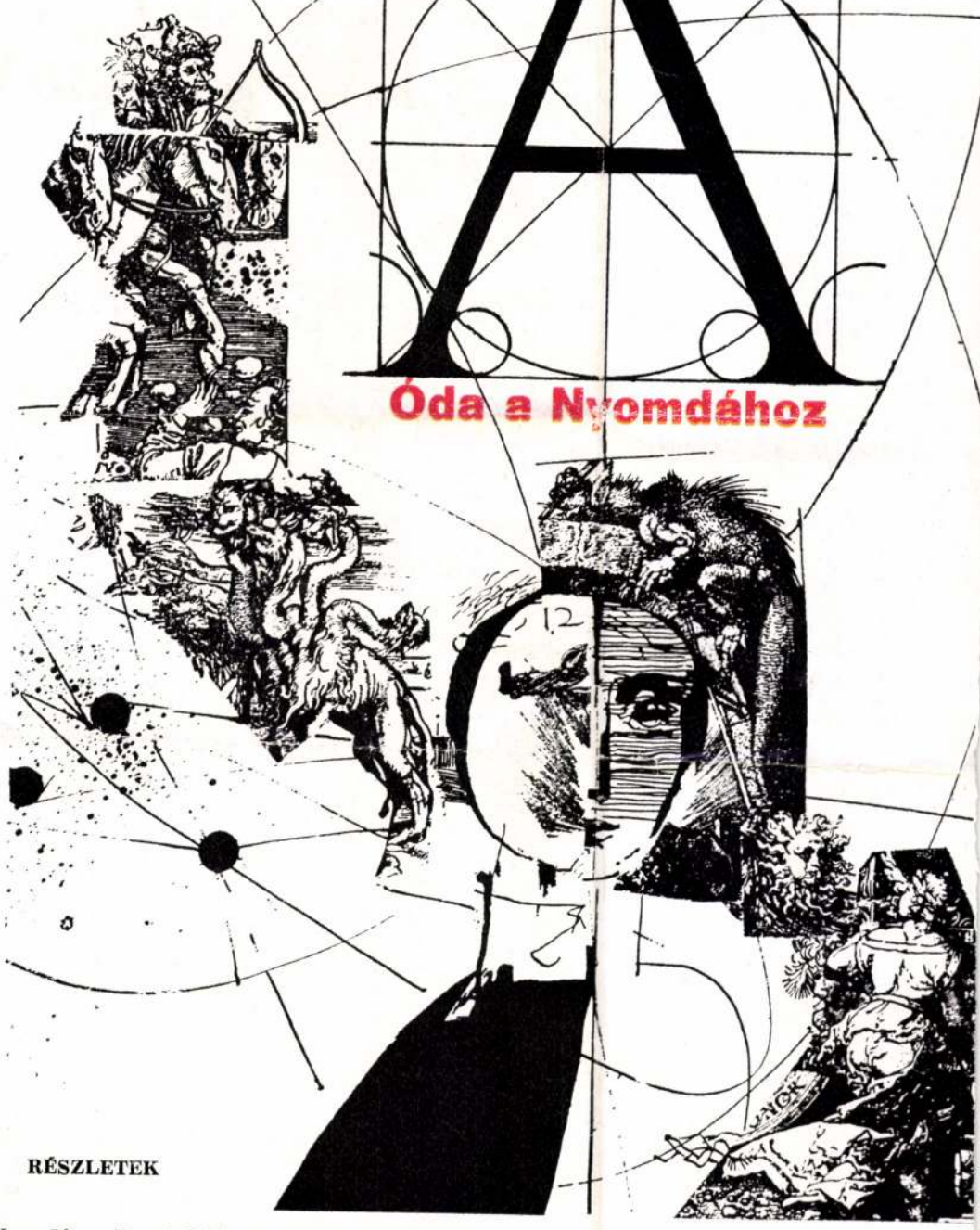

RÉSZLETEK

Kass János illusztrációja a Magyar Helikon Pablo Neruda-kötetéhez

Merőleges,
tiszta vonalba
metszett,
karcsú, komoly betűk ti,
a nyugtalanul hánykolódó
lap
közepéből
magasba
nyúltok,
akár az árboc,
algebrikus
Bodonik,
ti pontos
betűk,
finomak,
mint egy falka agár,
a mértan
fehér derékszögéhez
igazodva,
a kis vízparti műhely
gyér acéljából öntött
Elzevir
magánhangzók,
fenn Flandriában, Észak
laguna-táján,
vasmacska-jelű Aldus-
típusok,
oly szilárdak,
mint a vizekre
épült
Velence,
melynek anyai habján,
mint duzzadó
vitorla,
felhúz
a kurziv ábécé kanyarja:
már mindörökre
az óceáni
felfedezések
friss levegője
dagasztja
minden írás profilját.
Középkori kezektől
indult e hosszú útra
hogy szemedhez elérjen,
e
szép N,
ez a dupla
8-as,
ez a
J,
harmatnak s hatalomnak
e H-ja.
Így
fogtak a dolognak,
mintha lennének
foga-körme,
vaskalapácsa
a nyelvnek.
Minden betűt kivéstek,
s felállították
piciny fekete szobrát
a nagy fehér mezőben,
szirmát
vagy csillag-léptét
a gondolatnak,
mely áradó folyóban öltött
testet,
s torkolatát
az ábécé fényével
beragyogva,
a népek tengerébe ömlött.
Az ember
szeme-szíve
megtelt
betűkkel,
szavakkal és üzenetekkel,
s a kósza
vagy szüntelen szél
belekapott a
bolondos
vagy szentelt könyvlapokba.
S ez új, írott piramisok
tövében
életre keltek
a betűk,
mint kanyargó virágok,
az egész szenvedélyes
ábécé, mind a hangzók
s a konszonánsok.
Sok kis szeme
a papirosnak,
amely az emberekkel
szembenézett,
kifürkészve, mijük van,
hogy élnek s kit szeretnek,
szétszórt
kincsüket
összegyűjtve,
egyszerre kiborítva
az asztalra
a lomha bölcsességet,
akár egy pakli kártyát,
minden
titkos
termőföldjét
a századoknak,
mindent, mi dal vagy emlék,
a lázadást és
a vak parabolákat, —
egyszerre bőség
lett, teli magtár,
betűk,
betűk sora,
amely elindult,
lángolva s lángra szítva,
betűk,
melyek hajóra szálltak,
győztesen térve vissza,
betűk,
mik ébresztettek
és harcra buzdítottak,
betűk,
mik felszabadítottak,
betűk,
melyek galamb-alakban
röpültek,
vörös
betűk a hóban,
pontok és vesszők,
utak
s épületek
betűkből,
s kik felfedezték,
mit alig őrizett még
az emlék
a bőrre vésve,
mint harci dobra,
a könyvek
roppant hajóján,
a tengerre szállt,
tipográfiában
Villon és Berceo is
megérkezének.
De nemcsak
szépség volt a betű, nem:
maga az élet,
békesség volt a katonának,
leszállt a bánya
elhagyott járatába,
s a bányász
betűzte
a zörgő,
tiltott röpcédulákat,
elrejtett szívének
legbenső hajlatába,
s a szintre
felérve
más lett,
és más lett a beszéde.
Nyomda,
én
költő vagyok csak,
de te
a szellem
tömör virága,
az értelem
hírvivőinek
gyors futása,
ki sose rettensz
se tél fagyától,
se éjszakától,
te ott keringsz
mindig
az ereinkben,
és ha röptödben
olykor el is alszol
egy éjre,
a fáradtság vagy egy
sztrájk,
egy elromlott gép
idejére,
megint csak visszaszállsz
a könyvre
s a hírlapokra,
mint a madárraj,
ha hívja már a fészke.
Csak visszatérsz te
a szellem
megfellebbezhetetlen
sorába
s rendszerébe.
Betűk,
hát hulljatok tovább is,
mint pontos esők
utamra,
betűi
mindennek, ami él és
ami meghal,
betűi
a fénynek és a holdnak,
a csendnek,
a vizeknek,
én titeket szeretlek,
s nemcsak az eszmét
s a harcot
szeretem bennetek,
a mezt is,
a formát
és a zengést:
az álmok
fenséges Á-ját,
a búza és a bástya
B-it,
s az
M-et,
amelyben almaíze érzik
a te nevednek.

Fordította: Somlyó György

MŰSZAKI ROVAT

Intézet: iparágaink szakember-utánpótlása érdekében

A Könnyűipari Műszaki

Óbuda kies környezetében, a Doberdó úton emelkedik a Könnyűipari Műszaki Főiskola épületkomplexuma az impozáns tanintézettel, a legkorszerűbb diákszállóval és a rövidesen befejeződő tanműhelyi épülettel. Mögötte már a kertészek dolgoznak a hatalmas parkon. Ez tehát ideális elképzeléseket megközelítő, műszaki tanintézeti kombinát, amiről azelőtt csak tervezgettünk.

Korunkra, pontosabban napjainkra jellemző, hogy a képzés, a kutatás és a tudományos munka népgazdaságunk fejlődési folyamatában elérte a termelési tényezők jelentőségét. Nyilvánvaló, hogy a gazdasági fejlődés, a termelékenység növelése és az életszínvonal emelése elképzelhetetlen a képzés fejlesztése nélkül.

Új típusú tanintézet — öt szakon

A felszabadulás után hazánkban a könnyűipar a nagyiparrá való fejlődés irányában halad. Ezt a fejlődést előrelendítette az utóbbi évtizedben kibontakozó automatizálás és elektronizálás. Az új technológiai eljárások, bonyolult gépek, gépsorok és műszerek alkalmazása széles körű általános műszaki, szakmai, elméleti és gyakorlati tudást, komoly felkészültséget követel. Ilyen vezető szakemberek képzésére létesült a Könnyűipari Műszaki Főiskola, amely lényegében teljesen új típusú tanintézet, és a következő öt szakra oszlik: nyomdaipari, papíripari, továbbá textiltechnológiai, ruhaipari, bőrfeldolgozó ipari.

Előbb ismerkedjünk meg azzal, ami az összes könnyűipari szak számára közös jellegű. Mint általában a főiskolákon, a felvételnek itt is előfeltétele az érettségi bizonyítvány. Ezzel kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy a szakközépiskolai reform kiváló szakmai előkészítési lehetőséget biztosít a főiskolára készülőknek is. A régebbi rendszerű szakközépiskola helyett nagy gonddal kialakított új típusú szakközépiskolák, így 1971 őszén indult nyomdaipariak is oktató-nevelő munkájukkal, újonnan kidolgozott tananyagokkal szervesen kapcsolódnak a műszaki főiskola feladataiba.

A főiskolai oktatás tulajdonképpen hármas, vagyis kombinált módszer szerint folyik: nappali, esti és levelező tagozaton. Amíg a nappali tagozaton a főiskolai hallgatók számára a tanulmányi idő három év, addig a másik kettőnél négy év. A levelező tagozatosok, akiknek egyedül kell megbirkózniuk az anyaggal, évenként háromszor háromnapos konzultáción vesznek részt.

A nappali tagozatos hallgatók laboratóriumokban, technológiai és gépi kísérleti termekben és üzemekben sajátítják el a gyakorlati munkát. Tanulmányaik befejezése után a hallgatók államvizsgáznak és emellett az utolsó szemeszterben elkészítik a szakdolgozatot. Ezzel bizonyítják, hogy a szakmai tárgyakban elsajátított ismereteket a gyakorlatban önállóan tudják alkalmazni. Az államvizsga sikeres letétele után a végzett hallgatók üzemmérnöki oklevelet kapnak.

A nappali tagozatos hallgatók tanulmányi ösztöndíjban és szociális támogatásban részesülhetnek. Lehetőségük van arra, hogy üzemekkel, vállalatokkal társadalmi ösztöndíjra szerződést kössenek. Igénybe vehetik a kedvezményes étkezést, a diákmenzát, és ami különösen előnyös, a vidéki hallgatók nagy része a főiskola kollégiumában lakhat négyszemélyes, korszerűen felszerelt szobában. A főiskolán tudományos diákkörök működnek, ahol a tanszékek vezetésével a hallgatók az érdekesebb szakmai kérdések mélyebb elemzésével elmélyülten foglalkozhatnak.

A nyomdaipari tanszék

Itt folyik a nyomdamérnökképzés, ami lényegében középszintű vezetőképzés, elsősorban a főművezetői, művezetői, termelésirányítói, üzemegységvezetői feladatok ellátására. A nyomdaipari szaknak két ágazata van: 1. formakészítő, 2. nyomtató és kötészeti ágazat.

A tanmenet anyagát tudományos és szakmai alapossággal dolgozták ki. Célszerűségi szempontból logikus, hogy vannak olyan tárgyak, amelyeket mindkét ágazatban, és olyanok, amelyeket csak az adott szakágazatban oktatják. Így mindkét ágazat hallgatói tanulják az üzemgazdaságtant, a szakmai kémiát, az anyag- és gyártmányismeretet, a színtant és a színmérést, a nyomdaipari elektrotechnikát, valamint a munkaszervezési és vezetési kérdéseket. Most pedig nézzük, hogyan oszlik meg a tananyag külön-külön a két nyomdaipari ágazat számára.

A formakészítő ágazat tananyaga a következő: reprodukciós fényképezés, nyomóformakészítés, nyomtatás és kötészet. A műhelygyakorlatok során szedéssel, reprodukciós fényképezéssel, klisékészítéssel, ofszet és mélynyomó formakészítéssel foglalkoznak.

A nyomtató és könyvkötő ágazat tananyaga: mindhárom fő sokszorosító eljárásból (magas-, mély- és síknyomás) nyomtatás és kötészeti technológia. Ezenkívül a hallgatók megismerkednek a nyomóformakészítéssel is, mint ahogy a formakészítő ágazatbeli hallgatók sem nélkülözhetik a nyomtatás és a kötészet elméleti és gyakorlati ismereteit.

A szakmai tananyagon kívül a hallgatók úgynevezett közismereti, általános tárgyakat is tanulnak: matematikát, fizikát, gépészetet, géprajzot, üzemgazdaságtant és természetesen nem hiányozhatnak a társadalomtudományi ismeretek sem.

*

Amint említettük, a Könnyűipari Műszaki Főiskolán papíripari tanszék is működik. Itt képezik ki a papírgyártó és papírfeldolgozóipari üzemmérnököket. A papíripari tanszék működésének ismertetésével külön cikkben más alkalommal kívánunk foglalkozni.

A tantestület

A Könnyűipari Műszaki Főiskola főigazgatója, egyúttal a papíripari tanszék vezetője: dr. Vámos György. Mivel a főigazgatói teendők miatt erősen igénybe van véve, ezért állítottak oda tanszékvezető-helyettest is, dr. Erdélyi József vegyészmérnök személyében. Ömellette két tanársegéd működik: Kutasi Tamás vegyészmérnök és Sámuel Zsuzsanna vegyipari gépészmérnök.

A nyomdaipari tanszék vezetője dr. Gara Miklós, a kémiai tudományok kandidátusa. Egyúttal ő tanítja az anyagismeretet, a kémiát és a színtant. Két tanársegédje a moszkvai nyomdaipari főiskolán szerezte a nyomdamérnöki oklevelet: Boncza Gábor a reprodukciós fényképezést, Rácz Károly pedig a nyomtatást oktatja. Kozma Jenő a nyomóforma-készítést tanítja. Emellett egész sor külső előadója is van a nyomdaipari tanszéknek, mind ismert, neves gyakorlati szakembereink: dr. Bach István, Benyák Ferenc, Búzás Ferenc, Draschitz Rudolf, Fodor László, dr. Gáti György, Haiman György, Jáni István, dr. Lovász Kálmán, Monori István, Stáhl Endre.

Iparági összefogással

A főiskolai épületben a tantermeken kívül laboratóriumok is vannak. Így a nyomdaipari tanszékhez tartozik a formakészítő laboratórium és a színtani laboratórium. Felszerelésük a legkorszerűbb. Jólesett hallanunk Gara Miklós tanszékvezető tanártól, hogy a Nyomdaipari Egyesülés és a nyomdavezetőink is nemcsak erkölcsi, hanem jelentős anyagi támogatásban részesítik főiskolát. Így például az Egyetemi Nyomdától egy íves mélynyomógépet (palácia) kaptak. Addig is, amíg a tanműhely épület teljesen elkészül, a hallgatók az üzemi gyakorlati munka jó részét a nyomdákban végezhetik. Ezt teszi lehetővé az Akadémiai, az Ath

A főiskola épülettömbje

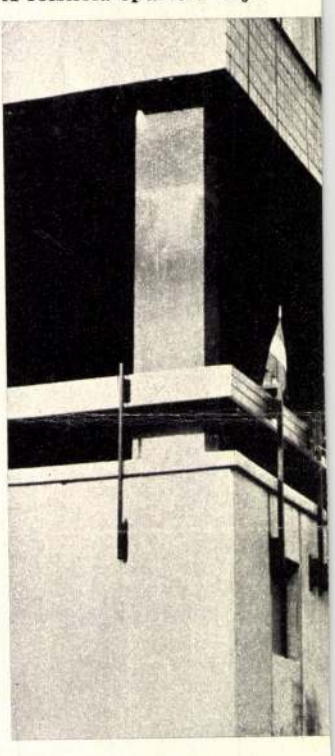

A játé

A szórakozó kártyások tö százmilliós tábora nem leb csülendő munkaalkalmat bi tosít az erre profilírozott ko szerű nyomdaipari üzemne Nem kevésbé érdekes a játé kártya története. Európáb első ízben a 14. századb bukkan fel a játékkárty nagyjában a jelenlegi fo mában és kivitelben. Korá ban ismerték már Indiában Kínában, csakhogy ezekben országokban más-más rend tetéssel.

A játékkártyagyár valósz nűleg a Közel-Keletről keri Európába. Kezdetben Olasz országban, azután Spanyol országban, majd Német- Franciaországban, Angliáb ismerték meg. Csak kevés k

75 éves szakk

A nemzetközi szaksa egyik legtekintélyesebb és le régibb orgánuma, a Gr phische Revue Österreichs évfolyamába lépett, amely szakszervezeti Grafikai Műv lődési Egyesület kiadásáb jelenik meg. Az egyesületn az 1898. évi megalakulásak csak 35 tagja volt. Mégis, lapnak már az első hár száma igen színvonalas kivit ben 48 oldalnyi terjedelemb jelent meg, ezért az osztr szaktársak körében gyors népszerű lett.

Az első világháború után Graphische Revue Österreic

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János grafikusművész

1973 ÁPR 7

Békés m. Népújság

[illegible] 13 10K körül.

— KASS JÁNOS GRAFIKUS-MŰVÉSZ kiállítása nyílik hétfőn este 7 órakor Békéscsabán, az Ifjúsági és Úttörőházban. A kiállítást Szíj Rezső, művészettörténész nyitja meg.

1011

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

1973 FEB 17

Kass János

anyának, hogy

— Mindig örülök, ha jössz. Most is nagyon örültem, hogy jöttél — mondta az öreg.

. Láttam, hogy reme-

1027

MINDENKI KÖNYVESPOLCA

Ez alkalommal egy hazai és egy francia író művét ajánljuk olvasóinknak.

MADÁCH IMRE: AZ EMBER TRAGÉDIÁJA. (Szépirodalmi Könyvkiadó)

Katona József Bánk bánja mellett Madách Imre drámája, Az ember tragédiája az, amely drámairodalmunk meghatározó művének tekinthető. De több annál, hisz Európa színpadain immáron 50 éve játszszák, keltik életre. Most az író születésének 150-ik évfordulójára újra megjelentette a könyvkiadó Kass János illusztrációival.

A tragédia az egész természeti-anyagi és történelmi világ kérdéseit szólaltatja meg, kozmikus igénnyel — természeti problematikáját az első három szín, történelmi mondanivalóját pedig a negyediktől a tizennegyedikig terjedő színek fejezik ki. Sorrendben: Egyiptom, Athén, Róma, Bizánc, Rudolf császár és Kepler Prágája, az ebből kioldódó párizsi forradalmi jelenet, London, a kapitalizmus világa, a falanszter, s legvégül a kihűlő, minden emberséget megsemmisítő, végső összeomlás jelenetei állnak.

A nagyszabású történelmi kompozíciót méltán szolgálja Madách rendkívül tömör, hangulatos, a tragikus élethelyzetet, történelmi változást érzékeltető költői nyelve.

MAUPASSANT: A SZÉPFIÚ (Európa Könyvkiadó)

A múlt század közepén 1850-ben, Franciaország egyik legvirágzóbb tengerparti tartományában Normandiában született. Gyermekéveit falun, az óceán mellett, vele egykorú paraszt- és halászfiúk között töltötte. Nyilvános írói pályája 1880-ban kezdődik, amikor Zola és barátai egy novellagyűjteménnyel tüntetnek a háború ellen, s ebben Maupassant első remekművét, a Töltött galamb című elbeszélését megjelentetik. Mint egy meteor, úgy tűnt fel Maupassant, mint egy meteor úgy zuhant le a szilaj élet, a túlhajtott munka, és egy korán szerzett, akkor még gyógyíthatatlan betegség miatt 43 éves korában.

A múlt század 80-as éveiben — a sajtó, a nagy bankok, és a gyarmatosítások aranykorában — valakinek meg kellett írnia az újkor hősének életregényét. Balzac és Stendhal mellett Maupassant Duroyban, a gátlástalanul törtető szépfiúban ábrázolta remekül, a korszak jellegzetes képviselőjét. Az írónak ez az egyetlen „jól végződő" regénye, egyben legteljesebb alkotása. Itt mutatja meg a legtökéletesebben írói képességeit itt festi le legbátrabban és egyúttal legpontosabban kora egész társadalmát. Itt találja meg nemcsak legregényesebb témáját, hanem a pontosan beleillő figurát is: a nők révén emelkedő, szerelmüket önzőn kihasználó szépfiú alakjában.

Maupassant teremtő ereje teljében hozta létre a sötét kor emberarcú ragadozójának regényét. A kor és a téma sötét, az ábrázolt világ lehangoló, de ezt az író jókedve, találékonysága, csípős iróniája feledteti.

A nagy sikerű regény Benedek Marcell fordításában jelent meg.

T. J.

ha emberek szólítjá
fel naponta. Van, ak
nevének gyorsabb fo
bet az őket körülfon
Van, aki csendese
ség szeretetét. Ilyen
Ő a fehérre mesz
gét, őszinte légkörét
Molnár Ferenc: L
zőjében beszélgetünk. Jelmezben kortyolgatja a limonádét, csu-
pán arcáról törölte le a festéket. Ízig-vérig „hintáslegény". Nem-
csak dagadó izmai és az erre a szerepre előcsalogatott bajusza
miatt.

Ő belülről is azonosul a városligeti cselédlánycsábító külvárosi
vagánnyal.

Amikor közlöm vele, hogy tíz kérdésre kérek választ, kicsit
meglepődik. Rövid gondolkodás után nagyot szippant cigarettá-
jából, és mindenre elszánt arccal jelzi, hogy kezdhetjük.

— *1963-ban kapta meg a diplomáját a főiskolán. Ma, alig egy évtized eltelte után, miben látja a színészi munka legnagyobb nehézségét?*

— Szerencsés ember vagyok, mert eddig még mint színész nem találkoztam a kudarccal. Azt azonban ennyi év után világosan látom, hogy ezen a pályán a tehetség önmagában kevés. A bennünk rejlő képességet csak szakmai tudással lehet igazán kifejezni. Nem az a nehéz, hogy eljusson az ember egy szintre, hanem az, hogy onnan továbblépjen.

— *Mit jelent az Ön számára Mezőkeresztes, a szülőhely?*

— Tizennyolc éves koromig, a főiskolai felvételig nem jártam Budapesten. Addig csak az én szűk kis közegemben éltem. Az akkor „lefényképezett" arcok, emberi sorsok jelentik színészi munkám igazi forrását.

— *Mi ad igazi örömet Koncz Gábornak, színészi munkája mellett?*

— Gödön építettem egy családi házat, amiről csak kevesen tudják, hogy nagyon hasonlít szüleim házára. Érdekes volt édesanyám első találkozása ezzel a házzal. Először meglepődött, aztán elszörnyülködve csak ennyit mondott: „ Édesfiam! Mezőkeresztesen még az utolsónak is palával van fedve a háza..." Nem tud-

1021

Kass János grafikája

Kass János

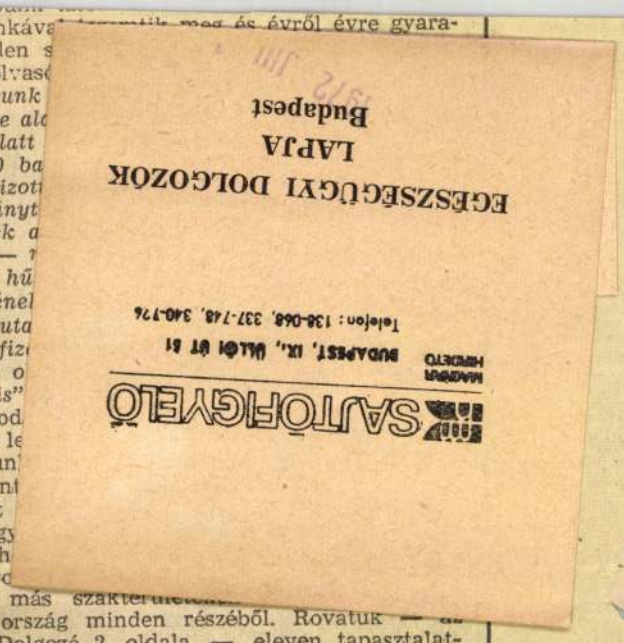

sztalatra és adatra hívták fel
ítem a legfontosabbakat:

ik a csecsemők gyógyítási ide-
ásuk.

ek száma · az utóbbi években
nűleg a bejelentési kötelezett-
dik. A viciumok száma nem
n számontartják.)

in emelkedik a koraszülések
maturusok aránya.

váratlan és hirtelen halálozás.
s és a kórházi proszektor kö-

s beszállítását, és a gyógyu-
már évekkel ezelőtt megszer-
. fővárosban sajnos, ez a mai

a késői halálozást, de — ce-
a koraszülések megelőzése.

: el — a somogyi dombvidék
ankás dombok és völgyek vál-
öld rétekkel —, egy közelmúlt-
Ebédszünetben szamócát szed-
tek a résztvevők.

em jött, ment a teremben, sen-
gbeszélés zavartalanul nyugodt
pedig a napsütötte réten meg-
tették ki az ülésen elhangzot-

rdetjük és oktatjuk, de mi ma-
s, fülledt meleg, oxigénszegény
yiak megmutatták, hogyan le-
omány dolgait kellemes, egész-
ni. Sőt, így talán még eredmé-

ez a jó gondolat figyelmet ér-

Dr. F. K.

EI KEZDEMÉNYEZÉS

Esztergomban voltak. A résztvevők közül többen már elvégezték a Marxista—Leninista Esti Egyetemet, illetve valamelyik évfolyamán jelenleg is tanulnak.

A csoportos megbeszélések az előadások után két héttel voltak, hogy a hallgatóknak és vitavezetőknek legyen idejük az ajánlott irodalom feldolgozására. S hogy ez valóban megtörtént, azt a tartalmas és élénk viták igazolták.

Vizsgakötelezettség nincs, csak a hallgatók önként vállalt kötelezettsége. Eredménynek tartjuk, hogy az első évben túlnyomó többségük ennek eleget is tett. Ez arra ösztönzi a továbbképző tanfolyam szervezőit, vitavezetőit, hogy a jövő oktatási évben hasonló vagy még jobb munkát végezzenek.

Elkészült a tanfolyam második évének ugyancsak nívós és aktuális témákat magában foglaló terve. Bízunk abban, hogy tovább bővül majd az előadók köre.

Mérlegelve az elmúlt évi munkát, megállapíthatjuk: a kísérlet bevált, céljait min-

céltudatos munkáva… …tmutik meg és évről évre gyara-
pítják, a minden s…
előfizetők és olvasó…
ményért mondunk …
nak és a megye ala…
akik egy év alatt …
megyében 2600 ba…
Pest megyei bizoti…
évi 1800 példányt…
megkétszerezték a…
alacsony volt — …
mert évek óta hű…
Somogy megyénel…
lapunkat bemuta…
1200—1300-an fiz…
hogy nemcsak o…
masan „írják is”

A ragaszkod…
hányó, mérges le…
számmal kapun…
késve vagy pont…

Az elmúlt …
több mint negy…
kérés nélkül, h…
számolók orvo…
gazdasági és más szakterületen…
ügyiektől az ország minden részéből. Rovatuk — az Egészségügyi Dolgozó 2. oldala — eleven tapasztalatcsere. Tolluk nyomán sokan megismerkednek a tőlük távoli, de azonos célért dolgozó intézményekkel, emberekkel. Az olvasók régen látott évfolyamtársaikra bukkannak a tudósításokban.

Egy újság fő feladata, lényege, a tájékoztatás. Az információéhséget kielégíteni általában nehéz, de különösen egy havi lapban. A „konkurrencia” nagy: a televízió, a rádió, a napi- és hetilapok százai ontják az eseményeket, híreket. A szerkesztés mindennapos gondja, mivel adhatunk többet náluk. Úgy gondoljuk, ha őszintén és részletesen arról szólunk, ami a házunk táján történik, ami elsősorban csak ránk, egészségügyiekre tartozik.

A televízió új orvos-nővér szállót mutat be. Jól teszi, lássa meg az ország, hogy megint egy szép létesítménnyel gazdagodtunk. Mi az öröm mellett — nem ünneprontásként, hanem feladatot jelezve — szóvátesszük ami ezzel még nem oldódott meg.

Ki mondja el, ha nem mi, hogy a lekiismeretesen, áldozatosan dolgozókon kívül vannak közöttünk felelőtlenek, anyagiasak, hivatásukkal és hivatalukkal visszaélők. Hogy a tanácstörvénynek nemcsak eredményeit, de árnyoldalait is érezzük. Hogy egyes helyeken keves a műszer, másutt viszont az intézet pincéjében kicsomagolatlanul hevernek nagy értékű gépek.

Öröm számunkra, hogy elismerik újságunk cikkeinek szerepét egy-egy fontos intézkedés meghozásában — például a nyugdíjas orvosok magángyakorlatát engedélyező rendelet megjelenésében vagy a helyettesítés rendezésében. De lehangoló kudarcok is értek bennünket. Amikor például segítő szándékú riportunk „eredményeként” az elmarasztalt főorvos (ma is az intézet élén áll), kiléptette beosztottjait az egészségügyi szakszervezetből. Vagy amikor egy felelős vezető, lapunk nyilvánossága előtt ígért támogatást a veszprémi kórházi dolgozók lakásépítéséhez, ami még a mai napig sem valósult meg.

Olykor elmarasztalnak bennünket, hogy nem írunk arányosan az egészségügyi dolgozók egyes rétegeiről. Miközben elismerjük következetlenségünket, idézzük fel az 1631-ben megjelent első újságnak, a francia Gazetta alapítójának és szerkesztőjének *Théophraste Renaud*nak (orvos volt!) szavait: „Bocsánatot kell kérnem önöktől, ha mondanivalóm és stílusom nem elégíti ki egyformán valamennyi olvasó ízlését. A katonák azt akarnák, hogy naponként egy győzelemről vagy egy bevett városról halljanak hírt, a jogászok bírói ítéleteket akarnak olvasni, a hívők hitszónokok neveit keresik, egyik olvasóm megkívánja, hogy stílusom virágos legyen, másik azt szeretné, ha olyan száraz lenne, mint a csontváz. Lehet az is, hogy itt-ott hiba csúszik be a gyors munka során. De egy dologban helytállok és semmiféle nyomásnak nem engedek; ez az igazság megírása.”

A Gazettát alapító és szerkesztő orvos egymaga volt. A szocialista sajtónak — és így az Egészségügyi Dolgozónak is sok barátja, szerzőtársa van. Az igazság megírásának a követelménye pedig, amelyet több mint háromszáz éve Renaud doktor csupán magára tartott kötelezőnek, a mi világunkban egy újság megszeghetetlen törvénye.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
PEST M
HIRLAP
1973 JAN 21
Kass János
1021

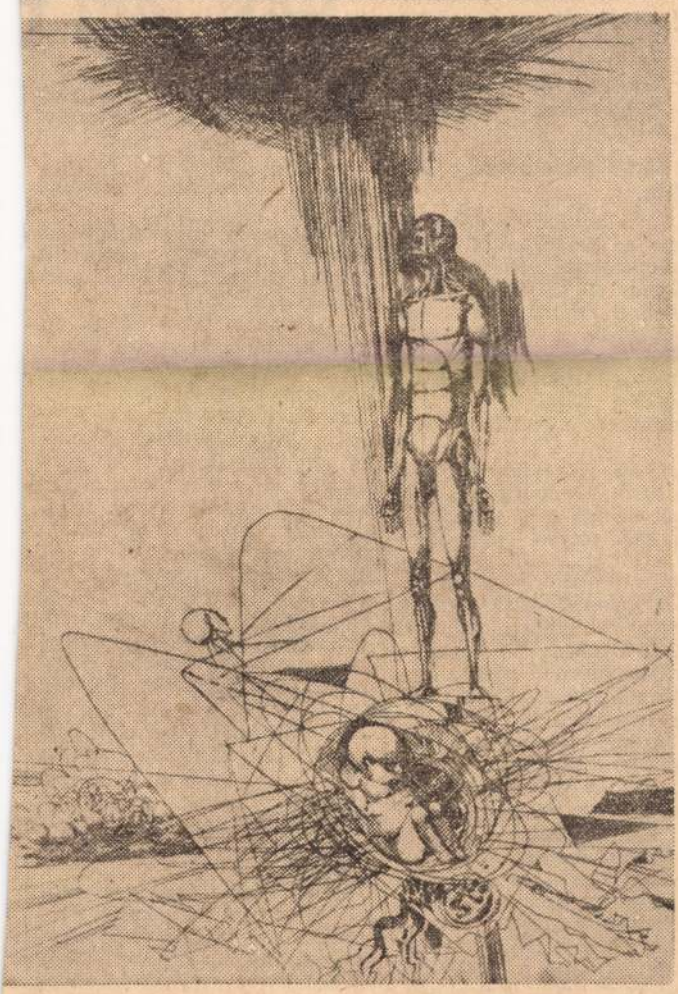

Kass János rézkarca
Az ember tragédiája XV. színéhez

Mennyi a kártalanítási segély összege január 1-től, és milyen új rendelkezések léptek hatályba az öregségi munkaképtelenségi és özvegyi járadékosokra vonatkozóan?

A kártalanítási segély öszegéről.

A kártalanítási segély havi összege a nyugdíjosztály szerint figyelembe vehető havi jövedelem 65 százaléka. Ezzel szemben a munkaviszonyban álló dolgozók a baleseti kártalanítási segélynek megfelelő folyamatos munkaviszonyuk hosszától függően 65, vagy 75 százalékos mértékben kapják.

Az új rendelkezések szerint: ha a termelőszövetkezeti tag, legalább két év óta tag, a kártalanítási segélyét — ugyanúgy, mint a munkaviszonyban álló dolgozó a táppénzt — az irányadó jövedelem 75 százalékának megfelelő mértékben kapja. Az irányadó jövedelem arra a nyugdíjosztályra meghatározott jövedelem, amelybe a termelőszövetkezeti tag a baleset (foglalkozási betegség) bekövetkezésekor tartozott.

Öregségi vagy rokkantsági nyugdíjasként elszenvedett üzemi baleset esetén a baleset (foglalkozási betegség) bekövetkezését megelőző egy éven belül a termelőszövetkezetben személyesen végzett munkán kapott részesedés havi átlaga, de legalább havi 900 forint öregségi vagy munkaképtelenségi járadékosként elszenvedett üzemi baleset esetén pedig egységesen havi 900 forint

Heti jogi t

— legalább 3 év óta megszakítás nélkül tagja a termelőszövetkezetnek,

— a 70. (nő a 65.) életévét betöltötte (öregségi járadék) vagy

— teljesen munkaképtelen, vagyis I., vagy II. csoportba tartozó rokkant (munkaképtelenségi járadék),

— és számottevő jövedelme (nyugellátása, keresete) sem a termelőszövetkezeti tagnak sem a házastársának nincs.

A szakszövetkezeti tag járadékra jogosultságának feltételei szigorúbbak, mert a jogosultság általában ötévi olyan szakszövetkezeti tagság fennállásától függ, amelyre a szakszövetkezet tag nyugdíjjárulékot fizetett. Kivételesen háromévi szakszövetkezeti tagság és nyugdíjjárulék fizetése alapján öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékot kaphat az a szakszövetkezeti tag, aki

— 1971. január 1-e előtt összes földjét közös használatba adta, és saját használatában a háztáji mértékét meghaladó földje nincs, vagy

— legalább 3 nyugdíjévet szerzett.

Ez év végéig érvényes szabályok szerint nem kaphat járadékot az, akinek vagy a vele együttélő házastársának, havi 260 Ft-ot meghaladó jövedelme (keresete, nyugellátása) van. A termelőszövetkezettől kapott juttatásokat ebbe nem lehet beszámítani.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 28

Kass János

Magyar Nemzet

1021

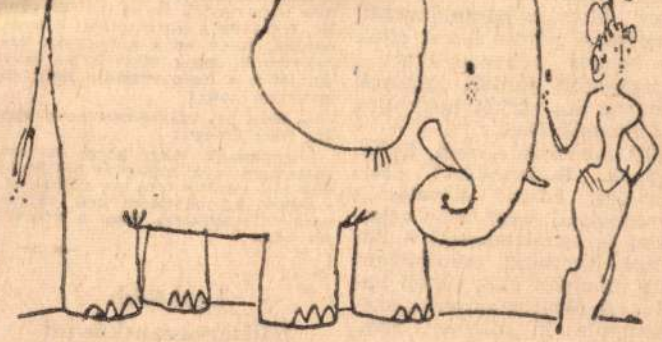

Kass János illusztrációja Karinthy Ferenc: Leányfalu és vidéke című kötetéhez, amely a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában jelenik meg a közeljövőben

os Budapestér

tára. Úttestek, amelyel
tes szegélyét a parko
miatt a csodálatos tal
pek sem tudják fe
Járdaszigetek, amelyek
rettacsikkek vastag rétege „ae-
retez". Mocskos parkoló autók,
amelyekre gondos kezek írják
rá lesújtó véleményüket...,
felszaggatott járdák, amelyek
hónapok óta várják, hogy újra
aszfaltozzák őket.

Mit tehetünk a szép, tiszta, virágos Budapestért? Hol kezdjünk hozzá? Neveléssel, bírságolással, vagy talán vakolással és aszfaltozással? A Fővárosi Kertészet emberfeletti szép munkája csak tüneti kezelés. A főváros századik születésnapja jó alkalom arra, hogy ezekkel a tünetekkel is szembenézzünk.

Velősy Béla

kalauz. Szelíden szólok, hogy ha már nem tartják be az indulás idejét, legalább a busz ajtaját kinyithatnák, hogy ne a szabadban várakozzunk, amíg elköltik az ebédet. Mire a busz vezetője imigyen leckéztet meg:

— Nem árt maguknak néha egy kis friss levegő!

Engedtessék meg, hogy magam válasszam meg, mikor és hol kívánok jó levegőt szívni. Az autóbuszt, amellyel közlekednem kell, sajnos nem válogathatom meg, a vezetőjét sem.

—a a—

Lesz több félliteres zacskós tej

A tejipar a fogyasztói igények jobb kielégítésére és ezen belül a nyugdíjasok kedvezőbb ellátása érdekében megfelelő szervezési intézkedéseket tett, melynek alapján

draizismerete

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1973 FEB
Kass János
1021

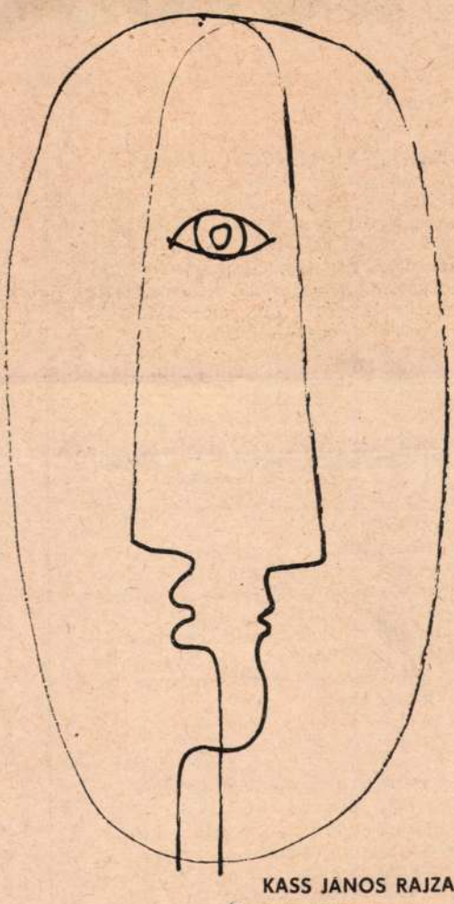

KASS JANOS RAJZA

AKÁC ISTVÁN

Zúzmara

Fák karjain tollászkodik,
házak vállára ül,
kivirágzik a drótokon,
majd észrevétlenül

a menyasszony-kert vágyait
csillaggal hinti be,
a kósza vallomású szél
halkan játszik vele. —

Gyermekkori, tűnt negatív
az udvar háttere.
Holnap talán már mást szeret
a szépség istene . . .

150 évad

Az 1843-as tűzvész adatai megdöbbentő pusztításról tanúskodnak. *Pilta Mihály* Miskolc vésznapja című visszaemlékezésében összegezi a kárt. Elégett *„1878 épület, 4 egyház, vármegyeháza, kórház, véd- és fegyintézet, 3 tanoda, s Thália felszentelt temploma"*. A károsultak megsegítésére kiadnak egy albumot *Szivárvány* címmel, korabeli költők írásaival. Köztük szerepel *Petőfi Sándor* is egy versével. A város házait gyorsan rendbe hozzák, de a színház még évek múlva is romokban hever. A régi alapokon katonatiszti szállások épülnek (a mai Déryné u. 5. sz. ház környékén). *Szemere Bertalan* megszerzi a várostól azt a házhelyet, amelyen a színház ma is áll, részvényeseket toboroz az építkezéshez, tervezőkkel tárgyal. A nemzet közben forradalomra érlelődve igyekszik érvényesíteni politikai követeléseit, s a március-elő forrongó hangulatában, 1847-ben elhelyezik ugyan az új színház alapkövét, de a forradalom bukása következtében aláhanyatló gazdasági és kulturális élet még tíz évre elodázza az építkezés befejezését.

*

Az új színházban olyan üzleties színházi gyakorlat dívik, amit a kapitalista vállalkozások hoznak felszínre. Azt az országosan is kiemelkedő teljesítményt, amit az 1823-ban megnyílt első színház nyújtott, a későbbi korok miskolci színháza sokáig meg sem közelíti. Kilényiék társulata (1828), Dérynével az élen, a város közönségét nemcsak színházi műveltségre nevelte, a nemzeti lét fontos kérdéseit is tudatosította; a *Borsod Megyei Játszó Társaság* az ország népe előtt képviselte a magyar színházkultúrát. Hová lett a sztárkultusz meghonosodásának időszakában *Czélesztinék* együttes játékstílus kialakítására való törekvése! Az új színház, a kitaposott utakat járva, másutt megunt darabokat vett át, esetleg úgynevezett „helyi szerzőkkel" kísérletezett. Első színházunk egy népi eredetű új műfajnak, a népies színműnek, ahogy ma mondjuk: *népszínműnek* is bölcsője volt.

Az operettek, a nyugatról importált bohózatok és társasági színművek divatja közepette tudjuk igazán értékelni azt a törekvést, amely a nép széles rétegeihez szóló, magyar tárgyú és ihletésű zenés vígjáték megteremtésére irányult. Olyan politikai tartalmú vígjátékéra, amely Szigligeti Szökött katonájában éri el csúcsát.

1814-ben, amikor Kolozsvár sem tudta a magyar színjátszókat a városban tartani, mert a főurak német társulatnak adják bérbe az e célra alkalmas helyiséget, *Wándza Mihály* együttese szétszéled. Egy részük Wándzával Miskolcra jön. Wándza egy kis könyvet hoz útipoggyászában, az első magyar énekes vígjátékot, ami nyomtatásban is megjelent, saját művét, a *Zöld Marcit*. Wándza tudatos rendező, aki festői tudását, írói készségét az állandó miskolci színikultúra szolgálatába állítja, egészen a színház pusztulásáig. Utána egyedül a festészetnek él.

Zöld Marci, a betyár igen népszerű lehetett, hiszen még Petőfi figyelmét is felkeltette. A betyár, szökött katona a romantikus forradalmár egyik típusa, a nép képzelete varázsolta azzá. A parádés külsőségek között színre hozott darabot, ismeret-

A Szivárvány-kolci tűzvész tak ki. Petőf még Álom cí bumban.

Nem a mi amely e kor né zengő ha operáért, a tonfürdei szí sokat. Késő ta egységbe, színiirodalm teljesen elve 1860-as évek szűkre szabo A szellemi századvégé mondhatnám

A vidéki deti művész kan szülőfö és Miskolcot *József, Lab György.*

A felépült adás bemuta fel kalauzul

Em

Ha portr mutatn násait

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973. JAN

VILÁGOSSÁG
Budapest

1021 Kass János

TIZENNEGYEDIK ÉVFOLYAM • 1973 • JANUÁR

Adam György, ...
Károly, Hahn István, K...
Lukács József (főszerkeszt...
bizottság elnöke), Munká...
Zoltai Dénes

●

A szerkesztőség munkatár...
Balázs György, Farkas J...
Lugosfalvy Ervin, Murár...
Palkó Magda

●

Szerkesztőség:
1361 Budapest V., Münnich Ferenc utca 26.
Telefon: 110-800*, 117-201

●

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
1085 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Telefon: 343-100, 142-220

●

Felelős kiadó: Csollány Ferenc

●

Terjeszti a Magyar Posta

●

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodájánál
1051 Budapest V., József nádor tér 1.
közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI. 215-96 162 péznforgalmi jelzőszámra

●

Egyes szám ára 5,— Ft

●

Előfizetési díj fél évre 24,— Ft, egy évre 48,— Ft

72.4196
Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

A címlapunkon Kass János grafikája
A hátsó borítón: Englert Judit:
Fiatal munkás

29 A. V. Lunacsarszkij: I...
Illyés Gyula: Petőfi S...

Évfordulón
30 Petőfi ● Szigethy Gáb...

Problémák
38 Etnikum? Faj? Réteg...
Adalékok a „cigányság" ...
44 Babonaság és vallás a...
Szegő László

Vita
49 Ágh Attila marxizmu...
Kálmán Endre
50 Válasz Kálmán Endr...

Árnyékok
52 Az alkoholizmus — ...

Könyvekről
58 A moustier-i ember ...
61 Az agrárkultuszok e...
63 Inkvizítorok, eretne...
64 Élni a lehetőségekk...

Versek
22 Mezei András: Kön...
22 Simonyi Imre: Ker...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Kass János
SEP. 10

1021

VASÁRNAPI KÖNYVESPOLC

A gyakorlati materializmus felé

Szabó András György tanulmányai

„Aki komolyan veszi azt a marxi tételt, hogy a néptömegek a történelem alkotói, az a történelmi szükségszerűséget nem szakíthatja el a tömegek tevékenységétől. Amikor fejlesztjük a tömegek öntudatát, összhangba hozzuk azt a létükben bekövetkezett változásokkal, akkor agitációnk csak azért járhat sikerrel, mert saját helyzetük szükségszerű konzekvenciáit, nem pedig valami tőlük független törvény követelményeit tudatosítjuk bennük."

Amint az esztendőkkel ezelőtt napvilágot látott *A törvény és az ember* című könyvében is, e tanulmánykötetben ugyancsak elsősorban a társadalmi törvények és az emberek viszonyával, s e viszony különböző alakulásaival foglalkozik *Szabó* András György. Fentebb az egyik legfontosabb — *Hogyan torzította el a dogmatizmus a társadalmi törvények marxista felfogását?* c. — tanulmányából idéztünk. Nincs olyan írás azonban a kötetben, ahol a szerző ne utalna különböző polémiákkal kapcsolatban arra, hogy bár a szocializmus politikai gazdaságtanának törvényszerűségei az emberek *tudatától függetlenül* léteznek, ez nem jelenti, nem jelentheti azt, hogy azok *rajtuk kívül* léteznek. „A társadalom törvényei minden — Huszár Tibor és mások indításait is felhasználva — Antonio Gramsci filozófusi arcélét vázolja fel. Gramsci filozófiai műveinek elemzései segítségével különösen szuggesztíven bizonyítja Szabó azt a gyakran sajnos frázissá szürkített, valójában azonban mindig új tényekkel, feladatokkal elemzésekkel megújítandó, alapvető gondolatot, hogy a marxizmus „a világot megváltoztató cselekvés vezérfonala". *(Magvető.)*

a. g.

Írói vallomások

Írsz
Apad a tinta
Árad a tenger

— ez a Jorgosz Szeferisz-idézet az *Írói vallomások* címmel harminchat, többségükben ma is élő, részben azonban az elmúlt években eltávozott magyar írót életéről, életük és művük kapcsolatairól megszólaltató kötet mottója. És valóban, bárki szól is műve biográfiai és társadalmi forrásairól, az írás szép (vagy ahogy többen vallják, ezerszer elátkozott) kényszeréről, valamiképpen mind éreztetik, hogy az írói, költői alkotás hajózás az óceánon. A nemegyszer nagyon is hullámzó — de partokat összekötő — tengereken.

Berda József például — aki annak idején nem tudott már

Kass János illusztrációja Jósika Miklós A csehek Magyarországon című regényéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg

AZ ÉLET FÁJA

Patrick White regénye

Az alig több mint egy évszázados ausztráliai prózairodalom, amely angol emlőkön nevelkedett, az első világháborút követő időszakban, a nemzeti öntudat megerősödése idején a család- és fejlődésregényekben hozta létre első, a kontinens határain túl is ismert alkotásait. Patrick *White* 1956-ban írt műve, *Az élet fája* látszatra jellegzetes terméke ennek az áramlatnak. Hiszen a lakatlan bozótban elsőként letelepedő Stan Parkernek, feleségének és családjának történetét olvashatjuk benne hatszáz oldalas aprólékos részletezéssel. Ám, hogy itt többről van szó, mint egyszerűen a sikerekkel és kudarcokkal teli, nehéz farmerélet megszokott ábrázolásáról, arra már a regény első bekezdéseitől kezdve számos jel figyelmeztet.

Ez a markáns stílusú, egyéni hangvételű alkotás csak külsőségeiben hasonlít azokra a harmincas évek táján az ausztrál irodalomban is divatos családregényekre, amelyekben az írók a háztartási naplók mintájára, mintegy a tartozik és követel rovatok akkurátus kitöltésével adtak számot a bushmenek anyagi és erkölcsi gyarapodásáról, az egymást követő nemzedékek fokozatos fejlődéséről. White hetetlenül árad a regény lapjain. Az olvasó valóban úgy érzi, mintha egy hatalmas fa, az élet fája meggyökeresedését, növekedését, virágzását, majd lassú pusztulását kísérné figyelemmel. S ha vannak is a műnek fáradtabb oldalai, hosszadalmasnak, feleslegesnek tűnő epizódjai, azzal az érzéssel tehetjük le a regényt, hogy egy jelentős, világirodalmi értékű alkotás ismeretével lettünk gazdagabbak. És talán többet tudunk az életről is, amely a messzi kontinensen, a különbségek ellenére, olyan sokban hasonlít a mi világunk emberének életéhez.

Vajda Endre nagyon szép fordítása, *Zentai* Éva gondos, bár helyenként kicsit iskolás, a tájékoztatás feladatát azonban lényegében jól ellátó előszava értékes hozzájárulás a regény magyar nyelvű kiadásához. *(Magvető — Világkönyvtár sorozat.)*

—a a—

A karmester

A hangversenytermek kicsiny dobogóján a zenekar élén ágáló frakkos úr művészete egyike a legtitokzatosabb tevékenységeknek. Míg a gyakori hangversenylátogató is jobbára csak általánosságokat

Tisztelt Szerkesztőség!

100-as járatok és az utazóközönség

Reggel pont 7 óra. A Nagydiófa utca és a Wesselényi utca sarkán állok, és várom az 5-ös autóbuszt. Az előző az orrom előtt ment el. Kis bosszúság, de türelmesen várok és lassan gyülekeznek mellém utastársaim. Hat éve költöztem ide és már akkor örültem, hogy éppen **egy** autóbuszmegállóhoz. Eltelik öt perc, amikor feltűnik az autóbusz. De nem fékez, 105-ös! Mérgemben az öklömet rázom feléje. A vezető egy pillanatig értetlenül néz rám, majd megérti és a kezével jelzi, hogy nem tehet róla. Az autóbusz 12 utasával elrobog a velem együtt várakozó 10 utas mellett, és további 10 várakozó mellett fog elrobogni a Tanács körút sarkán.

Kinek jó ez a 105-ös, gondolom. Hiszen a megállók 2/3-ad részében nem áll meg. „Gyorsítják a közlekedést" tűnik elém a délutáni hírlap fejcíme, de kinek a részére? Hiszen amióta a 105-ös jár, csökken a mi megállónkban az utaslétszám, mert az ember egy darabig eltűri, hogy elrobog mellette a busz, aztán megpróbál másképp közlekedni. És ebben a pillanatban belém villan a felfedezés, hogy **engem most** terelnek. A BKV egy vezetője nyilatkozott egy éve, hogy túl sokan utaznak autóbuszon, át kell őket terelni a villamosra.

Kezdetben volt a 135-ös. Jó járat, megtelik a Nagyvárad téren olyan utasokkal, akik 10 km megtétele után, Lőrincen kezdenek leszállni. Ennek a mintájára feltalálták a 104, 105-ös, 106-os, 107-est a város belsejét átszelő járatokat. De a Dózsa György útnál legfeljebb hét olyan utas száll fel, aki Pasarétre megy. Azoknak a megállóknak a lakossága, amelyek mellett a 105-ös nem áll meg, legalább 100 000 fő. Kezdetben arról volt szó, hogy a megelevő járatokat 100-as járatokkal szaporítják. Kiderült, hogy a *volt* járatok egy része helyett közlekednek a 100-as járatok. Miért kell 15 embernek gyorsabban utazni azért, hogy másik 60 ember lassabban utazzék mint eddig?

S. B.

*

Több ezer utas azon tiszteletteljes kérelemmel fordul fővárosunk közlekedését intéző csúcsilletékesek felé, hogy számunkra a budai Margit-hídfőnél a „112 A" jelzésű gyorsautóbuszjáratnak megállóhelyet létesíteni szíveskedjenek. Ugyanis: Pest felé menet elindul a „112 A" gyorsjárat a Moszkva térről, kihagy 5 (öt) megállót és megáll a Nyugatipályaudvarnál. Innen elindul, kihagy 0 (nulla) megállót és megáll a November 7. téren. Innen elindul, kihagy 1 (egy) megállót és megáll a Rákóczi útnál stb. Öt megálló kihagyása még megközelítőleg sem fordul elő útvonalán. Az ilyen ésszerűtlen „ritkítás" nagyon *érzékenyen sújtja a budai oldal lakóit.*

Közép-Budának két nagy forgalmi csomópontja van: A Moszkva tér és a budai Margit-hídfő. A szóban forgó gyorsjárat feladata csak az lehet, hogy e két közép-budai csomópontról gyorsan szállítsa az utasokat pesti forgalmi csomópontok felé és viszont. (Mert természetesen nem lehet célja az, hogy a Nyugatitól a November 7. térre stb. vigyen utasokat, mert ezt sima busszal is ugyanúgy elérik.) A Moszkva tér mint *egyetlen* budai „gyűjtőállomás" nem elég (amit sokszor a félig sem telt, kihasználatlan „112 A"-s buszok is bizonyítanak), feltétlenül szükséges Közép-Buda második nagy közlekedési csomópontja a budai Margit-hídfő bekapcsolása is. Így Óbuda, Dél-Buda, Rózsadomb, Víziváros, az Észak- és Dél-Budán mindjobban növekvő lakótelepek, nemsokára pedig a Szentendrei HÉV vonala is a „112 A" járat „gyűjtőterületei" lennének. Ellenirányban pedig még a megállóhelyek számát sem kellene szaporítani, csupán meg kellene szüntetni a Margitszigetnél levő „biztonsági" megállóhelyet, ami felesleges. „Biztonsági megállást" ugyanis le és felszállás nélkül is meg lehet valósítani és helyette tényleges megállóhelyet létesíteni a budai Margit-hídfőnél. Így *a két menetirányban mindössze egyetlen új megállóhely beiktatása szükséges* és e kis változtatással azonnal megszűnne e járat jelenlegi kihasználatlansága.

E kérés nagyon sok — főleg budai — lakos érdeke. Bizonyítják ezt e téma több helyen történő felvetése és az idén lezajlott tanácstagi beszámolók jegyzőkönyvei. A nép a „112 A" jelzésű gyorsbuszok számára egyetlen megállóhelyet kér ...

F. L.

Tisztasággal ünnepeljük a centenáriumot!

Éppen a közeli napokban lesz 60 éve annak, hogy Budapesten telepedtem le. Sokat láttam, hallottam, tapasztaltam, de ilyen piszkot, szennyet, aminő most van, még a két háború

Divat

1972—73. őszi-téli divatjában a kabát a legtöbb változást mutatja. Pedig „ő" kétségtelenül a legdrágább és évekre szóló ruhadarabunk. Mielőtt beszámolunk az új kabátdivatról, elmondjuk a

VIGASZT.

Az előnyös, karcsúsító és mindig elegáns *redingot továbbra is divatos marad.* Legfeljebb ha újat csináltatunk,

lefelé kissé bővebb legyen. A sportos, angolos kabát sem tűnik el a divatból.

A kabát hossza az új divat szerint rövidebb, mint a múlt évben. A térdig vagy a térdközépig ér. Ezen könnyű segíteni. Az idei kabátdivatban a gallért, a revert, sőt a zsebet is gyakran szőrme — műköpeny *forma, az ingkabát* (ejtett vállal, ingkézelővel), *a redingot, s a pelerin vonalú kabát. Divatos az egyenes váll, a bevarrott, a japán, a raglán és a denevér ujj.*

Az őszi divat újdonsága *a kiskabát,* amely valamikor kulikabát néven jelent meg a divatban. A kulikabát hata legtöbbször erősen bővülő gloknis szabású. Mellette sikeresnek ígérkezik *a kis dolmány* és a *spencer.*

A kabát divatszínei: *a tevészőr* szín, az őzbarna, a havanna barna, a fácánkék, a grafitszürke, a kényes fehér s a komoly fekete. A legdivatosabb minta a kockás. A kisebb, nagyobb kockákkal jól játszanak a divattervezők. Őszi-téli kabátanyagok: a flaush, a velúr, a mohair hatású szövet, a dublé szövet, shetland, a kordbársony, a műbőr. Újdonság a műszőrmével kombinált műbőr, amelyből „hétköznapi" bundát terveztek.

Az eddigi két nagy divatbemutatón a kabát meglepő új vonalai mellett mindig megnyugtatólag hatott a már klasszikus redingot kabát, mind egysoros, mind kétsoros gombolással. Különleges a kabáton, *a szabásvonalaknak többszörös tűzéssel való kiemelése.* Ez a díszítése főleg az egyszínű anyagoknál hatásos.

A RAJZON

az idei kabátdivat két jellegzetes modellje szerepel:

KEDVES SZÜLŐK!

A fiatalok komoly tanulással, munkával eltöltendő év kü-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1969 MÁR 8

Kassa Gyula
1021

Új könyvek — fiataloknak

Minden generáció önmaga problémáira keres választ, és a tizenévesek különösen termékenyek kérdésekben. S minden mű, amely egy lehetséges életformát állít eléjük, hozzásegítheti őket önmaguk megtalálásához, jellemük kiformálódásához. Ezért különösen fontos kérdés: mennyire ismerjük *mi*, felnőttek a mai fiatalokat, mit tudunk önmagunkból átadni nekik, ami elég értelmes és vonzó ahhoz, hogy követni tudják és követni akarják? S ebből következik, hogy minden ifjúságnak szóló mű nevelési szándékkal íródik, még akkor is, ha negatívumok szépirodalmi megfogalmazásával káros életformák kritikáját adja. Ilyen a népszerű

KOZMOSZ

sorozat legújabb két kötete is. Ítélet egy-egy körülöttünk kialakult, járhatatlan életút fölött.

A „Fejezetek a fiúért", *Bor Ambrus* regénye. Hőse alapjában véve jó szándékú, rokonszenves fiatalember, akit család, iskola és társadalom üres kézzel indított útjára. Nem tudja, mit akar, hová tartozik. Könnyen elkápráztatja a munka nélküli élet. Sok pénz, autó, jó ruhák, előkelő mulatók. Mire feleszmél, már csapdába esett, autófosztogatásért, üzemi lopásért börtönbe kerül. Életét kormolyan először a börtönrács mögött gondolja végig. A szerző szemléletes eszközökkel mutatja be a fiú vergődését, amint korábbi tetteit, érzelmeit és gondolatait szembesíti a valósággal. Most, a bajban, minden és mindenki más lesz előtte — vagy csak ő szerezte meg a képességet, hogy olyannak lássa a hozzátartozókat, amilyenek a valóságban. Van elég ereje ahhoz, hogy ezt elviselje, s az író sejteti, hogy a büntetés letöltése után ember lesz a talpán. A regény feszes szerkezetű, mindvégig a főhősre koncentráló, s a fel-felvillanó mellékalakok mindegyike — cellatársai, a szülők, az ügyvéd — írói telitalálat.

A „Parázs a hamuban", *Barsi Dénes* posztumusz regénye is negatív példa. Egy fiatalember kálváriáját mutatja be, aki a tszszervezés idején a városba menekül. A mű erénye az életteli környezet bemutatása, annak az átmenetiségnek az érzékeltetése, amit a hirtelen életformaváltozás okoz a faluról városba került fiatalok életében, és amely legelőször külsőségekben jelentkezik: öltözködésben, beszédmodorban, az életstílus felületein. A főszereplő cselekvésmotivációi azonban *elnagyoltak*, csak ámul és szenved. A mű végén — a társadalmi követelményeknek megfelelően, írói megoldás nélkül — visszamenekül falujába, hogy ott keresse a további boldogulást. Vázlatos a cselekmény, az alakok kidolgozatlanok, vannak végletesen jó emberek, mint a fiú, és végletesen rossz, mint a felesége. Belső indítékaikat azonban nem ismerjük meg, így emberi hitelüket sem igen érezzük.

A SIRÁLY

sorozat az úttörőké. S amint visszafele jövünk egy fél generációt, úgy szelídül az ifjúsági irodalomban az élet — szinte szükségszerűen. Persze, ez nem jelenti feltétlenül a problémák lényegének megváltozását, csak az író — közegének megfelelő — szemléleti változását. E szemléletváltozás segítségével egy sajátos gyerekvilágba jutunk, a gyerekirodalom világába.

Az *„Érclovas a város felett"* szerzője, *Jurij Jakovlev* kitűnően ismeri a gyerekeket, érzékenységeiket, szorongásaikat, fantáziájukat. Novelláskötetében a történetek színhelyét — a tengerpartti várost — gyermekhősei nagy úszó hajónak képzelik, és a kéményeken forgó-nyikorgó érckakasok szállnak a szélben egy távoli világ felé. Szívmelengető rokonszenvvel fedi fel egy-egy érzékeny lelkű gyerek konfliktusát. A kötetet *Petrovácz István* fordításában olvashatjuk, és *Kass János* találó rajzai díszítik.

Katkó István: „Történelmi társbérlet" című regénye kicsit a „Valahol Európában" című film romantikájára emlékeztet. 1945-ben három fiú és egy kislány verődik össze egy lakásban. A főhős a pozitív figura, megpróbál eltűnt nagybátyja nyomaira bukkanni, a másik két fiú a háborús törvények szerint él, élelmet szerez a romok alól és a feketepiacon; a kislány passzív, ő csak ismerkedik a városi élettel. A felnőttek mind jók hozzájuk, segíteni akarnak nekik visszatalálni a normális életbe. Az író kicsit lekerekítetten mesél negyvenötről. Gyerekeink ennél jóval „véresebben", borsosabban tudják a háborús időket. Elsősorban filmekből, de szülői elbeszélésekből is élettelibb élményeket kaphatnak. Egyébként nagyon kedves humorral ábrázolja kis hőseit. Kár, hogy nemcsak a szemléletmód, de az író problémaérzékenysége is valahogy eleve gyerek-szintű, a történetet ezért kissé vérszegénynek érezzük.

A PÖTTYÖS

sorozatot kislányok olvasnak, akiknek még a folyamatos olvasás nehézségeivel is meg kell küzdeniük az olvasnivaló izgalmai mellett. Ezért hát helyénvaló, hogy most a sorozat legújabb kötetében a Móra Ferenc Könyvkiadó *James Krüss:* „Florentine" című regényét adja a kezükbe, *Kárpáthy Csilla* lendületes fordításában, *Erika Maier-Albert* eredeti illusztrációival. Ez a „tanulságos", könnyen érthető mű tökéletesen megfelel a célnak.

Orbán Vera

Világ proletárjai, egyesüljetek!

NÉPSZAV

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJ

97. ÉVFOLYAM, 56. SZÁM — ÁRA 80 FILLÉR — 1969. M

KÖZLEMÉNY

a Központi Bizottság és a kormány együt

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Minisztertanács 1969. március 5—6-án, *Kádár János* elvtárs elnökletével együttes ülést tartott. Az ülésen a Központi Bizottság és a Minisztertanács tagjain kívül részt vettek: a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke, a Központi Bizottság osztályvezetői, a megyei pártbizottságok első titkárai, a budapesti pártbizottság titkárai, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, államtitkárok, központi szervek vezetői, valamint a sajtó képviselői.

A Központi Bizottság és a Minisztertanács együttes ülése:

meghallgatta és jóváhagyólag tudomásul vette *Komócsin Zoltán* elvtársnak, a Központi Bizottság titkárának tájékoztatóját *időszerű nemzetközi kérdésekről;*

megvitatta és elfogadta *Nyers Rezső* elvtársnak a Központi Bizottság titkárának jelentését a *KGST-országok gazdasági együttműködése továbbfejlesztésének kérdéseiről;*

megvitatta és elfogadta *Biszku Béla* elvtársnak, a Központi Bizottság titkárának jelentését *az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztésének időszerű kérdéseiről.*

I.

A Központi Bizottság és a Minisztertanács együttes ülése megállapította:

1 **Változatlanul a vietnami eseményeket tartja a nemzetközi élet legfontosabb problémájának. Úgy értékeli, hogy a vietnami nép politikai, diplomáciai, gazdasági és katonai vonalon folytatott, összehangolt és következetes harca már eddig is nagy győzelmeket hozott. Ugyanakkor a Párizsban folyó négyes értekezlet eddigi eseményei azt mutatják, hogy az amerikai tárgyaló fél és a saigoni bábkormány képviselőinek magatartása miatt a tárgyalásokon még**

tést, helyesli a párt nevébe s a jövőre vonatkozó elgond nos hozzájárulásnak tekinti tív munka elvégzéséhez.

A Központi Bizottság é rozatot hozott a további mu

1 **Nagyra értékeli a Köl Tanácsa 20 éves tevé KGST keretében megvalósu mértékben hozzájárult a ta gyar Népköztársaság lendi alakult együttműködést foly előrehaladás feltételeinek s megfelelő megoldások kidol**

A szocialista országok vábbfejlesztése, a népjólét t nyos-technikai forradalom, lesedő világverseny új kö KGST-országok gazdasági ben.

2 **A KGST keretében az ködés bevált módszer tékonyabb formákat keresn sági együttműködés előtt KGST-országok közötti egy legjobban a szocialista gazd formáinak kibontakoztatása**

3 **A KGST-országok gazd ja a gazdasági növeke sa és kiaknázása, a műszaki cialista vállalatok verseny nemzetközi piac lehetőségei szocialista gazdasági integr tételezi a tervezés és a tudo tésének jobb nemzetközi k áru- és pénzviszonyok fokoz a nemzetközi együttműködé**

4 **Az egyenjogú, szuveré nemzetgazdaságaira é együttműködés, a szocialist a nemzeti célokat és a szoci ladás, a béke általános ügyé**

5 **A Magyar Népköztárs szoros együttműködésb az együttműködés fokozásá kívülálló többi szocialista o gazdasági kapcsolatok fejles kal; a fejlett tőkésországokka műszaki-tudományos kapcs azok hasznosítására törekszi**

6 **A Magyar Népköztárs az együttműködés mód se reálisabb lehetőséget bizt is, hogy különféle formába KGST-vel, vagy bekapcsoló**

II

A Központi Bizottság és életünk, a szocialista demok kapcsolatban hangsúlyozza:

A szocializmus építésé

Déli Hírlap Miskolc

Kass János

1021

PABLO NERUDA

Óda a Nyomdához

* „...egy percre áldozz annak, aki rendbe tereli a betűket..." Pablo Neruda öt évvel ezelőtt megjelent verseskötetét Kass János illusztrálta.

1973 DEC 3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

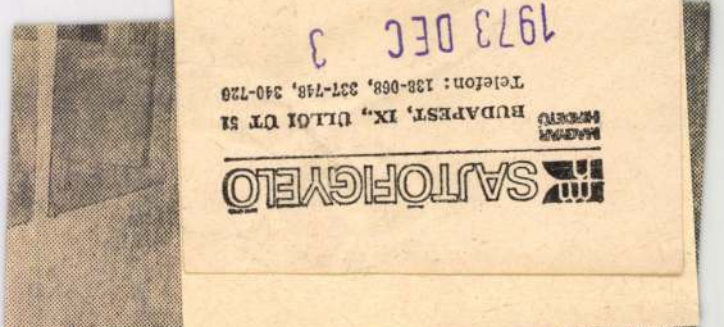

✶ *Tegnap déli 12 órakor ünnepélyes keretek között megnyil a VII. országos grafikai biennálé. Miskolc művészeti életének egyik legjelentősebb eseménye, legnagyobb képzőművészet kiállítása már a megnyitóra sok érdeklődőt vonzott. A kiállító művészek, a meghívott vendégek és az érdeklődő közönség soraiban köszönthettük Fjodor Pavlovics Zelonkint, a Miskolcot felszabadító 764-es lövészezred, az úgynevezett miskolci ezred parancsnokát, aki a 29. évforduló ünnepségeire érkezett városunkba. (Képünkön balról Bárczi Bélának, Mis-*

FELHÍV

MISKOLC VÁROS DOLGOZÓIHOZ, VÁLLALATAI BRIGÁDJAIHOZ, INTÉZMÉNYEIHEZ, HIVATALAIHOZ KERESKEDELMI EGYSÉGEIHEZ

Egy esztendővel városunk felszabadításának 30. évfordulója előtt, felhívással fordul az MSZMP Miskolc városi Bizottsága szűkebb hazánk, minden- minc- és egynéhány évesek kezdtek el az illegalitásból nyílt színre lépett kommunisták oldalán — immár történelemmé lett: nyárba hajló

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 27
Magyar Nemzet

Kass János

NYVESP

1021

Kass János illusztrációja Cesare Pavese Szép nyár című művéhez, amely a közeljövőben jelenik meg a Magyar Helikon gondozásában

...ség!

hogy menjen csak szépen visszsza, föl a lépcsőn, aztán át a túlsó oldalra, és le a másikon, ott szemben... Ne haragudjunk a szegény földalattira. Híven őrizte eddig a Sugárút meg a sárga omnibuszok korának balra hajtsát, csakhogy az idők végezetéig nem lehet különcködni, ráterelték őt is az út jobb oldalára, ami fent már régen dívik. Nem ő tehet róla, mint ahogy arról sem, hogy a múlt évtizedekben oly sokszor „kivonták" a forgalomból. Hol ezért, hol azért. De azt aztán igazán nem mondhatjuk erről a kis földalattiról, hogy totyogó vénség, eljárt volna fölötte az idő. Nem szabad őt az arasznyi emberléttel mérni. A világvárosi közlekedés egyik legkorábbi, de nagyon is életerős gyermeke. Szép jövő áll még előtte; lám, most is hogy megújult! Nemsokára pedig a második metróvonal is úgy fogja keresztezni, hogy kénytelen lesz átbújni alatta.

Egy kicsit most fedeztem fel. De már ezután hű leszek hozzá. Ha a Sugárúton van dolgom, mindig vele vitetem magam, nem azzal az újmódi kék omnibusszal!

—ü—ő

...incemester?

védelme és a munkafegyelem terén követendő példát mutatni, ezzel szemben ő szegte legsúlyosabban az ezekre vonat-

Közöljék címüket!

A Kulich Gyula nevét viselő szerveket, intézményeket, közösségeket kéri a Hazafias Népfront Békés megyei Bizottsága, szíveskedjenek nevüket, címüket közölni Titkárságunkkal. Cím: 5601., Békéscsaba, Postafiók 4.

Levélszekrény-javaslat

A napokban közölt egyik olvasólevélben felvetették, hogy a lépcsőházakban felszerelt postai levélszekrények ajtaja módosításra szorul, mivel kinyitásakor kiborulnak a küldemények.

Remélem, hogy a Posta ennek nyomán fogott máris hozzá a szekrények átalakításához és levelem időben érkezik. Ugyanis nekem szintén lenne két módosító indítványom.

Az egyik azzal kapcsolatos, hogy ezek a levélszekrények már „kinőtték magukat". Amíg eredetileg csak levelek befogadására szolgáltak, legújabban, a postások után a lapkihordók lábait is kímélendő, számos helyen a sajtótermékek is ezekbe kerülnek. Ez pedig időnként zsúfoltságot idéz elő bennük, s előfordul, hogy a lapok a szekrény helyett a földön heverésznek, vagy „jobbik esetben", a potyalesők örömére és hasznára csücskeik kikandikálnak a ládákból. Egyszóval nagyobb levél- és újságszekrényekre van szükség.

Másodszor: problémát okoznak a lakók postaszekrényébe bedobott téves címzésű levelek. Tenni kellene valamit, hogy a régebbi gyakorlathoz hasonlóan a Posta és ne a lakók gondja legyen az ilyen levelek további sorsa, címzetthez való eljuttatása. A mai levélszekrényes világban ez egyszerűen úgy lenne megoldható, hogy a lakók levélszekrényein kívül a Posta minden lépcsőházban külön szekrényt szerelteine fel, ahová a lakók bedobhatják a szekrényükbe került, de

Kass János

/ 1021

Kass János: Háromkirályok

ÁRA: 2,50 Ft

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-176

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1973 DEC 22

„MI" UKRÁNUNK

Leonyid Pervomajszkij halálára

Magyarország felszabadításában is. Alighanem azok közé a szovjet költők közé sorolhatjuk, akiket a legelsők között tolmácsoltak magyarul a felszabadulás után: 1945-ben jelent meg magyar nyelvű kötete, a *Budapesti levél*. Le *kellett* fordítani azt a versét, melyet Petőfinek ajánlott:

mre nem jön álom.
n, ő!
és rútabb tájon.
lyó, mező.
m én akartam.
k szét a kertet.
mellett kardom.
Jönnöm kellett.

amelyek 1849-ben megölték Petőfit és keresztrefeszítették Magyarország függetlenségét, az orosz uralkodó által az osztrák császárnak adott nagyhatalmi kötelezettségek alapján..." Világos megfogalmazása ez a hazafiság és az internacionalizmus összeötvöződésének. És Leonyid Pervomajszkij, aki katonaként, a *Pravda* haditudósítójaként érkezett hozzánk — ezt az érzést testesítette meg.

Mindez elegendő volna ahhoz, hogy a magunkénak is valljuk őt. Pervomajszkij azonban az élét is az internacionalizmusnak, forradalomnak köszönhette. 908-ban született a poltavai kornányzóság egy kisvárosában, s *lja Slemovics Hurevics*ként jeyezték be az anyakönyvbe. Apja önyvkötő volt, az anyja fehéreműszabó. A kisfiú tízéves, amior az ellenforradalmi bandák zonyú pogromot szerveznek, s zsidó családokat egy internaionalista osztag lett, szerb és agyar katonái mentik meg. *Ezeknek az internacionalistáknak a kitartásáról csodákat meéltek, és az a tény, hogy számunkra érthetetlen nyelven beszéltek és ezeken a nyelveken énekelték a mienkhez nem hasonlítható dalaikat — még inkább vonzotta az egyszerű gyermekszíveket. Ugy gondolom, hogy korai munkásságom forradalmi romantikája innen eredeztethető...*" — olvashatjuk az író önéletrajzában. Egyébként írói neve is ennek a romantikának köszönhető: Pervomajszkij, azaz „májuselsejei" néven kezdett el írni.

Néhány adat pályafutásának jellemzésére: Még nincsen 16 esztendős, amikor első elbeszélése megjelenik, 17 éves korában pedig már első verseskönyvét nyomják. Elbeszélőként, költőként, drámaíróként egyaránt jelentőset alkotott. Romantikus lélek volt: a forradalom lendülete, a polgárháború lelkesedése adott különös fényt írásainak. Érzelmes író, akinek az emberi kapcsolatok alakulása, az elemi érzések, a szeretet, a gyűlölet ábrázolása jelentette a legfontosabb feladatot.

Nem volt krónikás: verseit, novelláit, kisregényeit, esszéit olvasva nem ismerhető meg a század eseménytörténete. Átérezhető viszont a század érzelmi viharzása. Történetei sohasem az úgynevezett nagy történelmi események menetébe illeszkednek, mégha a forradalom vagy a háború koráról szólnak is. A történelem sodrában az embert akarta meglátni.

Leonyid Pervomajszkij a múlt héten, hatvanhat éves korában, hosszú és súlyos betegség után elhunyt.

Az ukrán és a szovjet irodalom egyik nagyon jelentős alkotóját vesztette el, mi pedig egyik leghűségesebb külföldi barátunkat, az internacionalista írót is gyászoljuk.

E. Fehér Pál

Uj könyvek

VERSEK

PARANCS JÁNOS: FEKETE EZÜST. Versek, műfordítások. (Magvető)
SZEPESI ATTILA: HEGEDÖS-ÉNEK. (Magvető)
TANDORI DEZSÖ: EGY TALÁLT TÁRGY MEGTISZTÍTÁSA. (Magvető)

SZÉPPRÓZA

JANUSZ GLOWACKI: LÉGYVADÁSZAT. Elbeszélések. (Európa)
A. I. KUPRIN: KISREGÉNYEK. (Európa)
VLADIMIR MINÁC: SOHASEM VAGY EGYEDÜL. Kisregények. (Bratislava, Madách—Európa)
LOVASS GYULA: KILENC HÖS VISSZATÉR. (Magvető)
BOKOR LÁSZLÓ: DOBOZBA ZÁRT HÁBORÚ. Dokumentumregény. (Zrínyi)
GYURKOVICS TIBOR: ELCSERÉLJÜK EGYMÁST. Novellák. (Szépirodalmi)

TANULMÁNYOK, ALBUMOK

SZABÓ JÚLIA: VARGA IMRE. (Képzőművészeti Alap)
JACQUES ARNAULT: MUNKÁSOK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN. (Kossuth).
LADISLAV NOVOMESKY: MÜVÉSZET ÉS POLITIKA. (Bratislava, Nakl. Pravda—Kossuth)
SIMON ISTVÁN: A MAGYAR IRODALOM. (Gondolat)
TANULMÁNYOK A MUNKÁSOSZTÁLYRÓL. (Kossuth)
LUKÁCS ANTAL: FILMESZTÉTIKAI VÁZLATOK. (Magvető)
BABITS MIHÁLY: KÖNYVRÖL KÖNYVRE. (Helikon)

Filmbemutatók

FELSZARVAZZÁK ÖFELSÉGÉT. Színes francia film. Bemutató: december 27-én.
NEMO KAPITÁNY ÉS A VÍZ ALATTI VÁROS. Színes, szinkronizált, szélesvásznú angol film. Bemutató: december 27-én.
A SÁRGA FIAT HÁROM UTASA. Színes, szinkronizált lengyel film. Bemutató: december 27-én.

Színház

SANDOR IVÁN: AZ ÁLDOZAT HEGYÉN. Bemutató a Pécsi Nemzeti Színházban, december 21-én.
WOJCIECHOWSKI—HÁRS LÁSZLÓ: HENCIDAI CSETEPATÉ. Bemutató az Állami Bábszínházban, december 23-án.

Hangversenyek

LEONID KOGAN Schubert-, Beethoven- és Brahms-hegedűestje a Zeneakadémián, december 26-án.
FISCHER ANNIE zenekari zongoraestje az Erkel Színházban, december 27-én. Műsoron: Mozart és Beethoven művei.
A BARTÓK VONÓSNÉGYES Beethoven-hangversenye a Zeneakadémián, december 28-án.

Magyarországon

vekben megnyílt. 1963-ban adta ki z Európa könyvkiadó A horvát adisten című művet, s aztán már yors egymásutánban következtek többiek.

Külön kell megemlíteni a Glemay-drámasorozatot; ezek közül a Glembay-Ltd-et 1958-ban mutatta e a budapesti Nemzeti Színház, Dudás Kálmán fordításában, 1964ben a Madách Színház az Agoniát, nelyet Vujicsics Sztojánnal együtt ordítottam, majd a Katona József Színház előadásában a Lédát, metint Dudás Kálmán fordításában. Mindhárom drámát a ma már legendás hírű Bojan Stupica rendezte Budapesten.

Közben, 1960-ban, az újvidéki Forum adta ki, mely Herceg János fordításában a Bankett Blitvánban-t, mely könyvárusi forgalomba került, s mely új kiadásban hamarosan Budapesten is megjelenik.

Egyik büszkeségünk, hogy 1965ben, a budapesti Európa kiadásában megjelent a Zastave (Zászlók) két első kötete, a „Fekete sas árnyékában" címen s ezzel a horvát kötet megjelenését is megelőztük, mert a fordítást a zágrábi Forum folyóiratból végeztük.

Az író hetvenedik születésnapjának tiszteletére a budapesti Európa és az újvidéki Forum — felhasználva magyarországi és vajdasági fordítók munkáit — együttesen jelentette meg azt a hat, illetve nyolc kötetből álló sorozatot, amely Krleža legfőbb műveit tartalmazza.

De hadd említsem meg, hogy 1968-ban a modern szerb és horvát drámák sorozatában kapott helyet az Areteus, 1970-ben a Kálvária. 1971-ben pedig az Út a paradicsomba című forgatókönyv (mindhárom mű az Európa kiadásában, s az én fordításomban), a nyolcvanadik születésnap tiszteletére pedig a Filip Latinovicz hazatérése, új bibliofil kiadásban.

*

A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban novemberben és december elején kiállítás volt Krleža életművéről. A kiállítás megnyitásán tartott beszédében Domokos János, az Európa Könyvkiadó igazgatója Krleža életművéről a többi között ezeket mondta: „túlzás nélkül állapíthatjuk meg róla, hogy ez az életmű balzac-i; egy versben, drámában, novellában, regényben, esszében, naplóban kiteljesedő horvát Emberi Színjáték, amelynek színtere Horvátország és az egykori Osztrák—Magyar Monarchia, ideje századunk első két-három évtizede s figurái e roppant kaloda áldozatai és haszonélvezői." Krleža magyarországi útjáról pedig így beszélt: „Bizonyos, hogy saját hazája után a legtöbb Krleža-mű nálunk jelent meg, összehasonlíthatatlanul több, mint bárhol. S ez így helyes. De a munkát még nem végeztük el. Folytatnunk kell és folytatjuk is, mindkét irányban: az író hatalmas művéből mind újabb és újabb területeket hódítva meg a magyar olvasó számára és kiadva újra és újra a legnépszerűbb műveket, hogy túl az irodalmi, a színházi és a legtágabb értelemben vett közvéleményen, egyre inkább eljusson az olvasók tömegéhez, azokhoz, akiknek műveit írja."

S hogy ez nem puszta igéret, arra példaként hadd említsem meg, hogy máris megbízást kaptam az Európától a Zászlók eddig írt köteteinek teljes lefordítására. Eddig az volt a kiadó álláspontja, hogy meg kell várnunk a befejezést. Nos, nem várjuk meg, azt akarjuk, hogy úgyszólván abban a pillanatban, amikor az író befejezi ezt a hatalmas történelmi freskót, mi már nyomdába is adhassuk a teljes mű kéziratát és a magyar kötet legalábbis párhuzamosan jelenhessék meg a teljes horvát művel.

*

Már említettem, hogy a mai magyar irodalom „nagy öregé", Németh László, Krleža műveiből tanult horvátul és elsőnek ismertette a nagy horvát írót a harmincas évek elején Magyarországon. De talán még nyomósabb érv Krleža jelenlétére a mai Magyarországon, hogy fiatal tudósok, irodalomtörténészek is foglalkoznak vele, így elsősorban dr. Lőkös István főiskolai tanár és irodalomtörténész, aki már számos tanulmányt írt, s hamarosan egy egész monográfiát jelentet meg róla.

*

Krleža harcos írásait, nagy leszámolásait, dörgedelmeit olvasva óhatatlanul a görög mítosz Zeusza jut eszünkbe, aki villámokat tart a markában, s azokkal osztogatja az igazságot; meg nem alkuvó és páratlan bírája a világnak. Legalábbis vannak magyar olvasók, akik efféle villámszórót látnak benne. Ez persze túlzás és tudom, hogy elsősorban a szkeptikus Krleža mosolyogna az efféle állításokon. S valóban, ő nem demiurgosz. Több annál. Egész ember. És művész. A szó teljes értelmében az. Alkotó.

Így tartják számon Magyarországon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 31

Magyar Nemzet

Kass János

1021

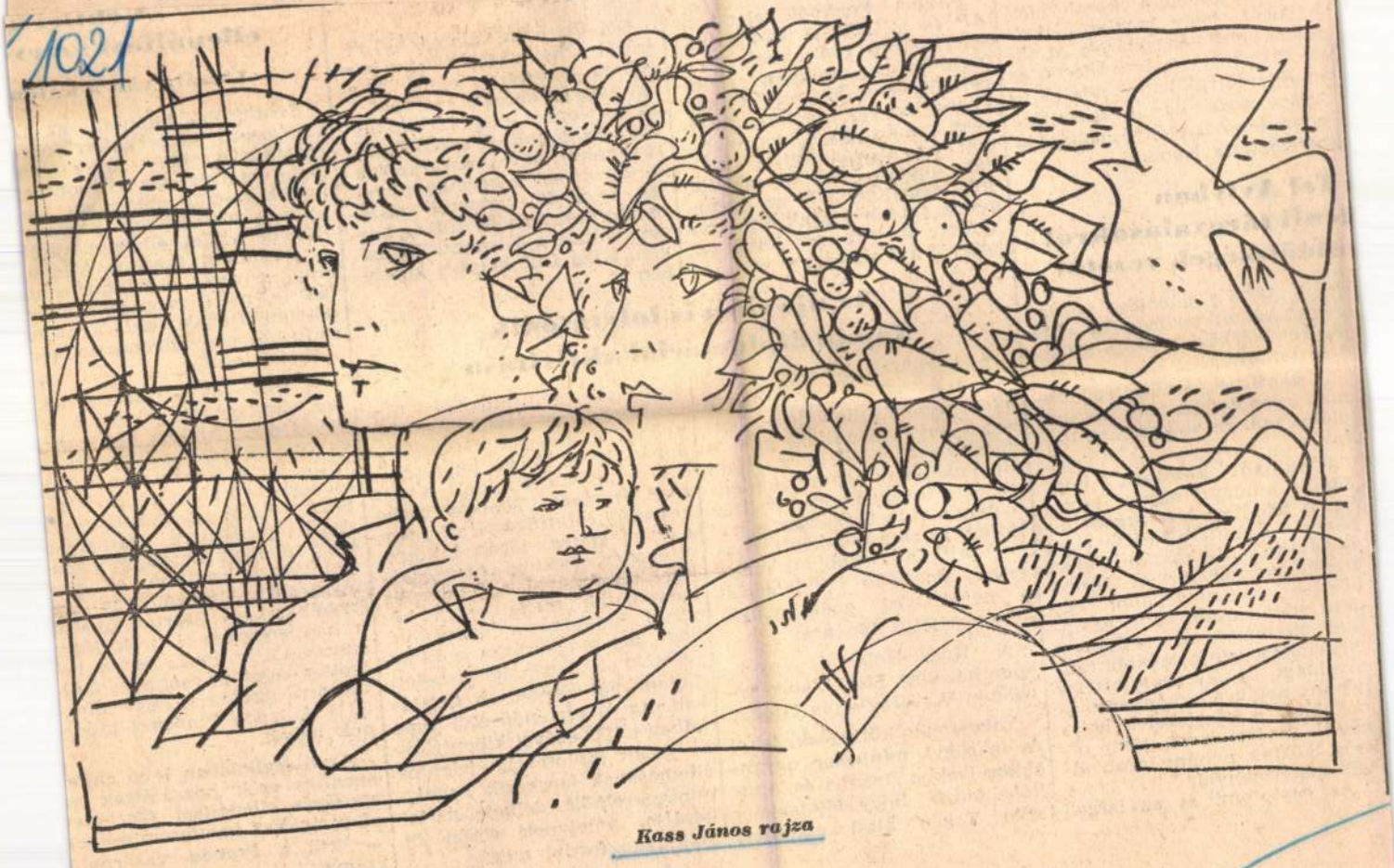

Kass János rajza

továbbfejlesztését, óriási eredmény, hogy sikerült elkerülni a hosszú, sok véráldozatot követelő közel-keleti háborút, hogy megkezdődhettek a genfi tárgyalások. Mindez bizonyítja a Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti új kapcsolatok és a feszültség enyhülésének előnyös voltát" — hangoztatta Kendall.

Tel Avivban genfi tárgyalásokról küldöttségek vezetői

is. A *MENA* jelentése szerint rövid izraeli tartózkodás után Kairóba érkezett Ensio Siilasvuo tábornok.

A genfi békeértekezlet katonai csoportjának következő ülését *január másodikára* tűzték ki.

Kairóban közölték, hogy *Fahmi* külügyminiszter szombaton jelentést tett *Szadat* elnöknek a genfi békeértekezlet előkészítő szakaszán elért eredményekről. Az *Al Ahram* közlése szerint Fahmi egy órán át tanácskozott az egyiptomi államfővel és részletesen megvitatta vele a további tennivalókat. A külügyminiszter néhány napig Asszuánban marad, hogy a közel-keleti helyzetről tanácskozzék több ország, köztük néhány arab állam képviselőivel.

Az egyiptomi és az izraeli

Phnom Penh

Phnom Penhből jelenti az *AP* és a *UPI:* A kambodzsai felszabadító erők vasárnap a kora hajnali órákban rakétával lőtték a fővárost, Phnom Penht. Az egyik rakéta az elnöki palota közelében csapódott be, súlyos anyagi károkat okozva. A felszabadító erők december 23., az úgynevezett száraz évszak-offenzíva kezdete óta tizedszer lőtték rakétával a fővárost.

Dél-Vi
széről a
cokról é
egy saigo
zölte, Quang Ngai tartományban, Saigontól 500 kilométerre északra, heves összetűzésekre került sor a kormánycsapatok és a dél-vietnami felszabadító erők között. Súlyos harcok voltak a központi fennsíkon, Kien Duc helység közelében is.

Az új évben is folytatódik Japán diplomáciai aktivitása

Éliás Béla, az *MTI* tokiói tudósítója jelenti: Miki *Takeo* miniszterelnök-helyettes most véget ért tizenkilenc napos közel-keleti körútja a japán diplomáciában egy minden eddiginél tevékenyebb szakasz nyitánya volt. E szakasz jelentőségét az sem csökkenti, hogy az újfajta, a korábbinál lényegesen *önállóbb* diplomáciát a nemzetközi energiaválság kényszerítette Japánra.

A Közel-Keletről éppen hogy hazatért Miki Takeo rövidesen Washingtonba látogat.

Nakaszone külkereskedelmi és iparügyi miniszter ugyanakkor Irakba, Iránba és Angliába utazik, hogy folytassa a Miki Takeo által elkezdett gazdasági együttműködési tárgyalásokat és Londonban kipuhatolja, hogyan vélekednek Japán közel-keleti politikájáról a nyugat-európai Közös Piac országai. Többé-kevésbé hasonló célkitűzéssel látogat *Kínába Ohira* japán külügyminiszter. Pekingi megbeszélései alkalmával a bilaterális kapcsolatok mellett arra kívánja helyezni a hangsúlyt, hogy megmagyarázza a kínai vezetőknek Japán közel-keleti diplomáciai lépéseinek indítékait. Az új esztendő első napjaiban teljes erővel kibontakozó japán diplomácia jelentős állomásának ígérkezik *Tanaka* miniszterelnök délkelet-ázsiai körútja, amelynek során öt országban fordul meg.

Santiagóból jelentette az *A*
tájékozott chilei forrásokr
hivatkozva, hogy a katona
junta letartóztatta és több na
pon keresztül *fogságban* tar
totta a meggyilkolt Salvado
Allende chilei elnök nővéré
A jelentések szerint Allend
elnök nővérét azért tartóztat
ták le, mert csomagot akar
bevinni fiának, aki Ecuado
santiagói nagykövetségén kér
menedékjogot.

A *PAP* lengyel hírügynök
ség Santiagóból származó ér
tesüléseket idézett, miszerin
egyre inkább nyilvánvalóv
válik, hogy *viszály* van a chi
lei fasiszta katonai juntán be
lül. A haditengerészeti flott
szerint például a szárazföld
erők túl nagy hatalmat kapa
rintottak a kezükbe. A chile
fővárosban ugyanakkor az
beszélik, hogy *Merino Castro*
a haditengerészeti erők főpa
rancsnoka, a junta egyik he
lyettes vezetője csaknem nyíl
tan arra törekszik, hogy elfog
lalja Augusto *Pinochet* tábor
nok helyét.

Az illegalitásban levő chile
hazafias erők hozzáláttak az
egységes ellenállási szervezet
alapjainak megteremtéséhez
— írta a *Pravda* vasárnapi
száma.

1973 DEC 24

Magyar Nemzet

Kass János

1021

halálomig.

Kass János illusztrációi

szívéből megörülni egy hang-
nak, meghal a születésnapja
éjfelén. Érted, magister: meg-
hal! Meghal a lányom ma még.

is. A lovász feleségénél van egy
szoba. Az istállóban. Üres. Eridj
oda, ott megvárhatod.

SILEA: .....

ANXIUS: Elég, Silea. Ne magyarázkodj
annyit. Megértettelek. Megenge-
dem, ha egyszer a lányom is
megígérte már neked. Eredj!

Hosszú csend után, amelyben sebesen telik az idő s megváltozik a napszak, felzsibong egy nagy terem hangja. Hangverseny és udvari bál készülődik itt. Női kuncogások, férfidörmögések. A gyűrűző zajongásban el-elúszik egy-egy hangszer hangolása. Ez a telt, változatos zsongás eltart egy ideig, aztán erősen, élesen megpendül egy hárfahúr.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

Magasság

Életünk 2007/4.

akit nem
félek,
havaid
súlyával
mérlek,

vagyok
világító
hóban
halálról is
álmodóban,

ejja,
hejja,
tirá,
rirá,

tirá,
rirá,
tirá,
rirá,

ejja,
hejja,
tirá,
rirá,

tirá,
rirá,
tirá,
rirá,

magasság,
akit nem
félek,
havaid
súlyával
élek,

hajam
gyöngyös
förgetegben
kavarodik
fel mögöttem,
ejja,
hejja,
tirá,
rirá,

ejja,
hejja
tirá,
rirá,

ejja,
hejja,
tirá,
rirá,

ejja,
hejja,
tirá,
rirá,

ejja!

VARGA VIRÁG

A Lányka és a Csónakos

ROMÁNC

A hold, mintha semmin keresztül világolna, fénye megtörik és bicsaklott, csak a lét enyészhet végül így, tompán, érdektelen, homályba bódultan. Ahogy reggel érkezik, gázlókban olvad föl a vihar, párás vizekből csal formátlan, áttetsző testeket és sötétbe fúlókat megint. Akár a ködterhes éjszaka, épp oly borús, elnemmúló, virradás nélküli hajnali szürkület következett el. Ahogy lágy futamok úsznak a széllel, fények kelnek imbolyogva a mocsárból, tévetegen futnak, szaladnak, rohannak a lápi síkon át. Levonult hát a tavaszár zsombékkal dúsulva az iszapterített földeken, mélyszín patakokat duzzasztani medrükből, növényhálókat fonva a vizek sodró legalján s felszínén, szoros ölelésűt, akár a fájdalom.

– Meghalnék – mondja a Lányka –, jaj, miért kutat a halandó égi szerelmet a földön? Hogy végleg elkerülje, talán azért.

És vakon hullámzik a folyó lába előtt, de lépésnyire már mocsár rothadásában lakmározó bogarak és férgek gyűlnek zsibongva, csáprágóik forognak, ahogy a kiürült elme, téveteg.

– Napjaim indázva buknak le a lét örvényében, ám felszínre nem dobva egyetlent sem a nekem kedvező ár, ahogy az idő is lassan nehezéket köt tagjaimra, ólommal terheset, lerántva ez éji világnál sötétebb mélybe.

Készítve szállást a viharnak felhők kúsznak most egymáshoz a légben, s a folyó fekete palástját láthatatlan evezők csattogása veri. Vize vörösen fölforr, a nádas megrezzen félelmesen, hogy belészisszenek a tavak és folyók szellemei. Ekképp a hullámok gyűrűje is, akár a vérhabos anyaöl, öklendve szorul össze láthatatlan ladikot tolva partra.

– Lányka – szól a Csónakos -, úgy hívtál kétségbeesett szívvel, ahogy a kedves sorsától messzetévedt szerelmét. Mi bú emészt, hogy rögvest belépnél pallói közé csónakomnak, mely nem térne vissza többé, csak nélküled?

– Kering bennem a bánat, de mindig változóképpen mutatkozik, mintha magamban hordoznám kicsiny mását egy emennél hatalmasabb útnak. Imígyen futja meztelen lábam is esőverte mezőkön, városok utcáin a mindig ugyanazt és a sohaismételhetőt. Keresem így, kihez halandók közül társul vetett nem valamely isten, csak szerelmes szívem. De jaj, nem találom őt! Talán panaszomra süket füllel tölti kedvét egy akármely másik társsal, vagy ki tudja – az idők hervadásnélküli lombja takart engem pillanatnyivá és feledhetővé.

Szél törli arcáról a könnyeket, ahogy semmivé oszlik mind végül a legkínzóbb bú is, netán temetni nem átall a szív kamrájának legutolsó szegletébe. Hisz így esik minddel, kit anyaöl szökkent kéretlen világra, ha már nem létezik örökké megújuló keservét elviselni akaratteljes erő. Vihar hírnöke, égi tőrként hull alá a villám, áthasítva a leget, e hatalmassá dúsult verőeret, hogy

nyálkássá, csillogóvá nyalja az eső a sziklák csipkés láncait, és csapzottá az eszméletet.

– Hogy hívják hűtlen társad? – kérdi a Csónakos – Rögvest ladikom utasának hívom, nem restellek majd evezőmmel szolgálni gyors partra értének.

A Lányka a csuklya mögé pislant a Csónakos arcát, személyét kitudni. Ámul a kisleány, nincs ott – csak a semmi. Felel hát neki:

– Nem kívánom társadul szerelmem, gyorsfordulású sajkádat nem nehezítem e nyűgös teherrel, hisz érzéseim viharába kerülve úgyis visszatérne hozzám bármely alakban kedvesem. Hanem, hadd lépjek hát magam ácsolt lélekvesztődre távolodva tőlem születésemnél is messzibbre múltam partja, hogy mire átalérnél velem túlra, nem lenne többé, ki csónakodból kiszálljon már.

Hallgat az Evezős, mint ki szónál jobban ismerni véli az eljövendő legkisebb pillanataiban rejtőző cselekedeteket. Még a vihar is belécsitul hallgatásába. Ernyedten fekszenek földre a nyírfák szálkássá zúzott nyársai, tépetten és mozdulatlan áll a légben a legutolsó levél is, a vizek háta keménynyé domborul, akár egy örökké tartó őszben.

Mózes és Cipora

A Lányka körültekint. Miféle égi vagy pokoli kéz szakította ki a legutolsó bogár testéből is annak dúcolt elméjét, hogy öntudatlan egyhelyre van ítélve lábuk legapróbb íze? Mily varázszsal sújtottan várakozik szellőre a fűszál? És mi átok köti a hegyhez kaviccsá kisebbedett szikláját, hogy onnan soha többé aláhullni ne legyen képes?

– Halandó múlásának elébe mehet – szól végül a Csónakos –, gyermeki fővel alkothatja meg csupán még legbátrabb, égre törő hadicseleit is, mert azt a végzet halasztani nem rest majd évnyire, olykor évszázadnyira, vagy könnyeden tehet éppen sohatörténtté. Hol én vagyok a kormányos, sajkám számolatlan fordul e két part kikötője között, míg utoljára utasomnak felfogadlak, akkor azonban félelemtől elfeketült szívvel kerülnéd csónakomat. Van mi múlásodat is felülmúlni képes, Leányka, kiürítvén elmédnek raktárát, hogy kifogyván a világból, emlék nélkül semmi között matasson vacogó eszméleted. Hát ha valami, ez legyen sorsod jussa.

Mint alig gyógyult seb, fölreped az ég húsa, esőt szakasztva megint a lápra. A mocsár bűvös rejtekeiben pihenő holtak feleszmélnek most egy pillanatra, málló koponyájukra pedig rothadás csen bőszvigyort, hahotát, kezük egy utolsó búcsúzót int, és a szél téblábolva, zenélve költözik értelmük helyére.

Áll ott a Lányka, és a Csónakos érinti. Kinyílik aztán szívének ajtaja a sehovába, hogy illanva tűnjék érzései kohójából a sok drága érc, hogy feledés zilálja szét párává dicstelenül, aljasul mindet: bú aranyát, örömök gyémántjait nemsoká, az akarat acéljánál törhetetlenebbnek tűnő vágyak ezüstjeit. Vélük pedig az emlékezet szörnyű étekké zsugorodik össze, melyet az elme, e megrontott gyomor, elundorodva köp ki a világ legutolsó és ismeretlen sarkára, rögvest elfeledkezve e helyről magáról.

– Hol vagyok? – kérdi a Lányka – Mi átkozott erő vetett e mocsaras erdőségbe, hol borzadva húzódnék napfényes mezők virággal gyöngyözött, pipacsoktól lángoló, búzakalászokkal termő tájára? És merre vegye gyönge lábam az utat, az áldással, nyugalommal teljeset? Bár lennék magam az út, mely hazámig elvisz! Ám, hogy hol keressem e lidérclakta vidéken, mely égtáj felé indulva az otthonom – nem tudom.

– Ímhol jön egy vándor, próbáld hát kitudni tőle, akár a lehetetlent! – válaszolja kacagva a Csónakos. Valóra fordult végül minden kívánság, de türelmet hosszabbítani idő nem adatik.

Ifjú tér meg közébük. Búra sápadt arca, akár a lúdvérc, világol az éjszakában, szomorúsággal csapzott képzelete csalja, de percnyire csupán, mert meglátván a Lánykát, puha karokkal vágyná átölelni őt, kiről azt gondolta korábban, hogy az égiek téphetetlen lánccal fűzték össze, s hogy bármerre induljanak a lét kietlen térségein, egymáshoz vissza tudnak majd találni. És ez átokűzött hitte balga, tudatlan fővel, hogy aki önszántából hordozza a szerelem bilincsét, hűség lakatját soha nem fogja ledobni az. Így a Lányka sem.

– Ki vagy ifjú vándor? – húzódik azonban tőle a leány – Mily jog adott neked szabadságot arra, hogy engem pimasz, illetlen kézzel érints, hogy karjaid rámtapadó öleléséből, akárha hóhérnak kíntól fényesült fogójából, úgy bontanám magamat ki?

Hátralép az Ifjú, csukódik szája hallgatásra, és szívét sebesre hasítja, mint csalfa tőr, a leány szava, hogy mellére a drága gyolcs, a telihold sápadt fénye sem lehet már kötés. Hiába, a bírhatatlant nem született gyógyítni még, csak a senki, és nem találta föl írját a feledésnek állat, ember, az istenek, ekképpen füves kertek lugasai alatt matatva mohó kíváncsian, ahogy színpompás lombikok mélyen tudniéhes szemekkel sem.

– Jer, Ifjú – mondja aztán a Csónakos –, utasommá lenni ne késlekedj! Osztályrészedül itt csak az elkívánás jut, láthatod. Tapodj hát ladikom deszkáira, és oly árral viszlek innen tova, honnan nem tudsz visszatérni e reményeidet gyalázni kész, féregrágta földre.

Ugrik íme bátran a pallók közé az Ifjú, a Csónakos pedig eloldja a csónak kötelét hamar, hogy azonmód nekiinduljanak az árral dúsult folyónak. Távolodik gyorsan a hajó, a fiú többé vissza nem néz. Csak a Leányka bámul homályba vesző alakjuk után, és borong tovább egyedül a távolodó partok magasán, akár egy bájos játékszert, csöpp eszét forgatva.

GÁL JÓZSEF INTERJÚJA KASS JÁNOSSAL

Csak a munkával tudjuk létünket igazolni...

A XX. század második felének legjelentősebb képzőművészei közé tartozik. 1927 karácsonyának másnapján született Szegeden. Szülei a Kass Szálló tulajdonosai voltak, amíg az 1930-as évek gazdasági válsága ki nem forgatta őket tulajdonukból. A szálloda számos művészember találkozóhelye volt, a város egyik kulturális központja. Gyermekkori élményei egyre fénylőbben ehhez a városhoz kötik, máig életének egyik legfontosabb városa Szeged.

Az elemi iskolát már a fővárosban kezdte. A Werbőczy (ma Petőfi) gimnázium ugyancsak számos élménnyel gazdagította. Előbb az Iparművészeti, majd Képzőművészeti Főiskolán szerzett oklevelet. 1960–61-ben a lipcsei Grafikai és Könyvművészeti Főiskolán mélyítette el ismereteit.

Kass elementáris tehetségét nem lanyhuló szorgalommal és folytonosan gyarapodó műveltséggel egészítette ki. A képzőművészet számos ágában alkotott maradandót. 1979-ben írta önéletrajzában: „Elzúgtak az évek, évtizedek. Festettem porcelánt, öntöttem gipszet, faragtam követ, terveztem könyvet, tipográfiát." Ekkor már bizton kiegészíthette volna így: „terveztem bélyeget, készítettem plasztik fejeket, elmondtam gondolataimat a hivatásról, a világ dolgairól..." John Halassal, azaz Halász Jánossal együtt – Európában elsőként – Londonban létrehozta az első komputertechnikával készült rajzfilmet, a *Dilemmát*, amelynek témája évtizedeken át foglalkoztatta: az emberi kultúra története, sorsa. Kiállításait országszerte és a határokon átlépve is láthatták/csodálhatták.

Számos könyvillusztrációja – aligha kaphat ennél többet művész – az illusztrált művektől elválva ma már önálló életet él. *A Kékszakállú herceg*, *Az ember tragédiája* és a *Hamlet* tépelődő hősei, a *Psalmus Hungaricus* izgatott figurái még sokáig Kass János „nyelvén" szólalnak meg.

Szülővárosa díszpolgárát egyik tisztelője Szeged reneszánsz polihisztorának nevezte.

AZ ILLUSZTRÁCIÓRÓL

– 23 évesen egy Karinthy Ferenc – Benedek András féle Noszty fiú *átdolgozást, a következő évben Geréb László* Búvár Kund *című regényét illusztráltad, 1953-ban a Móricz-művek értelmezését segítetted rajzaiddal. Hogyan kezdődött illusztrátori*

pályafutásod, hiszen az Iparművészeti Főiskola kerámia szakát végezted el, igaz, két évvel később (1951) a képzőművészetin is diplomáztál.

– A mi indulásunkat, a mi életünket akkoriban a háború után kialakult kegyetlen helyzet befolyásolta. Akik itthon maradtak, azoknak nem volt választásuk, még egérút sem látszott... Az „itt élned-halnod kell" törvénye szerint éltünk. Minden ennek volt alárendelve: legyen mit enni, legyen hol aludni. Az elemi létezés problémáival küszködtünk.

A kerámiakészítés pedig akkoriban szóba sem jöhetett, hiszen nem voltak meg a feltételei. Nem volt agyag, máz, gyakran még elektromos áram sem. És nem volt piac! Németországban – ezt tudom – más volt a helyzet. A Rosenthal-féle porcelángyár a háború után élte másodvirágzását, mert a nagymama bombázások alatt elpusztult porcelán edényeit pótolni kellett.

Tevan Andor a háború után került fel Békéscsabáról a Móra, akkori nevén az Ifjúsági Kiadóba. Megbízást adott a *Don Quijote* illusztrálására. A kötet nagy siker volt, 18 ezer példányban jelent meg. Ez meg Ferenczy Béni kezébe került, aki egy interjúban elmondta: itt van egy tehetséges fiatalember, akinek feladatot kell adni. Hát így történt.

Azzal természetesen tisztában vagyok, hogy a legjobb publikációs fórum még ma is, néhány évtizede pedig egyértelműen az illusztráció volt. A könyvet elolvasás után nem dobjuk ki, eltesszük, mások is elolvassák. A hetvenes években pedig – ez ma már szinte elképzelhetetlen – több ezres példányszámban jelentek meg a könyvek. A *Tanár úr kérem*et, ha jól emlékszem több mint tízszer adták ki, minden alkalommal több ezer példányban Egy kiállítást pedig – ha sikere van – legfeljebb 1-2 ezer ember lát. Kivételt képeznek természetesen a Szépművészeti Múzeum és a Nemzeti Galéria közelmúltban rendezett különleges kiállításai.

Valóban sokat illusztráltam, így ez volt jobban szem előtt. De csináltam perfomance-okat, terveztem bélyeget, könyvet, könyvborítót, szobrokat. Elkészítettem Kovács Margitnak, Zelk Zoltánnak és Juhász Ferenc első feleségének, Erzsikének a síremlékét.
Fejek címmel egy műanyag fejekből álló sorozatot készítettem, amelyeket első ízben Szombathelyen, a Savaria Múzeumban mutathattam be, Hajnal Gabriella kárpitjaival együtt. Máig hálás vagyok Szentléleky Tihamér akkori múzeumigazgatónak és a kultúrát pártoló Gonda György tanácselnöknek, akik támogatták ezt a Budapesten akkor „nemszeretem" kiállítást.

Sokan írtak a *Fejek*re, Örkény István, Karinthy Ferenc és mások. Juhász Ferenc *Mi van a fejben* c. versével beborított egy ilyen fejet, és Somlyó György is írt verset *Fej-mese Kass János szobrára írva* címmel.

Ezt a közhelyet vállalom is, hiszen létünk nem más, mint közhelyek soroza-

ta. Közhely a születés, a halál és, sajnos, közhely a napjainkat is átható gyűlölet. Életünk ezeknek a közhelyeknek a története.

2006 októberében Szegeden, a Kass Galériában, újra csak alkalmaztam a közhelyeket. Az '56-os gyászt is fehér fejekkel, utcaövekkel, gyertyákkal jelenítettem meg.

– *Mi az illusztráció? Erről 1988-ban írtál néhány oldalt* Gondolatok a könyvillusztrációról *címmel, amely azóta többször is megjelent. Ebben több oldalról – néhány művészettörténeti adalék révén is – értelmezed, nem is annyira a fogalmat, sokkal inkább a célját. Írásodban az emberiség történetét végigkísérő illusztrációt a korról való híradásnak nevezed. Hiszen Rembrandt és Chagall is illusztrálta a* Bibliát. *Miért készítünk újabb és újabb rajzokat? – kérdezed. Miért kell újabb* Tragédia-*illusztráció Zichy Mihály után? Miért firkálnak a gyerekek minden lehetséges helyre? Mi ad értelmet telerajzolni-festeni a fehér lapokat, majd kinyomtatni száz vagy sok száz példányban? – sorjázod magadnak a kérdéseket. Húsz év után mi a válaszod?*

– Ugyanaz, mint akkor. Az egyik lehetséges válasz: a sokszínű természet is önmagát reprodukálja saját jövőéért. Úgy látom, hogy a lét gazdagsága teszi elviselhetővé a létet.

Cantata profana

– Axiómaszerűen hogyan határoznád meg az illusztráció fogalmát?

– Egyenrangú társa a szövegnek, egyenrangú társa az olvasónak is, mert nem terheli, hanem segíti a megértésben. De a funkcióját is nézni kell. Más a szerepe a szakkönyvekben (Kopp Mária a közelmúltban válogatott a rajzaimból egy orvosi pszichológia tankönyvhöz). Más a Weöres-féle kutyatár-szerű gyermekversek esetében, és ismét más a tankönyvekben. Az elmúlt években készítettem a szegedi Mozaik Kiadónak olvasókönyveket az általános iskola első három osztálya számára. Ezekben helyenként a játékossághoz igazodtam, helyenként direkt rajzokat kellett csinálni: egy tárgyat, egy növényt vagy az aradi vértanúk arcképét nem változtathatom meg, mert az félrevezető volna.

– Hogyan kezdesz hozzá egy könyv illusztrálásához? Van-e valamilyen technológiai rended?

– A legfontosabb: elolvasni a kéziratot, jól elolvasni, néha többször is. Át is kell élni. Ha az átélés élménye elmarad, akkor reménytelen jót készíteni. Én olvasás közben a szituációt látom három dimenzióban. Móricz Bethlen Gáboráról olvasva látom a kőfalat, a berendezést, az ételeket felszolgáló, fehér fejkendős asszonyokat. Időnként az emlékeim is meghatározóak. Móricznál maradva a *Rokonok* egyik nőalakjának unokanővérem testét-lelkét kölcsönöztem.

– Közel 400 olyan könyv jelent meg – némelyik többször is – amelyekben többkevesebb rajzzal segítetted a megértést. Ebben a számban nincsenek a könyvborítóid, amelyek felkeltik az érdeklődést az olvasóban, és nincsenek benne az általad tervezett, tárgyiasult elismeréssel jutalmazott könyvterveid sem. Kivel nem találkoztál, és kivel szerettél volna találkozni munka közben az élő magyar irodalom szereplői közül?

– Kormos Pistával, aki időnek előtte elment.

– Úgy tudom, Weöressel sem.

– Dehogynem. A Breughel *Gyermekjátékok* c. képe alapján készült leporellót együtt csináltuk. Személyesen is többször találkoztam vele, amikor az *Új Írás* művészeti szerkesztője voltam (1968-1973). Ő sok nyelvből fordított, magyarított, kép- és betűverseket, irkafirkákat alkotott. Ezek megformálásában segítettem neki. Egy részük talán meg sem jelent, lehet, hogy kallódnak valahol.

– A világirodalomból kivel találkoztál volna szívesen?

– Cervantesszel. *Don Quijoté*jának, az általa képviselt spanyol kultúrának olyan intenzív kisugárzása van, mint az atomenergiának. Állandóan pulzáló intellektualitás, amely máig is dolgozik benne, Don Quijote kalandjainak a tanulsága olyan mély, mint a *Biblia* könyveinek a tanulsága.

– Mióta foglalkoztat a Biblia *világa, amelyről készült egy nagyszerű rézkarcsorozatod is? Volt-e valami konkrét esemény, amely a* Bibliában *való elmélyedésre ösztönzött?*

– 1966-ban adta ki a Magvető Madách *Mózes*ét, amelyhez illusztrációkat készítettem. A *Mózes* késztetett arra, hogy az *Ószövetség*gel az általános műveltséghez tartozó ismereteken túl is foglalkozzam. De hát a *Biblia* minden felelősen gondolkodó embert foglalkoztat... vagy kellene, hogy foglalkoztasson. A *Biblia* minden törvénye évezredes emberi tapasztalatok non plusz ultrája, a tízparancsolat pedig az emberiség közös történetének tíz, felszólító módban, egyszerűen megfogalmazott, letisztult parancsolata. Ezek nem ismerete, nem ritkán tudatos semmibe vétele idézte, és idézi elő ma is az emberiség minden kínját. Ott van a Ne ölj! parancsa. Betartják? Ma is ugyanúgy, mint az évezredek során mindig, emberek ölnek embermilliókat. Mi jogon fosztanak meg hatalmon levők vagy erősebbek másokat az életüktől? Hiszen minden halál újabb halált szül, arról nem is beszélve, hogy a hétpróbás gazembereknek a halál nem igazi büntetés.

– 1986-ban jelent meg egy mappád Képek az Ótestamentumból *címmel. Nagy siker volt, akárcsak húsz évvel korábban – az azóta több alkalommal, különböző formátumban, Magyarországon határain túl is – kiadott* Az ember tragédiája.

– A *Tragédia* illusztrálásakor is nyíltan saját koromról beszéltem, a XX. század második felének pragmatikus világáról. Fel is tették nekem a kérdést, miért az űrre, a falanszterre helyeztem a hangsúlyt, áttörve a hagyományos felfogás korlátait. A *Tragédia* nyersanyag, amelyben minden kor emberének a tragédiája visszatükröződik. Ma olyan ismereteink vannak, amelyekről Madách még nem tudhatott. A relativitáselmélet korszakában a technikai és szellemi eredmények jegyeinek megfogalmazása terén, melyeknek tudatlanságból fakadó, gondatlan kezelése okozhatja a ma emberének életében a legnagyobb katasztrófát.

A madáchi lángoló alkotóerő további művekre is ösztönzött. Madách és a *Tragédia* ihlette 1980-ban a *Dilemma* című animációs filmemet, amely az első komputerrel készült rajzfilm volt Európában. Ekkor is Madách látomása munkált bennem. A filmmel áttekintettem az emberiség történetét, a XX. században rá váró sorsáig.

– A maradandó alkotások közé tartozik a Hamlet *is.*

– Ha azt mondtam, hogy a *Tragédia* nyersanyag, amelyben minden kor emberének a tragédiája tükröződik vissza, akkor a *Hamlet*re sem mondhatok mást. Nagyon sokat kínlódtam vele. A technikán túl is szinte Canossa-járás volt nekem ez a dráma. Többször is vissza akartam adni a Helikonnak, de volt türelmük kivárni, ahogy most is kivárt többször is a szegedi Mozaik kiadó, amely számára tankönyveket illusztráltam. Úgy haladtam, mint a bányász, rétegről rétegre. Nekem is alá kellett dúcolnom időnként a vájatot, hogy rám

ne omoljon a föld. Így kerestem azt a belső fényű, nemes anyagot, amit Shakespeare megírt. Nagyon mélyen érintett ez a dráma is. Shakespeare ugyanolyan modern, mint a *Biblia*, a görög drámák, vagy Madách *Tragédiá*ja. Örök érvényűen, mélyen fogalmazza meg minden tisztességes, nemes emberi jellem kételyeit, a kérdéseket és a válaszokat is.

A ZENE VONZÁSÁBAN

– *A* Biblia, *a* Tragédia, *a* Hamlet *mellett legismertebb illusztrációid közé tartoznak a zeneművek illusztrációi. Az agitatívan drámai erejű* Psalmus Hungaricus, *a derűsen elbűvölő* Háry *vagy* A Kékszakállú herceg vára. *Ezek is az önálló életet élő alkotásaid közé emelkedtek.* A Kékszakállú *Hercege és Juditja a Kass János-i életmű emblematikus figuráivá értek. Nem nehéz feltételezni, hogy az illusztráláson túl is sok közöd volt és van a zenéhez.*

– Életünk sokszínűségét, a változatosságot, a gondolatcsere impulzusainak egyikét a műveltség, a művészet, a muzsika adja. Történelmünk során gyakran segített a művészet – és a zene is – az emberek számára érthetővé, talán inkább élhetővé tenni a velünk történteket. A zene az emberi élet vitaminja,

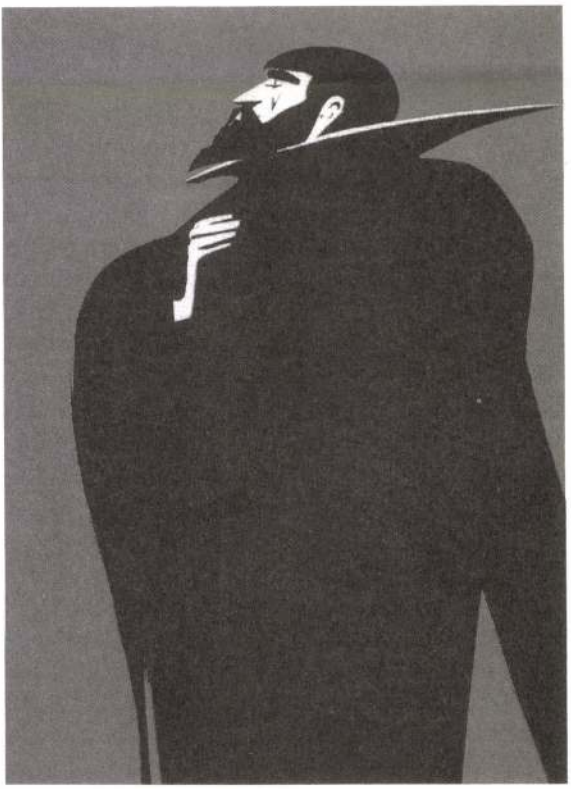

Kékszakállú herceg

akinek a zene öröme nem adatott meg, talán egy kicsit a színvakság börtönében szenved.

A zene az én életemet is végigkísérte. Elemistaként – szopránt énekeltem – és gimnazistaként is tagja voltam a Bárdos Lajos vezette iskolai kórusnak. A *Forr a világ bús tengerét* nem lehet elfelejteni. Tagja voltam annak a kórusnak, amely az 1938-as Eucharisztikus Kongresszus alkalmával a Hősök terén énekelt. Felejthetetlen, fölemelő érzés egy ilyen hatalmas kórusban énekelni.

A klasszikus zenével kapcsolatban van egy ifjúkori emlékem, 1944-ben vagy '45-ben történt. Még javában lőttek, bombázták Budapestet. Fölmentem Pukánszky professzorék budai lakásába. Pukánszky Béla a debreceni egyetem német tanszékének volt a professzora, a fiával együtt jártam gimnáziumba. A lakásból jó lehetett látni, hogy hogyan lövik a budai Várat, és közben gramofonról szólt az egyik Brandenburgi koncert, és valahogyan azt reméltük, hogy mi nem kapunk aknát. Akkor meg is úsztuk

Később, amikor Lipcsében tanultam, gyakran hallgattam Bachot a Tamás templomban.

Kodály Zoltánnal is találkoztam, de sajnos, sem a *Háry János*hoz, sem a *Psalmus*hoz készült műveimet sem láthatta, mert 1967-en meghalt, ezek pedig a hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján születtek. Jártam a Köröndön levő lakásában. Kodálynak megfellebbezhetetlen tekintélye volt. Nemzetközileg is nagyra becsült művészeink közül egyedül ő maradt itt a háború után, és így bizony előfordulhatott, hogy még Rákosit is megleckéztette. Van egy hétköznapibb emlékem is Kodályról. Az 1950-es években Tihanyban pihent. Emlékszem, hogy egy „millenniumi stílusú" fürdőnadrágban, első feleségével, Emma asszonnyal kézen fogva sétáltak a térdig érő vízben.

A mai zeneszerzők közül elsősorban Kurtág Györggyel voltam jó barátságban. Két művéhez is készítettem rajzokat. Szó volt arról, hogy elkészítjük *A Kékszakállú* rajzfilmváltozatát. Ebből részemről két percnyi anyag el is készült, azután elsodorta az élet....

– *Hogyan találkoztál* A Kékszakállúval?

– A Helikon Kiadó kért fel Balázs Béla költeménye illusztrálására. Gondolkodtam, hogyan tudnám a legjobban megcsinálni, amíg rájöttem, hogy a kék-vörös-fekete-arany színvilág a megoldás. A domináns a kék és a vörös kontrasztja. A történet nagyon egyszerű, ősi történet. Nő és a férfi párharca, akiknek csak a harci eszközei változnak ,a „cél" valójában nem más, mint a nő kínozza a férfit, a férfi a nőt. Örökké ölik egymást. *A Kékszakállú* a két nem közötti feszültség története, megjelenési formája.

– *Mit mond neked a* Psalmus?

– A *Psalmus* az én személyes sorsom, mindnyájunk sorsa. Ez a XVII. századi Vég Mihály-zsoltár sajnos ma is aktuális. 1923-ban mutatták be Kodály művét, Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 50. évfordulója alkalmából. Az

emberek mögött ott volt az első világháború szörnyűsége, Trianon, a magyar történelem 1000 évének az összeomlása s a belőle fakadó teljes csömör. Gyűlölik, bepanaszolják egymást az emberek, barát fordul szembe baráttal, és ellenségekké válnak, a pusztába kell elbujdosniuk. Ma is olyasmi zajlik körülöttünk, amivel nem érthetünk egyet, amit nem vállalhatunk. Nem fogadhatjuk el azt a romboló hangot, amely körülvesz bennünket. A *Psalmus* éget, belénk égeti üzenetét, s mi nem tanulunk belőle. Minden generáció ugyanazt éli át, s mégsem tanul belőle.

– *Mindkét mű drámai, amint mondod, mindnyájunk drámáiról van szó. Gondolom, saját életedből sem maradtak ki a drámák.*

– Gyermekkoromtól kezdődően kísértenek: háború, halál, kiszolgáltatottság, éhezés.

– *A műalkotások a katarzissal oldják a feszültséget. Te hogyan tudtad mindezt elviselni?*

– Nem engedheti meg az ember, hogy megzavarodjon, pedig sokszor közel álltam hozzá, mindig mások miatt, a másikért való rettegés, a kiszolgáltatottság miatt. Az abszurd helyzeten, a kafkai lidércnyomáson nem segíthet senki, azt magadnak kell elviselni. Ki kellett alakítani az embernek egy belső ellenállást. Csak az első ütés a fájdalmas, a többi már kevésbé fáj. A megalázottságot volt nehezebb elviselni.

– *Az illusztráció azt jelenti, hogy kénytelen voltál sokat olvasni. Kényszerűség ez vagy szükséglet? Mit jelent számodra az irodalom?*

– A nyelv és az irodalom. Nem győzöm csodálni anyanyelvem szépségét, gazdagságát. Ezzel tudom magyarázni, hogy itt maradtam ebben az országban. Melyik nyelven tudnak Weöres-féle verseket írni az őszi éjjel izzó galagonyáról és Bóbita ködfalú várától? Azt hiszem, nincs olyan bonyolult gondolat, amelynek a megfelelő szavai ne lennének meg a szókészletünkben. Sohasem éreztem kényszerűségnek az olvasást, ezt igazolja, hogy nagyon korán kezdtem olvasni. Gyerekkorom legkedvesebb könyvei Móra írásai voltak. Szinte mindennapos vendég volt nálunk a Kass Szállóban. Gyakran megfordult ott Móricz is. Juhász Gyula gyakran kísérte anyámat sétáin.De nemcsak a családi kör, az otthon, de későbbi budai lakhelyemen, a Logodi utcában is irodalmi sziget volt. Arrafelé lakott Babits, Kosztolányi, Márai. Szabó Lőrinc fiával egy iskolába jártunk. Lőrinc – emlékszem – mindig gyalogosan járt az Attila utcában, szinte ma is látom. Tízévesen tudtam, ki Márai. Látszott rajta, hogy előkelő ember, nyersselyem öltönyben, panamakalapban járt.

Az irodalom természetesen ma is nagyon fontos. Novemberben részt vettem a Debreceni Irodalmi Napokon. Nem kötelező feladatként, hanem érdeklődő partnerként voltam ott jelen. Figyeltem az előadásokat, sokat jegyzeteltem.

Különösen tetszett Vasy Géza igen érdekes előadása az 1956-ban az irodalmi lapokban leközölt versekről. Több íróval ma is tartom a kapcsolatot. A fiatalokat már kevésbé ismerem, de megpróbálok rájuk is odafigyelni. A debrecenieket közül jól ismerem és becsülöm Aczél Gézát, az *Alföld* főszerkesztőjét, és Bálint Pétert, aki az irodalmi napok alkalmából kapott Alföld-díjat. Olvastam kéziratban levő új kötetét, nagyon jónak tartom. Mindkettőjük könyveit illusztráltam is. Kapcsolatban vagyok a *Tiszatáj*jal, jó barátja vagyok a főszerkesztőnek, Olasz Sándornak és Ilia Mihálynak. Kapcsolatom van a *Híd*dal is.

A közelmúltban elhunyt két barátom, Faludy György és Határ Győző, őket is illusztráltam. Határ Győző *Golgheloghi* című kötetét háromszor is elolvastam, mielőtt illusztrálni kezdtem. A Határ Győző-i bonyolult jelképrendszer a többszöri olvasásra késztetett.

BÉLYEGVILÁG

– Munkásságodban fontos szerepet kapott a bélyeg is. Az első kettőt 1973-ban tervezted, amelyek Madáchot és az 500 éves magyar könyvnyomtatást ünnepelték. Azóta közel száz ilyen „mini-grafika" került ki a kezed közül. Legutóbb idehaza Balassi Bálint, Bajza József és Segner János András portréi, a Marshall-szigeteken pedig Andersen meséit megidéző bélyegek. Érdekes, hogy más műveid között nagyon kevés a portré, a bélyegeid zöme viszont arckép. Bélyegre „vittél" írókat (Babits Mihály, Berzsenyi Dániel, J. W. Goethe, Juhász Gyula, Kaffka Margit, Krúdy Gyula, Márai Sándor, Móricz Zsigmond, Vajda János, Vörösmarty Mihály), tudósokat (Isaac Newton, Szilárd Leó, Jendrassik György, Széchenyi Zsigmond, az orvostudomány nagyjai) képzőművészeket (Ferenczy Béni, Pór Bertalan, Uitz Béla), zeneszerzőket (Bartók Béla, W. A. Mozart), színészeket (Blaha Lujza, Jászai Mari) és filmeseket (John Halas, Cukor György).

A felsorolt nevek jelzik, hogy jobbára olyan személyiségek bélyegképét tervezted meg, akiket a közönség többé-kevésbé ismer, legalább is hallott róluk. A bélyegeken való életre keltésük a Magyar Posta tisztelgése a kultúra, a tudomány és emlékezetes események előtt. Dicséretes ismeretterjesztés ez.

Mennyire ad szabad kezet a Posta egy-egy bélyeg megtervezésében?

– A Postának természetesen minden bélyeggel kapcsolatban vannak kívánalmai, de ez nem vonatkozik a megjelenítés hogyanjára. Abban minden tervező szabad kezet kap, és én is igyekszem az általam legjobbnak tartott elképzelést megvalósítani. Ennek többféle útja lehet. Alkalmanként „hozott anyagból" dolgozom. Babitsot, Juhász Gyulát Rippl-Rónai festményeinek a felhasználásával mutattam be. Máskor egy-egy képzőművész saját alkotását formálom át a bélyeg nyelvére. Leggyakrabban persze a saját elképzeléseimet valósítom meg.

– Ilyen elképzelésből született a Kaffka Margitot ábrázoló bélyeg?

– Kaffka Margit nem tartozott a szép nők közé. Jelentős író volt azonban, és egyben a női egyenjogúság harcosa is. Kissé idealizált portréval kívántam tisztelegni az írónő előtt. Tudatosan szépítettem meg, és ebben segített a szecesszió díszletvilága is. Ezt a jól sikerült bélyegeim között tartom számon.

– *Mozart?*

– Ez viszont nem igazán sikerült. Elégedetlen vagyok vele. Amikor ez készült (1991), az egész világ a zeneköltőt ünnepelte, s bármennyire is el akartam kerülni a bonbonos dobozok Mozart-figurái elől, nem sikerült, és a bélyeg nagyon konvencionális lett.

– *Bartók?*

– Ez a bélyeg egy kissé a bürokrácia áldozata lett. Valaki túl nagy méretűnek találta az eredetit, ezért végül is össze kellett préselnem. De jó szívvel csináltam, szerettem ezt a munkát. Ferenczy Béni Bartók-rajzát vettem alapul.

– *Az orvosportrék?*

– Ez különleges szerelem volt, nagy élvezettel csináltam. Az orvosportrék először nagyobb méretben készültek, azokat ajánlottam fel a Postának. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor én ajánlottam témát. A sorozat nemzetközi sikert is aratott. Érdekesség, hogy az a grafikusokat, nyomdászokat, kiadókat tömörítő londoni klub, a Double Crown Club, amely tagjává választott, abban az épületben székel, ahol William Harvey, a vérkeringés felfedezője dolgozott (Harvey is szerepel az orvosportré-sorozatban). Harvey rézmetszetű arcképe lett egy 1999-es Budapesten tartott nemzetközi kardiológiai kongresszus emblémája is.

– *Cukor György?*

– Ezt is jókedvemben csináltam, szinte egyszuszra. Hajnali négykor kezdtem, és kilencre már készen is voltam az egyetlen filmszalagból kialakított portréval.

– *Mesesorozatod nem tartozik a portrés bélyegekhez, mégis a kedvenceid közé sorolod.*

– Igen. 1979-ben, a sorozat a Nemzetközi Gyermekév alkalmából készült, s nemrég újra kiadták a Marshall-szigeteken. Örülök, hogy friss, nem járt el felette az idő.

– *És a bélyegek felett általában nem járt el?*

– Nem tudjuk. Tény, hogy az elektronikus híradással egyre fogy a postán

küldött levelek száma. A különböző cégek is alig használnak már bélyeget. A postáskisasszony is szinte csak kérésre ragaszt bélyeget a leveleimre. A levél nekem ma is az intimitások fontos közvetítője, bár a borítékba zárt, bélyeggel díszített levél egyre ritkább, pedig a bélyeg hozzátartozik egy magára adó ország képéhez.

A FOTÓS

– A Kass János-i életmű egyik szelete a fotózás is, a fotókiállítások rendezése. Miért volt fontos a fényképezés?

– A háború után nagy nehezen sikerült egy kis Retina gépet venni, amivel amatőr módon elkezdtem fotózni. Később ez egyre tudatosabb lett, amihez hozzájárultak fotós barátaim: Escher Károly, Koffán Károly, Gink Károly, a Reismann testvérek, Sándor Zsuzsa, a nagyszerű természetfotós Vajda Ernő. Nekik gyakran megrendeztem a kiállításaikat is. Escher! Még a hatvanas évek elején találkoztam vele a Móra Kiadóban, amelynek az irodái a New York palotában voltak. A kapualjban ott állt Escher, hosszú kabátban, elkeseredetten, és én akkor borzasztóan öregnek láttam. Lehetett már 60 éves is... Arra panaszkodott, hogy neki már többé nem lesz kiállítása. Azt mondta: engem a múlt emberének tartanak. Én úgy tudtam, hogy nem egészen volt így, hiszen Mihályfi Ernő és később Boldizsár Iván is tartotta fölé a védőernyőt, de hát ő így élte meg. Én akkor azt feleltem neki: lesz neked kiállításod, megpróbálom megrendezni. Föl is mentem Pogány Ö. Gáborhoz, a Nemzeti Galéria akkori igazgatójához, aki bizony nem fogadott. Később, a titkárnő segítségével a találkozó mégis létrejött. Azt hitte, magamnak akarok kiállítást rendezni. Amikor kiderült, hogy Eschernek, rögtön fölajánlotta a Nemzeti Galéria dísztermét. (A Galéria akkor a mai Néprajzi Múzeum helyén volt). Megelégedtem volna az előcsarnokkal is, ő azonban erősködött a díszterem mellett, így ott rendeztük meg a kiállítást.

Escher 70. születésnapjára rendeztem egy bemutatót, amelynek érdekessége volt, hogy sok képét felnagyítottam. Például *A csodálatos mandarin* lányát táncoló Lakatos Gabriellát ábrázoló fotót életnagyságúnál nagyobbra.

Escher képein kívül még tíz nagyszerű fotográfusnak rendeztem meg a kiállítását. Valamennyi nagy siker volt. Akkoriban ilyesmit nem lehetett látni Magyarországon, mert a fotográfiát nem tartották művészetnek. Engem pedig megtiszteltek a fotósok, beválasztottak a szövetségükbe, látva, hogy tudnak velem valamit kezdeni.

Én is sokat fotóztam, kellett a munkámhoz, sok mindent szükséges volt dokumentálni. Volt egy szürke korszakom, amikor a mások és a saját fotóim inspiráltak. Az említett ódzkodás után a fotó hirtelen szalonképes műfaj lett, szinte kötelezővé vált a fotózás.

Fotós barátaim gyakran vendégeskedtek nálunk. Egyszer Reismann János elhozta a híres francia fotóst, Henri Cartier-Bressont, aki a feleségemről és rólam is készített portrét. Én is sok érdekes embert fotóztam. Kassákot, Huszárikot, Lukács Györgyöt, Marguerite Yourcenart. Hatalmas anyag gyűlt össze, amelyet jó lenne egyszer rendezni.

Hogyan fotóztam Lukácsot? Ez is a hatvanas évek elején történt. Egy angol barátom megkért, hogy segítsek két londoni fiatalembernek. Három kívánságuk volt, mint a mesében: találkozni Lukács Györggyel, megnézni egy Jancsó-filmet és látni a magyar pusztát. Mindhárom teljesült. Almási Miklós, Lukács tanítványa segítségével eljutottunk Lukácshoz. Emlékszem, vasárnap 11 órára várt bennünket. Kezében az elmaradhatatlan szivarral fogadott, s a két fiatalemberrel másfél órán át vicceket meséltek egymásnak angolul. Filozófiáról egy szó sem esett, én meg közben fotóztam Lukácsot.

A FŐISKOLAI TANÁR

– Tevékenységed egyik bizonyára nemcsak érdekes, de fontos része volt főiskola tanárságod 1967 és 1981 között. Hogyan tanítottál? Mit tartottál fontosnak az oktatásban?

– A tanítás nekem önkontrollnak volt jó. Amíg tanítottam, közel 600 fiatallal találkoztam, közülük egy tucattal ma is jó barátságban vagyok.

Hagyományos értelemben nem tanítottam. Én beszélgettem velük, és tanultam tőlük. Nem is korrigáltam a rajzaikat. Az volt a módszerem, hogy rendszeresen megbeszéltem velük olvasmányaikat, a látott filmeket, különleges élményeiket. Meg szoktam kérdezni a véleményüket a közelmúlt eseményeiről. Így jól le tudtam tapogatni a köröttük levő világot, és hogy azt hogyan értelmezik. Én is elmondtam nekik tapasztalataimat, benyomásaimat. Meggyőződésem, hogy az ember elsősorban a saját példájával taníthat. Azt vallom: egy művészt nem lehet tanítani. Én sem tanultam igazán rajzolni, amit tudok, azt magammal hoztam. Ez a hozadék predesztinálja az embert, ezt persze lehet csiszolni, javítani, és kell is.

A KASS GALÉRIA

– 1986-ban Szegeden, a Vár utca 7. szám alatt nyílt meg a nevedet viselő galéria. A bejárat néhány lépésnyire van a város főterétől. Könnyen odatalál az is, aki nem keresi. Megnyitását a szegedi újságok mellett országos lapok is köszöntötték. Hogyan született meg ez a különös hangulatú intézmény?

– Közel négy évtizedes tevékenység után egyre többet foglalkoztatott munkáim utóélete. Szerettem volna, ha életművem együtt maradhatna. Kerestem a helyet, az öblöt, a kikötőt, ahol horgonyt vethetek. Ilyen meggondolásból ajánlottam fel szülővárosomnak, Szegednek munkásságom legjobbnak tartott darabjait.

A város elfogadta, barátaim pedig azt gondolták, hogy ezeket a lapokat, plasztikákat nem a raktárban kell őrizni. Dr. Trogmayer Ottónak, a kiváló régésznek, a Móra Ferenc Múzeum akkori igazgatójának az ötletére alakították ki a ma látható, L alakú bemutatótermet, amely korábban a Somogyi Könyvtár gyermekrészlege volt.

A Kass Galéria ma a városé, szakszerű üzemeltetéséről a Móra Ferenc Múzeum gondoskodik, immár 21. éve.

– Az egyik részében állandó kiállításon Kass-alkotások láthatók, a másikban időszaki kiállításokon ifjabb és kevésbé ifjabb kollégáid munkáit ismerheti meg a közönség. Általában te is köszöntőt mondasz a megnyitókon. A művészeteket is te választod ki?

– Nem, nemcsak én. Mások javaslatait is szívesen fogadjuk. A köszöntőket sem mindig én mondom. Egykori kiváló tanítványaim kiállításait azonban mindig nagy örömmel méltatom és rendezem.

– Hány kollégádat láthatta a közönség?

– Pontos számot nem tudok mondani, évente általában 4-5 képzőművészt tudunk vendégül látni. A helyiség nem nagy alapterületű, ezért inkább csak festők, grafikusok, fotósok, karikaturisták alkotásait tudom méltó módon elhelyezni.

– A kiállítás-laudációk általában írásban is megjelennek. Ezeknek az 50-60 soros mini-esszéknek – amelyek találó jellemzései egy-egy művészi teljesítménynek – elsősorban az Alföld *és a* Tiszatáj *ad fórumot. Fontosnak tartod, hogy művészi lelkiismereted szerint szavakkal is felhívd a figyelmet ezekre a teljesítményekre?*

– Hát persze! Sok kiváló képességű fiatal és kevésbé fiatal kortárs él közöttünk, akiknek nincs elég publikációs lehetősége, alkatuknál fogva alkalmatlanok a könyöklésre, a hangoskodásra, következésképen nincsenek a horizonton, bár nekik is ott lenne a helyük.

TALÁLKOZÁSOK

– A Pályám emlékezete *(Íme, itt az idő, rám került a sor) és a* Brazil *(ez egy pesti eszpresszó neve volt az 1950-es években) című írásaidban több olyan közismert művész nevét említed, akikkel a találkozásod fontos vagy emlékezetes volt. Ez a kör az elmúlt évtizedekben bizonyára ala-*

posan kibővült. Tudom, nem könnyű választani közülük, mégis, arra kérlek, idézd ide néhányuk alakját!

– Valóban nem könnyű. Holnap lehet, hogy másokat említenék, de megpróbálom. Elsőként Kassák emléke jelenik meg. Vele 1966 őszétől csaknem fél évig dolgoztam együtt. Szinte hetente találkoztunk, az *Új Írás* Kassák-számát készítettük elő, amely 1967 márciusában, a 80. születésnapjára jelent meg. A látszólag zord Kassák a közös munka hevében feloldódott, vonzó lénye, egyénisége, egy-egy eredmény láttán megjelenő mosolya átformálta kemény, faragott vonásait. Kassákkal már jóval korábban, 1947-ben is találkoztam, akkor a 60. születésnapját ünnepelték, s mi egy előadását hallgattuk.

A 80. születésnapja alkalmából több ünnepségen is köszöntötték Az egyik legemelkedettebb volt ezek között a Fészek Klub-beli laudáció, ahol Latinovits Zoltán *A ló meghal, a madarak kirepülnek* című híres-hírhedt Kassák-verset mondta el.

A közvetlenebb emlékekből is idézhetek. Egy alkalommal megnézte egy kiállításomat. A véleményét egy máig őrzött levélben írta le: „Gratulálok a rajzok tömbösségéhez és erősugárzásukhoz. Nem azt mondom tehát, hogy szépek (annyian értenek már a szép, sőt csinos dolgok előállításához), hanem tömörek és meggyőzőek."

Máskor arról beszélt, hogy gyanús az, ha valakit dicsérnek. Azt hiszem, elmondhatom, hogy korábban talán igen, de az 1960-as években már nem üldözte őt senki sem. Kassák ki is tudta harcolni a megbecsülést. Rendszeresen oppozícióban állt a hatalommal, gyakran elmondta azt is, hogy a hatalmat sohasem lehet kiszolgálni.

Ez számomra a legfőbb tanulság.

A beszélgetésünk elején említettem, hogy amikor Ferenczy Béni meglátta a rajzaimat, egy interjúban a támogatásomra buzdította azokat, akiknek erre lehetőségük volt. Ferenczyvel hamarosan kapcsolat alakult ki, jobban mondva a feleségével, Erzsikével, Ferenczy ugyanis nagyon visszahúzódó ember volt.

A vele kapcsolatos első maradandó élményem 1956-hoz kötődik. Akkor ők a Margit híd pesti hídfőjénél laktak. A november-decemberi hónapokban a kijárási tilalom miatt néha nem tudtunk hazamenni, és akkor szinte mindig náluk pihentünk.

Később átköltöztek Budára, a Hermann Ottó utcába, hozzánk közel. Gyakran jártam náluk, többször magammal vittem 3-4 éves Eszter lányomat is. A Mester akkor már nem tudott beszélni, de a kislányommal közel kerültek egymáshoz. Ez a kommunikáció nem egy-két percig, hanem fél órákig is eltartott. Úgy láttam, örült a kislány jelenlétének.

Ferenczy türelme, humanizmusa mindig is vonzó volt számomra. Csak nagyon kevés embernek adatik meg az a mély emberség, amelynek a birtokában volt. Emellett valami utolérhetetlen elegancia és kozmopolitizmus is jellemezte.

– Kondor Bélával hozakodom elő. Beszélnél róla?

– Kondor nagy művész volt. De Kondor nem volt barátkozó természetű ember.

Kondor inkább csak felhasználta az embereket. Akikre gyakorlati okból nem volt szüksége, azokkal nem tartotta a kapcsolatot. Nem törődött a politikával sem, ugyanakkor nagyon odafigyelt a környezetére. Jól érzékelte, honnan érkezik veszedelem, honnan sérülhet. Kondor nagyon okos ember volt és nagyon jó művész. Nem lehet mindenkitől elvárni a barátkozást. Mi akkoriban olyanok voltunk, mint az oroszlánkölykök: harapdáltuk egymást.

– A barátaid sorában ott voltak és vannak írók és költők is. Nagy Lászlót nem egyszer emlegeted, Juhász Ferenc pedig már régóta minden fontos születésnapodon verssel is köszönt.

– Nagy Lászlóval együtt felvételiztünk az Iparművészeti Főiskolán. Mellettem dolgozott, de már a folyosón feltűnt ez az alacsony sánta parasztfiú. Mind szegények voltunk, de neki még ecsetje sem volt. Az enyémet adtam oda, s igazából ezzel kezdődött barátságunk. Halála előtt néhány héttel még együtt voltunk Szigligeten, januárban meghalt.

Többször dolgoztunk együtt. Néhány alkalommal együtt készítettük a költészet napjára a plakátot, például 1974-ben is. A vers a *Hegyi beszéd* volt, amelynek első sora – „Műveld a csodát, ne magyarázd!" – azóta szinte szállóigévé vált. Egy női fejet formáztam a versből. Akkoriban az ilyen típusú képversek nem nagyon voltak divatban, de mai is úgy látom, hogy ez jól sikerült.

1956 után először Nagy Lászlónak jelent meg kötete. Egyszerű az ok, már a forradalom előtt ki volt szedve. Érdekes helyzetjelentést adott a korról ezekben a versekben. Szép címet adott a kötetnek: *Deres majális.*

Költészete ma is elevenen él bennem. A versek látszólagos naivitása valójában kifinomult gondolkodást takar. Ha hasonlattal szeretném illusztrálni, versei úgy hatnak, mint a zsendülő vetésen végigsuhintó tavaszi zápor. Nagy kár, hogy olyan fiatalon elment.

Ma már nem is tudom pontosan megmondani, mikor kezdődött a barátságunk Juhász Ferenccel. Azért is nehéz, mert a negyvenes évek végén mindenki ismert mindenkit. Akkoriban még áttekinthető sziget volt a szellemi élet. Ha vetítettek egy olyan filmet, amit „meg kellett nézni", akkor természetesen ott voltunk. Egy darabig még 1956 után is ilyen világ volt. Amikor Sütő András *Csillag a máglyán* című darabját bemutatták, aki számított, ott volt a bemutatón. Ma ilyen nincs. Az is lehet persze, hogy van, csak én nem vagyok ott.

Akkor kezdődött a szorosabb kapcsolat Juhász Ferenccel, amikor bekerült az *Új Írás* szerkesztőségébe. Akkor tértem haza Lipcséből, tele friss grafikai, könyvészeti ismeretekkel, és kérte, hogy segítsek neki. Szívesen vállaltam, és ettől kezdve a szerkesztőségben is – meg a Szépirodalmi Kiadóban is, ahol ő lektor volt, én meg számos kiadványt illusztráltam – sokat dolgoztunk együtt.

A munka szüneteiben beszélgettünk a világ dolgairól, arról, hogy talán hamarosan kitisztul a szellemi világ. Azt nem hittük, hogy az oroszok elmennek. Most, 55-60 év tapasztalatával, azt látom, hogy a dolgok nem hogy nem tisztulnak le, hanem a demokráciával jóval bonyolultabbá válnak, és kevésbé reményt keltőek, mint 15-20 éve hittük.

Míg Nagy László '56 után kinyílt, Juhász Ferenc becsukódott. 1956 nagy trauma volt a számára. Évekig nem publikált, kötete sem jelent meg.

– És a fotósok?

– Escher Károlyról már szóltam. Úgy emlékszem, hogy az ő kiállítását Vajda Ernőé követte. Vajda nagyszerű természetfotós volt, Reismann Mariann férje. *Öreg fák* címmel egy könyvet is terveztem neki. Vajda révén ismertem meg Pásztory Dittát, mert Vajda volt a magyarországi Bartók-hagyaték gondozója. *A Kékszakállú herceg várát* Pásztory Ditta dedikálta nekem.

Vajda fontos ember volt számomra. Jogászi logikával, hihetetlen érzékeny idegrendszerrel megáldott ember volt, aki minden rezdülésre reagált.

Órákig el tudtunk beszélgetni. Nagyon szerettem hallgatni őt. Nem a művészetről, hanem az élet alapvető kérdéseiről, az élet lehetséges értelméről beszélt. Az ő filozófiai fejtegetéseit hallgatva el tudtam fogadni – nem találok rá jobb szót – az ő hívő-ateista világát. Nagyon letisztult fogalmai voltak például a tisztességről, az egyenességről, a jog tisztaságáról, az emberi viszonyokról, a cselekvés és nem cselekvés közötti nagyon finom kapcsolatról. Többször hallottam tőle: akkor is cselekszel, ha konkrétan nem cselekszel, csak fejben teszed meg az utat. A gondolat a cselekvés előszobája. Ha elfáradsz, ha cserben hagy a kreativitásod, akkor is végig kell gondolni a dolgokat, és nem elhessegetni azokat magadtól.

– Remélem, hamarosan folytatni tudjuk az emlékidézést. Mielőtt elköszönök, Téged idézlek. A Pályám emlékezete-*sorozatban megjelent, lírai hangvételű önéletírásodban leltárba vetted az örömöt jelentő eseményeket, állapotokat és a bánatod forrásait. Ez az emelkedett hangú vallomás feladat-meghatározással zárul. Érvényesnek tartod-e ma is?*

„...nincs irgalom és nincs elízium, nincs a világnak egy olyan pontja, ahol nyugalmat találhatnánk. Nincs elefántcsonttorony, és nem is volt. Csak a munkával tudjuk létünket igazolni, és van-e nagyszerűbb dolog egyben kérdezőnek és felelőnek lenni, az összefüggéseket megérezni, kutatni, kifejezni. Megütött húrként rezonálni, rendet, rendszert teremteni. Szépet adni a szépre vágyónak, kibeszélni a bánatot. A távolságok megszűntek, válaszolni kell a kínzó kérdésekre, tanúja lenni a kornak. Krónikásai vagyunk korunknak. Ha csak egy kis részt, ha csak egy keveset hozzátehetünk a nagy műhöz, ha csak egy vörösvérsejtje lehetünk a nagy vérkeringésnek, tettünk valamit."

– Ma is ezt vallom.

egymást a rendek, de – Pilinszky! – éltek madarak, csak én nem tudok szívszakadva menekülni mostan.

*

Ezen a földön...

ha nem tudunk is bevégezni végül egy írást, sőt, talán közben sem tudtunk megcsinálni belőle semmit, vagy épp legközelebb is nagyon is ezt fogjuk folytatni csak, ezt akarnók, ezen a földön tudjuk azért végül, hogy a mily...? – ily. Csak azt nem tudjuk, hogy az „ily" – „mily".

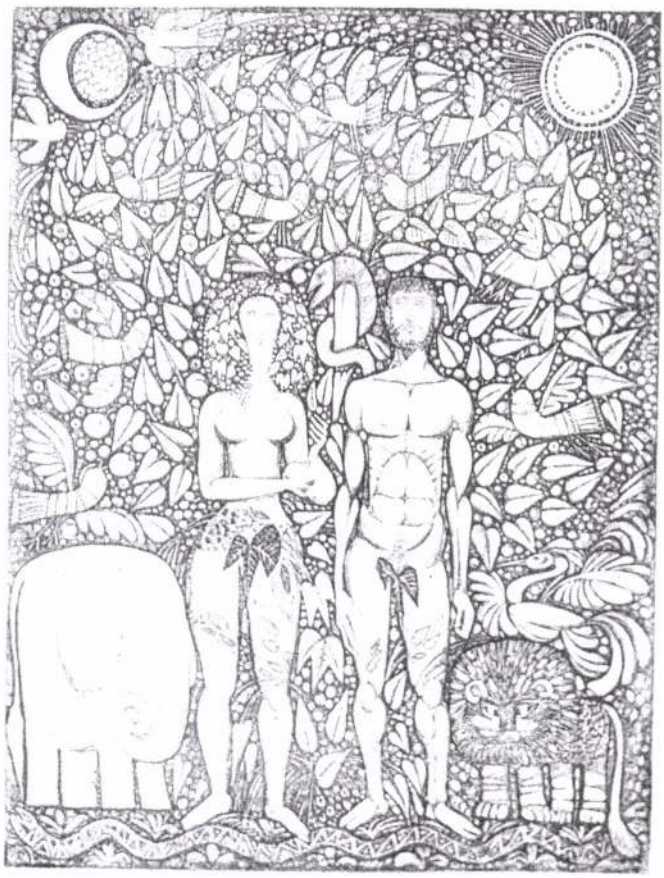

KASS JÁNOS: ÁDÁM ÉS ÉVA (1986)

BÁLINT PÉTER

Kass Jánosról, az elfogultság hangján

Körbe nőtte íróasztalomat a múlt megannyi relikviája –; noha cseppet sem zavar, ha kedvelt tárgyaim és vallatóra fogott könyveim a kezem ügyében vannak, a trehányságnak van egy bizonyos foka, amelyet már magam sem viselek el mormogás nélkül.

Az asztallapon előttem, az éppen készülő esszéim és regényeim kéziratai, fedelükön megszámozott vonalas iskolai füzetek; számos nagyméretű lap, rajtuk a nyomtatott szövegekkel és a bennük végzett javításokkal; s egy harmadik halomban mindenféle papírcsíkokkal teletűzdelt kötetek állnak. Oldalt egy szilvás szilkében tollaim és ceruzáim; egy Gulyás Pál lenyomatból fotók és képeslapok kandikálnak ki, rajtuk egy-egy költő, festő, anyai ágon való felmenőim arcképe. Az asztal lábánál, Gide és Montherlant, Rousseau és Wilde egy-egy kötete hever kinyitva, az önéletrajzról szóló írásomhoz használom e szövegeket, mellettük pedig egy vaskos paksamétán akad meg a tekintetem. Ahogy odébb csúsztatom lábammal az almazöld kartont, mintha útban lenne, vagy elterelné figyelmemet írásom tárgyáról: önmagamról, a mappából Kass János kalligrafikusan rajzolt betűivel hozzám írott levelei, s azokhoz mellékelt rajzai, bélyegei, fényképfelvételei és kiállításra szóló meghívói csúsznak a földre.

Hirtelenjében elszégyellem magam trehányságom miatt, s hogy zavaromat palástoljam, fölveszem a legfelső irkát, és mint akinek egyéb dolga sincs, böngészni kezdem: *„Kedves Péter! Húsvétra akartam elküldeni –, de húsvét után lett belőle! Sikerült szerezni egy kötetet és te kaptál belőle senki más! Most gyorsan küldöm (...) Kass János, a kötet 100/2. tehát a 2. példány"* (A Tandi-féle Kass-levelek szegedi kiadásáról van szó). Ez a meghitt és bensőséges hangvétel, s a levél írójának a fülemben echózó bársonyos hangja, eszembe juttatja, hogy éppen tíz esztendővel ezelőtt, a debreceni irodalmi napokon ismertem meg „Janót", ahogy közvetlen barátai hívják. Ez a beszéd közben a csöndnek méltóságot és fontosságot, a kimondott szóval egyenértékű jelentést és érzelmi hangsúlyt adó hang, belém ivódott az idők során, s valahányszor felhangzott a telefonkagylóban, elém idézte azt a fajta jellembeli nemességet, érzékenységet, nyíltságot és ragaszkodást, ami Janó egész lényét jellemzi. Ez a hang, mely az elmúlt esztendőkben annyi törődéssel és érdeklődéssel lengett körül, múlhatatlan hálát fakasztott bennem gazdája iránt, amiért szívjóságával kitüntetett; kivételezett velem, ha rajzok ajándékozásáról vagy bölcs tanácsok osztásáról volt szó; termékeny párbeszédre ösztökélt, ha valamelyikünk feje fölött összecsaptak a hullámok. Oly magától értetődően tárcsáztam Janó telefonszámát, este tíz óra felé is, ha erős késztetést éreztem arra, hogy kiöntsem a lelkem, kiürítsem a szívem, mintha nemzedéktársak volnánk, akik egy közös nyelvet beszélnek.

Az egyik levél után olvastam a másikat, s mivel nem szedtem időrendi sorba őket – az magyarázza restségemet, hogy a rendezetlenség a baráti párbeszéd folytonosságát és

spontaneitását jelzi, ugyanakkor az „iratrendezéssel" cseppet sem volt kedvem lezárni viszonyunkat –, az elmúlt tíz év legkülönbözőbb időintervallumából keltenek életre emlékeket. Nem hagyhatom szó nélkül, hogy miközben írótársaim többsége rest volt tollat ragadni, hogy levelet írjon, rest volt a fogalmazás idejére kettesben maradni velem, hogy a levélírás és – várás csodáját együtt éljük át, Janót tengernyi elfoglaltsága és vállalt kötelessége, minden bizonnyal mások irányában való elkötelezettsége ellenére is fogta a tollát és a maga sajátosan rajzolt betűivel, az általa tervezett bélyegeivel igyekezett meglepetést okozni. Levelei azt bizonyítják, hogy bárhonnan és bármikor képes volt mentőövet dobni a gondokban fuldoklónak, a csapdából való kilábalásban már alig reménykedőnek. Némelykor az volt a benyomásom, hogy rendkívüli képességeinek köszönhetően megérezte mily' elementáris szüksége van a címzettnek a vigasztalására, hiszen a legváratlanabb pillanatban küldte követségbe levélíró-énjét, hogy az elviselhetetlenül magára maradt barát ne szenvedjen hiányt biztatásban, baráti ölelésben. *„Hotel le Pigonnet, 6/7/97 Kedves Péter! Az utazás, indulás előtti napon kaptam meg leveled! – Innen válaszolok Aix-ből. Franciául kellene írni, de ez nekem nehezen megy – így a válaszom az, hogy 15-e után otthon hívni foglak, Yourcenar kiállítás ügyében is! Valamint, – az őszi tennivalókat megbeszélni jó volna, – személyesen, – nemcsak vágtatva, – de elmélkedve is!"*

S hogy Janónál az „elmélkedésre" való vágyakozás hangsúlyozása nem csupán az önsajnáltatás, az elfoglaltsággal hivalkodás, az önnön fontosságára utalás hiú gesztusából fakadt, miként az „el vagyok havazva" randa és magyartalan, amolyan „pesties" szólással magukat illegetőknél tetten érhető, azt maga igazolta hosszas, már-már ráérős beszélgetéseivel.

*

Valahányszor Kass János szülővárosát idézem magam elé (onnan írott levelei, a Kass névvel fémjelzett galéria, s az általa egyre nagyobb rendszerességgel publikált „kortárs leveleiből" áradó múltidézései kapcsán), mindig Juhász Gyula és Gulácsy Lajos barátsága rémlik föl emlékezetemben. Ezt a viszonyt a lét és nemlét mezsgyéjén, a valóság és Nakonxipán határán álló, reneszánsz lelkületű festő-zsenihez írott Juhász-vers avatja különlegessé és egyben tanulmányozásra méltóvá. Juhász verssé vált vallomása, nem is oly rég egy másik, eladdig előttem ismeretlen vallomással, a Szabó Lőrincével egészült ki bennem –; a *Találkozások Juhász Gyulával* című megrendítő és szívbe markoló írás, kerek történetté formálta bennem e triászról szerzett ismereteimet. Erről a friss Szabó Lőrinc olvasmányélményről persze nem beszéltem Janónak, mert az a fajta művész – oly sokakkal ellentétben –, aki nemhogy dicsekedne bármilyen jellegű betegségével, mint mondjuk Füst Milán, egyenesen szégyelli még a náthát is, amely elveszi erejét és figyelmét az alkotástól. Azt sem említettem neki, valamifajta rosszul értelmezett szemérem̈ből, tapintatból, hogy amilyen rajongással csodáltam kamaszként Gulácsyt a maga teremtette meseszerű világért, éppoly elfogultsággal szeretem a Kass-féle világot is: mesterségbeli pontosságával és következetességével, emberszeretetével és életderűjével, lírai ihletettségével és bartóki tisztaságával együtt, hiszen ez a világ annyi más kortársának őszintétlenségével, „csináltságával" és mohó sikersóvárgásával ellentétben megőrizte érintetlenségét. Óh, kit érdekelnek az ellentábor felkent és önmagukat csalhatatlannak hívő ideológusai, akik avíttnak, mesterkéltnek és „artisztikusnak" bélyegezték a Kass-nemzedék szakmai igényességét, művészi letisztultságát, megalkuvást nem ismerő kitartását!

Tanúja lehettem annak is, hogy szülővárosának meghatározó egyéniségei milyen szeretettel viszonozzák a korábban Janótól kapott szeretetet és figyelmességet. A hetvenedik születésnapjára rendezett életmű kiállításon zsúfolásig megtelt szegediekkel, s persze más városbeliekkel is, a rajzaival és színpadi díszleteivel, szobraival és híresség ek kézírásával ellátott fejeivel „felékesített" terem, melyben Gregor József énekelt. Tudjuk jól, ha az ember szívbéli „ajándékot" kíván átnyújtani az általa bensőségesen szeretett és tisztelt társnak, szándéka angyali áldással párosul. A Gundel étteremben pedig (ahol a családi köteléknek köszönhetően, az egykoron híres Kass-szálló tulajdonosai utódának készítettek különleges étkeket), a Gregor-féle humor olyasfajta életmámorral és önirónia val társult, hogy az egyébként is nehezen definiálható időt: az ötven, hetven, száz esztendőt mulatságossá tette, s egyértelműsítette az ember elvitathatatlan jogát a biblikus korhoz. Kettejük anekdotázása, az elöljárókat telibe találó csipkelődésén, és a Tömörkények, Mórák lejegyezte örökség fölötti évelődésén is átsütő lokálpatriotizmusa jól érzékeltette, hogy a tájhaza iránti ragaszkodás elévülhetetlen.

*

A nekem küldött rajzok emlékezetembe idézik az ezerkilencszázkilencvenhetes baseli ösztöndíjas nyaramat, amikor is éppen Janó budai lakásából indultam útnak hajnalban, hogy egy hónapig tanulmányozzam a mifelénk alig ismert, franciául író svájci Jacques Chessex regényeit. Janó az indulás előtti este felhívta a Lausanne és Genf közötti szőlőhegyen lakó barátját, és pátfogását kérte, épp azzal a gesztussal, ahogy évszázadokkal korábban kérték a cívis város professzorai peregrinus diákjaik számára a híres európai teológiai fakultások dékánjainak és a vidéki parókiák egyszerű pásztorainak a pártfogását. Csak a sok szempontból rendkívüli pártfogómhoz érkezésemet követő napokban tudtam fölfogni, hogy hová is kerültem valójában. Vendéglátóm, a Léman-tó északi partjánál emelkedő hegyoldalon: Bougy-Villars-ban épített több szintes házat, melynek tágas folyosóin, az emeletekre vívő lépcsőfeljárójában és az impozáns méretű szobafalakon: festményekből, grafikákból és szobrokból álló gyűjteményt állított ki. Igazán nagy értékű képet csupán egyetlen egyet birtokolt: Picasso galambjának egy változatát (néhány ritkaság számba menő keleti fa- és kőszobor, magyar festő műve és tengernyi irigylésre méltó képzőművészeti album társaságában). Az elfogódottságom még inkább nőtt, amikor fölfedeztem a hálószobám ablakából nyíló, nem mindennapi kilátást, az elhúzott függönyök látni engedték az egyetemi éveim szerelemittas állapotát idéző Vajda-vers Mont Blanc hegyének hófödte csúcsát. Kinyitván az ablaktáblát, a hegyoldal lefelé futó lejtőjén, kőhajításnyira lakott tőlem az alsó szomszédságban, a megannyi örökérvényű filmélményemet nyújtó Truffot; ott tartózkodásom alatt egyszer láttam is a szőlőlugasok között sétálni a zárkózottan élő filmes legendát. Persze hogy elragadtatott hangvételben számoltam be mindenről Janónak.

Vendéglátóm leplezetlen rajongása hívta föl a figyelmemet arra a szeretetre, tiszteletre, nagyrabecsülésre, melyben Janót és feleségét, a textiles Hajnal Gabriellát részeltetik Svájcban és Franciaországban. Ez magyarázza azt a tényt, hogy a dúsgazdag idegen, két Kass-rajz fejében egy hétig látott vendégül. A Genfben és számomra más elérhetetlen fényűző üdülőtelepeken tett kirándulások, a közeli borpincékben való poharazások, az életre nevelést szolgáló ingyenes tanácsok mellett, máig hálás vagyok neki azért is, hogy elvetélt piktor létemre, sikerült rávennie egy „magángyűjtemény" létrehozására. Ennek

a kollekciónak az első káprázatosan gyönyörű darabjai éppen Janó bibliai tematikájú sorozatához, a Mózeshez, a Szent Ferenchez és a Bartók Kék szakállújához készített vázlatai voltak. Janó vázlatai értették meg velem, hogy a grafikusnak éppoly természetű napi foglalatosság a vázlatok készítése, mint írónak a naplóírás: ahogy erről egy másik esszében már írtam. Talán csak azt érdemes újra megemlíteni, hogy a lapok százain végigrajzolt elem és motívum, az ismétlés törvényszerűsége szerint a letisztuláshoz, a kapcsolatteremtések variálásához, ekként egy nagyobb összefüggésbe ágyazott „történetmondást" eredményez. A Kass képviselte „mesterségbeli tudás": a tehetség szüntelen próbára tevése és munkába fogása révén érhető el, ezt sem ártana észbe vésnie a fiatalabb nemzedék türelmetlen képviselőinek. Többek között ezért a belső és szellemi igényességért, folyamatos és tudatos önépítkezésért, állhatatos kitartásért, korábbi mesterek és az alkotás iránt érzett tiszteletért csodálhatjuk Kass Jánost és mára halhatatlanná vált nemzedékét.

*

Megadatott számomra az a kegy, hogy a kilencvenes évek második felében, amikor különböző okok miatt Janó már nem igen bízott korábbi galériásaiban, s nem szívesen engedett be senkit sem a műtermébe, át- és összerendezhettem több évtizedes vázlatait, rajzait, melyek hatalmas mappákban szunnyadtak a speciálisan grafikusoknak készített vasszekrények fiókjaiban. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy felépíthettem magamban egy „életművet", amely persze már másként és máshogyan felépítve létezett tőlem függetlenül is, de bennem ettől kezdve úgy élt a Kass-mű, ahogy egy életmű kiállításként berendeztem Janó lakásában és emlékezetemben.

Ne hallgassam el, Janó gyakorta odaült mellém, rácsodálkozott az évek-évtizedek múltán rejtekükből előbújt rajzaira, melyekről azt hitte, azt gondolta: rég az enyészet martalékává váltak, s most, hogy viszontláthatta néhányukat, a múlt vált jelenvalósággá, azzal a tudással együtt, melyet az egyes vázlatok rajzolása révén szerzett, mialatt a mű elnyerte végleges formáját. Emlékszem egy gyönyörű Hincz-rajzra is rábukkantunk, amelyik megdobogtatta a szívemet, s izgalmunk közben közösen idéztük föl a svájci barátunknál lévő Hincz-művet, aminek az volt az érdekessége, hogy a festő, talán a pénz, vagy a szükséges eszközök hiányának köszönhetően, a farostlemez mindkét oldalára festett. Máskor Reich-rajzok és Gross próbanyomatok kerültek elő, s éppen Janó hozzájuk fűzött kommentárjain keresztül ismerhettem meg az Új Írásnál töltött szakmai tevékenységét és a barátairól kialakított véleményét.

E felfedező kirándulásaink során Janó mindegyre beszélt a maga megfontolt módján; mesélt az ötvenes-hatvanas évekről, az élő és a régóta Hadész-birodalmában nyugvó kortársairól: festőkről, szobrászokról, keramikusokról, zenészekről, írókról, fotósokról, tiszta szívű és romlott jellemű zsenikről, méltánytalanul elfeledettekről és alantas játszmáik okán nehezen feledhetőkről. A nemzeti Pantheon számos jeles és hírhedtté vált személyisége megelevenedett –; áhítatos hallgatásom idején dèja vu érzésem támadt, nem egyszer kerültem ugyanis zavarba a nevek említésekor, hiszen amiként Szentkuthy történeteiben a Tóni nekem Szerb Antalt, a Pista nekem Vas Istvánt és Örkényt jelentette, a Kass-féle múltidézésben a Karcsik: Makk Károlyt és Reich Károlyt elevenítették meg. Mindkét barátomtól olyan neveket hallottam, akikről az egyetemi szemeszterek alatt dolgozatot írtunk, vitatkoztunk, s ki-ki saját ízlése, neveltetése és élménye alapján foglalt állást a pörben.

Janó bármikor mondandója mitikus terébe idézett valakit, sosem gonoszkodott, ármánykodott vagy pletykált a másik ellenében; ha valakit jellemgyöngesége, esetleg helytelennek vélt tettei okán bírált, iparkodott a tényekre hagyatkozni és elfogulatlan maradni. A Márai által gyakorta emlegetett „úriember" kategóriába tartozó alakja éppoly ritkaságszámba megy művészeti életünkben, mint a fehér holló. Meglehet, hogy ma már sokan értelmezni sem képesek ezt a fogalmat, annyiféle politikai szlogent, reklámfogást és sértő skatulyázást hallottunk az elmúlt másfél évtizedben.

Hadd említsem meg, most amikor ezt az emlékezés vagy önéletírás-félét rögzítve irkámban, Vas István e verssorára bukkantam:

„A művészet bennem legyőzte önmagát,
A hiúságot, a magakelletést, a kurvaságot" –,

talán a vers címe : *Beethoven öregkora* és a szemlélődésem alanyául választott grafikus barátom visszaemlékezései okán, vagy talán a vers általam nagyra becsült szerzője és a háború után elsők között kiállító szintén grafikus feleség: Szántó Piroska okán, felrémlett emlékezetemben az a számtalan tanulságos történet, melyet Janó mesélt az ötvenes évekbeli főiskolás életéből. Ma már világosan látszik, hogy az elhíresült ötvenes években, amikor a régi nagyok és az újonnan éppen befutók, az érthetetlenül kegyvesztetté váltak és az új igét hirdető politikusok kegyenceivé lettek egy akolba kényszerültek, s nem feltétlenül a: „viseljétek el egymást szeretetben" etikai parancs hatotta át együttlétüket, kevesen, fájdalmasan kevesen írhatták le, mondhatták el őszintén ezt a versbéli vallomást, a mesterséggel és magánemberi erkölcsökkel szembenéző hitvallást. Ezek kevesek táborába tartozónak mondta barátom Pilinszkyt, Nemes Nagy Ágnest, Nagy Lászlót, Juhász Ferencet és Mészöly Miklóst, akiket feltétlenül tisztelt. Írjam le rögtön, a tisztelet nála leggyakrabban úgy tárgyiasult, hogy rajzokat, esetleg egész sorozatokat készített kedvelt írói műveihez, s ettől fogva az illusztráció oly fokú átváltozáson esett át, hogy a megszólított szöveg és a rajz eggyé lényegült a Kass tervezte kötet mitikus terében.

Olykor úgy belemerültünk e különleges műhelyrendezésbe és művészettörténeti kurzus jellegét öltő múltidézésbe, hogy még az ebédről is megfeledkeztünk. Egyszer a Janó lakásához közeli pénzügyőrök éttermébe ugrottunk át kora délután, ahol Makk Károly, Gál István és más hírességek kvaterkáztak egy pohár bor mellett; máskor a hűtőszekrényben őrzött készételekből falatoztunk. Janó nagy szeretettel és agglegények ügyességével tálalta föl a gáztűzhelyen átmelegített ételt, hol az „atelier" kellős közepén rögtönzött ebédlőasztalra, félresöpörve néhány albumot és éppen „satuba fogott" vázlatdarabot; hol meg a budai hegyekre néző teraszon szolgálta föl a harapnivalót egy fatálcán. S az efféle ritka alkalmat megragadva, a francia irodalomról beszélgettünk: örökké nyitott szelleme mindenfajta újdonságot befogadni kívánt, s nem lévén hiú és önhitt ember, a nála fiatalabbtól is természetesen fogadta akár az egyszerű, akár a körmönfont szövegmagyarázatokat. S hát persze, hogy az egyik közös nagy „szerelmünk": Marguerite Yourcenar került a legtöbbször szóba, neki személyes találkozás nyomán vált maradandó élményévé a finomlelkületű írónő, nekem többszöri párizsi és belga ösztöndíjam alatt szerzett olvasmányélményeim okán. Kilencvenhét novemberében a mifelénk nem kellő mértékben ismert írónőnek szenteltünk egy kiállítást, melynek anyagát a Janó által Londonban készí-

tett Yourcenar-fotók alkották; erre a rendkívüli alkalomra még Bruxelles-ből is ellátogatott a cívis városba a Yourcenar Alapítvány titkárnője.

*

Nem tagadhatom, hogy Janó közvetlensége ellenére, kétszer is meg kellett fontolnom szavaimat, mielőtt kimondtam volna őket, részben hogy bizonyos idő elteltével is méltó legyek a figyelmére, részben hogy folyton kiindulási vagy visszatérési pontot nyújtsak termékeny párbeszédünkhöz. Kass közvetlenségére mi sem jellemzőbb, minthogy az olykor korlátokat és előre nem sejthető buktatókat is rejtő mester-tanítvány viszonyt mindjárt barátságunk legelején oldotta, s íróként fogadott el, akinek később is szeretettel tervezte kötetei borítóját és illusztrálta regényei szövegeit. Bátran állíthatom, hogy baráti kapcsolatunk fesztelenségét nem zavarta meg az a fajta kérdés, melyet Martin du Gard joggal vet föl Maumort-ja naplójában egy helyütt: „Hogyan is ismerhetnénk meg egymást? Soha nem mutatjuk magunkat olyannak, amilyenek vagyunk, és még magunk elől is elrejtjük valódi arcunkat". Maumort rátapintott az elmúlt fél évszázad emberi kapcsolatainak egyik legneuralgikusabb pontjára, a másik előtti megnyílás és a befogadás kölcsönösségére, mely megannyi aspektusát felveti: a rejtekezés és szemérem, az álarc mögé búvás és őszintétlenség, a bizalom és érzelemnyilvánítás, az önismeret és közlésvágy kérdésének. Ezekre a két fél közötti zavartalan közlekedést biztosító feltételekre úgy tudunk megfelelőképpen rátapintani, ha elménk ítélőszéke elé kényszerítjük tetteinket és bírálatainkat, s nem vagyunk restek elmarasztaló ítéletet hozni a saját pörünkben.

Nem tudom, hogy mit nyert Janó a velem folytatott párbeszédek során, jómagam bizonyságot szerezhettem arról, hogy bár az emberi értékek és az érdeklődés szempontjai is jelentősen változhatnak idővel, ellenben a hagyományos polgári erények őrzői és a meghaladni vélt alkotói elvek vallói nem lesznek feltétlenül maradiak, kevésbé tiszteletre méltók és szeretnivalók, mert nem akarnak a „korszerűség" az illékony természetű divat rabjává válni. S bár régtől fogva a „korszerűtlen elveket" vallók táborába tartozónak tudtam magam, Kass állhatatossága és következetessége megerősítette elhatározásom helyességébe vetett hitemet, bármennyire is iparkodtak elveim ellenkezőjéről meggyőzni oly sokan.

A megismerésről és a bonyolultan összetett folyamatról eszembe jut *a fényképezés*: Janó állandó jelleggel és mindenütt fotografálta környezetét és azokat az embereket, akik szűkebb vagy tágabb társaságában megfordultak, mondjuk a saját kiállításán vagy születésnapján, esetleg egy asztaltársaságban vagy irodalmi esten. Valljam meg őszintén, eleinte fonáknak hittem a helyzetet, hogy egy ismert, sőt elismert művész készít felvételeket kevésbé vagy alig ismert egyénekről, ahelyett, hogy maga állna modellt egy profi fényképész lencséje előtt, vagy hagyná magát megörökíttetni az utókor számára. Ismertem annyira, hogy tisztában legyek a ténnyel: egyáltalán nem szereti mórikálni magát, nem szeret pózolni vagy álarcok mögé bújni, s láttam nem is egy elképesztően izgalmas fotót róla neves kortársak társaságában, mégis szokatlannak tűnt sokáig a „szerepcsere". Majd azt gondoltam, hogy a levelezéshez hasonlóan kihalóban lévő műfajt: a fotókkal való dokumentálást igyekszik elvégezni, olykor talán mások helyett is, s teszi ezt úgy, mint minden általa végzett tevékenységet: nem kevés alázattal és buzgalommal. Egy idő után azt is megsejtettem, hogy elsősorban nem dokumentálni óhajt, miként az irodalmi újságok vagy múzeumok részére dolgozó fényképészek szokták kattogtatni gépüket, noha élve a lehető-

ségekkel, valóban szívesen örökítette meg a „rendkívüli pillanatokat", melyekből bőven jutott neki osztályrészül. Sokáig azon a meggyőződésen voltam, hogy André Kertészhez s más jelentős fotográfusokhoz hasonlóan, a valóságlátásnak és – láttatásnak ezen a területén is szeretne „művészit" alkotni, de látván az általa készített „portrékat" és „életképeket", megértettem, hogy sem Nadarral, sem másokkal nem akar versenyre kelni. Janót sokkal profánabb, mondhatni emberibb vágy ösztökélte fényképfelvételek készítésére: a fotózás révén akarta megismerni a másik embert, pontosan abban a „zárt erőtérben", amelyről Roland Barthes írt: „a fényképezőgép lencséje előtt egyszerre vagyok az, akinek hiszem magam; akinek láttatni szeretném magam; az, akinek a fényképész hisz; és az, akit a fényképész művészetének bemutatására használ fel". Nem véletlenül küldte meg az általa megörökített egyéneknek azokat a fotókat, melyeket megküldött, hiszen az elkészült féltucatnyi képből pontosan tudta: melyiken miféle szerepbe, álarcba bújt szemlélődésének alanya. Janó kezében sokkal hatásosabb fegyver volt a fényképezőgép, mint az írókéban a toll, mivel Barthes fölfogását a magáénak vallva, bizonyságot adott a másik ember valós vagy rejtett szándékáról s hitelesítette azt a közeget, színházat, amelyikben a szerepét igyekezett eljátszani.

Nézegettem még egy darab ideig Kass fotográfiáit, melyek segítségemre voltak az önéletrajz-írásról szóló dolgozatom fogalmazásában, hiszen éppúgy múltam egy-egy kiváltságos pillanatát idézték elém, akár a tollamra toluló, agyamat delejező szavak.

KASS JÁNOS: SZENT DÁVID (1976)

a szent és a profán szféra viszonyát a megszentelt tér, idő és jelenségek hiányával és felszámolásával ábrázolja, *a talált tárgy* című szonett elhatárolja egymástól az életet jelentő irodalmi szöveget az ócskapiac tárgyaitól, az *egy gyerekdalra – ~~szándékos félreér(t)és~~ –* című paródia pedig a külföldi kultúrakritika és irodalomelmélet szövegelemző módszereinek játékos gúnydalaként egyszerre állítja jelenlétüket a magyar irodalomértelmezésben, és tagadja mindenre kiterjedő alkalmazhatóságukat a magyar irodalom és kultúra elemzésében.

Az elhatárolódás mellett a költői én megszólítóként kommuniót alkot a megszólítottal a bensőséges hangvételű *zokniver*sben, vagy a kötet legelső, cím nélküli versében érzékletesen leírja azt az identitásváltozást, amely során a megszólított az ellenség idegen nyelvét, szabályrendszerét a sajátjává alakítja át, belsővé teszi, így az ellenség helyett önmagával konfrontálódik (ennek elemei visszatérnek az *árulás* és a *hát mégiscsak én lennék* című versben). A viszonyváltozás a témája a kutya és gazdája közti bizalom átalakulását bemutató, *vetett bizalom* című versnek, csakúgy, mint *a város elrablásá*nak, amelyben egy természet- és emberellenes, technikai civilizáció váltja fel és hódítja meg a korábbi világot: „a perzselt mondatok szaga behúzódik / körömágyainkba, ami környezetkímélő / mérgekkel harminchat fokon könnyen tisztítható. / minden kitörölhető – minden újraírható."

A versekben nemcsak az egyéni és közösségi sorsra érzékeny morális szellemiség nyilatkozik meg, aki a költő szerepét önreflexív versben határolja el a populáris giccsszerzőkétől (*ellenszonett*) és a korszellemnek megfelelve író „sztárpoétákétól" (*tanköltemény – néhány b. i. sorra –*), hanem egy józan megfigyelő is, aki sokféle mikrovilág részleteit sűríti zavarosságtól mentes, áttekinthető metaforákba, amelyekben több jelentéssík kapcsolódik egymásba. A tömör és plasztikus képek az emberi érzékelés többféle területére hatnak, és köztük az emberi testre vonatkozó trópusok nagy számban fordulnak elő a kötetben, melynek minden illusztrációja groteszk testet ábrázol, jól illeszkedve a versekhez. A *horrorhaikuk* legnagyobb része például a haikukban megszokott természeti képek helyett a roncsolt testek látványát idézik fel, a haláltudat tragikuma pedig újra és újra visszatér a kötetben, amint azt a címadó vers is sejteti.

Ha megidézhetnénk a *bácskai perverziók* alcímében megemlített dr. Szenteleky Kornél szellemét, akkor ő nemcsak azért tekinthetne elismeréssel a zentai Kollár Árpádra, mert elnyerte az első díjat a Fiatal Írók Szövetségének 2004. évi alkotói pályázatán, valamint 2006-ban a Makói Medáliák díjat, hanem mert azzal a megnyugvással olvashatná végig a *például a madzag* című kötetet, hogy a 20. század elején megfogalmazott programja a couleur localról, mely szerint a vajdasági magyar irodalom célja az, hogy a helyi sajátosságok felhasználásával esztétikailag értékes műveket hozzon létre, a „kollár lokálban" megvalósult.

Ócsai Éva

TORMA KATALIN

betűk – szavak – szövegek – képek – szövegek – szavak – betűk

KASS JÁNOS HAMLET-„ILLUSZTRÁCIÓIRÓL"

A betűk, szavak, szövegrészletek előfordulása a műalkotás belső terében, az európai művészetben nem olyan gyakori jelenség, mint például a keleti kultúrákban, de természetesen minden korszakban akad példa rá. E képek „olvasása" gondot okozhat a befogadónak, mivel kultúránkban a verbalitás és a vizualitás szétvált egymástól; más értelmezői folyamatot igényel egy szöveg, és mást egy kép (festmény, grafika, rézkarc) szemlélése. Azok a művek tehát, melyeket elsődlegesen a képzőművészet remekeiként tartunk számon, kisebb-nagyobb mértékben tartalmazhatnak szövegi természetű elemeket. Az ilyen esetekben nehéz a szavak státusának kérdését eldönteni, ugyanis a műalkotáson megjelenve a nyelvi elemek egyszerre díszítőmotívumok és jelentéshordozók.[1]

Kass János művészetében gyakran találkozhatunk olyan alkotásokkal, melyek a szó–kép viszonyok különféle megjelenési formáira szolgáltatnak remek példát. Az *In memoriam Tótfalusi Kis Miklós*, *A betűrajzoló* és az *Ars Poetica* című képek estében a képi világon belül szavak és/vagy betűk jelennek meg mint a képi világ tárgyi részei. Természetesen, mint jelentéshordozókat, a befogadó óhatatlanul értelmezni akarja e nyelvi elemeket, de szerepeltetésük valódi célja a képzőművészet és tipográfia közötti határ képlékenységére való rámutatás.

---

[1] Vö.: „Amikor a kortárs művészek szavakat alkalmaznak festményeiken, mindig bonyolult döntést igényel e szavak státusának a kérdése, lévén a szavak egyszerre jelentéshordozók és anyagi tárgyak, továbbá mert egy szó képét meg kell különböztetni az önmagában vett szótól." (DANTO 2003. 91.) Szöveg és kép egymás mellet-létezése és egymásra hatása nem mai jelenség. A szöveg egyszerre képként és jelentéshordozóként történő befogadására a középkori kódexművészetből is példát meríthetünk: az illuminátorok az iniciálékat olyan gondosan festették meg, hogy nehezen tekinthetnénk rájuk egyszerű írásként, óhatatlanul látjuk bennük egyben a művészeti alkotást is. De nemcsak az iniciálék esetében fedezhetjük fel az írás szépművészetekkel rokon vonásait, elegendő a kalligráfiára, a szépírás művészetére gondolnunk, melyben eldönthetetlen, hogy a betű vált képpé, vagy a kép betűvé. (Vö.: KIBÉDI VARGA 1997. 304.) Mindemellett érdemes felfigyelni arra, hogy a graféma és grafika szavak egy közös gyökre vezethetőek vissza, így már a kifejezések is magukban rejtik a kép és szöveg szoros összetartozásának fennállását. (Vö.: MILLER 1992. 77. és KIBÉDI VARGA 1997. 301.)

Összetettebb és szorosabb a kép és szöveg kapcsolata azokban az alkotásokban, melyek kompozíciójában szépirodalmi alkotásokból származó szövegrészletek vannak elhelyezve. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Kass-művekben szereplő szövegek nem az alkotó saját írásai, hanem relatíve könnyen felfedezhető eredetű intertextusok, az esetek nagy többségében jól ismert, a (világ)irodalmi kánonba tartozó szépirodalmi alkotásokból. A kép belső terében elhelyezett textusok eredetére az esetek túlnyomó részében az alkotás címe is utal. Az illusztrációk egy speciális típusával állunk szemben az ilyen illusztrációk esetében, e képek pretextusukat[2] intertextusként foglalják magukba. Az efféle megoldásokban nemcsak a kép utal az előszövegre, értelmezi azt, hanem maga a szöveg is (mivel a kép részét alkotja) a kép interpretációjához szervesen hozzátartozik. Természetesen elemi szinten igaz ez minden illusztrációra: a szöveg szükséges a kép értelmezéséhez, mivel a képzőművészeti alkotás ihletője egyértelműen és bizonyíthatóan egy meghatározott irodalmi szöveg, ezért fogalmazhatnánk úgy is, hogy az illusztráció a kép–szöveg kapcsolat legtisztább és legvitathatatlanabb megnyilvánulási módja. Azonban az idézetekkel „díszített" illusztrációk konkrét szöveghelyeket jelölnek ki a teljes szövegkorpuszból, így a vázolt illusztrációtípus különlegessége éppen abban áll, hogy a kép és szöveg kapcsolata összetettebb és több szintű, mint a hagyományos illusztrációk esetében. Egyrészről a kép és a benne szereplő szöveg koegzisztál egymással, ugyanakkor a kép és az azon kívüli szövegegész kapcsolatát, mint minden illusztráció esetében, interferenciális viszony is jellemzi.[3] A kép–szöveg viszonynak ez a formája jelenik meg a Hamlet-illusztrációkban, Kass János tíz darabból álló rézkarcsorozatában is.[4]

A Hamlet-sorozat

A Hamlet-sorozat, tekintve, hogy egy szépirodalmi szöveg képi reprezentációja, illusztrációnak tekintendő, azonban a képek belső terében megjelenő szövegrészletek egy másfajta kép–szöveg viszonyt is megteremtenek: céljuk a képi világ elmélyültebb megértésének elősegítése, az interpretáció javasolt irányának megjelölése. Az a különös helyzet áll elő, hogy szövegrészletek egészítik ki azokat a képeket, melyek eredetileg a szövegegészet hivatottak „kiegészíteni".

Mivel ez esetben egy olyan világirodalmi jelentőségű műről van szó, mely az európai kultúra egyik alapdrámája, a szövegrészletek egymásba fűzése, összeolvasása és kiegészítése egy átlagos műveltségű ember számára nem okozhat gondot, merem állítani, automatikusan történik meg. Ugyanakkor az illusztrációk leplezetlen szándéka (újra)olvasásra, az eredeti szöveg feleleventésére sarkallni. Valójában a Hamlet-illusztrációk nem, illetve nem elsődlegesen az intertextusok miatt alkalmasak arra, hogy Shakespeare drámájának történetét idézzék fel az olvasóban. Mieke Bal a közismert történetek (elsősorban a bibliai epizódok) képi megjelenítésével kapcsolatban azt írja, hogy mivel a történetek a közösség számára jól ismertek, a templomok falára festett ószövetségi történetek az írás-

[2] Vö.: „a kép és az azt megelőző szöveg (pretextus) viszonya – minden történetmondó festészet első számú ismertetőjegye ..." BAL 1997. 142.

[3] KIBÉDI VARGA 1997. 307.

[4] *Az őrség, Hamlet, Horatio, A színészek, Polonius, Hamlet II., A királyné, Ophélia, A koponya, Claudius, a király* (1974. rézkarc, aquatinta)

tudatlanok számára a szöveget helyettesítették. Ebben az értelemben a közismert történeteket megelevenítő képi illusztrációk nem a szöveg helyettesítésének vagy szimpla kísérőjének tekintendők, hanem vizuálisan megjelenő szövegváltozatoknak.[5] Az a paradox helyzet áll elő, hogy a közismert mű szöveggel dúsított illusztrációja valójában oly mértékben alapoz a befogadó előzetes tudására és kiegészítésére, hogy éppen ezáltal függetlenedik a főszövegtől. Természetesen feltehetnénk a kérdést, hogy hogyan függetlenedhet a drámától az a sorozat, melynek darabjai szó szerinti idézeteket jelenítenek meg a műalkotás terében? Véleményem szerint a *Hamlet*ből származó töredékek a drámából kiszakítva azt az érzetet keltik, hogy a mellőzött (így a képre fel nem került) részletek a rézkarcok interpretációja szempontjából irrelevánsak. Képileg meg vannak jelenítve a tragédia olyan mozzanatai is, melyek textuálisan nem részei a kompozíciónak, így a vizuális megjelenítés és a szövegidézetek közös „olvasása" a cselekmény főbb mozzanatait idézik fel, s ebben a vonatkozásban nem igénylik a dráma teljes szövege általi kiegészítést.

A sorozat önálló műalkotásként és nem a szó klasszikus értelmében vett illusztrációként való interpretálását az a tény is alátámasztja, hogy a Kass Galériában a Hamlet-illusztrációk mint önálló műalkotások vannak kiállítva, megfosztván a szövegegésztől (pretextus), mely táptalajuk, s ebben az értelemben nem tekinthetők többé illusztrációnak, hanem a jelölőt (kép) és a jelentéshordozót (szöveg) egyszerre megjelenítő önálló, független alkotások.

Szövegillusztráció vagy önálló képzőművészeti alkotás?

A Hamlet-sorozat jellemzője, hogy az egyes rézkarcok kompozíciója két fő területre osztható: a képbelső a dráma szereplőit és jeleneteit eleveníti fel, melyet egy keret zár körbe. Annak ellenére, hogy a belső képen ábrázolt figura, vagy annak környezete néhány ponton átnyúlik a keretbe, minden rézkarcon határozottan elkülönül a keret a képbelsőtől.[6] A sorozat egy részében (*Az őrség, A királyné, A koponya, Claudius, a király*) a keretben visszatérő és meghatározó motívumok egészen leegyszerűsített, stilizált, már-már geometrikus emberalakok, fejek, melyeknek hangulata és stílusa nagyban eltér a képbelsőben ábrázoltak „realisztikusabb" világától.[7] A Hamlet-sorozat kereteinek egy további jellemzője, hogy elsődlegesen ezek szolgálnak a drámából származó intertextusok helyeként. A kereteket ez a tulajdonság is mind vizuálisan, mind funkcionálisan elkülöníti a képbelsőtől, s így némiképp enyhíti azt a hatást, melyet a keretet megnyitó, a keret és kép határát el-

---

[5] Vö.: „A feltételezhetően közismert történetek (pl.: bibliai epizódok) illusztrálására szánt képek tanulmányozása ugyanezzel a nyilvánvaló ténnyel szembesít. Jóllehet ennek a képtípusnak, különösképp ha templomok falára és ablakaira festették, az volt a feladata, hogy *helyettesítse a szöveget a részben írástudatlan társadalmakban* (Miles, 1985.) – ám ezt nem a totális redundanciával, hanem ellenkezőleg, az előzetesen adott szöveg túlírásával érte el." (kiem. tőlem – T. K.) BAL 1997. 141.

[6] A keret és a képbelső elkülönítésének létjogosultságát támasztja alá, hogy az 1974-ben megjelent önálló Hamlet-kiadásban csak a képbelsők jelentek meg illusztrációként. (Vö.: Shakespeare, William: Hamlet, dán királyfi (ford.: Arany János), Magyar Helikon, 1974.).

[7] Természetesen a képek nem realisták, a szó művészettörténeti értelmében, a realisztikusabb kifejezés ebben a kontextusban arra utal, hogy a képbelső és a keret képi világa nem azonos, eltérő hangulatot, stílust mutatnak; s a két ábrázolásmód közül a keretben megjelenő absztraktabb.

mosó átnyúlások okoznak. A *Hamlet*hez mint fiktív szöveghez képest minden egyes róla készült illusztráció az alapszöveghez viszonyítva egy szinttel távolodik, mélyebbre kerül a fikció világában; hiszen az illusztrációk esetében olyan alkotásokról van szó, melyek képi világa már eleve egy elképzelt, fiktív világra támaszkodik, abból merít. Ha ebből a szemszögből tekintünk a keretekben megjelenő szövegidézetekre, akkor a keret alapvető funkciójaként azt a tulajdonságot fedezzük fel, hogy a fikción alapuló fiktív képi világból (illusztráció) a keret szerepe a fiktív világba (a szöveg világa) való átvezetés. Ezzel a gesztussal a keret funkcióját értelmezhetjük úgy, mint a realitás felé közelítő, s bizonyos mértékben a sorozatot magába záró elemet. A több szinten megtörténő átlépés (a képbelsőből a keretbe, a keretből a drámába, a drámából a történetiségbe)[8] ellehetetleníti a pontos határok meghúzását, s értelmetlenné teszi, eleve halálra ítéli az erre irányuló kísérleteket. Nem véletlen tehát, hogy a kép és keret között átmenet, egymásba hajlás van, mivel magának a drámának az előtörténete is arról tesz tanúbizonyságot, hogy lehetetlen élesen elválasztani egymástól az irodalmat a történetírástól, a történetírást a valóságtól.

„Tekints e képre, s e másikra itt..." – képelemzések

A rézkarcok a dráma cselekményének megfelelő sorrendben követik egymást. A Poloniuson és a *Hamlet II.*-n van egy-egy idézet, mely e linearitást megtöri, azonban az e képekhez tartozó többi szövegrészlet mégis lehetővé teszi beilleszthetőségüket a kronologikusan sorba rendezett darabok közé. A vizuálisan elbeszélt Hamlet-történet tehát a Shakespeare-dráma cselekményének menetével párhuzamosan szerkesztett.

A lineáris koherencia létrejöttét a sorozat első (*Az őrség*) darabjának felső keretében található balról jobbra mutató hat kar motívuma is elősegíti: azzal, hogy mintegy kijelölik a képek olvasásának javasolt irányát, a rézkarcok meghatározott sorrendjének követésére szólítanak fel. A teljes sorozatot szemlélvén a kezdőképről az azt követőre mutató kezek a képek szoros összetartozását és meghatározott befogadási sorrendjét fejezik ki. Ahogy a szövegként olvasott és az előadott drámának is meghatározott befogadási iránya van, úgy a képek is egy konkrét sorrendben szemlélve bontakoztatják ki a befogadó előtt a cselekmény menetét. Az egy irányba mutató hat kinyújtott kar motívuma az utolsó darabon (*Claudius, a király*) újra feltűnik, itt azonban a test nélküli karok éppen az ellenkező irányba (balra) irányítják a tekintetet. Ez a mozzanat felvetheti azt a kérdést, hogy vajon visszafelé is olvasható-e a képsorozat. A szövegidézetek által alapvetően meghatározott kronológia ezt a lehetőséget kizárja, azonban utalhat a történet (nem kizárólag képi) elbeszélhetőségének lehetetlenségére, lezárhatatlanságára. A visszafelé mutató kezek a sorozat végére érvén az újraolvasásra, a képek ismételt végigtanulmányozására kérik fel a befogadót. Az első „illusztrációtól" az utolsó felé és az utolsótól vissza az elsőre mutató kezek mondhatni bekeretezik, egységbe foglalják a tíz képből álló sorozatot.

A rézkarcok sorrendjét az egyik képről a másikra átvezető motívumok és szövegrészletek is megszabják. Ugyanis nemcsak az idézett szövegek, hanem az egymást követő ké-

[8] A Hamlet valójában feldolgozás, Shakespeare az ötletet egy az 1580-as években, a londoni Theatreben előadott darabra alapozta; s az ős-Hamlet végső soron, a Shakespeare-kutatók véleménye szerint, Saxo Grammaticus (12. sz.-i dán történész) Historiae Danicae című, latin nyelvű krónikájára vezethető vissza; tehát elvileg megtörtént eseten alapul. Vö.: GÉHER 1998. 201–202.

pek motívumazonossága is előírja a szigorú sorrendet. Az előző rézkarcról mindig átkerül egy tárgy, alak vagy szöveg a következőre, ezzel, mint a láncszemek sorba rendeződnek az alkotások. *Az őrség* jobb oldali keretén egy páncélos figura található, melynek combja egy hatalmas, boltíves mennyezetű teremmé alakul, ez a helyiség tűnik fel a következő képen: ugyanebben a teremben áll a kardját magasba emelő Hamlet (*Hamlet I.*). A kard motívuma vezet át a harmadik rézkarcra, melyen Horatio bal kezét kardja markolatán tartva tekint a távolba, háta mögött pedig egy majom kuporog. A *Horatio* a sorozat első olyan képe, melyen a háttérben majomfigura jelenik meg, majd az ezt követő *A színészek* keretében két majmokból álló csoport fedezhető fel, az egyik társaság hátulról leselkedve nézi az előadást. Ugyanilyen lesben álló majmok rejtőzködnek a *Polonius* című kép keretének felső részén. Polnius egy iratot a kezében tartva, s azon elgondolkodva van ábrázolva, így az olvasás, a szöveggel való foglalkozás az a mozzanat, mely a következő képhez elvezet: a *Hamlet II.* baloldali keretén halvány körvonalakban a nézőnek hátat fordítván Hamlet könyvet olvas. A *Hamlet II.* és *A királyné* között az eddigiektől eltérő jellegű rokonság fedezhető fel: a „These words like daggers enter in mine ears; / [...] sweet Hamlet."[9] szövegtöredék kivételével a királynét ábrázoló rézkarc idézetei megtalálhatóak a *Hamlet II.*-n is. A királyné egy rózsaszálat tart kezében, akárcsak Ophelia. A nyolcadik „illusztráción" (*Ophelia*) többek között egy a megtébolyodott leány által énekelt dal is olvasható: „White his shroud as the mountain snow, / Larded with sweet flowers; / Which bewept to the grave did go / With true-love showers."[10] A dalocska szövege által megidézett temető a következő képen ölt testet (*A koponya*). A rézkarc bal felső sarkát Claudius portréja díszíti, koronája csúcsain azonban lelógó csörgők fedezhetőek fel, s így a király félig bolondsipkában került a kompozícióra, kifejezvén ezzel az uralkodásra való alkalmatlanságát. A sorozat utolsó darabján, melynek ő a központi figurája (*Claudius, a király*), szintén együtt szerepel a bolondsipka és a korona, ugyanis a trónszék mellett egy bolond kuporog és papírkoronát nyújt Claudiusnak.

Mint a fenti vázlatos bemutatóból látható, a Hamlet-sorozat egy olyan tíz rézkarcból álló képegyüttes, melyben minden darabnak megvan a maga helye és szerepe. Mivel a képek gyakran egymásra utalnak képi és szövegi részletekkel egyaránt, szoros kapcsolatuk megengedi azt a lehetőséget, hogy egyetlen műalkotásként értelmezzük. Mindennek ellenére a dolgozat következő részeiben a képeket egyenként, kronologikus sorrendben fogom elemezni, de igyekszem hangsúlyozni azokat az elemeket, melyek a rézkarcok közötti koherenciát lehetővé teszik.

[9] „Fülembe mint tőr hatnak szavaid; [...] édes Hamlet." HAMLET 1990. 1096.; HAMLET 2005. 644.

[10] „Oly hófehér a szemfedél – / Virággal van tele: / Sirjába őt a szeretet / Siratva tette le." HAMLET 1990. 1100.; HAMLET 2005. 647.

„Némán álltak, nem merve szólni hozzá..." – Az őrség

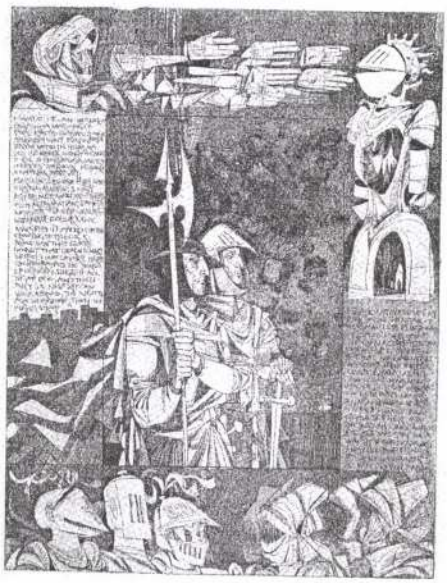

A kép címének megfelelően a képbelsőn az őrség, pontosabban Fransisco (a katona) és Bernardo (a tiszt) van ábrázolva. A személyek azonosítását öltözetük teszi lehetővé: a katona egyszerűbb sisakot visel, kezében bárd van, szemben a tiszttel, aki páncélöltözetet és -sisakot hordván kardjára támaszkodik. A dráma első felvonásának első és második színéből származó idézetek díszítik a képet. Ezekben az epizódokban nincs még egy olyan jelenet, melyben pusztán egy tiszt és egy katona lenne a színen, így a képileg felidézett esemény csak a darab nyitójelenete lehet, melyben Bernardo éjfélkor az őrhelyre érkezik felváltani Fransiscót, s így a sorozat első darabja a dráma kezdőképét eleveníti fel.

A tragédia kifejlődésének okozója, a királyné és Claudius szerelme, pontosabban a kialakuló férfi–nő kapcsolat is meg van jelenítve. A keret alsó sávja két részre osztható: az egyik felében felvértezett férfiak, szemben velük pedig kalapos hölgyek profilja látható. A nemek szerint megosztott két csoport arctalanul áll szemben egymással. Az előkelő női kalapok és a szalagokkal ékesített rostélyos sisakok ünnepélyes szituációt sejtetnek: az udvarlás, a párválasztás pillanatait idézik. Az első pillantásra idilli szituáció azonban valami borzasztót rejt magában, ugyanis a női alakok közül a leghalványabban megjelenítettnek hatalmas, hegyes fogai vannak, úgy van ábrázolva, mintha feje nem állna másból csak e rémisztő fogakból. A párkapcsolatokban is lehetőségként rejlő gonoszság és embertelenség kerül ily módon kifejezésre. A megjelenítés módja azért idézheti fel a királyné és Claudius szerelmét, mert a drámában ez az egyetlen megjelenített férfi-nő kapcsolat, mely egyben a konfliktus és a végső tragédia okaként is megjelölhető.

A bevezetőben már említettem, hogy a keret bal felső részén egy páncélos alak portréja látható, ez a férfi is az őrséggel megegyező irányba (jobbra) tekint, felőle hat kinyújtott kar a keret jobb oldalán feltűnő páncélzat irányába mutat. A páncélos alakban, mely felé a rézkarc felső részén lebegő kezek mutatnak, Hamlet apjának szelleme fedezhető fel. Az öreg Hamlet tehát nemcsak abban a formában van megjelenítve, hogy az idézetekben róla van szó, hanem képileg is megidéződik. Ezt támasztja alá az a momentum is, hogy a drámában összesen három alkalommal fordul elő, hogy a szellemet látván az egyik szereplő társai figyelmét mutató névmást vagy rámutató értelmű szót tartalmazó felkiáltással igyekszik felhívni a kísértet megjelenésére. Bernardo és Horatio az első felvonás első színjében egyszerre mondja, hogy „'Tis here!"[11], Hamletet pedig a dráma egy későbbi

[11] „Itt van!" HAMLET 1990. 1073.; HAMLET 2005. 624.

pontján Horatio a következőképpen figyelmezteti: „Look, my lord, it comes!"[12] A szövegben, nyelvben tett kijelölés képileg realizálódik: a kinyújtott karok a koronát viselő, felvértezett figura irányába mutatnak:

HORATIO: ...A figure like your
father,
Arm'd at all points exactly, cap-à-pé,
Appears before them...[13]

A páncélzat a meghalt király szellem-jellegét érzékeltetvén üres. A testét imitáló vértezetben azonban mégis felfedezhető valami a „földi" világból, valami materiális jellegű: combja egy hatalmas teremmé alakul, melyben távolról két beszélgető ember látszik. Ez a helyszín pontosan megfelel a dráma szerzői instrukciója alapján (Elsingore. A Room of the State in the Castle / Trónterem) annak a jelenetnek, melyben Horatio hírt ad Hamletnek a szellemről. A teremben ábrázolt két figura tehát nem más, mint Horatio és Hamlet, mint az majd a következő kép elemzése során kiderül.

„Oh, irgalomnak minden angyali / S ti égi szolgák, most őrizzetek!" – Hamlet I.

Az idézetek alapján (első felvonás negyedik és ötödik szín) Hamlet ábrázolása két helyszínt is lehetővé tesz (1. Az emelt tér / The Platform, 2. Az emelt térnek egy félreeső része / A more remote part of the Platform.) A *Hamlet I.-en* viszont nem a szövegből következtethető helyszínek valamelyike fedezhető fel, hanem *Az őrség* című kép termére hasonlít: ugyanolyan boltíves mennyezetű helyiségben beszél Horatio Hamlettel, mint amilyenben ezen a képen Hamlet áll. Mivel az előző rézkarcon a terem a szellem testéből nyílt, a helyszín megválasztása e kép esetében a szoros apához való tartozást fejezi ki. A dráma cselekményének alakulásában is kiemelt jelentősége van Hamlet apja iránti tiszteletének és szeretetének.

Egy megjegyzésből értesülünk arról, hogy miközben Hamlet apja szellemével találkozik, a háttérben a király bált ad, s a mulatozás egészen az őrhelyig elhallatszik:

HORATIO: [...]
[A flourish of trumpets, and ordnance shot off within.]
What does this mean, my lord?

---

[12] „Ni, uram, jő!" HAMLET 1990. 1077.; HAMLET 2005. 628. (E megnyilvánulás idézet formájában is megjelenik a kompozíción.)

[13] „Tetőtül talpig ércbe öltözött / Alak, hasonló idvezült atyádhoz, / Termett eléjök..." HAMLET 1990. 1075.; HAMLET 2005. 626.

HAMLET: The king doth wake to-night, and
takes his rouse,
Keeps wassail, and the swaggering up-spring reels;
And, as he drains his draughts of Rhenish
down,
The kettle-drum and trumpet thus bray out
The triumph of his pledge.[14]

Hamlet elmosódott, kerek, emberfejekre emlékeztető formájú savmaratásokkal van körülvéve, melyek az előtérben álló címszereplőtől elkülönülő embercsoport érzetét keltik. A képen idézett szövegek elhangzásakor Hamlet egyedül vagy Horatio és Marcelus társaságában van a színen, egyik esetben sincs körülötte nagyobb társaság. Az emberfej formájú savmaratásokból kialakuló csoport tehát ezt az udvarbéli eseményt idézi fel. Ugyanakkor a kompozíció jól szemlélteti Hamlet és a mulatozó tömeg szembenállását: a dán királyfi magárahagyatottságát, szemben a király és alattvalóinak kollektív élvhajhászatával. Ahogy a drámában csak hangfoszlányok érnek el a jelenet helyszínéig, úgy a képen megjelenített tömeg is csak homályosan kivehető, jelenlétük érzékeltetve van, de ez elmosódott, határozott körvonalak nélküli jelenlét.

A kép egyben a szellemmel való találkozás utáni eseményekre is utal: Horatiónak és Marcellusnak esküt kell tennie arra, hogy senkinek nem beszélnek a látottakról. A fogadalmat Hamlet kardjára teszik:

HAMLET: Upon my sword.
MARCELLUS: We have sworn, my lord, already.
HAMLET: Indeed, upon my sword, indeed.
SZELLEM: *[Beneath.]* Swear...[15]

Hamlet kardjának tehát e jelenetben kiemelt szerepe van, ezért – bár a rézkarc nem az eskütétel pillanatát örökíti meg – a feltartott kard a szellemnek, illetve Hamletnek tett ígéret szentségét szimbolizálja. Külön hangsúlyt kap a kereszt formájú foglalat, mely a kompozíció aranymetszésében, tehát kiemelt helyen szerepel. Az eskütétel mint szakrális pillanat és a szellemmel való találkozás transzcendens élménye egyesül ebben a szimbólumban.

[14] „Horatio: [...] *[Kívül harsonák és üvöltés]* / Mi ez, uram? / Hamlet: Ma éjjel fent van és dőzsöl a király, / Nagy dáridóján bősz tánc tántorog; / S amint leönti Rajna kortyait, / Az üstdob és rézkürtök így riadnak / Reá dicső tust." HAMLET 1990. 1077.; HAMLET 2005. 628.

[15] „Hamlet: Kardomra! / Marcellus: Már megesküvénk, uram. / Hamlet: De a kardomra kell! kardomra kell! / Szellem: *[alant]* Esküdjetek." HAMLET 1990. 1080.; HAMLET 2005. 630.

„Dánia börtön. [...] [G]ondolkozás teszi azzá." – Horatio

A sorozat többi darabjától eltérően ezt a képet nem a képbelsőben ábrázolt szereplő megnyilvánulásai díszítik, olyannyira nem, hogy a második felvonás második színében, melyből az idézetek származnak, Horatio nem is szerepel. A drámából a rézkarcra került párbeszédrészletekben Rosencrantz, Guildenstern és Hamlet szólalnak meg. Az első találkozásukkor Hamlet „szerelmes drága barátim"-nak szólítja a két udvarfit, de már ekkor is gyanakszik arra, hogy látogatásuk nem önzetlen szeretetüknek köszönhető, hanem Claudius parancsát teljesítik. A cselekmény folyamán beigazolódik Rozencrantz és Guildenstern megbízhatatlansága, így az utolsó színben Hamlet már a következőképpen beszéli el bukásukat Horatiónak:

HORATIO: So Guildenstern and Rosencrantz go to't.
HAMLET: Why, man, they did make love to this employment;
They are not near my conscience; their defeat
Does by their own insinuation grow...[16]

Ezzel szemben Horatióban feltétel nélkül megbízik Hamlet, ezt igazolja az is, hogy ő a darab egyetlen szereplője, akinek Hamlet elmondja apja halála körülményeit és megkéri arra, hogy a színjátszók előadása közben figyelje a király és a királyné reakcióját, ezzel mintegy kiszolgáltatja magát Horatiónak, de e gesztus ugyanakkor azt is kifejezi, hogy Hamlet feltétel nélkül megbízik barátjában. Horatio is lekötelezettje a dán királyfinak, hozzá való hűségét a képen a kard motívuma hivatott kifejezni: bal kezét kardjára helyezve tartja. Az előző rézkarcon Hamlet – szintén a bal kezével – emeli magasba azt a kardot, melyre megeskette többek között Horatiót a titoktartásra. Az, hogy ezen a képen is előtérbe kerül a kard, ráadásul Horatio meg is érinti azt, felidézi az eskütétel jelenetét és kifejezi Horatiónak a megtett fogadalomhoz való hűségét.

Az előtérben álló Horatio mögött egy guggoló majom rejtőzik. A majom – mint majd a későbbiek során látni fogjuk – az érdekeken alapuló kapcsolatokat, pontosabban az olyan embert/embereket szimbolizálja, akik környezetüket kihasználva törnek előre. Az efféle mentalitás Horatiótól távol áll, annál inkább jellemzi Rosencrantzot és Guildensternt. A kép szerkezeti felépítése tehát a részben szóban és részben képileg megjelenített udvarfiak és Horatio szemlélet- és értékrendbeli különbségét fejezi ki azzal, hogy míg Horatio a rézkarc előtérben áll, az udvarfiak a háttérben lapulnak. Rosencrantz és Guildenstern meg-

[16] „Horatio: Megy hát Guildenstern és Rosencrantz neki? / Hamlet: No, hát; úgy kaptak e szolgálaton; / Egyik se nyomja lelkem; buktijok / Önnön csúszás-mászásukból ered." HAMLET 1990. 1108.; HAMLET 2005. 654.

bújnak a kompozícióban, jelenlétük ugyanis első közelítésben nem nyilvánvaló: a szövegekbe és egy majom alakjába rejtőznek, s ez a határozott, ámde nem nyilvánvaló jelenlét alattomos, behízelgő jellemüket is kifejezésre juttatja.

A keret jobb sávjában egy kalitkába zárt döglött madár van ábrázolva. Az élettelen madár motívuma az Opheliát ábrázoló képen fog a legközelebb újra feltűnni, ott azonban más kontextusban, ezért némileg módosított jelentésben szerepel. A motívumegyezés miatt ez a két rézkarc szoros kapcsolatba hozható egymással. A fehér madarak leginkább galambra emlékeztetnek, e szimbólumnak pedig számos jelentése ismeretes, melyek kivétel nélkül valamilyen nemes eszmét vagy tulajdonságot takarnak. Leggyakoribb jelentései a következők: ártatlanság, békesség, szelídség és tisztaság, a felsorolt tulajdonságok mindegyikével jellemezhető Horatio és Ophelia is. E képen azonban a fehér galamb élettelenül fekszik a kalitka alján. Ez a körülmény a rézkarcon olvasható szövegrészletekben szereplő börtönt és annak kontextusát idézi fel:

> HAMLET: Denmark's a prison.
> ROSENCRANTZ: Then is the world one.
> HAMLET: A goodly one; in which there are many confines, and dungeons, Denmark being one o' the worst.
> ROSENCRANTZ: We think not so, my lord.
> HAMLET: Why, then, 'tis none to you; for there is nothing either good or bad, but thinking makes it so: to me it is a prison.[17]

A kalitkába zárt madár Horatio további sorsát jeleníti meg. A hűséges barát látván Hamlet vesztét osztozni akar sorsában: meg akarja inni a mérgezett italt, Hamlet azonban lebeszéli őt erről, s arra kéri, hogy történetét mások tanulságára és neve tisztázására adja tovább, híresztelje.[18] Hamlet tehát arra kéri Horatiót, hogy maradjon e börtönben, mint egy madár a kalitkában, annak érdekében, hogy a kizökkent idő újra helyreállhasson.

---

[17] „Hamlet: Dánia börtön. / Rosencrantz: Úgy az egész világ is az. / Hamlet: De még milyen! menynyi rekesz, őrhely és dutyi van benne! s Dánia egyik legcudarabb. / Rosencrantz: Mi nem úgy gondolkozunk, fönség. / Hamlet: Nektek hát nem az; mert nincs a világon se jó, se rossz; gondolkozás teszi azzá. Nekem börtön." HAMLET 1990. 1084.; HAMLET 2005. 634.

[18] Hamlet:...If thou didst ever hold me in thy heart. / Absent thee from felicity awhile, / And in this harsh world draw thy breath in pain, / To tell my story.– HAMLET 1990. 1111.; „Hamlet: ...Ha ápolál szivedben valaha... / Foszd meg ez üdvtől kissé magad, / Szidd még e rossz világ kinos lehét, / Hogy elmondd esetem. –" HAMLET 2005. 657.

„Magunk imé s tragédiánk / Fölségtek elé borulánk..." – A színészek

Az egérfogó-jelenetet megörökítő kép belső tükrében a színész király és a színész királyné található. Ezt támasztják alá a keretben olvasható idézetek, valamint az, hogy mindkét alak koronát visel. *A színészek* eltér a sorozat többi darabjától abban a tekintetben, hogy az ábrázolt alakok itt stilizáltabbak, mint a többi kép esetében. Feltételezhetően ennek oka az, hogy a színészek fiktív világhoz tartozó alakok megjelenítéséhez kölcsönzik testüket (szerepbe vannak öltözve), így nem önmagukat adják, hanem a szerepet, melyet kiosztanak rájuk. A dráma világán belül eljátszott előadás esetében is ez történik, ezért az éppen színjátszó előadók a fiktív világon belüli fiktív világhoz tartoznak. A kép, mely ezt a szituációt jeleníti meg, azzal jelzi a színjátékban előadott színjáték erőteljes fikcionalitását, hogy a megjelenített alakokat a többi képen ábrázoltaktól eltérő technikával, leegyszerűsített formákkal jeleníti meg. Mindennek ellenére érdemes felfigyelni arra a körülményre, hogy a színész király és királyné meghökkent, szinte rémült arckifejezését nem indokolja a dráma szövege. Ám Claudiust és feleségét efféle rémült borzalom tölti el az előadás nézése közben:

> GUILDENSTERN: The king, sir, –.
> HAMLET: Ay, sir, what of him?
> GUILDENSTERN: Is, in retirement, marvellous distempered.
> HAMLET: With drink, sir?
> GUILDENSTERN: No, my lord, rather with choler.[19]

A képen a színészek egy olyan jelenetet játszanak el, mely nem a *Hamlet*ben általuk előadott színjáték része, nem az ő szerepük lenne a bemutatott darab hatását is eljátszani. Ebben a szituációban hirtelen elbizonytalanodunk, hogy vajon *A színészek* cím alatt pontosan kiket kell érteni, ugyanis a képbelsőben felidézett jelenetet a drámában nem a színjátszók adják elő, hanem a „valódi" király és királyné fejezik így ki érzelmeiket.

A tragédiát színházban befogadó néző számára a királyné és Claudius is csak színészek által öltenek testet: az előadók játéka révén realizálódnak. Azzal, hogy e szín egy korábbi jelenetében Hamlet Horatiót megkérte arra, hogy figyelje meg a királyi pár reakcióját, a néző figyelme is rájuk irányul az előadás közben. E tekintetben azt is feltételezhetjük, hogy *A színészek* nem az udvarba érkező komédiásokat jeleníti meg, hanem Claudiust és

[19] „Guildenstern: Fönséges úr, a király – / Hamlet: Nos, mi lelte? / Guildenstern: Egész magánkívül lett szobájában. / Hamlet: Italtól, uram? / Guildenstern: Nem, fönség, inkább az epétől." HAMLET 1990. 1093.; HAMLET 2005. 641.

Hamlet anyját, akik a cselekmény során folyamatosan színjátszanak annak érdekében, hogy titkuk, a királygyilkosság ne kerüljön napfényre. A rézkarcon e szerepkeveredésnek tehát határozott funkciója van.

A színész királyné egy szögletes sík tárgyat, feltételezhetően tükröt tart maga előtt, benne a keret absztrakt stílusára emlékeztető ábra tűnik fel. Egy tükör mint a reprezentáció alakzata egy drámát vizuálisan felidéző sorozatban további értelmezési lehetőségeket vet fel, ugyanis az, hogy a színjáték tükröt mutat a valóságnak régi elképzelés, így a képen megjelenített szituáció (színjáték a színjátékban) célja a tükör visszatükröztetése. Az pedig, hogy a rézkarcon megjelenített „színész" is tükröt tart a kezében, a torzított visszatükröztetések végtelennek tűnő játékát hozza létre. A végeredmény az, hogy a tükörben (Shakespeare drámája) tükröztetett tükörben (a darabban előadott színjáték) egy tükör által (Kass rézkarca) férünk hozzá a Hamlet-történethez.

Az előadást a keret felső sávjából a király és a királyné szenvtelen, kifejezéstelen arccal figyelik. Az immáron három elemből álló leleplezési játékkal így bezárult a kör: a valódi bűnös pár (keret) nem mutat érzelmeket, az őket eljátszó színészek viszont teljes átéléssel tudják mímelni azokat a lelki indulatokat, melyeket feladatként kapnak (színész király és királyné), azonban ez csak a szerep átélése, nem megélése, lelkük mélyén – legalábbis a szerepet játszván – ugyanolyan érzéketlenek, mint azok, kiket alakítanak. Ehhez kapcsolódva jegyzem meg, hogy a sorozatnak ez az egyetlen olyan darabja, melyben az alakok nem profilból vannak ábrázolva, hanem szemből: mintegy a befogadóra merednek rémült tekintetükkel. A képbelsőben ábrázolt színészek, akik a keretben megjelenített király és királyné érzelmeit tükrözik vissza a képet szemlélő felé fordulnak. Ez a mozzanat a színjátékok egy dramaturgiai megoldására, a kiszólásra emlékeztet. Akárcsak a drámákban, a képen is az a szerepe ennek a megoldásnak, hogy a befogadót a játék aktív részesévé tegye: a „nézőt" is berántja a játékba.

A keret jobb és bal oldali részén is az előadott tragédiát néző majmok egy-egy csoportja tűnik fel. Az egyik társaság kényelmesen ülve élvezi az előadást, s ruházatuk alapján udvari szerepkörök betöltésére hivatottak: jobb oldalon a király bohóca, középen egy udvarfi és a bal szélen a király foglalnak helyet. Hármójuk közül a király majomként való ábrázolása tűnhet a legkülönösebbnek, holott éppen az ő esetében támasztja alá a dráma szövege a rendhagyó megjelenítést:

> ROSENCRANTZ: Take you me for a sponge, my lord?
> HAMLET: Az, sir; thet soaks up the king's countenance, his rewards, his authorities. But such officers do the king best service in the end: he keeps them, like an ape, in the corner of his jaw first mouthed, to be last swallowed: when he needs what you have gleaned, it is but squeezing you, and, sponge, you shallbe dry again.[20] *(kiem. tőlem – T. K.)*

A majom-létet tehát az érdekeken alapuló, érzelemmentes kapcsolatok jellemzik. A majomként ábrázolt ember pedig – mivel csak addig részesít valakit kegyeiben, míg ahhoz

[20] „Rosencrantz: Engem szivacsnak néz, fönség? / Hamlet: Annak hát; ki a királytól pártfogást, jutalmakat és tekintélyt szí magába. De az efféle tisztek utoljára tesznek legjobb szolgálatot a királynak; *mint majom* tartja őket egy ideig a pofazacskóban; elébb nyalja-falja, hogy végre elnyelje; ha rászorul, amit összeböngésztetek, fogja, kifacsar, és ti, szivacsok, ismét szárazon vagytok." (kiem. tőlem – T. K.) HAMLET 1990. 1098.; HAMLET 2005. 646.

érdeke fűződik – mindig és mindenki előtt kénytelen színjátszani, jelmezt viselni: nem vallhatja be valódi érzelmeit és szándékait, hiszen akkor képtelen lenne célt érni. A majmok szerepe tehát a tükör és a színészek funkciójához hasonlóan a „valóság" elemeit torzítottan, eltúlzottan visszatükrözni. Ezen kívül még két képen jelennek meg a majmok, de azokon nem viselnek olyan öltözékkiegészítőket, melyek arra céloznának, hogy konkrétan melyik szereplőre vagy általában milyen rangú személyre utal jelenlétük. Ezzel szemben *A színészek* mind az öt majomfigurája jelmezt visel. (A két eddig még nem említett alak közül az egyik nemes, a másik annak szolgája.) Nem véletlen, hogy éppen azon a rézkarcon öltenek ruhát e különös figurák, melynek fő témája a valóság és látszat, a színlelés és őszinteség problematikája. Az álruhába öltözött lények, akárcsak a színészek, másnak akarnak tűnni, mint amik valójában.

A keret jobb sávjában egy függöny mögül leselkedő majmok mint kívülállók szemlélik nem pusztán a színészeket, hanem a kép kompozíciójának egyéb figuráit is. Egyszerre figyelik tehát a színjátszókat és az azokat néző királyt és királynét. A megrendezett darabon kívüli, befogadói pozíció az egérfogó-jelenetként ismert szituációt eleveníti fel, ebben az esetben azonban már a keret felső sávjában megjelenített királyné és Claudius is színészként értelmeződnek, s a majmok foglalják el azt a helyet, mely eredetileg a Shakespeare-drámát a színházban megnéző közönségé. Ennek megfelelően a képet szemlélő pozíciója is megváltozik. Egy érdekes fokalizációs játék jön létre, melynek a képet befogadó is aktív részese lesz. A majmok a képbelsőben ábrázolt színészeket nézik, akik viszont a képből kitekintve a rézkarcot szemlélőre fokalizálnak, berántván őt a kép világába és a tekintetek játékába.

„Én elvonúlok a kárpit mögé / S kihallgatom." – Polonius

Polonius a hivatására utaló – főkamarás – tárgyak környezetében van ábrázolva: kezében iratot tart, asztalán pedig földgömb áll. Ő az egyetlen szereplő, akit Kass János saját környezetében, szobájában ábrázolt. A második felvonás első színének helyszíne ez, azonban a képen található idézetek egyike sem ebből a jelenetből származik. Az említett jelenetben Polonius családjának élete van az előtérben: Polonius Rajnaldot azzal bízza meg, hogy járjon utána, fia tisztességesen él-e Franciaországban, ezután pedig lánya problémáira próbál gyógyírt találni. Az egész színben gyermekei életének egyengetésével van elfoglalva, azonban érdemes arra felfigyelni, hogy milyen módszerekkel igyekszik megoldást találni a problémákra vagy feltételezett problémákra. Laerteshez egy kémet küld, Ophelia és Ham-

let beszélgetését pedig a királlyal együtt, elrejtőzve hallgatja ki. Ugyanolyan taktikákat alkalmaz a magánéletében, mint amilyeneknek majd „hivatali" teendői közben áldozatul esik. A kép helyszínének megválasztása is erre hívja fel a figyelmet.

A háttérben egy nagy falikárpit lóg, mely mögött három leskelődő majom bújik meg. A majmok a sorozatban betöltött szerepéről és jelentéséről a korábbiakban volt szó. Ezen a képen szerepeltetésük azért nagyon fontos, mert éppen ugyanabban a helyzetben vannak ábrázolva, melyben Polonius meghalt. A függöny túlsó oldalán ennek megfelelően a végzetes kimenetelű terv elbeszélése áll:

> POLONIUS: My lord, he's going to his mother's
> closet:
> Behind the arras I'll convey myself
> To hear the process; I'll warrant she'll tax
> him home:
> and, as you said, and wisely was it said,
> 'Tis meet that some more audience than a
> mother,
> Since nature makes them partial, should o'erhear
> The speech, of vantage.[21]

„Ó, mily gazember s pór rab vagyok én!" – Hamlet II.

A *Hamlet II.* a sorozat drámaidézetekkel leggazdagabban ellátott darabja, ugyanakkor a háttér és a kiegészítő motívumok itt a legkevésbé hangsúlyosak: a keretben a szövegeken kívül mindössze a fentebb már említett könyvet olvasó Hamlet és elmosódott savmaratott foltok vannak. A kép tehát azt a benyomást kelti, mintha Hamlet a szövegekben állna, a szövegek úgyszólván bekeretezik alakját. Mivel köztudott, hogy a sorozat Shakespeare drámája mint előszöveg alapján készült, a címszereplő alapvető szövegben létezése nem kérdéses. A kompozíció pusztán kiemeli Hamlet fiktív voltát és a drámai szöveg általi meghatározottságát. Az egyetlen figuratív kiegészítő motívumon is a szöveg, illetve annak olvasása kap központi szerepet: a körvonalakban megrajzolt Hamlet egy könyvet tart maga előtt és olvas, mindezt pedig úgy

[21] „Polonius: Most indul éppen anyjához, uram. / Én elvonúlok a kárpit mögé / S kihallgatom. Tudom, megfeddi jól, / De mint fölséged mondta (s bölcs mondás), / Kell más tanú is, az anyán kívül / – Mert részrehajlók természet szerint – / Hogy lesse a szót, így alkalmilag." HAMLET 1990. 1094.; HAMLET 2005. 642.

teszi, hogy közben a befogadónak hátat fordít, következtetésképpen hasonló irányba néz, mint a képet szemlélő. Az azonos pozíció azt sugallja, hogy a rézkarc előtt álló befogadónak az ő nézőpontjába kell belehelyezkednie. A figura azonban nem a képet nézi, hanem olvas, így a rézkarcon szereplő idézetekre irányítja a figyelmet: a befogadót is olvasásra készteti. Nem véletlen, hogy éppen ezen a képen található az idézett szövegek elolvasására ösztönző motívum, ugyanis az idézetek és a vizuális megjelenítés egymásra hatása és kapcsolata szempontjából a *Hamlet II.* és az azzal túlnyomórészt megegyező intertextusokat tartalmazó *A királyné* című képek a legkülönösebbek. Ezen a két darabon ugyanis egy ekphraszisz, képleírás olvasható:

> HAMLET: ...Look here upon this picture and on this, –
> The counterfeit presentment of two brothers.
> See what a grace was seated on this brow;
> Hyperion's curls; the front of Jove himeself;
> An eye like Mars, to threaten and command;
> A station like the herald Mercury
> New-lighted on a heaven-kissing hill;
> A combination and a form, indeed,
> Where every god did seem to set his seal,
> To give the world assurance of a man:
> This was your husband. – Look you now
> what follows:
> Here is your husband, like a milldew'd ear
> Blasting his wholesome brother. Have you
> eyes?[22]

A rézkarcon belül két másik műalkotás, pontosabban azoknak részletes leírása szerepel. A Hamlet elbeszélése által életre keltett festmény vizuálisan nem jelenik meg sem ezen, sem a királynét ábrázoló illusztráción, a textuálisan megrajzolt festmény azonban az eddigieknél bonyolultabbá teszi a rézkarc kép–szöveg viszonyait, ugyanis ebben az esetben a sorozat többi darabjától eltérően nemcsak a képben van a szöveg, hanem a szövegben is van kép, így ez esetben összesen négy szintje különböztethető meg a kép–szöveg viszonynak: 1. szövegben kép: Shakespeare: *Hamlet* – Kass János: *Hamlet II.* 2. képben szöveg: Kass János: *Hamlet II.* – *Hamlet*-idézetek 3. szövegben kép: *Hamlet*-idézetek (mint keret) – a képbelső Hamlet-figurája 4. szövegben kép: *Hamlet*-idézetek – az öreg Hamlet és Claudius portréja.

A kép a képben technikai megoldás a dráma híres epizódja, az egérfogó-jelenet mintájára jöhetett létre. A *Hamlet II.* a sorozat hatodik darabja, tehát a kompozíció közepén helyezkedik el, akárcsak az egérfogó-jelenet, mely a dráma harmadik felvonásának második színében van. A rézkarcon ugyan nem ebből a jelenetből származó idézetek találha-

[22] „Tekints e képre, s e másikra itt, / Két férfi-testvér hű ábráira. / Nézd, mennyi fönség űl e homlokon: / Hypérjon fürtök, homlok Jupiter / Sajátja; szem Mársé, mely fenyeget / S parancsol egyben; állás Mercuré, / Most száll le, egy égcsókoló tetőre; / Oly összetétel és idom, valóban, / Hogy minden isten, úgy látszik, pecsétet / Nyomott reája, biztosítani / Egy *férfit* a világnak. Ez vala / Férjed; tekintsd már a következőt. / Im férjed ez; mint üszögös kalász / Az ép testvért rohasztva. Van szemed?" HAMLET 1990. 1095.; HAMLET 2005. 643.

tóak, de mindez nem érvényteleníti azt a megállapítást, hogy a kép a képben és a dráma a drámában „játék" a Kass-sorozat, illetve a Shakespeare-mű kiemelt helyén, a közepén jelenik meg. Mindemellett fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az idézetben megjelenített portrék képileg nem realizálódnak a rézkarcon. Úgy tűnik tehát, hogy a szövegen alapuló képsorozat a kép a képben szituációt csak textuálisan megrajzolt festménnyel képes létrehozni. Már említettem, hogy a *Hamlet II.* belső részében szerepelnek szövegek, ezért az 1974-es Hamlet-kiadásban az illusztráción szereplő idézetek mint szövegek a szövegben jelentek meg, pontosabban úgy, mint megrajzolt szövegek a nyomtatott szövegben. A rézkarcon létrehozott kép a képben szituáció hasonló módon jön létre: egy „nyomtatott" kép (verbális) jelenik meg a megrajzolt képen belül.

„...lehull az / Ártatlan szerelem szép homlokáról / A rózsa, és pokolvar váltja föl..." – A királyné

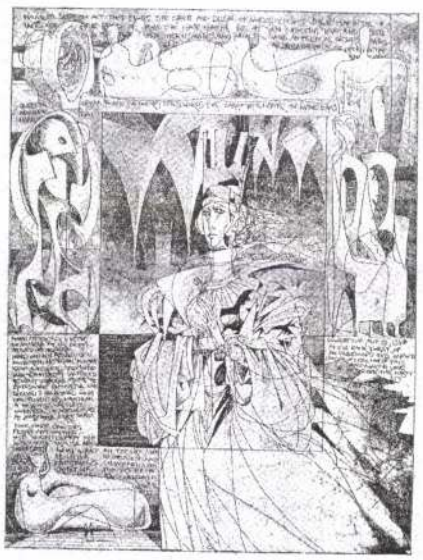

A királynét felidéző rézkar idézetei megtalálhatóak az előző képen is, ahol Hamlet ugyan képeket ír le a királynének, vizuális formában mégsem jelennek meg a festmények a rézkarcon. *A királyné* című darabon mégis felfedezhető egy olyan, a kép többi részétől elkülönülő jelenet – a keret alsó sávjának bal oldalán –, melyen két figura egy műalkotást szemlél. A szobrot megtekintő alakok nem azonosíthatóak, de a képen szereplő idézetben leírt szituáció arra enged következtetni, hogy a szobor előtt álló alakok Hamlet és a királyné. Azonban a műtárgy, melyet szemlélnek, nem a dráma szövege szerint előírt portrék egyike, hanem egy ölelkező párt, egy nő és egy férfi intim együttlétét megörökítő szobor. Ez és ehhez hasonló alakzatok mint díszítőelemek a keret más részein is előfordulnak, mindenhol csak a kontúrjaik rajzolódnak ki, arctalanok, és semmilyen emberi vonás nem fedezhető fel rajtuk. A kép jobb szélén a pár nem összeölelkezve van ábrázolva, hanem egymás mellett ülnek, mellkasuk helyén üres lyuk tátong, melynek szélén durva tüskék meredeznek, ezek a sorozat első darabjánál említetteket idézik fel. Minthogy a drámában pusztán egy beteljesült szerelem van megjelenítve, a királyné és Claudius kapcsolata, a szobrok sem ábrázolhatnak mást, csak az ő viszonyukat. A rézkarcon tehát Hamlet nem az apja és nagybátyja közötti értékkülönbségekre hívja fel anyja figyelmét, hanem a Claudiusszal folytatott viszonya sivárságára és becstelenségére. Valójában a képek megmutatásának, s a meghalt és a jelenlegi király jellemzésének is az a célja, hogy a királynét szembesítse súlyos tévedésével, a Claudiusszal való kapcsolatuk gyalázatosságára. Ennek kifejezése idézet formájában is megjelenik a képen:

HAMLET: Nay, but to live
In the rank sweat of an enseamed bed,
Stew'd in corruption, honeying and making love
Over the nasty sty, –[23]

Mivel e szituáció nem a dráma szövegének leképezése, hanem annak továbbgondolása, Hamlet anyjához intézett beszéde módosult értelemben tűnik fel. Az értelmező gesztus ily módon írja át az „eredeti" történetet.

A királyné felsőteste széttöredezetten van megjelenítve, az efféle ábrázolásmóddal a sorozat utolsó képén, a Claudiust ábrázoló rézkarcon találkozunk legközelebb. A királyné széttöredezett megrajzolását a Hamlet és anyja közötti dialógus is alátámasztja, hiszen a Hamlet által felsorolt vádak a királynét mélységesen megrázzák, s lelkileg ugyan, de megtörik. A királyné ábrázolásában tehát a következő szövegrészletek metonimikus jelölése fedezhető fel:

HAMLET: ...Sit you down,
And let me wring your heart: for so shall I,
If it be made of penetrable stuff...[24]
QUEEN: O Hamlet, thou hast cleft my heart in twain.[25]

A kettéhasított szív képi megjelenítését alátámasztja, hogy a királyné teljes alakja sértetlen, pusztán mellkasának bal oldala – a szív körüli terület – szaggatott, jobb kezét pedig éppen a szíve helyén tátongó repedésre helyezi, mely a szívre utalhat. A rézkarcon a királyné valamikori nemessége és becsületessége is ábrázolva van: kezében egy szál rózsát tart, mely a hajdani romlatlanságot hivatott kifejezni.[26] A bűnös tettek tehát testi eltorzuláshoz vezetnek (pokolvar/blister). A királyné széttöredezett teste tehát egyúttal a lelki torzulást is szimbolizálja.

---

[23] „Hamlet: Hah! egy zsíros ágy / Nehéz szagú verítékében élni; / Bűzben rohadva mézeskedni ott / A szurtos almon –" HAMLET 1990. 1096.; HAMLET 2005. 644.

[24] „Hamlet:...Ülj le csöndesen, / Én hadd töröm a szíved, mert fogom, / Ha törhető anyagból van csinálva..." HAMLET 1990. 1095.; HAMLET 2005 643.

[25] „Királyné: Kettéhasítád szívemet, fiam." HAMLET 1990. 1096.; HAMLET 2005. 644.

[26] „...Calls virtue hypocrite; takes off the rose / From the fair forehead of an innocent love, / And sets a blister there..." HAMLET 1990. 1095.; „...Képmutató lesz az erény; lehull az / Ártatlan szerelem szép homlokáról / A rózsa, és pokolvar váltja föl..." HAMLET 2005. 643.

„... Virággal van tele: / Sirjába őt a szeretet / Siratva tette le." – Ophelia

A negyedik felvonás ötödik színjében jelenik meg Ophelia utoljára, az őt mintázó kép idézetei is a dráma e részéből származnak. Nem véletlen, hogy a lány megnyilatkozásainak megfelelően a képen a legjellemzőbb kiegészítők különféle növények és virágok, melyek körülveszik Opheliát. A dráma e jelenetében ugyanis Ophelia virágokat osztogat a jelenlevőknek:

[Re-enter Ophelia, fantastically dressed with straws and flowers.]

OPHELIA: There' rosemary, that's for remembrance; pray, love, remember: and there is pansies, teht's for thoughts.

LAERTES: A document is madness, – thoughts and rememberance fitted.

OPHELIA: There's fennel for you, and columbines: – there's rue for you; and here's some for me: – we may call it herb-grace o' Sundays: – O, you must wear your rue with a difference. – There' daisy: – I would give you some violets, but they withered all, when my father died...[27]

A magyar fordítás ugyan nem jelzi, de az eredeti szerzői instrukciók szerint – mint láthatjuk a képen is – Ophelia szalmaszálakkal és virágokkal lép utoljára a színre. Az ábrázolt jelenet azonban nem ezt az eseményt örökíti meg, hanem azt a tragédiát, mely a drámában nem a színen zajlik, hanem csak a királynétól kapunk hírt róla: Ophelia halálának körülményeit.[28] Az egész kompozícióra jellemző hullámvonalak mintegy bekeretezik a kép közepén álló Opheliát. A balról jobbra tartó dinamikus vonalak a folyó mozgását, hullámzását imitálják. Ugyancsak ennek érzetét kelti a lány szoknyájának megjelenítése, mely fokozatosan az előbb leírt, a víz sodrását felelevenítő vonásokká alakul át.

---

[27] *„[Ophelia visszajő.]* Ophelia: Itt egy rozmarinszál, az emlékezetre; kérlek, édes rózsám, hogy jussak eszedbe; itt meg háromszín ibolya ez való a gondolatra. / Laertes: Értelem, az őrültségben; összeillesztve gondolat és emlékezet. / Ophelia: Nesze neked ánizs meg galambvirág; neked ihol a ruta; ebből nekem is egy kicsit; vasárnap úgy hívhatjuk, hogy irgalomfű; ön a rutáját egy kis különbséggel viselheti. Ne neked százszorszép; adnék viloát is, de mind elhervadt, mikor az atyám meghalt..." HAMLET 1990. 1101.; HAMLET 2005. 649.

[28] Queen: There's a willow grows aslant a / brook, / That shows his hoar leaves in the glassy / stream; / There with fantastic garlands did she cone / Of crowflowers, nettles, daisies, and long / purples, [...] / There, on the pendant boughs her coronet / weeds / Clambering to hang, an envious sliver broke; / When down her weedy trophies and herself / Fell in the weeping brook... HAMLET 1990. 1104.; „Királyné: Egy fűzfa hajlik a patak fölé, / Mely szürke lombját visszatükrözi. / Ahhoz vivé ő eszelős füzérit: / Csalán-, kakukkfű-, torma-, kosborát [...] Ott egy behajló ágra koszorúját / Függesztené, s amint kapaszkodik, / Egy gonosz ág letört; s ő maga is / Gyom-ékszerével a siró folyamba / Zuhant alá..." HAMLET 2005. 651.

Nem ez az egyetlen jel, mely arra utal, hogy Ophelia halálának képi megjelenítését látjuk magvalósítva. E rézkarcon ugyanis egy sor olyan mozzanat fedezhető fel, melyek a halál képzetét kelthetik. A *Horatióról* már ismert élettelen madár itt mint Ophelia sorsát szimbolizáló jelkép jelenik meg. Azonban e képen egy szárnyaival verdeső, repülő galamb is felfedezhető a jobb felső sarokban. Ezt a galambot és Opheliát vékony, gomolygó vonalak kötik össze. A lány fejétől induló rendezetlenül hullámzó vonásokból egy madár képe rajzolódik ki, s e kontúr mögött jelenik meg a precízen kidolgozott fehér galamb. Fentebb már volt szó arról, hogy a fehér galamb motívuma mit jelképezhet. Az egész kompozíción eluralkodó haláltematika: a halott madár, az Ophelia által énekelt (idézetként is megjelenő) siratóének, a lány halálának körülményeit felidéző környezet mind azt sugallják, hogy jelen esetben a fehér galamb a halott lány égbe szálló lelkét szimbolizálja.

A képen szereplő idézetek egyike szintén megengedi azt a következtetést, hogy Ophelia ábrázolásában tragikus sorsának előrevetítését is gyanítsuk, ugyanis a jövő bizonytalanságára, kifürkészhetetlenségére utal:

> OPHELIA: ...Lord, we know what we are, but know not what we may be. God be at your table![29]

„Egy sincs már belőlök, hogy kimajmolnád saját torzképedet?" – A koponya

A koponya című kép kerete három oldalról nagyon élesen elkülönül a képbelsőtől, s csak a felső részén nyitott, abban az értelemben, hogy itt a képbelsőben ábrázoltak a keretben folytatódnak. Ezen a rézkarcon tehát a keret felső része egyáltalán nincs kihangsúlyozva, mondhatni, észrevehetetlen. A sorozat többi tagjára ez a megoldás nem jellemző: a rézkarcokon az esetek túlnyomó többségében a belső rész alakja, illetve a hozzá tartozó háttér a keretben folytatódik, így főként az idézett szövegek jelölik ki a keret belső határait. Ezzel szemben *A koponya* keretének határát elsősorban nem a szövegrészletek szabják meg, hanem az abban ábrázolt díszítőelemek, melyek szorosan egymásba fonódva, mint egy felül megszakított füzér ölelik körbe a kezében koponyát tartó Hamletet.

A keret geometrikusan megrajzolt díszítőelemei az alsó sávban emberfejekre, pontosabban koponyákra emlékeztetnek, melyek e középponttól távolodva egyre felismerhetetlenebbé torzulnak. A jól kirajzolódó koponyák mögött olvasható az egyik szövegrészlet,

[29] „Ophelia: ...Tudjuk, mik vagyunk, de nem tudjuk ám, mivé lehetünk. Isten áldja meg az ebédjöket." HAMLET 1990. 1100.; HAMLET 2005. 647.

melyben Hamlet azon töpreng, vajon a földön heverő koponyák kiknek a földi maradványai lehetnek:

HAMLET: There's another: why may not that be the skull of a lawyer?...[30]

A koponyák, mivel eltorzítva vannak megrajzolva, azonosíthatatlanságukra hívja fel a figyelmet. A Hamlet által is felvetett kérdés megválaszolhatatlan, az esetek nagy többségében egy koponyáról nemigen lehet megállapítani, hogy milyen emberhez tartozott valaha. Természetesen a problémát elméleti értelemben vetem fel, s a halottak csontjainak megszólíthatatlanságára helyezem a hangsúlyt. A kommunikáció lehetetlensége hozza létre azt a szituációt, hogy a néma koponyák őszintébbnek tűnnek, mint a hús-vér emberek, ugyanis némaságukhoz az is hozzátartozik, hogy hazudni sem tudnak kilétük felől. Hamlet, ahogy a sírkertben heverő koponyáknak arcot ad (ügyvéd, udvaronc, államférfi) valójában különféle maszkokat / álarcokat helyez rájuk. A koponyák mögött látható álarc tehát egyszerre illeszthető mindegyik koponyára és egyikre sem.

Az idézet és a kép e részének egymásra hatása *A színészek* című rézkarcon is előtérbe került, a szerepjátszás problémáját veti fel. Az utóbbi képen az eltorzított koponyákkal azonos területen (alsó keret középső része) hasonló stílusú emberfejek vagy maszkok találhatóak. Ez utóbbi motívumok esetében eldönthetetlen, hogy az álarcokat vagy azok viselőit szimbolizálják, ennek eldöntése azonban nem is szükséges, hiszen – mint az elemzés már utalt rá – e kép legfontosabb kérdése az őszinteség és színjátszás keveredése. Ezzel szemben a koponyák mellett ugyan egy álarc áll, mégsem képesek azt magukra ölteni. E tehetetlenséget és némaságot Hamlet Yorikhoz intézett kérdései is érzékeltetik:

HAMLET: ...Where be your gibes now? your gambols? your songs? your flashes of merriment, that were wont to set the table on a roar?[31]

A kontraszt nemcsak a színészeket ábrázoló rézkarccal áll fent, hanem a kép kompozícióján belül is felfedezhető. A rézkarc bal felső sarkában Claudius portréja áll, azonban koronája csúcsairól bohócsipkára emlékeztető díszek lógnak. (Mindemellett öltözete is inkább egy udvari bolond ruhájára emlékeztet.) A király jelmezbe öltöztetése részben az emberi természetre jellemző álruha-/álarcviselést fejezi ki. Ebben az esetben véleményem szerint az udvari bolond figurájában nem a Shakespeare-drámák bölcs bolondját (king's jester) kell keresni, hanem a tréfás, mindenkit kifigurázó bohócot (clown), melynek szerepe a sorozat több képén megjelenő majom funkciójához hasonlóan a leleplezés.

A „kifigurázott" királlyal szemben (jobb felső sarok) a koponyákból nonfiguratív díszítőelemekké alakuló oszlop tetején egy korona fedezhető fel, mely egy fej formájú idommal van összenőve, belseje üres és a király felőli oldalán repedés található. A leírt alakzat mint a király eltorzított képmása tűnik fel. Ezt a feltételezést több tényező is alátámasztja: a korona eleve lehatárolja a lehetőségeket, a motívum olyan helyzetben jelenik meg, hogy a bohócjelmezbe öltöztetett király tükörképeként is értelmezhető, végül, mint majd a következő képen látni fogjuk, a király is testén hatalmas repedéssel van megjelenítve.

---

[30] „Hamlet: Itt egy másik: mért ne lehetne ügyvéd koponyája?" HAMLET 1990. 1105.; HAMLET 2005. 652.

[31] „Hamlet:...Hová lettek gúnyjaid, bakugrásid, dalaid? villámló élczeid, melyek az egész asztalt hahotára fakasztá? Egy sincs már belőlök, hogy kimajmolnád saját torzképedet?" HAMLET 1990. 1106.; HAMLET 2005. 653.

A kép e két motívumának, s központi témájának összevetése mintegy előrevetíti a király sorsát: Claudiusból sem fog más hátra maradni, mint egy üres váz, melyen meglehet, hogy korona díszeleg, de ennél többet ő sem árulhat el magáról, akárcsak Yorik és a többi koponya.

„Most ürít kehelyt / Hamletre a király." – Claudius, a király

Az előző kép elemzésénél már említettem, hogy Claudius teste a királynéjéhez hasonlóan erősen széttöredezett. Azonban míg az utóbbinál a repedések mögötti rész áttetsző, addig a király „belsejében" durván satírozott sötét űr tátong. A képen az utolsó színből származó idézetek olvashatóak, ennek megfelelően a király kezében tartott borosserleg is arra a jelenetre utal, melyben többek között Claudius is életét veszti. A harmadik felvonásban az imádkozó királyt nem öli meg Hamlet, de fogadalmat tesz magának, hogy erre sort fog keríteni, mikor Claudiust bűnös tevékenység közben találja. Érdemes felidézni, hogyan fogalmazza meg ezt a szituációt:

HAMLET: ...or about some act
That has no relish of salvation in't;–
Then trip him, thet his heels may kick at
heaven;
And thet his soul may be as damn'd and black
As hell, whereto it goes....[32]

A király mellkasán a repedések mögött éppen olyan fekete ürességet fedezhető fel, amilyenről az idézetben Hamlet beszél. Ürességét *A koponya* című rézkarc jobb felső sarkában fellelhető alak is kifejezésre juttatta, s egy arra a motívumra emlékeztető (szintén koronát viselő) figura a király balján is meg van rajzolva. A király végzetes bukásának előrevetítése tehát több mozzanatban is fellelhető.

A trónszéken ülő király balján egy homokóra áll, nemcsak abban az értelemben, hogy a Claudius melletti asztalra van helyezve, hanem jobban megvizsgálva az is feltűnhet,

[32] „Hamlet:...s olyat csinál, / Min üdvösség zamatja semmi sincs: / Akkor bököm le, hogy két sarka égre / Kapáljon, s lelke legyen kárhozott, / S mint pokol, hová megy, fekete..." HAMLET 1990. 1095.; HAMLET 2005. 643.

hogy az óra homokszemei nem pörögnek fentről lefelé. Az idő múlását mutató nem működő tárgy az első felvonás végén elhangzó híres hamleti kijelentést idézi fel:

> HAMLET: The time is out of joint:– O cursed spite,
> That ever I was born to set it right! –[33]

Amit Hamlet apja szellemétől megtudott, az felborította a világ normális menetét. Hamlet feladata a cselekmény során az időt újra helyreállítani, ez pedig csak egy módon lehetséges: meg kell bosszulnia apja erőszakos halálát. Nem véletlen tehát, hogy azon a képen jelenik meg a fenti szöveghelyet felidéző motívum, melyben végül Hamlet megöli Claudiust.

Az ábrázolt jelenetben a király újabb gyilkosságra készül: Hamlet poharába mérget tesz, hogy halála biztosan bekövetkezzen. Ez a mozzanat idézet formájában jelenik meg a rézkarcon:

> And in the cup an union shall he throw,
> Richer than that which four successive kings
> In Denmark's crown have worn.[34]

Érdemes arra felfigyelni, hogy a szövegrészletben a korona és a mérgezett gyöngyszem, melynek célja Hamlet vesztét okozni, egyszerre jelennek meg. Azzal, hogy a király a (mérgezett) gyöngyszemet nemesebbnek írja le, mint a koronája díszeit, akaratán kívül – s úgy, hogy a többi szereplő ezt nem veheti észre – beismeri az uralkodásra való alkalmatlanságát. Ez az üzenet képileg is meg van jelenítve a rézkarcon: a Claudius mellett kuporgó udvari bolond előtt a földön egy gyöngyökkel ékesített korona hever, de nem ezt, hanem egy dísztelen papírkoronát készül a király felé nyújtani.

Összegzés

A képelemzések előtti bevezetőben a sorozat darabjainak szoros összetartozását és sorrendiségét emeltem ki, mely a szövegi és motivikus elemek egymásra épülésében nyílvánul meg. Azonban mint minden illusztráció, Kass műve is értelmezi az előszöveget, s a dráma egy jellemző vonását igyekszik hangsúlyozni. A képekben feldolgozott Hamlet-történetet sem tekinthetjük másnak, mint egy olvasatnak a számtalan lehetséges olvasat közül. A rézkarcokon egy a drámában is fontos szerepet betöltő probléma kerül az előtérbe: az őszinteség és szerepjátszás sokszor felismerhetetlen játéka. E problémát leghangsúlyosabban *A színészek* című kép veti fel, de valójában mind a tíz darab tartalmaz olyan részletet, mely lehetővé teszi, hogy a sorozat képeit összekötő fő tematikai szálként határozhassuk meg.

A kérdésfelvetés azonban nem itt kezdődik. Régi hagyomány a drámát a világnak, a társadalomnak és az egyes embereknek görbe tükröt tartó műfajként elgondolni. Erre Hamlet szavai is felhívják a figyelmet:

> HAMLET: ...for anything so overdone is from the purpose of playing, whose end both at the first and now, was and is, *to hold, as 'twere, the mirror up to na-*

---

[33] „Hamlet: Kizökkent az idő; – ó kárhozat! / Hogy én születtem helyre tolni azt." HAMLET 1990. 1080.; HAMLET 2005. 630.

[34] Claudius: Egy gyöngyszemet dob a kehelybe akkor, / Drágábbat annál, melyet koronán / Felváltva már négy dán király viselt." HAMLET 1990. 1110.; HAMLET 2005.656.

ture; to show virtue her own feature, scorn her own image, and the very age and body of the time his form and pressure.[35] *(kiem. tőlem – T. K.)*

A Shakespeare-tragédia, mint ismeretes, Saxo Grammaticus Dánia történelmét feldolgozó írásából adaptált, így a reneszánsz mester szintén torzítva tükrözi vissza Hamlet történetét. A jelmezbe öltözés/-öltöztetés játéka a rézkarcok által tovább folytatódik: Kass feldolgozásában a Shakespeare által megrajzolt alakok újabb maszkot kapnak: a szereplők nyilvánvalóan megőrzik „eredeti" álarcukat (Shakespeare), de Kass saját interpretációjának megfelelően tovább torzítja, újabb ruhákba öltözteti a dráma alakjait.

Irodalomjegyzék

Kass János: Ötven év képben és írásban, Szeged, 1997.

Shakespeare, William: Hamlet, dán királyfi (ford.: Arany János), Magyar Helikon, 1974.

Shakespeare, William: Hamlet, dán királyfi (ford.: Arany János), in: William Shakespeare összes művei, Helikon Kiadó, 2005. (HAMLET 2005.)

Shakespeare, William: The Complete Works, Gramercy Books, New York, 1990. (HAMLET 1990.)

Angyalosi Gergely: A leírás elbeszélése, in.: Uő.: Romtalanítás. 247–253.

Angyalosi Gergely: A rajzoló szerződése. Kass János grafikái elé, in Uő.: Romtalanítás. 254–256.

Artwords. A Glossary of Contemporary Art Theory (szerk.: Thomas Patin, Jennifer McLerran), London–Chicago, 1997. (elsősorban a képkeretet tárgyaló szócikk)

Bal, Mieke: Túl a szó-kép oppozíción, in.: Enigma 14–15., 1997. 132–164.

Cigány Magda: A szó bűvöletében. Kass János Hamlet illusztrációi, in.: Irodalmi Újság 1983/2. 20.

Danto, Arthur C.: A közhely színeváltozása. Művészetfilozófia, Enciklopédia Kiadó, Bp., 2003.

Derrida, Jacques: Parergon, in.: Változó művészetfogalom. Kortárs frankofón művészetelmélet (szerk.: Házas Nikoletta), Kijárat Kiadó, 2001. 143–177.

Erdman, V. David: The illuminated Blake, London, Oxford University Press, 1975.

Géher István: Shakespeare, Corvina, 1998.

Hovváth Gyöngyvér: A bekeretezett szöveg. Jenny Holzer művészetéről, in.: Ikonológia és műértelmezés 9. Szó és kép (szerk.: Kiss Attila Atilla, Szőnyi György Endre), JATEPress, 2003. 329–347.

Illés L.: A rendszer, a harmónia titkát tárták fel. Kass János, in.: Uő.: Szereti ön az állatokat? 135–139.

Kibédi Varga Áron: A szó-és-kép viszonyok leírásának ismérvei, in.: Kép Fenomén Valóság (szerk.: Thomka Beáta), Kijárat Kiadó, 1997. 300–320.

Laforgue, Jules: Oeuvres complètes. Mélanges posthumes, Mercure de France, 1913. (5. kiadás) különös tekintettel a Les cadres en rapport avec l'oeuvre című rész

Lebensztejn, Jean-Claude: A keretből kiindulva, in.: Változó művészetfogalom. Kortárs frankofón művészetelmélet (szerk.: Házas Nikoletta), Kijárat Kiadó, 2001. 179–196.

Miller, J. Hillis: Illustration, Reaktion Books, 1992.

Martin, Louis: A reprezentáció kerete és néhány alakzata, in.: Változó művészetfogalom. Kortárs frankofón művészetelmélet (szerk.: Házas Nikoletta), Kijárat Kiadó, 2001. 197–216.

Ruskin, John: Ariadne Florentia. Six lectures on wood and metal engraving with appendix, Bell Yard, Temple Bear, London, 1890[2] (1872) (a rézkarcokról szóló részek).

Simmel, Georg: A képkeret. Esztétikai kísérlet. In.: Uő.: Velence, Firenze, Róma: művészetelméleti írások (vál. és ford.: Berényi Gábor) Bp., Atlantisz, 1990. 91–110.

[35] „Hamlet: ...mert minden olyas túlzott dolog távol esik a színjáték céljától, melynek föladata most és eleitől fogva az volt és az marad, hogy tükröt tartson mintegy a természetnek; hogy felmutassa az erénynek önábrázatát, a gúnynak önnön képét, és maga az idő, a század testének tulajdon alakját és lenyomatát." Hamlet 1990. 1090.; Hamlet 2005. 639.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MÁJ 21

Magyar Nemzet
Kass János
1021

Kass János illusztrációja Ivanov Színes szelek című művéhez, amely a Magyar Helikon gondozásában jelent meg a Helikon Csillagok sorozatában

Kev(

Budapestet ban emlegetik renciák, kongresszusok városát. Ez ma már köztudott. Nem ismeretes azonban az a sajnálatos tény, hogy a gyakran egyidejűleg lezajló nemzetközi rendezvények magas szintű lebonyolításához *nincsen elegendő szakfordítónk, és még kevesebb szinkrontolmácsunk.* Ha Budapest meg akarja tartani „nemzetközi konferenciavárosi" rangját, ezt a hiányosságot feltétlenül fel kell számolnunk, mégpedig mielőbb. De hogyan? A legegyszerűbbnek tűnne olyan megoldás, hogy a nyelvi tanszékeken folyó nyelvoktatást — amely az utóbbi években örvendetesen javult — egészítsék ki *tolmácsképzéssel.* Ez természetesen nem olyan egyszerű, mint ahogyan hangzik.

De nézzük meg közelebbről, hogy mi is az a „szinkrontolmácsolás". Abból áll, hogy a tolmács ül — fején hallgatóval — egy fülkében és hallgatja a szónoki emelvényen elhangzó előadást, miközben a hallott szöveget valamilyen más nyelven bemondja mikrofonjába, amelyen keresztül a fordítás eljut a hallgatókhoz. Mi a nehéz ebben? Az, hogy valamilyen idegen nyelv alapos ismerete még távolról sem elegendő a tolmácsoláshoz. Szükségesek ezenkívül még szerteágazó szakismeretek is, két vagy több nyelven. Szükséges *a gyors reagálás és a jó appercipiálóképesség is.* Utóbbiak viszont már adottságok, amelyeket lehet ugyan fejleszteni, megtanulni azonban soha. Ezért kevés a jó szinkrontolmács!

Jelenleg a szinkrontolmácsok átlagos életkora 60 év. szaki szakismereteket nyújtani, amelyek képessé teszik őket bármilyen tudományágban való tolmácsolásra. Ha pedig csak bizonyos tudományágak területén működnek, akkor annyival több tolmácsra lenne szükség.

A nyelvtanulás fontosságára, szépségeire sok cikk hívja fel a közfigyelmet, sok szó esik erről. De ennél sokkalta többre van szükség. Mélyreható, előrelátó ösztönzésekre és sok-sok támogatásra, de kitartásra is. Érdemes megemlíteni, hogy a Sorbonne-on végzett nyelvszakos hallgatók közül mindössze 5 százalék éri el a szinkrontolmácsi minősítést. Ez a szám pedig gondolkodóba ejtő. Ha még azt is tudjuk, hogy a megmaradt 95 százalékból is csak egy töredék éri el a szakfordítói szintet, a többi pedig „csak" a nyelvtanári képesítést, akkor felrémlik az utánpótlás nehézségeinek nagysága.

Büszkék lehetünk arra, hogy volt egy Nagy Ernőnk, aki 36 nyelven olvasott és írt, ezek nagy részét beszélte is; büszkék lehetünk arra is, hogy van egy dr. Lomb Frigyesnénk, aki 16 nyelven tolmácsol. Én szerényen megelégednék azzal is, hogy szükség esetén nyelvenként 8—10 azonos képességű szinkrontolmácsot tudnánk összehozni.

Az elmondottakkal vészjelet kívántam leadni. Az intézkedés joga és kötelessége azonban már az illetékes szervekre és intézményekre hárul.

Farkasfalvi Ottó

VED

Das neue Brot

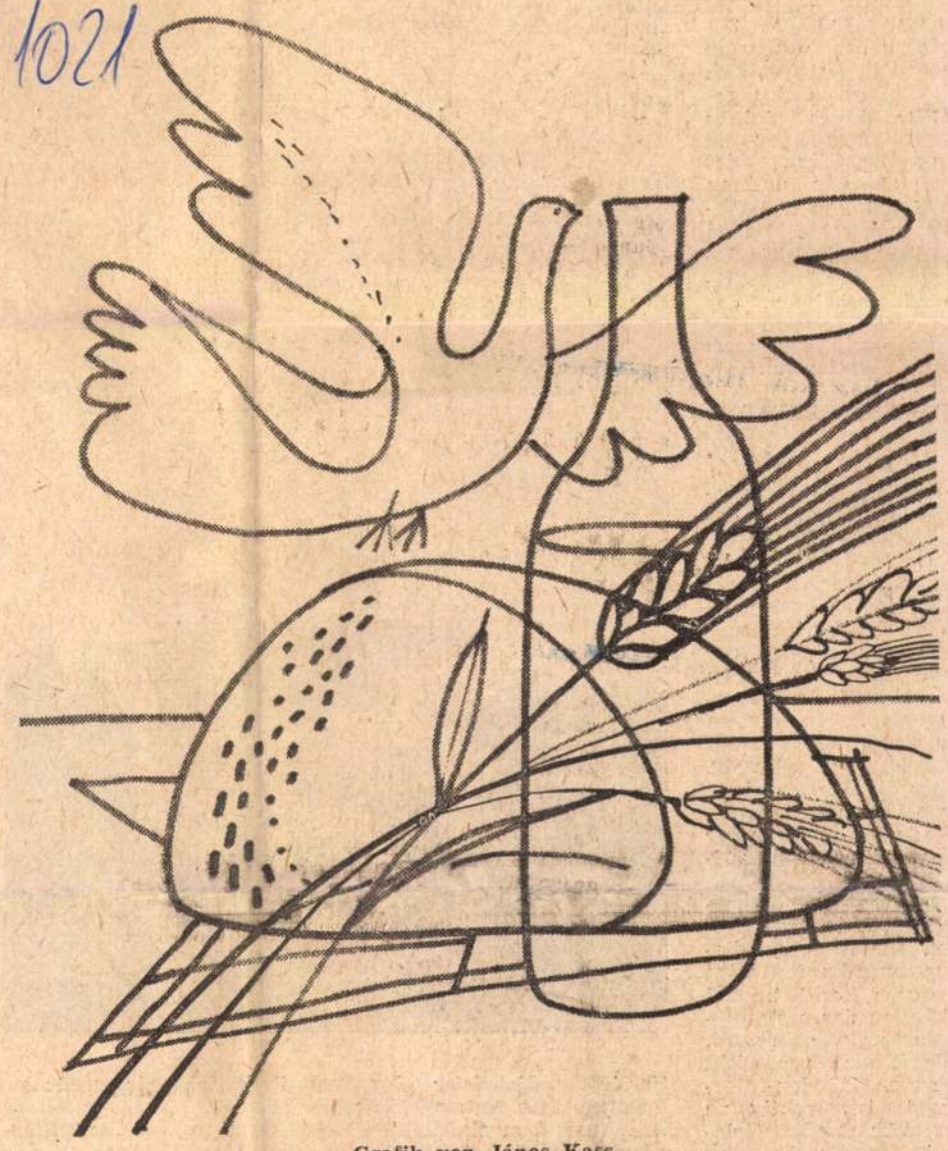

Grafik von János Kass

Das Thermometer zeigt 34,5 Grad im Schatten. Auf dem Bildschirm des Fernsehens teilt ein Meteorologe mit, an diesem Tage — dem 16. August — habe man vor genau zwanzig Jahren eine solche Temperatur gemessen. Die mit der Hitze zusammenhängenden Nachrichten machen Schlagzeilen, wobei Verkehrsunfälle, große Inanspruchnahme des Rettungsdienstes und Lebensmittelvergiftungen den Vorrang haben; die Bevölkerung wird mit guten Ratschlägen überhäuft, wie sie sich vor den Gefahren der auch hierzulande ungewohnten Hitzewelle schützen soll. Ganz ungewohnt beginnen die Nachrichten im Fernsehen nicht mit der Außenpolitik, sondern mit der Innenpolitik, genauer: mit den Nachrichten über die Hundstage. Autobus- und Lkw-Chauffeure kommen hier zu Wort, der Straßenbauarbeiter, der Schmelzer und der Bäcker. Sie klagen über die Hitze, kritisieren, wie der Autobuschauffeur an der Endstation, die unzureichenden Möglichkeiten für eine Ruhepause am Arbeitsplatz, doch am Ende der Reportage sagt er lächelnd „Na ja, jemand muß auch das machen". Auch der Kombineführer läßt sich vernehmen, der in den östlichen Grenzgebieten des Landes die Ernte bereits beendet hat, jetzt aber in einem westlichen Landesbezirk arbeitet. Auch er hat es in der tropischen Hitze nicht leicht, hie und da bewältigt er täglich anderthalb bis zwei Arbeitsschichten, zuweilen flucht er sogar, denn der Schnitt des vom Regen umgelegten Weizens erfordert übermenschliche und „übermaschinelle" Arbeit, aber letztlich meint er; „Wichtig ist doch das tägliche Brot dieses Jahres".

Ja, das Brot. Dieses in den weiter westlich gelegenen Ländern im Verschwinden begriffene Lebensmittel ist in Ungarn noch immer von besonderer Bedeutung. Ehemals galt das Brotgetreide im alten Ungarn als Erhalter der Nation, denn das Nationaleinkommen kam ja zu einem höchst beachtlichen Teil vom Getreideexport. Es erhielt die Nation aber auch in anderer Hinsicht, da es die Hauptnahrung der Produzenten, also des Großteiles der Bauernschaft war. Sein Fehlen brachte — auch für das ärmste Stadtvolk — den Hungertod in greifbare Nähe. Allerdings kommt heutzutage dem Brotgetreide infolge der veränderten Produktionsstruktur bei weitem nicht mehr solch ausschlaggebende Bedeutung zu, aber eine schlechte Ernte vermag noch immer unsere wirtschaftlichen Verhältnisse beträchlich zu beeinflussen, insbesondere die Lebens- und Wirtschaftsverhältnisse der heutigen Produzenten, also der Genossenschaftsbauern. Selbst wenn es nicht mehr die Frage von Leben und Tod entscheidet, ist das Brot dennoch ein Faktor mit erheblicher Auswirkung. Das folgt auch aus unseren Bräuchen, sogar aus unseren schlechten Gewohnheiten, und so wird aus dem Brot eine das Allgemeinbefinden formende Kraft.

Die allgemeine Stimmung wird merklich besser, wenn die Ernte gut ist, vielleicht auch deshalb, weil wir einst die Erntenachrichten bangend erwarteten und die Reaktion dieser Angst bis zum heutigen Tage in Erwartung der Nachrichten anhält. Vielleicht deshalb, und vielleicht auch darum, weil es doch ein gutes Gefühl ist zu wissen, daß das Brot bis zum nächsten Sommer auf unserem Tisch nicht fehlen wird. Denn so sind wir nun einmal hierzulande. Unsere Kinder bekommen zu Jause eine dicke Schnitte Butterbrot, auch wir nehmen es auf den Arbeitsplatz mit, der Genossenschaftsbauer und der Betriebsarbeiter würden sich, besonders vom Herbst bis zum Frühling, aber auch im Sommer kaum ohne ihren Speck und die Schnitte Brot abfinden. Und was täte der Budapester Ureinwohner, wenn er in seiner Stamm-

BUDAPESTER RUNDSCHAU

SAJTÓHIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 28

...erreicht werden. Das ... *des Landes ist gesichert.* Ausführungen des Minis... zufolge kann in einigen ...ren der Import von Zuk... über als Ergebnis der ...herigen Maßnahmen, ein...stellt werden. Der Gemü...ertrag war dieses Jahr um ... Prozent höher. Auch die ...weinezucht gestaltet sich ...r günstig, so wurden ge... Mitte dieses Jahres ...t 8 Millionen Schweine ...gesamt registriert. Dies ...deutet, daß wir unseren ...n in bezug auf Schlach...weine um 60 000 Tonnen ...ererfüllen werden. Die In...stitionen in der Landwirt...haft sind erheblich, das ...gebot an Maschinen ist ...wohl qualitativ als auch ...antitativ ausreichend.

...UDAPEST ERWARTET ...UROPA

... so erklärte Zoltán Szép...ölgyi, Vorsitzender des ...auptstädtischen Rates vor ...er Presse *(Esti Hirlap,* 16. ...ugust), indem er über die ...eierlichkeiten berichtete, ...ie anläßlich des Zentena...ums der Vereinigung der ...rei Teile der ungarischen ...auptstadt im Herbst veran...altet werden. In diesem ...ahmen werden sich in der ...eit vom 26. bis zum 18. ...eptember die Bürgermeister ...er europäischen Hauptstäd...e als Gäste Budapests in der ...ngarischen Hauptstadt auf...alten. Bisher haben die ...ürgermeister aus 29 Haupt...tädten ihre Teilnahme an...emeldet. Die Bedeutung die...er Zusammenkunft wird ...och dadurch erhöht, daß ...ieses Treffen das erste die...er Art in Europa sein wird. ...ie Konferenz verspricht ...us mehreren Gründen inter...ssant und konstruktiv zu ...verden. Wir werden Gele...enheit haben, die bei der ...ntwicklung der Hauptstädte ...rzielten Erfolge, Pläne, Pro...leme, Sorgen und Anstren...ungen kennenzulernen, die ...die Stadtleitung im Interesse ...der besseren Versorgung, der ...ultivierteren Lebensver...ältnisse der Stadtbevölke...ung unternimmt. Dieses menarbeit, bei der Lösung der gemeinsamen Probleme günstig sein.

Die Tageszeitung *Magyar* so günstige Lage. Unsere Nachbarn im Norden und im Osten sind als sozialistische Länder mit uns brüderlich ...Im Süden unse-

Zur Tausendjahrfeier der Stadt Székesfehérvár wurde am Vorabend des Nationalfeiertages das vom Bildhauer Viktor Kalló und dem Architekten Lajos Skoda entworfene Millenniumdenkmal enthüllt. Die Festrede hielt Sándor Gáspár, Generalsekretär des Landesrates der ungarischen Gewerkschaften

nicht mehr da, ... nauer-Linie zurückzusteuern wäre. Bei den bevorstehenden Wahlen steht dies auf dem Spiel. Hierzu kommt der persönliche Aspekt der Sache: Verliert die jetzige CDU-Führungsspitze, so wird ihre Mehrheit im politischen Hintergrund endgültig untertauchen. Der Ausgang der Wahlen ist zwar unsicher, eines steht jedoch fest: die Tatsache des Bestehens einer deutschen nationalistischen Reaktion wird in das Bewußtsein der Europäer von Paris bis Moskau, von Oslo bis Budapest tief und alarmierend eindringen. *Die westdeutsche Rechte hält heutzutage keiner mehr für harmlos. In einer früheren Nummer (17. August) desselben Blattes wurde der Prozeß im Zusammenhang mit der Anerkennug der DDR als unaufhaltbar bezeichnet.* Von Woche zu Woche geben immer mehr Regierungen ihre Entscheidungen bekannt, diplomatische Beziehungen zu der DDR auf Konsular- und anderen Ebenen aufzunehmen. Zuletzt trat die Schweiz in die Reihe dieser Staaten, und in Helsinki sind die Verhandlungen zwischen der DDR und Finnland über Herstellung von Beziehungen im Gange. Im Artikel wird darauf hingewiesen, *daß die Gegner der internationalen Anerkennung der DDR und die der Schaffung eines europäischen Sicherheitssystems identisch sind: die prominenten Repräsentanten der Bonner Rechten und ihre Anhänger in der NATO. Die Zeit arbeitet jedoch gegen sie.* Der Zeitungsleser, der einer jüngeren Generation angehört, muß heute bereits in einem diplomatischen Lexikon nachschlagen, um zu erfahren, was einst die Hallsteindoktrin war.

... AUSLAND:

...A Ungarisches Aussenhan...d Zeitungen, Budapest 62. ...R NEMZETI BANK, Buda...

...ubon und Sagner, Hess... ...unst und Wissen, Wilhelm... Hans Leipnitz, Hölderlin... — W. E. Saarbach GmbH.

...egade 6. DK—1165 COPEN...

... Kampinkatu 2. HELSINKI. ...discher Zeitschriften. Höch... ...rawa u. Co. Wollzeile 11.

... Drottninggatan 7—9. 101 ...-Williams A. B. Norden... ...OLM 30.

...sse 60/62. BASEL 4002 — ZÜRICH 1.

...e Republik, Polen, Rumä... ...ellungsannahme bei allen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

KÖNYV VILÁG

1972 APR

Karinthy Ferenc:
Ősbemutató
Szépirodalmi. 264 oldal,
kötve
19 Ft

1021

Tábori, a drámaíró színdarabjának ősbemutatójára érkezik a vidéki kisvárosába. Itteni élményeit ábrázolja a regény, a bemutató estéjét, éjjelét, és a másnapi délelőttöt. A kötetben szerepel az író fiatalkori regénye is: a Don Juan éjszakája. Illusztrálta: Kass János.

az els
nyeit
tizenh
nelem
rajza
művé
vonat
Mint
nik r

Chris
Isten
Euró

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1972 APR 12

Kass János

Megnyílt Kass János kiállítása

1021

„Könyvet tervezek és illusztrálok..." — vallja miskolci kiállítása katalógusában a művész, Kass János, aki 1927-ben Szegeden született, s önálló kiállítást már rendezett itt, Miskolcon. Könyvművész, illusztrátor; a lipcsei Könyvművészeti Főiskola aspiránsa 1961—62-ben. S jegyese, életre elkötelezett rajongója, híve a könyvművészetnek.

Tegnap este a József Attila Klubkönyvtár kiállítássorozatában, amelyet a könyvművészet, a művészi illusztráció legnevesebb hazai művelőinek szenteltek, Kass János valóban e műfaj legnemesebb értékeit gazdagító lapjait élvezhette az egybegyűlt közönség.

A megjelenteket *Győri Erzsébet*, a városi könyvtár igazgatója köszöntötte. Bevezető szavai után — kellemes meglepetésként — a megnyitó vendégei *Takács Gábornak*, *Hincz Gyulát*, *Szász Endre* és *Kass János* illusztrátori művészetét három könyv, a Toll és ecset, Villon összes versei és Az ember tragédiája rajzai alapján méltató filmjét nézhették végig. A film után, amely igen hatásosan vezette be a laikus nézőt az illusztrátori munka műhelytitkaiba, *Feledy Gyula* köszöntötte meleg szavakkal Kass Jánost, s értékelte röviden sajátos karakterű, szenvedélyes és az önkifejezésért a plasztika három dimenziójával is megküzdő alkotásait.

Jóleső érzés volt a kiállítás iránti nagy érdeklődést tapasztalnunk. Azért is jóleső, mert reprezentatív, a Galériában és a Miskolci Képtárban megrendezett kiállítások kevéssé dicsekedhetnek megnyitóikon ilyen hőfokú, spontán érdeklődéssel .S talán ez, bizonyítja a József Attila Klubkönyvtár kiállításait kezdeményezők céljainak és ambíciójának helyességét, valóban közhasznú munkálkodásuk értelmét.

felemelő, de ... velünk azt, ami előttü Az élet megy tovább, lődés feltartóztathatat

Vaskó elvtárs nagy sal fogadott beszéde részvevők elénekelték ternacionálét, majd a lényi Gimnázium tanu tak több mint félórás, ... vonalas kultúrműsort. A hagyományos tűzijátékra ezúttal április 3-án este 7 órakor kerül sor a kastélyparkban.

on

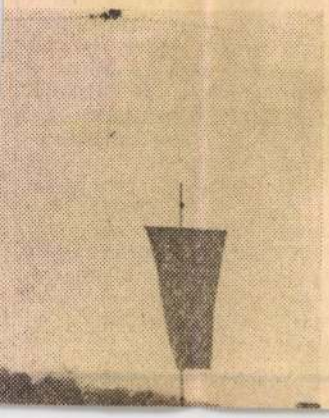

1945. április 4-e döntő változást hozott egész népünk életében, s a több mint negyed évszázad nem könnyű eseményei Ózdon is jól lemérhetők. Ez alatt a szó igazi értelmében várossá fejlődött Ózd, a magyar vaskohászat egyik legrégibb fellegvára. Az ünnepség szónoka többek között elmondotta, hogy a felszabadulás előtt Ózdon nem volt középiskola, ma viszont több mint háromezer diák tanulhat a középiskolákban. Ugyanilyen fejlődés tapasztalható az egészségügyi ellátás és a város kulturális életének fejlődésében is. Dr. Ladányi József külön szólt az Ózdi Kohászati Üzemek több mint 600 szocialista brigádjáról, melynek helytállásaként a kohászati üzem 25 kitüntetést szerzett, köztük a legmagasabbat, a Munka Vörös Zászló Érdemrendet. Befejezésül szólt a jövő időszak

Kass János

1021

ÉT MAGYAR HÍRLAP

Az ember enciklopédiája

A gyógyító értelem

Igen jelentős, sok szempontból figyelemre méltó és szakmai értékeinek körén is túlmutató tanulságokat kínál ez a mű. Olyan formai jegyeket valósít meg, amelyek visszahatnak a tartalomra: meghatározzák, értelmezik a mondandókat és továbbgondolkodásra serkentenek.

Néhány szó mindenekelőtt az *enciklopédia műfajáról*. A köznyelvi használat rendszerint nem különbözteti meg jelentését a *lexikonétól*, a két fogalmat egyenértékűként használja. Pedig az utóbbi, eredetileg csupán szótár, szógyűjtemény, amely a betűrend mechanizmusában, *tartalmi összefüggésektől eltekintve* vonultatja fel anyagát. A gyors tájékozódás szerszáma.

Pedig eredetileg az enciklopédia, vagyis az *en kükliosz paideia*, az ismeretek összefüggő körét jelentette: az akkori *tudományosság rendezett totalitását*, amely a szabad emberek szellemi poggyászához tartozott. Vagyis a lexikon alfabetikus gyakorlatiasságával szemben *az enciklopédia egy ismeretkör logikai összefüggésekre alapozott feltárása.*

Hogy csupán a magunk portáján maradjunk, első kísérlet e nemben *Apáczai Csere János Magyar encyclopaediája*, azaz „minden igaz és hasznos bölcseségnek szép rendbe foglalása" volt, 1653-ban. Ma már természetesen irodalom- és művelődéstörténeti büszkeségünk csupán. Ami viszont még ma is él a családi könyvespolcokon, az a *Műveltség Könyvtára* című sorozat tizenegy kötete. A századelő legjobb magyar tudósai fogtak össze ebben a vállalkozásban, hogy a világegyetemtől eljussanak a társadalomig. Korabeli német minták nyomán indultak, a *Weltall und Menschheit*-féle sorozatok ihletésére, és szemléletmódjuk megmaradt a kor jellegzetes *pozitivizmusánál.*

Ennek a sorozatnak *korszerű világnézeti alapokon* való újrafogalmazását, az új tudományos eredmények összefoglalását célozta 1959-ben a *Kultúra Világa* című vállalkozás, a *Közigazgatási és Jogi Kiadó* gondozásában.

Mind a két jelentős kiadvány, természetesen más elméleti előfeltételezések alapján, a természet- és társadalomtudományok *egészének* enciklopédikus bemutatását tartotta feladatának. A most megjelent *Minerva nagy képes enciklopédiának* ezekkel szemben az a jelentős újdonsága, hogy figyelmének középpontjába *a természeti és társadalmi embert* állítja. *A gyógyító értelem* után, a tervek szerint *A művészetek* következnek, majd *Az embertől a gépemberig* című kötet. Negyedikül *A gondolkodás fejlődése* jelenik meg, majd az *Áradó ismeretek és közlésük* zárja le a sort.

Vajon a témakör „szűkítése" nem jelent-e elszegényedést? A választ az egész sorozatot reprezentáló első kötet már megadja: efféle veszedelem nem fenyeget. Az ember középpontba állításával a mondandó súlya növekszik meg, az extenzitás csökkenésével *az intenzitás fokozódik.* Enciklopédiánk logikus rendjében olyan korszerű tudományágazatok is az ember köré szerveződnek, amelyek számára eddig még nem került hely magyar nyelvű összefoglaló művekben: az életműködések szabályozása, a gerontológia kérdésköre, a munka és az ember biológiai kapcsolatai, a szexualitás és családtervezés problémái, a biológiai egyensúly és az urbanisztika sokat emlegetett és gyakran félreértett gondjai.

A gazdag anyagban való eligazodást egy gondosan szerkesztett név- és tárgymutató könnyíti meg. Különösen megnövekszik ennek a jelentősége az enciklopédikus szerkezetben, ahol az egyes témák, fogalmak, különböző tudományágazatok körében is feltűnnek, tehát *más szempontból* ismétlődnek. Indokoltnak látszanék — és ezt itt javaslatként rögzítjük —, hogy a majdan kiteljesedő *öt kötethez egy összevont név- és tárgymutató is készüljön.* Ez az enciklopédia előnyeit megerősítené a betűrendes lexikon praktikumával.

Tizenöt szerző írta ezt a kötetet, *Dr. Csaba György*é, a szerkesztőé és *dr. Hársing László*é, a szaklektoré az érdem, hogy stílusban, tárgyalásmódban mégis *egységes* szöveget kapunk: magas szintű, *igényes ismeretterjesztést.*

Közhely, hogy az információk átadásában, minden szinten, egyre fontosabb szerepet kap az írott vagy hangzó szöveg mellett a — kép. A *Minerva nagy képes enciklopédia*, mint a címe is hirdeti, döntő lépés ebben az irányban. A Műveltség Könyvtárának is kitűnő a képanyaga, de a funkciója volt más. Ott és akkor csupán *illusztráció*, itt és ma a kérdést más szemszögből is megvilágító — *közlés.*

Új enciklopédiánk korszerű, *komplex módszerrel* oldja meg választott feladatát. A szakszövegben nem tartózkodik a tárgyhoz kapcsolódó *irodalmi utalásoktól:* nem érzi zavarónak, vagy éppen méltóságán alulinak egy-egy költő tanúként való megidézését. A képanyag kiválogatásakor és szerkesztésekor is tudatos *„polifóniára"* törekszik.

Fotó, grafika, reprodukció tágítja ki az információ körét, fametszet és karikatúra, grafikon és Csontváry-kép, plakát és DNS molekula modell szervesül *harmonikus egésszé* a teljesebb emberért szóló enciklopédikus mondanivalóval. *Kass János* értékes grafikái külön méltatást érdemelnének. Bravúrosan biztos és gondolatgazdag alkotásairól csak ennyit: külön örömet szerez az értő szem számára annak a folyamatnak nyomon követése, hogy miként válik egy *tényközlő logikai struktúrából* a művészi sűrítő munka nyomán érzelmi telítettségű, élményt kínáló *kép.*

Elismeréssel kell szólni az igen szépen megoldott *tipográfiáról* és a — végre! — praktikus, elegáns *kötésről* is. Mindkettő *Dornizs László* munkája. A *Kossuth Nyomdában* kimagasló műszaki teljesítmény született, egy minden részletében harmonikus mű, amely felé méltán fordul a *magvas emberi gondolatot szép köntösben* látni kedvelő könyvbarátok érdeklődése.

Bélley Pál

Magyar Hírlap
1972 MAJ 27
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

A Dóz

A közelgő Dózsa- több kiadvány látott *Derkovits* ismét megje sorozatáról a kép könyvek között emlék E helyütt két másik kö molunk be. Mindkettő parasztfelkelés körülmé ország akkori állapotáv zsa György alakjával, foglalkozik — más-m megközelítésben.

Az egyik *Szabó Pál* nagy ívelésű történelmi regénye, *A nagy temető* első kiadásban 1947-ben jelent meg, de az író tulajdonképpen már a harmincas évek elején elkészült a mű első változatával. Az időben azonban tartott még a „nagy per", nem lehetett még történelmi keretek között sem emlegetni a paraszt igazát. Márpedig Szabó Pálnak, Dózsa népe kései unokájának bevallott célja volt: „Megírom Dózsát, s az akkori magyar nép vágyait, harcait, törekvéseit, de nem leszek a jelen paraszti élet idillizálója..."

Ilyenformán a kézirat, amelynek csak néhány részlete láthatott napvilágot születése idején (azzal is izzó parazsat gyűjtve írója fejére), az ugrai ház mestergerendája fölé rejtve várta a végső ítéletet: hogy a föld azé legyen, aki megműveli. De 1947-ben is meglehetősen visszhangtalan csöndbe süppedt ez a munka, nem került irodalmunkban méltó helyére.

Pedig — mint Czine Mihály írja — Szabó Pál egyik főművének szánta, nagynak, bizonyítónak. És nemcsak hitvallás ez a regény, hanem íróilag is nagyszerűen megformált alkotás. Fő ereje a hangulatteremtésben, s a mese magával ragadó sodrásában van. Csak úgy árad belőle a nép igazságába vetett hit; a regény végét nem a temesvári csatavesztés borongós gyásza üli meg, hanem az új küzdelmekre indulókban vetett remény élteti. Így fogalmazza meg ezt a wittenbergi diák: „Örökkön folytatni dolgainkat, mindaddig, míg csak nyomorúság lesz a földön. Mert él az igazság, és előbbutóbb elkövetkezik."

A másik könyv, *Nemeskürthy István* műve, a *Krónika Dózsa György tetteiről*, nem regény, hanem történelmi számvetés Dózsáról és koráról; azoknak a társadalmi tényeknek vallatása, amelyek a parasztfelkelést kiváltották, és amelyek bukásában oly kegyetlen

[illegible] baráti unszolásának engedve, most azt vizsgálja meg az író, hogy mi történt „Mohács előtt". Önmagukért beszélő történelmi tényeket idéz. Eközben azonban olyan körülményekre világít rá, olyan összefüggéseket fed fel, amelyek a köztudatban nemigen élnek. Így például „lelepleZi" Werbőczi Istvánt, aki vagyonát a parasztfelkelésben részt vevő osztályos társainak feljelentgetéséből, azok elkobzott birtokaiból gátlástalanul harácsolta össze. Meggyőzően bizonyítja azt is, hogy a Werbőczi által összeállított Hármaskönyv, amely a levert parasztfelkelés után a jobbágyok teljes kiszolgáltatottságát „törvényileg" rögzítette — soha nem emelkedett törvényerőre. Werbőczi saját költségén nyomatta ki 1517-ben Bécsben. (Ez az „illegális" törvénykönyv szolgált 1848-ig a törvénykezés alapjául.)

Nemeskürthy, mint korábbi könyvében, most is megragad vizsgálódási módszerének jellegzetes vonásával: hogy a tényeket szembesítve az illúziókkal, nemcsak rombolja azokat, hanem gondosan ügyel arra is, hogy ő maga ne keltsen illúziókat. Jó példa erre mostani művében Dózsa György tetteinek árnyalt motiválása. Dózsa nem egykönnyen szánta el magát, hogy a jobbágyokból verbuválódott seregét a főurak, a nemesek ellen vezesse. Hiszen ő végeredményben egy pápai bulla alapján, Bakócz Tamás megbízásából egy kereszteshad vezére volt, akinek legfőbb feladata a pogányokkal szemben védeni a hitet. Komolyan vette a királyra, még végvári vitéz korában tett esküjét. S végül a történelmi körülmények szorítására vállalta, amit vállalt.

Mind Szabó Pál, mind Nemeskürthy István könyve a maga nemében lebilincselő olvasmány; közös bennük a mélységes hit a népben, amely története során annyi tragédiát átélve, végül is győzelemre vihette igazságát. (Mindkét könyv *Kossuth* kiadás.)

Szombathelyi Ervin

Szép versek 1971.

Táguló ho

A hagyományos külsejű új kötet immár a kilencedik a Magvető Könyvkiadó 1964-ben elindított, előbb a költészet napja, majd az ünnepi könyvhét alkalmával esztendőről esztendőre megjelenő versantológiáinak sorozatában. Népszerűek ezek a gyűjtemények, s kedveltségük, népszerűségük egyre növekszik. A kezdetben 10 ezres példányszám már 50—60 ezerre szökött fel, szinte viharos iramban: jelezve *a mai magyar vers, a kortársi líra iránt megnyilvánuló nagy érdeklődést.*

Iskolát teremtett ez a kezdeményezés, amely — eltérve a korábban szokásos antológiatípusok történetiségre, költői személyiségre figyelő, egy vagy több gondolat, t ma, nemzedék stb. bemutatására törekvő szerkesztési koncepcióitól — egy-egy esztendő lírájának „keresztmetszetét" igyekszik feltárni. P dájának nyomán jelennek meg évek óta a legjelesebb novellákat *(Körkép)*, majd drámákat *(Rivalda)* összefoglaló antológiák.

A „Szép versek" címmel a válogatásban érvényesülő *színvonaligényt* fejezik ki, de más törekvéseket is összekapcsoltak ezzel: egy-egy esztendő lírájának lehető legteljesebb *dokumentációját*, a jellemző adatok, tények, jelenségek megörökítését, az élő, s értékeket teremtő *irányzatok* bemutatását, s az adott időpontra jellemző *olvasói érdeklődés* sajátosságainak jelzését. Az idei kötetet is e koncepció szellemében hozták létre a sorozat szerkesztői: *Mátyás Ferenc* és *Z. Szalai Sándor.*

Kass János
1021

KÖNYVESPOLC

Kuprin válogatott elbeszélései

Iván Vianorics Naszedkin, a *Békés élet* című elbeszélés hőse, tisztes, derűs öregségben éldegélő férfiú. Esténként azzal foglalkozik, hogy *„ezüstkeretű, ódivatú, nagy pápaszemét orra hegyére tolva, fejét oldalra billentve, bajusztalan ajkát csücsörítve"* leveleket ír a Tankerületi Főigazgatóságnak, a Földmérő Hivatalnak, férjeknek, akiket megcsalt a feleségük, feleségeknek, akiknek a férjük lépett félre. Gondosan — Ivan Vianoricsnak olyan írása volt, *„mint egy katonai írnoknak"* — gyártotta leveleit, szorgalmas megfigyelései eredményeit. Csak a templomban, az ikonok előtt érezte magát oly könnyűnek, olyan szárnyalónak, mint levélírás közben. Különösen, amikor egy-egy rejtélyeskedő, sokat sejtető fordulatot sikerült beleszőnie az *Egy józan gondolkodású egyén*, vagy *Ismeretlen jóakarója* aláírású levelekbe, érezte magát úgy, mint akinek a szentek figyelő tekintete előtti áhítatoskodás megtisztította a szívét...

A részletek pontos, telitalálatos rajzával, az apró, önkéntelen gesztusokkal, a szerepjátszásra kényszerített stílus kis elszólásaival, a még álomban is elhessegetett képfoszlányoknak egy bizonyos pillanatban való feltűnésével jellemzi hőseit és azok helyzeteit Alekszander *Kuprin*.

A századelőnek ez a szuggesztív, nagy orosz elbeszélője — akiről évtizedeken át, érthetetlenül nem szóltunk, pedig az ő, kétségkívül nem egyenletes életműve sok rokonvonást mutat Gorkijéval, s közvetlen elődje volt Babeljének, Valentyin Katajevének, sőt bizonyos fokig Pausztovszkijének is — tökéletesen ismerte, belülről is, azokat a különböző köntösű és szokású (*„templomokban, avagy sörházakban üldögélő"*) nyárspolgárokat, akik mind erénynek tartották igazi gondolataik elrejtését, és filozófiának a hatalmasok szolgálatát. Vannak olyan munkái is Kuprinnak — ilyen, például, az ebben a bő és jó válogatásban is olvasható *Kijevi figurák* —, amikor kívülről, szinte riporteri eszközökkel rajzolja meg alakjait. Itt is jellemzi azonban az az aprólékos gondosság, amely Babelj szerint igazi írónál éppen nem pepecselő *„akribia"*, hanem azt bizonyítja, hogy az illető *„ismeri az összes árnyalatokat, és tudja, milyen jelzőt kell használni"*. Például a század végi kijevi hamistanúk gazdag galeriájából Kuprin nemcsak az állandó hamistanúkat különbözteti meg az alkalmiaktól, és nem is csak a *„közjegyzői hamis tanúk"*-at (akik rendszerint nyugalmazott, vagy elbocsájtott törzstisztek, vagy ha nem is azok, akkor is *„lomha mozgású, együgyű, bajuszukat festő"* egyének) a *„prókátorok hamis tanúi"*-tól, hanem tudja, hogy melyik típus képviselője az, aki természetben kapja meg ellenszolgáltatását, és melyiké pénzben.

Kuprin világa nem volt túl széles — hiányzott belőle Gorkij előretekintő forradalmisága, jövőt előlegező költészete, és nem is volt olyan mély, mint talán az összes lehetséges emberi helyzetet félelmetes drámaisággal ismerő Csehové. A maga *„terepé"*-n azonban teljes biztonsággal mozgott. Hogy' ismeri a részeges cári tiszteket — akik csak akkor bátrak, ha már van bennük némi vodka —, a közkatonákat, akik gyakran fel sem fogják, hogy amikor megvesszőzik őket, valami sérelem érte őket... Mennyire tudja, hogy egy közepes — mondjuk, élelmiszer-szállítások engedélyezésével foglalkozó — államhivatalnokot mikor lehet megvesztegetni és mikor nem, hogy kinek van módja közvetlenül megkörnyékezni őt, és kinek csak kerülő úton, rendkívüli óvatossággal... Kiábrándult, fáradt ember lehetett — gondolhatná az olvasó — ilyen ismeretek, ilyen tapasztalatok garmadájának birtokában. Ám aki figyelmesebben tanulmányozza az író találó jelzőit, mondatszerkesztésének frisseségét, a részletek rajzában feszülő gúnyt — mindazt, amit a művészi pontosság címszavával jelölhetünk —, az azt is érezheti, hogy Kuprin kedvét lelte az írásban, és hogy éppen az írás, a megjelenítés segítségével kívánta kiűzni nemcsak magából, hanem világából is a démonokat és démonocskákat. A Gellért György, Gergely Viola, Kóbor Noémi, Rab Zsuzsa, Tábor Béla — kitűnő fordítógárda! — tolmácsolásában olvasható Kuprin-novellákat most kedvére ízlelheti, tanulmányozhatja a magyar olvasó is.

Tisztesnek, derűsnek rajzolta meg Kuprin a fentebb már említett Ivan Vianorics Naszedkint, úgy, ahogy ez a leveleiben különben való tényeket közlő férfiú látta és érezte önnön magát. Az elbeszélés is azzal végződik, hogy — miután egy súlyos következményekkel fenyegető, feljelentő levelet a postaládába dobott — az öregúr *„fejét meghatottan ingatva"* bandukol hazafelé. Van azonban az elbeszélésben *egyetlen mondat*, amikor a mindig — éjszaka is, álmában is — magát jónak, hasznosnak látó Naszedkin a templomban akaratlanul is megismétli a nagy kánon egyik bevezető mondatát: „Miképpen kezdjem, ó Krisztus, mindennapi siralmamat?" És az olvasó előtt egyszerre csak feltárul az, amit ez a maga nemében okos férfiú önmaga elől is oly gondosan próbál elrejteni: életének állandó, elpusztíthatatlan siralmassága. És mögötte az írónak az a legmélyebb vágya, hogy siralmasságoktól védje, óvja kortársait, de későbbi olvasóit is. *(Európa)*

Antal Gábor

SZÁNTÓ ERIKA

Talán holnap

Bozsó Jánosné született Vári Katalin története *Szántó* Erika kisregényében ezzel a két mondattal fejeződik be: „El kell mondanom mindent, Jani. Élni akarok." A történetet, harminc évének változatos sorsát végül is nem a férjének mondja el Kati, hanem a szülőszobában gondolja végig. Sok minden rejlik ebben a fiatal életben: szerelem, hit, próbálkozás, küzdelem, rosszul sikerült házasság, boldog VIT-hangulat a moszkvai utcán és segédszínészi állás a vidéki társulatnál. Gyakran jutott kátyúba Vári Katalin sorsa, legutóbb itt, a szülőszobában, ahonnan — két abortusz után — gyerek nélkül, magányosan érkezik haza. De új férje, Jani, meg a hajógyáriak oldalán eljuthat talán még az igazi boldogságig, az álmok beteljesüléséig. Innen a regény bizakodó címe: *Talán holnap*.

Kulturált könyv, gondos írás Szántó Erika kisregénye. A nőtípus, amelyet megrajzol benne, talán nem ismeretlen az olvasó előtt, a téma Szántó Erikát sem először foglalkoztatja. A kórteremből filmszerűen visszapergetett cselekményben sok a mélyen átélt, hiteles esemény, a példamutató tömörséggel ábrázolt szereplő. A szerző ért ahhoz, hogy a jól ismert típusokhoz hozzátegyen még valamit, amitől a pedáns Helga mama kétszobás lakása vagy a kültelki művelődési ház, a „Topogó" földszintes épülete élni kezd és érdekes emberekkel népesül be a könyv lapjain.

Talán holnap, sugallja regénye címével is hősének, Katinak a hivő reményét, Szántó Erika. Amennyire rokonszenves a szerző bizalma ebben a jövőben, hogy az olvasó is szívből kívánja Bozsó Jánosné született Vári Katalinnak, meg azoknak az ezreknek, tízezreknek, akiknek sorsa az övével rokon: leljék meg igazi és megérdemelt boldogságukat az életben. *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*

(g. i.)

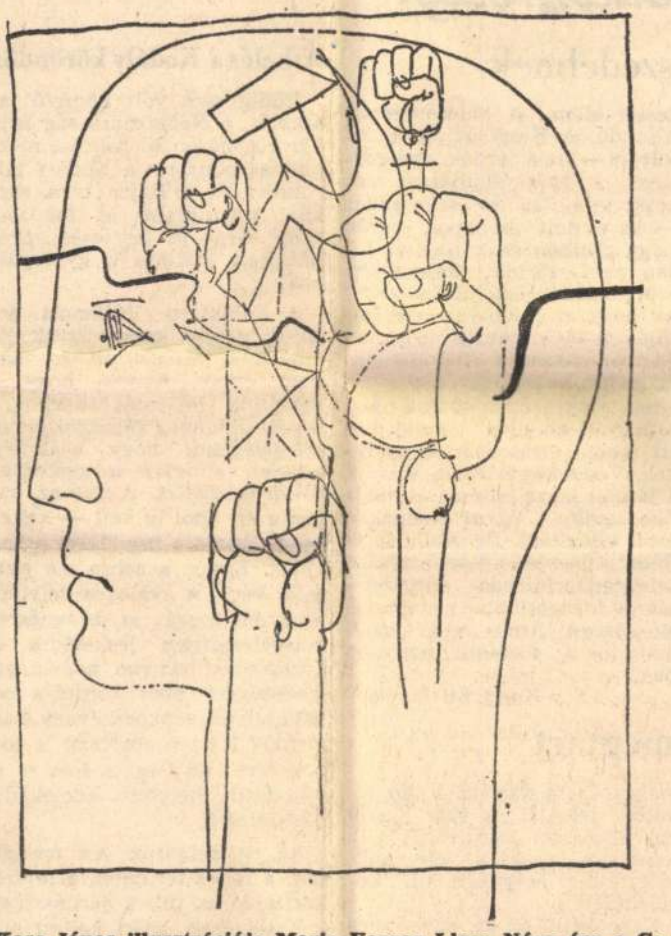

Kass János illusztrációja Mario Vargas Llosa Négy óra a Catedralban című regényéhez, amely most jelent meg az Európa Könyvkiadó gondozásában

Regény a pesti színházakról

A színháznak nemcsak története — mitológiája is van. A tegnapi sztárok, a régi aszszonyok, tüllök és díszletek és páholyok és taps és siker: *Bános* Tibornak érzéke van hozzá, hogy ezt a régi pletykát, az egykori legendát történelemként tálalja. Nem szabályos monográfiát ír száz esztendő budapesti színháztörténetéből, csupán szabálytalan krónikát, dokumentumokkal fűszerezett tegnapi újságot. Bános Tibor kutatásra épített, egykori jegyzőkönyveket, lapkivágatokat, szerződéseket kináló könyvében ízig-vérig újságíró. Az érdekességet hajszolja a tegnapban is; riportot ír a múltról, s ez könyvének erénye. Mert csakugyan feltárul előttünk a hajdani színház világa. Ahogyan az első Nemzeti Színházért küzdenek pártok; ahogyan Széchenyi veszít színházterveiben; ahogyan egy német énekesnő nyolcvanszorosát kapja annak, mint amennyit a legnagyobb magyar tragika. S végül a mához közeledünk — felfeltárul hazai színművészetünk közvetlen előzménye; Bárdos Artúr vagy Pünkösti Andor megannyi művészi küzdelme, sikere vagy kudarca.

S a dokumentumokból kiderül (hány tűzvész pusztította el az egykori magyar Thália otthonát!), hogyan égett le az István téri (ma Klauzál téri) színház, miként robbantották fel a hajdani királyi lovardában felépített Budai Népszínházat, hogyan tűnt el a városligeti Színkör, s végül a Rákóczi út és a Körút sarkáról a Nemzeti Színház. De Bános nem az épületek történetét írja, hanem a megszállottakét, akik lánglelkükön kívül alig tudtak többet adni a magyar színikultúrának. Remek figurák. A folyton csődbe kerülő Molnár György, a pénz nélkül színházat játszó Miklóssy Gyula: igazgatók, rendezők, bizományosok, bérlők, akiket valamely titkos becsvágy fűtött magyar színházat csinálni. Magyar színházat csinálni pedig mindig nehéz volt, s hogy micsoda tűz kell hozzá egykor és ma.

A könyv Pest-Buda egyesítésének 100. évfordulójára jelent meg, s a *Magvető* kiadónak ezt az ötletét külön köszöntjük. Budapest huszonöt színházával Thália egyik közép-európai otthona; sajátos színt ad fővárosunknak a premierek szaporodó sora. Kultúránk színházcentrikus. Nem árt emlékezni rá, mitől az. Száz esztendővel ezelőtt kezdték hirdetni a jelszót, hogy nincs magyar színház magyar dráma nélkül, s ez nem pusztán holmi nacionalista eszme volt, hanem mély meggondolás, az önálló nemzeti kultúra követelése. Hagyománya van tehát a mai törekvésnek, a saját drámairodalom megteremtésének. S ha valaki kíváncsi annak a bonyolult esztétikai-történeti kérdésnek a tegnapjára, hogy miért is viszonylag legelmaradottabb műfajunk a honi dráma, Bános könyvéből választ kaphat rá. Otthonából gyakran kiűzték, közönsége el-elfordult tőle, anyagi és szellemi támogatást ritkán kapott. S ilyen múlt fényében még érthetőbb, hogy az államosított színházak mindent elkövetnek a mai dráma felvirágoztatására.

A jól szerkesztett dokumentumok sora, a pergő előadásmód a szerző készségét dicséri. Az újságíróét. A könyvnek így restellnénk néhány apró adathibáját, elírását szóvá tenni. De azt már igen, hogy Bános gyors tolla gyakran fut rá közhelyekre. Egy pincehelyiség nála „parányi", a reményt is „végleg adják fel", elképzelések „körvonalazódnak", a hír és a világhír szavak gyakran hígítják a könyvet, a tempó mindig „lázas", az iram mindig „nagy". Sok a *leg* — mint Jászai Mari, aki a *leg*nagyobb magyar tragika és a *leg*műveltebb színésznő, s akinek *leg*ádázabb ellensége gróf Keglevich István volt. Az illetékesek a *leg*komolyabban foglalkoztak az ország első drámai színházának bezárásával. Valamivel több műgond, stilisztikai ötletesség nem ártott volna a könyvnek, mely dokumentumaival, gyorsaságával így is érdekes olvasmánya lehet a színház rajongóinak.

Ungvári Tamás

A HÉT KÖNYVEI

GONDOLAT KIADÓ:

Bernhard Grzimek: Ausztrália különös állatai
Helen Keiser: A nagy istennő városa
Kun Erzsébet: A végén minden kiderül
G. H. Mead: A pszichikum, az én és a társadalom
Vercors: A csend csatája

KOSSUTH KIADÓ:

Benjamin J. Davis: Egy kommunista Harlemből
Jean-Pierre Delilez: A monopóliumok
Dr. Jávorka Edit: Árak és jövedelmek
Achim Mihu: A szociológiai kutatás ABC-je
Orosz internacionalisták a Magyar Tanácsköztársaságért
Maria Ossowska: Erkölcsszociológia
A nemzetközi munkásmozgalom története 1830—1945.

MŰSZAKI KIADÓ:

Dr. Csáki Frigyes: Fejezetek a szabályozástechnikából — Állapotegyenletek
Dr. Katona János: Víkendház
Kovács László: Műszakiak Zsebkönyve — Gépészet
N. M. Morris: Az ipari elektronika alapjai
NC Alkalmazási Kézikönyv
Papy: Ismerkedés a topológiával
Számítástechnikai Kislexikon
Dr. Zsáry Árpád: Kötőelemek és kötések

EMBERÁLDOZAT

Orbán Ottó versei

Nem *Orbán* Ottó az első, nem is ő az egyetlen költő, aki számára a „mesterség túl-könnyen-tanulható volt"; aki a színek, formák, szokásos lírai témákon túl keresi a költőileg fontosat, az emberi történetet, ami „Mindenkivel-megeshet. A Csak-Velem. A Vissza-Nem-Fordítható". Líra és történet úgyszólván egymásnak ellentmondó fogalmak, hiszen éppen az áttételesség, a képszerűség, az érzelmek tükrözése sokak szerint a költészet megkülönböztető jegye. Azt hiheti, hogy a képszerűségnek ez a követelménye a modern költészet teoretikusaitól származik, pedig egyik első megfogalmazója *Hegel: „költészet, a szó művészete... az a totalitás, amely magasabb fokon, magának a szellemi bensőségnek a területén, egyesíti magába a képzőművészetet és a zene végleteit."*

Amikor Orbán Ottó a fanyarságot, a nyerseséget, a látszólagos prózaiságot választja a míves versdallam és a dekoratív képek helyett, tudatosan választ. Nemcsak költészetéből, tanulmányaiból is érzékeny intellektus, a költészet ismeretének ritka alaposága rajzolódik ki. A Kosztolányi nevével jellemezhető szépségeszménynek mégis hátat fordít, sőt túllép Füst Milán tragikus, személytelen groteszkségén is, amelyhez pedig sok szállal kötődött. Egy újfajta realizmust keres, egy huszadik századi lírai realizmust, amely a szabad vers személytelenségét éppúgy magába tudja olvasztani, mint a tipográfiai leleményeket, amelyekkel hétköznapi szavak nyernek különleges jelentőséget.

Az *Emberáldozat* Orbán Ottó ötödik verskötete. A férfikorról ad hírt, arról a korszakról, amikor az indulat, a pátosz, a könny egyre kérdésesebb, és egyre fontosabbá válik az, ami *„kisszerű ugyan, de vérre megy"*. Az egész kötetben végigvonul az a sajátos paradoxon, hogy az érett költő számára mosolyogtató az a hit, amely nélkül mégsem lehet verset írni. A *Jelentés a versről* kötetnyitó számvetése is végül visszatér önmagába, miután leszámolt minden mágiával, a vers utolsó sora mégis magasba ível a hétköznapiságból: *„harag és szerelem, adj tüzet!"*

A groteszk az a kiút, amelyben ezek az egymásnak ellentmondó törekvések egységbe ötvöződnek. Fiatalkori önmagát is iróniával idézi fel, a fiatal költő egy hokkedlin ülve kéri meg szerelmese kezét és a konyha képei *„siralmas trubadúrrá"* változtatják a hősszerelmes szerepét. Ezeknek a témáknak, a háborúnak, a szerelemnek, a múló időnek ebben a költészetben nem is lehet más formája, mint a szabadvers, a hosszú sorok látszólag önkényes tördelése. A kötet két hosszabb kompozíciójában, a *Gyökér a földben* és a *Királysír* című versfüzérekben a prózaverset választja, amelyben összefonódik egyéni sors és történelem, a nagyszülőkig, dédszülőkig visszanyúló emlékek összefonódnak a személyes sorssal. *„A spanyol polgárháború és a családi béke éve"* — ezzel a mondattal kezdődik a Gyökér a földben egyik verse, az *1937*. A családi krónika vége egy gyötrelmes vízió a halálról, amelyben mégis a felelősséget fedezi fel a költő, a *„Gyötrelmes és gyönyörű felelősséget"*.

A címadó versben, az Emberáldozat-ban háború, történelem, halál és szerelem sűrűsödik össze, mintegy összefoglalva a kötet többi versét, Orbán költői világképét. *„A szó mögött fekete szakadék nyílik"*, de a *„fehérjék forradalmában"* mégis az örökkévalóságot találja meg a költő. Ez a villódzás, az ellentétek ütközése és ötvözése teszi izgalmasan nyugtalanítóvá Orbán Ottó új kötetét.

(kartal)

A magyar munkásmozgalom történetének bibliográfiája

Rendkívül fontos forrásmunka *A magyar munkásmozgalom történetének válogatott bibliográfiája*, amely most jelent meg a Kossuth Könyvkiadó és az MSZMP Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének Könyvtára kiadásában.

E munkának több, figyelemre méltó elődjét ismerjük (Gáliczky—Ecsedy: Történelem — Forradalom. Bibliográfiai kalauz 1969, amely — beleértve a szépirodalmat is — összesen 300 művet dolgoz fel; Magyar munkásmozgalmi bibliográfia 1848—1948, amelyet az MSZMP Párttörténeti Intézete adott ki, 1964-ben; Magyar történeti bibliográfia 1968-ig, az Akadémia kiadásában; ebben a munkásmozgalmi anyag együtt szerepel az egyetemes történettel), de ez a most megjelent gyűjtemény az első, kimondottan munkásmozgalom-történeti bibliográfia. S mint ilyen, nagy előrelépést jelent.

Az összeállítók 65 folyóiratot dolgoztak fel analitikusan, 6800 tételt sorolnak fel, rövid annotációval, ami jóval könnyebbé teszi a tájékozódást. S bár a gyűjtést először 1971-gyel zárták, a kötet nyomdába adása előtt kiegészítették az 1972-es év anyagával.

E rövid ismertetés keretében csak jelezni tudjuk az összeállítás gazdagságát és értékeit. Amint a szerkesztő, *Kálmán* Lászlóné írja előszavában, a bibliográfia célja: tájékoztatást adni a felszabadulás óta eltelt időszak hazai munkásmozgalom-történetének tudományos eredményeiről; áttekintést nyújtani ez új, fiatal tudományág negyedszázados fejlődéséről, tükrözni az elért eredményeket.

A gyűjteményben az önálló kiadványok mellett cikkek, tanulmányok is szerepelnek, a szakrendszeren belüli időrendi és tematikai beosztással. A kötet felépítése a következő: Általános rész, tizenegy kronologikus fejezet, életrajzi rész, összesítő jegyzék az 1972-es év irodalmáról, végül függelék (a feldolgozott folyóiratok jegyzéke, névmutató, földrajzi mutató, szervezetek). A kronologikus renden belül erőteljesen kidomborodnak a magyar munkásmozgalom nagy fordulói, szoros összefüggésben a nemzetközi munkásmozgalommal.

A kiadvány értékei közé kell sorolnunk a differenciált, elmélyült kutatóválogatást. Magában foglalja a vitákat, melyek igen tanulságosak. Értéke, hogy tárgyát nem szűken kezeli: érinti a munkásmozgalom történetének irodalmi-művészeti vonatkozásait is. Az 1944 októberétől 1945 áprilisáig terjedő időszakot illetően is helyesen jártak el a szerkesztők; külön részben szerepel a még fel nem szabadult, s külön a felszabadult országrészekre vonatkozó válogatás.

Az *Életrajzok*-rész minden eddiginél gazdagabb, részletesebb és szélesebb körű anyagot tár fel, közli a megyei gyűjteményekben szereplő munkásmozgalmi emberekre vonatkozó irodalmat, s így nagy segítséget nyújt a helytörténeti kutatás számára is. A névmutató is erre az országos kitekintésre irányul.

Végül idézzük a szerkesztő szavait: „Bibliográfiánkat azzal a reménnyel bocsátjuk útjára, hogy képet ad a magyar párttörténetírás fejlődéséről, eredményeiről, segíti a kutatók, oktatók munkáját, tovább szélesíti a munkásmozgalom története iránt érdeklődők táborát".

(m. gy.)

SAJTÓHÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
Magyar Nemzet
1973 OKT 21

Tisztelt Szerkesztőség!

Harmincöt éve halt meg Emőd Tamás

Lehangoló és fájdalmas, hogy elfelejtjük egyik-másik írónkat, költőnket. Közülük egyről szeretnék szólni. Az elfelejtett költő és magyar író, színpadi szerző: Emőd Tamás megérdemelné, hogy nevét néha kiejtsük. A nagyváradi *Holnap* antológiás könyv alapító gárdájához tartozott. A könyvet 1908-ban heten hozták létre: Ady Endre, Dutka Ákos, Balázs Béla, Babits Mihály, Emőd Tamás, Juhász Gyula és Miklós Jutka. Emőd Tamás ekkor 20 éves (1888-ban Berekböszörményben született), s írótársai kissé fiatalnak tartják még arra, hogy ebbe az illusztris társaságba bekerüljön. Ady Endre letorkolja a társaságot és kijelenti: miért ne, a versei jók, köztük a helye. Ezzel a kérdés eldőlt.

Emőd Tamás 1914-ben feljött Budapestre, ettől kezdve itt élt, írt, alkotott. Drámai kísérletei nem sikerültek, mert akkor már más kellett. Dalok, nóták, slágerek kellenek, mondta Beöthy László, a Király Színház igazgatója. Ekkor született a *Mézeskalács* című daljáték, s benne Szirmai Albert zenéjével a dal: *Szív küldi szívnek szívesen.* Siker, pénz. Emőd 1915-től Nagy Endre háziszerzője a Modern Színpadon, 1925-től 30-ig az Andrássy úti kabaré igazgatója is. A harmincas években megírta, ami szívügye: visszaemlékezéseit életének legeseménydúsabb éveiről, a *Holnaposok* mozgalmáról, az Ady körül szerveződő váradi tábor harcos éveiről. Életművét összefoglaló gyűjteményes kötete *Emőd Tamás versei* címmel 1939-ben jelent meg.

Kedves, szerény, halkszavú ember volt. Amikor hazament Nagyváradra, megírta utolsó nagy versét: *Írás a palackban* címmel. „Mint a hajós a hírt palackba zárva, / Versben dobom e végbúcsút az árba. / Hol túl homályon, terroron, halálon, / Egy jobb jövőben hozzád eltaláljon. / Kiben hasztalan hittünk és reméltünk, / Szabad part, akit soha el nem értünk, / Hazánk az első víg kentaur óta, / Klasszikus bölcsőnk, művelt Európa. / Búcsúzunk tőled, mielőtt éj föd be, / akik itt lámpát kergettünk a ködbe. / Hiába minden küzdés, igyekvés. / Itt meg kell dögleni, itt nincs menekvés! / Midőn elkapta torkát a Fátum, / 1938 a dátum."

1938. október 22-én halt meg Nagyváradon. Verseit, sanzonjait — melyeknek száma több százra becsülhető — sem a rádióban, sem a tévében nem hallani. Miért?

F. Pető Erzsébet

Kapy úti veszedelmek

A sűrűsödő autóforgalom miatt egyre nagyobb veszélyek közepette élünk. A Kapy út erős lejtői, kanyarjai és nadrágszíj-keskenységű járdái ugyanis az autósok fokozottabb elővigyázatosságát kívánnák, de ilyet egyáltalán nem tapasztalunk. A túlsúlyos dömperek és teherautók a megengedett sebességhatáron túl robognak a völgy felé, némely személyautó vezetője pedig egyenesen versenypályának tekinti a kanyargós, lejtős, javításokkal tarkított utat. Egyes helyeken a járda oly keskeny, hogy két ember nem fér el egymás mellett, másutt építkezés miatt járda sincs. E részeken a gyalogosok kénytelenek az úttesten menni, kerülgetni az autókat, eső idején ráadásul bokáig érő vízben is tocsogni, mert a vízáradat az egész úttestet ellepi. A balesetveszély állandó. A Kapy út 38. és 26. között — itt a járdák keskenységét, a járdanélküliséget még rossz világítás is súlyosbítja — az elmúlt hónapok során négy esetben csak hajszál híján nem történt komolyabb szerencsétlenség. „Mindössze" az, hogy az S-kanyar erős lejtőjén, a 26/A szám előtt három esetben futottak fel járdára az autók és kétszer csak a kerítést tönkrezúzva tudtak megállni. Veszélyben vannak az itt lakók, elsősorban a gyerekek. Védelmet kérünk. Kérjük a járdák kiszélesítését és rendbehozatalát. Egyes helyeken jobb világítást. De addig is és főleg: a legveszélyesebb részen sebességkorlátozás elrendelését, s fokozottabb rendőrségi ellenőrzést. Amíg nem késő, amíg nem történik nagyobb baj.

Kapy úti lakók

Betart — megtart

Fehér Klára egyik utóbbi „Apró-Cseprő"-jéből tudom: a kiváló írónő és P. J. nyugalmazott gimnáziumi igazgató között érdekes vita támadt a „betart" használatáról. (Rendelkezés, utasítás, ígéret stb. megtartásáról van szó). Fehér Klára helyesli, és érvelése során Értelmező Szótárunkra is hivatkozik, az I. kötet 597. (valójában 587!) oldalán található ige háromféle jelentése közül a másodikra.

Nem szeretnék sem a döntőbíró, sem a fogadatlan prókátor szerepében tetszelegni, mint pártatlan érdeklődő, csupán megemlítem: szerintem a vitában inkább P. J.-nek van igaza.

Az írónő pontosan idézi a szótár szövegét, a példákkal együtt. Ám úgy látszik, az oldalszám elvételén kívül — bocsánat, ha sajtóhiba volt! — valamiről megfeledkezett.

A mellett a bizonyos második számú jelentés mellett (2.*) egy csillagocska is látható. Ez a kis csillag a jelek magyarázata szerint a következőt jelenti: „a vele jelölt szó általában kerülendő, ill. felesleges, a szó a vele jelölt jelentésben helytelen, ill. kerülendő".

Egyébként, az új, egykötetes Értelmező Kéziszótár ugyanígy foglal állást.

Szakmai tekintélyekre való iskolás hivatkozások és különféle tanulmányokból, nyelvőrködő munkákból merített idézgetések helyett — „einhalten" és így tovább — csak egy régi közmondás, annak illusztrálására, hogy a többi között miért vélem helyesebbnek P. J. felfogását, mint Fehér Kláráét: „Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó." Milyen esetlenül hangzanék ebben a „betartják"... Igaz?

Végezetül — és afféle békítő szándékkal — mégis egyik jeles nyelvészünknek adom át a szót: „A hibáztatott *betartja* már annyira elterjedt, hogy visszaszorítása szinte lehetetlennek látszik."

Szentkirályi János

A csopakiak Balatonja

A BTB Titkárságának *„Csopak Balaton-part nélkül"* című írásomra küldött válasza egyetlen felvetett kérdésre sem ad megnyugtató választ. A most folyó „strandbővítés" nem szolgálja az üdülőtelepiek érdekeit, sőt azokkal *teljes ellentétben* van. A víkendezők érdekeit bizonyára szolgálja, ha igen tökéletlenül is. Már pedig volna megoldás arra, hogy *a kérdést mindkét félnek kedvező módon* oldják meg.

Az üdülőtelepiek *legalább egy lépcsőt* kívánnak továbbra is, ahol hajnaltól késő estig bármikor és akárhányszor fürödni mehetnek, mint eddig, akár nyitva tart a strand, akár nem. Ezenkívül kívánnak olyan területet vagy parkot, ahol közvetlen kapcsolatban maradhatnak a Balatonnal, ahol horgászhatnak, csónakjukat tarthatják, sétálhatnak és padon ülve élvezhetik a kilátást a tóra. Az üdülőtelepiek fürödnek, de nem öltöznek át és nem esznek-isznak a strandon, mindezt otthon megtehetik nyugodtan, tolongás nélkül. Ezért *erkölcstelennek tartják, hogy súlyos pénzeket szedjenek be olyan strandi szolgáltatások fejében, amelyekre nincs szükségük.* Ugyanakkor a víkendezők csak szép hétvégeken jelennek meg, de akkor biztosítani kell számukra a területet, ahol napjukat eltöltik, valamint az előbb felsorolt szolgáltatásokat is. Ők valóban „kultúráltan akarnak strandolni" —, hogy a BTB kifejezésével éljek —, de miért a mi rovásunkra?

A BTB Titkárságának nyilatkozata szerint ugyanis „a fejlesztésben részvevő szervek törekvése a balatoni strandok építésénél, korszerűsítésénél az, hogy a teljes vendégforgalom lebonyolítására legyenek alkalmasak". Ez a szépen csengő mondat nem jelent egyebet, mint, hogy továbbra is, és egyre fokozódó mértékben be akarják terelni a hétvégi strandolók áradatát az üdülőtelepek saját igényeire méretezett strandjaira és úthálózatába.

A strandok teljesítőképessége nem a hozzájuk tartozó parthossztól függ, hanem *a rendelkezésre álló gyepfelülettől* és az öltözőhelyek számától. Ezért külön műszaki balfogás volt a csopaki strandot *40 méter széles sávként a part hosszában végtelenségig elnyújtani*, amikor ugyanekkora területet a tó irányába feltöltve, megkímélhették volna a csopakiak számára annyira kedves szabad strandi partszakaszt.

BTB által mintegy kárpótlásul beígért park csak esetleg készül el ebben a tervidőszakban, esetleg azonban 10 év múlva. A másik partszakaszt azonban *most* veszik el tőlünk. Várhatóan sok-sok éven át csak a strand „börtönrácsán" át nézhetjük vágyakozva szeretett Balatonunkat, ha éppen nincs úgynevezett strandidő.

Dr. Szalay Miklós sk.
egy adjunktus,
kandidátus

Átkelés a Kodály köröndön

Eddig sem volt könnyű az átkelés a Népköztársaság útja két különösen forgalmas, mozgalmas pontján: a Kodály körönd ön és a Bajza utca sarkán. Most újabb és fokozottabb ideg- és ügyességi próbát kell kiállnia a gyalogosnak.

A Földalatti Villamost átépítik, erősen korszerűsítik. Ez közérdek, városérdek. Az már nem éppen helyes, hogy a megállók lejáratát körülépítették műanyag falakkal olyan szélességben, hogy csaknem teljesen elfogják a gyalogjáró-járdaszigetet. A fal az úttestig ér, ahol le kell — kellene — lépnie a túloldalra átkelőnek. Éppen a zebra elé esik a fal vége. A gyalogos, mielőtt elszánná magát az átmenésre, kétségbeesetten leskelődik a közlekedési irányba, hogy nagy sebességgel nem fordul-e be valamilyen gépkocsi vagy más jármű? Három autóbusz is robog erre: az 1-es, a 4-es és a földalatti helyett közlekedő „K"-jelzésű.

Az itt dolgozók azt mondják: a teljes területet, a lejáró korlátján is túl, a járdasziget szélességében, azért kellett elrekeszteni, mert rakterület céljára szükséges, az anyagoknak. Ez érthető, de annak, aki át szeretne menni, nem túlságosan meggyőző magyarázat. Ha nem történik azonnali intézkedés, ezeken a forgalmas sarkokon az amúgy is kedvezőtlen baleseti statisztika még romolhat...

L. T.

It

Divatbemutatók
getérhetetlen sorc
vatunk végre a
ellátogathat. De
nénk a receptekr
divat mégsem m
rovatból —, a ra
modelleket mut
maxiszoknya az otthoni divatban is megjelent. Amint rajzunk mutatja, a szoknya a derékon gumiházas, elöl gombo-

lódik, és dísze a nélkülözhetetlen nagy zseb. Régi ruhából, maradékból egyaránt megvalósítható. Másik modellünk sötétkék-fehér pettyes matlaszéből készült otthonka. A nadrág lefelé enyhén bővül, a rövid ujjú felső rész, a most rendkívül divatos judokabátra emlékeztet. Most pedig következhetnek a

GESZTENYÉS

receptek. *A gesztenyés kifli* italhoz, teához, kávéhoz egyaránt finom. 20 dkg Rama
mel megtöltjük. Kis kifli formálunk, megsütjük és még melegen meghintjük vaníliás porcukorral.

Gesztenyegolyó finom vendégkínáló. Gesztenyemasszából egy kevés olvasztott csokoládéval finom pürét készítünk. Egy-egy rumos meggyet beborítunk vele. Vizes tenyéren kis golyókat formálunk belőle. Üvegtálra rakjuk, s csokoládékrémmel leöntjük, vagy beleforgatjuk kristálycukorba.

Gesztenyés tekercs: a készen kapható piskótatekercshez a következő krémet készítjük: 30 dkg gesztenyemasszához 1 evőkanál pikáns ízű dzsemet (som, csipkebogyó, meggy) és 2 dl tejszínhabot adunk. A masszát jól eldolgozzuk, s megtöltjük vele a tekercset. A tetejét és az oldalát is bevonjuk a krémmel, majd megszórjuk reszelt csokoládéval. Ha „elegánsak" akarunk lenni, tejszínhabbal is díszíthetjük.

Valódi házi gesztenyepüré: gesztenyemasszát egy kávéskanál rummal, ízlés szerint porcukorral és olvasztott csokoládéval jól eldolgozunk. (½ kg masszához 1 szelet háztartási csokoládét számítunk.) A keveréket, hogy szép formája legyen, húsdarálón áthajtjuk, vagy burgonyanyomón átnyomjuk. A legújabb divat szerint a *gesztenyét a felvert hab tetejére tesszük.*

(L. b.)

A VILEDA család a nők szolgálatában

Az őszi nagytakarítási gondok, de egyáltalában a háztartási munkában a megkérdezett nők legnagyobb része úgy nyilatkozott, hogy a legnagyobb segítséget számukra a különféle VILEDA kendők és a nemrégiben megismert VILDAN abrosz jelenti. A takarításnál és a házimunkánál a nyolcféle VILEDA kendő óriási segítséget ad a második műszakban. Az ablakkendővel pillanatok alatt tükörfényesre törölhető az ablak. A tisztító kendő teljesen kiszorítja a törlőruhát. Nem kell már 10—20 törlőruhát tartani, azokat mosni, szárítani, vasalni, valahol tárolni, mert elegendő egyetlen VILEDA tisztító kendő.

Tisztít, szárít, mikor nedves, utántörlés fölösleges.

Használat után langyos vízzel teljesen tisztára mosható és újból használható.

Szagtalan marad, baktériumtaszító, csakúgy mint a VILEDA szivacskendő, VILEDA padlótörlő kendő és a háromféle VILEDA Dörzsi.

VILEDA kendőkkel kellemes a házimunka, még a mosogatás és padlófelmosás is.

FÉRFIAK FIGYELMÉBE IS AJÁNLHATÓ

Új színfolt az asztalon a VILDAN abrosz, minden elképzelhető folt — feketekávé, vörös bor, paradicsom, cékla, még a tinta is — egyszerű mosással nyomtalanul eltávolítható. Centrifugálás után azonnal felteríthető. Soha nem kell vasalni, 250-szer mosható.

VALAMENNYI VILEDA- ÉS VILDAN-FÉLESÉG

PESTEN ÉS VIDÉKEN AZ ÁRUHÁZAKBAN, HÁZTARTÁSI BOLTOKBAN KAPHATÓK

KERESZTREJTVÉNY

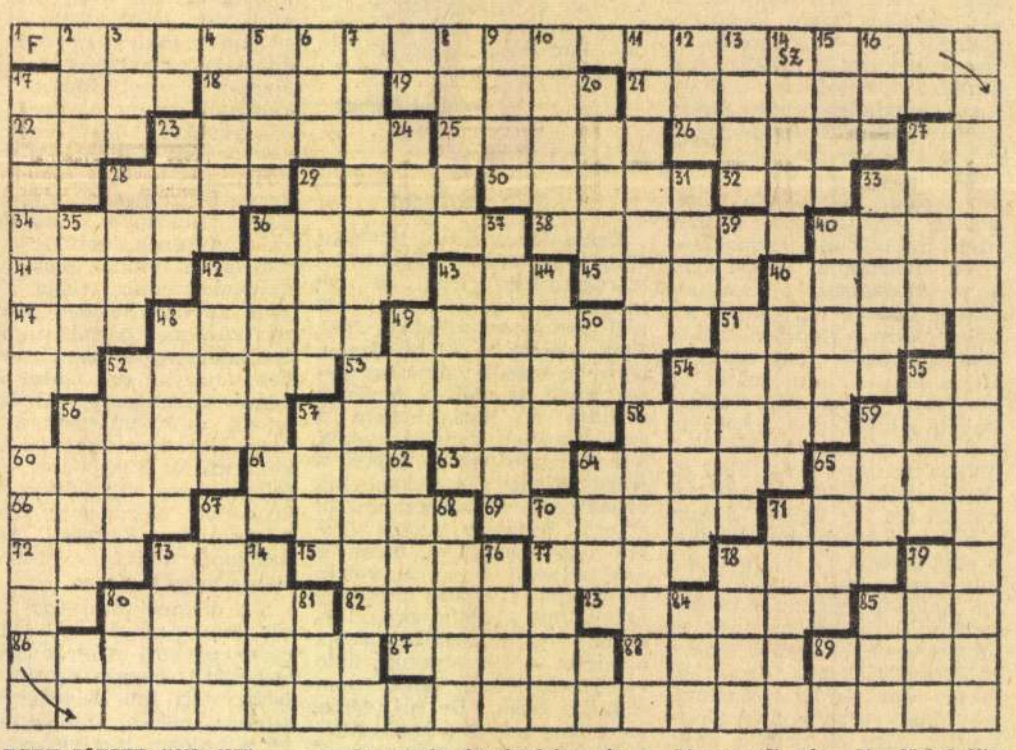

EGRY JÓZSEF (1883—1951).

A nyáron nyitották meg Badacsonyban Egry József, a Balaton nagy álmodozója műveinek nagy részét bemutató Egry József-múzeumot. Ebből az alkalomból idézzük a nagy festő egyik érdekes gondolatát a rejtvény vízszintes 1. és a függőleges 17. számú sorában.

VÍZSZINTESEN (kétbetűsök, KH, TA, OK, MP, FM, IE). 17. One —, a húszas években divatos gyors társasági tánc, a foxtrott őse. 18. Cipekedik. 19. Hirtelen támadt, meglepő gondolat. 21. Latin eredetű férfinév. 22. Spanyol exkirályné. 23. Bizalmasan közöl. 25. Cicero aranya volt. 26. Reláció. 28. Becézett női név. 29. Igazságot tesz. 30. Behelyez. 32. NTD. 33. Kihalt nagytermetű futómadár Új-Zélandban. 34. Északolasz tartományi székhely. 36. Finom boráról híres község a Balatoni-felvidéken. 38. A Nílus egyik forrástava Etiópiában. 40. Lassú csoportos moldvai néptánc. 41. Jó alakú férfi. 42. — Curci; világhírű amerikai olasz énekesnő (Amelita). 43. A spanyol pénzegység rövidítése. 45. Leereszteti a torkán. 46. Többszörösen kitüntetett színésznő (Katalin), érdemes művész. 47. Legfelső tudományos intézményünk névbetűi. 48. Vágószerszámokkal dolgozó szakiparos. 49. Forró égövi gyümölcs. Nagy koffeintartalmú serkentő és erősítő szer. 51. Piperecikkek — egyik márkája. 52. A nagyobb tengeri sportvitorlások leggyakoribb típusa. 53. Mesealakok. 54. Buenos —, 56. Színes jelvény. 57. Görög harcos, akinek Homérosz szerint olyan erős hangja volt, mint 50 más embernek együttvéve. 58. Népies lóbiztató. 59. Becézett angol női név. 60. Magyar kártyával játszott egyszerű játék. 61. A te tulajdonod. 63. Ízes húsú tengeri hal. 64. Bőr általvető. 65. A nyelvi kifejezésnek szabályos, ritmusos és kötött formája. 66. Ókori nyelv, amely évszázadokon át a Közel-Kelet uralkodó osztályainak nemzetközi nyelve volt. 67. Csemegézik a disznó (az erdőben). 69. Kossuth-díjas irodalomtörténet-író (László), a Nagyvilág főszerkesztője. 71. Lusta. 72. Anita közepe. 73. Hegedűtartó. 75. Büszke testrész. 77. Angol főúr. 78. Keskeny palló árok, kis víz fölött (népies kifejezéssel). 80. Holttest. 82. A rossz húsétel jelzője. 83. Az Operaház Kossuth-díjas balettmestere (Ferenc). 85. Híres moszkvai nagyáruház. 86. Francia operaszerző (Nicolas, 1753—1809), Rákóczi Ferencről is írt egy operát. 87. Kossuth-díjas színésznő és rendező (Zsuzsa). 88. Építőanyag, melyet főleg burkolásra használnak. 89. Olasz tengeri fürdőhely.

FÜGGŐLEGESEN (kétbetűsök: TP, KÖ, JÁ, AA, NH, BL). 1. Európa legnagyobb vulkánja. 3. Angol tenger (sea). 4. Az ő társaságában. 5. Becézett szívnivaló. 6. Egyformák. 7. Samuel Becket Nobel-díjas drámaíró nálunk is bemutatott darabja. 8. Ritka női név. 9. Sportegyesület. 10. Képráma. 11. Színjátéktípus. 12. Budapesti Közlekedési Vállalat. 13. Angol kollégiumváros. 14. József Attila-díjas író (György). 15. Idény. 16. Idegen női név. 20. A régi Ferencváros nagy játékosa volt (József). 23. Alúgszoknyácska. 24. Mechanikus. 27. Távol-keleti félsziget. 28. Kevert szín. 29. Egy osztrák fürdőhelyről elnevezett sütemény. 31. Becézett női név. 33. Tisztesség. 35. Hevesi község. 36. Dél-olaszországi város. 37. Különleges komplex vegyületek. 39. Pedagógiai feladat. 40. Tétlenül fekszik. 42. Az öröklődő tulajdonságokat hordozó kromoszóma-részecskék. 43. Kötött-szövött áruban, kézimunkában: szem. 44. Madarak. 46. Birkózás. 48. Bizalmas megszólítás. 49. Régi történelmi rövidítés. 50. Ógörög törzs. 52. Könnyet ont valakiért. 54. Pest megyei község. 55. Idegen női név. 56. Nobel-díjas francia fizikus (Pierre). 57. Könnyed elegancia. 59. Etrend. 62. Hajítás. 64. Rejtvényfejtési kellék. 65. Bántalmazza. 67. Útra összecsomagolt kevés, szegényes holmi. 68. A legmagasabb katonai csapategység a régi rómaiaknál. 70. Mintsem, hogysem, németül (de egy német filozófiai irány elnevezése is). 71. Meleg időben árnyékos helyen pihen. 73. Hajóépítésre használt indiai fafajta. 74. Haladó gondolkodású német író (Alfred); sokat tett Ibsen és Shaw népszerűsítéséért a német színpadokon. 76. Fakorona. 78. Gyalogos katona. 79. Érdekesen különös. 80. Telek egynemű betűi. 81. A legfrissebb. 84. Hirtelen támadó erős harag. 85. Szellemes színpadi bemondás.

Valló Emil

Beküldendő a vízszintes 1. és a függőleges 17. számú sorok megfejtése. Határidő: október 31.

*

Október 7-i számunkban megjelent keresztrejtvény megfejtése: Ez nem más, mint egy utcadal, / a szerzőjét sem ismerem, / de halhatatlan lesz hamar, / itt szól és táncol szívemen.

Tíz-tíz lottószelvényt nyertek:

Budapestiek: Császár Károly, Csepy Béla, Csík Márton, Falvay László, Gaszner Lászlóné, Lesti Sándorné, Dr. Pfeifer Miklósné, Szirtes Lászlóné, Vályi Dezső, Vilonya Imre.

Vidékiek: Aczél Géza, Nyíregyháza; Balczer Mihály, Nagykanizsa; Dr. Csernátony Lajosné, Debrecen; Fábián István, Pápa; Göldner Vilmosné, Baja; Koppány Tibor, Székesfehérvár; Dr. Pogány Árpád, Kőszeg; Székely Ágnes, Veröce; Szőke Zsuzsa, Békéscsaba; Újházi Zsigmondné, Budakeszi.

A nyerteseknek a lottószelvényeket postán küldjük el.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 FEB 24

Magyar Hírlap

Kass János

1021 MAGYAR HÍRLAP

Kass János illusztrációja Césare Pavese Szép nyár című regényéhez, mely a Magyar Helikon kiadásában jelenik meg

Katona István cikke a Pravdában

A *Pravda* szombati számában közli *Katona Istvánnak*, az MSZMP KB agitációs és propagandaosztálya vezetőjének cikkét, amely *a szocialista országok ideológiai együttműködése megszilárdításának kérdéseivel* foglalkozik.

Magyar—kubai árucsere

Tordai Jenő magyar és *Andres Vebra* kubai külkereskedelmi miniszterhelyettes szombaton aláírták az 1974. évi magyar—kubai árucsere-forgalmi jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv, amely magyar részről gépek, berendezések, anyagok, kubai részről cukor, déligyümölcs, ital- és dohányáruk, valamint nikkel szállítását irányozza elő, a tavalyi volumenhez képest igen jelentős emelkedést mutat.

Az aláíráson részt vett *dr. Bíró József* külkereskedelmi miniszter, valamint *Floreal Chomón Mediavilla*, a Kubai Köztársaság nagykövete.

Növekszik a magyar—román vegyitermék-forgalom

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1991 OKT 26

Magyar Nemzet

Kass János

— **Aranyplakettet kapott** Kass János, a Didergő király illusztrációiért a gyermekkönyv-illusztrátorok nemzetközi biennáléjának pozsonyban. Kass Jánost csütörtökön köszöntötték a másodízben elnyert kitüntető díj alkalmából a Zeneművészek Klubjában.

1021

1021

Bélyeggyűjtés

Ma adja ki a posta a Nők Nemzetközi Évéről megemlékező 1.— Ft-os bélyegét az „Évfordulók-események 1975" elnevezésű sor keretében.

A bélyeg az Állami Nyomdában készült Kass János grafikusművész terve alapján készült 3, 503 000 fogazott és 4500 fogazatlan példányban. Az azurkék és fekete nyomással készült bélyeg modern, dinamikus női fejet ábrázol. A bélyeg szélén az „1975 NŐK NEMZETKÖZI ÉVE" szöveg olvasható. A bélyeg jobb alsó sarkában a Nők Nemzetközi Évének hivatalos emblémája látható. A bélyeg árusítását 1976. december 31-én szüntetik meg.

★

Ez év október 25. és november 9. között rendezik meg Budapesten a II. Országos Parafilatéliai Kiállítást. A kiállításra a MABÉOSz parafilatéliai szakosztályánál az előírt nyomtatványon 1975. április 30-ig lehet az alábbi gyűjtési ágakban:

1. **postai alkalmi bélyegzések** (akár levélen, akár kivágáson), 2. **carta-maximumok** (maximun-lapok, maximafilia), 3. **emléklapok** (kiállítási és alkalmi), 4. **benyomott értékjegyű postai teljesek** (ganzsache), 5. **magánposta bélyegek**, 6. **okmány- és illetékbélyegek**, 7. **levélzárók**, 8. **ajánlási és légiposta ragjegyek**, 9. **elsőnapi borítékok** (FDC), 10. **egyéb gyűjtemények** (pl: fantáziabélyegek, irányítószám-tévnyomatok, rakéta-posta.)

— **potháry**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 VIII. 8
Vas Népe

— Az á... Erkel Kórus, és szépe... kultúra ér... táncklub. Az ... sére kivá... ja... Ház. Nén... hat... nénk a ... uga... si igény... em... embere... lődé... tatásár... fel... is. Am... mel... ben ... kűve... más, ... pon... nyé... tolti b... gíté... ámadatokka... sza... 12. évadjá... st... ása? ... a... esca műsora... ... ő látta, ez elő... megfele... zres átlagot je... olyan objek... déki, 5 főváros... szottak közre. m... z Operaház hoz...

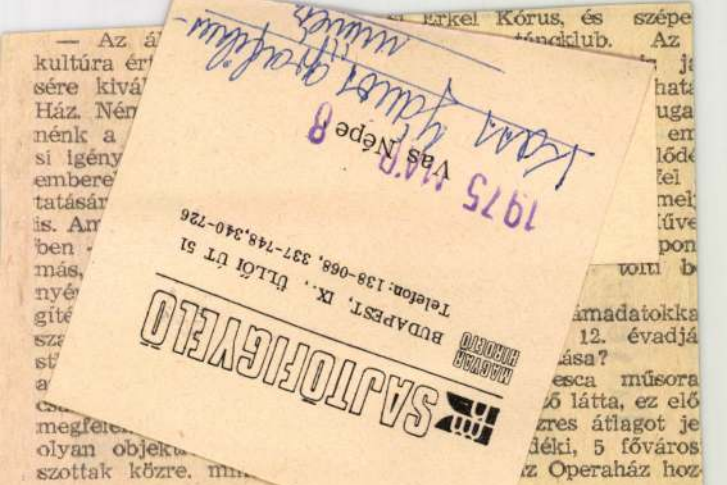

Egyszerű emberek

Hat nagy ken

Gersekarátoni Dózsa György nevét viseli az az utca, amely az egykori Karádföldre vezet. Itt lakik egy kicsi, gerendás mennyezetű, de nagyon tiszta házban öznegy ... től, ... per. ... lolt ... tér- ... ra- ... öz-

Mária, 26-ban Máté, 28-ban István, 29-ben János, 31-ben Ilona, 33-ban Anna, 35-ben Amália, 36-ban József, 39-ben Pál, aztán még Balázs, László, meg Ottó...

— *Amikor összekerültünk, kétliteres fazékban főztem az ebédet. A végén már a tizenkét literes is kicsinek bizonyult* — emlékezik Boros néni. — *Hat nagy kenyeret sütöttem hetenként, 5—6 kilósakat. Elfogyott mind, az*

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap

1975 JUN 1

Kass János grafikusművész

KASS JÁNOS grafikusművész ötven rézkarcából nyílt kiállítás szombaton, a vokaji helytörténeti múzeumban.

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Kass János

Déli Hirlap

grafikusművész

1021

EMLÉKBÉLYEG — NŐKNEK. A posta március 8-án, „Évfordulók-események — 1975" elnevezésű sorozaton belül a nők nemzetközi évéről megemlékező egy forintos bélyeget ad ki. A bélyeg Kass János grafikusművész terve alapján női fejet ábrázol. Ugyancsak március 8-án jelenik meg az általános forgalmi bélyegsorozaton belül az 5 forintos címletű, Szolnokot ábrázoló bélyeg. A bélyegképet, amely szolnoki látképet mutat be, Wertel József grafikusművész tervezte.

LOTTÓNYEREMÉNYEK. A [illegible] és Lottóigaz-

terveznek. Ez utóbbi állami támogatás. A munkavédelem és az üzembiztonság javítását fontos feladatnak tartják a 20 ezer dolgozót foglalkoztató vállalatnál. Ennek megfelelően hangosbeszélő készülékeket szerelnek fel a bányákban, a szalagtüzek megelőzésére lángálló hevederekre cserélik ki a gumiszalagokat, s több intézkedést léptetnek életbe a té-

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 MÁR. 15

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kass János

1021.

Kass János rajza

szerint. Aki viszont nem kiszolgálva, hanem kiszolgáltatva érzi magát. Labirintusban, eltévedt, ijedt egérként.

— varjas —

A TAVASZ OKA

Megírták a napilapok. Megírta az ÉS. Szóvá tette a rádió. Szóvá tette a tévé. És nem változott semmi. Kitárt ablakok mellett élünk, dolgozunk, mert a táv- és

Kass János grafikusművész

1021

bélyeggyűjtés

Mi várható?

A *nők nemzetközi éve* alkalmából március 8-án a Magyar Posta egyforintos bélyeget bocsát ki, amelyet *Kass János* grafikusművész tervezett. Ugyanezen a napon ötforintos bélyeggel emlékeznek meg *Szolnok város 900 éves jubileumáról*. A kiadás *Vertel József* grafikusművész alkotása. Mindkét bélyeg megjelenése alkalmával Budapesten, illetve Szolnokon különbélyegzés lesz. Az utóbbit március 1-től az év végéig használják.

Itt említjük meg, hogy a posta a *25 éves Dunaújvárosnak* alkalmi bélyegzéssel állít filatéliai emléket. A bélyegzőt április 1-től december 31-ig ütik a küldeményekre.

Michelangelo

Sok állam postája jelentette be, hogy az olasz reneszánsz halhatatlan mesterére: *Michelangelo Buonarroti* (1475—1564) születésének 500. évfordulójáról bélyeggel kíván megemlékezni. A Német Szövetségi Köztársaság már ki is bocsátott egy 70 pfenniges bélyeget, amely világhírű alkotása: a sixtusi kápolna freskójának egyik alakját ábrázolja. *Nicaragua* postája pedig *12 legkiválóbb művét* örökítette meg egy sorban, köztük Mózes-szobrát. *Michelangelo*, aki nemcsak kiváló festő, szobrász, építész, hanem szonettíró is volt, *alkotásainak bélyegreprodukciói már eddig is vaskos albumot töltenek meg.* Így egyebek közt a sixtusi kápolna mennyezetfestményein szereplő portrék és önarcképe 19 címletű olasz, továbbá belga, jemeni és más kiadásokon szerepelnek. A pápai kápolna főoltárának hatalmas freskójából, amely az Utolsó ítélet drámáját eleveníti meg, ajmani bélyegeken is találunk részleteket. 1964-ben, halála 400. évfordulójára a *magyar és a szovjet posta arcképét*, Olaszország, Csehszlovákia pedig műveiből vett részleteket vitte bélyegre.

ENSZ

Tudvalevő, hogy az *Egészségügyi Világszervezetnek* (WHO), valamint a *Nemzetközi Munkaügyi Hivatalnak* (BIT) székhelye Genfben van. Részükre a svájci posta szolgálati bélyegeket ad ki. Részben az időközben bekövetkezett portóváltozás miatt, most mindkét intézmény számára új bélyegsort bocsátottak ki. A négycímletű sor az Egészségügyi Világszervezet nevét és hivatalos jelvényét ábrázolja, míg a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal részére Ember és munka címen három bélyeg jelent meg.

Újdonságok

Belgium: A Themabelga nemzetközi bélyegkiállításra 6,50 frankos bélyeg. — Bulgária: X—XI. századbeli művészeti tárgyak, nyolccímletű sor. — Franciaország: Az Arphila nemzetközi bélyegkiállítás előhírnökéül egyfrankos bélyeg. — Grenada: Halak, nyolcértékű sor és egy blokk. — Irán: A teheráni Operaház ábrájával 14 r névértékű bélyeg. — Monaco: Tunisztika, 25 c bélyeg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRÓRIÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Népszabadság
1975 FEB 22

300 ezer lakos jut jó ivó
k az öntözőtelepek építés

ÍZÜGYI TANÁCSKOZÁS SZENTENDRÉ

100 millió forint értékű többlettermelés elérése válik lehetővé.

Az idei legfontosabb feladatok, hogy a települések vízellátásának fejlesztése során *újabb 300 ezer lakost*, összességében a lakosság 65—66 százalékát részesítsék közműves vízellátásban. A *lakásépítési programhoz* kapcsolódva folytatják a csatornahálózat bővítését és a szennyvíztisztító telepek építését. *Gyorsítják az öntözőtelepek építését* úgy, hogy a tervidőszak végére számításba vett *újabb 23 ezer hektár öntözhető területből* az öntözési idény megkezdéséig legalább 19 ezer hektár üzemkész állapotban legyen. Az *árvízvédelmi műveket* a tervek szerint úgy fejlesztik, hogy a töltések összes hosszának legalább 51 százaléka megfeleljen a biztonsági követelményeknek; ez számottevő fejlődést tükröz, hiszen az 1965. évi dunai árvíz előtt a töltések hosszának csak mintegy 37 százalékáról lehetett ezt elmondani.

A vízgazdálkodás fejlesztésére az ágazathoz tartozó szerveknél az idén *7,1 milliárd forintot* fordítanak. A népgazdaság egészét tekintve azonban a vízgazdálkodási célú beruházások értéke a számítások szerint eléri majd a 8,5 milliárd forintot. A jelentősebb beruházások közül kiemelkedik a balatoni, a Mátra-vidéki, a Duna-kanyar regionális vízműrendszerek építése, a debreceni Keleti főcsatorna, a dél-borsodi térség, a pécs—pellérdi vízmű, a Tatabánya—Tata—Oroszlány, a nógrádi regionális vízműrendszerek létesítése.

Gyorsabb ütemben fejlesztik a Balaton menti szennyvízelvezető hálózatot és tisztítóműveket. A *kiskörei öntözőrendszerben* tovább folytatódik az újabb főművek és öntözőrendszerek építése. Megépül a szabadszállási, nemesnádudvari, hajdúszováti és hajdúnánási öntözőfürt, valamint a lébényhanyi öntöző főcsatorna. A Duna és a Tisza völgyében folytatódnak a töltéserősítési munkák. Megkezdődik a körösladányi vízlépcső építése, s tovább munkálkodnak a Duna-völgyi fennsíki terület vízrendezésén.

A színesfém-kohászat és a csőgyártás erőteljes fejlesztését tervezik

Sajtótájékoztató a Csepel Művekben

(Tudósítónktól.)

A Csepel Vas- és Fémművek terveiről, a gyártmányösszetétel átalakításáról és a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javításáról tartott sajtótájékoztatót pénteken *Soltész István*, a tröszt vezérigazgatója. Elmondta, hogy tavaly a tröszt nyeresége 28 százalékkal

tinacélgyártás felváltása elektroacél-gyártással.

Még az idén megkezdik a kerékpárgyártás fejlesztését, s a jelenlegi termelést 1978-ig kétszeresére növelik. Ezzel párhuzamosan a gazdaságtalan motorkerékpár-gyártást megszüntetik. Mintegy 300 millió forintot költenek a

Kass János

Könyvvilág, 1975. márc.

Kass János rajza Gajdar: A dobos története c. regényéhez. (Mora)

jas amerikai író e re-
spanyol polgárháború
ít emléket.
Sőtér István.

opov:
allada
i. Olcsó Könyvtár.
űzve **4 Ft**
tonai újságíró volt a
lágháborúban. Végig-
n csatát, ostromot, s
szági harcokban is
Emlékeit, találkozása-
llái.

. 320 oldal,
33 Ft

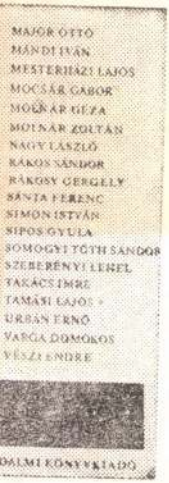

örténelem nagy for-
szabadulást íróink,
része már tudatosan
antológia az ő mű-
logatást.
:

0 oldal, kötve **24 Ft**
r visszatérő témája
olgári család és az
kadt emberek drá-
ettedik regénye ösz-
ek a témavilágnak.
je, Médi, amikor
emcsak hogy min-
nit külföldön elért,
mondja a végső íté-
így nem élet...

sének harmincadik évfordulójára megjelenő kötet, három világrész — Európa, Amerika és Ázsia — íróinak — köztük magyaroknak — a novelláit gyűjti egybe.

Manuel Puig:

Rúzsos kis ajkak

Európa. 148 oldal, kötve **22,50 Ft**

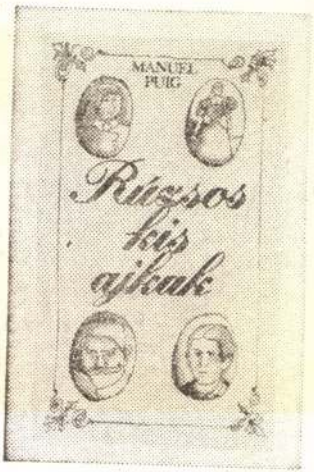

A tárcaregény stílusát és modorát feleleventő könyvben Puig rendkívüli nyelvi leleménnyel rajzolja meg a kispolgári gondolat- és érzelemvilágot.

Fordította: Huszágh Nándor.

Georgi Rajcsev:

Lina — A farkaskölyök

Helikon Csillagok. 100 oldal, papírkötésben **10 Ft**

A bolgár irodalomban Georgi Rajcsev egyik első képviselője a nyugati modern irányzatoknak. „Lina" című elbeszélésének hőse gyilkos, de nem bűnöző, hanem a körülmények áldozata. „A farkaskölyök" című történet azt példázza, hogy a vadállat ösztöneit csak átmenetileg lehet megfékezni.

Fordította: Karig Sára és Oláh József.

Utánnyomás.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

János Kass
Budapester Rundschau

1975 APR 7

1021

überzeugen, daß er nicht träume. Der Soldat sah ihn an, nicht verwundert, eher

nes wattierten Rockes nach etwas zu suchen, das er dem Kind geben könnte. Im Krieg

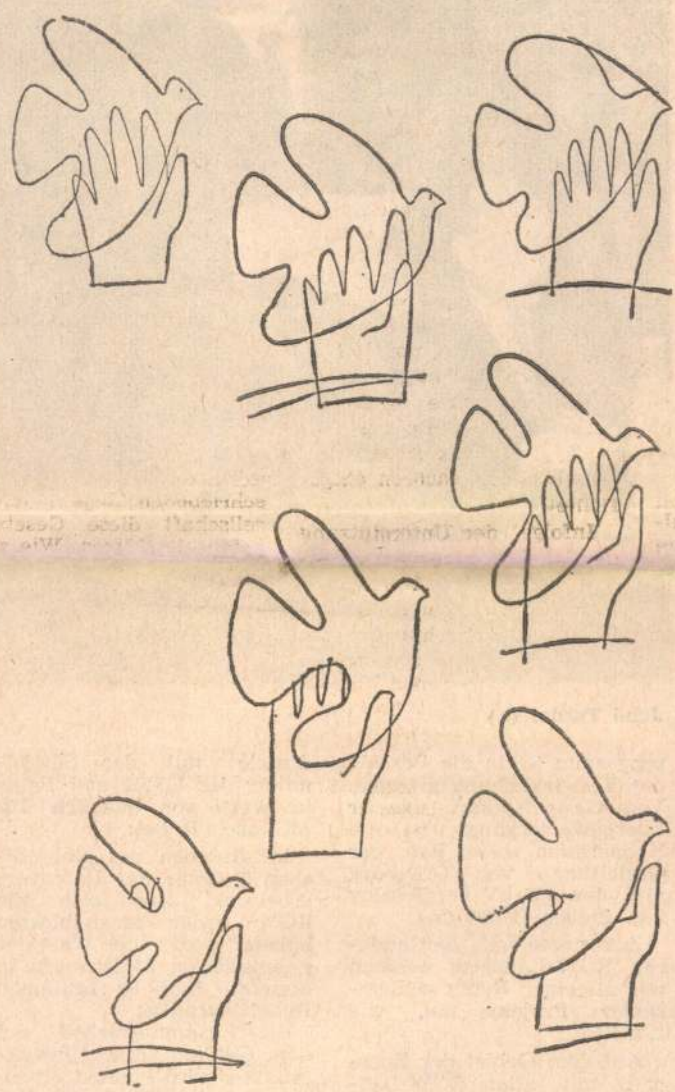

Skizzen von János Kass

nachdenklich und zahlt trifft man selten Bekannte.

Jenő Tordai (r.)

programm ist in die Periode der Verwirklichung getreten. Vom Gesichtspunkt unserer Energieversorgung ist die Kooperation beim Bau der Gasleitung von Orenburg und der 750-kV-Fernleitung von großer Bedeutung.

Zusammen mit den anderen RGW-Ländern nehmen wir an einer Reihe gemeinsamer Projekte teil, wie z. B.:

Auf dem Gebiet der Energetik mit allen RGW-Ländern, einschließlich des Baus der Adria-Erdölleitung und des Ausbaus der Wasserstufen von Nagymaros-Gabcikovo:

dustrie mit der Sowjetunion, der ČSSR und Polen im Werte von jährlich 132 Millionen Rubel:

im Rahmen des einheitlichen Systems der Datenverarbeitung, dem sich alle RGW-Länder angeschlossen haben, wird der Wert der gegenseitigen Lieferungen in diesem Jahr 80 Millionen Rubel betragen:

die Zusammenarbeit auf dem Gebiet des Umweltschutzes wird laufend erweitert: es sollen Wasserkläreinrichtungen und andere Installationen gemeinsam produziert werden.

Die DDR hat schon früher

1975 MÁJ 18

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Kass János
Magyar Nemzet

1021

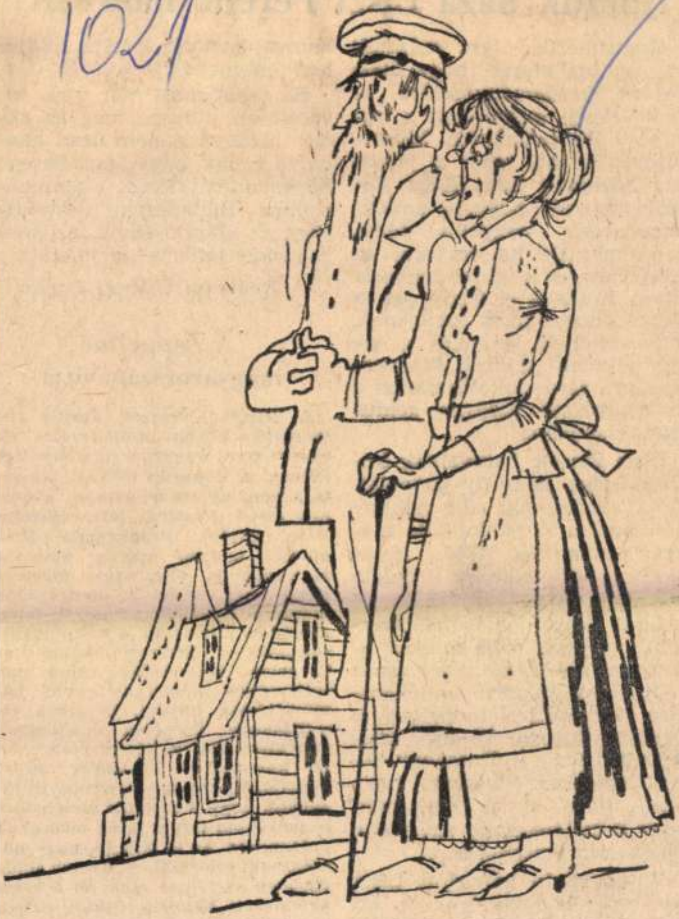

Kass János illusztrációja Arkagyij Gajdar A dobos története címmel megjelent elbeszéléskötetéből. A könyv a Móra Kiadó gondozásában jelent meg

Hozz

Novem
évforduló
Ferenc
elnökleté
dapesti Z
rűséget k
lat: hozassuk haza Liszt Ferenc hamvait, hogy az emlékünnepségek nagyobb fényt kapjanak. De ha ezt erre az időre nem is lehetne megvalósítani, indítsuk el végre ezt az akciót, hogy Liszt zenéjének, művészetének kedvelői a világ minden tájáról Magyarországra zarándokolhassanak a zeneművészet magyar géniuszának sírjához.

Liszt Ferenc hamvainak hazaszállítása nem új gondolat. Ez a kérdés már alig néhány hónappal a korszakalkotó magyar muzsikus 1886. július 31-én bekövetkezett halála után az országgyűlés elé került.

Liszt köztudomásúan Bayreuthban halt meg, amikor — betegen is — részt akart venni a Richard Wagner emlékezetére tervezett ünnepségeken. Leánya, Cosima, Wagner felesége, aki férje kultuszának élt, legszívesebben titokban temettette volna el az édesapját, hogy a gyászeset ne zavarja a Wagner-ünnepségeket...

Wittgenstein hercegné, Liszt barátnője és egyik örököse, azt táviratozta Rómából Cosimának: Liszt szóbelileg egykor azt az akaratát közölte vele, hogy majdan Budapesten temessék el. Egyik végrendeletében is ez volt az ébaja. Wag-

... hogy Liszt Ferenc Zeneakadémiájának centenáriumán Budapesten tisztelegjünk az alapító-elnök, a „hangok nagy tanárja" sírja előtt.

Reményi Gyenes István

A Zeppelin magyarországi útja

A Magyar Nemzet április 12-i számában közölt „Emlékezetes hóvihar" című írás téves adatokat tartalmaz. A Zeppelin léghajó látogatása nem az ott írt napon, hanem egy évvel később, 1931. március 29-én történt. Propaganda-körrepülését, melyre magyar utasokat és postát is vitt, nagy hírverés előzte meg. Ezért az érdeklődők százezrei figyelték az ország felett megadott útvonalán, s belépődíj fizetésével a kétszeri leszálláskor Csepelen. Körrepülése egész nap szélcsendes időben és enyhe hőmérsékleten történt. Délutáni leszállásakor Csepelen módomban volt közelről fényképfelvételek sorát készíteni a 230 méter hosszú léghajóról. Képeimen világosan kivehető, hogy a gondola elején levő parancsnoki terem falán levő óra 5 órát mutat. Az is látható, hogy hóviharnak, erős szélnek nyoma sincs. Hirtelen szélvihar csak fél 6 körül keletkezett, akkor a léghajó vízballasztját kieresztve azonnal a magasba lendült és széllel szemben nagy sebességgel távozott, mert a földhöz rögzített léghajó szélviharban elpusztulhat.

Az is látható képeimen, hogy nem

umentumkötethez

1021

KASS JÁNOS RAJZA

„Élet, politika, művészet" hármas egysé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRÓRTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Napjaink
1975 ÁPR. 4
5 ÁPR

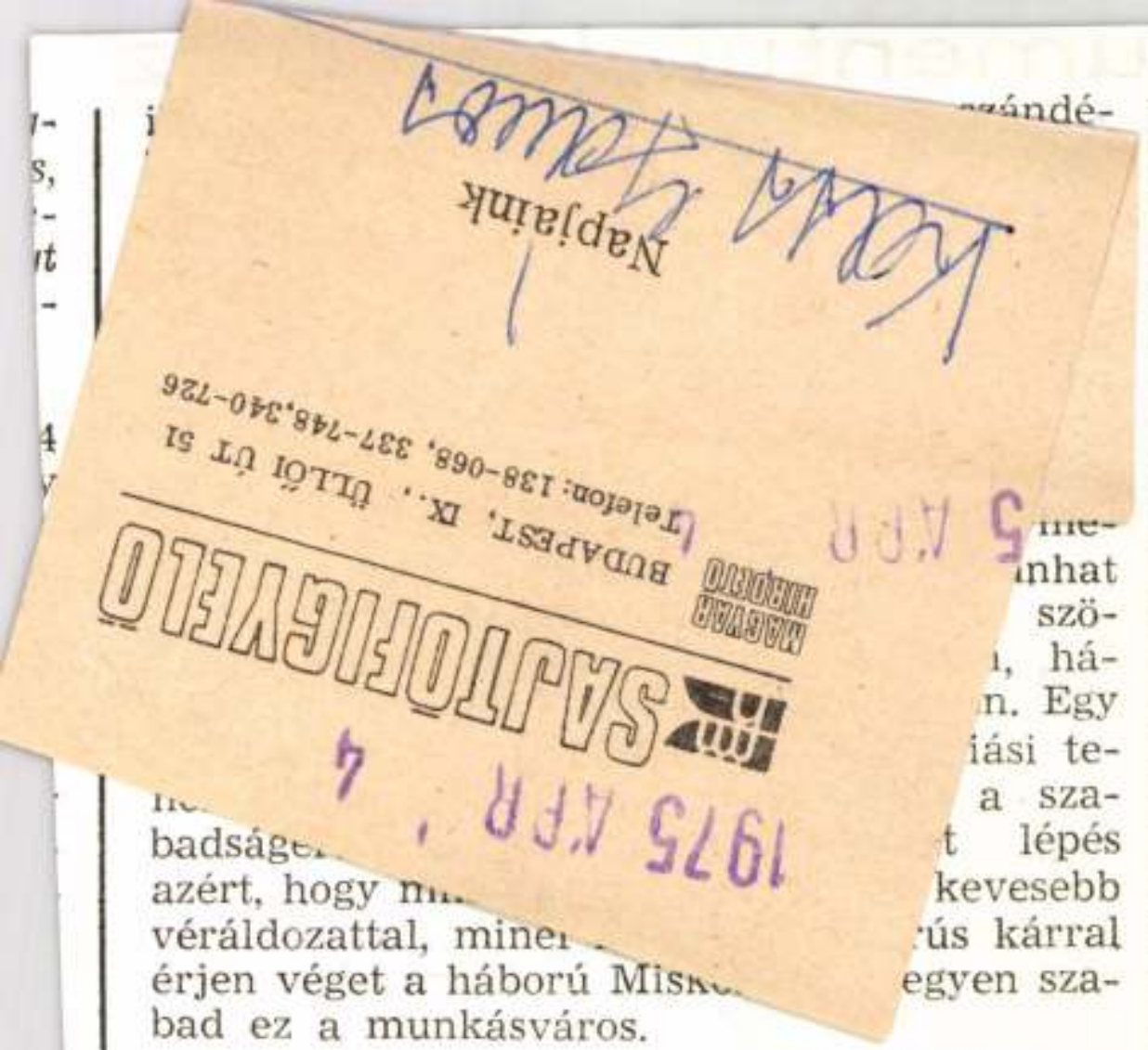

i ... szándé-

... me-
... nhat
... szö-
... , há-
... n. Egy
... iási te-
... a sza-
badságe... t lépés
azért, hogy m... kevesebb
véráldozattal, mine... rús kárral
érjen véget a háború Misk... egyen sza-
bad ez a munkásváros.

*

Most, több mint 30 esztendővel később ismét végigjártuk azt az utat Barla Annával.

Ott állunk Újdiósgyőrben, a szinte tenyérnyi alapterületű házacska előtt, amelyet annak idején Barla Anna bérelt. Elől a bejárati ajtót már régebben befalazták, csak egy ablak homályos szeme csillan a napfényben. Hátul, ahol az illegális úton járók megközelítették az üzletet, ugyanaz a kopott, időtől, esőtől, fagytól, hótól, napsütéstől feketére pácolódott barna deszkaajtó van még mindig, mint akkor volt. Átvágunk a forgalmas Marx Károly utcán és elindulunk az erdei kisvasút felé. Közben emlékezik:

— Sok nehéz nap volt az életemben. Sok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1975 APR 5
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kass János

1021

Kass János grafikája

vész,
CZÓBEL ANNA, a *Magyar Televízió operatőre,*
FELEDY GYULA *grafikusművész,*
FIFILINA JÓZSEF *filmoperatőr,*
FOGARASSY MÁRIA, *a Szegedi Nemzeti Színház színművésze,*
GÁTI JÓZSEF, *a Nemzeti Színház színművésze,*
GORKA LÍVIA *kerámikusművész,*
GYÖRGY ISTVÁN *filmrendező,*
HADICS LÁSZLÓ, *a Fővárosi Operettszínház színművésze,*
HIDAS HEDVIG *balettmester,*
HORVÁTH SÁNDOR, *a József Attila Színház színművésze,*
ILOSVAY KATALIN, *a Madách Színház színművésze,*
KAJÁN-KALÁSZ TIBOR *karikaturista,*
KASSITZKY ILONA *grafikusművész,*

SZIGETI KÁROLY, *a Huszonötödik Színház rendezője.*

III. FOKOZAT

JURKA LÁSZLÓ, *a Miskolci Nemzeti Színház rendezője,*
KOMLÓS SÁNDOR *artista,*
MARTON LÁSZLÓ, *a Vígszínház rendezője,*
SZILÁGYI TIBOR, *a József Attila Színház színművésze,*
VAJDA LÁSZLÓ, *a Kaposvári Csiky Gergely Színház színművésze,*
VENCZEL VERA, *a Vígszínház színművésze.*

BALÁZS BÉLA-DÍJ

I. FOKOZAT

KENDE JÁNOS *filmoperatőr,*
REISENBÜCHLER SÁNDOR *rajzfilm-rendező,*

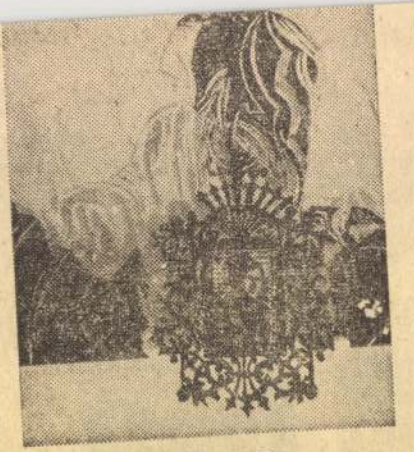

Czinke Ferenc:
A felszabaduláshoz (részlet)

Magyarország felszabadu
sának harmincadik évfordu
ját képzőművészeink ünn
gyűjteménnyel köszöntik.
rilis 19-én nyílik meg a
bileumi Képzőművészeti K
litás a Műcsarnok tíz ter
ben.

Csaknem hatszáz festmé
ből, szoborból és grafikából vá
logattuk ki ezt a mustrát. La
punk a rotációs papíron a gra
fikai műveket, vagyis a nyo
mat nyomatát tudja a leghite
lesebben reprodukálni, ezért
voltunk elfogultak e művésze
ti ág iránt. De nemcsak ezért:
nyelv ebben a ciklusban is el-
vényesülhessen valamennyire;
nemkülönben a grafikusoknál
ez előbbiekkel szinte egybevágó — tulajdonképpen ugyan
csak tartalmat hordozó — any
nyira változatos sokszorosító
technika is.

Kass János
1021

Vasárnap, 1975. április 13,

GAZIN

A teljesség költője

Hetven éve született József Attila

Azok az évtizedek, melyekben József Attila költőnagysága kibontakozott, XX. századi történetünk legsötétebb szakai. Amikor költőnk „konok hallgatásba mélyedve" elhagyta Horger Antal professzor szobáját, Magyarországra már rátelepedett a némaság, a félelem, a veszély szorongó érzése. József Attila tehát nemcsak elnyűtt, beteg szervezetének kínjaival küzdött meg. Az idő, a kor ellenében mert önmaga lenni.

Az egyetem „fura urának" szavai egy életre bevésődtek a költő agyába. Szeged azonban „a hont kivont szablyával" védelmező professzoron kívül mást is jelentett számára. Jelentette a „magányos árva, bús Juhász Gyulát", a barátot, a mestert, a fiatalember tehetségének első fölismerőjét. Egészséges lokálpatriotizmusunknak a költő makói és hódmezővásárhelyi kapcsolatai is hízelegnek. Gimnazistaként (1920 októberétől) Makó radikális értelmiségeivel (Galamb Ödönnel, Espersit Jánossal, Diósszilágyi Sámuellel, Saitos Gyulával és másokkal) ismerkedett meg, Vásárhelyen pedig 1934-ben élt egy ideig.

A fiatal József Attila verseiben még Ady, Babits, Juhász Gyula, sőt, Kassák hatása is érezhető. Az érett József Attila-líra viszont egyik mester életművéhez sem kapcsolódik. A harmincas évek versei semmilyen lírai áramlathoz, vonulathoz nem tartoznak. Amit a költő csinált, az nem a népi líra, de nem is az avantgarde. József Attila (Vas István szavaival szólva) a „hamis tudatok bújócskájában", a népiesek és urbánusok háborúskodásában sem vett részt. „Népies", „urbánus" — ma már tudjuk, mennyire pontatlanok, félreérthetők, mesterkéltek ezek az elnevezések. József Attilára egyik „fedőnév" se illik. Azt mondhatnánk: ő a szintézis. S a nagysághoz, a nagyság jelzéséhez ez is éppen elég. Az életművet, az örökséget nem szükséges föltámasztani. Ez a líra nem halványult el, fényét az ötvenes évek torz, vulgarizált József Attila-képe nem tudta elhalványítani. József Attila nagysága egyébként azon is lemérhető, hogy hatása különböző alkatú, típusú költőknél figyelhető meg. Radnóti, Illyés, Benjámin, Juhász Ferenc, Nagy László vagy éppen Weöres Sándor és Pilinszky János életműve a példa erre. A sorból persze a fiatalok sem hiányoznak. A Fiatal Írók József Attila Köre 1974-ben rendezett ülésszakán elhangzott fölszólalásoknál is „beszédesebbek" a művek.

Politikus költő volt József Attila. A politikum, a politikusság nála „A mindenséggel mérd magad!" parancsával, belső igényével harmonizált. Mert József Attila a teljességre, a teljes emberi életre vágyott. A rend, a szép, emberi jövő szolgálatába állított líra lényegét summázó *Ars poetica* magabiztos hangon vallja: „Én nem fogom be pörös számat, / a tudásnak teszek panaszt." A tárgyak, a dolgok szembefordulnak ugyan az emberrel, az ember azonban határozottan megveti lábát ebben a világban: „mérem a téli éjszakát. / Mint birtokát / a tulajdonosa." A világot már a *Medáliák*ban kozmikus távlatokban láttatta a költő („elvált levélen lebeg a világ"). A *Téli éjszaká*ban pedig ezt olvashatjuk: „Milyen vitrinben csillognak / ily téli éjszakák?" Az embertől elidegenedett, széthulló világ összefogása iránti igény mindvégig József Attila költészetének sajátja. Ugyanakkor tragikus élmény, hogy a költő tudja, látja: a lét és a törvény nem mindig van összhangban. (Ld.: *Oda:* „A lét dadog, / csak a törvény a tiszta beszéd." — *Eszmélet:* „s láttam, a törvény szövedéke / mindig fölfeslik valahol.") De még a modern ember magányát félelmes erővel kifejező versben *(Reménytelenül)* is ott van a szembenézés igénye: „...; így próbálok csalás / nélkül szétnézni könnyedén."

Az utolsó nagy versek komorsága a magánélet tragédiáin kívül az akadályokba (például az előretörő fasizmusba) ütköző totalitás-igénnyel magyarázható. A költő lépten-nyomon a pozitív értékek negatívvá alakulását látja. Nem öncélúan fordul a pusztulás képeihez, egy rendkívül erős élményanyag tör itt kifejezésre. S amilyen gyorsasággal közeledik a minden addiginál nagyobb világégés, ugyanolyan ütemben őrlődik föl a személyiség, az én. Olvassuk el a *Kibe ugrál...* páratlan önmegfigyelésről, önelemzésről tanúskodó sorait: „S mit úgy hívtam: én, / az sincsen. Utolsó morzsáit rágom, / amíg elkészül ez a költemény..."

A magyar líra forradalmi vonulatának mindig jellemzője volt nép, haza, emberiség kérdéseinek egysége. Ebben a vonulatban József Attila költészetének az az újszerűsége, hogy vele a marxizmus tanításaira, világ- és társadalommagyarázatára támaszkodó szocialista líra jelenik meg. A *Tömeg*, a *Lebukott*, a *Szocialisták*, a *Munkások* című, közvetlenül agitatív jellegű versekben nyoma sincs a munkásmozgalmi költészet sablonjainak. József Attila osztálya „szív-némaságát" kizengve is a XX. századi ember legnagyobb gondjairól szól. Mégis, az irodalomtörténet szinte egybehangzó véleményére hivatkozva mondhatjuk, hogy az életmű csúcsait nem a mozgalmi versekben látjuk.

Költő és kor közötti feszültségre, disszonanciára utaltunk bevezetőben. A Bartók művészetéről tervezett tanulmány vázlatában József Attila ezt írja: „Csak disszonancia által lehetséges alkotás. A konszonancia nem egyéb megértett disszonanciánál." — József Attila (miként Bartók vagy Derkovits) fölismerte és megértette kora disszonanciáit, s világirodalmi rangú szocialista költészetet teremtett.

OLASZ SÁNDOR

József Attila költeményeit képileg megjeleníteni nem könnyű, nem egyszerű feladat. Képzőművészeti életünk legjobbjai, elsősorban jeles grafikusaink, azonban nem menekülhetnek József Attila költészetének vonzásától. Rézlemez és karctű, fehér papírlap és fekete tusba mártott toll segítségével, képileg is igyekeznek felidézni József Attila költői világát, egy-egy vers képbe sűríthető teljességét. A költemények cselekményeit, karakteres tájait, gondolatait, az emberi élet teljességét jelenítik meg a képzőművészet legőszintébb eszközével: a rajzzal. Külvárosi tájak, munkásotthonok, a dolgozó ember karakteres alakjai, a szerelem változatai; líra és dráma, epikus sodrású elbeszélés, az illusztrátor egyéniségén átszűrődve vizuálisan is elénk tárja a költői alkotásnak a nyelv és a nyomtatott betű absztrakt eszközeivel érzékeltetett világát. Gacs Gábor és Kass János két-két rajza érzékelteti ezen az ünnepi évfordulón a hazai illusztrátorok művészetének egyik legnehezebb feladatát, József Attila költeményének képpé formálását.

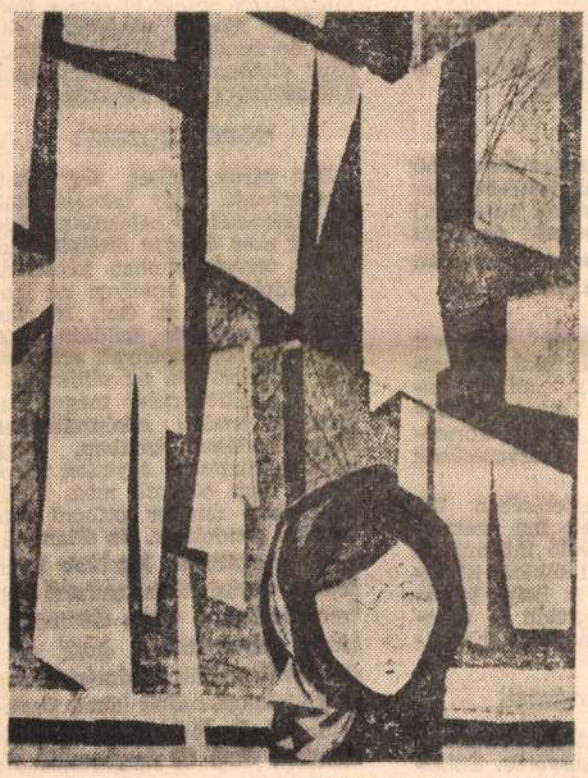

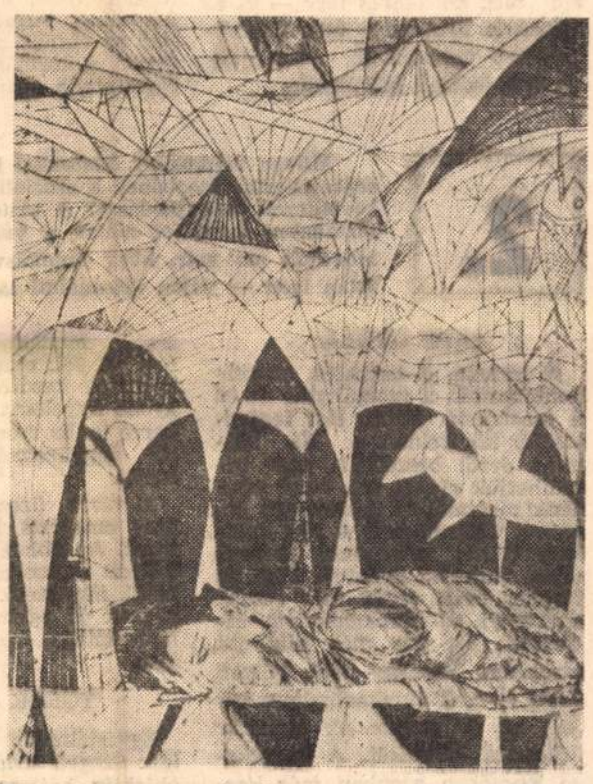

KASS JÁNOS JÓZSEF ATTILA-ILLUSZTRÁCIÓI

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
MAGYAR HÍRLAP
Délmagyarország (Szeged)
1975 APR 17

Vasárnap, 1975. április 13.

DM MA

Szeged útja a felszabadulástól napjainkig

KEREKASZTAL

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat városi elnöksége kerekasztal-beszélgetés sorozatot szervezett hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából. A sorozat nyitányaként a héten Szeged útja a felszabadulástól napjainkig címmel zajlott le az első beszélgetés, melynek *Török József*, a városi pártbizottság első titkára és *Papp* Gyula tanácselnök volt a vendége. A TIT klubjában, nyilvános beszélgetésen válaszoltak *Sz. Simon* Istvánnak, a Délmagyarország főszerkesztő-helyettesének kérdéseire.

Összeállításunkban ismertetjük a városfejlesztés legfontosabb témáiban elhangzott kérdéseket, és az azokra adott válaszokat.

1.

Szeged a felszabadulás után a megújuló, demokratikus közélet politikai központja volt. Ezzel a nagyszerű kezdettel szemben ismert a későbbi mellőzés, sőt: elhanyagolás. Kiheverte-e már Szeged fejlődése a mellőzés éveit? Utól érte-e már a fejlődésben akkor megugrott, s azóta is ütemesen fejlődő, hasonló városokat?

TÖRÖK JÓZSEF:

Szeged az első felszabadult nagyváros volt hazánkban, s természetes központjává vált a magyar újjászületésnek. A demokratikus erők itt szerveződtek, itt hirdették meg országos programjukat. E dinamikus, forradalmi kezdet után, hibás politikai koncepció következtében, valóban háttérbe szorult Szeged, ám a szocialista építés alapvető eredményei abból a korszakból is kimutathatóak. Elmulasztott lehetőségeket azonban rendkívül nehéz pótolni. Vegyük csak azt a példát, hogy 1945-től 1970-ig 11 ezer lakás épült Szegeden — a negyedik ötéves terv lakásépítési célkitűzése pedig önmagában meghaladja ezt a tételt. A számokból lehet következtetni. De a jövőre is! Véleményem szerint, még két ötéves terv — és a fejlesztés mai, vagy még inkább növekvő tempójával, leküzdjük az első évtized hátrányait.

PAPP GYULA:

Történelmi ráfogások miatt „bűnös" városnak tekintette akkoriban Szegedet a politikai vezetés, s elég hosszú időbe telt, amíg ezek alól „feloldozást" nyert. Igen fontos számunkra, hogy erkölcsileg és politikailag ezt már korrigálták. Gazdaságilag nem ilyen egyértelmű a helyzet, hiszen az elmulasztott lehetőségek lendítőereje hiányzik. A szocialista építés első évtizedében meglehetősen nagy prosperitás indult más, hasonló városainkban, s ez a további fejlődésben is kikövetelte a folytatást, nálunk viszont később következett be a tempóváltás, s valószínű, hogy a mostani dinamizmus hosszú időn keresztül fönnmarad. Lehetőségeinkhez képest „tetőzésnek" is nevezhetnénk a mai fejlődési ütemet, hiszen építőkapacitásunk megerőltetett, maximális kihasználásának vagyunk tanúi. S ehhez az elmúlt másfél évtizedben éppen a kormánytól kaptuk a legnagyobb segítséget.

2.

Milyen számokkal, adatokkal lehetne leginkább reprezentálni Szegednek a szocialista építésben bekövetkezett megújhódását? A változások milyen új társadalmi arculatot adnak a városnak? Gyakran mondjuk ma már, hogy munkásváros. Adatokban talán igen — vajon társadalmi tartalomban is?

PAPP GYULA:

A munka, a termelés, az otthonteremtés, a szolgáltatás — ez a szocialista városi élet legfontosabb követelménye. Ha harminc évről beszélünk, nem becsülhetjük eléggé azt, hogy mindenki megtalálja a tisztességes kenyerét városunkban. A régi munkanélküliség méreteihez képest, óriási változást jelentett, hogy az ötvenes évek végén már „csak" tízezernyi új munkaalkalom hiányzott. Ez ma már alig jut eszünkbe. Mindegy volt, milyen üzem — csak munkaalkalmat adjon, ez jellemezte az extenzív fejlesztés időszakát. A következő lépcsőben azonban már korszerű munkahelyek igényével léptünk föl: magas fokú rekonstrukcióba kezdtünk, mind nagyobb figyelemmel a termelő emberre is. És most éljük a korszerű nagyüzemek szervezésének idejét.

A város üzemeltetésében 185 ezer emberrel kell ma számolnunk. Az ehhez való intézményhálózat és szolgáltatóbázis körülbelül megfelelő. A helyi lakosságnak jó egyharmada él újonnan épített, korszerű otthonokban.

TÖRÖK JÓZSEF:

Egyértelműen fogalmazhatunk így: Szeged munkásváros. Ennek objektív háttere, hogy Szeged adja a [illegible]rmelésének közel kétha[illegible]. megye 106 ezer munkásából [illegible] ezer Szegeden dolgozik; a fejlődés iránya a munkásbázist erősíti a jövőben is. S ennek nem mond ellent az, hogy nagy számú és magasan kvalifikált értelmiség dolgozik itt, s a tudományos élet is igen rangos.

A munkáspolitika valóra váltása éppen ezért nagyon fontos politika feladatunk. Olyan értelemben is, hogy az öröklött helyzetet javítsuk, a külső városrészekre is nagy figyelemmel legyünk. Erre most a tanács külön tervet dolgozott ki.

PAPP GYULA:

Valóban így van: Szeged olyan munkás**város**, amely tízezres értelmiséggel rendelkezik. Karakterét ez képviseli. Kívülről rálátva, bizonyára tudományos élete jelenti majd a legnagyobb erkölcsi erőt.

TÖRÖK JÓZSEF:

Azzal, hogy Szeged munkásváros, tulajdonképpen a kultúra és a tudomány bázisa is erősebb. Az anyagi alap ebből születik. Az osztályszerkezet átalakulása történelmi tett, ezzel minden dolgozó osztály és réteg megszerezte a munka lehetőségét, az egzisztenciális biztonságot, a kulturált, szocialista élet lehetőségét. S ha reprezentáns adatokra van szükség — ezek a változások hordozzák társadalmunk lényegét.

3.

Harminc év [illegible]
Milyen városmin[illegible]
fordulóra? Elege[illegible]
emelt központ sz[illegible]
ma is gyakran p[illegible]
a város üzemelté[illegible]

PAPP GYULA:

Szeged általános rendezési terve körülbelül a 2020. évig tekint előre. Három szakaszban tartalmazza a jövőt: 1985-ig, az ezredfordulóig, és az új évezred első két évtizedére. Tíz év múlva 180—190 ezres lakossággal számolunk, a továbbiakban pedig az európai középvárosok méreteiben gondolkodunk. Olyan európai középvárost álmodunk ide az ezredfordulóra, amely valamennyi ehhez szükséges intézménnyel rendelkezik, s olyan korszerű infrastruktúrával, amely a tervezett lakosságszámhoz képest ideális. A szakemberek szerint, a 200—300 ezres városok a legideálisabbak a magas szintű kommunális ellátás megszervezéséhez, és ezek tudják leginkább megvalósítani az otthont adó város eszményét. Szeged természeti adottságai is kedvezőek ehhez, a városszerkezet is. Ha valamely város rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy ne legyen számozott város a házgyárak világában, az elsősorban Szeged. Meg tudja őrizni karakterét, a fejlődés roppant iramában is.

Ehhez nagyon sok „mecénásra" van szüksége Szegednek. Saját erejét megfeszítve, anyagi és szellemi lehetőségeit maximálisan kihasználva juthat el erre a fokra. Mai alapjai elegendők ehhez, de mindenekelőtt a tudományos életben rejlő lehetőségek kiaknázására van szükség.

TÖRÖK JÓZSEF:

Egy város jövőjét úgy kell megtervezni, hogy lakosságának jó közérzetét is belekalkuláljuk. Ennek ezer és ezer áttétele van. Olyan tervet azonban képtelenség kidolgozni, amelyen ne igazítana közben az élet. Itt van csak Móraváros példája... A gazdasági körülmények erőteljesen közbeszóltak, az olajkutatás és az olajkitermelés megváltoztatta az eredeti elképzeléseket. Meggyőződésem azonban, hogy csak fejlesztéssel, egyetlen város jövője sem oldható meg, különösképpen amikor otthont adó városra gondolunk. Az állampolgári magatartás legalább ilyen fontos. Olyan közhangulatot kell teremtenünk a város előmenetelének folyamatában, hogy gazdaként tiszteljük eredményeinket és céljainkat, adjuk hozzá szeretetünket és társadalmi szorgalmunkat, őrző és megbecsülő figyelmünket is.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁJ 3

Vas Népe

Kass János grafikus-
1021 művész

Bélyeggyűjtés

Hétfőn, május 5-én adja ki a posta a *Magyar Tudományos Akadémia* megalapításának 150. évfordulójáról megemlékező bélyegsort.

A sor 1,—, 2,—, 3,— Ft-os címletekből áll. A Kass János grafikusművész terve alapján készült bélyegeket a Pénzjegynyomdában állították elő több színű ofszetnyomással, 363 ezer fogazott és 4 ezer fogazatlan példányban. A bélyegek álló téglalap alakúak, méretük 33,32x54 mm. A bélyegképek ovális fehér keretben helyezkednek el, amelyekben „150 ÉVES A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA' felirat. lent pedig díszítés látható.

Az 1,— Ft-os bélyeg zöld és fehér színekkel a Magyar Tudományos Akadémia épületét,

a 2,— Ft-os piros és zöld alapon 1973. és 1825. évszámokat fehér, illetőleg arany színnel,

a 3,— Ft-os Széchenyi István portréját zöld, barna és okker színekkel ábrázolja.

A bélyeg árusítását 1976. december 31-én szünteti meg a posta.

★

Kass János grafikus

Délmagyarország (Szeged) 5

1974. aug. 6.

Három kiállítás

Lassan hagyomány már, hogy az ünnepi hetek idején minden kedden három szegedi kiállításról számolunk be ezeken a hasábokon. Ez a hagyomány most ismét folytatódik. Tizedszer nyílt meg a Bartók Béla művelődési központban a *Fotóklubok Szegedi Szalonja*. A kiállítást vasárnap délben nyitotta meg *dr. Laczó* Katalin, a Csongrád megyei tanács művelődésügyi osztályának főelőadója, a jubileumi fotószalon díjait pedig *Radnóti* Tamás, a városi tanács művelődési osztályának helyettes vezetője, a Fesztivál Intéző Bizottság titkára nyújtotta át. *Dr. Juhász* Antal muzeológus tárlatvezetésével nyílt meg szintén a Bartók Béla művelődési központban a szegedi és Szeged környéki *falitékákat, menyasszonyi ládákat és szőrhímzéseket* bemutató néprajzi kiállítás. Tegnap óta, hétfőtől látható a Képcsarnok Kárász utcai bemutatótermében *Kass* János, *Reich* Károly és *Würtz* Ádám *Shakespeare-illusztrációiból*, valamint kisplasztikákból, plakettekből és érmekből rendezett kiállítás.

*

Tizedik éve, hogy az ország amatőr fotóklubjainak nyaranta a szegedi Bartók Béla művelődési központ ad otthont. Itt mutatják be évenként, immár egy évtizede legújabb alkotásaikat az ország különböző részén dolgozó fotósok. Az ilyen jubileum lehetőséget ad az elmúlt évtized értékelésére, a visszatekintésre, a jelen útjainak vizsgálatára és a jövő körvonalainak vázolására is. Bizonyos vagyok benne, hogy ez a mostani kiállítás egy hosszú folyamat jelentős állomása, mely az elmúlt évek hagyományait éppúgy magán viseli, mint ahogy hű tükre a mai törekvéseknek, és ahogy felvillantja a fotók holnapjának jegyeit is.

A mostani tárlat középpontjában — oly sok öncélú trükk, formai bravúr és üres filozofálgatás után — az ember áll. Sok a portré, az ember és természet kapcsolatát bemutató alkotás, s jó néhány fénykép tükrözi alkotójának intellektuális szándékait. Viszont még mindig kevés a humor, a groteszk, a szatíra. Bármennyire is klubok, alkotóműhelyek mutatkoznak be ezen a kiállításon, bármennyire is jól látható, hogy mennyire segíti az egészséges alkotói légkör az egyéniség kibontakozását, mégis egy-egy kép marad meg leginkább a szemlélők emlékezetében. Így például olyan nagyszerű alkotások, mint *Alapfy* András *Az én mozdonyom* című szikrázóan szellemes képe, *Kincses* Gyula bájosan lírai *Ő* című portréja, *Hajdinyák* Gyula *Anya* című fotója, *Horváth* Dezső *Pótkocsin* című szellemes műve, *Tihanyi* László *Dunai ártéren* című sorozata és különösen *Táj lóval* című kitűnő fényképe, valamint *Török* László *A család* című ironikus, sik gondolattal gazdagító alkotása.

Az előző tárlatokhoz képest emberileg gazdagabb ez a kiállítás. Többet mond változó világunkról, formálódó, alakuló emberségünkről. Mindennapjaink ellesett pillanatait éppúgy megőrizték a fényképek, mint az emberi arc rezdüléseit, vagy a fotósok gondolatait. Örvendetes tény, hogy meglepően sok a fiatal, pályakezdő fotós. a tehetségek jelentkezése pedig mindig új lendületet ad egy mozgalomnak, mindig gazdagodást, új színeket jelent.

A Fotóklubok 10. Szegedi Szalonján tizenöt fotóklub 101 alkotójának 166 képe látható. A kiállítás fődíját a *salgótarjáni fotóklub* nyerte. Díjat kapott a *győri*, a *budapesti*, a *debreceni*, a *bajai Duna*, a *szegedi* és az *esztergomi* városi fotóklub. A népművelési intézet egyéni díjában részesült Alapfy András (Budapest), *Herbst* Rudolf (Salgótarján), Kincses Gyula (Debrecen), *Koller* Antal (Győr), *Csonka* Béla (Kaposvár) és *Tóth* István (Szeged). A különdíjak tulajdonosai: Tihanyi László (Győr), *Balla* András (Esztergom), *Nagy* Ottó (Székesfehérvár) és *Rónay* István (Baja).

*

Lassan hagyomány, hogy az ünnepi hetek idején *Szeged környéki népélet* címmel a Móra Ferenc Múzeum bemutatja a tulajdonában levő néprajzi emlékek legszebb darabjait. Ezúttal falitékákat, menyasszonyi ládákat és szőrhímzéseket láthatunk a Bartók Béla művelődési központban. A szépen rendezett néprajzi bemutató világos és hű képet rajzol e paraszti bútorok stílusáról, motívumkincséről, színvilágáról. A kék alapú, pipacspiros díszítésű vásárhelyi és szegedi tékák és ládák, a piros alapú csokordíszes makói ládák és a tótkomlósi, élénk, dekoratív színekkel díszített bútorok gazdag képzeletvilágról, ugyanakkor tájegységi jellegzetességről tanúskodnak. A Dél-Alföld szőrhímzéses párnavégeinek szép darabjai egészítik ki a mostani kiállítást.

*

Az igazi illusztráció újraalkotás. Több és más, mint a grafikusi tevékenység, hiszen ötvözni, újrateremteni, egy más műfajban újjászülni kell egy gondolatot, egy művészi világot. Shakespeare-drámák illusztrálására vállalkozott — talán nem túlzás, ha azt mondjuk — a három legjelesebb magyar grafikus-illusztrátor, *Kass* János, *Reich* Károly és *Würtz* Ádám.

Kass János a *Hamlet* drámához készített tíz rézkarcot. Kristálytiszta vonalai, világos, áttekinthető szerkesztése most is lenyűgöző. Szigorúság és alázat, az irodalmi mű tisztelete jellemzi lapjait. Egy felesleges vonal, egy öncélú motívum sincs ezeken a rézkarcokon.

Reich Károly szinte varázslója a vonalnak. Beszédesek, virtuózak és játékosak Falstaff históriáját megjelenítő lapjai, A windsori víg nők-sorozata. Rajzi lelemény, önfeledt játékosság jellemzi ezeket az alkotásokat. Szépség és rútság, öröm és kaján kuncogás, szeretet és harag természetes ellentétekként állnak szemben illusztrációin.

Würtz Ádám a *Szentivánéji álomhoz* készített lapjai ritka virtuozitással teremtik újjá a vígjáték figuráit és szituációit. Szikrázóan szellemes humora, rajzi játékossága, bája magával ragadó.

Sajnos, még mindig nem ismerjük és szeretjük eléggé, nem látjuk lakásainkban a szobrászat kisműfajait: kisplasztikai alkotásokat, plaketteket, érmeket. Jó alkalom e műfajok népszerűsítésére a Képcsarnok mostani bemutatója, ahol neves szobrászok művei egészítik ki a rézkarcokat. Olyan neves alkatók kisplasztikáival találkozhatunk, mint *Szabó* Iván, *Kiss* István, *Tóth* Valéria, *Paál* István, *Pató* Róza és *Lisztes* István, s olyan kiváló érmészek mutatják be alkotásaikat, mint *Csikszentmihályi* Róbert, *Búza* Barna, *Kiss* Sándor, *Szőllősy* Enikő, *Sz. Egyed* Emma.

T. L.

SPORT

Győzelem az idő

SZEOL–

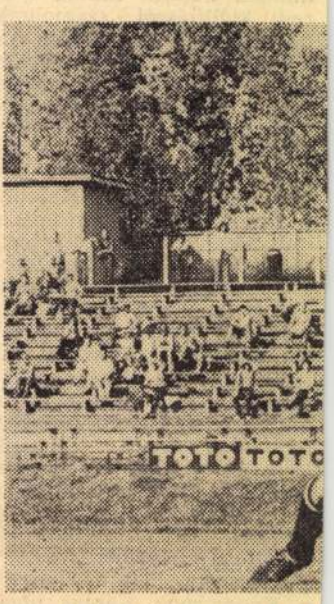

Szeghalmi lövése után Fat kat megélt" kapuvédő szom

Tisza-parti stadion, vezette: Tátrai.

SZEOL: Nagy — Hevesi, Bánfalvi, Varga, Kádár — Mészár, Hojszák, Birinyi — Szeghalmi, Antal, Jernei.

Így kellett volna tippelni

1. Dorog—Szolnoki MTE	1:0	1
2. Ózd—Olajbányász	2:1	1
3. FŐSPED—Oroszlány	2:1	1
4. KKFSE—Debr. VSC	1:0	1
5. K. Rákóczi—Szekszárd	3:1	1
6. Bp. Spart.—Dunaújv.	4:1	1
7. Volán—G.-MÁVAG	2:2	x
8. Eger—MÁV-DAC	1:3	2
9. Szoln. MÁV—Izzó	1:0	1
10. Szarvas—Szabó L. SE	2:0	1
11. Szegedi VSE—Szegedi D.	1:0	1
12. Dunaújv. Ép.—Táncsics	6:1	1
13. Bp. Építők—BVSC	0:0	x
14. Alumínium—Győri D.	1:0	1

A 31. heti totónyeremények az illeték levonása után a következők:

13 találatos szelvény 29 darab, nyereményük egyenként 18 288 forint. Ezek közül 13 plusz 1 találatos szelvény 19 darab, a nyeremény és a jutalom együttesen 38 477 forint. 12 találatos 895 darab, nyereményük egyenként 395 forint, 11 találatos 9432 darab, nyereményük egyenként 27 forint, 10 találatos szelvény 66 484 darab, nyereményük egyenként 10 forint. A közölt adatok tájékoztató jellegűek.

NB III

SZVSE – Sz. Dózsa 1:0 (1:0)

Vasutas-stadion, 300 néző. Vezette: Teuschler.

SZVSE: Bólya (Ludányi) — Bolgár, Terhes I., Tihanyi, Tímár — Komjáti, Herold — Róth, Tóth, Takó (Terhes II.), Kovács Z.

Sz. Dózsa: Újhelyi — Szalai, Emődi, Pócsik, Csanádi — Pikó, Bíró (Veress Gy.) — Kozma II., Csomor, Héger dr., Nagy.

Góllövő: Tóth (25. p.)

Az SZVSE kezdte a játékot, de az első veszélyes helyzet a vasutascsapat kapuja előtt alakult ki. A 3. percben Bíró elől mentett szögletre Terhes I., majd Pikó mintegy 18 méterről lőtt labdáját Bólya csak másodszorra tudta megfogni. Többet támadott a Dózsa, de a szórványos vasutastámadások veszélyesebbek voltak. A 25. percben megszerezte a vezetést az SZVSE. Tóth cselezgetett a Dózsa kapuja előtt, majd lövésre szánta el magát, és a jól eltalált labda, a vetődő Újhelyi alatt a jobb alsó sarokba vágódott. A 38. percben Kozma II. lövése kipattant Bólyáról, de a berobbanó Héger dr. 6 méterről a kapu mellé emelt. Az akciónál Bólya megsérült, helyére Ludányi állt.

A második félidő viharos Dózsa-támadásokkal kezdődött. Csomor, majd Veress lövését védte Ludányi. A 75. percben Nagy hatalmas kapufát lőtt, majd Pikó 20 méteres lövése zúgott el a jobb kapufa mellett. Héger dr. lövését tolta szögletre, majd Veress közeli fejesét védte az SZVSE kapusa. Az utolsó 10 percben alábbhagyott a Dózsa lendülete, ekkor a vasutascsapat több veszélyes támadást vezetett, de az eredmény nem változott. A korszerűbb támadójátékot játszó SZVSE megérdemelten szerezte meg a két bajnoki pontot.

Pártos István

Véget ért a nem kézilabdator

Vasárnap délelőtt az újszegedi Kisstadionban befejeződött a Szegedi Ünnepi Hetek keretében megrendezett XV. nemzetközi férfi kézilabdatorna. A városi TSF és a szakszövetség közreműködésével jól megszervezett tornát láthatott a kevés számú közönség annak ellenére, hogy a színvonal jelentősen elmaradt az elmúlt évitől. Ebben az évben 3 jugoszláv, egy svájci és négy magyar klubcsapat mérte össze erejét. A vasárnapi döntő eredményei:

Szeged utánpótlás—RTV 1879 Basel 21:20 (13:12). Vezette: Kiss, Czikkely. Ld.: Mucsi, Miksi 6—6, ill. Griesser 6.

Két azonos képességű csapat találkozóján nyert a helyzeteit jobban kihasználó szegedi együttes.

Partizán Horgos—HÓDIKÖT 30:23 (16:9). Vezette: Papp, Kliment. Ld.: Berényi 9, Dvoracskó 8, ill. Mohos 7.

A horgosi csapat megérdemelten szerezte meg az 5. helyet, az enerváltan játszó HÓDIKÖT előtt.

RK Senta—Békéscsabai Vízmű 26:17 (10:7). Vezette: Kiss, Czikkely. Ld.: Krivokapics 10, ill. Komáromi 6.

A mérkőzés első félideje egyenlő erők küzdelmét hozta. A második félidő végére, a lelkesen játszó, de sok biztos helyzetet kihagyó békéscsabai együttes elfáradt, és meg kellett elégednie a 4. hellyel.

Potisje Ada—Szegedi Volán 20:12 (11:8). Vezette: Papp, Kliment.

Potisje Ada: Joó — ZAPLETÁN, SZŐKE, Sterbik, Sábli, Pető, Hangodi. Csere: Jeremics, Sipos, Jordan, Vilovszki.

Szegedi Volán: BADÓ — LESTI, Noel I., Giricz, Baráth, Csáky, Dobó. Csere: Varga, Várkonyi, Makó, Noel II. Ld.: Zapletán 5, Szőke 4, ill. Lesti 5.

A Volán három válogatott játékosa nélkül volt kénytelen játszani, ami erősen rányomta bélyegét a csapat teljesítményére. Tamás a felnőtt válogatottal Csehszlovákiában, Mocsai és Oláh pedig, a Junior, illetve az ifjúsági válogatottal Jugoszláviában szerepel. Mivel azonos képességű cserejátékosok nem álltak az edző rendelkezésére, az együttes nem tudta azt a játékot produkálni, amit a közönség elvárt volna. A második félidő 9. percében sajnálatos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 24
Magyar Nemzet

Kass János

NYVESPO

1021

Kass János illusztrációja Rónay György Mérleg című verseskötetéhez, amely most jelent meg a Magvető Könyvkiadó gondozásában

Magyar Nemzet

MMEL

1972-ben az egészségügyi törvény (35., 36., 37. §), mely lehetővé tette a tanács egészségügyi osztályának, hogy a környezetét veszélyeztető alkoholistát, *legfeljebb hathónapi tartamra (ez az idő nem volt meghosszabbítható)* gondozáson való részvételre vagy kórházi kezelésre kötelezze. A kórházból való elbocsátását az alkoholista a hat hónap letelte előtt is kérhette. Az elbocsátásról az osztály főorvosa döntött. Ez a módszer azonban nem vezetett — éppen rövid tartama miatt is — eredményre, legalábbis az esetek többségében nem. Keveset is éltek e szűkre szabott lehetőséggel.

Ez év júniusában megjelent egy törvényerejű rendelet (1974. 10. számú tvr.), mely lehetővé teszi, hogy a tanács egészségügyi szakigazgatási szervének kezdeményezésére és az ügyész ezen alapuló indítványára a járásbíróság az alkoholistát *munkaterápiás intézeti gyógykezelésre kötelezze.* (Zárt intézet, munka, elvonókúra.) *Ez az intézkedés — ha az egyszeri, kétszeri, háromszori, eredménytelen volt — többször megismételhető! Egy-egy alkalommal két évig tarthat a beutalás.*

Kiket lehet ide „beutalni"? *„...aki rendszeres és túlzott alkoholfogyasztásából eredő magatartásával családját, kiskorú gyermekének fejlődését, környezetének biztonságát veszélyezteti vagy a közrendet, illetőleg munkahelyén a munkát ismételten súlyosan zavarja"* nem kell, hogy történjék is valami súlyos cselekmény!) Először is maga az alkoholista kérheti, azután a családja (feleség, szülő, hozzátartozó, eltartó vagy eltartott), a ház lakói. Egyszóval mind azok, akiket érint az alkoholista viselkedése. A társadalmi szerven természetesen érteni kell az alkoholista munkahelyének szakszervezeti bizottságát, az ottani Vöröskereszt-szervezetet, ifjúsági szervezetet, és így tovább, de érteni kell a tanácsok gyermekvédelmi felügyelőit is, akik az iskolák jelzéseire tesznek intézkedéseket.

A törvényalkotó megtett mindent, ami tőle tellett. Igen magas szintű jogszabállyal ment elébe a társadalmi összefogásnak, amikor feljogosította a társadalom érintett tagjait, hogy a saját és az alkoholista érdekében lépjenek. De *csak jogszabályokkal* „Miszter Alkohol" uralmát megdönteni nem lehet. Társadalmi összefogásra, a jogszabályok adta lehetőségek kihasználására van szükség. Például arra, hogy az élelmiszerüzletek polcain — a Belkereskedelmi Minisztérium rendelete ellenére — ne az alkohol foglalja el a jelentős részt, hogy zöldségboltok polcai ne a nagyon szép kivitelű szeszes butéliáktól legyenek díszesek, hogy ne legyünk elnézőek a gajdolva baktató részeggel, hogy a családja ellen támadó részeges ellen „nem az én ügyem, mert *amúgy* rendes ember" alapon ne lépjünk fel! ... Soroljam?

Ha a legjobban érdekeltek, mi emberek — nem alkoholisták és alkoholisták egyaránt — nem teszünk semmit, akkor az alkohol továbbra is ölni fog (1971: 48,1 százalék, 1972: 55,7 százalék, 1973: 43,2 százalék).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Délmagyarország (Szeged)

Kass János
1021

KEDD, 1974. AUGUSZTUS 6.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK 1974

XV. Szegedi Nyári Tárlat, a Móra Ferenc Múzeum képtárában, szeptember 16-ig.

Fotóklubok X. Szegedi Szalonja. Fotókiállítás a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 20-ig.

Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám Shakespeare-illusztrációi, kisplasztikák, plakettek, érmek. Kiállítás a Képcsarnok bemutatótermében, augusztus 15-ig.

Szeged környéki népélet, tékák, ládák, szőrhímzések. Néprajzi kiállítás a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 20-ig.

Kokas Ignác festőművész kiállítása a November 7. művelődési központban, szeptember 1-ig.

Mészáros Dezső szobrászművész szabadtéri szoborkiállítása a Móra-parkban, augusztus 20-ig.

Melocco Miklós szobrászművész kiállítása a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 20-ig.

Móra Ferenc-emlékkiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében, augusztus 20-ig.

A tápai gyékényszövés. Kiállítás a tápéi művelődési házban, augusztus 24-ig.

énynyitón

-Budafok 3:0 (2:0)

Nemzetközi versenyek Szegeden

Az elmúlt hét végén háromnapos nemzetközi kézilabdatornát, vasárnap pedig ugyancsak nemzetközi gokartversenyt rendeztek Szegeden. A Kisstadionban jugoszláv és svájci, a Széchenyi téren pedig NDK-beli és olasz kézilabdások, illetve gokartosok vendégszerepeltek. A magyaroknak nem sok babér termett: a Szeged város gokart nagydíját az olasz Gianni Giovanni (első képünk) nyerte, a kézilabdatornán az adai Potisje együttese (második képünk)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 26

Rádió TV Újság

Kass János

1021

A televízió Mesterek és művek sorozatában pénteken 21.50-kor Kass Jánosról lesz szó

(Illusztráció Madách Mózes c. drámájához)

Vasárnap tv1, 15.15

Nincs irgalom
Péntek tv1, 20.00

Vihar Grúziában I.
Szombat tv1, 17.20

Truffaut-filmek
Szombat tv1, 22.15

Ványa bácsi
Vasárnap tv1, 20.10

Julie Andrews műsora
Vasárnap tv1, 21.45

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726
1975 ... 9
Magyar Nemzet

Kass János

NYVESP

1021

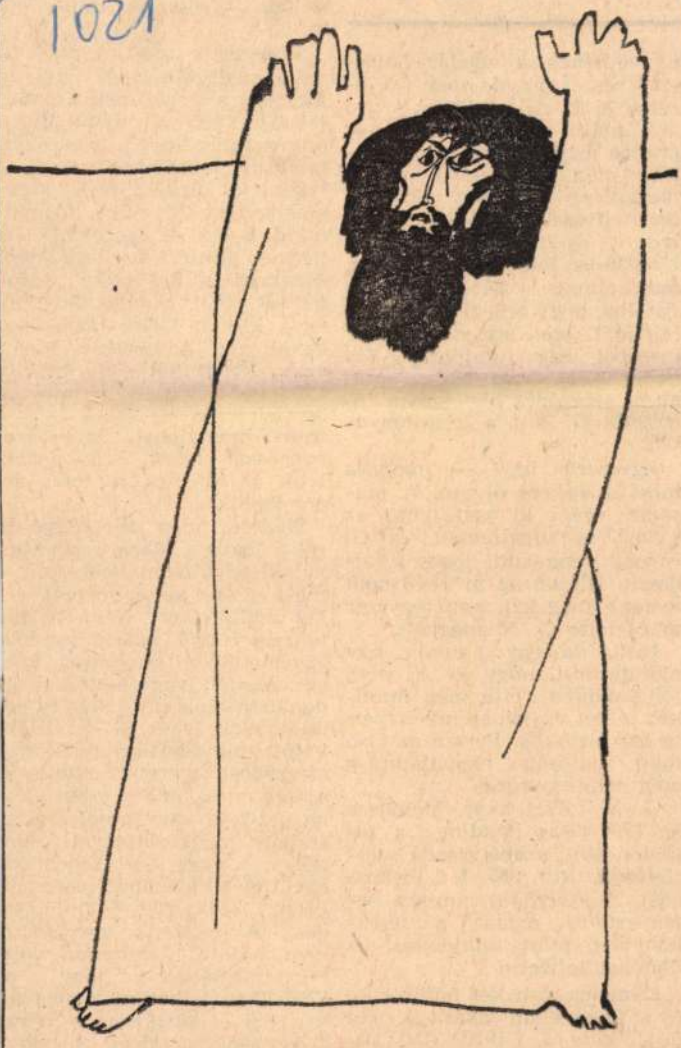

Kass János illusztrációja Rónay György Mérleg címmel megjelent verseskötetéből. A könyvet a Magvető Könyvkiadó adta ki.

MMEL

ügyvédjének a vételár hátralevő részét, azzal, hogy azt fizesse ki L.-né kezéhez.

A másik vevő a két telek árának egy összegbeni lefizetése után, a csalárd módón megszerzett kulcsok birtokában, elfoglalja mindkét ingatlant, és beköltözik az 1766/20-as telken levő házba, majd elmegy a telekkönyvi hivatalba, hogy bejegyeztesse tulajdonát. Igen ám, de ott már szerepel egy tulajdonos, éspedig G. N. Nem tesz semmit, az új szerződés birtokában töröltetik G. N.-t a telekkönyvből.

Egyszerű ügy — mondja most a kedves olvasó. A második vevőt ki kell tenni az 1766/20-as ingatlanból, és G. N.-nek visszaadni jogos tulajdonát. Hiszen az új vevő nem vehette meg azt, amit egyszer már előtte G. N. megvett.

Igen, de egy hatóság úgy nyilatkozott, hogy az új vevő jóhiszeműen vette meg mindkét telket és jóhiszeműen vette azt birtokba. Persze az alsó fokú hatóság megállapítása még nem szentírás.

G. N. telket akar. Megveszi az 1766/20-as ingatlant, a tulajdonostól, szabályszerű szerződéssel (Ptk. 365. § 2. bekezdás). A szerződés alapján bejegyeztette magát a telekkönyvbe, mint tulajdonos, az illetéket lefizette.

L.-nének van két üdülőtelke és a fővárosban lakása is. Két üdülőtelke a 7/1970. (IV. 16.) ÉVM-PM-IM sz. rendelet 2. §-a szerint nem lehet, valamelyiket el kell adnia. De neki egyik sem kell. Jelentkezik G. N.-nél akar lenni. Ki kell csalni G. N.-től a kulcsokat és kész. L.-né nyilvánvalóan — enyhén szólva — rosszhiszeműen járt el.

Vizsgáljuk most a második vevő elképzelését és ügyletét. Megnézi a telket, neki is megtetszik. Hiába mondják a szomszédok, hogy a telek egyik felét már megvette valaki. A telek jó, ára napról napra emelkedik. A vétel előnyös, majd L.-né — ígéretéhez híven — elintézi az első vevőt. Megveszi a két telket, töröltteti G. N.-t a telekkönyvből és a kicsalt kulcs birtokában beköltözik. A törvény szerint nem lehet két üdülőtelkük. Legfeljebb kötelezik, hogy az egyiket adja el. Ezt a határozatot meg lehet fellebbezni panasszal lehet élni, azalatt telik az idő, és a telek ára emelkedik.

Nézzük, mi a véleménye erről a jognak. Megszerezhette-valaki egyáltalán 1970 után — mert az eset akkor történt — két üdülőtelket? Nem. A már idézett 7/1970. számú rendelet egyértelműen kimondja, hogy egy személy vagy család tulajdonában csak egy lakó- és egy üdülőtelek lehet (2. §). Hiába kötött mindkettőre adásvételi szerződést, mert: „Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, ... vagy a szocialista együttélés követelményeibe ütközik." (Ptk. 200. § 2. bekezdés.) A második vevő erről nem tudott? Jóhiszemű volt? Figyelmeztették, hogy az 1766/20-as telket már megvették, ezt észrevehette a telekkönyvben is. Hogy birtokon belül van? „Saját felróhatón magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat" — mondja ki a Polgári [illegible] 1. §-ának 3. be-

Tv, 20.00:

Nincs irgalom

Ez az 1947-ben készült olasz film egy fiatal lány vergődéséről vall. A lány csempészek s más rovott múltúak hálójából a tiszta szerelemhez menekül, s e szerelmet egy becsületes néger katona jelenti számára. Valójában csak jelentené, ha ki tudna kerülni a bűn folyondárjából. Őszinte, realizmusra törő film, az olasz alkotóktól megszokott emberi melegséggel ábrázolja hőseit. Olykor kissé banális epizódokat is tartalmaz a történet, de az emberség, a szépre, a jóra vágyakozás még ezeken a jeleneteken is átsüt, mint felhőn a nap. Aki szereti az izgalmakat, s nem fél, hogy a végén elmarad a happy end, érdemes megnéznie e produkciót. A film Alberto Lattudának, a korai olasz realizmus nagy rendezőjének műve. Érdekessége, hogy Lattuda rendezőasszisztense e filmben is Fellini volt. A főszerepekben Giulietta Masinát, Lulli Folcót, Carla Del Poppiót láthatjuk, akik oly sok nagy sikerű olasz film szereplői voltak később.

A rádió és televízió műsora

KOSSUTH RÁDIÓ

4.25—7.59: Jó reggelt! — Zenés műsor. 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. 8.05: Műsorismertetés. 8.15: Budapest és a vidék kulturális programjából. 8.22: Basszus áriák. 8.50: Vallomás a műfordításról. Látogatás Csalló Jenőnél. 9.10: Nóták. 9.53: Lottósorsolás! Közvetítés a 4. heti sorsolásról. 10.00: Hírek. Időjárásjelentés. 10.05—10.30: Iskolarádió. 10.30: Édes anyanyelvünk. 10.35: A svájci olasz rádió ének- és kamaraegyüttesének Monteverdi-felvételeiből. 11.00: Tolnay László írása. 11.10: Chopin: e-moll zongoraverseny. 11.49: Fenyő István könyvszemléje. 12.00: Déli Krónika. Lottó. 12.20: Játék és muzsika tíz percben. 12.30: Reklám. 12.35: Tánczenei koktél. 13.45: Domány András műsora. 14.00: A Gyermekrádió köszönti a 8 éveseket! 14.25: „Nyitnikék." — Kisiskolások műsora. 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. 15.10: Magyarán szólva... 15.25: Respighi: Római ünnepek — szimfonikus költemény. 15.49: Kóruspódium. 15.59: Hallgatóink figyelmébe! 16.00: A világgazdaság hírei. 16.05: Irószobám. Goda Gábor vallomása. 17.00: Hírek. Időjárásjelentés. 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: A közönség kérdez, a muzsikus válaszol. 17.50: Az Ifjúsági Rádió műsora. 18.10: Peter Pan. Részletek Cahn—Fain filmzenéjéből. 18.19: A Rádiószínház bemutatója. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Esti Krónika. 19.30: Sporthíradó. 19.38: Az MRT szimfonikus zenekarának hangversenye az ifjúságnak. Közben: 20.10: Láttuk, hallottuk — a színházban és a moziban. 21.15: Hírek. 21.18: Rapcsányi László műsora. 21.38: Népdalok. 22.00: Hírek. Sport. Időjárásjelentés. 22.20: A Pro Arte vonósnégyes Haydn-felvételeiből. 22.55: Dezséry László írása. 23.05: Egy éj Velencében. Részletek Johann Strauss operettjéből. 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: A Párizsi Fúvósegyüttes játszik. 0.25: Műsorzárás.

PETŐFI RÁDIÓ

4.25—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. 8.05: Fúvószene táncritmusban. 8.15: Slágermúzeum. 9.00: Hírek. 9.03: A Gyermekrádió műsora. 9.53: Lottósorsolás. Közvetítés a 4. heti sorsolásról. 10.00—12.00: A zene hullámhosszán. 12.00: Az élő népdal. 12.10: Borisz Godunov. Részletek Muszorgszkij operájából. 12.50: Rákos Sándor versei. 12.58: Hanglemez MK. 13.00: Hírek. Időjárásjelentés. 13.03: Kamarazene. 13.40: Virágkedvelők ötperce. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Kettőtől hatig... Jó utat! 14.40: Hírek. Időjárásjelentés. 14.45: A beat kedvelőinek. 15.30: Hírek. 15.33—17.00: Rivaldafényben. Közben: 16.30—16.33: Hírek. 16.33—16.36: Műsorismertetés. 17.00: Ötóral tea. Közben: 17.30—18.00: Hírek. Időjárásjelentés. 18.05: Külpolitikai figyelő. 18.20: Az Ifjúsági Rádió műsora. 19.10: Népi zene. 19.39: Bán Róbert írása. 19.54: Jó estét, gyerekek! 20.00: Esti Krónika, II. kiadás. 20.25: Új könyvek. 20.28: Fél óra sanzon. 20.58: Mit olvashatunk a Béke és Szocializmus c. folyóiratban? 21.08: Csorba Győző versei. 21.13: Tullio Serafin operafelvételeiből. 22.00: Kiss Imre műsora. 23.00: Hírek. Időjárásjelentés. 23.15: Sosztakovics: V. szimfónia. 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: Műsorzárás.

3. MŰSOR

18.00: Hírek. Időjárásjelentés. 18.05: Iskolarádió. 18.25: Hermann Prey Richard Strauss-dalestje a Salzburgi Ünnepi Játékokon. 19.35: Gyulai Gaál János: János vitéz — szvit. 20.04: Új operalemezeinkből. 20.49: Hírek. 20.52: Kamaramuzsika. 21.34: Európai nemzetek zenéje. XVII. rész. 23.00: Hírek. Sport. Időjárásjelentés. 23.20: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

8.05: Iskolatévé. Orosz nyelv (ált. isk. 5. oszt.). Három meg kettő az öt. 9.05: Magyar irodalom (ált. isk. 8. oszt.). József Attila — III. 10.05: Élővilág (ált. isk. 5. oszt.). A házinyúl és a házigalamb. 13.35: Orosz nyelv. 14.30: Magyar irodalom. 15.25: Élővilág. 16.58: Hírek. 17.05: Alpesi Sí Világ Kupa. Női lesiklás. Közvetítés Innsbruckból. 17.55: Ötösikrek. Lengyel rövidfilm. 18.35: Öt perc meteorológia. 18.40: Politikai tanfolyam. Sémák nélkül, II. 19.10: Reklámműsor. 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Nincs irgalom. Magyarul beszélő olasz film. 21.30: 5-tusa. Mibe fogadjunk? 21.50: Mesterek és művek. Látogatás Kass János grafikusművész műtermében. 22.20: Tv-híradó, 3.

2. MŰSOR: 20.00: Képközelben a fúvóshangszerek. 1. A fafúvósok. 20.40: Közgazdászok párbeszéde. Tőkés vállalatbirodalmak. 21.20: Tv-híradó, 2. 21.40: Oly korban éltünk... Tévéfilmsorozat, IV. (befejező) rész. (14 éven felülieknek!)

Ma 21.50-kor a tv-ben:

Mesterek és művek

A mai magyar grafika egyik legérdekesebb és legeredetibb egyéniségéről, Kass Jánosról készült a műsor. A szerkesztőt, *Kernács Gabriellát* kérdeztük.

— A film, amelyet ezúttal nézőinknek bemutatunk, a művész műtermében készült, ahol is barátjával, *Vilt Tiborral* beszélget.

— *Gondolom, személyesen is találkozhatunk a művésszel.*

— Kass János maga is megszólal a műsorban, s bár keveset, *ám annál lényegesebbet mond el alkotói módszereiről.* Elsősorban azonban barátai beszélnek róla és műveiről; adásunk az elmúlt hét év plasztikáival foglalkozik elsősorban.

— *Kass János egyik legismertebb könyvillusztrátorunk.*

— *Móricz Zsigmond, Madách, Balázs Béla* művei kapcsán állapíthatták meg az olvasók, hogy Kass mennyire átértékeli — az eredeti gondolat és dráma megőrzésével — a szóban forgó tárgyat; ennek igazolására elsősorban a művész nemrégiben megjelent *Fejek* című műve szolgálhat, amely grafikáit, plasztikáit, illusztrációit tartalmazza.

A kocsifelfutó bak

— Az őszi BNV-n nagy érdeklődéssel fogadták az au-

ú növények nagyobb területen

téssel növelni is lehet ezt a teljesítményt. Ellenben gondot okoz, hogy kevés a tároló.

Az új raktárak építését az ipar kooperációs megállapodásokkal támogatja,

ilyen célra 1975-ben 28—30 millió forintot költenek a gyárak.

A hazai mezőgépipar új gépek gyártásával segíti a gazdaságokat. Egyebek között a nagy teljesítményű külföldi kombájnokra szerelhető adaptert készítenek sorozatban, ezzel a betakarítási munkákat gépesíthetik. A talajelőkészítésnél és a vetésnél is korszerű gépeket alkalmazhatnak a termelők, akik az eddiginél nagyobb mennyiségű műtrágyával és növényvédő szerrel is biztosíthatják a magas hozamokat.

A tervek szerint tovább növelik a szója termőterületét is.

Ez a növény 1974-ben 1400 vagonnyi termést adott, és termesztése gazdaságosnak bizonyult.

Az állattenyésztők elégedettek a szója fehérjetartalmával; a fontos takarmány proteintartalma országosan eléri az 50 százalékot, ami jó eredménynek számít.

A most megkötött szerződés ezt a kezdeményezést fejleszti tovább: *a nyomda egy IMB Executive szedő-írógépet bocsátott a gimnázium rendelkezésére.* Megállapodás született abban is, hogy a *nyomda*

nyomda KISZ-szervezete kö-
zös rendezvények szer
lebonyolítását vállalta.
állapodtak abban is, l
gimnázium diákjai k
műsorokkal teszik ünn
sebbé a nyomdában r
különböző ünnepségek

A környezetvédelem haszná

Gárdos Katalin felvétele

Bagon, a monori MEZŐGÉP aszódi gyáregységében öt esztendővel ezelőtt kezdték gyártani a hulladékégető kemencéket. A *környezetvédelem fontossága* indokolta akkor egy olyan berendezés konstruálását, amely alkalmas mindenféle hulladék fertőzésmentes megsemmisítésére. Kezdetben *kísérleti jelleggel* készültek ezek a kemencék, az idén viszont már 50—60 ilyen gáz-, illetve olajégős berendezést gyártanak mezőgazdasági üzemek, egészségügyi intézmények, állattenyésztő telepek, vágóhidak megrendelésére. Képünk a *végszereldében* készült.

rek, az értelmiség

...ak is, és a politikai célok is az egyes konkrét társadalmi területeken a szakirányú döntésekben realizálódnak. Minél erősebb a munkásosztály és az értelmiség szövetsége — mutattak rá a felszólalók, s több helyütt ezt példával is alátámasztották —, annál jobban kibontakozhat az értlemiség szaktevékenysége és annál jobban szolgálja a politikai követelményeket, amelyeknek a kölcsönhatásban elsődleges, meghatározó a szerepük.

KIFEJEZÉSRE JUT a munkásosztály és az értelmiség szövetsége az értelmiség *társadalmi megbecsülésében*, és az értelmiség politikai elkötelezettségében, a munkásosztály állama, a a szocialista társadalmi rendszer iránt. A *politikai elkötelezettség* az értelmiség egyre szélesebb rétegeiben párosul a munkásosztály világnézetének, ideológiájának elfogadásával. Több tízezrüknél megnyilvánul a párthoz szervezetileg való csatlakozásukban is. Marxista —leninista műveltségük, kommunista párttagságuk *meg-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JAN 24
Pestmegyei Hírlap

1975 JAN

Napjaink

Kass János

1021

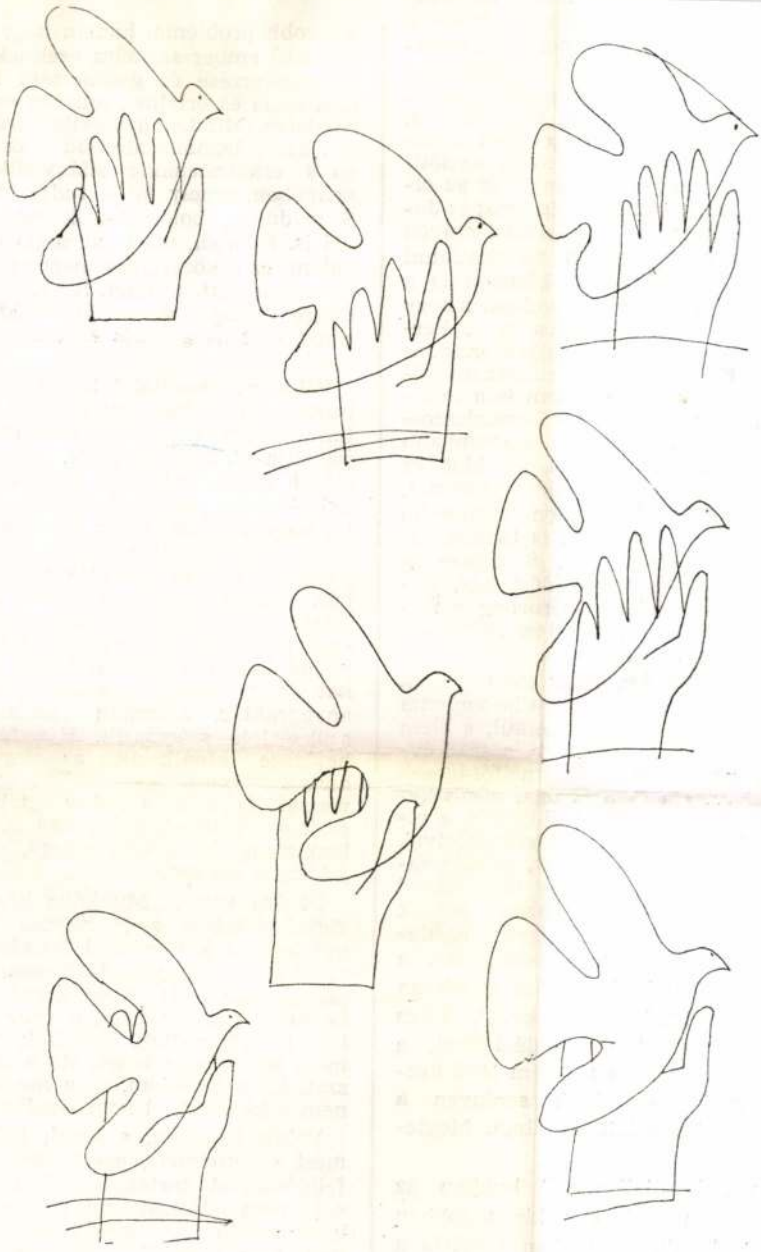

VÁZLATOK

KASS JÁNOS TOLLRAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

... számadatai vilánnak fel előttem... Számok arról, hogy nem megfelelő a munkás és paraszt szülők gyermekeinek számaránya az egyetemeken, s hogy csökkenőben van épp e rétegek körében a továbbtanulási kedv... Hogy olvasómozgalmak, könyvakciók, író—olvasó találkozók ellenére a gyári munkásság körében a másfél évtizeddel ezelőtti állapothoz képest alig nőtt valamicskét az olvasási igény; az ízlésnormát pedig most is Jókai- és Verne-, Dumas- és Szilvási-művek fémjelzik... Hogy lényegében változatlanul magas a 30 évnél fiatalabbak körében is a nyolc általánost nem végzettek száma, s hogy újratermelődik az analfabétizmus is... Persze, nyugtatom magam (nyugtatjuk magunkat), a számokat, a statisztikát számtalan körülmény motiválja; s már sorolom is a munkaerő-vándorlást, a faluról jövő munkaerőutánpótlás műveltségi szintjének alacsonyabb voltát, az ingázást, ami elveszi az időt és erőt a művelődéstől, a „kétlaki" életformát, ami kiöl az emberből minden nemesebb igényt, s előbb-utóbb fizikailag is tönkresilányítja a kétfelé „gürizőket"... S persze, a gyár sem népiskola és művelődési ház, hanem munkahely, s feladata elsősorban a termelés, a termelőmunka közvetlen feltételeinek megteremtése...

És azt is megtehetném, hogy nem veszek róluk tudomást, elmegyek mellettük naponta az utcán szó nélkül, köszönés nélkül, s élem a magam életét. Ahogy ezt ötven, s száz évvel ezelőtt tették tekintetesék, méltóságosék és kegyelmesék... Ha nem is úgy, gőgös-kevélyen fitogtatva az élősdiség előjogait, s címeit; ha nem is csendőrök-rendőrök ökleivel, fegyvereivel erősítve a tekintélyt, a bátorságot; ha e méltánytalanul jutó előjogokkal nyíltan visszaélve, másokon tiporva, mások erejét, munkáját kiuzsorázva híznék, gazdagodnék. Hanem csak szerényen-óvatosan, a közösség iránti lojalitás látszatára gondosan ügyelve afféle szellemi „maszekként", ügyes vállalkozásokkal, szolíd manipulációkkal, a büntetőjogi határokat soha túl nem lépő kezdeményezőkedvvel tollasodnék serényen a magam kis egyéni szocializmusában. Megtehetném?

Hány ilyen „kisvállalkozóra" bukkan az ember naponta, ha csak egy kicsit jobban figyel, mit mondanak, ha jobban kinyitja a szemét! S nem a telekvásárlás, a villaépítés, a milliós OTP-betét, az egy vagy több autó a nagy
mész
a m
düli
rend
sék
gá s
szemében, amely látja, tudja kettős életüket. S példájuk, boldogulásuk ugyanakkor rombol is. Rombol, mert azt sugallja: ez a társadalom, ez a közerkölcs megtűri, megengedi az ilyesfajta kettős életet. S vagy a példa követésére serkent, vagy kiábrándultságot, közönyt vált ki a közös érdekek, a közös célok iránt.

Példákat mondjak? Z. mérnök, harmincon innen, aki nyíltan hangoztatja, hogy ő azért tanult, hogy a tudását, végzettségét eladja, s jól adja el. Mindegy, hol, kinek, az a fontos minél többet adjanak érte. D. orvoskutató, aki — talán csak félig-komolyan — elmondta, hogy elfogadott egy kétéves angol ösztöndíjat, hogy kocsit vehessen odakint. T. közgazdászt, aki kalóriaérték szerint kiméri otthon a napi kosztot, s többet semmiből egy falatot sem enged enni gyerekeinek sem, mert csak így tudja két éven belül felépíteni a tapolcai telken a hétvégi házat. Soroljam azokat mind-mind, akiknek a munkahely anyagraktár, ahonnan „fusizásaik" anyagszükséglete származik. Hányféle módja, lehetősége kínálkozik az ügyeskedéseknek, anyagi előnyök szerzésének, apróbb-nagyobb visszaéléseknek, s hány „tolvajt" szülnek ezek az alkalmak a jövőben is, ha a társadalom nem figyel oda eléggé, nem nyitja ki jobban a szemét.

Öt óra van... Munkába hív, az indulásra figyelmeztet a gyár hajnali kürtszava. Az autóbuszok a távolabbi községekből már elindultak a bejárókkal. A vonaton jövőkre a pályaudvar előtt felsorakozott buszok várakoznak. S a városban, a gyár környékén lakók is fölébredtek, fölkeltek már. Indulnak, mert késni nem lehet. Ez a diósgyőri kohászat. Ez a fegyelem, ez a munka, amely meg nem zökkenhet, el nem akadhat.

Velük kezdtem, s azzal, hogy gondolataimért s tetteimért, azért amit írok, nekik is felelősséggel tartozom. Kiállnom értük ma már nem bátorság, mint József Attiláé, hanem öncélú póz, önmutogatás; bújnom sem kell, hisz nem üldözöttek, elnyomottak, kizsákmányoltak ők itt, hanem tulajdonosok e gyárban, s azok az egész hazában, az eszme

1021

TV-FIGYELŐ

Művek és mesterek. *Kass János* sokoldalú alkotóművész, a grafika számos ágát, műfaját, változatát műveli. Nevét nemcsak a tárlatlátogatók ismerik jól, munkájával a könyv barátai is lépten-nyomon találkoznak: Kass egyik legismertebb illusztrátorunk. Legújabban plasztikával foglalkozik: Fejek című sorozata, amellyel először kiállításon lépett közönség elé, majd újabban könyvben is megjelentette, mindenfelé, a szakma és a közönség körében is nagy érdeklődést, izgalmat keltett.

A művészetbarátok, érdeklődők nagyjában-egészében ennyit már a tv-műsor előtt is tudtak. Milyen újat, milyen többletet adott ehhez a *B. Farkas Tamás* rendezte péntek esti műsor, amely egyébként egy új képzőművészeti sorozat kezdete is volt. Elsősorban a művész új vállalkozása, a Fejek értelmezése — magyarázata szempontjából bizonyult fontosnak ez a műsor. A megszólaló — nyilatkozó két költő *Somlyó György* és *Juhász Ferenc*, de mindenekelőtt a szobrászkolléga, *Vilt Tibor* főképpen ehhez járult hozzá közreműködésével és maga a művész is ezekről az alkotásokról beszélt a legtöbbet. Aki látta — végignézte a műsort, már tudja, hogy műanyagból öntött arcok-koponyák nem valami extrém ötlet szülöttei, hanem mondanivalót hordozó valódi műalkotások.

Tartalmas adással nyitott tehát péntek este az új képzőművészeti sorozat. Ilyen hangsúlyos kezdet után érdeklődéssel várjuk újabb jelentkezését. De — mint a hasonló műsorok máskor — ez is felidézte egyik régi, e hasábokon már többször leírt-elmondott gondunkat.

Írók és irodalom. Természetesen most is a mai magyar irodalomról van szó. Ahhoz képest ugyanis — mint itt már egy néhányszor megállapítottuk — ahogyan a tv, a többi művészeti ággal, elsősorban mindenekelőtt a képzőművészettel foglalkozik, mennyiségben és minőségben is messze elmarad a mai magyar irodalom.

Hányszor írtuk már ezt, maga az ügy azonban sajnos, egy lépéssel sem jutott előbbre; állhatatosan és konokul kell tehát továbbra is mondandónkat ismételni. Beszélnünk kell arról is, például, hogy a tv-nek a mai magyar irodalommal foglalkozó műsorai — mert azért vannak ilyenek — csekély mennyiségükön kívül azért is olyan nyugtalanítóan szegényesek, mert a művek és az alkotók bemutatásában, pontosabban összekapcsolásában a televízió képtelen megteremteni azt az egységet és harmóniát, mint amivel például a pénteki *Kass János* műsorban is találkoztunk. Ha mai magyar irodalmi mű kerül képernyőre, s ha utána bemutatják az írót, az adás e két része közötti színvonalban, igényességben legtöbbször óriási szakadékok tátonganak. A mű feldolgozásához képest az alkotó megismertetése felületes és kezdetleges, erőben és mélységben meg sem közelíti azokat a plasztikus portrékat, amelyeket például a képzőművészekről rajzol a televízió.

Hát ezen kellene végre változtatni. Ezeket a szakadékokat kellene valahogy kitölteni-megszüntetni.

Ü. L.

Apropó nélkül. Nyugalmunk érdekében — a meglehetősen ötlettelen, szürke címmel bocsátotta útjára csütörtökön a televízió új negyedévenként jelentkező ismeretterjesztő műsorát. Az adás nem is titkolt célja a *legalapvetőbb polgári védelmi tudnivalók, a rendkívüli helyzetben mindenki számára létfontosságú magatartási szabályok megismertetése.* Bár e témák napjainkban — a nemzetközi enyhülés korában — éppen nincs *különös* apropója — katasztrófahelyzet lehetőségével azonban szembe kell néznünk. Mint ahogy az első félórás adásban is utaltak rá, a korszerű fegyverek elleni védekezéssel kapcsolatban indokolatlanul sok *téves nézet, hiedelem* él az emberekben. Az atombombát ma is körüllengő már-már misztikus fátyol fellebbentésére, a valóság *tudományos alapjainak* megvilágítására vállalkozott a műsor, tegyük hozzá, sikerrel, a tv más népszerű ismeretterjesztő műsorainak nyomdokán haladva. A riporter, *Vértesy Sándor* közvetítésével, még a szokatlan, nem egyszer hátborzongató tényeket is sikerült tárgyilagossá tenni: *nem riasztottak, inkább elgondolkodtattak.* Ez pedig az ilyen kényes témában nem is lebecsülendő eredmény.

M. J.

Pestmegyei Hirlap
1975 JAN 2 6
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

nemcsak a munkatársat, hanem az *embert* is megismerték egymásban és a megye vezető tanácsi szakembereiben. *Ha több eredménye, mint ez, nem lett volna ennek a három napnak, már ezért is megérte volna,* mondták. De több, jóval több eredménye volt. A három nap tapasztalatait a megyei pártbizottság a megyei tanács vezetőivel összegezi, elemzi. *Folytatódni, kamatozni fog* ez a három nap — a megye életében és érdekében.

Deregán Gábor

...dott *szociali*... *lomra*, a pár... sára, hazánk... nak 30. évf... hirdetett *mu*... parasztságról... ezelőtt még a... lemzője rag... gántulajdonh... höz, ma azt... jesen megalap... lektív gazdasá... értelmiségről, ... a legjelentősebb számú réteg hazánkban, ez a kép: a szocializmus meggyőződéses hívei.

Különösen öröm számunk-

...ljak, sot új-... jaelesszék ... né-... pi-... e-... nk ... a" ... t-... van

...lönösen nagy gondunk az ideológiai munkában, hogy *a gyakorlati tapasztalatok elméleti általánosítása* gyakran még mindig sokat késik és az ideológiai kutatások tudományos értéke sok esetben alatta marad a követelményeknek. Egyesek a tudományos kutatás címén polgári, kispolgári ekletikus nézeteket terjesztenek. A propagandamunka jelentős javulása ellenére sem tudta elérni, hogy gyorsabb ütemben növekedjék a szocialista ideológiával felvértezett, a szocializmus teljes felépítésén, a párt tudatosságának színvonalán dolgozók tábora. Ezekből az következik — mu-

Vezetőképzőn

Egyhónapos úttörővezető-képző tanfolyam nyílt a csillebérci úttörőtáborban. A résztvevők — számos Pest megyei is — megismerik a párthatározatokból, az oktatási és ifjúsági törvényből adódó feladatokat, az úttörőév programját, a szervezés, vezetés gyakorlatát. Részt vesznek őrsi portyákon (a képen), akadályversenyeken és játékokon.

Előtérben

JAVÍTJÁK A KÓRHÁZI

Egészségügyi ellátás fejlesz... tésében kiemelkedő évne... ígérkezik az idei. A betegel... látás színvonalának emelés... érdekében az idén 2500 ú... gyógyintézeti ágyat kell felál... lítani.

— A gyógyintézeti ágya... számának ilyen jelentős növe... lésére eddig még egyetlen év... ben sem volt példa — mo... dotta ezzel kapcsolatban *d... Tarits Zoltán*, az Egészsé... ügyi Minisztérium főos... tályvezetője.

Az idén a nagy befektet... sel járó beruházások hely... elsősorban a kevésbé költs...

Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1975 AUG 17

Kass János

1021

Kass János rajza

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21

fog díjakkal h

— Mit lehe

— Jó lenne,
rek felfigyeln
lyik gyár az,
díjat kapják –
Lenfonó és S
lat, vagy a t
díjat kapott
gyár. Ugyancsak
kapott a Kőbányai Textilművek. A kiemelt első díjat az ő tervezőjük vitte el. Felfigyelhetnének arra is, melyik gyár az, amelynek tervezői gyengén szerepeltek a kiállításon. S miért? A bátrabb kísérletezés, a nagyvob tervezői szabadság talán ott is jobb eredményt szülne.

A miniszter véleménye

A kiemelt első díjat először adták ki az idén. 1973-ban kapott diplomát *Droppa* Judit az Iparművészeti Főiskolán. Textiljét körkötőgépen szőtték, s valóságos lyukkártyaprogramot készített a gép számára úgy, hogy egy-egy minta változtatásával 25-féle va-

lenne belőle?" „Haszon? Kinyitná kissé az emberek szemét. Nem ártana, ha némelyeknek valódi arccal kellene mutatkozni. Ha cselekedeteik lelepleződnének. Hogyan kapaszkodott föl tanitványai vállán a sarlatán. Ki az, aki szájtépéssel pótolja a tetteket. Mi az a csodaszer, amellyel kis fizetésből is öröklakást, kocsit, telket lehet szerezni." „Nem kell ehhez a sánta ördög varázslata. Emberi módszerek is elegendőek. Például a nyílt szó."

Az öreg nem válaszol mindjárt. Becsukja a könyvet is, nézi a fűben hempergő gyerekeket. „Látja, nekik jó." „Miért?" „Nem az életük alkonyán fedezik fel a szépséget, beleszületnek." Hogy érti ezt?"

Kass János

1975 SEP 1

1027

Kass János grafikája

Egészségügyi Dolgozó
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

HUNYT DR. INDI OTT

lgozók Szakszervezetének elsága, a Szakszervezetek Buweis Orvostudományi Egyegrendüléssel tudatja, hogy rában tragikus körülmények egyetemi tanársegéd, a szakának tiszta.

zető testületének munkájában.

Egyetemi tanulmányait népköztársasági ösztöndíjjal végezte, tehetsége, érdeklődése már orvostanhallgató korában az oktatáshoz, a tudományos kutatáshoz vonzotta. Amikor *summa cum laude* befejezte tanulmányait, a Kóréletani Intézetben lett gyakornok, majd tanársegéd. Kutatónak is ígéretes tehetség volt.

Az ifjúsági mozgalom nevelte politikai vezetővé, éveken át tisztségviselője volt a KISZ-nek, kiemelkedő társadalmi munkájáért egyike lett a Jáhn Ferenc-emlékérmeseknek. A fiatalok becsülték és szerették tudásáért, odaadásáért, közvetlenségéért. Ezek a tulajdonságok tették alkalmassá a szakszervezeti vezető tisztségre is.

Fáradságot nem kímélve igyekezett megismerni a szakszervezeti munkát, áttekinteni a főváros egészségügyi ellátásának és dolgozóinak helyzetét. Kérdései, javaslatai mindig a lé-

ny
az
sza
Ide
szat
sablonosság, bátorította az önálló gondolatot és cselekedetet. Szerény, halk stílusában vitatkozott, de mondanivalójából kitűnt a következetesség, a tudatos, igazságos megoldást követelő állásfoglalás, meggyőződés.

A halál, az elmúlás üressé, kifosztottá tesz. Megszokni nem lehet, csak tudomásul venni a megváltoztathatatlant, de nem felejtjük el azokat, akik a közösséget szolgálták, javáért éltek, dolgoztak.

Emlékét a kegyelet őrzi!

ZUSI KÜLDÖTTEK GONDOLATAIBÓL

szót kapnék

anácsadásra. Ez okozta a édőnői látogatások látványos emelkedését.

De félek a statisztikától ársadalmi vonatkozásban is. zükségesek lehetnek, mint ányelvek, de ne váljunk oha rabjaikká. Helytelenek tartom a fellelhető gyakorlatot, ha egy munkabizottság vagy vezetőség összeételét előbb statisztikai zempontból kidolgozzák, ajd ennek megfelelően vaósítják meg. Vigyázzunk arra, hogy a közös munkánkól ne essen ki egyetlen hozáértő, tettrekész ember sem!

Az egészségügy integrációában — bár először találoznak a betegekkel — az tolsó láncszemek a falusi gészségügyi dolgozók lesznek. A tanácstörvény óta az rvosi rendelők felszereltését meghatározzák emberi

A csecsemőgondozónő

A szakközépiskola elvégzése után Miskolc módszertani bölcsődéjében helyezkedtem el csecsemőgondozónőként. Akkor még nem volt KISZ-alapszervezet, s létrehozása nehézségekbe ütközött a terület széttagoltsága miatt. Alapszervünk létrejötte után elsődleges feladatunk volt a KISZ-csoportok kialakítása, ezen belül a vezetőségi és csoportmunka centralizálása.

Városunk erőteljesen fejlődik, lakótelepek épülnek, több a bölcsőde is. Működtetésükhöz sok fiatal gondozónőre van szükség. Városunkból aránylag kevesebben

Tanulhatnak-e tovább, szerezhetnek-e magasabb képesítést a gondozónők? A főiskolai jellegű továbbképzés adhatna erre lehetőséget.

Jakab Mária
csecsemő-gondozónő
Miskolc

A megyei titkár

Ha szót kapnék a kongresszuson, ezeket mondanám el:

Megyénkben a szakszervezeti választásokon örömmel tapasztaltuk, hogy tisztségviselőink reálisan adtak számot a munkáról és tárták fel a nehezítő körülményeket. Tagságunk igényesen, felelősséggel mondott véleményt a vezető testületek munkájáról, elismerően és megelégedéssel szólt az élet- és munkakörülmények javításáról. Az 1971. évi bérrendezésről, a gyógyszertári dolgozók központi bérpreferenciájáról, a munkaidő-csök-

Kass János, grafika

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT

Ma: sátorban a Szőlőevő

Haza akarja ön vinni *Egry József* Aranykapu című festményét, az eredetivel megközelítően azonos méretben? Esetleg *Szinyei* Majálisát? *Munkácsy* Rózsehordónőjét, vagy *Derkovits* Szőlőevő című festményét? A kérdés eddig illuzórikus volt, hiszen, ha valaki akarta volna — aminthogy a múzeumok előcsarnokában árusító reprodukciós kioszkok dolgozói a megmondhatói, hányan akarták —, akkor sem tehette volna meg. Ezek a reprodukciók ugyanis, ha egyáltalán léteztek, többnyire csak igen kis méretben.

A *Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata* most a fentiek mellett *M. S.* mester Kálváriájának egy részletét, *Markó Károly, Székely Bertalan, Mészöly Géza, Paál László, Mednyánszky László, Csontváry Kosztka Tivadar* — öt művel is szerepel a listán —, *Rippl-Rónai, Bernáth Aurél* képeit, illetve *Kass János* kompozícióját, összesen húsz művet jelentetett meg kitűnő papíron, általában 60x80-as plakátméretben. A művészposztereknek nevezett reprodukciókat a múzeumokon kívül, nagyobb papírboltokban is árusítják majd, és természetesen az iskolák is vásárolhatnak belőlük.

Ma, a képzőművészeti világhét megnyitása alkalmából a Váci utcában, sátorban is árulják a posztereket. Ezenkívül *Csepelen és a Csiliben*, — a pesterzsébeti művelődési házban — alkalmi elárusítóhelyet rendeztek be.

sátorban a Szőlőevő 2.

MAP; Bp. 1975. szept. 20.

Megvitatták a szocialista országok és a nyugati országok kereskedelmi-gazdasági kapcsolatai fejlesztésével összefüggő időszerű kérdéseket.

HÁROMNAPOS KO

Gazdasági s
— vállalati

Aktuális és fontos témát tárgyal a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság és a Magyar Közgazdasági Társaság jövő héten kezdődő háromnapos konferenciája. Az elhangzó előadásokon a *gazdasági szabályozás, illetve a vállalati tervezés kérdéseivel foglalkoznak.* Szó lesz az árszabályozás-

Kass János, grafikus

□ KASS JÁNOS grafikusművész tizenöt, Az ember tragédiájához készült rézkarcát tartalmazza a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalatának legújabb minikönyve. A kis kötet a magyaron kívül angol, német és orosz nyelvre fordított részleteket is közread Madách drámájából.

—:□ Kass János .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 31.

Kass János, grafikus

— Most jelent meg: [redacted]: [redacted] (Szépirodalmi). — Szabó Lőrinc: Hörpentő. Lapozókönyv Kass János rajzaival — [redacted]: [redacted] — Végh György: A Nyugalmazott Elefánt Úr Birodalma. Mesék, versek, kitalálós játékok, Réber László illusztrációival. — Varga Katalin: Mosó Masa mosodája. Mesék, versek, F. Győrffy Anna illusztrációival (Móra).

— : Most jelent meg

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 1.

Kass János, grafikus

KASS JÁNOS GRAFIKUSMŰVÉSZNEK Madách: Az ember tragédiája ihlette rajzait miniatűr kiadványban jelentette meg a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. Az ízléses kis kötet a műből vett négynyelvű idézetekkel látott napvilágot.

— : Hz —

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. okt. 28.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975
Magyar Nemzet
Kass János

1021

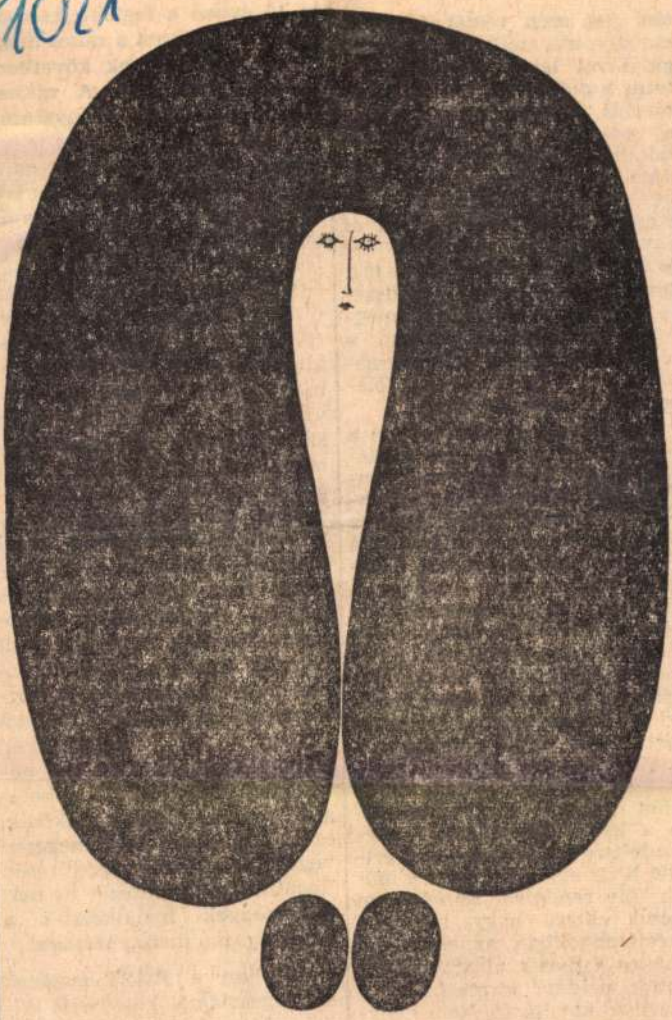

Kass János egy rajza — Fejek című albumából, amely a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának gondozásában jelent meg a napokban

tási jog ezen részét szabályozás módszeré gálatával lehet megh tetni a polgári jogtól. tárolás abban van, h a polgári jogi sza mindig az áruforma tükröződése — és ennek következtében a polgári jogviszonyban szereplő felek egyenjogúak és egymás mellé rendeltek —, addig az államigazgatási jogi szabályozás alapvető módszere nem az áruformának megfelelő szabályozás, hanem a hatalmi-igazgatási jellegű szabályozás; a felek alá- és fölérendeltségének módszere.

A polgári jogviszonyokban a felek egyenjogúak és mellérendeltségi viszonyban vannak. Mit jelent ez? Az egyenjogúság annyit jelent, hogy a felek egyike sincs feljogosítva — bármilyen szerződési feltételek mellett sem —, hogy a másikat saját személyében kényszerítse valaminek megtételére vagy eltűrésére, nincs joga önhatalmúlag, a saját eszközeivel kényszeríteni a másik felet a kötelezettsége teljesítésére. Ehhez mindig állami eszközöket köteles igénybe venni, de még a hatóság is csak akkor élhet ezzel, a megvizsgálta a kérés jogosságát. Mellérendeltség alatt pedig azt értjük, hogy egyik fél sincs a másik fölé rendelve. Ennek nem mond ellent, hogy bizonyos jogviszonyokban az egyik fél köteles a másik utasítását követni; például a megbízott a megbízó utasítását. Nem kényszerítheti ki az utasítás végrehajtását akkor sem, ha a kötelezett nem „teljesít". Ennek más elintézési formája van, és más következményei — kártérítés stb. — lehetnek.

Pár szóval a családi jogról.

a Szovjetunióban (100 ezer lakosra számítva kevesebb mint 130 haláleset) sokkal alacsonyabb, mint más fejlett országokban, például Ausztriában (262), Belgiumban (239), az NSZK-ban (230), Angliában (228), az Egyesült Államokban (157). Bár a rákbetegség leküzdését csak az orvostudomány jövőbeli eredményeitől várhatjuk, az újabban elért sikerek mégis bizonyos optimizmusra jogosítanak. Húsz évvel ezelőtt az akut leukémiában szenvedő gyermek általában 2—3 hónapon belül meghalt. Ma ezeket a gyermekeket meg lehet menteni. A legjobb eredményeket kemoterápiával érik el. A gyógyult betegek száma a Szovjetunióban már igen jelentős és folytonosan növekszik: 1967-től 1973-ig 39 százalékkal, (1 017 348-ról 1 410 664-re) növekedett. Jelenleg 277 onkológiai rendelőintézet működik, ezek állandóan és tömegesen végzik a lakosság rákszűrését. Tucatnyi kutatóintézet és más intézmények foglalkoznak a betegség tanulmányozásával.

1973-ban a KGST-országok és Jugoszlávia képviselői kidolgozták a rákkutatás közös problémáját.

Minden jel arra mutat, hogy még a 2000. év előtt véglegesen legyőzzük a rákot.

Kass János grafikus

1021

TV-FIGYELŐ

Akik azért vannak. Szép, tartalmas és érdekes beszélgetést hallottunk szerdán este *Hercegh Jánossal*, az egyik legismertebb, legtekintélyesebb jugoszláviai magyar íróval. A Zomboron élő író erőteljes és szemléletes képet rajzolt a nézők elé a jugoszláviai magyar irodalom helyzetéről. Irodalomtörténeti értékei is voltak e fontos beszélgetésnek; gondoljunk csak a hajdani indulásról közölt tényekre, adatokra.

Ezek után biztosan ünneprontásnak látszik mondani, de mégis mondom, mert ez nagyon fontos, fontosabb mint a tévé gondolja: *vannak magyarországi magyar írók is.* Nemrég láttunk egy szintén nagyon szép filmet: a Csehszlovákiában élő magyar írók munkásságát ismertette. Nyugodtan kérdezhetem hát: mikor kerít végre sort a televízió mai irodalmunkkal való foglalkozásra? Körül lehetne már itthon is nézni. Mai írólnkkal is törődjön legalább annyit a tévé. Úgy értem, velük is legalább ilyen igényű, ilyen színvonalú riportokat, műsorokat csináljon.

S mindezt annak ellenére is merem mondani, hogy még aznap este, néhány órával a remekbesikerült Hercegh-riport után láttuk a *Nyitott könyv* legújabb adását is.

A gesztus és a lényeg.

Azért nem tekinthetjük kivételnek a *Boldizsár Iván* új kötetét bemutató *Nyitott könyv* műsort, mert — szempontunkból a novellák utáni beszélgetés érdekes most — ugyanabban a betegségben szenvedett, mint a korábbiak. Ez a beszélgetés sem tudott szabadulni a *felületesség* és az ebből következő *érdektelenség* bűnétől. Pedig a tévé — s ezt nincs okunk tagadni — ezúttal tényleg igyekezett. Kérdezőriporternek *Faragó Vilmost*, egyik legmarkánsabb kritikusunkat fogadta fel. Az úgy mégsem jutott egy lépéssel sem előbbre. A novellák ügyesen, rutinosan képernyőre fogalmazott adaptációja után ismét olyan jelentéktelennek ható beszélgetés következett, mint eddig bármikor.

Miért? Nyilván azért, mert a tévé nem igyekezett eléggé. Valami nagyon fontosat sajnált ettől a műsortól: *az időt.* S ez nagy baj, mert néhány perc alatt képtelenség érdemben szólni írókról, irodalomról.

Ez így nem több udvarias gesztusnál. Pedig — nyilván — lényegi dolgokra lenne szükség.

Miért érdekes a külpolitika?

Tényleg, miért érdekes? Miért kérdeznek mindig anynyit a nézők-hallgatók a televízió *Fórumának* válaszadó újságíróitól? Mint most szerdán is. Van valami lényeges közünk ahhoz, ami a világ más tájain történik? Figyelnünk kell rá?

Igen, *figyelnünk kell.* A világ — mindennapi tanúi és egy kicsit résztvevői is vagyunk — összezsugorodott. A valaha beláthatatlan földnek ma már szinte minden pontja órák alatt elérhető. S nem is nagyon tudjuk még felfogni, mi mindent jelent, milyen következményekkel jár mindez. Van például manapság valami értelme az ilyen megkülönböztetéseknek, mint külpolitika, belpolitika? Ki tudja megmagyarázni például, miért külpolitika az, ha valahol a világ számomra ismeretlen, soha nem látott tájain felemelik az olaj árát, és én emiatt összeveszek a feleségemmel, hogy adjuk el az autót, mert az hétforintos benzint eszik.

Gyanítom, a klasszikus megkülönböztetés csak a mi nehezen mozgó agyunk számára létezik már. A valóságban nincs bel- és külpolitika. Csak *politika* van.

Kicsi a világ. Talán már szűk is egy kicsit számunkra. Már ostromoljuk a világűr határait. Hogy ez nem azt jelenti? Az ember nem vágyik el a földről?

Hajdan néhány fiatalember kikötött Amerika partjainál. Amikor elindultak, mindenki képtelenségnek tartotta vállalkozásukat, senki sem hitte, hogy egyszer majd földet érnek. Nem sokkal utánuk azonban népvándorlás indult. Az emberek elözönlötték Amerika földjét. Ki tudja megmondani, elindulunk-e majd egyszer az űrhajók után?

S azt ki tudja megmondani, hogy az a régi ügy Kolombus Kristóffal annak idején belpolitika, vagy külpolitika volt?

Ökrös László

TELEVÍZIÓ

Don Juan, avagy a geometria szerelme

Komédia két részben. A Vígszínház előadása, felvételről. Don Juan, a spanyol mondai alak számos irodalmi és zenei mű hőse, a köztudatban mint ellenállhatatlan nőcsábító, felelőtlen élvhajhász és párbajhős él. Max Frisch drámájában Juan menekül a nőktől, a szerelemtől, életének igazi értelme a geometria, s hogy ezzel foglalkozhassék, megrendezi saját pokolraszállását, de a szerelemre éhes nők lelepleznek, így nem marad más választása, mint vagy kolostorban, vagy házasságban élni.

Adás: szerda, január 22., 1. műsor: 20.20.

TELEVÍZIÓ

Ványa bácsi

Szovjet film. Szerebrjakov, a művészettörténet nyugdíjas egyetemi tanára visszavonult második feleségével, a szép, fiatal Jelenával, családi birtokára. Ott élt lánya, Szonya, első feleségének anyja, és bátyja, Ványa bácsi, a munkás hétköznapok egyformaságában, s a birtok az alázatosan tisztelt, nagyra becsült tudósnak jövedelmezett. Most azonban kiderül, milyen ember is Szerebrjakov, akiért egész életüket feláldozták . . .

Adás: vasárnap, január 26., 20.10.

TELEVÍZIÓ

Hol vagytok, ti régi játszótársak?

Dokumentumfilm-sorozat, III. rész. A főnök. A film Maiczen Józseffel, a Kohászati Művek szerszámüzemének főnökével ismertet meg. A tősgyökeres tarjánlak egyike inaséveit is az öreg gyárban töltötte. Ott volt lakatos, művezető, üzemfőnök. Lehet-e próféta a saját hazájában? Erre a kérdésre is választ kapunk.

Adás: kedd, január 21., 1. műsor: 18.15.

RÁDIÓ

Sajtókonferencia

László Andor vezérigazgatóval az élén legfőbb pénzintézetünk teljes vezérkara vállalkozott arra, hogy mindazon újságírói és hallgatói kérdésekre válaszoljon, amelyek a bank tevékenységével kapcsolatosak. És ez igen szerteágazó témát jelent, hiszen pénzünk helyzete, értéke, más devizákhoz való viszonya, a termelő és a külkereskedelmi vállalatoknak nyújtott hitelek, az azokkal kapcsolatos gazdálkodás egyaránt ide tartozik. S mindez közvetlenül érinti az egyes állampolgárok, és az egész népgazdaság „zsebét"! A hallgató kérdéseit vagy levélben, vagy ma 14 órától a következő telefonszámokon juttathatja el a műsor szerkesztőjéhez: 114—035, 313—173. Riporter: Bapcsányi László.

Adás: hétfő, január 20., Kossuth rádió: 18.00.

TELEVÍZIÓ

Kölykök

Francia film (1958). Bernadette szép lány, túlságosan szép. Olyannyira, hogy a környékbeli gyerekek nem tudták elviselni. E „kölykökben" Bernadette a sugárzó érzékiség forrásait fakasztotta fel, s mivel nem voltak még elég „nagyok" ahhoz, hogy szeressék, ezért úgy döntöttek, hogy gyűlölik, és megzavarják szerelmi életét, megkeserítik együttlétét fiújával.

TELEVÍZIÓ

Mesterek és művek

Kass Jánost, a mai magyar grafika egyik legérdekesebb, legsokszínűbb egyéniségét nemcsak a tárlatlátogatók ismerik, hanem a könyvolvasó, irodalmat szerető emberek is gyönyörködhetnek míves illusztrációiban — a gyerekeknek szánt színes, vidám meserajzoktól Madách Mózesének sötéten izzó drámájáig. Kass megújulásra képes, kereső, kutató alkat. Plasztikai műveinek kapcsán szólnak róla a műsorban művészbarátai: Vilt Tibor, Juhász Ferenc, Somlyó György és Örkény István.

Adás: péntek, január 24., 1. műsor: 21.50.

VASÁRNAP

szőget (ism.). 10.30: Tücsöklakodalom (színes). Énekes játék. 11.00: Tillárom haj! Arany János versei (ism.). 11.20: Félmillió liter tej naponta. Látogatás a Kelet-pesti Tejüzemben. 15.13: Alpesi Sí Világ Kupa (színes). Férfi lesiklás. Közvetítés Innsbruckból. 16.10: Kedves együttlakók. Magyarul beszélő NDK tévéfilmsorozat. III. rész: A vasárnapi gyerek. 17.10: Műsorainkat ajánljuk! 17.35: Reklámműsor. 17.45: Delta. Tudományos híradó. 18.15: Hazánk, Magyarország (színes). Dokumentumfilm-sorozat. III. rész: Hazámat szolgálom. 18.40: A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.45: Esti mese. 19.00: A Hét. 20.00: Hírek. — Sporthírek. 20.10: Ványa bácsi (színes). Csehov drámájának magyarul beszélő szovjet filmváltozata. 21.45: Bemutatjuk Julie Andrews-t (színes). Zenés film. 22.30: Hírek.

POZSONYI TV

12.35: Hangverseny. 17.15: Vigyázz. Régi szlovák film. 19.00 és 22.20: Híradó és sporteredmények. 20.00: Volt egyszer egy ház.

2. műsor

18.30: Festett világ. 20.00: Film. 21.30: Vonósnégyes.

MAGYAR HIRLAPOK
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Pestmegyei Hirlap
1975 JAN 17

PÉNTEK

KOSSUTH RÁDIÓ

8.22: Basszusáriák. 8.50: Vallomás a műfordításról. 9.10: Boross Lajos népi zenekara játszik. 10.05: Iskolarádió. 10.30: Édes anyanyelvünk (ism.). 10.35: A svájci olasz rádió ének- és kamaraegyüttesének Monteverdi-felvételeiből. 11.00: Változó világtérkép. 11.10: Chopin: e-moll zongoraverseny. 11.49: Fenyő István könyvszemléje. 12.35: Tánczenei koktél. 13.20: Népi együttesek felvételeiből. 13.45: Napirenden a beruházások. 14.00: Születésnapi ajándék. 14.25: „Nyitnikék." — Kisiskolások műsora. 15.10: Magyarán szólva... 15.25: Respighi: Római ünnepek — szimfonikus költemény. 15.49: Kóruspódium. 16.00: A világgazdaság hírei. 16.05: Írószobám. Cseres Tibor vallomása. 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: A közönség kérdez, a muzsikus válaszol. 17.50: Mikrofórum. 18.10: Peter Pan. Részletek Cahn—Fain filmzenéjéből. 18.19: A Rádiószínház bemutatója. Sizwe Bansi meghal. Athol Fugard dokumentumjátéka. 19.38: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye az ifjúságnak. Közben: kb. 20.10: Láttuk, hallottuk — a színházban és a moziban. Kb. 20.30: A hangverseny-közvetítés folytatása. Kb. 21.18: Gerhardt Rudolf Meyer professzor bemutatja a Pergamon Múzeumot. Kb. 21.38: Népdalok. 22.20: A Pro Arte vonósnégyes Haydn-felvételeiből. 22.55: Meditáció. 23.05: Egy éj Velencében. 0.10: A Párizsi Fúvósegyüttes játszik.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Fúvószene táncritmusban. 8.15: Slágermúzeum. 9.03: Ezeregy délelőtt. 10.00: A zene hullámhosszán. 12.00: Az élő népdal. 12.10: Borisz Godunov. Részletek Muszorgszkij operájából. 13.03: Kamarazene. 14.30: Virágkedvelők ötperce. 14.00: Kettőtől hatig... 18.05: Külpolitikai figyelő (ism.). 18.20: Lépésváltás. 19.10: Máté Rácz László népi zenekara játszik. 19.39: Gondolatok filmekről. 20.28: Fél óra szanzon. 20.58: Mit olvashatunk a Béke és Szocializmus c. folyóiratban? 21.08: Két szem. Csorba Győző versei. 21.13: Tullio Serafin operafelvételeiből. 22.00: Egy óra dzsessz. 23.15: Sosztakovics: V. szimfónia.

3. MŰSOR

18.05: Iskolarádió. 18.25: Hermann Prey Richard Strauss-dalestje. 19.35: Gyulai Gaál János: János vitéz — szvit. 20.04: Új operalemezeinkből. 20.52: Kamaramuzsika. 21.34: Európai nemzetek zenéje. Spanyolország — XVII. rész.

TELEVÍZIÓ

8.05: Iskolatévé. Orosz nyelv (ált. isk. 5. oszt.). Három meg kettő az öt. 9.05: Magyar irodalom (ált. isk. 8. oszt.). József Attila — III. 10.05: Élővilág (ált. isk. 5. oszt.). A házinyúl és a házigalamb. 13.35: Orosz nyelv (ism.). 14.30: Magyar irodalom (ism.). 15.25: Élővilág (ism.). 16.58: Hírek. 17.05: Alpesi Sí Világ Kupa (színes). Női lesiklás. Közvetítés Innsbruckból. 17.55: Otösikrek. Lengyel rövidfilm. 18.35: Öt perc meteorológia. 18.40: Politikai tanfolyam. Sémák nélkül. II. 19.10: Reklámműsor. 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Nincs irgalom. Magyarul beszélő olasz film. 21.30: 5-tusa. Mibe fogadjunk? 21.50: Mesterek és művek. Látogatás Kass János grafikusművész műtermében. 22.20: Tv-híradó — 3.

2. MŰSOR: 20.00: Képközelben a fúvóshangszerek. 1.: A fafúvósok. 20.40: Közgazdászok párbeszéde. Tőkés vállalatbirodalmak. 21.20: Tv-híradó — 2. 21.40: Oly korban éltünk... Tévéfilmsorozat. IV. (befejező) rész (ism.). (14 éven felülieknek!)

POZSONYI TV

9.00: Tv-játék (ism.). 10.30: Tudomány és technika. 17.15: A zene nyelvén. 19.00 és 21.20: Híradó. 20.25: Tíz lépcsőfok az aranyhoz.

2. műsor

17.50: Népszerű tudományos filmek. 19.00 és 21.25: Híradó. 19.30: Dalok. 19.45: Hely az I. házban. 20.45: Este a varázslóval.

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.22: Lányok, asszonyok. 8.42: Híres történetek, nagy egyéniségek. 10.05: Joan Sutherland operettdalokat énekel. 10.30: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. A Pécsi Filharmonikus Zenekar hangversenye. Kb. 11.30: Verbunkosmuzsika. 11.49: Rákos Sándor versei. 12.20: Zenei anyanyelvünk. 12.30: Magyarán szólva... 12.45: Melódiakoktél. 13.30: Könyv és szerszám. 13.40: Fiataloknak! 14.25: Új Zenei Újság. 15.05: Emlékezetes találkozások hangképei. 15.25: A varázshegedű. Részletek Offenbach operettjéből. 15.50: Kis magyar néprajz. 16.00: 168 óra. 17.30: Derűre is derű. 17.58: Mi a titka? 19.30: Harminc év magyar drámái. A Rádiószínház bemutatója. Az ördög ügyvédje. Thurzó Gábor színjátékának rádióváltozata. 21.38: Talabér Erzsébet és Szalay László nótákat énekel. 22.20: A beat kedvelőinek. 23.05: Operaegyüttesek. 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Beethoven-művek. 9.03: Mezők, falvak éneke. 9.25: Madrigálok. 9.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.00: Szabad szombat. 12.00: Zenekari muzsika. 12.30: Veszik? Nem veszik? 13.03: „Jelképek erdején át..." 13.13: Gounod operáiból. 14.00: Napraforgó. 14.50: Éneklő Ifjúság. 15.00: Népszerű zenekari muzsika. 15.27: Szerkesztőségi beszélgetés a Falurádióban. 16.05: Orvosi tanácsok. 16.10: A hét műsorából. 17.44: Aranyhalak a labirintusban. 18.15: Közkívánatra! 20.18: A Berlini vonósnégyes hangversenye a Schwetzingeni Fesztiválon. 21.48: Irodalmi műsor Ausztrália nemzeti ünnepén. 22.08: Népdalok. 22.30: Zenekari muzsika. 23.15: Slágerek a nagyvilágból.

3. MŰSOR

12.23: Barlay Zsuzsa és Miller Lajos énekel. 13.00: Olasz kamaramuzsika. 13.39: Zenekari muzsika. 15.00: Charlie Parker együttese játszik. 15.30: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. Délutáni hangverseny. 16.50: Ütórai tea. 18.10: Nézőpont (ism.). 19.04: A Bartók vonósnégyes felvételeiből. 20.04: Leontyne Price énekel. 20.32: Az európai népdalgyűjtés útja. 20.55: Új lemezeinkből. 22.30: Zenei panoráma.

TELEVÍZIÓ

9.30: Pintér: Egy óra múlva itt vagyok. Tévéfilmsorozat. XI. rész: A Mefisztó-akció (ism.). 10.45: Visszaszámlálás. II. Paks 1974—1980 (ism.). 11.35: Slágerparádé. Intervíziós átvétel a szlovák televízió műsoráról. 15.08: Zsebtévé (ism.). 15.40: Beszélgetés a szívvel. Szovjet kisfilm. 16.00: Zenés ajándékkosár. Intervíziós átvétel az NDK tv műsoráról. 16.45: „Napszinten." Riportfilm. 17.05: Hírek. 17.10: Reklámműsor. 17.20: Filmek — filmtörténet. Vihar Grúziában. Magyarul beszélő szovjet film. I. rész. 18.55: Örökség. Néprajzi filmsorozat. IV. rész: Dudanóta (színes). 19.15: Cicavízió (színes). 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kérem a következőt! Magyar rajzfilmsorozat (színes). V. rész: Minden jó, ha rossz a vége. 20.15: A felügyelő. Magyarul beszélő NSZK bűnügyi filmsorozat. Piszkoly a parkban. 21.15: 5-tusa. Mozaik. 21.35: Maszk nélkül. Ilosfalvy Róbert énekel. 22.05: Tv-híradó — 2. 22.15: Éjszakai előadás. Kölykök. Bársonyos bőr. Magyarul beszélő francia filmek.

POZSONYI TV

11.15: A rézkupa titka. 13.10: Vidám műsor. 16.25: Motor Ceske Budejovice—Dukla Jihlava jégkorongmérk. 19.00 és 21.15: Híradó és sporteredmények. 21.40: A közbiztonsági szervek keresik. 21.45: Hárommilliárd lift nélkül. Francia film.

2. műsor

19.30: Mentsük meg őket. Kanadai természetfilm-sorozat. 21.20: Zenés szórakoztató műsor.

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

8.05: Öt kontinens hét napja. 8.20: Hallgatóink figyelmébe! 8.21: A fehér rabszolga. Ernst Joseph Görlich regénye rádióra alkalmazva. 9.12: Szivárvány. 10.30: Vasárnapi koktél. 12.10: Édes anyanyelvünk. 12.15: Jó ebédhez szól a nóta. 13.03: Tisztelet az embernek. 13.13: Három Chopin-polonéz. 13.34: Kozmosz. 13.54: Új operalemezeinkből. 14.39: Pillantás a szocialista világba. 15.08: Németh Marika és Korondy György énekel. 15.38: Tisztelgünk szóval és zenével... 17.05: Faluról falunak — muzsikával. 17.50: Világlíra. 18.05: Zenekari muzsika. 19.15: Magnósok, figyelem! 20.00: Rendezte: Barlay Gusztáv. Temessétek el a holtakat. Rádiójáték Irwin Shaw drámájából. 21.32: Kotlári Olga és a magyar rádió kamarakórusa népdalokat énekel. 22.15: Részletek Kálmán Imre operettjeiből. 23.00: Régi angol kórusmuzsika. 23.10: Táncdalainkból. 0.10: Éji zene.

PETŐFI RÁDIÓ

8.00: Kazacsay Tibor: Pantomim szvit. 8.14: Mit hallunk? 8.44: A Rádió Dalszínháza. Luxemburg grófja. Lehár Ferenc operettjének rádióváltozata. 10.20: A Nyitnikék postája. 10.50: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa népdalokat énekel, vezényel Botka Valéria. 11.01: A Nemzetközi Rádiógyetem műsorából. 11.31: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. Közben: 12.02: Láttuk, hallottuk — a kiállítótermekben. 12.23: A Nagy mesterek — világhírű előadóművészek c. műsor folytatása. 13.13: Ribike. Mesejáték. Illyés Gyula gyűjtéséből. 14.00: Táskarádió. 15.00: Ravel és Debussy műveiből. 15.45: A vasárnap sportja. Közvetítés a Róma—Internazionale olasz totómérkőzésről. 16.40: Régi magyar dalok és táncok. 16.59: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 17.09: Beethoven: Diabelli-változatok. 18.10: Mit üzen a rádió? 18.45: Filmzene. 18.58: Egy laikus vallomásai irodalmi emlékeiről. 20.15: Verbunkosok, katonadalok. 20.42: Csajkovszkij: A Pikk Dáma. Háromfelvonásos opera. Közben: 21.50: Illyés Gyula, Kassák Lajos, Vas István versei. 22.00: Az operaközvetítés folytatása.

3. MŰSOR

8.09: Romantikus zene. 9.20: Új lemezeinkből. 10.00: Új Zenei Újság. 10.35: Nem, nem, Nanette! Részletek Youmans musicaljéből. 10.55: A világirodalom remekei. Dante: Isteni színjáték. Pokol. III. rész. 12.10: Cesare Valletti és Irina Arhipova énekel. 12.45: Holnaptól nem szeretlek! 13.00: Csak fiataloknak! 14.00: A Venetói Szólisták Vivaldi-hangversenye a Salzburgi Ünnepi Játékokon. 15.04: Kis magyar néprajz. 15.09: Egyszerű történet. Epizódok Lenin életéből (ism.). 16.07: Európai nemzetek zenéje. 17.36: Operaötösök. 18.05: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. A Magyar Fúvósötös hangversenye. Közben: 18.50: A magyar költészet századai (ism.). 19.07: A hangverseny-közvetítés folytatása. 19.37: Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia. 20.01: A Montreux-i Dzsesszfesztivál felvételeiből. 20.31: Művészlemezek. 21.50: Századunk zenéje a stúdióban.

TELEVÍZIÓ

9.43: Sprechen Sie Deutsch? Német nyelvtanfolyam. A divatbemutató. 10.10: Ki játszik ilyet? (színes). Vargha Balázs műsora gyerekeknek. IV. rész: Fején találja a

TELEVÍ

Ninc

Olasz film (1947).

A film az igazság mellett kíván tanúságot tenni. A történet Olaszországban játszódik, de játszódhatnék a világ bármely más részén is, ahol a háború kiölte az emberekből a szánalmat...

Adás: péntek, január 24., 1. műsor: 20.00.

RÁDIÓ

Az ördög ügyvédje

Thurzó Gábor színjátékának rádióváltozata. A darabot 1966-ban mutatta be a Vígszínház, Horvai István rendezésében. A kritika és a közönség egybehangzóan nagy sikernek minősítette az előadást. A belőle írt A szent című regény azóta sok európai nyelven megjelent, s mindenütt sikert aratott. A dráma a II. világháború alatt játszódik, s annak a prelátusnak a lelkiismereti konfliktusáról szól, akinek „szentet" kellett volna adnia a totális diktatúra napi céljainak és háborús erőfeszítéseinek igazolására.

Adás: szombat, január 25., Kossuth rádió: 19.30.

TELEVÍZIÓ

Bársonyos bőr

Francia film (1964). Képi mélyrétegeket kutatni, szövegmélyi jelentéseket hámozgatni Truffaut e filmjéből hiábavaló fáradozás lenne. Ugyanis ezúttal az történik majd, amit látunk. Először egy előkelő, szinte művészi eleganciával lebonyolított félrelépést, majd egy döntenetesen váratlanul lecsapó szörnyű bosszút...

Adás: szombat, január 25., 22.15—0.10.

RÁDIÓ

Vendégségben

Lipovecz Iván gazdaságpolitikai műsora. Hogyan élnek, dolgoznak, gondolkodnak azok, akiknek — a gazdasági élet különböző vezető pozícióiban — különös felelősségük van gyarapodásunkért, mai és holnapi jólétünkért? Hogyan bánnak a rendelkezésükre álló eszközökkel — idővel, pénzzel, emberrel egyaránt? A mostantól kezdve havonta jelentkező műsorban hol valamelyik nagyvállalatunk igazgatóját, hol egy-egy állami hivatal, intézmény vezetőjét keresi fel a sorozat, elsőként a Péti Nitrogénművek igazgatóját.

Adás: kedd, január 21., Kossuth rádió: 17.35.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 APR 16

ESTI HÍRLAP

Kass János, Munkácsy-díjas festőművész

● KASS JÁNOS Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból ma délután kiállítás nyílik Szombathelyen, a Berzsenyi Dániel Könyvtárban.

Kass János

1021

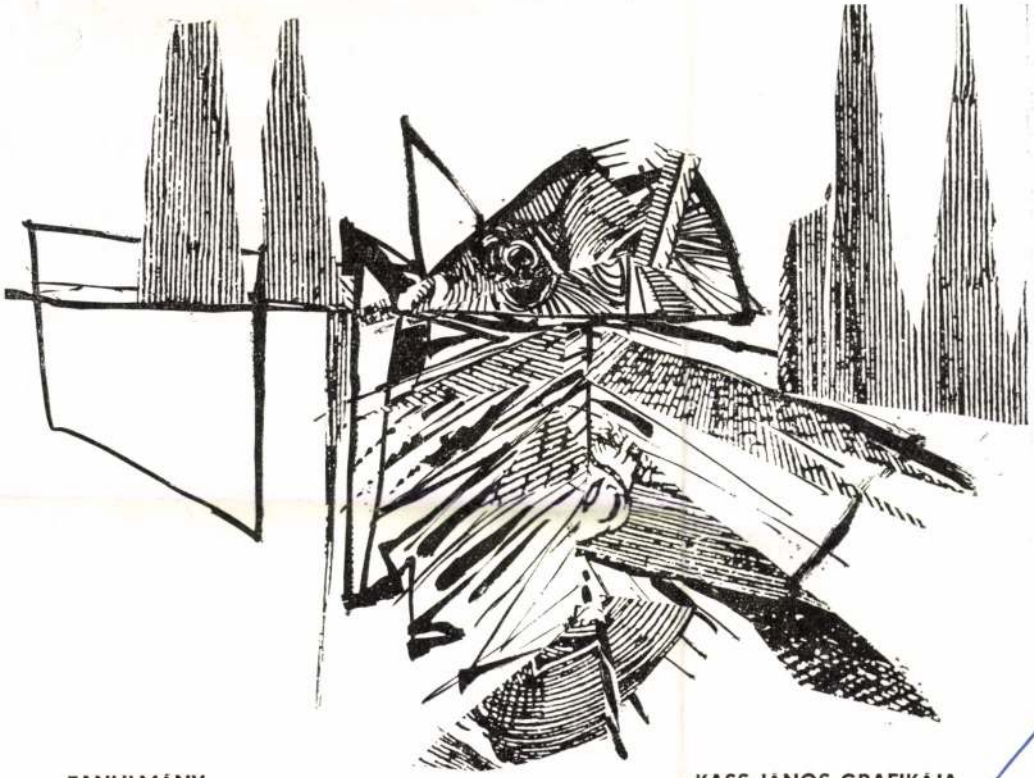

TANULMÁNY

KASS JÁNOS GRAFIKÁJA

[illegible] fáradt munkatár-

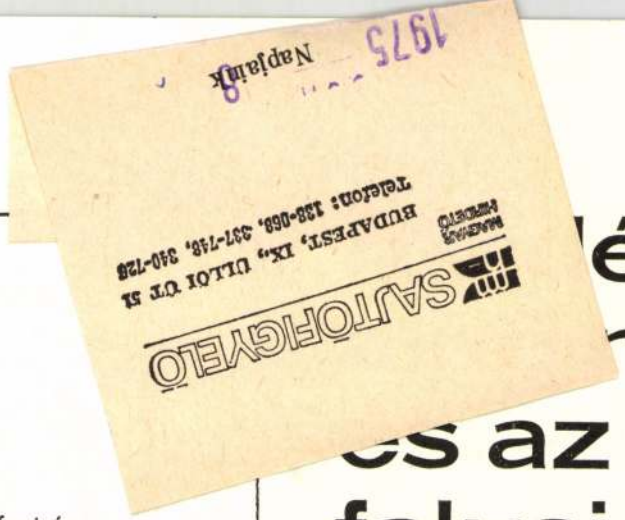

SÁRÁNDI JÓZSEF

Virágok

Hóvirág Gyöngyvirág Akasztófavirág
Termő-ékes-ág Szerelemvirág
Gólyahír Rémhír Tele a világ

A kaktusz virága: Ne-bánts-virág
Virág a művirágnak Művirág csupán
Vasvirág Rézvirág Aranyvirág a
Harangvirág Táj virággal:
Füstvirág Porvirág Cementvirág
Táj virág nélkül: Szalmavirág

Én kis kertész legény vagyok
Zöld erdőben jártam Szabad-e rózsavízzel?
Szabad-e hol senkise lát
alulról szagolni az ibolyát?
A virágnak megtiltani nem lehet
Vadvirágnak nem lehet
Kertinek meg egyre

és az á
falusi r

(Folytatás az

A telepiek között egyre t
het sokan vannak, akik má
tek el Szabolcsból, Hevesbő
delmeik jóval szerényebbek
gyó bányászok, vagy a jöve
daság hozamával megpótolr
meinél, miután nagyon sok
pesítésű munkás, segédmu
szempontú lakáskiutalások
nak a száma, akik már ne
sőt olyanok is akadnak, a
goznak. Ebben a körben
viancia, a családok jelent
mények között él, igen sok
épületek és a lakások áll
csoknak pedig még annyi
sára, mint amennyi egyk
bányászcsaládok közül má
tak itt, ezek között pedig

Kass Gyula

ta képzőművészet jelképei címmel
tv1, 19.00) Hincz Gyula, Käthe Koll
A. Deineka, Kass János és Ék Sándor

sárnap K. 8.45
r Anna balladája
sárnap P. 10.26
szállj le, tömlöc ablakára"
sárnap P. 22.00

ja

iójátékából —

lja énekelni Mozart
nak szerenádját. Nem
nás, sistergés.) Úristen!

LO: Csak gőz, kisfiam!
vagy?

LO: (fellengzősen) Don
lgája. Le-po-rel-lo.
Mozart Leporello-áriá-
vumát szólaltatja meg.)
yűri meglepetését) Miért
ád jött?

LO: Őmaga indult, a
n, / hisz őt hívtad meg
mán. / Ám közbelépett
mellyel lépett: / a láb
ól a grandot. / Ezért
egváratni téged. / *(vi-*
- De nem hosszúak nák.

ért jöttél, Leporello?

LO: Hogy segítsek raj-
én, ki nemcsak nőket
/ hanem a fel- és le-
t, / tudatom véled: Don
egyetlen dédunokája te

1. *Hogyan is kezd*
sorozat? — ezt s
mondani.

Egyik este — elhatár
nem csináltak semmit —
lett halmozódó könyvres
zegetve kézbe vettem
A szocialisa képzőművés
című tanulmánykötetét.
telt hónapok során bizo
használódott a kötet. O
mintha nagyon-nagyon s
ták volna már. (De mégis
vesebben, mint ahányan
ihletésére született tévén
ni fogják! Mindez nem el
ság, csupán elgondolkodt

Hogy mi ragadott me
ménykötetben?

Az első mondat, amely
tam a könyvben, így szó
cialista képzőművészeti sz
áttekintésére, közvetlen
nyomonkövetésére, rendsz
megkeresésére eddig mé
tént kísérlet."

Nos, itt a lehetőség eg
sorozatra!

Lukács György írta 1
némely, az absztrakt
magyarázó elmélettel vit
jel éppen azért és an
amiért és amennyiben v
tosan meghatározottat j
például a régi keleti kép
geometria háromszöge
jel... A festett vagy raj
szi célzatú háromszög el
zéki jelenség, mely bár é
és éppen ezért művészi s
— sokkal szegényesebb,
konkrét meghatározottsá
nító jelenség, mint teszem
az alma, de mégis... ér
ség... Amennyiben jeln
teljesen önkényes jeler

Kass János

CARTE MAXIMUM GYŰJTŐKNEK

Régen kaptunk már hírt hazai carte maximum újdonságokról. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 150. évfordulója tiszteletére kiadott, *Kass János* rajzolta sorozathoz készített három képeslapot. Az első a Magyar Tudományos Akadémia épületét ábrázolja. A másodikon az Akadémia oldalfalán elhelyezett dombormű képe szerepel, témája: *gróf Széchenyi István* felajánlja birtokainak jövedelmét az Akadémia megalapítására. A harmadik képeslap egy *Franz Eybel* által készített, Széchenyi Istvánt ábrázoló kőrajz reprodukciója.

Filatélia

Magyar Hírlap, 1975. máj. 4

1021

Az idei könyvhétre ismét Veszprém megyei költő versével lepte meg vásárlóit a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat Kölcsey Könyvesboltja. Tavaly Patka László, az idén Szokoly Tamás verseit adták ki a „Veszprémi Röplap-Lira" tetszetős és ötletes kiadványban. Az utóbbi hátsó oldalát Kass János grafikája díszíti.

Veszprémi Röplap-Lyra

SZOKOLY TAMÁS
Csöndben, Fehéren, Tengeren

Csöndpalota

Csöndpalota ajtói tárva,
pántja a százszor szorult torok,
a láthatatlan huzat kivág,
fényeidben multam mosolyog,
mert feledni akartam magam
tagadva, ez sorsomhoz illett,
emberséges, csendes szavad és
kórház világa csendre intett.
Gégém ezüstjén télbe bukott
el legszelídebb öncsalásom —
szabaddá tárt kapuimon már
kiballag csonka ólom álmom — —

Gyógyító-Lelkű

Tobzódásom párnák közt oda,
tűik vinnyogását nem félem,
megszületett bennem a csoda,
odakint május van, reményem,
csillagait nappal lövöm,
cirpelhet tarkómon a bánat,
én bírok vele, erősödöm,
űzhet éhség, gyönyör utánad.
Elhagyom kínzó hajóm messze,
habos taréján üszköm, bánat.
Megverekedtem mosolyodért,
Gyógyító-Lelkű, nincs bocsánat!

A Tenger olvasta

Oldozom vitorlám, sikítson a sors,
szelem kedvező: édes nyavalya,
a túlparton hencegőn tombol, jaj,
életem viruló vénasszony nyara —
a Tenger olvasta sorsomat, ó,
híred te cudar, nem iszony nekem,
hátam sósan nem habosodik, görcs
és félelem nem táncol szívemen.
Győzni-bíró vagyok, ó íjjam, élet,
kedvedért könnyen nem adom magam
suhanni segíts, barátom: Tündér,
suhanni, suhanni, határtalan —

Napló Veszprém
1975 JUN 7
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-126

VÁR

1975. június 7. A Várpalot

A munkáslakoss

Beszélgetés a városi tanács elnök helyzetéről, élet- és munka

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa, a Központi Bizottság 1972. novemberi határozata, az ezt követő minisztertanácsi intézkedés kivételes figyelmet szentel a munkásosztály vezető szerepének növelésére, életszínvonalának emelésére. E nagyfontosságú dokumentumokban megfogalmazott tanácsi feladatok végrehajtására a városi tanács végrehajtó bizottsága külön intézkedési tervet dolgozott ki. Ennek megvalósításáról beszélgettünk *dr. Kátai Imrével*, a városi tanács elnökével.

Továbbra is sok a „betelepülő"

— Mindenek előtt milyen helyet foglal el a munkáslakosság a város társadalmi szerkezetében?

— A szocialista iparfejlesztésnek napjainkban is igen fontos színtere városunk. *A lakosság számát tekintve Veszprém megye harmadik városának számíthatunk.* Mintegy 30 ezerre tehető az állandó lakosok száma, melyből csaknem 20 ezer a munkaképes korú. A lakosság száma erőteljesen növekszik, s jellemző, hogy továbbra is tart a betelepülési folyamat. *Az elmúlt öt esztendőben több mint 14 százalékkal nőtt városunk lakossága, a munkaképes korúak aránya pedig mintegy 15 százalékkal.* Figyelemre méltó hogy az átlagéletkor alig több 30 esztendőnél városunkban, s a keresőké, — nem számítva a nyugdíjas korúakat — 33,4 év. *A keresőknek 60,2 százaléka 15-39 év közötti fiatal.* Igen örvendetes tény, *hogy városunkban megoldódtak a foglalkoztatottsági problémák.* A munkaképes korú, de nem foglalkoztatottak száma jelentéktelen, nem éri el a 4 százalékot. Jellemző a város nehézipari jellegére, hogy *a mintegy 16 ezernyi kereső közül majdnem 10 ezer fizikai munkás ezen belül 4,5 ezer szakmunkás.* És bár változatlanul iparunkban a nehézipar a meghatározó, ezen belül az alapanyagipar, az utóbbi években a feldolgozóipari ágazatok létszámnövekedése mégis meghaladta az alapanyagiparét.

— Mi a helyzet a nők munkábaállása, elhelyezkedése lehetőségével?

— Azt hiszem nem túlzok, ha kijelentem, hogy az utóbbi évtizedekben sikeres erőfeszítéseket tettünk a női foglalkoztatási gondok megoldása érdekében. A könnyűipar letelepítése, és általában a feldolgozó ipar növekedése, a nehézipari üzemekben megváltozott munkafeltételek lehetővé tették a nők nagyobb arányú foglalkoztatását. Számban kifejezve ez azt jelenti, hogy *1960-hoz viszonyítva háromszorosára nőtt a munkában lévő nők száma, s ma már megközelíti a 7 ezret.* Gond, hogy a jelentősebb üzemekben többségüket szakképzetlenül, betanított, illetve segédmunkásként alkalmazzák. Kivétel ez alól a VOR, és az Egyesült Ruházati KTSZ, ahol ruhaipari szakmunkásnak, illetőleg férfiszabónak képezik ki a nődolgozók egy részét. A Péti Nitrogénművek is jelentős mértékben alkalmaz női szakmunkásokat, míg érettségizett lányokat laboránssá képez.

A tanácsi lakások 90 százaléka — fizikai munkásoké

— Mi jellemzi ma Várpalotán az eddigiek alapján megállapítható nagyon is jelentős munkáslakosság életszínvonalát?

— A közvetlen és közvetett juttatások eredményeként *a munkások anyagi- és szociális helyzete igen sokat javult az elmúlt években.* Elsőként talán megemlíteném, hogy a központi politikai és kormányhatározatok végrehajtása során nagy mértékben és örvendetes módon nőtt a munkások havi átlagbére. Csak néhány példát említek: *míg 1973-ban az Alumíniumkohóban egy munkás havi átlagbére 2800 forint volt, az idén ez már 3 268 forint. A szénbányáknál két évvel ezelőtt 3 893 forintot kerestek a bányászok, ma átlagosan a borítékba havonta 4 193 forint kerül.* De hasonló mértékű béremelésnek lehettünk tanúi a November 7 Erőműnél, a Péti Nitrogénműveknél és városunk más üzemeiben is.

— A bérek mellett általában a lakáselátottság is meghatározza az életszínvonal alakulását.

— A munkáscsaládok lakáshelyzetének javítása valóban döntő tényező az életszínvonal alakulásában. Azt hiszem e területen sem szégyenkezhetünk. *A IV. ötéves terv időszakában városunkban 1449 lakás épült, illetve épül fel.* A tanács- és vállalati lakásépítés mellett a munkáslakás építési akcióban 120 lakás építése kezdődött el. Ebből 45-be már be is költöztek, és előre láthatóan az év végéig még 3 lakás építése fejeződik be. Örvendetes, hogy a Péti Nitrogénművek, és a szénbányák mellett más vállalatok is nagy érdeklődést tanúsítanak a munkáslakás építési akciók iránt.

— Az említett 1449 lakás elosztásakor milyen elv szerint jártak el?

— Az állami erőből felépült lakások elosztásakor számos új módszert honosítottunk meg. A nyilvánosság, és a széleskörű társadalmi kontrol biztosította, hogy a korábbiakhoz képest emelkedett a munkások részére juttatott lakások száma: *1971-ben az elosztott tanácsbérlakásoknak 82, 1972-ben 95, 1973-ban 100, (!) 1974-ben pedig 91 százalékát a fizikai dolgozók, vagy a termelés közvetlenül irányítók családjai részére utaltuk ki.* Hasonló arányban részesültek a tanácsi értékesítésű lakásokból is. Elmondhatom, hogy mindig megkülönböztetett figyelmet fordítottunk az alacsony-jövedelműek és a több-gyermekes munkáscsaládok lakásigényének kielégítésére, tekintettel arra, hogy a kedvező hitelfeltételek mellett is akadnak munkásrétegek, melyek a magán építkezés, vagy egyéb lakás ellátási formák anyagi terheit nem tudják viselni. Itt említeném még meg a gyermekintézmény hálózatunk nagyütemű növelésének eredményeit is. A női munkaerő növekvő foglalkozta

Kass János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 — 4.

MAGYAR GRAFIKA

Kass János

A pozsonyi gyermekkönyv-illusztráció biennáléját az UNESCO és az IBBI (International Board on Books for Young People) támogatásával rendezték meg. A kiállításon 25 országból 360 grafikus 500 könyvvel és több mint 2000 illusztrációval vett részt; hazánkat Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám képviselte. A biennálé nagydíját Yasuo Segawa japán grafikusművész nyerte el. *(Papier und Druck, 1968/2.)*

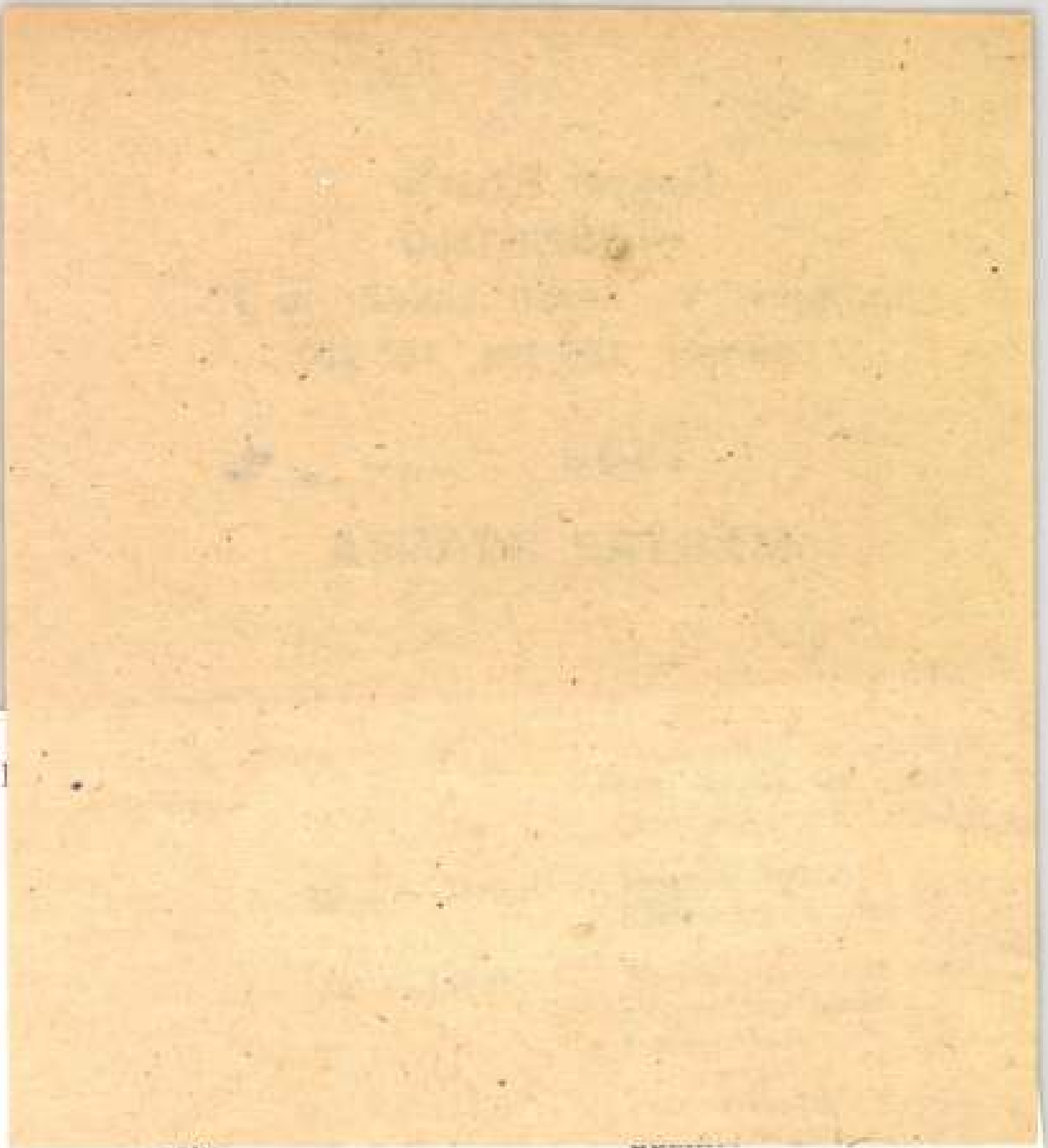

Világosság

1021

Kass János

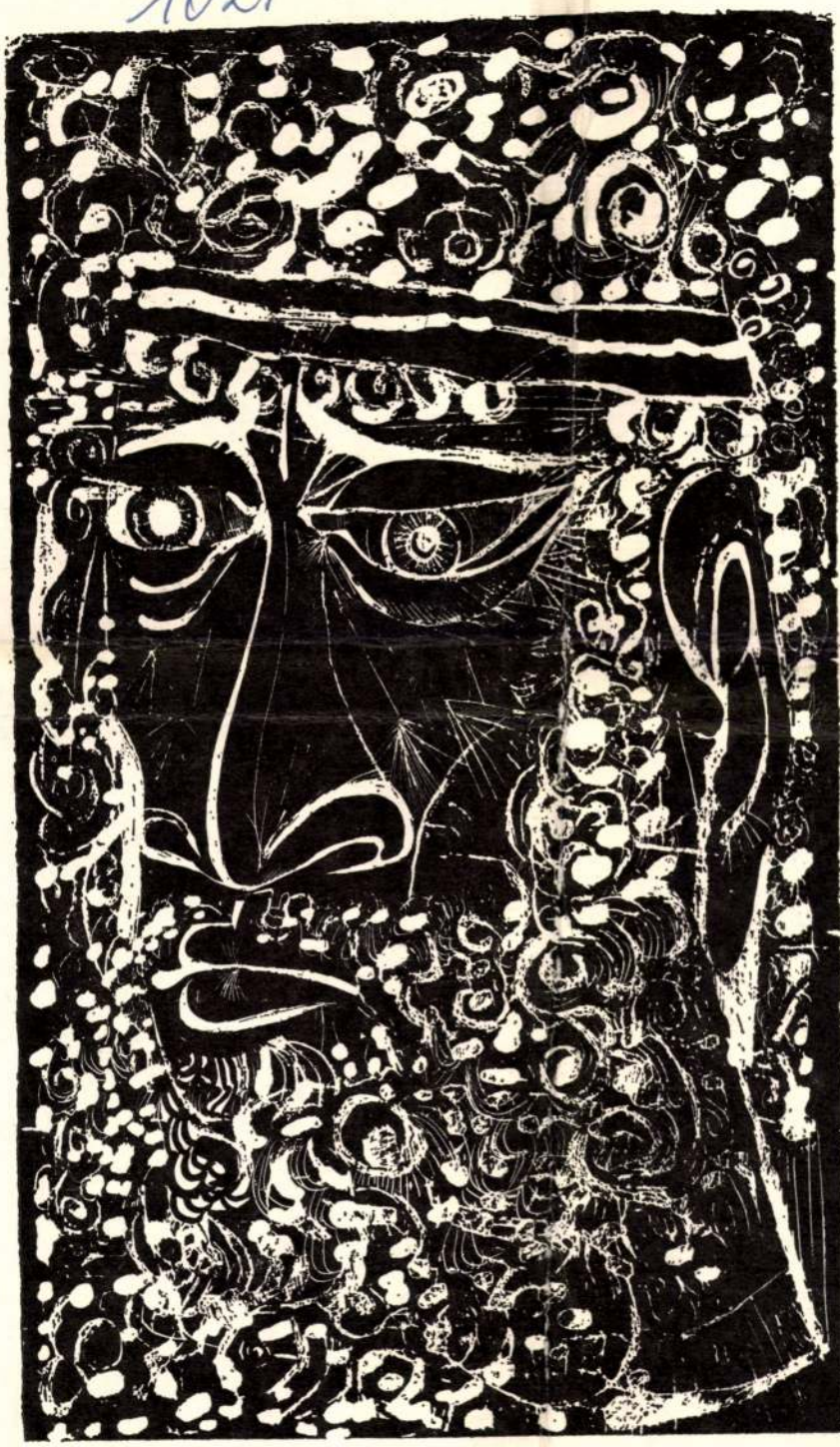

Mózes
Kass János
illusztrációja

Index: 25 871
Ára: 5,– Ft

SOMMAIRE

129 1871 — 1971

Anniversaire

131 La Commune de Paris • *Tibor Erényi*

139 Elle a vécu . . . combien d'années?
Le 100e anniversaire de la fondation de l'empire bismarckien

Voix humaine

142 Arthur Rimbaud: L'Orgie de Paris, ou Paris se repeuple (Trad. *László Kardos)*

Document

144 Christianisme et histoire
Discussion de Imre Vajda avec un prêtre catholique

Problémes de la philosophie

163 Nature, homme, révolution • *Márta Vinkovits*
Montesquieu et la liberté de l'activité humaine

Chronique

168 Marxisme et anarchisme (1842 — 1921)
Mme Andor Székely

171 Jours de semaine, jours de fêtes . . .

Orientation

173 Vue du monde et maturité dans le choix du partenaire • *Vilmos Szilágyi*
Les enseignements d'une enquête hongroise

180 Fidélité et infidélité • *Barbara Lobodzinska*

Du monde des sciences

184 La physique et la theorie de systèmes
Imre Fényes

Revue

187 Les «six de Harrisbourg»: une conspiration de prêtres — contre la guerre • *Péter Serény*

192 **De-ci, de-là**

СОДЕР

129 187

Год

131 Пар

139 Жил
Сто

Слов

142 *Арт*
Па

Доку

144 Хрис
Поле
свящ

Проблемы философии

163 Природа, человек, революция
Марта Винкович
Монтескиё и свобода человеческой активности

Хроника

168 Марксизм и анархизм (1842—1921)
Йолан Секей

171 Будни, праздники . . .

Точка зрения

173 Мировоззрение и зрелость при выборе пары • *Вильмош Силади*
Результаты одного исследования, произведенного в Венгрии

180 Верность и неверность
Барбара Лободзинска

В мире науки

184 Физика и теория системы • *Имре Фенеш*

Обзор

187 «Шестеро из Херисбурга»: заговор священников против войны
Петер Шерень

192 **Разное**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
VILÁGOSSÁG
Budapest
1971 MAR

A grafikus jubileumi tárlatai

Kass János az európai rangú grafikusművész karácsony másnapján ünnepelte 70. születésnapját. Ebből az alkalomból egyszerre több helyen és műfajban nyílt kiállítása. A Bélyegmúzeumban grafikáit, bélyegterveit mutatják be. A Budapest Galéria életmű tárlattal tiszteleg a művész előtt.

„A képíró" — ahogyan Határ Győző szép versében Kass Jánost nevezte — Budán él, de sok szállal kötődik Szegedhez. 1897-ben nagyapja építtette, majd üzemeltette a legendássá vált Kass Szállót, amely nem csupán idegenforgalmi, vendéglátóipari egység volt, hanem a régió szellemi, művészeti életének meghatározó centruma. Kass Jánost a világgazdasági depresszió kisgyermekként szakította el a Tisza-parti várostól, ahová csak évtizedekkel később talált vissza. 1985-ben nyílt meg önálló galériája Szegeden, ahol most rendhagyó kiállítást rendez. Nagy Alberttel, a Móra Ferenc Múzeum éremtárának kutatójával különleges formában a szegedi bankvilág rekvizitumait tárják a közönség elé, valamint kiállítják a Kornai János közgazdász szakkönyvéhez készített Kass-illusztrációkat.

Kass művészete nem helyi értékű, Cambridge-ben, a Fitzwilliam Múzeumban — ahol külön kabinetben mutatják Dürer és Rembrandt képeit — nyolcvan lapját állították ki. A Shakespeare-drámák ihletésére készült teljes grafikai sorozata a Stratfordi Királyi Shakespeare Társulat Múzeumában tekinthető meg. Láthatók munkái különböző magángyűjteményekben szerte a világon. Bélyegei a Földbolygó minden tájára elvitték virtuóz technikai tudásról és áradó fantáziáról árulkodó művészetét.

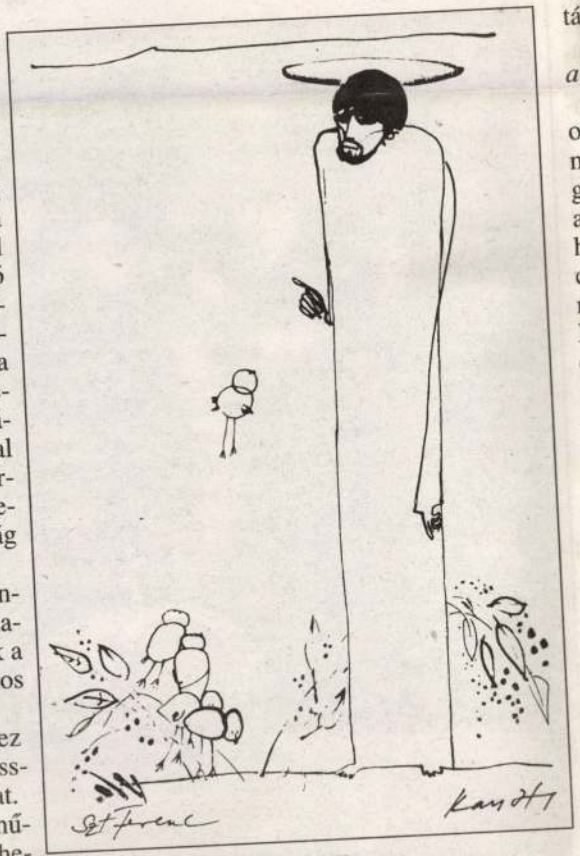

Egy jellegzetes Kass-grafika.

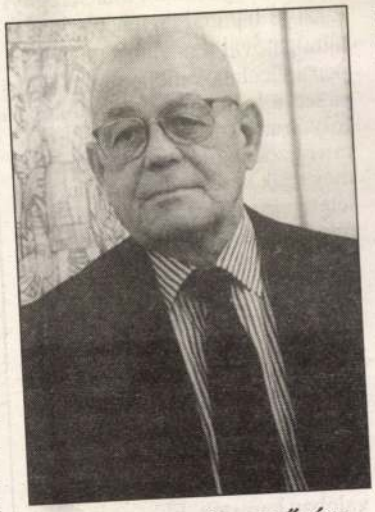

Kass János grafikusművész.

— Milyen indíttatást jelentett a Kass családból indulni?

— A millennium táján egy olyan szegedi polgárcsalád, mint a mienk, európai műveltséget és kitekintést igyekezett adni a gyermekeinek. Nagyapám a három gyerekét Svájcban franciára és németre taníttatta, apámat pedig Oxfordba küldte. Nemrégiben jártam Párizsban egy svájci szállodásdinasztiánál, a Ritz-családnál. A Ritz Hotel ugyanúgy 100 éves az idén, mint a szegedi Kass. Náluk minden, a kilincsek, a függönytartók, az egész stílus ugyanolyan maradt, mint amilyen akkor volt. Ezzel szemben nézzük meg a szegedi Kass Szállót! Tipikus példája annak, hogyan néz ki a magyar polgárság: kirabolva, kifosztva. Kívülről ugyan bemázolva, de belül kong az ürességtől.

— Képei meghatározó irodalmi kapcsolatokról árulkodnak...

— Jól emlékszem gyermekkoromból a mennyezetig zsúfolt polcokra Móra Ferenc dolgozószobájában, az örökké égő szivarjaira. Elvitt magával, megmutatta az általa feltárt avar temetőt. Móricz Zsigmond mindig tréfálkozott, én pedig féltem csutak bajuszától. Később, amikor már Budán, a Logodi utcában laktunk, a szomszédunk volt Kosztolányi Dezső. A közeli Ostrom utcában Márai, az Attila úton pedig Babits. Az elemi iskolában Móra Ferenc unokaöccse tanított, a Werbőczy gimnáziumban pedig Kosztolányi Gusztáv, a költő rokona vett kezelésbe: mentorom volt, rajztanárom, tőle kaptam a legtöbbet. Szivacsként szívtam fel mindent, verset, prózát, Dürert, Leonárdót. Ő adta kezembe Áprilyt, Illyést, a Puszták népe kötetét.

— A Bélyegmúzeumban látható kiállítása kapcsán is kérdezem, mit gondol: az e-mail, az Internet korában van-e még jövője ennek a különleges grafikai alkalmazási területnek?

— A Gutenberg-galaxist is el akarják temetni, de nem fog sikerülni. 1973-ban, a magyar könyvnyomtatás ötszázadik évfordulóján kértek fel először bélyegtervezésre. Ez indította el kapcsolatomat a postával. Bélyeget tervezni izgalmas feladat, mert ez az a műfaj, amivel naponta kapcsolatba kerülnek az emberek. Engem is sokan keresnek meg levélben, és a legnagyobb öröm a saját bélyegemmel ellátott borítékban elküldeni a választ. A Magyar Posta Rt. új vezetésével most éppen egy olyan programon dolgozunk, amely visszaadja a magyar bélyeg rangját.

Hollósi Zsolt

KASS JÁNOS

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1998 I. 6.

mekrajzokról alkotott elképzeléseknek. A leveleit, amelyeket már négy éves korától saját kezűleg írt, igen felnőttes vonalvezetésű és szépen kalligrafizált betűkkel, olyan rajzokkal illusztrálta, amelyek egy felnőtt-tanult-rajzolónak is a becsületére váltak volna. Ösztönösen teljesen tisztában volt a perspektívával és a humort sem nélkülöző groteszktjei sajátos karikatúrának is minősíthetőek voltak. Még kilencéves sem volt, amikor nagy nekibuzdulással nekilátott Dante Isteni színjátékának illusztrálásának (ez a kihívás későbbi felnőtt életében is megmaradt és az egyik legösszefogottabb romantikus rajzsorozat került ki a keze alól ebből a témából.) Technikai értelemben is gyors felfogású volt, mert a nyomdákat járva hamarosan biztos kézzel készítette el saját kezűleg a litográfiáit. A kilencéves ifjú, amikor megismerkedett a görög-római mitológiával, nem hagyhatta ki, hogy el ne készítse — három év alatt végzett is vele — Odysseus és Kalypso nimfa rövid szerelmi történetét... A humora sem hagyta el, mert 1847-ben Herekles tetteit megörökítő sorozata inkább karikatúraegyüttes volt, de akár egy őscomics-nak is tekinthetjük. Ez még a léhűtő művészeket gyűlölő apjának is tetszett és a kapcsolatait felhasználva összehozta egy lapszerkesztő ismerősével a fiát és ekképpen kapta meg a még líceumba járó fiatalúr, az első komoly megbizatását...

1848-ban, amikor édesapja elhunyt a gazdag örökségen túl a határtalanul lelkesedő édesanyjával maradt magára, aki viszont szinte túlzóan hitt a fia tehetségében. Az ő biztatására a „Herekles" elkerült egy kiadóhoz... Éjszakánként maga rajzolta a nyomókövekre a rajzokat. Ennek a technikának az a lényege, hogy zsíros tintával kell a megjelenítendő képet a simára csiszolt és a szennyező festékektől teljesen megtisztított mészkőlapra felvinni. Javítási lehetőség úgy-

az a Gustave Doré, aki még nagyon sokra viszi a művészetben..." 1849-ben Madame Doré is Párizsba költözött és mindent megtett, hogy fiacskája csakis a könyvillusztrálással foglalkozhasson. Gustave ugyanakkor már seregnyi igazi jó baráttal és tehetős kiadói támogatóval rendelkezett. Ekképpen a vicclapok mellett munkatársa lett a L'Illustration című képes folyóiratnak is. Valósággal ontotta a rajzokat. Ide tartoztak az akkor még csak kereskedelmi céllal született párizsi témájú litográfiai sorozatai is, de nagy átlagban naponta két rajzot készített, ami önmagában is szép teljesítménynek számít. Éppen betöltötte a tizennyolcadik születésnapját, amikor megjelent az egyik leghíresebbé vált műve; Lord Byron műveinek teljes francia kiadása, benne 24 Doré illusztrációval. A nehezen feloldódó fiatalembert akkor már valóban keresték. Ekképpen jutott hozzá a francia irodalom rendhagyó klasszikusának, Rabelais-nek illusztrálásához. Igazán eredeti, kissé profán mű született, amelyik visszaadja az író fantasztikus figuráinak varázsát. Nemigen zavartatta magát a XIX. századi illemszabályoktól, s ekképpen az egyik lapon Rabelais óriása a világ legtermészetesebb nyugalmával pisil a templomtorony magasságából a város lakóinak nyakába... Szellemessége másokat is megfogott. Így a politikai pamflettek íróit is. Tekintettel arra, hogy akkoriban éleződött a helyzet a Franciaország és Oroszország között (ami végül a krími háborúba torkollott) elkészült egy hatalmas külpolitikai pamflett „Szent Oroszország története" címmel.

A magát szentnek és megrendíthetetlennek tartó Oroszország bemutatását a rajzokkal a feketehumor, a horrorisztikus szürrealizmus mestermunkájának tekinthetjük. IV. Iván embernyúzó módszereit ábrázoló lapok akár módszertani útmutatónak is jók lennének...

1853-ban Doré nagykorú lett, de akkor már mesternek tekintették egész Franciaországban. A gazdagság nem vette el az éleslátását. Festménysorozatot állított ki a „valódi Párizsról, amelyben a szegények nemzete él..."

Dömölki Lajos

A final korona vizsgálata nem igazolta annak Istvánhoz fűződő legendáit. Az alsó, ún. görög korona I. Géza királyunkat ábrázolja (aki 1074-77. között uralkodott), továbbá Dukász Mihály és Konstantin bizánci császárokat, és az egyház szentjeit. A felső, latin korona aranyának minősége nem egyezik meg az alsó részével, a forrasztás is elég hevenyészett, és egyes képek takarásba kerültek. Feltételezik, hogy a latin korona pántjai egy kódex arany díszítéséből, esetleg egy ereklyetartóból készültek, a görög pedig egy korábbi uralkodó halotti koronája volt, s a két részt valamelyik király koronázására, sebtében illesztették össze. Ezt bizonyítja, hogy a latin korona a 12 apostol közül csak nyolcat ábrázol, legfelül

A korona rejtélye — akár-

Húsz éve, 1978. január 6-án a Parlamentben Cyrus Vance, az Egy re ünnepélyesen átadta a kormánynak a magyar Szent Koronát

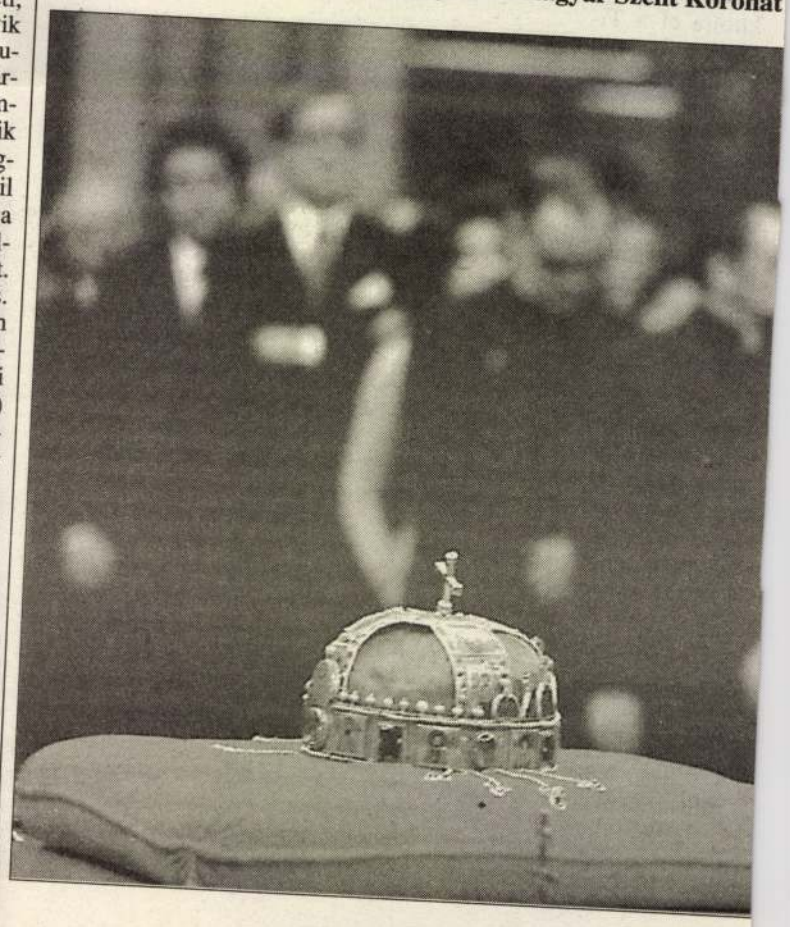

1021

A VIII. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás anyagából:

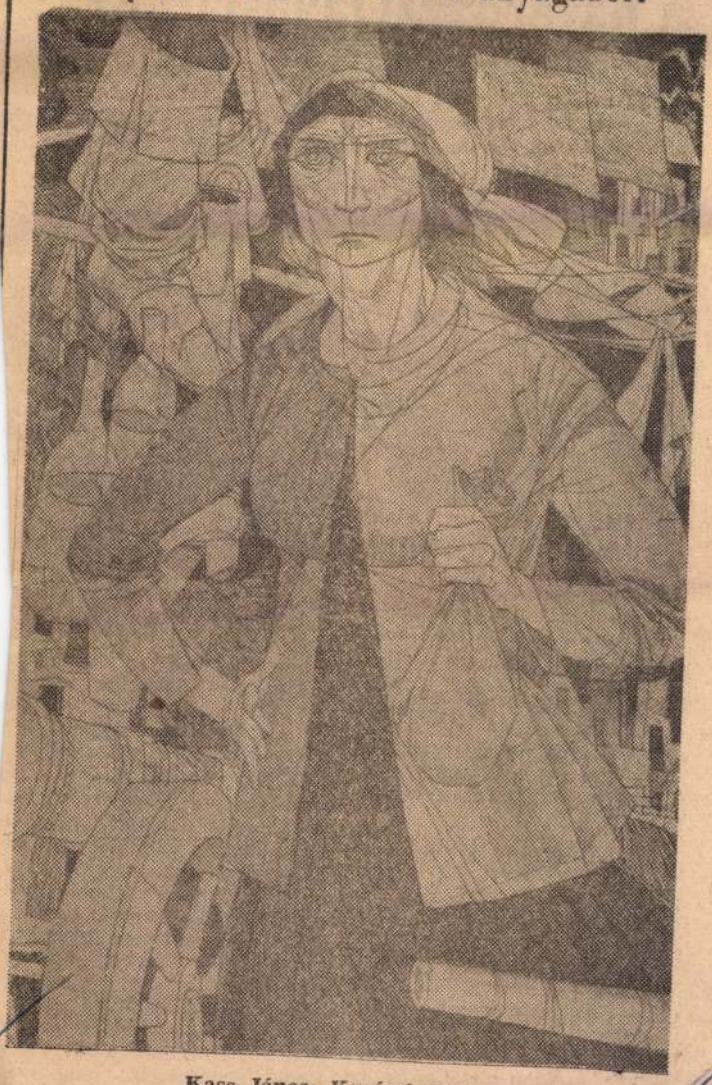

Kass János: Kurázsi mama

ESZAKMAGYARORSZAG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Nag
a határozat !

Gondos előkészületek után mégyénk sok pártalapszervezetében már lezajlottak a vezetőségválasztó, tisztújító taggyűlések. Sok pártszervezetben még ezután, a közeli napokban, hetekben, december közepéig kerül sor a pártélet e kiemelkedő eseményére.

Az eddigi tapasztalatok szerint a pártszervezetek többségében a leköszönő vezetőség *jó beszámolót* készített az elmúlt három esztendő munkájáról, tapasztalatairól, azok *jó alapot adtak a pártszerű vitához*, az eredmények és a pártmunka fogyatékosságainak értékeléséhez, az újabb célok és feladatok kijelöléséhez.

A taggyűléseken *a párttagság abszolut többsége részt vesz*, igazolatlan és indokolatlan hiányzásokkal úgyszólván alig találkozunk, s a részvevő elvtársak közül *igen sokan* megfontoltan, tárgyilagosan és *mély felelősségérzettel* vesznek részt a vitában, a jelöltek személyének értékelésében.

Van azonban az eddig lezajlott taggyűlések egy részének *negatív* tapasztalata is. Ez pedig elsősorban az, hogy amíg a beszámolók szinte mindenütt igen nagy gonddal készültek; három esztendő munkáját figyelembe véve röviden, tömören és mégis konkrétan és sokszor személyre szólóan értékelték az [illegible] tevékenységét,

Sok helyütt formá[illegible] elismerik ugyan a határozati javaslatok jelentőségét; több pártszervezetben azokat a taggyűlés előtt ki is kézbesítették az alapszervezet minden tagjának, mégis *a vitában sajnálatosan mellőzik, figyelmen kívül hagyják, elhanyagolják a határozati javaslatokat*, — érdemi vita úgyszólván alig-alig folyik felettük.

Több oka is lehet ennek. Vagy a felsőbb pártszervezetek (pártbizottságok) határozati javaslatok elkészítésére vonatkozó útmutatásának helytelen értelmezése, vagy pedig az, hogy a beszámolók összeállítása minden idejét és erejét leköti a vezetőségeknek, „*nem futja többre*" az általános, minden időszakban és minden pártszervezetben körvonalazható feladatok „kimunkálásánál".

Gyakori, hogy a program a határozati javaslat csupán így szól: „*emelni kell a vezetés színvonalát... javítani a pártépítést... a tömegszervezetekben végzett munkát... a pártfegyelmet... a szervezeti életet... a termelés pártirányítását...*" stb. Bár a sokkal többivel is már csínján kell bánnunk, mert sok határozati javaslat többre nem is igen terjed ki. Ugyanakkor nem szól arról, hogy *miként* akarják mondjuk „emelni a vezetés színvonalát... fokozni a pártfegyelmet... javítani a termelés pártellenőrzését..." stb. Pedig érdemesebb lenne konkrétabban fogalmazni! Például: [illegible] kell a vezetés színvo- [illegible] minde-

Kass János grafikus

Miskolcon, a József Attila klubkönyvtárban rendezték meg kiállítását.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1972. jún. 5.

KASS János

Kass János metrotei. Szerk. Szántó Tibor. Bp. M. Bibliofil Társ. 1997. 114 p. ill.

5. Kehely hatkaréjos talppal, hatágú gom
zománczczal díszítve. Cuppája új. Ar. ez. 18.5 cm

6. Úrmutató, csúcsíves stílű. Csonka. XV-XVI. sz.

7. Szárnykép, XV. sz. A szentélyben függ.

8. Epitáfium. Fafaragvány, XVII. sz.

9. Görgey testvérek alakos sírköve, 1600. 205-130

E. II. r.

10. Czímeres sírkő vörösmárványból. Hor
Krisztináé. 1662-ből.

11. Régi famennyezetének csúcsíveskori feste
orgonakarzaton.

Kastély

XVIII. sz. Görgey család régiséggyűjteményéve
/Portai-k/, fegyverek, ötvösművek.

KASS JÁNOS

KASS JÁNOS: A KORTÁRS LEVELEI.

ALFÖLD 1997/4, 42-43

Varjú Elemér

1) Magyar várak, Bp 1933. M I, XXXVI 1933. 37

2.) é. n. Bp. Műcsul. Orsz. Biz.-Könyvbarátok köre
212 l. kar. 24 cm

[?]

MDK

Kass János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 7.p.36.

SZETVÉDELMI HIVATAL
EGYETEM TÉR 5.
N: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

Kass János

rejz (repr)

Magyar Hírlap, 1969. június 15. 10. l.

Kass János

rajz (repr.)

Magyar Hírlap, 1969. április 27. 11. l.

Kass János grafikus
a Jubileumi Képzőművészeti kiállítás
szereplő művei.

Horváth György: Jubileumi Képzőművészeti
kiállítás a Műcsarnokban.
Magyar Nemzet, 1945. ápr. 27.

Kass János

Térformák / 1975.
Vilt Tibor, Gulyás Gyula, Kass János
kiállítása, a Beton és Vasbetonipari
Művek közreműködésével, a Kulturá-
lis Kapcsolatok Intézete kiállító helyi-
ségében, a Műcsarnok rendezésében.

Meghívó

1975. nov. 21.

Kass János

Részt vett a Műcsarnok kiállitásán

Lukácsy Sándor: Művészeti seregszemle a Műcsarnokban

Népművelés 1968/6 44 old.

Kass János.

Az Ernst Múzeum - Nemzetközi ex libris és kisgrafika-kiállításán egyetlen ex librissel szerepelt, ellenben kiállítottak tőle kilenc „kisgrafikát"

Szij Rezső: Nemzetközi ex libris kiállítás Budapesten

Alföld 1971/2 79 old.

Kass János, grafikus

A z Iparmův. Főiskola tanára.
(Typo-grafikai tanszék.)

(bársony): A nép könyv tanárai 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 21.

Kass János, grafikus

Rajzaihoz készített Móra Ferenc:

Dideregő király c. könyvében.

— : Most jelent meg

S.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 12.

Kass János, grafikus

A torinói Borca Galériában

nyílt meg kamarakiállítása.

—: Kiállítások határainkban — magyar művészek külföldön 9.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 19.

Kass János

A Kner Nyomda értékes kiadványaiban az ő munkája is benne van.

Kner Muzeum Gyomán; Magyar Grafika,197o.5.sz5.l.

Kass János

Kovacsics Tömegsírjának (Zrínyi) grafikusa.
A könyv a stuttgarti ICTA pályázaton diplomát kapott (1969. szept.).

Magyar Grafika, 1969. 6. sz. 15. p.

Kass János

Diszoposz Mesékjének (Zrínyi) grafikusa.
A könyv a stuttgarti ICTA pályázaton
(1969. szept.) diplomát kapott.

Magyar Grafika, 1969. 6. sz. 15. l.

Kass János

Madách Az ember tragédiájának (Kner-Pénzjegy) grafikusa. A könyv a stuttgarti ICTA pályázaton diplomát kapott (1969. szept.).

Magyar Grafika, 1969. 6. sz. 15. l.

Kass János

„A szép könyvről" vall.

Magyar Grafika, 1970. 3. sz. 21. l.

Kass János

Illusztrációk

Magyar Grafika; 1970. 3. sz. 9-35. l.

Vass Éva

Szerepelt a pozsonyi gyermekkönyv-illusztrációs biennálén.

Magyar Grafika, 1968. 4. sz. 42. o.

Kass János

Pablo Neruda Óda a nyomdához c. művéhez
az illusztrációkat készítette (Magyar Helikon).

Magyar Grafika, 1969. 3. sz. 46. l.

Kass János

Patetikusan üres plakát-fiataljaival a negyven évesek nemzedékének egyik jellegzetes képviselője.

Rózsa Gyula; Kokas Ignác kiállitása a Műcsarnokban; Képzőművészeti Alamanach 2?; Corvina 197c, 35.l.

Kass János

Illusztráció Radnóti Miklós
Ikrek hava c. műveher (rajz)

Magyar Hírlap, 1969. február 23. 11. l.

Kass Jenő

reje (repr).

Magyar Hírlap, 1969. május 11. 10 l.

Kass János grafikus

a Műcsarnokban megnyílt „Jubileumi Képzőművészeti kiállítás" on szerepelnek alkotásai

Lánczi Sándor: a jubileumi kiállítás tükrében.

Magyar Hírlap, 1945. máj. 4.

Kass János grafikus

A Művelődési Alap a nagymarosi alkotóházat művek egész sorával is benépesítette. E folyósómuzeumban láthatók a művész grafikái.

Losonci Miklós: Téli napok a nagymarosi alkotóházban.

Pestmegyei Hírlap, 1975. jan. 9.

Kass János (grafikus

1975. máj. 31-én a tokaji helytörténeti mú-
zeumban kiállítása volt.

Népszava, 1975. jún. 1. 103. evf. 127 sz. 12 p.

Rass János
grafikusművész könyvillusztrá-
cióiból nyíl kiállítás Legnap
Békéscsabai a Tizek Klubjá-
ban.

Magyar Ihrlap 1973/99 Pold

Kass János
grafikai kiállítását április
9. én hétfőn Szij Rezső művészeti
író nyitja meg Békéscsabán a
Tizek Klubjában.

Magyar Ifhlap 1973/96 11old.

Kass János

Leányarcot ábrázoló rajzát -cim nélkül- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 15.
XIX. évf. 11. sz. 10. lap.

Kass János

Vadas József: "Fogas bélyeg" c. kritikájában,- mely a Fényes Adolf Teremben rendezett bélyeg-kiállitást ismerteti,- biztató jelnek tartja, Kass János és Haimann György munkáját az öt-százéves könyvnyomtatás emlékére.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. sz. 13. lap.

Kass János grafikus

A Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepel műve.

r. i.: Jubileumi tárlat,
Vasvármegye, 1945. ápr. 26.

Kass János, grafikus

4 bélyegsort tervezte.

↓

– : Akadémiai bélyegsorozat 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 2.

Kass János, grafikus

Fr. Grillparzer: Sappho. Drámai
Kass János illusztrációival

↓

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. júl. 19.

Kass János, grafikus

Megemlítve.

Bodoi Ferenc: A lisikus „nemé" 67-73.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. július

XXIX
7.

Kass János, grafikus

Kiállított Gyöngyösön.

— : Könyv és Kép 34.

Szermehünk, Bp. 1974. június XXV/6.

Kass János

Zapta a 2. oldalon

Napjaink 1974 junius

Kass János, grafikus

Madách: Az ember tragédiája
Kass János illusztrációival

↓

—: Most jelent meg... 8.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 15.

Kass János

Könöntő (grafika)

Népszava, 1974. aug. 19. 102. evf. 194 sz. 9 p.

Kass János

Neve említve.

Nápszana, 1974. júl. 20. 102. evf. 163 n. 8 p.

Kass János

A Csontváry teremben Reich-vel és Würtz Ádámmal együtt kiállítása nyílt Shakespeare illusztrációiból.

Népszava, 1974. júl. 26. 102. erg. 173. n. 4p.

Kass János, grafikus

A Hörpentő c. leporellót rajzolta.

–: Leporellók, mesekönyvek, ifjúsági regények 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 25.

Kass János, grafikus,
festő

Szombathelyen nyílik meg
kiállítása ápr. 16-án.

— :o Kass János

8.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 16.

Kass János grafikus

L.: Würtz Ádám

— : Új művészeti könyvek 6.

NÉPSZABADSÁG,
Bp. 1975. okt. 18.

Kass János, grafikus

l. : Reich Károly

Arthur T. : Gyermekrajz .... Gy.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 9.

Kass János, grafikus

A nők nemzetközi évére emlékeztető bélyeg tervezője.

—: Bélyegek 4.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. márc. 1.

Krass János, grafikus

Petőfi Sándor: Anyám tyúkja címen
kiadott kötete Krass illusztrációival

↓

— : Most jelent meg

S.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 14.

Kass János, grafikus

Kiállítása nyílt meg
Szombathelyen. (Ápr. 16.)

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 17.

Kass János, grafikus

L.: Kassák Lajos

Tüskés T.: Gyermekkönyvek ... 45-48

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. Jan. XXII/1.

Kass János, grafikus

L.: Jery Antal

P. Brestyánszky J.: Egy Jeléledt .... 358-360.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. június

XXI/6.

Kass János

Az Ofszet Nyomdában készül az első hűszféle magyar poster. Az elsők sorában szerepel a műnesz műve, a Krakkói biennálén díjat nyert plasztikáját adják ki nyomatban. (említve)

(lelkes): Nyomtatják az első hazai posterek.

Magyar Nemzet, 1975. júl. 11.

Kass Ignác grafikusművész

Dec. 20.-án a Békéscsabai Múzeumban grafikai kiállítás nyílik, melyen művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

1974. XII. 15. Petőfi 10.09 V

Kass János grafikus

A miskolci Szőnyi-teremben nyílt meg tegnap az Országos Grafikai hét, melyen műve szerepel.

Déli Hírlap /Miskolc/, 1974. szept. 27.

Kass János grafikus

Az Országos Grafikai Pályázat keretén belül Szegeden tegnap nyílt meg a kiállítás, melyen a művész művei szerepelnek.

Csongrádmegyei Hírlap, 1974. szept. 27.

Kass János grafikusművész

A művész a régi Hungária-szálló, a Kass egykori gazdának leszármázottja.

Szegedről rajzottak ki.

Délmagyarország (Szeged), 1974. okt. 6.

Kass János grafikusművész

A szegedi tárlatok hajdani katalógusai között felfedezhetjük a magyar képzőművészet jeles képviselőit, – mint a művészt is, – akik műveikkel rangot rangot adtak e tárlatnak.

Tandi Lajos: A sokszínűség karaktere.
Délmagyarország /Szeged/, 1974. júl. 21.

Kass János grafikusművész

A győri Képesarnokban rendezett kiállításon szerepelnek művei.

Sz.: Országos grafikai két.

Kisalföld, 1974. okt. 2.

kiállitása Gxörgyösön wolt,melyet a Gyömgyös Városi Tanács Müvelődési Osztálya rendezte,A kiállitás összeállitásánál a gxerekek segitettek.

Rajztanitás 1974-6-32
Balázsné:Kajj kiállitása Gyöngyösön

Kass János 2

Az Iparművészeti Főiskola tánára. A gyömgyösi tárlaton szerepelt a Didergő király, Toldi sorozata, gyermekirodalmi illusztrációi

Rajztanitás 1974-6-32

Kass Ferenc

Grafikus művész

Kiállítás Miskolcon.

Magyar Hírlap 1973 VII 333

Kass János

Madame de Lafayette regénye a Cleves hercegnő magyar fordításához az illusztrációkat Kass János készítette.

Kulturalis Tükör.

Tükör, 1975. aug. 12 – 15 oldal

Kass János
Grafikus

Mihszáth Kálmán: Beszterce
ostromá és az Uj Zrinyiász
uj kiadású műveiben az il-
lusztrációt Kass János készítette

– : Kulturalis tükör
Tükör, 1974 márc 5. – 12 oldal.

Kass János

„A Költészet napja, 1967. ápr. 11.". (repr.)
Schiller Alfréd, Kass János

Három értized politikai plakátjaiból.
Társadalmi Szemle, 1975. ápr.

Kass János grafikus

Az elmúlt hét végén 44 művész rézvételével nyílt meg a Rajzok c. kiállítás a Galériában, melyen szerepelnek művei.

(gyarmati): Rajzok a Galériában.
Déli Hírlap [Miskolc], 1975. máj. 26.

Kass

A magyar művészetben Kerényi béke-szobra/1956/, Hincz, Feledy, Kass, Lukovszky stb grafikái, Blaski üvegablaka/1965/, faliszőnyegek bizonyítják a galamb motivum műfajilag is sokféle előfordulását.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974. o.

Kass János
boritórajza.

Samlyó György. A mesék második könyve című könyvéhez.

Magyar Hirlap 1972/166 IV. old.

Kass János

A mai magyar rajzművészet című kiadvány mélyen szántó bevezetését Solymár István írta, a kötet tipográfiáját Kass János tervezte.

Bojár Iván: Képzőművészeti kalandozás

Magyar Hírlap 1972/145 11. old.

Kass János
sorozata rendkívül szellemes, ötletei megis pop-os viaszbábúszerű fejeinek személytelen érzéketlensége nem alkalmas a korfeszítő erőinek kifejezésére. Részt vett a Mai magyar grafika és kisplasztika Dózsa György emlékére kiállításon (Nemzeti Galéria).

Lancz Sándor: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/239 6old.

Kass János

Munkácsy dijas grafikusmüvész Fejek c. kiállitása xx aug.3o-án nyilt meg Miskolcon

Magyar Hirlap 1974/239 8.

Kass János

1974.VII.11-én bemutató nyilik Csontváry teremben Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám grafikusokmüvészek Shakespeare-drámáit illusztráló rézkarcaiból.

Magyar Hirlap 1974/187 9.

Koss János, grafikus

Miskolcon nyílt meg tárlata.

— : Érdekes kiállítás-sorozat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 27.

Kass János, grafikus

A kontrány-teremben állítják
ki Hamlet-illusztrációit.

— : Hallottak 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 8.

Kass János, grafikus

Illusztráció a Hamlethez:

Repr.

— : A hét vége látnivalói 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 12.

Kass János, grafikus

Shakespeare-illusztrációit mutatja be a Kontrány Teremben.

–: A hét vége látnivalói 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 12.

Kass János, grafikus

Kiállítása nyílt meg

Miskolcon aug. 30-án.

— i. Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 31.

Kass János, grafikus

A Csontváry Teremben mutatják be Shakespeare-illusztrációit.

– : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. júl. 9.

Kass János, grafikus

Shakespeare Hamletje Kass
János illusztrációival

↓

— : Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 31.

Kass János, grafikus

Szerepel a Nemzeti Galéria ban.

Harangozó Márta: Dózsa-nobrák és grafikák

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972 aug. 24.

Kass János, grafikus

Szerepel a Nemzeti Galériában.

Rózsa Gyula. Emléklapok Dózsáról M. P.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 3.

Kass János

a miskolci VII. országos grafikai kiemdélete Kass János és Kovács Béla rendezte a miskolci Galériában.

Rózsa Gyula: a VII. országos grafikai kiemdélé.
Kritika, Budapest, 1944. febr.

Kass Gabor

a „Mai magyar rajzművészet" c.
kiadvány tipográfiáját tervezte.

Bojár Iván: Képzőművészeti kalandozás.

Magyar Hírlap, 1942. máj. 24.

Kass János.

A Könyvművészeti és Grafikai Gyűjtemény a Magyar Bibliofil Társasággal és a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtárral karöltve kiállítást rendezett „A szép magyar könyv - 1967" címmel. A könyv- és illusztráció kiállításon szerepel „Afrika művészete" Kass János és Koffán Károly illusztrációival. Valamint a művész 15 rézkarca az „Ember Tragédiája"-hoz. (említve).

Somogy Megyei Néplap, 1968. dec. 4.

Kass János grafikusművész

A Miskolci Galéria 1967-ben látta vendégül a művészt.

Benedek Miklós: A Galéria két éve, meg a harmadik!

Érzak Magyarország, 1968. Dec. 31.

Kass János grafikusművész

Dec. 2.-án a Miskolci Galériában megnyílt a VII. országos grafikai biennálé melyen Kass János és Tóth Imre grafikusművészeknek ítélte a zsüri a Miskolc megyei város Tanácsának díját és a területi szervezet plakettjét.
Kass János rendezte e kiállítást.

Cs. A. – Sz. Gy.: Megnyílt a VII. országos grafikai biennálé.
Északmagyarország, 1973. dec. 4.

Kass János, grafikus

Grafikáitól és plasztikáitól tárlat nyílik a Petőfi Irodalmi Múzeum-ban febr. 17-én.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. febr. 16.

Kass János, grafikus,
díszlettervező

A Fővárosi Operett szín ház előadásához a díszleteket tervezte.

Bányai Gábor: Piros Kazaván 7.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 22.

Kass János, grafikus

Kiállítása lesz Salgótarjánban.

— : Hallottuk 2.

EST I HIRLAP, Bn. 1974. jan. 12.

Kass János, díszlettervező, grafikus

A Operettszínház előadásaihoz a díszleteket és a jelmezeket tervezi.

(Kristóf): „C"-betűsök 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. nov. 13.

Kass János, grafikus

Miskolc város díját kapta.
(Megosztva.)

↓

–: Országos grafikai biennálé Miskolcon
7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 4.

Kass János, grafikus

A Niebelung gyűrűje bibliofil kiadását illusztrálta.

— : Ünnepi művek 2

Esti Hírlap, Bp 1973. nov. 29.

Kass János

Lapja a 13. oldalon

„Könyvespolc"

Magyar Nemzet 1973 október 21

Kass János, grafikus

kerepel a VII. miskolci grafikai biennálén.

P. Kiss Julianna: Új lehetőségek, új utak

7.

Térszabadság, Bp. 1974. jan. 4.

Kass János

Illusztrációja a 13. oldalon

„Könyvespolc"

Magyar Nemzet 1973 augusztus 26

Kass Janos

rajza

Magyar Hirlap 1971/302 III. old.

Kiss Janos
rajza

Magyar Hirlap 1971/275 11 old.

Kass János
illusztrációja: Zalka Miklós
Rizs és bambusz című kötetéből.

Magyar Hírlap 1971/260 IV. old.

Kass János

A hónap végén Európai grafika címmel nemzetközi grafikai kiállítás nyílik a velencei biennale központi termeiben, amelyen hazánkat Kass János is képviseli.

Kiállítások Budapesten és külföldön

Magyar Hírlap 1971/225 Gold.

Kass János

rajza

Magyar Hirlap 1969/300/6

Kass János

rajza

Magyar Hirlap 1969/289/11

Kass János
illusztrációja Heinrich Mann Ronda
tanárok címü könyvéből.

Magyar Könyv 1971/183 II. old.

Kass János rajza.

a Thamos, egyiptom királya című kötetéből (Kenemükiadó).

Magyar Hirlap 1972/8 IV old.

Kass János
(a városi tanács egyik díjának birlokosa)
Önarckép angyallal sorozata Kondor Béla
"emlékére készült. A modern technikai
lehetőségek ötvözésével fejezi ki Nagy László-
val közös, költői szépségű gondolatait
a barát, a mester, az ember eltávozásáról.

B. Pálosi Judit: VII. országos grafikai
biennálé

Észak-Magyarország 1973/288 Yold

Kass Janos

rajzai

Magyar Hirlap 1971/358 24-25 old.

Kass Jairos

rajza

Magyar Hirlap 1971/358 28 old.

Kass János
grafikusművész kapta Miskolc megyei
város Tanácsának díját és a területi szer-
vezet plakettjét.

Cs. A – Sz. Gy. megnyílt a VII. országos grafikai
biennále

Észak-Magyarország 1973/283 4 old.

Kass János

illusztráció Cesare Pavese :Szép nyár c. könyvéhez

Magyar Hirlap 1974/54/8

Kass János

Munkácsy dijas grafikus, kiállitása nyilt a salgótarjáni József Attila Müvelődési központban.

Magyar Hirlap 1974/69/6

Kass János

Önarckép aggallal I. repr.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Kass János

1. Önarckép angyallal III. V. tedn. 45x35

2. — " — — " — N. — " — — " —

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Kass János

1. Önarckép angyallal I: v. tedu. 45x35

2. — " — — " — II: — " — — " —

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Kass János

"Ágaskodó szarvas" c. rajzát a cimlapon hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972.márc. 18.
XVI. évf. 12. sz. cimlap.

Kass János 1

Szegeden született 1927-ben. Az Iparművészeti Főiskolán kezdte, majd a Képzőművészetin fejezte be tanulmányait 1951-ben Hincz Gyula, Konecsni György és Kádár György tanitványaként.

Solymár Gyula: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 75

Kass János

1960-61-ben a lipcsei Könyvművészeti Főiskolán volt aspiráns. 1958-ban a Brüsszeli Világkiállitáson pannójával ezüstérmet nyert. 1960-ban a Velencei biennálén vett részt.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kass János

1961-ben a p árizsi Nemzetközi ifjusági biennálén 1962-ben a tokiói, 1964-ben a luganói, 1963 - ban a ljubljanai, 1965-ben a Sao Pauloi Biennálén és az auschwitzi kiállitáson szerepelt műveivel.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

1966-ban Bolognában, 1967-ben az "Intergrafik 67-ben, a londoni varsói, bukareszti és a moszkvai nyugat-berlini magyar és a Nemzeti Galéria grafikai kiállitásán szerepeltek művei.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kass János 5.

Önálló tárlata volt: 1964. Dürer terem, 1967.

kulturális kapcsolatok intézete. Munkácsy dijas.

Reprodukciók: 75.sz. Mózes I. 1967. rézkarc,

300 x 240 mm.: Mózes II. rézkarc, 300 x 240 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest,

1972.

Kass János 6.

77.sz. Mózes III. rézkarc, 300 x 240 mm. 78.sz.

Mőzes IV. rézkarc, 220 x 130 mm. 79.sz. In Memoriam

Kner Imre, I. 1967. collage , 580 x 360 mm. 80.sz,

Szent Ferenc prédikál a madaraknak, tusrajz. 410 x 300 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kass János

stilusának állandó bázisa az izlés és kutató kedv. Munkássága legteljesebben a rézkarc területén bontakozott ki. Mózese a grafika mestereinek hasonló témájú alkotásai mellé állítható.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 16 l.

Kass János

Hans Erni és más nyugati realisták vonalkompozició-

jától elinduló grafikát alkot.

Solymár István: Ma Magyar Rajzművészet, Budapest,

1972. 22 l. 9 l.

Kass János

Bemutatott művei: „Karvas ének", tus, 41 x 61; „Jó fej", III., tus, 30 x 56; „Noe és a galamb", tus, 29 x 42.

Zala Tibor: XI. magyar képző műcépeti kiállítás, Budapest, 1968.

Kress János
grafikus

Dekusztráció

Boróhy Éva: Becslés helyett.
Vők Lapja, 1970. jannár - 4 szám

Kass János grafikus

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Műcsarnokban 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Kass János
grafikus

Miskolc megyei Vaios Tanácsá-
nak díját Kass János nyerte

----.---- Közérdekü közlemények.

Müvészet, 1974. január - 48.oldal

Kass János
grafikus

Illusztráció

Anna Ulrikova: Illusztráció biennale Poznanban.
Művészet, 1974. január – 30 oldal

Kass János

a Magyar Nemzeti Galériában Dózsa György emlékére nyílt kiállításon sorozata szerepel.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1972. aug. 29.

Kass János.

A III debreceni országos nyári tárlaton, Bartók emlékére rendezett kiállításon szerepeltek temperái „változatok egy zenei témára". (említve)

Láttuk, hallottuk.

1972. VII 7. Petőfi, 21.13/11/R.i

Kass János 1).

A Savaria Múzeumban rendezett kiállításán – Hajnal Gabriellával egyidőben – grafikái szerepeltek. A 40-es évek végén realista felfogásban készült könyvillusztrációkkal, rajzkészségével tűnt ki nemzedékéből. „Juhász-kötet ámadó rajza „A szarvassá változott fiú" fejezi ki legtalálóbban művészi hitvallását.

Bertalan Lajos: Kiállítási napló.

Vasi Szemle, 1972 ... k.

Kass János 2.) Folytatás.

Devecseri Gábor „Bikasirató" c. művéhez készített illusztrációkat. Az „új mutáció" képsor megrázó erejű látomásai. (említve) műanyag fejeit plexiből, polisztirolból készíti, a végeláthatatlan sort súgalmazza a hullámpapírlemez labirintus-sétány, melyek egy-egy mélyedéséből e szobrok néznek ránk. (említve) és (repr.)

Bertalan Lajos: Kiállítási napló.
Vasi Szemle, 1972... 4. 555-556. old.

Kass János

„Ádám Prágában, mint Kepler a nagy csillagász, Rudolf császárral."

Rézkarc. (repr)

P. L.: Százötven éve született Madách Imre.

Pajtás, 1973. jan. 14.

Kass János, grafikus

A Petőfi Irod. Múzeum kis megnyílt
tárlatának ismertetése.

Rózsa Gyula: Ötletek és feladatok 7.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 17.

Kass János, grafikus

A Madách emlékbélyeg tervezői:
Haiman György s' Kass János.

bélyeggyűjtő
— : Apollo 47 — blokk 10.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 20.

Kass János, grafikus

A bélyeget és a levelezőlapokat Kass János és Haiman György tervezte.

bélyeggyűjtés

—: Madách-levelezőlapok 10.

Népszabadság, B. 1973. febr. 3.

Kass János, grafikus

A perspektivikus térkép egyik illusztrátora.

– : Új Budapest-térkép 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 25.

Vass János

rézkarca

Magyar Hírlap 1970. jan. 11. 11.

Kass János

réztarca a 11. oldalon

Magyar Nemzet 1973 november 7

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

Kass János

GRAFIKÁINAK ÉS PLASZTIKÁINAK

kiállítására

1973. ÉVI FEBRUÁR HÓ 17-ÉN DÉLBEN 12 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: *Juhász Ferenc*

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM; BUDAPEST, V., KÁROLYI MIHÁLY UTCA 16

Kass János

Grafikái szerepeltek az Oslo melletti Mossban (Galeri F 15)
magyar csoporthidállítás keretében.

Műgyűjtő, 1973/2. sz. 64. l.

Kass János

rajz

Magyar Hirlap 1969.2.évf.229/13.

Kass János

Szerepelt a Békéscsabai művésztelep grafikai kiállításán.

Magyar Hírlap, 1970. jún. 26. 9. l.

Kass János

Grafikái és könyvillusztrációi a norvégiai Moss-ban, az F 15 Galériában bemutatásra kerültek magyar csoporthiállítás keretében.

Néray Katalin: Hírek, Műgyűjtő, 1973/3-22. 61.l.

Kass János

a Petőfi Irodalmi Múzeumban
rendezett Ziállításáról szóló ott
a Kaoldalon

Magyar Nemzet 1973 február 27

Kass János

A Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett kiállításáról jóló cikk a 4. oldalon

Nápszava 1973 március 27

Kass János

illusztrációja a

13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 január 28

Kass János

Illusztráció a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 március 11

Kass János

Vallomás nyílt az
Petőfi Irodalmi Múzeumban
február 17-én.

Magyar Nemzet 1973 február 2
6. old.

KASS SÁNOS

Meghívó

A Magyar Néphadsereg Központi Klubja Parancsnoksága
meghívja Önt 1973. május 16-án 17.30 órára
az emeleti kiállítóterembe

KASS JÁNOS

KÉTSZERES MUNKÁCSY–DIJAS GRAFIKUSMŰVÉSZ

kiállításának megnyítójára

Megnyitó beszédet mond:
SZÁNTÓ TIBOR,
az Európa Könyvkiadó művészeti vezetője

A kiállítás megtekinthető június 15-ig,
a Klub nyitvatartási ideje alatt.

(Budapest V., Váci utca 38.)

Kass János, grafikus

52 rézkarcot és 57 grafikát állít ki az Oslo melletti Mossban.

– : A leningrádi Ermitázs vendéghiállítása a Szépművészeti Múzeumban 7.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 14.

Kass János
grafikus

Kass János grafikus felesége
Kapnal Gabriella textilter-
verő.

Kass János, grafikus

Kiállít Norvégiában.

—: Olasz festmények az Ermitázsból

2.

ESTI HIRLAP, Br 1973 aug. 13.

Kass János
Részt vett a miskolci József Attila klubkönyvtár kiállítótermében rendezett ex libris kiállításon

ls. A: Ex libris 34 művésztől

Észak-Magyarország 1973/52 2old.

Kass János grafikusművész

a boglári kápolnatárlaton új kiállítás nyílt meg, grafika és kisplasztika együttes kiállítása, melyen a művész műre szerepel.

H.B.: Hatezer látogató Bogláron.

Somogyi Néplap, 1974. szept. 4.

Kass János, grafikus

A nők nemzetközi éve alkalmából kiadott 1 ft-os bélyeget rajzolta. A bélyeg: Rep

— „A nők ....." 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 21.

Kass János, grafikus

A nők nemzetközi éve c. bélyeget tervezte.

bélyeggyűjtés
— :ki művelő? 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 22.

Kass János, grafikus

Palotai Boris: Kerelmes vár c.
könyve Kass J. illusztrációival

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 26.

Kass János, grafikus

Bemutatták hegeden Shakespeare-illusztrációit.

Tandi Lajos: Kiállítások

8-90.

XXVIII

10.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. október

Kass János, grafikus

fejek. Cinni kötete

↓

—: Most jelent meg 2D.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974 nov. 7.

Kass János, grafikus

fejek c. grafikai albumát

dedikálja nov. 19-én.

— : Körlemény 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 15.

Kass János, grafikus

Rónay György: Mérleg c. könyvét

↓ illusztrálta.

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 16.

Kass János, grafikus

Nov. 19-én dedikál.

— : Közlemény 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Kass János, grafikus

tejek c. albuma jelent meg.

– Új képzőművészeti könyvek

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Kass János, grafikus

Dedikál. (Nov. 19. Erkel könyvesbolt.)

— : Közlemény 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 19.

Kass Julius, grafikus

Nov. 19-én dedikálja

fejek c. könyvét. (Erkel

könyvesbolt.)

– : Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 18.

Kass János
grafikus

Kass János „Social fiction"
1973 című műve bronzérmet nyert.

Lánex Sándor: A plakátművészet nemzetközi.....
Művészet, 1974.december - 33.oldal.

Kass János grafikusművész

Ugyéniségének kibontakozására kerelet adott szántó Tibor műhelye, a Magyar Helikon.

Major Ottó: A könyv művészei.

Tükör, 1973. febr. 13.

Kass János grafikusművész.

A bpesti Állami Nyomda Haimann György és Kass János tervei alapján többszínű mélynyomással az 1.-Ft-névértékű új bélyeget készít, Madách Imre arcvonásaival. – A költő 150. születésének évfordulójára Kass János rézkarcokat készített, ezeket a Magyar Pósta levelezőlapon sorozat formában reprodukálja. (említve)

Vas Tibor: Filatéliai hírek.

Békés Megyei Népújság, Békéscsaba, 1973. jan. 13.

- Kass János grafikusművész

Emlékbélyeg jelenik meg, Madách Imre születésének 150. évfordulójára. A bélyegeket Hajnal György és Kass János grafikusművészek tervei alapján az Állami nyomda készítette.
(MTI)

Szolnok Megyei Néplap, 1973. jan. 10.

Kass János

Miskolcon az ünnepi könyvhét alkalmából a József Attila könyvtárban jún. 1.-én nyílik a „Könyvművészet" c. kiállítás, melyen a művész művel szerepelnek.

GY-: Százegy új könyv.
Déli Hírlap, Miskolc, 1973. máj. 26.

Kass János

Radnóti Miklós „Baldog hajvali vers" – chez készített grafikát. (szulítve)

(k-l): Radnóti-szulékkiállítás az Irodalmi Múzeumban.
Magyar Nemzet, 1974. nov. 28.

Kass János

A Magyar Nemzeti Galériában Dózsa születésének 500 évfordulója alkalmából rendezett kiállításon alkotásai szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

1972. aug. 25. Kossuth 2040/11/KGyné.

Kass János

Ökölbe szoritott kezek köszöntését ábrázoló grafikai müvét a cimlapon mutatja be a lap. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. cimlap

Kass János

Virágokkal keretezett női fejet ábrázoló rajz.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. dec. 28.
XVIII. évf. 52. sz. 6. lap.

Haas János

A Sárospataki Galéria új szerzeményei között láthatók a grafikai élményömlye harlozó Haas János kiemelkedő lapjai.

Uj művek kiállítása a Sárospataki Galériában

Észak-Magyarország 1972/199 4old.

Kass János

először főiskolás korában, 1950-ben a Nemzeti Szalonban rendezett ifjúsági képzőművészeti és iparművészeti kiállitáson találkozott a szélesebb nyilvánossággal.

Mészöly Gábor: Ujjászületőben a Nemzeti Szalon.
Budapest, 1972.5.sz. 28-31.1.

Kass János

Fej

Uj irás 1972/7 boritó 2.

Kass János

Vegyész

Uj irás 1972/7 boritó 3.

Kass János

Vegyész

Uj irás 1972/7 borító 4.

Kass János

Cserny József:Szelid motoros

Uj irás 1972/7 81.old.

Kass János

Fej/3

Uj irás 1972/7 82.old.

Kass János

Memoria egység

Uj irás 1972/7 83.old.

Kass János

Fej/4

Uj irás 1972/7 84.old.

Kass János

In memorian Konecsni György

Uj irás 1972/7 boritó 1.

Kass János

Táblaképet is, gobelint is készít.

T. E.: Hessö Ferenc; Mügyüjtö 1972/4.sz. 11.l.

Kass János

Munkácíója a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1972 o Hibu 15

Kass János

Munkácsy a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1972 október 1

Kass János

A Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó karácsonyva kiadta Mikszáth: „A két koldusdiák" c. regényt, a művész rajzaival. (emlitve)

(A. A.): Csutak és a Gyáva Dezső.

Esti Hírlap, 1968. dec. 11.

Kass János

„Szarvas" rézkaic, 1967.
(repr.)

Irodalmi Szemle, 1968/9. XI.

János Kass

„Illustration zu Attila József"

(repr.)

Budapesti Rundschau, 1968. dec. 13.

Kass János

A Petőfi Irodalmi Múzeumban megnyílt „Krúdy Gyula illusztrátorai" c. kiállításon az „Aranyidő"-hez készült komor hangulatú, robosztus, erős vonalakkal megrajzolt képek és a témától függően szinte cizellált, metszetszerű rajzai szerepelnek. „Templérius" – „Bukfenc" (említve)

Bakó Anna: Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Gepel, 1969. jan. 3.

Kass János

Megnyílt a Petőfi Irodalmi Múzeumban a Krúdy-művek illusztrációinak kiállítása. A művész nehéz feladatokat szerencsésen oldott meg a „Bukfenc"-hez készített rajzaival. (említve és repr.)

Pamlényi Ervin: Krúdy illusztrátorai.
Magyar Nemzet, 1968. dec. 31.

1021

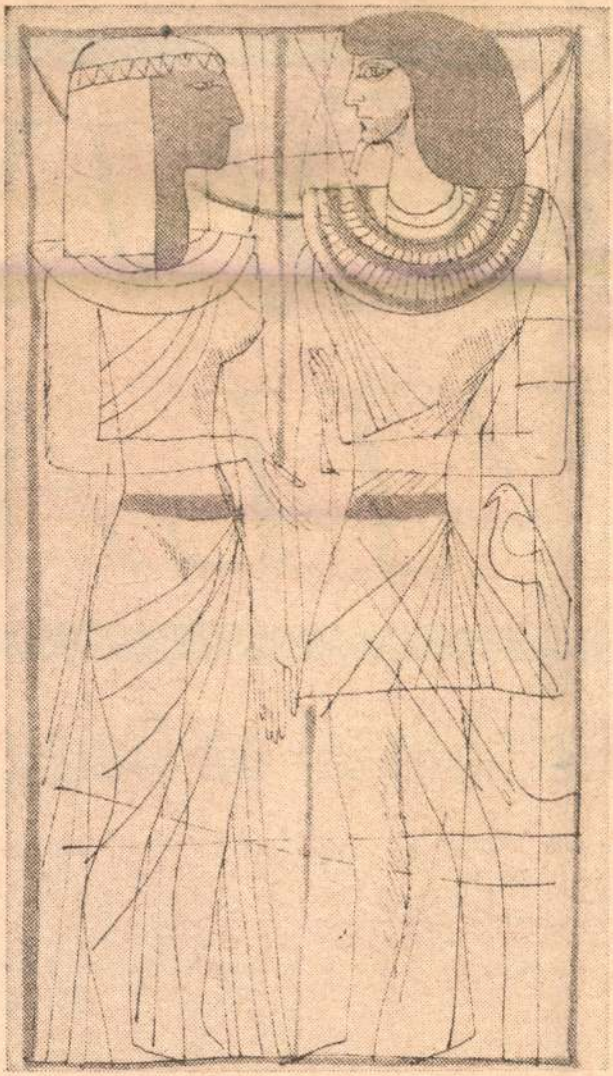

Kass János illusztrációja Mozart Thamos című operájához, amely a Zeneműkiadó gondozásában, Devecseri Gábor átköltésében lát napvilágot

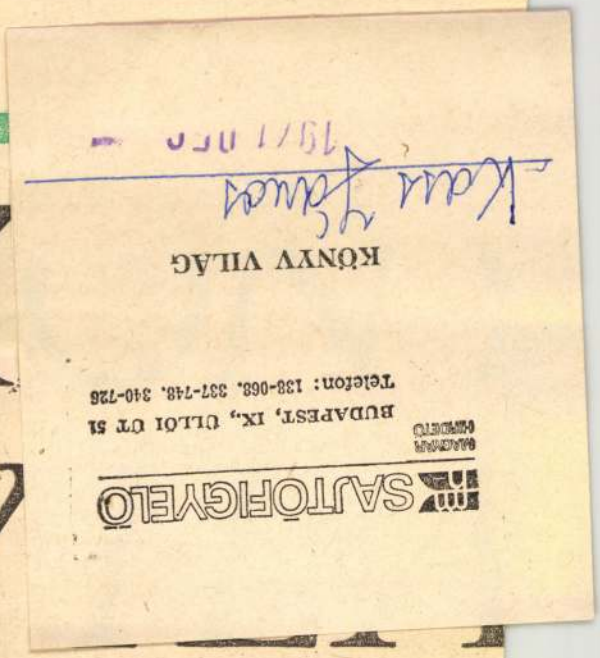

Latabártól az Omega

Olvasni szerető gyerekek sohasem nyaggatják így a szüleiket: Mit csináljak?! Unatkozom! — Ez is egyik magyarázata annak, hogy az elfoglalt szülők szívesen vásárolnak gyermekeiknek könyvet. Ez az egyetlen szülői „önzés", ami mindenki érdekeit egyaránt szolgálja.

A téli könyvvásár ezúttal is gazdag választékot nyújt a gyermek- és ifjúsági irodalomból. Az alábbiakban tíz ismert, és elfoglalt szülő véletlenül sem akarják ugyanazt elolvasni. Gabi a mesénél tart, Andrea pedig a matematikai segédkönyvtől az ókori mitológiáig igyekszik végigböngészni minden ismeretterjesztő könyvet. Ő a kitartóbb olvasó, és van már benne némi rendszerező készség is: ha egyszerre több könyvet kap, mindjárt elkészíti az olvasási sorrendet. A karácsonyi könyvkínálatból Halász Zoltán *Bonfini tanár*

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 DEC 7

Kass János

Vasárnapi számunk Könyvespolc oldalán sajnálatos cserére folytán téves aláírással jelent meg Kass János illusztrációja, amelyet Rákos Sándor Kisfiú idegenben című könyvéhez rajzolt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Kass János

MAGYAR NEMZET
1971 DEC 24

1021

Kass János illusztrációja Devecseri Gábor és Huszár Klára Thamos, egyiptom király című művéhez, amelyet Gebler drámája nyomán írtak Mozart zenéjéhez. A könyvet a Zeneműkiadó jelentette meg

Lakat dr. e

Háro

Huszonkét
gi tanulmán
zett dr. *Lak*
bánya és az
gó-válogatott edzője.

— El kell mondanom, hogy a magyar labdarúgás hagyományainak megfelelő fogadtatásban részesültem mindenütt — mondotta a kiváló szakember. — Egy hetet töltöttem Rómában *Herrera* csapatánál, egy hetet Firenzében, végül egy hetet Milánóban, megosztva az Internazionálénái és a Milánnál. Mindent feljegyeztem, három kötetre való anyagot hoztam haza, amelyet majd előadássorozaton ismertetek ed-

[illegible] megtekintett több bajnoki mérkőzést. Mint mondja, a mérkőzések színvonala magas, látogatottságuk nagy. *„Irigykedve néztem a zsúfolt lelátókat, hiszen az ilyen hatalmas nézősereg olyan hangulatot tud teremteni, amelyben szárnyakat kap még a fáradt játékos is. Kiváló az olaszok erőnléte, nagyfokú a játéktudásuk, megérdemelten foglalnak el előkelő helyet a világ labdarúgásának élvonalában."*

Gyári versenyzőként — Polski Fiattal

— Letagadhatatlan tény, hogy nem lengyel, hanem magyar versenyző vezette be elsőként a Polski Fiatot a versenysportba — mondotta Edmund *Grudniewski*, a lengyel *Pol-Mot* Gépjárműipari Külkereskedelmi Vállalat budapesti kirendeltségének vezetője a csütörtök déli kis ünnepségen, amelyen a Pol-Mot, illetve a Polski Fiat cég képviselői megjutalmazták *Kelemen* Ferencet és dr. *Pulvári* Károlyt, akik Európában elsőként vettek részt rallyeversenyen — saját P—125-ös kocsijukkal.

Azóta a tehetséges magyar páros már gyári kocsin áll rajthoz. Az 1970-es esztendőben a Cordatic Rallyen legyőzték a teljes Polski Fiat gyári élgárdát és feltételezhetően ennek a sikernek tulajdonítható, hogy 1971-ben ők is gyári versenyzőkké váltak. A lengyelek adják a kocsit és vállalják a szervizt is. *A Kelemen—Pulvári kettős 1971-ben kategóriájában magyar bajnokságot nyert és jól szerepelt nemzetközileg is.*

A csütörtöki díjkiosztás alkalmából Edmund Grudniewski érdekes tájékoztatást adott a lengyel autógyártás terveiről is. Elmondta, hogy újabb licencet vásároltak Torinóból és jövő év végére elkészül a 650 kcm-es *Popular Fiat* nullszériája, majd 1973-ban megindul a gyártás. Úgy tervezik, hogy ez a kiskocsi lesz a szocialista országok népautója.

Sakkozóink karácsonyi ajándéka

Női sakkozóink nagyon szép ka-
rácsonyi ajándékot kaptak és ad-

SPORTNAPLÓ

A BSE műkorcsolyázó-versenyén a nők mezőnyében Almássy Zsuzsa, a férfiaknál Vajda László győzött, míg párosban a Farkas, Ki-
liti kettős végzett az első helyen.

Kass János
Dürer-sor, 1971. aug.

Kass János: In memoriam Dürer IV.

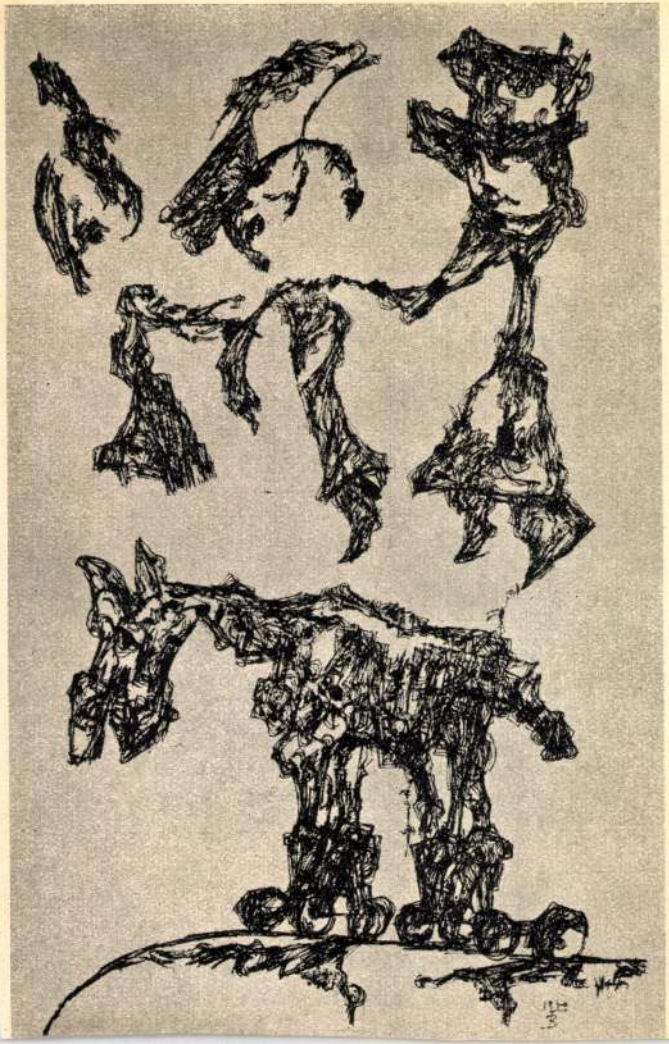

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 DEC 16

1971. december 16. csütörtök

1071

Mozart—Devecseri:

Thamos

Szép ajándékkönyv a Zeneműkiadó egyik karácsonyi kiadványa, a Thamos. Mozart írt kísérőzenét — legizgalmasabb muzsikájának egyik darabja ez — a színdarabhoz, mely valamiféleképpen mintegy előzménye a Varázsfuvolának. Nem avult el sem a színdarab mondanivalója, sem pedig (különösen nem) Mozart zenéje. Elavult azonban T. Ph. Gebler szövege, nyelvezete. Devecseri Gábor, a nemrégiben elhunyt költő vállalta a feladatot, hogy nem lefordítja, hanem újra költi Gebler drámáját. Egyike volt ez utolsó munkáinak, s egyike emelkedett hangú műveinek.

A Thamos bemutatására, újjászületésére a szombathelyi Iseumban került sor, 1971 nyarán. Ezt a szövegkönyvet adja most közre a Zeneműkiadó, mégpedig a műhöz és az alkalomhoz illő ünnepi köntösben. A gyönyörű nyomdai kiállítást Kass János illusztrációi teszik még inkább könyvművészeti remekké. Aki pedig a műről akar többet megtudni, mint amennyit a szöveg elárul, annak mindenre kiterjedő felvilágosítással szolgál Somlyó György, Huszár Klára és Gábor István elő- illetve utószava.

Egy hétre öttagú vegyészmérnök küldöttség érkezett Almásfüzitőre, a timföldgyárba, a távoli Indiából.

Az Alumíniumipari Vállalat tervezésében timföldgyár épül Indiában, Korba városában. A mintegy 300 ezer tonna timföld gyártására tervezett üzemet, magyar szakemberek irányításával, indiai gyárak gépeivel, indiai szerelők állítják fel, de a próbaüzemeltetést már magyar szakemberek fogják elvégezni.

Három hónappal ezelőtt 14 fős indiai vegyészmérnök kül-

Kass János

Kass Jánosnak a Dürer-teremben megrendezett grafikai kiállításán szereplő legtöbb mű kiállta már — mégpedig sikerrel — a nyilvánosság próbáját. A művészt magát sem kell bemutatni a szép könyv kedvelőinek, de lapunk olvasóinak sem. Illusztrációi révén legnépszerűbb grafikusaink egyike. Népszerűségét rendkívül kulturált rajzművészetének köszönheti.

Illusztrációi, önálló grafikái pontosan, hibátlan tisztasággal öntik formába az ugyancsak pontosan és tisztán megfogalmazott gondolati tartalmat, amely mindig az illusztrált mű lényegéből fakad. Nála nem valamilyen tartalomtól független játékosság az indítéka annak a rendkívüli technikai sokrétűségnek, ami a finom rajz, az átgondolt komponálás mellett szinte minden lapot megkülönböztet a többitől. Az egyiken éles sziluettként emelkedik ki a figura a háttérből, a másikon lágyan olvadnak egymásba a foltok, a harmadikon vékony vonalhálóból alakul ki a forma, ismét másokon a rézlemez különleges megmunkálásával ér el szokatlan hatásokat.

A technikai cizelláltság és az erős intellektualitás azonban önmagában nem volna elegendő. A művész érzékenysége és anélkül az emberi többlet nélkül, amelyet minden művéhez hozzáad, ezek a grafikák száraz ábrák lennének csupán. De így a változatos témák és formák sokszínű együtteséből egyéni és határozott művészegyéniség körvonalai rajzolódnak ki.

(havas)

NÉPSZAVA

1964 aug 22. 1964

képet, és
Nem is értem,
tük. Borzasz-
.
orvos, aztán
gával beszél-
ndennél fon-
eborul hirte-
nek. — Azzal
tt.
rrébb állt, a
rvosra és azt
om az arcán,

etlenkedett.
mondta zsör-

– hazudta az
Tetszik tudni,
or. Hogy tet-

ét óta egyre
és fel is kel-
dok. Csak az
t többször is

– vágott köz-
n tetszik len-
íg süt a nap,

ad-e nekem?
csak jönni.
obába.
o — mondta

— Most! Most! — kiáltott fel a gy
Most akarom, hogy fényképezzünk.

— Már megint hogy beszélsz? Kéren
pen és nem akarom, hányszor mo
még?

— Kérem szépen, hogy most csiná
kérem szépen.

— Ne erőszakoskodj! — szólt közbe
— Most beszélgetünk a nagyapával.

— Kérem szépen, hogy fényképezzün
rem szépen, kérem szépen!

— Maradhass már — kiáltott rá Ba
gyerekre —, megint nem férsz a bő
amíg bele nem rázlak.

— Ha ez egyszer a fejébe vesz va
abból nem enged — mondta az asszo
nézö mosollyal. — Jobb, ha megcsi
azokat a képeket, addig úgy sem lesz
tunk tőle.

— Igazad van, lányom, csináljuk.
kisunokám!

Az asszony elvette Banditól a fényk
gépet és az egyik bokor elé állította a
ket az öreggel. Aztán külön-külön ők
tán ismét mind a kettőjüket. Aztán
csak az öreget. Aztán leültette őket a
Aztán úgy csináltak, mintha bokszol
Aztán kézen fogva sétáltak. Aztán
csak az öreg állt a gép elé és mosoly
lencsébe. Aztán levette a kabátját és
a padra. Aztán felállt és egészen közel
a géphez. Aztán integetett, mintha b
kodna valakitől. Aztán kendőt lobogta
közben nevetett, hogy a könnye is

Kass János illusztrációja Móra Ferenc A didergő király című verses meséjéhez, amely most jelent meg a Móra Kiadónál

megelőzése céljából akkor is, ha ezek nem ... keznek, hanem mozódnak.

A dohányzást olyan zártterű lyen meg kel nemdohányosok vagy szükségk kodniuk kell szaki elkülöní nem lehetséges. az egészségügyi, dozási és oktatá nyekben és másut mekek, betegek, rendszeresen és tartózkodnak.

„Nem

...dohányzókn

mert a helyek fogla zem a megrőkönyödést, s örülök, hogy csipkelődés nélkül megúszom, csupán a feszültség marad meg egy ideig a fülkében.

Nem lehetne az ilyen megegyezéses „átminősítést" megtiltani? Mi van, ha a következő állomáson száll fel valaki, aki ugyancsak nemdohányzó szakaszt keres, de azóta dohányzóvá változtatták?

A MÁV-nak igen sok apró megállóhelye egyetlen váróteremből áll. Néhány év alatt füsttől elszürkült várótermek, valami különös, áporodott bűzzel. Körülöttünk néhány asszony, kórházba menő be-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Kan János

NEC 17

...Harsányi, majd ismét Csikné volt eredményes, s 7:4-re fordultunk. Szünet után nem tudta ezt a jó játé-

Maratoni port... a magyar labdar...

Az 1972-es esztendő nagy feladataira készülő magyar labdarúgó-válogatott január 1-én csaknem héthetes külföldi portyára utazik: február 16 vagy 17 a hazaérkezés napja.

A csapat január 20-ig Spanyolországban tartózkodik, s itt, a felkészülés közben 12-én Madridban a spanyolok legjobbjai ellen játszik barátságos mérkőzést. Utána Dé...

INTERNATIONALE HERALD TRIBUNE
1971. X. 19.

Art in Venice

Aspects of Graphic Art, Europe, 1971, Museo d'Arte Moderna, Venice, through October.

Works of art done in series are cheaper and thus more available to the art lover, and today more artists than ever make prints. But, as this exhibition shows, the diminished attention to the single and precious work, along with too much activity in print making and too much exposure, may lead to diminished interest and integrity. Many of the works on view are pat, gleaming, timely, but they have been seen over and over again in contemporary galleries.

Some entries from Eastern Europe have the most content and imaginative drive. Among the Czechs, Sukdolak's fantasy is richest, John's is delicate, and it is obvious that Gross is a painter first. Anderle, Brunovsky and Cepelak are concerned with effects of texture and line. Fijalkowski of Poland is funny and direct; Wejman's bicycles seem to be sinister symbols of city life; Srednicki's fairy tales are imaginative if sweet. The Hungarian Kass describes the nightmares of our time with fine, fluid lines, and Jurida cuts expressive, multifaceted textures in linoleum.

KASS JANOS

The most interesting and sincere Italian works include the classic poise of Strazza, some De Vita insect detail, fine clinical burin work by Zigaina.

Alechinsky and Corneille of Holland are represented by their usual sprawling childlike whimsy. Loui of Denmark etches exuberant fireworks in black and white, and Nesch of Norway makes intaglios of sea fauna. Smith of England cuts the edges of his peach-colored lithos. "Big Five," by Iseli of Switzerland, is somewhat pop-like. And, of course, there are Tapies, Miro, Picasso, Dubuffet, Delauney, Ernst, Matta, Hartung, etc.

Shows like this usually reflect the taste of the art establishment which considers the already arrived at the expense of fresher or younger artists who are the most in need of encouragement and exposure.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

KÖNYV VILÁG

Kass János

1971 DEC

Magyaron kívül [illegible]
nyelven is megjelenik.

Zene 1021

Mozart—Devecseri:
Thamos
Zeneműkiadó.
100 oldal, kötve kb. **18 Ft**
Az újjászületett Mozart-mű szövegkönyve Devecseri Gábor átköltésében lát napvilágot. A kötetet Kass János grafikáival, Somlyó György nekrológjával, Gábor Istvánnak a szombathelyi előadásról írt megemlékezésével és Huszár Klárának a Mozart-műről szóló összefoglalójával bővült.

Varga István:
Tervezés, mechanizmus, pénzügyek
(Válogatott tanulmányok)
Közgazdasági. 320 oldal, fűzve
37 Ft

A tanulmányok — a könyv címében is megjelölt három téma köré csoportosítva — olyan gondolatokat, elvi és gyakorlati problémákat tartalmaznak, amelyek

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

KASS JÁNOS

Elsősorban halványszürke, elegáns, némileg hűvös, halk hangú, de határozott vonalú grafika jellemzi Kass János művészetét. A tárgyilagosság mellett, a fegyelmezettség mögül azonban gyengéd érzelem, líra, sőt romantikus komponensek tűnnek elő. Még akkor is, ha olykor a műszaki rajztól kölcsönkért rekvizitumok uralkodnak. Kass kedveli a lavírozott, elmosott tustechnikát, de még maguk a vonalak is halványak, mert tollát is vízzel higított tusba mártja.

Ennek a felfogásnak talán reakciója a *Balázs Béla: Kékszakállú herceg várához* készített illusztrációsorozat. Csörrenően kemény rajz, mintegy vonalzóval meghúzott kontúrú, dekoratív, egyenletes színerővel bevont, harsány, erős, kék, piros, fekete, fehér és villanó arany foltok. Ez a sorozat — a szuggesztivitás érdekében — szigorú pedantériával tesz eleget az itt választott műfaj, az alkalmazott grafika szabályainak.

Helyet kapott a hagyományos sokszorosító grafikai technika, a rézkarc és *aquatinta* is. Ilyen a Gross Arnold kitűnő grafikusművészről készült lap is. Az érdekes modell alakját barokkos sűrűséggel keretezik valóságos, vagy Kass által költött rajzi motívumok. Ez majdnem karikatúra, de akkor inkább apologizáló karikatúra. Kass minden munkájában van karikaturisztikus elem, ám, Kass alkata olyan, hogy végül nem engedi a valódi karikírozást. A *Daguerrotypia* című *aquatintát* is dús, barokkos ornamentikával köríti, sőt a barokknak egy dél-amerikaias ízű furcsa változatával érzem rokonnak.

A rézkarc más útján jár a *Nyomda*-sorozat. Ez, ha úgy tetszik, „üzemi téma". De Kass Jánosnál nem kívülről behozott gondolat. Nem turistaként ment üzemlátogatásra. El kell mondanom egy adatot: már rangos Munkácsy-díjas művész volt, amikor beiratkozott a lipcsei könyvművészeti főiskolára, s megismerte a könyv születésének minden fázisát. Közelről ismeri, naponta látja a nyomdászok munkáját és a nyomdaüzem varázslatos világát. Mindezt modern szerkesztéssel, a rézkarc tradíciójának eljárásaival és persze, áttételesen ábrázolja lapjain.

A *Dürer Terem* bemutatójának legnagyobb tanulsága számomra, hogy Kass János egyedülálló univerzális grafikus, a szó klasszikus és mai értelmében. Az ősi rajzolásnak, a *Gebrauchsgraphiknak*, a Rembrandt nevével megszentelt rézkarcnak, és a könnyűiparba sorolt művészetnek, a tipográfiának is művelője.

Frank János

Nem tudunk azonban egyetérteni a cikk végső következtetéseivel. A szer
jegyzet elárulja: ali
megjelent írása —
és nyilván tökéleti
képhez, melyet bá
magyar kultúrának
zőpont kérdése ...
az egyént tudáléko
idegenforgalmat é
nem kell összeke
gyon sokan nagy
ről, és igenis él
csak külföldön, es
nem jelentheti a
gének akár részl
ben nálunk szívesen használnak
jelzőket egyes valóságos hibák jellemzésére.
lenséget elkeresztelünk elidegenedésnek és sorolhatnám
tovább a példákat. A jelen esetben a magyar kultúrát siratja el a Valóság dolgozata — holott csupán az oktatás bizonyos részleteinek tökéletesítéséről, egy-két útikalauzról és jelzőtábláról van szó.

(e.)

1964 NOV 2
ELET ES IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kevesebbet ittam belőle, mint akkor, mert most kocsi várt. Akkor gyalogszerrel vágtam neki a Tisza magas töltésének. Szépen sütött a hold. A két falu között a házsor végig nem szakadt meg, ahogyan azt mindjárt tapasztaltam is. Alighogy felértem a töltésre, az egyik kertből mennydörgő ugatással felém rohant egy óriási, fehér komondor. A holdfénynél úgy vicsorított a foga, mint egy Frankenstein-film kelléke. Megálltam, feléje fordultam. Csak kicsit féltem. Állást akkor már kétszer vesztettem, börtönben egyszer voltam, kutyákkal még sohasem volt bajom. „Kis kutyám", mondtam neki. Megállt, de még morgott. Lassan, lecsapott farokkal, sunyin közeledett felém. Oldalt észrevettem egy nagy követ, azzal majd védekezhetem, de nem hajoltam le érte. Körüljárt, megszagolt, fölemelte farkát, majd csóválni kezdte. Aztán várakozóan felnézett rám: mi lesz, nem megyünk tovább?

Továbbmentünk. A nyomomban jött, de iskolázatlan falusi kutya volt, nem tudott jómodort, a jobb oldalamon maradt. Száz

Kass János grafikái a Dürer Teremben

A *Dürer Terem*, amely igen jó szolgálatot tesz grafikai kultúránknak, ezúttal is színvonalas kiállításon mutatja be *Kass János* grafikusművész néhány új alkotását.

A kiállított anyag nagy részében a város művészeként mutatkozik be, s elsősorban a nagyváros líráját szólaltatja meg jó színvonalú lapjain. Fanyar ez a líra, néha drámai is, mentes a szenvelgéstől, az áltragikumtól és a külvárosi hamis romantikától. Különösen szépek a tónusos, atmoszférát teremtő lapok: a *Köd* kevés folttal, szinte vonal nélkül ható jó kompozíciója, a *Rudas László utca* ugyancsak eszköztelen, komoly rajza. Különösen kiemelkedő a *November* című lavírozott tusrajz, amely egyetlen megismétlődő formarímmel, bravúros tónusfestéssel válik hatásossá anélkül, hogy hatásvadászó lenne.

Tematikában kapcsolódik ezekhez a művekhez *négy József Attilla-illusztráció*, amelyek merevebb megfogalmazásuk ellenére is a költészet jó megértését bizonyítják. Vonzóbbak azok az illusztrációk, amelyeket Balázs Béla *A kékszakállú herceg várának* új kiadásához készített Kass János. Technikájuk — temperával festett tömör, élénk színek — és megformálásuk — leegyszerűsített, expresszív alakok — megkapóan idézi a dráma középkorias hangulatát.

Ezeknél a képeknél is érezhető, még jobban kitűnik azonban a rézkarcoknál és a tollrajzoknál Kass jó rajzkészsége. Kedves mű, s bravúros technikai teljesítmény a *Noldi* című, Gross Arnoldot megértően parodizáló lap, érdekes formai problémát ábrázol, s újszerű mondanivalójával is kitűnik az *Antennák*, meg a jól komponált, elvontan megfogalmazott *Nyomda IV.* A művész biztos rajztudása és eleven humánuma azonban leginkább a két *Furulyás*, a *Művészet* és a *Galilei* című, egymáshoz közel álló tusrajzon érződik.

Egyetlen tisztázatlanság zavarja a nézőt a kiállításon. Néhány lapon nem érezzük a grafika intim jellegét, szűkszavúságát, inkább valami plakátszerűen demonstráló hangot. Tartalomban ez úgy jelentkezik, hogy — mintha nem bízna eléggé a nézőben — agyonmagyaráz egyes képeket a művész, s ilyenkor szép vonalai is görcsösen merevek, sematikusak lesznek. Az *Orrszarvúra* gondolunk, amelynek jó technikája önmagában is kifejezné a kissé novellisztikus tartalmat, az odarajzolt, rettegő ember nélkül is; vagy az *Éhség* című József Attila-vershez készített illusztrációja, amelynek alakjai falra vagy plakátra kívánkoznak merev-monumentális stílusukkal. Ez a monumentalitásra való hajlam egyébként végigkíséri a műveket (nemhiába alkotott jó néhány plakátot is Kass), de amíg *A kékszakállú* dekorativitással ható illusztrációinál, vagy a Galilei patetikus lapjánál nem zavaró, néhány más műben törést okoz.

Rózsa Gyula

után Budapesten, a Néphadsereg Központi Klubjában, az MHS és a néphadsereg közös rendezésében, azzal a céllal, hogy *a fiatalokkal megismertessék a modern technikai eszközöket.* A kiállítást *Kelemen Győző*, az MHS budapesti elnöke nyitotta meg.

A bemutatón sok technikai érdekességet, például sötétben használható infravörös távcsövet, könnyűbúvár-felszerelést stb. tekinthet meg a közönség; a kiállítás *tíz napig* lesz nyitva.

Közlekedési Műszaki Egyetem Rózsa Ferenc Kollégiumában, és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Mező Imre Kollégiumában emlékeztek meg a nemzetközi diáknapról.

Mindkét helyen *dr. Rudolf Holcik*, a Csehszlovák Kultúra igazgatója mondott bevezetőt, majd *dr. Boros Ferenc*, a Párttörténeti Intézet munkatársa szólott a prágai egyetem 25 évvel ezelőtti bezárásával kapcsolatos eseményekről.

---

véleményük az utazás után. És nem kizárólag arról az országról, amelyet felkerestek, hanem a mi itthoni dolgainkról is. Végtére is az utas, ha hivatalos kiküldetésben utazik, ha turistaként, ha messzi földeket kereshet fel, vagy a szomszédos baráti államokat látogatja meg, szüntelenül méricskél. Mi jobb ott és mi jobb nálunk? Mit honosíthatnánk meg mi itthon és mi az, amit az ottaniak átvehetnek tőlünk?

Nem szégyen tanulni

Vámos János, a Csepel Vas- és Fémművek tisztviselője az idén a Német Demokratikus Köztársaságban, Türingiában töltötte a szabadságát. Az üdülés után néhány napos látogatást tett Drezdában és Berlinben is. Hazatérve azt magyarázta:

— Láttam ott néhány építkezést. Sokkal gyorsabb, szervezettebb ott a munka, mint nálunk. Tudtommal szakemberek is tanulmányozták. De mi még mindig többnyire drágán és lassan építkezünk. Nem lehetne egy kicsit gyorsabban tanulni az ottaiyik. Igazán nem szégyelltünk tanulni a külföldtől, s ez javunkra válik. Hogy csak néhány dolgot említsünk meg, ami ilyen módon született, s ma már hozzátartozik az életünkhöz: itt van az önkiszolgáló étterem, a camping, a sorban állás az autóbusznál. Akadnak dolgok, amelyeket külföldön láttunk, aztán itthon meg szeretnénk honosítani, s kiderül, hogy nálunk nem sikerül. Itt is csak egy példát, a kapukulcs általános bevezetésének esetét, amivel minden vita, rendelkezés és jó szándék ellenére, hiába próbálkoztak a Fővárosi Tanács illetékesei. És persze, jól kamatoznak a külföldön látottak ennél sokkal lényegesebb területeken is, az üzemekben, a gyártási folyamatok korszerűsítésében is.

De hát mit láttak még azok, akik az idén külföldön jártak?

Egy általános vélemény

Szikla Márton közgazdász az idén járt először Nyugaton, Bécsbe jutott el:

— Jó lenne, ha megtanulnánk az osztrákoktól — mondja —,

1964 NOV 25.

Kass János

Magyar Nemzet

KASS JÁNOS GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA

a Dürer-teremben

1021

Művészi munkásságát régóta számon tartjuk, bravúros rajztudását sokszor megcsodáltuk — és most mégis meglepődtünk *Kass* Jánosnak a Dürer-teremben bemutatott grafikai kiállításán. Itt sem mutat mást — csak többet —, mint amit évek óta látunk illusztrációiban vagy kiállításokra beküldött munkáiban. Most mégis jobban megrajzolhatjuk portréját egy, évei számát tekintve fiatal művésznek, aki a szakmaszabta határokat úgy tágítja saját érdeklődésének sokféleségével, ahogy azt a XX. század minden fiatal, »intellektuális« jelzővel jellemezhető művészétől természetesnek is vehetjük.

Halk hangú, határozott elképzelésű, néha könnyen alkotó, máskor munkáin évekig kínlódó ember. Rajzi bravúrossága egy időre mintha másképp szabta volna útját, de gondolkodó lénye mindig visszatalál magára. Nem elégszik meg semmiféle már elért, hatásosnak tűnő eredmény egyszerű folytatásával, hiszen ösztönösen tiltakozik az ebből fakadható beskatulyázás veszélye ellen.

Munkáinak első inspirálója az illusztráció, illetve költők, írók munkájának képi-hangulati megfogalmazása. S ez a belülről fakadó kényszer még évek múlva is érezhető olyan kompozíciókon is, amelyeket más ihletettség vettetett ... rájába. A *Mama* itt kiállított illusztrációja is előbb a lavírozott tus puha fehér-szürkéjére épült, modern kompozícióként született meg, és most a verset illusztrálva, határozottabb, hidegebb rajzú sokszorosított grafika vált belőle. Vagy az itt látható *Bérház*, a külváros udvarának, a puha ködben villanó fényeknek, modern képi megfogalmazása — később szintúgy egy József Attila-vers illusztrációjává formálódott.

Kass János rajza: Táncoló leány

Régebbi tollrajzaiban hajlékony kerek vonalritmusból alakította szelíd figuráit, a rajzok kompozíciójába írva az átvitt fogalmak lényeges jellemzőit. Ezek a rajzok az elmúlt években irodalmi, film iránti, technikai érdeklődésének sokfélesége ellenére egyszerűbbek lettek. Hajlékonyságuk, játékosságuk átgondolt vonalszerkesztéssé alakult. Így összehasonlítható az egymás mellett kiállított *Furulyázó fiú* 1957-es kompozíciója az 1963-as *Galilei* fiatal figurájának okosan átgondolt elrendezésével. És az utóbbi években született kompozíciók — mint a *Cirkusz*, az *Antennák* — hidegebb, racionálisabb, szinte a lírát kizáró munkákká alakultak. Ez korántsem ellenkezik azzal, hogy a gépek labirintusában, különösen az őt érdeklő nyomda világában is felfedezze a szépséget, a geometrikus vonalakban a harmóniát.

Az irodalom átéléséből fakadó hatás még legutóbbi műveiben is érezhető, például az *Orrszarvú* iszonyatos nagysága előtt, kontrasztként, finoman ábrázolt fiú félelmében. Az okosan formált vonalak rendjében bukkan elő meleg embersége, különösképp, ha hozzá közelállókról mondja el gondolatait. Találó példája ennek a *Noldi* című rézkarca, amelyen egy művészbarátja furcsa világának szellemes és szeretetteli megelevenítését adja.

Utoljára, bár kvalitásuk szerint talán elsőként is említhetnénk, Balázs Béla könyvéhez készült illusztrációit. Erős színek egymásrahatása és egymásmellettisége, s az ezzel rokon stilizált figurák — modern idézői a *Kékszakállú* romantikus atmoszférájának.

Tudjuk, hogy a mostani, grafikára szűkített bemutatkozása nem ad teljes képet a művészről. Plakát, festmény, könyvtipográfia, díszletterv — szoros tartozékai munkásságának. S mindezek mielőbbi együttes bemutatása teljessé tehetné képünket Kass János művészi egyéniségéről.

Ritly Valéria

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar par... A...

Dr. *Erdei* Ferenc, a Hazafias Népfront főtitkára, az országgyűlés mezőgazdasági bizottságának elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke vezetésével kedden a reggeli órákban hattagú magyar parlamenti küldöttség érkezett Accrába, a Ghanai Köztársaság fővárosába. A magyar küldöttséget a repülőtéren *J. Asiedu*, a nemzetgyűlés elnöke, *Kofi Baako*, a nemzetgyűlés kormánytöbbségének vezetője, honvédelmi miniszter, valamint más személyiségek fogadták. Jelen volt a küldöttség érkezésekor *Szigeti* Károly, hazánk accrai nagykövete is.

Erdei Ferenc a megérkezés napján meglátogatta dr. *Yanney Ewusit*, a ghanai tudományos akadémia titkárát, *Gosztonyi* János *Kwako Boateng* közoktatásügyi minisztert kereste fel. A magyar parlamenti delegáció többi tagja találkozott az Accra-temai városi tanács elnökével, a Korlevu-kórház és az orvosi kutatóintézet vezetőivel, valamint a ghanai írószövetség képviselőivel. Végül a küldöttség ellátogatott az accrai egyetemre, ahol dr. *Obrien* helyettes dékán fogadta. Este K. B. *Ayensu* háznagy, a ghanai parlament irodájának vezetője fogadást adott a magyar vendégek tiszteletére.

Hazaérkezett Indiából az Országos Béketanács delegációja

Kedden hazaérkezett Indiából a béke és a nemzetközi együttműködés időszerű kérdéseiről Új-Delhiben rendezett világkonferencián részt vett magyar delegáció: dr. *Dezséry* László, az Országos Béketanács főtitkára, dr. *Soproni* János, az Országos Béketanács tagja. A küldöttséget *Harmati* Sándor, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára, az Országos Béketanács alelnöke és az Országos Béketanács több vezető munkatársa fogadta.

Angol újságírók érkeztek hazánkba

A Külügyminisztérium sajtóosztályának meghívására angol újságírók négytagú csoportja érkezett Magyarországra. A csoport tagjai: Harold *Walton*, az Evening News külpolitikai szerkesztője, Douglas *Long*, a Sun szerkesztő bizottságának tagja, Bryan *Shepherd*, a Scotsman rovatvezetője és Douglas *Howell*, a Sunday Mirror főmunkatársa.

A tíznapos látogatás alatt az angol vendégek ismerkednek hazánk életével, a főváros és a vidék jellegzetes vonásaival.

Hogy... Buc...

1965. január 31-é...

Kedd délután az Újváros... háza nagytermében *rendkívi... li ülést* tartott a fővárosi ta... nács, Budapest »parlamentje... Első napirendi pontként – *Sarlós* Istvánnak, a végreha... tó bizottság elnökének előter... jesztése alapján — *Budapes... téli ellátásának feladatait, tanácsi szervek felkészülésé...* tárgyalták meg.

Élelmiszer- és tüzelőellátás

A kereskedelmi szervek je... lentései szerint *a főváros téli élelmiszer-ellátása* — a vár... ható terméseredmények alap... ján — *a múlt évihez hasonló lesz.* A liszt, a cukor, a szá... raztészta és a rizs kellő meny... nyiségben rendelkezésre áll, ... KÖZÉRT-vállalatok ezekből ... cikkekből háromheti, zsírbó... 14—18 napi bolti készletet tar... talékolnak. Burgonyából, zöld... ségből és gyümölcsfélékből ... csaknem 7000 vagon lesz a té... li készlet. Tőkehúsból, külön... böző húskészítményekből ... múlt évinél 3 százalékkal na... gyobb mennyiség kerül forga... lomba. A sertés- és marha... hús aránya előreláthatóan ... 75:25 lesz, ennek ellenére, ... sertéshús valószínűleg több... ször hiányozni fog az üzletek... ből, különösen a hétvégeken. A baromfiellátás mennyiségi... leg és minőségileg is javul. to... jásból a terv szerinti előirány... zat 50 millió darab. A tojás... minőségi romlásának megaka... dályozására csökkentik a bolti... készleteket, elrendelték a kö... telező lámpázást, az üzleteket... a romlott áru visszavételére... kötelezték. Főzelék- és gyü... mölcskonzervekből — a gyen... gébb termés miatt —, a tava... lyinál valamivel kevesebb ke... rül forgalomba. Paradicsom... konzervből előreláthatólag k... tudják majd elégíteni az igé... nyeket. A sajátos karácsonyi... cikkekben sem lesz hiány... többek között 76 vagon szá... loncukor és csaknem félmillió... folyóméternyi fenyőfa várja... majd a vásárlókat.

Ami a *tüzelőellátást* illeti... briketből és tűzifából *nagyobb készleteket* irányoztak elő, mint tavaly, a koksz... hiány azonban egyelőre gon... dot okoz. Illetékes szervek a... főváros részére a közeljövő... ben csaknem 2000 vagon kok... szot biztosítanak terven felül,... ezzel az átmeneti zavarokat... csökkenteni lehet. A TÜKER-... pincék az idén — a múlt évi... 8400 vagon tüzelő helyett — ... 9610 vagon árut kapnak, s...

fél órával azután lőttek agyon, hogy Kennedy elnök életét kioltották a gyilkos golyók. Tippit fényképe először a Warren-jelentést tartalmazó kötetben jelent meg. Ennek a titkolózásnak nagyon kézenfekvő a magyarázata: Tippit szintén *kísértetiesen hasonlít* Lee Harvey Oswaldra. Két szembetűnő különbség volt köztük: a rendőr évekkel volt *idősebb* Oswaldnál és jóval *testesebb* volt nála. Ebben az összefüggésben azonnal megvilágosodik az Oswaldról adott első hevenyészett személyleírás »pontatlansága«. Ezt a személyleírást Howard L. *Brennan* adta, aki az utcáról látta a tankönyvlerakat hatodik emeleti sarokablakában felvillanó torkolattüzet. Brennan szerint a merénylő 165—175 font súlyú, 30 év körüli férfi lehetett, holott Oswald nem nyomott többet 145 fontnál és mindössze 24 éves volt. Minthogy az adatok pontosan ráillettek Tippitre, Joesten következtetése: a tankönyvlerakat ablakából nem Oswald, hanem *Tippit lőtte le Kennedy elnököt.*

Ezt az állítását az újságíró kiegészíti azzal, hogy Tippit vasárnaponként rendőr létére egy magánvendéglőben dolgozott felszolgálóként és nemcsak a vendéglő tulajdonosa, hanem alkalmi segítsége is tagja volt a szélsőjobboldali John *Birch* társaságnak. Több tanú állítása szerint november 14-én Tippit Rubynál járt és ott hosszan tárgyalt a Caroussel-bár csődszélén álló tulajdonosával, egy Bernard *Weissman* nevű egyén társaságában. Weissman egykor katonai rendőr volt, majd veszett ultraagitátorként szerepelt Dallasban, s ő adta fel a helyi lapban hirdetésként azt a körözőlevelet, amely az elnök érkezése napján jelent meg és hazaárulással, kommunistavalamint négercimboraággal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hírlap

Kass János

1021

MAGYAR HÍRLAP

Kass János borítórajza
Somlyó György A mesék második könyve című könyvéhez

MAGYAR HÍRLAP

ÍGY SZERVEZTEK EZERKILENCSZÁZHARMINCNÉGYBEN

ÍRÓ-OLVASÓ TALÁ

Kosztolányi Dezső levelei Nadányi Z

E pillanatban nem tudok választ adni arra a kérdésre, hogyan s mikor kezdődött Kosztolányi Dezső és Nadányi Zoltán barátsága. Tény, hogy amikor Nadányi ötödik verseskötete, a Furcsa vendég 1921-ben megjelent, a költő Budapesten élt, a Pesti Napló munkatársa volt. Kosztolányi a kötetet a Nyugatban méltatta. Hogy figyelme nem véletlenül terelődött Nadányi költészetére, annak 1932-ben adta újabb bizonyítékát, amikor az Új Időkben (38. évf. I. 42. l.) az Ezüstkert című Nadányi-könyvről igen meleg hangon írt.

Egyébként legkiválóbb íróink és kritikusaink között nem Kosztolányi az egyetlen, aki nagyra értékelte ezt a művészetet. Karinthy Frigyes és Füst Milán rajongásig szerette *„a XX. századi trubadúr"* cizellált, ötletgazdag költészetét.

Nadányi első verseskötete 16 éves korában Nagyváradon jelent meg, ahol a jogakadémia elvégzése után 1917-től újságíróskodott. 1919-ben és 1920-ban Béla és Tabéry Géza mellett részt

Kedves barátom,

az időpont megfelel. Verseimet — érzésem és megítélésem szerint — legjobban mondja feleségem, K. Harmos Ilona, aki évekig játszott a Vígszínházban s egyebütt. Ő gazdag műsort vihetne. Ezt az ajánlatot azonban csak úgy merem tenni neked, ha föltétlenül, őszintén közlöd velem, hogy megfelel-e nektek. Ha nem felel meg, sértődöttség nélkül másokat fogok ajánlani. (Palotai Klára stb.) Köszönöm sok fáradozásod, szeretetedet. Válaszod várva vagyok jó híved: Kosztolányi Dezső.

A levél dátuma 1934. XI. 17

Ezután sűrű levelezés kezdődött. Kosztolányi válaszai a következők:

Kedves barátom,

feleségem készörömest részt vesz az estélyen. A Szegény kisgyermek panaszaiból a Lánc — lánc — eszterlánc-ot mondja el, a patikussegédet, a hűgomat, aztán az Anya arcát, a Szegények című szabadversemet, s végül Verhaeren Szelét: a fordításomban. Ami a műsor beosztását illeti, ezt ajánlom:

1. Megnyitó 2. Tanulmányod 3. Masits Miklós 4. Én, prózával (Rövid

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1972 JUL 24

János Kass

1021

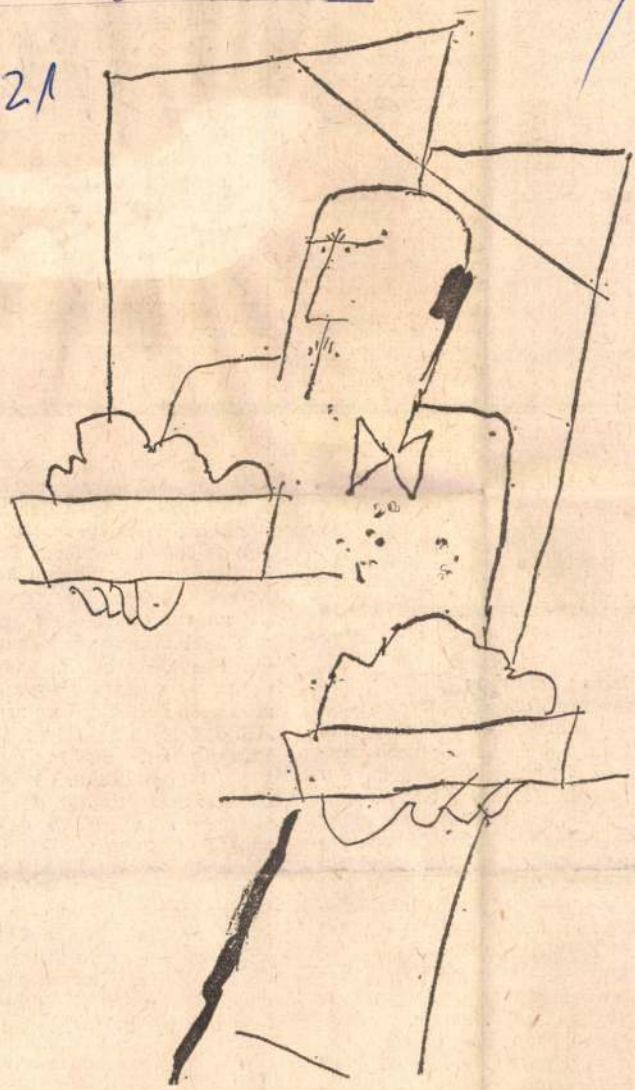

Grafik von János Kass

nicht gleichermaßen
dacht, und folglich
wirksam genug waren
die Entscheidungen
gen wirtschaftlichen
ters waren und sie
Schritt und Tritt von
politischen Erwä
durchdrungen, so da
die Fragen wirtschaf
und sozialen Cha
miteinander vermisch
Und dies kann letzten
in beiden Relationen
rungen führen.

Viele Störungen sind darauf zurückzuführen, daß es bisher.

László Lengyel

ÄGT?

Dinge glauben könnte, so könnte man darauf mit „Ja" antworten. Die Streitenden lassen sich jedoch nicht immer von den Gesetzen der reinen Vernunft leiten, sondern betrachten vielmehr ihr eigenes emotionsgeladenes Ermessen als oberstes Gebot. Gibt es etwa einen größeren Genuß, als unseren Feind wegen eines offen gelassenen Gartentors vors Gericht zu zitieren? Verschollene Schweine, ausgebrochene Zaunlatten, Beleidigungen vor der Kneipe, geborgte und nie zurückgegebene Bügeleisen, Hundebisse, Nichteinhalten der Zimmerlautstärke — das wären also die corpus delictis, die charakteristischsten Offenbarungen der heutigen Nachtigallprozesse.

Was tut es auch zur Sache im Rausch der hartnäckigen Gerechtigkeitssuche wie oft man vors Gericht geht, wie viel Gebühren man für die Eingaben zahlt, wie oft man Berufung einlegen und zum Anwalt laufen muß?! All das ist eine Kleinigkeit. Wichtig ist, daß wir den Prozeß gewinnen. Wichtig ist, die Bestätigung des Gerichts. Der Nachtigallenschlag gilt uns. Daß der Nachbar die Nachtigall genauso vernimmt? Das ist nebensächlich Von mir aus kann er sich das Schlagen anhören — allerdings mit dem kleinen, aber wesentlichen Unterschied, daß er den Prozeß verloren hat.

László Nowobáczky

1021 Kass János

CS. NAGY ISTVÁN

Weöres a Bóbita után

Első gyermekverskötete a *Gyümölcskosár* (1946). A hasonló kötetek nyitánya, egy külön gyermekvers-életmű. Olyan darabok tűnnek itt föl először, mint A tündér (a Bóbita-kötet címadó verse lett), a Haragos a Liba pék, a Ha vihar jő, a Mély erdőn.

A *Bóbita* (1955) a műfaj klasszikus állomása (elemzésére az Életünk 1965/1. számában tettem kísérletet). A Tarka forgó (1958) 120 verse az év tizenkét hónapjára: lényegében a Bóbita új kiadása, kiegészítve Károlyi Amy egyenrangú verseivel.

A *Tarka forgó* után hosszabb szünet következett a weöresi gyermekversben. S minthogy minden próteusi megmoccanás meglepetés is, ezúttal sem maradt el a kiszámíthatatlan egyszeriség varázsa. A flamand mester, Breughel festményére írt versikéket, a Gyermekjátékokra. A kötet Kass János közbejöttével készült: ő nagyított ki húsz képet a breugheli festményről, s közvetve, a Kass-rajzokról írta Weöres a magyarázó verseket. Láthatóan tökéletes feladat-versekről van szó. Ez aligha keseríti el a vérbeli költőt. Természetesen ezek a versek elválaszthatatlanok a rajzoktól, így némelyik nem is érthető a rajzolt gyermekjáték-helyzet nélkül.

A többség azonban képes függetlenedni is a rajztól, hisz a vers önálló mű, önálló életet él, nem valami rajzhoz-tapadt leírás, máskor pedig úgyis ismert a játék, a vers alapja. Ezek a Kass-illusztrációk tehát eredetileg vers-modellek, ezúttal a költő illusztrálja a breugheli-kassi festményeket. Az illusztráció annyira sikerült, hogy messze meghaladta a leporelló-versikék gügyögő alárendeltségét, úgy alázatos Breughellel szemben, hogy azért fölszárnyaltatja a gyermekverseket Weöres-módra. A beleélő invenció és költő-intelligencia találkozása a húsztagú, újszerű ciklus. A megelevenedő gyermekjátékok világa, az öröknek tűnőké, amilyen a karikázás, a vesszőparipa, a gólyaláb, a kötélhúzás s ki tudja, még hány hasonló. S még maradt is kiaknázatlan a Breughel-képen, persze éppen ez bizonyítja, hogy nem a Breughel-kép szolgai-mértani megmunkálásáról van szó, inkább a versötlet breugheli apropójáról. A többi Weöres dolga volt.

A *Gyermekjátékok* (Móra Könyvkiadó 1965) teljesértékű Weöres-kötet, a kísérlet szuverén varázserejével, mint mindig. Egyik lendítő itt is a ritmika. Az alaphelyzet a breugheli játékban egyetlen kép, ebből lesz a versben is egyetlen kép vagy képsor, s néha micsoda ritmikai bravúrral, a Weörestől jólismert fölgyorsítással:

Kergetik a karikát
végig az utcán:
ni, gurul a fakarika tova, ide-oda
meg amoda, no de csoda,
hallod-e, kisfiú, kislány!

Hasonló ritmikai dinamikával készült a söprűvel egyensúlyozó lány leírása:

Egyenesen állj, te söprű,
ujjamon,
mert ha eldülsz jobbra-balra,
minden cirkod kidobom!

Szél, ne fujj!
Mert ha fuj,
söprűt elejt a
lányka-ujj.

A ritmus és hangzás mondókás játékát flamand ízekkel teszi nyelvileg stílszerűvé s a magyar gyermek számára fokozottan érdekessé:

Esztergált
facsigát
ostorral pörget,
ide-oda kerget
Pieter Paul van der Wander.

A nyelvi motívumon kívül (Jan) az aszály-ötlettel humoros elemet is visz a gólyalábversbe:

Kis Jan gólyalábon jár,
mert az utcán nagy a sár,
szállj le, kis Jan, semmi sár,
te szamár,
nincs eső egy hete már,
kár, kár, kár!

Legújabb kötete a *Zimzizim* (Móra Kiadó 1959). Csoda lenne, ha meg tudná ismételni a Bóbita bravúrját. A Bóbitában több a remekmű. A Zimzizim pedig egészében magas színvonalú gyermekvers-gyűjtemény. A kötet első övezete az állatverseké. A kezdő édeskésebbek után (Dongó, Kismadarak) csakhamar megérinti az olvasót Weöres sajátos atmoszférája. Itt már megszűnik a dolgok valóságos gravitációja, a súlytalanság lebegő állapotában derengnek madárcsapatok és „átültetett" érzelmek sejtelmes, raffinált árnyalatokban.

Ez a beleélés ősi és modern. A primitív mondókáktól a „fejlett" népdalokon át a szürrealizmusig tart s mindig tovább, új szintézisekig. A negyvenhat vers között nincs két azonos versformájú, s minthogy itt a forma a tartalom valóságos „izomzata", bízvást megállapítható a versek külön karaktere, élő mivolta, lélegzése, egyénisége. A forma minden eleme magasrendű egységet alkot abban az értelemben, ahogy maga Weöres a Vázlat az új líráról c. versében esztétikailag megfogalmazta: „Se tartalom, se forma – hát mi kell? A jó vers élőlény, akár az alma . . . végső tartalma vagy formája nincs is, csak él és éltet."

Bibic-csibe alszik
nedves sás között.
Bibic-csibe, halljad:
űz engem az éj!

Ez a vers (Bibic-csibe alszik) mintha a Bóbita Ha vihar jő című remekére rímelne, a szorongó védettség-vágy keresetlen tökélyű dalbaöntése. A Békák címűben távoli Békakirály-motívumok sejlenek:

Gyere bujj
víz alá
ha szeretsz!

Az eresz alól címűt már széltében éneklik a gyermekországban. A népdal mértani építkezését viszi sikerre a négysoros:

Falu végén van egy mély kút,
ottan fürdik három szép lúd.
Falu végén van egy mély tó,
abban gázol három szép ló.
(Falu végén)

Az Alsó végen, felső végen hanghatásai, ritmikai dévajságai elementáris erejűek. Megkapó a csordára vágtázó állatok szembeállítása a baromfinépséggel, az udvar rabjaival, akiknek „nem öröm héjból kelni".

Eredetiek a falus-versek, nem elsődlegesen, hanem a falucsúfolókból és más helyneves meséből, dalból tehetséggel átvett másodlagossággal:

Rossz falu Nagybordás,
verje a jégomlás,
ott se leszek én kondás.
Jó falu Kondorszék,
ott bizony ellaknék,
szeretőt is ott kapnék.
(Rossz falu Nagybordás)

A természeti tematika mindig valami más-beszéd ürügye, inkább csak keret néha a kozmikus beleélésre, a mindenség gyöngéd meghódítására (Nap jön), néha meg a világerők, természetiek, társadalmiak félelmetes megidézésére (Jeges Pác, tüzes Pác; Mese). A Hold és felhő ritmusa, verséplete azonos a Bóbita Galagonyáéval, s tartalmában is éppolyan veszély-sugallóan hold-sejtelmes.

A Csimpilimpi hova mész? – bizonyára népszerűségre ítélt mondóka lesz. Sikere lehet az iskolai témáknak is, ezek messze elütnek e téma szokványától a tudatlanság szellemes lejáratásával (Kezdődik az iskola, Sehallselát Dömötör, Elmehetsz a világba). Ezek a versek is messzeűzik az unalmat, mint a jó iskola, mint a jó művészet, mint ezt Weöres teszi felnőtt-szépségű gyermekverseivel is. Élettel szorít ki gondolathiányt, gügyögést és unalmat. Mint a jó iskola. Mint egy magasiskola.

SERES JÓZSEF

Sobor Antal: Heten a hídon

Jól átgondolt, célratörő cselekménybonyolítás jellemzi Sobor Antal legújabb regényét. A szimbolikusnak szánt meseszövés, témafelvetés előbbi munkáiban is érezhető volt. Különösen érdeklik Sobort a lelki torzulások, változások, kényszerek. A háborús pszichózis, amellyel több novellájában is találkozhatunk. A háború elembertelenítő hatásának leleplezésére íródott ez a regénye is.

Sobor Antal aligha vett részt hábo[illegible]
ben tehát inkább csak mások tapasztal[illegible] jelenthet átléphetetlen gátat az író számára. A háborút, s nem is a másodikat, hanem az 1914-est, inkább csak idézi. A háború kitörése napjáig tér vissza, s elég reális képet rajzol a mozgósítás első napjairól, bár egy kicsit már ez is ellentétben áll azzal, amit más írók műveiben olvashatunk, vagy akár a történelmi dokumentációk alapján általában él bennünk az első világháború első hónapjairól. Sobor népfölkelőiben ugyanis még árnyéka sincs a felbuzdulásnak. Az első perctől kezdve bújnak, menekülnének a háború elől. Kemenes szakaszvezető és a hozzá kerülő hat népfelkelő (köztük Hirtling tizedes és Dorogány őrvezető) mindent elkövetnek, hogy a hátországban maradjanak, elkerüljék a frontszolgálatot. Előbb állomásőrséget teljesítenek Rimele hadnagy parancsnoksága alatt, majd egy eldugott helyen a hegyek közt háborús fontosságú kis híd őrzésére rendelik őket.

A regény olvasásakor hamar megbizonyosodunk arról, hogy miért volt szüksége az írónak erre a sajátos helyzetre. Móricz Zsigmond *Szegény emberek* című megrázó erejű novellájában egy frontkatona lelki torzulását mutatja be, Sobor Antal pedig arról akar meggyőzni, hogy a háború frontélmények, intézményesített gyilkolás nélkül is elembertelenít. Az ő katonái nem kerülnek a frontra, a háború elől mégsem menekülhetnek. Az a törekvés torzítja el gondolkodásukat, érzelemvilágukat, vetkőzteti ki emberi mivoltukból, hogy minden áron meg is akarnak menekülni a frontszolgálattól. Ehhez az író valóban megfelelő típusokat formál. Kemenes szakaszvezető a civil életben jószándékú, megbecsült hivatalnok, aki itt sem változik, nem elszánt, sohasem kíméletlen. Megőrzi humanizmusát. Ott van azonban Hirtling tizedes, a helyettese, aki bebizonyítja, hogy tud gyorsan, keményen, sőt kegyetlenül határozni és cselekedni, ha az érdeke azt kívánja, Dorogány őrvezető pedig a szoknyavadász, akitől nem érezheti magát biztonságban a legerényesebb fiatal nő sem. A többieknek, az egyszerű népfölkelőknek kevés szerepük van ebben a regényben, Rimele hadnagy pedig megbomlott idegrendszerével tragikus értelmetlenséggel fut a halálba.

Ehhez a csoporthoz azonban, hogy az írói élményt tükrözhesse, megfelelő helyzetet és környezetet is kell teremteni. Ezért a regény két szálon indul. Jäger András életét, szerelmét, szökését is beleszövi az író. S a két szál találkozik a Gombár-tanyán, ahol Jäger András rejtőzködik anyósa és felesége, Lenke tanyáján. A véletlen folytán ugyanis éppen ebben a tanyában szállásolják el Kemeneséket is.

Kétségtelen, hogy a cselekmény szövése mozgalmas, érdekes, tele reális, elevenen ható mozzanatokkal. Hitelesnek érezzük a hídőrző csoport berendezkedését és mindennapi életének leírását a Gombár-tanyán. Megfelelő feszültségek is keletkeznek, hiszen bőven van alkalom, két évig él így a hét katona, s a két nő. (Jäger ottlétét csak később fedezik fel.) Természetes, hogy a hét férfi közül legalább egy (Dorogány) meg akarja kapni a nagyon csinos fiatal asszonyt, aki előttük egyébként is leányként szerepel.

A kifejlethez érve mégis szinte ellenvetésként szólhatnánk a már-már fiktívnek ható, különleges helyzetről: maga a hátországi szolgálat sem tekinthető tipikus háborús szituációnak, s ezt Sobor még megtoldja azzal, hogy hőseit a hadosztály elfelejti, ezért maradnak mindvégig a Gombár-tanyán. Ugyanakkor ez a mozzanat is hangsúlyozhatja a háború abszurd voltát; s egyáltalán, túl nagy jelentőséget kell-e tulajdonítanunk magának a kerettörténetnek, amikor vállalt feladatát – a pszichikai folyamatok hiteles ábrázolását – a szerző sikerrel oldotta meg?

Sobornak igenis szüksége volt erre a szituációra, hogy a háborús elembertelenedést érzékeltesse. Felfedezik Jägert, s a nagy veszélyt, amit egy katonaszökevény jelenthet számukra. Fel kell koncolni őt, amint ezt a szabályzat előírja – határoz Hirtling –, mert maguk is csak így szabadulhatnak a dezertálás vádja alól. Ám közben Kemenes is intézkedik. Szeretné elsimítani az ügyet, hiszen úgyis vége lesz már a háborúnak, de ez már

Alkotmányunk ünnepén

Írta: Bencsik István, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára

Első alkotmányünnepünket üljük azóta, hogy az országgyűlés módosította népköztársaságunk alkotmányát. Az ünnep újabb alkalom az alkotmánymódosítás felidézésére, de arra is, hogy már az új, módosított alkotmány érvényesüléséről beszéljünk.

Az 1949. évben megalkotott alkotmány módosítását indokolta a 23 év alatt bekövetkezett fejlődés, társadalmunk előrehaladása, a népi állam erősödése. Az előző alkotmányban kitűzött célok *jelentős része megvalósult*, új helyzet állt elő, újabb, *magasabb rendű célok* kitűzése vált lehetővé.

Mindenekelőtt megszilárdult az össznépi és a csoporttulajdon, kialakultak a népi állam hatalmi szervei, megvalósult a népi képviselet és kialakulóban van a helyi nép önkormányzat. 1956 óta egyre növekvő mértékben támaszkodik a fejlődést irányító párt a nép széles rétegeinek cselekvő egyetértésére, megszilárdult a nép nemzeti egysége, érvényesül, s termékeny erőket érlel a párt szövetségi politikája.

Társadalmunk belső fejlődése úgy alakult, hogy nálunk megszűntek a pártok, egypártrendszerben élünk. Ez a párt a munkásosztály politikáját valósítja meg, azét az osztályét, amely a többi dolgozó rétegekkel szövetségben építi az országot. Ennek a szövetségnek magva, legfontosabb eleme *a munkás-paraszt szövetség*, amely a termelőszövetkezeti parasztság kialakulásával jelentősen megerősödött. De egyre szilárdabb alkotó része a nemzeti egységnek az egész társadalmi fejlődésben személyesen érdekelt értelmiség és az a kisiparos, kiskereskedő réteg is, amelynek munkájára kialakuló szocialista társadalmunkban még belátható időkig szükség van. Mindenki, aki becsületes fizikai vagy szellemi munkájával e haza értékeit gyarapítja, méltó arra, hogy itt boldogulását megtalálja. Mindenki részt vehet képességei, szorgalma szerint az építő munkában és arra törekszünk, hogy mindenki aszerint kapja munkája ellenértékét: mennyit adott mindnyájunk hazája, a szocialista Magyarország építéséhez.

Hazánk mai töretlen fejlődésének alapja mindaz a küzdelem a haladásért, amit Dózsa, Rákóczi, Petőfi népe, a Tanácsköztársaság katonái, a második világháború partizánjai vívtak. A Szovjetunió ereje tette lehetővé, hogy felszabadulva a fasizmus erőszaka alól, elindulhattunk a magunk útján. Ez az út a tőke rabsága alóli felszabadulás útja, melyet a munkásosztály élenjáró elmélete, a marxizmus—leninizmus fénye világít be. Ez az elmélet világosan hirdeti, hogy a munkásosztály, utat mutató pártja vezetésével, a többi dolgozókkal összefogva tudja csak felépíteni a szocializmust. *Hazánkban a dolgozóknak ezt az összefogását, e nagy politikai tömörülést a Hazafias Népfront testesíti meg.*

Ennek megfelelően az új, módosított alkotmány törvénybe iktatta, hogy a társadalom vezető ereje a munkásosztály marxista—leninista pártja. És törvénybe iktatta, hogy a „Hazafias Népfront *tömöríti* a társadalom erőit a szocializmus teljes felépítésére . . . Ugyanakkor az állam védi a dolgozó nép szabadságát és hatalmát és *szervezi* a társadalom erőit.

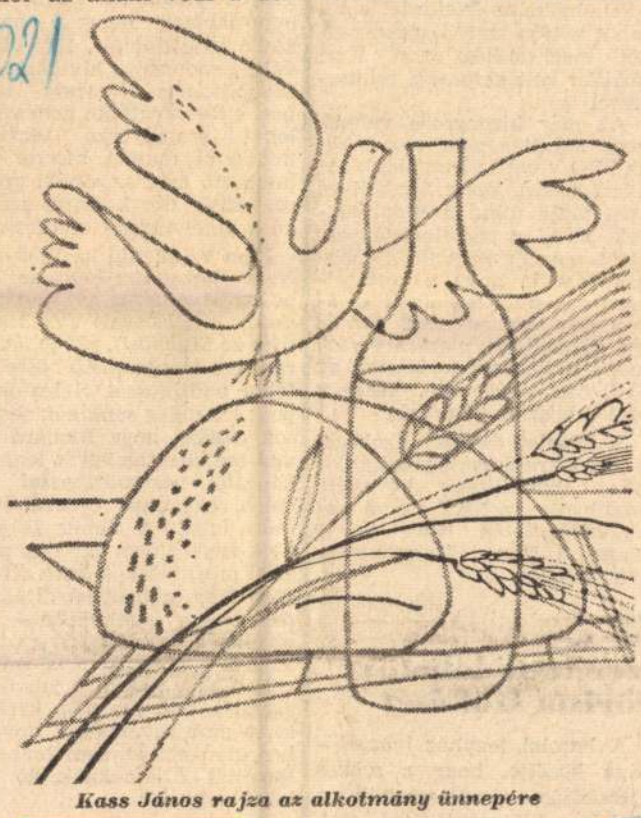

Kass János rajza az alkotmány ünnepére

A társadalomnak a dolgozók érdekében történő fejlődését az biztosítja, hogy gazdasági rendünk alapja a termelési eszközök társadalmi tulajdona. Nem lehetséges tehát a kizsákmányolás. Minden megtermelt érték vagy szétosztásra kerül a dolgozók között, vagy felhalmozásra kerül, mint újabb értéket termelő erő.

Ezért lehetséges olyan jogok alkotmányos biztosítása, mint a munkához, a pihenéshez való jog. Ezeket a jogokat alkotmányunk nemcsak deklarálja, hanem azt is megjelöli, hogy miképpen szerez társadalmunk érvényt ezeknek a jogoknak. Ez a módosított alkotmánynak merőben új vonása. A dolgozók szilárd nemzeti egysége teszi lehetővé a tudományos és művészeti alkotó tevékenység szabadságának, a szólásszabadságnak, a sajtószabadságnak, a vallás szabad gyakorlásának biztosítását. Fejlődő szocialista társadalmunk minden nemzetiség számára teljes mértékben biztosítja az egyenjogúságot és mind teljesebbé válik a nők egyenjogúsága is.

Az állampolgári jogok biztosításának alapja *a lakosság részvétele a közügyek intézésében*, nemcsak a nép képviseletét biztosító választásokon, hanem a választások közötti közéletben is. A dolgozók akkor tudják helyesen megválasztani országgyűlési képviselőjüket, megyei, városi, községi tanácstagjaikat, ha két választás között is politizálnak, ismerik társadalmunk helyzetét és lehetőségeit és e lehetőségeket maguk is bővítik. A Hazafias Népfront V. kongresszusa úgy jellemezte a szocialista hazafiságot, mint *cselekvő hazafiságot*, amely nemcsak megbecsüli, hanem *gyarapítja* is a haza értékeit. A hazafi teheti ezt szoros kötelességeinek becsületes teljesítésével, és teheti a köteles feladatokon túli társadalmi tevékenységével.

A szocialista haza biztos és rendezett kerete az állampolgári jogok gyakorlásának és a társadalom iránti kötelezettségek teljesítésének. Az alkotmány világosan és egyértelműen határozza meg az országgyűlés, az Elnöki Tanács, a kormány, a tanácsok, a bíróság, az ügyészség jogállását, funkcióját. Az alaptörvény valóra váltását már azóta hozott törvények és jogszabályok is segítik. Így az országgyűlés a módosított alkotmány elfogadását követő ülésszakán törvényt hozott a bíróságokról és az ügyészségről és ezek a törvények már az új alkotmány szellemében határozzák meg e fontos szervek hatáskörét és működésüknek módozatait.

Az új alkotmány felhatalmazásának szellemében hozta meg állásfoglalását a Hazafias Népfront V. kongresszusa annak érdekében, hogy a társadalom erőit mozgósítsa a politikai, gazdasági és kulturális feladatok megoldására, a szocializmus teljes felépítésére. Az a széles körű népfronttevékenység, amely már az új alkotmány megszavazása óta is folyik, mutatja, hogy jó irányba haladunk és az alkotmány egészséges erőink kibontakozását segíti. A Hazafias Népfront V. kongresszusán kívül seregszemlét tartott azóta a szocialista brigádvezetők országos kongresszusa is. Megvizsgálta hogyan kell segíteni az élen járó dolgozók példamutató kollektív munkáját. Tevékenységük összefügg azzal az alapvető társadalmi feladattal, hogy gazdasági erőinket hatékonyan hasznosítsuk, hogy népgazdaságunk egyensúlya helyreálljon és a termelés az életszínvonal állandó emelését továbbra is biztosítsa.

Nagymértékben járulnak hozzá eredményeinkhez a termőföld dolgozói, akik mostoha természeti viszonyok között is biztosítják mindennapi kenyerünket, életünk alapfeltételét, hogy augusztus 20-án, amely a kenyér ünnepe is, ismét ott legyen családjaink asztalán az illatos, új kenyér. Pedig országunk jelentős nagyságú területein pusztító árvíz fenyegette az új kenyér elég nagy szeletét. A dunántúli árvíz elleni védekezésben társadalmunk ismét megmutatta szervezettségét, kollektív erejét. Ékes példája ez annak, hogy népünk komolyan veszi az alkotmánynak azt a tételét, hogy „*a jogok gyakorlása elválaszthatatlan az állampolgári kötelességek teljesítésétől*".

Valóság alkotmányunknak az a megállapítása is, hogy társadalmunk vezető erejé a munkásosztály marxista—leninista pártja. Az alkotmányt megszavazó országgyűlés óta is olyan fontos kérdésben hozott messze előremutató határozatot az MSZMP Központi Bizottsága, mint az *oktatás továbbfejlesztése*, és fontos a nemzetközi politika bonyolult kérdéseiben adott útmutatása is.

A mi külpolitikánk szocialista hazánk építésének nemzetközi feltételeit biztosítja. Minden olyan erőt támogatunk, amely az elnyomás ellen lép fel, amely a népek szabadságát védi, amely az ember méltóságáért száll síkra. Elítéljük az ember kezében levő roppant romboló erővel való visszaélést. Elítéljük azt a vandál pusztítást, amit az USA hajt végre Vietnamban. Azzal értünk egyet, hogy a nemzetek, államok közötti vitás kérdéseket tárgyalások útján kell megoldani. Ezért támogatjuk az európai biztonság és együttműködés gondolatát. Viszont jogos az a harc, amely a külső erőszak ellen védi egy nép otthonát, tűzhelyét, saját történelmi műhelyét. *Jogos és magas erkölcsi értékű a hős vietnami nép harca, amely a világ elismerését vívta ki és amely mégúl is győzni fog.* Meg vagyunk győződve arról, hogy az eszmék porondján a kizsákmányolást elutasító szocialista társadalom eszméje fog győzedelmeskedni. Ez a társadalom mindenekelőtt az emberi képességek szabad kibontakoztatásával fogja magasra emelni az „ember" zászlaját. Ezen az úton vezeti népünket az MSZMP látványos jelszavak, nagy dobverés nélkül, a cél világos ismeretében, népünk bizalmára építve. Ez a bizalom teszi lehetővé, hogy a Hazafias Népfront-mozgalom az alkotmányban kapott megbízásnak megfelelően tömörítse az erőket az előrehaladásra. Az alkotmány ünnepe, az új kenyér ünnepe, egyben *a vezetés és a nép egységének az ünnepe.* Ez az egység a biztosíték arra, hogy az új, módosított alkotmány alapján sikeresen haladunk tovább társadalmunk fejlesztésének útján.

mind a protestáns negyedekben és mindenütt sok a sebesült, nagy az anyagi kár.

Szombaton Belfast utcái megteltek katonai egyenruhát viselő emberekkel, az ulsteri védelmi szövetség (UDA) félkatonai protestáns szervezet tagjaival, akik még a délelőtt folyamán a tüntetési tilalom ellenére nagyszabású felvonulást rendeznek.

Az északír Szociáldemokrata Munkáspárt (SDLP) kemény hangú nyilatkozatban az UDA-t vádolta a legutóbbi hetekben meglehetősen rejtélyes körülmények között történt gyilkosságok elkövetésével. Hírügynökségek többször be-pen ezért 50 ezer font sterling díjat tűztek ki annak, aki a banda nyomára tud vezetni. Az SDLP azonban egyértelműen az UDA tagjait tartja bűnösnek az ártatlan békés lakosok halálában.

Az IRA „provói” is kiadtak egy nyilatkozatot Londonderryben. Ebben „ellenségnek” bélyegzik meg és a „legkeményebb bánásmóddal” fenyegetik mindazokat, akik barátkoznak a brit katonákkal, segítik tevékenységüket, közük van az IRA önkénteseinek letartóztatásához, a katolikus negyedekben végzett házkutatásokhoz, az IRA fegyverraktárainak felderítéséhez és felszámolásához.

Az SPD düsseldorfi alapszervezete Schiller kizárását indítványozta

Választási előkészületek a nyugatnémet pártokban

Bonnból jelenti az *MTI:* A rendkívüli parlamenti választások előkészítésével foglalkoztak szombaton több nyugatnémet pártban a vezető testületek. A Szabad Demokrata Párt vezetősége *Scheel* külügyminiszter elnökletével tartott ülést. Az értekezlet napirendjén az FDP október 1-én Münchenben megnyíló kongresszusának előkészítése és a párt választási programjának kidolgozása szerepelt.

Konrad *Kraske* főtitkár vezetésével a CDU „választási bizottsága” kezdte meg kétnapos konferenciáját. A tanácskozásba ma bekapcsolódik Rainer *Barzel*, a CDU elnöke is. A bizottság javaslatokat dolgoz ki, amelyet hétfőn az unió vezetősége vitat majd meg.

Az SPD vezető testületei kedden és csütörtökön tartják meg értekezletüket. Valószínű, hogy *Brandt* kancellár, az SPD elnöke az értekezlet előtt, tehát hétfőn vagy kedden reggel megbeszélést tart Karl *Schiller* volt gazdasági miniszterrel is.

Az már bizonyosra vehető, hogy Schiller nem vesz részt az SPD vezető fórumainak tanácskozásán, noha formálisan még tagja mind a vezetőségnek, mind a pártelnökségnek. Most már egyre valószínűbbnek látszik, hogy a volt miniszter a párt tagjainak sorában sem marad meg. Schiller düsseldorfi alapszervezete máris indítványt terjesztett az SPD vezetősége elé, kérte a volt miniszter kizárását.

A közélet demokratizálását, a demokratikus szabadságjogok helyreállítását követelte szombaton az NKP esseni aktívaértekezletén Kurt *Bachmann*, a Német Kommunista Párt elnöke.

Egyetlen őr teljesített szolgálatot

A svéd börtönrendszer tette lehetővé a két usztasa terrorista szökését

Stockholmból jelenti a *Reuter:* Újabb részletek váltak ismeretessé a svédországi börtönkitörésről, amelynek során 15, különösen súlyos büntetésre ítélt fogoly, köztük *Rolovics* egykori jugoszláv nagykövet két usztasa gyilkosa megszökött a kumlai fegyintézetből. A körülmények arra mutatnak, hogy a szökést nem külső segítség, hanem a svédországi börtönrendszer könnyelműséggel határos liberalizmusa tette lehetővé.

A kumlai fegyház igazgatósága közölte, hogy a szökés éjszakáján elmulasztották a szokásos őrséget állítani, csak *egyetlen őr teljesített szolgálatot*, aki óránként végigjárt a zárkákon. Annyi bizonyos, hogy a 15 elítélt, miután kiszabadult zárkájából, a börtön műhelyébe ment és az ott talált faanyagból alkalmi létrát eszkábált össze magának, hogy a falon átmászhasson.

A külpolitika hírei

◇ *(Peking, Kyodo) Csou Enlaj* miniszterelnök pénteken fogadta *Hideji* Kavaszakit, a japán képviselőház liberálisdemokrata párti tagját. A találkozón jelen volt *Liao Csengcsih*, a kínai—japán baráti társaság elnöke.

◇ *(Belgrád, DPA)* A jugoszláviai hivatalos látogatáson levő Hans-Dietrich *Genscher* nyugatnémet belügyminisztert fogadta *Stane Dolanc*, a JKSZ elnöksége VB-titkára. A találkozón részt vett Luka *Banovics* jugoszláv belügyminiszter is.

◇ *(Weimar, ADN)* Weimar közelében az NDK lakosainak ezrei emlékeztek a német munkásosztály vezetőjére, Ernst *Thälmannra.*

◇ *(Santiago de Chile, AFP) Allende* chilei elnök nem fogadta el Daniel *Vergara* kommunista belügyminiszter-helyettes lemondását. Egyébként nem ismeretes, mi késztette Vergarát lemondásának benyújtására.

◇ *(Kinshasa, AFP)* Közös közleményben jelentették szombaton, hogy a Kongói Népi Köztársaság és Zaire Köztársaság a kétoldalú kapcsolatok normalizálását határozta el.

◇ *(Colombo, TASZSZ)* A Sri Lanka-i (ceyloni) parlament törvényt fogadott el a földreformról. Ez korlátozza a földtulajdon mértékét, a feleslegeket az állam felvásárolja és felhasználja, egyebek között mezőgazdasági termelőszövetkezetek céljaira.

◇ *(Új-Delhi, TASZSZ)* Az indiai minisztertanács pénteki ülésén jóváhagyták az indiai—szovjet gazdasági és tudományos-műszaki együttműködési kormányközi bizottság létesítésére beterjesztett indítványt.

◇ *(London, UPI)* A glasgow-i és a manchesteri dokkmunkások szombaton úgy döntöttek: ismét munkába állnak. Liverpool az egyetlen brit kikötő, ahol a sztrájk még tart.

◇ *(Genf, TASZSZ)* Szombaton befejezte munkáját a nemzetközi tengerjogi konferencia előkészítésével foglalkozó ENSZ-bizottság 4. ülésszaka.

◇ *(Washington, UPI)* Az amerikai képviselőház törvényjavaslatot fogadott el a szocialista országokba irányuló export embargójának enyhítéséről. Ennek értelmében feloldják az olyan „Amerika biztonságát nem veszélyeztető” árucikkek eladási tilalmát, amelyeket a szocialista országok Nyugat-Európában vagy Japánban is megvehetnek.

Jugoszláv tiltakozás

Bécsből jelenti a *DPA:* Bruno *Kreisky* osztrák kancellár fogadta Hitja *Vosnjakot*, Jugoszlávia bécsi nagykövetét. A diplomata átadta kormánya emlékiratát, amely tiltakozik „terrorista csoportoknak osztrák területről Jugoszláviába történt beszivárgása” ellen. Az átfogó okmány adatokat tartalmaz a horvát terrorista szervezetek ausztriai tevékenységéről.

...akarja megvivni a választási harcot. A kommentátor egy húron pendül a humorista Russell *Bakerrel*, aki a *New York Timesban* azon tanakodik, vajon képesek lesznek-e a republikánusok rákényszeríteni *McGovernt* az Elnök elleni küzdelemre, míg a demokrata jelölt mindenáron Richard Nixont próbálja kihívni.

A hivatalban levő elnök sokat emlegetett kampányelőnyének ugyanis az a leghatásosabb összetevője, hogy ő az Elnök. Tehát nem csupán az ügyek választásra gondoló ravasz irányítójaként van fölényben az ellenzéki jelölttel szemben, hanem akként is, mint *nemzeti intézmény;* olyasmi, mint az Anya, a Zászló, vagy — fokozza Baker — a Hamburger... Gyakorta hallani amerikai politikusoktól és tévékommentátoroktól: „végtére is csak *egy elnökünk* van”, s ez mindig bizonyos értelemben vitazáró, az oppozíciónak nemzeti határt szabó megállapítás. Egy világválság sodorta ki hivatalából a republikánus *Hoovert* 1932-ben, s *Roosevelt* óta nem véletlenül szabályozza törvény: mindenki csupán kétszer választható meg az elnöki posztra, amely oly kedvező startot ad a vetélytárssal szemben.

Nem véletlenül kezdték már *New Hampshire-ben*, az első próbaválasztáson a republikánusok a jelszóval: *„Válasszuk újra az Elnököt!”*, aki tehát korántsem téveszthető össze a többi politikussal. S legfőképpen: lehetőleg senkinek se jusson eszébe, hogy Richard Nixon esetében az egyik legmarkánsabb *pártpolitikussal* van dolga, aki most újraválasztásáért küzd. A Fehér Házban ezek szerint nem egy régi politikai profi lakik, hanem affajta éteri lény, akinek isteni elrendeltetése a munkaköre — értékelik a jelszó tartalmát az amerikai közírók. S a humorista Baker szerint a jelszó azt sugallja, hogy ha nem kerülne sorra az újraválasztás, november után elnöke sem lenne az Egyesült Államoknak, jó lesz tehát vigyázni...

Holnap Miamiban a republikánus konvenció egyetlen feladata megfelelően hatásos ünnepi előadás produkálása a tévékamerák előtt: lássa egész Amerika, mennyire *egységesen* és *magabiztosan* állnak hívei — nemiscsak pártja! — Nixon elnök mögött. S *Connally* közben már szervezi is a *„Demokraták Nixonért”* mozgalmat; így tettek a hozzá hasonló texasi demokraták 1956-ban is *Eisenhowerért* küzdve a liberális *Stevenson* ellen. (Miami Beachen tehát kordában próbálják tartani azokat a potenciális ünneprontókat, *Abernathy* négereit, baloldali diákokat, s persze mindenfajta hippiket, yippiket és zippiket, akik már a demokrata konvencióra odasereglettek, de júliusban hangoztatták: — Ne McGovernnek okozzunk kellemetlenséget, hanem Nixonnak... Biztosra vehető, hogy a hatalom el akarja kerülni az 1968-as *chicagói* konvenció jeleneteit, amelyeknek a lehetősége — a republikánus párt esetében — persze csakis az utcákon, s nem a teremben képzelhető el; az önálló városnak számító üdülőszigetet hidak kötik össze Miamival, s így „stratégiai helyzete” kiválónak mondható.)

A társadalmi „outsidereken” kívül valóban semmi és senki sem fenyegeti a republikánus konvenció ünnepi hangulatát. Nixon idejekorán elfújta a derült floridai égbolt felé tartó egyetlen felhőt, *vállalva* újból alelnökét, Spiro *Agnewt.* Az elnök újkeletű külpolitikai utazásait rosszallva szemlélő konzervatívok megnyugodhattak, szókimondó bajnokuk marad; s McGovernék „liberális radikalizmusa” az elkövetkező hetekben nyilván bőven kap majd a harsány agnewi jelzőkből. S még inkább kibontakozik az 1968 óta megálmodott *„nagy republikánus áttörésnek”*, a roosevelti demokrata koalíció kiiktatásának, a szavazótábor „jobbközépre” való *átcsoportosításának* törekvése, melyben kulcsszerepet kapott az Agnewhoz kapcsolódó *„déli* ... kánus oldalra, s ... az elnökválaszt... kongresszusi vál... tetében is. (19... két republikánus ... klasszikus Dél tizeneg... ból a kongresszusba, 19... már 27). Már 1968-ban *Humphrey* és *Muskie* kevesebb szavazatot kapott Délen, mint Nixon és Agnew, de akkor *Wallace* „közbejött”. A májusi merénylet „jókor jött”, s az alabamai demagóg különösebb indok nélkül engedheti át a déli terepet Nixonéknak.

A ragaszkodás Agnewhoz mellékesen szerencsésnek minősült McGovern kényszerű *alelnökcseréjekor;* elképzelhető, hogy a július végén kirobbant *Eagleton*-botrány előszelét érezte meg a Fehér Ház. Így nemcsak a határozott és valóban ritkán ennyire körvonalazódó politikai különbség adja a választási kampány témáját, hanem az egység és zavar, a határozottság és kapkodás tematikája is aligha marad kiaknázatlan a republikánus kettős részéről.

Nixon tehát a Fehér Ház olimposzi magaslatáról akarja kezelni McGovern kihívását, hangsúlyt adva a vezetési stílusnak is. Az elnök már csak ezért is visszautasította McGovern javaslatát egy *tévévitára;* Nixon keserű 1960-as emlékei mellett nyilván indok volt a kitéréshez az elnöki pozíció fensőbbségének védelme, a két jelölt közti *pozíciókülönbség* megtartásának szándéka. Noha Nixon és McGovern csatájában két lényegesen eltérő politikai program ütközéséről van szó, a Fehér Ház nem óhajt közvetlen párviadalt, mégha az nyilván segítené is a különbségek tisztázását.

Régi szabály szerint az ellenzék helyzete előnyösebb az ügymenetért felelős és az ügyekért is felelősségre vont kormánnyal szemben. Viszont — ugyane szabálynak megfelelően — a dolgok bárha lassú, ám kimutatható *javulása* megkönnyíti a kormány kampányát. Feltéve, hogy a választók nem túlságosan türelmetlenek. Az Egyesült Államokban ma javulóban a *gazdaság*, amennyiben már túl van a mélyponton, mintha megcsillanna a horizonton a háború vége — s Nixon e távlatokra építi kampányát. Ám az sem feledhető, hogy a gazdasági bajok, infláció, munkanélküliség, még korántsem kezelhetők múlt időben, a *társadalmi válság* tünetei csak viszonylagosan enyhültek a korábbi évekhez képest, s a háború végéről „kiszivárogtatott” hírekről is kiderülhet: csak délibáb jelent meg a horizonton.

James *Reston* szerint a kampány *paradoxona*, hogy Nixon ugyanarra az érzelemre számít, mint McGovern: a bajok „előtti”, *a régi Amerika* szilárdabbnak tűnő, rendezettebb világát akarja ő is felidézni a választási többséget jelentő „átlag amerikai” számára. Csak az elnök az „amerikai életforma” régi értékeire hivatkozik, a változások és válságok által megkérdőjelezett *hagyományokra* és a gazdasági bajok következtében bizonytalanná vált *javakra*, míg vetélytársa éppen a *változásra* összpontosít, mint ami a régi nyugalom megteremtésének feltétele, vagyis a *reformok* elkerülhetetlenségére hivatkozik. A dolgok a lehető legjobban mennek panglossi helyzetértékelését vitatja Nixon kihívója. A hangsúly feltétlenül a dolgok alakulásán van, és lesz novemberben is; a választók munkát keresnek és húst vesznek, nem tendenciákat.

Reston szerint McGovernnek a saját választási érdekei *elé* kell helyeznie a *nemzeti* érdeket, vagyis a kihívás „nem zavarhatja meg” az Elnök erőfeszítéseit a „béke és a stabil gazdaság elérésére”. De Reston is elismeri: a vitatott *alapbajok* nixoni kezelését még ma sem lehet egyértelműen megítélni. Más kérdés, hogy ez realizálódik-e a novemberi választáson, s hogy McGovern alternatív programját valóban csupán a választási esélyek mérlegében lehet-e mérni.

Avar János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

19/2 AUG 12

MAGYAR NEMZET

Kass János grafikusművész

Kass János grafikusművész kiállítása vasárnap nyílik meg Hajdúszoboszlon a művelődési házban.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DELTA

Kass János

1972 JUN

1021

könyv revü

A GYÓGYÍTÓ ÉRTELEM

Különlegesen érdekes és újszerű sorozat első kötete jelent meg az idei könyvhétre („A gyógyító értelem", Közgazdasági és Jogi Kiadó). A sorozat középpontja az ember, vele kapcsolatban mutatják be az egyes kötetek a társadalom, a tudomány, a művészetek szerepét, az embert — szűkebb és szélesebb környezetében. A sorozat szerkesztő bizottsága tudományos életünk kiválóságaiból áll. A gyógyító értelem szervezetünk felépítésével, az orvostudomány legújabb eredményeivel és még megoldatlan problémáival foglalkozik, továbbá ismerteti a társadalom szerepét a betegségek megelőzése és a betegek gondozása, ellátása terén. A szöveghez nagyszerű illusztrációs anyag tartozik. Külön érdemes megemlékezni Kass János gyönyörű grafikáiról, amelyek valósággal művészi színvonalra emelik a könyvet.

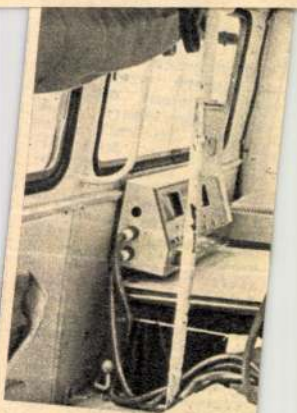

Az Azerbajdzsán Tudományos Akadémia fizikai kutatóintézetében olyan készüléket szerkesztettek, amely az emberi test bármely részét melegítheti vagy hűtheti. A félvezetőkkel

Alkol

Az agyba jutott alkohol vegyi reakcióinak pontos mechanizmusát

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Kass János grafikusművész

1972 AUG 13

1021

MA NYÍLIK KASS JÁNOS KIÁLLÍTÁSA HAJDÚSZOBOSZLÓN

A Hajdúszoboszlói Városi kiváló Művelődési Központ — folytatva a megkezdett utat — újabb meglepetést tár a mai magyar képzőművészet iránt érdeklődő közönség elé. Ma délelőtt 11 órakor, Tóth Béla, a művelődési központ igazgatója nyitja meg Kass János Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítását a művelődési ház kiállító termében.

Ez a kiállítás újszerűségében, meghökkentő és megdöbbentő hatásával bizonyára sokakban kelt majd vitatkozó gondolatokat, sokakban inspirál elmélyült tűnődést a világ bonyolult, de nem megfejthetetlen dolgairól. Kass János, akit leginkább grafikusművésznek, nagyszerű karikatúristának ismer a széles közvélemény, olyan oldalról mutatkozik meg, amely eddig csak szűk körben, a művész műhelyében járt asok előtt volt ismert. Ez a kiállítás már nagy sikert aratott egy hónappal ezelőtt Szombathelyen is. Most Hajdúszoboszló közönségének mutatkozik be, s nyilván nagy sikerrel.

A kiállítás augusztus 20-ig tart nyitva, naponta 9—12 és 15—19 óra között. (Hétfő szünnap.)

A szerződéses sertés
felvásárlási árak mellé
lényegesen nagyobb jö

. október 1. utáni átadásra 1972. augusz
elvásárlási ára a következő:

Fehér hússertés, pigmentfoltme
90—110 kg közötti

Hús- és húsjellegű sertés
90—110 kg közötti

Fehér hússertés és húsjellegű se
110 kg feletti

Zsír- és zsírjellegű sertés
130 kg feletti

Tenyésztésbe fogott hízott koca
kanlott sertés
170 kg feletti

zállító nagyüzemek részére a fenti felvás
kifizetésre kerül, ha legalább egyszerre 2
húsjellegű sertés kerül leadásra, amelyek
mérve — nem haladja meg a 35 mm vast
entieken felül, ha egy negyedéven belül 1
gfelelő minőségű sertés kerül átadásra, ú
tésre kerül.

Értesítjük ügyfeleinket,
1972. évi átadásra a sze
1972. augusztus 31-ig t

n termelőket, akik 1973. évben kívánnak
ajd folyamatosan leszerződjük állataikat.
zerződéskötés részletes feltételeiről felv
egbízottaink adnak.

Hajdú
Állatforgalm

---

ria Műanyagfeldolgozó Vállalat

ÉLETÉVÉT BETÖLTÖTT
LÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT NŐK

műszakos munkára felvételt hirdet.
lt nyert és megfelelő üzemi gyakorlatot
észére

AGFELDOLGOZÓ SZAKMUNKÁS-
TVÁNY megszerzését biztosítjuk.

részére útiköltség-térítést fizetünk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1972 MÁJ 30

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

Kass János grafikusművész

A hét borsodi eseményeiből

Miskolci párt vb-ülés

Ma, kedden reggel fél 9 órakor kezdődik az MSZMP Miskolc városi Végrehajtó Bizottságának ülése a Petőfi utcai pártszékházban. Az ülés napirendjén szerepel többek között a Volán 3. sz. Vállalatának párt-vb jelentése a tömegpolitikai munka tapasztalatairól és további feladatairól.

Ülésezik a megyei NEB

A Borsod megyei Népi Ellenőrzési Bizottság május 31-én, szerdán délelőtt 9 órakor ülést tart a megyei tanácsháza tanácskozó termében. Szó esik majd az energiaellátás és gazdálkodás egyes kérdéseinek vizsgálatáról. Megtárgyalja a megyei NEB a Miskolci Húskombinát megvalósításának célvizsgálatát is.

Szombaton pedagógusnap

Szombaton köszöntik megye- és országszerte a pedagógusokat. A gyermekeinket tanító, nevelő tanítók, tanárok és oktatók legkiválóbbjait június 3-án délelőtt ünnepség köszönti a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának székházában. Ugyanitt kitüntetéseket adnak át.

Juhász Ferenc estje

A könyvheti események közül kiemelkedik Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő ünnepi estje, amelyet vasárnap este 7 órai kezdettel rendez meg a Városi Könyvtár a Miskolci Galériában. A költőt Czine Mihály irodalomtörténész és Kass János grafikusművész mutatja be. Juhász Ferenc verseit Latinovits Zoltán tolmácsolja.

Szibériai hetek — lengyel plakátok

Ma, kedden délután nyílik meg a szibériai hetek eseménysorozata Leninvárosban. A megnyitó a Derkovits Gyula Művelődési Központban lesz. Június 3-án, szombaton délben lengyel plakátkiállítás nyílik a Miskolci Galériában. A július 2-ig nyitva tartó kiállítást Stanislaw A. Sochacki, a budapesti Lengyel Kultúra igazgatója nyitja meg. Köszöntőt mond Tok Miklós, a Miskolc városi Tanács elnökhelyettese.

100 éves a vaskohászattani tanszék

100 éves a hazai kohómérnök-képzés és a vaskohászattani tanszék, amely jelenleg Miskolcon van. Ebből az alkalomból a Nehézipari Műszaki Egyetem kohómérnöki kara és a vaskohászattani tanszék, valamint az Országos Magyar Bányászati Kohászati Egyesület június 1-én 10.30 órakor jubileumi ünnepi ülést rendez az egyetem VII. számú nagyelőadójában. Az ünnepségen dr. Kocsis József, a kohó- és gépipari miniszter első helyettese kitüntetéseket ad át. Ugyancsak csütörtökön 12.20 órakor jubileumi kiállítás nyílik a vaskohászattani tanszék történetéből az egyetem vaskohászattani tanszékén.

személy-gépkocsira utalvány

238 295 ruházati cikk
132 140 éléskamra ut.
136 004 éléskamra ut.
147 196 tv
173 379 bútor-lakber.
174 095 éléskamra ut.
176 959 éléskamra ut.
185 096 tv
187 840 bútor
203 671 hűtőgép
327 193 mosógép
407 308 mosógép
408 615 hűtőgép
443 413 háztart. g.
445 302 moped
462 216 utalv.
463 769 hűtőgép
469 095 ki mit vál.
475 127 tv
487 848 ruházati cikk
488 396 háztart. g.
788 056 külf. társas-utazás
793 532 hűtőgép
799 486 ki mit vál.
806 532 tv
839 968 utalv.
855 394 lak-tex.
860 432 bútor
6 865 509 bútor
868 834 utalv.
874 448 hűtőgép
878 252 varrógép
884 229 hűtőgép
888 230 táskarádió
897 959 magnó
908 864 rádió
910 434 ruházati cikk
913 420 éléskamra ut.
944 325 hűtőgép
947 609 **Budapest, I., Hunyadi János u. 22. sz. alatt II. em. 16. sz. felépülő társasházban a tetőemeleti kétszobás, gardróbos öröklakás.**
448 066 magnó
460 569 ki mit vál.
461 834 külf. társasutazás
466 328 ruházati cikk
468 703 lak-tex.
492 653 magnó

8 338 137 **Zsiguli személy-gépkocsira utalvány**
8 340 575 éléskamra ut.
8 341 275 OFOTERT ut.
8 346 029 külf. társasutazás
8 351 500 külf. társasutazás
8 363 931 rádió
8 377 624 külf. társasutazás
8 378 795 magnó
8 380 396 motorkerékp.
8 383 518 éléskamra ut.
8 390 691 utalv.
8 406 416 éléskamra ut.
8 415 642 éléskamra ut.
8 418 871 éléskamra ut.
8 421 174 ruházati cikk
8 425 959 méteráru
8 426 270 hűtőgép
8 427 771 táskarádió
8 429 705 ki mit vál.
8 436 463 ki mit vál.
8 448 705 rádió
8 896 894 magnó
8 898 055 ki mit vál.
8 921 629 hűtőgép
8 931 948 háztart. g.
8 934 886 hűtőgép
9 129 185 tv
9 129 525 ki mit vál.
9 192 944 ki mit vál.
9 131 343 fényképezőg.
9 138 287 méteráru
9 144 509 hűtőgép
9 145 681 ruházati cikk
9 166 411 ruházati cikk
9 166 973 tv
9 177 076 táskarádió
9 183 787 lak-tex.
9 193 238 utalv.
9 199 190 utalv.
9 426 930 bútor-lakber.
9 433 400 utalv.
9 439 140 ki mit vál.
9 459 099 mosógép
9 471 359 ki mit vál.
9 472 780 háztart. g.
9 489 413 ki mit vál.
9 508 148 éléskamra ut.
9 522 941 ki mit vál.
9 538 861 éléskamra ut.
9 543 642 tv
9 545 817 tv
9 550 150 ki mit vál.
9 556 735 rádió

9 768 665 fényképezőg.
9 772 907 hűtőgép
9 777 351 óra
9 778 703 ki mit vál.
9 796 856 ruházati cikk
9 841 747 utalv.
9 847 977 **Zsiguli személy-gépkocsira utalvány**
9 861 795 hűtőgép
9 895 175 táskarádió
9 898 700 tv
9 912 974 utalv.
9 919 110 ruházati cikk
9 920 797 táskarádió
9 931 787 éléskamra ut.
9 932 943 lak-tex.
9 945 549 óra
9 972 363 háztart. g.
9 986 738 OFOTERT ut.
9 993 401 lak-tex.
9 996 779 éléskamra ut.

A nyertes szelvényeket 1972. június 20-ig kell a totó-lottó kirendeltségek, az OTP-fiókok, vagy a posta útján a Sportfogadási és Lottó Igazgatósághoz (Budapest, V., Münnich Ferenc u. 15.) eljuttatni.

A gyorslista közvetlenül a sorsolás után készült, az esetleges hibákért felelősséget nem vállalunk.

harminc együttes nevezett.

A szabadtéri megnyitón, az ősi kollégium épülete előtt *Tóth József*, a városi tanács elnöke köszöntötte a minősítő hangverseny részvevőit. Ezután ezer kórustag énekelte el Kodály Zoltánnak Berzsenyi Dániel versére komponált remekét, a Forr a világ kezdetű kórusművet. *Sapszon Ferencnek*, a Magyar Rádió énekkara Liszt-díjas karnagyának vezényletével.

A megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetőhelyettese, *Merényi József* nyitotta meg hivatalosan a rendezvényt. A részvevők nagy számára való tekintettel két helyszínen: a városi művelődési ház nagytermében és a tanítóképző intézet dísztermében két zsűri minősítette a színre lépő kórusokat Sapszon Ferenc karnagy irányításával.

Az egész napos verseny után az eredményhirdetésnél a zsűrik elismeréssel szóltak

LAPJA
Budapest

Kass János

1021

Kass János grafikája

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
1972 AUG 1 -
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÚJABB FELADAT
AZ ESZTERGOM–DORO

Esztergom és Dorog kórháza 1970. december elseje óta egyesített intézményként működik. Az egyesített kórház Esztergom város irányítása alatt áll. A városi tanács foglalkozott az egészségügyi intézmény helyzetével. Az átszervezéssel járó személyi és anyagi feltételek előkészítése több nehézséget támasztott. Ezeket sikerült megoldani, és mindinkább kialakul a centralizált egészségügyi bázis. Befejeződött az esztergomi kórházi mosoda átalakítása. Megkezdte működését a központi sterilizáló. Átcsoportosították, korszerűsítették a röntgenfelszerelést. Fontos feladat az új irodaház átadása; a munkálatok költségeit saját erőből fedezték Az átadást követően mintegy 200 négyzetméternyi terület szabadul fel, amit szociális létesítményekre, betegellátási célokra használnak fel.

A nagyobb kórházi egység működésével javítják a nővérképzést. Növelték a béreket, például a műszaki dolgozók jövedelme legalább tízéves munkaviszony után nem lehet kevesebb havi 2800 forintnál.

Megteremtik az orvosi továbbképzés lehetőségeit, társalgót és könyvtárat létesítenek.

(— n —)

ISKOLAZÁSZLÓ
A SZŐNYI TIBOR KÓRHÁZTÓL

A váci Szőnyi Tibor Kórházban minden kedden feltünnek a halványkék-köpenyes, figyelő tekintetű diákok. Iratcsomagokkal sietnek emeletről-emeletre, az ambulanciákon és a kórtermekben segédkeznek.

Több mint kétéves ez a kapcsolat a kórház és a gyakorlati foglalkozásukat itt végző Géza király téri Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola tantestülete, tanulói között.

Az idei évzárót az egykori váci vár helyén épült tanintézet díszkertjében tartották meg. Ágh-Bíró Béla igazgató beszámolt az elmúlt tanév eredményeiről, majd nagy taps közben bejelentette, hogy a Szőnyi Tibor Kórház igazgatósága és KISZ-szervezete zászlót adományoz az iskolának.

Dr. Korona Árpád főorvos, a kórház igazgatóhelyettese meleg szavak kíséretében adta át a fehér selyemlobogót.

Papp Rezső
Vác

AZ EGYETEMI ÉLELMEZÉSVEZETŐK TAPASZTALATCSERÉJE

Ötödik alkalommal cserélték ki tapasztalataikat az orvostudományi egyetemek élelmezési osztályvezetői és vezető diétásnővérei. A szegedi találkozó az egységes élelmezési szabályzat kidolgozását, a pécsi pedig a betegek véleményének megismerésére szerkesztett kérdőíveket eredményezte.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem által rendezett találkozón a mélyhűtött ételek alkalmazását beszélték meg. Debrecenben a betegek által kitöltött kérdőíveket értékelték, az Orvostovábbképző Intézetben pedig a vezető diétásnővérek egységes munkaköri leírásának a kidolgozása volt a fő téma.

A tapasztalatcsere keretében filmről, illetve vetített képes előadás keretében ismerték meg a külföldön már elterjedt központi tálcás tálalási rendszer két formáját ...

...DÓ

KEDVES VEND

Június 11—19-ig húsz Bia
lystokból jött lengyel kö
zépkáder töltötte szabadsá
gát a Szelidi-tónál, a t
valy átadott üdülőnkben. C
voltak a kezdeményezők, r
a házigazdák. A vendége
jól érezték magukat, segíte
az idő is, azon a héten fell
sem volt az égen. Megisme
kedtek városunkkal, a né
művészeti házban megcs
dálták a pingált falakat és
áttört hímzésű kalocsai ké
munkákat. Megnézték az é
seki kastélyt, a könyvtár
és a főszékesegyházat.
székesegyház kiváló orgon
tája Bach-műveket játsz
tiszteletükre.

Kórházunkban ismerked

PEST M

Szakszervezeti bizottsá
megyei KÖJÁL. Az osztál
résztvevőt élénk szakszerv

A választás után *dr.*
melweis Ignác életéről és r
ták a törzsgárdatagokat.

A ceglédi szakszervez
képző napot rendezett. *Dr*
gondozó vezető főorvosána
hallgatta meg. Az ápolás
tum — többek között — a
az etikai légkörrel, a báná

A 13. egészségügyi na
ráckevei járási szakszerv
osztály. A Semmelweisre
az egészségügy eredménye
tanácsi vezetők megjutalm

A járási főorvos beszá
körök decentralizálásának
községi tanácsi vezetők
egészségügyi dolgozókat, n
együttműködéssel kapcsol

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Kass János

MAGYAR NEMZET

1972 FEB 6-

1021

Kass János illusztrációja Katajev Hajrá! című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelenik meg a közeljövőben

Radó Gyula is
z „üldözer
távválasz
távválasz
ák, amikor
sak a hely
ági kapcsolast is tárcsázás útján tudjuk létrehozni".

Szerencsére ez a definició szubjektív, és semmi esetre sem egyezik azon „szakmai körök" álláspontjával, amelyek „merő szellemi lustaságból" távválasztásra fordították a Fernwahl-t. Mert e szakmai körök kínosan ügyelnek arra, hogy egy műszaki *fogalom* neve és meghatározása független legyen minden *eszköztől*, és nagyon jól tudják, hogy a helyi és távolsági összeköttetések létrehozásának nem eleve meghatározott eszköze a tárcsa. Külföldi szakirodalom citálása helyett idézet a Delta 1971. 6. számának 15. oldaláról: *„A telefon átalakulásának első szakaszában, nem is hosszú időn belül, nyomógombos készülékek jelennek meg. A tíz számjegygombon kívül azonban még két nyomógomb nyújt lehetőséget, hogy igénybe vehessük a jövő telefonjának újszerű szolgáltatásait".*

Ha néhány évtized múlva a

nyomni vagy távnyomógombozni?

Ha anyanyelvünk prókátorai egy műszaki kifejezés bírálatakor legalább az alapvető tudományos-technikai definiciókat és törvényszerűségeket figyelembe vennék, talán most is rájöttek volna, hogy egy kódolt információhalmazból a szükséges információ kódja egy kódválasztó berendezés segítségével kiválasztható — mint ahogy ezt a német teszi, összeállítható a kódszám a francia, és kiszedhető az orosz szerint. Tárcsázni a kódszámot akkor sem egészen logikus, amikor a kódválasztó eszköz éppen a tárcsa, de zagyvasággá válik abban a pillanatban, amikor a tárcsát felváltja valami korszerűbb más.

Egy „üldözendő germanizmus" — ha kifejezi azt, amit ki kell fejeznie — jobb, mint egy önkényes definicióra alapozott magyarosítási kísérlet.

Gődény Elek
Debrecen

351 millió forint kár

1969-ben felszerelt fürdőszobai csaptelep javításához gumiszelepeket, kócot és zsírt akartam beszerezni, mert a csapok és a zuhanyzógége-cső bekötése csepegtek.

lalat rendezkedjék be ezeknek a cikkeknek a gyártására. A 351 millió forintba került elfolyt vízből ennek a csekély beruházásnak összegét meg lehet takarítani.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

MAGYAR NEMZET

1971 DEC 2 51

1021

Kass János rajza: Csokál

ése szerint
sszetűzések
ormánycsap
ágharcosok
s Quang N

M

Ali Bhutt

Rawalpindi
er és az *A*
Bhutto pakisz
ek reggel fele
kormányát,
aját pártjának, a Nyugat-Pakisztánban többségi Néppártnak a tagja. Az államfő magának tartotta fenn *a hadügyi, a külügyi, a belügyi és a tartományügyi* tárcát.

Bhutto a ceremónia után kijelentette, hogy kabinetje egyelőre *átmeneti* jellegű, még legalább három politikust szeretne megnyerni a kormányba való belépéshez, köztük *egyet Kelet-Pakisztánból.* Az elnök a kormány összeállításakor is az egységes Pakisztán fikciójából indult ki, mert kormányába bevette azt a két kelet-pakisztáni képviselőt, akik a tavaly decemberi választásokon az Ayami Liga ottani elsöprő győzelme mellett még mandátumhoz jutottak. Közülük az egyik Nurul *Amin*, aki elnök lett, a másik Radzsa Fridev *Dzsoi*, a nemzeti kisebbségek ügyeit kezelő minisztériumot kapta.

Bhutto kijelentette, hogy jelenleg a keleti országrész három választott képviselője tartózkodik Rawalpindiben, kö-

vezett harmadik csak Mudzsibur *Rahman* sejk lehet, akit nemrég átszállítottak Rawalpindibe és ott tartanak *házi őrizetben.*

A daccai hadifogolytábor parancsnokának közlése szerint szombattól kezdve megkezdik a pakisztáni hadifoglyok evakuálását *Indiába.* A táborparancsnok szerint az evakuálást két hónapon belül le tudják bonyolítani: a hadifoglyok összlétszáma pillanatnyilag 30 279.

◇ *(Khartúm, AFP)* Szudán és Románia megállapodott a két ország között 1967-ben, a hatnapos közel-keleti háborút követően megszakadt diplomáciai kapcsolatok nagyköveti szinten történő helyreállításában. A Kínai Népköztársaság 40 millió dolláros hitelt nyújt Szudánnak — jelentette be Hasszan Abbasz szudáni miniszterelnök-helyettes, hadügyminiszter, aki csütörtökön tért vissza Pekingből kilencnapos hivatalos látogatásáról.

Kass Eszter, textiltervező
Attalai Gábor: Minta (T. Nemzetközi Mintatriennálé
Műcsarnok.

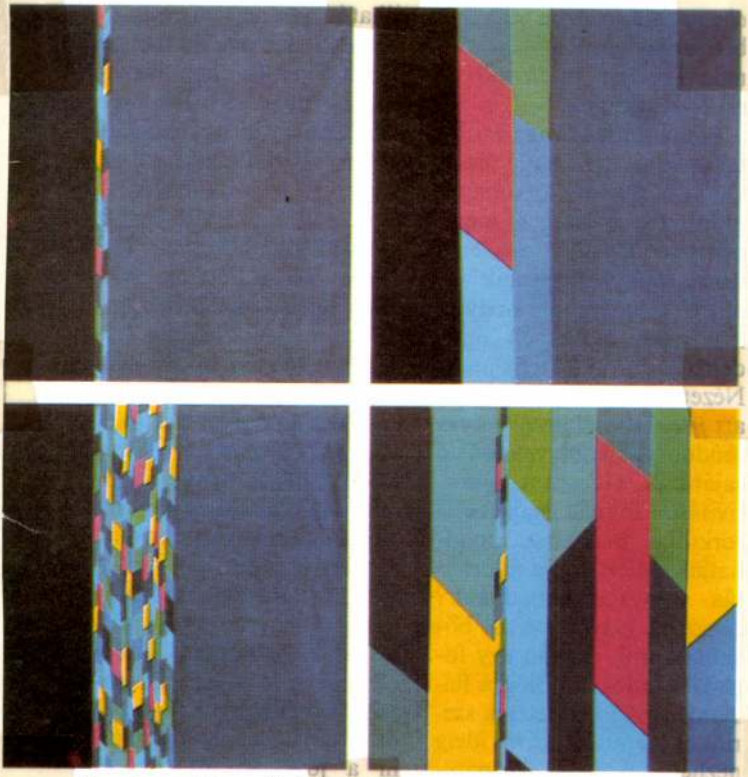

Kass Eszter: Minta-a-lépés, varrott pamutvászon, 4 db 100 × 100 cm, 1987

Művészet, 1989., 4., 33-old.

Kass János grafikus

● *KASS JÁNOS kiállítását a finn fővárosban nagy érdeklődés közepette nyitották meg. A kétszeres Munkácsy-díjas kiváló művész grafikái között különösen Bartók Béla- és Madách Imre-illusztrációi keltették fel a finn képzőművészek figyelmét.*

Népszabadság, 1989. jún. 7.

KASS János i
illusztrációi Határ Győző könyvéhez Életünk, 1989.
l. sz.

HATÁR GYŐZŐ

GOLGHELOGHI

KASS János

Világosság

A TARTALOMBÓL

Állam, reform, tulajdon
Szamuely Lászlóval beszélget
Sylvester András

—

Kulcsár Kálmán:
Konfliktus és harmónia

—

Kiss Endre:
A filozófiai tudat 1848–49 után

—

Zám Mária:
Szociálpolitika – családgondozás

—

Oldal Krisztina:
Pótlópótló gyerekek

—

Ilmási Miklós:
Abuladze filmje, a Vezeklés

—

A Vezeklés visszhangjából

—

Nemeš Gábor:
Párbeszéd az NSZEP
az SPD között

3

XXIX. ÉVFOLYAM • 1988 • MÁRCIUS

Világosság

Materialista világnézeti folyóirat

Megjelenik havonként

●

Alapító szerkesztő:

Lukács József

●

Főszerkesztő:

Papp Gábor

Főszerkesztő-helyettes:

Koroknai Zsuzsa

●

Szerkesztőség:

Budapest
VIII., Gyulai Pál utca 14. 1431
Telefon: 137-660, 343-100

●

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959
Telefon: 343-100, 142-220
Felelős kiadó: Vágner Ferenc vezérigazgató

●

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra

●

Előfizetési díj fél évre 78,— Ft
egész évre 156,— Ft

88—81 Szikra Lapnyomda, Budapest
A szöveg fényszedéssel készült
Rotációs ofszetnyomás
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

INDEX: 25 871
ISSN 0505-5849

1 2 4 8 16 * * *

TARTALOM

137 Állam, reform, tulajdon • *Szamuely Lászlóval* beszélget *Sylvester András*

Politika és jog

147 Konfliktus és harmónia I. • *Kulcsár Kálmán*
Politikai kultúra — jogi kultúra

A filozófia történetéből

153 Két döntő évtized • *Kiss Endre*
A filozófiai tudat átrendeződése 1848–49 után

Család és társadalom

160 Szociálpolitika és családgondozás *Zám Mária*
Gondoskodás – gondozás – ellátás – szolgáltatás

169 Szülőpótló gyerekek • *Oldal Krisztina*
Generációs szereptévesztés és családterápia

Fókusz

177 Cvikker és glória • *Almási Miklós*
Tengiz Abuladze: Vezeklés

181 A Vezeklés visszhangjából
A Lityeraturnaja Gazeta, az Iszkusztvo Kino, a Neues Deutschland és a Polityka kritikája

Könyvekről

187 Pszichoanalízis és társadalmi felszabadulás *Kerékgyártó István*
Erős Ferenc: Pszichoanalízis, freudizmus, freudomarxizmus

189 Társadalomontológia és jogelmélet • *Perecz László*
Varga Csaba: Politikum és logikum a jogban

Szemle

191 Egy párbeszéd nyitánya • *Nemes Gábor*
Az NSZEP és az SPD közös dokumentumáról

Külföldi lapokból

195 „Új feudalizmus" és társadalmi egyenlőtlenség

198 Egy szomorú osztrák hagyomány

199 Lermontov új szerepben

A címlapon és a hátsó borítón *Kass János* grafikái

CONTENTS

137 State, reform, ownership ● *András Sylvester* confers with *László Szamuely*

147 Conflict and harmony I. ● *Kálmán Kulcsár*

153 Rearrangement of the philosophical mind after 1848—49 ● *Endre Kiss*

160 Social politics and family-guarding *Mária Zám*

169 Missed identity of generations and family-therapy ● *Krisztina Oldal*

177 Tengiz Abuladze: Repentance ● *Miklós Almási*

181 From the press-echo of „Repentance"

187 Ferenc Erős: Psychoanalysis, freudism, freudomarxism ● *István Kerékgyártó*

189 Csaba Varga: Polity and logic in law *László Perecz*

191 On the joint communiqué of the SPD and SED ● *Gábor Nemes*

195 „New feudalism" and social equality

198 A sad tradition in Austria

199 Lermontov in a new role

СОДЕРЖАНИЕ

137 Государство, реформа, собственность ● *Андраш Сильвестер* беседует с *Ласло Самузли*

147 Конфликт и гармония. ч. 1. *Кальман Кульчар*

153 Перестановка философского сознания после 1848—1849 гг. ● *Эндре Киш*

160 Социальная политика — обеспечение семьи ● *Мария Зам*

169 Перемена ролей разных поколений и семейная терапия ● *Кристина Олдал*

177 Тенгиз Абуладзе: Покаяние *Миклош Альмаши*

181 Отклики на Покаяние

187 Ференц Эреш: Психоанализ, фрейдизм, фрейдомарксизм *Иштван Керекдярто*

189 Чаба Варга: Политика и логика в праве ● *Ласло Перец*

191 О совместном документе СЕПГ и СДПГ ● *Габор Немеш*

195 „Новый феодализм" и социальное неравенство

198 Печальная традиция в Австрии

199 Лермонтов в новой роли

Szerkesztőbizottság:
Ádám György
Balló István
Bence László
Benkő Károly
Koroknai Zsuzsa
(főszerkesztő-helyettes)
Köteles István
Papp Gábor
(főszerkesztő)
Munkácsy Gyula
Zoltai Dénes

E SZÁMUNK SZERZŐI

Szamuely László kandidátus, tudományos főmunkatárs, MTA Világgazdasági Kutatóintézet ● *Sylvester András* újságíró ● *Kulcsár Kálmán* akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese ● *Kiss Endre* kandidátus, egyetemi docens, ELTE Bölcsészettudományi Kar ● *Zám Mária* családgondozó-szociológus, XXI. Ker. Nevelési Tanácsadó ● *Oldal Krisztina* pszichológus ● *Almási Miklós,* az MTA levelező tagja, egyetemi tanár, ELTE Bölcsészettudományi Kar ● *Kerékgyártó István* művelődéskutató ● *Perecz László* egyetemi tanársegéd, BME Filozófiai Tanszék ● *Nemes Gábor,* a Magyar Rádió munkatársa

Világosság

Ára: 13,— Ft

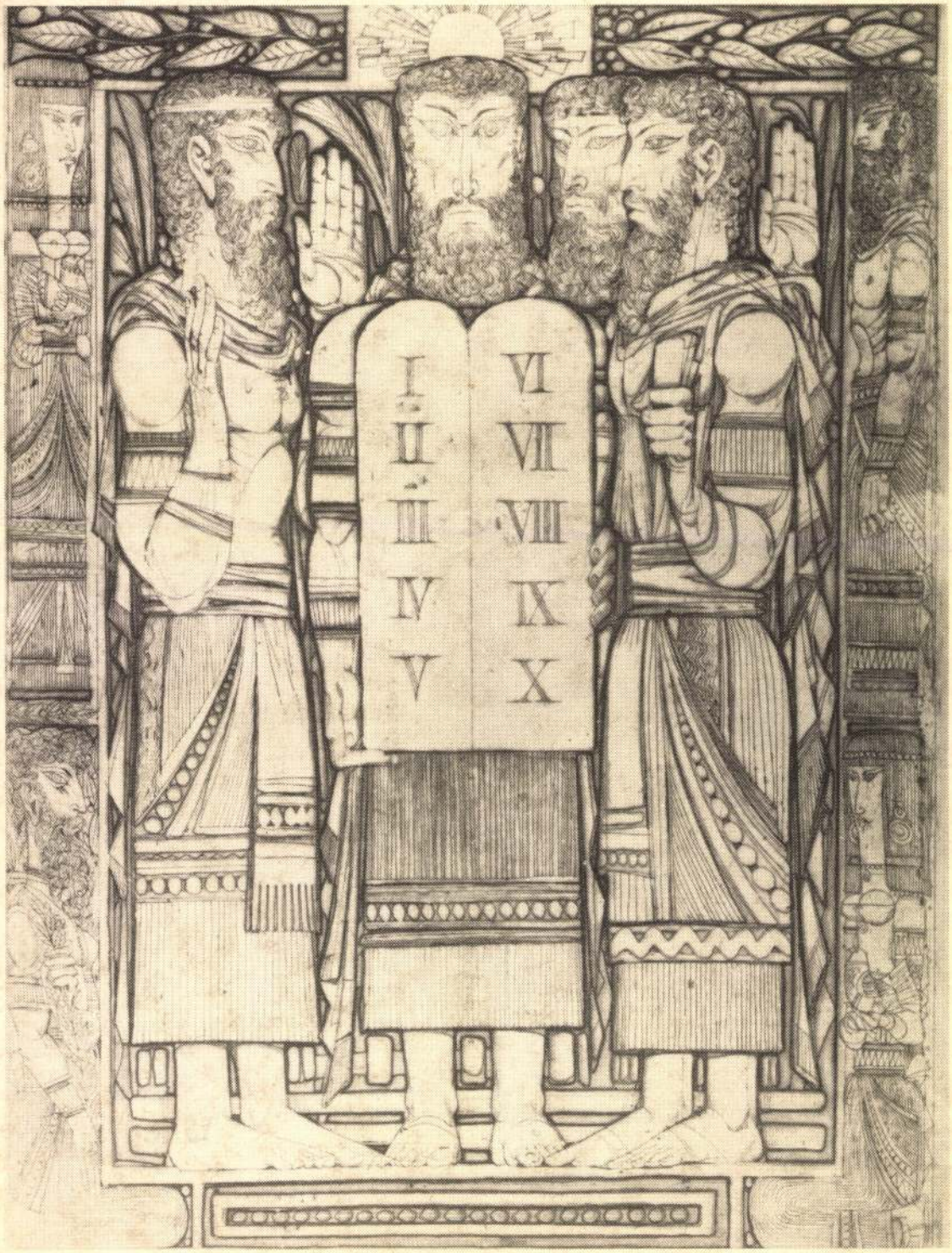

KIÁLLÍTÁS

KASS JÁNOS

szobraiból

Megnyitja:

JUHÁSZ FERENC

költő

1978. március 14-én, kedden délután 6 órakor

Tisztelettel meghívja Önt a Fészek Művészklub igazgatósága.

— A kiállítás megtekinthető március 26-ig, naponta 2-8 óra között. —

F. k.: Galambos Tibor — 300 db — 78.47841 Rákóczi Nyomda

FÉSZEK MEGHÍVÓ

Kassfainos

Könyvespolc
Uj fokai-tovonat

„Es mégis mozog a Föld"
Kassfainos illusztrálta

Művelt nép 1954 v. 16.

KASS János

Moses. Rad., 1966

NEMES, János: Die Kupferstecher Sechzig ungarische Künstler /Galerie Koller/. = Pannonia, 1988.2.

29.p.

9. Dénes Zsuzsanna: ..... 29.

10. Egri Lászlóné..... 30.

11. Galavics Géza: ..... 31.

12. Horváthné Ács Kató..... 32

13. Joó Istvánné..... 33

14. Kabai Tiborné..... 34

15. Kerny Terézia..... 3

16. Kontha Sándor..... 3

17. Körner Éva.....

18. Láncz Sándor.....

19. Majoros Valéria.....

1 elmelyik 27
aavazeshet elmelyik 26

(40. old.)

Kass János

grafikusművész

1975-ben „Térformák" tárlaton ven részt Gulyás Gyula is.

Lósta Lajos
ciste

Művészet
88/6

KASS János

Terényi Zoltán: Láthatóvá tett gondolatok : Zichy Mihály és Kass János Tragédia illusztrációi. = Világosság, 1983. 11. sz. XXIV.évf. 684 - 692. p. ill.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA

BUDAPEST III., KISKORONA (VOLT MAGYAR LAJOS) U. 7.

1990. NOVEMBER 16-TÓL
DECEMBER 30-IG

LOIS VIKTOR

MOSOLYMOSÓ HANGSZERCSALÁD
FÖLDALATTI HANGSZERBEMUTATÓ

Kass János

kiállitott 1 grafikát az országos grafikai hét keretében 14 városban egyidejüleg.

Magyar Hirlap 1974 266/8

Kass János

Munkácsy díjas festőművésznek nyilt kiállitása IV.16-án a Berzsnyi Dániel Megyei Könyvtár rendezésében Szombathelyen.

Magyar Hirlap 1975 8.évf. 1o5/8

Kass János

grafikusművész ötven rézkarcából nyilt kiállitása május 31-én a tokaji helytörténeti muzeumban.

Magyar Hirlap 1975 15o/13

Kass János, grafikus

— KASS JÁNOS kétszeres Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása csütörtökön nyílt meg Egerben, a megyei könyvtár épületében. A megnyitást követően a művész találkozott az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola rajzszakos hallgatóival és a grafika műhelytitkairól beszélgetett velük.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 febr. 20.

Kass János, grafikus

h.: Magyar Béza

Tamás 8.: Tarján .... 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 3

Kass János, optikus

Csanádi Imre: Kergetőző négy testvér c. könyve – Kass János rajzaival

↓

–: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 27.

Kass János, grafikus

L.: Varga Imre

Kaqzi J.: A magyar kultúra.... 75-78.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június XXX/6.

53

Kass

1976

yas bocs

sürgősen készítsék el azoknak az intézményeknek listáját, amelyek gáz- és villanyszolgáltatása feltétlenül szükséges.

ldául a kórházak, egészgügyi intézmények, fonsabb oktatási intézmé-ek jegyzékét, mert ezek-l a szolgáltatások tobbra is *zavartalanok* madnak. Ha a munkabe-üntetés elhúzódik, a la-

— : A szárnyas-bocs 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 máj. 14.

Kass János, grafikus

L.: Koszta Rozália

2.

— Nyári - - - -

EST I HIRLAP, Bp. 1976. máj. 28.

Kass János

Három múvész: Vilt Tibor, Gulyás Gyula és Kass János a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya u.-i kiállítótermében szériában gyártható vasbetonelemeket, ill. maketteket mutat be.

Déli Krónika

1975. dec, 17. Kossuth 12:00 | 11/K Gyuć.

Kass János, grafikus

L: Csányi Árpád

– : Díjak, kitüntetések – 1986 – 8.

Élet és Irodalom Bp. 1986. évf. 4. XXX/14

Kass János

grafikusművész tárlatát láthattuk 1970-ben Hajduszoboszlón

Sz. Kürti Katalin: Képzőművészeti kiállítások Hajduszoboszlón

Népművelés 1971/1 41 old.

Kass János

A magyar rézkarcot /rézmetszést/ képviselte a cimben jelzett kiállitáson és kongresszuson.

Réthy István - A XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszus és Kiállitás Budapestem; Magyar Grafika, 1971/1. 46. 1.

Kass János

művei szerepelnek a szombat-
helyi Savaria Múzeumban rendezett
kiállításon

Magyar Nemzet 1972 június 10
h.old.

Kass János

Illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet

– Vasárnapi Könyvespolc – 1972 május 21

Kass János

1)

A hajdúszoboszlói Művelődési Központban az évek folyamán alkotásai szerepeltek, az itt rendezett tárlatokon.

Szöllősi Gyuláné: Kiállítási társulások Hajdú-Biharban.

Hajdú-Bihari Napló, 1972. febr. 15.

Kass János 2.) Folytatás

a balmazújvárosi Veres Péter Művelődési Központban rendezett kiállításon grafikái szerepeltek.

Szőllősi Nyulánné: Kiállítási társulások Hajdú-Biharban

Hajdú-Bihari Napló, 1972. febr. 15.

Kass János

Reismann János fotókönyvét a „Budapesti változatok"-t terrezte és formába rendezte.

(horváth) Budapesti változatok.

Magyar Nemzet, 1942. febr. 6.

Kass János

Az idén februárban grafikáinak volt kiállítása Miskolcon.

(makai): Hat hónap – hat kiállítás.

Déli Hírlap, 1972. jún. 26.

Kass János

Nemeskürty könyvéhez kérnített illusztrációja.

(repi.)

Fonómunkás, 1972. jún. 14.

Kass János MDK

Szerepelt a kiállitáson

József attila - illusztrációi

Borbáth Sándor: Kisplasztikai és grafikai kiállitás a győri műcsarnokban.

KISALFÖLD 1963 nov. 13.

Kass János

MK

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállitás.

Tiszatáj. 1964. szept.

Kess János MDK

grafikus

szerepelt a kiállitáson

József Attila illusztrációja

-te-: Magyar művészek alkotásai. Kisplasztika-grafika kiállitás Nagykanizsán.

ZALAI HIRLAP 1964 jun 25.

letőleg regényeinek hősei (Karamazov Aljosa, Sztavrogin). Vázlataiban vissza-visszatér hozzá, hivatkozik műveire, főleg a *Karamazov testvérek*re. Hogy mennyire magával ragadta őt, arról így ír: „Tizennégy éves lehettem, amikor első művét olvastam véletlenül, s ugyancsak véletlenül, a legjelentősebbet. Ha tetszik, a »legtitokzatosabbat«, az *Ördöngösek*et... Senki író nem mert nálánál magányosabb maradni se Istennel, se a bűnnel, a tiszta metafizikus bűnnel szemben."

Soroljunk föl még néhány nevet a Pilinszkyhez közel álló szerzők közül! Köztük vannak a Brontë-nővérek, Hölderlin, de Nerval, van Gogh. Észrevehető, hogy az, ami mindannyiukat összeköti, az a belső átélések nyugtalanító mélysége, mely majdnem mindig rendkívül tragikus sorssal, iszonyatos magánnyal és a legnagyobb alázattal jár együtt. Pilinszky valamennyi „testvérbátyjára és nővérére" jellemző még egyfajta lelki törés. Hölderlin vagy van Gogh esetében őrültségük határozta meg ezt a törést; Dosztojevszkij olyan ember volt, „akiben Isten vív csatát az ördöggel", Simone Weil pedig olyan „szent", aki azáltal, hogy megtagadta a keresztség felvételét, a megváltás elvesztésének veszélyével találta szemben magát.

Pilinszkyhez a paradox szentség, vagy legalábbis a kárhozat látszatát keltő szentség áll közel. Nem véletlenül volt Kierkegaard szorgos olvasója. A másik bibliai alak — a tékozló fiún kívül —, aki magával ragadta, a „szent lator" volt. Még egy verset is szánt neki. Pilinszkynek a paradox szentség iránti vonzalma költészetében is kifejeződik. A kicsiség a nagysággal, a sötétség a világossággal ütközik verseiben, és milyen gyakran előfordul, hogy ezek az ellentétes értékek áttetszenek egymáson, egymáshoz közelinek, sőt nemegyszer egymással azonosaknak bizonyulnak. Létezik ugyanis egy mindenek felett álló érték, amelyben minden megférhet.

(1983)

(Gedeon Márta fordítása)

LŐRINCZY HUBA

A hagyományőrzés tisztessége

NAGY MIKLÓS: VIRRASZTÓK

Minden időszak irodalomtudományának (közelebbről: irodalomtörténetírásának) megvannak a maga uralkodó eszméi és módszerei. Napjainkban — kénytelenségből vállaljuk az erőteljes egyszerűsítést — kivált kétfajta teóriának és gyakorlatnak van keletje és becsülete. Egyik az ontológiai alapozású *hermeneutika*, másik a természettudományos egzaktságra törő *empirizmus*. Tág teret kínál az előbbi a kutatói intuíciónak és szubjektivitásnak, elannyira, hogy némely szélsőségesek afféle modern misztikának tekintik, s akként is művelik — teljesen kiszűrné, de mindenképpen a minimumra zsugorítaná az önkényes, megbízhatatlan spekulációk hordozójának tartott személyességet az utóbbi (ezért is vonzódik oly feltűnően a modellekhez, a matematikát idéző jelnyelvhez és műveletekhez). E kétféle irodalomvizsgálat kizárja egymást; közeledésükre, netán megbékélésükre nincsen esély. Ám ha feloldhatatlan is a közöttük feszülő ellentét, valami — szándéktalanul, de korántsem véletlenül — mégis összefűzi őket: a tradicionális, főként a pozitivista irodalomkutatás elutasítása, hellyel-közzel mély megvetése. Roppant jellemző, hogy pl. Siegfried J. Schmidt nem csupán a dekonstruktivizmusnak nevezett ontologikus közelítésektől, a hermeneutikától határolja el a maga „konstruktivista empirikus irodalomtudomány"-át, hanem mindenfajta, régi és újabb empirikus (a pozitivizmussal összenőtt) szemlélettől, még a new criticism elveitől és gyakorlatától is, s a hagyományos empirizmust illetően egyik ellenlábasa, a „dekonstruktivista" Hans-Georg Gadamer sem vélekedik másként. A szellemtudományok lényegétől idegennek ítéli ő is a 19. század abszolutizálta természettudományi módszert, a tapasztalati elvet, az induktív eljárást — vagyis épp a pozitivizmus alaptételeit. A tradíciókon nyugvó, szemléletében és módszereiben a korábbi eszményekhez igazodó irodalomkutatásnak — minek szépítsünk? — manapság rossz a híre és kevés a hitele.

Ha ezek után kijelentjük: Nagy Miklós egész munkássága, így legújabb, *Virrasztók* c. kötete is — mind teoretikus alapvetését, mind vizsgálati szempontjait, mind metódusait tekintve — ízig-vérig hagyományőrző s ekként számos vonatkozással fűződik a pozitivizmushoz, némelyek tüstént úgy hihetnék: fanyalgó, netán teljességgel elmarasztaló ítélet formulázására készülődünk. Szándékunk azonban ennek épp az ellenkezője. Bizonyítani kívánjuk, hogy a Nagy Miklós (és mások) képviselte irodalomtörténészi gyakorlatnak — akár az összes többinek — megvannak ugyan a maga korlátai és gyenge pontjai, ámde életképes és gyümölcsöző napjainkban is, egyes területek és kérdéskörök vizsgálata közben pedig jószerével mellőzhetetlen és pótolhatatlan. Ha — az egyedül üdvözítőnek kikiáltott modernség nevében és jegyében — mindenestül félrevetnők tudományunk tradícióit (így a pozitivizmus örökségét is), nem csupán a kontinuitás szakadna meg, hanem bizonyos — rendkívül fontos — munkánk elvégzése is lehetetlenné válnék. Ne feledjük: amily fogékony és leleményes a hermeneutika és az empirizmus az egyes művek elemzésekor, olyannyira érzéketlen és közömbös a folyamatok tényszerű vizsgálatával, a történetiség elvével szemben, a hagyományos filológiát és a komparatisztikát immár nem is említvén. Meggyőződésünk pedig: ez utóbbiak integráns összetevői az irodalomhistóriának, s azok is maradnak.

A *Virrasztók* című tanulmánykötet — mondjuk ki még egyszer — a hagyományőrző kutatói munka értékes dokumentuma. Elegyes gyűjtemény: „nem törekedtem műfaji egyöntetűségre, cikket, tanulmányt, verselemzést, szakbírálatot egy-

Az évkönyv tárgykörével rokon az a képzőművészeti anyag — zömében tájkép — is, amely jóminőségű műmellékletként 15 szerzőtől (*Adorján Endre, Bogáti Kis-pál Lajos, Búzás András, Forró Antal, Gaál András, Gál É. Emese Karancsi Sándor, Márton Árpád, Nagy Pál, Páll Lajos, Szécsi András, Szentes Bakó Klára, Sövér Elek, Vinczefi Sándor, Mircea Vremit*) származik és azok a szövegközti grafikák, (amelyek *Csehi Gusztáv, Gy. Szabó Béla, Kusztos Endre és Veress Pál* művészetét, a szerkesztők (*Aniszi Kálmán* mellett még *Kiss János* és további öt társuk) ízlését dícsérik.

Az egészség megőrzésének a nép testi-szellemi potenciáljának és munkaképessége visszaállításának, rehabilitációjának nálunk is nagyon időszerű programja mindenek-előtt preventív módon kell hogy megvalósuljon. Töltsük el ezért okosan a szabad-időt, keressük a természet közelségét, tanuljuk meg a pihenés művészetét! A *Korunk évkönyve* ebben segít.

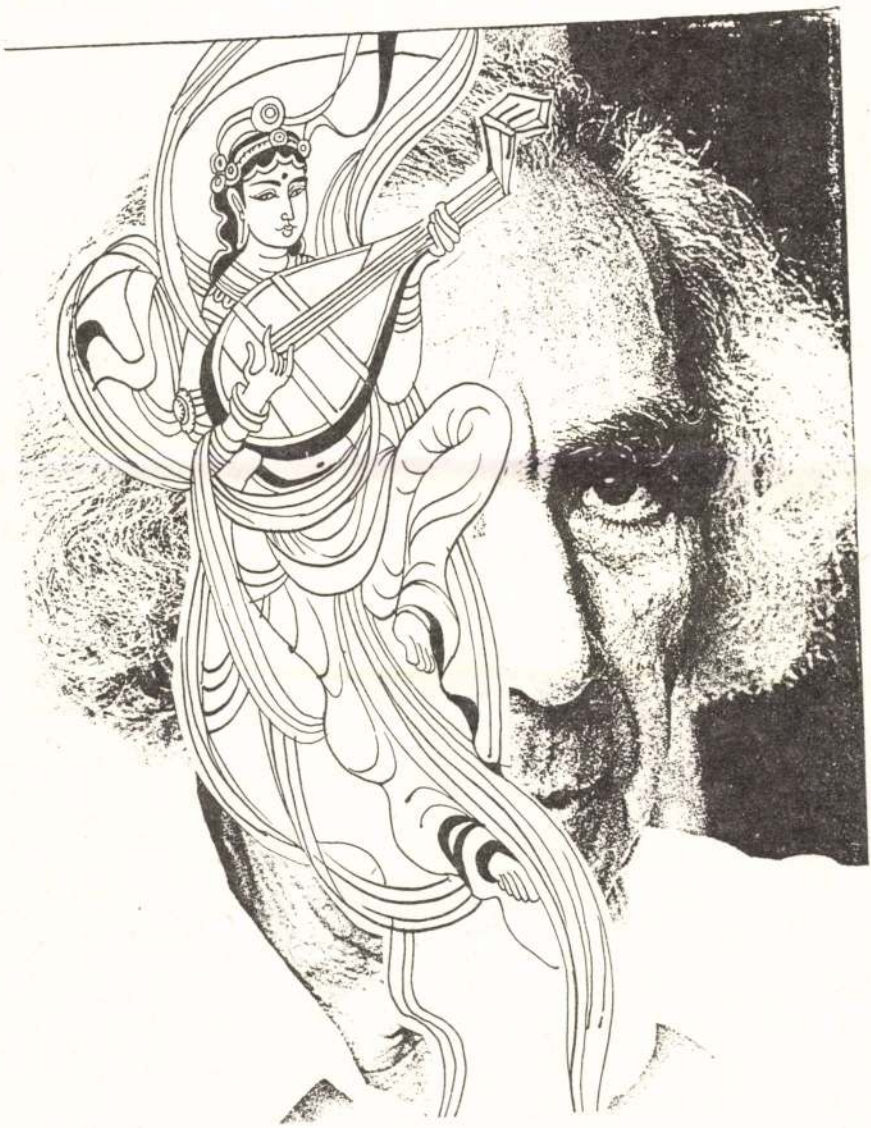

idézve tanúsítja is a területen folytatott ilyenirányú tudományos feltáró munka egykorvolt jelentőségét; kár, hogy Erdély balneológiai kutatásának magyar vonatkozásairól más szerzőtől hasonlót nem olvashatunk. Az írások megidézik a Nagyváradtól 8 km-nyire fekvő Félix- és Püspök-fürdőt *(Nagy Béla)*, a tusnádi és szentimrei Büdös-tavat (mofettákat) *(Kassay Miklós)*, a kolozsi és tordai sósfürdőket *(Barabás Tibor)*, a Gyergyó-Alsószék borvíztelepeit, Kovászna borvizeit és a főtéren bugyborékoló Pokolsárt, a szovátai tavakat (Medve-, Mogyorós-, Fekete- és Vörös-tó), az Oltvölgyi Călimăneşti-Căciulata gyógyfürdőt *(Traian Caraciuc)* és a Domogled sziklaszirtjei alatt Dunának eredő Cserna-völgy híres-nevezetes üdülőhelyét, *„ad aquas Herculis sacras". Szekernyés János* 16 oldalas esszéértékű írása *Herkulesfürdői emlék* címen (a tartalomjegyzékben hibásan) a kötet legkiemelkedőbb prózai teljesítménye, amely mindvégig lebilincselő módon, a szépirodalom és az igényes tudományos ismeretterjesztés ötvözetének legjobb hagyományait követve kalauzolja el az olvasót a történelmi táj régészeti emlékei és kultúrtörténeti eseményei között, megeleveníti Traianus és Hadrianus császár korától a mai Bogdan Raileanu és Ijgyártó Anna balneológus főorvosokig a gyógyhely hagyományait és terápiás tevékenységét, idéz tudományos szakmunkákat és napilapokat, hivatkozik a festőisége mellett élővilága révén is kiemelkedő vidéket kutató botanikusokra, zoológusokra, geológusokra, hidrológusokra és barlangászokra — legyenek azok latinok, törökök, osztrákok, németek, románok vagy magyarok, megszólaltat pihenni vágyó nagyurakat és gyógyulni akaró szegényeket — miközben hallani véljük Baka-Baditz Irma jólismert herkulesfürdői melódiáit és megelevenedik a világháború előtti Monarchia világa, történelmi kulisszái mögül előlép a „mai színes fürdőváros".

Igaztalanok lennénk azonban a többi e körbe vonható szerzővel szemben, ha elhallgatnánk, mennyi információt, tudománytörténeti, etnobotanikai, bioterápiai és szociológiai ismeretet közölnek a balneológia szűkebb tartományához *(Ajtay Ferenc, Barabás Tibor, Traian Caraciuc, Dósa Endre, Garda Rezső, Nagy Béla, Szilágyi István dr.)* a bioterápiához *(András Ignác)* és a betegrehabilitációhoz *(Szabó Pál, Tar Károly, Vargha Jenő László)* kapcsolódó tanulmányok. Elgondolkodtató, vajon miért nem születtek hasonló, okos, önnön környezetünk védelmében íródott tanulmányok hazai gyógyvízeinkről? (Hajdúszoboszló, Budapest fürdői, Harkányfürdő, Hévíz, Zalakaros, Balf, Bük stb.).

A szabadidő teljesen más aspektusát, a pihenés jogi, antropológiai-szociológiai, és — horribile dictu — építészeti vonatkozásait további 5 szerző *(Balogh András, Benedek Géza, Ferenczcy Gyula, Magyari Vincze Enikő, Virgil Salvanu)* érintik.

A tanulmánykötethez *Erdők csillagai* címen illeszkedő kisantológia 15 rangos szerzőtől — negyven év erdélyi terméséből válogatva (11 vers, 4 prózai mű) — nyújt költői „szabadidő programot", amely „úgy próbál kikapcsolni a hétköznapi gondokból, hogy észrevétlenül bekapcsol, visszakapcsol a világ, világunk áramkörébe." Csak a szerzői névsort adhatjuk meg: *Fodor Sándor, Horváth Imre, Jancsik Pál, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Kádár János, Markó Béla, Fanus Meagru, Panek Zoltán, Páll Lajos, Aurel Radu, Marin Sorescu, Szemlér Ferenc, Székely János, Szilágyi Domokos*, alkotásaik elemzésébe nem bocsátkozhatunk. Szótlanul mégsem hagyhatjuk a csúcsokat: *Székely János* „Szamospart"-ját (a tisztaság dícséretét: *„... ember nem lehet megáldva / A tisztaságnál súlyosabb teherrel"); Lászlóffy Aladár* „Tengerképei"-t (különösen az első, második, ötödik és hatodik verseket) és természetesen az alaphangot megadó *Szilágyi Domokosét*. Itt, az antalógia-részben a *Hegyek, fák, füvek* a felülmúlhatatlan. Nyelvi leleményekben bővelkedő, gazdagon áradó, hömpölygő vallomás ez farkas-szagú titkosösvényekről, ózonlehelletű tájakról, szépfejű sziklákról, táncos patakokról, szemérmes tisztásokról, szélben dzsigelő bokorgyermekekről, gondolkodó, felnőtt fenyőkről. Soraiból árad a „konok csönd", „mindenségfia-fény-suhogás" és a remény. Így mondja: *„Hegyek, fák, füvek, erdők, harag-zöld, azúr menny, szívem rokonai / — / ti élesztitek újjá, ti gazdag szívűek, ha haldoklik is, a reményt, / tőletek orozzam a szót, a muzsikát, az észt, a szívet / tőletek, mindig tőletek, hegyek, erdők, fák, füvek."*

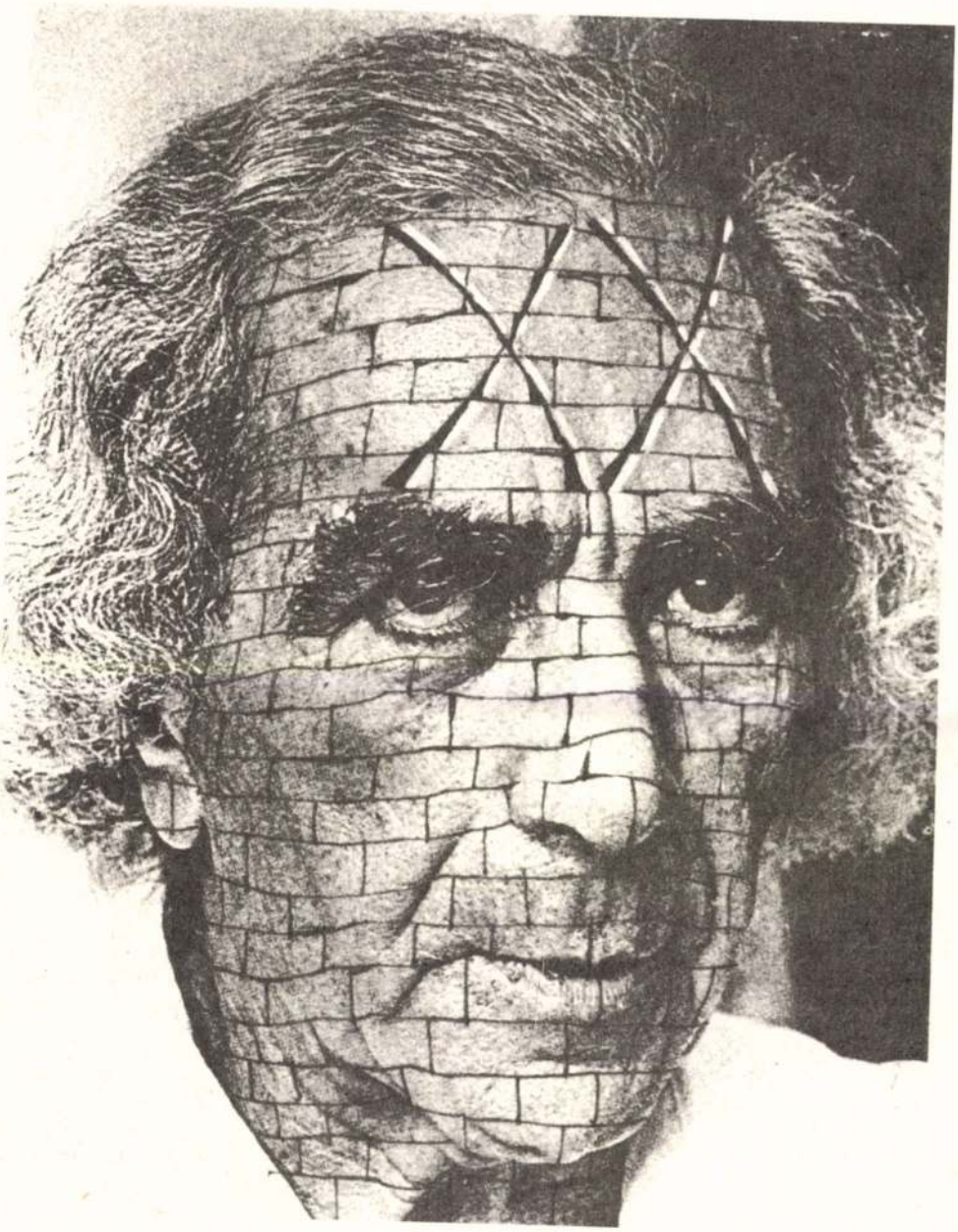

LÁNG GUSZTÁV

Történelmi káprázatok

OLVASÓNAPLÓ (CSERES TIBOR: *VÍZAKNAI CSATÁK*)

Húsz évesek sem voltunk. Bandi barátom, a kolozsvári „Bolyai" Tudományegyetem természetrajz—kémia szakos hallgatója „civil" óráiban a román—magyar kultúrközeledés hajdani műfordító-munkásaival foglalkozott, s a kávézó márványasztalára (mely mellett terveitől rendszeresen és a kelet-európai kultúrközösség eszméjétől mámorosan beszámolt) kiteregetett céduláin olvastam először Moldován Gergely (Grigore Moldovan) nevét. A kultúrközeledés, a néptestvériség jelszavainak politikai divatja gyorsabban tovatűnt, mint ifjúságunk; barátomat jó huszonöt éve elnyelte a jeltelen emigráció, a múlt századi fordításokra visszaülepedett az Egyetemi Könyvtár kesernyés pora, s nekem sem jutott volna eszembe egyikük sem, ha Cseres Tibor regényében, a *Vízaknai csaták*ban nem találkozom ismét Moldován Gergellyel, illetve regényhőssé stilizált alakmásával, Moldován Györggyel, akinek élettörténetébe (s felmenőinek és leszármazottjainak élettörténetébe) évszázadnyi erdélyi történelem zsúfolódik.

S ha ez nem lenne egyúttal az *erdélyiség* évszázados története. Igaz, a szó — vagy ismertebb, latinos változata, a *transzilvanizmus* — tudomásom szerint csak Trianon után terjedt el a köztudatban, s nevezte azt az eszmeirányt, mely az Erdélyt lakó népek közös múltjából közös erdélyi lelkületet, elsősorban — a népi és a magas kultúrában egyaránt megnyilatkozó — közös művelődésbeli vonásokat következtet ki. (Hogy a művelődés fogalma és cserefogalma milyen szélesen értendő, arra példa lehet, hogy Bornemissza Anna fejedelemné szakácskönyvének egyik márványát „kivált az magyarok" kedvelték a XVII. században; ma kizárólag az erdélyi román konyha különlegessége.) Az erdélyiség-eszmének az idők folyamán többféle változata alakult ki, egy erénye — fő erénye — azonban minden változatában megnyilvánult: mivel fontosabbnak és valóságosabbnak tartotta a történelem formálta lelki közösséget a népcsoportok „genetikus" rokonságánál, eleve cáfolt minden faji ságot, nemzeti kizárólagosságot, s tiltotta az általuk szított gyűlöletet.

Az erdélyiség-eszme mindig is idegenkedett az osztályharctól, ezért sohasem volt jó sajtója a politikai baloldalon. 1948 után mint jellegzetesen polgári, „harmadik utas" ideológia került a múlt gyanús emlékeinek lomtárába. S hogy ezt elhittük róla — húsz évesek sem voltunk —, annak is betudható, hogy az ötvenes évek közepéig úgy látszott: a lenini jelzővel minősített nemzetiségpolitika bőkezűbben méri a kisebbségi jogokat, mint polgári elődei. A transzilvanizmus védekező eszme volt, s egy régió — hegyláncokkal és külön történelemmel körülrajzolt — identitását óvta (vagy óvta volna) az „anyanemzetek" gyakran igen mostoha gyámkodásától. Csaknem egy évtizedig úgy tűnt, hogy a romániai magyar kisebbség nem szorul ilyen állandó önvédelemre; a transzilvanizmus létjoga megszűnt. Nem vettük azonnal észre, hogy az az úntig hangoztatott állampolgári jogegyenlőség, mely valójában a jogtalanság egyenlősége volt, a külön kisebbségi jogállás megszüntetését célozza, s hogy az együttélő népek történelmi testvériségének eszméje, melyet a transzilvanizmus egyetlen folytatható hagyományának ismert el a szocialista kultúrpolitika, finom és durva korlátozásokkal fokozatosan a románsághoz való csatlakozás, a román állameszméhez való hűség, a román hazafiság kötelezettségébe torkollik; hogy általa a kisebbségi helyzet történelmi kényszerűségből, melynek *sui generis* igazságtalanságát csak jól meghatározott kisebbségi jogok enyhíthetik, az egyetlen igazságos állapotnak minősül, a jogkövetelés — sőt a jogok

törzsön. Dühösen, vicsorogva, harsogva utánam kap. Apám oldalt csak nevetgél rajtam. Már milyen férfi az, aki ilyen kezes állattól is gatyába szarik?! Megmarkolom újra a dióverő botot, színlelem, hogy nem is látom az alsó ágakra felkapaszkodó fenevadat. De apám bíztatja, hergeli ellenem bazsalyogva: Fingasd meg csak az Imrét! Csépelem elszántan a diót, egy jókora csonthéjas éppen a tigris orrára koppan. Lenézek. Aprócska cirmos macska kapaszkodik a fára, vézna, szánnivaló teremtés. Sicc, ne időztess, mondja, apám, dógozunk, nem ládd? Püfölöm a fát, hull a levél, potyog a dió kopogva krizantémra, palatetőre.

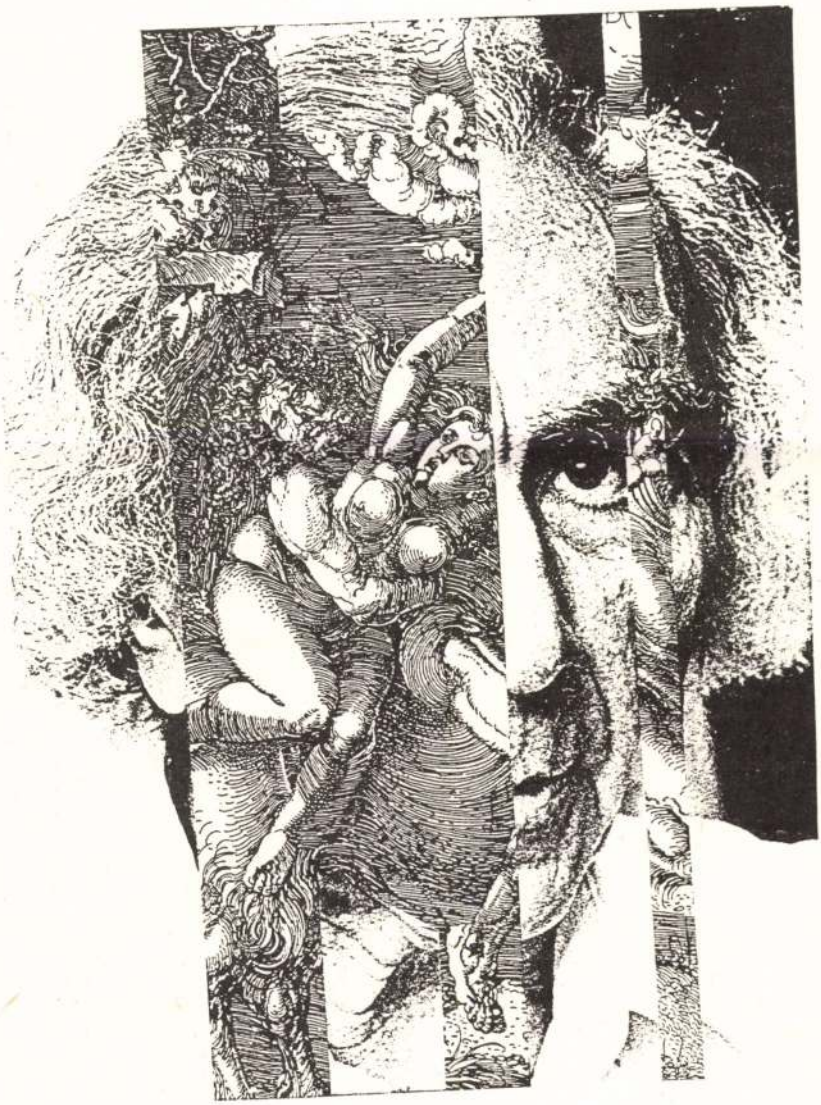

gáns fehér vászon, cipzárral, fémcsatokkal, a régi kopottnál sokkal tetszetősebbet. Mégis keresem tovább a régit. Földön kupacokban álló rongyhalmokat túrok fel, ebbe belefáradva elalszom. Másnap reggel ébredve a ruhatárban vagyok. Kinyitom a szemem, lehúnyom, nem akarózik fölkelni; a lány és mellette a főnöknő lesi szeretettel, kicsit aggódva is minden mozdulatom. Fölkelek. Kitámolygok egy teakonyha-szerű kicsiny kamrába, ahol nem találom a mosdót. A hűtőszekrényen álló ébresztőóra 2,50-et mutat. Kimegyek, mondom. Á, felel a lány, még csak kilenc tíz. Itt errefelé. A főnöknő lépcsőkön vezet lefelé, ott megmosdhatok. Sötét van, sehol nem ég a villany, az asszony nagyon óvatosan jár, nehogy zajt üssön. Itt a vécé, mondja. Beülök a latrinára, s hallom máris, valaki dörömböl az ajtón. Egy pillanat, mondom. A főnöknő férje. A latrinaajtó elbillen, az öreg úgy társalogna velem. Most csak a felső része marad az ajtónak.Egy kissé nagyot hallok, mondja az öreg, így látnom *kell* azt, akivel beszélek. A ruhatároslány és az asszony is odakinn kuporognak valahol az ajtó közelében. A vécépapír rossz, szakad, zavar is, hogy szem előtt vagyok. Összemaszatolom az ingem, gatyám s a tegnapi új kabátot is. Valahol ajtó dörren, erre mindhárman eltűnnek. Mikor kilépek, s egy törülközőhalom mellett (szennyesek) megállok, sovány, magas aggszűz tér ki a folyosóra. Letolt nadrággal, bálsárral összemaszatolt ingaljjal ácsorgok a mosatlan törülközők mellett. Végigmér, bemutatkozik. Becsméríné, híres Kovács Adelaide-Helén. Ellépdel egy másik latrina felé. Ez tehát itt egy hatalmas társbérlet, alagsor, egymásra haragvó lakók. Ezt a főnöknő nem is mondta, azt sem merre a visszaút. Nem találom. Ők meg rejtőzködnek a csontos öreglány elől. Megyek, fölfelé, a falépcsőkön. Fönt egy étterem tárul föl. De a küszöböt nem léphetem át, mert kávéscsészék, élükre állított porcelántányérok, gúlába rakott kanalak, villák védik. Ha hozzájuk érek, menten szanaszét dőlnek; rögtön észrevesznek. Idegen. Betolakodó. Itt vagyok. Bent. Most ki akarok menni. El kell mellőznöm a csapdát. Föl kell másznom egy magas asztalra, ahol egymásra halmozott üvegpoharak, tányérok a csapda. Onnan látom a lépcsőlejáratot. Billegek egy ideig, a hátammal érzem, hogy az étterem vendégei vihognak, hiszen aligha sikerülhet az ugrás. Hirtelen. Leugrok. Billegő levesestál mellé, benne villogó szedőkanál. Egy szökéssel a lépcsőn. Egy mancs két oldalról utánam kap, meg is karmolja lábszáraimat. A lépcső tetején lapulva újra fölfigyelek az étterembe. Szemben egy pályaudvar épülete *Brno hl. nádraží*, s mellette fénybetűk: HOTEL METROPOL. Legurulok — álomban — a lépcsőn, s mikorra leérek, egy megállónyit haladt velünk a metró.

XXIII.

Egy mondat, nem tudom kié. Menj föl, fiam, a fára, és verd le mind a diót! Most hogy elhangzik, nyilván apám mondta, de látom, ő most nem rám fgyel, az udvar közepén egy *filkasba* gyűjti a szénát. Háttal nekem. A beton kapuoszlopon kapaszkodom fölfelé, nyári konyha szürke palatetejére. Beroppannak cipőm alatt a palák. Leemelek belőlük néhányat, a tartóléceken egyensúlyozok. Most meg a lécek recsegnek, töredeznek alattam. Már fölkapaszkodtam a diófára, ekkor döbbenek rá, hogy a tavasszal kifűrészelt nagy körtefán vagyok; egyszerre két helyen is, zörög körülöttem a levegő, verem a diót, püfölöm a fát, s váratlanul egy hatalmas tigris kapaszkodik fölfelé, a

— Csonti Ernő. Fizikus vagyok. Kedves, hogy meghívott. Milyen apropóból?...

— Abból, hogy megtehetem.

— Mi történt a fejével?

— Egészségére — tapogatta ki Ták a poharat, baljával pedig előrenyújtott egy Saratogás dobozt — Parancsol?

— Köszönöm, én Symphoniát szívok. Baleset, vagy gyógykezelésre jött ide?

— Zárlatos volt egy szemvizsgáló komputer!

— És a szeme?

— Megvakultam! Nemcsak a fél szememre vakultam meg!

— Nagyon sajnálom.

— De hatszázezer frankot kaptam érte!

— Mit számít a pénz!

— Mindent megengedhetek magamnak. Eleget láttam! Eleget láttam ebből a rohadt világból!

— Bizonyára. Köszönöm a vendéglátást.

— Hova megy?! Maradjon! Ihat, ehet, mindent fizetek!

— Köszönöm, ez elég volt.

— Kérem. — mondta csendesen Ták. — Maradjon itt velem. Nem tudok németül!

— Jó, maradok.

— Mondja, tudja mennyi hatszázezer frank? Tizennyolcmillió forint! Az araboknál meg majdnem a duplája. Képzelje el, ez mind az enyém! Hát olyan fontos a látás? Mondja! Mennyire fontos két vacak szem?!

— Milyen választ vár? — jött szemből a hang.

— Jó választ! Igaz választ! Olyat, hogy... mondjuk: valamit valamiért! Igen, valamit valamiért!

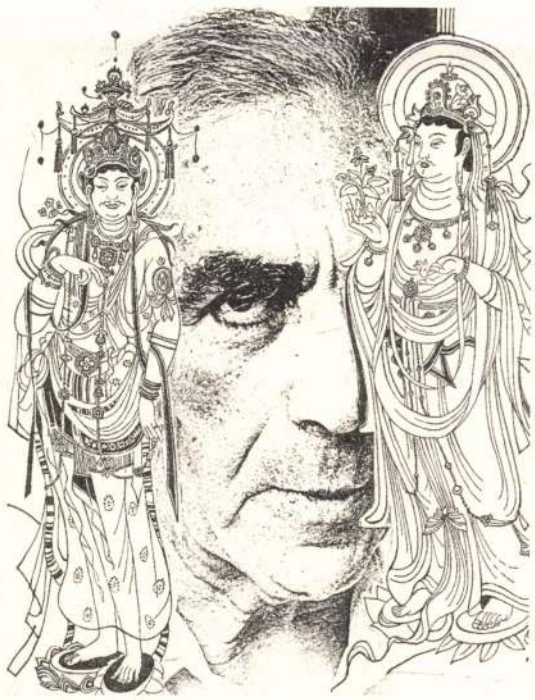

havasokhoz, s most már nem is megy, hiszen minden reményére csak egyetlen hete marad. Alatta vidáman úszkáltak a hattyúk, a vadkacsák, vízicsirkék és vadludak. Tőle kőhajításnyira halkan siklottak a Volvók, Mercedesek, Jaguárok, az amerikai és japán kocsik, mind ragyogó tiszta, mindenki nyugodtan vezet — sehol egy rendőr. A kocsikon túl pedig ott sorakoztak az arany- és ékszerboltok, az órákkal teli kirakatok.

Ellökte magát a korláttól.

Álomkórosan ment végig a parti üzletek sora előtt. Az egyik optikai üzlet ablakán nagybetűs hirdetés: Gratis Computersehtest. Nem értette pontosan, de érezte, hogy ez az! Odabenn egy sötétszürke, matt masina állt, egy középkorú férfi hajolt előre, nyomta be a szemét a készülékbe és egy csinos lány forgatott mindenféle gombot. Látásvizsgálat! Ez az! De hiszen neki jó a szeme. Akkor is meg kell nézni.

Míg a sorára várt, lassan, szinte tapinthatóan alakult benne valami. A mesék nyugatról. A Jólét! Az anyagi szabadság, azaz *A* szabadság. Ismételgette magában a készülék típusát és számát.

Ták Lajos ettől kezdve lázasan cselekedett. Műszaki könyvtárak kölcsönzőit keserítette el, míg megszerezte, amire szüksége volt, rajzokat készített — és dobott el darabokra tépve —, számításokat végzett. Kimerítő beszélgetéseket folytatott a nagybácsival a szövetségi állam jogviszonyairól. Naponta többször elsétált a Limmat partjára, amíg pontosan kitanulta az eladók váltási idejét.

Négy nappal a hazaindulás előtt, egy szerdai napon ment be az optikushoz. A cingár, fiatalember udvariasan kérdezett valamit. Ő a computerre mutatott. Odatessékelték, leültették..

— In niht gut zéhe — mondta.

Ták Lajos utat engedett a rosszullétének és remegő kézzel, egy kalmopyrint az ujjai között tartva Wasser után sóhajtott. A fiú készségesen eltűnt. Ták előrántotta dzsekije zsebéből a vékony, preparált sztaniolszalagot és óvatosan betolta a computer egyik résébe. Két, gondosan beragasztott ujjával megforgatta a szalagot, míg elég mélyre hatolt. Az eladó hozta a vizet, ő bevette a tablettát és igyekezett jobban lenni.

— Gut. Gut vird. Gut vird són. Mahen vir — mondta és verejtékes arcát kegyetlen elhatározással előretolta a két szem-hely felé. Keze óvatosan felcsúszott a szalag végéhez, ragasztózott ujjbegye megmarkolta a csutakot.

A szemüveges fiú a kivetített képernyőcske fölé hajolt és bekapcsolta a gépet.

Ták Lajos görcsösen összeszorította jobb szemét és tágra nyitotta a balt. Ujjával elforgatta és megrántotta a sztaniolt. A computer fémesen csattant, Ták felüvöltött és lefordult a székről. Ujjai között gombóccá gyűrődött és eltűnt a papírcsíkocska.

A Swissair menetrendszerű Zürich (Kloten) — Budapest járata első osztályának fotelében ült Ták Lajos. A légikisasszony jégkockás whiskyt állított elé, amellé pisztáciás és mogyorós tálkát tolt.

— Vi iszt das vetter? — kérdezte Ták...

— Strahlend schön, Herr Ták — mosolygott a karcsú, szőke lány — Finden Sie ihr Getränk?

— Vasz?

— Ihr whisky.

— Jó, ih finde — tapogatta ki Ták a poharat. — Ih vill etvasz. Rufen zi ein ungaris. Hir. Ih gébe im viszki. Gut?

— Gleich, Herr Ták — sietett ki a kisasszony.

Ták némán belebámult a vak világba. Mosoly futotta el az arcát. Megtapogatta a fejét körülvevő vastag kötést, cigarettáért kotorászott. Lépéseket hallott.

— Hier ist Ihr Ungar, Herr Ták... Whisky? Campari?

— Whisky, bitte — szólt egy érdes meleg hang.

— Foglaljon helyet, uram — mondta Ták Lajos.

Ták Lajos vagyok — emelkedett meg és előrenyújtotta a kezét. Meleg, puha tenyeret tapintott. — Mivel foglalkozik?

Az utca

. . . összemocskolták vérrel
egyéb emberi csapadékkal
hólepel bújtatta
áztatta eső
szelek söpörték egyre-másra
eltüntetve az árulkodó nyomokat

a békebeli macskakövek fugáiban persze
megrekedt azért némi történelem
méghozzá vegyelemezhető

hol rögzültek viszont a szavak
a semmit- és sokatmondó pillantások
a jajveszékelés meg a hahota
tankcsordazaj
szárnysuhogás
mi idézi a sebzett bikaként leereszkedő
Napot
milyen propaganda sugalmazta ünnep . . .

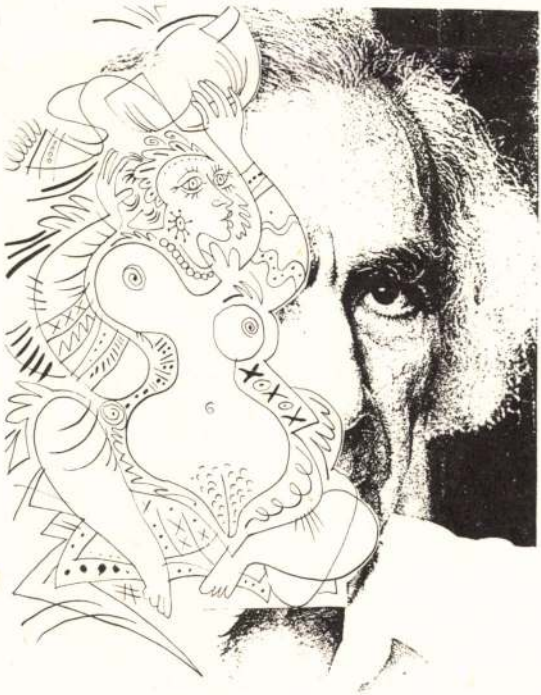

BARAK LÁSZLÓ

Leendő New York-i verseim

1.

fölébredtem egyszer éjjel
hiányzott a levélzizegés
— mintha a világmindenség hallgatna —
kályha sem dudorászott

2.

szeretném látni a Folyót
éppen pirkad
az álom már haldoklik szememben
elenyésznek a mezítelen felhőkarcolók
a kába sokadalomban senki nem vár
még látom a híd pillérén gubbasztó
eltévedt madarat

3.

lakatlan volt az álmom
nem érthetetlen
megmagyarázhatatlan —
mint a haza elvesztésének lírai pillanata

4.

ideértem hát
szárnyak nélkül is
ebbe a másik cellába

Állandó lakóhelyem egy nagy kiterjedésű óvoda, ahol az óvószemélyzet megmondja, hogy mit nem szabad mondanom. Felnőtt fejjel is lehetek rosszcsont, ha olyat is mondok, amit nem szabad. Reformista célom lehetne, hogy az óvoda alakuljon át elemi iskolává. Ahhoz, hogy kalandor legyek, elég azt írnom, amit gondolok. Írók aranykora: ők is bátrak lehetnek, akár a sárkányrepülők, légtornászok, sziklamászók, anélkül, hogy a karosszékükből föl kellene állniuk. Attól vagyok kalandor, hogy nem lehetek polgár, pedig vérmérsékletemnél fogva az lennék. Ez nagyjából annyit jelent: kiadói szerződéseimhez az államtisztviselői karból csak az adóhivatalnak lehessen jogszerű köze. Amíg a művelődési minisztérium, a belügyminisztérium, vagy valamely politikai párt alkalmazottainak érdemleges köze van a dologhoz, addig én Budapesten nem lehetek polgár.

*

Ezen a történelmi-politikai tájon időnként felváltja a piactér hangoskodásait valamilyen egyenruhabemutató. Ugyanazok a varjak ülnek a sétatér fáin, némelyik több, mint száz éves. Esernyős úr a hóesésben, tartsd magad. Időkávéházi asztalnál nem lehet szokni. Ami kell nekem, az itt megadatik. Ennél a gája vagyok. Lesz még kockázat, társaskör, kerti mulatság. Budapest kellemes város. Közép-Európa legkellemesebb városa. Csak ez a füstköd ne lenne!

(Folytatjuk)

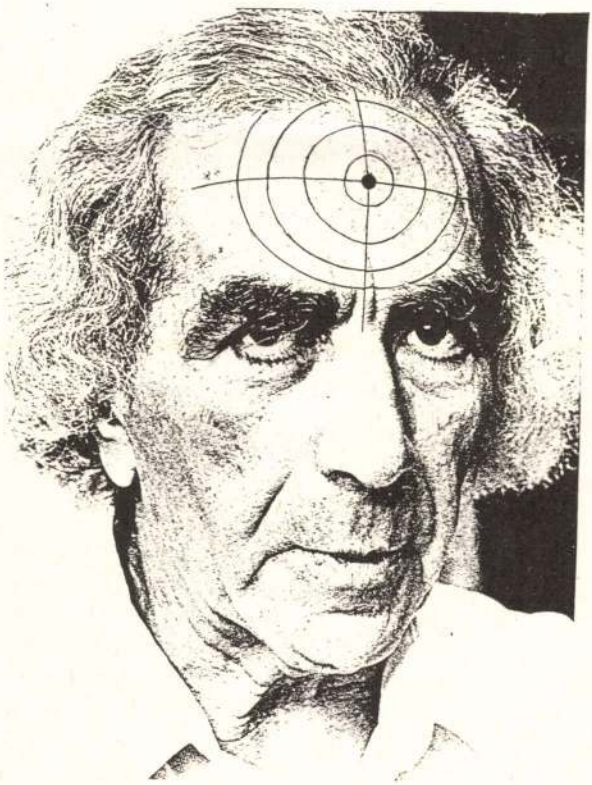

nak, van időm képzelődni. Elvagyok ebben a dolgos lustaságban. Nem is ütök olyan nagyon el a környezetemtől. Szebbnek tartom ezeket a vadszőlővel befuttatott házakat ütött-kopottan, mint frissen festve. Bámulom a bérházak udvarán a kis kertcsodákat, amelyeket öregasszonyok varázsolnak földszinti szoba-konyhájuk elé. Az emberek egy pillanatra látni engedik magukat, fényt kap a tekintetük, aztán visszahúzódnak rövidlélegzetű gondok mögé. Tudjuk, hogy nem vagyunk sasmadarak.

*

Nagy, kemény kéz árnyéka a láthatáron. Bezárulhat mögötted egy szürke vasajtó, amelynek túloldalán fegyelmezett életrend kínálkozik. A baj itt úgy jöhet, mint a trombózis. Kis lépéseknek nevetségesen nagy a kockázata. Több bezáratást és kizáratást kellett megélnünk, hogysem ártatlanok lehessünk. Nem olyan nehéz elképzelni azt a néhány állásváltoztatást, amelynek nyomán erélyes csengetések ébreszthetnek föl kora reggel. Nem tartok attól, hogy velem valami rosszat tesznek. Jobban izgat, hogy én ne tegyek rosszat. Nem tudom, hogy igazában mi a helyes, legföljebb néha megsejtem. Annyiféleképpen lehet a dolgokat látni, hogy valamennyi etikai ítélet kérdéses. Mindazonáltal vannak rendes emberek és vannak disznók. A költészet és a hazugság egymást kizáró fogalmak.

*

A harc olyasféle beszűkült lelkiállapot, mint a dühöngés. Nem ismerek egyetlen olyan kollektív célt sem, amelyért ölni tudnék. Nehogy megszálljanak? Meg vagyok szállva. Mondhassam, amit mondani szeretnék? Magától értetődik, mondom is, de tulajdonképpen mit is mondok? A cenzúra már kétszáz éve anakronisztikus. Vitatkozni vele: néprajzi érdekességű tautológia. Néha egy egész élet eltelik bevált igazságok hajtogatásával. Józan ember magánkörben éleslátó, nyilvánosan megfoghatatlan. Dehát miért is akarnál megfogható lenni? Mi más az irodalom, mint a magánvélemény finom elrejtése a nyilvános beszédben? Es miért nem osztoznál a többes szám első személy használata által a közös felelősségben amiatt, hogy az életünk egy kicsit idétlen? Tény, hogy a finom rejtegetés iparművészetében többnyire megbuktam.

*

Rohamokban tör rám az idegenség és az otthonosság. A hullámmal is idetartozom. Azzal igen, de vajon a tűnődéseimmel? Keresem a bensőséget és nehezen lélegzem benne. Kibújhatsz a bőrödből és nem történik semmi. Halálloddal körülbelül ugyanannyi jóérzést okozol másoknak, mint amennyi rossz érzést. Kedvesen emlékezhetnek rád, nem nyomasztasz senkit, egy hely megürül. Barátaim jórésze szétszéled a nagyvilágban, de közös budapesti történetünk összetart. Mindenki helyettesíthető, de itt vagy a legkevésbé az, mert itt vagy a leginkább ágas-bogas jelenség. A helyi akadályok néha eltompítanak, máskor fokozott agyműködésre serkentenek. A téren ismerősök járkálnak, életrajzuk összefonódik. Ők tudnak a legkönnyebben felingerelni, nem közömbös nekem, hogy milyenek. Magamtól, mint gondtól, igyekszem megszabadulni. Máshollétem külön indoklásra szorul. Ha itt lemegyek a sarki kávéházba, a kiejtésem nem árul el, nem kérdezik meg, hogy honnan jöttem. Tudják, hogy a tér túloldaláról jöttem.

*

Uj Irás XXVIII. évf. 1.sz. 1988

Nëz: elmenő=megjövő: az emlit szemhéjú Idő, ahogy az bőlet nëz a szira, sóbánya ődiliz, kő a pihenőre, szelem a nőre, pihenő a kőr, a zöld gyük a zsilda bajra, pislog a bajsa zölden, pihog pikkely=hüljaggal puha gyönphai=közinyben. Nëz a valoság tëged, egyszemélyü emberiszet, nëz az elmulás tëged, mint rönefüst fakliszt, mint alkonyat a nőre parázs, arrot a mélkaparás, kisláinyt a halább=zsirct első jajtalan kiált, mint alkony=mászlyit durás többezer parázspontbal rásnozódva a gondad. Nëz az isszonyat tëged, mint atombomba az emberiszet, mint mehér, tüzpő, emezés palás, fehér zsilank= tëged, mint az ősrobbanás az emberiszet, mint mehér, tüzpő, emezés palás, fehér zsilank= legerősebb arany=puszmagas üt=éjbe tollasó szikla: ez a szo=valomás. Nëz a boldogság tejid, mint gyümelcs jő ebédet, mint örés ürmet mellet nitos kenyet. Ő nü az áldomás tëged, mint torrösiző a hajnalt, ahogy madarsziklából, a kövés mohu=agyból viriló alatta a vüz=tülbaa, mint elodivadt királyban, mint golyóskeny ürában, a vëgarcu idő=apályban sok gyürü=zsinóros vizből, vizből zsilank, lángforgás, vonkülső=kerekforgás, eső szarvas jön a vüzhez, szirából moha=szakállal, iszik pásrány=magyal, iszik mutló=hiányek, sünsziőlve iszik. mujja sziröngye a kristályt is mellette egy hankály piros pikkely=mellény ben, zöld porlódobüttben, gyertyaláng=aranyrisaskában, a szőrét a vüzbe mérőva: vüz=nemet vüz a vizből, a vüszemcse kristálygyapotból, mintha vitakötő szemeből csipne ki egy nemszét, egy=egy vüz=nál látás=rösét, a gyomlál, mint a kukor, a látást gyomlálja csövel, mint szemetszüret tövek tkrödés éjszakája, sivet ás a kubtól, a párás hajnal=anyaglól, a vizmegés küng=tálból, mint csontvázat kelelből, a hideg üzemfonattól, anelly izik, gomolyos, vonaslik, mint egy kosár fehér kigyó, vápikkellyel, vüz=vüszegösszeomlás! Hiába, hiába, hiába! Hiába futos, hiába. Majd megárnaszt a varos, majd föüket a Város. Nagy nürke iratópapir=könyv! Ahol nagy könyv=gyüjtemény Könyv: a varos! Aranyselyem=zöld jelző=szaiaga a rojtos ős erős Tisza. Nagy Zöc=Temető: a varos nagy Iratópapir=Könyv. Lapjain virág=tiskék, benne a levél=tiskék! Barna csipkés nővaz, tollas, nikkás és boldog üveg nedvesség=foltok az iratóslapokban, akár a koporsó kövön, a lapjain virág=koltak, pársit=szivacsán levél=koltak: vékony alaptól= lapokról, átlátszó cellux=téglakkal, átlátszó cellux=hidakkal, sárga üveg=pántokkal horgony fürt üveg=ajtókkal a párasztörött rajasztva lapos szélmalom=arca, barnaszín kasbarog=bajsa, pörsa, rosija, szőre, tömspikkely=sivcseskeje virág nak, virág= szárnak, az ér=anyag szárar ás virág nak. A levél=mozaik=pajasztk, hárpás sík hulál=halmok, barna árdalék=kagylók, szivar=külső szivcsekek: akár a szárar fiskik, akár a barna fiskik: a réji virág=sűrüség, akár a nárcsa fiskik barna selyem= bőre: virájok ány=klhője, virájok temetője, a szárar nőcsigi vizsasz. Szárvas Ő könyvbe van beszárva, mint az elhasznalt törvény: csontvár=tisztán: Tömörkény és tiszai, a csontvár=hajsza, nagy barna bajsa, mint nélben lészpapir enyves fiskik, szárar jesszés=csövája, dümnjogés nem=sündisnők enyv=zsirklója a bajsa, üvegszárus fiskik bruszik=kövé kinlálk, kinálk arany=furlasból, s ilt fiskik Juhász Gyula: fekete nővadék=parnacs arccal, lapossa=pörselt szárar üvegszita=vitakötő szemekkel, nagy= nővalt lányoska=fonyokkal, mint fiskik gombokkal fekete papirkány, fiskik papi szakmya, a bőre, csontja, szőre, mint kiddpapir=gyapotmezőre fekélyt any=elevont, s ilt fiskik fölnyastva a föld egyetlen harmat a nárcsor=Kilenc=mosolyú Mária Ferenc, az arany=gyapotcsomó, mint kisi madárcsontból fölig kidudorodó zöldpettyes, rondeszeplős elitvarázs madárfejes, az éji sikly virág=ámusz parázs=szélegéből kiallo sárbolt=hold, az esüst fejáso=mosolyú, nap ősrözsedelen kezeiben aranyszalagy= karcsú szobor=nyárdék kerdete szaggatmagy. Sivón mint örön üveg=fehér: fény komoru ős= hajsza fekinlétü pujasz. Só is ott lesz a sorsban sárga sürü hemikban: vele az Ősidő is: a csontvázakon korló Trogmayer Otto. Faj, könyv=nür! Ekönyvbe szerel beszárva. Ő piros a vadorló=levél, a megszakadt rózsaszín! Ő kék a tél gyémánt=ürüga!

Juhász Ferenc

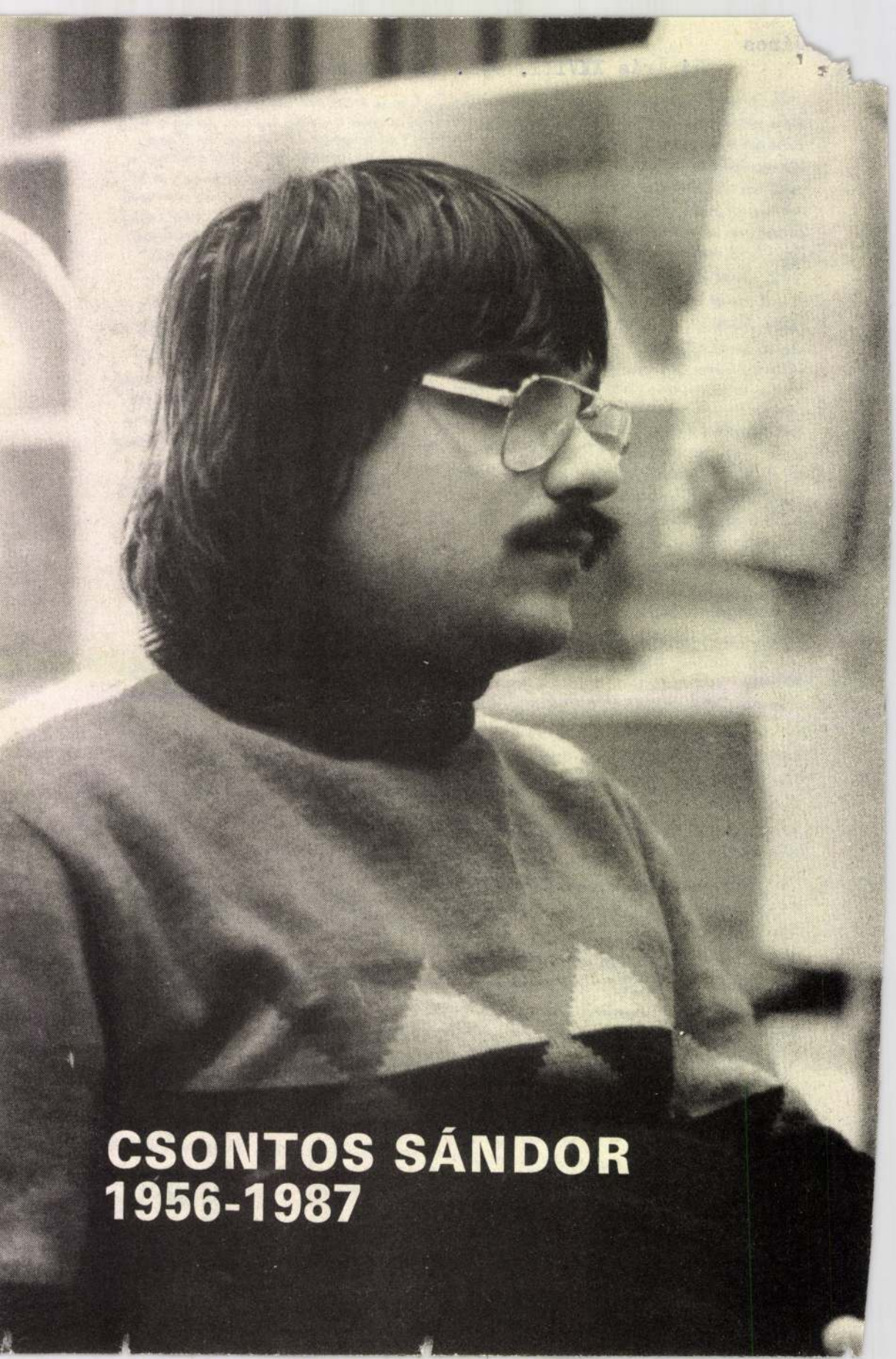

CSONTOS SÁNDOR
1956-1987

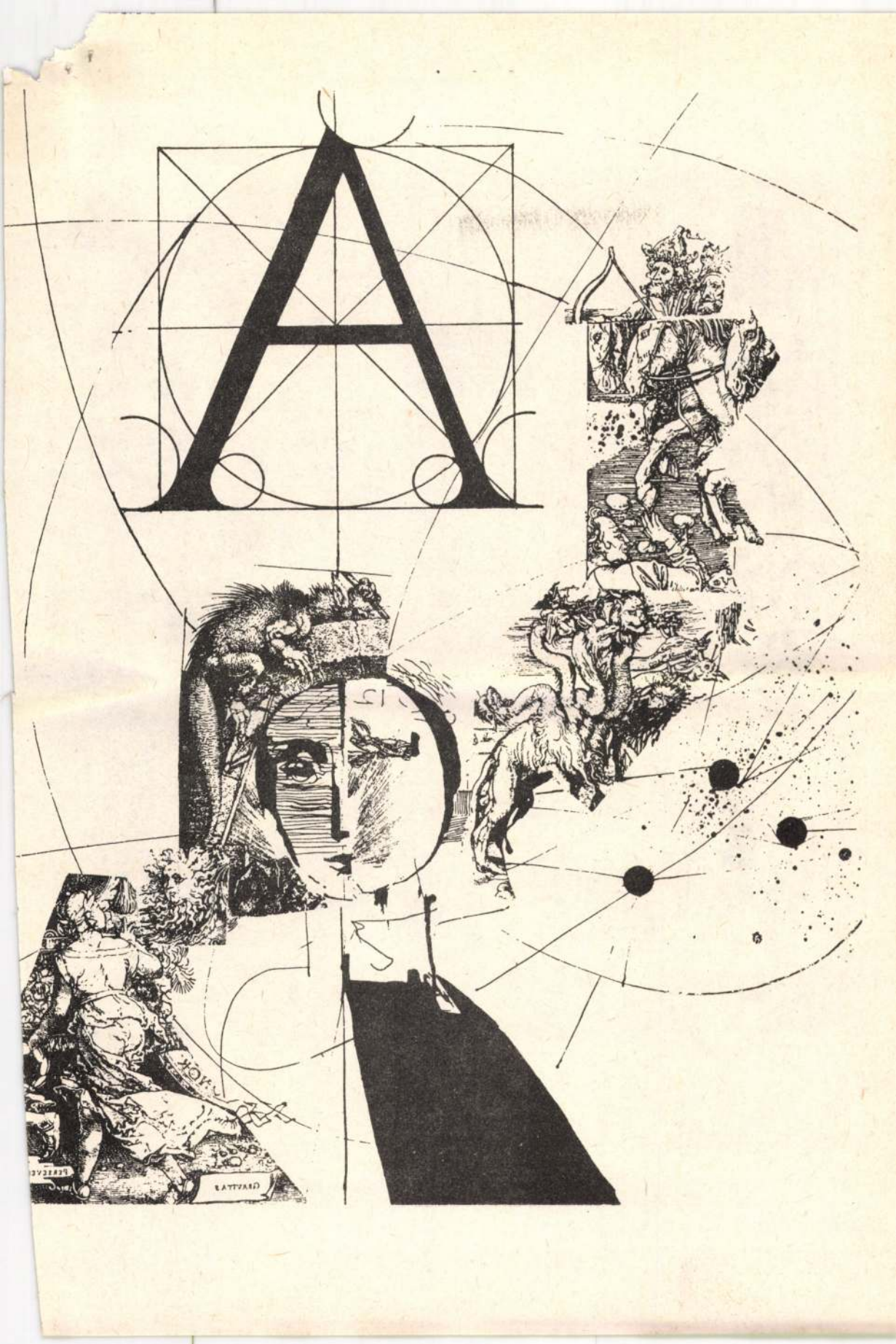

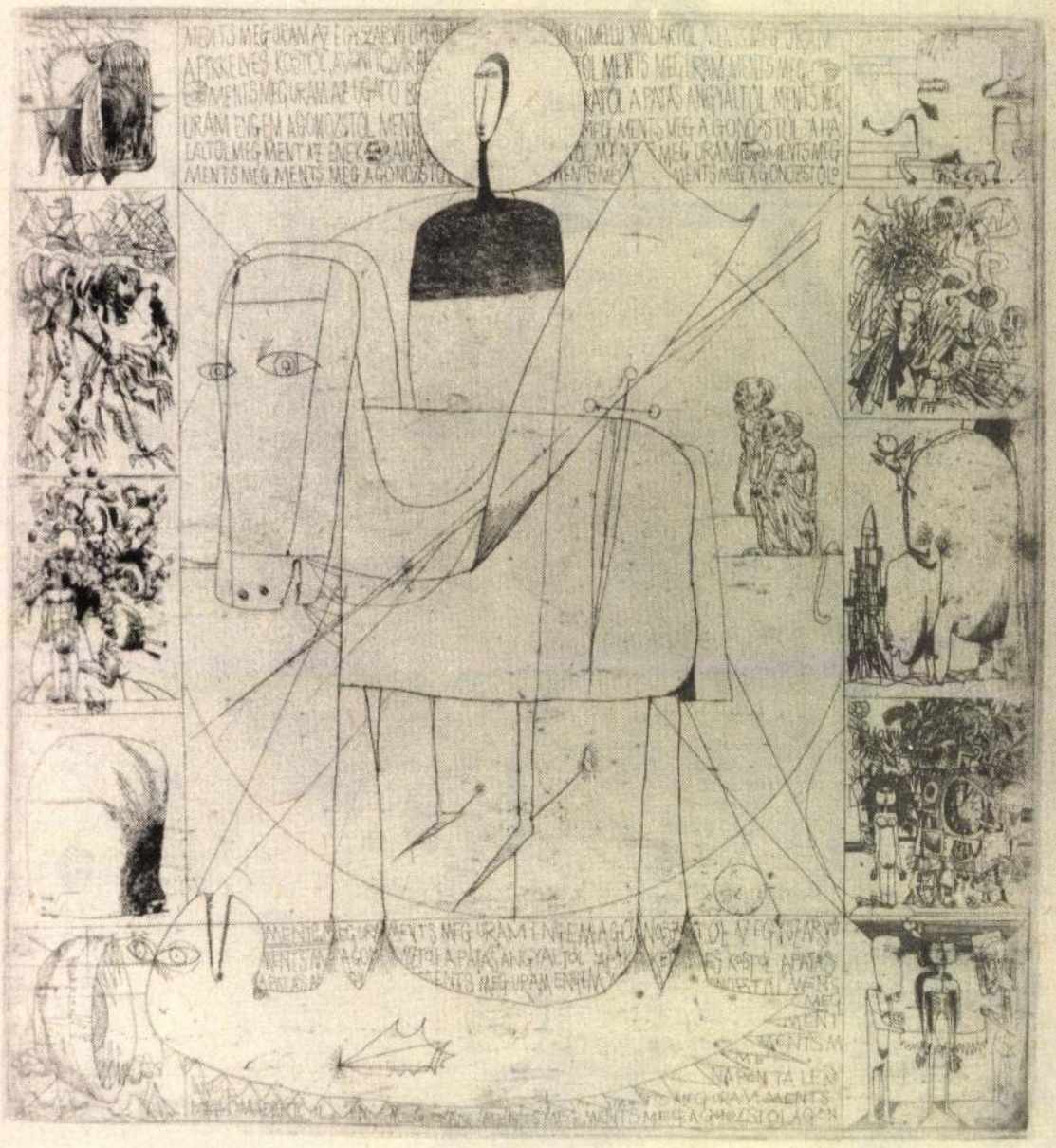

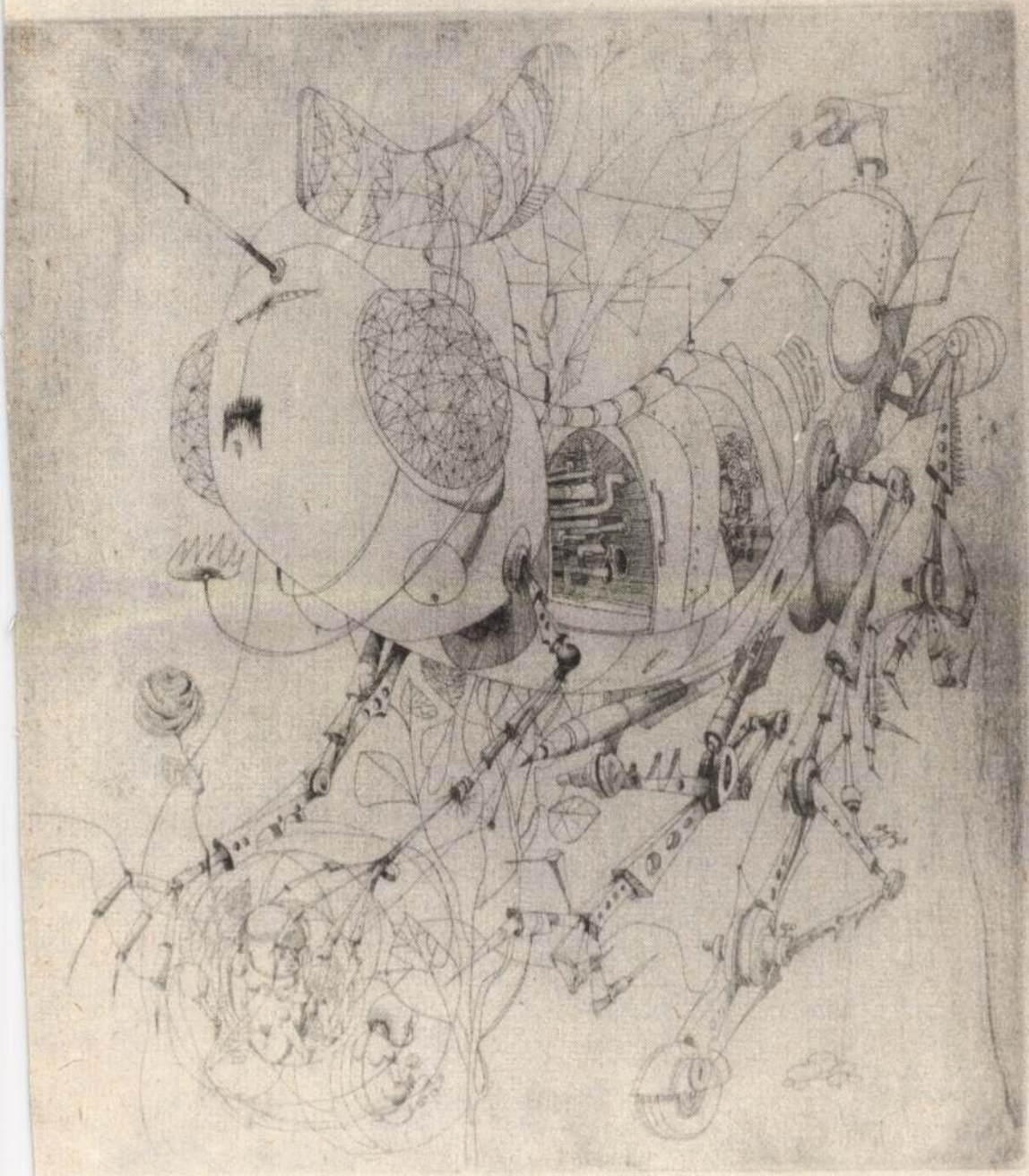

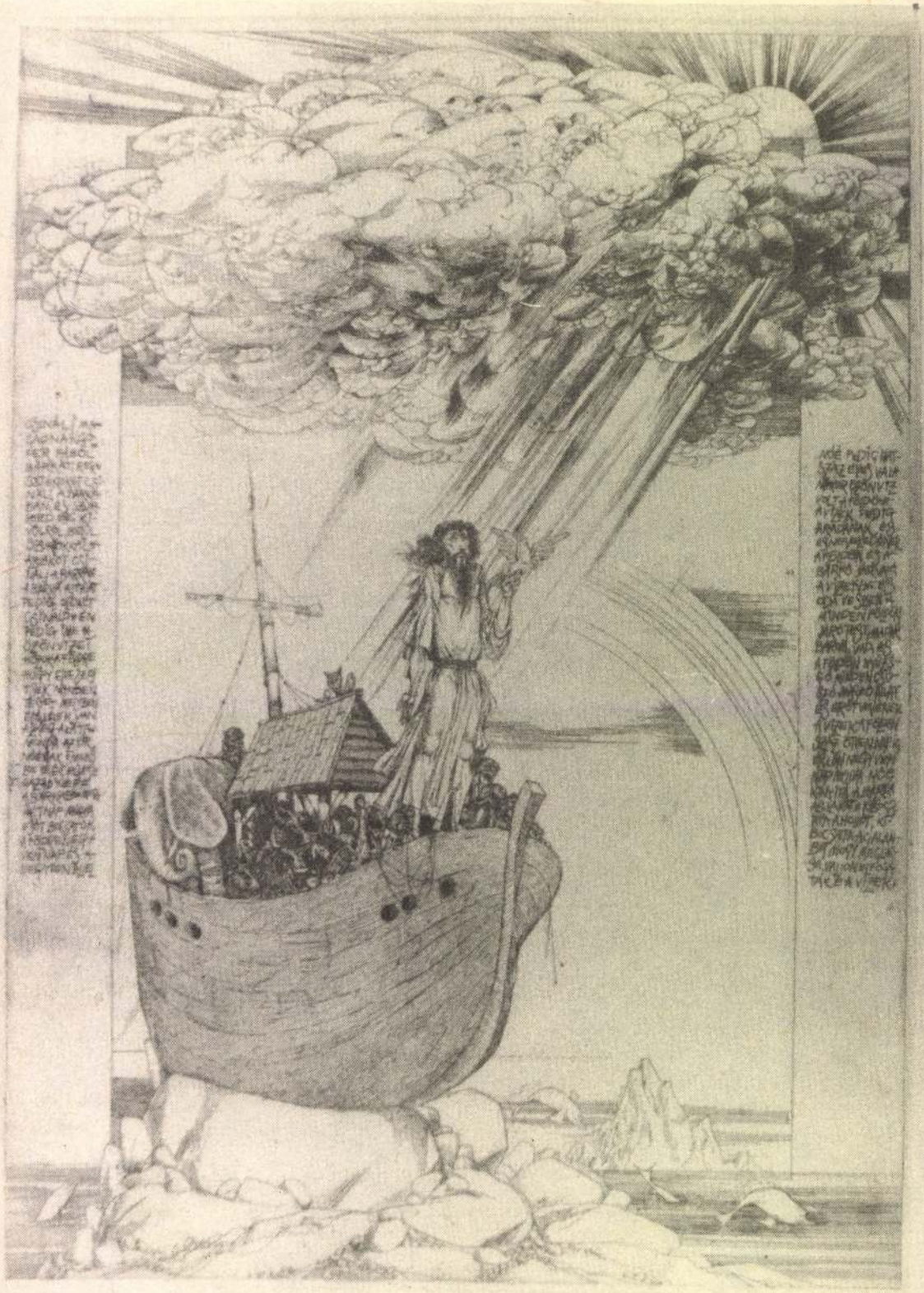

Ember a hasonlatokban

Ahogy a pók beszö nagy szobasarkot, zöldlombos fekete ág=vizállyt: úgy növi be ember=futtasod, autó=rohanásod a Földgolyó egy szögletét, a zöld=vizály Európát, a sulyos ág=önvesszirasaj Magyarországot, emberi pók=futkosásod beszövi az alabástrom=időt, pók=beszötte országa határát, a rajzog a szálkás és szálas, rácsos, fonnyadt csillagos=tányér, szikrázó többszögü rácsvonal=tányér, amit a csönd festett, az öröl éppen szürke homori vonalrács=napraforgó=fejjel, a a csönd ágaira ragasztott tükörrács=zászlókkal üzensz a megmaradásnak! Hiába! Hiába, hiába, hiába, hiába! Nem tudsz elfutni önmagadtól, nem tudsz elfutni önmagadból, hiába, hiába, hiába: veled fut az árnyéked és veled fut árnyékkal, a nyüzsögve állapotot, ami nagy üveg=üvegcsikkel és üveg=kápolnákkal rakidolt körül, mint mész=éjető=mészlyan, hulla=éjető mészlyan kapaszkodó, börtönöd fényfelhős üvegdobozz, üveg=tetős palotás dísztáblás bőr, rezsüd=szerkezet üveghalálcsinos üveghiztató=üvegágy, bronz=arcszín=ismeretlen üvegkopárság és vissza futnál már apádhoz és vissza futnál már anyádhoz, vissza futnál kihalt anyádhoz, méhéhez mennél újra tudsz, csak a földbe, ha mint szerelmes asszony rózsapolip=lábaival, polip=harang kunyjaival vérés ölébe gyürt, az ember=mohó, a éji=mohó, ha a föld magától kiáthoz! És veled fut a város, a ház, a víz, az ördög, a sikoly, az állat, a kő, az erdő, a csillag, a sirkő, a bánat, mint homály, kalállal=hímzett, erőstfonállal ütött csikkajos nász=palástot: hüvöd magad után az átkot, fulsz a vigasz=falibaa, mint gyermek mesitlább a hóban, mint kisgyerek aki magára vette apja fekete télikabátját, a tarajos, csipkés hómező, a kabát vére élete gyapjú=ekéke a hóban, hó=vágó üveg=ekék, jéghideg harangcsengés a fekete=üveg nagykalát: hüvöd magad után a tékozlóra hüvölt bő=világot, az apa=bő világot, a világ=bő apaságot, hüvöd a vészre=hüvölt hulált! hiába! Hiába, hiába, hiába, hiába, hiába, hiába, hiába! Hulla szeretél volna lenni mindig, de akárhogy akartad, hűtlen voseteudtál lenni a mágyához, és nincs ahova elfuss, futva is csak állsz te futás=lélemárnyék robbant emberi valóság, tisztán=tétova hüvöj, állsz tisztán=tétova ember a kivégző=élistára, kiállsz az örökélet ingéből, mint az Idő mélyűfoga, megfarapni a halandóságot, kettéharapni a kétélt, szét marcangolni az édeni=vesztes ifjúságot! És könyezik a téli éjszaka nagy fehér sirkövekkel. És mit csinálnak temetett lényeid? Az szívből=kiskádik képeik vá száka=csontváz gépek, a száka=szerkezet embergépek, az ür=sárkagépek, a tintykás rézsaicikák, a műanyag=tudog, vérső, rózsa=talp, rózsa=zabáló, rózsaszál=rémségvirágházbaszó fehérhúsyag vakság=fejek, a Bibliai férfi=kiskő, asszony=kiskő éjszínfonat fellebbe sürü emberség=csúcsok, mitsz=rácsok? Hüvöd magad után, mint éjszínfutylet a fekete néma ür a gyász fehér=sipka árnyalcsagyját és ami égéből fiatal az már nem a tied, az már a másé, az éjszaké megadásé! És mi vesna fehér nyárban? Mint rothadás a májban, asszony=mélyben önás rivalgó élő=dagonat? Ott lerakás, a gyász van, a halandó halál van: kék, eset, papír=repülő, papír=fájó, papírból hajtogatott gyermeki jó, rózsa, rózsa, rózsa, orrfűszál. Mint rothadás a gyászban. mi vesna a fehér nyárban, mint gyász a rothadás bőrön: az emberfej=alakú üvegekben, a tápoldatolt üvegvedrekben, mint méh magzat a méhében, embrió méh=burokban? Negatív filmtekercsek, filmforgács agyelő=kab, a vízeletnél dúsabb árnyékolyadék csöndje, az emberség környezet, a hiábavalóság=lámpa, a hűg elmúlás=gyantás az Idő=ül oft rózsa kinyíló kelyhe, az Idő világ=csöpögője, az Idő néz a rózsa, szeme, mint szebőra, nőr szebőra=szemmel, fölpatinásodott=hűjű ezüst szebőrével, és ámlik=virágrajzos a szebőra=szemhéj, az ezüst=szemhéj idő=bőrjosz=szálak fölött függő legyen, kis csavar=pálcás csuklókon, csúnt bőrjosz=szőr a csúkon!

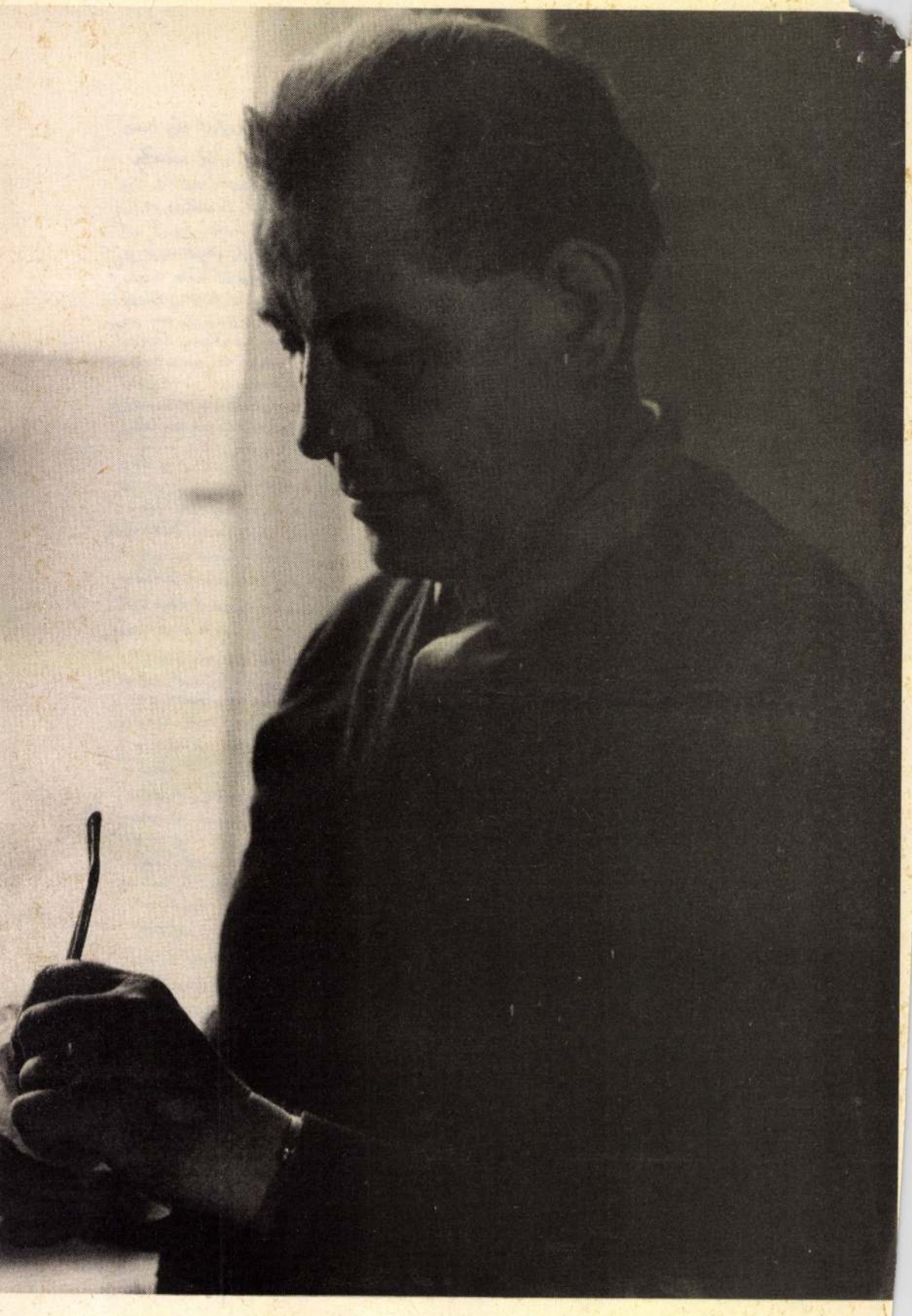

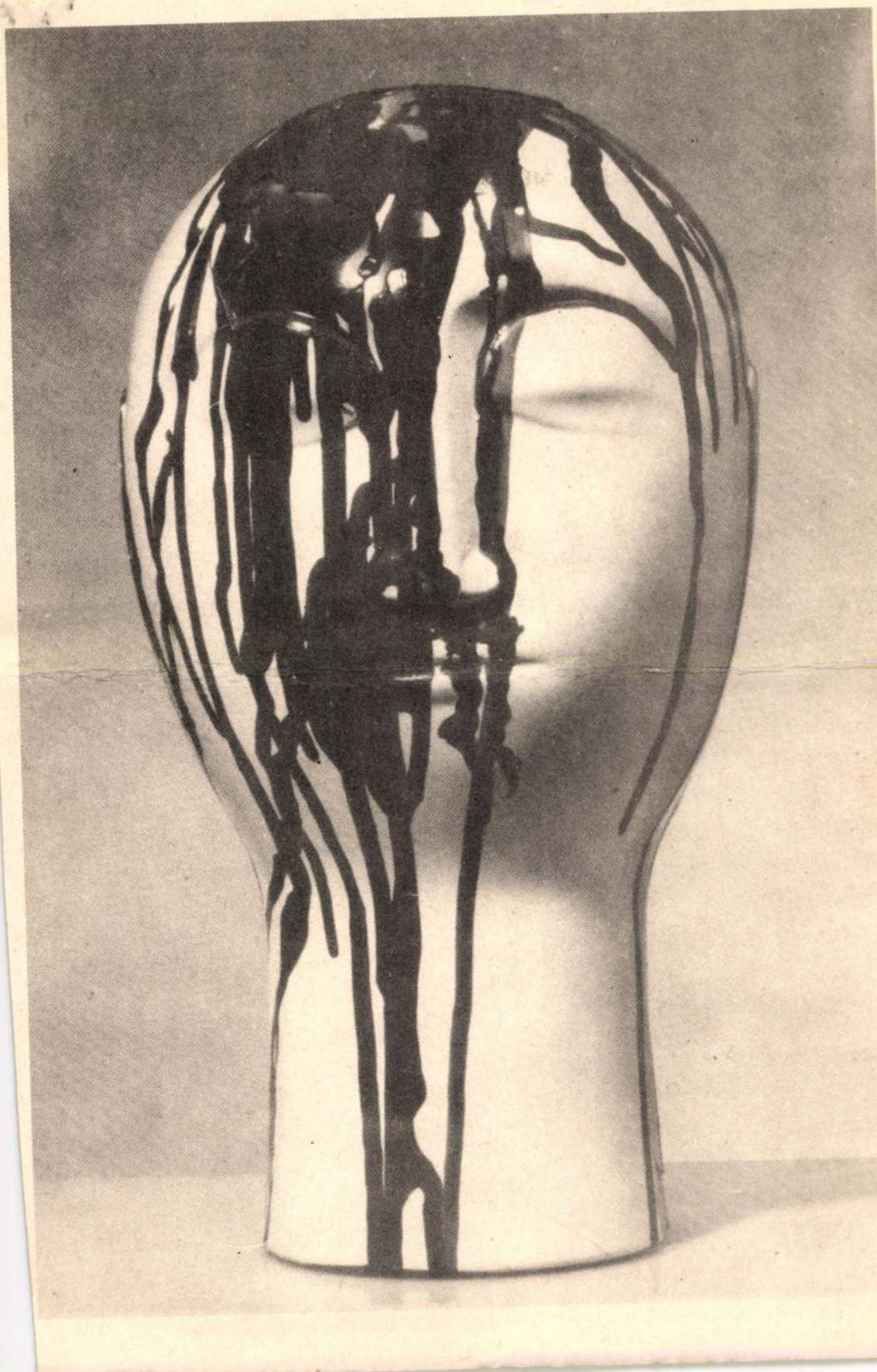

új írás

IRODALMI, MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

XXVIII. ÉVFOLYAM
1988. JANUÁR

1

új írás 1

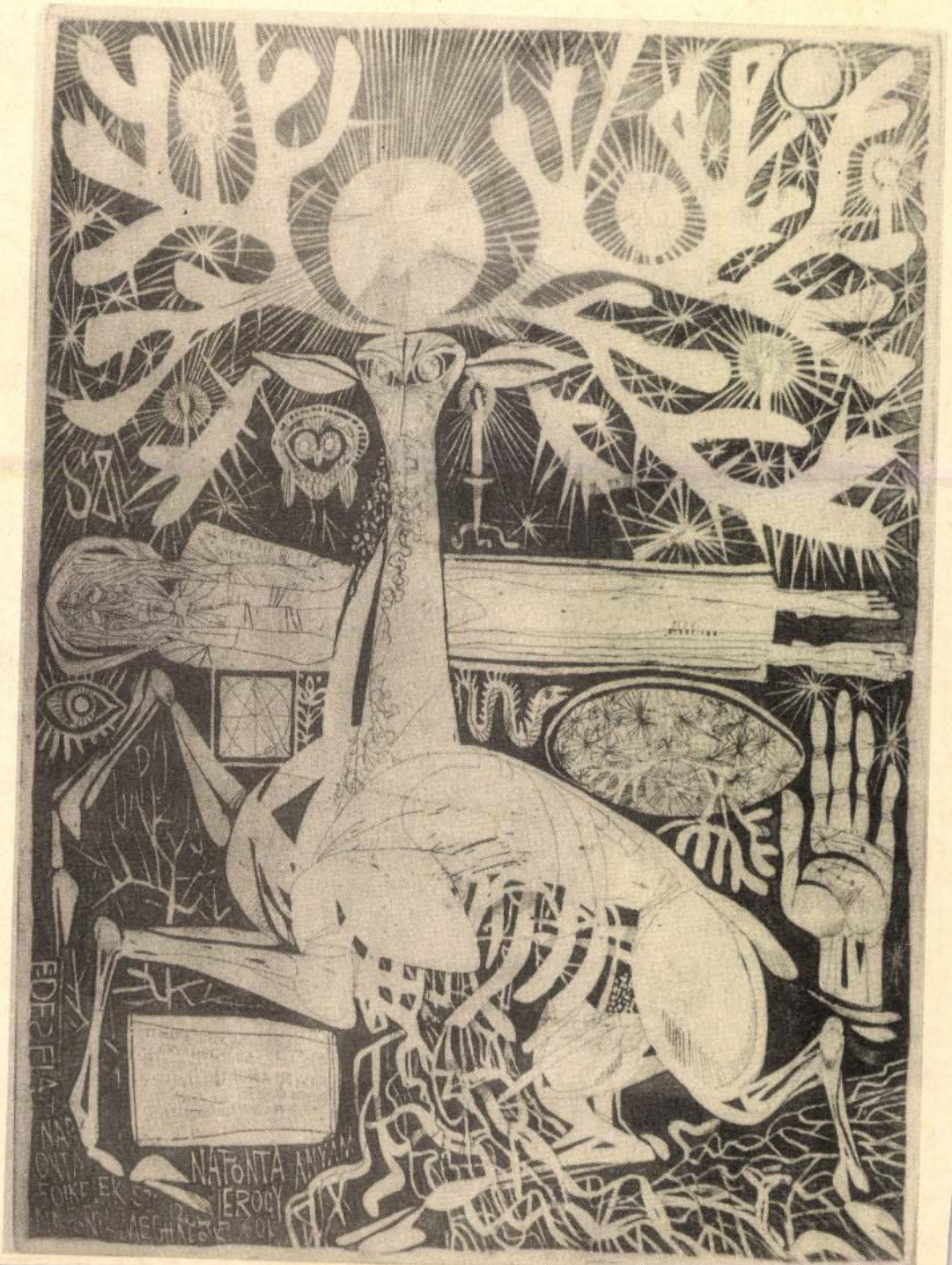

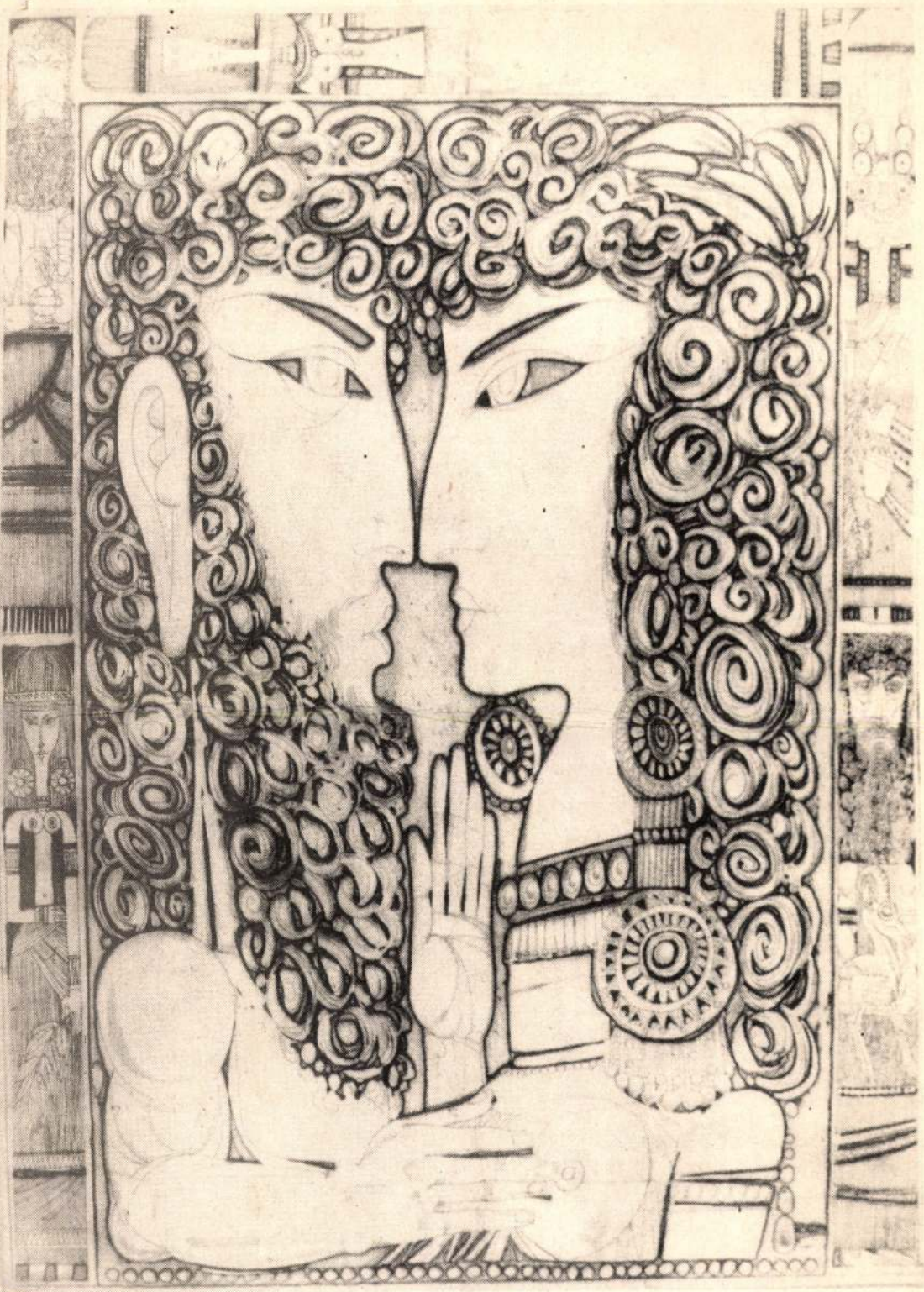

új írás

Ára: 17 Ft

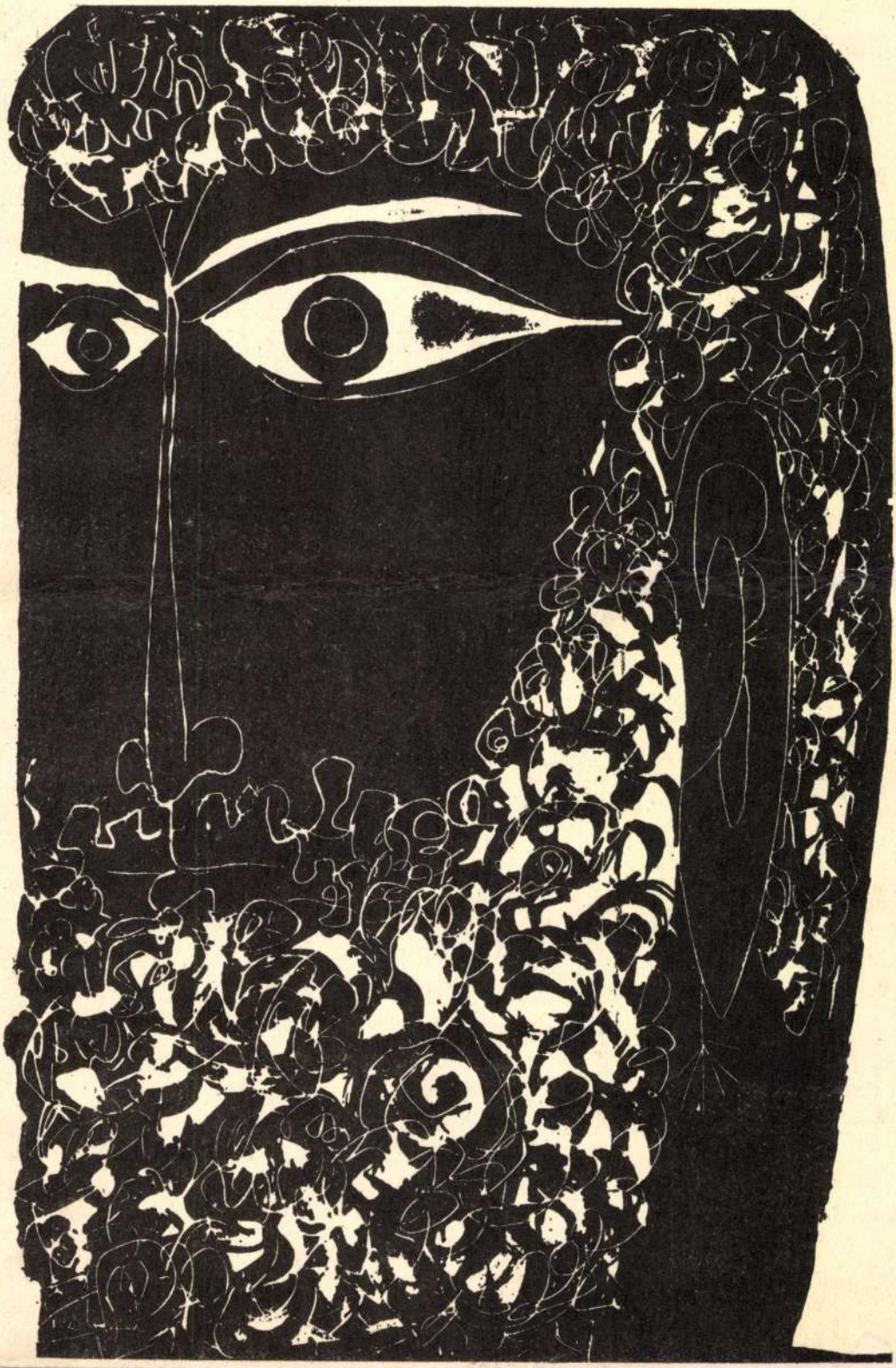

1 ■ új írás

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

1988. JANUÁR

TARTALOM

KÉPES GÉZA	Versek	3
SZENTKUTHY MIKLÓS	Frivolitások és Hitvallások (interjú-önéletrajz, XI–XII. rész)	5
KONCZEK JÓZSEF	Hegyi értekezés (vers)	33
HAJNAL GÁBOR	Versek a hagyatékból	40
LUKÁCS SÁNDOR	Versek	42
CSÁK GYULA	Indiai jegyzetek	43
KÁNTOR PÉTER	Versek	54
SŐTÉR JÁSZ VERONIKA	Naplórészletek	55
UTASSY JÓZSEF	Versek	63
JÁVOR OTTÓ	Századunk idilljeiből (kisnovellák)	64
RÁBA GYÖRGY	Versek	73
JUHÁSZ FERENC	Ember a hasonlatokban (Kass János hatvanadik születésnapjára)	79
FARKAS LÁSZLÓ	Búcsú Csontos Sándortól	83

KÖRKÉP

CSÁNYI LÁSZLÓ	Görögök és magyarok	84
KÁLLAI R. GÁBOR	A filozófia odvai (Franz Kafkáról)	92

Fiatal műfordítók

KODOLÁNYI GYULA	Bevezető	101
KUN ÁRPÁD	Önéletrajz	101
LOUIS JENKINS	Versek. Kun Árpád fordításai	102

•

SZÁVAI JÁNOS	„Polgárnak lenni?" (Márai Sándor vallomásai)	105
LACZKÓ ANDRÁS	Rippl-Rónai József íróvendégei	112

SZEMLE

POMOGÁTS BÉLA	Írástudók Kelet-Európában (Gáll Ernő: Kelet-európai írástudók és a nemzeti-nemzetiségi törekvések)	119
MEZŐ FERENC	Háttér önarcképpel (Szász Imre: Önarckép háttérrel)	121
JUHÁSZ TAMÁS	A hagyományos epika ereje és lehetőségei (Thiery Árpád: Freytág testvérek. Freytágék)	124
ERDŐDY EDIT	Kornis mítoszai (Kornis Mihály: Ki vagy te)	126

A borítón és a mellékleten Kass János művei.
Borító 1: A szarvassá változott fiú; Borító 2: Fej; Borító 3: Biblia, Énekek-éneke; Borító 4: Mózes.
Melléklet 1: Ars poetica; Melléklet 2: Szent György; Melléklet 3: Új mutáció; Melléklet 4: Noé a bárkában.
A 80. oldalon Kass János portréja (Fotó: G. Fábri Zsuzsa)
A 82. oldalon Csontos Sándor fényképe.

új írás

HU ISSN 0041-5952

Irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat
Megjelenik havonta
XXVIII. évf., 1. szám
1988. január
Főszerkesztő: Juhász Ferenc
Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 421-340

A kiadásért felel: **Siklósi Norbert,** a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója. Kiadóhivatal: VII., Lenin körút 9–11. Levélcím: Postafiók 223. 1906. Telefon: 221-285. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900, közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj negyedévre 51 forint. Külföldiek részére előfizethető a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatnál, Budapest, postafiók 149. 1839 – Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza. – Készült a Zrínyi Nyomdában. (88.2545/20-01) Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató.

mileg önálló. A kiszolgálni kénytelen partikuláris érdekeket is, az biztos igazának tudatában sem mer szembeszállni a „hatalommal", sőt sokszor annak csak a látszatával; fél gondolatait, véleményét kimondani, mert szembekerülhet a vélt, vagy valós, és néha nagyon közel levő „felsőbbséggel"

Ahogy a közmondásos kutyaugatás nem hallatszik az égbe, úgy nem mindig és nem mindenütt hallatszik az a „felső sugallat", ami véleménynyilvánításra ösztökéli a gondolkodó embereket, joggal feltételezve, hogy az értelmiség túlnyomó többsége, még nehéz helyzetében is a szocialista társadalom keretei között gondolkodik, s ha változtatni akar, akkor *ezen belül* és a közös cél érdekében akar. Csakhogy — mint számos más esetben — hiába a buzdító szó „fentről", amikor a dolgok java része „lent" dől el, amikor lokális érdekek, néha helyi hatalmi csetepaték döntenek arról, hogy mi, és milyen arányban érvényesülhet.

Ha igaz a fővárosban, akkor még inkább igaz vidéken, amit a vitaindító ír: „A megbélyegzett ellenzékieskedés egyébként a legkényelmesebb és legtetszetősebb krízistermék a hatósági instrumentalizmus keze ügyében. Nyilvános elemzés helyett csak »ellenséget« kell kiabálni, s a létező folyamatokat máris tetszés szerint lehet kiátkozásokkal átmázolni, elhomályosítani." Akire ellenséget kiáltanak, az egy vidéki városban (faluról nem is beszélve) meghal, hiszen ha ott kell (vagy ott akarja) hagyni munkahelyét, nincs hová mennie, mert az intézmények többségéből csak *egy* van, s ha több is akad, az sem jelent semmit, hiszen mindenki ismer mindenkit, s elég egy rossz szó a fehér asztalnál, elég egy telefonhívás, hogy a „gyanús" személy falakba ütközzön.

Azért is lehetséges mindez, mert a pozíció és a hatalom, valamint a szakismeret és az „értelmiségiség" nem mindig édestestvérek. Ilyenkor kész a letromfoló érv, ami természetesen magasabb célokra, intenciókra, érdekekre és „elvárásokra" hivatkozik. A lényeg persze az, hogy a *nekem* nem tetsző gondolat nem marxista, tehát elvetendő. Az az ellenzéki, akit *én* annak mondok. Így áll elő az a helyzet, hogy csak bizonyos székekben ülnek *igazi marxisták, igazi párttagok*, a szocialista rendszer *legigazabb hívei*. S akit a székek gazdái egyszer ledorongoltak, máskor ezerszer meggondolja, hogy kinyissa-e a száját. Ez is egyik oka a gyakran tapasztalható szellemi tespedtségnek, az értelmiségi súgás-búgásnak, a munkahelyi és az otthoni vélemények közti különbségeknek. Tegyük még hozzá: az értelmiség jelentős része alulinformált. Részben mert az erre szánható időt másra fordítja, részben pedig azért, mert nem jut elegendő ismerethez. Az informálatlanságnak az is oka, hogy akik a tájékoztatást kapják, tudásukat nem adják tovább, holott kötelességük lenne. S teszik ezt sokszor azért, mert úgy hiszik, nem is alaptalanul, hogy akié az információ, azé a hatalom is.

Szólni kell az értelmiségi látszatcselekvéseknek arról az özönéről, amit kitalálóik nem átallnak társadalmi munkának nevezni, holott az igazán *közérdekű és önkéntes* cselekvéshez semmi közük. Ezeket többnyire azok agyalják ki, akik nem szakmájuk művelésében, nem értelmiségi mivoltukban látják jelenüket és jövőjüket, hanem a „nyüzsgésben", a szépre festett jelentésekben, melyekben — természetesen — ezek a „társadalmi" munkák is jelentős helyet kapnak. Szemükben az igazi szakmai produktum másodlagos szerepet tölt be az emberek megítélésében. (Csak a példa kedvéért: így lehetséges, hogy egy főiskola oktatóinak, társadalmi munkában kelljen szemetet szedniük az „Együtt a városért" mozgalomban.) A mondottak talán az értelmiség legkiszolgáltatottabbjaira, a pedagógustársadalomra érvényesek elsősorban, mely alacsony presztízse mellett, leginkább a rabja a sokszor csak látszattevékenységeknek. Ha nem így lenne, aligha mondta volna egy nagyvárosi pedagógus pártszervezet titkára, hogy egyik fő törekvésünk: a tanítást és a nevelést tekinteni döntő szempontnak a tanárok megítélésében.

Az eddig mondottakból (és sok, itt meg sem említett tényezőből) az következik, hogy baj van az *értékrenddel*, s ha változás nem lesz, az értelmiség a mostaninál is mélyebbre kerül. Közismert, hogy az értelmiségi pályák többségén, nagyon gyenge az utánpótlás, s ha az értelmiséget nem helyezzük az őt *reálisan megillető* polcra, akkor ezek a foglalkozások tovább veszítenek vonzásukból: s mindez történhet egy olyan korban, amikor az értelmiség szerepe — többek közt a tudományos-technikai forradalom következtében — a korábbinál nagyobb lett, és még nagyobb lesz. S ha marad minden a jelenlegi szinten, egyre kevesebb lesz az esélyünk . . .

SPEIDL ZOLTÁN

RADNÓTI: IKREK HAVA I. **KASS JÁNOS METSZETE**

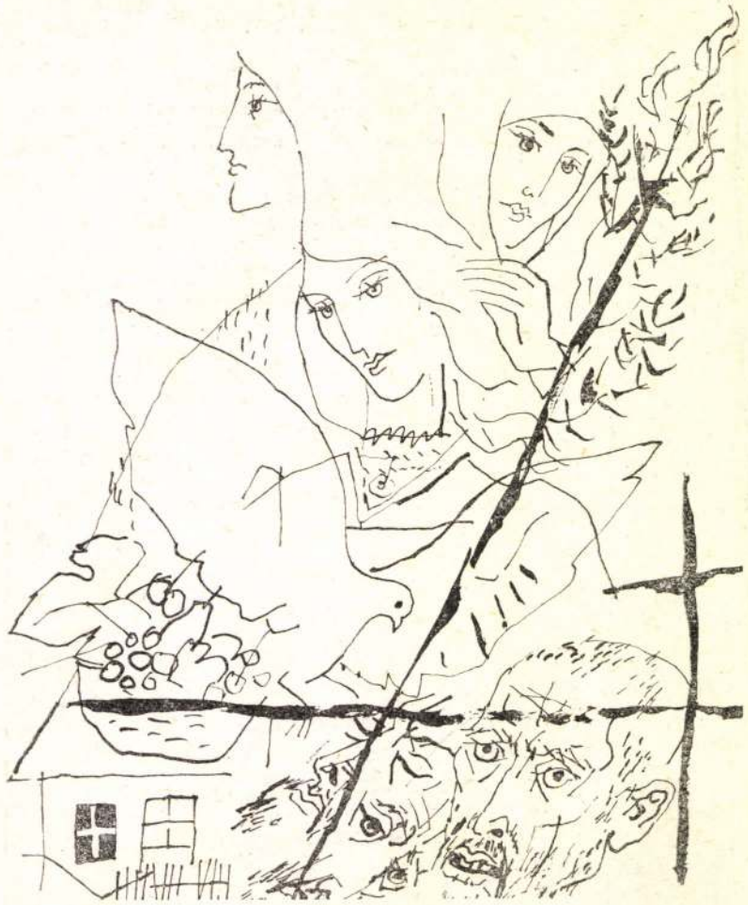

RADNÓTI-ILLUSZTRÁCIÓ — REICH KÁROLY RAJZA

RADNÓTI: KORANYÁR — BOGNÁR ÁRPÁD RAJZA

KÁLNOKY LÁSZLÓ

Az „automatikus versek (félig szűrve – hab nélkül)" sorozatból

5.

Örök életveszélyben élek noha a veteményes-
kert szívesen fölfegyverez a kelkáposzták és fejes saláták
bombáival a burgonyatermés legjavának
hatékony tojásgránátjaival de üres szívek
ürege nyelte el szinte valahány
befulladt lövedékemet egy nyári alkonyatban
tömör bronzszoborként közeledtél felém az utcán te réges-
régi lány
hogy felforraljuk egymás lanyha vérét valaha
gyermekkori elnyűtt babákkal teleszórt diványotokon
ahol két kebled súlyos gyümölcsét mérlegeltem
tenyeremben és egy viszonylag nem nagy de annál
fontosabb
testrészem gyors növekedésnek indult
emlékszem olyan illatod volt mint aki
csupán virágon és gyümölcsön él
sajnos az a szoba ismeretlen vizekre úszott
mint a főniciai hajók a régen elsimult hullámokon
talán nem vontuk fejünkre mégsem
az örök kárhozatot inkább tisztává csiszoltak
az elmúlt évtizedek jól emlékszem egy nyár eleji napra
amikor oltárszerű lombsátrak álltak városszerte
az utcákon és tereken valamelyik ünnepnapon
legszomjról mit se tudtam a szenvedélyek megnyilatkozása
legtöbbnyire szemérmesen naiv volt akár a polgári lakások
ablakai amikor néha-néha erőt vett rajtuk a ritka
önkívület mindent másképp csinálnánk
második életünkben hogyha megint a régi ingaórák
hintái ringatnának el estidőben ha pálmalevelek
borítanák arcunkat egy szalonban vagy valami egyiptomi
királysír
éjjelében ha nem csupán a fövenybe rajzolt
arcok volnánk formátlanok fanyalgók
ha katasztrófával nem fenyegetne minden közeledő
mezítelen talp hisz nem sok keresnivalónk
van itt nekünk már voltaképp és ha megvetjük
önmagunkat vagy egymást mit sem ér hiába is
fordítanánk meg a homokórát a homok úgyis
lefelé peregne mégis arra vadászunk ami gyorsabb
nálunk és meg nem fogható mert pókhálós emléknél nem
egyéb
a csodaszép kék luftballon mit egy cigarettaparázs
kiégetett elpukkant, mint reményeink nem több
porosodó maszknál az arcunk s legjobb ha nem találkozunk

CSORBA GYŐZŐ

Anakronizmus

Ha régi római szokás szerint apád
elé letettek volna újszülöttként
s apád mint néhány római apa
úgy döntött volna nem kellesz neki
vagyis nem vesz föl csak rád néz s tovább megy
és folytatódott volna mint ahogy
még akkortájt történt a folytatás
tehát úgy hogy nem is nősz föl soha:
hány versemet nem írtam volna meg
mert nem lett volna hogy kiről s kinek —

Így most a kérdés az: nem kár-e hogy
az említett jogot rendet s szokást
azóta eltörölték ...

PÁSKÁNDI GÉZA

Bűntudat a jövőért hajnali három tájban?

Újabban mindig megébredek
hajnali három tájban.
Miért?
Mi volt születésem előtt,
után, közben —
hajnali három tájban,
hogy pillanatnyi néma, vigyázó
csönddel
álmomból is
ki kell KELNEM
hajnali három tájban . . .
Kik előtt kell tisztelegnem?
Kit öltek meg? Ki született —
kit végeztettem s ki végzett ki
hajnali három tájban?
Bűntudatom feltámadása nem a múltért —
a JÖVŐÉRT —
hajnali három tájban?

Vagy —
AZ ÉJFÉLHEZ KÖZELEDNI — meghátrálva —
titkos szándéka
ébredéseimnek?
S majd megébredek
hajnali kettő tájban,
egy tájékán, idő-vidékén,
hogy eljussak ismét
a nulla óra nulla perchez én is?
Az örök nulla tájban?

BARANYI FERENC

Nincs többé

Ő még nem tudja, hogy már nem szeret.
A karja most is mozdul ölelésre
s feszességében sincsen rettenet,
míg átveszi vérem sodrát a vére,

de pillantása megmelegedett,
nincs többé észfagyasztó szemverése,
ha rámtekint, gyermekké ernyedek
s ártatlanul kuporodom ölébe.

Szeretném, hogyha újra bántana
s tekintetének égető fagya
felém szórná kékvillámú szerelmét.

Ám cseppre csepp: jósága rámsuhcg.
És langy esőben ázom el, holott
villámsújtotta tűzbe teljesednék.

BERTÓK LÁSZLÓ

A vasgolyó

A vasgolyó, a jobb-lett-volna-ha,
beleakadt arcod ráncaiba,
egy szempillantás hidege elég,
hogy jéggé váljon alatta a fék,
egy tétova gondolat huzata
elindítja sikos útjaira,
s a lejtőnél, ha meglódul kicsit,
az emlékek az örömig lökik,
s ahol megállni készteti a mély,
mindig fölvillan valami tökély,
hogy visszafelé, mikor megakad,
jobban sajogjon tükrében a nap.

RADNÓTI-ILLUSZTRÁCIÓ — CZINKE FERENC RAJZA

RADNÓTI: IKREK HAVA II. — KASS JÁNOS METSZETE

KÖTELES PÁL

Olasz totó

A bogár ott duruzsolt a fülében, nem hagyta nyugodni. Hiába húzta a cigány, hogy „Piros pozsgás menyecskének érik az almája". A nóta fennakadt valahol a levegőben, s csak a hangfoszlányok jutottak el a fülkagylójáig, ott aztán végleg elhaltak. A dobhártyán már csak az intelem kalapált, előbb finom koppanással, aztán harkályerőszakkal.

— Ezt a dolgot, Lajtai, ha törik, ha szakad, el kell intézni.

— Könnyű azt mondani — védekezett, mint egér a macskaétvágy ellen, főleg, hogy a főnök rosszallóan kapta magasba a bal szemöldökét, majd gúnyosan megjegyezte:

— Nincs lehetetlenség, csak tehetetlenség. Ezt végleg meg kellene tanulni. — Ebben az intelemben ott szunnyadozott Lajtai jövője a maga kételejűségével. Ezt nem lehetett figyelmen kívül hagyni. — És alapos indoklást kérek — mondta szelídebben a főnök, majd intett, hogy távozhat.

Úgy érezte magát, mint akit tarkón ütöttek: zúgott a feje, a gondolatai riadtan szerteszéledtek, s képtelen volt koncentrálni. „A csapda" — mocorgott valami sejtelemféle az agyában és kezdett eluralkodni rajta a védekezés kényszere saját tehetetlensége ellen. A védekezés módjára azonban nem volt képes rájönni. Leült, bambán bámult maga elé, de hogy ez sem használt, magára zárta az ajtót, kinyitotta az ablakot és néhányszor gyors egymásutánban leguggolt s felállt. „Bezzeg ha reggelenként tornásznál, Lajtai!" — mondta gyakorlat közben magának, és remélte, hogy agyának vérellátása felfokozódik, és ez hozzásegíti a feladat megoldásához.

A feladattól nem szabadulhatott, tehát a megoldást kellett mindenképpen megtalálni. Miután azonban a guggolás és békaugrás nem sokat használt, megpróbálkozott a fekvőtámasszal is. Dühös volt, hogy hiába fáradozik, de azért sem adta fel. Miután újra meggyőződött róla, hogy az ajtó valóban zárva van, nekiveselkedett és megpróbálkozott a fejállással. Valamikor jól csinálta. „De mikor volt az?" Most csak sete-sután sikerült a dolog, nem is jutott sokra vele. Csupán a fáradtság gyötörte jobban, ám a gondolatai meg se moccantak. „Hiába minden, a helyzet rosszabb, mint a torna előtt volt" — adta meg magát a sorsnak, s arra gondolt, annyi minden megoldódott már az életben szinte magától, hátha most is megesik a csoda. Kikulcsolta az ajtót, leült, s hangosan azt mondta:

— Majd csak lesz valami — ennél okosabb nem jutott eszébe a fejállás ellenére sem.

Másnap ezzel a kipróbált meggyőződéssel indult el a hirtelenértekezletre.

— Aztán mellőzzük a „legyünk túl rajta" sietséget, elvtársak — mondta a jelenlevőknek, miután elmagyarázta, miért gyűltek össze sebtiben. — És főleg semmi prakticizmus — jelentette ki sejtelmes nyomatékkal.

Ez a bejelentés teljesen megzavarta a jelenlevőket, egymásra bámultak s az arcukon egyszerre tükröződött a meglepetés és az értetlenség. Csak Baranyaiban volt annyi bátorság, hogy megkérdezze:

— Már megbocsáss, de hogy érted, kérlek azt, hogy prakticizmus?

— Az most nem fontos — emelkedett fel félig az elnöki székből Lajtai. — A kérdezősködés helyett inkább javasolj. Most annak van a sora — jelentette ki határozottan és két nagy tenyerét ide-oda mozgatta az asztalon.

— Ugyebár, mindenekelőtt a kimaradt igazgatók jöhetnének szóba — lapozta szorgosan feljegyzéseit Baranyai, melyek az olasz totótippeket tartalmazták ugyan, de ez esetben úgy vélte: hatásosnak tűnhet, ha nem találomra mond ki egy nevet, hanem feljegyzéseit is átnézi előtte, de hiába volt a mérlegelem-játék, Lajtai leintette:

— Ne az evidenciákkal foglalkozzunk — nézett rosszallóan Bányaira. — Olyanokat javasolj, akiknek valóban érdemeik vannak, mégpedig nem akármilyenek.

— A mi igazgatónk jó ember — riadt fel szunyókálásából Szlafkai, de a hangjában nem volt meggyőződés.

— Gratulálok! — szerelte le furcsán ugráló hangsúllyal Lajtai a megszólalót.

— Köszönöm — csukta le újra pilláit Szlafkai.

— A kiválók kiválója Csiga! — mondta határozottan Komáromi. — A szerelőbrigád vezetője — tette hozzá magyarázólag. — Nála igazán nincs érdemesebb. — Remélte, hogy olyan név hangzott el, ami ellen Lajtainak nem lehet kifogása. Szinte boldog volt, hogy eszébe jutott a brigádvezető. „Nem is iszik" — gondolta, de Lajtai csöppet sem lelkesedett az ötlettől.

— Te abszolúte nem fejlődsz, Komáromi elvtárs — dobolt idegesen a vörös posztóval leterített asztalon. — Már nem is haragudj érte! — Hirtelen előrehajolt, a kezét megint kinyújtotta, a tenyerét rátapasztotta az asztalra, s kibuggyant belőle egy szavacska: — Mást!

— A főmérnök — törölte meg izzadt homlokát Bányai, de Lajtai mintha nem is hallotta volna, hogy megszólalt, amiből Bányainak az a sejtése támadt, hogy immár minden el van döntve, s hogy minden szócséplés fölösleges. „Olyan biztos ez, mint ahogy a Milan megveri a Laziót". Lopva a jegyzetfüzetébe tekintett, s meglepetve látta, hogy ezt a mérkőzést háromesélyesnek tippelte, holott... „Most aztán kezdhetem elölről..." — gondolta, amikor Lajtai rászólt.

— Rosszak a feljegyzéseid — mondta megróvóan.

— Már ne haragudj, Lajtai elvtárs — engedte el füle mellett a megjegyzést Bányai —, de neked nincs véletlenül elképzelésed? Már úgy értem — fordított némileg a vitorlán — hogy nektek.

Lajtai föllélegzett, de aztán gyorsan visszazökkent a régi pózba, tekintete némileg elkalandozott, s csak aztán szólalt meg:

— Akadna éppenséggel, de csak akkor, ha ti javasoljátok.

Ez furcsa kívánalom volt, de úgy tűnt, hogy a másfél órás helyben topogást elmozdíthatja a holtpontról.

— Hallgatjuk! — mondta Komáromi és Bányai is egyetértőleg bólogatott. Csak Szlafkai ült csukott pillákkal, rezzenetlenül, mint aki már megtette a magáét.

— Tolnai Ádám, például — csúsztatott előre az asztalon egy cédulát Lajtai, amit Bányai maga elé húzott, megnézett, s tovább akart adni Komárominak, de az elnöklő férfiú ezzel a mozdulattal nem értett egyet. A papír után nyúlt, ami azt jelentette, kérem vissza, mert nem mindenkit illet. Bányai visszaadta a fecnit, s úgy érezte, most már ő is végleg pihenőre rendelheti a gondolatait, ötleteit, akárcsak Szlafkai. Egy mozdulattal tudtára adta Komárominak, hogy fölösleges minden időpocsékolás és okvetetlenkedés, ő mindent látott. Csakhogy Komáromit nem érdekelte a Bányai véleménye, főleg hogy a cédulát nem nézhette meg.

— Ki az a Tolnai? — kérdezte határozottan.

Lajtai bosszúsan legyintett, amiben benne volt, hogy némelyik emberre teljesen fölösleges időt és energiát pocsékolni.

— Mikor voltál te, Komáromi elvtárs, utoljára fejtágítón? — kérdezte metszően Lajtai.

— Három hete fejeztük be a tanfolyamot. Ha kíváncsi vagy rá felvihetem hozzád a papírt.

— Teljesen fölösleges — mondta immár gúnyosan Lajtai. — Észre se venni rajtad. Csak nem váltatok immunissá közben a társadalmi problémák iránt?

— Szóval, ki az a Tolnai? — kérdezett rendíthetetlen nyugalommal Komáromi, de Lajtai mintha hirtelen megsüketült volna, nem óhajtotta meghallani a kérdést. Bányai is neheztelt Komáromira, mert szerette volna végre kitölteni a totószelvényeket, de egyre inkább időzavarba került. Úgy érezte, teljesen fölöslegesen vesztegeti az idejét, sőt az is megeshet, hogy ha nem sikerül kitölteni és bedobni a szelvényeket, oda lesz egy tizenhárom plusz egy találatos. „Hát megengedhetek én ekkora veszteséget magamnak?" — kérdezte, persze csak gondolatban.

— És egyáltalán — kérdezte Komáromi — a tíz kitüntetésből szándékoljátok részeltetni Tolnait, avagy netán azon felül?

Lajtainak sehogy se tetszett a „szándékoljátok" kifejezés, azt gyanította, hogy Komáromi gúnyolódik, de kérdezősködéssel, pláne rendreutasítással nem akarta elrontani a dolgot. Úgy érezte, hogy megnyugtatóan alakul a helyzet, s lassan bár, de minden akadály elhárul a Tolnai kitüntetése elől. Megfontolandónak érezte ugyan a kérdést, hogy nem lenne-e vajon érdemesebb még egy kitüntetést kérni, de ezt hamar elvetette, hiszen az elvi döntés már megvolt. Tíz kitüntetést fognak átadni a szalagvágáskor. Tolnainak oda kell beleférni, abba a tízbe, bármi áron, még akkor is, ha a kész listán módosítani kell. Az a legkönnyebb — nyugtatta meg magát.

Bányai, bármennyire sietett is, be akarta bizonyítani, hogy ő nagyon is fontosnak tartja a kérdés megoldását, ezért jelentette ki, miközben az óráját nézte:

— Csatlakozom Komáromi elvtárshoz — mondotta. — Most már valóban csak az a kérdés, hogy a tíz kitüntetésből, vagy...

— Ből! — vágta rá a lehető legrövidebben, kissé türelmetlenül Lajtai, és ezzel föllélegzett, mert úgy érezte, hogy most már valóban túl van a nehezén, csakhogy Komáromit csöppet sem érdekelte a Lajtai —Baranyai eszmecsere. Ő még mindig a maga megválaszolatlan kérdésénél tartott.

— Én mindenképpen tudni akarom azt is, ha már itt ülök, hogy ki az a Tolnai? — makacskodott lankadatlanul.

— A méltók legméltóbbika — válaszolta kissé emelt hangon a székből újra felemelkelve Lajtai, majd hirtelen témaváltással hosszan magyarázta, hogy ami a tanácskozáson elhangzik, az nem tartozik a külvilágra. — Egyébként is azt hiszem, hogy Tolnairól mindenki tud mindent, egyedül te nem ismered őt a városban. Na, persze, honnan is ismerhetnéd, hiszen itt élsz — lőtt egy mérges nyilat a kérdezőbe.

— Tehát? — makacskodott kibírhatatlanul Komáromi.

Bányai taktikusan igyekezett tisztázni a helyzetet, mert a 13+1 lehetősége nagyon izgatta a fantáziáját. Ahhoz viszont, hogy nyerhessen, előbb ki kellene tölteni a szelvényeket.